Anang ambal ang Dios

Magandang balita Biblia

Wycliffe

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines

[clu]

Translation by
© 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Web version
© 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.,
Orlando, FL 35862-8200 USA
http://www.Wycliffe.org

http://www.ScriptureEarth.org

© 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
http: creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0
Your are free to share — copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information under the following conditions:
• **Attribution.** You must attribute the work to the author (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
• **Noncommercial.** You do not sell this work for profit.
• **No Derivative Works.** You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Table of Contents

Genesis . . . . . Gen 5
Mateo . . . . . Mt 106
Marcos . . . . . Mc. 194
Lucas . . . . . Lc 249
Juan . . . . . Ju 340
Mga Binuatan . . . . . Bin 406
Roma . . . . . Rom 486
1 Corinto . . . . . 1 C 525
2 Corinto . . . . . 2 C 565
Galacia . . . . . Gal 590
Efeso . . . . . Efe 607
Filipos . . . . . Fil 621
Colosas . . . . . Col 631
1 Tesalonica . . . . . 1 Te 641
2 Tesalonica . . . . . 2 Te 650
1 Timoteo . . . . . 1 Ti 656
2 Timoteo . . . . . 2 Ti 668
Tito . . . . . Tit 677
Filemon . . . . . Fmn 683
Hebreo . . . . . Heb 686
Santiago . . . . . San 720
1 Pedro . . . . . 1 Pe 731
2 Pedro . . . . . 2 Pe 744
1 Juan . . . . . 1 Ju 752
2 Juan . . . . . 2 Ju 762
3 Juan . . . . . 3 Ju 764
Judas . . . . . Jud 766
Mga Papakita . . . . . Pap 770
Read the New Testament 812

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Genesis

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Genesis

Yi na libro una na libro naan ta Biblia naan ta parti na paumaw na Una Na Kasugtanan. Ngaran na *Genesis* alin ta ambal naan ta linggwai na Griego na beet ambalen kaumpisaan. Nasulat naan ta yi na libro parti ta pag-umpisa daw alinan ta tanan: kalangitan daw kalibutan, mga ittaw, lain-lain na mga nasyon daw iran na mga linggwai, mga ittaw na Judio daw pag-umpisa ta sala na nabuat ta mga ittaw kuntra ta Dyos.

Una na parti ta libro na Genesis na mga kapitulo uno asta unsi parti ta una na timpo na pabuat ta Dyos tanan na mga betang daw mga ittaw asta ta timpo Abraham. Tanan na mga pabuat ta Dyos dayad gid, piro una ya na ittaw na danen Adan daw Eva ula gatuman ta Dyos daw tenged ki danen gaumpisa mga buat na malain naan ta kalibutan i. Abot timpo na gadisisyon Dyos an na magpadala ta anaw na galapaw naan ta kalibutan aged tanan na mga ittaw mapatay tenged galain pa gid iran na mga buat. Piro, paluwas ta Dyos isya na mama na ngaran din Noe daw iya na pamilya tak pasimba daw patuman danen Dyos an. Pagtapos ta anaw, gatama isab mga ittaw daw galapta naan ta bilog na kalibutan.

Naan ta sunod pa na mga kapitulo na dusi asta trintay-sais ta Genesis mabasa isturya parti ki Abraham daw iya na pamilya. Danen papili ta Dyos para alinan ta mga ittaw na iya gid. Abraham daw sawa din na Sara ula bata asta na danen manakem en. Piro, papangako ta Dyos ki danen na tagan danen an ta bata daw tama na mga linai. Papangako man ta Dyos na mga linai an Abraham daw Sara tagan ta Dyos ta iran gid na lugar daw paagi ki danen tanan na mga nasyon ta bilog na kalibutan tagan ta Dyos ta mga kaayaran. Abraham ya pasugo ta Dyos na miling ta lugar na Canaan daw naan dya danen mag-istar. Abraham daw iya na bata na Isaac daw apo din na Jacob na paumaw man na Israel, danen an pakala na mga amay na alinan ta nasyon na Israel. Dusi na mga bata Jacob alinan ta dusi na linai na sakep ta nasyon na Israel.

Naan ta katapusan na mga kapitulo na trintay-syiti asta singkwinta ta Genesis mabasa isturya parti ta dusi na bata Jacob daw iran na pamilya. Isya na bata Jacob na ngaran din Jose nabligya daw padala naan ta Egipto bilang ulipen, piro ta uryan napili aged tagan ta datas na katengdanan na magdumala dya. Piro, bisan kanen an naan dya na may datas na katengdanan, nlaman din gid na mabot adlaw na tumanen ta Dyos iya na pangako na dleen din mga linai Israel mwa alin ta Egipto aged malik naan ta Canaan na lugar na papangako din ki Abraham.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Genesis

1. Pagsaysay parti ta pagbuat ta kalangitan daw kalibutan (1:1 - 2:25)
2. Una na sala ta ittaw daw una na pagpatay (3:1 - 4:16)
3. Mga linai Adan bag-o gabot anaw na galapaw ta bilog na kalibutan (4:17 - 5:32)
4. Noe daw anaw na galapaw ta bilog na kalibutan (6:1 - 9:29)
5. Mga linai Noe daw turi naan ta Babel (10:1 - 11:32)
6. Pagpili ta Dyos ki Abram (12:1-20)
7. Abram daw Lot (13:1 - 14:24)
8. Mga pangako ta Dyos ki Abram (15:1-21)
9. Abram, Hagar daw Ismael (16:1-16)
10. Pagsili ta Dyos ta ngaran Abram naan ta ngaran na Abraham daw pangako din ki Abraham na magbata iya na sawa ta mama (17:1 - 18:15)
11. Pagsamad ta mga banwa na Sodoma daw Gomora (18:16 - 19:38)
12. Abraham, Sara daw Isaac (20:1 - 23:20)
13. Rebeca na pinili na sawaen Isaac (24:1-67)
14. Kamatayen Abraham (25:1-18)
15. Isaac daw iya na pamilya (25:19 - 28:9)
16. Jacob daw iya na pamilya (28:10 - 35:29)
17. Esau daw iya na pamilya (36:1-43)
18. Pagbligya ki Jose (37:1-36)
19. Juda daw Tamar (38:1-30)
20. Pag-atag Paraon ki Jose ta datas na katengdanan na magdumala naan ta Egipto (39:1 - 41:57)
21. Pagmiaray Jose daw iya na mga utod (42:1 - 45:28)
22. Pag-iling Jacob daw iya na pamilya naan ta Egipto (46:1 - 47:31)
23. Pagbindisyon Jacob ta iya na mga bata bag-o kanen napatay (48:1 - 49:28)
24. Kamatayen Jacob (49:29 - 50:14)
25. Kamatayen Jose (50:15-26)

Pagbuat Ta Dyos Ta Kalangitan Daw Kalibutan

1 1 Ta una na timpo na pabuat ta Dyos kalangitan daw kalibutan,
2 kalibutan i ula purma daw ula man bisan ino na mga betang. Bilog
na kalibutan nalekkepan ta waig na sikad dalem daw tanan nalekkepan
man ta kadelemen daw Dyos Ispiritu Santo an naan apaw ta waig.
3 Dyos an gambal, “Magpawa.” Pag-ambal din, gapawa dayon.
4 Nadayaran kanen an ta nabuat din. Pabelag din pagpawa daw
pagdelem. 5 Pagpawa an paumaw din na “adlaw” daw pagdelem an

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paumaw din na “kilem”. Galambay kilem daw adlaw. Natapos en una na
adlaw.[a]
6 Dyos an gambal, “Magbelag waig an aged may waig naan ta apaw
ta kalibutan daw may waig man naan ta kalibutan.” 7 Pag-ambal din,
natuman dayon. Iling tan na paagi pabuat ta Dyos kalangitan daw
pabelag din waig aged may waig apaw ta kalibutan daw may waig man
naan ta kalibutan. 8 Lugar an na naan ta tengnga ta apaw daw ebes na
waig paumaw din na “kalangitan”. Galambay kilem daw adlaw. Natapos
en pangarwa na adlaw.
9 Dyos an gambal, “Waig na naan dalem ta kalangitan magtingeb ta
isya na lugar aged may mga lugar na mara.” Pag-ambal din, natuman
dayon. 10 Mara na lugar paumaw din na “basak” daw gatingeb na waig
paumaw din na “dagat.” Nadayaran kanen ta mga nabuat din. 11 Ambal
din pa, “Magtubo naan ta basak lain-lain na mga tanem: mga lamunon
daw tanem na may binni daw tanan na mga klasi ta kaoy na gamunga
na may liso.” Pag-ambal din, natuman dayon. 12 Gatubo lain-lain na mga
tanem: tanan na mga klasi ta mga lamunon daw tanem na may binni daw
tanan man na mga klasi ta kaoy na gamunga na may liso. Nadayaran
Dyos ta nabuat din. 13 Galambay kilem daw adlaw. Natapos en pangallo
na adlaw.
14 Dyos an gambal, “Maggwa mga pawa na betang naan ta kalangitan
para magbelag adlaw daw kilem daw para mlaman man kaumpisaan ta
mga adlaw, bulan daw taon. 15 Yon na mga pawa na betang magpawa
naan ta kalangitan aged mag-atag ta kapawa naan ta bilog na kalibutan.”
Pag-ambal din, natuman dayon. 16 Pabuat din darwa na darko na betang
na gapawa. Isya an na sikad pawa magpawa daw adlaw. Isya an a na dili
sikad pawa magpawa daw kilem. Pabuat din man mga bituon. 17 Mga
betang an na gapawa pabetang din naan ta kalangitan aged magsilak
naan ta kalibutan i 18 para may magpawa ta adlaw daw kilem. Yon man
pagpawa an daw pagdelem pabelag para daw adlaw pawa, piro daw
kilem a delem. Nadayaran Dyos ta nabuat din. 19 Galambay kilem daw
adlaw. Natapos en pang-appat na adlaw.
20 Dyos an gambal, “Maggwa tama na mga may kabui naan ta waig
daw dagat. Maggwa man mga yupan na galayog naan ta kalangitan.”
21 Ta iya na pag-ambal, pabuat din sikad darko na mga ayep na naan
ta dagat asta tanan na klasi ta mga may kabui na naan ta dagat daw
waig. Pabuat din man tanan na mga klasi ta yupan. Nadayaran kanen
ta mga nabuat din. 22 Pabindisyunan din mga may kabui na naan

---

[a] **1:5** Ta pagbilang ta mga Hebreo ta mga adlaw, gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta pagsalep ta adlaw na dili paryo ta ate na pagbilang anduni na gaumpisa daw gatapos mga adlaw naan ta tenga kilem.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta dagat daw mga yupan. Ambal din, “Mga may kabui na naan ta
dagat, magtama kaw daw magpanen naan ta dagat. Mga yupan man,
magtama kaw naan ta kalibutan i.” 23 Galambay kilem daw adlaw.
Natapos en panglimma na adlaw.
24 Dyos an gambal, “Maggwa tanan na mga klasi ta ayep na naan
ta basak: mga daram, mga derse, daw tanan na mga klasi ta ayep na
naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan.” Pag-ambal din, natuman
dayon. 25 Iling tan pagbuat ta Dyos ta tanan na mga klasi ta ayep
na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan daw tanan man na mga
klasi ta ayep na daram daw derse. Nadayaran kanen ta mga nabuat
din.
26 Dyos an gambal ta iya na kaugalingen, “Magbuat ki ta mga ittaw
na danen an paryo ki kiten. Danen magdumala ta mga sidda naan ta
dagat, mga yupan naan ta kalangitan, mga ayep na daram daw mga
ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan daw duma pa na
mga ayep na derse.” 27 Ta iya na pag-ambal, gabuat kanen ta ittaw[b]
na paryo ki kanen. Pabuat din mga ittaw na danen an mama daw
bai. 28 Pabindisyunan din danen an na ambal din, “Magbata kaw daw
magtama. Maglapta inyo na mga linai daw dumalaan danen bilog
na kalibutan. Kyo na mga ittaw magdumala ta tanan na naan ta
kalibutan na yon man mga sidda ta dagat, mga yupan ta kalangitan
daw tanan na mga may kabui na naan ta basak.”
29 Ambal pa ta Dyos naan ta ittaw, “Anduni paatag ko ki kyo tanan
na mga klasi ta mga lamunon daw tanem na may binni daw tanan
man na mga klasi ta kaoy na gamunga na may liso para may kan-enen
kaw. 30 Paatag ko mga tanem daw lamunon para may kan-enen tanan
na mga ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan, mga yupan,
mga derse na ayep daw tanan na mga may kabui na naan ta basak.”
Pag-ambal din, natuman dayon. 31 Patan-aw ta Dyos tanan na mga
nabuat din daw nadayaran gid kanen an. Galambay kilem daw adlaw.
Natapos en pang-annem na adlaw.

2 1 Iling tan pagbuat ta Dyos ta kalangitan, kalibutan daw tanan
na anen don. 2 Ta pangpitto na adlaw, natapos ta Dyos iya ya na
mga pagbuat. Ta yon man na adlaw gapuay kanen en ta pagbuat din
ta tanan tak tapos en. 3 Pabuat din pangpitto na adlaw na ispisyal na
adlaw para magpuay tak naan ta pangpitto na adlaw gapuay kanen ta
pagbuat din ta kalangitan, kalibutan, daw tanan na anen don.
4 Yon pagsaysay parti ta pagbuat ta Dyos ta kalangitan daw
kalibutan.

---

[b] **1:27** Naan man ta Genesis 2:7 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagbuat ta Dyos ta ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagbuat Ta Dyos Ta Mga Ittaw

Ta timpo na GINUO Dyos[c] gabuat ta kalangitan daw kalibutan, 5 ula pa
bisan ino na lamunon, kaoy daw tanem na gatubo naan ta basak tak ula
pa pauran ta GINUO Dyos daw ula pa man mga ittaw na mag-uma. 6 Piro,
may waig na gagwa naan alin ta dalem ta basak na gabasa ta tanan na
mga basak.
7 Pagtapos ta GINUO Dyos ta pagbuat ta kalangitan daw kalibutan,
gakamang kanen ta basak daw pakurti din na ittaw. Paginawaan din
ittaw an naan ta irong aged tagan ta kabui daw ittaw an gabui en.
8 GINUO Dyos gabuat ta gardin naan ta lugar na Eden naan dapit ta
sennangngan daw naan din dya pabetang ittaw an na pabuat din. 9 Naan
ta gardin patubo ta GINUO Dyos tanan na mga klasi ta kaoy na dayad
lagen na may bunga na dayad kan-enen. Naan man dya may darwa na
puon ta kaoy na patubo din. Isya na kaoy gaatag ta kabui naan ta bisan
kino na magkaan ta bunga. Isya an a na kaoy gaatag ta alam parti daw
ino miad daw malain naan ta bisan kino na magkaan ta bunga. 10 May
suba na gilig naan ta Eden na gaatag ta waig naan ta mga tanem daw
naan ta gwa ta gardin, suba an gasanga ta appat. 11 Ngaran ta una na
suba Pison. Galike-like suba an na Pison naan ta bilog na lugar na Havila.
Naan ta Havila may anen mga blawan 12 daw blawan an dya sikad
dayad na ula laket. May anen man dya mga maalen na bato na paumaw
na onise daw mga tagek ta kaoy na pabuat na paammot. 13 Ngaran ta
pangarwa na suba Gihon na galike-like naan ta lugar na Cus. 14 Ngaran ta
pangallo na suba Tigris na gaagi naan ta sennangngan ta lugar na Asiria.
Ngaran ta pang-appat na suba Eufrates.
15 Pagbuat ta GINUO Dyos ta ittaw an, pabetang din naan ta gardin ta
Eden aged magkultibar daw mag-asikaso. 16 GINUO Dyos gambal naan
ta ittaw an, “Pwidi ka magkaan ta bunga ta bisan ino na kaoy naan ta yi
na gardin. 17 Piro, dili ka magkaan ta bunga ta kaoy na gaatag ta alam
parti daw ino miad daw malain tak ta uras na kan-enen no, sigurado na
mapatay ka.”
18 Ambal pa GINUO Dyos, “Dili miad na ittaw an isya nang na
mangabui. Magbuat a ta duma din na bagay ki kanen daw magtabang ki
kanen.”
19 Tanan na mga ayep daw mga yupan na pabuat ta GINUO Dyos alin
ta basak, padala din naan ta ittaw aged mlaman din daw ino ngaran na
iatag ta ittaw ki danen. Daw ino umaw ta ittaw ki danen, yon en iran na
mga ngaran. 20 Tanan na mga ayep daw mga yupan paatagan ta ittaw ta

---

[c] **2:4** Pwidi nyo mabasa parti ta *GINUO*naan ta Mga Ambal Na Pasaysay daw ngitaen nyo ambal na *Ginuo*.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngaran, piro ula bisan isya ki danen na maduma din na bagay ki kanen
daw makatabang ki kanen.
21 Tenged ittaw an ula maduma na bagay ki kanen, patunuga ta GINUO
Dyos kanen an ta sikad meek daw pakamang isya din na gusok daw
nina an paayad ta Dyos. 22 Pabuat ta GINUO Dyos na bai gusok an na
nakamang din naan ta lawa ta mama daw padala din naan ta mama bai
an na nabuat din. 23 Pagkita ta mama ta bai an, ambal din,

"Anduni may paryo man en ki yaken.
Bekkeg din alin ta ake na bekkeg
daw sapo din alin ta ake man na sapo.
Ngaranan ko kanen na bai[d]
tak kanen nabuat alin ta mama."

24 Yon tenaan na mama malin ta pudir ta iya na amay daw inay tak
kanen daw iya na sawa magdumaay na danen na darwa mimo na isya.
25 Ta timpo na mama an daw sawa din naan ta gardin, palaw danen an,
piro ula danen nagayya.

Magsawa An Ula Gatuman Ta Sugo Ta Dyos

3 1 Ta tanan na mga ayep na pabuat ta GINUO Dyos, bekkessan an
sikad gid manluko. Bekkessan i gainsa ta bai, "Matuod na gambal
Dyos an naan ta sawa no na dili kaw magkaan ta bunga ta bisan ino na
kaoy naan ta gardin?"
2 Sabat ta bai, "Pwidi kay magkaan ta bunga ta mga kaoy naan ta
gardin. 3 Piro, bunga ta kaoy na naan ta tengnga ta gardin gambal Dyos
an na dili kay magkaan. Daw magkaan kay ta bunga ta yi na kaoy, bisan
magtandeg nang, mapatay kay."
4 Sabat ta bekkessan, "Dili matuod nyan. Dili kaw mapatay. 5 Iling tan
ambal ta Dyos ki kyo tak nlaman din na daw magkaan kaw ta yon na
bunga, maangken nyo pag-intindi na magparyo kaw ki kanen na mlaman
nyo daw ino miad an daw malain."
6 Pag-ambal ta bekkessan, patan-aw ta bai kaoy an naan ta tengnga ta
gardin daw nakita din na sikad dayad lagen mga bunga an daw dayad kan-
enen. Gaandem kanen an na mlaman din daw ino miad an daw malain.
Gaipo kanen ta bunga daw pakaan. Paatagan din man iya na sawa daw
gakaan man. 7 Tapos danen kaan, may anen danen an pag-intindi daw
namasmasan danen na palaw danen an. Gakamang danen ta lapad na mga
daon ta kaoy na igos daw patambi-tambi aged tageb ta iran na mga lawa.
8 Na gasemsem en, namatian danen GINUO Dyos an na gapanaw
naan ta gardin. Gatago danen naan ta mga puon ta kaoy aged dili

---

[d] **2:23** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian mga ambal an na *bai* daw *mama*.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen makita ta GINUO Dyos. 9 Paumaw ta GINUO Dyos mama an daw
painsaan din, “Indi ka?” 10 Sabat ta mama, “Namatian ta kaw na gapanaw
ka naan ta gardin i. Piro, gatago a tak nadlek a ki kaon tenged palaw a.”
11 Painsaan ta Dyos mama an, “Man-o tak nlaman no na palaw ka? Kino
gambal ki kaon? Beet ambalen gakaan ka ta bunga ta kaoy ya na pambal
ko na dili nyo kan-enen?” 12 Sabat ta mama, “Bai na paatag no na duma
ki yaken, kanen gaatag ta bunga ki yaken daw gakaan a man.”
13 Ambal ta GINUO Dyos naan ta bai, “Man-o tak iling tan pabuat no?”
Sabat ta bai, “Paluko a ta bekkessan. Nyan na gakaan a.”
14 Gambal GINUO Dyos naan ta bekkessan, “Ta tanan na mga ayep na
daram daw ila, kaon gid silutan ko. Bilog no na kabui, magsaguyod lawa
no naan ta basak daw magkaan ka man ta yab-ok.” 15 Ambal pa ta Dyos
naan ta bekkessan, “Kaon daw bai magkuntraay. Mga linai din daw imo
man na mga linai magkuntraay man. Mga linai din magpakang ta ulo no
daw kaon magkagat man ta iran na kitin.”
16 Gambal Dyos naan ta bai, “Dugangan ko imo na kabellay ta imo na
pagbagnes daw maliseran ka gid ta imo na pagbata. Piro, mag-andem ka
pa gyapon ta sawa no daw kanen an magdumala ki kaon.”
17 Gambal Dyos naan ta mama, “Tenged gapati ka ta sawa no daw
gakaan ka ta bunga na pabawal ko, sumpaen ko basak bilang silot ki
kaon. Bilog na kabui no, mangabellay ka para may kan-enen. 18 Magtubo
daw magtama naan ta basak mga lamunon na telleken daw sampinit.
Daw ino na magtubo alin ta basak yon inyo na pagkaan. 19 Manlasan ka
gid ta pag-ubra aged may kan-enen ka. Iling tan imo na pag-ubra asta
mapatay ka daw lawa no malunot na malik ta basak tak pabuat ko kaon
yan alin ta basak.”
20 Ngaran an ta mama Adan[e] daw pangaranan din iya na sawa na Eva
na beet ambalen manug-atag ta kabui tak kanen inay ta tanan na mga
ittaw. 21 Pabuatan ta GINUO Dyos magsawa an ta bayo alin ta langgit ta
mga ayep daw paatag din ki danen.

Pagpaalin Ta Dyos Ki Adan Daw Eva Naan Ta Gardin

22 GINUO Dyos gambal, “Anduni, danen Adan gaparyo en ki kiten
tak nlaman danen en parti daw ino miad daw malain. Dapat na dili en
danen an kaipo daw kakaan ta bunga ta kaoy na gaatag ta kabui tak daw
kakaan danen an, mabui danen ta ula katapusan.”
23 Tenged dili miag Dyos an na magkaan danen an ta bunga ta kaoy
ya, papaalin din danen an naan ta gardin ta Eden daw naan ta gwa ta
Eden magkultibar ta basak. Basak pagamit ta Dyos ta pagbuat ki Adan
daw basak man papakultibar din ki Adan para may pagkaan danen an

---

[e] **3:20** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Adan* beet ambalen *ittaw.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na magsawa. 24 Na papaalin danen an ta Dyos, pabetang ta Dyos naan
ta sennangngan ta Eden mga manugbantay na paumaw na kerubin.
Pabetang din man dya isya na ispada na gadaba-daba na galiso-liso aged
bisan kino dili kaprani ta kaoy an na gaatag ta kabui.

Cain daw Abel

4 1 Magsawa na Adan daw Eva gadumaay. Eva an gabagnes daw
gabata kanen ta mama na pangaranan danen na Cain. Ambal
Eva, "Kaangken[f] a ta bata na mama paagi ta tabang ta GINUO."
2 Namangnguran Cain an tak gabata isab Eva ya daw pangaranan danen
bata ya na Abel. Na gabakod en danen an na mag-utod, Abel an gasagod
ta mga karniro daw Cain an a ganguma. 3 Na abot timpo ta tag-ani, may
parti na alin ta ani Cain na paalad din naan ta GINUO. 4 Abel an a, may
mga una na bata ta iya na mga karniro na paiyaw din daw pinakadayad
an na parti ta karni paalad din naan ta GINUO. Nalipay GINUO an ki
Abel daw ta iya an na alad. 5 Piro, ula nalipay GINUO ki Cain daw ta iya
an na alad. Sikad gid gilek Cain daw gangusmod gid. 6 Gambal GINUO
ki Cain, "Man-o tak gagilek ka daw gangusmod? 7 Daw igo imo na mga
pabuat, batunon ta kaw. Piro, daw malain mga buat no, pirdien ka nang
ta sala. Sala an paryo ta manekeb na ayep na gakeeb naan ta gangaan na
alisto magtekeb ki kaon. Piro, dapat na pirdien no sala an."
8 Cain gambal ki Abel, "Mos, miling ki naan uma." Na naan danen ta
uma, nali nang pabira Cain utod din an na Abel daw papatay.
9 Isya adlaw pagtapos ta pagpatay Cain ki Abel, gainsa GINUO an
ki Cain, "Indya utod no na Abel?" Sabat Cain, "Inday! Man-o, yaken
manugbantay ki kanen?"
10 GINUO an gambal ki Cain, "Man-o tak gabuat ka ta sikad malain?
Na nakita ko lengngessa ta utod no naan ta basak, paryo namatian ko
na gasinggit kanen na males. 11 Silutan ta kaw tak papatay no utod no na
gatulo lengngessa din naan ta basak. Umpisa anduni dili ka en kanguma.
12 Daw manguma ka, ula may magtubo daw sigi ka nang na salyo-salyo ta
lugar daw ula ka man maistaran."
13 Ambal Cain ta GINUO, "Dili ko masarangan agwantaen silot na
ipaagem no ki yaken tak sikad bellay. 14 Ambal no na malin a ta yi na
basak na magpadyo a ki kaon. Ula a lugar na maistaran daw sigi a nang
magsalyo-salyo ta lugar. Bisan kino kakita ki yaken, patayen a danen."
15 Ambal ta GINUO ki Cain, "Dili ka danen patayen tak bisan kino
magpatay ki kaon, balesan ko ta pitto isleb." Yon na pamarkaan Cain an
ta GINUO para paandaman mga ittaw na kakita ki kanen na dili kanen

---

[f] **4:1** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Cain* daw ambal na *angken*.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

patayen. 16 Galin Cain an naan ta tubangan ta GINUO daw gatinir kanen
naan ta lugar na Nod na dapit ta sennangngan ta Eden.

Mga Linai Cain

17 Cain daw iya na sawa gadumaay. Gabagnes sawa Cain daw gabata ta
mama na pangaranan danen na Enoc. Gatukod Cain ta banwa na palibutan
ta padir daw pangaranan din na Enoc na yon man ngaran ta iya na bata.
18 Enoc an may bata na mama na iya na ngaran Irad. Irad amay Mehujael
daw Mehujael amay Metusela daw Metusela amay Lamec. 19 Gangasawa
Lamec ta darwa na bai, Ada daw Sila. 20 Ada i gabata daw iya na bata
pangaranan danen na Jabal. Jabal an una ta tanan na mga ittaw na gaistar
naan ta balay na turda daw gasagod ta mga ayep. 21 Utod din na mama
Jubal. Jubal an una ta mga ittaw na sagad magtukar ta mga instruminto
na arpa daw plawta. 22 Sila i gabata daw iya na bata pangaranan danen
na Tubal-Cain. Tubal-Cain an una ta mga ittaw na gabuat ta mga gamit na
brunsi daw salsalen. Ngaran ta utod Tubal-Cain na bai Naama.
23 Lamec i gambal naan ta darwa din na sawa, “Ada daw Sila, mamati
kaw ki yaken. Daw may manakit ki yaken, bisan bata pa, patayen ko
kanen an. Nyan na kapatay a ta mama na bata pa. 24 Gambal Dyos
an kan-o na daw may magpatay ki Cain, balesan din ta pitto na isleb.
Anduni, gambal a na bisan kino na manakit ki yaken, balesan ko man ta
sitintay-syiti na isleb.”

Set Daw Enos

25 Magsawa na Adan daw Eva gadumaay isab. Gabagnes Eva an daw
gabata ta mama na pangaranan din na Set. Ambal Eva, “Paatagan a ta
Dyos ta bata na mama aged sal-i ki Abel tak kanen ya papatay Cain.”
26 Na may sawa en Set an, gabata sawa din ta mama. Pangaranan Set bata
an na Enos. Ta yon man na timpo gaumpisa mga ittaw ta pagsimba ta
Dyos paagi ta paggamit ta ngaran na GINUO.

Mga Linai Adan

5 1-2 Yi sulat parti ta mga linai Adan. Na pabuat ta Dyos mga ittaw,
pabuat din danen an na mama daw bai daw paryo man ki kanen.
Umaw din an ki danen “ittaw” daw pabindisyunan din danen an.
3 Na gaidad Adan ta sinto trinta na taon, gabata sawa din ta mama.
Pangaranan Adan bata an na Set daw Set an suot gid ki kanen. 4 Alin ta
pagtao Set, utso sintos pa na taon nadugang ta kabui Adan bag-o kanen
napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga
mama daw mga bai. 5 Napatay Adan ta idad na nuibi sintos trinta.
6 Na gaidad Set ta sinto singko na taon, gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Enos. 7 Alin ta pagtao Enos, utso sintos syiti pa

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na taon nadugang ta kabui Set bag-o kanen napatay daw ta yon na mga
tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. 8 Napatay
Set ta idad na nuibi sintos dusi.
9 Na gaidad Enos ta nubinta na taon, gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Kenan. 10 Alin ta pagtao Kenan, utso sintos kinsi pa
na taon nadugang ta kabui Enos bag-o kanen napatay daw ta yon na mga
tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. 11 Napatay
Enos ta idad na nuibi sintos singko.
12 Na gaidad Kenan ta sitinta na taon, gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Mahalalel. 13 Alin ta pagtao Mahalalel, utso sintos
kwarinta pa na taon nadugang ta kabui Kenan bag-o kanen napatay daw
ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga
bai. 14 Napatay Kenan ta idad na nuibi sintos dyis.
15 Na gaidad Mahalalel ta sisintay-singko na taon, gabata sawa din ta
mama na pangaranan danen na Jared. 16 Alin ta pagtao Jared, utso sintos
trinta pa na taon nadugang ta kabui Mahalalel bag-o kanen napatay daw
ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga
bai. 17 Napatay Mahalalel ta idad na utso sintos nubintay-singko.
18 Na gaidad Jared ta sinto sisintay-dos na taon, gabata sawa din ta
mama daw pangaranan danen na Enoc. 19 Alin ta pagtao Enoc, utso sintos
pa na taon nadugang ta kabui Jared bag-o kanen napatay daw ta yon
na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
20 Napatay Jared ta idad na nuibi sintos sisintay-dos.
21 Na gaidad Enoc ta sisintay-singko na taon, gabata sawa din ta mama
daw pangaranan danen na Metusela. 22 Alin ta pagtao Metusela, tris
sintos pa na taon nadugang ta kabui Enoc bag-o kanen pakamang ta Dyos
daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw
mga bai. Nangabui Enoc na Dyos an pirmi gaubay ki kanen daw kanen
an pirmi gasunod ta liag ta Dyos. 23 Idad ya Enoc kabot ta tris sintos
sisintay-singko na taon. 24 Mintras Enoc nangabui na pirmi paubayan ta
Dyos, gulpi nang Enoc an narwad tak padala ta Dyos na duma ki kanen.
25 Na gaidad Metusela ta sinto utsintay-syiti na taon, gabata sawa din ta
mama na pangaranan danen na Lamec. 26 Alin ta pagtao Lamec, syiti sintos
utsintay-dos pa na taon nadugang ta kabui Metusela bag-o kanen napatay
daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw
mga bai. 27 Napatay Metusela ta idad na nuibi sintos sisintay-nuibi.
28 Na gaidad Lamec ta sinto utsintay-dos na taon, gabata sawa din ta
mama 29 daw pangaranan din na Noe. Ambal din, “Yi na bata mag-atag ki
kiten ta kalipay[g] ta ate na pangabellay ta panguma ta basak na pasumpa

---

[g] **5:29** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Noe* daw ambal na *kalipay.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kan-o ta GINUO." 30 Alin ta pagtao Noe, kinintos nubintay-singko pa na
taon nadugang ta kabui Lamec bag-o kanen napatay daw ta yon na mga
tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. 31 Napatay
Lamec ta idad na syiti sintos sitintay-syiti.
32 Na idad Noe subla en kinintos na taon, natao bata danen na Sem,
Ham daw Jafet.

Pagpadayon Pa Gid Ta Mga Ittaw Ta Pagbuat Ta Malain

6 1 Mga ittaw gatama na gatama daw galapta ta bilog na kalibutan.
Tama mga bata danen na bai. 2 Ta yon man na timpo may mga
mama na darko daw biskeg gid. Nakita danen na dayaw mga bai daw
pasawa danen mga bai na naliagan danen.
3 GINUO an gambal, "Dili dayad daw tugutan ko mga ittaw na mabui
ta sikad lugay tak danen ittaw nang. Umpisa anduni, kabui ta mga ittaw
asta nang en ta sinto binti na taon."
4 Mga bai ya na pasawa ta mga mama na darko, danen an gabata. Iran
na mga bata bantog daw iseg ta pagtubang ta gira ta yo na timpo. Danen
an mga Nefilim.
5 Nakita ta GINUO na pirmi malain mga buat, isip daw plano ta mga
ittaw. 6 Ganelsel GINUO na gabuat kanen ta mga ittaw daw paistar din
naan ta kalibutan. Sakit gid beet din daw nasebean ta usto. 7 Gambal
GINUO, "Patayen ko tanan na mga ittaw na pabuat ko, mga ayep daw
mga yupan tak ganelsel a ta pagbuat ko ki danen." 8 Piro, Noe nang
gasunod ta liag ta GINUO daw GINUO an pirmi gaubay ki kanen.

Sugo Ta Dyos Ki Noe

9 Yi sulat parti ki Noe. Ta tanan na mga ittaw ta timpo Noe, kanen
nang matareng daw ula may masaway ki kanen. Gasunod gid kanen ta
liag ta Dyos. 10 Noe an may tallo na bata na mama: Sem, Ham daw Jafet.
11 Noe nang matareng tak duma na mga ittaw naan ta bilog na
kalibutan sikad malain iran na batasan naan ta pagtan-aw ta Dyos. Sikad
malain iran na mga buat naan ta mga paryo danen na ittaw. 12 Nakita ta
Dyos na lain gid en kaimtangan ta kalibutan tenged tanan na mga ittaw
gasunod ta malain na batasan na kuntra ta iya na liag. 13 Gambal Dyos
ki Noe, "Gadisisyon a na patayen ko tanan na mga ittaw daw samaren ko
man bilog na kalibutan tak lain gid en kaimtangan ta kalibutan tenged
tanan na mga ittaw gasunod ta malain na batasan na kuntra ta ake na
liag. 14 Magbuat ka ta bakod na sakayan na pangdagat na alin ta kaoy na
sipres daw betangan no ta mga elet. Sakayan an balawan no ta alkitran
naan ta selled daw gwa. 15 Iling ti kalangkawen ta sakayan ya, sitintay-
tris duppa. Kawayangen an dusi duppa daw kadatasen din pitto duppa.
16 Atepan no daw antaran ta tallo dangaw sablayan an daw dingding.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Buatan no ta tallo na papag daw isya na gangaan naan ta kilid. 17 Gasugo
a ki kaon na magbuat ta sakayan na pangdagat tenged magpadala a ta
anaw na maglapaw ta bilog na kalibutan aged mapatay tanan na mga
may kabui. 18 Piro, magpangako a ki kyo na luwasen ta kyo. Daw tapos
en pabuat no na sakayan, makay ka daw sawa no, mga bata nyo daw iran
na sawa. 19-20 Magkarga ka ta isya na paris ta tanan na mga klasi ta ayep
daw yupan, mga darko daw derse, aged danen maluwas man. 21 Tanan na
mga klasi ta pagkaan tipunon no daw karga no para may kan-enen kaw
daw mga duma nyo na ayep." 22 Patuman Noe tanan na mga sugo ta Dyos
ki kanen.

Anaw Na Galapaw Ta Bilog Na Kalibutan

7 1 Na tapos en Noe ta pagbuat ta sakayan na pangdagat, gambal
GINUO ki Noe, "Makay ka daw imo na pamilya naan ta sakayan tak
ta tanan na mga ittaw ta yi na timpo, kaon nang nakita ko na matareng.
2 Magkarga ka ta pitto paris ta tanan na mga klasi ta ayep na pwidi kan-
enen daw isya na paris ta tanan na mga klasi ta ayep na bawal kan-enen
3 daw pitto paris ta tanan na mga klasi ta yupan aged may mabilin na
mabui daw magtama isab naan ta kalibutan. 4 Daw matapos pitto na
adlaw, uranen ko bilog na kalibutan seled ta kwarinta na adlaw daw
kwarinta na kilem. Patayen ko tanan na mga may kabui na pabuat ko
naan ta kalibutan." 5 Pagtapos ta ambal ta GINUO, patuman Noe tanan
din na sugo.

6 Ta timpo na gabot anaw ya na galapaw ta bilog na kalibutan, idad
Noe sais sintos na taon. 7 Bag-o mag-umpisa anaw ya, gasakay Noe daw
iya na pamilya aged malibri danen ta anaw. 8 Tanan na mga klasi ta ayep
bisan bawal o dili bawal kan-enen, daw tanan na mga klasi ta yupan
daw mga ayep man na derse 9 gaparis-paris na gaselled naan ta sakayan
na duma ki Noe paryo ta sugo ta Dyos. 10 Paglambay ta pitto na adlaw,
gaumpisa ta uran daw gaumpisa man en maglapaw waig an naan ta bilog
na kalibutan.

11 Ta pangdisi-syiti na adlaw ta pangarwa na bulan ta yon man na
taon na gaidad Noe ta sisintay-sais na taon, gulpi gapuswak waig an ta
sikad biskeg alin ta mga tuburan na naan ta dalem ta basak daw gauran
ta sikad dakmel paryo ta waig na pabubo. 12 Sigi nang uran seled ta
kwarinta na adlaw daw kwarinta man na kilem. 13 Piro, ta yon man na
mga adlaw na gabot anaw na maglapaw ta bilog na kalibutan, Noe ya
daw sawa din daw iya na mga bata na danen Sem, Ham, daw Jafet daw
iran na mga sawa naan en ta sakayan ya. 14-15 Gaselled man naan ta
sakayan duma ki danen mga may kabui na gaparis-paris: tanan na mga
klasi ta ayep na naan ta blasan, kakauyan, kabatuan, daw tanan na mga
klasi ta ayep na daram daw derse daw tanan man na mga klasi ta yupan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Tanan danen naan en ta sakayan paryo ta sugo ta Dyos ki Noe daw
pasaraan ta GINUO gangaan an ta sakayan.
17 Seled ta kwarinta na adlaw gadatas na gadatas waig an asta tanan an
na basak nalapawan ta waig. Sakayan danen Noe galuttaw sunod ta waig
na gadatas. 18 Mintras na waig an gadatas pa gid, dayad pagluttaw-luttaw
ta sakayan ya. 19 Waig an padayon na gadatas asta na pinakadatas na
mga bukid ta bilog na kalibutan nalapawan. 20 Gadatas pa gid waig an na
lapaw ya mga appat duppa alin ta ugbos ta mga bukid. 21 Tanan na mga
may kabui na gistar naan ta basak napatay: mga yupan, mga ayep na
daram, mga ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan daw tanan
na mga ayep na derse daw mga ittaw man. 22 Napatay tanan gid en na
mga may kabui na naan ta basak 23 tenged papatay ta Dyos paagi ta anaw
bisan ino na naan ta apaw ta basak naan ta bilog na kalibutan na yon
man mga ittaw, mga ayep na darko daw derse, daw mga yupan man. Noe
nang daw mga duma din na naan ta sakayan nalibri. 24 Gaanaw kalibutan
seled ta sinto singkwinta na adlaw.

Pag-ubbas Ta Waig Ta Anaw

8 1 Dyos an ula nalipat ki Noe daw tanan na mga ayep na duma din
naan ta sakayan. Gapadala Dyos an ta angin na gaeyep naan ta
kalibutan daw waig ya gaamat-amat ta ubbas. 2 Gauntat pagpuswak ta
waig alin ta mga tuburan naan ta dalem ta basak daw gaulaw en sikad
an dakmel na uran. 3 Gapadayon ta pag-ubbas waig ya seled ta sinto
singkwinta na adlaw. 4 Ta pangdisi-syiti na adlaw ta pangpitto na bulan,
nabara sakayan danen naan ta kabukiran na lugar ta Ararat. 5 Gapadayon
pa gid ta pag-ubbas waig ya asta ta una na adlaw ta pangsampulo na
bulan. Ta yon man na adlaw, gagwa en apaw ta mga bukid.
6 Pagtapos ta kwarinta pa na adlaw pabukasan Noe tumbuan ta
sakayan. 7 Gapalayog kanen ta uwak daw uwak ya sigi balik ta layog
asta na mubbas waig. 8 Gapalayog man kanen ta salampati aged mlaman
din daw ubbas en waig daw may mara en na basak. 9 Piro, ula may
nakita salampati an na tugdunan tak basak an nasanapan pa ta waig.
Gabalik salampati ki Noe naan ta sakayan daw pagawat din na paselled.
10 Gatagad Noe ta pitto pa na adlaw bag-o palayog din isab salampati alin
ta sakayan. 11 Pag-abot ta semsem, gabalik salampati ki Noe daw may
dala na daon ta kaoy na olibo na bag-o nang pa sanggi. Yon na nlaman
Noe na waig an ubbas en. 12 Gatagad eman Noe ta pitto pa na adlaw daw
palayog din isab salampati ya. Piro, ula en gabalik salampati ya ki kanen.
13 Na gaidad Noe ta sais sintos uno na taon, ta yon man na taon ta
una na adlaw ta una na bulan, waig ya ubbas en. Pabukasan Noe parti
ta atep ta sakayan ya daw naan dya gatan-aw kanen ta palibot. Nakita
din na mara en apaw ta basak. 14 Pag-abot ta pangbinti-syiti na adlaw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta pangarwa na bulan, basak an ubos en ta mara. 15 Dyos an gambal ki
Noe, 16 “Mawas ka en daw imo na sawa, mga bata nyo daw iran na sawa.
17 Kawasen no man naan ta sakayan tanan na mga duma ki kaon na mga
yupan daw mga ayep na darko daw derse aged magtama danen daw
maglapta naan ta bilog na kalibutan.” 18 Pag-ambal ta Dyos, gakawas Noe
daw iya na pamilya. 19 Pakawas danen alin ta sakayan tanan na mga klasi
ta mga may kabui na naan gistar ta basak na yon man mga ayep na darko
daw derse, daw mga yupan man. Pakawas danen mga ayep daw yupan na
gagrupo-grupo dipindi ta iran na klasi.

20 Gabuat Noe ta alaran na bato daw gakamang kanen ta mga ayep daw
mga yupan na alin ta klasi na pwidi kan-enen. Paiyaw din daw pasunog
din naan ta alaran aged ialad naan ta GINUO. 21 Nalipay GINUO an ta
ammot ta alad Noe. Ambal GINUO ta iya na kaugalingen, “Dili ko en
isab samaren kalibutan na bilang silot ko ta mga ittaw tenged ta iran
na mga buat na malain. Alin pa ta bata danen an, tanan na isip danen
malain. Dili ko en isab patayen tanan na mga may kabui paryo ta pabuat
ko. 22 Mintras na gapadayon pa kalibutan, dili muntat na may adlaw daw
kilem, may tagtanem daw tag-ani, may tagdangga daw tagtignaw daw
may tag-uran daw tag-adlaw.”

Pangako Ta Dyos Ki Noe

9 1 Noe i daw iya na mga bata pabindisyunan ta Dyos na ambal din,
“Magbata kaw daw magtama aged inyo na mga linai maglapta naan
ta bilog na kalibutan. 2 Tanan na mga ayep na naan ta basak, darko daw
derse, daw tanan na mga yupan na naan ta kalangitan, daw mga sidda
naan ta dagat madlek ki kyo daw kyo magdumala ki danen. 3 Pwidi kaw
magkaan ta karni tenged umpisa anduni atag ko ki kyo tanan na mga
may kabui para ta inyo na pagkaan paryo ta ake na pag-atag ki kyo ta
mga tanem na inyo na pakaan. 4 Piro, daw mag-iyaw kaw ta ayep para
pagkaan, dapat kamangan nyo ta lengngessa tak lengngessa an simbulo
ta kabui. 5-6 Tenged mga ittaw pabuat ko na paryo ki yaken, panabaten
ko bisan ino na makapatay ta ittaw. Daw may ayep na kapatay ta ittaw,
dapat na patayen. Daw may ittaw na kapatay ta paryo din na ittaw, dapat
na patayen man. Ta matuod, daw may ittaw na magpatay ta paryo din
na ittaw, mga paryo din man na ittaw magsilot ki kanen ta kamatayen.”
7 Gambal pa Dyos an naan ki danen Noe, “Magbata kaw daw magtama
aged tama isab mga ittaw naan ta kalibutan.”

8 Ambal pa ta Dyos ki Noe daw ta iya na mga bata, 9 “Anduni, may
pangako a ki kyo daw ta inyo na mga linai 10 daw ta tanan na mga may
kabui na duma ki kyo na yon man mga ayep na daram, mga ayep na naan
gistar ta blasan, kakauyan, kabatuan daw tanan man na mga yupan na
gakawas alin ta sakayan. 11 Gangako a na dili ko en isab patayen tanan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mga may kabui daw samaren kalibutan paagi ta anaw na maglapaw
ta bilog na kalibutan. 12 Yi tanda ta ake na pangako naan ki kyo daw ta
tanan man na mga may kabui daw naan man ta tanan nyo na mga linai
asta ta ula katapusan: 13 Gabetang a ta blangaw naan ta kalangitan para
yon tanda na pademdem ko ake na pangako naan ta tanan na mga may
kabui na naan ta kalibutan. 14 Daw ipadala ko mga item naan apaw ta
kalibutan daw maggwa blangaw an naan ta kalangitan, 15 demdemen ko
ake na pangako naan ki kyo daw ta duma pa na mga may kabui na dili ko
en patayen tanan na mga may kabui paagi ta anaw na maglapaw ta bilog
na kalibutan. 16 Gani, daw may blangaw, tan-awen ko daw demdemen ko
na yaken na Dyos may pangako na ula katapusan naan ta tanan na mga
may kabui ta bilog na kalibutan."
17 Ambal isab ta Dyos ki Noe, "Blangaw an tanda ta ake na pangako
naan ta tanan na mga may kabui naan ta kalibutan."

Noe Daw Iya Na Mga Bata

18 Yi ngaran ta mga bata Noe na gakawas duma ki kanen alin ta
sakayan: Sem, Ham daw Jafet. Ham amay Canaan. 19 Tallo na bata Noe
alinan ta tanan na mga ittaw ta bilog na kalibutan.
20 Pagtapos ta anaw, Noe gaumpisa na manguma isab daw gatanem
kanen an ta ubas. 21 Natabo na gainem kanen ta inemen na buat alin
ta ubas daw ningaw kanen an. Galubbas kanen an ta iya na bayo daw
gatunuga na palaw naan ta selled ta balay din na turda. 22 Ham na amay
Canaan gaselled ta balay na turda daw nakita din na amay din an palaw.
Gagwa kanen daw gasugid ta mga utod din. 23 Pagmati Sem daw Jafet,
gakamang danen ta isya na pangtageb daw pabetang danen naan ta iran
na tudtod. Gatalikod danen an na gaselled naan ta balay na turda daw
patageban danen iran na amay. Ula danen an gablikid aged dili danen
makita iran na amay na palaw. 24 Na nampawan Noe i daw nlaman din
na Ham na kamangnguran din na bata nakasala ki kanen, 25 gambal Noe
parti ta bata Ham,

"Sumpaen ko Canaan an.
Kanen magsirbi ta mga utod din
bilang pinakakebes na ulipen."

26 Ambal pa Noe,

"Dayawen GINUO an. Kanen Dyos na pasirbian Sem.
Canaan an magsirbi ki Sem bilang ulipen.
27 Kabay pa na patamaen ta Dyos mga linai Jafet
daw magdugang iran na basak.
Mga linai Jafet mag-istar duma ta
mga linai Sem naan ta iran na lugar.
Canaan an magsirbi ki Jafet bilang ulipen."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Pagtapos ta anaw, tris sintos singkwinta pa na taon nadugang ta
kabui Noe bag-o kanen napatay. 29 Napatay kanen ta idad na nuibi sintos
singkwinta.

Mga Linai Ta Mga Bata Noe

10 1 Yi sulat parti ta mga bata Noe na Sem, Ham daw Jafet. Pagtapos
ta anaw, mga sawa ta mga bata Noe gabata pa ta mga mama.
2 Yi mga bata Jafet na mama: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal,
Mesec daw Tiras.
3 Mga bata Gomer na mama: Askenaz, Rifat daw Togarma.
4 Mga bata Javan na mama: Elisa, Tarsis, Kitim daw Dondanim.
5 Mga linai Javan gaistar dani ta mga baybay daw naan ta mga pulo.
Mga linai Jafet, danen an gatama daw may lain-lain na mga grupo ta
pamilya. Kada grupo ta pamilya may kaugalingen na lugar daw linggwai.
6 Yi mga bata Ham na mama: Cus, Egipto, Put daw Canaan.
7 Mga bata Cus na mama: Seba, Havila, Sabta, Raama daw Sabteca.
Mga bata Raama na mama: Saba daw Dedan.
8 May isya pa na bata Cus na mama na ngaran din Nimrod. Kanen una na
ittaw na pinakabantog na manugdumala naan ta kalibutan. 9 Ta pagtan-aw
ta GINUO ki Nimrod, kanen sikad sagad na magdakep daw magpatay ta
ila na mga ayep. Yon na pirmi pagamit ta mga ittaw ambal na, “Kabay pa
na kaon yan magparyo ki Nimrod na sagad magdakep daw magpatay ta ila
na mga ayep ta pagtan-aw ta GINUO.” 10 Yi una na mga syudad na sakep ta
pagdumala Nimrod: Babel, Erec daw Cad na naan ta lugar na Sinar. 11 Alin
Sinar, giling Nimrod i naan ta lugar na Asiria daw gatukod kanen ta mga
banwa na Ninive, Rehobot-Ir, Cala 12 daw Resen. Resen an naan ta tengnga
ta darwa na banwa na Ninive daw bakod na banwa na Cala.
13 Mga linai Egipto mga ittaw naan ta lugar na Lud, Anam, Lehab,
Naftu, 14 Patrus, Caslu daw Caftor. Mga Filistinen galin ta Caftor.
15 Panganay na bata Canaan na mama, Sidon daw mangngod din
Het. 16 Canaan an alinan ta mga Jebusnen, Amornen, Girgasanen,
17 Hevhanen, Araknen, Sinhanen, 18 Arvadnen, Zemamen daw Hamatnen.
Paglambay ta pila na mga taon, lain-lain na mga grupo ta pamilya na
mga linai Canaan galapta naan ta duma na mga lugar. 19 Gadugang basak
na iya ta mga linai Canaan. Dlunan ta iran na basak alin ta Sidon asta
ta Gerar na dani ta Gaza naan dapit ta sur daw alin man ta Sodoma,
Gomora, Adma daw Zeboim na dani Lasa naan dapit ta sennangngan.
20 Yon mga linai Ham. Danen an gatama daw may lain-lain na mga
grupo ta pamilya. Kada grupo ta pamilya may kaugalingen na lugar daw
linggwai.
21 Sem an na manong Jafet, kanen an may mga bata man na mama.
Isya na linai din Heber na alinan ta tanan na mga Hebreo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Mga bata Sem na mama: Elam, Asur, Arfaxad, Lud daw Aram.
23 Mga bata Aram na mama: Uz, Hul, Geter daw Mesec.
24 Arfaxad amay Sela daw Sela amay Heber.
25 Heber may darwa na bata na mama. Ngaran ta isya na bata din Peleg
na beet ambalen belag tak ta yon man na timpo mga ittaw gagrupo-
grupo na naan gistar ta lain-lain na mga lugar. Ngaran ta utod din
Joctan.
26 Mga bata Joctan na mama: Almodad, Selef, Hazarmavet, Jera,
27 Hadoram, Uzal, Dicla, 28 Obal, Abimael, Saba, 29 Ofir, Havila daw
Jobab. Yon mga linai Joctan. 30 Iran na lugar alin ta Mesa asta ta Sefar
naan ta mga bukid na naan dapit ta sennangngan.
31 Yon mga linai Sem. Danen gatama daw may lain-lain na mga grupo
ta pamilya. Kada grupo ta pamilya may kaugalingen na lugar daw
linggwai.
32 Yon mga grupo ta mga linai ta mga bata Noe. Kada grupo may
kaugalingen na linai daw nasyon. Pagtapos ta anaw na galapaw ta
bilog na kalibutan, galapta mga linai ta mga bata Noe naan ta bilog na
kalibutan daw yon umpisa ta tanan na mga nasyon.

Turi Ta Babel

11 1 Anay pa sa, tanan na mga ittaw ta bilog na kalibutan
may isya nang na linggwai. 2 Na mga ittaw galapta naan
ta kalibutan alin ta sennangngan, duma ya ki danen kalambot ta
wayang na patag naan ta lugar na Sinar. Gatukod danen ta iran
na mga balay daw naan dya gaistar. 3 Gasapol danen daw gambal,
“Mag-ubra ki ta mga kwadrado na lunang daw lutuon ta asta na
magdessen.” Yon na gabuat danen ta kwadrado na lunang daw
paluto danen bilang sal-i ta bato daw gakamang danen ta alkitran
na gamiten bilang pangdekket ta iran na pagsampaw-sampaw ta mga
kwadrado. 4 Gasapol danen isab na gambal, “Magtukod ki ta banwa
daw sikad datas na turi na kalambot ta kalangitan aged mabantog ki
daw dili man matabo na magbelagay ki daw maglapta naan ta bilog
na kalibutan.”
5 GINUO an gapanog aged tan-awen din banwa an daw turi na
patukod ta mga ittaw. 6 Pagtan-aw ta GINUO, ambal din ta iya na
kaugalingen, “Mga ittaw isya nang ta nasyon daw iran na ambal isya
nang man. Yi na banwa daw turi umpisa nang pa ta iran na mga
buaten tak daw ino naan ta iran na isip sigurado na buaten danen.
7 Ilingan ta danen an daw iran na mga linggwai buaten ta na lain-
lain na mga linggwai aged dili danen mag-intindiay.” 8 Pagtapos ta
ambal ta GINUO, papalapta din danen an naan ta bilog na kalibutan
na ula en danen an gaintindiay. Yon na ula danen nadayon pagtukod

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta banwa. 9 Lugar ya na naan dya pabuat ta mga ittaw turi ya
pangaranan na Babel[h] tak naan ta Babel linggwai ta mga ittaw pabuat
ta GINUO ta lain-lain na mga linggwai para dili danen an mag-
intindiay. Alin Babel palapta danen an ta GINUO naan ta bilog na
kalibutan.

Mga Linai Sem

10 Yi parti ta mga linai Sem. Paglambay ta darwa na taon pagtapos ta
anaw, Sem gaidad ta isya gatos na taon. Gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Arfaxad. 11 Alin ta pagtao Arfaxad, kinintos pa na
taon nadugang ta kabui Sem bag-o kanen napatay daw ta yon na mga
tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
12 Na gaidad Arfaxad ta trintay-singko na taon, gabata sawa din ta
mama daw pangaranan danen na Sela. 13 Alin ta pagtao Sela, kwattro
sintos tris pa na taon nadugang ta kabui Arfaxad bag-o kanen napatay
daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw
mga bai.
14 Na gaidad en Sela ta trinta na taon, gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Heber. 15 Alin ta pagtao Heber, kwattro sintos tris
pa na taon nadugang ta kabui Sela bag-o kanen napatay daw ta yon na
mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
16 Na gaidad Heber ta trintay-kwattro na taon, gabata sawa din ta mama
daw pangaranan danen na Peleg. 17 Alin ta pagtao Peleg, kwattro sintos
trinta pa na taon nadugang ta kabui Heber bag-o kanen napatay daw ta
yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
18 Na gaidad Peleg ta trinta na taon, gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Reu. 19 Alin ta pagtao Reu, dos sintos nuibi pa na
taon nadugang ta kabui Peleg bag-o kanen napatay daw ta yon na mga
tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
20 Na gaidad Reu ta trintay-dos na taon, gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Serug. 21 Alin ta pagtao Serug, dos sintos syiti pa
na taon nadugang ta kabui Reu bag-o kanen napatay daw ta yon na mga
tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
22 Na gaidad Serug ta trinta na taon, gabata sawa din ta mama daw
pangaranan danen na Nahor. 23 Alin ta pagtao Nahor, dos sintos pa na
taon nadugang ta kabui Serug bag-o kanen napatay daw ta yon na mga
tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
24 Na gaidad Nahor ta binti-nuibi na taon, gabata sawa din ta mama
daw pangaranan danen na Tera. 25 Alin ta pagtao Tera, sinto disi-nuibi

---

[h] **11:9** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Babel* daw ambal na *gamo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pa na taon nadugang ta kabui Nahor bag-o kanen napatay daw ta yon na
mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.
26 Na idad Tera subla ta sitinta na taon, natao mga bata danen na
Abram, Nahor daw Haran.

Mga Linai Tera

27 Yi mga linai Tera. Mga bata Tera na mama: Abram, Nahor daw
Haran. Bata Haran na mama Lot. 28 Na bui pa Tera, napatay Haran
naan ta iran na banwa na Ur na sakep ta lugar na Caldea. 29 Abram an a
nangasawa ki Sarai daw Nahor ya a nangasawa ta bata Haran na ngaran
din Milca. Isya man ta mga bata Haran na bai Isca.
30 Sarai an ula bata tak baog kanen an.
31 Danen Tera galin ta iran na banwa na Ur naan ta Caldea. Duma Tera
bata din na Abram, magad din na Sarai daw apo din na Lot na bata Haran.
Miling danen inta naan ta lugar na Canaan, piro ula danen gapadayon tak
pag-abot danen ta syudad na Haran, naan dya danen gaistar. 32 Napatay
Tera ya naan ta syudad na Haran ta idad na dos sintos singko.

Sugo Daw Mga Pangako Ta Dyos Ki Abram

12 1 Na danen Abram naan pa ta syudad na Haran, GINUO gambal
ki kanen, "Malin ka ta lugar na i na paistaran nyo. Ibilin no imo
an na amay daw mga parinti daw miling ka ta lugar na itudlo ko ki kaon.
2 Patamaen ko imo na mga linai daw buaten ko danen an na bakod na
nasyon. Tanan na mga kaayaran iatag ko ki kaon daw bantugon ko imo
na ngaran paagi ta mga buat ko para ki kaon aged mga ittaw na alin
ta duma na mga nasyon tagan ko man ta mga kaayaran paagi ki kaon.
3 Bisan kino na magmiad ki kaon, tagan ko man ta mga kaayaran. Piro,
bisan kino na magbuat ta malain ki kaon, silutan ko. Paagi ki kaon, mga
ittaw ta tanan na mga lai naan ta kalibutan tagan ko ta mga kaayaran."
4 Pag-ambal ta Dyos, galin Abram i ta Haran na patuman din ambal ta
GINUO daw Lot ya gakuyog ki kanen. Na galin Abram ta Haran, iya na
idad sitintay-singko na taon.
5 Ta pag-alin Abram ta Haran, pakuyog din Sarai na sawa din daw
gamangken din na Lot. Padala danen tanan na mga pagkabetang
danen asta mga ittaw na sakep ta iya na panimalay na naan pa kanen
ta Haran. Gapanaw danen tanan munta ta lugar na Canaan. Pag-abot
danen ta Canaan, 6 gapadayon danen ta pagpanaw asta na kalambot
danen ta bantog na kaoy na pangaranan na More na sakep ta banwa na
Siquem naan ta Canaan. Ta yon man na timpo, naan pa dya gaistar mga
Canaanen.
7 Na danen Abram naan ta Canaan, gapakita GINUO ki kanen daw
gambal, "Lugar na i iatag ko ta imo na mga linai." Pagmati Abram,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gabuat kanen dya ta alaran na bato para simbaen din GINUO an na
gapakita ki kanen. 8 Alin dya danen Abram giling ta bukid na naan ta
sennangngan ta banwa na Betel daw gatukod kanen ta balay na turda
naan ta tengnga ta darwa na banwa na Betel daw Ai. Betel an naan dapit
ta salepan daw Ai an a naan dapit ta sennangngan. Gabuat isab kanen ta
alaran na bato daw pasimba din GINUO an. 9 Paglambay ta timpo ta iran
na pagtinir dya, galin danen daw gapadayon ta pagsalyo-salyo naan ta
mga lugar na sakep ta Canaan munta ta Negeb naan dapit ta sur.

Abram Naan Ta Egipto

10 Ta yon man na timpo na naan danen Abram gaistar ta Canaan, naan
dya may segeng na letem. Yon na giling danen an Abram naan ta lugar
na Egipto aged naan dya magtinir. 11 Na dani nang en danen ta Egipto,
gambal Abram ki Sarai na iya na sawa, "Kaon yan sikad dayaw. 12 Daw
makita ka ta mga Egiptuanen daw mlaman danen na kiten i magsawa,
patayen a danen aged agawen ka danen ki yaken. 13 Gani, daw pwidi,
ambalen no ki danen na mag-utod ki nang aged magmiad danen ki yaken
tenged ki kaon daw dili a man danen patayen."
14 Pagselled danen naan ta Egipto, nakita ta mga Egiptuanen na sikad
dayaw na bai Sarai an na sawa Abram. 15 Nakita man Sarai an ta mga
upisyalis Paraon na ari ta Egipto daw pasugiran danen Paraon an na
sikad dayaw Sarai. Yon na Sarai an papaistar Paraon naan ta iya na
palasyo. 16 Tenged ki Sarai, gamiad Paraon ki Abram daw kabaton Abram
ta mga atag na mga karniro, baka, asno, mga suguon na bai daw mama,
daw mga kamilyo.
17 Tenged na Sarai an na sawa Abram pakamang Paraon, paatagan
ta GINUO ta segeng na masakit Paraon ya daw mga ittaw na gasirbi ki
kanen naan ta palasyo din. 18 Yon na paumaw Abram an Paraon daw
pambalan, "Man-o tak nabuat no iling ti ki yaken? Man-o tak ula ka
gasugid ki yaken na Sarai sawa no? 19 Man-o tak gambal ka na kanen i
utod no asta nang en na kanen pakamang ko aged sawaen? Yi sawa no.
Mangen no daw malin kaw di!"
20 Pagtapos ta ambal Paraon ki Abram, pasugo Paraon iya an na mga
ittawan na palinen Abram an daw Sarai naan ta Egipto. Na papalin
danen an Abram, padala danen tanan an na mga pagkabetang danen.

Pagbelagay Abram Daw Lot

13 1 Abram daw sawa din galin ta Egipto na munta ta Negeb. Padala
danen tanan na mga pagkabetang danen daw iran na mga duma.
Gakuyog man ki danen gamangken din na Lot. 2 Manggaranen gid en
Abram tak tama iran na mga baka, karniro, kanding, pilak daw blawan.
3 Gasalyo-salyo danen alin ta lugar na Negeb asta na kalambot danen ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dati na lugar na patukuran danen ta balay na turda naan ta tengnga ta
darwa na banwa na Betel daw Ai. 4 Yon man lugar na naan dya Abram an
dati gabuat ta alaran na bato para ta pagsimba naan ta Dyos. Pag-abot
danen dya, pasimba din GINUO an.
5 Pamilya Lot daw mga ittawan din gakuyog man ki Abram. Tama man
iran na mga karniro, kanding, baka daw mga balay na turda. 6 Gatama
pa gid mga ayep Abram daw Lot asta dili en danen pwidi magtingeb ta
lugar na paistaran danen tak kulang en mga lamunon dya para ta iran
na mga ayep na sikad tama. 7 Yon tenaan na pirmi gakuntranay mga
manugbantay ta mga ayep Abram daw mga manugbantay man ta mga
ayep Lot. Ta yon man na timpo naan dya gaistar mga Canaanen daw mga
Pereznen.
8 Gambal Abram ki Lot, “Daw pwidi, dili ki magkuntranay daw dapat
man na ate na mga manugbantay ta mga ayep dili magkuntranay tak
kiten i isya nang ta pamilya. 9 Miad taan daw magbelagay ki tak lapad
yi na lugar. Daw pwidi, libuton no ta tan-aw daw pilien no daw indi ka
gusto na magsalyo. Daw magsalyo kaw naan dapit ta wala, naan kay
ame dapit ta tuo. Piro, daw naan kaw dapit ta tuo, naan kay ame dapit ta
wala.”
10 Na gatan-aw Lot naan ta palibot, nakita din lapad na patag ta Suba
Jordan asta ta banwa na Zoar. Nakita din na dayad gid lagen tak bilog
na patag tama suba paryo ta gardin ta GINUO naan ta Eden daw paryo
man ta Egipto. Ta yon man na timpo ula pa pasamad ta GINUO mga
banwa na Sodoma daw Gomora. 11 Bilog na patag ta Suba Jordan naan
ta sennangngan papili Lot daw gapanaw danen Lot na miling dya. Iling
tan pagbelagay an danen Lot daw Abram 12 na Abram an gatinir naan
ta lugar na Canaan daw Lot an a naan ta patag ta Suba Jordan. Danen
Lot gatukod ta iran na mga balay na turda naan dani ta Sodoma na isya
ta mga banwa naan ta patag ya. 13 Mga ittaw naan ta Sodoma gabuat ta
sikad malain. Ula gid danen gasunod ta GINUO.

Pagsalyo Abram Naan Ta Hebron

14 Pagbelag Lot ki Abram, GINUO an gambal ki Abram, “Man-aw ka
naan dapit ta nurti, naan dapit ta sur, naan dapit ta sennangngan daw
naan dapit ta salepan. 15 Tanan na mga basak na makita no iatag ko ki
kaon daw ta imo na mga linai ta ula katapusan. 16 Patamaen ko mga
linai no an paryo ta yab-ok na dili mabilang. 17 Manaw ka daw lagen no
kalangkawen daw kalaparen ta yi na basak tak iatag ko ki kaon.” 18 Pag-
ambal ta GINUO, gapanaw danen Abram daw galibot ta yon na lugar
na paambal ta Dyos. Patukod danen Abram iran na mga balay na turda
dani ta darko na mga kaoy na iya Mamre na naan ta banwa na Hebron.
Gabuat isab kanen ta alaran na bato para ta pagsimba naan ta GINUO.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paglibri Abram Ki Lot Alin Ta Pagbiag

14 1 May appat na ari na alin ta appat na lugar: Amrafel na ari ta
Sinar, Arioc na ari ta Elasar, Kedorlaomer na ari ta Elam daw
Tidal na ari ta Goim. 2 Appat i na ari gagira batok ta limma na ari na alin
ta limma na banwa: Bera na ari ta Sodoma, Birsa na ari ta Gomora, Sinab
na ari ta Adma, Semeber na ari ta Zeboim daw isya pa na ari ta banwa
na Bela na paumaw man na Zoar.
3 Limma na ari daw iran na mga sundalo gatipon naan ta Patag Sidim
na anduni paumaw man na Dagat Asin. 4 Gapriparar danen na maggira
kuntra ki danen Ari Kedorlaomer tak ta dusi na taon Ari Kedorlaomer
gadumala ki danen. Piro, ta pangtrisi na taon, danen an gabatok.
5 Ta pangkatursi na taon, Ari Kedorlaomer daw duma din na mga ari
gaugyunay na magsulong ta gira. Napirdi danen mga Refaimnen na naan ta
banwa na Astarot Carnaim, mga Zuzimnen na naan ta banwa na Ham daw
mga Emimnen naan ta Patag Kiryataim. 6 Napirdi man danen mga Horanen
naan ta iran na bukid na Seir daw palagas danen asta ta banwa na Elparan
na dani ta lugar na ula kabalayan. 7 Gabalik Ari Kedorlaomer daw duma din
na mga ari daw kabot danen naan ta banwa na Enmispat na paumaw man
na Cades. Napirdi man danen tanan na mga banwa ta mga Amalecnen daw
napirdi man danen mga Amornen na gaistar ta banwa na Hasason Tamar.
8 Mga sundalo daw ari ta Sodoma, Gomora, Adma, Zeboim, daw Bela
na paumaw man na Zoar giling naan ta Patag Sidim. Naan dya danen
gapwisto aged maggira kuntra ki danen Ari Kedorlaomer. 9 Giling man
dya Kedorlaomer na ari ta Elam daw iya na mga duma na danen Tidal
na ari ta Goim, Amrafel na ari ta Sinar, daw Arioc na ari ta Elasar, daw
iran man na mga sundalo. Gagiraay appat an na ari kuntra ta limma ya.
10 Naan ta Patag Sidim tama na mga lungag na panno ta alkitran. Limma
na ari napirdi ta appat na ari daw gapadyo limma ya na ari asta iran
na mga sundalo. Na gapadyo ari ta Sodoma daw ari ta Gomora duma ta
iran na mga sundalo, nulog duma an ki danen naan ta mga lungag na
tama alkitran. Duma ki danen gatago naan ta mga bukid. 11 Tanan na
mga pagkabetang daw pagkaan naan ta banwa na Sodoma daw Gomora
pakamang ta appat na ari daw gapanaw danen na muli. 12 Lot ya na
gamangken Abram pabiag danen daw pakamang man tanan din na mga
pagkabetang tak naan kanen gaistar ta Sodoma.
13 Isya ta mga ittaw na ula nabiag giling ki Abram daw pasugiran din
na Lot ya nabiag. Ta yon man na timpo ta pagbiag ki Lot ya, Abram an
na isya na Hebreo naan gistar dani ta darko na mga kaoy na iya Mamre.
Mamre isya na Amornen daw kanen an may darwa na utod na Escol daw
Aner. Danen Abram daw Mamre daw mga utod Mamre may kasugtanan
na magtabangay danen an.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 Pagsugid ta ittaw ki Abram na nabiag Lot ya, patipon Abram tanan na
mga suguon din na masaligan gid na natao naan ta iya na panimalay daw
sagad maggamit ta mga armas na panggira. Tanan danen tris sintos disi-
utso. Danen Abram, Mamre, Escol daw Aner, palagas danen appat ya na ari
daw iran na mga sundalo asta nalambot naan ta banwa na Dan. 15 Pag-abot
ta kilem, pagrupo Abram iya na mga ittawan daw pagira danen appat ya
na ari daw iran na mga sundalo. Napirdi appat ya na ari daw iran na mga
sundalo daw gadlagan danen ya. Palagas Abram danen an asta ta banwa
na Hoba na naan liyo ta banwa na Damasco naan dapit ta nurti. 16 Nalibri
Abram gamangken din an na Lot daw tanan na mga ittaw na nabiag.
Nabawi man tanan na mga pagkabetang na pakamang ta appat na ari.

Melquisedec Daw Abram

17 Pagpirdi Abram ki danen Ari Kedorlaomer, gapanaw danen Abram
na muli. Ari ta Sodoma gasugat ki Abram naan ta Patag Save na anduni
paumaw man na Patag Ta Ari. 18 Gasugat man ki Abram ari ta banwa
na Salem na ngaran din Melquisedec. Gadala Melquisedec an ta tinapay
daw bino. Kanen pari na gasirbi ta Dyos Na Labaw Ta Tanan. 19 Abram an
pabindisyunan Melquisedec na ambal din,

"Kabay pa na Dyos Na Labaw Ta Tanan na gabuat ta kalangitan daw
kalibutan
mag-atag ki kaon ta tama na mga kaayaran.
20 Dayawen ta Dyos Na Labaw Ta Tanan
tak kanen gatabang ki kaon na mapirdi no imo na mga kuntra."

Pagtapos ta pagbindisyon Melquisedec, gaatag Abram ki Melquisedec
ta isya ta sampulo na parti ta tanan na mga betang na nakamang din
naan ta mga ari na napirdi din ta gira.

21 Ari ta Sodoma gambal ki Abram, "Daw pwidi, ibalik no ake na mga
ittaw na nabiag ta mga ari naan ta ame na banwa. Piro, imo nang en
tanan na mga betang na alin ta ame na banwa na nakamang ta mga ari na
pabawi no." 22 Piro, sabat Abram ta ari ta Sodoma, "May pangako a naan ta
GINUO Dyos Na Labaw Ta Tanan na gabuat ta kalangitan daw ta kalibutan.
23 Nangako a na dili a mamang ta bisan ino na betang na alin ki kyo maskin
isya naet na ilo o isya na igot ta sandal aged dili no maambal na kaon
gapamanggad ki yaken. 24 Dili a magkamang ta bisan ino para ki yaken.
Piro, mga nakaan ta mga ittawan ko, bilangen ta na ake na ulas. Iatag no
man ta mga duma ko na danen Aner, Escol daw Mamre iran na mga ulas."

Pangako Ta Dyos Ki Abram

15 1 Ta timpo man na gistar Abram naan ta Canaan, gapakita
GINUO ki kanen paagi ta panan-awan daw gambal, "Dili ka
madlek tak ambligan ta kaw daw tagan ta dayad gid na bales."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2-3 Sabat Abram, “GINUO Dyos, ino man pulos ta mga dayad na
atag no ki yaken? Ula a no paatagi ta bata na manubli ta ake na mga
pagkabetang. Eliezer na suguon ko naan ta ake na panimalay na taga-
Damasco, kanen nang manubli ta ake na mga pagkabetang.”
4 Namatian Abram isab na gambal GINUO an ki kanen, “Dili Eliezer
manubli an ta mga pagkabetang no tak imo gid na bata manubli an ta
imo na mga pagkabetang.” 5 Abram an papagwa ta Dyos daw ambal
din pa ki Abram, “Mangad ka ta langit daw lagen no mga bituon an
daw bilangen. Di' ba sikad tama daw dili man mabilang? Iling man tan
katama ta imo na mga linai.”
6 Abram i gasalig ta GINUO daw tenged ta iya na pagsalig, pakabig ta
Dyos na kanen an matareng. 7 Ambal ta Dyos ki Abram, “Yaken GINUO
na gadala ki kaon kan-o na miling ka di alin ta banwa na Ur na sakep ta
Caldea aged iatag ko ki kaon lugar i na Canaan.”
8 Piro, gainsa Abram ta Dyos, “GINUO Dyos, ino paagi na mlaman ko
na maangken ko yi na lugar na pangako no?” 9 Ambal ta Dyos ki Abram,
“Yi buaten no aged mlaman no na imo tanan i na lugar. Dlaan a no ta
isya na baka na bai, isya na kanding na bai daw isya na karniro na mama
na tanan gaidad ta tallo na taon. Dlaan a no man ta isya na tukmo daw
isya na salampati na bata pa.”
10 Pagtapos ta ambal ta Dyos, tanan na mga sugo din patuman Abram
daw padala Abram naan ta Dyos mga ayep ya. Paiyaw Abram mga ayep
ya daw patenga din na pabiak mga lawa ta mga ayep. Kada tenga paato
din na paayang. Piro, mga yupan ya, ula din patengaa. 11 Mga uwak an
magdagit inta ta patay na mga lawa ta mga ayep, piro patabog din.
12 Na gasalep nang pa adlaw an, katunuga Abram ta sikad meek daw
gadagammo kanen an. Naan ta iya na dagammo nalibutan kanen ta sikad
delem daw nadlek gid kanen an. 13 GINUO gambal ki Abram, “Sigurado
gid na imo na mga linai mag-istar bilang mga istrangiro naan ta lugar
na dili iran. Naan dya buaten danen an na mga ulipen daw pabellayan
ta usto ta mga ittaw dya keteb ta appat gatos na taon. 14 Piro, silutan ko
mga ittaw an ta nasyon na mag-ulipen ta imo na mga linai daw ta uryan,
imo na mga linai malin dya daw magdala ta tama na mga pagkabetang.
15 Kaon imo, tagan ko ta dayad daw lawig na kabui daw tawway na
kamatayen. 16 Imo na mga linai magtinir ta appat gatos na taon naan ta
Egipto na yon man asta ta mga apo ta kalingking bag-o mabot timpo na
igo na imo na mga linai malik di ta Canaan i. Yon igo na timpo na malik
danen tak anduni dili ko pa anay paalinen mga Amornen na gaistar naan
ta Canaan asta ta timpo na sikad gid en malain iran na mga buat daw igo
gid na silutan ko danen an.”
17 Pagsalep ta adlaw na gadelem en, Abram i may nakita na pugon na
gaaso daw bat-aw na galegleg daw gaagi naan ta tengnga ta biak na mga

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lawa ta mga ayep. 18 Iling tan pabuat ta GINUO naan ta yon na adlaw na
kanen an gapangako ki Abram daw papalig-en din man iya na pangako.
Ambal ta GINUO ta iya na pagpangako, “Iatag ko ta imo na mga linai yi
na lugar alin ta suba na dlunan ta Egipto asta ta bakod na Suba Eufrates
19 na yon man lugar ta mga ittaw na Cenanen, Cenisnen, Kadmonen,
20 Hetanen, Pereznen, Refaimnen, 21 Amornen, Canaanen, Gergesnen daw
Jebusnen.”

Hagar Daw Ismael

16 1 Sarai na sawa Abram ula bata daw kanen an may suguon na bai
na Egiptuanen na ngaran din Hagar. 2 Gambal Sarai ki Abram,
“Matian a no. Pagbeet ta GINUO na dili a makabata. Daw pwidi nang,
magdulog ka ta ake na suguon aged magbata kanen daw iya na bata
kabigen ko na ake na bata.” Pag-ambal Sarai, kumpurmi Abram ta iya na
plano.

3 Yon tenaan na Sarai na sawa Abram paatag din iya na suguon na
Hagar naan ki Abram aged sawaen Abram. Ta yon man na timpo, naan
danen gaistar ta Canaan ta sampulo taon. 4 Gadumaay danen Abram daw
Hagar daw gabagnes Hagar an. Na nlaman Hagar na bagnes kanen an,
pasaligaan din Sarai na iya na ama.

5 Ambal Sarai ki Abram, “Mga malain an na buat Hagar ki yaken
imo gid na sala. Paatag ko nang ake na suguon na Hagar naan ki kaon.
Piro, na nlaman din na kanen an gabagnes, pasaligaan a din. Nlaman
ta GINUO daw kino ki kiten may sala.” 6 Sabat Abram, “Kaon bala daw
ino gusto no buaten tak kanen an imo na suguon.” Pagmati Sarai ta
ambal Abram, umpisa en na dili dayad iya na pagtratar ki Hagar. Yon na
galayas Hagar ki kanen.

7 Ta paglayas Hagar, kalambot kanen ta lugar na dani ta tuburan
naan ta lugar na ula kabalayan daw dani man ta agian na munta ta
lugar na Shur. Naan dya angil ta GINUO gapakita ki kanen 8 daw ginsa,
“Hagar na suguon Sarai, indi ka galin daw indi ka punta?” Sabat Hagar,
“Galayas a alin ki Sarai na ama ko.” 9 Ambal ta angil ta GINUO, “Malik
ka naan ta ama no daw tumanen no kanen an.” 10 Ambal pa ta angil ta
GINUO ki Hagar, “Patamaen ko mga linai no na danen dili mabilang
tak sikad tama. 11 Anduni bagnes ka en daw kaon yan magbata ta mama
daw ngaranan no kanen an na Ismael[i] tak GINUO kamati ta imo na
pangamuyo na tabangan ka din ta imo na kabellay. 12 Imo an na bata
magparyo ta asno na ila tak sigi kanen batok ta tanan na mga ittaw asta
ta iya man na mga parinti daw tanan na mga ittaw magkuntra ki kanen.”
13 Pagmati Hagar ta ambal ta GINUO, paumaw din GINUO an na El-Roi

---

[i] **16:11** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Ismael* beet ambalen *namatian ka ta Dyos.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na beet ambalen “Dyos na kakita ki yaken”. Iling tan ambal Hagar tak
gatingala kanen an daw gaisip, “Man-o tak bui a pa na nakita ko Dyos
daw gatan-aw kanen an ki yaken?”
14 Yon tenaan na paumaw din na Beer Lahai Roi[j] tuburan an na dani ta
lugar na naan dya gambal GINUO ki kanen. Tuburan an naan tengnga ta
darwa na banwa na Cades daw Bered.
15 Hagar an gabata ta mama daw pangaranan Abram na Ismael.
16 Pagtao Ismael, idad Abram utsintay-sais na taon.

Pagbuat Ta Tanda Naan Ta Lawa

17 1 Na Abram gaidad en ta nubintay-nuibi na taon, gapakita
GINUO an ki kanen daw gambal, “Yaken Dyos Na Makagagaem.
Tumanen a no daw dili ka man magbuat ta malain. 2 Tumanen ko ake na
pangako ki kaon na patamaen ko gid imo na linai.” 3 Pag-ambal ta Dyos,
galuod Abram daw gademel naan ta basak na magtaod ta Dyos. Ambal
pa ta Dyos ki kanen, 4 “Yi ake na pangako ki kaon. Patamaen ko imo na
linai daw buaten ko danen na tama na mga nasyon. 5 Dili en Abram imo
na ngaran.[k] Silian ko imo na ngaran ta Abraham[l] tak buaten ko kaon yan
na amay ta tama na mga nasyon. 6 Tagan ta kaw ta sikad tama na mga
linai daw imo na mga linai buaten ko na mga nasyon daw duma ki danen
manugdumala ta mga nasyon. 7 Tumanen ko ake na pangako ki kaon daw
ta imo na mga linai ta ula katapusan na yaken imo na Dyos daw Dyos ta
imo man na mga linai. 8 Iatag ko ki kaon daw ta imo na mga linai bilog
na Canaan na patiniran nyo aged inyo en ta ula katapusan. Bantayan ko
man imo an na mga linai tak yaken iran na Dyos.”
9 Ambal pa ta Dyos ki Abraham, “Kaon daw imo na mga linai dapat na
tumanen nyo asta ta katapusan na adlaw kasugtanan an na anduni iatag
ko ki kyo. 10 Yi ake na kasugtanan ki kyo na dapat nyo tumanen: Kaon
yan daw tanan na mga mama ta imo na panimalay daw mga mama na
sakep ki kaon, kyo tanan magpabuat ta tanda naan ta inyo na lawa.[m]
11 Umpisa anduni kyo na mga mama magpabuat ta tanda naan ta inyo
na lawa para magpademdem ki kyo ta kasugtanan na paatag ko ki kyo.
12 Tanan na mga bata nyo na mama, naan ta pangwallo na adlaw alin ta
pagtao dapat na buatan nyo ta tanda naan ta iran na lawa. Mga mama
na natao naan ta imo na panimalay daw imo na ittawan, daw mga ittaw
man na alin ta duma na mga lugar na napalit no para magsirbi ki kaon

---

[j] **16:14** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Beer Lahai Roi* beet ambalen *tuburan na iya ta isya na bui ta ula katapusan daw gatan-aw ki yaken.* [k] **17:5** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Abram* beet ambalen *amay na may datas na katengdanan.* [l] **17:5** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Abraham* beet ambalen *amay ta sikad tama.* [m] **17:10** Tanda na pasambit naan ta birsikulo dyis, daw naan ta Inglis paumaw na ‘circumcision’. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen an tanan buatan nyo ta tanda naan ta iran na lawa. 13 Tanan gid
na mga mama bisan natao naan ta imo na panimalay daw imo na ittawan
daw bisan man danen mga ittaw na napalit no para magsirbi ki kaon,
dapat danen an tanan buatan nyo ta tanda. Daw kyo tanan na mga mama
magpabuat ta tanda naan ta inyo na lawa, yon magpademdem ki kyo
asta ta ula katapusan ta kasugtanan na paatag ko ki kyo. 14 Bisan kino na
mama na ula nabuatan ta tanda naan ta iya na lawa, dili ko bilangen na
ake na ittaw tak ula din tumana ake na kasugtanan."

15 Dyos gambal pa gid ki Abraham, "Sarai na sawa no, dili no en
umawen na Sarai tak anduni Sara[n] en iya na ngaran. 16 Bindisyunan ko
kanen an daw tagan ta kaw ta bata na mama paagi ki kanen. Tagan ko
kanen an ta bakod na pribiliyo na buaten ko kanen an na inay ta mga
nasyon daw duma ta iya na mga linai buaten ko na mga manugdumala."

17 Pagtapos ta ambal ta Dyos, Abraham i galuod daw gademel naan
ta basak na magtaod ta Dyos. Gatatawa kanen an daw gambal ta iya na
kaugalingen, "Dili en pwidi magbata pa sawa ko tak idad ko i isya gatos
en daw idad din nubinta."

18 Ambal Abraham ta Dyos, "Daw pwidi, Ismael nang en manubli an ta
mga pangako no ki yaken."

19 Piro, ambal ta Dyos, "Dili pwidi tak Sara na sawa no magbata ta
mama daw ngaranan no na Isaac.[o] Tanan na mga pangako ko ki kaon
iatag ko man ki Isaac daw ta iya na mga linai asta ta ula katapusan.
20 Parti ki Ismael, tumanen ko pangabay no an daw bindisyunan ko man
kanen an. Patamaen ko gid iya na mga bata daw mga linai. Dusi na bata
din manugdumala daw buaten ko iya na mga linai na bakod na nasyon.
21 Piro, tumanen ko ake na pangako paagi ki Isaac na bata no na matao ki
Sara ta iling man ti na timpo ta sunod na taon."

22 Pagtapos ta ambal ta Dyos, pabilin din Abraham an. 23 Ta yon
man na adlaw, pabuatan Abraham bata din na Ismael ta tanda naan ta
lawa daw tanan din na mga suguon na mama na natao naan ta iya na
panimalay daw mga ittawan daw mga suguon man na mama na pinalit
din. Ta iling tan na paagi patuman din sugo ta Dyos ki kanen. 24 Na
gapabuat Abraham ta tanda naan ta iya na lawa, idad din nubintay-nuibi
na taon. 25 Na pabuatan Ismael an na bata Abraham ta tanda naan ta iya
na lawa, idad din trisi na taon. 26 Naan ta isya nang na adlaw dengngan
na pabuatan ta tanda naan ta lawa danen an Abraham, Ismael, 27 daw
tanan na mga mama na sakep ki Abraham na mga natao naan ta iya na
panimalay daw bisan mga ittawan na napalit din naan ta duma na lugar
para magsirbi ki kanen.

---

[n] **17:15** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Sara* beet ambalen *prinsisa.* [o] **17:19** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Isaac* beet ambalen *gatatawa.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpakita Ta Dyos Ki Abraham

18 1 Iling ti pagpakita isab ta GINUO ki Abraham na naan gaistar
Abraham an dani ta darko na mga kaoy na iya Mamre. Ugto-
adlaw, gamungko Abraham ta gangaan ta balay din na turda tak sikad
dangga. 2 Nali nang nakita din tallo na mama na gatindeg naan ta unaan
din. Gadlagan kanen alin ta gangaan na mugat ki danen. Galuod daw
gademel kanen naan ta basak na magtaod ki danen.
3 Ambal din, "Sir, daw miad nakem no ki yaken, dili a nyo lambayan.
Daw pwidi nang, mapit kaw di anay aged magsirbi a ki kyo. 4 Magpuay
kaw anay naan ta lambong ta yi na kaoy mintras gapakamang a pa ta
tise na waig aged maugasan nyo inyo na batiis. 5 Mag-imes kay anay ta
pagkaan para ki kyo aged magbiskeg lawa nyo ta inyo na pagpadayon ta
pagpanaw. Gusto ko na magsirbi ki kyo tak naan kaw di ki kami."
Sabat danen, "Ee, pwidi man."
6 Gadali Abraham na malik ta balay na turda daw gasugo kanen ki
Sara, "Mag-imes ka dagli ta tallo na sekeb na arina[p] na dayad klasi daw
masaen no daw magluto ka ta tinapay."
7 Gadlagan isab kanen na miling ta iya na mga baka daw gapili ta isya
na tinday na tambek. Paatag din ta iya na suguon daw gadali suguon
din na iyawen daw lutuon. 8 Na luto en, gadala Abraham ta kiso na puti,
gatas daw karni baka naan ta tallo ya na mama naan ta lambong ta kaoy.
Gakaan danen an daw Abraham i gatindeg naan dani aged magsirbi ki
danen.
9 Gainsa danen ki Abraham, "Indya Sara na sawa no?"
Sabat Abraham, "Naan kanen selled ta turda."
10 Isya ta mga mama, kanen GINUO. Ambal din, "Ta sunod na taon, ta
iling man ti na timpo, malik a di daw sawa no an may bata en na mama."
Na gaisturya danen, kamati Sara ta iran na pag-isturya tak naan kanen ta
gangaan ta balay na turda na naan dapit ta iran na tudtod.
11 Abraham an daw Sara manakem en daw ula en gabot pamulanen
Sara. 12 Yon na gatatawa Sara tak gaisip kanen na dili en kanen malipay
na magdulog ta sawa din daw magbata tak manakem en danen an.
13 GINUO gainsa ki Abraham, "Man-o tak gatatawa Sara an daw ula
gapati ta ambal ko? Gambal kanen na impusibli na kanen an magbata
tak manakem en. 14 Ula impusibli para ta GINUO. Ta sunod na taon
ta timpo na paambal ko, malik a ki kyo daw Sara an may bata en na
mama." 15 Nadlek Sara an tenged ta ambal ya ta GINUO. Yon na gabula
kanen an, "Ula a gatatawa." Piro, ambal ta GINUO, "Ee, matuod,
gatatawa ka."

---

p **18:6** Tama gid na tinapay na pabuat Sara tak tallo an sekeb mga pitto kilo na arina.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpakiluoy Abraham Para Ta Sodoma

16 Pagtapos Abraham daw tallo din na bisita ta iran na pag-isturyaay,
gapadayon iya na mga bisita ta iran na pagpanaw munta ta Sodoma daw
padul-ong Abraham danen an naan ta unaan ta iran na balay. Pabantaw
danen banwa na Sodoma naan ta ebes.
17 Ambal GINUO ta iya na kaugalingen, "Sugiran ko Abraham ta plano
ko na buaten en naan ta Sodoma. 18 Dapat mlaman din tenged kanen
an pinili na buaten ko na amay ta bakod na nasyon na bantog gid daw
tanan na mga nasyon naan ta kalibutan tagan ko ta mga kaayaran paagi
ki kanen daw ta mga linai din. 19 Kanen papili ko aged magtudlo kanen
ta iya na mga bata daw mga linai daw tanan na mga ittaw na naan ta iya
na panimalay na magtuman ki yaken paagi ta pagbuat ta igo ta liag ko
daw igo na pagtratar naan ta mga paryo danen na ittaw. Daw magtuman
danen ki yaken, tumanen ko man ake na pangako."
20 Yon na gambal GINUO ki Abraham, "Namatian ko mga riklamo parti
ta sikad lain na mga buat ta mga ittaw naan ta Sodoma daw Gomora.
21 Gani, miling kay dya daw manilag aged mlaman nay daw sikad malain
mga buat danen." 22 Pag-ambal din, gapanaw dayon darwa na mama
munta ta Sodoma. Piro, GINUO an gapabilin na duma ki Abraham.
23 Abraham i gaprani ta GINUO daw gainsa, "Daw may mga ittaw na
matareng dya, silutan no danen an na mapatay danen an duma ta mga
ittaw na malain? 24 Alimbawa, daw may singkwinta na ittaw na matareng
naan dya, samaren no pa yon na banwa? Sigurado a na palibrien no
mga ittaw dya aged dili mapatay mga singkwinta na ittaw na matareng
na gaistar dya. 25 Nlaman ko na dili ka magbuat ta iling tan na silutan
no man mga ittaw an na matareng tenged ta mga buat ta mga ittaw na
malain. Dili iling tan ugali no! Kaon Manug-ukom ta mga ittaw ta bilog
na kalibutan daw imo an na pag-ukom igo." 26 Sabat ta GINUO, "Daw
makita ko na may singkwinta na ittaw na matareng naan ta Sodoma, dili
ko samaren yon na banwa tenged ki danen."
27 Abraham gambal isab, "Ginuo, ittaw a nang na paryo ta yab-ok daw
abo. Pasinsyaen a no nang ta mga ambalen ko ki kaon. 28 Alimbawa, daw
ula kamang singkwinta na ittaw na matareng naan dya tak kwarintay-
singko nang, samaren no pa man gyapon yon na banwa?"
Ambal ta GINUO, "Daw may kwarintay-singko na mga ittaw na
matareng dya, dili ko samaren yon na banwa."
29 Gainsa isab Abraham i, "Alimbawa, daw may kwarinta nang?"
Sabat ta GINUO, "Para ta kwarinta na ittaw na matareng dili ko
samaren yon na banwa."
30 Ambal pa gid Abraham, "Ginuo, dili ka nang magilek ki yaken tak
may ambal a pa ki kaon. Alimbawa, daw may trinta nang dya?"

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sabat ta GINUO, “Daw may trinta nang dya na ittaw na matareng, dili
ko samaren yon na banwa.”
31 Ambal isab Abraham, “Ginuo, pasinsyaen a no nang tak may ambal a
isab ki kaon. Alimbawa, daw may binti nang dya?”
Sabat ta GINUO, “Para ta binti na ittaw na matareng na anen dya dili
ko samaren.”
32 Ambal Abraham, “Ginuo, dili ka magilek tak mambal a isab ki kaon
piro isya nang gid en. Alimbawa, daw may sampulo na ittaw dya?”
Sabat ta GINUO, “Para ta sampulo na ittaw na matareng na anen dya
dili ko man gyapon samaren.”
33 Pagtapos ta iran na pag-isturya, gapanaw GINUO daw Abraham an a
guli en.

Malain Na Mga Buat Ta Mga Taga-Sodoma

19 1 Bag-o magsalep adlaw, darwa ya na mama na mga angil ta Dyos
gabot naan ta banwa na Sodoma. Gamungko Lot naan ta gangaan
ta padir na galibot ta banwa na Sodoma. Pagkita Lot ta darwa na mama,
gatindeg kanen daw pasugat din danen an. Galuod kanen daw gademel
naan ta basak na magtaod ki danen. 2 Ambal din, “Mga Sir, daw pwidi
nang, magdayon kaw naan ta balay ko tak magsirbi a ki kyo. Mag-ugas
kaw ta inyo na batiis daw manuga kaw di ta yi na kilem. Daw gusto nyo,
sellem kaw pa bugtaw kisyem daw magpadayon ta inyo na pagpanaw.”
Sabat danen, “Dili nang en. Unti kay nang en manuga naan ta plasa.”
3 Tenged Lot gapangabay gid ki danen, gakuyog nang en danen ki
kanen naan ta iran na balay. Gapaluto Lot ta dayad na pagkaan daw
tinapay na ula pampaabok daw gakaan danen an.
4 Bag-o danen gatunuga, tanan na mga mama na naan ta banwa
na Sodoma, mga bata pa asta ta mga manakem galibot ta balay Lot.
5 Paumaw Lot i ta mga ittaw daw paambalan, “Indya darwa ya na mama
na giling di ki kaon gina? Pagwaen no danen an aged dulugan nay.”
6 Gagwa Lot an ta iya na balay daw pasaraan din gangaan an. Gatindeg
kanen an naan ta tubangan ta mga mama. 7 Ambal din, “Mga kasimanwa,
daw pwidi nang, dili kaw magbuat ta malain na iling tan. 8 May darwa a
na bata na dlaga na ula pa natandeg ta mama. Daw gusto nyo, pagwaen
ko danen an. Bala kaw daw ino gusto nyo na buaten ki danen. Basta dili
nyo nang imuan ta malain darwa an na mga mama tak danen ake na mga
bisita daw dapat ko ambligan.”
9 Ambal ta mga mama ya, “Malin ka dyan! Giling ka di ta ame i na
lugar bilang istrangiro nang. Dili ka taga-unti, kaon pa maglaygay ki
kami daw ino buaten nay? Kani, sakiten nay kaon yan na subla pa ta mga
bisita no.” Pag-ambal danen, gadas-eg danen naan ki Lot aged marani
danen naan ta gangaan ta balay din para gubbaen sara ta gangaan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Piro, pabukasan ta darwa na bisita gangaan ta tise nang daw pabeteng
danen Lot an na melled daw pasaraan danen gangaan ya. 11 Nali nang
tanan na mga mama naan ta gwa ta balay dili en makakita tak pabulag
danen an ta darwa na angil na mga bisita Lot. Tanan danen, mga bata
daw mga manakem, gangapkap nang en daw indi gangaan ya.
12 Gainsa mga angil ki Lot, "May mga bata ka, mga magad daw duma
pa na mga parinti naan ta yi na banwa? Daw may anen, dleen no danen
mwa ta yi na banwa. 13 Pasugo kay ta GINUO na miling di aged samaren
nay yi na banwa tak namatian ta GINUO tama an na mga riklamo parti
ta malain na mga buat ta mga ittaw di."
14 Pagtapos ta ambal ta darwa na bisita, gapanaw Lot na miling ta mga
mama na sawaen ta mga bata din na bai. Ambal din ki danen, "Mos,
malin ki di tak samaren ta GINUO yi na banwa." Piro, ula danen gapati
ki Lot tak salig danen galaeg-laeg nang kanen an.
15 Pagsennang ta adlaw, padali ta mga angil Lot an. Ambal danen,
"Giran no! Dleen no imo na sawa daw darwa no na bata na bai daw
malin kaw di tanan. Daw dili kaw malin, madapil kaw ta silot ta GINUO
ta yi na banwa daw mapatay kaw man."
16 Piro, Lot i ula din dayon patuman ambal ya ta mga angil. Yon na
paibitan ta mga angil lima ya Lot, lima ta iya na sawa daw lima ta darwa
din na bata daw paguyod pagwa ta banwa. Iling tan na tenged ta kaluoy
ta GINUO danen an Lot naluwas alin ta silot na mabot ta Sodoma. 17 Na
naan en danen ta gwa ta banwa, ambal ta mga angil, "Giran nyo. Mlagan
kaw naan ta bukid. Dili kaw magblikid. Dili kaw man magteneng bisan
indi ta yi na patag aged dili kaw madapil ta silot ta Sodoma."
18 Piro, ambal Lot ki danen, "Dili pwidi Sir. 19 Bisan miad ka ki kami
daw naluoy ka ki kami na luwasen kay no alin ta kamatayen, dili a man
gyapon kalambot ta yon na bukid tak sikad madyo. Nali mabutan a ta
silot mintras gailing a nang pa dya. 20 Di' ba may sise na banwa na dani
nang daw makalambot a pa dya? Daw pwidi, tugutan kay no na miling ta
sise na banwa aged maluwas kay alin ta kamatayen."
21 Ambal ta isya na angil ta Dyos, "Sigi, dili ko samaren sise an na
banwa na paambal no tenged naluoy a ki kyo. 22 Giran nyo. Mlagan kaw
dya en tak kinanglan naan kaw dya en bag-o mag-umpisa pagsamad ta
mga banwa." Yon na banwa na pailingan danen Lot pangaranan na Zoar.[q]

Pagsamad Ta Sodoma Daw Gomora

23 Gasilak en adlaw na danen Lot gabot naan ta Zoar. 24 Pag-abot danen
dya, papauranan ta GINUO mga banwa an na Sodoma daw Gomora ta
apoy daw ta galegleg na mga bato na asupri na alin ki kanen naan ta

---

q **19:22** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Zoar* beet ambalen *sise.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

langit. 25 Iling tan pagsamad ta GINUO ta mga banwa asta ta bilog na
patag. Tanan na mga ittaw, mga ayep daw tanan na mga gatubo naan ta
basak naan ta patag ya napatay. 26 Na gadlagan danen Lot munta ta Zoar,
sawa din an gasunod ki kanen. Natabo na gablikid sawa din an daw ta
iya na pagblikid kanen an nimo na bato na asin.
27 Ta sunod na adlaw, sellem pa Abraham giling ta lugar ya na naan
dya gaisturya GINUO ki kanen. 28 Gatan-aw kanen tubang ta Sodoma
daw Gomora asta ta bilog na patag naan ta ebes. Nabantaw din dakmel
gid na aso na gatumbuok alin ta basak na paryo ta aso na gagwa alin ta
simburio ta bakod na pugon. 29 Yon na paagi na pasamad ta Dyos mga
banwa naan ta patag. Piro, pademdem din pangabay ya Abraham ki
kanen daw paluwas din ta kamatayen Lot an asta ta pamilya Lot bag-o
din samaren lugar na patiniran danen.

Lot Daw Mga Bata Din Na Bai

30 Lot daw darwa din na bata na bai gapanaw alin ta Zoar. Gatukad
danen ta bukid daw naan dya gaistar ta kwiba tak adlek en Lot na mag-
istar naan ta Zoar. 31 Ambal ta panganay din na bata naan ta mangngod,
“Kaugalian ta mga ittaw ta bilog na kalibutan mangasawa danen an daw
magbata. Piro, kiten dili kangasawa daw kabata tak ula mama naan ta yi
na lugar. Anen di ate nang na amay, piro kanen an manakem en. 32 Mos,
paingawen ta daw dulugan ate an na amay aged kabata ki man paagi ki
kanen.”
33 Tenged iling tan iran na plano, paingaw danen ta yon na kilem iran
na amay daw panganay ya gadulog ta iran na amay. Ula gid kalibutan
iran an na amay ta pagdulog ya daw pag-alin ta panganay.
34 Sunod na adlaw, ambal ta panganay naan ta mangngod, “Kabii
kilem, yaken gadulog ta ate na amay. Paingawen ta isab kanen an daw
kaon eman magdulog ki kanen aged kabata ki paagi ki kanen.” 35 Pag-
abot ta kilem ta yon man na adlaw, paingaw danen isab iran na amay.
Mangngod an giling naan ta iran na amay daw gadulog ki kanen. Ula gid
kalibutan iran an na amay ta pagdulog ya daw pag-alin ta mangngod ya.
36 Yon en na darwa na bata Lot ubos bagnes paagi ki kanen.
37 Panganay an na bata Lot gabata ta mama daw gaatag naan ta iya
na bata ta ngaran na Moab. Mga linai Moab isya na nasyon na paumaw
Moabnen asta anduni. 38 Gabata man mangngod an na bata Lot ta mama
daw gaatag naan ta iya na bata ta ngaran na Benami. Mga linai Benami
isya man na nasyon na paumaw na Amonen asta anduni.

Abraham Daw Abimelec

20 1 Galin Abraham ta iya na istaran na dani ta darko na mga kaoy
na iya Mamre daw gapanaw na munta ta lugar na Negeb. Bag-o

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen kalambot ta Negeb, gatinir kanen naan ta tengnga ta darwa na
banwa na Cades daw Sur. Paglambay ta mga inadlaw, gasalyo kanen
naan ta banwa na Gerar.
2 Na naan kanen ta Gerar, papakala din ta mga ittaw dya na Sara an
iya na utod. Ari an naan ta Gerar ngaran din Abimelec. Papakamang din
Sara an daw papadala naan ta iya na balay.
3 Piro, ta isya na kilem, gapakita Dyos an ki Abimelec paagi ta
dagammo daw gambal, "Mapatay ka anduni tenged ta bai na pakamang
no. Kanen an may sawa en."
4 Piro, ula pa kaprani Abimelec ki Sara daw ula din pa man natandeg.
Ambal Abimelec, "Ginuo, ino, patayen no ittaw na ula gabuat ta sala? Ula
a yi sala! 5 Na papakamang ko Sara, salig ko igo ake na buat tak Abraham
gambal ki yaken na Sara an utod din daw ambal man a Sara na Abraham
an utod din. Ula a may nakita na sala ake na pabuat."
6 Ambal ta Dyos ki Abimelec naan ta dagammo din, "Ee, nlaman
ko na ta pagpakamang no ki kanen salig no igo imo na buat. Yon na
gaamblig a ki kaon aged dili ka makasala ki yaken tak papegengan ko
kaon yan na dili ka marani ki kanen daw dili no man kanen an tandegen.
7 Anduni, balik no dayon Sara an ki Abraham na sawa din. Abraham an
manugsugid ta kabebet-en ko daw kanen an mangamuyo para ki kaon
aged dili ka mapatay. Piro, daw dili no balik bai an, kaon daw tanan no
na mga ittawan mapatay."
8 Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Abimelec daw paumaw din tanan
na mga upisyalis daw pasugiran din danen parti ta iya na dagammo.
Tanan danen nadlek gid. 9 Abraham an paumaw Abimelec daw pambalan
din, "Ino sala nay ki kaon? Man-o tak gabuat ka ki kami ta malain na
yaken i daw ake na mga sinakepan nakabuat ta bakod na sala? Dili igo
buat no ki kami." 10 Ambal pa Abimelec ki Abraham, "Ino gasuot naan ta
imo na isip? Man-o tak gabula ka na ambal no na Sara an utod no?"
11 Sabat Abraham, "Gabula a tak salig ko mga ittaw di ula adlek ta
Dyos. Gaisip a na tenged ta ake na sawa patayen a danen para maagaw
kanen an. 12 Ta matuod, Sara an utod ko na bai tak bata man kanen
an ta amay ko, piro dili kanen an bata ta inay ko. Yon na pasawa ko
kanen an tak lain man iya na inay. 13 Pasugo a kan-o ta Dyos na malin
ta balay ta ake na amay daw sigi kay nang salyo naan ta tama na mga
lugar. Paambalan ko ake na sawa na yi paagi na ipakita din ki yaken na
palangga a din: Daw miling kay naan ta duma na mga lugar, ambalen din
naan ta mga ittaw dya na kami mag-utod."
14 Abimelec ya, pabalik din Sara an naan ki Abraham. Gakamang man
kanen ya ta mga karniro, mga baka, daw mga suguon na mama daw bai
daw paatag din ki Abraham. 15 Gambal kanen ya ki Abraham, "Lagen no
yi na lugar daw pilien no daw indi gusto no na magtinir."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Ambal din man ki Sara, “Lagen no. Anduni, tagan ko utod no an ta
isya libo na bilog na pilak bilang bayad ta imo na kagayyaan daw para
man may pamatuod naan ta mga duma no na kaon yan ula gabuat ta
sala.”
17-18 Umpisa na Sara an na sawa Abraham nakamang Abimelec,
papegengan ta GINUO na dili makabata tanan na mga bai ta pamilya
Abimelec daw mga sinakepan din. Piro, na nabalik Sara ki Abraham,
gapangamuyo Abraham naan ta Dyos para ki danen Abimelec daw
paayad ta Dyos danen tanan daw mga bai gabagnes isab.

Pagtao Isaac

21 1 Sara an paatagan ta GINUO ta kaayaran paagi ta pagtuman
ta GINUO ta iya na pangako ki danen Abraham. 2 Bisan na
manakem en danen Abraham, gabagnes Sara daw gabata ta mama
naan ta timpo na sunod ta pangako ta Dyos ki Abraham. 3 Pangaranan
Abraham bata din an na Isaac. 4 Na wallo nang pa adlaw Isaac alin ta iya
na pagtao, kanen an pabuatan Abraham ta tanda naan ta iya na lawa[r] tak
patuman Abraham sugo an ta Dyos parti ta mga bata na mama. 5 Pagtao
Isaac, idad Abraham isya gatos na taon.
6 Ambal Sara, “Palipay a ta Dyos daw tanan na mga ittaw na kamati na
gabata a, malipay man danen duma ki yaken 7 tak kino man abi magpati
daw mag-ambal ki Abraham na makabata a pa! Piro anduni, bisan
manakem kay en, kabata a pa ta mama!”
8 Isaac an gabakod daw naan ta adlaw na patalin kanen an, Abraham
gakumbira. 9 Nakita Sara na Isaac an pasunlog Ismael na bata Abraham ki
Hagar na Egiptuanen. 10 Ambal Sara ki Abraham, “Palayasen no suguon
na yan na bai daw iya na bata tenged bata din an dili pwidi na isya man
na manubli ta ate na mga pagkabetang. Isaac nang na bata ko manubli.”
11 Nasebean gid Abraham i tak Ismael an bata din man. 12 Piro, ambal
ta Dyos ki Abraham, “Dili ka mangasebe parti ta bata an daw suguon no
na inay din. Sunuron no liag an Sara tak mga linai nang Isaac kalaen ko
na imo na mga linai. 13 Piro, mga linai ta bata ta suguon no buaten ko
man na isya na nasyon tak kanen an bata no man.”
14 Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Abraham an daw gakamang
ta mga pagkaan daw waig daw paduol din ki Hagar. Papanaw din danen
Hagar daw Ismael. Galibot-libot danen an Hagar na ula sigurado na
ilingan naan ta lugar na ula kabalayan na dani ta banwa na Beerseba.
15 Ta pagpanaw danen Hagar, naubusan danen ta waig naan ta ugsakan
na dala danen. Galuya Ismael an daw pabetang Hagar kanen an naan ta

---

[r] **21:4** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Genesis 17:10.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dalem ta tanem para palambungan. 16 Naan dya pabilin Ismael an daw
gapanaw Hagar an naan ta unaan. Kamadyuon ta panaw din paryo ta
malambot ta uwas ta pana. Gapungko kanen an daw ambal din, “Dili a
kagwanta na makita ko ake na bata na mapatay.” Na gamungko kanen
an, gagal Ismael ta sikad tudo.
17 Namatian ta Dyos agal ta bata Hagar. Angil ta Dyos na naan ta langit
gaumaw ki Hagar daw painsaan din, “Ino prublima no? Dili ka madlek.
Namatian ta Dyos agal ta imo na bata. 18 Pranian no bata an daw lipayen
no nakem din an tak mga linai din buaten ko bakod na nasyon.”
19 Pag-ambal ta angil, papakita ta Dyos ki Hagar isya na bubon daw
papanno Hagar iya na ugsakan ta waig alin ta bubon ya daw papainem
din iya na bata.
20 Bata an Hagar paubayan ta Dyos. Na bakod en kanen an, naan kanen
gaistar ta lugar na ula kabalayan na paumaw na Paran daw sikad kanen
sagad na mamana ta mga ayep. 21 Na naan kanen ta Paran, papasawa
kanen ta inay din naan ta isya na Egiptuanen.

Pagsugtanay Abraham Daw Abimelec Naan Ta Lugar Na Beerseba

22 Ta timpo na Abimelec ari ta mga Filistinen, giling kanen an ki
Abraham duma ta kumander ta iya na mga sundalo na ngaran din Picol
daw gambal, “Dyos pirmi gaubay ki kaon ta tanan no na mga buat.
23 Magsumpa ka di anduni paagi ta pagsambit ta ngaran ta Dyos na dili
a no lukuon daw dili no man lukuon ake na mga linai. Magsumpa ka
man na magmiad ka ki yaken daw ta mga ittaw naan ta yi na lugar na
patiniran nyo paryo na yaken i miad ki kaon.” 24 Sabat Abraham, “Sigi,
magsumpa a.”
25 Ta pag-isturyaay danen, gariklamo Abraham ki Abimelec parti
ta bubon na paagaw ta mga sinakepan Abimelec. 26 Sabat Abimelec ta
riklamo Abraham, “Ula a nalam daw kino gaagaw ta yi na bubon. Anduni
ko nang namatian nyan. Man-o tak anduni ka nang gasugid ki yaken?”
27 Gakamang Abraham an ta mga karniro daw mga baka daw paatag din
naan ki Abimelec para magbuat danen ta kasugtanan ta iran na pagmiaray.
28 Pagbuat danen ta kasugtanan, pabelag Abraham pitto na karniro na
bai na bata pa naan ta duma din na mga karniro. 29 Abimelec gainsa ki
Abraham, “Man-o tak pabelag no pitto na karniro? Ino beet ambalen no?”
30 Sabat Abraham, “Batunon no pitto i na karniro aged ipakita naan ta
mga ittaw na kumpurmi ka na yi na bubon ake tak yaken gakutkot ti.”
31 Lugar na naan dya bubon ya paumaw na Beerseba[s] tenged naan dya
Abraham daw Abimelec gabuat ta iran na kasugtanan.

---

[s] **21:31** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Beerseba* beet ambalen *bubon ta pagsugtanay* o *bubon ta pitto.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32 Pagtapos ta pagbuat danen ta kasugtanan naan ta Beerseba,
Abimelec daw Picol na kumander ta iya na mga sundalo guli naan ta iran
na istaran na lugar na yon man lugar ta mga Filistinen. 33 Pag-alin danen
Abimelec, gatanem Abraham ta isya na kaoy na tamaris naan ta Beerseba
daw naan dya pasimba din GINUO na Dyos Na Bui Ta Ula Katapusan.
34 Lugay gaistar Abraham naan ta lugar ta mga Filistinen.

Pagsugo Ta Dyos Ki Abraham Na Ialad Isaac

22 1 Paglambay ta pila na mga taon, may sugo Dyos an naan ki
Abraham aged mapamatuuran daw terek gid pagsalig Abraham.
Paumaw kanen an ta Dyos, "Abraham." Sabat din, "Ngaran sa?" 2 Dyos an
gambal ki kanen, "Dleen no Isaac na bugtong no na bata na pinalangga daw
miling kaw ta lugar na Moria. Naan ta Moria itudlo ko ki kaon isya na bukid
daw naan dya patayen no Isaac daw sunugon iya na lawa na ialad ki yaken."
3 Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Abraham i daw gabis-ak ta kaoy
na sunggan para ta alad na sunugon. Pakarga din mga sunggan naan ta
iya na asno daw pakuyog din iya na bata na Isaac daw darwa na suguon
na mama. Gapanaw danen na munta ta lugar na pasambit ta Dyos ki
kanen. 4 Ta pangallo na adlaw ta iran na pagpanaw, nabantaw din Moria
na lugar na ilingan danen. 5 Ambal Abraham ta darwa din na suguon,
"Tagad kaw nang di duma ta asno i. Kami nang en bata ko miling dya
daw simbaen nay Dyos an. Daw tapos en, malik kay di."
6 Pag-ambal Abraham, pakamang din mga sunggan ya daw papas-an
din ki Isaac daw iya an a na dala bari daw baga. Gapanaw danen na
darwa. 7 Na gapanaw pa danen, ambal Isaac ki Abraham na amay din,
"Tay." Sabat Abraham, "Ngaran sa, tong?" Insa Isaac, "May dala ki na
baga daw sunggan, piro indya bata pa na karniro para patayen ta daw
sunugon bilang ate na alad naan ta Dyos?" 8 Sabat Abraham, "Tong, Dyos
mag-atag ki kiten ta bata pa na karniro para ialad ta." Pag-ambal din,
gapadayon danen ta iran na pagpanaw.
9 Pag-abot en danen Abraham naan ta lugar na paambal ta Dyos ki
Abraham, gabuat Abraham ta alaran na bato daw paplastar din mga
sunggan ya. Pagapos din Isaac an daw panegga din naan ta alaran na
may mga sunggan. 10 Paibitan din bari an aged patayen iya na bata.
11 Piro, nali nang may angil ta GINUO na gumaw ki kanen alin ta langit,
"Abraham, Abraham." Sabat Abraham, "Ngaran sa?" 12 Ambal ta angil ta
GINUO, "Dili no patayen bata no an daw dili ka man magbuat ta bisan
ino na masakitan kanen an. Anduni, nlaman ko en na gatuman ka ta
sugo ta Dyos daw gataod ka ki kanen tak tumanen no inta ambal ta Dyos
na ialad no bugtong no na bata naan ki kanen."
13 Pagtapos ta ambal ta angil, Abraham i gatan-aw naan ta palibot daw
nakita din isya na karniro na mama naan ta sagbetan na iya na sungay

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nasangit dya. Pakamang din karniro an daw papatay daw pasunog na
sal-i ta bata din para alad naan ta Dyos. 14 Tenged paatag ta GINUO iran
na kinanglan, pangaranan Abraham lugar ya na "GINUO An Gaatag Ta
Ate Na Kinanglan." Asta anduni mga ittaw an gambal ta iling ti, "Naan ta
bukid ta GINUO mag-atag kanen ki kiten ta ate na kinanglan."
15 Gaumaw isab angil ta GINUO ki Abraham alin ta langit daw gambal,
16 "GINUO an gapangako ki kaon paagi ta iya na ngaran na tenged
patuman no iya na ambal na ialad no bugtong no na bata naan ki kanen,
17 mag-atag gid kanen an ki kaon ta sikad tama na mga kaayaran daw
patamaen din gid imo na mga linai na paryo katama ta mga bituon
naan ta langit daw pantad naan ta baybay. Pirdien ta imo na mga linai
daw sakepen mga banwa ta iran na mga kuntra. 18 Paagi ta imo na mga
linai, mga ittaw ta tanan na mga nasyon ta kalibutan tagan din ta mga
kaayaran tak gatuman ka ta sugo ta Dyos."
19 Pagtapos ta ambal ta angil, danen Abraham gabalik naan ta iya na
mga suguon. Gapanaw danen tanan na muli naan ta Beerseba daw naan
danen dya gapadayon na gaistar.

Mga Linai Nahor

20 Nabalitaan Abraham na Milca na sawa ta utod din na Nahor may
mga bata. 21 Iya na panganay na bata na mama Uz. Pangarwa din na bata
na mama Buz daw sunod na bata din na mama Kemuel. Kemuel amay
Aram. 22 Sunod na mga bata danen na mama Kesed, Hazo, Pildas, Jidlaf
daw Betuel. 23 Betuel amay Rebeca. Wallo buok mga bata Milca daw
Nahor na utod Abraham. 24 Pasawa Nahor suguon danen na ngaran din
Reuma daw gabata man Reuma ki Teba, Gaham, Taas daw Maaca.

Kamatayen Sara Daw Paglebbeng Ki Kanen

23 1 Na gaidad Sara ta sinto binti-syiti na taon, 2 napatay kanen
naan ta banwa na Kiryat-arba naan ta Canaan. Kiryat-arba
paumaw man na Hebron. Abraham an gaselled naan ta kwarto na
pauyusan ta lawa Sara. Gangalised gid kanen an daw gaug-og.
3 Galin Abraham naan ta kilid ta patay daw giling kanen naan ta mga
Hetanen na gatipon naan ta gangaan ta padir ta iran na banwa. Ambal
din ki danen, 4 "Yaken isya nang na istrangiro na gatinir ta inyo na
lugar. Daw pwidi, papaliten a nyo ta basak para lebbengan ta sawa ko na
napatay."
5 Sabat ta mga Hetanen, 6 "Sir, matian kay no. Nlaman nay na kaon
papili ta Dyos daw may datas ka na katengdanan paryo ta prinsipi na
gatinir ta ame i na lugar. Pwidi no ilebbeng sawa no bisan naan ta
pinakadayad na lebbengan ta ame i na lugar. Magpili ka nang bisan indi
no gusto na ilebbeng sawa no an. Dili kay magpegeng ki kaon."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Gatindeg Abraham daw gademel aged magtaod ta mga Hetanen na
mga ittaw na gaistar naan ta banwa ya. 8 Ambal din, “Daw pwidi, matian
a nyo. Tenged patugutan a nyo na ilebbeng ko di ake na sawa, insaan
nyo Efron na bata Zohar 9 daw bligya din ki yaken iya na kwiba naan ta
Macpela na naan ta kilid ta uma din. Bisan pila pa na balor na gusto din
paliten ko daw bayaran ko naan ta tubangan nyo aged may lebbengan a
para ta ame na pamilya.”
10 Efron an anen dya duma ta mga Hetanen na gatipon naan ta gangaan
ta padir na galibot ta iran na banwa. Namatian din ambal Abraham daw
gasabat kanen an ki Abraham na tanan man na mga ittaw dya kamati ta
iran na isturya. 11 Ambal Efron, “Sir, dili ko bligya. Daw pwidi, matian a
no anay. Naan ta tubangan ta ake na mga kasimanwa, iatag ko nang ki
kaon yon na uma daw kwiba para lebbengan ta imo na sawa.”
12 Gademel isab Abraham i aged magtaod ta mga ittaw ta yon na
banwa 13 daw gambal kanen an ki Efron naan ta tubangan danen, “Daw
pwidi nang, mamati ka ki yaken. Magbayad a ta usto. Batunon no aged
may anen a lebbengan para ta ake na sawa.”
14 Sabat Efron ki Abraham, 15 “Sir, matian a no. Bayad ta yon na basak
kwattro sintos bilog na pilak. Piro, dili kinanglan na isipen ta anduni
parti ta bayad. Sigi, pwidi lebbeng no dya sawa no an.”
16 Kumpurmi Abraham an ta ambal ya Efron parti ta bayad ta basak. Naan
ta tubangan ta mga Hetanen, gatimbang Abraham ta kwattro sintos na bilog
na pilak paagi ta timbangan ta mga nigusyanti ta yon man na timpo.
17 Yon na pabligya Efron iya na uma na naan ta Macpela dapit ta
sennangngan ta Mamre asta kwiba daw mga kaoy 18 ki Abraham daw
pagpalit ya Abraham naan ki kanen nakita ta mga Hetanen na gatipon
naan gangaan ta iran na banwa. 19 Pagtapos ta pagpalit Abraham ta uma
ya, palebbeng din Sara naan ta kwiba ta uma na naan ta Macpela na
naan dapit ta sennangngan ta Mamre na naan ta Hebron naan ta Canaan.
20 Iling tan isturya parti ta uma ya na may kwiba na napalit Abraham
naan ta Hetanen para lebbengan ta sawa din.

Pagsawa Isaac

24 1 Paglambay ta tama na mga taon, Abraham an sikad manakem
en. Dayad gid kabui din an tak patabangan kanen an ta GINUO
ta tanan din na mga buat. 2 Abraham i gambal naan ta iya na suguon na
manugdumala ta tanan din na mga pagkabetang, “Daw pwidi, ibetang no
imo an na lima naan dalem ta ake na paa[t] 3 tak liag ko na magpangako

---

[t] **24:2** Ta timpo Abraham, isya na kaugalian na daw may ittaw na magpangako naan ta duma, pabetang din iya na lima naan ta dalem ta paa ta ittaw na papangakuan din bilang pamatuod na magtuman gid kanen an ta iya na pangako.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka ki yaken naan ta tubangan ta GINUO na Dyos naan ta langit daw
ta kalibutan. Magpangako ka na dili ka magpili ta dlaga na taga-unti
Canaan i para sawaen ta bata ko na Isaac. 4 Magpangako ka na miling ka
ta Padan-aram na lugar na naalinan ko daw naan ka dya magpili ta dlaga
na parinti ko aged sawaen ta bata ko na Isaac."
5 Ambal ta suguon din, "Basi bai na mapili ko dili miag muyog ki yaken
na miling ta lugar na i. Daw dili miag bai na miling di, ino buaten ko?
Liag no dleen ko bata no malik naan ta Padan-aram na alinan no kan-o?"
6 Sabat Abraham, "Dili a gid miag. Dili no dleen bata ko dya 7 tak
GINUO Dyos na naan ta langit gasugo kan-o ki yaken na malin a ta
balay ta amay ko ta lugar na naan a dya natao. Kanen man gapangako
ki yaken na iatag din yi na lugar na Canaan ki yaken daw ta ake na
mga linai. Gani, manaw ka en tak nlaman ko na magpadala Dyos an ta
angil na mag-una ki kaon aged tabangan ka ta pagpili ta sawaen ta ake
na bata naan ta yon na lugar na Padan-aram. 8 Piro, daw dili miag bai
ya na muyog ki kaon, ula ka sabaten naan ki yaken. Basta dili no dleen
bata ko naan ta Padan-aram." 9 Pagtapos ta ambal Abraham, pabetang ta
suguon iya an na lima naan dalem ta paa Abraham na iya na amo daw
gapangako kanen na tumanen din sugo ta iya na amo.
10 Gakamang suguon an ta sampulo na kamilyo na iya Abraham na
amo din daw pakarga din mga klasi-klasi ta maalen na mga rigalo alin ki
Abraham. Gapanaw kanen na munta ta banwa na istaran Nahor na utod
Abraham naan ta lugar na Aram-Naharaim.[u] Na gabot kanen an naan ta
banwa na istaran ta pamilya Nahor, 11 mapon en daw uras na mga dlaga
an magsandok naan ta bubon na naan gwa ta iran na banwa. Papuay ta
suguon mga kamilyo an naan dani ta bubon.
12 Gapangamuyo suguon an, "GINUO, Dyos ta ake na amo, kabay pa
na maluoy ka ta ake na amo daw tabangan a no ta ake na pagpangita ta
sawaen ta bata din. 13 Anduni gatindeg a naan ta kilid ta bubon i daw
mga dlaga an alin ta banwa gailing di en aged magsandok." 14 Gapadayon
suguon an ta iya na pangamuyo, "Iling ti buaten ko aged mlaman ko daw
kino na dlaga na papili no para sawaen ta bata ta amo ko daw nlaman
ko man na gasabat ka ta iya na pangamuyo. Magprani a naan ta isya
na dlaga daw mag-ambal a ki kanen na iebes din anay iya na tibod daw
painemen a din. Daw miag kanen na painemen a din asta ta mga kamilyo
ko, yon en na dlaga na pinili no."
15 Na gapangamuyo pa suguon an, gabot isya na dlaga alin ta banwa
na gapas-an ta tibod. Ngaran din Rebeca na bata Betuel. Betuel an bata
Nahor daw Milca. Nahor an utod Abraham. 16 Dayaw na bai Rebeca an

---

[u] **24:10** *Aram-Naharaim* isya man na ngaran ta lugar na *Padan-aram*. Lugar na Padan-aram naan ta nurti na parti ta lugar na Mesopotamia.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw ula pa natandeg ta mama. Gapanaog kanen na munta ta bubon na
naan ebes ta bungyod. Papanno din iya na tibod daw gapanaik isab.
17 Gadali suguon an na marani ki Rebeca daw gambal, “Daw pwidi
nang, painemen a no maskin tise nang na waig naan ta tibod no.”
18 Sabat Rebeca, “Sir, minem ka.” Pag-ambal din, dayon din paebes
tibod an na papas-an din daw papainem din suguon an. 19 Na kainem
en suguon an, ambal Rebeca ki kanen, “Mamang a isab ta waig aged
makainem man imo na mga kamilyo asta mabusog danen tanan.” 20 Pag-
ambal Rebeca, pabubo din waig naan ta banggay na ineman ta mga ayep
daw sigi kanen kamang ta waig asta tanan na mga kamilyo kainem.
21 Na gakamang pa Rebeca ta waig, suguon i galuag ki kanen na ula
gasasaba. Naan ta iya na isip, yi en taan na bai sabat ta GINUO ta iya na
pangamuyo parti ta sawaen Isaac.
22 Na tapos en inem mga kamilyo, gapagwa suguon an ta maalen na
dilyos na blawan na para ta irong daw darwa na manilya na darko na
blawan daw paatag din ki Rebeca.[v] 23 Ambal din, “Daw pwidi nang,
sugiran a no daw kino ginikanan no. May ligwa pa na tunugaan naan ta
inyo na balay? Pwidi kay manuga dya anduni na kilem?”
24 Ambal Rebeca, “Yaken bata Betuel na bata Nahor daw Milca. 25 Ee,
may ligwa kay pa na tunugaan naan ta ame para ki kyo. May uot man
daw duma pa na pagkaan para ta mga kamilyo.”
26 Pag-ambal Rebeca, suguon i gademel daw padayaw din GINUO
an. 27 Ambal din, “Dayawen GINUO an. Kanen Dyos ta ake na amo na
Abraham. Ula kanen nalipat ta pangako din daw may kaluoy gid kanen
naan ta ake na amo tak gatudlo kanen ki yaken na magdiritso a naan ta
balay ta mga parinti ta amo ko.”
28 Na tapos en ambal ta suguon, gadlagan Rebeca na muli ta iran na
balay daw pasugid din naan ta iya na ginikanan daw mga utod parti
ta suguon ya. 29 May magulang Rebeca na mama na ngaran din Laban.
Gadlagan Laban na magsugat ta suguon 30 tak nakita din dilyos naan ta
irong daw mga manilya naan ta blukan Rebeca daw namatian din man
sugid Rebeca ki danen parti ta ambal ta suguon. Pag-abot Laban naan
ta bubon, gatagad pa dya suguon an Abraham duma ta mga kamilyo.
31 Ambal Laban naan ta suguon, “Mos, miling ki ta balay nay. Naan kaw
dya manuga. Kaon paubayan ta GINUO. Dili kinanglan na unti kaw nang
naan ta bubon tak gapriparar a ta tunugaan para ki kyo daw puayan man
para ta mga kamilyo.”
32 Pag-ambal Laban, giling suguon Abraham naan ta balay danen
Laban. Paaw-as Laban mga karga ta mga kamilyo. Gapakamang man

---

[v] **24:22** Bakod balor mga paatag ya ta suguon ki Rebeca. Kabeg-aten ta dilyos mga limma na gramo tenga daw kabeg-aten ta tag-isya na manilya mga kwarinta na gramo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen ta uot daw duma pa na pagkaan para ta mga kamilyo. Padala din
suguon an daw iya na mga duma naan ta selled ta balay daw paatagan
din danen an ta waig para mag-ugas ta iran na batiis. 33 Papatad din mga
pagkaan na para ki danen. Piro, ambal ta suguon, “Bag-o a maan, isugid
ko ki kyo anay ame na tuyo ta pag-iling nay di.” Ambal Laban, “Sigi,
sugid no.”
34 Yon na gambal suguon an, “Yaken i suguon Abraham. 35 Dayad gid
kabui ta ake na amo tak patabangan kanen an ta GINUO ta tanan din na
mga buat daw anduni kanen an gamanggaranen pa gid. Ake an na amo
paatagan ta Dyos ta tama na mga karniro, kanding, baka, asno, kamilyo,
suguon na mga bai daw mama man, daw tama na mga pilak daw mga
blawan. 36 Na manakem en Sara an na sawa din, gabata kanen ta mama.
Tanan na mga pagkabetang ta amo ko panubli din naan ta iya na bata.
37 Gasugo kanen ki yaken na magpangako a na dili a magpili ta bai naan
ta lugar na paistaran nay na Canaan para sawaen ta iya na bata. 38 Piro,
papadala a din di ki kyo na mga parinti din na mga linai ta amay din aged
mangita a di ta bai na sawaen ta iya na bata. 39 Gaisip a na daw magpili a
ta dlaga, basi dili miag na muyog ki yaken na muli naan ta Canaan. 40 Ake
an na amo mama na gatuman gid ta GINUO daw gasalig kanen an na
magpadala GINUO an ta iya na angil na mag-ubay ki yaken daw tabangan
a din na magpili ta bai na sawaen ta iya na bata naan ta lugar ta mga
parinti din. 41 Piro, daw dili miag mga parinti ta bai na muyog dlaga an ki
yaken munta Canaan, ula aren sabaten naan ta ake na amo.
42 “Pag-abot ko gina naan ta bubon ta yi na lugar, gapangamuyo a ta
GINUO na Dyos ta amo ko na tabangan a din na makakita a ta sawaen ta
bata ta ake na amo. 43-44 Ambal ko ta Dyos na ipakala din ki yaken daw
kino dlaga na pilien ko. Bisan kino na magpainem ki yaken daw ta ake
na mga kamilyo ta waig, yon gid en dlaga na papili ta GINUO na sawaen
ta bata ta ake na amo.
45 “Na ula ko pa natapos ake na pangamuyo, gabot en Rebeca na
gapas-an ta tibod. Gapanaog Rebeca munta ta bubon na ebes ta bungyod
daw gatimba. Gangayo a ki kanen ta waig na inemen ko. 46 Paebes
dayon Rebeca iya na tibod daw papainem a din asta mga kamilyo ko.
47 Pagtapos ko ta pag-inem, ginsa a ki kanen parti ta mga ginikanan din.
Sabat Rebeca na kanen bata Betuel na bata Nahor daw Milca. Pag-ambal
Rebeca, patakked ko dilyos an naan ta irong din daw mga manilya naan
ta blukan din. 48 Pagtakked ko ta dilyos daw manilya, pademel ko ulo ko
i daw pasimba ko GINUO an. Padayaw ko GINUO an na Dyos ta ake na
amo tak gaubay gid kanen ki yaken na gadiritso a unti ta balay ta utod ta
ake na amo daw nakita ko dlaga na apo ta utod din na sawaen ta iya na
bata. 49 Gani, ambalen nyo daw miag kaw na ipasawa nyo Rebeca naan ta
bata ta ake na amo aged mlaman ko daw ino buaten ko.”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

50 Sabat Laban daw Betuel, “Ee, ula kay duma na ambalen daw dili,
magsunod kay nang ta liag ta GINUO. 51 Anen di Rebeca. Dleen no kanen
malik naan ta inyo na lugar daw pasawa no ta bata ta imo na amo tak
nlaman nay na yi pagbeet ta GINUO.”
52 Na namatian ta suguon Abraham iran na ambal, galuod kanen daw
gademel naan ta basak daw gapasalamat ta GINUO. 53 Pagwa din mga
alaas na pilak daw blawan daw maalen na mga bayo daw paatag din
naan ki Rebeca. Paatagan din man ta maalen na mga rigalo utod Rebeca
na mama daw iya man na inay. 54 Na tapos en danen ta iran na pag-
isturya, suguon Abraham daw mga duma din gakaan daw gainem. Na
kilem en, gatunuga danen naan ta balay Laban.
Pagsellem, gabangon danen daw gapalam na muli en naan ta iran na
amo. 55 Ambal ta utod Rebeca daw inay din, “Magtagad kaw anay ta
sampulo adlaw bag-o dleen nyo Rebeca an. Ta pang-unsi na adlaw, pwidi
en kanen kakuyog ki kyo.”
56 Sabat ta suguon, “Daw pwidi, dili kay nyo pegengan tak GINUO
gatabang ki kami. Tugutan kay nyo na muli en naan ta ame na amo.”
57 Ambal danen, “Umawen nay anay Rebeca ya daw insaan.” 58 Paumaw
danen Rebeca an daw painsaan, “Miag ka na muyog anduni ki danen?”
Sabat Rebeca, “Ee, muyog aren anduni.” 59 Pag-ambal Rebeca,
papakuyog Laban utod din na Rebeca naan ta mga suguon Abraham
na munta ta Canaan. Papakuyog man suguon Rebeca na gasagod ki
kanen umpisa na tise pa asta ta iya na pagbakod. 60 Bag-o danen Rebeca
gapanaw, Rebeca an pabindisyunan Laban,

“Kabay pa na kaon yan na utod nay
buaten ta Dyos na inay ta linibo na mga linai
daw pirdien danen daw sakepen
mga banwa ta iran na mga kuntra.”

61 Pagtapos Laban ta pagbindisyon, Rebeca daw mga suguon din
gasakay ta mga kamilyo daw gasunod ta mga suguon Abraham. Yon
paagi na Rebeca pakamang ta suguon Abraham daw padala din na muli.
62 Naan ta Canaan, Isaac an gaistar naan ta Negeb tak gasalyo kanen
an alin ta Beer Lahai Roi. 63 Na mapon en, gapanaw kanen naan ta
kaumaan aged mangamuyo. Nabantaw din mga kamilyo na gaprani daw
may mga ittaw na gasakay. 64 Rebeca an, nakita din Isaac daw dayon
gapanaog ta kamilyo na pasakayan din 65 daw gaprani kanen ta suguon
Abraham. Gainsa kanen, “Kino mama an na gapanaw naan ta uma na
magsugat ki kiten?”
Sabat ta suguon, “Yon Isaac na ake man na amo.” Pag-ambal ta suguon,
patageban dayon Rebeca iya an na waleng ta bilo.
66 Na gaisturyaay suguon an daw Isaac, pasugid ta suguon ki Isaac tanan na
mga natabo ta iran na pagpanaw. 67 Rebeca an padala Isaac naan ta balay na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

turda na dati paistaran ta inay din bag-o napatay daw gasawaay en danen an. Yon
na nalipatan din en kamatayen ta iya na inay tak palangga din gid Rebeca an.

Duma Na Mga Linai Abraham

25 1 Abraham nangasawa isab daw ngaran ta sawa din Ketura. 2 Iran
na mga bata: Zimram, Jocsan, Medan, Midian, Isbac daw Sua.
3 Jocsan amay Seba daw Dedan. Mga linai Dedan: danen Asurim, Letusim
daw Leumim. 4 Mga bata Midian na mama: Efa, Efer, Hanoc, Abida daw
Eldaa. Yon mga linai Ketura.
5 Tanan na mga pagkabetang Abraham paatag din ki Isaac na bata din
ki Sara. 6 Piro, bag-o mapatay Abraham ya, iya na mga bata na mama ta
duma din na mga sawa, paatagan din man ta mga rigalo. Papaalin din
danen an aged naan danen mag-istar madyo ki Isaac. Giling danen naan
ta lugar naan dapit ta sennangngan.

Kamatayen Abraham Daw Paglebbeng

7 Na gaidad Abraham ta sinto sitintay-singko na taon, 8 napatay kanen an na
dayad daw lawig gid iya na kabui. Manakem gid en kanen an bag-o napatay.
Palebbeng kanen an tingeb ta iya na mga kaapuan. 9 Mga bata din na Isaac daw
Ismael gatabangay ta paglebbeng ki kanen naan ta kwiba naan ta Macpela na
naan ta uma Efron na bata Zohar na Hetanen na naan dapit ta sennangngan
ta Mamre. 10 Yon man uma na napalit Abraham naan ta mga Hetanen aged
lebbengan Sara na sawa din. 11 Na napatay Abraham ya, Isaac an patabangan
ta Dyos ta tanan din na mga buat daw gadayad iya na kabui paryo ta kabui
Abraham ta pagtabang ta Dyos. Gaistar Isaac an naan ta lugar na Beer Lahai Roi.

Mga Linai Ismael

12 Yi mga linai Ismael na bata Abraham daw Hagar na Egiptuanen na suguon
Sara. 13 Panganay na bata din Nebayot. Sunod na mga bata din: Kedar, Adbeel,
Mibsam, 14 Misma, Dumah, Massa, 15 Hadad, Tema, Jetur, Nafis daw Kedema.
16 Yon dusi na bata Ismael. Danen gadumala ta mga nasyon ta iran na mga linai
na gaistar naan ta mga banwa daw ta mga lugar na patindegan ta iran na mga
balay na turda. Ngaran ta iran na mga banwa daw lugar na patindegan ta iran
na mga balay na turda paryo man ta iran na mga ngaran. 17 Na gaidad Ismael ta
sinto trintay-syiti na taon, napatay kanen daw palebbeng tingeb ta iya na mga
kaapuan. 18 Mga linai Ismael gaistar naan tengnga ta mga lugar na Havila daw
Shur naan dapit ta sennangngan ta Egipto munta ta Assur. Naan danen gaistar
tingeb ta iran na mga parinti.

Pagtao Esau Daw Jacob

19 Yi sulat parti ta mga linai Isaac na bata Abraham. 20 Na gaidad Isaac
ta kwarinta na taon, nangasawa kanen ki Rebeca na bata Betuel na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taga-Padan-aram. Rebeca an utod Laban. Danen Betuel daw Laban mga
Arameanen.
21 Isaac an gapangamuyo naan ta GINUO para ki Rebeca na sawa din
tak baog. Pasabat ta GINUO iya na pangamuyo daw gabagnes Rebeca an.
22 Nabatyagan Rebeca na gadas-egay mga bata na kapid na naan ta iya
na gettek. Ambal Rebeca naan ta iya na kaugalingen, "Man-o tak iling ti
natabo ki yaken?" Yon na gainsa kanen ta GINUO.
23 Gasabat GINUO ki kanen,
"Kapid bata no an naan ta imo na gettek.
Danen an mga amay ta darwa na nasyon.
Darwa an na nasyon magkuntraay.
Mas biskeg isya an na nasyon.
Magulang an magsirbi naan ta mangngod."
24 Na gabata Rebeca, bata din kapid paryo gid ta ambal ya ta GINUO.
25 Una gwa na bata minog langgit din an daw lawa din belbelen. Yon
tenaan na pangaranan danen bata an na Esau.[w] 26 Na gagwa mangngod
na bata, iya na lima gaawid ta tudo naan ta kitin Esau. Yon tenaan na
pangaranan bata an na Jacob.[x] Idad Isaac sisinta na taon na natao iya na
mga bata.

Pagbalyo Esau Ta Pagkaan Ta Mga Pribiliyo Bilang Panganay

27 Na darko en kapid an, Esau sikad sagad magpana ta mga ila na
ayep daw sigi nang kanen naan ta kabalasan. Piro, Jacob an a, beet na
ittaw daw ula kanen an ilig na magpanaw-panaw. Nadayaran kanen na
naan nang ta iran na balay na turda. 28 Esau an palangga gid Isaac tak
gusto Isaac na pirmi nang kanen kakaan ta karni ta ila na mga ayep na
nakamang Esau paagi ta pana. Piro, Jacob an a palangga Rebeca.
29 Isya na adlaw na Jacob an galaga ta minog na blatong, gabot Esau naan
alin ta kabalasan daw naluyaan gid kanen an tak sikad letem. 30 Ambal Esau
ki Jacob, "Daw pwidi, tagan a no ta minog na blatong na paluto no tak sikad
a gid en nletem." Yon tenaan na Esau an paumaw man na Edom.[y]
31 Ambal Jacob, "Daw iatag no ki yaken imo na mga pribiliyo bilang
panganay na bata, tagan ta kaw ta yi na pagkaan."
32 Ambal Esau, "Sigi. Paryas aren mapatay ta kaletem. Daw mapatay a,
ula man gyapon pulos ake na mga pribiliyo bilang panganay."
33 Ambal Jacob, "Magpangako ka anay ki yaken bag-o ko iatag pagkaan
i."

---

[w] **25:25** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Esau* daw ambal na *belbelen.* [x] **25:26** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Jacob* daw mga ambal na *kitin* daw *luko.* [y] **25:30** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Edom* daw ambal na *minog.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gapangako Esau an daw paatag din mga pribiliyo din bilang panganay
naan ki Jacob. 34 Dayon atag Jacob ki Esau tinapay daw linaga na
blatong. Gakaan Esau daw pagtapos din ta kaan, gapanaw kanen ya. Yon
paagi na papakita Esau na pakabig din na ula pulos iya na mga pribiliyo
bilang panganay.

Isaac Naan Ta Gerar

26 1 May letem isab naan ta lugar na Canaan na lain man ta letem
na naagian ta mga ittaw naan ta timpo Abraham. Yon na galin
danen Isaac ta iran na lugar daw giling naan ta lugar na Gerar na
padumalaan Abimelec na ari ta mga Filistinen. 2 Bag-o danen Isaac giling
ta Gerar, GINUO an gapakita ki kanen daw gambal, "Dili ka miling ta
lugar na Egipto. Naan ka mistar ta lugar na itudlo ko ki kaon. 3 Daw naan
ka ta lugar na itudlo ko, yaken mag-ubay ki kaon daw tanan na mga
kaayaran iatag ko man ki kaon. Lugar i na Canaan iatag ko ki kaon daw
mga linai no aged tumanen ko ake na pangako ki Abraham na amay no.
4 Patamaen ko imo na mga linai paryo ta katama ta mga bituon naan ta
langit daw iatag ko man ki danen bilog i na lugar. Paagi ta imo na mga
linai, mga ittaw ta tanan na mga nasyon ta kalibutan tagan ko ta mga
kaayaran 5 tak Abraham gatuman ta tanan na mga sugo daw tudlo ko
na dapat tumanen ta mga ittaw." 6 Pagtapos ta ambal ta Dyos ki Isaac,
gasunod Isaac ta ambal ta Dyos daw gatinir kanen naan ta Gerar.
7 Nakita ta mga mama naan ta Gerar na dayaw Rebeca an daw ginsa
danen ki Isaac daw kino duma din na bai. Sabat Isaac, "Kanen utod ko."
Iling tan sabat Isaac tak nadlek kanen na magsugid ki danen na Rebeca
an sawa din tenged naan ta iya na isip basi patayen kanen ta mga mama
aged agawen Rebeca an.
8 Na danen Isaac daw Rebeca lugay en naan ta lugar na Gerar, may
adlaw na Abimelec na ari ta Filistinen galuaw naan ta tumbuan daw
nakita din danen Isaac daw Rebeca na gatakesay. 9 Yon na paumaw din
Isaac an daw pasukna, "Rebeca an sawa no pla. Man-o tak ambal no na
kanen an utod no?"
Sabat Isaac, "Nadlek a na daw mlaman nyo na kanen sawa ko, basi
patayen a nyo."
10 Ambal Abimelec, "Dili ka inta magbula ta iling tan ki kami. Daw isya
na ittaw naan ta yi na lugar magdulog ta sawa no, makasala kay tenged
ki kaon." 11 Pag-ambal Abimelec ki Isaac, gamando kanen naan ta iya
na mga sakepan na ambal din, "Sintinsyaan ta kamatayen bisan kino na
magbuat ta malain ta yi na mama daw iya na sawa."
12 Na gatinir pa Isaac naan ta lugar ta mga Filistinen, ganguma kanen
an daw ta yon man na taon gaani kanen ta sikad tama tak pauswag ta
GINUO iya na pangabui. 13 Gadugang pa gid mga manggad Isaac asta na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gamanggaranen kanen ta usto. 14 Tama iya na mga karniro, mga kanding,
mga baka daw tama gid iya na mga suguon. Yon tenaan na gainggit mga
Filistinen ki kanen tak gamanggaranen kanen an. 15 Tenged nainggit mga
Filistinen an, patampekan danen tanan ya na mga bubon na kinutkutan
dati ta mga suguon Abraham na bui pa kanen ya.
16 Ambal Abimelec ki Isaac, "Malin kaw ta ame i na lugar tak kaon
yan mas manggaranen kaysa ki kami." 17 Tenged ta ambal Abimelec,
galin danen Isaac daw gasalyo ta Patag Gerar daw lugay danen dya
gatinir. 18 Pakutkot isab Isaac mga bubon ya Abraham na amay din tak
na napatay amay din ya, mga bubon ya patampekan ta mga Filistinen.
Pangaranan din man gyapon mga bubon ya ta dati na mga ngaran na
paatag ta amay din. 19 Na gakutkot mga suguon Isaac ta bag-o na bubon
naan ta patag, may nakita danen na tuburan. 20 Mga manugbantay ta
mga ayep ta mga taga-Gerar daw mga manugbantay ta mga ayep Isaac
gaguluay tak ambal ta mga taga-Gerar na iran bubon ya. Pangaranan
Isaac bubon an na Esek[z] tak naan dya danen gaguluay. 21 Gakutkot isab
danen Isaac ta isya pa na bubon daw gaguluay eman mga manugbantay
ya tenged ta bubon an. Pangaranan Isaac bubon an na Sitna.[a] 22 Gasalyo
isab danen Isaac naan ta isya pa na lugar daw gakutkot ta bubon. Piro,
ula en may gakuntra ki danen parti ta bubon. Pangaranan Isaac bubon
an na Rehobot.[b] Ambal Isaac, "GINUO an gaatag ta ligwa na para ki kiten
naan ta yi na lugar daw pwidi en magdayad pa gid ate na pangabui."
23 Alin ta Patag Gerar gasalyo danen Isaac naan ta banwa na Beerseba.
24 Naan ta kilem ta iran na pag-abot, gapakita GINUO an ki Isaac daw
gambal, "Yaken Dyos ta imo na amay na Abraham. Dili ka madlek tak
paubayan ta kaw daw iatag ko ki kaon tanan na mga kaayaran. Patamaen
ko imo na mga linai tenged ta ake na pangako kan-o ki Abraham na
gasirbi ki yaken."
25 Na naan Isaac an gaistar ta Beerseba, gabuat kanen ta alaran na bato
daw pasimba din GINUO an. Patukod danen mga balay na turda daw
gakutkot isab mga suguon din ta bubon.

Kasugtanan Isaac Daw Abimelec

26 Na naan danen Isaac ta Beerseba, Ari Abimelec daw iya na mga
duma Ahuzat na manugtugda din daw Picol na kumander ta iya na mga
sundalo giling ki Isaac alin ta Gerar. 27 Isaac gambal ki danen, "Man-o
tak giling kaw di ki yaken? Di' ba pademetan a nyo kan-o daw papaalin
ta inyo na lugar?" 28 Sabat danen, "Nakita nay na matuod gid na GINUO

---

[z] **26:20** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Esek* beet ambalen *gaguluay.*
[a] **26:21** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Sitna* beet ambalen *kuntra.* [b] **26:22** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Rehobot* beet ambalen *lugar na may ligwa.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an gaubay ki kaon. Gani, gusto nay na kiten i magbuat ta kasugtanan
daw magpangako ki na 29 dili ki magbuat ta malain ta kada isya. Dili
kay magbuat ta malain ki kaon daw dili ka man magbuat ta malain ki
kami tak pag-alin nyo kan-o ta ame na lugar, dayad ame na pagtratar ki
kyo daw ula kay man gabuat ta malain ki kyo. Nlaman nay na kaon yan
paubayan ta GINUO."
30 Gapriparar Isaac an ta tama na pagkaan daw gakaan daw gainem
danen Isaac duma ki danen an Abimelec. 31 Sunod na adlaw, sellem pa
danen Isaac daw Abimelec gabangon daw gapangako na tumanen danen
iran na inambalan. Pagtapos ta iran na pagpangako, padul-ong Isaac
danen an Abimelec naan ta unaan daw danen an Abimelec gapanaw na
muli. Yon en na Abimelec daw Isaac gamiaray.
32 Ta yon man na adlaw, mga suguon Isaac giling ki kanen daw gasugid
na may waig naan ta bubon na pakutkot danen. 33 Banwa na paistaran
danen na may bubon pangaranan Isaac na Seba.[c] Asta anduni, yon na
bubon pangaranan na Beerseba.

Mga Sawa Esau

34 Na gaidad Esau ta kwarinta na taon, nangasawa kanen ki Judit na
bata Beeri na Hetanen daw nangasawa man kanen ki Basemat na bata
Elon na Hetanen. 35 Pirmi gangasebe danen Isaac daw Rebeca tenged ta
mga sawa Esau na Hetanen.

Patugon-tugon Isaac

27 1 Na Isaac manakem en daw delem en mata din, paumaw din
panganay din na bata na Esau daw ambal din, "Tong."
Sabat Esau, "Ngaran sa, Tay?"
2 Ambal Isaac, "Matian a no. Manakem aren en daw dali a nang en
mapatay. 3 Kamangen no pana no an daw mga uwas daw miling ka naan
ta kabalasan aged kamangan a no ta ayep. 4 Lutuan a no ta paburito ko
na pagkaan aged kan-enen ko. Daw tapos a kaan, bindisyunan ko kaon
yan na tagan ka ta Dyos ta tanan na mga kaayaran tak dali a nang en
mapatay."
5 Kamati Rebeca an ta isturya Isaac ki Esau. Pagpanaw Esau naan
ta kabalasan, 6 Rebeca i gambal ki Jacob na bata din, "Kamati a gina
ta ambal ta amay no naan ta magulang no na Esau. 7 Pasugo din na
magpana Esau ta ayep daw lutuon din ta sabor na pagluto daw atag naan
ta imo na amay aged kan-enen din. Daw tapos kanen kaan, bindisyunan
din Esau na tagan ta GINUO ta tanan na mga kaayaran tak dali nang en

---

[c] **26:33** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Seba* beet ambalen *pitto* daw gaanggiray nang daw matian ngaran na *Seba* daw ambal na *pangako.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mapatay amay no an." 8 Ambal pa Rebeca ki Jacob, "Tong, patien no sugo
ko. 9 Miling ka naan ta ate na kandingan daw mamang ka ta darwa buok
na tambek daw bata pa aged lutuon ko ta sabor na pagluto na paburito
ta imo na amay. 10 Daw luto en, dleen no naan ta amay no aged kan-enen
din para bag-o kanen an mapatay kaon yan bindisyunan din na tagan ka
ta Dyos ta tanan na mga kaayaran."
11 Piro, ambal Jacob ki Rebeca, "Lagen a no. Dili a belbelen. Piro,
Esau an a na utod ko belbelen gid. 12 Basi daw maibitan a ta amay ko,
mlaman din na paluko ko nang kanen an. Imbis na mangamuyo amay ko
an na tagan a ta Dyos ta mga kaayaran, mangamuyo kanen an na tagan
a ta kaliseran." 13 Ambal ta inay din, "Tong, dili ka magpalibeg. Daw
pangamuyuan ka din na tagan ka ta kaliseran, ambalen ko na naan nang
en ki yaken iatag. Patien a no. Mamang ka dya ta darwa buok na kanding
na bata pa daw dleen no ki yaken."
14 Pagmati Jacob ta ambal ta iya na inay, gapanaw kanen an daw
gakamang ta darwa na kanding na bata pa daw paatag din naan ta iya na
inay. Paluto ta inay din pagkaan na paburito ta amay din.
15 Rebeca an gaselled naan ta balay danen na turda daw gakamang
ta dayad na bayo ta panganay din na bata na Esau daw paatag din
bayo ya Esau naan ki Jacob na kamangnguran din na bata aged suuton.
16 Pablebed Rebeca langgit ta kanding naan blukan Jacob daw parti ta
iya na lieg na ula belbel. 17 Paatag Rebeca ki Jacob linuto din na pagkaan
daw tinapay.
18 Giling Jacob naan ta amay din daw gambal, "Tay."
Ambal Isaac, "Kino ka na bata ko?"
19 Sabat Jacob, "Yaken bata no na Esau na panganay. Natuman ko en
imo na sugo. Mangon ka daw kan-enen no linuto ko na karni ta ayep na
nakamang ko aged bindisyunan a no na tagan a ta Dyos ta mga kaayaran."
20 Piro, ambal Isaac ta bata din, "Tong, man-o tak ula ka nang lugay na
gakamang ta ayep?"
Sabat Jacob, "GINUO na imo na Dyos gatabang ki yaken."
21 Ambal Isaac ki Jacob, "Daw pwidi, marani ka di aged ikapen ko kaon
yan para mlaman ko daw kaon gid matuod na bata ko na Esau."
22 Gaprani dayon Jacob an ki Isaac na amay din. Jacob an paikap-ikap
Isaac daw ambal din, "Imo an na kagi paryo kagi Jacob, piro imo an
na blukan paryo blukan Esau." 23 Jacob an ula nakala Isaac tak blukan
Jacob belbelen man en paryo ta blukan Esau. Yon tenaan na Jacob an
pabindisyunan Isaac na tagan kanen ta tanan na mga kaayaran.
24 Gainsa isab Isaac an, "Kaon gid bata ko na Esau?"
Sabat Jacob, "Ee, Tay."
25 Ambal Isaac, "Sigi, dleen no di en ki yaken linuto na karni ta ayep
na nakamang no aged kan-enen ko daw bindisyunan ta kaw." Pag-ambal

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Isaac, padala Jacob karni an daw inemen naan ta iya na amay. Gakaan
Isaac an daw gainem. 26 Na tapos en kaan Isaac, ambal din, “Marani ka ki
yaken daw arekan a no.”
27 Gaprani Jacob naan ta iya na amay daw paarekan din. Napalimauan
Isaac bayo an Esau na suot Jacob. Yon na nakamang pagdua-dua ya Isaac.
Pabindisyunan din Jacob an na ambal din,
“Ammot i ta ake na bata
paryo ta ammot ta tambek na basak naan ta kaumaan
na may tama na anien tenged ta tabang ta GINUO.
28 Kabay pa na tagan ka ta Dyos ta tambek na basak
na pirmi matun-ugan
aged tama pa na anien no para ta inyo na pagkaan daw inemen.
29 Kabay pa na mga ittaw ta tama na mga nasyon
magsirbi ki kaon daw magluod ta pagtaod ki kaon.
Kabay pa na kaon yan magdumala ta imo na mga utod
daw danen magluod ta pagtaod ki kaon.
Bisan kino na magbuat ta malain ki kaon, tagan danen an ta
kaliseran.
Bisan kino na magmiad ki kaon, tagan ta Dyos danen an ta mga
kaayaran.”

Pagbindisyon Isaac Ki Esau

30 Na tapos en pagbindisyon Isaac ki Jacob, gapanaw en Jacob i na
galin ki Isaac. Pag-alin nang Jacob, yon man a pag-uli Esau alin ta
pagkamang ta ayep. 31 Esau an galuto man iya ta sabor na pagkaan
daw padala din naan ta iya na amay. Ambal din, “Tay, mangon ka en
daw kan-enen no linuto ko na karni ta ayep na nakamang ko aged
bindisyunan a no.”
32 Ginsa amay din an ki kanen, “Kino ka?”
Sabat din, “Yaken Esau na panganay no na bata.”
33 Pagmati Isaac ta ambal Esau, gakereg gid Isaac an tenged nlaman
din na paluko kanen an. Ginsa kanen an ki Esau, “Daw kaon Esau, kino
ittaw ya gina na gakamang ta ayep daw gadala ki yaken ta linuto din na
karni daw naubos ko ta kaan? Bag-o ka gabot, pabindisyunan ko pa man
kanen ya daw dili ko en pwidi maisab ake na bindisyon. Kanen gid en
tagan ta mga kaayaran.”
34 Na namatian Esau ambal ya ta iya na amay, sikad gid agal din
na nasebean kanen an. Ambal din ta iya na amay, “Yaken man, Tay!
Bindisyunan a no man na tagan a ta Dyos ta mga kaayaran.”
35 Piro, ambal Isaac, “Gina, giling ki yaken imo na mangngod daw
naluko a din. Imbis na kaon yan pabindisyunan ko, mangngod no
nabindisyunan ko ya.”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36 Ambal Esau, “Iya na ngaran na Jacob[d] bagay gid ki kanen tak darwa
en bisis paagawan a din ta pribiliyo na dapat inta ake. Pakamang din
kan-o ake na mga pribiliyo bilang panganay daw anduni imbis na yaken
pabindisyunan, kanen nabindisyunan no. Tay, ula ka gid en may nabilin
na bindisyon para tagan a man ta Dyos ta mga kaayaran?”
37 Sabat Isaac, “Mamati ka. Nabindisyunan ko en Jacob ya na kanen
magdumala ki kaon, tanan no na mga linai magsirbi ki kanen, daw
tama iya na anien para ta iya na pagkaan daw inemen. Ino pa nabilin na
maatag ko ki kaon?”
38 Gainsa eman Esau an naan ta iya na amay, “Tay, ula ka gid en may
nabilin na bindisyon bisan isya nang? Bindisyunan a no tuo.”
Pag-ambal Esau, gagal isab kanen an ta tudo.
39 Sabat Isaac ki Esau,
“Naan ka mistar ta lugar na basak an dili tambek
daw mga tanem an dili matun-ugan.
40 Mangabui ka paagi ta imo na ispada
daw kaon yan magsirbi ta imo na utod.
Piro, daw matok ka ki kanen,
mauntat iya na pagdumala ki kaon
paryo ta baka na patangtang iya na singkaw
para libri ta pagbeet ta amo din.”

Plano Rebeca Na Jacob Malin Ta Canaan

41 Gaumpisa en Esau ta pagdemet ki Jacob tak Jacob an pabindisyunan
ta iran na amay imbis na kanen. Ambal din ta iya na kaugalingen,
“Ula bali tak dili maglugay kabui an ta ame na amay. Tapos ta ame na
paglalaw parti ki kanen, patayen ko gid ake na mangngod na Jacob.”
42 Piro, nabalitaan Rebeca malain ya na plano Esau na panganay din na
bata. Paumaw Rebeca mangngod ya na bata din na Jacob daw ambal din,
“Imo na utod na Esau gaplano na patayen ka aged kabales kanen ki kaon.
43 Gani, tong, anduni patien no ake na sugo ki kaon. Miling ka ta ake na
utod na Laban naan ta banwa na Haran. 44 Naan ka nang dya anay magtinir
duma ki kanen asta na marwad gilek ta imo na utod. 45 Daw narwad en daw
malipatan din en imo na sala, ipaumaw ta kaw dya daw paulien di. Dili ko
kaya daw darwa ko na mga bata marwad ki yaken ta isya nang na adlaw.”

Pagpailing Isaac Ki Jacob Naan Ki Laban

46 Pagtapos Rebeca ta isturya ki Jacob parti ta pag-iling Jacob naan ki
Laban, gambal Rebeca ki Isaac, “Dili ko gid en maagwantaan mga sawa

---

[d] **27:36** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Jacob* daw ambal na *manluluko.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Esau na Hetanen. Daw mangasawa man Jacob ta dlaga na Hetanen, miad
pa na mapatay a nang en.”
28 1 Pagtapos ta pagmati Isaac ta ambal Rebeca, paumaw din
Jacob an daw pangamuyuan din daw paambalan din, “Dili ka
mangasawa ta bai na Canaanen. 2 Manaw ka na miling ki Betuel na amay
ta inay no naan ta Padan-aram daw mangasawa ka ta bata ta tiyo no na
Laban. 3 Kabay pa na Dyos Na Makagagaem mag-atag ki kaon ta tanan
na mga kaayaran daw patamaen din mga linai no daw danen an buaten
din na bakod na nasyon na may tama na grupo ta mga linai. 4 Kabay pa
na tumanen ta Dyos naan ki kaon daw imo na mga linai pangako din
ya kan-o naan ta amay ko na Abraham aged maangken nyo yi na lugar
na patiniran ta anduni na paatag kan-o ta Dyos ki Abraham.” 5 Pagtapos
ta pangamuyo Isaac, dayon din papailing Jacob an naan ta Padan-aram
naan ki Laban na utod ta inay Jacob daw Esau. Laban daw Rebeca isya
nang ta amay na ngaran din Betuel na Arameanen.

Pagpangasawa Isab Esau

6 Esau an, nlaman din na Jacob an pabindisyunan Isaac daw paambalan
man na dili mangasawa ta bai na Canaanen daw papailing naan ta lugar
na Padan-aram aged naan dya mangasawa. 7 Nlaman din man na Jacob ya
gapati ta sugo ta ginikanan din daw gapanaw kanen na munta ta Padan-
aram. 8 Tenged nlaman Esau na dili gusto ta iran na amay na sawa an danen
mga bai na Canaanen, 9 giling kanen ta tiyo din na Ismael na bata Abraham
daw nangasawa pa ta bata Ismael na ngaran din Mahalat na utod Nebayot.

Dagammo Jacob

10 Jacob an gapanaw alin ta banwa na Beerseba na munta ta banwa na
Haran. 11 Pagsalep ta adlaw, kabot kanen ta isya na lugar daw naan dya
kanen gapuay. Gakamang kanen ta bato na palunan din daw ganegga na
manuga. 12 Gadagammo kanen na may isya na geddan na alin ta basak
munta ta langit daw nakita din na gapanaik daw gapanaog mga angil ta
Dyos. 13 Nakita din man na gatindeg GINUO an naan ta apaw ta geddan.
Gambal GINUO an, “Yaken GINUO daw Dyos ta imo na alinan na
kaapuan na Abraham daw yaken Dyos man ta amay no na Isaac. Lugar
i na Canaan na anduni naan ka gatunuga iatag ko ki kaon daw ta imo
na mga linai. 14 Patamaen ko imo na mga linai na paryo katama ta yab-
ok ta basak na dili mabilang. Sakep ta inyo na lugar magwayang naan
dapit ta salepan, sennangngan, nurti daw sur. Mga nasyon ta bilog na
kalibutan tagan ko man ta mga kaayaran paagi ki kaon daw imo na mga
linai. 15 Mamati ka. Yaken mag-ubay daw mag-amblig ki kaon bisan indi
ka punta daw dleen ta kaw malik ta yi na lugar. Dili ta kaw dilian daw
tumanen ko man ake na pangako ki kaon.”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Pagtapos ta ambal ta Dyos ki Jacob, gabugtaw Jacob an daw gambal,
"Matuod gid, GINUO an naan ta yi na lugar daw ula a gid kabatyag."
17 Nadlek Jacob an daw gatingala. Ambal din, "Yi na lugar makaadlek
daw katingalaan tak Dyos an naan di gaistar daw naan di taan gangaan
na munta ta langit." 18 Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Jacob an
daw pakamang din bato an na palunan din daw patindeg din aged
magpademdem ta tanan na mga ittaw na naan dya Dyos an gapakita
ki kanen. Apaw an ta bato pabubuan din ta lana ta olibo bilang tanda
na gataod kanen ta Dyos. 19 Yon na lugar na naan dya kanen gatunuga
pangaranan din na Betel na beet ambalen Istaran Ta Dyos. Piro, ta yon
man na timpo, banwa na dani ta Betel paumaw ta mga ittaw na Luz.
20 Gapangamuyo Jacob an daw gapangako naan ta Dyos na ambal din,
"Ambligan a no daw ubayan ta ake na pagpanaw. Tagan a no ta ake na
mga kinanglanen na pagkaan daw bayo. 21 Dleen a no malik naan ta
balay ta amay ko na ula may malain na matabo. O GINUO, daw tanan
na mga paayo ko anduni ki kaon iatag no ki yaken, gapangako a na ula
duma daw dili, kaon nang Dyos na sirbian ko. 22 Yi na bato na patindeg
ko magpademdem ta tanan na mga ittaw na anen ka di ta lugar na i daw
dapat na simbaen ka danen. Ta tanan na mga betang na atag no ki yaken
iatag ko ki kaon isya ta sampulo na parti."

Pag-abot Jacob Naan Ta Balay Laban

29 1 Jacob an gapadayon ta pagpanaw asta kabot kanen ta lugar na
naan dapit ta sennangngan na lugar ta mga parinti ta inay din.
2 Pag-abot din dya, nakita din isya na bubon na naan ta kaumaan daw
takleb an naan ta baba ta bubon bakod na bato. May tallo na grupo ta
mga karniro na galuko naan ta dani ta bubon tak gatagad na painemen
ta waig. 3 Iling ti kaugalian ta mga ittaw na naan dya gaistar. Kada adlaw,
kinanglan na tanan na mga grupo ta mga karniro magtipon anay naan ta
bubon bag-o kamangen ta manugbantay bato ya na takleb ta bubon daw
painemen mga karniro an. Daw tapos en mga karniro ta inem, takleban
isab danen ta bato baba ta bubon.
4 Pagkita Jacob ta mga manugbantay na gatagad dya, ginsa kanen ki
danen, "Dey, taga-indi kaw?"
Sabat danen, "Taga-Haran."
5 Ginsa isab Jacob ki danen, "Kala nyo Laban na apo Nahor?"
Sabat danen, "Ee, kala nay."
6 Ginsa pa gid Jacob an, "Kamusta kanen ya?"
Sabat danen, "Miad man. Nakita no bai an na gaprani di na gadala ta
mga karniro? Kanen Raquel na bata Laban."
7 Na nlaman Jacob na isya na bata Laban gaprani, ambal din ki danen,
"Ugto-adlaw nang pa i. Dili pa uras ta pagtipon ta mga karniro na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

painemen daw pabaliken naan ta turil. Dayad daw painemen nyo nang
anay inyo an na mga karniro daw pabaliken nyo naan ta alaban."
8 Ambal danen, "Naan ta ame i na lugar kinanglan na tagaran
anay asta magtipon tanan na mga grupo ta mga karniro. Daw tanan
gatipon en, pwidi nay en kamangen bato an naan ta baba ta bubon daw
painemen ame na mga karniro."
9 Na gaisturyaay pa danen Jacob daw mga manugbantay, Raquel
an gaprani ki danen na dala din mga karniro ta amay din tak kanen
gabantay. 10 Jacob an, na nakita din Raquel na bata Laban na tiyo din
daw mga karniro Laban, gaprani kanen naan ta bubon daw paligid
bato an alin ta baba ta bubon. Papainem din mga karniro ta tiyo din.
11 Pagpainem din ta mga karniro, paarekan din Raquel an daw gagal
kanen ta kalipay. 12 Pasugid din ki Raquel na kanen an gamangken ta
amay Raquel tak kanen bata Rebeca na utod ta amay Raquel. Pagmati
Raquel ta ambal Jacob, gadlagan kanen na muli daw gasugid naan ta iya
na amay.
13 Pagmati Laban ta sugid Raquel parti ki Jacob na bata ta utod din,
gadlagan kanen na mugat ki Jacob. Patakes din Jacob an daw paarekan.
Padala din Jacob an naan ta balay danen daw naan dya pasugid Jacob
tanan na mga natabo ki kanen. 14 Ambal Laban ki Jacob, "Kaon gid ake
na gamangken." Jacob an gatinir naan ta balay Laban ta isya bulan.

Pagpangasawa Jacob Ki Lea Daw Raquel

15 Paglambay ta isya bulan na Jacob an naan ta balay Laban, ambal
Laban ki kanen, "Bisan magparinti ki, dili usto na magsirbi ka ki yaken
na ula ka swildo. Mambal ka nang daw pila gusto no na iswildo ki kaon."
16 Laban an may darwa na bata na bai. Ngaran ta magulang ya Lea daw
mangngod ya Raquel. 17 Dayad lagen mata Lea. Piro, Raquel i a dayaw
daw dayad kurti ta iya na lawa. 18 Tenged may liag Jacob an ki Raquel,
ambal din ki Laban, "Daw pwidi, magsirbi a ki kaon ta pitto na taon aged
sawaen ko Raquel an na bata no na kamangnguran."
19 Ambal Laban, "Sigi, magsirbi ka di. Mas dayad daw kaon mangasawa
ta ake na bata kaysa ta duma na mama." 20 Yon na gasirbi Jacob ki Laban
ta pitto na taon aged mangasawa kanen ki Raquel. Para ki Jacob ula nang
lugay mga tinaon an ta iya na pagsirbi, paryas ta pila nang na adlaw
tenged ta bakod din na liag ki Raquel.
21 Paglambay ta pitto na taon, ambal Jacob ki Laban, "Tapos en pitto
taon na pagsirbi ko. Atag no en ki yaken bata no an aged sawaen ko."
22 Gakumbira Laban i daw paimbitar din tanan na mga ittaw na naan
gaistar ta lugar ya para ta kasal ta bata din. 23 Pagkilem, padala Laban ki
Jacob panganay din na bata na Lea daw padulog Jacob. 24 Bag-o danen
gasawaay, Laban an gaatag ki Lea ta suguon na ngaran din Zilpa.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 Pagsellem, nakita Jacob na Lea pla pasawa an ki kanen. Gariklamo
kanen ki Laban, “Man-o tak nabuat no iling an tan ki yaken? Gasirbi a ki
kaon aged sawaen ko Raquel an. Man-o tak paluko a no?”
26 Ambal Laban, “Dili kaugalian naan ta ame i na lugar na muna
mangngod an mangasawa kaysa ta magulang. 27 Magtagad ka anay ta
isya na duminggo. Patapuson no anay pagsilibrar ta kasal no ki Lea. Daw
tapos en, ipasawa ko ki kaon Raquel an. Piro, kinanglan na magsirbi ka
isab ki yaken ta pitto pa na taon para ki kanen.”
28 Pasunod Jacob ambal an Laban daw gatagad kanen an asta natapos
isya na duminggo ta pagsilibrar ta kasal din ki Lea. Pagtapos ta isya na
duminggo, Raquel an papasawa Laban ki Jacob. 29 Laban an gaatag ki
Raquel ta suguon na ngaran din Bilha. 30 Gadulog Jacob an ki Raquel.
Mas palangga Jacob Raquel an kaysa ki Lea. Gasirbi isab Jacob an ki
Laban ta pitto pa na taon para ki Raquel.

Mga Bata Jacob

31 Na nakita ta GINUO na Jacob an ula liag ki Lea, paatagan din Lea an
ta bata. Piro, Raquel an a baog. 32 Lea an gabagnes daw gabata ta mama
daw pangaranan din na Ruben[e] tak ambal din, “Tenged nakita ta GINUO
ake na kalised, paatagan a din ta bata. Anduni, sigurado aren en na
palanggaen a ta sawa ko.”
33 Gabagnes isab Lea an daw gabata ta mama daw pangaranan din na
Simeon.[f] Ambal Lea, “Tenged nlaman ta GINUO na dili a palangga Jacob,
yon na paatagan a din isab ta bata.”
34 Gabagnes isab Lea daw gabata ta mama daw pangaranan din na
Levi[g] tak ambal din, “Sigurado a na anduni mulog gid en nakem ta sawa
ko naan ki yaken tak paatagan ko kanen ta tallo na bata na mama.”
35 Gabagnes isab Lea an daw gabata ta mama daw pangaranan din na
Juda[h] tak ambal din, “Magdayaw a ta GINUO.”
Pagtapos ta pagbata Lea ta pang-appat din na bata, gauntat en iya na
pagminata.

30 1 Na nakita Raquel na kanen an a ula bata ki Jacob, nainggit gid
kanen naan ta magulang din. Ambal din ki Jacob, “Tagan a no
man ta bata. Daw dili, miad pa na mapatay a nang en.” 2 Gagilek Jacob
i ki Raquel daw ambal din, “Man-o, yaken Dyos na gapegeng ki kaon na
dili ka makabata?”

---

[e] **29:32** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Ruben* daw ambal na *nakita din ake na kalised.* [f] **29:33** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Simeon* beet ambalen *isya na gamati.* [g] **29:34** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Levi* daw ambal na *gaanget.* [h] **29:35** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Juda* daw ambal na *pagdayaw.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Ambal Raquel ki Jacob, “Yi ake na suguon na Bilha. Magdulog ka ki
kanen aged magbata kanen daw kabigen ko na ake na bata.”
4 Pagtapos ta iran na isturya, paatag Raquel suguon din an ki Jacob
daw padulog Jacob. 5 Gabagnes Bilha an daw gabata ta mama ki Jacob.
6 Ambal Raquel, “Dyos an naan gakampi ki yaken. Namatian din ake na
pangamuyo daw paatagan a din ta bata.” Yon na pangaranan din iya na
bata na Dan.[i]
7 Gabagnes isab Bilha an daw gabata ta pangarwa din na bata na mama
ki Jacob. 8 Ambal Raquel, “Gakuntraay kay gid daw ake na magulang
daw nasito ko kanen an.” Yon na pangaranan din bata an na Neftali.[j]
9 Na nlaman Lea na gauntat iya na minata, paatag din man suguon din
na Zilpa ki Jacob aged dulugan Jacob bilang sawa. 10 Gabagnes Zilpa an
daw gabata kanen ta mama ki Jacob. 11 Ambal Lea, “Mas miad Dyos an ki
yaken kaysa ta utod ko.” Yon na pangaranan din bata din an na Gad.[k]
12 Zilpa an na suguon Lea gabata isab ta pangarwa din na bata na
mama ki Jacob. 13 Ambal Lea, “Nalipay a gid. Mga bai mambal na yaken
malipayen na ittaw tenged ta ake na mga bata.” Yon na pangaranan din
bata din an na Aser.[l]
14 Ta timpo ta ani ta trigo, Ruben an na bata Lea giling naan ta uma daw
kakita kanen ta tanem na mandragura.[m] Pakamang din daw padala naan ta
inay din. Na nakita Raquel na bata an Lea may mandragura, ambal din ki
Lea, “Daw pwidi nang, tagan a no tuo ta mandragura na dala ta bata no.”
15 Piro, sabat Lea, “Dili ka pa kuntinto na paagaw no sawa ko an?
Anduni, kamangen no man mandragura ta bata ko?”
Ambal Raquel, “Daw atag no ki yaken mandragura ta bata no, pwidi ka
magdulog kani ki Jacob.”
16 Na mapon en, gabot Jacob alin ta uma. Gasugat Lea ki kanen daw
gambal, “Yi na kilem, naan ka ki yaken magdulog tak pabalyo ko para
ki kaon mandragura an ta bata ko.” Yon na gadulog Jacob an ki Lea ta
kilem ta yon man na adlaw.
17 Namatian ta Dyos daw pasabat pangamuyo an Lea. Gabagnes Lea
an daw gabata ta panglimma na bata na mama ki Jacob. 18 Ambal Lea,
“Paatagan a ta Dyos ta dayad na bales tak paatag ko ake na suguon naan
ta sawa ko.” Yon na pangaranan din iya na bata na Isacar.[n]
19 Gabagnes isab Lea an daw gabata ta pang-annem na bata na mama
ki Jacob. 20 Ambal din, “Dyos gaatag ki yaken ta dayad na rigalo. Anduni,

---

[i] **30:6** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Dan* beet ambalen *pausgaran a na igo ake na buat.* [j] **30:8** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Neftali* beet ambalen *ake na pagbatok.* [k] **30:11** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Gad* beet ambalen *dayad na kapalaran.* [l] **30:13** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Aser* beet ambalen *nalipay.* [m] **30:14** *Mandragura* bulong para magbagnes. [n] **30:18** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Isacar* daw ambal na *primyo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

may ipabugal en sawa ko parti ki yaken tak kabata a ta annem na
mama." Yon na pangaranan din bata din na Zabulon.[o]
21 Gabata Lea an ta bai daw pangaranan din na Dina.
22 Piro, Raquel an ula nalipatan ta Dyos daw pasabat din pangamuyo
Raquel. Yon na sarang en makabata Raquel an. 23 Gabagnes kanen an
daw gabata ta mama daw ambal din, "Pakamang en ta Dyos ake na
kagayyaan na dili a makabata." 24 Pangaranan din na Jose[p] iya na bata
tak ambal din, "Kabay pa na GINUO mag-atag ta isya pa na bata ki
yaken."

Kasugtanan Jacob Daw Laban

25 Na natao Jose, ambal Jacob ki Laban, "Tugutan a no en na muli ta
ake na lugar na alinan ko. 26 Pakuyugon no ki yaken mga sawa ko an
daw mga bata ko tak gasirbi a ki kaon para ki danen. Nlaman no man na
gaeged a gid ta pagsirbi ki kaon."
27 Piro, sabat Laban, "Daw pwidi, may ambalen a ki kaon. Dili kaw
malin ki yaken tak nakita ko gid na ake na pangabui pauswag ta GINUO
tenged ki kaon. 28 Ambalen no daw pila liag no na iswildo ko ki kaon tak
iatag ko."
29 Sabat Jacob, "Nlaman no na dayad pagsirbi ko ki kaon daw gatama
mga ayep no tenged ta ake na pag-asikaso. 30 Daw nademdeman no, kan-o
na bag-o a nang pa gabot di tise nang mga pagkabetang no. Piro anduni,
tama en tak paatagan ka ta GINUO ta tama na mga kaayaran paagi ta
mga ubra ko. Piro anduni, ake eman na pamilya asikasuon ko."
31 Sabat Laban, "Ino gusto no na iatag ko ki kaon?"
Sabat Jacob, "Dili en kinanglan na mag-atag ka pa ki yaken. Piro, daw
gusto no na dayunon ko pag-asikaso ta mga karniro daw mga kanding
no, 32 tugutan a no na miling naan ta imo na mga karniro daw mga
kanding daw pilien ko tanan na mga karniro daw mga kanding kambang-
kambang man o puntok-puntok, daw mga bata pa na karniro na kulor
ta iran na belbel sikad luto.[q] Yon nang en ake na suol. Piro, imo nang
en duma an na mga karniro daw kanding 33 para mlaman no dayon daw
ganakaw a ta mga ayep no. Ta uryan na adlaw, daw usisaen no mga ayep
ko daw makita no na naan ki yaken kanding na dili kambang-kambang
daw karniro na puti, nlaman no na patakaw ko mga ayep no an."
34 Ambal Laban, "Miag a na buaten ta paryo an ta ambal no." 35 Piro,
ta yon man na adlaw, tanan din na mga kanding daw mga karniro

---

[o] **30:20** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Zabulon* beet ambalen *ipabugal.*
[p] **30:24** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Jose* beet ambalen *kabay pa na madugangan pa.* [q] **30:32** Ta timpo Jacob daw Laban, katamaan ta mga karniro iran na belbel puti daw katamaan ta mga kanding iran na belbel mitem.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kambang-kambang man o puntok-puntok, daw mga bata pa na karniro na
kulor ta iran na belbel sikad luto pabelag din ta duma din na mga karniro
daw mga kanding daw paatag din naan ta iya na mga bata na mama aged
danen bala mag-asikaso. 36 Kanen daw iya na mga bata, papadala danen
mga ayep na pabelag din naan ta madyo na daw panawen, tallo adlaw.
Piro, Jacob an a nabilin na gaasikaso ta nabilin na mga ayep Laban.[r]
37 Gakamang Jacob i ta sanga ta tallo klasi na kaoy na alamo, almendra
daw platano. Papanitan din duma na parti ta mga sanga para makita puti
an aged daw lagen mga sanga an gakambang-kambang. 38 Pabetang din
mga sanga naan ta ineman ta mga ayep aged daw minem danen, makita
danen mga gakambang-kambang na sanga. Ta uras na gainem mga
ayep an, gasawaay man danen an. Gani, naan tubangan ta mga sanga
na gakambang-kambang gasawaay mga ayep an. 39 Tenged na gasawaay
mga ayep naan ta tubangan ta mga sanga, gabata danen ta mga samay-
samay, kambang-kambang daw puntok-puntok. 40 Mga kambang-kambang
na bata ta mga kanding daw karniro, pabelag Jacob ta duma na mga
kanding daw karniro na dili kambang-kambang na iya Laban. Ta uras ta
pagsawaay ta mga ayep, mga ayep an Laban na dili kambang-kambang
patubang Jacob naan ta mga karniro daw kanding na kambang-kambang
daw ta mga karniro na kulor ta belbel sikad luto aged may mga karniro
daw kanding Laban na magbata ta mga kambang-kambang daw may
mga karniro na magbata ta mga may belbel na sikad luto na kulor. Ta
iling tan na paagi Jacob an may ayep na iya en tak may karniro daw
kanding na kambang-kambang daw may karniro man na kulor ta belbel
sikad luto. Pabelag Jacob iya an na mga ayep alin ta mga ayep Laban.
41 Na gasawaay mga tambek na ayep, pabetang Jacob mga sanga na
gakambang-kambang naan dani ta waig na ineman danen. 42 Piro, na
gasawaay mga niwang na ayep na iya Laban, ula din pabetangi ta mga
sanga naan ta dani ta ineman danen. Ta iling tan na paagi mga ayep na
niwang iya Laban, piro mga ayep na tambek iya Jacob. 43 Yon tenaan na
gamanggaranen gid en Jacob an. Gatama iya na mga karniro, kanding,
kamilyo, asno daw mga suguon.

Pag-alin Jacob Ki Laban

31 1 Kamati Jacob ta riklamo ta mga bayaw din na mama na kanen
kon gakamang ta tanan na mga pagkabetang Laban na iran na
amay. Gambal danen an na tanan na manggad Jacob naan alin ta iya na
ugwangan. 2 Napanilagan Jacob na lain en pagtratar Laban ki kanen tak
dili en paryo ta dati na dayad pagtratar an ki kanen.

---

[r] **30:36** Mga ayep na pabilin na paasikaso Jacob mga kanding na mitem daw mga karniro na puti.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Ambal ta GINUO ki Jacob, “Muli ka naan lugar ta amay no daw mga
parinti no. Yaken mag-ubay ki kaon.”
4 Yon na gabot adlaw na papaumaw Jacob danen ya Lea daw Raquel na
miling naan ta alaban na naan kanen dya gabantay ta mga karniro daw
mga kanding. 5 Ambal din ki danen, “Nabatyagan ko na lain en pagtratar
ta amay nyo ki yaken. Dili en dayad paryas kan-o. Piro bisan iling tan
iya na pagtratar, tawway nakem ko tak Dyos na pasirbian ta ake na amay
pirmi gaubay ki yaken. 6 Nlaman nyo na gaeged a gid ta pagsirbi ta inyo
na amay. 7 Piro, pirmi a din paluko tak sampulo bisis na paisab din ake
na suol. Piro, ula gid gatugot Dyos an na samaren nang ta amay nyo ake
na pangabuian. 8 Na gambal kan-o amay nyo ki yaken na tagan a din
ta mga puntok-puntok na karniro daw kanding para suol ko, tanan na
mga ayep gabata ta puntok-puntok. Na gambal kanen na tagan a din ta
mga samay-samay na karniro daw kanding, tanan na mga ayep gabata
ta samay-samay. 9 Ta iling tan na paagi pakamang ta Dyos mga ayep ta
amay nyo daw paatag din ki yaken. 10 Ta timpo kan-o ta pagsawaay ta
mga ayep, gadagammo a daw nakita ko naan ta ake na dagammo na mga
kanding na mama na gasawa ubos samay-samay, puntok-puntok daw
kambang-kambang. 11 Naan ta dagammo ko, angil ta Dyos gaumaw ta
ngaran ko daw gasabat a ki kanen, ‘Ngaran sa?’ 12 Ambal din, ‘Lagen no
mga kanding na mama na gasawa. Tanan danen samay-samay, puntok-
puntok daw kambang-kambang. Iling tan pagbeet ta Dyos aged magtama
mga ayep no na kambang-kambang daw samay-samay tak nlaman
din tanan na mga malain na buat Laban naan ki kaon.’ 13 Gaambal an
ki yaken naan ta dagammo ko, pasugiran a din man, ‘Yaken Dyos na
gapakita kan-o ki kaon naan ta Betel na lugar na naan dya gapatindeg ka
ta bato bilang pangdemdem daw pabubuan no ta lana ta olibo. Naan man
dya gapangako ka ki yaken. Anduni malin ka ta lugar na i daw muli naan
ta lugar na Canaan na naan ka dya natao.’ ”
14 Pagtapos ta ambal Jacob parti ta iya na dagammo, sabat Raquel
daw Lea, “Sigi malin ki di tak ula kay man en panublien na alin ta ame
na amay. 15 Pagtratar ta amay nay ki kami paryas dili iya na mga bata.
Pabligya kay din daw naubos din en bayad ya ki kanen. 16 Tanan na mga
ayep daw manggad na nakamang ta Dyos ki kanen ame en daw iya man
ta ate na mga bata. Bisan ino ambal ta Dyos ki kaon, tumanen no.”
17 Yon tenaan na gapriparar danen an Jacob na manaw daw pasakay
Jacob iya na mga sawa daw mga bata naan ta mga kamilyo. 18 Padala din
tanan na sinagod na mga ayep na ulas din ta iya na sirbisyo na kanen an
naan ta Padan-aram. Gapanaw danen an Jacob munta ta Canaan naan ta
lugar Isaac na amay din.
19 Na galin danen Jacob, ula dya Laban ya tak giling naan ta mga
karniro din aged dumalaan mga ittaw an na gagunting ta belbel ta iya

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mga karniro. Piro, bag-o gapanaw danen an Jacob, pakamang Raquel
daw padala mga dyos-dyusan ya ta amay din.
20 Iling tan, Laban na Arameanen pawaisan Jacob tenged danen an
Jacob galin na ula galisinsya ki Laban. 21 Galayas danen an na padala
tanan na mga pagkabetang danen. Galakted danen ta Suba Eufrates daw
gapadayon danen ta pagpanaw na munta ta kabungyuran naan ta lugar
na Galaad.

Paglagas Laban Ki Jacob

22 Paglambay ta tallo na adlaw alin ta pag-alin danen Jacob, may
gasugid ki Laban na galayas danen ya Jacob. 23 Na namatian Laban,
pakuyog din mga parinti din daw palagas danen ya Jacob. Ta pangpitto
na adlaw ta paglagas, dani nang en malambot Laban danen ya Jacob
naan ta kabungyuran ta Galaad. 24 Piro, ta yon man na kilem bag-o
Laban kalambot ki danen Jacob, gapakita Dyos ki Laban naan ta
dagammo daw ambal din, "Mamati ka. Dili ka magbuat ta malain ki
Jacob ta maski ino na paagi."
25 Danen ya Jacob nalambot Laban naan ta kabungyuran ta Galaad
tenged naan dya danen Jacob gatukod ta iran na mga balay na turda.
Pag-abot danen Laban, naan man dya ta kabungyuran gatukod danen ta
iran na mga balay na turda. 26 Pagkitaay Jacob daw Laban, gainsa Laban,
"Man-o tak paluko a no? Galin kaw na ula gapalam ki yaken daw padala
no mga bata ko na paryo ta mga biag. 27 Man-o tak galin kaw ta sikrito
nang? Dapat gapalam ka ki yaken aged bag-o kaw malin, magdispidida
ki inta daw mangalipay na may mga gakanta, gatugtog ta tambol daw
gakuskos ta arpa. 28 Man-o tak ula a no paareka naan ta mga bata ko
daw mga apo? Nakasala ka tak ula ka gataod ki yaken na ugwangan no.
29 Tenged ta buat no ki yaken, may matareng a na magbuat ta malain ki
kaon. Piro, kabii kilem, Dyos ta imo na amay gambal ki yaken na dili a
magbuat ta maski ino na malain ki kaon. 30 Naintindian ko na galin ka
tak nidlaw ka gid ta ginikanan no. Piro, man-o tak patakaw no pa ake na
mga dyos-dyusan?"
31 Sabat Jacob, "Ula a gapalam tak nadlek a na basi pwirsaen no na
kamangen mga sawa ko. 32 Piro, parti ta imo na mga dyos-dyusan na
narwad, ngitaen no daw kamangen. Bisan kino na gakamang ta mga
dyos-dyusan no, patayen no unti naan ta tubangan ta ate na mga parinti."
Na gambal Jacob ta iling tan, ula kanen nalam na Raquel gakamang ta
mga dyos-dyusan Laban.
33 Gaselled Laban naan ta mga balay na turda Jacob, ta turda man Lea
daw ta turda ta darwa na suguon na bai aged ngitaen mga dyos-dyusan
din. Piro, ula din nakita. Paggwa din ta balay na turda Lea, gaselled
kanen an naan ta balay na turda Raquel. 34 Piro, bag-o gangita Laban

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ta balay na turda Raquel, pakamang en Raquel mga dyos-dyusan
ya naan ta pataguan din daw patago din isab naan ta blusa ta pungkuan
para ta pagsakay ta kamilyo daw naan dya gapungko kanen an. Yon na
ula nakita Laban mga dyos-dyusan ya. 35 Ambal Raquel ta amay din,
"Tay, dili ka nang magilek ki yaken na ula a gatindeg naan ta tubangan
no na magtaod ki kaon. Dili a makatindeg tak gabot ake na pamulanen."
Yon na bisan indi gangita Laban an, ula din gid nakita mga dyos-dyusan
din ya.

36 Gagilek gid Jacob ki Laban daw pabasol din, "Man-o tak gagilek ka
ki yaken daw palagas a no man? Ino sala ko ki kaon na paakusaran a
no? 37 Na pausisa no gid ta usto tanan ko na mga betang, ino nakita no
dya na imo na betang? Daw may anen na imo na betang, dleen no unti
naan ta tubangan ta ate na mga parinti aged mlaman danen daw kino ki
kiten may sala. 38 Ta binti na taon na gaubra a ki kaon, ula nal-asi mga
karniro daw mga kanding no na bai daw ula ko man paiyaw mga karniro
no na mama. 39 Na may mga karniro daw mga kanding ka na natekeb ta
ila na mga ayep, ula ko padala ki kaon tak pasilian ko nang ta mga ayep
ko aged dili ka malugi. Na may mga ayep ka na natakaw adlaw man
o kilem, papabayaran no pa ki yaken. 40 Iling ti ake na kaimtangan na
gabantay a ta imo na mga ayep. Daw adlaw, pagwanta ko sikad sakit na
dangga ta adlaw. Daw kilem, pagwanta ko man tignaw daw dili a man
katunuga ta usto. 41 Ta tanan na mga taon na gaubra a ki kaon, naagian
ko tanan na mga kabellay. Gasirbi a ki kaon ta katursi na taon para
masawa ko mga bata no daw gasirbi a ta annem pa na taon para ta mga
karniro daw mga kanding na paatag no ki yaken. Sampulo gid bisis na
paisab-isab no ake na suol. 42 Miad tak paubayan a ta Dyos na pasirbian
ta lolo ko na Abraham daw pasimba ta amay ko na Isaac. Daw ula taan
kanen an gaubay ki yaken, paalinen a no nang na ula a gid may padala
na mga pagkabetang. Ake na mga kabellay daw ake na pag-eged ta pag-
ubra nakita ta Dyos daw yon na pasaway ka din kabii kilem."

Kasugtanan Jacob Daw Laban

43 Pag-ambal Jacob, pasabat Laban ki kanen, "Yi na mga bai na sawa no
mga bata ko daw inyo an na mga bata mga apo ko. Imo na mga karniro
daw mga kanding alin ta ake na mga ayep daw tanan na mga nakita no
alin ki yaken. Piro, ula a may mabuat tak dili pwidi kamangen ko ake
na mga bata daw mga apo ki kaon. 44 Anduni, magbuat ki ta kasugtanan
aged may pamatuod ki na tumanen ta ate na mga ambalen."

45 Yon na gakamang Jacob i ta bato daw patindeg din bato an bilang
pangdemdem ta iran na kasugtanan. 46 Pasugo Jacob mga parinti din na
magtipon ta mga bato. Gatipon danen an ta mga bato daw patumpok.
Gakaan danen naan tengnged ta tinumpok na mga bato. 47 Tinumpok an

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mga bato pangaranan Laban na Jegar Sahaduta. Piro, pangaranan
Jacob na Galeed.[s]
48 Ambal Laban, "Yi na tinumpok na mga bato tanda na magpademdem
ki kiten ta ate na kasugtanan." Yon tenaan na paumaw ta mga ittaw
lugar ya na Galeed. 49 Ambal pa Laban, "Kabay pa na daw magbelagay ki
na muli ta ate na mga lugar, GINUO an magbantay ki kiten na tumanen
ta gid ate na kasugtanan." Yon na pangaranan din bato na patindeg na
Mizpa.[t] 50 Ambal pa Laban, "Daw sakiten no ake na mga bata na bai
daw mangasawa ka isab ta duma na bai, bisan ula ittaw na magsugid ki
yaken, demdemen no na Dyos kakita daw gabantay daw ino mga pabuat
ta."
51 Ambal Laban ki Jacob, "Lagen no yi na bato na patindeg daw mga
bato na patumpok para magpademdem ki kiten. 52 Yi na tinumpok na
mga bato daw bato na patindeg tanda na dili a maglakted miling ki kaon
daw dili ka man maglakted miling ki yaken aged magbuat ta malain.
53 Daw magbuat ki ta malain, Dyos ta lolo no na Abraham daw Dyos ta
ake na lolo na Nahor daw ta iran na amay, kanen magsintinsya ki kiten."
Pagtapos ta iran na pag-isturyaay, gapangako Jacob an na tumanen
din kasugtanan danen. Ta iya na pagpangako, gasumpa kanen an paagi
ta pagsambit ta ngaran ta Dyos na pasimba ta iya na amay na Isaac. 54 Na
naan danen pa ta kabungyuran, gaiyaw Jacob ta ayep daw pasunog din
bilang alad naan ta Dyos. Paumaw din iya na mga parinti na maan daw
naan danen dya kadlaw.
55 Sunod na adlaw sellem pa, danen Laban gapriparar na manaw.
Paarekan din darwa din na bata na bai daw mga apo din. Gapangamuyo
kanen na tagan danen an ta Dyos ta mga kaayaran daw gapanaw danen
Laban na muli.

Pagpriparar Jacob Para Ta Iya Na Pagtubang Ki Esau

32 1 Danen Jacob gapadayon ta iran na pag-uli naan ta Canaan. Ta
iran na pagpanaw, mga angil ta Dyos gapakita ki Jacob. 2 Pagkita
Jacob ta mga angil, ambal din, "Tama na mga sinakepan ta Dyos!" Lugar
ya na naan dya nakita din mga angil paumaw din na Mahanaim.[u]
3 Ta pagpanaw danen Jacob, pasugo din iya an na mga suguon na muna
ki kanen miling ki Esau na utod din na naan ta lugar na Seir. Lugar ya na
Seir paumaw man na Edom. 4 Patudluan Jacob mga suguon din daw ino

---

[s] **31:47** *Jegar Sahaduta* ambal na naan ta linggwai Laban daw *Galeed an* a ambal na naan ta linggwai na Hebreo, piro isya nang beet ambalen na *tinumpok na magpademdem ki kiten.*
[t] **31:49** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Mizpa* beet ambalen *turi ta pagbantay.*
[u] **32:2** Naan ta linggwai na Hebreo ambal na *Mahanaim* beet ambalen *darwa na grupo.* Lugar an na naan dya gapakita mga angil ki Jacob paumaw din na Mahanaim tenged may darwa na grupo na anen dya na yon man iya na grupo daw grupo ta mga angil.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iran na ambalen ki Esau. Ambal din, “Ambalen nyo ki Esau na amo ko
na yaken i na suguon din lugay aren gatinir naan iran Laban daw anduni
a nang kauli. 5 Tama en ake na baka, asno, kanding, karniro daw mga
suguon. Ambalen nyo man na pasugo ko kyo yan na mga suguon ko na
sugiran kanen parti ki yaken aged miaran a din.”
6 Pagbalik ta mga suguon Jacob naan ki kanen, ambal danen, “Naan
kay alin ki Esau na utod no. Kanen ya miling di na mugat ki kaon daw
duma din kwattro sintos na mama.”
7 Pagmati Jacob ta ambal ta iya na mga suguon, nakulbaan kanen an
daw gapalibeg gid. Patenga din ta darwa grupo mga duma din asta mga
karniro, kanding, baka daw kamilyo. 8 Pabelag din darwa an na grupo
tak naan ta isip din na daw magsulong gid man Esau ki danen, isya na
grupo malibri.
9 Gapangamuyo Jacob an, “O Dyos ta ake na lolo na Abraham daw ake
na amay na Isaac, kaon na GINUO na gambal kan-o ki yaken na muli a
ta ame na parinti naan ta lugar nay daw miad ka gid ki yaken, yi ake na
pangamuyo ki kaon. 10 Bisan kebes a nang na suguon no, ula ka nalipat ta
pangako no daw naluoy ka ki yaken. Na galakted a kan-o ta Suba Jordan
munta ta Padan-aram, dala ko nang sungkod. Piro, anduni ta ake na
pagbalik, tama gid ake na mga pagkabetang daw tama man mga ittaw na
sakep ta ake na panimalay asta na pabuat ko danen an na darwa na grupo.
11 Gapangabay a ki kaon na daw pwidi nang, luwasen no kami i tak nadlek
a na basi patayen kay tanan ta utod ko na Esau asta mga sawa daw mga
bata ko. 12 Ambal no gid kan-o ki yaken na ubayan a no daw patamaen
mga linai ko paryo ta katama ta pantad naan ta baybay na dili mabilang.”
13 Na kilem en, danen an Jacob gatunuga naan ta lugar na naan dya
pabelag din iya an na mga duma ta darwa na grupo. Sunod na adlaw,
gapili Jacob i ta mga ayep na iatag din ki Esau. 14 Yi mga rigalo din:
dos sintos na kanding na bai, binti na kanding na mama, dos sintos na
karniro na bai, binti na karniro na mama, 15 trinta na kamilyo na mga
gatasan daw iran na mga bata, kwarinta na baka na bai, sampulo na baka
na mama, binti na asno na bai daw sampulo na asno na mama. 16 Kada
klasi ta ayep pagrupo-grupo din daw paintriga naan ta mga suguon.
Gasugo kanen ta mga suguon din, “Muna kaw ki kami na miling ki Esau.
Manaw kaw nang na magsunod-sunuray. Kada grupo ta ayep kinanglan
may distansya naan ta unaan daw uryan naan ki danen.”
17 Suguon na naan ta una na grupo ta mga ayep patudluan Jacob daw
ino ambalen din ki Esau. Ambal Jacob ki kanen, “Daw magsugatay kaw
daw Esau, basi insaan ka din ta iling ti: Kino amo no? Indi ka punta? Iya
ti na mga ayep dala no i? 18 Sabaten no Esau an na yaken Jacob na iya na
suguon gapadala ta yi na mga ayep na iatag ki kanen. Yaken munod nang
na miling ki kanen.”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19 Yon man gyapon ambal Jacob naan ta tanan din na mga suguon na
gadala ta mga ayep para iatag ki Esau. 20 Ambal pa Jacob naan ta mga
suguon din, “Dili nyo lipatan na ambalen ki Esau na munod a nang ki
kyo.” Iling tan pagpadala Jacob ta mga rigalo ki Esau tak naan ta iya na
isip na basi makamang gilek Esau ki kanen paagi ta mga rigalo. Naan
man ta isip din na daw magkitaay danen, magmiad Esau ki kanen.
21 Pauna Jacob mga rigalo daw gapabilin kanen ta isya kilem naan ta yon
man na lugar na patunugaan danen.

Pagdumog Ki Jacob

22 Na kilem en, pauna Jacob darwa din na sawa, darwa din na suguon
na bai daw unsi din na bata na maglakted ta Suba Jaboc. 23 Papadala
man Jacob tanan na mga pagkabetang danen naan ta liyo ta suba. 24 Piro,
gapabilin Jacob na kanen nang naan ta liyo ta suba na alinan danen.
May giling dya na mama daw padumog din Jacob asta ta pagsennang ta
adlaw. 25 Na nlaman ta mama na dili din mapirdi Jacob an, paibitan din
blat-ang Jacob daw nasuplo gid mintras gadumugay danen an. 26 Ambal
ta mama, “Buy-an a no tak adlaw en.”

Ambal Jacob, “Dili ta kaw buy-an mintras dili a no bindisyunan.”

27 Gainsa mama an, “Ino ngaran no?”

Sabat din, “Jacob.”

28 Ambal ta mama, “Dili ka en umawen na Jacob tak ngaran no an en Israel[v]
tenged gabatok ka ta Dyos daw ta mga ittaw man daw kaon yan kadaag.”

29 Ambal Jacob, “Daw pwidi nang, sugiran a no ta ngaran no.”

Piro, sabat ta mama an, “Man-o tak gainsa ka ta ngaran ko?” Ula
pasugid ta mama ngaran din, piro pabindisyunan din Jacob an naan ta
lugar na padumugan danen.

30 Lugar ya na padumugan danen pangaranan Jacob na Peniel[w] daw
ambal din, “Gatubangay kay daw Dyos daw bui a man gyapon!”

31 Na gasennang en adlaw an, galin Jacob i naan ta Peniel na gapiang-
piang tenged ta blat-ang din na nasuplo. 32 Yon tenaan na asta anduni
mga Israelinen[x] ula gakaan ta sapo ta blat-ang ta mga ayep tak yon man
na parti ta lawa Jacob na paibitan ta mama na gadumog ki kanen.

Pagkitaay Jacob Daw Esau

33 1 Pag-alin Jacob ta Peniel, galutos kanen naan ta pamilya din.
Nabantaw din Esau an daw kwattro sintos na mga ittawan

---

[v] **32:28** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Israel* beet ambalen *gabatok ta Dyos*.
[w] **32:30** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Peniel* beet ambalen *waleng ta Dyos*.
[x] **32:32** *Mga Israelinen* beet ambalen mga linai Israel na yon man beet ambalen mga linai Jacob tak Israel bag-o na ngaran na paatag ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Esau na mga mama na mugat ki danen. Pagrupo-grupo Jacob mga
bata din naan ta iran na mga inay. Mga bata Lea naan ki Lea daw bata
Raquel naan ki Raquel daw bata ta darwa din na suguon naan ki danen.
2 Paayos Jacob danen an para ta pagsugat ki Esau na naan ta una darwa
na suguon daw iran na mga bata. Gasunod danen Lea daw iya na mga
bata daw naan ta uryan Raquel daw bata din na Jose. 3 Jacob i naan ta
unaan danen na munta ki Esau. Mintras na gaprani danen naan ta utod
din, galuod kanen ta pitto bisis daw gademel naan ta basak na magtaod.
4 Piro, Esau an gadlagan na mugat ki Jacob. Patakes daw paarekan din
Jacob an daw gagal danen na darwa. 5 Na nakita din mga sawa Jacob
daw mga bata na gasunod ki Jacob, gainsa kanen an ki Jacob, "Kino mga
duma no an?"

Sabat Jacob, "Yi ake na mga bata na atag ta Dyos ki yaken na suguon
no."

6 Dayon prani darwa an na suguon daw iran na mga bata daw gademel
na magtaod. 7 Sunod ki danen, gaprani man Lea daw iya na mga bata
daw gademel danen an. Uryan na gaprani, danen Raquel daw Jose daw
gademel man.

8 Gainsa Esau, "Ino beet ambalen ta tama ya gina na grupo ta mga ayep
na nasugat ko?"

Sabat Jacob, "Pakabig ko na kaon yan ake na amo daw yon mga rigalo
ko ki kaon aged miaran a no."

9 Piro, ambal Esau, "Tong, tama en ake na mga pagkabetang. Imo nang
nyan en."

10 Ambal Jacob, "Daw miad nakem no ki yaken, batunon no ake an na
rigalo ki kaon tak pagkita ko ki kaon, paryo ko man nakita waleng ta
Dyos tenged pabaton a no na may kalipay. 11 Daw pwidi, batunon no nang
en ake na mga rigalo na padala ko ki kaon tak paatag ta Dyos ki yaken
tanan na mga kinanglanen ko."

Tenged ta padayon na pagpangabay Jacob ki Esau na batunon iya an na
mga atag, ta uryan pabaton Esau.

12 Ambal Esau, "Mos, manaw ki en. Yaken muna ki kyo para magtudlo
ta inyo na agian."

13 Piro, ambal Jacob, "Sir, nlaman no na derse pa mga bata ko daw mga
ayep ko may mga bata man. Nadlek a daw padalien ko danen ta iran na
pagpanaw, bisan ta isya nang na adlaw, basi mapatay tanan na mga ayep.
14 Daw pwidi, Sir, muna ka nang en ki kami. Munod kay nang ki kaon
ta inay-inay tak dili pwidi manaw ta dasig mga ayep daw mga bata ko.
Magkitaay ki nang naan ta lugar na Seir."

15 Sabat Esau, "Sigi. Piro, ibilin ko ki kaon duma ko na mga ittawan."

Sabat Jacob, "Sir, dili en kinanglan na ibilin no pa duma no na mga
ittawan. Usto en ki yaken na gamiad ka ki yaken."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Ta yon man na adlaw, gapanaw danen Esau na muli naan ta Seir.
17 Piro, danen Jacob gapanaw na miling naan ta banwa na Sucot. Pag-
abot danen naan ta Sucot, gapatindeg danen ta iran na mga balay daw
mga pasilungan man ta iran na mga ayep. Yon tenaan na banwa na naan
dya pangaranan danen na Sucot.[y]

18 Paglambay ta pila na mga taon, galin danen ta Sucot daw gasalyo
danen naan ta banwa na Siquem na naan man ta Canaan. Yon en sulat
parti ki danen Jacob na galin ta Padan-aram daw guli naan ta Canaan na
dayad iran na kaimtangan.

Pag-abot danen ta Siquem, gapatindeg danen ta iran na mga balay
naan ta lugar na dani nang ta banwa. 19 Basak na patindegan danen ta
iran na balay palit Jacob naan ta pamilya Hamor na amay Siquem ta isya
gatos na sinsilyo ta iran na kwarta. 20 Naan dya gabuat Jacob ta alaran na
bato daw pangaranan din na El-Elohe-Israel.[z]

Pagleges Ki Dina

34 1 Abot adlaw na Dina an na bata Lea daw Jacob, gamasyar kanen
an naan ta mga dlaga naan ta banwa na Siquem. 2 Hamor na
Hetanen pangulo ta banwa na Siquem daw kanen may bata na ngaran
din Siquem. Nakita Siquem Dina an daw naliagan din. Pakamang din
Dina an daw paleges. 3 Tenged ta bakod na liag Siquem ki Dina, paalam-
alaman din Dina an aged magustuan kanen an Dina. 4 Gambal Siquem an
ki Hamor na amay din, "Kagunan no dlaga ya na ngaran din Dina aged
sawaen ko."

5 Pagmati Jacob na bata din na Dina pagayyaan Siquem, ula kanen
gasasaba tak patagaran din duma din na mga bata na muli alin ta uma
na naan dya danen gabantay ta mga ayep.

6 Piro, na ula pa guli mga bata Jacob, giling ki kanen Hamor an na
amay Siquem aged mag-isturya parti ta kasal danen Siquem daw Dina.
7 Pag-uli ta mga bata Jacob, namatian danen na Dina ya paleges Siquem.
Gasakit gid iran na beet daw gagilek gid tak papagayyaan Siquem
pamilya Jacob paagi ta iya na pagleges ki Dina. Yon na buat Siquem
malaw-ay gid.

8 Ambal Hamor ki Jacob, "Siquem na bata ko, bakod gid liag din ki
Dina. Daw pwidi nang, ipasawa no Dina an naan ta bata ko. 9 Kabay na
tugutan no na inyo na mga bata na dlaga pasawa nyo ta ame na mga
miron daw ame na mga dlaga ipasawa nay ta inyo na mga miron. 10 Libri
kaw magpili ta bisan indi ta ame na lugar para inyo na istaran daw inyo
man en na basak. Pwidi kaw man na naan di magnigusyo."

---

[y] **33:17** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Sucot* beet ambalen *pasilungan.*
[z] **33:20** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *El-Elohe-Israel* beet ambalen *Dyos Israel.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Gambal Siquem naan ki Jacob daw naan man ta mga mama na utod
Dina, “Daw miag kaw ta ambal ko na sawaen ko Dina an, atag ko ki kyo
daw ino gusto nyo. 12 Ambalen nyo nang daw pila bayad ki kyo daw ino
rigalo na gusto nyo iatag ko naan ta inyo na pamilya. Bisan ino ambalen
nyo, iatag ko, basta Dina an pasawa nyo nang ki yaken.”
13 Mga bata Jacob na mama gaplano na lukuon nang danen Siquem an
daw iya na amay tenged Dina an na iran na utod papagayyaan Siquem.
14 Ambal danen ki Siquem daw amay din, “Dili pwidi ipasawa nay utod
nay an ta mama na ula nabuatan ta tanda naan ta iya na lawa[a] tak
makagayya nang ki kami. 15 Daw tanan na mga mama naan ta inyo na
banwa magpabuat ta tanda naan ta iran na lawa paryo ki kami, magtugot
kay en na ipasawa utod nay ki Siquem. 16 Daw magpabuat kaw ta tanda
naan ta inyo na lawa, pasawa nay ame na mga dlaga naan ta inyo na
mga mama. Sawaen nay man inyo na mga dlaga. Unti kay mag-istar na
magtingeb ki kyo ta inyo na banwa daw kiten tanan isya nang na nasyon.
17 Piro, daw dili kaw mapati ki kami na magpabuat kaw ta tanda naan ta
inyo na lawa, mangen nay ame na utod na bai daw malin kay di.”
18 Danen an Hamor daw Siquem nalipay parti ta ambal ya ta mga
bata Jacob. 19 Gatuman dayon Siquem an ta ambal ya ta mga bata Jacob
tenged ta bakod din na liag ki Dina. Naan ta bilog na pamilya ta amay
din kanen gid pataod an. 20 Pag-uli Hamor daw Siquem, tanan na mga
mama na kasimanwa danen patipon danen naan ta gangaan ta padir na
galibot ta iran na banwa. Ambal danen naan ta iran na mga kasimanwa,
21 “Danen Jacob miad ki kami. Tugutan ta danen an na mag-istar daw
magnigusyo unti tak lapad pa ate na lugar. Pwidi ta sawaen iran na mga
dlaga daw sawaen man danen ate na mga dlaga. 22 Daw kiten tanan
magbuat ta tanda naan ta ate na lawa paryo ki danen Jacob, mag-istar
danen an di aged mag-isya ki nang ta nasyon. 23 Daw ipasawa ta ate na
mga dlaga ki danen daw iran man na mga dlaga pasawa man danen ki
kiten, ate man en iran na mga baka, ayep daw mga pagkabetang. Gani,
magpabuat ki ta tanda naan ta ate na lawa aged unti danen mistar na
tingeb ki kiten.”
24 Tanan na mga mama naan ta banwa na Siquem gapati ta ambal
danen Hamor daw Siquem daw gapabuat ta tanda naan ta iran na lawa.
25 Ta pangallo na adlaw na nabatyagan gid danen sikad sakit ta iran
na nina tenged ta pagbuat ta tanda naan ta iran na lawa, giling ta banwa
na Siquem darwa na bata Jacob na danen Simeon daw Levi na mga utod
gid Dina ta inay. Ula nalam mga ittaw naan ta Siquem na malain plano
Simeon daw Levi. Gadala danen an Simeon ta ispada daw papatay danen

---

[a] **34:14** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Genesis 17:10.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tanan na mga mama naan ta Siquem. 26 Hamor daw Siquem papatay
man danen paagi ta ispada. Pakamang danen Dina an naan ta balay
Siquem daw gapanaw danen an muli. 27 Pagpanaw Simeon daw Levi,
giling duma na mga bata Jacob naan ta banwa na Siquem daw nakita
danen dya tanan na mga mama na napatay en. Pakamang danen tanan
na mga pagkabetang naan ta banwa tak gabales danen ta iran na utod
na papagayyaan. 28 Pakamang danen mga kanding, karniro, baka, asno
daw bisan ino na mga pagkabetang naan ta banwa daw naan ta uma.
29 Pakamang danen tanan na mga manggad daw ino man na nakita danen
naan ta mga balay. Tanan na mga bata daw mga bai na sawa ta mga
ittaw na taga-Siquem padala danen muli na mga biag.
30 Na nlaman Jacob pabuat ta mga bata din, pabasol din danen Simeon
daw Levi, "Paatagan a nyo ta bakod na prublima tak basi mga ittaw ta yi
na lugar na mga Canaanen daw mga Pereznen mag-isip na kiten i sikad
gid malain na mga ittaw tenged ta nabuat nyo naan ki danen Siquem.
Tise ki nang ate. Daw magsapol danen na magsulong ki kiten, tanan ki
asta mga ittaw na gaistar ta ate na balay mapatay tak tise ki nang."
31 Sabat danen, "Dili pwidi na pabay-an nay nang malain na buat
Siquem naan ta mangngod nay tak paparyo din nang ta bai na gabligya
ta iya na lawa."

Pagpakita Ta Dyos Ki Jacob Naan Ta Betel

35 1 Dyos an gambal ki Jacob, "Manaw ka na munta ta banwa na
Betel. Naan ka dya mag-istar daw magbuat ta alaran na bato
para ta pagsimba ki yaken tak yaken Dyos na gapakita ki kaon kan-o ta
imo na pagpadyo ta utod no na Esau."
2 Ambal Jacob ta pamilya din daw mga sinakepan daw mga ittaw na
gaduma ki kanen, "Pilak nyo inyo an na mga dyos-dyusan daw limpyuan[b]
nyo inyo na kaugalingen daw magsili kaw ta inyo na bayo. 3 Magpriparar
kaw tak manaw ki naan ta Betel daw magbuat a dya ta alaran na bato
aged naan ta dya simbaen Dyos an tenged kan-o na naagian ko mga
kabellay, pasabat din pangamuyo ko na tabangan a din. Bisan indi a
punta, kanen an pirmi gaubay ki yaken." 4 Pagtapos ta ambal Jacob,
paatag danen ki kanen tanan na mga dyos-dyusan daw mga dilyos
danen[c] daw palebbeng Jacob naan dalem ta isya na kaoy naan ta Siquem.
5 Gapanaw danen an Jacob alin ta Siquem na munta ta Betel. Ta iran na
pagpanaw, paambligan danen an ta Dyos daw paadlek ta Dyos mga ittaw naan
ta mga banwa na palambayan danen daw ula may gasulong ki danen Jacob.

---

[b] **35:2** Galangoy danen daw pasilian iran na bayo para papakita na danen gabag-o daw patugyan danen iran na kaugalingen naan ta Dyos. [c] **35:4** Mga dilyos na pasuot danen para kuntra ta mga panulay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Paglambay ta pila na mga adlaw, gabot Jacob i daw mga duma din naan ta
Betel na sakep man ta Canaan. Anay pa sa Betel paumaw man na Luz. 7 Naan
dya gabuat Jacob ta alaran na bato daw pangaranan din lugar an na El Betel[d] tak
naan dya Dyos gapakita ki kanen ta timpo na gapamadyo kanen an ta utod din.
8 Naan man ta Betel, napatay suguon Rebeca na bai na ngaran din
Debora daw palebbeng Debora an naan ta dalem ta isya na kaoy na naan
dapit ta sur ta Betel daw pangaranan danen kaoy an na Allon Bacut.[e]
9 Na naan danen Jacob ta Betel alin ta Padan-aram, Dyos gapakita isab
ki Jacob daw pabindisyunan din Jacob an na 10 ambal din, "Imo an na
ngaran Jacob. Piro anduni, dili ka en umawen na Jacob tak ngaran no an
Israel en." Yon na paumaw kanen an na Israel.
11 Ambal pa ta Dyos ki Jacob, "Yaken Dyos Na Makagagaem. Magtama
pa gid mga linai no an. Danen an maimo na bakod na nasyon. Dili nang
nyan, danen an maimo na alinan ta mga grupo ta mga nasyon. May anen
na mga linai no na magdumala bilang mga ari. 12 Yi na lugar paatag ko
pugya ta lolo no na Abraham daw ta amay no na Isaac. Iatag ko man ki
kaon daw ta mga linai no." 13 Pagtapos ta ambal ta Dyos, galin kanen ta
lugar na naan dya kanen gaisturya ki Jacob.
14 Gapatindeg Jacob i ta bato bilang pangdemdem na naan dya gapakita
Dyos ki kanen. Pabubuan din bato an ta inemen bilang alad din naan ta
Dyos daw pabubuan din man ta lana ta olibo. 15 Lugar ya na gaisturya
Dyos ki kanen pangaranan Jacob na Betel.[f]

Kamatayen Raquel

16 Na galin danen Jacob ta Betel munta ta Efrata, umpisa na gapasakit
Raquel an tak uras en na kanen an magbata daw nakulian gid kanen an. 17 Na
nabatyagan din sikad sakit tak gagwa bata an, ambal ta nanligan ki Raquel, "Dili
ka madlek tak mama isab imo na bata." 18 Natao bata an Raquel, piro Raquel an
tagumatayen. Bag-o kanen napatay, pangaranan din bata din na Ben-oni.[g] Piro,
Jacob na amay ta bata papangaranan din bata an na Benjamin.[h]
19 Napatay Raquel ya daw palebbeng danen dani ta agian na munta ta
banwa na Efrata na paumaw man na Betlehem. 20 Patindegan Jacob ta
bato lebbengan Raquel para tanda. Naan pa dya bato an asta anduni.
21 Jacob na paumaw man en na Israel daw mga duma din gapadayon ta
iran na pagpanaw daw gatukod danen ta iran na balay na turda naan ta
liyo ta turi na Eder.

---

[d] **35:7** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *El Betel* beet ambalen *Dyos ta Betel.*
[e] **35:8** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Allon Bacut* beet ambalen *kaoy na agalan.* [f] **35:15** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Betel* beet ambalen *balay ta Dyos.* [g] **35:18** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Ben-oni* beet ambalen *bata ta ake na kasakit.* [h] **35:18** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Benjamin* beet ambalen *bata na magtabang ta usto ki yaken.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Bata Jacob Na Mama

22 Jacob na paumaw man en na Israel daw mga duma din gaistar naan
ta lugar na liyo ta turi na Eder. Na gaistar danen dya, Ruben an gadulog
ki Bilha na isya ta mga sawa Jacob na amay din daw buat ya Ruben
nlaman Jacob.
Yi dusi na mga bata Jacob na mama:
23 Mga bata Jacob naan ki Lea: Ruben na panganay, Simeon, Levi,
Juda, Isacar daw Zabulon.
24 Mga bata Jacob naan ki Raquel: Jose daw Benjamin.
25 Mga bata Jacob naan ki Bilha na suguon Raquel: Dan daw Neftali.
26 Mga bata Jacob naan ki Zilpa na suguon Lea: Gad daw Aser.
Yon mga bata Jacob na mama na natao naan ta Padan-aram.

Kamatayen Isaac

27 Giling Jacob ta amay din na Isaac naan ta lugar na Mamre na dani
ta Kiryat-arba na paumaw man na Hebron. Naan dya pugya gaistar
Abraham daw Isaac. 28 Na gaidad Isaac ta sinto utsinta na taon, 29 napatay
kanen an. Manakem gid en kanen an bag-o napatay. Palebbeng kanen
an ta iya na mga bata na danen Esau daw Jacob na tingeb ta iya na mga
kaapuan.

Mga Linai Esau

36 1 Yi mga linai Esau na yon man kanen na paumaw na Edom.[i]
2 Esau an gangasawa ta mga bai na Canaanen. Una na sawa
din Ada na bata Elon na Hetanen. Sunod na mga pasawa din Oholibama
na bata Ana na bata Zibeon na Hetanen daw 3 Basemat na bata Ismael na
utod man Nebayot.
4 May bata Esau naan ki Ada na ngaran din Elifaz daw may bata man
Esau naan ki Basemat na ngaran din Reuel. 5 Mga bata din naan ki
Oholibama danen Jeus, Jalam daw Core. Yon mga bata Esau na natao
naan ta lugar na Canaan.
6 Esau i giling naan ta lugar na madyo ta utod din na Jacob. Padala
din iya na mga sawa, mga bata, tanan din na mga sinakepan, mga ayep
daw tanan na mga pagkabetang na nakamang din naan ta Canaan.
7 Gapadyo kanen an ki Jacob tak sikad tama iran na mga ayep daw mga
pagkabetang. Dili en danen an pwidi magtingeb naan ta isya nang na
lugar tak kulang mga lamunon dya para kan-enen ta iran na mga ayep.

---

[i] **36:1** Edom isya man na ngaran Esau. Naan ta Genesis kapitulo trintay-sais Edom an beet man ambalen *isya na grupo ta mga ittaw na mga linai Esau* daw *mga ittaw ta nasyon na Edom.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Yon na gaistar Esau an naan ta kabungyuran ta lugar na Seir. Esau an,
kanen alinan na kaapuan ta mga ittaw ta nasyon na Edom.
9 Yi lista ta mga linai Esau na alinan ta mga Edomnen na gaistar naan
ta kabungyuran ta lugar na Seir.
10 Mga bata Esau na mama: Elifaz na bata din naan ta iya na sawa na
Ada, daw Reuel na bata din naan ta iya na sawa na Basemat.
11-12 Mga bata Elifaz na mama: Teman, Omar, Zefo, Gatam daw
Kenaz. Yon mga linai Ada na sawa Esau. Timna isya ta mga
sawa Elifaz. Gabata Timna ta mama na ngaran din Amalec.
13 Yi mga bata Reuel na mama: Nahat, Zera, Sama daw Miza.
14 Mga bata Esau naan ki Oholibama: Jeus, Jalam daw Core.
Oholibama na sawa Esau kanen bata Ana na bata Zibeon.
15 Yon mga linai Esau. Danen gadumala ta iran na mga linai naan ta
Seir na paumaw man na Edom.
Yi mga mama na bata Elifaz na panganay Esau: Teman, Omar, Zefo,
Kenaz, 16 Core, Gatam daw Amalec. Danen gadumala naan ta lugar na
Edom. Danen mga bata Elifaz na bata Ada na sawa Esau.
17 Yi mga mama na bata Reuel na bata Esau naan ta iya na sawa na
Basemat: Nahat, Zera, Sama daw Miza. Danen gadumala naan ta lugar na
Edom.
18 Yi mga mama na bata Esau naan ta iya na sawa na Oholibama na
bata Ana: Jeus, Jalam daw Core. Danen gadumala naan ta Edom.
19 Yon mga linai Esau na mga gadumala naan ta lugar na Edom.

Mga Linai Seir

20 Bag-o giling danen Esau naan ta lugar na Seir, naan dya gaistar mga
Horanen na mga linai Seir. Mga bata Seir na mama: Lotan, Sobal, Zibeon,
Ana, 21 Dison, Ezer daw Disan. Mga bata Seir gadumala ta mga Horanen
naan ta Edom.
22 Mga bata Lotan na mama: Hori daw Heman. Timna utod Lotan na
bai.
23 Mga bata Sobal na mama: Alvan, Manahat, Ebal, Sefo daw Onam.
24 Mga bata Zibeon na mama: Aya daw Ana. Na gabantay Ana ta
ayep na asno ta amay din naan ta lugar na ula kabalayan, nakita din
tuburan ta waig na paso. 25 Bata Ana na mama Dison daw bata din na bai
Oholibama.
26 Mga bata Dison na mama: Hemdan, Esban, Etran daw Keran.
27 Mga bata Ezer na mama: Bilhan, Zaavan daw Acan.
28 Mga bata Disan na mama: Uz daw Aran.
29-30 Yi mga gadumala ta mga Horanen na gagrupo-grupo sunod ta
iran na alinan na linai naan ta lugar na Seir: Lotan, Sobal, Zibeon, Ana,
Dison, Ezer daw Disan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Ari Ta Edom

31 Yi mga ari na gadumala naan ta lugar na Edom bag-o may ari na
gadumala naan ta nasyon na Israel. 32 Bela gadumala ta Edom. Kanen
taga-Dinaba daw bata Beor. 33 Na napatay Bela, Jobab na bata Zera na taga-
Bosra, kanen man gadumala. 34 Na napatay Jobab, Husam na taga-Teman,
kanen man gadumala. 35 Na napatay Husam, Hadad na taga-Avit na bata
Bedad, kanen man gadumala. Napirdi din mga Medianen naan ta lugar na
Moab. 36 Na napatay Hadad, Samla na taga-Masreca, kanen man gadumala.
37 Na napatay Samla, Saul na taga-Rehobot na dani Suba Eufrates, kanen
man gadumala. 38 Na napatay Saul, Baal-Hanan na bata Acbor, kanen man
gadumala. 39 Na napatay Baal-Hanan na bata Acbor, Hadar na taga-Pau
gadumala. Iya na sawa Mehetabel na bata Matred na bata Mezahab.
40 Yi mga gadumala ta mga grupo-grupo na mga pamilya na alin ta
mga linai Esau. Kada grupo may kaugalingen na lugar. Ngaran danen:
Timna, Alva, Jetet, 41 Oholibama, Ela, Pinon, 42 Kenaz, Teman, Mibzar,
43 Magdiel daw Iram. Tanan danen gadumala ta mga Edomnen na mga
linai Esau na gagrupo-grupo. Kada grupo may iran gid na lugar.

Dagammo Jose

37 1-2 Yi isturya parti ta pamilya Jacob. Jacob i daw iya na pamilya
gaistar naan ta lugar na Canaan. Naan man dya gatinir amay din
na Isaac na bui pa kanen an.
Na Jose na bata Jacob gaidad en ta disi-syiti na taon, kanen an
gabantay ta mga karniro daw mga kanding duma ta mga utod din an na
mga bata Bilha daw Zilpa na mga sawa ta amay din. Nakita Jose na iya
na mga utod gabuat ta malain daw pasugid din ta iran na amay.
3 Israel an na paumaw man na Jacob na amay Jose, mas palangga din
Jose an kaysa ta duma din na mga bata tak kanen an manakem en na
Jose an natao. Pabuatan din Jose an ta dayad na bayo na tama kulor.
4 Jose an, na nakita ta mga utod din na kanen mas palangga ta iran na
amay kaysa ki danen, pademetan danen kanen an daw pirmi pambalan
ta mga sakit na ambal.
5 May adlaw na Jose i gadagammo daw pasugid din naan ta mga utod
din. Tenged ta iya na pasugid, gadegdeg pa gid demet ta mga utod din.
6 Iling ti ambal Jose naan ta mga utod din, “Daw pwidi nang, mamati
kaw ta isturya ko parti ta ake na dagammo. 7 Naan ki ta uma na gabegkes
ki ta trigo. Ake na binegkesan gatindeg ta tadleng. Inyo ya na mga
binegkesan galibot paryo ta mga ittaw na gademel aged magtaod ta ake
na binegkesan.”
8 Ambal ta mga utod din, “Ino beet ambalen no? Gasalig ka gid na
mabot adlaw na kaon yan ari na magdumala ki kami?” Yon tenaan na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gadegdeg pa gid iran na demet ki kanen tenged ta iya na dagammo na
pasugid din.
9 Gadagammo isab Jose daw pasugid din ta mga utod din. Ambal din,
“Mamati kaw. Gadagammo a isab. Ta pangarwa ko na dagammo, adlaw
an, bulan daw unsi na bituon gademel aged magtaod ki yaken.”
10 Pasugiran man Jose amay din an parti ta pangarwa din na dagammo
daw pagilekan dayon kanen ta amay din, “Dili ka inta magsugid ki kami
parti ta mga dagammo na iling tan. Ino beet no ambalen? Gasalig ka gid
na kami inay no daw mga utod no magluod daw magdemel naan ta basak
na magtaod ki kaon?”
11 Mga utod Jose nainggit ki kanen. Piro, amay Jose a, patanem din gid
naan ta iya na isip parti ta dagammo ya Jose.

Pagbligya Ki Jose Daw Pagdala Ki Kanen Naan Ta Egipto

12 Mga utod Jose giling naan ta dani ta banwa na Siquem aged
magbantay ta mga karniro daw mga kanding ta iran na amay. 13 Israel
an gambal ki Jose, “Imo na mga utod gabantay ta mga karniro daw mga
kanding naan dani ta Siquem. Magpriparar ka tak palutuson ta kaw dya
ki danen.” Sabat Jose, “Sigi.” 14 Ambal pa ta iya na amay, “Manaw ka daw
bistaan no daw miad kaimtangan ta mga utod no daw iran na mga ayep.
Pagtapos, malik ka di dayon daw sugiran a no.” Pag-ambal din, papanaw
din Jose alin ta Patag Hebron.
Pag-abot Jose naan ta Siquem, 15 galibot-libot kanen naan ta kabalasan
ta pagpangita ta iya na mga utod. Na nakita kanen ta isya na mama,
painsaan kanen an, “Ino pangita no?”
16 Sabat Jose, “Papangita ko mga utod ko ya na gabantay ta mga
karniro daw mga kanding. Daw nakita no danen ya, sugiran a no tuo daw
indi danen ya.” 17 Ambal ta mama, “Ula di en danen ya. Gapanaw en.
Namatian ko na gambal danen na miling kon naan ta Dotan.”
Pag-ambal ta mama, Jose i galutos ki danen daw nakita din naan ta
Dotan. 18 Na madyo pa Jose i naan ta mga utod din, kanen an nabantaw
en danen. Bag-o kabot kanen ki danen, gasapol danen na kanen an
patayen. 19 Ambal danen, “Anen en sikad i magdagammo. 20 Sigi, patayen
ta kanen daw ulog naan ta isya na lungag di na saluran ta uran. Lagen ta
daw matuman pa iya na dagammo. Daw may mag-insa daw indya kanen
ya, ambalen ta nang na natekeb kanen ta pintas na ayep.”
21 Isya ta mga utod Jose na Ruben kamati ta plano ta duma din na
mga utod daw gusto din na luwasen Jose ki danen. Ambal din, “Dili ta
patayen Jose an.” 22 Ambal pa Ruben, “Dili nyo kanen sakiten daw dili
man patayen. Ulog nyo nang kanen an naan ta lungag di na saluran ta
uran.” Iling tan ambal Ruben tak plano din na luwasen Jose an daw
ibalik naan ta iran na amay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Pagprani Jose naan ta mga utod din, palubbas danen dayad din ya
na bayo. 24 Padala danen kanen an daw paulog naan ta lungag ya. Piro,
lungag ya ula en waig tak naubbasan.
25 Pagtapos danen ulog ki kanen naan ta lungag, gapungko danen
an daw gakaan. Na gakaan danen, nabantaw danen isya na grupo ta
mga nigusyanti na Ismaelinen na miling naan ta Egipto alin ta banwa
na Galaad. Karga ta mga kamilyo ta mga Ismaelinen mga bligya danen
na paammot, bulong na pamanyos daw saleng na alin ta tagek ta mira.
26 Juda an na utod Jose gambal naan ta mga utod din, "Ula pulos daw
patayen ta ate na utod daw isikrito ta nang daw kino gapatay ki kanen.
27 Miad pa bligya ta nang kanen an naan ta mga Ismaelinen. Dili ta kanen
sakiten tak kanen an utod ta man gyapon daw sugpon ta bituka." Pag-
ambal Juda, gapati mga utod din an ki kanen.
28 Na gaagi dya mga nigusyanti na Midianen na yon man mga
Ismaelinen, pabatak Jose i ta mga utod din naan ta lungag daw pabligya
danen naan ta mga Ismaelinen na balor ta binti na bilog na pilak ta iran
na kwarta. Jose i padala ta mga Ismaelinen naan ta Egipto.
29 Na pabligya danen Jose ya, ula nalam Ruben tak ula kanen dya.
Pagbalik Ruben, ula din en nakita Jose ya naan ta lungag. Pagisi-gisi din
iya na bayo ta sikad na kalised. 30 Gabalik kanen naan ta mga utod din
daw gambal, "Ula dya en ate ya na mangngod. Ino buaten ko?"
31 Pag-ambal Ruben, paiyaw danen isya na kanding daw patusmog
danen bayo ya Jose na dayad naan ta lengngessa ta kanding. 32 Na guli en
danen naan ta iran na amay, padala danen bayo ya Jose daw gapakuno-
kuno na ula danen nalam daw ino natabo ki Jose. Ambal danen, "May
nakita kay na bayo. Tan-awen no daw iya ni ta bata no."
33 Nakala ta amay danen bayo an Jose daw ambal din, "Yi na bayo iya ta
bata ko daw beet ambalen na natekeb kanen ta pintas na ayep! Kaluluoy
gid kanen ya tak sigurado na paguspat gid lawa din ya!" 34 Pagisi Jacob
iya an na bayo daw gasuot kanen ta bayo na sanot-sanuton aged ipakita na
sebe gid kanen an. Tama na mga adlaw na gangasebe kanen an. 35 Tanan
na mga bata Jacob gaprani ki kanen aged alam-alaman kanen an na dili
mangasebe. Piro, dili kanen an miag. Ambal din, "Bay-an a nyo nang.
Mangasebe a nang en asta ta adlaw na mapatay a daw magtingeb a ta bata
ko naan ta lugar ta mga patay." Sigi nang kanen an agal tenged ki Jose.
36 Na gabot naan ta Egipto mga nigusyanti na Midianen na yon man
mga Ismaelinen, pabligya danen Jose an ki Potifar na isya na upisyal
Paraon na ari ta Egipto. Potifar an kapitan ta mga gwardya ta ari.

Juda Daw Tamar

38 1 Ta yon man na timpo na galalaw pa Jacob tenged ki Jose,
Juda na utod Jose galin ta iran na balay daw munta ta lugar na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

madyo ta mga utod din. Naan kanen an gaistar dani ta istaran ta isya na
mama na ngaran din Hira na taga-Adulam na banwa. 2 Naan dya nakita
Juda isya na bai na bata Sua na taga-Canaan daw pasawa din. 3 Sawa
din gabagnes daw gabata ta mama. Pangaranan Juda bata an na Er.
4 Gabagnes isab sawa din daw gabata ta mama. Pangaranan ta sawa din
bata an na Onan. 5 Na naan danen ta lugar na Kizib, gabata isab sawa din
ta mama. Pangaranan ta sawa din bata an na Sela.

6 Paglambay ta pila na mga taon, Er na bata Juda na panganay
papasawa Juda naan ta bai na ngaran din Tamar. 7 Er an na panganay
Juda, ta pagtan-aw ta GINUO kanen an malain na ittaw. Yon na papatay
kanen an ta GINUO.

8 Na napatay Er ya, Juda an gambal ki Onan, "Nlaman no na may
katengdanan ka na sawaen no sawa ta utod no ya na napatay aged
makabata para ki kanen. Dulugan no bayaw no na Tamar aged may bata
utod no paagi ki kaon." 9 Piro, nlaman Onan na daw magbata Tamar an,
dili din makabig na iya na bata tak kinanglan gid na kabigen din na bata
ta utod din na napatay. Na gadulog kanen ki Tamar, iya an na similya
palawas din nang tak dili din gusto na tagan ta bata iya ya na utod.
10 Tenged pabuat an Onan malain ta pagtan-aw ta GINUO, papatay man
kanen an ta GINUO.

11 Juda i gambal naan ta magad din na Tamar, "Malik ka naan ta balay
amay no daw dili ka mangasawa asta magbakod bata ko na Sela." Iling tan
ambal Juda tak nadlek kanen na mapatay man Sela an paryo ta mga utod
Sela. Tamar gabalik naan ta balay ta amay din daw naan dya en gaistar.

12 Paglambay ta pila na mga taon, napatay sawa ya Juda na bata Sua.
Pagtapos ta paglalaw Juda, giling kanen an naan ta lugar na Timna aged
dumalaan din iya na mga ittawan ta iran na paggunting ta belbel ta iya
na mga karniro.[j] Duma din Hira na taga-Adulam.

13 May gasugid ki Tamar na miling ugwangan din naan ta Timna.
Ambal ta gasugid ya, "Ugwangan no miling naan ta Timna tak iya na
mga karniro guntingan ta belbel." 14 Nlaman Tamar na Sela an bakod en,
piro ula kanen papasawa Juda ki Sela. Pasilian din bayo din na pangbalo
ta duma na bayo daw patageban din iya na waleng ta bilo aged dili
kanen an makala. Gamungko kanen naan ta gangaan ta padir na galibot
ta banwa na Enaim na isya man na agian na munta ta banwa na Timna.

15 Na Juda an gaagi dya, nakita din Tamar ya. Salig din na Tamar ya
bai na gabligya ta iya na lawa tak may tageb iya na waleng. 16 Dayon

---

[j] **38:12** Ta timpo Juda, tama na mga ittaw na iran na pangabui parti ta mga karniro. Kada taon isya bisis paguntingan mga karniro an ta belbel naan ta timpo na usto en dakmel an. Belbel an isya na impurtanti na prudukto na alin ta karniro tak pabuat na benang daw paimo na tila.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaprani Juda an ki Tamar naan ta kilid dalan daw paanggat din. Ambal
din, “Daw pwidi, muyog ka ki yaken.” Ula din nlami na bai an na
paanggat din iya na magad.
Gainsa Tamar, “Daw muyog a ki kaon, ino atag no ki yaken?”
17 Sabat Juda, “Padlaan ta kaw ta kanding ko na bata pa.”
Ambal man Tamar, “Sigi. Piro, tagan a no anay ta maski ino na
betang na pamatuod na magtuman ka ta pangako no na padlaan a no ta
kanding.”
18 Insa Juda, “Ino gusto no na iatag ko ki kaon para pamatuod na
tumanen ko ake na pangako?”
Sabat Tamar, “Imo na kulintas na may pangmarka daw imo man na
sungkod.” Pag-atag Juda ki Tamar, gadulog kanen ki Tamar. Yon tenaan
na Tamar an gabagnes.
19 Gapanaw muli Tamar i daw pakamang din tageb ta waleng din daw
pasuot isab bayo na pangbalo.
20 Pasugo Juda arey din na Hira na taga-Adulam na dul-ong kanding na
bata pa naan ta bai ya aged mabawi Juda pangmarka din daw sungkod.
Piro, ula nakita Hira bai ya. 21 Gainsa Hira ta mga mama naan dya daw
indya bai ya na gabligya ta lawa din na naan ta kilid ta dalan na munta
Enaim.
Sabat ta mga mama, “Ula bai di na gabligya ta lawa din.”
22 Pagmati Hira, gabalik kanen ki Juda daw pasugiran din na ula din
nakita bai ya daw ambal ta mga mama na ula bai dya na gabligya ta lawa
din.
23 Ambal Juda, “Bay-an no nang en. Dili ta nang en kamangen ki kanen
pangmarka ko ya daw sungkod tak tatawaan ki nang ta mga ittaw. Ula
ki mabuat en tak papadala ko en kanding na bata pa para atag ki kanen,
piro ula no nakita kanen ya.”
24 Paglambay ta tallo na bulan, may gasugid ki Juda, “Mamati ka.
Tamar na magad no gabligya ta lawa din. Dili nang nyan, gabagnes
kanen tenged ta pagbligya din ta iya na lawa.”
Tenged ta pasugid ki Juda, ambal din, “Dleen nyo kanen an pagwa daw
sunugon asta na mapatay.”
25 Na papagwa Tamar an, gatugon kanen an para ki Juda na ugwangan
din, “Tag-iya ta yi na pangmarka daw sungkod, kanen kabagnes ki yaken.
Daw pwidi, lagen no daw iya ti ni.”
26 Na nakita Juda pangmarka ya daw sungkod, nakala din na iya daw
ambal din, “Tamar an ula sala, piro yaken nakasala tak ula ko papasawa
ki kanen bata ko na Sela.” Ula en isab gadulog Juda ki Tamar.
27 Na uras en na magbata Tamar an, naan din dya nlaman na gabagnes
kanen an ta kapid. 28 Na gapasakit en kanen an, gagwa isya an na lima
ta isya na kapid daw paigutan ta nanligan ta ilo na minog aged tandaan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw kino panganay ta kapid ya. Piro, lima ya genlek. 29 Piro, isya ya a
na kapid una na gagwa. Ambal ta nanligan, “Galeges ka gid imo na kaon
muna gwa.” Yon na pangaranan bata an na Perez.[k] 30 Paggwa ta una na
bata, gagwa man en iya na kapid na may igot na minog na ilo naan ta
lima daw pangaranan danen na Zera.[l]

Jose Daw Sawa Potifar

39 1 Jose an kabot ta Egipto tak padala kanen dya ta mga
Ismaelinen daw pabligya naan ki Potifar na isya na Egiptuanen.
Potifar an isya na upisyal Paraon na ari ta Egipto. Kapitan kanen an ta
mga gwardya ta ari.
2 Na naan Jose ta balay ta Egiptuanen na amo din, paubayan kanen ta
GINUO daw patabangan ta tanan din na mga pabuat. 3 Nakita ta amo din
na dayad tanan na mga pabuat din tenged paubayan kanen ta GINUO.
4 Miad nakem ta amo din ki kanen daw pabuat kanen an na manugsirbi
na pasaligan ta tanan na mga sinakepan daw pagkabetang ta iya na amo.
5 Umpisa na pasalig ta Egiptuanen na amo Jose tanan din na mga
sinakepan daw pagkabetang naan ki Jose, pauswag ta GINUO iya na
panimalay daw mga uma tenged ki Jose. 6 Tenged pasalig din ki Jose
tanan din na mga pagkabetang, ula en kanen an gaintindi ta bisan ino.
Paintindi din nang iya na kan-enen.
Dayad panglawaen Jose daw gwapo. 7 Ta kalugayen, naliagan kanen an
ta sawa ta amo din daw gambal bai an, “Magdulog ka ki yaken.”
8 Piro, dili gid miag Jose an ta gusto ya ta bai daw ambal din, “Tanan
na mga pagkabetang ta amo ko pasalig din ki yaken daw ula kanen en
may paintindi pa tak anen a di. 9 Darwa kay amo ko na gadumala naan
ta yi na balay. Pwidi a magbuat ta bisan ino na gusto ko, piro dili a
magtandeg ki kaon tak sawa ka din. Dili a magbuat ta malain daw sala
kuntra ta Dyos.”
10 Adlaw-adlaw sigi pilit ki Jose sawa an ta amo din, piro gapabengngel
nang kanen an daw ula kanen gadulog ta sawa ta amo din.
11 Isya na adlaw, gaselled Jose i naan ta balay aged mubra, piro ula dya
duma ya na mga suguon. 12 Bayo din an paawiran ta sawa ta amo din
daw gambal bai an, “Magdulog ka ki yaken.” Piro, palubbas Jose bayo
din an para kapallos kanen an. Gadlagan kanen na mwa ta balay na bayo
din an nabilin naan ta lima ta sawa ta amo din.
13 Sawa an ta amo Jose, na nakita din na gadlagan Jose na nabilin bayo
Jose naan ki kanen, 14 paumaw din tanan din na mga suguon daw ambal

---

[k] **38:29** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Perez* beet ambalen *gangagaw na maggwa.*
[l] **38:30** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Zera* beet ambalen *minog na makita naan ta pagsennang ta adlaw.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

din, “Pakamang ta sawa ko isya na Hebreo na magduma ki kiten, piro
pagayyaan a din. Yo na Hebreo gaselled ta kwarto ko aged legesen a, piro
gasinggit a ta tudo. 15 Na namatian din na gasinggit a, gadlagan kanen an
na mwa naan ta balay na nabilin din iya na bayo naan ki yaken.”
16 Pagtapos ta ambal ta sawa ta amo Jose, patago din bayo an Jose
asta na guli sawa din ya. 17 Pag-uli ta sawa din, pasugiran din dayon,
“Hebreo na ulipen na pakamang no gaselled naan ta ake na kwarto daw
pagayyaan a din. 18 Piro, gasinggit a ta tudo daw gadlagan kanen dayon
na mwa ta balay na nabilin iya na bayo naan ki yaken.”
19 Pagmati ta amo Jose ta sugid sawa din, sikad gid iya na gilek.
20 Pasugo din na dakepen Jose i daw prisuon. Jose i papriso naan ta
prisuan na naan dya mga ittaw na papriso ta ari.
Lugay Jose i naan ta prisuan. 21 Piro, GINUO an gaubay daw naluoy
ki kanen. Yon tenaan na manugdumala an ta prisuan nadayaran ki
kanen. 22 Patugyan ta manugdumala ta prisuan naan ki Jose tanan na
mga priso daw tanan na mga ubraen naan ta prisuan. 23 Ula en gaintindi
manugdumala an ta mga patugyan din ki Jose tak GINUO gaubay daw
gatabang ki Jose ta tanan din na mga buat.

Mga Dagammo Ta Mga Priso

40 1-2 Naan ta paprisuan ki Jose may darwa na priso na dati
mga upisyalis Paraon na ari ta Egipto. Isya an na upisyal
manugdumala ta mga manugtagay ta inemen ta ari daw isya an a na
upisyal manugdumala ta mga manugluto ta tinapay ta ari. Darwa an na
upisyalis Paraon papriso tak gabuat ta sala kuntra ki kanen. Gilek gid
kanen an ki danen 3 daw papriso din danen an naan ta balay ta kapitan
ta mga gwardya na naan man dya Jose ya napriso. 4 Jose an pasaligan ta
kapitan na magsirbi ta darwa na upisyalis. Lugay danen naan ta prisuan.
5 Isya na kilem naan ta prisuan, darwa an na upisyalis Paraon
gadagammo. Piro, ula gaparyo iran na dagammo daw ula man gaparyo
beet ambalen ta iran na dagammo. 6 Sunod na adlaw, Jose i giling
ki danen daw nakita din na danen an gapalibeg. 7 Painsaan din mga
upisyalis an, “Man-o tak gangasebe kaw gid anduni?”
8 Sabat danen, “Gadagammo kay, piro ula ittaw unti naan ta prisuan i
na malam magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo nay.”
Ambal Jose, “Dyos nang gaatag ta abilidad naan ta mga ittaw na
magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo. Daw pwidi nang,
isugid nyo ki yaken daw ino dagammo nyo.”
9 Pagtapos ta ambal Jose, una na gasugid parti ta dagammo din
manugdumala ta mga manugtagay ta inemen. Ambal din, “Naan ta
dagammo ko nakita ko blagen ta ubas naan ta tubangan ko. 10 Naan ta
puon din may tallo na sanga. Na gasalingsing mga sanga, gamulak dayon

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw gapungpong ta bunga daw gainog. 11 Gaibit a ta tasa ta ari daw gaipo
a ta ubas. Papega ko ubas na pasalod ko naan ta tasa din daw paatag ko
ki kanen."
12 Pagsugid din ta iya na dagammo, ambal Jose ki kanen, "Yi beet
ambalen ta imo na dagammo: Tallo na sanga beet ambalen tallo na
adlaw. 13 Seled ta tallo na adlaw, pagwaen ka ta ari naan ta prisuan
daw patawaren ka din. Pabaliken ka din man ta imo na ubra. Kaon isab
magtagay ta inemen ki kanen paryas ta dati no na ubra. 14 Piro, daw naan
ka en ta miad na kaimtangan, dili a no gid lipatan daw tabangan a no
man. Daw pwidi nang, sugiran no ari an parti ki yaken aged pagwaen
a din ta prisuan i. 15 Ta kamatuuran padala a di ta Egipto i alin ta lugar
ta mga Hebreo paagi ta pwirsa. Dili a dapat prisuon tak ula a gabuat ta
malain."
16 Na namatian ta manugdumala ta mga manugluto ta tinapay na
dayad beet ambalen ta dagammo ta manugdumala ta mga manugtagay
ta inemen, pasugid din man ki Jose iya an na dagammo. Ambal din,
"May dagammo a man. Padurong ko na sampaw-sampaw tallo na baskit
na ugsakan ta tinapay. 17 Ugsak ta baskit na naan ta apaw klasi-klasi na
pagkaan na para ta ari. Piro, pakaan ta mga yupan mga pagkaan na naan
ta apaw na baskit na padurong ko."
18 Ambal Jose, "Yi beet ambalen ta imo na dagammo. Tallo na baskit
beet ambalen tallo na adlaw. 19 Seled ta tallo na adlaw, pagwaen ka ta ari
naan ta prisuan i daw uturan ka din ta lieg. Bitayen din lawa no naan ta
kaoy daw kan-enen man ta mga yupan."
20 Pangallo na adlaw alin ta pagsugid ta darwa na upisyalis ta iran na
dagammo kaadlawan ta ari daw gakumbira kanen an para ta tanan din
na mga upisyalis. Papagwa din alin ta prisuan manugdumala ta mga
manugtagay ta inemen daw manugdumala ta mga manugluto ta tinapay
daw patubang din naan ta duma din na mga upisyalis. 21 Pabalik ta ari
manugdumala an ta mga manugtagay ta inemen naan ta dati din na ubra
daw kanen an gaatag isab ta inemen naan ta ari. 22 Piro, manugdumala ta
mga manugluto ta tinapay papatay ta ari na pabitay naan ta kaoy paryo
ta ambal ya Jose parti daw ino beet ambalen ta iran na dagammo.
23 Manugdumala an ta mga manugtagay ta inemen, ula kademdem ki
Jose daw ula din man pasugid naan ta ari parti ki Jose.

Darwa Na Dagammo Paraon

41 1 Paglambay ta darwa na taon, may kilem na gadagammo Paraon
an na ari ta Egipto. Naan ta iya na dagammo gatindeg kanen an
naan ta kilid ta Suba Nilo. 2 May gatakas na pitto na baka alin ta kilid ta
suba daw gaalab ta mga lamunon. Dayad lagen mga baka an daw tambek
man. 3 Sunod ta una na mga baka, may pitto eman na baka na gatakas

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alin ta suba, piro sikad niwang daw lain lagen. Mga niwang an na baka
gaprani daw gatindeg naan tengnged ta mga baka na tambek naan ta
kilid ta Suba Nilo. 4 Mga baka ya na tambek pakaan ta mga baka na sikad
niwang. Pagtapos ta dagammo Paraon, kabugtaw kanen an.
5 Gatunuga isab kanen an daw gadagammo eman. Naan ta dagammo
din may pitto na uway ta trigo naan ta isya na puon. Iran na passi tinggas
daw darko. 6 Sunod ta una ya na mga uway ta trigo, may gatubo man na
pitto na uway ta trigo na ula mga ugsak daw nakeseg ta angin na timog
na sikad paso. 7 Pitto ya na uway ta trigo na darko daw tinggas pakaan ta
pitto an na uway ta trigo na ula mga ugsak. Pagbugtaw Paraon, nlaman
din na gadagammo nang kanen an.
8 Na sellem en, galibeg gid ulo Paraon. Papaumaw din mga gapanguna
ta riliyon ta mga Egiptuanen na malam magsaysay daw ino beet ambalen
ta mga dagammo daw tanan na mga may kanlaman naan ta Egipto daw
pasugiran din danen an ta iya na mga dagammo. Piro, ula bisan isya
ki danen na sarang magsaysay daw ino beet ambalen ta iya na mga
dagammo.
9 Na nlaman ta manugdumala ta mga manugtagay ta inemen na ula
may sarang magsaysay, gambal kanen an ki Paraon, “Anduni kademdem
a na may sala a pla. 10 Maal na Paraon, na gagilek ka ki yaken kan-o
daw ta manugdumala ta mga manugluto ta tinapay, papriso kay no
naan ta balay ta kapitan ta mga gwardya. 11 Ta isya na kilem, darwa kay
gadagammo, piro ula gaparyo beet ambalen ta ame na mga dagammo.
12 Naan ta prisuan may duma kay na isya na Hebreo na bata pa. Kanen
ulipen ta kapitan ta mga gwardya. Pasugid nay ki kanen ame na mga
dagammo daw pasaysay din ki kami beet ambalen ta mga dagammo
nay. 13 Mga ambal din ki kami parti ta beet ambalen ta ame na mga
dagammo gamatuod gid. Pabalik a no naan ta ake i na ubra daw pabitay
no manugdumala ya ta mga manugluto ta tinapay paryo ta ambal din ki
kami.”
14 Pagmati Paraon ta ambal ta manugdumala ta mga manugtagay ta
inemen parti ki Jose, papaumaw din Jose an. Mga pasugo din an giling
dayon naan ta prisuan daw papagwa danen Jose an. Gamarbas Jose an
daw gasili ta bayo din. Giling kanen an daw gatubang ki Paraon. 15 Ambal
Paraon ki kanen, “Gadagammo a, piro ula bisan kino na sarang magsaysay
daw ino beet ambalen ta mga dagammo ko. May gasugid ki yaken na kaon
yan sarang magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo.”
16 Sabat Jose ki Paraon, “Maal na Paraon, ula a sarang na magsaysay ta
mga dagammo. Piro, Dyos an kanen nang may sarang na magsaysay ki
kaon ta beet ambalen ta imo na dagammo para magtawway imo na isip.”
17 Pag-ambal Jose, pasugid ta ari iya an na mga dagammo naan ki Jose.
Ambal din, “Gatindeg a naan ta kilid ta Suba Nilo. 18 May gatakas na pitto na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

baka alin ta kilid ta suba daw gaalab ta mga lamunon. Dayad lagen mga baka
an daw tambek man. 19 Pitto man na baka na lain daw sikad niwang gatakas
alin ta suba daw gasunod ta mga tambek na mga baka. Ula a may nakita na
iling tan na kalain lagen na mga baka naan ta bilog na Egipto. 20 Mga baka na
tambek pakaan ta mga niwang na baka. 21 Piro, bisan pakaan danen pitto na
baka na tambek, niwang pa man gyapon danen an. Pagtapos ta dagammo ko,
kabugtaw a. 22 Na gatunuga a isab, gadagammo a eman daw nakita ko na may
pitto na uway ta trigo naan ta isya nang na puon. Iran na mga passi tinggas
daw darko. 23 Sunod ta una na mga uway ta trigo, may gatubo man na pitto
na uway ta trigo na ula mga ugsak daw layeng na nakeseg ta angin na timog
na sikad paso. 24 Pitto ya na uway ta trigo na darko daw tinggas pakaan ta
pitto ya na uway ta trigo na ula mga ugsak. Pagbugtaw ko, pasugid ko naan
ta mga gapanguna ta ame na riliyon. Piro, ula bisan isya ki danen na sarang
magsaysay daw ino beet ambalen ta ake na mga dagammo."
25 Pagsugid ta ari ta iya na mga dagammo, ambal Jose ki kanen, "Maal
na Paraon, mga dagammo no an isya nang beet ambalen. Papakita en
ta Dyos ki kaon paagi ta dagammo daw ino en na buaten din. 26 Pitto na
baka na dayad daw pitto na uway ta trigo na tinggas paryo nang beet
ambalen na pitto taon. 27 Pitto na baka na niwang daw pitto man na uway
ta trigo na ula ugsak beet ambalen pitto na taon na letem."
28 Ambal pa Jose, "Maal na Paraon, paryas ta ambal ko gina, papakita ta
Dyos ki kaon daw ino en na buaten din. 29 Umpisa anduni asta pitto taon dayad
ani ta mga ittaw naan ta bilog na Egipto. 30 Piro, paglambay ta mga taon an na
dayad ani, mabot man pitto taon na letem. Dili en mademdeman ta mga ittaw
dayad ya na ani tenged ta segeng na letem na maageman ta mga ittaw naan ta
bilog na Egipto. 31 Mga tubbas ya alin ta dayad na ani maubos tenged ta segeng
na letem. 32 Maal na Paraon, gadagammo ka ta darwa bisis tak papakita ta Dyos
ki kaon na ula nang en lugay tumanen din en iya an na plano. 33 Gani, Maal na
Paraon, dayad gid daw magpili ka ta mama na maalam daw may pag-intindi
aged kanen magdumala ta Egipto. 34 Magpili ka man ta mga upisyalis ta tanan
na mga lugar na naan ta bilog na Egipto. Ta pitto na taon na dayad ani, danen
magkamang ta isya na parti ta limma na parti ta paani ta mga ittaw naan ta
Egipto. 35 Ipatipon ki danen tanan na mga isya na parti ta limma na parti ta
mga naani. Tagan no danen ta uturidad na danen magtago ta mga naani naan
ta mga budiga ta mga banwa daw pabantayan dya ta mga gwardya. 36 Mga
patipon an na naan ta mga budiga itagana para pagkaan ta mga ittaw aged ta
pag-abot ta pitto na taon na letem naan ta Egipto, dili danen maleteman."

Pag-atag Ki Jose Ta Katengdanan Na Magdumala Ta Egipto

37 Paraon an daw mga upisyalis din nadayaran ta plano Jose. 38 Gambal
kanen an naan ta mga upisyalis din, "Dili ki makakita ta ittaw na paryo
ki Jose na paubayan ta Dyos."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39 Gambal Paraon ki Jose, “Papakita ta Dyos ki kaon tanan na mga
plano din. Ula duma na ittaw na paryo ki kaon tenged kaon yan maalam
gid daw may pag-intindi. 40 Kaon yan buaten ko na manugdumala ta
ake na mga panimalay. Tanan na mga ittaw naan ta mga lugar na sakep
ta ake na pagdumala magtuman ta imo na mga sugo. Yaken nang may
katengdanan na mas datas ta imo na katengdanan tak yaken ari.”
41 Ambal pa Paraon, “Kaon buaten ko anduni na manugdumala ta
bilog na Egipto.” 42 Pag-ambal Paraon, pakamang din naan ta iya na
tudlo singsing din an na may pangmarka daw pasuksok din naan ta
tudlo Jose. Papabayuan din man Jose i ta maalen na bayo na lino[m] daw
pakulintasan din man ta blawan. 43 Paintriga din ki Jose pangarwa din
an na sakayan na anggid ta kalisa na yon man sakayan na para ta ittaw
na iya na katengdanan sunod ta iya ta ari. Gasakay Jose an daw gauna
mga gwardya ki kanen na gasinggit, “Magluod kaw.” Iling tan na Jose an
pabuat Paraon na kanen an manugdumala ta Egipto.
44 Gambal pa Paraon ki Jose, “Yaken Paraon ta Egipto. Tenged ta
uturidad na paatag ko ki kaon, bisan ino na gusto buaten ta mga ittaw,
kinanglan na maglisinsya anay danen an ki kaon.”
45 Jose an paatagan Paraon ta ngaran na Zafenat Panea daw pasawa
man ki kanen Asenat na bata Potifera na pari naan ta banwa na On.
Pag-atag ki Jose ta datas na katengdanan, gaumpisa kanen an ta iya na
pagdumala naan ta bilog na Egipto.
46 Na gaumpisa Jose an ta iya na pagsirbi ki Paraon na ari ta Egipto, idad
din trinta na taon. Galin kanen naan ta tubangan ta ari daw galibot kanen
an naan ta bilog na Egipto. 47 Seled ta pitto na taon na dayad ani, sikad
tama tubbas an. 48 Seled ta pitto ya na taon papatipon Jose parti an ta mga
naani para ta patagana na pagkaan. Naan ta kada banwa, mga parti an
ta mga naani na alin ta mga uma na naan ta palibot ta banwa patago ta
mga ittaw naan ta budiga ta iran na banwa. 49 Sikad tama na pagkaan na
natipon din paryas katama ta pantad na naan ta baybay. Gauntat kanen ta
pagsekeb tak dili en masakat ta pagsekeb tenged sikad tama.
50 Bag-o gabot letem an, Jose may darwa na bata na mama ki Asenat
na bata Potifera na pari naan ta banwa na On. 51 Bata din na panganay
pangaranan din na Manases[n] tak ambal din, “Papalipat ta Dyos ki yaken
mga kabellay na naagian ko daw pamilya ta amay ko.” 52 Bata din na
pangarwa pangaranan din na Efraim[o] tak ambal din, “Paatagan a ta Dyos
ta mga bata naan ta yi na lugar na tama kabellay na naagian ko.”

---

[m] **41:42** *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na ‘flax’. Tila na lino anggid ta tila na ramie daw tila na kuton. [n] **41:51** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Manases* beet ambalen *palipatan.* [o] **41:52** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Efraim* beet ambalen *dubli tubbas.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

53 Na natapos en pitto na taon na dayad ani naan ta bilog na Egipto,
54 gaumpisa man en pitto na taon na letem paryo ta paambal ya Jose.
Dili nang naan ta Egipto may letem. Tanan na mga lugar may letem man.
Piro, bilog na Egipto may pagkaan na patago naan ta iran na mga budiga.
55 Na naubusan ta pagkaan mga ittaw ta Egipto, giling danen naan ki
Paraon daw mangayo ta pagkaan. Ambal Paraon ki danen, "Miling kaw
ki Jose. Daw ino ambal din, sunuron nyo."
56 Na galekkep en letem an naan ta bilog na Egipto, pabukasan Jose
tanan na mga budiga na patipunan din ta mga pagkaan daw pabligya din
naan ta mga Egiptuanen tak segeng gid en na letem. 57 Sikad tama na mga
ittaw naan ta duma na mga lugar giling man naan ta Egipto aged malit ta
pagkaan naan ki Jose tak segeng gid na letem naan ta bilog na kalibutan.

Pag-iling Ta Mga Utod Jose Naan Ta Egipto

42 1 Naan ta Canaan, Jacob na amay Jose, nlaman din na may
pagkaan naan ta Egipto. Ambal din naan ta mga bata din,
"Man-o tak gatagad kaw nang?" 2 Ambal din pa, "Namatian ko na may
pabligya na pagkaan naan ta Egipto. Miling kaw dya daw malit ta
pagkaan para ki kiten tanan aged mabui ki daw dili ki mapatay ta letem."
3 Mga utod Jose na sampulo gapanaw munta naan ta Egipto aged malit
ta pagkaan. 4 Piro, Benjamin na mangngod Jose ula pakuyuga Jacob tak
nadlek kanen na basi may malain na matabo ki Benjamin. 5 Yon na giling
mga bata Israel naan ta Egipto dengngan ta duma na mga ittaw na giling
dya aged malit ta pagkaan tenged ta letem naan ta Canaan.
6 Naan ta Egipto, Jose isya na manugdumala ta bilog na Egipto.
Padumalaan din pagbligya ta pagkaan naan ta tanan na mga ittaw na
gapalit naan ta Egipto. Pag-abot ta mga utod din, gaprani danen ki kanen
daw galuod daw gademel naan ta basak na magtaod. 7 Na nakita Jose
mga utod din an, nakala din dayon, piro patratar din danen an paryo na
dili din kala danen an. Painsaan din danen an ta lagmi na pag-ambal,
"Taga-indi kaw?" Sabat danen, "Taga-Canaan kami i. Giling kay di aged
malit ta pagkaan."
8 Tenged iling tan pagtratar Jose ta mga utod din, ula danen nakala
kanen an, piro kanen a, nakala din danen an. 9 Nademdeman Jose mga
dagammo din parti ki danen[p] daw gambal kanen an ki danen ta sakit
na ambal, "Mga manugtiid kaw. Giling kaw di aged manilag ta ame i na
lugar aged mlaman nyo daw ino paagi na mapirdi kay nyo."
10 Sabat danen, "Dili, Sir. Giling kay di aged malit kay ta ame na
pagkaan. Kami i mga suguon no nang. 11 Mag-utod kay. Isya kay nang ta
amay. Dili kay bula na mga ittaw. Dili kay manugtiid."

---

p **42:9** Pwidi nyo mabasa naan ta Genesis 37:5-10 parti ta mga dagammo Jose.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Sabat Jose ki danen, “Dili a mapati. Giling kaw gid di na manilag ta
ame i na lugar aged mapirdi kay nyo.”
13 Ambal danen, “Kami i imo na mga suguon. Dusi kay na mag-utod.
Isya kay nang ta amay daw kanen ya naan ta Canaan. Kamangnguran
nay ya nabilin naan ta ame na amay daw isya ya ula en.”
14 Piro, ambal Jose ki danen, “Paryo ta nambal ko ya gina. Kyo yan
mga manugtiid. 15 Tagan ta kyo ta pagtilaw aged mlaman ko daw matuod
mga ambal nyo an. Gasumpa a ta ngaran Paraon na dili ko tugutan na
malin kaw di asta miling di inyo na kamangnguran. 16 Isya ki kyo muli
aged kamangen din inyo an na kamangnguran daw dleen di. Piro, duma
an ki kyo mabilin naan ta prisuan aged mlaman ko daw matuod ambal
nyo an parti ta kamangnguran nyo. Daw dili matuod, gasumpa a pa ta
ngaran Paraon, sigurado a gid na mga manugtiid kaw.” 17 Pagtapos ta
ambal Jose, papriso din ta tingeb iya an na mga utod keteb ta tallo na
adlaw.
18 Naan ta pangallo na adlaw alin ta pagpriso Jose ta iya na mga utod,
gambal kanen an ki danen, “Daw sunuron nyo ake i na ambal, dili ko
kyo yan patayen tak may adlek a ta Dyos. 19 Daw dili kaw bula na mga
ittaw, dapat may isya ki kyo magpabilin naan ta prisuan daw duma an
ki kyo muli daw magdala ta pagkaan para ta inyo na mga pamilya na
naleteman. 20 Dleen nyo dayon malik ki yaken inyo na kamangnguran
aged mlaman ko na matuod inyo na ambal. Daw ula kaw gabula, dili ta
kyo patayen.” Pagtapos ta ambal Jose, gapati man iya an na mga utod.
21 Gaisturyaay danen na gambal, “Anduni pasilutan ki ta Dyos tenged
ta malain ta na buat kan-o naan ta ate ya na utod. Nakita ta na sikad gid
iya na adlek na gapakiluoy kanen an ki kiten, piro gapabengngel ki nang.
Yon tenaan na anduni kiten man en naan ta makaadlek na sitwasyon.”
22 Ruben an, ambal din naan ta iya na mga utod, “Gambal a pa gid ki
kyo kan-o na dili nyo buatan ta malain bata ya. Piro, ula kaw gapati ki
yaken. Anduni kiten i pasilutan tenged ta iya na kamatayen.”
23 Ula nalam mga utod an Jose na kaintindi kanen an ta iran na ambal
naan ta linggwai na Hebreo tak ta iya na pag-isturya ki danen pagamit
din linggwai na iya ta mga Egiptuanen daw may ittaw nang na gasalyo
ta iya na mga ambal alin ta linggwai na Egiptuanen naan ta linggwai na
Hebreo. 24 Gapamadyo kanen an naan ta iya na mga utod daw magal. Na
dayad en pamatyag din, gabalik kanen an daw pasugo din mga sinakepan
din na kamangen Simeon an na utod din daw gapuson naan ta tubangan
danen.

Pagbalik Ta Mga Utod Jose Naan Ta Canaan

25 Pasugo Jose iya an na mga sinakepan, “Pannuon nyo iran na sako ta
pagkaan daw balik iran na kwarta naan ta iran na sako duma ta pagkaan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tagan nyo man danen an ta balon para ta iran na pagpanaw." Pag-ambal
Jose, gatuman man dayon mga sinakepan din an. 26 Dayon pakarga ta mga
utod Jose pagkaan naan ta iran na mga ayep na asno daw gapanaw.
27 Na kilem en, gapuay danen ta iran na pagpanaw daw isya ki danen
gabukas ta iya na sako aged magpakaan ta asno. Pagbukas din ta sako,
nakita din kwarta an naan ta baba ta sako. 28 Ambal din naan ta mga
utod din, "Pabalik danen ake na kwarta naan ta sako ko!" Pag-ambal
din, nakulbaan danen na gapangluya gid iran na lawa. Gakereg danen ta
subla na adlek daw gainsaay, "Ino ni taan pabuat i ta Dyos ki kiten?"
29 Pag-abot danen naan ta Canaan, pasugid danen ki Jacob na amay danen
parti ta tanan na mga natabo ki danen. Ambal danen, 30 "Manugdumala
ya ta Egipto gambal ki kami na gagilek tak salig din daw kami i mga
manugtiid na gapanilag naan ta iran na lugar. 31 Piro, ambal nay ki kanen
na dili kay bula na mga ittaw. Dili kay mga manugtiid. 32 Ambal nay pa na
dusi kay na mag-utod daw isya kay nang ta amay. Isya na utod nay ula en
daw ame na kamangnguran nabilin naan Canaan na duma ta ame na amay.
33 Manugdumala ya ta Egipto gambal ki kami na tagan kay din ta pagtilaw
aged mlaman din daw matuod sugid nay. Paambalan kay din na bilin
isya nay an na utod naan ki kanen daw duma an ki kami manaw na muli
aged magdala ta mga pagkaan para ta ame na mga pamilya na naleteman.
34 Paambalan kay din na dleen nay dya ame na kamangnguran aged mlaman
din daw matuod ame na ambal na dili kay manugtiid. Balik din man ame an
na utod daw pwidi ki dya magpalit daw magbligya."
35 Pagtapos ta isturya danen naan ta iran na amay, pabubo danen iran
na mga sako daw naan ta kada sako nakita danen iran na mga puyo
na may kwarta na pangbayad ta pagkaan. Pagkita danen ta kwarta,
nakulbaan danen asta iran na amay. 36 Gambal Jacob ki danen, "Tenged
ki kyo, narwad darwa ko na bata. Jose ya daw Simeon ula en daw
anduni, kamangen nyo pa Benjamin an ki yaken. Miad inyo tak ula kaw
gangalised. Piro, yaken i a na amay nyo gangalised gid."
37 Ambal Ruben naan ta amay danen, "Daw dili ko madala balik
Benjamin an ki kaon, patayen no darwa ko an na bata. Itugyan no nang
Benjamin ki yaken tak balik ko man kanen an ki kaon."
38 Piro, ambal Jacob, "Ake an na bata dili ko pakuyugon ki kyo na miling
dya tak napatay Jose ya na utod din ta inay daw kanen nang en nabilin.
Manakem aren en daw tama en uban buok ko i. Daw may matabo ki kanen na
malain ta inyo na pagpanaw, mangalised a gid ta tudo daw basi mapatay a pa."

Pagpakuyog Ki Benjamin Na Miling Ta Egipto

43 1 Naan ta lugar na Canaan segeng en na letem. 2 Na naubos en
pagkaan ya na dala ta mga bata Israel alin ta Egipto, pasugo
Israel danen an na malik naan ta Egipto aged malit isab ta pagkaan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Ambal Juda ki kanen, “Paandaman kay kan-o ta manugdumala ta
Egipto na daw malik kay naan ta Egipto, kinanglan na pakuyugon nay
ame na kamangnguran aged pwidi kay magtubang isab ki kanen. 4 Daw
tugutan no na muyog ki kami ame an na kamangnguran, malik kay
dya anduni na malit ta pagkaan. 5 Piro, daw dili no tugutan na muyog
kanen an ki kami, dili kay malik dya tak ambal ta manugdumala ya na
kinanglan na pakuyugon nay ame na kamangnguran aged pwidi kay
magtubang isab ki kanen.”
6 Ambal Israel, “Man-o tak paatagan a nyo ta prublima? Inta kan-o ula
kaw gasugid ta mama ya na may utod kaw pa na nabilin unti!”
7 Sabat danen, “Gausisa mama ya ki kami parti ta ame na kaugalingen
daw pamilya. Gainsa kanen daw bui pa ame na amay daw may utod kay
pa. Pasabat nay nang iya na insa. Ula ta isip nay na mambal kanen ya na
kinanglan na dleen nay dya ame na kamangnguran.”
8 Ambal Juda ki Israel na amay din, “Pakuyugon no nang en ki yaken
ame na kamangnguran aged mabui ki daw ula bisan isya ki kiten na
mapatay ta letem asta ate na mga bata. 9 Daw may malain na matabo
ki kanen, iatag ko ake na kabui para ki kanen. Gapangako a ki kaon
na ambligan ko kanen an. Daw dili ko kanen an madala balik ki kaon,
yaken magbaton ta tanan na pagbasol no asta ta ula katapusan. 10 Daw
patugutan kay no kan-o, darwa kay en inta bisis gabalik dya.”
11 Ambal Israel naan ta iya na mga bata, “Daw nyan gid dapat na
buaten ta, manaw kaw daw magdala ta mga rigalo para ta mama ya na
gadumala. Magdala kaw man ta pamanyos, deges ta putyukan, panaket,
paammot na mira, liso ta pistasyo daw liso ta almendra. 12 Magdala kaw
man ta kwarta na dubli pa ta kwarta na padala nyo kan-o para pangpalit
ta pagkaan daw para man ibalik nyo kwarta na pabetang danen kan-o
naan ta baba ta inyo na mga sako. Basi daw kasala nang danen ya.
13 Dleen nyo kamangnguran nyo an daw miling kaw dya ta manugdumala
ya. 14 Kabay pa na Dyos Na Makagagaem magpalemmek ta nakem ta
mama ya na maluoy kanen ki kyo aged ibalik din inyo na utod na Simeon
daw Benjamin ki yaken. Daw marwad mga bata ko, ula a may maimo.
Mangalised a nang gid en.”
15 Pagtapos ta ambal Jacob, gapriparar mga bata din an ta mga rigalo
na dleen danen daw padubli danen iran na kwarta. Pakuyog danen
Benjamin an daw giling danen naan ta Egipto. Pag-abot danen ta Egipto,
gatubang danen an ki Jose.
16 Na nakita Jose iya an na utod na Benjamin na pakuyog ta iya na mga
utod, pasugo din suguon na gadumala ta iya na balay, “Dleen no mga ittaw
na i naan ta ate na balay daw mag-iyaw ka ta ayep daw mag-imes ta igma
aged naan danen dya maan duma ki yaken.” 17 Pag-ambal Jose, gatuman
suguon din an daw padala ta suguon mga mag-utod an naan ta balay din.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 Nadlek mag-utod an tak padala danen an naan ta balay Jose.
Gaisturyaay danen an, “Padala ki unti tak kiten pabangdanan ta kwarta
ya na pabalik danen kan-o naan ta baba ta ate na sako. Basi dakepen ki
danen daw buaten na mga ulipen daw kamangen danen ate ya na mga
asno.” 19 Pag-abot danen naan ta gangaan ta balay, gaprani danen an
naan ta suguon daw gambal, 20 “Sir, ta primiro, giling kay di aged malit
ta pagkaan. 21 Ta ame na pag-uli, kalambot kay ta ame ya na puayan
daw pabukasan nay ame na mga sako. Naan ta baba ta mga sako nakita
nay ame na kwarta na ula buin. Anduni, balik nay ki kyo kwarta na i.
22 Gadala kay anduni ta dugang na kwarta para pangpalit ta ame na
pagkaan. Ula kay nalam daw kino gabetang ta kwarta naan ta ame na
sako.”

23 Ambal ta suguon, “Dili kaw magpalibeg. Dili kaw madlek tak inyo
na Dyos na pasirbian man ta inyo na amay, kanen gaatag ta manggad ki
kyo naan ta inyo na sako. Yaken kan-o gabaton ta inyo na bayad.” Pag-
ambal ta suguon, pagwa din Simeon alin ta prisuan daw padala ki danen.
24 Paselled danen an ta suguon naan ta balay daw paatagan ta waig daw
gaugas danen an ta iran na mga batiis. Papakaan man ta suguon mga
asno an danen. 25 Gapriparar danen an ta iran na mga rigalo na iatag ki
Jose. Plano danen na daw muli Jose ugto-adlaw, iatag danen ki kanen tak
namatian danen na naan dya danen migma.

26 Bag-o pa guli Jose an, nabetang en danen iran ya na mga rigalo naan
ta selled ta balay. Pag-uli din, paatag danen iran na rigalo ki kanen daw
galuod danen na gademel naan ta basak na magtaod. 27 Jose an gainsa ki
danen, “Kamusta kaw en? Ino, bui pa inyo na amay na manakem ya na
pasambit nyo kan-o ki yaken? Miad man lawa din ya?” 28 Sabat danen,
“Ame ya na amay na imo na suguon, biskeg pa man kanen an daw miad
man iya na lawa.” Pag-ambal danen, gademel danen naan ta tubangan
Jose na magtaod. 29 Patan-aw Jose danen an daw nakita din Benjamin
na utod din ta amay daw inay. Gainsa Jose ki danen, “Ino, nyan en
kamangnguran nyo na utod na pasambit nyo ki yaken kan-o?” Gambal
Jose ki Benjamin, “Tong, kabay pa na Dyos an mag-ubay gid ki kaon.”

30 Pag-ambal Jose, gadali kanen na gapamadyo ta mga utod din tak
kagalen gid en kanen an. Gangita kanen daw indi pwidi magal tak nidlaw
gid en kanen ta iya na mangngod. Gaselled kanen ta kwarto daw naan
dya gagal. 31 Na dayad en iya na pamatyag, galam-os kanen daw gagwa
na gabalik ta iya na mga utod tak napegengan din en iya na kaugalingen
na dili magal. Paggwa din, gasugo kanen an ta mga sinakepan din na
ipatad en mga pagkaan an. 32 Pagkaan an Jose papatad naan ta isya na
lamisa daw iya ta mga utod din naan ta isya pa na lamisa. Pagkaan ya
a ta mga Egiptuanen na duma Jose naan ta isya pa man na lamisa. Iling
tan pagpatad ta pagkaan ta mga utod Jose daw mga Egiptuanen tak

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kuntra ta pagpati ta mga Egiptuanen na magkaan tingeb ta mga Hebreo.
33 Lamisa ta mga utod din naan ta tubangan din daw papapungko din
danen an na gasudsunuray umpisa ta panganay asta ta kamangnguran.
Namasmasan ta mga utod din na gasudsunuray danen an. Gatan-away
danen an daw gatingala. 34 Mga pagkaan na papatad naan ta lamisaan
ta mga utod din naan alin ta lamisa Jose. Piro, mga pagkaan na paatag
ki Benjamin limma gid isleb kaysa ta pagkaan ta duma din na mga utod.
Gainem danen daw gangalipay duma ki Jose.

Plano Jose Para Mlaman Daw Gabag-o Mga Utod Din

44 1 Jose an gasugo ta suguon din na gadumala ta iya na balay,
"Pannuon no ta usto ta pagkaan mga sako an ta mga mama daw
balik iran an na kwarta naan ta iran na sako duma ta pagkaan. 2 Ugsak
no man ake ya na tasa na buat alin ta pilak naan ta baba ta sako ta
kamangnguran duma ta iya na kwarta na bayad ta pagkaan." Pag-ambal
Jose, gatuman suguon din an.
3 Sunod na adlaw, sellem pa, patugutan Jose na manaw mga utod din
an daw iran na mga ayep na asno. 4 Na dili pa danen madyo ta banwa,
pasugo Jose suguon din, "Lutuson no mga mama ya. Daw malambot no
danen, ambalen no danen na ate an na pagtratar ki danen miad. Man-o
tak pabalesan a danen ta malain na patakaw danen ake na tasa? 5 Yon na
tasa sikad impurtanti ki yaken tak pagamit ko ta pag-inem daw pagamit
ko man para mlaman ko daw ino mga matabo. Malain pabuat an danen
ki yaken."
6 Pagtapos ta ambal Jose, gapanaw suguon din. Na nalambot ta suguon
mga utod ya Jose, pambal din ki danen mga ambal Jose.
7 Ambal ta mag-utod naan ta suguon, "Sir, man-o tak pabangdanan kay
no na iling tan? Ula kay gaisip na takawen nay tasa ya ta imo na amo.
8 Nlaman nyo man na kan-o na gabalik kay alin ta Canaan, pabalik nay
ki kyo kwarta ya na nakita nay naan ta baba ta ame na mga sako. Ula
kay ganakaw ta blawan daw pilak naan ta balay ta imo na amo. 9 Sir, daw
makita no tasa ya naan ta isya ki kami na mga suguon nyo, patayen no
kanen an daw duma an ki kami imuon na inyo na mga ulipen."
10 Ambal ta suguon, "Sigi. Miad pa daw iling ti buaten ta. Daw makita
ko tasa ya naan ta isya ki kyo, imuon ko kanen an na ulipen. Piro, duma
an palibrien ko."
11 Pagtapos ta ambal ta suguon, kada isya ki danen gadali-dali na
papanaog iran na sako daw pabukasan. 12 Gumpisa suguon ta ngita alin
ta panganay asta ta kamangnguran. Tasa an nakita din naan ta sako
Benjamin. 13 Pagisi ta mag-utod iran na mga bayo ta kalised daw pakarga
danen iran na mga dala naan ta mga asno daw gapanaw danen isab
malik naan ta banwa na paistaran Jose.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 Pag-abot Juda daw iya na mga utod naan ta balay Jose, anen dya
Jose an. Danen an galuod daw gademel naan ta basak naan ta tubangan
din. 15 Ambal Jose naan ta mga utod din, “Man-o tak gabuat kaw ki
yaken ta malain? Ula nyo nlami na may sarang a na mlaman daw ino
malain na plano ta mga ittaw ki yaken.”
16 Ambal Juda ki kanen, “Ula kay may maambal ki kaon na amo nay.
Ino masabat nay ki kaon? Ula kay paagi na mapamatuuran na ula kay
ganakaw. Kami na mga suguon no pasilutan ta Dyos tenged ta malain na
buat nay kan-o. Tanan kay imuon no na imo na ulipen asta Benjamin tak
nakita no tasa ya naan ki kanen.”
17 Piro, ambal Jose, “Dili ko kyo yan silutan tanan! Daw kino nang na
naan ki kanen nakita ta suguon ko ake na tasa, kanen nang buaten ko na
ake na ulipen. Duma ki kyo malik ta inyo na amay. Kabay pa na dayad
inyo na pagpanaw.”

Pagpakiluoy Juda Tenged Ki Benjamin

18 Juda an gaprani ki Jose daw gambal, “Sir, daw pwidi, tugutan a no
na mag-ambal ki kaon. Daw pwidi, matian a no. Dili ka nang magilek ki
yaken na suguon no. Nlaman ko na may uturidad ka na paryo iya Paraon.
19 Sir, gainsa ka kan-o ki kami na mga suguon no daw may amay kay pa
daw may duma kay pa na utod. 20 Sabat nay ta imo na insa na may amay
kay pa, piro kanen an manakem en daw may isya kay pa na mangngod
na mama. Natao kanen na manakem en ame na amay. Iya na utod ta inay
patay en. Kanen nang en nabilin. Gani, palangga gid kanen an ta ame na
amay. 21 Sir, ambal no ki kami na dleen nay di ki kaon kamangnguran
nay aged makita no kanen an. 22 Ambal nay kan-o ki kaon na ame na
kamangnguran dili makapamadyo naan ta ame na amay. Daw malin
kanen an naan ta ame na amay, basi mapatay ame na amay. 23 Ambal no
man ki kami na imo na mga suguon na kinanglan na madala nay ame na
kamangnguran ki kaon aged pwidi kay magtubang ki kaon isab. 24 Sir,
gabalik kay ta ame na amay na imo man na suguon, naan ta Canaan daw
pasugiran nay ta imo ya na mga ambal.
25 “Na pasugo kay ta amay nay na malik kay di ta Egipto i daw malit
isab ta bisan tise nang na pagkaan, 26 sabat nay na dili kay pwidi miling
di. Kinanglan gid na pakuyugon nay ame na kamangnguran na miling
ki kaon aged pwidi kay magtubang ki kaon. Daw madala nay ame na
kamangnguran, pwidi kay miling di. 27 Amay nay ya na suguon no man,
gambal kanen ki kami na nlaman nay na sawa din gabata ta darwa
na mama. 28 Isya ki danen narwad daw isip ta amay nay na kanen ya
naguspat-guspat en ta mga ayep daw ula din en nakita asta anduni.
29 Manakem en ame na amay daw tama en uban iya na buok. Ambal din
na daw kamangen nay ame na kamangnguran ki kanen daw may matabo

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na malain ta ame na pagpanaw, mangalised gid kanen an daw basi
mapatay pa.
30 "Gani, Sir, dili a makabalik naan ta amay nay na imo na suguon
na dili nay duma muli kamangnguran nay an tak danen an isya nang
ta ginawa. 31 Daw malik kay na makita din na ula kakuyog ame na
kamangnguran, mapatay kanen an. Daw iling tan matabo, kami i na mga
suguon no tenaan na amay nay an na manakem pa man en mangalised ta
tudo daw mapatay. 32 Yaken na suguon no gapangako ta ame na amay na
daw may malain na matabo ta kamangnguran nay, atag ko ake na kabui
para ki kanen. Daw dili ko kanen mabalik naan ta ame na amay, yaken
magbaton ta tanan din na pagbasol ta bilog ko na kabui.
33 "Anduni, yaken na suguon no may pangabay ki kaon. Daw pwidi,
yaken nang en mabilin di daw buaten no na imo na ulipen na sal-i ta
kamangnguran nay. Daw maimo, pulien no kanen an duma ta ake na
mga utod. 34 Daw dili ko madala na muli kamangnguran nay, dili a malik
ta ame na amay tak dili a kagwanta na makita na kanen ya mangalised
gid ta miad."

Pagpakala Jose Naan Ta Iya Na Mga Utod

45 1 Pagtapos ta ambal Juda, dili mapegengan Jose iya na
kaugalingen naan ta tubangan ta tanan na mga ittawan din na
gatindeg dya tak kagalen gid en kanen an. Pasugo din mga ittawan din
na mwa. Na Jose nang en daw mga utod din nabilin dya, pakala din
iya na kaugalingen naan ta iya an na mga utod. 2 Tudo gid agal din asta
mga Egiptuanen ya kamati daw nabalitaan man ta mga ittaw naan ta
panimalay Paraon.
3 Ambal Jose naan ta mga utod din, "Yaken Jose." Ambal din pa, "Bui
pa ate na amay?" Piro, iya na mga utod ula kaambal tak nagulpian danen
daw nadlek gid na Jose pla na gatindeg naan ta iran na atubangan.
4 Ambal din pa naan ta mga utod din, "Daw pwidi, marani kaw ki
yaken." Na gaprani en danen an, ambal din, "Yaken Jose na utod nyo
na pabligya nyo kan-o na yon na padala a di naan ta Egipto i. 5 Anduni,
dili kaw mangalised daw dili kaw man magilek ta inyo na kaugalingen
tenged pabligya a nyo. Pauna a ta Dyos ki kyo na miling di ta Egipto
i aged magluwas ta kabui ta mga ittaw. 6 Natapos en darwa na taon
na letem naan ta lugar na i, piro may limma pa na taon na dili kauma
daw dili man kaani. 7 Pauna a ta Dyos ki kyo na miling di aged ta yi na
makatingala na paagi maluwas kaw ta letem daw dili man marwad inyo
na mga linai."
8 "Dili kyo gapadala ki yaken di. Dyos gapadala ki yaken di. Pabuat a
ta Dyos na manugtugda ta ari daw manugdumala ta iya na balay daw
manugdumala ta bilog na Egipto."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Patudluan Jose mga utod din daw ino ambalen danen naan ta
iran na amay. Ambal din, “Malik kaw dagli ta ate na amay naan ta
Canaan daw sugiran nyo kanen ya na bata din na Jose pabuat ta Dyos
na manugdumala ta bilog na Egipto. Pailingen nyo kanen ya di daw
kinanglan giran din. 10 Pwidi kanen mag-istar naan ta lugar na Gosen
dani ki yaken. Ambalen nyo na dleen din mga bata din, mga apo, mga
karniro, kanding, baka daw tanan din na mga pagkabetang. 11 Naan
ta Gosen iatag ko ki kyo daw ino inyo na mga kinanglanen aged dili
maleteman inyo na mga pamilya tak mabot pa limma na taon na letem.”
12 Ambal pa Jose naan ta mga utod din, “Anduni, nakita nyo daw
nakita man Benjamin na yaken gid en mismo gambal ki kyo ta ate na
linggwai na Hebreo. 13 Sugiran nyo ate na amay parti ta datas ko na
katengdanan naan ta Egipto daw tanan na mga nakita nyo di. Dasigen
nyo muli naan ta Canaan aged kabalik kaw dayon na dala nyo ate na
amay.”
14 Pagtapos ta ambal Jose, gatakes kanen an ki Benjamin na utod din
ta inay daw gagal kanen an. Gagal man Benjamin na gatakes ki Jose.
15 Paarekan man Jose tanan din na mga utod daw gagal. Na gaisturya
Jose ki danen daw paarekan din danen an, yon na gasalig en danen ki
kanen daw ula en danen adlek na mag-isturya ki kanen.
16 Kalambot balita naan ta balay Paraon parti ta mga utod Jose na
gabot daw nalipay gid Paraon asta mga upisyalis din. 17 Ambal Paraon
ki Jose, “Ambalan no imo na mga utod na magkarga en ta iran na mga
dala naan ta iran na mga ayep daw muli naan ta lugar na Canaan.
18 Daw malik di danen an, pakuyugon danen inyo na amay daw iran na
mga pamilya na miling di ki kaon. Tagan no danen an ta pinakadayad
na basak naan ta Egipto. Naan di makapagusto danen ta dayad gid na
pagkaan na prudukto ta iran di na taneman na basak. 19 Ambalan no man
danen an na magdala danen an ta mga karo alin ta Egipto para sakayan
ta iran na mga sawa daw derse na mga bata. Pakuyugon man danen inyo
na amay. 20 Dili danen manugon ta mga pagkabetang danen na mabilin
naan ta Canaan tak mag-atag a ki danen ta dayad gid na mga betang
naan ta Egipto i.”
21 Tanan na mga ambal Paraon pasunod ta mga bata Israel daw
paatagan Jose danen an ta mga karo sunod ta sugo Paraon daw paatagan
din man ta balon. 22 Kada isya ta mga utod din paatagan din ta bag-o
na bayo. Piro, Benjamin an a paatagan din ta limma na bag-o na bayo
daw tris sintos na bilog na pilak. 23 Padalaan din man iran na amay ta
sampulo na asno na mama na may karga na mga dayad na mga betang
alin ta Egipto daw sampulo na asno na bai na may karga man na trigo,
tinapay daw duma pa na pagkaan aged daw malik danen naan ta Egipto,
may balon pa danen an. 24 Na gapriparar en danen na manaw, Jose i

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gambal, “Dili kaw magbasulay naan ta dalan.” Pag-ambal Jose, papuli
din iya na mga utod.
25 Gapanaw en mga utod Jose alin ta Egipto na malik ta iran na amay
na Jacob naan ta Canaan. 26 Pag-abot danen, pasugid danen naan ta
iran na amay na bui pa Jose ya daw kanen gadumala ta bilog na Egipto.
Pagmati ta amay danen, gatanga gid kanen an tak nagulpian daw ula
kanen gapati ta sugid ta mga bata din. 27 Piro, pasugid danen naan ta
iran na amay tanan na mga ambal Jose daw nakita din man mga karo na
papadala Jose para sakayan danen. Pagkita din ta mga karo, gapati en
kanen an daw nalipay gid iya an na nakem. 28 Ambal Jacob, “Bui pa pla
bata ko ya na Jose! Gapati aren en. Miling a dya ki kanen aged makita ko
kanen ya bag-o a mapatay.”

Pag-iling Jacob Daw Iya Na Pamilya Naan Ta Egipto

46 1 Jacob na paumaw man na Israel, kanen daw tanan na naan
ta iya na panimalay gapanaw miling Egipto daw padala danen
tanan na mga pagkabetang danen. Pag-abot danen ta banwa na Beerseba,
gaiyaw kanen an ta mga ayep daw pasunog bilang alad naan ta Dyos na
pasirbian man ta amay din na Isaac.
2 Na kilem en, namatian Israel ambal ta Dyos paagi ta dagammo nang.
Ambal ta Dyos, “Jacob, Jacob.”
Sabat din, “Ngaran sa?”
3 Ambal ta Dyos, “Yaken Dyos na pasirbian ta imo na amay. Dili ka
madlek na miling naan ta Egipto tak naan dya buaten ko mga linai no na
bakod na nasyon. 4 Dumaan ta kaw miling naan ta Egipto daw pabaliken
ko imo na mga linai naan ta Canaan i. Daw mabot adlaw na mapatay ka,
anen Jose ta kilid no.”
5 Galin danen Jacob ta Beerseba. Bag-o danen galin, kanen an
papasakay ta mga bata din naan ta karo na papadala ta ari alin ta Egipto.
Papasakay man danen iya an na mga apo na derse pa daw mga magad
din naan ta duma na mga karo na alin man ta ari. 6 Padala man danen
iran na mga ayep daw mga pagkabetang na napundar danen naan ta
Canaan tak gasalyo Jacob an, mga bata din daw mga apo naan ta Egipto.
7 Tanan na mga bata din daw mga apo pakuyog din na munta ta Egipto.

Mga Linai Israel

8 Israel na paumaw man na Jacob, na giling kanen an naan ta Egipto
gakuyog ki kanen iya na mga bata daw mga linai. Yi iran na mga ngaran:
Ruben na panganay na bata Jacob 9 daw mga bata Ruben na mama:
Hanoc, Fallu, Hezron daw Carmi,
10 Simeon daw mga bata din na mama: Jemuel, Jamin, Ohad, Jaquin,
Zohar daw Saul. Inay Saul Canaanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Levi daw mga bata din na mama: Gerson, Coat daw Merari.
12 Juda daw mga bata din na mama: Er, Onan, Sela, Perez daw Zera.
Piro, napatay Er daw Onan naan ta Canaan.
Mga bata Perez na mama: Hezron daw Hamul.
13 Isacar daw mga bata din na mama: Tola, Puva, Job daw Simron.
14 Zabulon daw mga bata din na mama: Sered, Elon daw Jaleel.
15 Yon mga bata daw mga linai danen Lea daw Jacob na danen an naan pa ta Padan-aram. Isya bata an danen na bai na ngaran din Dina. Tanan danen trintay-tris.
16 Gad daw mga bata din na mama: Zifion, Hagi, Suni, Ezbon, Eri,
Arodi daw Areli.
17 Aser daw mga bata din na mama: Imna, Isva, Isvi, Beria, asta ta
utod danen na bai na ngaran din Sera.
Mga bata Beria na mama: Heber daw Malquiel.
18 Yon mga bata daw mga linai danen Zilpa daw Jacob. Tanan danen disi-sais. Zilpa suguon na paatag Laban ta bata din na Lea.
19 Mga bata a Raquel na sawa Jacob darwa danen an na mama: Jose
daw Benjamin.
20 Mga bata Jose na mama na kanen an naan ta Egipto: Manases
daw Efraim. Danen an mga bata Jose ki Asenat na
Egiptuanen na bata Potifera na pari naan ta banwa na On.
21 Mga bata Benjamin na mama: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naaman,
Ehi, Ros, Mupim, Hupim daw Ard.
22 Yon mga bata daw mga linai danen Raquel daw Jacob. Tanan danen katursi.
23 Dan daw bata din na mama na Husim.
24 Neftali daw mga bata din na mama: Jaseel, Guni, Heser daw Silem.
25 Yon mga bata daw mga linai danen Bilha daw Jacob. Tanan danen pitto. Bilha suguon na paatag Laban naan ta bata din na Raquel.
26 Tanan na mga bata daw mga linai Jacob na giling naan ta Egipto sisintay-sais, piro ula labet ta bilang mga magad din na bai. 27 Darwa bata Jose natao naan ta Egipto. Tanan-tanan danen na giling naan ta Egipto sitinta.

Jacob Daw Pamilya Din Naan Ta Egipto

28 Bag-o mabot danen Jacob naan ta Egipto, pasugo din Juda an na muna ki danen na miling ki Jose aged plamen din Jose ya na sugaten din danen an naan ta lugar na Gosen. Pag-abot danen naan ta Gosen,
29 pasugo Jose mga sinakepan din na magpriparar ta iya na kalisa daw gapanaw kanen aged mugat ki Israel na amay din naan ta Gosen. Pag-abot din, gaprani kanen ta iya na amay daw patakes din daw lugay iya na agal.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Ambal Israel ki Jose, “Bisan na mapatay a anduni, malipay a man
gyapon tak nakita ta kaw isab daw nlaman ko na bui ka pa.”
31 Ambal Jose naan ta mga utod din daw amay, “Miling a anay naan ki
Paraon daw sugiran ko kanen an na gabot en mga utod ko daw tanan na
pamilya ta amay ko alin ta Canaan. 32 Sugiran ko man na kyo yan mga
manugbantay ta mga ayep. Padala nyo man inyo na mga karniro, mga
kanding, mga baka daw tanan na mga pagkabetang nyo. 33 Basi Paraon
ya mag-umaw ki kyo daw minsa kanen daw ino pangabuian nyo. 34 Yi
sabat nyo ki kanen. Kyo na mga suguon din manugbantay ta mga ayep
alin pa sa kan-o na bata kaw pa asta anduni na paryo ta inyo na mga
kaapuan pugya. Iling tan ambalen nyo aged patiniren kaw unti Gosen i
na madyo ta mga Egiptuanen tak nalainan mga Egiptuanen ta mga ittaw
na manugbantay ta mga ayep.”

47 1 Jose i giling naan ki Paraon daw ambal din, “Abot en ake na
amay daw mga utod alin ta Canaan daw dala danen iran na mga
karniro, kanding, baka daw tanan na mga pagkabetang. Naan danen
anduni ta Gosen.”
2 Pakuyog Jose limma din na utod daw papakala din naan ki Paraon.
3 Paraon an gainsa ki danen, “Ino inyo na pangabuian?”
Sabat danen ki Paraon, “Kami i na mga suguon no manugbantay ta
mga ayep na paryo man ta ame na mga kaapuan pugya. 4 Giling kay naan
ta Egipto aged unti kay magtinir tak segeng na letem naan ta Canaan
daw ula en kan-enen mga ayep nay dya. Anduni, gapangabay kay ki kaon
na daw pwidi nang, kami i na mga suguon no tugutan no na magtinir
naan ta Gosen.”
5 Ambal Paraon ki Jose, “Tenged giling ki kaon imo na amay daw mga
utod, 6 paistaren no danen an naan ta Gosen na pinakadayad na basak
naan ta Egipto. Pilien no daw kino ki danen sagad magbantay ta ayep
aged danen pabantayen no ta ake na mga ayep.”
7 Na natapos en isturya Paraon naan ta mga utod Jose, padala Jose
amay din naan ki Paraon aged ipakala. Pag-abot Jacob naan ki Paraon,
gapangamuyo kanen na Paraon an bindisyunan ta Dyos. 8 Gainsa Paraon
an ki Jacob, “Pila idad no an en?”
9 Sabat Jacob, “Idad ko sinto trinta na taon. Lipo nang ake na kabui, dili
paryo ta kabui ta kaapuan ko anay pa sa na sikad lawig. Sigi a nang salyo-
salyo ta ake na istaran daw sikad tama na mga kabellay naageman ko.”
10 Pagtapos ta ambal Jacob, gapangamuyo kanen isab para ki Paraon
daw galin kanen naan ta tubangan Paraon.
11 Papaistar Jose amay din an daw mga utod naan ta pinakadayad na
basak ta Egipto na yon man lugar na Rameses[q] paryo ta sugo Paraon.

---

q **47:11** *Rameses* isya man na umaw ta lugar na Gosen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Pirmi gaatag Jose i ta pagkaan naan ta amay din daw mga utod din
asta en ta iran na mga pamilya daw tanan na mga gaistar ta iran na
panimalay dipindi ta iran na katamaen.

Pagdleen Jose Ta Tinaon Na May Letem

13 Tanan na mga lugar ula en pagkaan daw mga Egiptuanen daw mga
Canaanen nakulian daw galuya iran na mga lawa ta segeng gid na letem.
14 Naan ki Jose sigi palit mga ittaw an ta pagkaan. Patipon din tanan na
mga kwarta naan alin ta mga Egiptuanen daw mga Canaanen na bayad
danen ta pagkaan daw padala din kwarta an naan ta balay Paraon. 15 Na
sigi danen palit ta pagkaan ki Jose, naubusan en ta kwarta mga ittaw
naan ta Egipto daw Canaan. Tanan na mga Egiptuanen giling ki Jose daw
gambal, "Tagan kay no ta pagkaan tak ubos en ame na kwarta. Daw dili
kay no tabangan, mapatay kay ta letem."
16 Sabat Jose, "Daw ula kaw en kwarta, dleen nyo ki yaken inyo na mga
ayep aged balyuan ko ta pagkaan."
17 Yon na padala ta mga ittaw naan ki Jose iran an na mga ayep na mga
kabayo, mga asno, mga kanding, mga karniro daw mga baka. Pabalyuan
din ta pagkaan mga ayep na padala danen. Bilog na taon, gasupurta
kanen ta pagkaan ta mga ittaw balyo ta tanan danen na mga ayep.
18 Sunod na taon, giling mga ittaw naan ki Jose daw gambal, "Sir,
gasugid kay ta matuod na ubos en ame na kwarta daw naan en ki kaon
tanan nay na mga ayep. Ula en may nabilin ki kami na ibalyo nay pa ta
pagkaan. Ame nang en na mga kaugalingen daw mga basak pwidi nay an
ibalyo ta pagkaan. 19 Sir, tabangan kay no aged dili kay mapatay naan ta
imo na tubangan daw ame an na mga uma dili man maimo na sagbetan.
Paliten kay no daw buaten no imo na mga ulipen. Paliten no man ame
na mga basak aged imo nang en. Tagan no man kami ta pagkaan daw
binni aged dili kay mapatay daw may matanem kay naan ta ame na mga
basak."
20 Yon na gabligya tanan na mga Egiptuanen ta iran na mga basak ki
Jose tenged ta segeng gid na letem. Tanan na mga basak naan ta Egipto
iya en Paraon tak napalit Jose para ki kanen. 21 Tanan na mga ittaw
naan ta bilog na Egipto pabuat Jose na mga ulipen. 22 Piro, mga basak
ta mga pari ula din napalit tak danen an pasupurtaan Paraon ta iran na
pangabui. Yon na ula pabligya ta mga pari iran an na mga basak.
23 Jose an gambal naan ta mga ittaw, "Mamati kaw. Anduni, napalit ko
en kyo yan asta en inyo na mga basak para ki Paraon. Yi na binni iatag
ko ki kyo aged itanem nyo. 24 Daw mag-ani kaw en, isya na parti iatag
nyo para ki Paraon daw appat na parti inyo nang en aged may pangbinni
kaw daw may pagkaan inyo an na mga pamilya daw mga sinakepan."
25 Ambal danen, "Sir, miag kay na buaten no kami na mga ulipen Paraon

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tak kaon galuwas ki kami." 26 Gamando Jose parti ta tanan na mga basak
naan ta Egipto na ta limma na parti ta ani, isya na parti iatag para ki
Paraon. Yon man na mando pasunod ta mga Egiptuanen asta anduni.
Piro, mga basak ta mga pari ula napalit Jose para ki Paraon.

Tugon Bilin Israel

27 Israel na paumaw man na Jacob daw iya na pamilya gaistar naan ta
Egipto ta lugar na Gosen. Gatama iran na mga pagkabetang daw gatama
pa gid iran na mga linai. 28 Jacob an naan gaistar ta Egipto ta disi-syiti na
taon asta na gaidad kanen ta sinto kwarintay-syiti na taon.
29 Na gabot timpo na nabatyagan Israel na dali nang en iya na
kamatayen, papaumaw din Jose an daw ambal din, "Daw miad nakem
no ki yaken, ibetang no imo an na lima naan dalem ta ake na paa[r] daw
magpangako ka ki yaken na tumanen no ake i na tugon bilin ki kaon.
Daw mapatay a, dili a no ilebbeng naan ta Egipto. 30 Dleen no lawa ko
naan ta Canaan daw ilebbeng naan ta lebbengan ta mga alinan ko na
kaapuan."
Sabat Jose, "Sunuron ko imo an na tugon."
31 Ambal Israel, "Magpangako ka gid ki yaken." Pag-ambal din,
gapangako Jose ki kanen. Pagpangako Jose, gademel Israel an naan ta
uluan ta iya na kattri daw gadayaw ta Dyos.

Pagpangamuyo Jacob Para Ki Efraim Daw Manases

48 1 Paglambay ta pila na mga adlaw, may gasugid ki Jose na
gamasakit Jacob na amay din. Pakuyog Jose darwa din na bata
na Manases daw Efraim na magsud-o naan ta iya na amay. 2 May gasugid
ki Jacob na miling ki kanen bata din na Jose. Pagmati din, gadasig lawa
din an. Gabangon kanen an daw gamungko naan ta iya na neggaan.
3 Ambal Jacob ki Jose, "Dyos Na Makagagaem gapakita kan-o ki yaken
naan ta banwa na Luz naan ta Canaan daw gapangako kanen na tagan a
din ta mga kaayaran. 4 Naan dya gambal Dyos ki yaken na tagan a din ta
mga bata daw patamaen din ake na mga linai daw danen an buaten din
na bakod na nasyon na may tama na grupo ta mga linai. Ambal din pa na
iatag din ki danen Canaan para iran na lugar ta ula katapusan."
5 Ambal pa Jacob ki Jose, "Efraim daw Manases na mga bata no na
natao unti naan ta Egipto bag-o a giling di, anduni kabigen ko na ake
man na mga bata paryo ki Ruben daw Simeon. 6 Daw may mga bata kaw
na matao pa na sunod ki Efraim daw Manases, dili ko kabigen na ake.
Imo en. Mabaton danen iran na panublien alin ki Efraim daw Manases.

---

[r] **47:29** May pasaysay parti ta *pagbetang ta lima naan ta dalem ta paa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Genesis 24:2.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Na galin kay kan-o ta Padan-aram, bakod gid ake na kalised tak napatay
Raquel ya naan ta ame na pagbyai munta ta Canaan naan dani ta banwa
na Efrata. Palebbeng ko kanen naan ta kilid ta dalan na munta ta Efrata."
Efrata an paumaw man na Betlehem.
8 Na nakita Israel[s] mga bata an Jose, insa din, "Kino ni?"
9 Sabat Jose ta amay din, "Yi mga bata ko na atag ta Dyos ki yaken
naan ta Egipto i."
Ambal Israel, "Papranien no danen an naan ki yaken aged bindisyunan
ko."
10 Dili makita ta usto Israel mga bata an Jose tenged mata Israel delem
en tak manakem en kanen an. Yon na paprani Jose mga bata din an naan
ta iya na amay. Pagprani ta mga bata Jose, patakes Israel daw paarekan
danen an. 11 Ambal Israel ki Jose, "Salig ko na dili ta kaw en makita isab.
Piro, dili nang kaon nakita ko. Tenged ta pagbeet ta Dyos, nakita ko man
imo na mga bata."
12 Pagtapos ta ambal Israel, pakamang Jose mga bata din naan kilid
ta buol Israel. Galuod kanen an daw gademel na magtaod. 13 Paprani
din isab mga bata din an naan ki Israel[t] daw paibitan din Efraim an ta
tuo din na lima para Efraim naan dapit ta wala na lima Israel. Manases
an a paibitan din ta wala din na lima para Manases naan dapit ta tuo
na lima Israel. 14 Paunat Israel iya na blukan daw palambid din. Tuo din
na lima patungtong din naan ta ulo Efraim bisan na kanen mangngod
daw patungtong din man wala din na lima naan ta ulo Manases na
magulang.[u]
15 Papangamuyuan Israel danen an Jose,
"Kabay pa na yi na mga bata tagan ta Dyos ta tama na mga
kaayaran.
Dyos pasirbian ta lolo ko na Abraham daw amay ko na Isaac.
Kanen man gaamblig ki yaken ta bilog ko na kabui asta anduni.
16 Kanen angil na galuwas ki yaken alin ta tanan na mga malain.
Kabay pa na paagi ta yi na mga bata dili malipatan ta mga ittaw
ngaran ko
daw ngaran man ta lolo ko na Abraham daw amay ko na Isaac.
Kabay pa man na patamaen ta Dyos iran na mga linai."
17 Na gapangamuyo Israel, nakita Jose na patungtong Israel tuo din
na lima naan ta ulo Efraim. Dili miag Jose an tak salig din na sala

---

[s] **48:8** Ngaran na *Israel* isya man na umaw ki Jacob. [t] **48:13** Ta timpo Jacob, daw may ittaw na liag din na pamatuuran na isya na bata pakabig din na iya gid en, bata ya pagiba o paprani naan ta kilid ta iya na buol. Yon na paprani Jose iya na mga bata naan ta buol Jacob na amay din para pamatuuran Jacob na mga bata an pakabig na iya gid en. [u] **48:14** Yi kaugalian ta mga Hebreo: Daw magbindisyon danen ta iran na mga bata, tuo na lima patungtong naan ta ulo ta panganay na bata.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagtungtong an ta lima ta iya na amay. Pawiran din lima an ta amay din
aged isalyo inta naan ta ulo Manases. 18 Ambal din ta amay din, “Tay, dili
iling san. Dapat betang no tuo no na lima naan ta ulo Manases tak kanen
panganay ko na bata.”
19 Piro, dili miag amay Jose na isalyo tuo din an na lima naan ta
ulo Manases. Ambal din, “Tong, nlaman ko daw ino pabuat ko. Mga
linai Manases patamaen ta Dyos daw danen tauron ta mga ittaw.
Piro, mangngod din na Efraim may mas datas katengdanan kaysa ta
katengdanan Manases daw iya an na mga linai patamaen ta Dyos daw
danen an buaten din na tama na mga nasyon.”
20 Iling tan pabuat Israel na pabindisyunan din mga bata an Jose na
Efraim an patagan din ta mas datas na katengdanan kaysa ki Manases. Ta
iya na pagbindisyon, ambal din pa,

“Daw magpangamuyo mga linai ko,
gamiten danen inyo na ngaran. Iling ti ambal danen:
Kabay pa na tagan kaw ta Dyos ta mga kaayaran
paryo ta pag-atag din ki Efraim daw Manases.”

21 Israel an gambal ki Jose, “Nlaman no na dali a nang en mapatay.
Piro, Dyos an padayon na mag-ubay ki kyo daw pabaliken kaw din naan
ta Canaan na lugar ta ate na mga alinan na kaapuan. 22 Naan ko ki kaon
iatag dayad na basak naan ta lugar na Siquem, dili naan ta imo na mga
utod. Yon na basak nakamang ko kan-o ta timpo ta gira kuntra ta mga
Amornen.”

Katapusan Na Mga Ambal Jacob Para Ta Mga Bata Din

49 1 Na Jacob i daw pamilya din naan gaistar ta Egipto, paumaw
Jacob mga bata din na mama daw ambal din, “Magtipon kaw ki
yaken tak isugid ko daw ino pa matabo ki kyo ta mabot pa na mga adlaw.

2 Kyo na mga bata ko marani kaw di
daw mamati ki yaken na amay nyo na Israel.
3 Ruben, kaon na panganay ko na bata,
kaon keseg ko daw una ko na bunga.
Kaon pataod ta tanan na mga utod no
tak mas biskeg ka kaysa ki danen.
4 Dili ka kapegeng ta imo na kaugalingen
paryo ta biskeg na selleg ta baa na dili mapegengan.
Dili en kaon may datas na katengdanan bilang panganay
tak gadulog ka ta sawa ko
daw pagayyaan no nang kami i.
5 Simeon daw Levi, kyo na mag-utod,
pagamit nyo inyo an na ispada ta pagpatay.
6 Dili a maglabet ta inyo an na pagsapol.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dili a man maglabet ta malain na plano nyo.
Tenged ta inyo na gilek, kapatay kaw ta mga ittaw.
Papiang nyo mga baka an aged masadyaan kaw.
7 Kyo yan silutan tak papatay nyo mga ittaw
ta subla nyo na gilek daw iseg.
Mga linai nyo magbelagay
daw maglapta man danen an naan ta lugar
ta mga linai ta inyo na mga utod.
8 Kaon, Juda, pirdien no imo an na mga kuntra.
Kaon yan dayawen ta imo na mga utod
daw danen magdemel ta tubangan no na magtaod.
9 Juda, kaon yan biskeg paryo ta lion na bata pa
na gatekeb ta ayep daw gabalik ta iya na taguan
daw ganegga na gapaunat-unat nang.
Kaon yan paryas ta lion na bai na ula may nangaas na magtublag
ki kanen.
10 Kaon, Juda, naan ki kaon pirmi katengdanan na magdumala
daw magpadayon na naan ta imo na mga linai
asta mabot kanen ya na mag-ari gid ta tanan.
Kanen an tumanen ta tanan na mga nasyon.
11 Tama daw tambek gid mga tanem no.
Bisan magbanget ka ta asno no naan ta dayad na blagen ta ubas,
dili din man gyapon maubos ubas an tak sikad tama.
Bisan bino daw dega ta ubas na minog
ibunak no ta imo an na mga bayo,
dili man gyapon maubos tak sikad tama.
12 Dayad gid tubbas ta inyo na taneman ta ubas
na yon na pirmi minog lagen mata no an ta inem ta bino.
Tama gid na gatas alin ta imo na mga ayep
na yon na puti gid imo an na ngipen ta inem ta gatas.
13 Kaon, Zabulon, imo na lugar naan ta kilid ta dagat
daw imo na duungan limbengan ta mga sakayan.
Dlunan ta imo na basak kaabot asta ta Sidon.
14 Kaon, Isacar, paryo ka ta biskeg na ayep na asno.
Bisan may karga en na gasablay naan ta tudtod din, ganegga pa
man gyapon.
15 Daw makita no na lugar na istaran no dayad na puayan,
maganyaan ka gid.
Yon na mag-agwanta ka nang na magpaulipen naan ta duma
bisan papas-anen ka danen ta beg-at
daw piliten ka danen na mag-ubra ta bellay.
16 Kaon, Dan, magdumala ta imo na mga linai

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paryo man ta mga utod no na danen an magdumala
ta grupo ta mga linai ko na alin ki danen.
17 Kaon, Dan, iseg ka paryo ta bekkessan na dalitan na naan ta kilid ta agian
na mangagat ta tiked ta kabayo
na yon na mulog na gaayang-ayang ittaw na gasakay.
18 GINUO, gatagad a na luwasen a no.
19 Kaon, Gad, sulungon ta mga tulisan,
piro magbales ka ki danen na sulungon no daw pirdien.
20 Kaon, Aser, mag-ani ka ta pagkaan na sikad sabor
daw maalen na para ta mga ari.
21 Kaon, Neftali, paryo ka ta usa na pabuy-an
daw gabata ta dayad na mga tinday.
22 Kaon, Jose, paryo ta ila na tinday na asno
naan tengnged ta tuburan daw kilid ta bukid.
23 Mga manugpana gasulong ki kaon tenged pademetan ka danen
daw palagas ka danen ta pana.
24 Ula galiyas imo na pagpuntarya ta pagbales
daw imo na blukan pabiskeg ta Dyos
Na Makagagaem Na Pasirbian Jacob.
Kanen an Dyos na paumaw na Manugbantay
daw Bakod Na Bato Na Dangepan Israel
tenged pirmi gaamblig daw galuwas ki yaken.
25 Kabay pa na Dyos Na Makagagaem na pasirbian ta amay no,
magtabang kanen ki kaon
daw tagan ka din ta tama gid na mga kaayaran.
Pirmi dayad tubbas ta imo na basak tenged Dyos an
mag-atag ta uran, tun-og daw adlaw alin ta apaw
daw mag-atag ta waig alin ta dalem ta basak.
Malipay ka gid tenged Dyos an
mag-atag ki kaon ta tama na mga bata daw mga ayep.
26 Yaken na amay no, mga kaayaran na nabaton ko mas dayad
daw tama gid kaysa ta mga dayad na betang
na makita naan ta mga bukid daw mga bungyod na ula katapusan.
Kabay pa na iling tan man na mga kaayaran mabaton no
tak naan ki kyo na mag-utod, kaon ake na pinili.
27 Kaon, Benjamin, paryo ka ta iseg na ayam na sikad mangagat
na tanan na mga makita din, adlaw man o kilem, papatay din
daw pakaan."
28 Yon mga ambal ta iran na amay na para ki danen. Kada isya ki danen may mga bindisyon na igo gid ki danen. Dusi na bata Israel, danen an mga alinan ta dusi na linai ta nasyon na Israel.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kamatayen Jacob Daw Paglebbeng Ki Kanen

29 Israel i gatugon-tugon naan ta mga bata din, "Dali a nang en mapatay.
Daw mapatay a, naan a nyo ilebbeng tingeb ta alinan ko na mga kaapuan
naan ta lebbengan danen ta kwiba naan ta uma Efron na Hetanen. 30 Kwiba
an na lebbengan danen naan ta uma naan ta lugar na paumaw na Macpela
naan dapit ta sennangngan ta Mamre na sakep ta Canaan. Kwiba an daw uma
napalit en Abraham ki Efron na Hetanen para buaten na lebbengan. 31 Naan dya
nalebbeng Abraham ya daw Sara na iya na sawa, daw Isaac man daw Rebeca
na iya na sawa. Naan ko man dya nalebbeng Lea ya. 32 Uma an daw kwiba na
naan ta uma papalit lolo ko na Abraham naan ta mga Hetanen."
33 Pagtapos Jacob ta iya na patugon-tugon, pauntay din iya na mga
batiis naan ta kattri daw ganegga daw nabugto iya na ginawa na yon
man duma en kanen ya ta alinan din na mga kaapuan na gauna en.

50 1 Na napatay en Israel na amay Jose, gagal Jose an daw patakes
din daw paarekan iya na amay. 2 Pasugo din iya na mga sinakepan
na manugbulong na balsamuon danen lawa Israel daw gatuman danen an.
3 Keteb ta kwarinta na adlaw iran na balsamo tak iling tan kaugalian ta mga
Egiptuanen. Mga Egiptuanen gapug-aw ta sitinta na adlaw para ki Israel.
4 Na natapos en mga inadlaw ta iran na pug-aw, Jose i gambal ta mga
upisyalis ta Paraon, "Daw miad nakem nyo ki yaken, lingen nyo tuo ki
Paraon, 5 'Kan-o i na dali nang en amay ko ya mapatay, paambalan a din na
magpangako a na naan ko kanen ilebbeng ta lebbengan na naubra din para
ki kanen naan ta lugar na Canaan. Daw pwidi nang, tugutan a no na miling a
naan ta Canaan daw ilebbeng ko lawa din. Daw tapos en, malik a dayon.' "
6 Patugutan Paraon na manaw Jose para ilebbeng iya na amay aged
matuman din papangako ta iya na amay ki kanen.
7 Gapanaw Jose i daw gakumpanyar man tama na mga upisyalis Paraon
asta mga may datas na katengdanan naan ta palasyo Paraon daw duma pa na
impurtanti na mga manugdumala ta bilog na Egipto. 8 Tanan man na pamilya
Jose daw iya na mga utod asta mga panimalay ta iya na amay gakumpanyar
man. Nabilin nang ta lugar na Gosen iran na mga bata daw mga ayep. 9 May mga
gasakay ta kalisa daw gangabayo. Sikad gid tama na mga ittaw gakumpanyar.
10 Pag-abot danen dani ta linasan na naan ta Atad naan ta liyo ta Suba Jordan,
gangasebe danen daw gaug-og ta sikad tudo. Gapug-aw danen Jose ta pitto
na adlaw. 11 Na nakita ta mga Canaanen iran na pag-agal naan ta linasan ta
Atad, ambal danen, "Segeng gid na kasebe ta mga Egiptuanen." Yon tenaan na
pangaranan na Abel Misraim[v] lugar ya na naan dya danen gaug-og. Lugar ya na
Abel Misraim naan liyo ta Suba Jordan.

---

[v] **50:11** Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Abel Misraim* beet ambalen *lugar na naan dya gaug-og mga Egiptuanen.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Patuman ta mga bata Jacob iya na tugon 13 tak padala danen iya na
lawa naan ta Canaan daw palebbeng danen naan ta kwiba na naan ta
uma naan ta Macpela naan dapit ta sennangngan ta Mamre na papalit
Abraham ki Efron na Hetanen para lebbengan. 14 Pagtapos lebbeng danen
ta amay Jose, gabalik Jose an naan ta Egipto asta mga utod din daw
tanan na mga gakumpanyar.

Pagpatawway Jose Ta Nakem Ta Iya Na Mga Utod

15 Na napatay en Jacob, mga utod Jose gambal, "Basi daw gademet Jose
ki kiten daw males kanen ta tanan ta na mga nabuat kan-o na malain."
16 Yon na may pasugo danen na miling ki Jose daw mag-ambal ta iling ti,
"Bag-o napatay ate na amay, pasugo kay din na 17 ambalen nay ki kaon
na daw pwidi nang, kami i na mga gasirbi man ta Dyos ta ate na amay
patawaren no ta ame na sala ki kaon." Pagmati Jose ta iran na tugon,
gagal kanen an.
18 Mga utod din giling pa gid ki kanen daw galuod na gademel danen
naan ta basak naan tubangan din aged magtaod. Ambal danen, "Daw
pwidi, matian kay no. Kami i mga suguon no."
19 Ambal Jose ki danen, "Dili kaw madlek. Dili ta kyo balesan ta malain
tak Dyos nang may matareng an na magbales. 20 Kyo gaplano kan-o na
magbuat ta malain ki yaken, piro Dyos an gaplano para ta kayaran ta
tama na mga ittaw na danen an maluwas alin ta kamatayen. 21 Gani,
dili kaw madlek. Iatag ko ki kyo daw naan ta inyo na mga bata na derse
bisan ino na kinanglanen nyo."
Iling tan pabuat Jose para ipasigurado din ki danen na kanen an miad
ki danen man gyapon daw para magtawway iran na nakem.

Kamatayen Jose

22 Jose i daw mga utod din duma ta iran na pamilya padayon na gaistar
naan ta Egipto. Gaidad en kanen ta sinto dyis na taon.
23 Bui pa kanen na natao mga apo Efraim ta buol. Mga bata Maquir na
bata Manases pabaton din daw pakabig din man na danen iya na mga bata.
24 Gabot timpo na Jose i gambal naan ta iya na mga utod, "Dali a nang
en mapatay. Piro, Dyos magpadayon ta pag-ubay ki kyo daw mabot adlaw
na dleen din inyo na mga linai alin ta yi na lugar munta ta Canaan na
pangako din pugya na iatag din ki danen Abraham, Isaac daw Jacob."
25 Mga bata Israel na yon man mga utod Jose, paambalan Jose na danen
an magpangako ki kanen. Ambal din, "Dyos an magpadayon ta pag-
ubay ki kyo daw dleen kaw din naan ta banwa ya na papangako din.
Magpangako kaw na dleen nyo dya mga bekkeg ko alin di."
26 Na gaidad en Jose i ta sinto dyis na taon, napatay kanen an.
Pabalsamo danen lawa din naan ta Egipto daw paugsak naan ta kabaong.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Miad Na Balita

Na Pasugid

Mateo

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Mateo

Yi na libro una ta appat na libro naan ta *Bag-o Na Kasugtanan* na nasulat parti ta kabui daw kamatayen Jesu-Cristo. Naan ta yi na libro, Jesus an papakala na kanen papaabot ya na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Natuman paagi ki kanen mga nasulat naan ta Una Na Kasugtanan na mga pangako ta Dyos ta iya na mga ittaw.

Mga ngaran ta kaapuan na alinan Jesus nalista naan ta yi na libro daw may nasulat man parti ta mga natabo alin ta iya na pagtao asta ta iya na pagbakod. Nasulat man naan ta yi na libro parti ta pagwali Juan na manugbautismo na mga ittaw an dapat magnelsel daw dilian iran na mga sala aged danen an anda en para ta pag-abot Ginuo Jesus. Nasulat man parti ta pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen. Pagtapos ta pagtintar, Jesus ya galibot naan ta Galilea na gasugid ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos. Gapaayad kanen an ta mga ittaw na may masakit daw gapagwa ta mga malain na ispiritu naan ta mga ittaw. Katapusan na isturya naan ta yi na libro parti ta pag-alin din ta Galilea munta ta Jerusalem daw parti man ta mga natabo dya ki kanen seled ta pitto na adlaw na nabilin ta iya na kabui. Nasulat man parti ta iya na kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus daw pagbannaw ta Dyos ki kanen.

Katamaan ta mga nasulat naan ta yi na libro parti ta pagtudlo Jesus. Paagi ta mga nasulat parti ta iya na pagtudlo, mlaman ta na kanen an maalam daw bantog na manugtudlo parti ta pagdumala ta Dyos. Yon isya ta mga tenaan na yi na libro na *Mateo* una ta appat na libro parti ta iya na kabui daw kamatayen. Mga patudlo din na nasulat naan ta yi na libro nabetang naan ta limma na grupo. Makita una na grupo ta mga patudlo din naan ta kapitulo singko asta syiti, pangarwa ya naan ta kapitulo dyis, pangallo ya naan ta kapitulo trisi, pang-appat ya naan ta kapitulo disi-utso daw panglimma ya naan ta kapitulo binti-kwattro daw binti-singko.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Mateo

1. Mga kaapuan na alinan Jesus daw pagtao din (1:1 - 2:23)
2. Pagwali Juan na manugbautismo (3:1-12)
3. Pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen (3:13 - 4:11)
4. Pagtudlo Jesus daw pagpaayad din ta mga ittaw na naan kanen ta Galilea (4:12 - 18:35)
5. Pag-alin Jesus naan Galilea na munta naan ta Jerusalem (19:1 - 20:34)
6. Pitto na adlaw na nabilin ta kabui Jesus, iya na pagtubang naan ta mga upisyalis daw iya na kamatayen (21:1 - 27:66)
7. Pagbannaw ta Dyos ki Jesus (28:1-15)
8. Pagkitaay Jesus daw mga apustulis (28:16-20)

Mga Kaapuan Na Alinan Jesu-Cristo
(Lucas 3:23-38)

1 **1-6a** Yi sinulat parti ta mga kaapuan na alinan Jesu-Cristo na isya na linai Ari David, daw Ari David an isya na linai Abraham. Abraham an amay Isaac daw isya ta mga bata din Jacob na amay Juda daw iya na mga utod.[a] Juda an nangasawa ki Tamar daw darwa iran na bata, Fares daw Zara. Fares an amay Esrom daw iya na bata Aram, Aram an amay Aminadab daw iya na bata Naason, Naason an amay Salmon na nangasawa ki Rahab daw iran na bata Booz. Booz an nangasawa ki Ruth. Obed iran na bata. Obed an amay Jesse daw iya na bata Ari David.

6b-11 Ari David an nangasawa ta dati na sawa Orias. Solomon iran na bata. Solomon an amay Roboam daw iya na bata Abias, Abias an amay Asa daw iya na bata Josafat, Josafat an amay Joram daw iya na bata Ozias, Ozias an amay Jotam daw iya na bata Acaz, Acaz an amay Esequias daw iya na bata Manases, Manases an amay Amos daw iya na bata Josias, daw Josias an amay Jeconias daw iya na mga utod. Ta timpo Josias, mga Israelinen pabiag daw padala man naan ta Babilonia.

12-16 Alin ta timpo na mga Israelinen pabiag daw padala naan ta Babilonia asta ta pagtao Jesus, yi mga alinan din na kaapuan: Salatiel na bata Jeconias. Salatiel an amay Zorobabel daw iya na bata Abiud, Abiud an amay Eliaquim daw iya na bata Azor. Azor an amay Sadoc daw iya na bata Aquim na amay Eliud. Eliud an amay Eleazar daw iya na bata Matan, Matan an amay Jacob na amay Jose na sawa Maria. Maria an inay Jesus na paumaw na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.[b]

---

[a] **1:1-6a** *Juda daw iya na mga utod,* na dusi danen tanan, alinan ta nasyon na Israel. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw nasyon na *Israel* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[b] **1:12-16** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Gani, naan ta lista i ta mga kaapuan Jesus katursi na sunod-sunuray
na mga mag-amay alin ki Abraham asta ki Ari David, daw alin ki Ari
David katursi man na sunod-sunuray na mga mag-amay asta ta timpo
na mga Israelinen pabiag daw padala naan ta Babilonia, daw katursi
man na sunod-sunuray na mag-amay asta ki Jesus na Pinili Ta Dyos Na
Mag-ari.

Pagtao Jesu-Cristo
(Lucas 2:1-7)

18 Iling ti pagtao Jesu-Cristo: Iya na inay na Maria nakagunan
Jose. Na ula pa danen nakasal daw ula pa gadumaay, Maria i bagnes
en paagi ta gaem ta Dyos Ispiritu Santo. 19 Dili inta miag Jose i na
dayunon iran na kasal tak Maria i bagnes. Piro, tenged matareng na
ittaw Jose i daw dili man kanen miag na magayyaan Maria an, paisip
din na belagan[c] ta sikrito nang. 20 Na gaminsar nang pa kanen daw ino
buaten din, katunuga kanen i. Nali nang, may angil na alin ta Ginuo
Dyos na gapakita naan ta iya na dagammo daw gambal, "Jose na linai
Ari David, dili ka magdua-dua na Maria an batunon no na imo na
sawa tak ganangken kanen an paagi ta gaem ta Dyos Ispiritu Santo.
21 Magbata Maria ta mama daw bata an ngaranan no na Jesus[d] tak
kanen an magluwas ta mga ittaw na kalai din[e] alin ta silot ta iran na
mga sala."
22 Iling tan natabo parti ki Maria aged matuman ambal ta Dyos anay
pa sa paagi ta isya na prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos.
Ambal ta prupita, 23 "Magbagnes dlaga na ula pa natandeg ta mama daw
kanen i magbata ta mama. Umawen bata an ta ngaran na Emmanuel."[f]
na beet ambalen "Dyos an naan ki kiten".
24 Pagbugtaw Jose, patuman din ambal ya ta angil daw Maria i
pabaton din na iya na sawa.[g] 25 Piro, ula din tandega asta na magbata
Maria i ta panganay na bata na mama. Pangaranan Jose bata an na
Jesus.

---

[c] **1:19** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na daw gakagon en mama an, pabilang din en na kanen an sawa en ta bai ya. Piro, daw dili en miag mama an na dayunon iran na kasal, kinanglan mag-atag kanen an ta kasulatan naan ta bai na pamatuod na belagan din bai an. Kinanglan man na may darwa na tistigo ta iran na pagbelagay. Pwidi nyo mabasa parti ta *kagon* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [d] **1:21** Ngaran i na *Jesus* beet ambalen *Ginuo i galuwas*. [e] **1:21** *Mga ittaw na kalai din*beet ambalen mga linai Israel na yon man mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [f] **1:23** Isaias 7:14 [g] **1:24** Ta timpo danen Jose, kaugalian ta mga Judio na maskin nakagunan ta mama isya na bai daw pakabig en na danen an magsawa, magtagad pa ta pila na duminggo mama an bag-o bai ya sugaten din na dleen naan ta istaran din. Gani, ambal na *Maria i pabaton din na iya na sawa* beet ambalen na Maria i pabaton Jose daw padala naan ta istaran din.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Gaduaw Alin Ta Sennangngan

2 1 Jesus i natao naan ta Betlehem na sakep ta prubinsya Judea ta
timpo na Herodes ari dya.[h] Tenged ta iya na pagtao, may gabot na
mga mama naan ta Jerusalem alin ta lugar naan dapit ta sennangngan.
Danen an mga manugtagna ta matabo paagi ta pagpanilag ta mga bituon.
Nanginsa danen an naan ta mga ittaw, 2 "Indi bata ya na natao na mag-
ari ta mga Judio? Nakita nay isya na bituon naan ta sennangngan na
tanda ta iya na pagtao daw giling kay di aged mag-atag ta pagdayaw ki
kanen."
3 Na namatian Ari Herodes balita ya na may bata na natao na mag-
ari ta mga Judio, gapalibeg kanen i asta man mga ittaw naan ta bilog
na Jerusalem. 4 Paumaw din tanan na mga manugdumala na mga pari
daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises[i] daw painsaan din danen
an daw ino nabetang naan ta mga sinulat ya parti daw indi matao Pinili
Ta Dyos Na Mag-ari. 5 Sabat danen, "Naan ta Betlehem na sakep ta
prubinsya Judea tak nasulat anay pa sa ta isya na prupita na manugsugid
ta kabebet-en ta Dyos:
6 'Kyo na naan ta Betlehem na sakep ta prubinsya Judea,
bisan sise nang inyo na banwa,
yi bantog gid naan ta Judea
tak alin ta inyo na linai
mabot isya na manugdumala.
Paryo kanen ta manugbantay ta karniro
tak kanen manguna daw magbantay
ta ake na mga ittaw na mga linai Israel.' "[j]
7 Pagmati Herodes ta sabat danen, pasapol din dayon ta sikrito mga
mama na gabot alin ta sennangngan daw painsaan din daw kan-o gid
gagwa bituon ya na iran na nakita. 8 Pagsabat danen ta iya na insa,
papanaw din danen an naan ta Betlehem daw paambalan, "Sigi, manaw
kaw daw ngitaen nyo gid bata ya. Daw makita nyo kanen, sugiran a nyo
aged miling a man dya daw mag-atag ta pagdayaw ki kanen."
9-10 Pag-ambal ta ari ya, gapanaw danen dayon. Na gapanaw danen,
nali nang nakita danen isab bituon ya na dati nakita danen naan ta
sennangngan. Sikad gid bakod iran na kalipay na nakita danen bituon ya.
Pasunod danen asta na gateneng en usoy ta apaw ta balay na naan dya
bata ya. 11 Gaselled danen ta balay ya daw nakita danen bata an daw iya

---

[h] **2:1** *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo uno ari na paumaw na *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan*. Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes*. [i] **2:4** Pwidi nyo mabasa parti ta *mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [j] **2:6** Mikeas 5:2

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na inay na Maria. Galuod danen i daw gaatag ta pagdayaw naan ta bata.
May dala danen i na maalen na mga rigalo na blawan, kamangyan daw
paammot na mira. Pagwa danen iran na mga rigalo daw paatag naan ta
bata an.
12 Na muli en mga mama na alin ta sennangngan, paambalan danen
i ta Dyos paagi ta dagammo na dili en danen malik ki Herodes. Tenged
ta iran na dagammo, guli danen naan ta iran na lugar na ula en danen
gaagi isab naan ta Jerusalem.

Pagdala Danen Jose Ki Jesus Naan Ta Egipto

13 Paglambay ta pila na mga adlaw na gapanaw en na muli mga mama
ya na naan alin ta sennangngan, may angil na alin ta Ginuo Dyos na
gapakita isab ki Jose naan ta iya na dagammo na gambal, "Jose, mangon
ka daw dleen no bata an daw iya na inay na miling naan ta lugar na
Egipto. Naan kaw nang dya anay magtinir mintras ula a pa gambal ki
kyo na malik tak ngitaen Herodes bata an aged patayen."
14 Pagmati Jose ta ambal ta angil, kilem pa kanen i gabangon daw
dleen mag-inay i naan ta Egipto. 15 Naan danen dya magtinir asta na
Herodes an mapatay. Ta iran na pag-iling naan ta Egipto, natuman ambal
ya ta Ginuo Dyos anay pa sa paagi ta isya na prupita: "Papagwa ko ake
an na bata alin ta Egipto."[k]

Pagsugo Herodes Na Patayen Mga Bata Na Mama

16 Na nlaman Herodes na nawaisan kanen an tak mga mama ya na
alin ta sennangngan ula gabalik ki kanen, sikad gid gilek din an. Gasugo
kanen na patayen tanan na mga bata na mama na gaidad ta darwa taon
paebes na naan ta Betlehem daw mga banwa na dani nang. Iling tan sugo
din tak ta banta din mga darwa taon idad Jesus tenged ta sugid ta mga
mama ya parti daw kan-o danen nakita bituon ya. 17 Na papatay mga bata
na mama tenged ta sugo Herodes, natuman ambal ya ta Dyos paagi ki
Jeremias na prupita anay pa sa,
18 "May namatian na mga gaug-og daw gaaya
naan ta banwa na Rama.[l]
Gagal gid Raquel i tenged ta iya na mga bata.
Dili kanen an mapalipay
tak iya na mga bata ula en."[m]

---

[k] **2:15** Oseas 11:1 [l] **2:18** Rama i sise na banwa na dani nang ta Jerusalem.
[m] **2:18** Jeremias 31:15 Naan ta Jeremias 31:15 daw Mateo 2:18, Raquel i pakabig na inay ta tanan na mga Judio tak kanen sawa Jacob na alinan ta tanan na mga Judio. Naan ta Mateo 2:18, Raquel i bilang isya na alimbawa ta tanan na mga inay na Judio naan ta Betlehem na gaaya tak iran na mga kabataan na mama papapatay Ari Herodes.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagsalyo Danen Jose Naan Ta Banwa Nazaret Alin Ta Egipto

19 Na patay en Herodes ya, may angil alin ta Ginuo Dyos na gapakita
eman ki Jose naan ta dagammo din na naan pa danen an ta Egipto.
20 Gambal angil i, "Jose, mangon ka. Dleen no mag-inay an daw malik
kaw en naan ta lugar na Israel tak patay en mga ittaw ya na gusto na
patayen bata an."
21 Pagmati Jose ta ambal ta angil, gabangon kanen i daw padala
din mag-inay an na malik naan ta Israel. 22 Piro, na namatian Jose na
Arquelao en ari ta prubinsya Judea sal-i ta amay din na Herodes, adlek
Jose na malik dya. Gadiritso nang en danen Jose naan ta Galilea tak
paandaman kanen ta Dyos naan ta dagammo din na dili malik ta Judea.
23 Naan danen dya gaistar ta banwa na Nazaret. Ta pag-istar Jesus dya,
natuman ambal ya ta Dyos anay pa sa paagi ta mga prupita, "Kanen an
umawen na Nazareno."

Pagwali Juan Na Manugbautismo
(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

3 1 Paglambay ta tama na mga taon alin ta pagtao Jesus, giling Juan
i na manugbautismo naan ta lugar na ula kabalayan naan ta Judea.
Naan dya Juan i gawali ta mga ittaw na giling ki kanen aged mamati ta
iya na wali. 2 Ambal din, "Magnelsel kaw daw dilian nyo inyo an na mga
sala tak anduni abot en upurtunidad na makapasakep kaw ta papaabot
nyo na pagdumala ta Dyos."[n] 3 Juan i, kanen ittaw na pasambit naan ta
sulat Isaias na prupita anay pa sa:

"May ittaw naan ta lugar na ula kabalayan
na galaygay na bakod iya na kagi.
Ambal din ta mga ittaw,
'Ipriparar nyo agian an para ta pag-abot ta Ginuo.
Tadlengen nyo dalan an na agian din!' "[o]

4 Juan i gabayo ta mga nauman alin ta belbel ta kamilyo daw iya an
na bakles buat alin ta langgit ta ayep. Iya an na pagkaan mga apan-apan
daw deges ta putyukan.[p] 5 Sikad tama na mga ittaw giling ki kanen alin
ta syudad Jerusalem daw duma pa na mga banwa ta bilog na prubinsya

---

[n] **3:2** Pwidi nyo mabasa parti ta *pagdumala ta Dyos* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[o] **3:3** Isaias 40:3 Naan ta Mateo 3:3 *ittaw na galaygay na bakod iya na kagi* beet ambalen Juan na manugbautismo daw *agian na ipriparar* beet ambalen mga ittaw an na pawalian din. Pawali din na kinanglan magbag-o danen aged danen an anda para ta pag-abot ta Ginuo. [p] **3:4** Pasuot Juan na bayo paryas man ta pasuot ta mga prupita anay pa sa na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. Sikad simpli iya na bayo daw pagkaan. Ta timpo Juan, belbel ta kamilyo pabuat na benang daw paimo na tila. Bayo na buat ta tila na alin ta belbel ta kamilyo pasuot ta mga imol.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Judea daw mga banwa na dani ta Suba Jordan. 6 Gaamin danen an ta
iran na mga sala daw pabautismuan din danen an naan ta Suba Jordan.
7 Piro, na nakita Juan tama na mga Pariseo daw Saduseo[q] na giling
man dya aged magpabautismo, pambalan din danen an, "Kyo na malain!
Paryo kaw ta mga bata ta bekkessan na dalitan![r] Salig nyo taan na paagi
nang ta inyo na pagpabautismo malikawan nyo mabot an na silot ta Dyos
tenged ta iya na kagilek. 8 Daw nelselan nyo daw dilian inyo an na mga
sala, kinanglan ipakita nyo paagi ta inyo na mga buat. 9 Dili kaw man
magsalig na maluwas kaw alin ta silot ta Dyos na mambal kaw ta inyo
na kaugalingen, 'Kami i mga linai Abraham!' Sugiran ta kyo na pwidi
imuon ta Dyos mga bato na i na linai Abraham! 10 Tandaan nyo! Priparar
en Dyos an na silutan kaw tenged ta inyo na mga sala na paryo kanen ta
ittaw na gaalo en ta wasay din naan ta puon ta kaoy na pukanen tak kada
kaoy na dili dayad iya na bunga pukanen daw pilak naan ta apoy. 11 Yaken
gabautismo ki kyo paagi nang ta waig na pamatuod na kyo yan ganelsel
en daw padilian nyo man en inyo na mga sala. Piro, may mabot sunod ki
yaken na mas datas iya na katengdanan kaysa ta ake na katengdanan. Dili
a bagay na magsirbi ki kanen maskin ta pagdala nang ta iya na sandal tak
datas gid iya na katengdanan. Bautismuan din duma an ki kyo paagi ta
Dyos Ispiritu Santo daw duma ya paagi ta apoy. 12 Kanen an priparar en
na magbelag ta mga ittaw na matareng naan ta mga dili matareng. Paryo
kanen an ta ittaw na gimes en na panginan iya an na naani na trigo tak
gibit en ta gamit na pangpangin aged mabelag linggas an naan ta uot.
Trigo an na linggas taguon din naan ta iya na kamalig. Piro, uot an daw
uppa sunugon din naan ta apoy na dili mapatay."

Pagbautismo Ki Jesus
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

13 Ta yon man na timpo na tama na mga ittaw gapabautismo ki Juan,
Jesus i galin ta Galilea daw miling ki Juan naan ta Suba Jordan aged
magpabautismo man. 14 Piro, dili inta miag Juan i daw ambal din, "Yaken
dapat na bautismuan no, piro giling ka di ki yaken para magpabautismo?"
15 Sabat Jesus, "Buaten no nang anduni tak dapat na tumanen ta liag an ta
Dyos." Pag-ambal Jesus, gakumpurmi Juan na bautismuan din Jesus an.
16 Na nabautismuan en Jesus daw gatakas kanen ta waig, dayon gabukas
langit an daw nakita din Dyos Ispiritu Santo an gapababa naan ki kanen
paryo ta salampati. 17 May namatian na gambal na naan ta langit, "Yi ake
na bata na palangga ko. Nalipay a gid ki kanen."

---

[q] **3:7** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Pariseo* daw mga *Saduseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [r] **3:7** Ta timpo Juan, ta isip ta mga Judio malain na ittaw paanggid ta bekkessan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagtintar Satanas Ki Jesus
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

4 1 Pagtapos ta pagbautismo ki Jesus, padala kanen i ta Dyos Ispiritu
Santo naan ta lugar na ula kabalayan aged tintaren Satanas. 2 Naan
dya gapwasa kanen i seled ta kwarinta na adlaw daw kwarinta man na
kilem. Paglambay ta kwarinta na adlaw, nletem gid kanen i. 3 Gabot
Satanas na manugtintar daw gambal ki kanen, "Tenged na kaon yan
Bata Ta Dyos, imuon no na tinapay mga bato na i." 4 Sabat din, "Naan ta
sinulat na pulong ta Dyos may ambal, 'Dili nang ta tinapay mabui mga
ittaw. Kinanglan man tanan an na paambal ta Dyos.' "[s]
5 Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta Jerusalem na syudad
ta Dyos daw patindeg naan ta pinakadatas na parti ta Timplo. 6 Ambal
Satanas, "Tenged na kaon yan Bata Ta Dyos, mugpa ka tak naan ta
sinulat na pulong ta Dyos may ambal,
'Magsugo Dyos an ta mga angil din na magbantay ki kaon.'[t]
Nasulat man,
'Saluon ka danen ta iran na mga lima aged dili ka katupa naan ta bato.' "[u]
7 Sabat eman Jesus, "Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, 'Dili
no piliten Ginuo an na imo na Dyos na pamatuuran din pa iya na pag-
amblig ki kaon.' "[v]
8 Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta sikad datas na bukid
daw papakita ki kanen tanan na nasyon ta kalibutan daw iran an na
manggad. 9 Ambal Satanas, "Daw magluod ka ki yaken na sirbian a
no, tanan na napakita ko iatag ko ki kaon." 10 Sabat Jesus, "Layas ka,
Satanas! Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, 'Magsirbi ka ta
Ginuo na imo na Dyos. Kanen nang sirbian no.' "[w]
11 Jesus i padilian Satanas daw pila na mga angil gabot daw paasikaso
danen Jesus i.

Pag-umpisa Jesus Ta Iya Na Pagwali Naan Ta Galilea
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Na nabalitaan Jesus na Juan ya na manugbautismo napriso, galin
kanen i ta prubinsya Judea daw malik naan ta lugar na Galilea. 13 Ula
nang en kanen gatinir naan ta banwa na Nazaret tak galakted kanen naan

---

[s] **4:4** Deuteronomio 8:3 [t] **4:6** Mga Salmo 91:11 [u] **4:6** Mga Salmo 91:12 [v] **4:7** Naan ta Deuteronomio 6:16 pwidi nyo mabasa laygay Moises naan ta mga paryo din na Hebreo na dili danen piliten Dyos an na pamatuuran din pa na gaamblig kanen ki danen paryo ta dati na buat danen na gariklamo danen an naan ki Moises parti ta pag-amblig ta Dyos ki danen. Naan ta Exodo 17:1-7 pwidi nyo mabasa isturya parti ta iran na pagriklamo ki Moises. [w] **4:10** Deuteronomio 6:13

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta banwa na Capernaum daw naan dya gaistar. Capernaum an naan kilid
ta Dagat Galilea[x] daw dani ta darwa na lugar na Zabulon daw Neftali.[y]
14 Tenged naan dya Jesus gistar, natuman ambal ya Isaias na prupita anay
pa sa:
15 "Naan ta mga lugar na Zabulon daw Neftali
na gatubang ta dagat[z] daw naan liyo ta Suba Jordan
na yon man lugar na Galilea na istaran ta tama na mga ittaw
na dili iya ta Dyos,
16 mga ittaw dya paryo danen an ta mga ittaw na lugay en gatinir naan
ta delem na lugar,
piro kakita en ta sikad pawa.
Paryo man danen an ta mga ittaw na lugay en gistar naan ta
delem na lugar na iran na kabui pirmi naan ta piligro,
piro may gapawa en naan ki danen."[a]
17 Alin ta timpo na Jesus i gaistar naan ta Capernaum, kanen i
gaumpisa en ta pagwali naan ta mga ittaw na ambal din, "Magnelsel kaw
daw dilian nyo inyo an na mga sala tak anduni abot en upurtunidad na
makapasakep kaw naan ta papaabot nyo na pagdumala ta Dyos."

Pagpili Jesus Ta Una Din Na Mga Tinudluan
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Na gapanaw Jesus i naan ta kilid ta Dagat Galilea, nakita din darwa
na mag-utod na mananagat na Simon na paumaw man na Pedro daw
iya na utod na Andres na danen an galaya. 19 Gambal Jesus i ki danen,
"Muyog kaw ki yaken aged imuon ta kyo na ake na mga tinudluan. Paryo
ta ubra nyo na kyo yan mananagat ta sidda yon man imuon ta kyo na
mananagat ta mga ittaw tak tudluan ta kyo na maglaygay ta mga ittaw
na magpasakep danen ta pagdumala ta Dyos."
20 Pag-ambal Jesus, pabilin dayon danen iran ya na mga laya daw
gakuyog ki kanen.
21 Gapadayon Jesus i ta pagpanaw daw naan ta unaan nakita din man
darwa na mag-utod na Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo.
Naan danen ta sakayan na buti duma ta iran na amay na gapuna danen
an ta iran na pukot. Paumaw Jesus mag-utod an 22 daw padilian dayon
danen iran na amay naan ta buti daw gakuyog ki Jesus.

---

[x] **4:13** Pwidi nyo mabasa parti ta *Dagat Galilea* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[y] **4:13** Zabulon daw Neftali mga bata Israel. *Darwa na lugar na Zabulon daw Neftali* beet ambalen mga lugar na sakep ta panublien ta mga linai Zabulon daw Neftali. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw iya na mga bata naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Israel*. [z] **4:15** Dagat an na pasambit Dagat Galilea. [a] **4:16** Isaias 9:1-2 Paanggid naan ta birsikulo disi-sais beet ambalen na may gabot na manluluwas naan ta mga ittaw na mga ula gapati ta Dyos daw adlek ta kamatayen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Buat Jesus Naan Ta Galilea
(Lucas 6:17-19)

23 Galibot Jesus i ta bilog na Galilea na gatudlo naan ta mga balay
tipunan ta mga Judio daw gasugid kanen an ta miad na balita parti ta
pagdumala ta Dyos. Paayad din mga ittaw an na may mga masakit daw
may mga dipirinsya ta lawa. 24 Galapta gid naan ta bilog na prubinsya ta
Siria balita an parti ta mga nabuat Jesus. Padala ki kanen tama na mga
ittaw bisan ino iran na masakit, mga ittaw na gabatyag ta segeng na sakit
ta lawa, mga naseddepan ta malain na ispiritu, mga kuyapen daw mga
paralitiko. Napaayad Jesus danen an tanan. 25 Tama ittaw na gakuyog ki
Jesus na mga taga-Galilea, mga taga-Decapolis[b] daw mga taga-Jerusalem.
Duma an na gakuyog ki kanen alin pa ta duma na mga banwa na sakep
ta prubinsya Judea daw alin ta liyo Suba Jordan.

Mga Tudlo Jesus Na Kanen Naan Ta Isya Na Bukid
(Lucas 6:20-23)

5 1 Na nakita Jesus na tama ittaw giling naan ki kanen, gatukad kanen
i naan ta isya na bukid daw naan dya kanen gapungko. Iya na mga
tinudluan gaprani ki kanen 2 daw gatudlo kanen ki danen ta iling ti:
3 "May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na nalam na danen
an gakinanglan ta Dyos
tak beet ambalen na sakep danen an ta iya na pagdumala.
4 May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na gangasebe anduni
tak danen an lipayen ta Dyos.
5 May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na mapainebesen
tak mabaton danen tanan na papangako ta Dyos.
6 May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na liag magtuman ta
kabebet-en ta Dyos na terek ta iran na tagipusuon
tak tabangan din danen an aged matuman gid danen iya na
kabebet-en.
7 May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na maluluy-on
tak danen an kaluuyan ta Dyos.
8 May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na iran na palabi
pagsirbi daw pagtuman ta Dyos
tak mabot adlaw na makita danen kanen an.
9 May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na gabuat ta paagi na
maglineng pagdumaay ta mga ittaw

---

[b] **4:25** *Decapolis i* ngaran ta lugar na naan dya nasakep sampulo na syudad na naan dapit sennangngan ta Suba Jordan. Naan ta linggwai na Griego ngaran na *Decapolis* beet ambalen *sampulo na syudad.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tak Dyos an pasunod danen na paryo danen ta mga bata na
gasunod ta ugali ta iran na amay.
10 May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na papangabot ta
mga gakuntra ki danen tenged ta iran na pagsunod ta kabebet-en
ta Dyos
tak beet ambalen na sakep danen ta iya na pagdumala.
11 May angken kaw na kalipay alin ta Dyos daw matabo na painsulto
kaw, papangabot kaw ta mga gakuntra ki kyo daw ambalan ta
maskin ino nang na malain na mga ambal na dili matuod tak kyo
yan sakep ki yaken.
12 Daw maagian nyo mga malain na iling tan, magkalipay kaw ta miad
tak may bakod na bales naan ta langit na patagana ta Dyos para ki kyo.
Demdemen nyo na inagian nyo an na bellay paryas nang ta inagian ta
mga prupita ya na una ki kyo na danen an papangabot ta mga gakuntra
ki danen. Bisan iling tan iran na inagian, kabaton danen ya ta bakod na
bales alin ta Dyos."

Mga Tinudluan Jesus Paanggid Ta Asin Daw Ilaw
(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35; Lucas 11:33)

13 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Kyo na mga
tinudluan ko, paryo kaw ta asin na kinanglan para ta kayaran ta mga
ittaw ta kalibutan i. Isipen nyo: Daw ula en lasa asin an, impusibli na
magmasin pa isab. Ula en pulos. Papilak nang en daw nautaran ta mga
ittaw.[c]
14 "Kyo paryo man ta ilaw ta kalibutan tak gatabang kaw ta mga ittaw
aged na makala danen Dyos an. Makita gid mga buat nyo an paryo ta
syudad na naan apaw ta bungyod na iya na pawa impusibli na maliperan.
15 Daw mga ittaw magtutod ta lampraan, dili danen takleban ta gantangan.
Ibetang danen naan ta tungtungan ta ilaw aged selled ta balay mapawaan
daw tanan na mga ittaw dya kakita. 16 Iling man tan, dili nyo ilikem inyo
na pagsunod ta Dyos aged makita ta mga ittaw inyo na mga binuatan na
miad daw dayawen danen Dyos an na ate na Amay naan ta langit."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Sinulat Moises

17 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili kaw
mag-isip na ake na tuyo ta pag-iling di para magtudlo ta mga

---

[c] **5:13** Asin an gaatag ta sabor naan ta pagkaan daw pagamit man aged maglugay pagkaan an. Naan ta paanggid na paisturya Jesus na nasambit din asin, beet din ambalen na ta pagtuman ta iya na mga tinudluan ta iran na katengdanan bilang iya na mga tinudluan, dapat iran na mga buaten para ta kayaran ta duma na mga ittaw tak daw dili, ula en pulos iran na pagsunod ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ittaw na dili danen kinanglan na tumanen Mga Sinulat Moises
daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita. Ake na tuyo ta pag-iling di para
maintindian ta mga ittaw beet ambalen ta mga sinulat ya aged
tumanen danen ta usto. 18 Iling gid tan ake na tuyo daw sugiran
ta kyo na maski marwad kalangitan an daw kalibutan i, dili gid
marwad bisan isya na tise na litra daw isya na kurit ta litra na
naan ta Mga Sinulat Moises mintras ula pa natuman tanan na dapat
matuman na mga ambal ta Dyos na naan ta mga sinulat ya. 19 Daw
kino na dili magtuman ta maskin pinakasimpli na sugo naan ta Mga
Sinulat Moises daw magtudlo ta duma na dili kinanglan tumanen,
kanen bilangen na may pinakababa na katengdanan ta tanan na
sakep ta pagdumala ta Dyos. Piro, daw kino na magtuman ta mga
sugo daw magtudlo ta duma na danen magtuman man, kanen
bilangen na may datas na katengdanan naan ta pagdumala ta Dyos.
20 Gambal a ki kyo na daw inyo na pagsunod ta kabebet-en ta Dyos
paryo nang ta pagsunod ta mga Pariseo daw mga manugtudlo ta
Mga Sinulat Moises, impusibli na masakep kaw ta pagdumala ta
Dyos."

Pagpaandam Jesus Parti Ta Mga Buat Na Kuntra Ta Duma Na Mga Ittaw

21 Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Namatian
nyo en na gasugo Dyos an naan ta mga kaapuan na alinan nyo,
'Dili ka magpatay,'[d] daw gasugo man na 'daw kino makapatay
sintinsyaan.' 22 Piro, gambal a ki kyo na daw kino may kagilek ta iya
na duma, sintinsyaan man. Bisan kino na gainsulto ta iya na duma
na pambalan din, 'Kabos ka gid,' nakasala kanen daw dapat dleen
naan ta ate na kadatasan na kunsiyo na Sanedrin para manabat.
Bisan kino na pagayyaan din iya na duma na pambalan din,
'Bungbuang ka,' nakasala kanen daw dapat apoy na naan ta impirno
iya na tupaan. 23 Gani, daw magbetang ka en inta ta imo na dala na
alad naan ta alaran daw naan dya nademdeman no na may duma na
lain beet ki kaon, 24 bilin no anay alad no an naan ta atubangan ta
alaran daw ilingan no kanen an daw mangayo ka ta pasinsya. Daw
magmiaray kaw en, malik ka daw dayunon no imo na pag-alad naan
ta Dyos.
25 "Daw may gakusar ki kaon, arigluon no dayon na ula kaw pa
kabot naan ta uwis tak daw kyo naan en ta uwis, intriga ka naan ta
gwardya daw prisuon. 26 Iling gid tan matabo ki kaon daw sugiran
ta kaw na dili ka pagwaen asta na mabayaran no gid tanan na dapat
bayaran."

---

[d] **5:21** Exodo 20:13, Deuteronomio 5:17

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpaandam Jesus Ta Mga Mama Parti Ta Pag-isip Ta Malain Naan Ta Bai

27 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo
en sugo ta Dyos na iling ti, ‘Dili ka mag-intra ta bai na sawa ta duma.’[e]
28 Piro, gambal a ki kyo na daw mama magtan-aw ta isya na bai daw
gaisip ta malain, paryo na kanen an gaintra en. 29 Daw tuo no na mata
tenaan na nakasala ka, dapat lukaten no daw pilak. Mas miad pa na
kulang isya na parti ta imo na lawa kaysa na kumplito daw pilak ka naan
ta impirno. 30 Daw tuo no na lima tenaan na nakasala ka, dapat uturon
no daw pilak. Mas miad pa na kulang isya na parti ta imo na lawa kaysa
na kumplito daw naan ka tupa ta impirno.”

Pagpaandam Jesus Ta Mga Mama Parti Ta Pagbelag Danen Ta Iran Na Sawa

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

31 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Sugo man ta Dyos
na daw mama gusto magbelag ta iya na sawa, kinanglan buatan din ta
kasulatan ta pagbelag.[f] 32 Piro, gambal a ki kyo na daw bisan kino na
mama na belagan din iya an na sawa na ula man gaintra ta mama, kasala
kanen an tak daw mangasawa isab pabelagan din an na sawa, paryas
man gyapon na gaintra ta mama. Bisan kino na mama na mangasawa
ta bai na nabelagan, kasala kanen an tak paryas man gyapon na gaintra
kanen ta bai.”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pagsumpa

33 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo man
en na ta una gasugo Dyos an naan ta mga kaapuan na alinan nyo, ‘Dili no
bawien imo na sumpa naan ta Dyos. Tumanen no daw ino imo na sumpa
ki kanen.’[g] 34 Piro, gambal a ki kyo, daw magpangako kaw, dili kaw nang
en magsumpa. Dili kaw magsumpa paagi ta pagsambit ta langit tak naan
dya truno ta Dyos ta iya na pagdumala. 35 Dili kaw man magsumpa paagi
ta pagsambit ta kalibutan tak kalibutan i sakep ta iya na pagdumala na
paryo naan di gatungtong iya na batiis. Dili kaw man magsumpa paagi
ta pagsambit ta Jerusalem tak Jerusalem syudad na iya ta Dyos na
makagagaem na ari. 36 Dili kaw man magsumpa paagi ta pagsambit ta
inyo na ulo tak dili nyo kaya na pamitemen daw paputien maskin isya
naet ta inyo na buok. 37 Mas dayad daw miag kaw na mag-ee, ambalen
nyo nang ‘Ee.’ Daw miag kaw na magdili, ambalen nyo nang ‘Dili.’ Maskin
ino pa na duma na ambal na pasambit nyo, naan alin en ki Satanas.”

---

[e] **5:27** Exodo 20:14 [f] **5:31** Deuteronomio 24:1 [g] **5:33** Mga Numero 30:2

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pagbales
(Lucas 6:29-30)

38 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo en sugo
ta Dyos na iling ti, ‘Daw kino magsamad ta mata ta duma, iya na mata samaren
man. Daw kino magtangtang ta ngipen ta duma, iya na ngipen tangtangen
man.’[h] 39 Piro, gambal a ki kyo na dili kaw magbales ta mga ittaw na gabuat ta
malain ki kyo. Daw tampaen ka naan ta tuo no na mimi, itubang no man liyo
no an na mimi. 40 Daw idimanda ka na kamangen imo an na bayo, iatag no man
imo na pang-isleb. 41 Daw piliten ka ta isya na sundalo na pas-anen iya an na
dala ta isya kilumitro, dleen no bisan pa asta ta darwa na kilumitro. 42 Tagan no
daw kino mangayo ki kaon daw paelesen no man daw kino gaeles.”

Paggugma Para Ta Mga Kuntra
(Lucas 6:27-28, 32-36)

43 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo en
sugo ta Dyos na iling ti, ‘Gugmaen nyo inyo na mga arey[i] daw demetan
nyo mga gakuntra ki kyo.’ 44 Piro, gambal a ki kyo na gugmaen nyo
mga ittaw na gakuntra ki kyo daw pangamuyuan nyo mga ittaw na
gapangabot ki kyo 45 tak daw iling tan buaten nyo, ate an na Amay naan
ta langit pasunod nyo na paryo kaw ta bata na gasunod ta ugali ta iya
na amay. Miad man gyapon Dyos an naan ta mga ittaw na malain daw
ula gasunod ki kanen daw naan man ta mga ittaw na miad daw gasunod
ki kanen tak danen tanan pasilakan din ta adlaw daw paatagan ta uran.
46 Daw gugmaen nyo an mga ittaw nang na gagugma ki kyo, dili kaw
magpaabot na mabaton nyo dayad na bales alin ta Dyos. Bisan mga
manugsukot ta buis[j] gagugma ta mga gagugma ki danen. 47 Daw mga
patubay nyo an mga paryo nyo nang na Judio, ino inyo na buat na mas
miad pa ta duma? Bisan mga ittaw na ula kakala ta Dyos gabuat man ta
iling tan. 48 Gani, buaten nyo daw ino miad an naan ta mga ittaw aged
paryas kaw ta ate na Amay naan ta langit na tanan na pabuat din miad.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagtabang Naan Ta Mga Gakinanglan

6 1 Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Ambligan
nyo na daw magbuat kaw ta miad, dili para nang na makita ta

---

[h] **5:38** Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21 [i] **5:43** Levitico 19:18 [j] **5:46** Ta timpo Jesus, lugar ta mga Judio sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Mga manugsukot an ta buis pabilang ta iran na mga kasimanwa na danen an mga traydor tak gasirbisyo para ta gubirno ta Roma. Katamaan man ki danen gapangwarta nang. Gani, pabilang danen an na makasasala na mga ittaw. Mga manugsukot ta buis pasambit bilang alimbawa ta mga ittaw na bisan danen an makasasala gagugma man ta mga gagugma ki danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga ittaw aged dayawen kaw tak daw iling tan buaten nyo, ula kaw
mabaton na bales alin ta ate na Amay naan ta langit. 2 Gani, daw mag-
atag kaw ta limos, dili nyo umawen mga ittaw na marani na makita
danen inyo an na pag-atag. Iling tan pabuat ta mga ittaw na iran na
pag-atag pakita-kita nang. Na danen an naan ta mga balay tipunan
daw mga dalan, liag danen na iran na pag-atag makita ta tama na mga
ittaw aged dayawen danen an. Iling gid tan pabuat danen, piro sugiran
ta kyo na ula duma na bales na mabot pa ki danen ta iran na pag-atag
ta limos daw dili, pagdayaw nang ya ta mga ittaw. 3 Daw magtabang
kaw ta mga gakinanglan, dili nyo isugid bisan pa ta seed nyo gid na
arey 4 aged sikrito nang inyo an na pagtabang tak nakita ta Dyos na
ate na Amay naan ta langit daw kanen magbales ta dayad ki kyo."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpangamuyo
(Lucas 11:2-4)

5 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Daw mangamuyo
kaw, dili nyo sunuron buat an ta mga ittaw na iran na pagpangamuyo
pakita-kita nang. Gusto danen na mangamuyo na gatindeg naan ta mga
balay tipunan daw naan ta mga kanto ta karsada aged sigurado gid na
mlaman ta mga ittaw na danen an dyusnon. Iling gid tan pabuat ta duma
na ittaw, piro sugiran ta kyo na ula en duma na bales na mabot pa ki
danen ta iran na pagpangamuyo daw dili, pagtan-aw nang ya ta mga
ittaw. 6 Gani, daw mangamuyo ka, melled ka naan ta imo na kwarto na
kaon nang daw saraan ngaan an. Naan dya, mangamuyo ka ta Dyos na
ate na Amay na dili makita. Piro, kanen kakita ta mga buat na ula nakita
ta mga ittaw daw balesan ka din ta dayad.
7 "Daw mangamuyo kaw, dili lawig na balik-balik na mga ambal. Iling
tan buat ta mga ittaw na ula kakala ta Dyos tak salig danen daw lawig
iran na pangamuyo, mamatian danen an ta iran na dyos. 8 Dili kaw
magparyo ki danen tak bag-o kaw mangamuyo, nlaman en ta ate na
Amay naan ta langit inyo an na mga kinanglan. 9 Gani, daw mangamuyo
kaw, iling ti:

'Amay nay na naan ta langit,
kabay na kalaen ka ta tanan na mga ittaw na kaon nang Dyos daw
tumanen ka danen.
10 Kabay na mabot en timpo
na magdumala ka ta tanan na mga ittaw.
Kabay na mga ittaw ta kalibutan i magtuman ta imo na kabebet-en
na paryas naan ta langit patuman imo na kabebet-en.
11 Tagan no kami i ta ame na kinanglan na pagkaan ta anduni na adlaw.
12 Patawaren no kami i ta ame na mga sala
paryas na napatawad nay man mga kasala an ki kami.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Tabangan kay no na dili kay madala ta mga tintar.
Luwasen kay no ki Satanas.
Yi ame na pangamuyo
tak kaon Ari Na Makagagaem
daw dayawen ka ta ula katapusan. Amen.' "[k]
14 Ambal pa Jesus, "Daw patawaren nyo mga ittaw na kasala ki kyo,
patawaren kaw man ta ate na Amay na naan ta langit. 15 Piro, daw dili
nyo patawaren danen an, dili kaw man patawaren ta ate na Amay na
naan ta langit."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpwasa

16 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Daw magpwasa
kaw, dili nyo buaten paryo ta mga ittaw na iran na pagpwasa pakita-kita
nang. Daw danen magpwasa, pabuat danen ta iran na kaugalingen daw
lagen no napung-awan daw pabay-an nang iran na kaugalingen aged
magbilib mga ittaw na danen an gapwasa. Iling gid tan pabuat ta duma
na ittaw, piro sugiran ta kyo na ula duma na bales na mabot pa ki danen
ta iran na pagpwasa daw dili, pagbilib nang ya ta mga ittaw. 17 Piro, daw
kyo magpwasa, manglam-os kaw daw manudlay 18 aged ula may nalam
na gapwasa kaw. Ate na Amay na dili makita na naan ta langit, dapat
kanen nang nalam daw magpwasa kaw. Kanen kakita ta mga buat na ula
nlami ta mga ittaw daw balesan kaw din ta dayad."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagtipon Ta Manggad Naan Ta Langit
(Lucas 12:33-34)

19 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili kaw magtipon ta
manggad unti ta kalibutan i para nang ta inyo na kaugalingen tak maketket
nang ta mga sapat, matektekan daw selleren ta duma na ittaw inyo an na
balay aged takawan. 20 Piro, para malipay Dyos an ki kyo, gamiten nyo inyo
an na manggad ta pagbuat ta miad. Daw iling tan buaten nyo, paryo na
gatipon kaw ta manggad naan ta langit na naan dya inyo na manggad dili
maketket, dili matektekan daw dili man matakaw. 21 Dapat iling tan buaten
nyo tak daw indi kaw gatipon ta manggad nyo, naan man dya nakem nyo an."

Mata Paanggid Ta Lampraan
(Lucas 11:34-36)

22 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Mata an paanggid
ta lampraan na gaatag ta pawa naan ta imo na kaugalingen. Daw miad

---

[k] **6:13** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, naan ta birsikulo trisi ula mga ambal na *Yi ame na pangamuyo tak kaon Ari Na Makagagaem daw dayawen ka ta ula katapusan. Amen.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mata no an, imo na kaugalingen ubos pawa. 23 Piro, daw lebbeg mata no
an, imo na kaugalingen ubos delem. Daw pawa an na salig nyo na naan
ki kyo delem pla, beet ambalen sikad gid delem naan ki kyo!”[l]

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsalig Naan Ta Dyos
(Lucas 16:13; 12:22-31)

24 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Impusibli na
isya na suguon, dengngan din na sirbian darwa na amo tak isya an
palanggaen din daw tumanen na terek ta iya na tagipusuon, piro isya
ya pakalainen din daw dili man tauron. Iling man tan, daw labien nyo
pagpatama an ta inyo na manggad, impusibli na sirbian nyo Dyos an.
25 “Gani, gambal a ki kyo na dili kaw sali ta palibeg parti ta inyo na
kabui daw parti man daw indi kaw kamang ta inyo na pagkaan daw
inemen. Dili kaw man sali ta palibeg ta bayo na suuton nyo. Di' ba pagkaan
an, dili nang yon impurtanti para ta ate na kabui? Di' ba bayo an, dili nang
yon impurtanti para ta ate na lawa? 26 Lagen nyo mga yupan an! Ula danen
an gasabwag, ula man gaani daw ula man gatipon ta bisan ino nang naan
ta budiga para ta iran na kan-enen. Piro, bui man gyapon danen an tak ate
na Amay na naan ta langit gapakaan ki danen. Di' ba kyo mas impurtanti
kaysa ta mga yupan? 27 Di' ba bisan magpalibeg kaw pa, dili nyo man
gyapon madugangan ta bisan isya nang na uras inyo an na kabui?
28 “Man-o tak gapalibeg kaw gid daw indi kaw magkamang ta inyo na
bayo? Lagen nyo mga bulak an naan ta blasan daw paino magtubo. Ula
gapangabellay ta pag-ubra mga bulak an daw ula man gabuat ta bayo.
29 Sugiran ta kyo na Ari Solomon ya na sikad manggaranen daw iya na
mga bayo sikad dayad, ula kanen bayo na mas dayad pa kaysa ta isya na
bulak. 30 Papabulak ta Dyos mga lamunon an na bui naan ta blasan piro
ta dili nang lugay rabasen nang daw imuon na pandabok naan ta pugon!
Daw iling tan pabuat ta Dyos naan ta lamunon, simpri mas pa na kyo
tagan ta Dyos ta bayo na suuton! Man-o tak kulang inyo an na pagsalig ta
Dyos parti ta inyo na mga kinanglanen?
31 “Dili kaw sali ta palibeg na mambal kaw, ‘Ino kan-enen ta? Ino inemen
ta? Ino bayuon ta?’ 32 Mga ittaw na ula gatuo ta Dyos, danen an pirmi
gapalibeg parti ta tanan na mga kinanglanen danen. Piro, Dyos na ate na
Amay na naan ta langit, nlaman din daw ino inyo an na mga kinanglanen.
33 Dili kaw magparyo ta mga ittaw na ula gatuo. Una ta tanan, labien nyo
inyo an na pagpasakep ta pagdumala ta Dyos daw inyo na pagtuman ta iya
na kabebet-en. Daw iling tan buaten nyo, sigurado tagan kaw din ta inyo na

---

[l] **6:23** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, iya na tudlo dili parti ta mata. Gatudlo kanen an parti daw ino kaimtangan ta mga ittaw na gapati ta tudlo din daw ino man kaimtangan ta mga ittaw na ula gapati.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga kinanglanen. 34 Gani, dili kaw sali ta palibeg parti ta mabot pa na mga
adlaw. Magsalig kaw nang naan ta Dyos. Usto en pagpalibeg nyo an parti
ta anduni na adlaw. Dapat mga prublima an na naan ta mabot pa na mga
adlaw dili nyo idugang naan ta mga prublima ta anduni na adlaw."

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pag-usgar Ta Duma
(Lucas 6:37, 41-42)

7 1 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili kaw
mag-usgar ta duma aged dili kaw man usgaran ta Dyos 2 tak daw
mag-usgar kaw ta duma, Dyos an mag-usgar ki kyo. Basian an na pagamit
nyo ta pag-usgar naan ta duma, yon man gamiten ta Dyos ki kyo. 3 Man-o
tak sali ka gid ta bantay ta sala ta duma, piro sala no an na bakod pabay-
an no nang? Daw iling tan buat no, paryo na nakita no puling na tise
nang naan ta mata ta duma, piro pabay-an no nang man na naan ta imo
na mata may paryo bakod na tablon. 4 Maskin paryo may tablon na naan
ta imo na mata, gambal ka ta duma no, 'Miad taan na kamangen ko imo
an na puling'. 5 Salig no daw kino ka na ula sala! Dilian no imo na sala
bag-o ka magsaway ta duma parti ta iya na sala. Daw iling tan buaten no,
paryo pakamang no tablon an na naan ta imo na mata aged kakita ka ta
usto para makamang no tise an na puling na naan ta mata ta duma."
6 Gatudlo man Jesus na dapat dili magpadayon ta pagtudlo ta pulong
ta Dyos naan ta mga ittaw na dili miag mamati. Ambal din, "Dili nyo
iatag maalen na mga betang naan ta mga ayam tak kyo pa balikan danen
daw kagaten. Dili nyo man ibetang mga pirlas naan ta atubangan ta mga
baboy tak utad-utaran nang danen."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpangamuyo
(Lucas 11:9-13)

7 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili kaw mag-untat
na mangayo naan ta Dyos tak sigurado na tagan kaw din. Dili kaw mag-
untat na marani naan ta Dyos tak sigurado tabangan kaw din. Dili kaw
mag-untat na mangamuyo naan ta Dyos tak sigurado sabaten kaw din
8 tenged bisan kino na mangayo, matagan. Bisan kino na marani, tabangan.
Bisan kino na mangamuyo, sabaten. 9 Di' ba kyo na mga ginikanan, ula kaw
gaatag ta bato naan ta inyo na bata na gangayo ta tinapay? 10 Ula kaw man
gaatag ta bekkessan naan ta inyo na bata na gangayo ta sidda. 11 Tenged
kyo na mga gabuat ta malain nalam man mag-atag ta dayad na mga betang
naan ta inyo na mga bata, sigurado na ate an na Amay na naan ta langit
mas pa gid mag-atag ta dayad na betang naan ta mga gangayo ki kanen!
12 "Trataren nyo duma na mga ittaw paryo man daw ino liag nyo na
pagtratar danen ki kyo tak iling tan beet ambalen ta patudlo naan ta
Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagselled Naan Ta Kitid Na Selleran
(Lucas 13:24)

13 Gambal Jesus i ta isya na paanggid naan ta iya na mga tinudluan,
"Magselled kaw naan ta kitid na selleran tak wayang na selleran daw
lapad na dalan, yon agian na diritso ta silot na ula katapusan daw tama
na mga ittaw gaselled dya. 14 Piro, kitid na selleran daw kuli agian na
dalan, yon agian aged maangken kabui na ula katapusan daw pila nang
na ittaw gaselled dya."

Pagpaandam Jesus Parti Ta Mga Dili-Matuod Na Prupita
(Lucas 6:43-44)

15 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Mag-amblig
kaw aged dili nyo sunuron mga dili-matuod na prupita tak gapakuno-
kuno nang danen an na danen mga padala ta Dyos. Dili man igo iran
na patudlo parti ta kabebet-en ta Dyos. Danen paryo ta pintas na mga
ayep[m] na gapakuno-kuno na mga beet na karniro. 16 Makala nyo mga
dili-matuod na prupita paagi ta iran na mga binuatan paryo na makala
nyo mga kaoy paagi ta iran na bunga. Daw liag ta ittaw na mamang ta
bunga ta ubas, simpri dili kanen an mag-ipo naan ta telleken na tanem.
Daw liag ta ittaw na mamang ta bunga ta igos, simpri dili kanen an mag-
ipo naan ta sampinit. 17 Kaoy na miad gamunga ta dayad daw kaoy na
lain gamunga ta lain. 18 Impusibli na kaoy na miad mamunga ta lain daw
kaoy na lain mamunga ta dayad. 19 Kada kaoy na dili dayad iya an na
bunga, pukanen daw pilak naan ta apoy. 20 Sigurado gid na makala nyo
mga dili-matuod na prupita paagi ta iran na mga binuatan."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpasakep Naan Ta Pagdumala Ta Dyos
(Lucas 13:25-27)

21 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili tanan
na gaumaw ki yaken, 'Ginuo ko,' masakep ta pagdumala ta Dyos.
Mga ittaw na gasunod ta kabebet-en ta ake na Amay na naan ta
langit, danen an sakep ta iya na pagdumala. 22 Daw mabot adlaw na
mag-ukom Dyos ta tanan na mga ittaw daw kino matareng daw dili
matareng, tama gid mag-ambal ki yaken, 'Ginuo, nlaman no na ta
imo na ngaran pasugid nay ta mga ittaw imo an na pulong. Ta imo
na ngaran gapagwa kay ta mga malain na ispiritu daw gabuat kay
man ta tama na katingalaan.' 23 Yi ake na sabat ki danen, 'Dili ta
kyo kala. Malin kaw di, kyo na mga gabuat ta malain.' "

---

[m] **7:15** Mga ayep na pasambit naan ta birsikulo kinsi, daw naan ta Inglis paumaw na 'wolf'. 'Wolf' an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsunod Ta Iya Na Ambal
(Lucas 6:47-49)

24 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Tanan na
gamati daw gasunod ta ambal ko, danen an paryo ta ittaw na
maalam na gatukod ta balay na mga ligi an natindeg naan ta unay
na bato. 25 Gabot timpo na gauran ta tudo, gabaa daw gaunos
na palamba gid balay ya, piro ula natumba tak napatindeg naan
ta unay na bato. 26 Piro, tanan na gamati ta ambal ko daw ula
gasunod, danen an paryo ta ittaw na ula isip na gapatindeg ta
balay naan ta pantad. 27 Gabot timpo na gauran ta tudo, gabaa daw
gaunos na palamba gid balay ya daw natumba balay na nagubba
gid.”
28 Pagtapos Jesus ta pag-ambal, gatingala gid tanan an na ittaw
ta iya na panudluon 29 tak kanen an gatudlo alin ta iya gid na
alam. Dili kanen an paryo ta mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises tak patudlo danen naan nang alin ta alam ta duma na
ittaw.

Mama Na May Segeng Na Masakit Ta Langgit
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

8 1 Pagtapos ta pagtudlo Jesus ta mga ittaw naan ta bukid,
gategbeng kanen i daw sikad tama na mga ittaw gakuyog.
2 Isya na mama na may segeng na masakit ta langgit gaprani ki
Jesus daw galuod na gambal, “Ginuo, daw gusto no, mapaayad a
no ta ake na masakit.” 3 Paibitan Jesus mama an daw ambal din,
“Gusto ko! Mayad ka!” Pag-ambal Jesus, nayad dayon mama an
ta iya na masakit ta langgit. 4 Paambalan Jesus kanen an, “Dili
ka mugid naan ta bisan kino parti ta ake na pagpaayad ki kaon.
Magdiritso ka nang naan ta pari daw magpatan-aw na nayad ka
en. Magdala ka man ta alad na igo ta sugo ta Dyos naan ta Mga
Sinulat Moises[n] aged may pamatuod ka naan ta mga ittaw na
nayad ka en.”

Upisyal Ta Sundalo
(Lucas 7:1-10)

5 Na giling Jesus i naan ta banwa na Capernaum, isya na dili-Judio na upisyal
ta sundalo[o] gaprani ki kanen daw gapakiluoy, 6 “Ginuo, ake na suguon ganegga
naan ta ame na balay tak naparalays daw segeng na sakit nabatyagan din an.”
7 Ambal Jesus ki kanen, “Miling a dya daw paayaren ko kanen an.” 8 Piro, sabat

---

[n] **8:4** Levitico 14:1-7 [o] **8:5** Yi na upisyal kumander ta isya gatos na mga sundalo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta upisyal, "Ginuo, dili a bagay na magbaton ki kaon naan ta ame na balay tak datas imo na katengdanan. Mambal ka nang, sigurado na mayad en ake na suguon. 9 Tenged ta ake na inagian bilang upisyal ta sundalo, nlaman ko gid na matuman dayon imo an na ambal. Pamanduan a ta mga upisyal na mas datas iran na katengdanan kaysa ta ake na katengdanan daw may pamanduan a man. Daw mag-ambal a ta isya, 'Miling ka unso,' gapanaw dayon. Daw mag-ambal a ta duma, 'Manaw ka ri,' gaprani dayon. Daw mag-ambal a ta suguon ko, 'Ubraen no ni,' paubra din dayon."

10 Pagmati Jesus ta ambal ta upisyal, gabilib kanen i daw gambal naan ta mga ittaw na gakuyog ki kanen parti ta upisyal an, "Bakod gid iya na pagsalig ki yaken daw sugiran ta kyo na ula a pa kakita ta ittaw naan ta tanan na linai Israel na may bakod na pagsalig paryo ta iya na pagsalig. 11 Gambal a ki kyo na tama na dili linai Israel alin ta bisan indi na mga lugar ta kalibutan mandegek duma ta kaapuan na ate na alinan na danen Abraham, Isaac daw Jacob naan ta kumbira na naan ta kaarian ta Dyos. 12 Piro, tama na mga linai Israel na imbis na mandegek danen an naan ta kaarian ta Dyos, dleen danen an naan ta sikad delem na lugar[p] padyo ta kaarian. Naan dya danen an mangagal ta tudo daw magbaggit ta iran na ngipen."

13 Pagtapos ta pag-ambal Jesus naan ta mga ittaw na gakuyog ki kanen, gambal man kanen naan ta upisyal an, "Muli ka en. Matuman imo na pangabay tenged ta imo na pagsalig ki yaken." Ta yon man na uras, nayad suguon ya ta upisyal.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Ittaw
(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

14 Giling Jesus i naan ta balay danen Pedro. Nakita din dya ugwangan ya Pedro na bai na ganegga tak nadangga. 15 Patandeg Jesus kanen an naan ta lima daw gapuas iya na dangga. Gabangon dayon kanen daw mimes ta pagkaan para ki danen Jesus.

16 Na salep en adlaw, padala ki Jesus tama na mga ittaw na naseddepan ta malain na mga ispiritu. Papagwa din mga malain ya na ispiritu paagi nang ta iya na ambal. Paayad din man tanan na mga ittaw na may masakit na padala ki kanen bisan ino iran an na masakit. 17 Ta pagpaayad din ta mga ittaw daw pagpagwa ta mga malain na ispiritu, natuman ambal ya Isaias na prupita anay pa sa. Ambal Isaias,

> "Pakamang din lain na mga pamatyag ta ate na lawa
> daw paayad din ate na mga masakit."[q]

Laygay Jesus Ta Mga Ittaw Na Liag Muyog Ki Kanen
(Lucas 9:57-62)

18 Na nakita Jesus na gatipon isab ki kanen sikad tama na mga ittaw, pasugo din iya an na mga tinudluan na makted danen an duma ki kanen

---

p **8:12** *Sikad delem na lugar* beet ambalen *impirno.* q **8:17** Isaias 53:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ta liyo na baybay ta Dagat Galilea. 19 Na gaimes en danen an na
makay, may isya na manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gaprani ki
Jesus daw mambal, “Mistro, muyog a gid ki kaon bisan indi ka pa punta
tak liag ko na isya a man ta imo na mga tinudluan!” 20 Ambal Jesus,
“Miad pa isipen no anay mga ayep an naan ta kakauyan.[r] Danen an may
istaran na lungag daw mga yupan man a may salag na ulian, piro Kanen
Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan,[s] bisan indi nang gatinir
tak ula ulian na balay na iya gid.”
21 May isya eman ta mga tinudluan Jesus na gambal ki kanen, “Ginuo,
bag-o a nang en muyog. Muli a pa aged daw mapatay amay ko ya naan a
dya para maasikaso ko paglebbeng ki kanen.” 22 Sabat Jesus, “Duma nang
en na mga ittaw na ula paumawa na muyog ki yaken pwidi na danen
mag-asikaso ta paglebbeng ta imo ya na amay. Kaon yan a, muyog ka ki
yaken.”

Pagpauntat Jesus Ta Unos
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Gasakay Jesus i ta isya na buti daw gakuyog man iya an na mga
tinudluan. 24 Na galakted danen an, nali nang gasampi pelles na angin
daw gadarko gid baled an. Buti ya tise nang nasanapan ta taklap ta mga
baled. Piro, Jesus i gatunuga. 25 Iya an na mga tinudluan gaprani ki kanen
daw papukaw danen kanen i na ambal danen, “Ginuo, tabangan kay no!
Maleddang ki en!” 26 Jesus i gambal ki danen, “Kulang inyo na pagsalig ki
yaken. Man-o tak nadlek kaw?” Pagtapos Jesus ambal, gabangon kanen
daw pamanduan din pelles na angin daw baled na muntat. Dayon sikad
kalmada. 27 Gatingala gid iya an na mga tinudluan daw gambal, “Ino taan
klasi na ittaw ni? Bisan angin an daw baled gatuman ki kanen.”

Darwa Na Mama Na Naseddepan Ta Mga Malain Na Ispiritu
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Pag-abot Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta liyo na kilid ta
dagat naan ta lugar ta mga Gadareno, may gasugat ki Jesus na darwa
na mama na naan galin ta patyo. Danen i naseddepan ta malain na mga
ispiritu. Sikad danen an manakit ta mga ittaw asta ula may gaagi naan
ta dani ta patyo. 29 Pagkita danen ki Jesus, nali nang danen an gasinggit,
“Kaon na Bata Ta Dyos, man-o tak anen ka di? Giling ka di aged silutan
kay no, bisan dili pa igo na uras?”

---

[r] **8:20** Ayep na pasambit naan ta birsikulo binti, daw naan ta Inglis paumaw na ‘fox’. ‘Fox’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan daw kabatuan. [s] **8:20** Pwidi nyo mabasa parti ta umaw na *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Naan ta dili gid madyo ki danen Jesus, may paneng ta baboy na
ganuklad. 31 Gapakiluoy mga malain ya na ispiritu ki Jesus, “Daw kami
i pagwaen no, pailingen kay no naan ta mga baboy na ya.” 32 Jesus i
gambal ki danen, “Mwa kaw!” Pag-ambal Jesus, gagwa danen ya naan ta
darwa na mama daw gaseddep naan ta mga baboy. Tanan ya na baboy
gadlagan paebes ta bangilid daw nulog naan ta dagat daw nalemmes
tanan.
33 Mga manugbantay ta mga baboy gadlagan ta subla na adlek daw
giling naan ta banwa na dani dya. Gapalapta danen an ta balita parti ta
tanan na natabo ta mga baboy daw ta darwa na mama na naseddepan ta
mga malain na ispiritu. 34 Tama na mga ittaw gagwa ta banwa na munta
ki Jesus na paryo na naan dya bilog na banwa. Pagkita danen ki Jesus,
gapakiluoy danen an na daw pwidi, malin kanen an ta iran na lugar.

Mama Na Dili Kapanaw
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 1 Gasakay isab Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta buti daw
gabalik ta banwa na naan en dya kanen gaistar.[t] 2 Na naan Jesus
dya, may mga ittaw na giling ki kanen. Patuwangan danen mama na
naan ta neggaan tak dili kapanaw. Na nakita Jesus na danen an gasalig
gid ki kanen na mapaayad din mama an na dili kapanaw, gambal kanen i
ta mama an, “Tong, malipay ka. Napatawad en imo an na mga sala.”
3 Naan man dya pila na mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Na
namatian danen ambal Jesus naan ta mama na dili kapanaw, ambal
danen ta iran na kaugalingen, “Iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos
ta pagpatawad ta sala!”
4 Piro, nlaman Jesus daw ino iran an na isip daw paambalan din danen
an, “Man-o tak gaisip kaw ta malain? 5 Indi ta darwa na i mas dali nang
buaten? Ambalen ko na napatawad en iya na mga sala, o ambalen ko
na kanen an mangon daw manaw? Simpri darwa i paryas nang na dali
buaten tak iling an tan mabuat paagi nang ta gaem daw uturidad ta
Dyos. 6 Pamatuuran ko ki kyo na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan
Ta Kalibutan may uturidad naan ta kalibutan i na magpatawad ta mga
sala.” Dayon, gambal Jesus i ta mama na dili kapanaw, “Mangon ka!
Dleen no neggaan no an daw muli.” 7 Pag-ambal Jesus, gabangon mama
an daw guli. 8 Na nakita ta mga ittaw na nayad en mama ya, sikad gid
tingala danen daw gadayaw danen ta Dyos na gaatag ta iling tan na
uturidad naan ta ittaw.

---

[t] **9:1** *Banwa na naan en dya kanen gaistar* beet ambalen banwa na Capernaum. Pwidi nyo mabasa naan ta Mateo 4:12-13 parti ta paglakted Jesus naan ta Capernaum daw naan dya gistar.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pag-umaw Jesus Ki Mateo Na Muyog Ki Kanen
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Pagtapos Jesus ta pagpaayad ta mama ya na dili kapanaw, galin
kanen i. Ta iya na pagpanaw, nakita din isya na manugsukot ta buis
na ngaran din Mateo na gamungko naan ta bayaran ta buis. Gambal
Jesus i ki Mateo, "Muyog ka ki yaken aged kaon isya man ta ake na mga
tinudluan." Pag-ambal Jesus, gatindeg dayon Mateo i daw muyog.
10 Na Jesus i gakaan naan ta balay danen Mateo, tama na mga
manugsukot ta buis daw makasasala na mga ittaw na gabot dya.[u] Gakaan
danen an na duma ki kanen daw iya na mga tinudluan. 11 Na nakita ta mga
Pariseo dya na Jesus i gakaan duma ta makasasala na mga ittaw, painsaan
danen iya an na mga tinudluan, "Man-o tak inyo na mistro gakaan
duma ta mga manugsukot ta buis daw makasasala na mga ittaw?" 12 Na
namatian Jesus insa ya danen, sabat din, "Mga ittaw na miad iran na lawa
ula gakinanglan ta duktor. Piro, mga ittaw an a na may masakit, danen
gakinanglan ta duktor. 13 Intindien nyo gid ta miad ambal an ta Dyos naan
ta sinulat na pulong din, 'Mas gusto ko na may kaluoy kaw ta kada isya
kaysa may paalad kaw ki yaken.'[v] Nyan na ula a giling di para manggat ta
mga ittaw na salig danen na matareng danen an. Giling a di para manggat
ta mga ittaw na makasasala aged magsunod danen an ki yaken."

Insa Parti Ta Pagpwasa
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

14 Gaprani ki Jesus pila na mga tinudluan Juan na manugbautismo.
Gambal danen, "Pirmi kay ame gapwasa daw yon man mga Pariseo an,
piro man-o tak imo na mga tinudluan ula gapwasa?" 15 Sabat Jesus, "Daw
may kumbira ta kasal, impusibli na mga paimbitar an mangasebe mintras
mama na bag-o kasal anen pa don duma ki danen! Piro, mabot adlaw na
mama an na bag-o nang kasal kamangen naan ki danen. Yon en uras na
danen an magpwasa."[w]
16 Gambal pa Jesus i ki danen, "Ula bisan kino na gatupak ta bag-o na
tila na ula pa nabunaki naan ta daan na bayo tak mag-itad tinai ya naan
ta bayo daw magbakod pa gid gisi an ta bayo tenged gakeddet tupak ya.
17 Iling man tan, ula bisan kino na gaugsak ta bag-o na bino na dili pa
iseg na gabula pa naan ta daan na ugsakan na langgit na ula en gainat.[x]

---

[u] **9:10** Mga manugsukot ta buis pabilang na makasasala na mga ittaw tenged katamaan ki danen gapangwarta nang ta iran an na pagsirbisyo para ta gubirno ta Roma.
[v] **9:13** Oseas 6:6 [w] **9:15** Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na ula gapwasa mga tinudluan din tak kanen an naan pa duma ki danen. [x] **9:17** Ta timpo Jesus, bino isya na inemen na nabuat na alin ta ubas. Ugsakan ta bino nauman alin ta langgit ta kanding.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Daw iling tan buaten din, mabustik ugsakan tenged ta pagbula ta bino.
Muyak bino ya daw masamad man ugsakan an. Dapat bag-o buat na bino
iugsak naan ta bag-o buat na ugsakan na langgit na gainat pa aged paryo
danen an na dili maino."[y]

Bata Ta Isya Na Manugdumala Daw Bai Na Gatandeg Ta Bayo Jesus
(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Na gambal pa Jesus i naan ta mga tinudluan Juan na
manugbautismo, may isya na gadumala ta balay tipunan na gabot daw
galuod naan ta tubangan Jesus. Gapakiluoy kanen an ki Jesus, "Bag-o
nang napatay ake na bata na bai. Miling ki naan ta ame na balay. Daw
maimo nang, itungtong no imo na lima naan ki kanen para mabui."
19 Gatindeg Jesus i daw muyog ki kanen. Gakuyog man mga tinudluan
Jesus.
20 Na gapanaw pa danen Jesus, may isya na bai na gaprani ki kanen
naan dapit ta iya na tudtod. Bai ya, iya na rigla ula gapeet ta usto seled ta
dusi anyos. Pagprani din ki Jesus, patandeg din bungay-bungay ta sidsid
ta bayo na pangkablay Jesus 21 tak naan ta iya na isip, "Daw matandeg ko
nang iya na bayo, mayad a gid." 22 Pagtandeg ta bai ta bayo Jesus, galiso
Jesus i daw nakita din bai ya daw ambal din, "Kay, malipay ka! Tenged ta
imo na pagsalig, nayad ka." Pag-ambal Jesus, nayad dayon bai ya.
23 Pag-abot danen Jesus naan ta balay ta mama na gadumala ta balay
tipunan, nakita Jesus mga manugtukar ta plawta para ta pug-aw daw
tama na mga ittaw na gasinaba. 24 Gambal kanen an ta mga ittaw, "Mwa
kaw anay. Bata an dili patay. Gatunuga nang kanen an." Piro, patatawaan
nang ta mga ittaw Jesus i. 25 Na napagwa en mga ittaw ya, dayon man
selled Jesus i naan ta kwarto na naan dya patay an na bata. Pabitan din
lima ta bata daw dayon gabangon bata an. 26 Balita parti ta pagpaayad
din ta bata ya galapta ta tanan na banwa na dani ta Capernaum.

Pagpaayad Jesus Ta Darwa Na Bulag

27 Pag-alin Jesus ta lugar na naan dya paayad din bata ya, may gasunod
ki kanen na darwa na mama na bulag. Gasinggit danen an ki kanen, "Apo
Ari David![z] Maluoy ka ki kami!"
28 Na gaselled Jesus naan ta balay na dayunan din, darwa ya na bulag
gaprani ki kanen. Gainsa kanen ki danen, "Gapati kaw na mapaayad ta

---

[y] **9:17** Mga paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na dili dapat idugang nang mga patudlo Jesus naan ta mga patudlo ta mga Pariseo. Dapat iya nang Jesus na mga patudlo sunuron an. [z] **9:27** Ta timpo Jesus, daw may mag-ambal *Apo Ari David,* beet ambalen *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* na yon man Jesus. Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kyo?” Sabat danen, “Ee, Ginuo.” 29 Pagsabat danen, patandeg din iran na
mata daw mambal, “Pabuat ko ni para ki kyo tenged ta inyo na pagsalig
ki yaken.” 30 Dayon, kakita en danen an. Paambalan din danen an na dili
mugid ta bisan kino parti ta pagpaayad din ki danen. 31 Piro, ta iran na
pagpanaw, pasugid danen ta mga ittaw naan ta tanan na banwa na dani
ta Capernaum parti ta pagpaayad din ki danen.

Pagpaayad Jesus Ta Isya Na Apa

32 Pag-alin ta darwa na bulag naan ki Jesus, may padala naan ki kanen na
isya na mama na apa tak naseddepan ta malain na ispiritu. 33 Papagwa Jesus
malain ya na ispiritu daw apa an kambal en. Gatingala gid mga ittaw an daw
gambal, “Ula kay pa kakita na paryo tan naan ta bilog na nasyon Israel.”
34 Piro, mga Pariseo an gambal, “Napagwa din mga malain na ispiritu paagi ta
gaem na alin ta pangulo ta mga malain na ispiritu.”

Naluoy Jesus i Ta Mga Ittaw

35 Galibot Jesus i ta tanan na mga syudad daw banwa naan ta Galilea daw
gatudlo naan ta mga balay tipunan ta mga Judio. Pasugid din miad na balita
parti ta pagdumala ta Dyos daw paayad din man mga ittaw maskin ino iran na
masakit daw dipirinsya ta lawa. 36 Na nakita Jesus tama na mga ittaw na giling
ki kanen, naluoy kanen an tak tama na bellay iran na naagian daw ula danen
an dangepan. Danen an paryo ta mga karniro na ula manugbantay. 37 Gaisturya
kanen ta isya na paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Paryo may sikad
lapad na anien, piro pila nang na mga ittaw gaani. 38 Gani, naan kaw mangabay
ta ittaw na gapaani na magpadala kanen an ta dugang pa na mga mag-ani.”[a]

Dusi Na Apustulis Jesus
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

10 1 Paumaw Jesus dusi din na apustulis na magtipon naan ki kanen daw
patagan din danen an ta uturidad aged magpagwa ta mga malain na
ispiritu na naan ta mga ittaw daw magpaayad man ta mga may masakit maskin
ino iran na masakit daw lain na batyag. 2 Yi ngaran ta dusi na apustulis: una
Simon na paumaw man na Pedro daw iya na utod na Andres, sunod mag-utod
na Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo, 3 Felipe, Bartolome, Tomas,
Mateo na manugsukot ta buis, Santiago na bata Alfeo, Tadeo, 4 Simon na
Makabanwa, daw Judas Iscariote[b] na ta uryan magtraydor ki Jesus.

---

[a] **9:38** Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na tama pa na mga ittaw na kinanglan magpasakep ta pagdumala ta Dyos, piro pila nang na mga ittaw gatudlo parti ta pagdumala ta Dyos. Gani, dapat mga tinudluan Jesus mangabay naan ta Dyos na magpadala ta dugang pa na mga magtudlo. [b] **10:4** Iscariote i dili apilyido Judas. *Iscariote* beet ambalen taga-Keriote tak Keriote banwa na alinan din.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagsugo Jesus Ta Dusi Na Apustulis
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 Pasugo Jesus dusi din na apustulis daw paambalan, “Dili kaw miling
naan ta mga lugar ta mga dili-Judio daw naan ta mga banwa ta mga
Samaritano. 6 Miling kaw ta mga paryo nyo na ittaw na linai Israel tak
paryo danen an narwad na mga karniro. 7 Maski indi kaw munta, iwali nyo
iling ti, ‘Anduni abot en upurtunidad na makapasakep kaw ta papaabot na
pagdumala ta Dyos.’ 8 Magpaayad kaw ta mga may masakit daw magbui
kaw ta mga napatay. Magpaayad kaw man ta mga may segeng na masakit
ta langgit daw magpagwa kaw ta mga malain na ispiritu naan ta mga ittaw.
Tenged libri nang nabaton nyo na uturidad alin ki yaken aged matuman
nyo ubra na paambal ko ki kyo, dapat libri nang man inyo na tabang ta
mga ittaw. 9 Dili kaw magdala ta kwarta na bisan blawan, pilak, daw
tambaga naan ta inyo na puyo-puyo. 10 Ta inyo na pagpanaw, dili kaw
magdala ta binagteng, mga mlaan, pangsili na sandal, daw tungkod tak
mga manug-ubra an dapat gid na tagan ta iran na kinanglanen para mabui.
11 “Bisan indi kaw munta na banwa daw baryo, mangita kaw ta dayunan
nyo naan ta miad na ittaw daw magtinir kaw dya keteb na malin kaw ta
iran na lugar. 12 Pagselled nyo ta balay, mag-atag kaw ta bindisyon ta mga
ittaw dya. 13 Daw dayad iran na pagbaton ki kyo, matuman gid bindisyon
nyo na mabaton danen katawwayan na alin ta Dyos. Piro, daw dili dayad
iran na pagbaton, bawien nyo inyo an na bindisyon. 14 Daw dili kaw batunon
ta mga ittaw naan ta isya na banwa daw dili man danen matian inyo na
mga ambal, malin kaw dya. Ta inyo na pag-alin ta iran na panimalay daw
banwa, ipakita nyo na papadpad nyo yab-ok an ta inyo na mga batiis na alin
ta iran na banwa.[c] 15 Dapat gid iling tan buaten nyo aged mapaandaman
nyo danen an. Sugiran ta kyo na daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos ta
mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan pa silot na
maageman ta sikad malain na mga ittaw na gaistar naan ta Sodoma daw
Gomora[d] anay pa sa kaysa ta silot ta mga ittaw na dili magbaton ki kyo.”

Mga Kabellay Na Maagian Ta Mga Tinudluan Jesus
(Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17)

16 Gambal pa Jesus i ta dusi din na apustulis, “Tandaan nyo! Daw naan
kaw en ta mga ittaw na ilingan nyo, kyo yan paryo ta daram na mga

---

[c] **10:14** Naan ta Marcos 6:11, Lucas 9:5, 10:11 daw Mga Binuatan 13:51 pwidi nyo mabasa parti ta pagpadpad ta yab-ok naan ta batiis bilang pamatuod kuntra ta mga ittaw na ula danen pabatuna upurtunidad na mapamatian danen miad na balita. [d] **10:15** Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta sikad malain na mga pabuat ta mga gaistar naan ta Sodoma anay pa sa.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

karniro naan ta tengnga ta pintas na mga ayep.[e] Mag-andam kaw paryo
ta bekkessan na pirmi alisto. Paryo ta salampati na daram, dili kaw
mag-isip na magbuat ta malain. 17 Mag-andam kaw tak may mga ittaw na
magdakep ki kyo na intriga kaw naan ta mga gadumala ta iran na mga
banwa aged usisaen. Kastiguon kaw danen naan ta iran na balay tipunan.
18 Tenged ta inyo na pagsunod ki yaken, patubangen kaw danen naan ta
mga gubirnador daw mga ari. Daw naan dya, magpamatuod kaw naan
ki danen daw ta mga dili-Judio man parti ta inyo na pagpati ki yaken.
19 Ta timpo na madakep kaw, dili kaw magpalibeg daw ino isabat nyo
daw ambalen. Ta uras na usisaen kaw, tabangan kaw ta Dyos daw ino
inyo na ambalen 20 tak inyo na ambalen dili alin ki kyo. Inyo na ambalen
naan gid alin ta Dyos Ispiritu Santo na padala ta ate na Amay na naan ta
langit."
21 Ambal pa Jesus, "Ta yon man na timpo ta kakulian, may mga ittaw na
iran na mga utod ipapatay danen paagi ta iran na pagtraydor. Iling man
tan buaten ta mga amay naan ta iran na kabataan. Mga bata magbatok ta
iran na mga ginikanan daw ipapatay man danen iran na mga ginikanan.
22 Demetan kaw ta tanan tenged sakep kaw ki yaken. Piro, mga ittaw na
magpadayon ta iran na pagpati ki yaken asta ta katapusan ta yon man
na timpo, danen an maluwas alin ta lain na mga buat ta mga gakuntra ki
danen. 23 Daw papangabot kaw ta mga gakuntra ki kyo naan ta isya na
banwa tenged ta inyo na pagtudlo ta mga ittaw dya, malyo kaw naan ta
duma na banwa. Dapat gid na malyo kaw daw sugiran ta kyo na Kanen Na
Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot bag-o nyo matapos inyo
na ubra na galibot kaw ta inyo na pagtudlo naan ta mga banwa ta Israel.
24 "Dili kaw magtingala na kuntraen kaw daw sakiten paryo ki yaken tak
ula tinudluan na mas datas iya na katengdanan kaysa ta katengdanan ta iya na
mistro daw ula suguon na mas datas iya na katengdanan kaysa ta katengdanan
ta iya na amo. 25 Usto gid daw inagian ta mga tinudluan an magparyo ta inagian
ta iran na mistro daw mga suguon ta iran na amo. Daw yaken na mistro nyo
paumaw ta mga ittaw na Satanas, mas pa gid lain umaw danen ki kyo na ake na
mga tinudluan tak daw ino buaten naan ta amay ta panimalay, mas malain pa
mga buaten naan ta mga mimbro ta panimalay."

Daw Kino Dapat Adlekan
(Lucas 12:2-7)

26 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili kaw madlek ta mga
ittaw na magkuntra ki kyo. Tanan na sikrito mlaman daw tanan na tinago mwa

---

[e] **10:16** Mga ayep na pasambit naan ta birsikulo disi-sais, daw naan ta Inglis paumaw na 'wolf'. 'Wolf' an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta uryan. 27 Daw ino ambal ko ki kyo na pasikrito naan ta delem, isugid nyo
daw adlaw. Daw ino namatian nyo ki yaken na inay kagi ko, isugid nyo naan
ta atep ta balay na tama na mga ittaw kamati. 28 Dili kaw madlek ta mga ittaw
na makapatay ki kyo tak bisan patayen kaw danen, ula danen may mabuat na
malain ta inyo na ispiritu. Dyos nang adlekan nyo tak kanen nang may sarang
na magsilot ta mga ittaw ta iran na lawa daw ispiritu naan ta impirno." 29 Ambal
pa Jesus, "Di' ba darwa buok na yupan na derse barato nang na mapalit ta isya
nang na sinsilyo na tambaga?[f] Piro, ula gid bisan isya ki danen na nulog naan ta
basak na dili pagbeet ta ate na Amay. 30 Kyo pa na mga ittaw, dili kaw pabay-an
ta Dyos tak asta katamaen ta inyo na buok nlaman din. 31 Gani, dili kaw madlek
tak mas impurtanti kaw kaysa ta tama na yupan."

Pag-ako Na Sakep Ki Jesus
(Lucas 12:8-9)

32 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Daw kino mag-ako naan
ta tubangan ta mga ittaw na kanen sakep ki yaken, akuon ko naan ta tubangan ta
ake na Amay naan ta langit na kanen an sakep ki yaken. 33 Piro, daw kino mag-
ambal naan ta tubangan ta mga ittaw na kanen dili sakep ki yaken, ambalen ko
naan ta tubangan ta ake na Amay naan ta langit na kanen an dili sakep ki yaken."

Tenaan Na Magbelagay Mga Ittaw
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

34 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili nyo isipen na
ake na tuyo na giling a di aged magdala ta kalineng naan ta kalibutan i.
Tenged ta pag-iling ko di, imbis maglineng naan ta kalibutan i, mga ittaw
magkuntraay. 35 Tenged ta ake na pag-iling di
'magkuntra bata na mama ta iya na amay,
yon man bata na bai ta iya na inay,
daw yon man magad na bai ta iya na ugwangan na bai.
36 Iran na mga kuntra mga duma man gyapon danen naan ta iran na
panimalay!'[g]
37 "Daw kino na mas palangga din iya na ginikanan daw iya na mga
kabataan kaysa ki yaken, dili ko kanen an mabaton na isya ta ake na
mga tinudluan. 38 Daw kino dili miag na magparyo kanen an ta ittaw na
gapas-an ta iya na krus[h] tenged iling tan buaten ta ittaw na magsunod ki

---

[f] **10:29** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-nuibi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta tenga uras na ubra ta isya na ittaw. [g] **10:36** Mikeas 7:6 [h] **10:38** Ta timpo Jesus, ittaw na pasintinsyaan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus, papas-an ki kanen krus an daw dleen din ta lugar na naan dya kanen an ilansang. Maski bui pa kanen na gapas-an ta krus, paryo en kanen an patay. Gani, *gapas-an ta iya na krus* beet ambalen na taga-sunod Jesus dapat bilangen din iya na kaugalingen patay en na yon man dili en iya na liag matuman. Iya en Jesus na liag dapat sunuron.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaken, dili ko kanen an mabaton na isya ta ake na mga tinudluan. 39 Daw
kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan kino na
mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din kabui na ula
katapusan."

Pagbaton Ta Mga Dayad Na Bales Alin Ta Dyos
(Marcos 9:41)

40 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Daw kino
magbaton ki kyo na mga tinudluan ko, paryas man na pabaton a din.
Daw kino magbaton ki yaken, paryas man na pabaton din gapadala an ki
yaken. 41 Daw kino magbaton ta prupita tak nlaman din na manugsugid
ta kabebet-en ta Dyos, sigurado na mabaton din dayad na bales alin ta
Dyos na paryas ta nabaton ya ta mga prupita. Daw kino magbaton ta
matareng na ittaw tak nlaman din na ittaw an matareng, sigurado na
mabaton din dayad na bales alin ta Dyos na paryas ta nabaton ya ta
mga matareng. 42 Sugiran ta kyo na daw kino magbuat ta miad maskin
mag-atag ta isya nang na baso na waig na inemen naan ta bisan isya
ko na kebes na tinudluan tak nlaman din na ittaw an ake na tinudluan,
sigurado gid na mabaton din dayad na bales alin ta Dyos."

Insa Juan Na Manugbautismo Ki Jesus
(Lucas 7:18-35)

11 1 Pagtapos ta pag-ambal Jesus ta dusi din na apustulis, gapanaw
kanen i aged magtudlo daw magwali naan ta mga dani na
banwa.
2 Na Juan ya na manugbautismo naan pa ta prisuan, nabalitaan din
parti ta mga pabuat Jesus na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Tenged ta
nabalitaan din, papailing din pila ta iya na mga tinudluan naan ki
Jesus aged mag-insa. 3 Pag-abot danen, gainsa danen ki Jesus, "Kaon
kon papaabot nay ya na papangako ta Dyos? Daw dili kaon, may
anen pa na duma?" 4 Sabat Jesus, "Malik kaw ki Juan daw sugiran
nyo kanen parti ta mga nakita nyo na pabuat ko daw mga namatian
nyo na ambal ko: 5 mga bulag kakita en, mga piang kapanaw en ta
usto, mga ittaw na may segeng na masakit ta langgit naayad en, mga
bengngel kamati en, mga patay pabui en, daw nasugid en miad an na
balita naan ta mga imol. 6 Sugiran nyo pa kanen an na may angken
na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na ula danen patalikuri iran an na
pagsalig ki yaken."
7 Na galin mga tinudluan Juan, gambal Jesus parti ki Juan naan ta mga
ittaw dya, "Na giling kaw kan-o ki Juan naan ta lugar na ula kabalayan,
ino liag nyo na makita? Ittaw na dili pirmaninti iya na isip daw dili man
masaligan na paryo ta kugon na paapay-apay nang ta angin? Simpri,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dili! 8 Ino gid liag nyo na makita na giling kaw dya? Mama na gasuot ta
maalen na bayo? Simpri, dili! Mga ittaw an na gasuot ta dayad gid na
bayo, naan danen gaistar ta mga palasyo. 9 Ino gid liag nyo na makita?
Prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos? Simpri, ee! Piro, gambal a
ki kyo na Juan ya mas pa ta isya na prupita 10 tak kanen manugsugid ya
na pasambit ta Dyos naan ta iya na sinulat na pulong na kanen gambal,
‘Ipadala ko una ki kaon ake na manugsugid
aged ipriparar din agian ta imo na pag-abot.’ ”[i]
11 Ambal pa Jesus, “Juan gid manugsugid ya na papadala ta Dyos daw
sugiran ta kyo na alin ta una na timpo asta anduni, ta tanan na mga
ittaw na natao, ula isya ki danen na may labaw pa na katengdanan kaysa
ta katengdanan Juan na manugbautismo. Piro, umpisa ta yi na timpo,
ittaw na may pinakababa na katengdanan naan ta tanan na sakep ta
pagdumala ta Dyos, iya na katengdanan labaw pa ta katengdanan Juan.
12 Umpisa pa ta pagwali Juan na manugbautismo asta anduni, gapadayon
gid Dyos ta iya na pag-imbitar na mga ittaw magpasakep naan ta iya
na pagdumala daw tama na mga ittaw nakumbinsi gid daw dili en
mapegengan na magpasakep. 13 Naan ta Mga Sinulat Ta Mga Prupita daw
Mga Sinulat Moises may tudlo na may timpo na mabot na mag-umpisa
pagdumala ta Dyos naan ta kalibutan. Pag-abot Juan, umpisa natuman
mga ambal ta Dyos paagi ta mga prupita. 14 Daw patian nyo ambal an ta
mga prupita, maintindian nyo na Elias ya na ambal danen na mabot, beet
ambalen Juan.[j] 15 Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din
gid ta usto namatian din an.”
16 Gambal pa Jesus i, “Isipen ta anay daw indi pakumparar mga ittaw
an ta yi na timpo. Danen an paryo ta mga bata na gamungko naan ta
plasa na dili kuntinto ta maskin ino na ampang. Gambal danen ta mga
duma danen na gaampang,
17 ‘Patukaran nay kyo yan ta plawta ta masadya na kanta,
piro ula kaw gasayaw!
Pakantaan nay kyo yan ta kanta ta kumpanyar ta patay,
piro ula kaw gagal.’ ”
18 Ambal man Jesus ta mga ittaw dya, “Iling man tan kyo yan tak ula
kaw man gyapon nalipay ki Juan daw ki yaken. Na Juan ya gapwasa
daw ula gainem ta bino, ambal nyo, ‘Naseddepan kanen ta malain na
ispiritu!’ 19 Piro, na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan
gainem ta bino daw ula gapwasa, ambal nyo, ‘Lagen nyo ittaw i, takab
ta pagkaan daw sikad minem. Pirmi kanen gaduma ta mga manugsukot

---

[i] **11:10** Malakias 3:1 Naan ta Mateo 3:3 pwidi nyo man mabasa isturya parti ta manugsugid na padala ta Dyos. [j] **11:14** Pwidi nyo mabasa naan ta Malakias 4:5 parti ki Elias na kanen ya mabot una ta Ginuo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta buis daw makasasala na mga ittaw!' "[k] Gambal pa Jesus i ta isya na
ambalanen, "Napamatuuran na igo tudlo ya paagi ta pabuat ta mga ittaw
na gasunod."

Pag-ukom Ta Dyos Naan Ta Mga Ula Ganelsel
(Lucas 10:13-15)

20 Gapadayon Jesus i ta iya na laygay daw gambal kanen kuntra ta
mga ittaw naan ta mga banwa na naan din dya nabuat katamaan ta iya
na mga katingalaan tak maskin nakita danen mga katingalaan ya, ula
man gyapon danen ganelsel daw ula man padilian iran an na mga sala.
21 Ambal din parti ki danen, "May segeng na silot na maageman ta mga
taga-Corazin daw taga-Betsaida! Tama na katingalaan na nabuat ko
naan ta iran na mga banwa, piro ula danen an ganelsel daw ula man
danen padilii iran an na mga sala. Daw naan ta Tiro daw Sidon pabuat
ko mga katingalaan na paryo ta nabuat ko naan ta Corazin daw Betsaida,
sigurado na mga taga-Tiro daw taga-Sidon magsuot gid dayon ta bayo na
sanot-sanuton daw magbetang ta abo naan ta iran na ulo aged ipakita
na ganelsel danen an daw padilian man danen iran an na mga sala.
22 Sugiran ta kyo na daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an naan ta mga
ittaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan silot ta mga taga-
Sidon daw taga-Tiro kaysa ta silot ta mga taga-Corazin daw taga-Betsaida.
23 "Mga ittaw man na taga-Capernaum! Salig gid danen na dayawen
danen an ta Dyos. Piro, dili din danen an dayawen. Iulog din danen an
naan ta Hades na lugar ta mga patay daw naan dya danen an silutan!
Daw naan ta Sodoma pabuat mga katingalaan na paryo ta nabuat ko
naan ta Capernaum, sigurado na magnelsel danen an daw asta inta
anduni may banwa pa na Sodoma.[l] 24 Sugiran ta kyo na daw mabot
adlaw na mag-ukom Dyos an naan ta mga ittaw daw kino matareng daw
dili matareng, mas gaan silot ta mga taga-Sodoma kaysa ta silot ta mga
taga-Capernaum."

Bakod Na Kalipay Jesus
(Lucas 10:21-22)

25 Pagtapos ta ambal Jesus, gapangamuyo kanen i, "Amay ko, kaon
na manugdumala ta tanan na naan ta langit daw kalibutan, bakod
pagdayaw ko an ki kaon. Kamatuuran parti ki kaon na ula no papaintindi

---

[k] **11:19** May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mateo 5:46. Pwidi nyo man mabasa parti ta *makasasala na mga ittaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [l] **11:23** Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta sikad malain na mga pabuat ta mga gaistar naan ta Sodoma anay pa sa daw parti man ta pagsamad ta Sodoma.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta mga ittaw na maalam daw may datas na iniskwilaan, papaintindi no
en ta mga ittaw na paryo ta mga bata na ula kaiskwila. 26 Ee, Amay ko,
nadayaran ka na iling tan imo na pagbeet."
27 Pagtapos Jesus ta pangamuyo, gambal kanen an naan ta mga ittaw
dya, "Tanan na alam daw gaem ta ake na Amay patugyan din naan ki
yaken. Ula duma na kakala ta iya na Bata daw dili, Amay. Ula duma na
kakala ta iya na Amay daw dili, Bata daw duma pa man na mga ittaw na
papili ta Bata aged naan ki danen ipakala din iya an na Amay."
28 Ambal pa Jesus, "Kyo tanan na nabellayan daw nabeg-atan gid
ta mga pas-anen, magdangep kaw ki yaken aged tagan ta kyo ta
katawwayan.[m] 29 Magpasakep kaw daw magpatudlo man ki yaken na
paryo magpas-an kaw ta singkaw alin ki yaken. Iling tan dapat an na
buaten nyo tak yaken i maluluy-on daw mapainebesen daw tagan ta kyo
ta katawwayan. 30 Dili bellay magpasakep kaw ki yaken daw magtuman
ta ake na tudlo tak paryo magbaton kaw ta singkaw na dili beg-at daw
pas-anen na dili bellay na alin ki yaken."

Insa Parti Ta Adlaw Ta Pagpuay
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 1 Paglambay ta pila na mga adlaw, Jesus i daw iya na mga
tinudluan gaagi naan ta isya na triguan ta Adlaw Ta Pagpuay.
Iya na mga tinudluan nletem daw gaugot danen ta pila na passi ta trigo
daw pakaan. 2 Piro, na nakita ta pila na mga Pariseo na mga tinudluan
Jesus gaugot daw gakaan, gambal danen ki kanen, "Lagen no ubra ta imo
na mga tinudluan. Pabuat danen kuntra ta mga sugo parti ta Adlaw Ta
Pagpuay."[n]
3 Sabat Jesus, "Paryo kaw inyo na ula kabasa parti ta pabuat Ari
David anay pa sa na nletem gid kanen daw iya na mga duma! 4 Kanen
giling naan ta balay ta Dyos daw gakaan ta tinapay na paalad para ta
Dyos. Patagan din man iya na mga duma. Piro, maskin mga pari nang
patugutan na maan ta tinapay na paalad para ta Dyos, buat ya danen Ari
David ula pabilang na kuntra ta mga sugo Moises.[o]
5 "Paryo kaw inyo na ula kabasa naan ta Mga Sinulat Moises parti ta
mga pari na kinanglan mag-ubra naan ta Adlaw Ta Pagpuay. Gasirbi
danen ta Dyos naan ta Timplo naan ta Adlaw Ta Pagpuay maskin kuntra

---

[m] **11:28** *Mga pas-anen* beet ambalen mga sunuran na patudlo ta mga manugtudlo ta mga Judio na sikad bellay na tumanen. [n] **12:2** Daw Adlaw Ta Pagpuay, tama na ubra na kuntra ta mga sunuran ta mga Judio. Mag-ani an isya na ubra na kuntra. Pwidi nyo mabasa Exodo 34:21. Ta isip ta mga Pariseo kuntra maskin pag-ugot nang an ta trigo tak paryas nang man gyapon ta pag-ani. [o] **12:4** Naan ta Levitico 24:5-9 pwidi nyo mabasa parti ta tinapay na paalad para ta Dyos. Naan ta 1 Samuel 21:1-6 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pabuat ya Ari David na gakaan kanen ta tinapay na paalad para ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta mga sugo Moises na mubra naan ta Adlaw Ta Pagpuay, piro buat ya
danen na mga pari ula pabilang na kuntra ta mga sugo. 6 Sugiran ta kyo
na impurtanti gid mga sugo parti ta Timplo, piro may anen di na mas
impurtanti kaysa ta Timplo. 7 Daw naintindian nyo inta daw ino beet
ambalen ta ambal ta Dyos, ula kaw inta gausgar ta duma na ula gabuat
ta sala. Iling ti ambal ta Dyos, 'Mas gusto ko na may kaluoy kaw ta kada
isya kaysa may paalad kaw ki yaken.'[p] 8 Gani, Kanen Na Alin Ta Langit
Na Natao Naan Ta Kalibutan may uturidad na magbeet daw ino tugot na
buaten naan ta Adlaw Ta Pagpuay."

Mama Na Lima Din An Kimay
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Pagtapos Jesus ta isturya naan ta mga Pariseo ya, gapadayon kanen i ta iya
na pagpanaw daw gaselled naan ta balay tipunan na naan dya mga Pariseo na
ya gasimba. 10 Naan dya may mama na isya din an na lima kimay. Gainsa mga
Pariseo ki Jesus, "Ino ta imo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises patugot na naan
ta Adlaw Ta Pagpuay magpaayad ki ta mga ittaw na may masakit?" Iling tan
insa ta mga Pariseo tak papangitaan danen kanen i ta sala aged maakusaran.
11 Sabat din, "Daw isya ki kyo may subuok na karniro na mulog ta lungag naan
ta Adlaw Ta Pagpuay, simpri gawaten nyo daw mangen pagwa! 12 Di' ba ittaw
an mas impurtanti kaysa ta karniro? Gani, dili kuntra ta Mga Sinulat Moises na
magbuat ki ta miad ta ate na mga duma naan ta Adlaw Ta Pagpuay."
13 Pagsabat Jesus ta mga Pariseo, gambal kanen ta mama ya, "Untayen
no imo na lima na kimay." Dayon, pauntay ta mama iya na lima daw
nayad na paryo ta liyo din na lima na ula dipirinsya. 14 Galin mga Pariseo
ya daw gasapol danen an daw ino paagi na Jesus an ipapatay danen.

Pinili Ta Dyos Na Magsirbi Ki Kanen

15 Na nlaman Jesus na paplanuan kanen i ta mga Pariseo na patayen, galin
kanen ta lugar ta mga Pariseo na ya. Tama na mga ittaw gasunod ki kanen daw
tanan ki danen na may masakit paayad din. 16 Paambalan din danen an na dili
manugid-sugid parti ki kanen. 17 Tenged iling tan mga pabuat din, natuman sulat
ya Isaias na prupita anay pa sa na Dyos gambal:
18 "Yi ake na pinili aged magsirbi ki yaken.
Papalangga ko daw nalipay a gid ki kanen.
Ubayan ko kanen an paagi ta ake na Ispiritu.
May ibalita kanen an para ta tanan na mga ittaw
daw ino paagi na bilangen ko na danen an matareng.
19 Dili kanen magdiskas
daw dili man minggit naan ta mga ittaw.

---

p **12:7** Oseas 6:6

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dili man kanen an mamatian
na gambal na iya na kagi biskeg naan ta mga dalan.
20 Miad kanen an daw magtabang man ta mga ittaw
na galuya iran an na pagsalig
na paryo kanen an ta ittaw na ula gabali ta tanem na gaapay
daw ula man gapatay ta lampraan na gapaleng-paleng.
Padayunon din iya na buat na iling tan
asta matuman ake na liag
na mga ittaw bilangen ko na matareng.
21 Naan ki kanen paglaem ta tanan."[q]
Yon ambal ta Dyos naan ta sinulat Isaias.

Gaem Jesus Ta Pagpagwa Din Ta Mga Malain Na Ispiritu
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

22 May mama na naapa daw nabulag tak naseddepan ta malain na
ispiritu. Padala kanen i naan ki Jesus daw paayad Jesus kanen i na
kaambal dayon daw kakita. 23 Tanan gatingala daw gambal, "Yi taan en
Apo Ari David na papaabot ta."[r]
24 Piro, na namatian ta mga Pariseo ambal ya ta mga ittaw, gambal danen
an, "Nyan na ittaw gapagwa ta mga malain na ispiritu paagi nang ta gaem
na alin ki Satanas na pangulo ta mga malain na ispiritu." 25 Nlaman Jesus
iran an na isip daw gambal kanen ki danen, "Daw mga sinakepan ta isya na
kaarian magkuntraay, iran na kaarian dili magpadayon. Daw mga ittaw na
naan ta isya na syudad magkuntraay, dili magpadayon iran na syudad. Iling
man tan matabo daw mga ittaw na naan ta isya na panimalay magkuntraay.
26 Daw palayasen Satanas iya na mga sinakepan, pakuntra din iya an na
kaugalingen. Daw iling tan, dili magpadayon iya an na pagdumala. 27 Ambal
nyo na naan alin ki Satanas gaem an ta ake na pagpagwa ta mga malain na
ispiritu, piro indi alin gaem ya ta inyo na mga tinudluan ta iran na pagpagwa
ta mga malain na ispiritu? Simpri alin ta Dyos! Danen an pamatuod na
sala gid inyo an na ambal tak iran na gaem daw ake paryas nang na alin
ta Dyos. 28 Tenged papagwa ko mga malain an na ispiritu paagi ta gaem ta
Dyos Ispiritu Santo, beet ambalen na gabot en naan ki kyo papaabot nyo na
pagdumala ta Dyos."
29 Ambal pa Jesus, "Daw may ittaw na liag melled daw mamang ta mga
pagkabetang naan ta balay ta iseg na ittaw, impusibli na kaselled kanen
an daw dili din anay magapos iseg ya na ittaw. Daw nagapos en, sigurado
gid na makamang din en mga pagkabetang naan ta balay."[s]

---

[q] **12:21** Isaias 42:1-4 [r] **12:23** May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mateo 9:27. [s] **12:29** Naan ta paanggid na paisturya Jesus *iseg na ittaw* beet ambalen Satanas. *Ittaw na gagapos ta iseg na ittaw* beet ambalen Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Ambal pa Jesus, “Daw kino na ula gatabang ki yaken ta ake na ubra,
kanen gakuntra ki yaken na paryo kanen ta ittaw na imbis na mabang
ta pagtipon ta mga karniro, gatabog ki danen na magpadyo. 31 Sugiran
ta kyo na bisan ino na mga sala ta mga ittaw daw mga ambal danen na
malain kuntra ta Dyos, mapatawad pa. Piro, mga ambal danen na malain
kuntra ta Dyos Ispiritu Santo, dili mapatawad. 32 Daw kino mag-ambal ta
malain kuntra ki Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan,
mapatawad pa ta Dyos. Piro, daw kino mag-ambal ta malain kuntra ta
Dyos Ispiritu Santo, dili mapatawad naan ta yi na timpo daw dili man
mapatawad naan ta timpo na mabot.”[t]

Mga Ambal Na Miad Daw Malain
(Lucas 6:43-45)

33 Gambal pa Jesus i, “Daw dayad kaoy an, simpri dayad man iya na bunga.
Daw lain kaoy an, simpri lain man iya na bunga. Mga kaoy makala paagi ta iran
na bunga. 34 Kyo na malain! Paryo kaw ta mga bata ta bekkessan na dalitan![u]
Impusibli na mag-ambal kaw ta maskin ino na miad paryo ta kaoy na lain
impusibli na magbunga na dayad tak daw ino naan ta isip ta ittaw, yon man
ambalen din. 35 Ittaw na miad, pirmi man miad mga paambal din tak tanan na
naan ta iya na isip miad. Ittaw na malain, pirmi man malain mga paambal din
tak tanan na naan ta iya na isip malain. 36 Sugiran ta kyo na naan ta adlaw na
mag-ukom Dyos an ta mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, kyo
manabat naan ki kanen tenged ta inyo na mga ambal na malain na dapat ula nyo
inta ambala 37 tak dipindi ta inyo na mga naambal daw silutan kaw, daw dili.”

Pangayo Na Jesus Magbuat Ta Katingalaan
(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

38 May mga Pariseo daw manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gambal ki
Jesus, “Mistro, liag nay na magbuat ka ta katingalaan aged makita nay pamatuod
na papadala ka ta Dyos.” 39 Sabat Jesus, “Mga ittaw ta yi na timpo malain
daw gatalikod ta Dyos. Papangitaan a danen ta katingalaan na buat aged may
pamatuod para ki danen na papadala a ta Dyos. Piro, ula duma na katingalaan na
ipakita ki danen daw dili, katingalaan ya na natabo ki Jonas na prupita anay pa
sa. 40 Seled ta tallo adlaw daw tallo kilem naan Jonas ya ta gettek ta sikad bakod
na sidda daw kagwa man na bui. Paryo man tan, Kanen Na Alin Ta Langit naan
ta lebbengan ta tallo adlaw daw tallo kilem daw magwa man na bui.[v] 41 Daw
mabot adlaw na mag-ukom Dyos an ta tanan na mga ittaw daw kino matareng

---

[t] **12:32** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* daw *timpo na mabot* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay daw ngitaen nyo ambal na *yi na timpo.* [u] **12:34** Ta timpo Jesus, ta isip ta mga Judio malain na ittaw paanggid naan ta bekkessan. [v] **12:40** Naan ta Jonas 1:17 daw 2:10 pwidi nyo mabasa parti ta katingalaan na natabo ki Jonas.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw dili matareng, naan dya mga taga-Ninive ya na nabui anay pa sa ta timpo
Jonas mindeg daw magpamatuod na igo gid na silutan ta Dyos mga ittaw an ta
yi na timpo. Mga taga-Ninive ya may matareng na magpamatuod ta iling sa tak
ganelsel daw padilian danen iran an na mga sala na kamati danen ta wali Jonas.[w]
Piro anduni, anen di en isya i na mas labaw pa iya na katengdanan kaysa ta
katengdanan Jonas, piro ula kaw gapati ki kanen. 42 Daw mabot adlaw na mag-
ukom Dyos an ta tanan na mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, naan
dya Rayna ya na alin ta Sur mindeg daw magpamatuod na igo gid na silutan ta
Dyos mga ittaw an ta yi na timpo. Kanen an may matareng na magpamatuod ta
iling sa tak anay pa sa kanen gabyai na naan pa alin ta sikad madyo na lugar aged
mamati ta tudlo Ari Solomon na maalam gid. Piro anduni, anen di en isya i na mas
labaw pa iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Ari Solomon, piro ula kaw
gapati ki kanen."

Pagbalik Ta Malain Na Ispiritu Naan Ta Ittaw Na Naalinan Din
(Lucas 11:24-26)

43 Gaisturya Jesus i ta alimbawa, "May malain na ispiritu na gagwa ta
ittaw na paseddepan din. Paggwa din, giling kanen an naan ta mara na
lugar aged mangita ta mapuayan. Piro, ula kanen may nakita. 44 Gaisip
kanen an, 'Miad pa na malik a naan ta ittaw ya na naalinan ko.' Pagbalik
din naan ta ittaw ya, nakita din na paryo ta balay na bakanti, limpyo
daw ayos. 45 Gagwa isab kanen an naan ta ittaw ya aged mangita ta
pitto na mas malain pa na ispiritu kaysa ki kanen. Pagkita din, danen
tanan gaseddep naan ta ittaw ya daw gatinir dya ta lugay. Mas lain pa
gid uryan an na kaimtangan ta ittaw ya kaysa ta una. Iling man tan
matabo ta malain na mga ittaw ta yi na timpo. Gadugang pa gid iran an
na malain na buat daw isip tak ula danen ganelsel ta iran na mga sala na
namatian danen miad na balita."

Mga Kauturan Jesus
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Na gambal pa Jesus i ta mga ittaw, gabot iya na mga utod na mama
daw iya na inay. Gatindeg danen an naan ta gwa tak may ambalen danen
ki kanen. 47 May gambal ki kanen, "Naan ta gwa imo ya na inay daw mga
utod. May ambalen danen an ki kaon."
48 Gainsa Jesus i ta ittaw na gambal ki kanen, "Kino ake an na inay
daw mga utod?" 49 Pag-insa din, patudlo din iya na mga tinudluan daw
mambal, "Yi danen i pabilang ko na ake na inay daw mga utod 50 tak daw
kino mga gasunod ta kabebet-en ta ake na Amay na naan ta langit, danen
pabilang ko na ake na utod daw inay."

---

[w] **12:41** Naan ta Jonas 3:1-10 pwidi nyo mabasa parti ta pagnelsel ta mga taga-Ninive.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mangunguma Na Gasabwag
(Marcos 4:1-20; Lucas 8:4-15)

13 1 Yon man na adlaw na gatudlo Jesus i ta iya na mga tinudluan
naan ta isya na balay, galin kanen i dya daw megbeng naan kilid
ta Dagat Galilea daw gamungko dya. 2 Sikad tama na mga ittaw giling
dya daw gatipon naan ki kanen. Tenged sikad tama ittaw, gasakay kanen
i naan ta buti daw mungko. Mga ittaw an a, gatindeg naan ta dagsayan.
3 Tama iya na paambal ki danen paagi ta mga paanggid na isturya na
paryo ti: "Mamati kaw! May mangunguma na giling naan ta iya na uma
aged magsabwag ta binni. 4 Ta iya na pagsabwag, may mga binni na
katupa naan ta dalan. Mga yupan gaprani daw mga binni an ubos danen
ta tuktok. 5 Duma an na binni katupa naan ta batuan na may tappaw
nang na basak. Tenged tappaw nang, ula nang lugay nanlisok en mga
binni an. 6 Na ugto-adlaw en, galayeng daw gakeseg tak babaw nang mga
gamot an. 7 Duma man an na binni katupa naan ta basak na natubuan ta
mga telleken na lamunon. Na gatubo en mga lamunon, nalemmes mga
binni ya na gatubo. 8 Piro, duma pa gid na binni katupa naan ta dayad na
basak daw gatubo, gabakod daw namunga. May bunga na gapungpong
ta isya gatos na passi, may anen man sisinta daw may anen man trinta."
9 Gambal pa Jesus i, "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen
din gid ta usto namatian din an."
10 Gaprani mga tinudluan Jesus ki kanen daw gainsa, "Man-o tak
gagamit ka ta mga paanggid na isturya ta imo na pag-ambal naan ta
mga ittaw?" 11 Sabat Jesus, "Kyo na mga tinudluan ko patagan ta Dyos
ta pribiliyo na maintindian nyo mga ula din pasugira anay pa sa parti ta
iya na pagdumala. Piro, duma na mga ittaw ula din paatagan 12 tak daw
kino kaintindi daw gapati ta ake na mga patudlo parti ta pagdumala ta
Dyos, dugangan pa gid ta Dyos asta na magtama iya an na maintindian.
Piro, daw kino ula gapati, bawian pa ta Dyos kanen an daw ino na
naintindian din parti ta pagdumala ta Dyos. 13 Yon na gatudlo a paagi ta
mga paanggid na isturya naan ta duma na mga ittaw tak maski patan-aw
danen ta miad ake na mga buat, ula man gyapon kaintindi daw ino beet
ambalen. Maski namatian danen ta miad ake na mga patudlo, paryas ula
man gyapon danen an kamati daw ula man gyapon kaintindi. 14 Tenged
iling tan danen an, natuman en sulat ya Isaias na prupita anay pa sa na
Dyos gambal,

'Maski mamati kaw pa ta miad daw magtan-aw,
dili kaw man gyapon kaintindi daw ino beet ambalen.
15 Yi na mga ittaw, dessen iran na ulo.
Gapabengngel nang danen an daw gapabulag-bulag
aged paryas na ula danen an kakita, kamati daw kaintindi

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tak basi daw maintindian danen, magnelsel daw marani ki yaken
daw patawaren ko danen an.' "[x]
16 Ambal man Jesus, "Iling tan duma na mga ittaw, piro may bakod kaw
na pribiliyo tak kakita kaw ta ake na mga buat daw kamati man ta ake na
ambal. 17 May bakod kaw gid na pribiliyo daw sugiran ta kyo na anay pa
sa tama na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos daw mga dyusnon na ittaw
na gaandem na makita danen mga buat na nakita nyo, piro ula bisan isya
ki danen kakita. Liag man danen na mamatian mga ambal na namatian
nyo, piro ula bisan isya ki danen kamati."
18 Ambal pa Jesus, "Matian nyo daw ino beet ambalen ta paanggid na
isturya ta mangunguma na gasabwag. 19 Isya na ittaw kamati ta tudlo parti
ta pagdumala ta Dyos, piro ula kanen kaintindi ta usto. Gabot Satanas daw
pakamang din tudlo ya na naan ta isip ta ittaw. Iling tan beet ambalen ta
mga binni na katupa naan ta dalan. 20 Mga binni na katupa naan ta batuan
na may tappaw nang na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na
pamatian ta mga ittaw daw pabaton dayon na may kalipay, 21 piro iran
na pagpati dili terek ta iran na nakem. Paryo danen ta tanem na mga
gamot an babaw nang. Gani, ula nang lugay iran na pagpati. Na gabot mga
prublima daw papangabot danen ta mga gakuntra ki danen tenged ta iran
na pagpati ta tudlo ya, patalikuran danen dayon iran na pagpati. 22 Mga
binni na katupa naan ta natubuan ta mga telleken na lamunon paryo ta
tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw, piro nalipatan
danen tudlo ya tenged gapalibeg danen parti ta pangabui daw gangabot
man na magmanggaranen. Ula en pulos iran na pagpati tak ula risulta na
paryo danen an ta tanem na ula gabunga. 23 Mga binni na katupa naan ta
dayad na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga
ittaw daw papatian man danen daw may dayad na risulta iran na pagpati.
Danen an paryo ta tanem na gapungpong ta bunga na may isya gatos na
passi, may sisinta daw may anen man na trinta."

Kilo Na Lamunon Na Gatubo Naan Ta Triguan

24 Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, "Pagdumala an ta Dyos
paryo ta natabo ta isya na mama na gasabwag ta dayad na binni na
trigo naan ta iya na uma. 25 Piro, isya na kilem na gatunuga pa mga
ittaw, giling iya na kuntra naan ta uma ya daw pasabwagan ta binni
ta lamunon na kilo na daw lagen paryo man ta trigo. Pagtapos ta
pagsabwag, guli iya na kuntra. 26 Na gatubo en trigo ya daw gamunga,
nakala man en daw indi sa mga lamunon. 27 Mga suguon ta tag-iya ta
uma giling ki kanen daw gambal, 'Amo, di' ba dayad na binni imo na

---

[x] **13:15** Isaias 6:9-10

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pasabwag naan ta imo na uma? Man-o taan tak may anen man dya kilo
na mga lamunon?' 28 Sabat din, 'Pasabwag ta kuntra.' Insa danen, 'Gusto
no na bud-uton nay mga lamunon an?' 29 Sabat din, 'Dili nang anay. Daw
bud-uton nyo, basi madapil trigo an. 30 Bay-an nyo nang anay asta na
mabot uras ta tag-ani. Daw tag-ani en, suguon ko mga manug-ani an na
bud-uton danen kilo an na mga lamunon daw begkesen aged sunugon.
Piro trigo an a, tipunon danen daw itago naan ta ake na budiga.' "

Binni Na Mustasa
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Gaisturya Jesus i ta isya pa man na paanggid, "Pagdumala an ta
Dyos paryo ta natabo ta binni na mustasa[y] na patanem ta isya na ittaw
naan ta iya na uma. 32 Yi na binni pinakatise ta tanan na binni. Piro, na
gatubo en, mas pa bakod kaysa ta tanan na tanem na gulay daw naimo
na bakod na kaoy. Bisan mga yupan an gatugdon daw gasalag naan ta iya
na mga sanga."

Pampaabok Ta Tinapay
(Lucas 13:20-21)

33 Gaisturya Jesus i ta isya pa gid na paanggid, "Pagdumala an ta Dyos
paryo ta natabo ta tise na pampaabok ta tinapay na palaket ta isya na bai
naan ta tama na arina na bali tallo sekeb ta bakod na sekeban.[z] Maskin
tama arina an, napaabok man gyapon tanan."

Ambal Jesus Parti Ta Iya Na Pag-isturya Ta Mga Paanggid
(Marcos 4:33-34)

34 Na gatudlo Jesus i naan ta mga ittaw parti ta pagdumala ta Dyos,
tanan na panudluon din paagi nang ta mga paanggid. Ula kanen gatudlo
ki danen daw dili, paagi nang ta mga paanggid. 35 Ta iya na pag-isturya
ta mga paanggid, natuman sinulat ya ta isya na prupita anay pa sa,

"Mag-ambal a ki danen paagi ta mga paanggid.
Mag-ambal a parti ta mga ula pa nlami ta mga ittaw
alin pa ta pagbuat ta kalibutan."[a]

Pagsaysay Jesus Parti Ta Paanggid Ta Kilo Na Lamunon

36 Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta mga paanggid, padilian din mga ittaw
na patudluan din daw gaselled naan ta balay na iya na dayunan. Gaprani iya

---

[y] **13:31** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, mustasa an isya klasi na kaoy. Ula pagulay, piro liso ta mustasa pagamit na panglasa. [z] **13:33** Sekeban na pasambit naan ta birsikulo trintay-tris, ta timpo Jesus kada isya pwidi maugsakan ta tama na arina na paryo ta katamaen ta pitto kilo. [a] **13:35** Mga Salmo 78:2

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mga tinudluan daw gainsa, “Pwidi kay no sugiran daw ino beet ambalen
ta paanggid ya parti ta kilo na lamunon.” 37 Sabat din, “Ittaw ya na gasabwag
ta dayad na binni beet ambalen Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan
Ta Kalibutan. 38 Uma ya beet ambalen kalibutan i. Dayad ya na binni beet
ambalen mga ittaw na sakep ta pagdumala ta Dyos daw kilo ya na lamunon,
mga sakep ta pagdumala Satanas. 39 Kuntra ya na gasabwag ta binni ta kilo na
lamunon beet ambalen Satanas. Tag-ani ya beet ambalen pag-ukom ta Dyos
naan ta katapusan ta yi na timpo[b] daw mga manug-ani ya, danen mga angil ta
Dyos. 40 Pag-ukom an ta Dyos ta katapusan paryo ta pagtipon daw pagsunog
ta kilo na lamunon na pabud-ot. 41 Ta timpo ta pag-ukom ta Dyos, Kanen Na
Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan magpadala ta iya na mga angil
aged tanan na gatintar daw tanan man na gabuat ta malain tipunon danen
daw belagen naan ta mga ittaw na iya na padumalaan. 42 Mga ittaw na malain
ipilak ta mga angil naan ta apoy na gadaba-daba daw naan dya mangagal ta
tudo daw magbaggit ta iran na ngipen. 43 Mga gapasakep ta pagdumala ta
Dyos, naan danen ta kaarian ta ate na Amay na paryo danen an ta adlaw na
gasilak gid. Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto
namatian din an.”

Manggad Na Nakita Naan Ta Uma Daw Pirlas Na Maalen

44 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Pagdumala an ta Dyos
paryo ta natabo ta manggad na nalebbeng naan ta isya na uma. Manggad an
nakita ta isya na ittaw daw patampekan din isab. Ta iya na kalipay guli kanen
daw pabligya din tanan din na pagkabetang daw papalit uma ya.”
45 Ambal pa Jesus, “Isab, pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo daw
isya na nigusyanti gangita ta dayad na mga pirlas. 46 Pagkita din ta
dayad na pirlas na sikad maal, guli kanen an daw pabligya tanan din na
pagkabetang daw papalit din pirlas ya.”

Mga Sidda Na Naapas Naan Ta Pukot

47 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Isya pa na paanggid.
Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo daw may pukot na pataktak naan ta
dagat daw klasi-klasi na mga sidda naapas. 48 Na tama en apas naan ta pukot,
pabatak ta mga mananagat daw dleen ta baybay. Gapungko danen daw papili
dayad an na mga sidda daw paugsak naan ta bangkat. Piro, dili dayad na mga
sidda papilak. 49 Iling man tan matabo ta mga ittaw ta pag-ukom ta Dyos naan
ta katapusan ta yi na timpo.[c] Mga angil an mabot daw belagen danen mga ittaw
an na malain daw matareng. 50 Mga malain an pilak naan ta apoy na gadaba-
daba daw naan dya mangagal ta tudo daw magbaggit ta iran na ngipen.”

---

[b] **13:39** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[c] **13:49** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Bag-o Daw Dati Na Tudlo

51 Jesus i gainsa ta iya na mga tinudluan, “Naintindian nyo tanan na
paanggid na paisturya ko?” Sabat danen, “Ee.”
52 Ambal pa Jesus, “Kada manugtudlo na gasunod ta patudlo ki kanen
parti ta pagdumala ta Dyos sarang magtudlo ta dati na mga tudlo daw
bag-o man na mga tudlo. Manugtudlo na iling tan paryo ta tag-iya ta
balay na tama daan daw bag-o man na manggad naan ta taguan na pwidi
din iprisintar naan ta iya na mga bisita.”

Pagsikway Ki Jesus Ta Iya Na Mga Kasimanwa
(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta mga paanggid naan ta iya na mga
tinudluan, gapadayon kanen ta iya na pagpanaw. 54 Guli kanen naan ta
banwa na naan dya kanen an gabakod.[d] Naan dya gatudlo kanen naan ta
balay tipunan daw gatingala gid tanan na kamati ki kanen daw gambal
danen, “Indi alin iya na kanlaman daw iya na gaem ta pag-imo ta mga
katingalaan? 55 Di' ba amay din karpintiro ya? Di' ba inay din Maria an
daw mga utod din danen Santiago, Jose, Simon daw Judas? 56 Di' ba mga
utod din na bai anen man di ta ate i na banwa gaistar? Indi gid alin iya
na tudlo?” 57 Tenged iling tan iran na isip parti ki Jesus, ula gid danen an
gapati ki kanen. Piro, gambal Jesus ki danen, “Bisan indi na lugar, mga
prupita an na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos pataod gid ta mga ittaw,
piro naan ta iran gid na banwa ula pataura ta iran na kasimanwa daw
pamilya.” 58 Tenged mga kasimanwa Jesus ula gapati ki kanen, dili gid
tama nabuat din na mga katingalaan naan ta iran na banwa.

Pagpatay Ki Juan Na Manugbautismo
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 1 Ta timpo na Jesus gatudlo naan ta Nazaret, Herodes i[e] na
manugdumala ta Galilea, namatian din mga isturya parti ki Jesus
2 daw gambal ta iya na mga upisyalis, “Basi Jesus an, yon man Juan na
manugbautismo na nabannaw. Yon na may gaem kanen ta pagbuat ta
mga katingalaan.”
3 Nlaman Herodes parti ki Juan tak kanen mismo gasugo na Juan ya
dakepen, gapuson, daw prisuon. Papriso din Juan tenged ki Herodias
na pasawa din bisan Herodias an sawa ta iya na utod na Felipe 4 daw
tenged man na kanen an pirmi paambalan Juan, “Kuntra ta mga sugo

---

[d] **13:54** Nazaret banwa na naan dya gabakod Jesus. [e] **14:1** *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo uno manugdumala na paumaw na *Herodes Antipas.* Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Antipas* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ta Mga Sinulat Moises na pasawa no sawa ta imo na utod." 5 Tenged
ta ambal Juan, gusto Herodes na ipapatay Juan ya, piro nadlek kanen ta
mga ittaw tak gapati danen an na Juan ya isya na prupita alin ta Dyos.
6 Naan ta kaadlawan Herodes, manak din na dalagita na bata Herodias
gaselled daw gasayaw naan tubangan ta mga gatambong. Naganya gid ta
iya na sayaw Herodes i 7 daw ganumpa gid na iatag ki kanen daw ino iya
na ayuon. 8 Ta segyet ta inay din, gambal kanen naan ki Herodes, "Atag
no dayon ki yaken ulo ya Juan na manugbautismo na nabetang naan ta
bandiyado."
9 Pagmati Herodes, ganelsel kanen an, piro tenged ta iya na sumpa na
namatian ta mga bisita din, gasugo kanen an na tumanen papangayo ta
dalagita. 10 Papauturan din Juan ta lieg naan ta prisuan. 11 Ulo ya Juan na
nabetang ta bandiyado paatag naan ta dalagita daw paatag din man naan
ta iya na inay. 12 Mga tinudluan Juan giling dya daw mangen lawa ya
daw ilebbeng. Pagtapos ta paglebbeng, giling danen ki Jesus daw pasugid
na Juan ya patay en.

Pagpakaan Jesus Ta Subla Limma Libo Na Ittaw
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Pagmati Jesus na Juan ya patay en, gasakay kanen ta buti na kanen
nang. Giling kanen ta lugar na ula kabalayan. Piro, na nlaman ta mga
ittaw na galin kanen i, galutos danen an na gapanaw nang alin ta lain-
lain na mga banwa. 14 Pagkawas Jesus, patan-aw din sikad tama na mga
ittaw na gatipon dya daw naluoy gid kanen i ki danen. Tenged ta iya na
kaluoy, paayad din mga ittaw ya na may masakit.
15 Na semsem en, gaprani mga tinudluan Jesus ki kanen daw mambal,
"Kilem en, naan ki pa di ta lugar na ula kabalayan. Miad taan daw
pailingen no mga ittaw an naan ta mga baryo aged malit ta iran na
pagkaan." 16 Sabat Jesus ki danen, "Dili en kinanglan na manaw pa danen
an. Kyo mag-atag ki danen ta iran na makaan." 17 Sabat danen, "Mistro,
impusibli tak may anen ki nang di limma buok na tinapay[f] daw darwa
na sidda." 18 Ambal Jesus, "Dleen nyo di." 19 Pagbaton din, gambal kanen
naan ta mga ittaw na mungko naan ta lamunon. Pakamang din limma an
na tinapay daw darwa na sidda. Gaangad kanen ta langit daw gapasalamat
ta Dyos. Dayon, pabiak-biak din tinapay ya daw paatag naan ta iya na
mga tinudluan aged itagtag man danen naan ta mga ittaw. 20 Kakaan
danen tanan daw nabusog. Patipon ta iya na mga tinudluan sama ya daw
napanno danen dusi na baskit na darko. 21 Katamaen ta mga kakaan mga
limma libo na mama na ula labet ta bilang mga bai daw mga kabataan.

---

[f] **14:17** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo disi-syiti, kurti din an bilog daw tallo buok igo ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpanaw Jesus Naan Apaw Ta Waig
(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

22 Na natipon en ta mga tinudluan Jesus sama ya na tinapay daw sidda,
pasakay din dayon danen an naan ta isya na buti daw paambalan na
muna en lakted naan ta liyo ta dagat tak paulien din pa mga ittaw an.
23 Na napauli din en danen an, giling kanen naan ta bukid na kanen nang
aged mangamuyo. Na semsem en, isya nang kanen an dya. 24 Ta yo man
na uras mga tinudluan din na naan ta buti madyo en alin ta dagsayan.
Nakulian buti an magsulong tenged ta darko na baled tak sungsong angin
an.
25 Na mapit-madlaw en, gasunod Jesus i ki danen na gapanaw kanen
naan ta apaw ta waig. 26 Na nakita kanen i ta mga tinudluan din,
nakulbaan gid danen an daw gasinggit ta subla na adlek, "Bagat!"
27 Gambal dayon Jesus i ki danen, "Isegen nyo nakem nyo an! Yaken
ni. Dili kaw madlek!" 28 Gambal Pedro i, "Ginuo, daw kaon gid nyan,
mambal ka na miling a dyan ki kaon na manaw a man naan ta apaw ta
waig." 29 Ambal Jesus, "Manaw ka di!" Pag-ambal Jesus, gapanaog Pedro
i ta buti daw gapanaw naan ta apaw ta waig na miling ki Jesus. 30 Na
nabatyagan Pedro biskeg na angin, nadlek kanen an daw gaamat-amat
leddang. Gasinggit kanen an, "Ginuo, tabangan a no!" 31 Pagawat dayon
Jesus daw paibitan Pedro i daw mambal, "Pedro, tise imo na pagsalig!
Man-o tak gadua-dua ka?" 32 Pag-ambal din, gasakay danen na darwa
naan ta buti daw galinaw. 33 Mga tinudluan an na naan ta buti gadayaw
ki Jesus, "Matuod gid! Kaon Bata Ta Dyos!"

Pagpaayad Jesus Ta Mga Ittaw Na May Masakit Naan Ta Genesaret
(Marcos 6:53-56)

34 Paglakted Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta liyo na baybay ta
Dagat Galilea, gadungka danen an ta banwa na Genesaret. 35 Na nakala
ta mga ittaw dya Jesus i, palapta danen balita na naan dya kanen i daw
tanan na mga ittaw na may masakit padala ki kanen. 36 Gapangabay mga
ittaw ki kanen na daw pwidi mga ittaw na may masakit magtandeg bisan
ta bungay-bungay nang ta sidsid ta iya na bayo na pangkablay. Tanan na
katandeg nayad.

Mga Kaugalian Na Alin Ta Mga Manakem
(Marcos 7:1-13)

15 1 May giling ki Jesus na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta
Mga Sinulat Moises na naan galin ta Jerusalem. Gainsa danen
ki kanen, 2 "Man-o tak imo an na mga tinudluan ula gasunod ta mga
kaugalian na alin ta ate na mga manakem? Ula danen gasunod ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sirimunya ta pag-ugas ta lima bag-o danen an maan." 3 Sabat Jesus ki
danen, "Ta, kyo a, man-o tak ula kaw gatuman ta mga sugo ta Dyos
aged masunod nyo nang mga kaugalian an na buat nyo? 4 Di' ba sugo ta
Dyos, 'Tauron no imo an na amay daw inay'?[g] Ambal din man, 'Bisan
kino gambal ta malain parti ta iya na amay daw inay dapat silutan ta
kamatayen.'[h] 5-6 Piro, dili iling tan inyo na patudlo tak naan ta mga
kaugalian na pabuat nyo, patudlo nyo na mga ittaw dili en kinanglan
magtaod ta iran na ginikanan paagi ta pagtabang basta mag-ambal
danen an ta iran na ginikanan ta iling ti, 'Ake na iatag na tabang inta ki
kyo natagana en para ialad naan ta Dyos.' Ula nyo patubaya sugo an ta
Dyos para masunod nang mga kaugalian na pabuat nyo. 7 Inyo na pagtaod
ta Dyos pakita-kita nang! Igo gid laygay Isaias na prupita anay pa sa parti
ki kyo naan ta iya na sinulat. Nasulat din na Dyos gambal,

8 'Yi na mga ittaw gataod ki yaken paagi nang ta iran na baba.
Piro, iran na tagipusuon adyo ki yaken.
9 Ula pulos iran an na pagsimba ki yaken tak danen an gatudlo
na naan kon alin ki yaken mga sugo an na naan nang alin ta mga
ittaw.' "[i]

Mga Ittaw Na Bilangen Na "Limpyo" Daw "Dili-Limpyo"
(Marcos 7:14-23)

10 Paumaw Jesus mga ittaw na marani daw ambal din, "Mamati kaw
daw intindien nyo ambalen ko i. 11 Dili tenged ta mga gaselled ta baba ta
mga ittaw na danen an pabilang na 'dili-limpyo'. Danen an pabilang na
'dili-limpyo' tenged ta mga gagwa naan ta iran na baba."[j]
12 Pag-ambal Jesus, gaprani iya na mga tinudluan daw gambal, "Nainsulto
gid mga Pariseo an ta imo na ambal." 13 Jesus i gasabat ki danen paagi ta
paanggid parti ta mga Pariseo, "Kada tanem na ula patanema ta ake na
Amay na naan ta langit bud-uton gid. 14 Largaan nyo nang mga Pariseo
an tak paryo danen an ta mga bulag na manugguyod ta bulag. Daw bulag
magguyod ta paryo din na bulag, danen an na darwa mulog naan ta lungag."
15 Gambal Pedro i ki Jesus, "Sugiran kay no tuo daw ino beet ambalen ta
ambal no an parti daw ino gaselled daw gagwa naan ta baba ta mga ittaw."
16 Sabat Jesus, "Asta kyo na ake na mga tinudluan, ula man kaintindi?
17 Dapat naintindian nyo na bisan ino na gaselled ta baba ta mga ittaw
gadiritso naan ta iran na gettek daw ta uryan magwa man gyapon. 18 Naan
alin ta tagipusuon ta mga ittaw mga malain na ambal na gagwa alin ta iran

---

[g] **15:4** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16 [h] **15:4** Exodo 21:17; Levitico 20:9 [i] **15:9** Isaias 29:13
[j] **15:11** *Dili-limpyo* beet ambalen *dili bagay na magsimba ta Dyos.* Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na baba. Tenged ta iran na malain na ambal bilangen danen an na ‘dili-
limpyo’ 19 tak naan alin ta tagipusuon mga buat na iling ti: mga malain na
isip, gapatay, gadulog ta dili din sawa, gabuat ta malaw-ay ta panan-aw ta
Dyos, ganakaw, gatistigo ta dili matuod daw gambal ta dili matuod parti
ta duma. 20 Tenged ta iling tan na mga buat, mga ittaw an bilangen na
‘dili-limpyo’. Piro, daw mga ittaw an maan na ula gasunod ta sirimunya ta
pag-ugas ta lima, dili danen an bilangen na ‘dili-limpyo’.”

Pagsalig Ta Bai Na Dili-Judio
(Marcos 7:24-30)

21 Galin Jesus i ta Genesaret daw giling ta lugar na dani ta mga banwa
na Tiro daw Sidon. 22 May isya na bai na Canaanen na gaistar dya na
giling ki Jesus daw gapakiluoy na bakod iya na kagi, “Ginuo! Apo Ari
David![k] Maluoy ka ki yaken! Ake na bata na bai naseddepan ta malain na
ispiritu daw nabellayan gid!” 23 Piro, ula gasabat Jesus i. Gaprani iya na
mga tinudluan ki kanen daw sigi gid ambal, “Palinen no bai na yan tak
sikad sagbak daw gasunod-sunod ki kiten.” 24 Sabat Jesus ki danen, “Ula
a labet ki kanen tak papadala a para nang ta mga linai Israel na paryo
mga karniro na narwad.”
25 Gaprani bai ya daw galuod naan ta atubangan Jesus daw mambal,
“Ginuo, tabangan a no.” 26 Tenged bai ya dili-Judio, iling ti sabat Jesus,
“Dili dapat na kamangen pagkaan an ta mga bata daw iatag naan ta
mga ayam.” 27 Ambal ta bai, “Matuod nyan, Ginuo, piro bisan pa mga
ayam gakaan man ta mummo na nulog alin ta lamisa ta iran na tag-iya.”[l]
28 Sabat Jesus ta bai, “Manang, bakod gid imo na pagsalig! Imuon ko imo
na pangabay.” Pagsabat din, nayad dayon bata ya.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Ittaw

29 Galin Jesus i ta lugar na dani Tiro daw Sidon daw gaagi naan kilid
ta Dagat Galilea. Gatukad kanen naan ta bungyod na dani ta dagat daw
mungko. 30 Tama na mga ittaw giling ki kanen daw gadala ta mga piang,
mga may dipirinsya ta batiis, bulag, apa daw duma pa gid na mga ittaw
na may masakit. Paprani danen mga ittaw an na may masakit naan ta
tubangan Jesus daw paayad din. 31 Gatingala gid tanan an na mga ittaw
ta iran na nakita: mga apa kaambal en, mga may dipirinsya ta batiis
nayad en, mga ittaw na piang kapanaw en ta usto daw mga bulag kakita
en. Gadayaw danen an ta Dyos na patuuan ta mga linai Israel.

---

[k] **15:22** May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:27. [l] **15:27** Naintindian ta bai na sabat Jesus beet ambalen na mga Judio una na tabangan Jesus. Naan ta sabat Jesus *mga bata* beet ambalen *mga Judio. Mga ayam* beet ambalen *mga dili-Judio.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpakaan Jesus Ta Subla Appat Libo Na Ittaw
(Marcos 8:1-10)

32 Paumaw Jesus na marani ki kanen iya an na mga tinudluan daw ambal
din ki danen, “Naluoy a ta mga ittaw na duma ki kiten tak tallo en adlaw na
gakuyog danen i ki yaken daw anduni ubos en iran na balon. Dili ko gusto
na paulien danen i na ula kakaan tak basi malipeng ta iran na pagpanaw.”
33 Gainsa iya na mga tinudluan, “Naan ta lugar na i na ula kabalayan
indi ki magkamang ta tinapay na igo ta sikad i tama na mga ittaw?”
34 Insa Jesus ki danen, “Pila buok na tinapay[m] naan ki kyo?” Sabat danen,
“Pitto daw pila buok man na derse na sidda.”
35 Papungko Jesus mga ittaw an naan ta basak 36 daw pakamang din
pitto an na tinapay daw sidda daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak
din tinapay an daw patenga-tenga sidda daw paatag naan ta iya na mga
tinudluan aged itagtag danen naan ta mga ittaw. 37 Kakaan danen tanan
daw nabusog. Patipon ta iya na mga tinudluan sama ya daw napanno
danen pitto na baskit na darko. 38 Katamaen ta mga kakaan appat libo na
mama na ula labet ta bilang mga bai daw mga kabataan.
39 Papauli Jesus mga ittaw ya daw gasakay kanen ta buti daw miling
naan ta lugar na sakep ta banwa na Magadan.

Liag Ta Mga Pariseo Na Makita Katingalaan Na Buat Jesus
(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

16 1 May mga Pariseo daw Saduseo na gaprani ki Jesus tak liag
danen na pamatuuran din daw indi gid alin iya na gaem.
Papangitaan danen kanen an ta katingalaan na buat na alin ta Dyos
aged may pamatuod na kanen an papadala ta Dyos. 2 Piro, gambal Jesus
ki danen, “Pagsalep ta adlaw, mambal kaw, ‘Dayad timpo i kisyem
tak gaminog langit an.’ 3 Ta sellem na magpawa-pawa, mambal kaw,
‘Maglain timpo i kani tak minog langit an daw tama item.’ Sagad kaw
manilag ta mga nakita nyo naan ta kalangitan, piro dili nyo makamang
daw ino beet ambalen ta mga natabo na pakita ta Dyos ta yi na timpo!
4 Mga ittaw ta yi na timpo malain daw gatalikod ta Dyos! Papangitaan
a danen ta katingalaan na buat aged may pamatuod para ki danen na
papadala a ta Dyos. Piro, ula duma na katingalaan na ipakita ki danen
daw dili, katingalaan ya na natabo ki Jonas anay pa sa!”[n] Pag-ambal
Jesus, galin kanen ta mga Pariseo daw Saduseo daw miling ta duma na
lugar.

---

[m] **15:34** May pasaysay parti ta *tinapay* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 14:17. [n] **16:4** Naan ta Mateo 12:39-40 pwidi nyo mabasa parti ta katingalaan na natabo ki Jonas.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpaandam Jesus Parti Ta Patudlo Ta Mga Pariseo Daw Saduseo
(Marcos 8:14-21)

5 Na kalakted en Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta liyo Dagat
Galilea, nalipatan ta iya na mga tinudluan na magdala ta tinapay na
balon. 6 Gambal kanen i ki danen, “Mag-andam kaw gid daw maglikaw ta
pampaabok ta mga Pariseo daw Saduseo.” 7 Pag-ambal din, gaisturyaay mga
tinudluan an, “Iling tan ambal din tak ula ki kadala ta tinapay na balon.”
8 Nlaman Jesus paisturya danen daw ambal din, “Tise gid inyo na pagsalig.
Man-o tak gapalibeg kaw gid na ula kaw tinapay? 9 Ula nyo pa naintindii?
Ino, ula nyo gid nademdemi nabuat ko ta limma ya na tinapay para ta subla
limma libo na ittaw daw pila na mga baskit napanno nyo ya ta sama na
patipon nyo? 10 Ula nyo man nademdemi pabuat ko ta pitto na tinapay para
ta subla appat libo na ittaw daw pila na mga baskit napanno nyo ya ta sama
na patipon nyo? 11 Man-o tak ula nyo pa naintindii na dili parti ta tinapay
beet ko ya ambalen? Ambalen ko isab, ‘Mag-andam kaw gid daw maglikaw
ta pampaabok ta mga Pariseo daw Saduseo.’ ” 12 Dayon, naintindian en
danen na ula kanen an gapaandam ki danen parti ta pampaabok na pagamit
naan ta tinapay. Gapaandam kanen i parti ta dili matuod na patudlo ta mga
Pariseo daw Saduseo na dapat na dili danen patian.

Sabat Pedro Daw Kino Jesus
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Na gabot Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta lugar na sakep
ta banwa na Cesarea Filipos, gainsa kanen ki danen, “Kino kon ambal ta
mga ittaw Yaken i Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan?”
14 Sabat danen, “May mga ittaw na gambal na kaon kon yan Juan na
manugbautismo. Duma ya a gambal na kaon kon Elias. Duma pa ya
gambal na kaon kon Jeremias, daw duma pa gid ya gambal na kaon kon
isya ta duma man na mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos
anay pa sa.”
15 Insa din pa, “Kyo a, ino maambal nyo daw kino yaken i?”
16 Sabat Simon Pedro,[o] “Kaon yan Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw Bata
ta Dyos na bui.”
17 Ambal Jesus ki kanen, “Simon na bata Jonas, may bakod ka na
pribiliyo tak kamatuuran i na paambal no ula napaintindi ta ittaw ki
kaon. Napaintindi ki kaon ta ake na Amay na naan ta langit. 18 Ambalen
ko man ki kaon na kaon Pedro na beet ambalen bato daw naan ta unay
na bato na i itukod ko ake na balay na yon man tanan na mga ittaw na

---

[o] **16:16** Ngaran na Pedro paatag Jesus ki Simon daw kaysan paumaw Jesus kanen ya na Simon Pedro. Naan ta Lucas 6:13-14 pwidi nyo mabasa parti ta ngaran na Pedro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gatuo ki yaken daw bisan gamiten pa Satanas tanan din na gaem, dili din
mapirdi danen an na gatuo ki yaken. 19 Iatag ko ki kaon uturidad an na
alin ta Dyos aged magdumala ta mga ittaw na sakep ta iya na pagdumala
na paryo paatag ki kaon yawi an na pangbukas ta iya na kaarian. Tenged
ta uturidad na alin ta Dyos, daw ino na ibawal no unti ta kalibutan paagi
ta imo na katengdanan, pabawal en ta Dyos. Daw ino itugot no unti ta
kalibutan, patugot en ta Dyos."
20 Pagtapos ta ambal Jesus ki Pedro, paambalan din gid danen an tanan
na dili danen mugid ta bisan kino na kanen i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

Pagsugid Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Marcos 8:31–9:1; Lucas 9:22-27)

21 Umpisa ta adlaw na nakala en ta mga tinudluan Jesus na kanen
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, gasaysay kanen an ki danen na naan ta
plano ta Dyos na kanen an miling ta Jerusalem daw naan dya maagian
din tama na malain na buaten ta mga gadumala ta mga Judio, mga
manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises.
Patayen kanen i, piro bannawen ta Dyos naan ta pangallo na adlaw.
22 Pagmati Pedro ta ambal Jesus, padala din Jesus an daw gapadyo
danen ta iran na mga duma aged ambalan din na dili kanen an
kumpurmi ta ambal ya Jesus. Ambal din, "Ginuo, dili magtugot Dyos an!
Impusibli na iling an tan matabo ki kaon!" 23 Gatubang Jesus ki Pedro
daw mambal, "Layas ka di, Satanas! Paryo na kaon magpegeng ki yaken
ta pagsunod ta kabebet-en ta Dyos tak naan ta imo na isip pagbeet nang
ta ittaw, dili pagbeet ta Dyos."
24 Gambal pa gid Jesus i ta iya na mga tinudluan, "Daw kino miag na kanen
isya man na tinudluan ko, dapat dili iya en na liag masunod daw dapat man na
isipen din na paryo kanen an ta isya na ittaw na gapas-an ta iya na krus tenged
iling tan buaten ta ittaw na magsunod ki yaken.[p] 25 Kinanglan na buaten iling
an tan tak daw kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan
kino na mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din kabui na ula
katapusan. 26 Daw may ittaw na maangken din tanan na manggad naan ta
kalibutan i piro dili din malikawan silot na ula katapusan naan ta impirno, ula
man gyapon pulos tanan na naangken din. Ula gid betang na pwidi iatag aged
balyo ta kabui na ula katapusan. 27 Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan malik duma ta ake na mga angil daw makita sikad silaw na pawa na
naan ki yaken na paryo man ta pawa na naan ta ake na Amay. Ta pagbalik ko,
kada isya na ittaw tagan ko ta bales dipindi daw ino nabuat danen. 28 Sigurado
gid na iling tan naan ta ake na pagbalik daw sugiran ta kyo na may anen di ki

---

[p] **16:24** May pasaysay parti ta *gapas-an ta iya na krus* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mateo 10:38.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kyo na bag-o danen mapatay makita danen Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao
Naan Ta Kalibutan na mabot aged mag-umpisa ta ake na pagdumala."

Gaisab Sura Jesus
(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 1 Paglambay ta annem na adlaw alin ta pag-ambal Pedro parti daw
kino Jesus i, danen nang Pedro daw mag-utod na Santiago daw Juan
pakuyog Jesus na miling naan ta datas na bukid. 2 Na naan dya, nakita danen
Pedro na gaisab sura Jesus na gapawa sura din an na paryo ta adlaw daw iya
na bayo sikad gid puti na sikad silaw. 3 Nali nang, Moises daw Elias gapakita ki
danen daw gasugranen ki Jesus. 4 Gambal Pedro i ki Jesus, "Ginuo, miad gid
man na naan ki di. Daw liag no, magbuat a ta tallo na pasilungan di. Isya para
ki kaon, isya para ki Moises daw isya man para ki Elias."
5 Na gambal pa Pedro i, nali nang may panganod na sikad pawa na
galekkep ki danen tanan. May namatian na gambal na naan ta panganod,
"Yi ake na bata na palangga ko. Nalipay a gid ki kanen. Mamati kaw ki
kanen." 6 Pagmati danen Pedro ta ambal ya na alin ta panganod, galuod
na galeeb danen an tak sikad gid adlek danen. 7 Piro, papranian Jesus
danen an daw patandeg. Ambal din, "Mangon kaw! Dili kaw madlek."
8 Pag-angad danen, ula danen duma na nakita daw dili, Jesus nang.
9 Na gategbeng Jesus daw danen Pedro alin ta bukid, paambalan din danen
an, "Dili kaw mugid ta bisan kino parti ta nakita nyo naan ta bukid asta na
bannawen ta Dyos Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan."
10 Gainsa mga tinudluan ki kanen, "Man-o tak mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises gambal na kinanglan Elias ya muna anay mabot bag-o Pinili
Ta Dyos Na Mag-ari?"[q] 11 Sabat Jesus, "Matuod iran an na patudlo na Elias
ya muna anay mabot aged kanen magpriparar ta tanan para ta pag-abot ta
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. 12 Sugiran ta kyo na mama ya na paryo ki Elias abot
en, piro ula pabatuna ta mga ittaw daw nabuat danen ki kanen daw ino na
malain na liag danen na buaten. Iling man tan, Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan buatan man danen ta malain." 13 Pag-ambal Jesus,
naintindian ta mga tinudluan din na Elias na pasambit din beet ambalen Juan
na manugbautismo.

Bata Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu
(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a)

14 Na naan en Jesus i daw danen Pedro ta ebes ta bukid, kabalik danen
naan ta tama na mga ittaw na gatipon dya. May mama na gaprani ki

---

q **17:10** Naan ta Malakias 4:5 pwidi nyo mabasa parti ki Elias na muna mabot bag-o mabot Ginuo. Naan alin Malakias 4:5 tudlo ya ta mga manugtudlo na pasambit ta mga tinudluan Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus daw magluod naan ta atubangan din. 15 Gambal mama an, "Ginuo,
maluoy ka ta ake na bata na mama tak kuyapen kanen an daw segeng
gid na sakit iya na pamatyag daw kanen abuton. Pirmi nang kanen
natumba naan ta apoy daw naan ta waig. 16 Padala ko kanen ta imo na
mga tinudluan, piro ula danen napaayad." 17 Gambal Jesus i, "E-hey! Kyo
na mga ittaw ta yi na timpo,[r] ula kaw gasalig ta Dyos! Malain kaw daw
sutil! Asta kan-o a pa na magduma ki kyo daw magsakripisyo bag-o kaw
magsalig ta Dyos? Dleen nyo di bata an ki yaken." 18 Na naan en ki kanen
bata an, paambalan din malain ya na ispiritu na mwa. Gagwa malain ya
na ispiritu daw nayad dayon bata an.

19 Mga tinudluan Jesus gaprani ki kanen daw gainsa na danen nang,
"Man-o tak dili kay kapagwa ta malain na ispiritu naan ta bata an?"
20 Sabat Jesus, "Ula nyo napagwa malain ya na ispiritu tenged kulang gid
inyo na pagsalig, piro gambal a ki kyo na bisan inyo na pagsalig ta Dyos
tise nang na paryas katise ta binni na mustasa,[s] sarang kaw mambal ta
yi na bukid, 'Malyo ka unso,' bukid i magsalyo. Tanan sarang nyo na
mabuat. 21 Piro, ta iling sa na klasi ta malain na ispiritu impusibli na
mapagwa nyo daw dili kaw anay mangamuyo daw magpwasa."[t]

Pag-ambal Isab Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Na gatipon Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta Galilea, gambal
kanen ki danen, "Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan
dali nang en intriga naan ta mga gakuntra ki kanen. 23 Patayen danen
kanen i, piro ta pangallo na adlaw bannawen ta Dyos." Tenged ta iya na
ambal, nasebean gid ta miad iya na mga tinudluan.

Pag-insa Parti Ta Pagbayad Ta Buis Para Ta Timplo

24 Na gabot Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta banwa Capernaum, may
mga manugsukot ta buis para ta Timplo na gaprani ki Pedro daw gainsa, "Gabayad
man ta buis inyo na mistro para ta supurta ta Timplo?" 25 Sabat Pedro, "Ee."

Gaselled Pedro naan ta balay daw mambal inta en kanen an tenged ta insa
ta mga manugsukot, piro naunaan en kanen an Jesus, "Ino ta imo, Simon? Kino
dapat magbayad ta buis naan ta mga ari ta kalibutan i? Mga sakep ta ari? Duma
na mga ittaw?" 26 Sabat Pedro, "Duma na mga ittaw." Ambal Jesus, "Ta, di libri
en mga sakep ta ari?[u] 27 Piro, daw dili ki magbayad, basi magilek ki kiten mga

---

[r] **17:17** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [s] **17:20** May pasaysay parti ta *mustasa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mateo 13:31.
[t] **17:21** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo binti-uno. [u] **17:26** Beet ambalen Jesus na mga sakep ta pagdumala ta Dyos dili kinanglan magbayad ta buis para ta Timplo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

manugsukot an ta buis para ta Timplo. Miling ka ta dagat daw mangawil. Una
na sidda na masubbad no, pangangaen no. May makita ka naan ta iya na baba na
sinsilyo na igo bayad ta buis ta darwa na ittaw.[v] Mangen no daw ibayad para ta ate
na buis."

Pinakadatas Na Katengdanan
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

18 1 Ta yon man na uras na gaisturyaay Jesus i daw Pedro parti ta buis,
duma na mga tinudluan Jesus gaprani daw gainsa ki Jesus, "Ginuo,
kino may pinakadatas na katengdanan naan ta pagdumala ta Dyos?" 2 Ta iya na
sabat, paumaw din na marani isya na bata na naan dya daw papatindeg din naan
ta tengnga 3 daw ambal din, "Gaandem kaw gid ta datas na katengdanan, piro
gambal a ki kyo na daw dili nyo bag-uon inyo na kaugalingen na mapainebesen
kaw paryo ta mga bata, impusibli na makalabet kaw naan ta mga ittaw na
padumalaan ta Dyos. 4 Bisan kino na bag-uon din iya na kaugalingen aged
mapainebesen kanen an paryo ta yi na bata, kanen an may pinakadatas na
katengdanan naan ta pagdumala ta Dyos. 5 Daw kino ki kyo na tenged ki yaken
magbaton ta bisan isya na paryo ta yi na bata, paryas man na yaken pabaton nyo."

Mga Ambal Jesus Parti Ta Sala
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Daw kino na kanen tenaan
na makasala bisan isya nang ta kebes ko na mga tinudluan na gapati ki yaken, mas
miad pa daw tabiran iya na lieg ta bakod na galingan na bato daw ulog naan ta
laod aged malemmes. 7 Kaluluoy mga ittaw tak tama tenaan na matintar danen na
makasala. Impusibli na malikawan mga tintar, piro segeng gid na silot maageman
ta bisan kino na kanen tenaan na duma na ittaw nakasala. 8 Daw imo na lima
tenaan na nakasala ka, dapat uturon no daw pilak. Iling man tan batiis no an. Mas
miad pa na ungkol ka piro paselleren ka naan ta langit na mabui ta ula katapusan
kaysa darwa imo na lima daw darwa imo na batiis, piro pilak ka naan ta impirno
na apoy an na naan dya dili mapatay. 9 Daw imo na mata tenaan na nakasala ka,
dapat lukaten no daw pilak. Mas miad pa na isya nang imo na mata piro paselleren
ka naan ta langit na mabui ta ula katapusan kaysa darwa imo na mata, piro pilak
ka naan ta apoy ta impirno."

Karniro Na Narwad
(Lucas 15:3-7)

10 Gambal pa Jesus i, "Dili nyo saligaan bisan isya ta ake na mga
tinudluan. Sugiran ta kyo na mga angil naan ta langit na pirmi naan

---

[v] **17:27** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-syiti, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta appat na adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta atubangan ta ake na Amay na naan ta langit gabantay ki danen daw
gapriparar gid en na mangabay ta Dyos para ki danen.
11 "Yi tuyo na giling di Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan aged ngitaen daw luwasen mga ittaw na kasala para dili danen
maageman ula katapusan na silot ta Dyos.[w] 12 Ino ta inyo na isip? Daw
isya na ittaw may isya gatos na karniro, piro isya ya na karniro gapanaw
madyo na ta uryan narwad, ino buaten ta tag-iya? Di' ba bilin din anay
nubintay-nuibi an na karniro na gaalab naan ta bungyod daw ngitaen
narwad ya? 13 Sigurado gid na ngitaen din daw sugiran ta kyo na daw
matabo na makita din en, mas bakod pa gid iya na kalipay tenged ta
karniro na nakita din kaysa ta nubintay-nuibi na ula narwad. 14 Iling man
tan ate an na Amay na naan ta langit, dili kanen an miag na maageman
ta bisan isya ta ake na mga tinudluan silot na ula katapusan."

Pagpatawad Ta Imo Na Utod Ta Pagtuo

15 Gambal pa Jesus i, "Daw imo na utod ta pagtuo kasala ki kaon,
ilingan no kanen an daw ambalan no parti ta iya na nabuat na sala.
Ta imo na pag-ambal ki kanen, kyo nang darwa mag-isturyaay. Daw
batunon din imo na ambal, mabalik inyo an na pagmiaray na mag-utod
ta pagtuo. 16 Piro, daw dili din batunon, magdala ka ta isya na utod nyo
ta pagtuo, daw pwidi man darwa, daw malik ki kanen aged inyo na pag-
isturya may tistigo tak 'paagi ta darwa o tallo na tistigo mapamatuuran
bisan ino na naisturyaan.'[x] 17 Daw dili din pa gid batunon imo na ambal,
isugid no ta mga gatuo naan ta iran na pagtipon. Daw dili din man
gyapon batunon, kabigen nyo nang en kanen an na isya ta mga ula gapati
ta Dyos daw ta mga malain na manugsukot ta buis. 18 Dapat gid na iling
tan buaten nyo ki kanen. Sugiran ta kyo na daw ino na ibawal nyo unti
ta kalibutan paagi ta inyo na katengdanan, pabawal en ta Dyos. Daw ino
itugot nyo unti ta kalibutan, patugot en ta Dyos.
19 "Isab, sugiran ta kyo daw darwa kaw gaisya ta isip parti ta bisan ino
na inyo na pangayo naan ta ake na Amay naan ta langit, imuon din para
ki kyo 20 tak daw darwa o subla pa darwa na mga ittaw gatipon tenged
danen an sakep ki yaken, anen a man dya na duma ki danen."
21 Gaprani Pedro i ki Jesus daw gainsa, "Ginuo, daw isya na utod ko ta
pagtuo pirmi kasala ki yaken, pila gid bisis patawaren ko kanen an? Asta
ta pitto bisis?" 22 Sabat Jesus, "Dili nang asta ta pitto bisis. Dapat asta ta
sitintay-syiti bisis. 23 Iling tan dapat buaten no tak pagdumala an ta Dyos
paryo ta natabo daw liag ta isya na ari na ayuson din utang an ta mga
ittawan din naan ki kanen. 24 Na gaumpisa en kanen ta pagsuma, padala

---

[w] **18:11** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo unsi. [x] **18:16** Deuteronomio 19:15

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ki kanen ittaw an na may utang na dyis mil na sinsilyo na pilak na
may bakod gid na balor.[y] 25 Tenged ittaw an dili kabayad ta utang, pasugo
ta ari na bligya kanen an daw sawa din daw mga bata daw bligya man
tanan din na pagkabetang aged mabayaran din iya na utang. 26 Pagmati
din ta sugo ta ari, gadapa kanen an naan ta batiisan ta ari daw gambal,
'O maal na ari, pasinsyaen a no nang anay tak magbayad a gid ta tanan
nyan ki kaon.' 27 Natandeg gid tagipusuon ta ari daw papatawad din ittaw
an daw ula en pabayara pa ta iya na utang.

28 "Paggwa ta ittaw an, nasugat din isya man na ittawan ta ari. Paryas
din ya na ittawan may utang ki kanen na isya gatos na sinsilyo na pilak.[z]
Papranian din daw paluab daw kegaen. Ambal din, 'Bayaran a no ta
imo na utang ki yaken!' 29 Galuod kautang ki kanen daw gapakiluoy,
'Pasinsyaen a no nang anay tak magbayad a gid ki kaon!' 30 Piro, dili
kanen miag. Papapriso din kautang ya ki kanen asta na kabayad ta utang.

31 "Na nakita ta duma na mga ittawan ta ari pabuat ya ta ittaw na
patawad ta ari, galain gid iran na nakem daw giling danen an naan ta
ari aged mugid. 32 Pagmati ta ari ta iran na sugid, paumaw din ittaw an
na patawad din ta bakod na utang daw pambalan, 'Malain ka na ittaw!
Ula ta kaw pabayara ta imo na utang tak gapakiluoy ka. 33 Inta naluoy
ka man ta paryas no na ittawan ko na paryo ta ake na kaluoy ki kaon.'
34 Tenged ta kagilek ta ari, paintriga din ittaw ya naan ta manugpriso
asta na kabayad ta tanan na utang."

35 Pagtapos Jesus ta isturya ta paanggid, ambal din pa, "Iling man tan
buaten ki kyo ta ake na Amay na naan ta langit daw dili nyo patawaren
na terek ta inyo na tagipusuon inyo an na utod ta pagtuo."

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pagbelagay Ta Magsawa
(Marcos 10:1-12)

19 1 Pagtapos Jesus ta iya na pagtudlo parti ta pagpatawad, galin
kanen i ta Galilea daw miling ta prubinsya Judea na gaagi naan
dapit ta sennangngan ta Suba Jordan.[a] 2 Naan dya sikad tama na mga
ittaw gasunod ki kanen daw paayad din danen an ta iran na masakit.

3 May mga Pariseo na giling ki Jesus aged dakep-dakepen kanen an
paagi ta insa para maakusaran daw may ambalen kanen an na kuntra ta
Mga Sinulat Moises. Gainsa danen ki kanen, "Ino ta imo na isip? Naan

---

[y] **18:24** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-kwattro, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta subla kinsi anyos na ubra ta isya na ittaw. [z] **18:28** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-utso, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw. [a] **19:1** Ta timpo Jesus, ula gasapakay mga Judio an daw mga Samaritano. Katamaan ta mga Judio, daw manaw danen an alin ta Galilea na munta ta Judea, galakted danen an naan ta sennangngan ta Suba Jordan daw naan dya gaagi aged dili kaagi naan ta Samaria.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta Mga Sinulat Moises patugot na mga mama magbelag ta iran na sawa
ta bisan ino nang na tenaan?" 4 Sabat Jesus, "Sigurado na nabasa nyo en
daw nlaman nyo na ta una gid na timpo 'pabuat ta Dyos mga ittaw na
danen mama daw bai,'[b] 5 daw ambal ta Dyos, 'Yon tenaan na mama malin
ta pudir ta iya na amay daw inay tak kanen daw iya na sawa magdumaay
na danen na darwa mimo na isya.'[c] 6 Gani, mama daw bai na magsawa
dili en darwa. Danen isya nang en. Tenged paisya ta Dyos mama an daw
bai, kuntra ta pagbeet din na belagen danen an ta bisan kino."
7 Mga Pariseo an gainsa pa ki Jesus, "Man-o tak gasugo Moises anay
pa sa na mga mama magbuat anay ta kasulatan ta pagbelag bag-o danen
belagan iran na sawa?" 8 Sabat din, "Tenged dessen inyo na ulo patugutan
kaw Moises na belagan nyo inyo an na sawa, piro alin pa ta una dili
plano ta Dyos na mga magsawa an magbelagay. 9 Gambal a ki kyo na daw
bisan kino na mama na belagan din iya an na sawa na ula man gaintra ta
mama daw mangasawa kanen isab ta duma na bai, kasala kanen an tak
paryas man gyapon na kanen an gaintra ta bai."
10 Mga tinudluan Jesus gambal ki kanen, "Daw iling tan sitwasyon
daw may sawa ka, mas miad pa na dili nang en mangasawa." 11 Sabat
din, "Ambal nyo an dili mabaton ta tanan. Mabaton nang ta mga ittaw
na kaya danen na dili mangasawa paagi ta tabang ta Dyos. 12 May mga
mama na dili mangasawa tenged natao na may dipirinsya ta lawa, duma
an tenged ta buat naan ta iran na lawa, daw duma pa gid an tenged
palabi danen iran na pagsirbi ta Dyos. Gani, daw mabaton nyo na dili
kaw mangasawa, dili kaw nang en mangasawa."

Pagpangamuyo Jesus Para Ta Mga Bata
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 May mga bata na padala naan ki Jesus aged itungtong din iya an na
lima ki danen daw pangamuyuan danen an. Piro, pasaway ta iya na mga
tinudluan mga gadala ya. 14 Gambal kanen i, "Bay-an nyo nang mga bata
an na magprani ki yaken. Dili nyo danen an pegengan tak mga paryo ki
danen sakep ta pagdumala ta Dyos." 15 Pag-ambal din, patungtong din iya
an na lima naan ki danen daw pangamuyuan danen an. Pagtapos din ta
pangamuyo, galin kanen dya.

Insa Ki Jesus Parti Ta Kabui Na Ula Katapusan
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 May gaprani ki Jesus na batan-en na mama. Gainsa mama an, "Mistro,
ino dapat ko na buaten na miad aged maangken kabui na ula katapusan?"
17 Sabat Jesus, "Man-o tak yaken painsaan no parti daw ino miad? Isya nang

---

[b] **19:4** Genesis 1:27, 5:2 [c] **19:5** Genesis 2:24

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gid miad! Dyos nang! Daw liag no na maangken kabui an na ula katapusan,
tumanen no mga sugo an na paatag ta Dyos paagi ki Moises." 18 Gainsa
eman mama an, "Indi sa na mga sugo?" Sabat Jesus, "Sugo ta Dyos na, 'Dili
ka magpatay, dili ka mag-intra ta bai, dili ka manakaw, dili ka magtistigo
ta dili matuod 19 daw tauron no imo na amay daw inay.'[d] Sugo man ta Dyos,
'Gugmaen no duma na mga ittaw paryo man ta paggugma no ta imo na
kaugalingen.' "[e] 20 Sabat ta mama, "Tanan na sugo na pasambit no patuman
ko. Ino pa kulang na ula ko pa nabuat?" 21 Ambal Jesus, "Daw liag no na ula
ka kulang ta imo na pagtuman ta kabebet-en ta Dyos, muli ka daw bligya no
imo na mga pagkabetang daw bayad an iatag no ta mga imol tak sigurado
maangken no dayad na bales na patagana ta Dyos naan ta langit. Daw
matuman no en ambal ko, malik ka daw muyog ki yaken aged isya ka man
na tinudluan ko." 22 Pagmati ta mama ta ambal ya Jesus, gapanaw kanen an
na nasebean tak tama gid iya na mga pagkabetang.

23 Ambal Jesus naan ta iya na mga tinudluan, "Iling gid tan batyagen
ta ittaw na tama iya na pagkabetang daw sugiran ta kyo na mga ittaw na
manggaranen bellay gid magpasakep naan ta pagdumala ta Dyos. 24 Yon
man, mas dali pa ta bakod na ayep na kamilyo meddep naan ta lungag ta
dagem kaysa ittaw na manggaranen magpasakep naan ta pagdumala ta
Dyos." 25 Pagmati ta mga tinudluan ta iya na ambal, gatingala gid danen
an daw gambal, "Ta, daw iling tan na bellay para ta mga manggaranen,
impusibli na may maluwas alin ta silot ta Dyos!" 26 Patan-aw Jesus danen
an daw ambal din, "Impusibli ta ittaw, piro tanan mabuat ta Dyos."

27 Tenged ta ambal ya Jesus, gambal Pedro i, "Ta, kami a? Padilian nay
tanan aged muyog ki kaon. Ino mabaton nay alin ta Dyos?" 28 Ambal Jesus
ki danen, "Matuod na padilian nyo tanan. Piro, gambal a ki kyo na mabot
adlaw na bag-uon ta Dyos yi na kalibutan daw Kanen Na Alin Ta Langit
Na Natao Naan Ta Kalibutan mungko naan ta iya na truno aged mag-ari.
Kyo man na mga tinudluan ko, mungko kaw naan ta dusi na truno aged
magdumala kaw ta mga ittaw na linai ta dusi na bata Israel. 29 Piro dili nang
nyan, may anen pa man na dayad na bales na alin ta Dyos para ta bisan
kino na padilian din iya na balay, mga utod, amay daw inay, mga bata daw
mga basak aged munod ki yaken tak mas tama pa gid iya na mabaton kaysa
ta iya na padilian daw may kabui man na ula katapusan. 30 Tama anduni na
may datas na katengdanan na ta uryan magbaba daw tama man anduni na
may baba na katengdanan na ta uryan magdatas."

Tag-iya Ta Taneman Ta Ubas

20 1 Gaisturya Jesus i ta paanggid naan ta iya na mga tinudluan,
"Pagdumala an ta Dyos paryo ta pabuat ta isya na tag-iya ta

---

[d] **19:19** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20 [e] **19:19** Levitico 19:18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

basak na sellem pa gid gapanaw na mangita ta mga ittaw na suulan na
mag-ubra naan ta iya na taneman ta ubas. 2 Na may nakita kanen na
mga ittaw na mag-ubra, gasugtanay danen an ta usto na suol na isya na
sinsilyo na pilak para ta isya na adlaw na ubra daw papailing din danen
an naan ta iya na taneman ta ubas.
3 "Paglambay ta tallo uras alin ta pagsennang ta adlaw, tag-iya i ta
ubasan gapanaw isab daw may nakita kanen naan ta palingki na mga
gaistambay na ula ubra. 4 Gambal kanen ki danen, 'Miling kaw man naan
ta ake na ubasan na mubra tak tagan ta kyo ta usto na suol.' 5 Yon en
gapanaw danen daw mubra dya. Iling man tan gyapon pabuat ta tag-iya
pag-abot ta ugto-adlaw daw naan ta mapon man.
6 "Na mapon gid en, giling eman kanen an naan ta palingki daw may
nakita pa gid kanen an dya na mga gaistambay. Gainsa kanen an ki
danen, 'Man-o tak pasayangan nyo nang bilog i na adlaw?' 7 Sabat danen,
'Ta, mino kay abi na ula man may mag-atag ki kami ta ubra?' Ambal din
ki danen, 'Miling kaw man ta ake na ubasan daw mubra.'
8 "Na semsem en, pasugo ta tag-iya kapatas din an na umawen mga
gaubra ya daw suulan umpisa ta mga uryan ya na gaubra asta ta una.
9 Mga uryan ya na gaubra pasuulan ta usto na suol para ta isya na adlaw.
10 Na nlaman ta mga una na gaubra daw ino suol ya na paatag naan
ta mga uryan na gaubra, gasalig danen an na mas bakod iran an na
mabaton. Piro, isya-isya ki danen patagan ta suol na paryo man ta mga
uryan nang ya na gaubra. 11 Pagbaton danen ta iran na suol, gariklamo
danen an naan ta tag-iya, 12 'Yi na mga ittaw gaubra nang ta isya uras,
piro paparyo no iran na suol ta ame bisan kami gaubra ta bilog na adlaw
naan ta sikad dangga.' 13 Sabat ta tag-iya an naan ta isya ki danen na
gariklamo, 'Dey, ula a gadaya ki kaon. Di' ba gasugtanay ki ta usto na
suol para ta isya na adlaw? 14 Batunon no imo an na suol daw manaw ka
en. Ake na liag na suulan mga uryan an paryo man ta imo na suol. 15 Ara,
pagusto a daw inuon ko ake i na kwarta. Ino, inggit ka tak miad a?' "
16 Pagtapos Jesus isturya ta paanggid, ambal din naan ta iya na mga
tinudluan, "Paryo man tan, mga may baba na katengdanan anduni, ta
uryan magdatas daw mga may datas na katengdanan anduni, ta uryan
magbaba."

Pangallo Na Pagsambit Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Ta pag-iling Jesus daw mga gakuyog ki kanen naan ta Jerusalem, abot
adlaw na paprani Jesus dusi an na apustulis naan ki kanen daw papadyo alin
ta duma na mga ittaw aged isturyaen din na danen nang. Gambal kanen i
ki danen, 18 "Matian nyo gid ambalen ko i ki kyo. Gapanaw ki na munta en
naan ta Jerusalem daw naan dya Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ta Kalibutan intriga naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga
manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Sintinsyaan kanen i ta kamatayen 19 daw
intriga naan ta mga dili-Judio aged pagayyaan, latiguon, daw silutan ta
kamatayen naan ta krus, piro ta pangallo na adlaw bannawen kanen i ta Dyos."

Pangabay Ta Inay Santiago Daw Juan Naan Ki Jesus
(Marcos 10:35-45)

20 Inay danen Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo gaprani ki
Jesus na pakuyog din darwa din an na bata. Galuod kanen na gadapa tak may
ipangabay ki Jesus. 21 Jesus i gainsa ki kanen, "Manang, ino liag no?" Sabat din,
"Gapangabay a na naan ta adlaw na papungkuon ka na mag-ari, tagan no ta
pabor darwa ko an na bata na mungko danen naan ta kilid no na isya an naan
dapit ta tuo daw isya an a, naan dapit ta wala." 22 Ambal Jesus ki danen, "Ula
nyo nlami daw ino inyo an na papangabay. Masarangan nyo taan na maagian
ake an na maagian na segeng na kabellay?" Sabat danen, "Ee, masarangan nay."
23 Ambal Jesus, "Maagian nyo matuod segeng na kabellay na maagian ko. Piro,
dili yaken magpili daw kino mungko naan dapit ta tuo daw wala ta kilid ko tak
para nang ta mga ittaw na pataganaan ta ake na Amay."
24 Na namatian ta sampulo na apustulis parti ta pangabay ya ki Jesus, gagilek
gid danen an naan ta darwa na mag-utod. 25 Paumaw Jesus na marani danen an
tanan daw ambal din, "Nlaman nyo na mga gadumala naan ta mga dili-Judio
gaabuso ta iran na pagdumala daw iling man tan mga dili-Judio na may datas
na katengdanan ta iran na pagdumala. 26 Piro, dapat dili kaw iling tan tak daw
kino ki kyo na liag din na datas iya na katengdanan naan ki kyo na ake na mga
tinudluan, dapat na kanen an magsirbi ki kyo na iya na mga duma na paryo kanen
inyo na manugsirbi. 27 Daw kino man ki kyo na gaandem na magpanguna ki
kyo na ake na mga tinudluan, dapat na kanen an magsirbi ki kyo na iya na mga
duma na paryo kanen inyo na suguon 28 tak dapat paryo kaw ki Kanen Na Alin Ta
Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Tuyo din ta pag-iling di ta kalibutan i dili para
sirbian ta mga ittaw. Giling di kanen para magsirbi ta duma daw mag-atag man ta
iya na kabui para matubos tama na mga ittaw alin ta silot ta iran na mga sala."

Pagpaayad Jesus Ta Darwa Na Bulag
(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Ta pag-iling Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta Jerusalem, naagian
danen syudad na Jerico. Na galin danen ta Jerico, tama na mga ittaw gasunod ki
danen. 30 Nalambayan danen darwa na bulag na gamungko naan ta kilid dalan.
Na nlaman ta darwa na bulag na Jesus i gaagi dya, gasinggit danen an ki kanen,
"Ginuo! Apo Ari David![f] Maluoy ka ki kami!" 31 Pasaway ta mga ittaw danen an na

---

[f] **20:30** May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mateo 9:27.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dili magsagbak. Piro, gasinggit pa gid danen an ta tudo, "Ginuo! Apo Ari David!
Maluoy ka ki kami!" 32 Gateneng Jesus i daw paumaw din danen an daw ambal
din, "Sugiran a nyo daw ino liag nyo buaten ko para ki kyo." 33 Ambal danen,
"Ginuo, liag nay na makakita!" 34 Naluoy gid Jesus i ki danen daw patandeg din
iran an na mata. Dayon kakita danen an daw gakuyog ki kanen.

Pagselled Jesus Naan Ta Jerusalem
(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 1 Na dani nang en ta Jerusalem Jesus i daw mga gakuyog ki
kanen, kabot danen ta baryo na Betfage naan ta Bukid Olibo.
Pasugo din darwa ta iya na mga tinudluan 2 na ambal din, "Miling kaw
ta baryo na naan ta unaan. Pagselled nyo dya, makita nyo dayon isya na
asno na naigot na naan man dya iya na bata. Badbaren nyo igot an daw
dleen nyo mga asno an ki yaken. 3 Daw may ittaw na mag-insa ki kyo,
sabaten nyo, 'Kinanglan ta Ginuo mga asno i.' Daw iling tan sabat nyo ki
kanen, tugutan kaw din na dleen nyo mga asno an."
4 Natabo iling sa aged matuman ambal ta Dyos anay pa sa paagi ta isya
na prupita na manugsugid ta iya na kabebet-en. Ambal din,
5 "Sugiran nyo mga ittaw ta syudad Sion,[g]
'Anduni inyo na Ari
mabot en ki kyo.
Ula kanen gabugal. Gasakay nang kanen an naan ta asno.
Asno na pasakayan din bata pa.' "[h]
6 Pagsugo Jesus ta darwa ya na tinudluan, gapanaw danen daw
patuman sugo din ya ki danen. 7 Padala danen ki kanen inay daw bata na
asno. Paapinan danen ta iran na mga bayo tudtod ta bata na asno daw
gasakay Jesus i. 8 Pagsakay din, gapadayon kanen i daw mga gakuyog
ki kanen na munta Jerusalem. Tama na mga ittaw gauna ki kanen na
galadlad ta iran na mga bayo naan ta dalan na agian din daw duma
man ya gatapas ta sanga ta mga tanem daw patagtag naan ta dalan aged
ipakita iran na pagtaod ki kanen.[i] 9 Mga ittaw na gauna ki Jesus daw
duma na gasunod man gasinggit,
"Dayawen ta Apo Ari David![j]
Dayawen gabot an na papadala ta Ginuo Dyos!

---

[g] **21:5** *Jerusalem* paumaw man na *Sion.* [h] **21:5** Isaias 62:11; Zacarias 9:9 Ta timpo Jesus, daw may mabot na ari, katamaan ki danen gasakay ta dayad na kabayo aged makita ta mga ittaw na datas iran na katengdanan. Piro, Jesus an dili iling tan ta iya na pag-abot tak gasakay kanen an ta asno na ayep na pagamit para ta pangarga. [i] **21:8** Kaugalian ta mga Judio anay pa sa na dalan na agian ta ari paapinan danen aged ipakita iran an na pagtaod ki kanen. Naan ta 2 Mga Ari 9:13 pwidi nyo mabasa parti ta iling tan na kaugalian.
[j] **21:9** May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mateo 9:27.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dayawen ta Dyos an na naan ta langit!”[k]
10 Na gaselled en Jesus i ta Jerusalem, naguluan mga ittaw ta bilog
na syudad daw gainsaay, “Kino na ittaw nyan?” 11 Mga gakuyog ki Jesus
gasabat, “Kanen Jesus na isya na prupita. Kanen taga-Nazaret na sakep ta
Galilea!”

Jesus Naan Ta Timplo
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Gaselled Jesus i ta sular ta Timplo daw papagwa din mga ittaw dya
na gabligya daw mga gamalit ta mga pang-alad para ta Dyos. Patumba
din mga lamisaan ta mga manugbalyo ta kwarta[l] daw mga pungkuan
ta mga gabligya ta salampati na pang-alad. 13 Pambalan din danen an,
“Naan ta sinulat na pulong ta Dyos, kanen an gambal, ‘Ake na balay
umawen na balay pangamuyuan.’ ”[m] Ambal pa Jesus, “Piro, pabuat nyo
iya na balay na ‘taguan ta mga manakaw’.”[n]
14 Naan ta Timplo may giling ki Jesus na mga bulag daw piang daw
paayad din danen an. 15 Piro, mga manugdumala na mga pari daw
mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gagilek na nakita danen mga
katingalaan an na pabuat din daw namatian danen mga kabataan an na
gasinggit ta pagdayaw ki kanen naan ta Timplo,
“Dayawen ta Apo Ari David!”[o]
16 Ta kagilek ta mga pari an daw mga manugtudlo, gambal danen ki
Jesus, “Ino, ula ka kamati ta pasinggit ta mga kabataan? Man-o tak ula
no sawaya danen an!” Sabat din, “Simpri namatian ko. Paryo kaw inyo na
ula kabasa naan ta sinulat na pulong ta Dyos ambal ya na,
‘Bisan mga derse na kabataan daw mga bata na gasuso nang pa
patudluan na magdayaw ki kaon!’ ”[p]
17 Pag-ambal Jesus, galin kanen i ki danen daw gagwa ta syudad na
miling ta Betania daw naan dya kanen gadayon ta yon man na kilem.

Ambal Jesus Parti Ta Pagsalig Naan Ta Dyos
(Marcos 11:12-14, 20-24)

18 Na adlaw en, gabalik Jesus i naan ta Jerusalem daw ta iya na
pagpanaw kanen i nletem. 19 Nakita din isya na kaoy na igos na dani
ta dalan. Papranian din, piro ula gid kanen may nakita na bunga, mga

---

[k] **21:9** Mga Salmo 118:26 [l] **21:12** Naan ta Timplo, kwarta ta mga Romanen pabalyo ta mga ittaw para ta kwarta ta mga Judio aged malit danen ta ayep na pang-alad para ta Dyos. [m] **21:13** Isaias 56:7 [n] **21:13** Jeremias 7:11 Kaambal Jesus na *pabuat nyo iya na balay na ‘taguan ta mga manakaw’* tenged subla ginansya ta mga gabligya ta mga pang-alad daw mga gabalyo ta kwarta. [o] **21:15** May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:27. [p] **21:16** Mga Salmo 8:2

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daon nang. Ambal din ta kaoy an na igos, “Umpisa anduni dili ka en
mamunga!” Pag-ambal din, gakeseg dayon igos an. 20 Pagkita ta iya na
mga tinudluan ta natabo ta igos an, gatingala gid danen an daw gambal,
“Paino na gakeseg dayon igos an?” 21 Sabat Jesus, “Gakeseg igos an
tenged gid ta ake na ambal daw sugiran ta kyo na daw gasalig kaw ta
Dyos na ula gadua-dua, dili nang paryo ta ake na nabuat ta yi na igos
mabuat nyo. Mabuat nyo mas pa ta nabuat ko. Daw mambal kaw ta yi
na bukid, ‘Akwaten ka ta Dyos daw ilabyog naan ta dagat,’ matuman gid
ambal nyo an. 22 Daw gasalig kaw ta Dyos, bisan ino inyo na pangayuon
paagi ta pangamuyo, mabaton nyo gid.”

Insa Ki Jesus Parti Ta Iya Na Uturidad
(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Na naan en Jesus i ta Timplo na gatudlo, may mga manugdumala na mga
pari daw mga gadumala ta mga Judio na gaprani ki kanen daw gainsa, “Indi alin
imo na uturidad ta mga pabuat no naan ta Timplo i? Kino gaatag ki kaon ta imo
na uturidad?” 24 Sabat din, “Minsa a anay ki kyo. Daw masabat a nyo, isugid ko
daw indi alin ake na uturidad ta pagbuat ko ta iling sa naan ta Timplo i. 25 Yi ake
na insa: Juan ya na manugbautismo, indi alin iya na uturidad ta pagbautismo
din ta mga ittaw? Ino ta inyo na isip, naan alin ta Dyos, naan alin ta ittaw?”
Gaisturyaay danen an daw ino iran na isabat. Ambal danen, “Daw sabaten
ta, ‘naan alin ta Dyos,’ insaan ki din, ‘Man-o tak ula kaw gapati ki Juan?’ 26 Piro,
daw sabaten ta, ‘naan alin ta ittaw,’ madlek ki tak basi mga ittaw di magbuat ta
malain na kuntra ki kiten tenged pakala danen Juan ya na isya na prupita na
alin ta Dyos!” 27 Tenged ula danen may isabat ki Jesus, ambal danen ki kanen,
“Ula nay nlami.” Ambal din, “Dili ko man isugid ki kyo daw indi alin ake na
uturidad ta mga pabuat ko naan ta Timplo i.”

Amay Na Gasugo Ta Darwa Din Na Bata

28 Gambal pa Jesus i naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga
gadumala ta mga Judio, “Ino ta inyo na isip daw may matabo na iling ti:
May amay na darwa iya na bata na mama. Pasugo din magulang ya, ‘Tong,
miling ka anduni naan ta taneman ta ubas daw mag-ubra dya.’ 29 Sabat ta
magulang, ‘Dili a miling dya!’ Piro, ta uryan gabag-o iya na isip daw giling
dya. 30 Pasugo man ta amay mangngod ya paryas man ta sugo din naan ta
magulang ya. Sabat ta mangngod, ‘Ee, Tay’, piro ula kanen an giling dya.”
31 Pagtapos Jesus ta isturya, gainsa kanen, “Kino ta darwa gatuman
ta sugo ta iran na amay?” Sabat danen, “Magulang.” Ambal Jesus, “Igo
sabat nyo an. Piro, gambal a ki kyo na mga manugsukot ta buis[q] daw

---

[q] **21:31** May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:10.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga malain na bai una en gapasakep ta pagdumala ta Dyos kaysa ki kyo.
32 Juan ya giling di daw gatudlo ki kyo parti ta paagi na magtuman ta
liag ta Dyos, piro ula kaw gapati ki kanen. Mga manugsukot ta buis daw
mga malain na bai, danen gapati. Bisan nakita nyo na gapati danen ki
Juan, ula man gyapon gabag-o inyo an na isip na magpati ki kanen."

Mga Malain Na Gaagsa Ta Taneman Ta Ubas
(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

33 Gambal pa gid Jesus i naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga
gadumala ta mga Judio, "Sugiran ta kyo ta isya pa na paanggid na isturya.
May tag-iya na gatanem ta ubas naan ta iya na uma daw pakuralan din.
Gakutkot man kanen ta lungag daw naan dya gabuat ta pegaan ta ubas.
Gapatindeg man kanen ta turi na bantawan ta manugbantay. Tapos ta tanan
din na ubra, papaagsa din ubasan ya daw miling naan ta madyo na lugar. 34 Na
timpo en ta pagpupo ta mga ubas, papailing din pila na suguon din naan ta
mga gaagsa ta ubasan aged kamangen iya na parti ta tubbas. 35 Piro, pagabling
ta mga gaagsa iya na mga suguon daw isya ya pabugbog, isya man ya papatay,
daw isya pa gid ya patimbag danen ta bato asta na napatay. 36 Papailing man
ta tag-iya duma pa na mga suguon na mas tama kaysa ta una din na papailing.
Piro, natabo man ki danen paryo ta natabo ya ta una na mga papailing din
dya. 37 Ta uryan, papailing din iya an na bata na mama naan ta mga gaagsa
tak ambal din ta iya na kaugalingen, 'Sigurado na tratuon danen ta miad ake i
na bata.' 38 Piro, na nakita ta mga gaagsa bata ya ta tag-iya, gaisturyaay danen
an, 'Yon manubli ta uma na i. Sigi, patayen ta kanen an aged ate nang en
panublien din an.' 39 Pagtapos danen ta iran na pag-isturyaay, pagabling danen
kanen an, payudyod pagwa naan ta ubasan daw papatay."
40 Pagtapos Jesus ta isturya, painsaan din mga manugdumala an,
"Ta, daw mabot tag-iya ya ta ubasan, ino buaten din ta mga gaagsa?"
41 Sabat danen, "Danen ya na mga malain na gaagsa patayen din gid na
ula kaluoy daw paagsa din iya na ubasan naan ta duma na mga ittaw na
mag-atag ki kanen ta iya na parti ta tubbas daw timpo en ta pagpupo."
42 Ambal Jesus, "Igo nyan. Piro, paryo kaw inyo na ula kabasa ta ambal
naan ta sinulat na pulong ta Dyos na iling ti,

'Bato an na ta isip ta mga manug-ubra ta balay dili magamit,
yon gid pamag-ang na bato.[r]
Yi tanan pagbeet ta Ginuo Dyos

---

[r] **21:42** Ta timpo Jesus, tama na balay ta mga Judio na buat alin ta mga kinurti na bato. Pinakaimpurtanti na bato pamag-ang an na pabetang naan ta pamusod na naan dya umpisa ta pagdapat ta duma na kinurti na mga bato. Ta pagsambit Jesus ta *mga manug-ubra ta balay,* beet ambalen din mga manugdumala ta mga Judio. *Pamag-ang na bato* na pasambit din beet ambalen iya na kaugalingen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw gatingala ki gid.' "[s]
43 Ambal man Jesus, "Gani, sugiran ta kyo na kamangen ta Dyos alin ki
kyo pribiliyo na sakep kaw ta iya na pagdumala daw iatag din naan ta
mga ittaw na magtuman ta iya na mga sugo. 44 Daw kino karagpa naan
ta pamag-ang ya na bato, kanen an mawasak. Daw kino maulugan ta
pamag-ang ya na bato, kanen an malegsek."[t]
45 Pagmati ta mga manugdumala na mga pari daw mga Pariseo ta mga
paanggid na isturya Jesus, naintindian danen na danen paisturya din
naan ta iya na paanggid.[u] 46 Liag danen na dakepen inta kanen i. Piro,
nadlek danen an na basi mga ittaw dya magbuat ta malain kuntra ki
danen tak pakala ta mga ittaw na Jesus i prupita na alin ta Dyos.

Mga Paimbitar Na Dili Miag Mandegek
(Lucas 14:15-24)

22 1 Gapadayon Jesus i ta iya na pagtudlo na gaisturya ta mga paanggid.
2 Ambal din, "Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo daw may ari
na gaanda ta kumbira para ta kasal ta bata din na mama. 3 Papailing din pila
na mga suguon din na umawen mga paimbitar ya na mandegek en. Piro, mga
paimbitar ya dili miag na miling dya. 4 Papailing din duma pa na mga suguon
daw ambal din ki danen, 'Sugiran nyo mga paimbitar ya na imes en kumbira
i. Naiyaw en papatambek na mga baka na patagana para ta kumbira. Tanan
anda en. Miling en danen na mandegek!' 5 Piro, ula man gyapon patubaya
ta mga paimbitar. Duma ki danen giling naan ta iran na uma daw duma ya
a naan ta iran na nigusyo. 6 Duma pa ya, paabungan danen mga suguon na
papailing ta ari daw pabugbog danen daw papatay. 7 Sikad gid gilek ta ari daw
dayon papadala din iya na mga sundalo aged mga paimbitar ya na gapatay ta
iya na mga suguon patayen daw sunugon iran na syudad. 8 Gaumaw ari i ta
duma pa gid na mga suguon din daw gambal ki danen, 'Ake na kumbira anda
en, piro mga naimbitar ko ya dili gid man danen an dapat na mag-atindir.
9 Miling kaw ta mga karsada daw indi tama na mga ittaw daw imbitaren nyo
tanan na mga ittaw na makita nyo dya.' 10 Pag-ambal ta ari, gapanaw dayon
mga suguon ya na miling ta mga karsada daw indi tama na mga ittaw daw
padala danen tanan na mga ittaw na nakita danen maskin mga ittaw na
malain daw mga ittaw na miad. Napanno ta mga bisita kumbiraan ya.
11 "Na gaselled ari i naan ta kumbiraan aged tan-awen mga gandegek
ya, nakita din isya na mama na ula kasuot ta bayo na para ta mga

---

[s] **21:42** Mga Salmo 118:22-23 [t] **21:44** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo kwarintay-kwattro.
[u] **21:45** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, mga pari daw mga manugdumala pakumparar ta malain na mga gaagsa. Pakumparar man danen an ta mga mawasak daw malegsek ta pamag-ang na bato.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naimbitar ta kasal.[v] 12 Painsaan kanen ta ari, 'Dey, ino paagi na kaselled
ka di na ula ka kasuot ta bayo na para ta mga naimbitar?' Piro, ula gid
kanen kasabat. 13 Pasugo ta ari iya na mga suguon, 'Gapuson nyo iya na
lima daw batiis daw ipagwa kanen an daw pilak naan ta sikad delem na
lugar[w] na naan dya mga ittaw gangagal ta tudo daw magbaggit ta iran
na ngipen.' " 14 Patapos Jesus iya na isturya paagi ta yi na ambal, "Tama
mga paimbitar, piro pila nang papili na mandegek."

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbayad Ta Buis
(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Pagtapos Jesus ta pagtudlo paagi ta mga paanggid, galin mga Pariseo
naan ki kanen daw gasapol danen an daw ino buaten danen aged madakep-
dakep kanen i paagi ta mga insa. 16 Pagtapos ta sapol, may mga tinudluan
danen daw mga ittaw na gasunod ki Herodes[x] na papailing naan ki Jesus aged
mag-insa. Ambal danen, "Mistro, nlaman nay na ula ka pagbula, gatudlo ka
ta kamatuuran parti ta kabebet-en ta Dyos, daw ula ka may papaburan tak
maskin kino pa na ittaw paryo nang imo na pagtratar ki danen. 17 Sugiran kay
no tuo. Ta imo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises patugutan ki na magbayad
ta buis naan ta pangulo ta Roma?" 18 Piro, nlaman Jesus na malain iran na
tuyo daw ambal din, "Gapakuno-kuno kaw nang na inyo na pag-insa terek
ta inyo na nakem! Liag nyo nang na dakep-dakepen a paagi ta ake na sabat!
19 Dawatan a nyo ta isya na sinsilyo na paryo ta pabayad nyo ta buis." Padawat
danen isya na sinsilyo[y] na paryo ta iya na paayo. 20 Gainsa kanen i ki danen,
"Iya ti na sura daw ngaran naan ta yi na sinsilyo?" 21 Sabat danen, "Iya ta
pangulo ta Roma." Ambal din, "Ta, daw ino iya ta pangulo ta Roma, iatag nyo
ki kanen. Daw ino iya ta Dyos, iatag nyo ta Dyos." 22 Pagmati ta mga pangulo
ta mga Judio ta iya na ambal, gatingala gid danen an daw gapanaw dayon.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbannaw
(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Ta yon man na adlaw na Jesus an painsaan parti ta pagbayad ta buis,
may mga Saduseo na giling ki kanen aged dakep-dakepen kanen an paagi
ta insa parti ta pagbannaw tak ula danen an gapati na mabannaw mga
patay an. 24 Ambal danen ki kanen, "Mistro, ambal Moises naan ta iya

---

[v] **22:11** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, pusibilidad na ari an gaatag ta bayo naan ta mga ittaw na nakita naan ta mga karsada daw padala ta suguon naan ta kumbiraan. Gani, paambal ya na *ula kasuot ta bayo na para ta mga naimbitar ta kasal* beet ambalen na mama ya dili miag magtuman daw magtaod ta ari. [w] **22:13** *Sikad delem na lugar* beet ambalen impirno. [x] **22:16** *Mga ittaw na gasunod ki Herodes* isya na grupo ta pulitika na gapati na dapat pirmi may isya ta mga linai Herodes na magdumala ta mga Judio. [y] **22:19** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo disi-nuibi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na sinulat na daw mama na may sawa mapatay na ula kanen bata ta iya
na sawa, dapat paus-os katengdanan din naan ta iya na mangngod aged
makabata para ki kanen. 25 Alimbawa, may anen di ki kami pitto na mag-
utod na mama. Kamagulangan ya nangasawa daw napatay na ula danen
an bata. Nabalo ya pasawa ta pangarwa na utod. 26 Pangarwa ya na utod
napatay man na ula danen an bata. Iling man tan natabo ta pangallo asta
ta pangpitto na utod. 27 Ta uryan, bai ya napatay man. 28 Ta, daw mabot
timpo na mabannaw mga patay, kino ta pitto ya na mag-utod matuod na
sawa ta bai ya tak tanan danen kasawa ki kanen?"
29 Sabat Jesus, "Sala inyo na isip tak ula kaw nalam daw ino naan
ta sinulat na pulong ta Dyos daw ula kaw man gapati na Dyos may
gaem ta pagbannaw ta mga patay. 30 Daw mabannaw mga patay ya, dili
danen mangasawa tak paryo danen ta mga angil naan ta langit na ula
gasawaay. 31 Parti man ta pagbannaw, paryo kaw inyo na ula kabasa
ta ambal ta Dyos ki kyo naan ta sinulat na pulong din, 32 'Yaken i Dyos
danen Abraham, Isaac daw Jacob.'[z] Iling tan na ambal ta Dyos pamatuod
na mga ittaw na napatay mabannaw tak dili kanen an Dyos ta mga patay.
Dyos kanen an ta mga bui." 33 Pagmati ta mga ittaw dya ta ambal Jesus,
gatingala gid danen an ta iya na tudlo.

Sikad Impurtanti Na Mga Sugo
(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Na namatian ta mga Pariseo na ula gid gasasaba mga Saduseo an ta
ambal ya Jesus parti ta pagbannaw, gatingeb mga Pariseo an na miling
ki kanen. 35 Isya ki danen na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises,
liag din na dakep-dakepen Jesus i paagi ta insa na iling ti, 36 "Mistro,
ino pinakaimpurtanti na sugo naan ta Mga Sinulat Moises?" 37 Sabat
Jesus, " 'Gugmaen no Ginuo an na imo na Dyos na terek gid ta imo na
tagipusuon. Ipakita no imo an na gugma paagi ta ugali daw isip.'[a] 38 Yon
una daw pinakaimpurtanti na sugo. 39 Pangarwa na impurtanti na sugo
paryas ta una: 'Gugmaen no duma na mga ittaw paryo man ta paggugma
no ta imo na kaugalingen.'[b] 40 Darwa i na sugo basian ta tanan na naan ta
Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita."

Ambal Jesus Parti Ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari
(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Na mga Pariseo i gatipon pa naan ki Jesus, gainsa kanen an ki
danen, 42 "Ino ta inyo na isip parti ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari? Kino
kaapuan na alinan din?" Sabat danen, "Ari David." 43 Ambal Jesus "Ta,
daw Ari David alinan ta Pinili Ta Dyos, man-o na David ya na pagaeman

---

[z] **22:32** Exodo 3:6 [a] **22:37** Deuteronomio 6:5 [b] **22:39** Levitico 19:18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen ta Dyos Ispiritu Santo, paumaw din Pinili Ta Dyos na iya na
Ginuo? Yi ambal Ari David:
44 ‘Ginuo Dyos gambal ta ake na Ginuo,
“Mungko ka di naan dapit ta ake i na tuo
asta na mapirdi ko imo na mga kuntra.” ’ ”[c]
45 Ambal man Jesus, “Daw iling tan ambal Ari David parti ta Pinili Ta
Dyos Na Mag-ari na paumaw din na iya na Ginuo, di' ba Pinili Ta Dyos Na
Mag-ari dili nang basta na linai Ari David?”
46 Ula gid may gasabat ki kanen daw umpisa sa na adlaw, ula may
nangiseg na mag-insa pa ki kanen.

Mga Ambal Jesus Kuntra Ta Mga Gatudlo Parti Ta Mga Sinulat Moises
(Marcos 12:38-40; Lucas 11:39-51; 20:45-47)

23 1 Pagtapos Jesus ta ambal naan ta mga Pariseo, gaisturya man
kanen i naan ta mga ittaw na naan dya gatipon daw naan ta iya
na mga tinudluan. 2 Ambal din, “Mga Pariseo an daw mga manugtudlo
ta Mga Sinulat Moises pasaligan na magsaysay ta mga sunuran na
paatag paagi ki Moises. 3 Gani, tumanen nyo iran an na palaygay, piro
dili nyo sunuron iran na pabuat tak danen an mismo ula gasunod ta
iran na laygay. 4 Papatuman danen naan ta mga ittaw tama na sunuron
na bellay gid buaten na paryo gabegkes danen ta beg-at na dala daw
papas-an naan ta mga ittaw daw ula man danen paduol maskin ta iran
nang na kalingking. 5 Tanan na pabuat danen pakita-kita nang naan ta
mga ittaw. Derse na kaon na paigot naan ta takong daw blukan ta uras
ta pagpangamuyo,[d] iran ya a papalapad pa gid danen, daw papalangkaw
mga bungay-bungay ta sidsid ta iran na bayo. 6 Daw mandegek danen an,
liag gid danen na naan ta pungkuan na para ta impurtanti na mga ittaw.
Iling man tan daw naan danen an ta mga balay tipunan. 7 Daw naan
danen ta lugar na naan dya tama na mga ittaw, liag gid danen na mga
ittaw mag-atag ta taod daw mag-umaw ki danen na ‘mistro’.
8 “Piro, kyo yan a, dili kaw magparyo ki danen na magpaumaw na
‘mistro’ tak isya nang inyo na manugtudlo daw kyo tanan mag-utod ta
pagtuo. 9 Dili kaw man mag-atag ta taod paagi ta pag-umaw na ‘amay’
naan ta bisan kino unti ta kalibutan i tak isya nang gid inyo an na Amay
daw kanen naan ta langit. 10 Dili kaw man magpaumaw na ‘ginuo’ tak
isya nang inyo na Ginuo daw kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. 11 Daw
kino ki kyo may pinakadatas na katengdanan, kanen manugsirbi nyo.
12 Daw kino magpadatas ta iya na kaugalingen, paebesen kanen an ta

---

[c] **22:44** Mga Salmo 110:1 [d] **23:5** Mga paigot naan ta takong daw blukan na pasambit Jesus sikad sise na ugsakan na paumaw ta Inglis na ‘phylactery’. Naan selled ta ugsakan may pila na mga sinulat na birsikulo alin ta sinulat na pulong ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dyos. Daw kino magpaebes ta iya na kaugalingen, padatasen kanen an ta
Dyos."
13 Ambal man Jesus, "Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta
Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman
ta Dyos pakita-kita nang! May katengdanan kaw na itudlo nyo paagi an
na magpasakep mga ittaw naan ta pagdumala ta Dyos. Piro, ula kaw
gapasakep ta iya na pagdumala daw papegengan nyo man mga ittaw ya
na liag inta magpasakep. Paryo kaw ta ittaw na gasarado ta ngaan ta
balay daw naan ta gwa gabantay aged duma an dili kaselled.
14 "Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises,
maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita
nang! Sikad kaw manluko ta mga balo na bai daw paubos nyo iran
an na pangabuian. Gapakuno-kuno kaw na riliyuso paagi ta lawig na
pangamuyo naan ta tama na mga ittaw aged dili mlaman na mga pabuat
nyo an malain. Tenged iling tan mga buat nyo, maageman nyo segeng na
silot ta Dyos.[e]
15 "Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises,
maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita
nang! Gabyai kaw naan ta mga madyo na lugar aged mangumbinsi ta
bisan isya nang na ittaw na dili-Judio para isya man ta inyo na mga
tinudluan. Pagtapos nyo ta pagkumbinsi, patudluan nyo asta na kanen an
malain gid en daw dapat silutan naan ta impirno na mas pa ki kyo!
16 "Kyo na paryo gid ta bulag na mga manuggiya, maageman nyo
segeng na silot! Patudlo nyo na daw kino magsumpa paagi ta pagsambit
ta Timplo, ula bali daw dili din tumanen iya an na sumpa. Piro, daw
kanen magsumpa paagi ta pagsambit ta blawan na naan ta Timplo,
kinanglan tumanen din gid iya an na sumpa. 17 Buang-buang kaw gid
na mga bulag! Indi ti mas impurtanti? Ino ta inyo na isip, Timplo o
blawan na naan ta Timplo? Simpri Timplo i mas impurtanti tak blawan
pabilang na para ta Dyos tenged blawan naan ta Timplo. 18 Patudlo nyo
man na daw kino magsumpa paagi ta pagsambit ta alaran na naan ta
Timplo, ula bali daw dili din tumanen iya an na sumpa. Piro, daw kanen
magsumpa paagi ta pagsambit ta alad na nabetang naan ta alaran,
kinanglan tumanen din gid iya an na sumpa. 19 Mga bulag kaw gid! Indi
ti mas impurtanti? Ino ta inyo na isip, alaran o alad na naan ta alaran?
Simpri alaran mas impurtanti tak alad pabilang na para ta Dyos tenged
alad naan ta alaran! 20 Daw kino magsumpa paagi ta pagsambit ta alaran,
gasumpa kanen an paagi ta alaran asta tanan na paalad dya. 21 Daw kino
magsumpa paagi ta pagsambit din ta Timplo, gasumpa kanen an paagi

---

[e] **23:14** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo katursi.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta Timplo asta man Dyos mismo na gatinir dya. 22 Daw kino magsumpa
paagi ta pagsambit din ta langit, gasumpa kanen an paagi ta truno ta
Dyos asta man Dyos mismo na gamungko dya.
23 "Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises,
maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita
nang! Gaamblig kaw gid na maalad naan ta Dyos isya na parti ta sampulo
na parti ta tanan gid na paani nyo bisan ta mga daon na panglasa ta
pagkaan. Piro, pabay-an nyo nang impurtanti na mga sugo tak dili igo
inyo na pagtratar naan ta duma na mga ittaw, ula kaw naluoy ta mga
gakinanglan daw dili kaw man masaligan. Igo na gaalad kaw ta isya ta
sampulo na parti naan ta Dyos, piro dapat dili nyo bay-an mga sugo din
an na mas impurtanti pa. 24 Paryo kaw gid ta bulag na mga manuggiya!
Gaamblig kaw gid na magtuman ta dili impurtanti na mga sugo, piro
pabay-an nyo nang mga impurtanti an. Iling tan na pabuat nyo paryo na
inyo na inemen pasala nyo aged sigurado na dili nyo mainem mga sapat-
sapat an, piro ula bali na malam-ed nyo bakod na ayep na kamilyo.
25 "Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises,
maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-
kita nang! Paryo kaw ta ittaw na gaugas nang ta gwa ta ineman daw
mangkok, piro selled ta ineman daw mangkok ula din paugasi. Iling man
tan, pakita-kita nyo nang pirmi naan ta mga ittaw na patuman nyo gid
mga sunuran nyo, piro pabay-an nyo na sikad kaw mangwarta daw inyo
nang na kaugalingen na kalipay paintindi nyo an. 26 Bulag kaw na mga
Pariseo! Bag-uon nyo anay inyo na isip aged makabuat kaw man ta miad.
Daw iling tan buaten nyo, paryo na palimpyo nyo anay selled ta ineman
daw mangkok daw sunod gwa man aged ubos limpyo.
27 "Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises,
maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-
kita nang! Paryo kaw ta mga pantyon na papinturaan ta puti na daw
lagen naan ta gwa dayad, piro naan ta selled ubos ligna daw bekkeg ta
mga patay. 28 Iling kaw man tan tak ta panan-aw ta mga ittaw ki kyo,
matareng kaw, piro inyo na pagtuman ta Dyos dili terek ta inyo na
tagipusuon daw ubos nang malain naan ta inyo na isip.
29 "Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises,
maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita
nang! Gapaubra kaw ta mga lebbengan ta mga prupita daw papadayad
nyo mga pantyon an ta mga ittaw na matareng. 30 Gambal kaw, 'Daw
kami bui ta timpo ta ame na mga kaapuan, dili kay ame maglabet ta
iran na pagpatay ta mga prupita.' 31 Ta, paagi ta iling tan na paambal
nyo, paako nyo na kyo linai ta mga gapatay ta mga prupita. 32 Tenged
iling kaw san, sigi, padayunon nyo daw tapuson mga malain na buat na
naumpisaan danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33 "Kyo na malain! Paryo kaw ta mga bekkessan daw mga bata ta
bekkessan na dalitan![f] Dili nyo malikawan na sintinsyaan kaw ta Dyos
na silutan naan ta impirno! 34 Magpadala a ki kyo ta mga manugsugid ta
kabebet-en ta Dyos, mga ittaw na maalam daw mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises. Duma an ki danen ipapatay nyo, duma an ipalansang
naan ta krus, duma pa an ipakastigo nyo naan ta inyo na mga balay
tipunan daw duma pa gid ipalagas nyo ta inyo na pagpangabot ki danen
bisan indi danen an miling. 35 Gani, sigurado gid na manabat kaw ta
kamatayen ta tanan na mga ittaw na matareng umpisa gid ki Abel na
matareng na ittaw asta ki Zacarias na bata Baraquias na papatay naan
ta Timplo naan ta tengnga ta sunugan ta mga alad daw Balay Ta Dyos.[g]
36 Sugiran ta kyo na mga ittaw ta yi na timpo manabat gid ta kamatayen
danen tanan na matareng."

Kasebe Jesus Tenged Ta Mga Ittaw Ta Jerusalem
(Lucas 13:34-35)

37 Gangasebe Jesus i daw gambal, "Kyo na naan ta Jerusalem,[h] kaluluoy
kaw. Ula nyo batuna mga padala ya ta Dyos tak papatay nyo mga prupita
daw patimbag mga sinugo ta Dyos. Lugay en na liag ko na pasakepen
kaw inta ki yaken daw ambligan paryas ta pagtipon ta nayen na manok
ta iya na mga piyak naan ta dalem ta iya na mga pakpak. Piro, dili kaw
miag! 38 Tenged iling tan nabuat nyo, anduni syudad nyo an daw Timplo
pabay-an nang en ta Dyos. 39 Sugiran ta kyo na dili a nyo makita isab
asta mabot adlaw na mambal kaw, 'Dayawen ta kanen an na papadala ta
Ginuo Dyos na miling di en.' "[i]

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Adlaw Na Mabot
(Marcos 13:1-23; Lucas 21:5-24)

24 1 Na gapanaw Jesus i na mwa ta Timplo, iya na mga tinudluan
gaprani ki kanen. Pabugal danen ki kanen mga bilding naan ta
Timplo. 2 Ambal din ki danen, "Makita nyo pa anduni tanan na i daw
dayad matuod, piro gambal a ki kyo na mabot adlaw na magubba gid

---

[f] **23:33** Ta timpo Jesus, ta isip ta mga Judio malain na ittaw paanggid naan ta bekkessan.
[g] **23:35** Naan ta Genesis 4:8 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Abel daw naan ta 2 Mga Cronica 24:20 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Zacarias. Naan ta Biblia na nasulat ta linggwai na Hebreo pagsunod-sunod ta mga libro dili paryo ta pagsunod-sunod ta mga libro naan ta Una Na Kasugtanan ta ate na mga Biblia anduni. Naan ta Biblia na Hebreo una an na libro Genesis daw katapusan an na libro 2 Mga Cronica. Nyan na, ambal an na *umpisa gid ki Abel na matareng na ittaw asta ki Zacarias* beet ambalen tanan na matareng na mga ittaw na papatay na nasambit naan ta Biblia na Hebreo.
[h] **23:37** Ta pagsambit Jesus *kyo na naan ta Jerusalem* beet din ambalen tanan na linai Israel na yon man mga Judio.
[i] **23:39** Mga Salmo 118:26

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Timplo i daw tanan na bato ta Timplo mawasak na ula gid maskin isya
nang na bato na gasampaw pa naan ta duma na bato."[j]
3 Giling danen i Jesus naan ta Bukid Olibo. Na gamungko kanen i dya,
iya na mga tinudluan gaprani ki kanen na danen nang daw mambal,
"Sugiran kay no tuo daw kan-o matabo nyan na paambal no. Ino sinyalis
na pamatuod na kaon mabot en daw matapos man en yi na timpo?"[k]
4 Sabat Jesus ki danen, "Mag-andam kaw gid aged dili kaw maluko 5 tak
tama na mga ittaw miling ki kyo na akuon danen ake na ngaran ta iran na
kaugalingen daw ambalen danen, 'Yaken i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!' Ta iling
tan na buat danen, tama na mga ittaw maluko danen. 6 Ta yon man na timpo
kamati kaw ta gira na dani ki kyo daw kabalita na naan ta madyo may gira
man, piro dili kaw mataranta tak naan ta plano ta Dyos na matabo anay iling
an tan. Piro, dili pa katapusan ta yi na timpo. 7 Mga nasyon maggiraay daw
mga kaarian kuntra ta kaarian. May segeng na letem daw mga linog naan ta
lain-lain na mga lugar. 8 Piro, tanan na iling tan umpisa nang pa ta segeng na
kakulian na maagian ta mga ittaw paryo ta mabatyagan ta bai na manugbata
en na umpisa nang pa gapasakit.
9 "Ta yon man na timpo ta kakulian, may mga ittaw na magdakep ki kyo na
intriga kaw naan ta mga gakuntra ki kyo aged pabellayan daw duma an ki kyo
patayen. Bisan indi demetan kaw gid ta tanan tenged sakep kaw ki yaken. 10 Ta
yon man na timpo, tama na mga ittaw magtalikod ta iran na pagsalig ki yaken
daw duma an magdemetay daw magtrayduray. 11 Tama mwa na dili-matuod na
prupita daw tama maluko danen. 12 Tenged na magtama mga ittaw na gabuat ta
malain, katamaan ta mga ittaw, marwad iran na paggugmaay. 13 Piro, maluwas
mga ittaw na magpadayon ta iran na pagpati ki yaken asta ta katapusan ta yon
na timpo. 14 Bag-o matapos yi na timpo, miad na balita parti ta pagdumala ta
Dyos masugid anay naan ta bilog na kalibutan aged mamatian ta tanan."
15 Ambal pa Jesus, "Ta timpo na mabot, makita nyo naan ta Timplo
'sikad malain na betang na gainsulto ta balay ta Dyos' na yon man
pasambit ya Daniel na prupita anay pa sa."[l] — Kyo na gabasa ta nasulat
na i, intindien nyo gid daw ino beet ambalen.
16 Ambal pa gid Jesus, "Daw iling tan makita nyo naan ta Timplo, beet
ambalen abot en timpo na mga ittaw na gaistar naan ta prubinsya Judea dapat
na magbakwit naan ta mga bukid. 17 Daw matabuan na may ittaw na naan ta
atep[m] ta iran na balay, dapat na magbakwit dayon na dili en melled pa ta balay

---

[j] **24:2** Timplo ya ta mga Judio pakabig na isya ta mga dayad gid na bilding na patukod anay pa sa. Timplo ya nauman alin ta sikad darko na mga bato na kurti an riktanggulo. Beg-at an ta duma na mga bato mga 45,500 kilos. [k] **24:3** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [l] **24:15** Daniel 9:27, 11:31 daw 12:11
[m] **24:17** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. Kaysan mga ittaw gapuay naan ta atep ta iran na balay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw magkamang ta pagkabetang na dleen din. 18 Iling man tan, daw matabuan
na may ittaw na naan ta iya na uma, dapat na dili en muli pa na magkamang
ta pang-isleb din na bayo. 19 Ta yon man na timpo, kaluluoy gid mga bai na
gabagnes daw gapasuso tak mabellayan danen ta pagbakwit. 20 Mangamuyo
kaw nang ta Dyos na inyo na pagbakwit dili matabo naan ta tagtignaw daw dili
man naan ta Adlaw Ta Pagpuay[n] 21 tak ta yon man na timpo, maagian ta mga
ittaw segeng gid na kakulian na ula pa naagii ta bisan kino alin ta pagbuat ta
kalibutan daw kalangitan asta anduni. Ula en may matabo pa na mas segeng na
kakulian kaysa ta iling tan. 22 Daw dili palipuon ta Dyos mga inadlaw na ya na
maagian danen, ula gid may isya na ittaw na mabilin na bui. Piro, palipuon din
nang tenged ta iya na pinili na mga ittaw."

23 Ambal pa Jesus, "Ta yon man na timpo, daw may mambal ki kyo,
'Lagen nyo, anen di en Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!' dili kaw magpati. Iling
man tan daw may mambal, 'Kanen man nyan!' 24 tak may miling ki kyo
na mga dili-matuod na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw mga dili-matuod
na prupita. Magbuat danen an ta bakod na mga katingalaan na pamatuod
na danen an may gaem aged na daw maimo, tilawan na maluko danen
asta pa ta mga ittaw na pinili ta Dyos. 25 Tandaan nyo gid ambal ko an
tak nasugid ko en daan ki kyo parti ta matabo pa mintras na ula pa
natabo. 26 Tenged pasugiran ta kyo en, daw may mambal ki kyo, 'Yo,
anen dya en Pinili Ta Dyos Na Mag-ari naan ta lugar na ula kabalayan',
dili kaw miling dya. Daw ambalen man danen, 'Yi, anen di en kanen
naan ta selled ta kwarto', dili kaw magpati 27 tak ta adlaw na mabot
Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, makita kanen an
ta tanan na mga ittaw paryo ta kilat na makita gid na gakurit alin ta
sennangngan munta ta salepan. 28 Makita gid ta tanan iya an na pag-abot
na paryo man ta isya na ambalanen, 'Daw indi may patay, mlaman gid ta
tanan tak naan dya galayog-layog mga uwak.' "

Mga Matabo Naan Ta Adlaw Na Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

29 Gambal pa gid Jesus i parti ta mga adlaw na mabot, "Sunod ta yon
man na mga adlaw na may mga segeng na kakulian, dayon matabo na
'Magdelem adlaw an
daw bulan an dili magpawa.
Mga bituon an mulog alin ta langit
daw tanan na naan ta kalangitan
manlatak na paryo ta payegyeg.'[o]

---

[n] **24:20** Ta timpo Jesus, kuntra ta sunuran ta mga Judio na magpanaw danen naan ta madyo ta Adlaw Ta Pagpuay. [o] **24:29** Isaias 13:10, 34:4; Ezekiel 32:7; Joel 2:10-11

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Pagtapos ta mga matabo na iling tan, may makita naan ta kalangitan
na sinyalis na mabot en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan. Tanan na mga ittaw ta kalibutan mangug-og ta tudo tenged ta
iran na kaadlek. Makita danen na kanen an mabot naan ta panganod na
bakod gid iya na gaem daw sikad silaw na pawa ta Dyos naan ki kanen.[p]
31 Ta biskeg na tunog ta trumpita, ipadala din iya an na mga angil naan
ta appat na pamusod ta kalibutan aged tipunon mga ittaw na iya na pinili
alin ta tanan na lugar."

Sinyalis Na Mabot En Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

32 Gambal pa Jesus i, "Intindien nyo daw ino beet ambalen ta paanggid
na isturya ta kaoy na igos: Daw iya an na mga sanga gasalingsing daw
gadaon, mlaman nyo na mabot en tagtanem. 33 Yon man, daw makita
nyo na gaumpisa en matabo tanan na pasugid ko ki kyo, sigurado gid
na mlaman nyo na kanen an mabot en na paryo naan en kanen ta
gwa ta gangaan.[q] 34 Sugiran ta kyo na tanan ya na mga pasugid ko
ki kyo matabo na ula pa napatay tanan na mga ittaw ta yi na timpo.
35 Maski marwad pa kalangitan an daw kalibutan, ake i na mga ambal
magpadayon asta ta ula katapusan."

Ula May Nalam Daw Kan-o Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

(Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36)

36 Gambal pa Jesus i, "Parti daw ino adlaw daw uras na Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot, ula may nalam bisan mga
angil ta langit daw bisan man Bata Ta Dyos. Dyos Amay nang gid nalam.
37 Ta timpo na mabot en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan, mga buat ta mga ittaw paryas man ta mga pabuat ya ta mga
ittaw anay pa sa ta timpo Noe. 38 Ta mga adlaw ya na ula pa gabot anaw
na galapaw ta bilog na kalibutan, ula ta iran na isip daw ino matabo ki
danen daw gapadayon man gyapon danen ta iran na pang-adlaw-adlaw
na buat. Gakaan danen ya, gainem daw gangasawa asta ta adlaw na
gasakay en Noe naan ta arka. 39 Ula gid danen nlami daw ino matabo ki
danen asta gabot anaw ya daw nalemmes danen tanan.[r] Iling man tan,

---

[p] **24:30** May anen na mga ambal naan ta birsikulo trinta na naan alin Daniel 7:13-14.
[q] **24:33** *Kanen an* beet ambalen Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan na ula duma daw dili, Jesus na mabot aged mag-umpisa ta iya na pagdumala naan ta kalibutan. [r] **24:39** Naan ta Genesis kapitulo sais asta ta kapitulo nuibi pwidi nyo mabasa isturya parti ki Noe daw anaw na galapaw ta bilog na kalibutan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga ittaw magulpian naan ta adlaw na mabot Kanen Na Alin Ta Langit
Na Natao Naan Ta Kalibutan. 40 Daw matabuan na darwa na mama
gaubra naan ta uma, isya an kamangen daw isya an a, mabilin. 41 Daw
matabuan na darwa na bai gatabangay ta paggaling, isya an kamangen
daw isya an a, mabilin. 42 Gani, magbantay kaw tak ula nyo nlami daw
ino na adlaw na mabot inyo an na Ginuo. 43 Intindien nyo ta miad na
daw nlaman inta ta tag-iya ta balay daw ino uras ta kilem mabot ittaw
na manakaw, sigurado na magpulaw kanen ta pagbantay ta iya na balay
aged matakaw an dili kaselled. 44 Gani, dapat na pirmi kaw anda tak
Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot ta uras na
ula nyo papaabuta."

Masaligan Daw Dili Masaligan Na Suguon
(Lucas 12:41-48)

45 Gaisturya pa Jesus i ta paanggid naan ta iya na mga tinudluan, "May tag-iya
ta balay na gapili naan ta iya na mga suguon ta isya na masaligan daw maalam.
Napili din na suguon patugyanan din na magdumala ta duma na mga suguon
naan ta iya na panimalay daw tagan danen an ta iran na pagkaan ta igo na uras.
46 Daw suguon na gadumala maabutan ta iya na amo na patuman din papaubra ya
ki kanen, sigurado gid na bakod iya na kalipay. 47 Sugiran ta kyo na padumalaen
kanen an ta amo din naan ta tanan na pagkabetang ta iya na amo. 48 Piro, daw
matabuan na suguon ya malain, mambal kanen ta iya na kaugalingen, 'Lugay pa
taan malik ake ya na amo.' 49 Tenged iling tan iya na paisip, mag-umpisa kanen na
manakit ta iya na duma na mga suguon daw pagusto man kanen an ta kaan daw
inem duma ta mga palaingaw. 50 Na iling tan ubra din, gulpi nang abot iya na amo
ta adlaw na ula din papaabuta daw ta uras na ula din nlami. 51 Pag-abot ta iya na
amo, silutan kanen an ta beg-at na silot paryo ta maageman ta duma na mga ittaw
na pakita-kita nang iran na pagtuman. Iling tan na mga ittaw silutan naan ta lugar
na naan dya danen mangagal daw magbaggit ta iran na mga ngipen."

Mga Dlaga Na Abay

25 1 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Ta adlaw na mabot
Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, pagdumala an ta
Dyos paryo ta natabo ta sampulo na dlaga na abay na may dala na lampara para
ta iran na pagsugat ta kasalen na mama na mabot.[s] 2 Limma ki danen maalam

---

[s] **25:1** Ta timpo Jesus, may kaugalian mga Judio parti ta kasal na ta mapon en mga dlaga na abay gatipon anay naan ta balay ta nubya daw naan danen dya gatagad asta mabot nubyo na sugaten din iya na nubya daw dleen naan ta balay ta iya na ginikanan. Daw mlaman ta mga abay na mabot en nubyo ya, gagwa danen aged sugaten nubyo ya na danen an may padala na lampara tak kilem en. Tanan na mga paimbitar daw danen na mga abay gasunuray na miling ta balay ta ginikanan ta nubyo tak naan dya kasal daw kumbira.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw limma ya kabos-kabos. 3-4 Mga maalam ya gadala ta iran na lampara daw
gadala pa gid ta risirba na lana para ta iran na lampara. Mga kabos-kabos ya a
gadala ta iran na lampara, piro ula gadala ta lana na risirba. 5 Na lugay mabot
kasalen ya na mama, sampulo na abay tunugaen ta pagtagad ki kanen asta na
katunuga.
6 "Na magtenga kilem en, may gasinggit, 'Anen en mama na kasalen!
Giran nyo! Sugaten nyo kanen an!' 7 Gabugtaw dayon sampulo ya na
mga abay daw gapriparar ta iran na lampara. 8 Piro, mga kabos-kabos
ya na abay gambal naan ta mga maalam na abay, 'Tagan kay nyo tuo ta
dala nyo na lana bisan tise nang tak gapaleng-paleng en ame i na mga
lampara.' 9 Sabat ta mga maalam, 'Dili pwidi tak basi dili mag-igo dala
nay i na lana para ki kiten tanan. Miad pa na manaw kaw daw malit ta
lana na para ta inyo yan na lampara.'
10 "Na gapanaw mga abay ya na kabos-kabos aged malit ta lana, gabot
kasalen ya na mama. Limma ya na abay na anda en ta pag-abot din
gakuyog ki kanen naan ta kumbiraan. Pagselled danen, pasaraduan
gangaan ya.
11 "Ula nang lugay, gabot man limma ya na mga abay na gapalit ta
lana, piro sarado en gangaan ya. Gaumaw danen an, 'Sir! Sir! Paselleren
kay no!' 12 Piro, gasabat mama ya na kasalen, 'Paselleren ta kyo inta daw
kala ta kyo, galing dili ta kyo kala.' "
13 Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta paanggid, gambal kanen i naan ta
iya na mga tinudluan, "Nyan na kinanglan gid na magbantay kaw tak dili
nyo mlaman daw kan-o mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan
Ta Kalibutan."

Tallo Na Suguon Na Paintrigaan Ta Kwarta
(Lucas 19:11-27)

14 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Pagdumala an
ta Dyos paanggid man ta pabuat ta isya na ittaw na marga na miling ta
madyo na lugar. Bag-o kanen marga, paumaw din iya an na mga suguon
aged intrigaan din danen an na magdumala ta iya na pagkabetang.
15 Kada isya ki danen paintrigaan din ta kwarta keteb ta iran na
masarangan na inigusyo. Una ya paintrigaan din ta limma na sinsilyo
na pilak na may bakod gid na balor,[t] daw sunod ya darwa na sinsilyo
daw sunod pa gid ya isya. Pagtapos din ta pag-intriga, gapanaw kanen
ya. 16 Suguon ya na kabaton ta limma na sinsilyo na pilak, panigusyo din
kwarta ya daw kaginansya kanen ya ta limma. 17 Iling man tan, kabaton
ya ta darwa, kaginansya kanen ya ta darwa. 18 Piro, kabaton ya ta isya na

---

[t] **25:15** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo kinsi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta subla kinsi anyos na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sinsilyo na pilak gagwa daw gakutkot naan ta basak daw palebbeng din
kwarta ya ta iya na amo.
19 "Paglambay ta lugay na timpo, gabalik amo ya. Papangitaan din
iya na mga suguon ta sumada ta iran na mga panigusyo. 20 Suguon ya
na kabaton ta limma na sinsilyo gaprani na dala din limma pa gid na
sinsilyo daw ambal din ta iya na amo, 'Sir, paintriga no kan-o ki yaken
limma na sinsilyo. May tubo na limma.' 21 Sabat ta iya na amo, 'Nyan
dayad! Miad ka gid daw masaligan na suguon. Tenged masaligan ka
parti ta sise na kantidad, anduni intrigaan ta kaw ta bakod na kantidad.
Magkalipay ka duma ki yaken.'
22 "Suguon ya na kabaton ta darwa na sinsilyo gaprani ta iya na amo
daw mambal, 'Sir, paintriga no kan-o ki yaken darwa na sinsilyo. May
tubo na darwa.' 23 Sabat ta amo, 'Nyan dayad! Miad ka gid daw masaligan
na suguon. Tenged masaligan ka parti ta sise nang na kantidad, anduni
intrigaan ta kaw ta bakod na kantidad. Magkalipay ka duma ki yaken.'
24 "Suguon ya na kabaton ta isya na sinsilyo gaprani man daw mambal
ta iya na amo, 'Sir, nlaman ko na pwirti ka gid na amo tak gapangani
ka ta dili imo na sinabwag daw gapanapas ka ta dili imo na pinanggas.
25 Nyan na adlek a tak basi ula a ginansya daw marwad pa imo an na
kwarta. Yon tenaan na palebbeng ko nang naan ta basak. Yi en kwarta
no.' 26 Sabat ta amo, 'Malain ka na suguon daw tamad gid! Nlaman no
na gapangani a ta dili ake na sinabwag daw gapanapas man ta dili ake
na pinanggas! 27 Man-o tak ula no paeles kwarta ko an naan ta mga
nigusyanti na gapautang na gapatubo ta kwarta aged ta ake na pagbalik
makamang ko ake na kwarta na may tubo man?'
28 "Ambal ta amo naan ta duma na mga suguon din, 'Kamangen nyo
naan ki kanen isya an na sinsilyo daw iatag naan ta suguon na may
sampulo na sinsilyo 29 tak mga ittaw na masaligan parti ta mga paatag ki
danen, tagan pa gid ta tama. Piro, mga ittaw na dili masaligan, maskin
sise na naan ki danen kamangen pa. 30 Anduni, parti ta suguon i na ula
pulos, dleen nyo kanen i daw pilak naan ta sikad delem na lugar[u] na naan
dya mga ittaw an mangagal ta tudo daw magbaggit ta iran an na ngipen.' "

Katapusan Na Pag-ukom

31 Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Kanen Na Alin Ta
Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot na makita sikad silaw na pawa
na naan ki kanen daw kanen duma ta tanan na mga angil. Pag-abot din,
mungko kanen an naan ta iya na truno aged mag-ari. 32 Tanan na mga ittaw ta
kalibutan tipunon naan ki kanen. Belagen din danen an ta darwa na grupo na
paryo ta ubra ta manugbantay ta karniro na pabelag din mga karniro an naan

---

[u] **25:30** *Sikad delem na lugar* beet ambalen impirno.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta mga kanding. 33 Mga ittaw na matareng tipunon din naan dapit ta iya na tuo
paryo ta paimo naan ta mga karniro. Mga ittaw na dili matareng tipunon din
naan dapit ta iya na wala paryo ta paimo naan ta mga kanding.
34 "Kanen an na Ari mag-ambal ta mga ittaw na naan dapit ta iya na tuo,
'Kyo na mga pakaluy-an ta ake na Amay, marani kaw di daw batunon nyo
patagana din para ki kyo. Tagan kaw din ta mga kaayaran na para ta mga
ittaw na sakep ta iya na pagdumala tak iling tan plano din alin pa ta pagbuat
din ta kalibutan daw kalangitan. 35 Yon buaten din para ki kyo tak na nletem
a, papakaan a nyo. Na nlao a, papainem a nyo ta waig. Na ula a maistaran,
papadayon a nyo naan ta inyo na balay. 36 Na ula a masuot, paatagan a nyo ta
bayo. Na gamasakit a, paasikaso a nyo. Na napriso a, pasud-o a nyo.'
37 "Pagtapos ta ambal ta Ari, mga matareng an na ittaw mag-insa ki
kanen, 'Ginuo, kan-o ka nakita nay na nletem daw paatagan nay kaon
yan ta pagkaan? Kan-o ka nlao daw paatagan nay kaon yan ta waig na
inemen? 38 Kan-o ka nakita nay na ula ka istaran daw papadayon nay
kaon yan naan ta ame na balay? Kan-o ka gakinanglan ta bayo daw
paatagan nay kaon yan ta suuton? 39 Kan-o ka nakita nay na gamasakit o
napriso daw gasud-o kay ki kaon?'
40 "Kanen an na Ari magsabat, 'Salig nyo gid na ula a nyo patabangi,
piro sugiran ta kyo na nabuat nyo ya naan ta kebes na mga ittaw na
pabilang ko na ake na mga utod, paryo nabuat nyo man en ki yaken.'
41 "Ari an mambal naan ta mga ittaw naan dapit ta iya na wala, 'Kyo na mga
sintinsyaan ta Dyos na silutan, malin kaw di ta atubangan ko. Unso kaw naan ta
apoy na ula katapusan na patagana ta Dyos para ki Satanas daw ta iya na mga
sinakepan. 42 Yon buaten ta Dyos ki kyo tak na nletem a, ula a nyo paatagi ta
pagkaan. Na nlao a, ula a nyo paatagi ta waig na inemen. 43 Na ula a maistaran,
ula a nyo padayuna naan ta inyo na balay. Na ula a suuton, ula a nyo paatagi ta
bayo. Na gamasakit a, ula a nyo pasud-ua daw iling man tan na napriso a.'
44 "Gainsa danen an ta Ari, 'Ginuo, kan-o ka nakita nay na nletem,
nlao, ula madayunan, ula suuton, gamasakit ka daw napriso na ula kay
gatabang ki kaon?'
45 "Sabat ta Ari ki danen, 'Matuod na ula a nyo patabangi tak sugiran
ta kyo na ula nyo ya nabuat naan ta kebes na mga ittaw na pabilang ko
na ake na mga utod, paryo ula nyo nabuat naan ki yaken.' " 46 Pagtapos
Jesus ta pag-isturya ta paanggid, ambal din pa, "Mga ittaw na dili
matareng silutan naan ta impirno ta ula katapusan. Piro, mga ittaw na
matareng maangken danen kabui na ula katapusan."

Malain Na Plano Kuntra Ki Jesus

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

26 1 Pagtapos Jesus ta iya na pagtudlo naan ta mga tinudluan din,
gasugid kanen i ki danen, 2 "Nlaman nyo na darwa nang en

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

adlaw bag-o mag-umpisa Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto.[v] Ta adlaw ta
pista an, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan iintriga
naan ta iya na mga kuntra aged sintinsyaan ta kamatayen paagi ta
paglansang naan ta krus."
3 Ta adlaw na gambal Jesus ta iling tan, mga manugdumala na
mga pari daw mga gadumala ta mga Judio gatipon naan ta istaran
ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari na ngaran din Caifas.
4 Gaplano danen an aged na ipadakep danen Jesus i ta sikrito nang daw
ipapatay. 5 Piro, gambal danen an, "Dili ta anay buaten ate na plano naan
ta timpo ta pista tak basi maggamo mga ittaw an."

Pagbubo Ta Maalen Na Paammot Naan Ta Ulo Jesus
(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Giling Jesus i naan ta baryo na Betania daw gadayon naan iran
Simon. Simon i, kala ta mga ittaw na kanen i dati na may segeng na
masakit ta langgit. 7 Na gakaan Jesus i naan iran Simon, may bai na
gaprani ki Jesus. May dala kanen an na tise na tibod na buat alin ta
bato na alabastro[w] na may ugsak na maalen na paammot. Pabubo din
paammot an naan ta ulo Jesus. 8 Pagkita ta mga tinudluan Jesus, gagilek
danen an daw gambal, "Man-o tak pauyakan din nang paammot an?
9 Pwidi pa inta mabligya nan ta maal na prisyo daw kwarta ya iatag naan
ta mga imol."
10 Nlaman Jesus iran na paambal daw painsaan din danen an,
"Man-o tak pasaway nyo bai i? Dayad iya na pabuat ki yaken. 11 Mga
imol an pirmi nyo duma, piro yaken i a, dili en maglugay na duma ki
kyo. 12 Ta iya na pagbubo naan ki yaken ta paammot, papriparar din
lawa ko para ta ake na lebbeng. 13 Dayad gid iya na pabuat ki yaken
daw sugiran ta kyo na bisan indi mawali miad na balita naan ta bilog
na kalibutan, pabuat din i ki yaken masambit man para ta pagdemdem
ki kanen."

Pagsugranen Judas Daw Mga Manugdumala Na Mga Pari
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Isya ta dusi na apustulis na ngaran din Judas Iscariote[x] giling naan
ta mga manugdumala na mga pari 15 daw gainsa, "Pila inyo na bayad
ki yaken daw trayduran ko daw intriga Jesus ya naan ki kyo?" Dayon
pabayaran danen kanen i ta trinta buok na sinsilyo na pilak. 16 Umpisa

---

[v] **26:2** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [w] **26:7** *Bato na alabastro* isya klasi na bato na sikad pino daw ita na pwidi kurtian na maimo na tise na ugsakan para ta mga paammot. [x] **26:14** May pasaysay parti ta *Iscariote* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mateo 10:4.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta yon man na uras, gangita en kanen ta tsansa na matrayduran din daw maintriga Jesus an naan ki danen.

Yapon Ta Pagsilibrar Ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto
(Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30)

17 Ta una na adlaw ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok, mga
tinudluan i Jesus gaprani ki kanen daw gainsa, "Indi no liag na
magpriparar kay para ki kaon ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri
Alin Ta Egipto?"[y] 18 Sabat Jesus, "Miling kaw naan ta syudad[z] daw
ngitaen nyo kala ta ya na mama daw sugiran nyo kanen an ta iling ti,
'May ambal Mistro ya ki kaon. Yi ambal din, "Mabot en ake na uras naan
ta plano ta Dyos. Naan ta imo na balay yaken daw ake na mga tinudluan
magsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto." ' " 19 Pagtapos ta ambal
Jesus, patuman ta mga tinudluan din iya na ambal daw gapriparar danen
an ta yapon ta pagsilibrar ta pista.
20 Na semsem en, gayapon Jesus i duma ta dusi na apustulis. 21 Na
gakaan danen, gambal Jesus i, "Gaduma kaw anduni ki yaken ta
pagkaan, piro sugiran ta kyo na isya ki kyo magtraydor ki yaken."
22 Pagmati ta mga apustulis, nasebean gid danen an daw kada isya ki
danen gambal ki kanen, "Ginuo, dili yaken nya, di' ba?" 23 Ambal Jesus
ki danen, "Magtraydor an ki yaken isya ki kyo na gasawsaw man naan
ta mangkok duma ki yaken. 24 Matuman gid en ambal naan ta sinulat na
pulong ta Dyos na mapatay Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan. Piro, ittaw an na magtraydor ki kanen may segeng na silot na
maageman daw miad pa na ula nang en kanen an natao." 25 Pag-ambal
Jesus, Judas i na magtraydor ki kanen gambal, "Mistro, dili yaken nya,
di' ba?" Ambal Jesus, "Kaon nang gambal san."

Katapusan Na Yapon Jesus
(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

26 Na gakaan pa Jesus i daw mga apustulis, gakamang kanen i ta tinapay[a]
daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak din daw paatag ki danen na ambal din,
"Mamang kaw ta tinapay i daw kan-enen nyo. Yi ni ake na lawa."
27 Pagtapos danen kamang ta tinapay, gakamang Jesus i ta ineman na
may ugsak na bino daw gapasalamat ta Dyos. Paatag din ki danen na ambal
din, "Tanan kaw minem ta bino i. 28 Yi ni ake na lengngessa na kalig-enan ta

---

[y] **26:17** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok* daw *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [z] **26:18** Na gambal Jesus *"Miling kaw naan ta syudad."* beet din ambalen na miling danen naan ta Jerusalem.
[a] **26:26** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo binti-sais, kurti din an bilog daw nabuat na ula laket na pampaabok.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kasugtanan na alin ta Dyos. Matulo ake na lengngessa na yaken i mapatay bilang
alad para ta tama na mga ittaw aged patawaren iran na mga sala. 29 Sugiran ta
kyo na dili aren minem isab ta bino asta mabot adlaw na yaken i minem ta bag-o
na bino duma ki kyo naan ta pag-umpisa ta pagdumala ta ake na Amay."
30 Gakanta danen ta pagdayaw naan ta Dyos daw pagtapos, gagwa
danen na miling naan ta Bukid Olibo.

Pagsugid Jesus Na Mambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

31 Na Jesus i daw mga apustulis naan en ta Bukid Olibo, ambal din ki danen,
"Anduni na kilem, mabot uras na kyo tanan dilian a nyo tenged ta matabo ki
yaken paryo ta ambal na naan ta sinulat na pulong ta Dyos na Dyos gambal,
'Patayen ko manugbantay an,
dason wasaken ko panen na mga karniro.' "[b]
32 Ambal pa Jesus, "Pagbannaw ki yaken, muna a ki kyo na miling naan
ta Galilea."
33 Gambal Pedro i ki kanen, "Dili ta kaw dilian bisan dilian ka ta
tanan tenged ta matabo ki kaon!" 34 Sabat din, "Dayad gid inta ambal no
an, piro sugiran ta kaw na ta yi gid na kilem bag-o magtagaok manok,
kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala." 35 Sabat Pedro, "Bisan
patayen a pa duma ki kaon, dili a mag-ambal na dili ta kaw kala." Pag-
ambal Pedro, iling man tan ambal ta duma pa na mga apustulis.

Pagpangamuyo Jesus Naan Ta Getsemane
(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

36 Jesus i daw mga apustulis giling naan ta lugar na paumaw na Getsemane.[c]
Pag-abot danen dya, gambal kanen i ki danen, "Mungko kaw nang di anay tak
miling a naan ta unaan para mangamuyo." 37 Pag-ambal din, pakuyog din danen i
Pedro daw darwa na bata Zebedeo. Umpisa sa, gangalised kanen i daw nasebean
gid 38 na ambal din ki danen, "Daw paryo a gid mapatay ta subla na kalised. Unti
kaw nang daw magpulaw na magbantay-bantay duma ki yaken."
39 Na gapanaw kanen i naan ta unaan, gadapa naan ta basak daw
gapangamuyo. Ambal din, "Amay ko, daw maimo, ipamadyo no ki yaken
segeng na kabellay na maagian ko. Piro, dili ake na liag matuman, imo
na liag."
40 Pagtapos Jesus ta pagpangamuyo, gabalik kanen i naan ta iya na
mga tinudluan daw naabutan din danen an na gatunuga. Gambal kanen
ki Pedro, "Ino, dili kaw gid kaagwanta bisan isya nang uras na magpulaw

---

[b] **26:31** Zacarias 13:7 [c] **26:36** *Getsemane* i isya na taneman ta olibo naan ta bangilid ta Bukid Olibo na gatubang ta Jerusalem. Getsemane i ambal naan ta Hebreo na linggwai na beet ambalen *pegaan ta olibo.* Naan dya pirmi giling Jesus daw iya na mga tinudluan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na magbantay-bantay duma ki yaken? 41 Magpulaw kaw daw mangamuyo
aged dili kaw mapirdi ta pagtilaw na mabot ki kyo. Liag nyo inta na
magpulaw daw mangamuyo, piro dili kaya ta inyo na lawa."
42 Gapanaw isab Jesus i naan ta unaan daw gapangamuyo, "Amay ko,
daw dili malikawan na tubangen ko segeng na kabellay na maagian ko,
imo na pagbeet matuman an."
43 Na gabalik isab kanen i ki danen Pedro, naabutan din na gatunuga
eman tak puyat gid danen an. 44 Pabilin din danen an isab daw manaw
naan ta unaan. Ta pangallo na bisis gapangamuyo kanen na paryo man
gyapon iya na pangamuyo.
45 Pagtapos din ta pagpangamuyo, gabalik kanen i naan ta iya na mga
tinudluan daw pambalan din danen an, "Aree! Gatunuga kaw pa man yan
gyapon daw gapuay! Lagen nyo! Uras en na Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan trayduron daw intriga naan ta malain na mga
ittaw. 46 Mangon kaw! Gabot en ittaw an na magtraydor ki yaken. Mos,
sugaten ta kanen an."

Pagdakep Ki Jesus
(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

47 Na gambal pa Jesus i ki danen Pedro, gabot Judas an na isya ta dusi
na apustulis. Gakuyog ki kanen sikad tama na mga ittaw na gadala ta
mga ispada daw mga baston. Pasugo danen an ta mga manugdumala na
mga pari daw mga gadumala ta mga Judio.
48 Judas an na traydor, bag-o kanen miling ki Jesus, gambal daan kanen
an naan ta mga magdakep ki Jesus daw ino iya na sinyas para makala danen
Jesus an. Ambal din, "Daw kino mabugno ko paagi ta arek, yon inyo na
papangita. Dakepen nyo kanen an." 49 Tenged ta ambal daan Judas, na gabot
danen an, gadiritso kanen i ki Jesus daw magbugno, "Mistro, miad na kilem!"
daw paarekan din. 50 Ambal Jesus ki kanen, "Dey, buaten no en tuyo no an
ta pag-iling di." Pag-ambal Jesus, papranian danen Jesus i daw padakep.
51 Nali nang, isya ta mga duma Jesus gagabot ta iya na ispada daw patigbas
din suguon ya ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari daw nalantep
gid iya na talinga. 52 Jesus i gambal, "Balik no ta tageban ispada no an! Mga
ittaw na gagamit ta ispada, ta ispada man mapatay. 53 Paryo ka imo ula nalam
na sarang a mangayo ta tabang naan ta ake na Amay na naan ta langit daw
ipadala din dayon linibo na mga angil aged magtabang ki yaken! 54 Piro, daw
mangayo a ta tabang, dili matuman plano ta Dyos naan ta sinulat na pulong
din na iling gid ti matabo ki yaken."
55 Pambalan man Jesus mga ittaw an na duma ki Judas, "Man-o, tulisan
a na kinanglan gid na magdala kaw pa ta mga ispada daw mga baston ta
pagdakep ki yaken? Adlaw-adlaw naan a ta Timplo gamungko na gatudlo ta
mga ittaw, piro ula a nyo dya dakepa. 56 Piro, yi tanan natabo ki yaken aged

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

matuman ambal ya ta mga prupita naan ta sinulat na pulong ta Dyos.” Pag-
ambal Jesus, padilian kanen i ta iya na mga tinudluan daw danen ya tanan
gadlagan padyo.

Jesus Naan Ta Tubangan Ta Sanedrin

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

57 Mga ittaw na gadakep ki Jesus, padala danen kanen an naan ta istaran
Caifas na pinakadatas na manugdumala ta mga pari tak naan dya gatipon
mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga gadumala ta mga Judio.
58 Pedro i gasunod ki Jesus, piro madyo iya na antad. Gasunod kanen an
asta ta sular ta istaran ta pinakadatas na pari. Pagselled din naan ta sular,
gapungko kanen i duma ta mga gwardya aged makita din daw ino matabo ki
Jesus.
59 Mga manugdumala na mga pari daw tanan na mimbro ta Sanedrin
na kadatasan na kunsiyo ta mga Judio gangita ta ibidinsya na dili
matuod aged Jesus i masintinsyaan ta kamatayen. 60 Piro, bisan tama
gaprani daw gatistigo ta dili matuod kuntra ki Jesus, ula man gyapon
danen an may nakita na ibidinsya. Ta uryan, darwa na ittaw gaprani
61 daw gambal, “Nyan na ittaw gambal, ‘Masarangan ko gubbaen Balay
Ta Dyos daw ipatindeg isab seled ta tallo nang na adlaw.’ ”
62 Pinakadatas na pari gatindeg daw painsaan din Jesus i, “Ula ka may
isabat ta iran na ambal kuntra ki kaon?”
63 Piro, ula gid gasasaba Jesus i. Painsaan eman kanen i ta pinakadatas
na pari, “Ta ngaran ta Dyos Na Bui, sugiran kay no daw kaon gid Pinili
Ta Dyos Na Mag-ari na Bata Ta Dyos.”
64 Sabat Jesus, “Kaon en gambal san. Piro, sugiran ta kyo tanan, umpisa
anduni, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan makita nyo na
gamungko naan tengnged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo daw
makita nyo man na kanen mabot na naan ta panganod naan ta kalangitan.”[d]
65 Pagmati ta pinakadatas na pari, pagisi din iya na kaugalingen na
bayo ta subla din na kagilek. Gambal kanen an, “Iya na ambal insulto ta
uturidad ta Dyos. Dili en kinanglan na may ittaw pa na magtistigo! Kyo
mismo kamati na iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos. 66 Ta, ino inyo
na disisyon?” Sabat danen tanan, “Nakasala kanen an. Dapat sintinsyaan
ta kamatayen!”
67 Duma an ki danen gaileb naan ta sura Jesus daw gatiro ki kanen.
Duma man ya gatampaling 68 na gambal danen, “Abi, daw kaon Pinili Ta
Dyos Na Mag-ari, lagpaten no tuo! Kino gatampaling ki kaon?”

---

[d] **26:64** Mga ambal Jesus naan ta birsikulo sisintay-kwattro naan alin ta Daniel 7:13 daw Mga Salmo 110:1. *Gamungko naan tengnged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo* beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pag-ambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Na gamungko pa Pedro i naan ta sular ta istaran Caifas, isya na
suguon na bai gaprani naan ki kanen daw mambal, “Di' ba kaon yan
duma Jesus na taga-Galilea?” 70 Piro, ula gaako Pedro i. Pasabat din bai
an na tanan na naan dya kamati man, “Ula a nalam daw ino paambal no
an.”
71 Pag-ambal Pedro, giling kanen naan dani ta giyt. Naan dya nakita
man kanen an ta isya pa na suguon na bai na gambal ta mga ittaw na
gatindeg dya, “Yi na ittaw duma man Jesus na taga-Nazaret.” 72 Piro, ula
eman gaako Pedro i. Ambal din, “Gasumpa a, dili ko kala ittaw na yan!”
73 Ta ula nang lugay, mga ittaw na gatindeg dya gaprani ki Pedro daw
gambal, “Kaon isya gid ki danen na duma ki Jesus tenged pang-ambal
no an paryo gid ta pang-ambal ta mga taga-Galilea.” 74 Piro, ganapa gid
Pedro i daw gambal, “Bisan silutan a pa, ula a gid kakala ta ittaw na
yan!” Pag-ambal Pedro, dayon gatagaok manok. 75 Nademdeman Pedro
ambal ya Jesus ki kanen, “Bag-o magtagaok manok, kambal ka en ta tallo
bisis na dili a no kala.” Pagdemdem din, gagwa kanen i daw magal ta
tudo ta pagnelsel.

Pagdala Ki Jesus Naan Ki Gubirnador Pilato
(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

27 1 Pagsennang ta adlaw, tanan na mga manugdumala na mga pari
daw mga gadumala ta mga Judio gasapol daw gasugtanay na
dapat masintinsyaan Jesus i ta kamatayen. 2 Papagapos danen kanen i
daw padala na intriga naan ki Pilato na gubirnador ta prubinsya Judea.

Pagpakamatay Judas
(Mga Binuatan 1:18-19)

3 Judas i na gatraydor ki Jesus, na nlaman din na Jesus masintinsyaan
ta kamatayen, nakunsinsya gid kanen i ta iya na nabuat. Giling kanen i
naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio
aged ibalik trinta na sinsilyo na pilak na bayad danen ki kanen. 4 Ambal
din ki danen, “Nakasala a tak natrayduran ko daw naintriga naan ki kyo
ittaw na ula gid sala.” Ambal danen, “Ino ki kami a? Imo na sabaten nyan
en.” 5 Pagmati Judas ta iran na ambal, papesdak din kwarta ya naan ta
saag ta Balay Ta Dyos daw galin dya. Giling kanen ta isya na lugar daw
naan dya gapakamatay paagi ta pagbitay ta iya na kaugalingen.
6 Mga sinsilyo na papesdak Judas patimod ta mga manugdumala na
mga pari. Ambal danen, “Kuntra ta Mga Sinulat Moises na iulog kwarta
i naan ta ugsakan ta mga alad unti ta Timplo tak yi na kwarta suol ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagpatay." 7 Ta uryan, gasugtanay danen an na kwarta ya ipalit ta basak
na iya ta isya na manugbuat ta kuron aged buaten danen na patyo para
ta mga mapatay na istrangiro. 8 Tenged ta iran na pagpalit ta basak ya ta
kwarta na suol ta pagpatay, asta anduni basak ya paumaw na Basak Ta
Lengngessa daw 9 natuman man en ambal ya Jeremias na prupita anay pa
sa. Ambal din,

"Pakamang danen trinta na sinsilyo na pilak
na sugtanan ta mga linai Israel na iprisyo
para ta iya na kamatayen,
10 daw kwarta na ya
papalit ta basak na iya ta manugbuat ta kuron
paryo ta sugo ta Dyos ki yaken."[e]

Pag-imbistigar Pilato Ki Jesus
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

11 Na naan pa Jesus i gatindeg tubang ki Pilato, gainsa Pilato ki kanen,
"Kaon ari ta mga Judio?" Sabat Jesus, "Kaon en gambal san."
12 Paakusar kanen an ta mga manugdumala na mga pari daw mga
gadumala ta mga Judio, piro ula kanen gasabat. 13 Gainsa eman Pilato ki
kanen, "Tama gid iran na akusar kuntra ki kaon. Man-o ula ka gasabat?"
14 Piro, maskin isya nang na ambal, ula gid gasabat Jesus i ta iran na mga
akusar daw Pilato gatingala gid ta miad.

Pagsintinsya Ki Jesus Ta Kamatayen
(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39–19:16)

15 Kada Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto, kaugalian Pilato na magpalibri
kanen an ta isya na priso na papangabay ta mga ittaw na librien. 16 Ta
timpo na Jesus patubang ki Pilato, may priso na isya na kala gid na
kriminal na ngaran din Barabas.[f] 17 Na gatipon mga ittaw an naan ki
Pilato, gainsa kanen ki danen, "Kino liag nyo na librien ko para ki kyo?
Barabas o Jesus i na paumaw na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari?" 18 Iling
tan ambal din tak nlaman din na Jesus i paintriga ki kanen ta mga
manugdumala tenged nang ta iran na inggit ki Jesus.
19 Na Pilato gamungko na mag-ukom, may pasugo iya na sawa na
ambalen ki kanen, "Dili ka magpasilabet ta nyan na ittaw na ula kabuat ta
sala tak natublag a gid anduni tenged ta ake na dagammo parti ki kanen."
20 Piro, mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga
Judio gakumbinsi ta mga ittaw na Barabas pilien danen na librien daw

---

[e] **27:10** Zacarias 11:12-13 [f] **27:16** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, *Jesus Barabas* ngaran an ta kriminal na pasambit naan ta birsikulo disi-sais. *Jesus Barabas* beet ambalen *Jesus na bata Abas.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus i a sintinsyaan ta kamatayen. 21 Gainsa isab Pilato i, “Kino ta darwa
na mama liag nyo na librien ko?” Sabat danen, “Barabas!” 22 Ambal din,
“Daw Barabas librien ko, ino buaten ko ki Jesus na paumaw na Pinili
Ta Dyos Na Mag-ari?” Sabat danen tanan, “Ilansang kanen an naan
ta krus!”[g] 23 Insa din, “Man-o, ino gid nabuat din an na sala?” Piro,
patuduan pa gid danen iran an na singgit, “Ilansang kanen an naan ta
krus!”
24 Na nakita Pilato na ula en kanen an sarang na mabuat pa tak umpisa
en maggamo mga ittaw an, gapakamang kanen an ta waig daw naan ta
tubangan ta mga ittaw gaugas kanen ta iya na lima[h] daw gambal, “Ula a
labet ta kamatayen ta ittaw na i! Inyo nyan en na sabaten!” 25 Sabat ta mga
ittaw, “Kami daw ame na mga kabataan manabat ta iya na kamatayen.”
26 Pagsabat ta mga ittaw, palibri din Barabas ya. Gasugo kanen na
Jesus i latiguon daw intriga naan ta mga sundalo na maglansang ki Jesus
naan ta krus.

Pagpagayya Ta Mga Sundalo Ki Jesus
(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)

27 Padala ta mga sundalo ta gubirnador Jesus i naan ta iran na kampo
na naan ta selled ta sular ta Pretorio na palasyo ta gubirnador. Patipon
danen libot ki Jesus tanan na sundalo ta iran na batalyon na naan dya
gakampo. 28 Palubbas danen bayo din an daw pasuutan ta kapa na kulor
minog.[i] 29 Galubid danen ta blagen ta telleken na tanem daw pabuat
na kuruna. Pabetang danen naan ta ulo Jesus daw papaibit danen iya
na tuo na lima ta baston. Galuod danen an naan ta tubangan din daw
papagayyaan na ambal danen, “Mabuay ari ta mga Judio!” 30 Paileban
danen kanen i daw pakamang iya an na paibitan na baston daw pukpok
naan ta iya na ulo. 31 Pagtapos danen ta pagpagayya ki kanen, pakamang
danen kapa ya daw pasuutan isab kanen an ta iya na bayo daw padala
mwa ta syudad aged ilansang naan ta krus.

Paglansang Ki Jesus Naan Ta Krus
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 Na Jesus i padala ta mga sundalo pagwa ta syudad, nasugat danen
mama na taga-Cirene na ngaran din Simon. Papilit danen kanen i na pas-

---

[g] **27:22** Ta timpo Jesus, daw may kriminal na dili Romanen na pasintinsyaan ta kamatayen, isya na paagi ta pagsilot na pagamit ta gubirno ta Roma palansang kriminal an naan ta krus. Katamaan ta mga ittaw na pasilutan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus sikad malain na kriminal daw mga ribildi. [h] **27:24** Gaugas Pilato ta iya na lima bilang pamatuod na ula kanen sabaten parti ki Jesus. [i] **27:28** Pasuutan Jesus an ta minog na kapa aged daw lagen paryo ari tak paakusaran kanen an na gaako na kanen ari ta mga Judio.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anen krus an na lansangan ki Jesus. 33 Pagpas-an din, gapadayon danen
ta iran na pagdala ki Jesus asta ta lugar na paumaw na Golgota na beet
ambalen Bungyod Balbagol.[j] 34 Pag-abot danen dya, papainem danen
Jesus i ta bino na may simbog na pait, piro na natilawan din, dili kanen
i miag minem. 35 Palansang danen kanen i naan ta krus daw pagtapos
ta paglansang, paulas-ulas danen iya na mga bayo paagi ta paggabot-
gabutay. 36 Pagtapos danen ta ulas ta iya na mga bayo, gapungko danen
an daw gabantay ki kanen.

37 Naan dapit ta apaw ta ulo Jesus nabetang karatula na naan dya
nasulat akusar kuntra ki kanen. Iling ti nasulat ya: YI JESUS, ARI TA
MGA JUDIO. 38 Na kanen i palansang naan ta krus, darwa na matakaw
palansang man naan ta mga krus. Krus an ta mga matakaw patindeg na
isya an naan dapit ta iya na tuo daw isya an a, naan dapit ta wala.

39 Mga ittaw na galambay dya gatande-tande gid ta pag-insulto ki Jesus
40 na danen an gambal, "Ambal no gubbaen no Balay Ta Dyos daw patindegen
isab seled ta tallo adlaw! Daw kaya no iling an tan, luwasen no imo an na
kaugalingen! Daw kaon Bata Ta Dyos, manaog ka dyan ta krus yan!"

41 Iling man tan, Jesus i papagayyaan ta mga manugdumala na mga
pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga gadumala ta
mga Judio. 42 Ambal danen, "Lagen nyo ittaw na yan! Paluwas din kabui
ta duma na mga ittaw, piro iya an na kaugalingen na kabui dili din
maluwas. Kanen kon ari ta mga linai Israel! Dapat manaog kanen an
dayon anduni alin ta krus aged patian ta kanen an. 43 Gasalig kanen an ta
Dyos, lagen ta abi daw Dyos nalipay ki kanen daw luwasen kanen an tak
paako din na kanen kon Bata Ta Dyos!"

44 Papagayyaan man kanen an ta mga matakaw na pasilutan ta
kamatayen duma ki kanen.

Kamatayen Jesus
(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

45 Na ugto-adlaw en, gadelem bilog na lugar dya asta ta tallo uras.
46 Pag-abot ta katapusan ta pangallo na uras na gadelem, gasinggit Jesus i
na bakod iya na kagi, "Eli, Eli, lema sabactani?"[k] na beet ambalen, "Dyos
ko, Dyos ko, man-o tak pabay-an a no?"[l]

47 Duma na mga ittaw na gatindeg dani ki Jesus kamati ta iya na
singgit daw ambal danen, "Paumaw din Elias ya!" 48 Isya ki danen

---

[j] **27:33** Lugar na naan dya palansang Jesus naan ta krus paumaw na Bungyod Balbagol tak daw lagen, kurti an ta bungyod paryo ta balbagol ta ittaw. [k] **27:46** Alin ta linggwai na Hebreo paambal ya Jesus na *Eli, Eli.* Naan ta pila na mga kupya ta libro Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego pasulat danen *Eloi, Eloi* tak iling tan naan ta Aramaic na linggwai. [l] **27:46** Mga Salmo 22:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gadlagan na mamang ta ispunga. Pasawsaw din ispunga an naan ta
agsem na bino daw pabetang din naan ta ugbos ta baston daw padeel
naan ta baba Jesus aged na masepsep. 49 Duma na mga ittaw gambal,
"Largaan nyo nang kanen an. Lagen ta abi daw mabot gid Elias ya daw
luwasen kanen an."
50 Gasinggit isab Jesus i na bakod iya na kagi daw patugyan din
iya na ispiritu naan ta Dyos daw nabugto iya na ginawa. 51 Kurtina
ya naan ta Balay Ta Dyos dayon nagisi na tenga gid alin ta apaw
paebes.[m] Galinog kalibutan i daw mga darko na bato nabiak.
52 Gaabri man mga lebbengan an daw tama na mga ittaw na iya ta
Dyos nabannaw. 53 Gagwa danen an naan ta iran na mga lebbengan
daw pagtapos ta pagbannaw ki Jesus, giling danen an naan ta
Jerusalem na syudad ta Dyos daw tama na mga ittaw kakita ki
danen.
54 Upisyal ta sundalo daw iya na mga sakep na gabantay ki Jesus,
na nabatyagan danen paglinog ya daw nakita danen tanan na natabo,
nadlek gid danen an daw gambal, "Matuod gid man! Ittaw na yan Bata
Ta Dyos!"
55 Tama na mga bai na naan gatindeg ta madyo na gatan-aw ta mga
natabo. Danen an mga bai na kakuyog ki Jesus na galin kanen ta Galilea
aged magtabang ki kanen. 56 Anen man dya danen i Maria Magdalena,
Maria na inay Santiago daw Jose, daw sawa Zebedeo.

Paglebbeng Ki Jesus
(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 May manggaranen na mama na taga-Arimatea na ngaran din
Jose. Kanen isya ta mga ittaw na gapati ki Jesus. Na mapon gid
en ta yo man na adlaw na Jesus napatay, 58 giling Jose i ki Pilato
daw galisinsya na kanen mamang ta lawa Jesus. Gasugo Pilato an
na iatag naan ki kanen. 59 Pakamang Jose lawa ya Jesus naan ta
krus daw putuson paagi ta pagblebed ta maalen na tila na lino na
bag-o.[n] 60 Pabetang din lawa ya Jesus naan ta bag-o din papabuat na
lebbengan na bato na palungagan na paryo ta kwiba. Pasaraan din
lebbengan an ta bakod na bato na papaligid naan ta gangaan daw
galin kanen dya. 61 Maria Magdalena daw isya pa na Maria anen man
dya na gamungko na gatubang naan ta lebbengan.

---

[m] **27:51** Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos na nagisi, yon elet ta tengnga ta primiro na selled ta Balay Ta Dyos daw pinakaselled. Kurtina ya mga disi-utso mitros kadatasen, nuibi mitros kalaparen, daw isya pulgada kadakmelen. [n] **27:59** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na lawa an ta patay paputos paagi ta pagblebed ta tila bag-o lebbeng. *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na 'flax'. Tila na lino anggid ta tila na ramie daw tila na kuton.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagbantay Naan Ta Lebbengan Jesus

62 Ta Adlaw Ta Pagpuay na yon man adlaw na sunod ta adlaw ta
pagpriparar, mga manugdumala na mga pari daw mga Pariseo giling
naan ki Pilato. 63 Gambal danen ki Pilato, "Pataod na Gubirnador, may
nademdeman kay. Na bui pa yo na bula na ittaw, ambal din na daw
mapatay kanen, mabannaw kon kanen ta pangallo na adlaw. 64 Miad
taan daw pabantayan no iya an na lebbengan asta ta pangallo na
adlaw tak basi daw iya an na lawa takawen ta mga tinudluan din daw
panugid-sugid man danen naan ta mga ittaw na nabannaw kanen ya.
Daw iling tan matabo, mas lain pa gid uryan an na panluko danen
kaysa ta una ya na kanen gambal na kanen kon Pinili Ta Dyos Na Mag-
ari." 65 Ambal Pilato, "Sigi, magdala kaw ta mga sundalo daw kyo nang
en bala na magpabantay ta usto ta lebbengan ya tak kyo nalam daw ino
dapat buaten." 66 Pag-ambal Pilato, mga Pariseo daw mga manugdumala
na mga pari giling naan ta lebbengan duma ta mga sundalo. Pabetangan
danen ta tanda bato ya na sara aged mlaman daw may galigid ta bato
ya. Papabantayan man danen ta mga sundalo lebbengan ya.

Pagbannaw Ki Jesus
(Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

28 1 Lambay en Adlaw Ta Pagpuay. Pagsennang nang pa ta adlaw
naan ta una na adlaw ta duminggo,[o] Maria Magdalena i daw
isya pa na Maria giling naan ta lebbengan Jesus aged bistaan. 2 Gulpi
nang galinog ta biskeg tak may angil na gabot alin ta langit na papadala
ta Ginuo Dyos. Giling kanen an naan ta lebbengan daw paligid din bato
ya na sara daw naan kanen dya gapungko. 3 Iya an na sura sikad silaw
na paryo ta kilat daw iya an na bayo sikad gid puti. 4 Pagkita ta mga
gwardya na naan man dya, gakereg danen ta subla na kaadlek daw
natumba na paryo danen an mga patay.
5 Gambal angil an naan ta mga bai, "Dili kaw madlek. Nlaman ko na
papangita nyo Jesus ya na nalansang naan ta krus. 6 Ula di en. Paryo
ta iya na naambal, kanen ya pabannaw en ta Dyos. Marani kaw di daw
lagen nyo nabetangan ta iya na lawa. 7 Miling kaw dayon naan ta iya na
mga tinudluan daw sugiran nyo danen ya na kanen pabannaw en ta Dyos
daw gauna kanen ya ki danen naan ta Galilea. Naan danen dya makita
kanen ya. Ta, pasugid ko en iya na tugon para ki kyo."

---

[o] **28:1** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw na seled ta isya na duminggo, pangpitto na adlaw *Adlaw Ta Pagpuay* na yon man anduni paumaw ta na Sabado. Adlaw an na sunod ta Adlaw Ta Pagpuay paumaw danen na *una na adlaw ta duminggo* na yon man anduni paumaw ta na Duminggo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Gadali-dali ta pag-alin mga bai ya naan ta lebbengan na may kaadlek,
piro bakod iran na kalipay. Gadlagan danen an munta ta mga tinudluan
aged magsugid. 9 Na gadlagan danen i, nali nang, gasugat Jesus i ki
danen daw magbugno. Gaprani danen an ki kanen daw magluod na
gadapa daw mibit naan ta iya na batiis ta pagdayaw ki kanen. 10 Gambal
Jesus i ki danen, "Dili kaw madlek. Manaw kaw daw sugiran nyo ake na
mga tinudluan na yon man mga pakabig ko na ake na mga utod na miling
danen an naan ta Galilea daw naan kay dya magkitaay."

Sugid Ta Mga Gwardya

11 Na gapadayon mga bai ya munta naan ta mga tinudluan Jesus,
duma an na mga sundalo na gagwardya naan ta lebbengan gabalik
naan ta syudad. Pasugid danen naan ta mga manugdumala na mga pari
tanan ya na natabo na nakita danen naan ta lebbengan. 12 Tenged ta
sugid ta mga sundalo, gasapol daw gasugtanay mga manugdumala an
na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio daw ino iran na buaten.
Pabayaran danen mga sundalo an ta bakod na kantidad daw 13 pasugo
danen, "Ibalita nyo ta mga ittaw na mintras gatunuga kaw kabii kilem,
giling dya mga tinudluan ya Jesus daw patakaw danen iya ya na lawa
naan ta lebbengan. 14 Daw mabalitaan ta gubirnador na lawa ya patakaw,
dili kaw magpalibeg tak kami nang en bala ki kanen aged mapati kanen
an na ula kaw labet." 15 Pabaton dayon ta mga gwardya kwarta ya daw
patuman danen pasugo ya ki danen. Gani, alin sa asta anduni, iling tan
isturya ya na napalapta naan ta mga Judio.

Pagkitaay Jesus Daw Mga Apustulis

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mga Binuatan 1:6-8)

16 Unsi ya na apustulis giling naan ta isya na bukid ta Galilea na
paambal Jesus na ilingan danen. 17 Na nakita danen Jesus i, galuod
danen ta pagdayaw ki kanen bisan na duma an ki danen gadua-dua pa.
18 Gaprani Jesus i ki danen daw gambal, "Naatag en ta ake na Amay ki
yaken tanan na uturidad na magdumala ta tanan na naan ta langit daw
naan ta kalibutan. 19 Gasugo a ki kyo na ilingan nyo daw tudluan mga
ittaw naan ta bilog na kalibutan aged danen an magsunod man ta ake
na natudlo. Iling tan buaten nyo paagi ta pagbautismo nyo ki danen ta
ngaran ta Dyos Amay, Dyos Anak, daw Dyos Ispiritu Santo 20 daw paagi
man ta pagtudlo nyo ki danen na magtuman danen ta tanan na pasugo
ko ki kyo. Demdemen nyo gid na ta tanan na uras yaken i duma ki kyo
asta ta katapusan ta yi na timpo."[p]

---

p **28:20** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Miad Na Balita
Na Pasugid
Marcos

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Marcos

Yi na libro pangarwa ta appat na libro naan ta *Bag-o Na Kasugtanan* na nasulat parti ta kabui daw kamatayen Jesu-Cristo. Naan ta yi na libro, Jesus an papakala na gatuman kanen ta liag ta Dyos daw may uturidad kanen na alin ta Dyos.

Naan ta yi na libro nasulat man parti ki Juan na manugbautismo na napili ta Dyos aged iwali din naan ta mga ittaw na dapat magnelsel danen an daw dilian iran na mga sala aged danen an anda en para ta pag-abot Ginuo Jesus. Nasulat man naan ta yi na libro parti ta pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen. Pagtapos ta pagtintar, Jesus ya galibot naan ta Galilea daw Judea na gasugid ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos. Gapaayad kanen an ta mga ittaw na may masakit daw gapagwa ta mga malain na ispiritu na naan ta mga ittaw.

Tama na isturya naan ta yi na libro parti ta pagpaayad Jesus ta mga ittaw na may masakit daw duma pa na katingalaan na buat din. Paagi ta mga nasulat parti ta mga buat din na katingalaan mlaman ta na kanen an may bakod na gaem na alin ta Dyos. Mga gapanguna ta mga Judio parti ta iran na riliyon paryo ta mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo parti ta Mga Sinulat Moises, ula danen gabaton ta patudlo Jesus daw ula man gapati na kanen an papadala ta Dyos. Pakuntra gid danen kanen an. Katapusan na isturya naan ta yi na libro parti ta mga natabo ki Jesus naan ta Jerusalem seled ta pitto na adlaw na nabilin ta iya na kabui. Nasulat man parti ta iya na kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus daw pagbannaw ta Dyos ki kanen.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Marcos

1. Pagwali Juan na manugbautismo (1:1-8)
2. Pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen (1:9-13)
3. Pagtudlo Jesus daw pagpaayad din ta mga ittaw na naan kanen ta Galilea (1:14 - 9:50)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4. Pag-alin Jesus naan Galilea na munta naan ta Jerusalem (10:1-52)
5. Pitto na adlaw na nabilin ta kabui Jesus, iya na pagtubang naan ta mga upisyalis daw iya na kamatayen (11:1 - 15:47)
6. Pagbannaw ta Dyos ki Jesus (16:1-8)
7. Pagpakita Jesus naan ta iya na mga tinudluan (16:9-20)

Umpisa Ta Miad Na Balita
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1 1 Yi sinulat parti ta kaumpisaan ta miad na balita parti ki Jesu-Cristo
na Bata Ta Dyos. 2 Umpisa miad i na balita paryo gid ta ambal ta
Dyos na nasulat Isaias na prupita anay pa sa. Yi ambal ta Dyos,
"Ipadala ko una ki kaon ake na manugsugid
aged ipriparar din agian ta imo na pag-abot."[a]
3 Kanen "ittaw naan ta lugar na ula kabalayan
na galaygay na bakod iya na kagi.
Ambal din ta mga ittaw,
'Ipriparar nyo agian an para ta pag-abot ta Ginuo.
Tadlengen nyo dalan an na agian din!' "[b]
4 Natuman sinulat Isaias na giling Juan naan ta lugar na ula kabalayan daw
naan dya gawali ta mga ittaw na danen an kinanglan magnelsel daw dilian
iran an na mga sala para patawaren danen an ta Dyos. Pawali din man na
dapat na pamatuuran danen iran na pagnelsel paagi ta pagpabautismo naan
ki kanen. 5 Sikad tama na mga ittaw giling ki kanen alin ta syudad Jerusalem
daw duma pa na mga banwa ta bilog na prubinsya Judea. Gaamin danen an ta
iran na mga sala daw pabautismuan din danen an naan ta Suba Jordan.
6 Juan i gabayo ta mga nauman alin ta belbel ta kamilyo daw iya an na
bakles buat alin ta langgit ta ayep. Pagkaan din an mga apan-apan daw deges
ta putyukan.[c] 7 Iling ti pawali din man naan ta mga ittaw, "May mabot sunod
ki yaken na mas datas iya na katengdanan kaysa ta ake na katengdanan. Dili a
bagay na magsirbi ki kanen maskin na magdemel na magbadbad ta igot ta iya
na sandal tak datas gid iya na katengdanan.[d] 8 Yaken gabautismo ki kyo paagi
nang ta waig, piro kanen ya a magbautismo ki kyo paagi ta Dyos Ispiritu Santo."

---

[a] **1:2** Malakias 3:1 [b] **1:3** Isaias 40:3 Naan ta Marcos 1:3 *ittaw naan ta lugar na ula kabalayan na galaygay na bakod iya na kagi* beet ambalen Juan na manugbautismo daw *agian an* beet ambalen mga ittaw an na pawalian din. Pawali din na kinanglan magbag-o danen aged danen an anda para ta pag-abot ta Ginuo. [c] **1:6** Pasuot Juan na bayo paryas man ta pasuot ta mga prupita anay pa sa na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. Sikad simpli iya na bayo daw pagkaan. Ta timpo Juan, belbel ta kamilyo pabuat na benang daw paimo na tila. Bayo na buat ta tila na alin ta belbel ta kamilyo pasuot ta mga imol. [d] **1:7** Ta timpo Juan, katengdanan ta pinakababa na suguon na kanen magtangtang ta sandal ta iya na amo na bag-o nang guli na gaselled ta balay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagbautismo Daw Pagtintar Ki Jesus
(Mateo 3:13–4:11; Lucas 3:21-22; 4:1-13)

9 Ta yon man na timpo na tama na mga ittaw gapabautismo ki Juan,
galin Jesus i ta banwa Nazaret na sakep ta Galilea daw miling ki Juan.
Pabautismuan kanen i Juan naan ta Suba Jordan. 10 Na nabautismuan en
Jesus i daw gatakas kanen ta waig, dayon gabukas langit an daw Dyos
Ispiritu Santo an gapababa naan ki kanen paryo ta salampati. 11 May
namatian na gambal na naan ta langit, "Kaon ake na bata na palangga
ko. Nalipay a gid ki kaon."
12 Pagtapos ta pagbautismo ki Jesus, dayon kanen i padala ta Dyos
Ispiritu Santo na miling naan ta lugar na ula kabalayan. 13 Naan dya gatinir
kanen i ta kwarinta na adlaw daw patintar kanen i Satanas. May anen man
dya mapintas na mga ayep, piro paasikaso kanen i ta mga angil.

Pagpili Jesus Ta Una Din Na Mga Tinudluan
(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)

14 Napriso Juan ya na manugbautismo daw giling dayon Jesus i naan
ta Galilea daw gawali ta miad na balita na alin ta Dyos. 15 Ambal din,
"Abot en uras na naan ta plano ta Dyos. Anduni abot en upurtunidad na
makapasakep kaw naan ta papaabot nyo na pagdumala ta Dyos![e] Magnelsel
kaw daw dilian nyo inyo an na mga sala daw magpati ta miad na balita."
16 Na gapanaw Jesus i naan ta kilid ta Dagat Galilea,[f] nakita din mag-
utod na mananagat na Simon daw Andres na danen an galaya. 17 Gambal
Jesus i ki danen, "Muyog kaw ki yaken aged imuon ta kyo na ake na mga
tinudluan. Paryo ta ubra nyo na kyo yan mananagat ta sidda yon man
imuon ta kyo na mananagat ta mga ittaw tak tudluan ta kyo na maglaygay
ta mga ittaw na magpasakep danen ta pagdumala ta Dyos." 18 Pag-ambal
Jesus, pabilin dayon danen iran ya na mga laya daw gakuyog ki kanen.
19 Gapadayon Jesus ta pagpanaw naan ta kilid ta dagat daw naan ta unaan
nakita din mag-utod na Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo. Naan
danen an ta iran na buti na gapuna danen an ta iran na pukot. 20 Paumaw
Jesus danen an daw padilian dayon danen iran na amay naan ta buti duma
ta mga ittaw na pasuulan daw gakuyog danen an ki Jesus.

Ittaw Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu
(Lucas 4:31-37)

21 Jesus i daw iya an na mga tinudluan giling naan ta banwa na
Capernaum. Naan ta Adlaw Ta Pagpuay, gaselled kanen i naan ta balay

---

[e] **1:15** Pwidi nyo mabasa parti ta *pagdumala ta Dyos* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[f] **1:16** Pwidi nyo mabasa parti ta *Dagat Galilea* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tipunan daw gatudlo ta mga ittaw dya. 22 Gatingala gid mga ittaw ya
ta iya na panudluon tak kanen an gatudlo alin ta iya gid na alam. Dili
kanen an paryo ta mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises[g] tak patudlo
danen naan nang alin ta alam ta duma na ittaw. 23 Naan man ta balay
tipunan may mama na naseddepan ta malain na ispiritu na gasinggit,
24 "Jesus na taga-Nazaret, man-o tak anen ka di? Giling ka di taan aged
silutan kay? Kala ta kaw daw kino ka! Kaon yan alin gid ta Dyos!"
25 Paay Jesus malain ya na ispiritu, "Sagbak! Mwa ka dyan ki kanen!"
26 Pag-ambal din, ittaw ya gapegpeleg tenged ta malain na ispiritu daw
ispiritu ya gasinggit na gagwa naan ta ittaw.
27 Pagkita ta mga ittaw dya na napagwa Jesus malain ya na ispiritu,
gatingala gid danen an daw gainsaay, "Uy! Ino taan ni? Bag-o gid na
panudluon! May uturidad kanen an na bisan mga malain na ispiritu
gatuman ki kanen. Na pasugo din danen an na maggwa, dayon man
tuman!"
28 Dasig paglapta naan ta bilog na Galilea balita an parti ta mga nabuat
Jesus.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Ittaw
(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

29 Jesus i galin ta balay tipunan duma ki Simon daw Andres na miling
naan ta balay danen Simon. Gakuyog man Santiago daw Juan.
30 Naan ta balay Simon, pasugiran dayon Jesus i ta mga ittaw dya
na ugwangan Simon na bai ganegga tak nadangga. 31 Papranian Jesus
kanen an daw paibitan naan ta lima daw bangunon. Gapuas dayon iya na
dangga daw gaimes kanen an ta pagkaan para ki danen Jesus.
32 Na mapon en na pasalep adlaw an, padala naan ki Jesus tanan
na mga ittaw na may masakit naan ta banwa na iran Simon daw mga
naseddepan ta malain na mga ispiritu. 33 Tama gid na mga ittaw gatipon
naan ta tubangan ta balay ya na paryo naan dya bilog na banwa.
34 Paayad Jesus tama na mga ittaw ta iran na mga masakit daw papagwa
din man tama na malain na ispiritu na naan ta mga ittaw. Paay din na
dili mag-ambal mga malain an na ispiritu tak nlaman danen daw kino
kanen an.

Pagwali Jesus Naan Ta Galilea
(Lucas 4:42-44)

35 Na mapit-madlaw, gabangon Jesus i daw miling naan ta lugar na ula
kabalayan daw mangamuyo. 36 Simon i daw iya na mga duma gangita ki

---

[g] **1:22** Pwidi nyo mabasa parti ta *mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus. 37 Pagkita danen ki kanen, gambal danen, “Tama gangita ki kaon!”
38 Piro, ambal din, “Miling ki naan ta mga banwa na dani nang aged
magsugid ta miad na balita naan ta mga ittaw tak iling tan ake na tuyo
ta pag-iling naan ta mga banwa.”
39 Tenged iling tan ambal Jesus, galibot kanen an ta bilog na Galilea.
Naan ta mga balay tipunan ta mga Judio gasugid kanen ta miad na balita.
Gapagwa man kanen an ta mga malain na ispiritu na naan ta mga ittaw.

Mama Na May Segeng Na Masakit Ta Langgit
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 May gaprani ki Jesus na mama na may segeng na masakit ta langgit.
Galuod kanen an daw gapakiluoy, “Daw gusto no, mapaayad a no ta ake
na masakit.” 41 Naluoy gid Jesus i daw pabitan din mama an daw ambal
din, “Gusto ko! Mayad ka!” 42 Pag-ambal Jesus, nakamang dayon masakit
ta langgit ta mama an daw naayad en.
43 Pagpaayad Jesus ta mama, papanaw din dayon 44 na paambalan
gid, “Dili ka mugid naan ta bisan kino parti ta ake na pagpaayad ki
kaon. Magdiritso ka nang naan ta pari daw magpatan-aw na nayad ka
en. Magdala ka man ta alad na igo ta sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat
Moises parti ta mga napaayad alin ta segeng na masakit ta langgit aged
may pamatuod ka naan ta mga ittaw na nayad ka en.” 45 Piro, gapanaw
mama ya daw bisan indi kanen punta palapta din balita na paayad Jesus
kanen ya. Tenged ta pagsugid ta mama ya, Jesus i dili en kaselled ta
maskin indi na banwa na kanen i makita ta tama na mga ittaw tak tama
magtipon ki kanen. Naan nang en kanen ta gwa ta mga banwa naan ta
mga lugar na ula kabalayan. Piro, sigi man gyapon iling mga ittaw an
naan ki kanen alin ta lain-lain na mga lugar.

Mama Na Dili Kapanaw
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 1 Paglambay ta pila na mga adlaw, Jesus i gabalik daw melled naan
ta Capernaum. Galapta balita na naan en kanen i ta ulian din na
balay. 2 Sikad tama na mga ittaw gatipon dya. Ula en pwistuan duma
an bisan naan ta gwa ta gangaan. Na gatudlo Jesus i ki danen parti ta
ambal ta Dyos, 3 may giling dya na appat na ittaw. Patuwangan danen
isya na mama na dili kapanaw. 4 Tenged ta katamaen ta mga ittaw, dili
danen an kaprani naan ki Jesus. Gapanaik danen an naan ta apaw ta
atep ta balay daw pabusluan danen na usoy naan ta patindegan Jesus.[h]

---

[h] **2:4** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. Nauman atep an ta mga plapa daw natakleban ta lunang.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagbuslo danen ta atep, naan dya danen patunton mama ya na ganegga
ta iya na neggaan. 5 Na nakita Jesus na danen an gasalig gid ki kanen na
mapaayad din mama an, gambal kanen i ta mama an, "Tong, napatawad
en imo an na mga sala."
6 May mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gamungko dya
daw gambal ta iran na kaugalingen, 7 "Man-o tak gambal kanen an
ta iling tan? Iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos! Ula duma na
makapatawad ta mga sala daw dili, Dyos nang!"
8 Piro, nlaman Jesus na gaisip danen an ta iling tan daw dayon
paambalan din, "Man-o tak gaisip kaw ta iling tan? 9 Indi ta darwa
na i mas dali nang buaten ko naan ta yi na mama na dili kapanaw?
Ambalen ko na napatawad en iya na mga sala, o ambalen ko na kanen
an mangon daw mangen din iya na neggaan daw manaw? Simpri darwa
i paryas nang na dali buaten tak iling an tan mabuat paagi nang ta gaem
daw uturidad ta Dyos. 10 Pamatuuran ko ki kyo na Kanen Na Alin Ta
Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan[i] may uturidad naan ta kalibutan i
na magpatawad ta mga sala." 11 Dayon, gambal Jesus i ta mama na dili
kapanaw, "Gasugo a ki kaon, mangon ka! Dleen no neggaan no an daw
muli."
12 Naan ta tubangan ta tanan na mga ittaw, gabangon mama an daw
pabitbit din dayon iya na neggaan daw mwa. Gatingala gid danen tanan
daw gadayaw ta Dyos. Ambal danen, "Ula kay pa kakita na paryo ti!"

Pag-umaw Jesus Ki Levi Na Muyog Ki Kanen
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Giling isab Jesus i naan ta kilid ta Dagat Galilea. Sikad tama na mga
ittaw giling ki kanen daw patudluan din danen an. 14 Na natapos en Jesus
ta pagtudlo, gapanaw kanen i daw nakita din isya na manugsukot ta buis
na ngaran din Levi na bata Alfeo. Gamungko Levi i naan ta bayaran ta
buis. Gambal Jesus i ki kanen, "Muyog ka ki yaken aged kaon isya man
ta ake na mga tinudluan." Pag-ambal Jesus, gatindeg dayon Levi i daw
muyog.
15 Na Jesus i gakaan naan ta balay Levi, iya na mga tinudluan gakaan
duma ki kanen. Gakaan man duma ki danen Jesus tama na mga
manugsukot ta buis daw makasasala na mga ittaw[j] tak tama na mga

---

[i] **2:10** Pwidi nyo mabasa parti ta umaw na *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [j] **2:15** Ta timpo Jesus, lugar ta mga Judio sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Mga manugsukot an ta buis pabilang ta iran na mga kasimanwa na danen an mga traydor tak gasirbisyo para ta gubirno ta Roma. Katamaan man ki danen gapangwarta nang. Gani, pabilang danen an na makasasala na mga ittaw. Pwidi nyo mabasa parti ta *makasasala na mga ittaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ittaw na iling tan gakuyog ki kanen. 16 May mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises na mimbro man ta grupo ta mga Pariseo[k] na kakita na
Jesus i gakaan duma ta mga manugsukot ta buis daw makasasala na mga
ittaw. Gainsa danen an ta mga tinudluan Jesus, "Man-o tak gakaan kanen
an duma ta mga manugsukot ta buis daw makasasala na mga ittaw?"
17 Na namatian Jesus insa ya danen, sabat din, "Mga ittaw na miad iran
na lawa ula gakinanglan ta duktor. Piro, mga ittaw an a na may masakit,
danen gakinanglan ta duktor. Nyan na ula a giling di para manggat
ta mga ittaw na salig danen na matareng danen an. Giling a di para
manggat ta mga ittaw na makasasala aged magsunod danen an ki yaken."

Insa Parti Ta Pagpwasa
(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Mga tinudluan Juan na manugbautismo daw mga Pariseo man, pirmi
danen gapwasa. May mga ittaw na giling ki Jesus daw minsa ki kanen,
"Man-o tak mga tinudluan Juan daw mga tinudluan man ta mga Pariseo
gapwasa, piro imo an a, ula danen gapwasa?" 19 Gasabat Jesus i, "Daw
may kumbira ta kasal, impusibli na mga paimbitar an magpwasa mintras
mama na bag-o nang kasal anen pa don duma ki danen! Daw kanen
duma pa ki danen, dili danen magpwasa! 20 Piro, mabot adlaw na kanen
an kamangen naan ki danen. Yon en uras na danen an magpwasa."[l]
21 Gambal pa Jesus i, "Ula bisan kino na gatupak ta bag-o na tila na
ula pa nabunaki naan ta daan na bayo. Daw iling tan buaten din, mag-
itad tinai ya naan ta bayo daw magbakod pa gid gisi an ta bayo tenged
gakeddet tupak ya. 22 Iling man tan, ula bisan kino na gaugsak ta bag-o
na bino na dili pa iseg na gabula pa naan ta daan na ugsakan na langgit
na ula en gainat.[m] Daw iling tan buaten din, mabustik ugsakan tenged ta
pagbula ta bino. Masayang bino daw ugsakan man. Dapat bag-o buat na
bino iugsak naan ta bag-o buat na ugsakan na langgit na gainat pa."[n]

Insa Parti Ta Adlaw Ta Pagpuay
(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

23 Ta Adlaw Ta Pagpuay, Jesus i daw iya na mga tinudluan gaagi naan ta isya
na triguan. Na gaagi dya danen an, mga tinudluan din gaugot ta pila na mga
passi ta trigo aged kan-enen. 24 May mga Pariseo na gambal ki Jesus, "Lagen

---

[k] **2:16** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Pariseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[l] **2:20** Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na ula gapwasa mga tinudluan din tak kanen an naan pa duma ki danen. [m] **2:22** Ta timpo Jesus, bino isya na inemen na nabuat na alin ta ubas. Ugsakan ta bino nauman alin ta langgit ta kanding. [n] **2:22** Mga paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na dili dapat idugang nang mga patudlo Jesus naan ta mga patudlo ta mga Pariseo. Dapat iya nang Jesus na mga patudlo sunuron an.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

no ubra ta imo na mga tinudluan. Man-o tak gabuat danen an ta iling sa na
kuntra ta mga sugo parti ta Adlaw Ta Pagpuay?"[o]
25-26 Sabat Jesus, "Paryo kaw inyo na ula kabasa parti ta pabuat Ari
David naan ta timpo Abiatar na pinakadatas na manugdumala ta mga
pari na nletem gid David ya daw iya na mga duma tak ula makaan!
Giling David ya naan ta balay ta Dyos daw gakaan ta tinapay na paalad
para ta Dyos. Patagan din man iya na mga duma. Piro, maskin mga pari
nang patugutan na maan ta tinapay na paalad para ta Dyos, buat ya
danen Ari David ula pabilang na kuntra ta mga sugo Moises."[p]
27 Gambal pa Jesus i ki danen, "Adlaw Ta Pagpuay pabuat ta Dyos para ta
kayaran ta mga ittaw. Mga ittaw an ula pabuat ta Dyos para ta Adlaw Ta Pagpuay.
28 Gani, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan may uturidad na
magbeet daw ino tugot na buaten maskin naan ta Adlaw Ta Pagpuay."

Mama Na Lima Din An Kimay
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 1 Na gaselled isab Jesus i naan ta balay tipunan, naan dya may mama na
isya din an na lima kimay. 2 Naan man dya pila na mga ittaw na gapanilag
gid ki Jesus daw ayaren din mama an naan ta Adlaw Ta Pagpuay tak papangitaan
danen kanen i ta sala aged maakusaran. 3 Gambal Jesus i ta mama na lima din an
kimay, "Mindeg ka daw mubang naan ta mga ittaw." 4 Pag-ambal Jesus ta mama
ya, gainsa kanen naan ta mga ittaw, "Naan ta Mga Sinulat Moises, ino patugot na
buaten ta naan ta Adlaw Ta Pagpuay? Indi ti: Magbuat ki ta miad, magbuat ki ta
malain? Magluwas ki ta mga ittaw, magpatay ki ta mga ittaw?" Pag-ambal din,
ula gid may gasabat ki kanen. 5 Patan-aw din danen an na naan ta iya na palibot
na may kagilek kanen an. Galain beet din an tak dessen iran na tagipusuon.
Ambal din ta mama ya, "Untayen no imo na lima na kimay." Dayon, pauntay ta
mama iya na lima daw nayad en. 6 Galin dya dayon mga Pariseo daw gasapol
danen an duma ta mga ittaw na gasunod ki Herodes[q] daw ino paagi na Jesus an
ipapatay danen.

Sikad Tama Na Mga Ittaw Na Gasunod Ki Jesus

7 Gapanaw Jesus i daw iya na mga tinudluan na miling naan ta kilid
ta Dagat Galilea. Gasunod man ki danen sikad tama na mga ittaw na

---

[o] **2:24** Daw Adlaw Ta Pagpuay, tama na ubra na kuntra ta mga sunuran ta mga Judio. Mag-ani an isya na ubra na kuntra. Pwidi nyo mabasa Exodo 34:21. Ta isip ta mga Pariseo kuntra maskin pag-ugot nang an ta trigo tak paryas nang man gyapon ta pag-ani.
[p] **2:25-26** Naan ta Levitico 24:5-9 pwidi nyo mabasa parti ta tinapay na paalad para ta Dyos. Naan ta 1 Samuel 21:1-6 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pabuat ya Ari David na gakaan kanen ta tinapay na paalad para ta Dyos. [q] **3:6** *Mga ittaw na gasunod ki Herodes* isya na grupo ta pulitika na gapati na dapat pirmi may isya ta mga linai Herodes na magdumala ta mga Judio.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan galin ta Galilea daw Judea. 8 Tama man na mga ittaw naan galin
ta Jerusalem, lugar na Idumea, liyo ta Suba Jordan daw mga lugar na
dani ta mga banwa na Tiro daw Sidon tak nabalitaan danen parti ta mga
pabuat Jesus. 9 Tenged sikad tama na mga ittaw dya, pasugo Jesus iya
an na mga tinudluan na mag-anda ta isya na buti aged daw magginetek
gid man mga ittaw, may masakayan kanen an. 10 Tenged na tama en
napaayad din, mga ittaw na may masakit na naan dya gasel-et gid naan
ta mga ittaw aged magtandeg nang danen ki kanen. 11 Naan man dya, na
nakita Jesus i ta mga malain na ispiritu, mga ittaw na naseddepan danen
gadapa naan ta tubangan din daw gasinggit mga malain na ispiritu,
"Kaon Bata Ta Dyos!" 12 Paambalan din gid mga malain na ispiritu na dili
mugid naan ta mga ittaw daw kino kanen an.

Pagpili Jesus Ta Dusi Na Apustulis
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Gatukad Jesus i naan ta isya na bukid na patipon din mga liag din an
na pakuyugon. 14 Naan dya, patagan din ta katengdanan na paumaw na
apustulis dusi an na pakuyog din aged magduma ki kanen daw ipadala din
man na magwali parti ta pagdumala ta Dyos. 15 Patagan din man danen an
ta uturidad na magpagwa ta mga malain na ispiritu naan ta mga ittaw.
16 Yi dusi na napili din: Simon na pangaranan din na Pedro, 17 mag-
utod na Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo na danen an
pangaranan din man na Boanerges na beet ambalen mga bata ta dageeb.
18 Napili din man danen Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas,
Santiago na bata Alfeo, Tadeo, Simon na Makabanwa 19 daw Judas
Iscariote[r] na ta uryan magtraydor ki kanen.

Gaem Jesus Ta Pagpagwa Din Ta Mga Malain Na Ispiritu
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Na guli en Jesus i, gaginetek isab sikad tama na mga ittaw, ino pa
ula en kanen timpo na maan daw iya na mga tinudluan. 21 Na namatian
ta iya na pamilya na ula kanen timpo maan, giling danen an dya aged
kamangen kanen i tak gambal danen na kanen ula en naan ta igo na isip.
22 May mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na naan galin ta
Jerusalem na gambal, "Naseddepan kanen an Satanas na pangulo ta
mga malain na ispiritu. Yon man na napagwa din mga malain na ispiritu
paagi ta gaem na alin ki Satanas."
23 Paumaw Jesus mga ittaw an na marani ki kanen. Gaisturya kanen i
ki danen paagi ta isya na alimbawa, "Ino pagpagwa Satanas ta paryo din

---

[r] **3:19** Iscariote i dili apilyido Judas. *Iscariote* beet ambalen taga-Keriote tak Keriote banwa na alinan din.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

man na Satanas? 24 Daw mga sinakepan ta isya na kaarian magkuntraay,
iran na kaarian dili magpadayon. 25 Iling man tan isya na panimalay.
Daw mga ittaw na naan ta isya na panimalay magkuntraay, magubba
man iran an na pamilya. 26 Daw kuntraen Satanas iya an na kaugalingen
na yon man kanen daw iya an na mga sinakepan magbelagay, dili
magpadayon iya an na pagdumala. Mapirdi gid kanen an. 27 Daw may
ittaw na liag melled daw mamang ta mga pagkabetang naan ta balay ta
iseg na ittaw, impusibli na kaselled kanen an daw dili din anay magapos
iseg ya na ittaw. Daw nagapos en, sigurado gid na makamang din en mga
pagkabetang naan ta balay.[s] 28 Iling man tan na sarang ko pagwaen mga
malain na ispiritu. Sugiran ta kyo na tanan na sala ta mga ittaw daw mga
ambal danen na malain na kuntra ta Dyos mapatawad pa. 29 Piro, daw
kino mag-ambal ta malain kuntra ta Dyos Ispiritu Santo, dili kanen an
mapatawad. Iling tan na sala, dala-dala din ta ula katapusan."
30 Paambal Jesus iling tan tak ambal ta mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises na kanen i naseddepan ta malain na ispiritu.

Mga Kauturan Jesus
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Na gatudlo Jesus i ta mga ittaw, gabot iya na mga utod na mama daw
iya na inay. Gatindeg danen an naan ta gwa daw papaumaw danen Jesus
i. 32 Tama na mga ittaw gamungko palibot ki kanen daw isya ki danen
gasugid, "Naan ta gwa imo ya na inay daw mga utod na gangita ki kaon."
33 Gainsa Jesus i, "Kino ake an na inay daw mga utod?"
34 Pag-insa din, gatan-aw kanen an naan ta mga ittaw na gamungko
palibot ki kanen daw ambal din pa ki danen, "Kyo yan pabilang ko na
ake na inay daw mga utod 35 tak daw kino gasunod ta kabebet-en ta
Dyos, danen pabilang ko na ake na mga utod daw inay."

Mangunguma Na Gasabwag
(Mateo 13:1-23; Lucas 8:4-15)

4 1 Gatudlo isab Jesus i naan ta kilid ta Dagat Galilea. Sikad tama na
mga ittaw giling dya daw gatipon naan ki kanen. Tenged sikad tama
ittaw, gasakay kanen i naan ta buti na gapundo daw mungko. Mga ittaw
an a, naan danen ta kilid ta dagat. 2 Tama iya na patudlo ki danen paagi
ta mga paanggid na isturya. Ta iya na pagtudlo ki danen iling ti ambal
din, 3 "Mamati kaw! May mangunguma na giling ta iya na uma aged
magsabwag ta binni. 4 Ta iya na pagsabwag, may mga binni na katupa
naan ta dalan. Mga yupan gaprani daw mga binni an ubos danen ta

---

[s] **3:27** Naan ta paanggid na paisturya Jesus *iseg na ittaw* beet ambalen Satanas. *Ittaw na gagapos ta iseg na ittaw* beet ambalen Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tuktok. 5 Duma an na binni katupa naan ta batuan na may tappaw nang
na basak. Tenged tappaw nang, ula nang lugay nanlisok en mga binni an.
6 Na ugto-adlaw en, galayeng daw gakeseg tak babaw nang mga gamot
an. 7 Duma man an na binni katupa naan ta basak na natubuan ta mga
telleken na lamunon. Na gatubo en mga lamunon, nalemmes mga binni
ya na gatubo. Gani, ula namunga. 8 Piro, duma pa gid na binni katupa
naan ta dayad na basak daw gatubo, gabakod daw namunga. May bunga
na gapungpong ta trinta na passi, may anen man sisinta daw may anen
pa man isya gatos." 9 Gambal pa Jesus i, "Daw kino liag magbaton ta ake
i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din an."

10 Na Jesus nang en daw dusi na apustulis daw duma pa na gakuyog
ki kanen, gainsa danen ki kanen parti ta mga paanggid din na isturya.
11 Gambal kanen i, "Kyo na mga tinudluan ko patagan ta Dyos ta
pribiliyo na mlaman nyo mga ula din pasugira anay pa sa na parti ta
iya na pagdumala. Piro, duma na mga ittaw natudluan parti ta iya na
pagdumala paagi nang ta mga paanggid na isturya 12 aged,

'maski tan-awen pa danen ta miad ake na mga buat,
dili man gyapon kaintindi daw ino beet ambalen,
maski matian pa danen ta miad ake na mga itudlo,
dili man gyapon kaintindi tak daw kaintindi danen an,
magnelsel ta iran na mga sala
daw marani ta Dyos daw patawaren din danen an.
Piro, dili gid miag danen an na magnelsel.' "[t]

13 Gambal pa Jesus i ki danen, "Daw ula nyo naintindii paanggid an
na isturya parti ta mangunguma, dili nyo man maintindian duma pa na
mga paanggid. 14 Yi beet ambalen ta paanggid an: Binni na pasabwag
ta mangunguma, yon tudlo na parti ta ambal ta Dyos. 15 Mga binni na
katupa naan ta dalan paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian
ta mga ittaw, piro gabot dayon Satanas daw pakamang din naan ta iran na
isip patudlo ya ki danen. 16 Mga binni na katupa naan ta batuan na may
tappaw nang na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian
ta mga ittaw daw pabaton dayon na may kalipay, 17 piro iran na pagpati
dili terek ta iran na nakem. Paryo danen ta tanem na mga gamot an babaw
nang. Gani, ula nang lugay iran na pagpati. Na gabot mga prublima daw
papangabot danen ta mga gakuntra ki danen tenged ta iran na pagpati ta
tudlo ya, patalikuran danen dayon iran na pagpati. 18 Mga binni na katupa
naan ta natubuan ta mga telleken na lamunon paryo ta tudlo parti ta
ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw, 19 piro nalipatan danen tudlo ya
tenged gapalibeg danen parti ta pangabui, gangabot na magmanggaranen
daw subla na andem ta duma na mga betang. Ula en pulos iran na pagpati

---

[t] **4:12** Isaias 6:9-10

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tak ula risulta na paryo danen an ta tanem na ula gabunga. 20 Mga binni
na katupa naan ta dayad na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na
pamatian ta mga ittaw daw papatian man danen daw may dayad na risulta
iran na pagpati. Danen an paryo ta tanem na gapungpong ta bunga na may
trinta na passi, may sisinta daw may anen man isya gatos."

Lampraan Naan Ta Tungtungan
(Lucas 8:16-18)

21 Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan paagi ta paanggid,
"Di' ba daw mga ittaw magtutod ta lampraan daw dleen naan ta iran na
kwarto, dili danen takleban ta gantangan? Dili man danen ibetang naan ta
dalem ta kattri! Simpri ibetang danen naan ta tungtungan ta ilaw. 22 Iling
tan ake an na panudluon tak ula may patago na dili magwa. Ula man may
pasikrito na dili mlaman ta tanan. 23 Daw kino liag magbaton ta ake i na
ambal, isipen din gid ta usto namatian din an."
24 Gambal pa gid kanen an, "Matian nyo gid ambal ko i. Daw
magprusigir kaw na maintindian ta miad ake na mga patudlo,
maintindian nyo gid ta miad daw dugangan pa gid ta Dyos inyo na pag-
intindi. 25 Iling tan dapat buaten nyo tak daw kino kaintindi daw gapati
ta ake na mga patudlo parti ta pagdumala ta Dyos, dugangan pa gid ta
Dyos iya an na pag-intindi. Piro, daw kino ula gapati, bawian pa ta Dyos
kanen an daw ino na naintindian din parti ta pagdumala ta Dyos."

Binni Na Gatubo

26 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan paagi ta paanggid,
"Pagdumala ta Dyos paryo ta matabo daw isya na ittaw magsabwag ta
binni naan ta iya na uma. 27 Adlaw kilem, bugtaw man kanen an daw
gatunuga, mga binni an nanlisok daw gatubo maskin ula din naintindii
daw ino na pagtubo. 28 Naan ta basak tanan na kinanglan ta tanem aged
magtubo. Una, puon an gadaon, sunod gauway daw ta uryan may tinggas
na mga bunga. 29 Daw inog en, miling dayon tag-iya naan ta uma daw
magdala ta panggapas tak uras en na anien."

Binni Na Mustasa
(Mateo 13:31-32, 34; Lucas 13:18-19)

30 Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Indi ta
pakumparar pagdumala an ta Dyos? Ino na paanggid ate na gamiten aged
masaysay pagdumala din an? 31 Pagdumala din an paryo ta natabo ta
binni na mustasa[u] na patanem ta isya na ittaw naan ta iya na uma. Yi na

---

[u] **4:31** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, mustasa an isya klasi na kaoy. Ula pagulay, piro liso ta mustasa pagamit na panglasa.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

binni pinakatise ta tanan na binni. 32 Piro, na natanem en, gatubo daw
gabakod na mas pa bakod kaysa ta tanan na tanem na gulay daw gabaal
gid mga sanga na bisan mga yupan an gapasilong daw gasalag naan ta
iya na mga sanga."
33 Tama pa gid na paanggid na iling tan na pagamit Jesus ta iya na
pagtudlo ta mga ittaw parti ta pagdumala ta Dyos. Patudlo din nang ki
danen sarang an danen maintindian. 34 Ula kanen gatudlo ki danen daw
dili, paagi nang ta mga paanggid. Piro, daw kanen nang en daw iya na
mga tinudluan, pasaysay din ki danen daw ino beet ambalen ta mga
paanggid.

Pagpauntat Jesus Ta Unos
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Na semsem en ta yon man na adlaw na gaisturya Jesus i ta mga
paanggid naan ta iya na mga tinudluan, gambal kanen ki danen, "Mos!
Makted ki naan ta liyo." 36 Padilian danen tama ya na mga ittaw na
gatipon dya daw gasakay danen an naan ta buti na naan dya en Jesus
i. Galarga danen duma ki Jesus daw pila man na mga ittaw na kasakay
naan ta duma na mga buti. 37 Na galakted danen an, nali nang gasampi
pelles na angin. Sigi gid taklap baled an daw tise nang nasanapan buti
an. 38 Jesus i gatunuga naan ta ulin na may palunan kanen. Papukaw
kanen i ta iya na mga tinudluan daw ambal danen, "Mistro, ula nang ki
kaon na maleddang ki?"
39 Pag-ambal danen, gabangon kanen daw pauntat din angin an daw
pamanduan din baled an, "Maglinaw daw maglineng!" Dayon, gauntat
biskeg na angin daw sikad kalmada. 40 Gambal kanen i ki danen, "Man-o
tak nadlek kaw? Ula kaw gid pagsalig ki yaken?"
41 Nadlek gid danen an na paryo dili mapati ta iran na nakita. Gambal
danen an, "Ino taan klasi na ittaw ni? Bisan angin an daw baled gatuman
ki kanen!"

Mama Na Naseddepan Ta Linibo Na Malain Na Ispiritu
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

5 1 Gapadayon Jesus i daw iya na mga tinudluan ta iran na paglakted
daw gabot naan ta liyo Dagat Galilea naan ta lugar ta mga
Gerasano.[v] 2 Pagkawas Jesus naan ta buti, may gasugat dayon ki kanen na
mama na naan galin ta patyo. Mama an naseddepan ta malain na ispiritu
3 daw pirmi kanen an gatinir naan ta patyo. Dili man en kanen magapos

---

[v] **5:1** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego nasulat *Gerasano,* piro naan ta duma na mga kupya nasulat *Gadareno* daw naan ta duma man na mga kupya nasulat *Gergeseno.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bisan kadinaan pa 4 tak tama en na bisis na pagapos iya an na batiis daw
lima, piro pabugto din nang mga kadina an naan ta iya na lima daw
pagubba din pusas an naan ta iya na batiis. Bisan kino dili kapegeng ki
kanen. 5 Adlaw kilem bisan indi kanen, naan ta patyo daw naan man ta
mga bukid, pirmi kanen an gasinggit daw paninaan din iya an na lawa ta
mga bato.
6 Na nabantaw din Jesus i, gadlagan kanen an daw galuod naan ta
atubangan Jesus. 7 Gasinggit kanen an, "Jesus! Kaon na Bata ta Dyos Na
Labaw Ta Tanan! Man-o tak anen ka di? Gapakiluoy a ki kaon paagi ta
ngaran ta Dyos na dili a no sakiten." 8 Iling tan ambal ta mama an tak
bag-o nang paambalan Jesus, "Kaon na malain na ispiritu, maggwa ka ta
mama na i."
9 Painsaan Jesus mama an, "Ino ngaran no?" Gasabat malain na mga
ispiritu na naan ta mama, "Ake na ngaran Linibo tak tama kay." 10 Sigi
kanen gapakiluoy ki Jesus na dili nang danen an paalinen ta lugar na ya.
11 Naan ta bangilid na dani ki danen Jesus, may paneng ta baboy na
ganuklad. 12 Gapakiluoy mga malain ya na ispiritu ki Jesus, "Pailingen
kay no naan ta mga baboy. Pabay-an kay no na magseddep ki danen."
13 Pag-ambal danen, pabay-an din nang danen an daw gagwa danen alin
ta mama daw gaseddep naan ta mga baboy. Mga baboy ya gadlagan
paebes ta bangilid daw nulog naan ta dagat daw nalemmes tanan.
Katamaen ta mga baboy mga darwa libo.
14 Mga manugbantay ta mga baboy gadlagan ta subla na adlek daw
gasugid ta mga ittaw naan ta banwa daw ta mga baryo parti ta iran na
nakita. Mga ittaw an giling ki Jesus para makita danen mama ya. 15 Pag-
abot ta mga ittaw ki Jesus, nakita danen mama an na padilian en ta
linibo na malain na ispiritu. Gamungko mama an daw may bayo en na
suot daw usto en iya na isip. Nadlek danen an tanan tenged ta iran na
nakita. 16 Mga kakita ya ta katingalaan na pabuat Jesus, danen gasugid ta
mga ittaw na bag-o nang gid gabot parti ta natabo ta mama na padilian
ta mga malain na ispiritu daw natabo man ta mga baboy. 17 Pagmati ta
mga ittaw, gapakiluoy danen an ki Jesus na malin kanen ta iran na lugar.
18 Na makay en Jesus i naan ta buti, mama an na padilian ta malain
na mga ispiritu gapangabay na muyog ki kanen. 19 Piro, ula din patuguti
mama an. Ambal din, "Miad pa, muli ka ta imo na mga kauturan daw
sugiran no danen an ta katingalaan na nabuat ta Ginuo Dyos ki kaon na
naluoy kanen an ki kaon." 20 Pag-ambal Jesus, gapanaw mama an daw
giling naan ta lugar ta sampulo na syudad na pangaranan na Decapolis.[w]

---

[w] **5:20** *Decapolis i* ngaran ta lugar na naan dya nasakep sampulo na syudad na naan dapit sennangngan ta Suba Jordan. Naan ta linggwai na Griego ngaran na *Decapolis* beet ambalen *sampulo na syudad.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Naan dya pasugid din katingalaan na nabuat Jesus ki kanen. Tanan na kamati ki kanen gatingala gid.

Bata Jairo Daw Bai Na Gatandeg Ta Bayo Jesus
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Ta pagbalik Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta Galilea,
galakted danen an naan ta liyo na kilid ta dagat. Tama na mga ittaw
gatipon ki kanen na naan nang pa kanen ta kilid ta dagat. 22 May mama
na gaprani ki Jesus na isya na gadumala ta balay tipunan. Ngaran din
Jairo. Pagkita din ki Jesus, galuod kanen an naan ta tubangan Jesus
23 daw gapakiluoy gid, "Ake na bata na dalagita tagumatayen en. Miling
ki naan ta ame na balay. Daw maimo nang, itungtong no imo na lima
naan ki kanen para mayad daw mabui." 24 Pag-ambal Jairo, gakuyog
Jesus ki kanen.

Ta pagpanaw danen Jesus munta iran Jairo, tama na mga ittaw
gakuyog na gadas-egay daw Jesus i naipit ta iran na pagdas-egay. 25 May
isya na bai na anen man dya na iya na rigla ula gapeet ta usto seled ta
dusi anyos. 26 Tama na kabellay naagian din ta pagpabulong naan ta
lain-lain na mga duktor asta naubos en iya na kwarta ta pagpabulong.
Piro, imbis na mayad kanen an, gadugang pa gid iya an na masakit.
27 Tenged nabalitaan din parti ki Jesus, gasel-et kanen an naan ta tama
na mga ittaw daw magprani naan dapit ta tudtod Jesus daw patandeg din
bayo na pangkablay Jesus. 28 Iling tan pabuat din tak naan ta iya na isip,
"Bisan matandeg ko nang iya na bayo, mayad a gid."

29 Pagtandeg ta bai ta bayo Jesus, dayon peet iya na rigla daw
nabatyagan din na nayad en kanen an ta iya na masakit. 30 Nlaman
Jesus na may gaem na alin ki kanen na gapaayad ta ittaw. Galiso kanen
an dayon daw minsa ta mga ittaw, "Kino gatandeg ta ake na bayo?"
31 Gasabat iya na mga tinudluan, "Nakita no na tama na mga ittaw gadas-
eg ki kaon. Man-o tak minsa ka pa daw kino gatandeg ta bayo no an?"

32 Piro, sigi kanen tan-aw ta palibot na pangita din daw kino gatandeg
ki kanen. 33 Tenged nlaman ta bai natabo ya ta iya na pag-ayad, gaprani
kanen an ki Jesus na gakereg ta subla na adlek. Galuod kanen naan ta
tubangan Jesus daw pasugid din tanan na natabo ta iya na pag-ayad.

34 Gambal Jesus i ki kanen, "Kay, tenged ta imo na pagsalig, nayad ka.
Muli ka en na may katawway ta nakem tak ayad ka en ta imo na masakit."

35 Na gambal pa Jesus i ta bai ya, may gabot na pila na mga ittaw na
naan galin ta balay ta mama an na gadumala ta balay tipunan. Ambal
danen, "Dili ta nang en pailingen pa Mistro an naan ta balay nyo tak ula
en bata no ya."

36 Piro, ula intindia Jesus iran an na ambal. Gambal kanen an ta mama
an na gadumala ta balay tipunan, "Dili ka magkulba. Magsalig ka nang."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37 Ta pagpadayon danen Jesus ta iran na pagpanaw, paambalan din mga
ittaw an na dili nang muyog. Pakuyog din nang ya danen Pedro daw mag-
utod na Santiago daw Juan. 38 Pag-abot danen naan ta balay ta mama an na
gadumala ta balay tipunan, nakita Jesus mga ittaw an na gasinaba. Duma an
ki danen gagal daw duma an a gaug-og. 39 Gaselled Jesus i naan ta balay daw
ambal din ta mga ittaw, "Man-o tak gasinaba kaw daw gangagal? Bata an dili
patay. Gatunuga nang kanen an." 40 Piro, patatawaan nang ta mga ittaw Jesus i.

Papagwa Jesus tanan na mga ittaw daw paselled din amay daw inay ta
bata daw paselled din man tallo din na duma naan ta selled na anen dya
bata ya. 41 Pabitan Jesus lima an ta bata daw mambal, "Talitha koum,"[x]
na beet ambalen, "Kay, gambal a ki kaon, mangon ka." 42 Dayon, bangon
kanen an daw gapanaw-panaw naan ta kwarto. Kanen an dusi anyos en.
Mga ginikanan din sikad gid tingala. 43 Piro, paambalan Jesus danen
an na dili mugid ta bisan kino parti ta nakita danen na pabuat din, daw
paambalan din man danen an na tagan bata an ta pagkaan.

Pagsikway Ki Jesus Ta Iya Na Mga Kasimanwa
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

6 1 Galin Jesus i daw iya na mga tinudluan ta banwa na dani ta Dagat
Galilea daw miling ta banwa na naan dya kanen i gabakod.[y] 2 Ta Adlaw Ta
Pagpuay, giling kanen i naan ta balay tipunan. Naan dya kanen gatudlo ta mga
ittaw daw tama na kamati ki kanen gatingala gid. Ambal danen, "Indi alin iya
na patudlo? Indi alin iya na kanlaman? Makatingala gid mga buat din! 3 Di' ba
kanen isya nang na karpintiro? Di' ba kanen bata Maria daw iya na utod danen
Santiago, Jose, Judas daw Simon daw mga utod din na bai anen man di gaistar?"
Tenged iling tan iran na isip parti ki kanen, ula gid danen an gapati ki kanen.

4 Gambal Jesus i ki danen, "Bisan indi na lugar, mga prupita an na
manugsugid ta kabebet-en ta Dyos pataod gid ta mga ittaw, piro naan ta
iran gid na banwa, ula pataura ta iran na kasimanwa. Ula man danen an
pataura ta iran na mga parinti daw pamilya."

5 Tenged mga kasimanwa Jesus ula gapati ki kanen, dili gid tama
nabuat din na mga katingalaan naan ta iran na banwa. Dili gid tama na
mga ittaw na may masakit paayad din paagi ta pagtungtong ta iya na
lima. 6 Gatingala kanen an na ula danen an gapati ki kanen.

Pagsugo Jesus Ta Dusi Na Apustulis
(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

Pagtapos Jesus ta pagtudlo naan ta balay tipunan, galibot kanen i
naan ta mga banwa daw gatudlo. 7 Paumaw din dusi an na apustulis na

---

[x] **5:41** *Talitha koum* ambal na naan ta Aramaic na linggwai. [y] **6:1** Nazaret banwa na naan dya gabakod Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magtipon naan ki kanen daw pasugo din danen an na manaw na tag-
darwa. Bag-o danen manaw, patagan din anay danen an ta uturidad aged
magpagwa ta mga malain na ispiritu na naan ta mga ittaw. 8 Paambalan
din mga apustulis na ta iran na pagpanaw tungkod nang dleen an danen.
Dili danen magdala ta pagkaan, binagteng daw kwarta man naan ta iran
na puyo-puyo. 9 Gambal man kanen i ki danen na pwidi magsandal, piro
dili magdala ta bayo na mlaan. 10 Gambal pa kanen i ki danen, "Daw
padayunon kaw naan ta isya na balay, naan kaw nang dya magtinir keteb
na malin kaw ta iran na banwa. 11 Piro, daw dili kaw batunon ta mga
ittaw naan ta isya na banwa daw dili man miag danen mamati ki kyo,
malin kaw dya. Ta inyo na pag-alin, ipakita nyo na papadpad nyo yab-
ok an ta inyo na mga batiis na alin ta iran na banwa bilang pamatuod
kuntra ki danen tak ula danen pabatuna upurtunidad na mapamatian
danen miad na balita."

12 Gapanaw mga apustulis an daw gawali ta mga ittaw na danen an
dapat magnelsel daw dilian iran na mga sala. 13 Tama na malain na
ispiritu napagwa ta mga apustulis naan ta mga ittaw daw tama man na
may masakit na papairan danen ta lana ta olibo na paayad danen.

Pagpatay Ki Juan Na Manugbautismo
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Namatian Ari Herodes[z] mga isturya parti ta mga pabuat Jesus tak
bantog gid en Jesus an. May mga ittaw na gambal, "Jesus an, kanen Juan
na manugbautismo na nabannaw. Yon na may gaem kanen ta pagbuat ta
mga katingalaan."

15 Duma an gambal, "Jesus, kanen Elias na prupita anay pa sa."

Duma pa gid an a gambal, "Jesus an isya na prupita na paryo ta mga
prupita anay pa sa."

16 Piro, na namatian Herodes ambal ta mga ittaw, gambal kanen, "A,
Juan ya na pauturan ko ta lieg nabannaw!"

17 Nlaman Herodes parti ki Juan tak kanen mismo gasugo na Juan ya
dakepen, gapuson, daw prisuon tenged ki Herodias na pasawa din bisan
Herodias an sawa ta iya na utod na Felipe 18 daw tenged man na kanen
an pirmi paambalan Juan, "Kuntra ta mga sugo naan ta Mga Sinulat
Moises na pasawa no sawa ta imo na utod." 19 Tenged ta ambal Juan,
gademet Herodias ki Juan daw liag din na patayen. Piro, dili din mabuat
iya na liag 20 tak bakod gid pagtaod Herodes ki Juan. Juan ya paambligan
man Herodes tak nlaman din na Juan matareng daw dyusnon. Na gamati

---

[z] **6:14** *Ari Herodes* na pasambit naan ta birsikulo katursi ari na paumaw na *Herodes Antipas.* Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Antipas* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen ta wali Juan, nadayaran kanen i bisan galibeg iya na ulo parti ta
namatian din.
21 Ta uryan, gabot upurtunidad na patagaran Herodias aged Juan
an ipapatay din. Herodes i, naan ta iya na kaadlawan gakumbira daw
paimbitar din iya an na mga ittawan na may datas na katengdanan,
mga upisyal ta sundalo daw duma na mga ittaw naan ta Galilea na may
datas na katengdanan. 22 Na gakumbira danen, bata Herodias na dalagita
gaselled daw gasayaw daw naganya gid Herodes daw iya na mga bisita.
Gambal kanen i ta dalagita, "Ayuon no ki yaken bisan ino gusto no, iatag
ko ki kaon." 23 Gasumpa kanen daw gambal pa, "Bisan ino ayuon no ki
yaken, iatag ko ki kaon bisan tenga pa ta ake na kaarian."
24 Gagwa dalagita i daw gainsa ta iya na inay, "Ino ayuon ko?" Sabat
inay din, "Ayuon no na Juan na manugbautismo uturan ta lieg."
25 Dalagita i gadali-dali balik naan ta ari daw mambal, "Gusto ko na
atag no dayon ki yaken ulo Juan na manugbautismo na nabetang naan ta
bandiyado."
26 Pagmati ta ari, ganelsel gid kanen tak kinanglan gid na iatag paayo
ta dalagita tenged ta iya na sumpa na namatian ta mga bisita din.
27 Pasugo din dayon iya an na manugpatay na sundalo na uturan Juan
ta lieg daw dleen ulo an naan ki kanen. Gapanaw sundalo ya naan ta
prisuan daw pauturan din Juan ta lieg. 28 Padala ta sundalo ulo ya na
nabetang naan ta bandiyado daw paatag naan ta dalagita daw paatag
man ta dalagita naan ta iya na inay.
29 Na namatian ta mga tinudluan Juan na kanen patay en, giling danen
dya na mangen lawa din daw lebbeng.

Pagpakaan Jesus Ta Subla Limma Libo Na Ittaw
(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Mga apustulis ya na papanaw Jesus na tag-darwa gabalik naan
ki kanen daw pasugid danen tanan ya na nabuat danen daw natudlo.
31 Gambal kanen i naan ta iya na mga apustulis, "Miling ki naan ta lugar
na ula kabalayan para kapuay ki bisan ula nang lugay." Iling tan ambal
Jesus tenged sikad tama na mga ittaw giling dya daw ula untat iran na
pag-iling daw ula en uras danen Jesus na maan.
32 Gasakay danen an ta sakayan na buti na danen nang daw miling
naan ta lugar na ula kabalayan. 33 Piro, pag-alin danen Jesus, nakita daw
nakala danen an ta tama na mga ittaw. Gadlagan mga ittaw an alin ta
lain-lain na mga banwa daw miling ta lugar na puntaan danen Jesus.
Mga ittaw an una pa abot ki danen Jesus. 34 Pagkawas danen Jesus,
patan-aw din sikad tama na mga ittaw na gatipon dya daw naluoy gid
kanen i tak paryo danen ta mga karniro na ula manugbantay. Tenged ta
iya na kaluoy, tama patudlo din ki danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Na dali nang en magsalep adlaw, gaprani mga tinudluan Jesus
ki kanen daw mambal, “Mapon gid en, naan ki pa di ta lugar na ula
kabalayan. 36 Miad taan daw pailingen no mga ittaw an naan ta dani
nang na mga baryo daw banwa aged malit ta iran na pagkaan.”
37 Piro, sabat Jesus, “Kyo mag-atag ki danen ta iran na makaan.”
Gainsa danen ki Jesus, “Ino! Manaw kay pa daw malit ta tinapay na
bali darwa gatos na sinsilyo na pilak[a] aged ipakaan ki danen?”
38 Ambal Jesus, “Lagen nyo tuo daw pila buok na tinapay naan ki kyo.”
Pag-usisa danen, gasabat danen an, “Limma na tinapay[b] daw darwa na
sidda.”
39 Pasugo Jesus iya na mga tinudluan na grupo-grupuon na
papungkuon mga ittaw an naan ta dayad na lamunon. 40 Gapungko mga
ittaw an na gagrupo ta tag-isya gatos daw tag-singkwinta. 41 Pakamang
Jesus limma an na tinapay daw darwa na sidda. Gaangad kanen ta langit
daw gapasalamat ta Dyos. Dayon, pabiak-biak din tinapay ya daw paatag
naan ta iya na mga tinudluan aged itagtag naan ta mga ittaw. Patenga-
tenga din man sidda ya ki danen tanan. 42 Kakaan danen tanan daw
nabusog. 43 Patipon ta iya na mga tinudluan sama ya na tinapay daw
sidda daw napanno danen dusi na baskit na darko. 44 Katamaen ta mga
mama na kakaan limma libo.

Pagpanaw Jesus Naan Apaw Ta Waig
(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

45 Na natipon en ta mga tinudluan Jesus sama ya na tinapay daw sidda,
pasakay din dayon danen an naan ta isya na buti daw paambalan na muna
en lakted naan ta liyo munta ta Betsaida tak paulien din pa mga ittaw an.
46 Na napauli din en, giling kanen i naan ta bukid aged mangamuyo.
47 Na semsem en, mga tinudluan Jesus naan en ta laod, daw Jesus i
nabilin na isya nang naan ta takas. 48 Nakita din na nabellayan danen ta
paggayong tak sungsong angin an. Na mapit-madlaw en, gasunod kanen
i ki danen na gapanaw kanen naan ta apaw ta waig. Na malambayan
din en danen an, 49 nakita danen kanen an na gapanaw naan ta apaw ta
waig. Gasinggit danen an tak salig danen bagat kanen an. 50 Danen tanan
kakita ki kanen daw nadlek gid. Dayon gambal kanen i, “Isegen nyo
nakem nyo an! Yaken ni. Dili kaw madlek!” 51 Pag-ambal din, gasakay
kanen naan ta buti daw galinaw. Gatingala gid danen an 52 tak ula pa
gid kaintindi daw ino beet ambalen ta katingalaan ya na naimo din ta
tinapay. Iling tan tak danen an bellay paintindien.

---

[a] **6:37** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo trintay-syiti, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw. [b] **6:38** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo trintay-utso, kurti din an bilog daw tallo buok igo ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpaayad Jesus Ta Mga Ittaw Na May Masakit Naan Ta Genesaret
(Mateo 14:34-36)

53 Paglakted Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta liyo na baybay
ta Dagat Galilea, gadungka danen an ta banwa na Genesaret daw naan
dya gapundo. 54 Pagkawas danen, nakala dayon ta mga ittaw Jesus i.
55 Gadali-dali mga ittaw an na miling naan ta palibot na mga lugar ta
pagkamang ta mga ittaw na may masakit daw dleen naan ta lugar na
nlaman danen na naan dya Jesus ya. 56 Bisan indi nang kanen an, naan
ta mga sitio, naan ta mga baryo daw ta mga syudad man, padala mga
ittaw ya na may masakit naan ta lugar na tipunan pirmi ta tama na mga
ittaw daw gapangabay danen ki kanen na daw pwidi mga ittaw na may
masakit magtandeg bisan ta bungay-bungay nang ta sidsid ta iya na bayo
na pangkablay. Tanan na katandeg nayad.

Mga Kaugalian Na Alin Ta Mga Manakem
(Mateo 15:1-9)

7 1 May gatipon naan ki Jesus na mga Pariseo daw pila na mga
manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na naan galin ta Jerusalem.
2 Nakita danen na mga tinudluan Jesus gakaan na ula gasunod ta
kaugalian ta mga Judio aged iran na lima bilangen na "limpyo".[c] Beet
ambalen na ula danen an gasunod ta sirimunya ta pag-ugas ta lima
bag-o maan. 3 Mga Judio an, labi en gid mga Pariseo, bag-o danen an
maan gasunod gid anay ta sirimunya ta pag-ugas ta lima na sunod ta
iran na kaugalian na alin ta mga manakem. 4 Daw naan danen galin ta
palingki, mag-ugas gid anay danen an ta iran na lima bag-o maan. Tama
pa gid iran na mga kaugalian na alin ta mga manakem. Alimbawa, mga
sirimunya ta pag-ugas ta mga ineman, kuron daw mga sin-aran na buat
ta tambaga.
5 Mga Pariseo an daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gainsa
ki Jesus, "Man-o tak imo an na mga tinudluan ula gasunod ta mga
kaugalian na alin ta ate na mga manakem? Gakaan danen an na iran na
lima pabilang na 'dili-limpyo' tak ula danen an gasunod ta sirimunya ta
pag-ugas ta lima."
6 Sabat Jesus ki danen, "Inyo na pagtaod ta Dyos pakita-kita nang. Igo
gid laygay Isaias na prupita anay pa sa parti ki kyo naan ta iya na sinulat.
Nasulat din na Dyos gambal,

'Yi na mga ittaw gataod ki yaken paagi nang ta iran na baba.
Piro, iran na tagipusuon adyo ki yaken.

---

[c] **7:2** Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Ula pulos iran an na pagsimba ki yaken tak danen an gatudlo
na naan kon alin ki yaken mga sugo an na naan nang alin ta mga
ittaw.'[d]
8 Iling gid tan inyo an na pabuat tak mga sugo ta Dyos ula nyo pasunod,
piro mga kaugalian na buat nang ta mga ittaw pirmi nyo pasunod."
9 Gambal pa Jesus i, "Sikad kaw gid magsikway ta mga sugo ta Dyos
aged masunod nyo nang mga kaugalian an na buat nyo. 10 Alimbawa,
ambal Moises, 'Tauron no imo an na amay daw inay.'[e] Ambal din man,
'Bisan kino gambal ta malain parti ta iya na amay daw inay dapat silutan
ta kamatayen.'[f] 11-12 Piro, dili iling tan inyo na patudlo tak naan ta mga
kaugalian na pabuat nyo, patudlo nyo na mga ittaw dili en kinanglan
magtaod ta iran na ginikanan paagi ta pagtabang basta mag-ambal
danen an ta iran na ginikanan ta iling ti, 'Kurban en ake na iatag na
tabang inta ki kyo.' " — Kurban i beet ambalen "Yi natagana en para
ialad naan ta Dyos".[g]
13 Ambal pa Jesus, "Pabay-an nyo sugo an ta Dyos paagi ta mga
kaugalian na pabuat nyo daw patudlo naan ta duma. Tama pa gid na mga
buat nyo na iling tan."

Mga Ittaw Na Bilangen Na "Limpyo" Daw "Dili-Limpyo"
(Mateo 15:10-20)

14 Paumaw isab Jesus mga ittaw an na marani daw ambal din, "Mamati
kaw tanan daw intindien nyo ambalen ko i. 15 Dili tenged ta bisan ino na
gaselled naan ta mga ittaw na danen an pabilang na 'dili-limpyo'. Danen
an pabilang na 'dili-limpyo' tenged ta mga gagwa alin ki danen.[h] 16 Daw
kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din
an."[i]
17 Pagtapos Jesus ta ambal naan ta mga ittaw, galin kanen ki danen
daw gaselled naan ta ulian din na balay. Naan ta balay, gainsa iya na
mga tinudluan ki kanen daw ino beet ambalen ta ambal din an parti daw
ino gaselled daw gagwa ta mga ittaw. 18 Gambal Jesus i ki danen, "Asta
kyo na ake na mga tinudluan, ula man kaintindi? Dapat naintindian nyo
na bisan ino na kan-enen ta mga ittaw, dili danen an bilangen na 'dili-

---

[d] **7:7** Isaias 29:13 [e] **7:10** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16 [f] **7:10** Exodo 21:17; Levitico 20:9 [g] **7:11-12** *Kurban* isya na ambal naan ta Hebreo na linggwai. Ta timpo Jesus, daw mga Judio mambal parti ta iran na kwarta, "Kurban ni," beet ambalen na dili pwidi danen iatag kwarta an naan ta duma na ittaw bisan pa ta iran na ginikanan tak tagana gid en para nang ta Dyos. [h] **7:15** *Dili-limpyo* beet ambalen dili bagay na magsimba ta Dyos. Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo*. [i] **7:16** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo disi-sais.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

limpyo’ 19 tak pagkaan an ula gaagi ta iran na isip. Gadiritso pagkaan an
naan ta iran na gettek daw ta uryan magwa man gyapon.” Paagi ta iling
tan na ambal Jesus, papaintindi din na tanan na makaan “limpyo” na
yon man ula en pagkaan na kuntra ta mga sugo ta Dyos. 20 Gambal pa
Jesus i, “Tenged ta mga malain na ambal daw buat ta mga ittaw, danen
an bilangen na ‘dili-limpyo’ 21 tak naan alin ta tagipusuon mga buat na
iling ti: mga malain na isip, gabuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos,
ganakaw, gapatay, gadulog ta dili din sawa, 22 gapangabot pa gid ta tama
na mga betang, gabuat ta malain kuntra ta duma, gadaya, gabuat ta
makagayya, gainggit, gambal ta dili matuod parti ta duma, gapabugal
ta iya na kaugalingen daw gabuat ta kabuangan. 23 Tanan na iling tan
na mga buat na malain naan galin ta tagipusuon daw tenged ta yon man
gyapon na mga buat, mga ittaw bilangen na ‘dili-limpyo’.”

Pagsalig Ta Bai Na Dili-Judio
(Mateo 15:21-28)

24 Galin Jesus i ta Genesaret daw giling ta lugar na sakep ta banwa
na Tiro. Pag-abot din, gaselled kanen i ta isya na balay. Dili din inta
gusto na mlaman ta mga ittaw na kanen naan en ta iran na lugar, piro
dili gid matago. 25 May bai dya na bata din na dalagita naseddepan ta
malain na ispiritu. Na namatian din na Jesus i gabot, giling dayon kanen
ki Jesus daw galuod na gadapa naan ta atubangan Jesus. 26 Gapakiluoy
kanen i na pagwaen Jesus malain ya na ispiritu naan ta iya na bata.
Kanen i dili-Judio na natao naan ta Fenicia na sakep ta Siria daw iya
na linggwai Griego. 27 Tenged kanen i dili-Judio, iling ti sabat Jesus,
“Kinanglan makakaan gid anay mga bata an asta mabusog tak dili dapat
na kamangen pagkaan an ta mga bata daw iatag naan ta mga ayam.”
28 Ambal ta bai, “Matuod nyan, Ginuo, piro bisan pa mga ayam naan ta
dalem ta lamisaan gakaan ta mummo alin ta mga bata.”[j]
29 Ambal Jesus, “Tenged dayad gid imo na sabat pwidi ka en muli.
Gagwa en malain ya na ispiritu naan ta imo na bata.”
30 Guli bai i daw nakita din na nayad en iya na bata daw ganegga ta
kattri tak kagwa en malain ya na ispiritu.

Pagpaayad Jesus Ta Alla Na Bengngel

31 Galin Jesus i naan ta lugar na sakep ta Tiro daw gaagi kanen i ta mga
lugar na Sidon daw Decapolis[k] diritso ta Dagat Galilea. 32 May mama na alla

---

[j] **7:28** Naintindian ta bai na sabat Jesus beet ambalen na mga Judio una na tabangan Jesus. Naan ta sabat Jesus *mga bata* beet ambalen *mga Judio. Mga ayam* beet ambalen *mga dili-Judio.* [k] **7:31** May pasaysay parti ta *Decapolis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Marcos 5:20.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na bengngel na padala ta mga ittaw naan ki kanen daw gapakiluoy danen an
na itungtong din iya na lima naan ta mama na alla aged mayad.
33 Pabelag Jesus mama an alin ta tama na mga ittaw na gatipon dya.
Pabetang Jesus timbang din na tudlo naan ta darwa na talinga ta mama.
Paileban din iya na tudlo daw patandeg din dila ya ta mama. 34 Gaangad kanen
i ta langit daw gaginawa ta dalem daw mambal, "Effata" na beet ambalen,
"Mabukas ka." 35 Kamati dayon mama ya daw kaambal en ta tadleng.
36 Paambalan Jesus mga ittaw an na dili mugid ta bisan kino parti ta
pagpaayad din ta mama ya. Piro, bisan sigi ambal din ki danen ta iling
tan, gapadayon pa gid danen an ta pagsugid. 37 Sikad gid tingala ta mga
ittaw daw ambal danen, "Dayad gid tanan na buat din! Bisan mga alla
kaambal daw mga bengngel kamati!"

Pagpakaan Jesus Ta Mga Appat Libo Na Ittaw
(Mateo 15:32-39)

8 1 Na gapanaw pa Jesus i naan ta lugar na dani ta Dagat Galilea,
gatipon eman tama na mga ittaw naan ki kanen. Na ula en danen an
makaan, paumaw Jesus na marani ki kanen iya an na mga tinudluan daw
ambal din ki danen, 2 "Naluoy a ta mga ittaw na duma ki kiten tak tallo
en adlaw na gakuyog danen i ki yaken daw anduni ubos en iran na balon.
3 Daw paulien ko pa danen i na ula kakaan, malipeng danen i ta iran na
pagpanaw tak duma ki danen naan pa alin ta madyo na lugar."
4 Sabat ta iya na mga tinudluan, "Indi ki magkamang ta tinapay naan
ta lugar na i na ula kabalayan aged ipakaan ki danen?"
5 Insa Jesus ki danen, "Pila buok na tinapay[1] naan ki kyo?" Sabat
danen, "Pitto."
6 Papungko Jesus mga ittaw an naan ta basak daw pakamang din pitto an na
tinapay daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak din tinapay an daw paatag naan
ta iya na mga tinudluan aged itagtag danen naan ta mga ittaw. 7 May anen man
pila buok na sidda. Gapasalamat kanen ta Dyos daw paatag din sidda an naan
ta iya na mga tinudluan aged itagtag man naan ta mga ittaw. 8 Kakaan danen
tanan daw nabusog. Patipon ta iya na mga tinudluan sama ya daw napanno
danen pitto na baskit na darko. 9 Katamaen ta mga kakaan mga appat libo na
ittaw. Papauli Jesus mga ittaw ya 10 daw gasakay dayon kanen an ta buti duma
ta iya na mga tinudluan daw miling naan ta lugar na Dalmanuta.

Liag Ta Mga Pariseo Na Makita Katingalaan Na Buat Jesus
(Mateo 16:1-4)

11 Pag-abot Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta lugar na
Dalmanuta, may mga Pariseo na gabot dya aged diskusyunon Jesus an.

---

[1] **8:5** May pasaysay parti ta *tinapay* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Marcos 6:38.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Papangitaan danen kanen an ta katingalaan na buat na alin ta Dyos
aged may pamatuod na kanen an papadala ta Dyos tak liag danen na
pamatuuran din daw indi gid alin iya na gaem. 12 Piro, Jesus i gaginawa
ta dalem daw mambal, “Kyo na mga ittaw ta yi na timpo, man-o tak
papangitaan a nyo ta katingalaan na buat na pamatuod na papadala a ta
Dyos? Ee, liag nyo na makita katingalaan, piro gambal a ki kyo na ula
katingalaan na ipakita ki kyo.” 13 Pag-ambal Jesus, galin kanen i daw
gasakay isab kanen daw iya na mga tinudluan naan ta buti daw makted
naan ta liyo Dagat Galilea.

Pagpaandam Jesus Parti Ta Patudlo Ta Mga Pariseo Daw Herodes
(Mateo 16:5-12)

14 Na galakted Jesus i daw iya na mga tinudluan ta Dagat Galilea,
nalipatan ta iya na mga tinudluan na magdala ta tinapay na balon. May
anen tinapay, piro subuok nang na naan ta buti na pasakayan danen.
15 Paandaman Jesus iya an na mga tinudluan, “Mag-andam kaw daw
maglikaw ta pampaabok ta mga Pariseo daw pampaabok Herodes.”[m]
16 Pag-ambal din, gaisturyaay danen an, “Iling tan ambal din tak ula ki
tinapay na balon.”
17 Nlaman Jesus paisturya danen daw gainsa kanen i, “Man-o tak
gapalibeg kaw gid na ula kaw tinapay? Ino? Ula nyo pa naintindii? Ula
nyo pa nakamang? Bellay kaw gid paintindien. 18 May mata kaw, piro dili
kaw kakita. May talinga kaw, piro dili kaw kamati. Man-o? Ula nyo gid
nademdemi na napakaan ko sikad tama na mga ittaw? 19 Na pabiak-biak
ko limma ya na tinapay para ta subla limma libo na ittaw, pila na mga
baskit napanno nyo ya ta sama na patipon nyo?” Sabat danen, “Dusi.”
20 Gainsa pa gid Jesus i, “Na pabiak-biak ko pitto ya na tinapay para ta
subla appat libo na ittaw, pila na mga baskit napanno nyo ya ta sama na
patipon nyo?” Sabat danen, “Pitto.” 21 Dayon gambal Jesus i, “Ino? Ula
nyo pa naintindii daw ino beet ambalen ta mga pabuat ko?”

Pagpaayad Jesus Ta Isya Na Bulag

22 Na gabot Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta Betsaida, may
mama na bulag na padala ta mga ittaw naan ki kanen daw gapakiluoy
danen na tandegen din bulag an aged makakita. 23 Paibitan din mama an
na bulag naan ta lima daw paguyod din mwa ta banwa. Pag-abot danen
ta gwa, paileban din mata ya ta bulag daw patakleban din ta iya na lima.
Pagkamang din ta iya na lima, painsaan din bulag ya, “Ta, may nakita ka
en?”

---

[m] **8:15** *Pampaabok ta mga Pariseo daw pampaabok Herodes* beet ambalen iran na mga patudlo na sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Gatan-aw mama na bulag naan ta palibot daw mambal, “Kita ko en
mga ittaw an na gapanaw, piro pagluag ko, paryo nang danen an ta mga
kaoy.” 25 Patakleban isab Jesus mata ta mama. Pagkamang Jesus ta lima
din, pabuklad gid ta mama iya na mata daw nakakita gid en na tin-aw
iya na panan-aw.
26 Papauli Jesus mama an daw paambalan, “Magdiritso ka nang en uli
ta inyo na balay na dili magi naan ta banwa.”

Sabat Pedro Daw Kino Jesus
(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Giling Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta mga baryo na sakep
ta banwa na Cesarea Filipos. Ta iran na pagpanaw na miling dya, gainsa
Jesus i ki danen, “Kino a kon ambal ta mga ittaw?”
28 Sabat danen, “May mga ittaw na gambal na kaon kon yan Juan
na manugbautismo. Duma ya a gambal na kaon kon Elias. Duma pa ya
gambal na kaon kon isya ta duma man na mga prupita na manugsugid ta
kabebet-en ta Dyos anay pa sa.”
29 Insa din pa, “Kyo a, ino maambal nyo daw kino yaken i?” Sabat
Pedro, “Kaon yan Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.”[n] 30 Pagsabat Pedro,
paambalan Jesus danen an na dili mugid ta bisan kino daw kino kanen i.

Pagsugid Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Umpisa ta adlaw na nakala en ta mga tinudluan Jesus na kanen
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, gatudlo kanen i ki danen na naan ta plano ta
Dyos na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, maagian
din tama na malain na buat ta mga gakuntra ki kanen. Mga gadumala ta
mga Judio, mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises magsikway ki kanen. Patayen kanen i, piro bannawen ta
Dyos naan ta pangallo na adlaw. 32 Ula gid kanen an may patago ta iya
na pagsugid ki danen. Pagmati Pedro ta ambal Jesus, padala din Jesus an
daw gapadyo danen ta iran na mga duma. Paambalan din na dili kanen
an kumpurmi ta ambal ya Jesus.
33 Gatubang Jesus i daw gatan-aw ta iya na mga tinudluan daw
pasaway din Pedro an, “Layas ka di Satanas! Naan ta imo na isip pagbeet
nang ta ittaw, dili pagbeet ta Dyos.”
34 Paumaw Jesus na marani tama na mga ittaw na naan dya daw
iya man na mga tinudluan daw ambal din, “Daw kino miag na kanen
isya man na tinudluan ko, dapat dili iya en na liag masunod daw dapat

---

[n] **8:29** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

man na isipen din na paryo kanen an ta isya na ittaw na gapas-an ta
iya na krus[o] tenged iling tan buaten ta ittaw na magsunod ki yaken.
35 Kinanglan na buaten iling an tan tak daw kino gapalabi ta iya na
kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan kino na mag-alad ta iya na kabui
tenged ki yaken daw ta pagsugid ta miad na balita, maangken din kabui
na ula katapusan. 36 Daw may ittaw na maangken din tanan na manggad
naan ta kalibutan i piro dili din malikawan silot na ula katapusan naan
ta impirno, ula man gyapon pulos tanan na naangken din. 37 Ula gid
betang na pwidi iatag aged balyo ta kabui na ula katapusan. 38 Bisan
kino magsikway ki yaken daw ta ake na tudlo naan ta yi na timpo ta
tama ittaw na malain na gatalikod ta Dyos, Yaken i Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan magsikway man ki kanen. Sikwayen ko kanen
an naan ta adlaw ta pag-umpisa ta ake na pagdumala na malik a duma
ta mga angil ta ake na Amay daw makita sikad silaw na pawa na naan ki
yaken na paryo man ta pawa na naan ta ake na Amay."

9 1 Ambal pa Jesus ki danen, "Sigurado gid na iling tan naan ta ake na
pagbalik daw sugiran ta kyo na may anen di ki kyo na bag-o danen
mapatay, makita pa danen na pagdumala ta Dyos na papaabot nyo mag-
umpisa paagi ta bakod din na gaem."

Gaisab Sura Jesus
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Paglambay ta annem na adlaw alin ta pag-ambal Pedro parti daw
kino Jesus i, danen nang Pedro, Santiago daw Juan pakuyog Jesus na
miling naan ta datas na bukid. Na naan dya, nakita danen Pedro na
gaisab sura Jesus 3 daw iya na bayo sikad gid puti na sikad silaw. Ula
gid bayo na palatag ta maskin kino na manugbunak naan ta kalibutan
i na mas puti pa ta bayo Jesus. 4 Nali nang Elias daw Moises gapakita
ki danen daw gasugranen ki Jesus. 5 Gambal Pedro i ki Jesus, "Mistro,
miad gid man na naan ki di. Magbuat kay ta tallo na pasilungan. Isya
para ki kaon, isya para ki Moises daw isya man para ki Elias." 6 Iling
tan ambal din tak ula kanen nalam daw ino dapat din ambalen tenged
nakulbaan gid danen an. 7 Nali nang may panganod na galekkep ki danen
tanan. May namatian na gambal na naan ta panganod, "Yi ake na bata
na palangga ko. Mamati kaw ki kanen." 8 Gatan-aw danen Pedro naan ta
palibot daw ula en danen duma na nakita daw dili, Jesus nang.

---

[o] **8:34** Ta timpo Jesus, ittaw na pasintinsyaan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus, papas-an ki kanen krus an daw dleen din ta lugar na naan dya kanen an ilansang. Maski bui pa kanen na gapas-an ta krus, paryo en kanen an patay. Gani, *gapas-an ta iya na krus* beet ambalen taga-sunod Jesus dapat bilangen din na iya na kaugalingen patay en na yon man dili en iya na liag matuman. Iya en Jesus na liag dapat sunuron.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Na gategbeng Jesus daw danen Pedro alin ta bukid, paambalan din
danen an na dili mugid ta nakita danen dya naan ta bisan kino asta na
mabannaw alin ta patay Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan. 10 Tenged ta ambal Jesus, ula gid danen gasugid ta mga nakita
danen. Piro, na danen nang en, gainsaay danen an daw ino beet ambalen
Jesus na paambal din "mabannaw alin ta patay".
11 Ta yon man na uras, gainsa danen an ki Jesus, "Man-o tak mga
manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gambal na kinanglan Elias ya muna
anay mabot bag-o Pinili Ta Dyos Na Mag-ari?"[p] 12 Sabat Jesus, "Matuod
iran an na patudlo na Elias ya muna anay mabot aged kanen magpriparar
ta tanan para ta pag-abot ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Isipen nyo nasulat
parti ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan daw
man-o tak naambal dya na maagian din tama na malain na buat ta mga
gakuntra ki kanen daw sikwayen man kanen an ta mga ittaw. 13 Sugiran
ta kyo na mama ya na paryo ki Elias abot en daw pabuat ta mga ittaw ki
kanen mga malain na liag danen buaten paryo ta ambal naan ta sinulat
na pulong ta Dyos parti ta matabo ki kanen."

Bata Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43a)

14 Na gabalik en Jesus i daw danen Pedro naan ta duma na mga
tinudluan Jesus, nakita danen na sikad tama na mga ittaw gatipon dya daw
pila man na mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gadiskusyon naan
ta iya na mga tinudluan. 15 Na nakita kanen i ta mga ittaw, gatingala danen
an daw gadlagan na marani ki kanen aged mag-atag ta taod. 16 Gainsa
kanen i ta iya na mga tinudluan, "Ino padiskusyunan nyo daw mga
manugtudlo?" 17 May mama na naan ta mga ittaw na gatipon dya gasabat,
"Mistro, padala ko di ake na bata na mama para ayaren no tak naseddepan
ta malain na ispiritu na gapaapa ki kanen. 18 Daw abuton na pagaeman
kanen an ta malain na ispiritu, palampes kanen an naan ta basak, gabula
iya na baba, gabaggit iya na ngipen daw gamiskeg iya na lawa. Gapangabay
a ta imo na mga tinudluan na pagwaen danen malain an na ispiritu, piro
dili danen masarangan." 19 Gambal Jesus i ta iya na mga tinudluan, "E-hey!
Kyo na mga ittaw ta yi na timpo, ula kaw gasalig ta Dyos! Asta kan-o a pa
na magduma ki kyo daw magsakripisyo bag-o kaw magsalig ta Dyos? Dleen
nyo di ki yaken bata an." 20 Pagsugo din, padala danen bata an ki kanen.
Pagprani ta bata, Jesus an nakita ta malain na ispiritu daw gapegpeleg
dayon bata ya daw gulpi nang tumba daw galigid naan ta basak na gabula

---

[p] **9:11** Naan ta Malakias 4:5 pwidi nyo mabasa parti ki Elias na muna mabot bag-o mabot Ginuo. Naan alin Malakias 4:5 tudlo ya ta mga manugtudlo na pasambit ta mga tinudluan Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya na baba. 21 Gainsa Jesus i ta amay ta bata ya, “Kan-o pa gailing ti imo
na bata?” Sabat ta amay ya, “Alin pa na sise kanen i. 22 Pirmi padala ta
malain na ispiritu kanen i naan ta apoy daw waig aged masunog daw
malemmes. Piro, daw may maimo ka, maluoy ka ki kami daw tabangan kay
no.” 23 Ambal Jesus, “Man-o tak gambal ka ‘daw may maimo a’? Yi ambal
ko, tanan na betang maimo ko para ta mga ittaw na gasalig ki yaken.”
24 Sabat dayon ta amay ya ta bata na tudo iya na kagi, “Gasalig a, piro
tabangan a no aged dili a magdua-dua.”
25 Na nakita Jesus na sikad tama na mga ittaw gadali-dali na gaprani,
paambalan din malain ya na ispiritu, “Kaon na malain na ispiritu na
gapaapa daw gapabengngel ta yi na bata, pasugo ta kaw na mwa ki
kanen daw dili ka en isab magseddep ki kanen.” 26 Pag-ambal din,
gasinggit malain ya na ispiritu daw papegpeleg din gid ta miad bata ya
daw mwa. Ula en gulag bata an na paryo patay gid. Tama na mga ittaw
na naan dya gambal, “Bata an patay en.” 27 Piro, paibitan Jesus lima an ta
bata daw bangunon. Dayon gatindeg bata an.
28 Pagpaayad Jesus ta bata, gaselled Jesus i naan ta ulian din na balay
daw iya na mga tinudluan gainsa ki kanen na danen nang, “Man-o tak
dili kay kapagwa ta malain na ispiritu naan ta bata ya?” 29 Sabat din,
“Ula duma na paagi na mwa iling sa na klasi ta malain na ispiritu daw
dili, paagi gid ta pagpangamuyo.”

Pag-ambal Isab Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Galin Jesus i daw iya na mga tinudluan ta lugar na dani ta bukid
daw gaagi naan ta Galilea. Dili miag Jesus na mlaman ta mga ittaw
na kanen anen dya 31 tak gatudlo kanen i ta iya na mga tinudluan. Ta
iya na pagtudlo, gambal kanen ki danen, “Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan dali nang en intriga naan ta mga gakuntra ki
kanen. Patayen danen kanen i, piro ta pangallo na adlaw alin ta iya na
kamatayen, mabannaw kanen i.” 32 Ula danen naintindii daw ino beet din
ambalen, piro gangawa danen an na mag-insa ki kanen.

Pinakadatas Na Katengdanan
(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-50)

33 Ta pagpanaw Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta Galilea, kabot
danen an naan ta banwa na Capernaum. Na gaselled en danen ta balay
na iran na dayunan, gainsa Jesus ki danen, “Ino gid padiskusyunan nyo
gina na gapanaw ki?” 34 Piro, ula danen gasasaba tak padiskusyunan
danen parti daw kino gid ki danen may pinakadatas na katengdanan.
35 Gapungko Jesus i daw paumaw din na marani dusi na apustulis.
Pambalan din danen an, “Daw kino gaandem ta datas na katengdanan,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kinanglan magpaebes kanen an daw manugsirbi ta tanan." 36 Pag-ambal
Jesus, gakamang kanen ta sise na bata na naan dya daw papatindeg din
naan ta tengnga. Pakengkeng din bata ya daw mambal ki danen, 37 "Daw
kino ki kyo na tenged ki yaken magbaton ta bisan isya na paryo ta yi na
bata, paryas man na yaken pabaton nyo. Daw kino ki kyo magbaton ki
yaken, dili nang yaken pabaton nyo. Pabaton nyo man gapadala an ki
yaken."
38 Gambal Juan i ki kanen, "Mistro, may nakita kay na ittaw na
gasambit man ta ngaran no ta iya na pagpagwa ta mga malain na
ispiritu. Paay nay tak dili ta kanen ya duma." 39 Ambal Jesus, "Dili nyo
ayen kanen ya. Impusibli na bisan kino, pagtapos din sambit ta ake na
ngaran ta iya na pagbuat ta katingalaan, mambal man kanen ta malain
kuntra ki yaken 40 tak bisan kino na ula gakuntra ki kiten, gatabang ki
kiten. 41 Sugiran ta kyo na daw kino magbuat ta miad ki kyo maskin mag-
atag ki kyo ta bisan isya nang na baso na waig na inemen tak sakep kaw
ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, sigurado gid na mabaton din dayad na bales
alin ta Dyos."

Mga Ambal Jesus Parti Ta Sala
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Daw kino na
kanen tenaan na makasala bisan isya nang ta kebes ko na mga tinudluan
na gapati ki yaken, mas miad pa daw tabiran iya na lieg ta bakod na
galingan na bato daw ulog kanen an naan ta dagat. 43 Daw imo na lima
tenaan na nakasala ka, dapat uturon no! Mas miad pa na ungkol isya
no na lima piro paselleren ka naan ta langit na mabui ta ula katapusan
kaysa na darwa imo na lima piro tupa ka naan ta impirno na may apoy
na dili mapatay 44 tak naan ta impirno maageman no segeng na sakit
tenged 'mga luod daw apoy dya dili mapatay'.[q] 45 Daw imo na batiis
tenaan na nakasala ka, dapat uturon no! Mas miad pa na ungkol isya
no na batiis piro paselleren ka naan ta langit na mabui ta ula katapusan
kaysa na darwa imo na batiis piro pilak ka naan ta impirno 46 tak naan
ta impirno maageman no segeng na sakit tenged 'mga luod daw apoy
dya dili mapatay'.[r] 47 Daw imo na mata tenaan na nakasala ka, dapat
lukaten no! Mas miad pa na isya nang imo na mata piro paselleren ka
naan ta kaarian ta Dyos kaysa na darwa imo na mata piro pilak ka naan
ta impirno 48 tak naan ta impirno maageman no segeng na sakit tenged

---

[q] **9:44** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo kwarintay-kwattro. [r] **9:46** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo kwarintay-sais.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'mga luod daw apoy dya dili mapatay'.[s] 49 Maagian ta tanan na mga
ittaw mga kabellay an aged magbag-o iran na batasan tak paryo ta apoy
na pagamit aged blawan an magpuro, mga kabellay an isya na paagi
na magkamang daw ino dili dayad naan ta batasan ta mga ittaw para
magmiad danen an."

50 Gambal pa Jesus i ta paanggid na iling ti, "Daw asin natimpla naan
ta pagkaan, magdayad lasa ta pagkaan. Piro, daw asin ula en gamasin,
ula en pulos tak impusibli na magmasin pa isab. Dapat na dayad inyo na
batasan paryo ta natimplaan ta asin para dayad pagdumaay nyo ta kada
isya."

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pagbelagay Ta Magsawa
(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

10 1 Galin Jesus i naan ta Capernaum daw miling ta prubinsya Judea
na gaagi naan dapit ta sennangngan ta Suba Jordan.[t] Tama eman
na ittaw gatipon naan ki kanen daw patudluan din danen an paryo ta
pirmi din na pabuat.

2 May mga Pariseo na giling ki Jesus aged dakep-dakepen kanen an
paagi ta insa para maakusaran daw may ambalen kanen an na kuntra ta
Mga Sinulat Moises. Gainsa danen an ki kanen, "Ino ta imo na isip? Naan
ta Mga Sinulat Moises patugot na mga mama magbelag ta iran na sawa?"
3 Ambal din, "Ngaran sa sugo ya ki kyo naan ta Mga Sinulat Moises?"
4 Sabat danen, "Patugot Moises na mga mama magbelag ta iran na sawa
daw magbuat danen anay ta kasulatan ta pagbelag." 5 Ambal Jesus, "Yon
na sugo parti ta pagbelag pasulat Moises tak kyo na mga linai Israel
dessen gid ulo. 6 Di' ba alin ta pag-umpisa ta kalibutan 'pabuat ta Dyos
mga ittaw na danen mama daw bai'?[u] 7 'Yon tenaan na mama malin ta
pudir ta iya na amay daw inay tak kanen daw iya na sawa magdumaay
8 na danen na darwa mimo na isya.'[v] Gani, mama daw bai na magsawa
dili en darwa. Danen isya nang en. 9 Tenged paisya ta Dyos mama an daw
bai, kuntra ta pagbeet din na belagen danen an ta bisan kino."

10 Pagtapos Jesus ta iya na pag-ambal naan ta mga Pariseo, gabalik
kanen naan ta balay na iya na dayunan. Naan dya iya na mga tinudluan
gainsa ki kanen parti ta paambal din. 11 Gasabat kanen, "Bisan kino na
mama na magbelag ta iya na sawa daw mangasawa kanen isab ta duma
na bai, kasala kanen an kuntra ta una din na sawa tak paryas man
gyapon na gaintra ta bai. 12 Yon man, bisan kino na bai na magbelag ta

---

[s] **9:48** Isaias 66:24 [t] **10:1** Ta timpo Jesus, ula gasapakay mga Judio an daw mga Samaritano. Katamaan ta mga Judio, daw manaw danen an alin ta Galilea na munta ta Judea, galakted danen an naan ta sennangngan ta Suba Jordan daw naan dya gaagi aged dili kaagi naan ta prubinsya Samaria. [u] **10:6** Genesis 1:27 daw 5:2 [v] **10:8** Genesis 2:24

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya na sawa daw mangasawa kanen isab ta duma na mama, kasala kanen
an tak paryas man gyapon na gaintra ta mama."

Pagbindisyon Jesus Ta Mga Bata
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 May mga ittaw na gaprani ki Jesus na gadala ta iran na mga bata
para itungtong din iya an na lima naan ta mga bata daw bindisyunan
danen an. Piro, pasaway ta iya na mga tinudluan mga gadala ya.
14 Pagkita Jesus, gagilek kanen an daw pambalan din, "Bay-an nyo nang
mga bata an na magprani ki yaken. Dili nyo danen an pegengan tak mga
paryo ki danen sakep ta pagdumala ta Dyos. 15 Sakep gid ta pagdumala
ta Dyos mga ittaw na paryo ki danen daw sugiran ta kyo na bisan kino
na magpasakep ta pagdumala ta Dyos na dili kanen magparyo ta bata
na gasalig na ula gadua-dua, impusibli na kanen an makalabet naan ta
mga ittaw na padumalaan ta Dyos." 16 Pag-ambal din, pakengkeng din
mga bata an daw patungtong din iya an na lima naan ki danen daw
bindisyunan danen an.

Insa Ki Jesus Parti Ta Kabui Na Ula Katapusan
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Na manaw en Jesus i aged magpadayon ta iya na byai miling ta
Jerusalem, may mama na gadlagan na marani ki kanen daw galuod naan
ta atubangan din. Gambal mama an, "Mistro, nlaman ko na matareng ka.
Ino dapat ko na buaten aged maangken kabui na ula katapusan?" 18 Sabat
din, "Man-o tak paumaw a no na matareng? Ula duma na matareng daw
dili, Dyos nang. 19 Nlaman no mga sugo ta Dyos na, 'Dili ka magpatay,
dili ka mag-intra ta bai, dili ka manakaw, dili ka magtistigo ta dili
matuod, dili ka magdaya, daw tauron no imo na amay daw inay.' "[w]
20 Sabat ta mama an, "Mistro, tanan na sugo na pasambit no patuman
ko alin na sise a pa." 21 Patan-aw din mama an na may pagpalangga daw
paambalan, "May isya pa na ula no nabuat. Muli ka daw bligya no imo
na mga pagkabetang daw bayad an iatag no ta mga imol tak sigurado na
maangken no dayad na bales na patagana ta Dyos naan ta langit. Daw
matuman no en ambal ko, malik ka daw muyog ki yaken aged isya ka
man na tinudluan ko."
22 Nagulpian mama an ta iya na pagmati ta ambal Jesus. Gapanaw
kanen an na nasebean tak tama gid iya na mga pagkabetang. 23 Patan-aw-
tan-aw Jesus iya na mga tinudluan naan ta iya na palibot daw mambal,
"Mga ittaw na manggaranen bellay gid magpasakep naan ta pagdumala
ta Dyos."

---

[w] **10:19** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Mga tinudluan Jesus gatingala gid ta iya na ambal. Ambal din isab
ki danen, “Mga arey, mga ittaw na manggaranen bellay gid magpasakep
naan ta pagdumala ta Dyos. 25 Mas dali pa ta bakod na ayep na
kamilyo meddep naan ta lungag ta dagem kaysa ittaw na manggaranen
magpasakep naan ta pagdumala ta Dyos.” 26 Pag-ambal din, gatingala pa
gid danen an daw gaisturyaay, “Ta, daw iling tan na bellay para ta mga
manggaranen, impusibli na may maluwas alin ta silot ta Dyos!” 27 Patan-
aw Jesus danen an daw ambal din, “Impusibli ta ittaw, piro dili impusibli
ta Dyos tak tanan mabuat din.”
28 Ambal Pedro ki Jesus, “Ta, kami a? Padilian nay tanan aged muyog
ki kaon.” 29 Sabat Jesus, “Matuod na padilian nyo tanan. Piro, gambal
a ki kyo na may dayad na bales na alin ta Dyos para ta bisan kino na
padilian din iya na balay, mga utod, amay daw inay, mga bata daw mga
basak aged munod ki yaken daw magsugid ta miad na balita 30 tak naan
ta yi na timpo mas tama pa na mabaton din kaysa ta mga padilian din.
Mabaton din mga balay, mga utod, inay, mga bata, mga basak, daw asta
maagian din man mga kabellay tenged ta mga pabuat ta mga gakuntra ki
kanen daw naan ta timpo na mabot may kabui na ula katapusan. 31 Tama
anduni na may datas na katengdanan na ta uryan magbaba daw tama
man anduni na may baba na katengdanan na ta uryan magdatas.”

Pangallo Na Pagsambit Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Ta pag-iling Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta Jerusalem, abot
adlaw na galin danen an ta Suba Jordan na gaagi danen naan ta dalan
na munta ta Jerusalem. Jesus i naan ta unaan. Gatingala iya na mga
tinudluan na miling kanen naan ta Jerusalem daw duma na mga ittaw na
gasunod man nadlek daw ino matabo dya ki kanen. Ta iran na pagpanaw,
paprani Jesus dusi an na apustulis naan ki kanen daw papadyo alin ta
duma na mga ittaw aged isturyaen din na danen nang. Pasugiran din
ta matabo ki kanen naan ta Jerusalem, 33 “Matian nyo gid ambalen ko
i ki kyo. Gapanaw ki na munta en naan ta Jerusalem daw naan dya
Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan intriga naan ta
mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises. Sintinsyaan kanen ta kamatayen daw intriga naan ta mga dili-
Judio. 34 Pagayyaan danen kanen i, ileban, latiguon daw patayen. Piro, ta
pangallo na adlaw, mabannaw kanen i.”

Ayo Santiago Daw Juan Naan Ki Jesus
(Mateo 20:20-28)

35 Danen i Juan daw Santiago na mga kabataan Zebedeo gaprani ki
Jesus daw gambal, “Mistro, may ayuon kay inta ki kaon.” 36 Gainsa Jesus

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i, “Ngaran sa inyo an na ayuon?” 37 Sabat danen, “Pwidi kay no tagan ta
pabor na daw papungkuon ka na magdumala, papungkuon kay no man
naan ta kilid no na isya an naan dapit ta tuo daw isya an a, naan dapit
ta wala.” 38 Piro, ambal Jesus, “Ula nyo nlami daw ino inyo na paayo.
Masarangan nyo taan na maagian daw antuson ake an na maagian
daw antuson na segeng na kabellay daw kasakit?” 39 Sabat danen, “Ee,
masarangan nay.” Ambal Jesus, “Igo ambal nyo an. Maagian nyo daw
antuson segeng na kabellay daw kasakit na maagian ko. 40 Piro, dili
yaken magpili daw kino mungko naan dapit ta tuo daw wala ta kilid ko
tak para nang ta mga ittaw na pataganaan ta Dyos.”
41 Na namatian ta sampulo na apustulis parti ta paayo ya ki Jesus,
gagilek danen an ki Santiago daw Juan. 42 Gani, paumaw Jesus na
marani danen an tanan daw ambal din, “Nlaman nyo na mga ittaw
na pakala ta mga dili-Judio na iran na mga manugdumala gaabuso ta
iran na pagdumala daw iling man tan mga dili-Judio na may datas na
katengdanan ta iran na pagdumala. 43 Piro, dapat dili kaw iling tan tak
daw kino ki kyo na liag din na datas iya na katengdanan naan ki kyo
na ake na mga tinudluan, dapat na kanen an magsirbi ki kyo na iya na
mga duma na paryo kanen inyo na manugsirbi. 44 Daw kino man ki kyo
gaandem na magpanguna ki kyo na ake na mga tinudluan, dapat na
kanen an magsirbi ki kyo tanan na iya na mga duma na paryo kanen
inyo na suguon. 45 Bisan Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan, tuyo din ta pag-iling di ta kalibutan i dili para sirbian ta mga
ittaw. Giling di kanen para magsirbi ta duma daw mag-atag man ta iya
na kabui para matubos tama na mga ittaw alin ta silot ta iran na mga
sala.”

Pagpaayad Jesus Ki Bartimeo
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

46 Ta pagpanaw Jesus daw iya na mga tinudluan munta ta Jerusalem,
kabot danen an naan ta syudad na Jerico. Na galin en kanen i ta Jerico
duma ta iya na mga tinudluan daw ta sikad tama na mga ittaw, may
gapalimos na bulag na gamungko naan ta kilid dalan na iran na agian.
Iya na ngaran Bartimeo na beet ambalen “bata Timeo”. 47 Na namatian
din na Jesus na taga-Nazaret gaagi dya, gasinggit kanen i, “Jesus! Apo
Ari David![x] Maluoy ka ki yaken!” 48 Pasaway kanen i ta tama na mga
ittaw na dili kanen magsagbak. Piro, gasinggit pa gid kanen i ta tudo,
“Apo Ari David! Maluoy ka ki yaken!” 49 Gateneng Jesus i daw mambal,

---

[x] **10:47** Ta timpo Jesus, daw may mag-ambal *Apo Ari David,* beet ambalen *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* na yon man Jesus. Pwidi nyo mabasa parti ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Umawen nyo kanen an na miling di." Paumaw danen bulag an daw
ambal danen, "Biskegen no nakem no an! Mindeg ka! Gumaw kanen
an ki kaon." 50 Papilak dayon ta bulag iya na pangkegme na bayo daw
gadali-dali tindeg na miling ki Jesus. 51 Ambal Jesus ki kanen, "Sugiran a
no daw ino liag no na buaten ko para ki kaon." Ambal din, "Mistro, liag
ko na makakita." 52 Ambal Jesus, "Sigi, manaw ka en. Nayad ka en tenged
ta imo na pagsalig ki yaken." Dayon kakita kanen an daw gaduma ta mga
gakuyog ki Jesus.

Pagselled Jesus Naan Ta Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

11 1 Na dani nang en ta Jerusalem Jesus i daw mga gakuyog ki
kanen, kabot danen ta lugar ta darwa na baryo na Betfage
daw Betania na naan ta Bukid Olibo. Pasugo din darwa ta iya na mga
tinudluan 2 na ambal din, "Miling kaw ta baryo na naan ta unaan.
Pagselled nyo dya, makita nyo dayon isya na asno na bata pa na ula pa
gid nasakayi na gaigot dya. Badbaren nyo igot an daw dleen nyo di asno
an. 3 Daw may ittaw na mag-insa ki kyo, 'Man-o tak pakamang nyo asno
an?' sabaten nyo, 'Kinanglan ta Ginuo asno i daw balik din man.' "
4 Giling danen ta baryo ya daw nakita danen isya na asno na bata
pa na naan ta kilid dalan na gaigot naan ta ngaan ta isya na balay. Na
pabadbad nang pa danen igot ta asno, 5 mga ittaw na naan dya gatindeg
gainsa, "Man-o tak pabadbad nyo igot an ta asno?" 6 Gasabat danen paryo
ta ambal Jesus ki danen daw pabay-an nang en danen an na pakamang
asno an. 7 Padala danen asno an ki Jesus daw paapinan danen ta iran
na mga bayo tudtod an ta asno daw gasakay Jesus i.[y] 8 Pagsakay din,
gapadayon danen Jesus na munta ta Jerusalem. Tama na mga ittaw
gauna ki kanen na galadlad ta iran na mga bayo naan ta dalan na
agian din daw duma man ya, patagtag danen naan ta dalan mga pasasa
na daon ta palma na alin ta mga uma aged ipakita iran na pagtaod
ki kanen.[z] 9 Mga ittaw na gauna ki Jesus daw duma na gasunod man
gasinggit,

"Dayawen ta Dyos an!
Dayawen gabot an na papadala ta Ginuo Dyos![a]
10 Dayawen kanen i na gabot na magpadayon ta pagdumala
ta ate na kaapuan na Ari David!

---

[y] **11:7** Isaias 62:11; Zacarias 9:9 Ta timpo Jesus, daw may mabot na ari, katamaan ki danen gasakay ta dayad na kabayo aged makita ta mga ittaw na datas iran na katengdanan. Piro, Jesus an dili iling tan ta iya na pag-abot tak gasakay kanen an ta asno na ayep na pagamit para ta pangarga. [z] **11:8** Kaugalian ta mga Judio anay pa sa na dalan na agian ta ari paapinan danen aged ipakita iran an na pagtaod ki kanen. Naan ta 2 Mga Ari 9:13 pwidi nyo mabasa parti ta iling tan na kaugalian. [a] **11:9** Mga Salmo 118:26

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dayawen ta Dyos an na naan ta langit!”
11 Pag-abot danen Jesus naan ta Jerusalem, gaselled kanen an ta sular
ta Timplo daw patan-aw din mga betang naan ta selled. Piro, tenged
na dali nang en magsalep adlaw an, gagwa kanen na miling ta Betania
duma ta dusi na apustulis daw naan dya gapalambay ta kilem.

Kaoy Na Igos Na Ula Bunga
(Mateo 21:18-19)

12 Na adlaw en, galin Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta
Betania. Ta iran na pagpanaw na malik ta Jerusalem, kanen i nletem.
13 Nakita din naan ta dili gid madyo isya na kaoy na igos na gagabong ta
daon. Papranian din aged tan-awen daw may bunga, piro ula gid kanen
may nakita na bunga. Ubos nang daon tenged dili pa timpo na mamunga
mga kaoy na igos. 14 Dayon din pambalan igos an, “Umpisa anduni, ula
en may kakaan ta imo na bunga.” Yon na ambal Jesus namatian ta iya na
mga tinudluan.

Pagpagwa Jesus Ta Mga Gabligya Naan Ta Timplo
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

15 Na Jesus i daw iya na mga tinudluan naan en ta Jerusalem, gaselled
isab kanen an ta sular ta Timplo daw papagwa din mga ittaw dya na
gabligya daw mga gamalit ta mga pang-alad para ta Dyos. Patumba din
mga lamisaan ta mga manugbalyo ta kwarta[b] daw mga pungkuan ta mga
gabligya ta salampati na pang-alad. 16 Ula kanen gatugot na mga ittaw na
gadala ta iran na mga bligya magi naan ta sular ta Timplo. 17 Galaygay
kanen ta mga ittaw, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos, kanen an gambal,
‘Ake na balay umawen na
balay pangamuyuan para ta tanan na mga ittaw.’ ”[c]
Ambal pa Jesus, “Piro, pabuat nyo iya na balay na ‘taguan ta mga
manakaw’.”[d]
18 Na namatian ta mga manugdumala na mga pari daw mga
manugtudlo ta Mga Sinulat Moises parti ta pabuat Jesus naan ta Timplo,
gangita danen ta paagi na ipapatay Jesus i tak nadlek danen ki kanen
tenged mga ittaw nadayaran gid ta iya na mga patudlo.
19 Pagsalep ta adlaw, gagwa Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta
syudad.

---

[b] **11:15** Naan ta Timplo, kwarta ta mga Romanen pabalyo ta mga ittaw para ta kwarta ta mga Judio aged malit danen ta ayep na pang-alad para ta Dyos. [c] **11:17** Isaias 56:7
[d] **11:17** Jeremias 7:11 Kaambal Jesus na *pabuat nyo iya na balay na ‘taguan ta mga manakaw’* tenged subla ginansya ta mga gabligya ta mga pang-alad daw mga gabalyo ta kwarta.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ambal Jesus Parti Ta Pagsalig Naan Ta Dyos
(Mateo 21:20-22)

20 Na sellem en, gapanaw Jesus i daw iya na mga tinudluan na malik
ta Jerusalem. Ta iran na pagpanaw, nakita danen na kaoy na igos na
pasumpa din gakeseg asta gid ta gamot. 21 Nademdeman Pedro ambal ya
Jesus naan ta igos daw ambal din, "Mistro, lagen no! Gakeseg igos an na
pasumpa no."
22 Sabat Jesus, "Kinanglan magsalig kaw nang ta Dyos. 23 Gakeseg
igos an tenged gid ta ake na ambal daw sugiran ta kyo na bisan kino
na mambal ta yi na bukid, 'Akwaten ka ta Dyos daw ilabyog naan ta
dagat,' daw gapati gid kanen na ula gadua-dua na matabo, iya na ambal
matuman. 24 Gani, gambal a ki kyo na bisan ino inyo na pangayuon
paagi ta pangamuyo, daw magpati kaw na mabaton nyo, iatag gid ki kyo.
25 Daw mangamuyo kaw, patawaren nyo anay daw kino kasala ki kyo
aged ate na Amay na naan ta langit magpatawad man ki kyo ta inyo na
mga sala. 26 Piro, daw dili kaw magpatawad, dili kaw man patawaren ta
ate na Amay na naan ta langit."[e]

Insa Ki Jesus Parti Ta Iya Na Uturidad
(Mateo 21:23-37; Lucas 20:1-8)

27 Gabalik Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta Jerusalem daw
gaselled naan ta Timplo. Na kanen i gapanaw-panaw ta sular ta Timplo,
may mga manugdumala na mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises daw duma pa na mga gadumala ta mga Judio na gaprani ki kanen
28 daw gainsa, "Indi alin imo na uturidad ta mga pabuat no naan ta
Timplo i? Kino gaatag ki kaon ta imo na uturidad aged buaten iling ya
sa?"
29 Sabat Jesus ki danen, "Minsa a anay ki kyo. Daw masabat a nyo,
isugid ko daw indi alin ake na uturidad ta pagbuat ko ta iling sa naan ta
Timplo i. 30 Yi ake na insa: Juan ya na manugbautismo, indi alin iya na
uturidad ta pagbautismo din ta mga ittaw? Ino ta inyo na isip, naan alin
ta Dyos, naan alin ta ittaw? Sabaten a nyo."
31 Gaisturyaay danen an daw ino iran na isabat. Ambal danen, "Daw
sabaten ta 'naan alin ta Dyos', insaan ki din 'Man-o tak ula kaw gapati
ki Juan?' 32 Piro, dili ta man masabat 'naan alin ta ittaw'!" Iling tan iran
na isip tak nadlek danen an na basi mga ittaw an dya magbuat ta malain
na kuntra ki danen tenged pakala gid ta mga ittaw Juan ya na isya na
prupita na alin ta Dyos.

---

[e] **11:26** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo binti-sais.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33 Tenged ula danen may isabat ki Jesus, ambal danen ki kanen, “Ula
nay nlami.” Ambal din ki danen, “Dili ko man isugid ki kyo daw indi alin
ake na uturidad ta mga pabuat ko naan ta Timplo i.”

Mga Malain Na Gaagsa Ta Taneman Ta Ubas
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 1 Gaisturya pa Jesus i naan ta mga manugdumala na mga pari,
mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw duma pa na mga
gadumala ta mga Judio paagi ta isya na paanggid. Ambal din, “May
mama na gatanem ta ubas naan ta iya na uma daw pakuralan din.
Gakutkot man kanen ta lungag daw naan dya gabuat ta pegaan ta ubas.
Gapatindeg man kanen ta turi na bantawan ta manugbantay. Tapos
ta tanan din na ubra, papaagsa din ubasan ya daw miling ta madyo
na lugar. 2 Na timpo en ta pagpupo ta mga ubas, papailing din isya ta
mga suguon din naan ta mga gaagsa ta ubasan aged kamangen naan ki
danen parti din ya ta tubbas ta iya na ubasan. 3 Pag-abot dya ta suguon,
pagabling danen kanen ya daw pabugbog daw papauli na ula dala.
4 Papailing man ta tag-iya isya pa na suguon, piro papakang danen naan
ta ulo suguon ya daw pagayyaan. 5 Papailing din isya pa gid na suguon,
piro papatay danen. Iling man tan pabuat danen ta tama na mga suguon
na papailing din. Duma an pabugbog danen daw duma ya papatay. 6 Isya
nang gid en na pwidi din masugo, iya na palangga na bata na mama.
Papailing din iya na bata tak ambal din ta iya na kaugalingen, ‘Sigurado
na tratuon danen ta miad ake i na bata.’
7 “Piro, na nakita danen bata ya ta tag-iya, gaisturyaay danen, ‘Yon
manubli ta uma na i. Sigi, patayen ta kanen an aged ate nang en
panublien din an.’ 8 Pagtapos danen ta iran na pag-isturyaay, pagabling
danen kanen an, papatay daw payudyod pagwa naan ta ubasan.”
9 Pagtapos Jesus ta isturya, painsaan din mga gadumala an ta mga
Judio, “Ta, ino buaten ta tag-iya? Simpri ilingan din mga gaagsa ya
daw patayen daw paagsa din iya na ubasan naan ta duma na mga ittaw.
10 Paryo kaw inyo na ula kabasa ta ambal naan ta sinulat na pulong ta
Dyos na iling ti:

‘Bato an na ta isip ta mga manug-ubra ta balay dili magamit,
yon gid pamag-ang na bato.[f]
11 Yi tanan pagbeet ta Ginuo Dyos daw gatingala ki gid!’ ”[g]

---

[f] **12:10** Ta timpo Jesus, tama na balay ta mga Judio na buat alin ta mga kinurti na bato. Pinakaimpurtanti na bato pamag-ang an na pabetang naan ta pamusod na naan dya umpisa ta pagdapat ta duma na kinurti na mga bato. Ta pagsambit Jesus ta *mga manug-ubra ta balay,* beet ambalen din mga manugdumala ta mga Judio. *Pamag-ang na bato* na pasambit din beet ambalen iya na kaugalingen. [g] **12:11** Mga Salmo 118:22-23

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Pag-ambal Jesus, liag ta mga manugdumala na mga pari, mga
manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga gadumala ta mga Judio
na dakepen inta Jesus i tak naintindian danen na danen paisturya din
naan ta iya na paanggid.[h] Piro, nadlek danen an na basi mga ittaw dya
magbuat ta malain kuntra ki danen. Tenged ula danen mabuat, padilian
danen Jesus i daw manaw.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbayad Ta Buis
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

13 Pasugo ta mga gadumala ta mga Judio pila na mga Pariseo daw pila
man na mga ittaw na gasunod ki Herodes[i] na miling danen an ki Jesus
daw dakep-dakepen kanen an paagi ta mga insa. 14 Yon na giling danen
an ki kanen daw mambal, "Mistro, nlaman nay na ula ka pagbula daw
ula ka may papaburan tak maskin kino pa na ittaw paryo nang imo na
pagtratar ki danen daw gatudlo ka ta kamatuuran parti ta kabebet-en
ta Dyos. Sugiran kay no tuo. Ta imo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises
patugutan ki na magbayad ta buis naan ta pangulo ta Roma? 15 Magbayad
ki? Dili ki magbayad?" Piro, nlaman Jesus na danen an gapakuno-kuno
nang na iran na pag-insa terek ta iran na nakem. Pambalan din danen
an, "Liag nyo nang na dakep-dakepen a paagi ta ake na sabat! Dawatan
a nyo ta isya na sinsilyo na paryo ta pabayad nyo ta buis tak lagen ko."[j]
16 Padawat danen sinsilyo na paryo ta iya na paayo. Ambal din, "Iya ti na
sura daw ngaran naan ta yi na sinsilyo?" Sabat danen, "Iya ta pangulo ta
Roma." 17 Ambal din, "Ta, daw ino iya ta pangulo ta Roma, iatag nyo ki
kanen. Daw ino iya ta Dyos, iatag nyo ta Dyos." Pagmati danen ta ambal
Jesus, gatingala gid danen an ki kanen.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbannaw
(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 May mga Saduseo[k] na giling ki Jesus aged dakep-dakepen kanen an
paagi ta insa parti ta pagbannaw tak ula danen an gapati na mabannaw
mga patay an. 19 Ambal danen ki kanen, "Mistro, naan ta Mga Sinulat
Moises may sunuron ki na daw mama na may sawa mapatay na ula
kanen bata ta iya na sawa, dapat paus-os katengdanan din naan ta iya
na mangngod aged makabata para ki kanen. 20 Alimbawa: may pitto na

---

[h] **12:12** Mga manugdumala na mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga gadumala ta mga Judio liag danen na dakepen inta Jesus tenged naan ta paanggid na paisturya Jesus danen an pakumparar ta malain na mga gaagsa. [i] **12:13** *Mga ittaw na gasunod ki Herodes* isya na grupo ta pulitika na gapati na dapat pirmi may isya ta mga linai Herodes na magdumala ta mga Judio. [j] **12:15** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo kinsi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw. [k] **12:18** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Saduseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mag-utod na mama. Kamagulangan ya nangasawa daw napatay na ula
kanen an bata. 21 Nabalo ya pasawa ta pangarwa na utod. Piro, napatay
man pangarwa ya na utod na ula danen an bata. Iling man tan natabo
ta pangallo ya na utod. 22 Natabo iling tan ta pitto na mag-utod tak
tanan danen kasawa ta bai na balo, piro napatay na ula danen bata. Ta
uryan, bai ya napatay man. 23 Ta, daw mabot timpo na mabannaw mga
patay, kino ki danen na mag-utod matuod na sawa ta bai ya tak danen
na pitto ubos kasawa ki kanen?" 24 Sabat Jesus, "Sala inyo na isip tak ula
kaw nalam daw ino naan ta sinulat na pulong ta Dyos daw ula kaw man
gapati na Dyos may gaem ta pagbannaw ta mga patay. 25 Daw mabannaw
mga patay ya, dili danen mangasawa tak paryo danen ta mga angil naan
ta langit na ula gasawaay. 26 Parti man ta pagbannaw, paryo kaw inyo
na ula kabasa ta ambal ta Dyos naan ta sinulat Moises. Naan ta isturya
parti ta tanem na galegleg, Dyos gambal ki Moises, 'Yaken i Dyos danen
Abraham, Isaac daw Jacob.'[l] 27 Iling tan na ambal ta Dyos pamatuod na
mga ittaw na napatay mabannaw tak dili kanen an Dyos ta mga patay.
Dyos kanen an ta mga bui. Sala gid inyo na isip!"

Sikad Impurtanti Na Mga Sugo
(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

28 May manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gaprani ki Jesus daw
namatian din pagdiskasay danen Jesus daw mga Saduseo parti ta
pagbannaw. Na namatian din na dayad sabat Jesus, gainsa kanen an, "Ta
tanan na sugo ta Dyos, ino pinakaimpurtanti?"
29 Sabat Jesus, "Naan ta sinulat Moises pinakaimpurtanti na sugo.
Ambal din,
'Mga linai Israel, mamati kaw!
Ginuo na ate na Dyos, kanen nang gid Ginuo.
30 Gugmaen no Ginuo an na imo na Dyos na terek gid ta imo na
tagipusuon.
Ipakita no imo an na gugma paagi ta ugali, isip daw mga
buat.'[m]
31 Yi pangarwa na impurtanti na sugo:
'Gugmaen no duma na mga ittaw
paryo man ta paggugma no ta imo na kaugalingen.' "[n]
Ambal din man, "Ula en sugo na mas impurtanti kaysa ta darwa na i."
32 Ambal ta manugtudlo, "Mistro, dayad gid sabat no. Igo imo na
ambal na may isya nang na Dyos daw ula en duma. 33 Igo man na
dapat gugmaen ta kanen an na terek gid ta tagipusuon daw ipakita ate

---

[l] **12:26** Naan ta Exodo 3:1-6 daw Mga Binuatan 7:30-32 pwidi nyo mabasa isturya parti ta tanem na galegleg. [m] **12:30** Deuteronomio 6:4-5 [n] **12:31** Levitico 19:18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na gugma paagi ta isip daw mga buat, daw igo man na dapat ate na
paggugma naan ta duma paryo ta ate na paggugma ta kaugalingen ta tak
ate na pagtuman ta yon na mga sugo mas impurtanti kaysa ta tanan na
alad naan ta Dyos asta ta mga ayep na paiyaw para ialad."
34 Nlaman Jesus na igo gid sabat ta manugtudlo daw ambal din, "Dili madyo
na bilangen ka ta Dyos na isya man ta mga ittaw na iya na padumalaan."
Pagtapos Jesus ta ambal, ula may nangiseg na mag-insa pa ki kanen.

Ambal Jesus Parti Ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Na gatudlo Jesus i naan ta Timplo, gambal kanen, "Man-o tak gambal
mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari linai Ari
David? 36 David mismo, na pagaeman kanen ya ta Dyos Ispiritu Santo gambal,
'Ginuo Dyos gambal ta ake na Ginuo,
"Mungko ka di naan dapit ta ake i na tuo
asta na mapirdi ko imo na mga kuntra." ' "[o]
37 Ambal man Jesus, "Daw iling tan ambal Ari David parti ta Pinili Ta
Dyos Na Mag-ari na paumaw din na iya na Ginuo, di' ba Pinili Ta Dyos Na
Mag-ari dili nang basta na linai Ari David?"
Tama na mga ittaw na naan dya gamati ki Jesus daw nalipay danen ta
iran na namatian.

Pagpaandam Jesus Parti Ta Mga Manugtudlo Ta Mga Sinulat Moises
(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

38 Na gatudlo Jesus i ta mga ittaw, gambal kanen, "Mag-amblig na dili kaw
magparyo ta mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Daw mamasyar danen
an, gasuot danen ta langkaw na bayo na maalen aged ipakita na datas iran na
katengdanan. Daw naan danen an ta lugar na naan dya tama na mga ittaw,
liag gid danen na mga ittaw mag-atag ta taod ki danen. 39 Daw naan danen
an ta mga balay tipunan, liag gid danen na naan danen ta pungkuan na para
ta impurtanti na mga ittaw. Iling man tan daw mandegek danen an. 40 Sikad
man danen an manluko ta mga balo na bai daw paubos danen pangabuian ta
mga balo. Gapakuno-kuno danen an na riliyuso paagi ta lawig na pangamuyo
naan ta tama na mga ittaw aged dili mlaman na mga pabuat an danen malain.
Tenged iling tan mga buat danen, maageman danen segeng na silot ta Dyos."

Alad Ta Bai Na Balo
(Lucas 21:1-4)

41 Na Jesus i naan ta Timplo, gamungko kanen tengnged ta ugsakan
ta alad daw gatan-aw ta mga ittaw na gaulog dya ta iran na kwarta.

---

[o] **12:36** Mga Salmo 110:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tama na mga manggaranen gaulog ta bakod na kantidad. 42 May gaprani
na balo na bai na pubri. Paulog din darwa na sinsilyo na derse na may
pinakatise na balor.[p] 43 Paumaw Jesus na marani iya na mga tinudluan
daw ambal din, "Daw lagen, sise gid paulog an ta pubri na balo. Piro,
sugiran ta kyo na mas bakod pa naatag din kaysa ta naatag ta tanan na
gaulog ta kwarta para ta Timplo 44 tak paalad an danen subla nang ta
iran na mga manggad na dili en danen kinanglan. Piro, maskin ula gid ta
ula balo an, paalad din tanan din na pangabuian."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Adlaw Na Mabot
(Mateo 24:1-28; Lucas 21:5-24)

13 1 Na gapanaw Jesus i na mwa ta Timplo, isya ta iya na mga
tinudluan gambal, "Mistro, lagen no. Dayad Timplo i! Darko mga
bato an na pagamit ta pagbuat ta Timplo daw dayad na pagpatindeg ta
mga bilding!"[q] 2 Sabat Jesus ki kanen, "Matuod nyan. Makita nyo pa yi na
mga bilding na dayad, piro mabot adlaw na magubba gid Timplo i daw
tanan na bato ta Timplo mawasak na ula gid maskin isya nang na bato na
gasampaw pa naan ta duma na bato."
3 Giling danen i Jesus naan ta Bukid Olibo. Na gamungko kanen i
dya na gatubang ta Timplo, danen i Pedro, Santiago, Juan daw Andres
gainsa ki kanen na danen nang, 4 "Sugiran kay no tuo daw kan-o matabo
nyan na paambal no. Ino sinyalis na pamatuod na mabot en timpo na
matuman ambal no?" 5 Ambal din ki danen, "Mag-andam kaw gid aged
dili kaw maluko 6 tak tama na mga ittaw miling ki kyo na akuon danen
ake na ngaran ta iran na kaugalingen daw ambalen danen, 'Yaken i Pinili
Ta Dyos Na Mag-ari.' Ta iling tan na buat danen, tama na ittaw maluko
danen. 7 Daw kamati kaw ta mga gira na dani ki kyo daw kabalita na
naan ta madyo may gira man, dili kaw mataranta tak naan ta plano ta
Dyos na matabo anay iling an tan. Piro, katapusan ta yi na timpo[r] mabot
pa. 8 Mga nasyon maggiraay daw mga kaarian kuntra ta kaarian. May
mga linog naan ta lain-lain na mga lugar daw may segeng na letem. Piro,
tanan na iling tan umpisa nang pa ta segeng na kakulian na maagian ta
mga ittaw paryo ta mabatyagan ta bai na manugbata en na umpisa nang
pa gapasakit.
9 "Mag-andam kaw tak may mga ittaw na magdakep ki kyo na intriga
kaw naan ta mga gadumala ta inyo na banwa aged usisaen. Tenged ta

---

[p] **12:42** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo kwarintay-dos, ta timpo Jesus disi-sais na buok gabalor ta suol ta isya uras na ubra ta isya na ittaw. [q] **13:1** Timplo ya ta mga Judio pakabig na isya ta mga dayad gid na bilding na patukod anay pa sa. Timplo ya nauman alin ta sikad darko na mga bato na kurti an riktanggulo. Beg-at an ta duma na mga bato mga 45,500 kilos. [r] **13:7** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inyo na pagsunod ki yaken, kastiguon kaw naan ta mga balay tipunan
daw patubangen naan ta mga gubirnador daw mga ari. Daw naan dya,
magpamatuod kaw naan ki danen parti ta inyo na pagpati ki yaken.
10 Miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos masugid anay naan ta mga
ittaw ta tanan na nasyon bag-o mabot katapusan ta yi na timpo tak iling
tan plano ta Dyos. 11 Ta timpo na kyo dakepen daw dleen naan ta kurti,
dili kaw dayon magpalibeg daw ino isabat nyo. Daw uras en na kyo
kinanglan na mag-ambal, iambal nyo nang paambal an ta Dyos Ispiritu
Santo ki kyo tak alin ki kanen inyo na iambal, dili alin ki kyo."

12 Gambal pa Jesus i, "Ta yon man na timpo ta kakulian, may mga
ittaw na iran na mga utod ipapatay danen paagi ta iran na pagtraydor.
Iling man tan buaten ta mga amay naan ta iran na kabataan. Mga bata
magbatok ta iran na mga ginikanan daw ipapatay man danen iran na
mga ginikanan. 13 Demetan kaw ta tanan tenged sakep kaw ki yaken.
Piro, maluwas mga ittaw na magpadayon ta iran na pagpati ki yaken asta
ta katapusan ta yon na timpo."

14 Ambal pa Jesus, "Ta timpo na mabot, makita nyo na naan ta dili
dapat betangan 'sikad malain na betang na gainsulto ta balay ta Dyos'."[s]
— Kyo na gabasa ta nasulat na i, intindien nyo gid daw ino beet ambalen.

Ambal pa gid Jesus, "Daw iling tan makita nyo naan ta dili dapat
betangan, beet ambalen abot en timpo na mga ittaw na gaistar naan
ta prubinsya Judea dapat magbakwit naan ta mga bukid. 15 Ta yon
man na timpo, daw matabuan na may ittaw na naan ta atep ta iran na
balay, dapat na magbakwit dayon na dili en melled pa naan ta balay
daw magkamang ta bisan ino.[t] 16 Iling man tan, daw matabuan na may
ittaw na naan ta iya na uma, dapat na dili en muli pa na magkamang
ta pang-isleb din na bayo. 17 Ta yon man na timpo, kaluluoy gid mga
bai na gabagnes daw gapasuso tak mabellayan danen ta pagbakwit.
18 Mangamuyo kaw nang ta Dyos na dili matabo iling an tan naan ta
tagtignaw 19 tak ta yon man na timpo maagian ta mga ittaw segeng
na kakulian na ula pa naagii ta bisan kino alin ta pagbuat ta Dyos ta
kalibutan i daw kalangitan asta anduni. Ula en may matabo pa na mas
segeng na kakulian kaysa ta iling tan. 20 Daw dili palipuon ta Ginuo
Dyos mga inadlaw na ya na maagian danen, ula gid may isya na ittaw na
mabilin na bui. Piro, palipuon din nang tenged ta iya na pinili na mga
ittaw.

21 "Ta yon man na timpo, daw may mambal ki kyo, 'Lagen nyo, anen
di en Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!', dili kaw magpati. Iling man tan

---

[s] **13:14** Daniel 9:27, 11:31 daw 12:11 [t] **13:15** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. Kaysan mga ittaw gapuay naan ta atep ta iran na balay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw may mambal, ‘Lagen nyo, kanen man nyan!’ 22 tak may miling
ki kyo na mga dili-matuod na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw mga
dili-matuod na prupita. Magbuat danen an ta mga katingalaan na
pamatuod na danen an may gaem aged na daw maimo, tilawan na
maluko danen asta pa ta mga ittaw na pinili ta Dyos. 23 Magbantay
kaw tak nasugid ko en daan ki kyo parti ta matabo pa mintras na ula
pa natabo.”

Mga Matabo Naan Ta Adlaw Na Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

24 Gambal pa gid Jesus i parti ta mga adlaw na mabot, “Sunod ta yon
man na mga adlaw na may mga segeng na kakulian,
‘Magdelem adlaw an
daw bulan an dili magpawa.
25 Mga bituon an mulog alin ta langit
daw tanan na naan ta kalangitan
manlatak na paryo ta payegyeg.’[u]
26 “Pagtapos ta mga matabo na iling tan, makita ta mga ittaw Kanen
Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Mabot kanen na naan
kanen ta panganod[v] na bakod gid iya na gaem daw sikad silaw na pawa
ta Dyos naan ki kanen. 27 Pag-abot din, ipadala din mga angil naan ta
appat na pamusod ta kalibutan aged tipunon mga ittaw na iya na pinili
alin ta tanan na lugar.”

Sinyalis Na Mabot En Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

28 Gambal pa Jesus i, “Intindien nyo daw ino beet ambalen ta paanggid
na isturya ta kaoy na igos: Daw iya an na mga sanga gasalingsing daw
gadaon, mlaman nyo na mabot en tagtanem. 29 Yon man, daw makita nyo
na gaumpisa en matabo mga pasugid ko ki kyo, sigurado gid na mlaman
nyo na kanen an mabot en na paryo naan en kanen ta gwa ta gangaan.[w]
30 Sugiran ta kyo na tanan ya na mga pasugid ko ki kyo matabo na ula
pa napatay tanan na mga ittaw ta yi na timpo. 31 Maski marwad pa
kalangitan an daw kalibutan, ake i na mga ambal magpadayon asta ta
ula katapusan.”

---

[u] **13:25** Isaias 13:10, 34:4; Ezekiel 32:7; Joel 2:10-11 [v] **13:26** Daniel 7:13-14
[w] **13:29** Ambal na *kanen an* beet ambalen *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* na ula duma daw dili, Jesus na mabot aged mag-umpisa ta iya na pagdumala naan ta kalibutan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ula May Nalam Daw Kan-o Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan
(Mateo 24:36-44)

32 Gambal pa Jesus i, "Parti daw ino adlaw daw uras na Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot, ula may nalam bisan mga
angil ta langit daw bisan man Bata Ta Dyos. Dyos Amay nang gid nalam.
33 Gani, mag-andam kaw daw magbantay tenged na ula nyo nlami daw
kan-o kanen mabot. 34 Iling tan buaten nyo tenged Kanen Na Alin Ta
Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan paryo ta ittaw na gapanaw na miling
ta madyo na lugar, piro bag-o kanen malin, paintriga din naan ta iya na
mga suguon mga ubraen an danen. Kada isya ki danen may iya na ubra.
Paambalan din man iya na manugbantay ta gangaan na magbantay gid.
35 Iling man tan, magbantay kaw tak ula nyo nlami daw kan-o mabot
kanen na paryo ta tag-iya ta balay. Basi mabot kanen ta semsem, tenga
kilem, mapit-madlaw, o pagsennang ta adlaw. 36 Magbantay kaw pirmi
ta iya na pag-abot aged daw gulpi kanen mabot, dili kaw mabutan na
gatunuga daw ula gabantay. 37 Ambal ko i ki kyo, paambal ko man naan
ta tanan: 'Magbantay kaw!' "

Malain Na Plano Kuntra Ki Jesus
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

14 1 Na darwa nang en adlaw bag-o mag-umpisa Pista Ta Paglibri
Alin Ta Egipto daw Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok,[x] mga
manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises
gangita pa ta paagi na ipadakep danen Jesus i ta sikrito nang daw
ipapatay. 2 Piro, gambal danen an, "Dili ta anay buaten ate na plano naan
ta timpo ta pista tak basi maggamo mga ittaw an."

Pagbubo Ta Maalen Na Paammot Naan Ta Ulo Jesus
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Giling Jesus i naan ta baryo na Betania daw gadayon naan iran
Simon. Simon i, kala ta mga ittaw na kanen i dati na may segeng na
masakit ta langgit. Na gakaan Jesus naan iran Simon, may bai na gaprani
ki Jesus. May dala kanen an na tise na tibod na buat alin ta bato na
alabastro[y] na may ugsak na puro na paammot na maalen na buat alin
ta tanem na nardo. Pabali din lieg ta tibod daw paammot an pabubo

---

[x] **14:1** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* daw *Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [y] **14:3** *Bato na alabastro* isya klasi na bato na sikad pino daw ita na pwidi kurtian na maimo na tise na ugsakan para ta mga paammot.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ta ulo Jesus. 4 Piro, duma na mga ittaw na naan dya gagilek daw
gaisturyaay, "Man-o tak pauyakan din nang paammot an? 5 Pwidi pa inta
mabligya nan ta tallo gatos na sinsilyo na pilak[z] daw kwarta ya iatag
naan ta mga imol." Tenged iling tan iran na isip, pasaway gid danen
bai an. 6 Piro, ambal Jesus ki danen, "Largaan nyo nang kanen i. Man-o
tak pasaway nyo? Dayad iya na pabuat ki yaken. 7 Mga imol an pirmi
nyo duma daw pwidi kaw katabang ki danen bisan ino uras na liag nyo.
Piro, yaken i a, dili en maglugay na duma ki kyo. 8 Yi na bai gaatag ta
iya na masarangan para ki yaken. Ta iya na pagbubo naan ki yaken ta
paammot, papriparar din lawa ko para ta ake na lebbeng.[a] 9 Dayad gid
iya na pabuat ki yaken daw sugiran ta kyo na bisan indi mawali miad na
balita naan ta bilog na kalibutan, pabuat din i ki yaken masambit man
para ta pagdemdem ki kanen."

Pagsugranen Judas Daw Mga Manugdumala Na Mga Pari
(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Judas Iscariote[b] na isya ta dusi na apustulis giling naan ta mga
manugdumala na mga pari daw gambal na Jesus ya matrayduran din
daw intriga naan ki danen. 11 Pagmati danen ta ambal din, nadayaran
gid danen an ta iya na plano daw gangako na tagan kanen an ta kwarta.
Umpisa ta yon man na uras, gangita en kanen ta tsansa na matrayduran
din daw maintriga Jesus an naan ki danen.

Yapon Ta Pagsilibrar Ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto
(Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30)

12 Abot una na adlaw ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok. Yon man
adlaw ta pag-iyaw ta mga karniro na bata pa na patagana para ta yapon ta
pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto. Gainsa mga tinudluan i Jesus
ki kanen, "Indi no liag na kami i miling aged magpriparar para ki kaon
ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto?" 13 Pasugo din
darwa ta iya na mga tinudluan na ambal din, "Miling kaw naan ta syudad.[c]
Pag-abot nyo dya, may masugat kaw na mama na gapas-an ta bandi na may
waig. Sunuron nyo kanen ya. 14 Daw indi kanen melled na balay, ambalen
nyo naan ta tag-iya, 'May insa Mistro ya ki kaon. Yi insa din, "Indi selled na
dayunan para ta bisita na naan a dya maan kani duma ta mga tinudluan ko
ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto?" ' 15 Pag-ambal

---

[z] **14:5** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo singko, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw. [a] **14:8** Ta timpo Jesus, paammot na nardo pagamit para pangbanyos ta patay. [b] **14:10** May pasaysay parti ta *Iscariote* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Marcos 3:19. [c] **14:13** Na gambal Jesus *"Miling kaw naan ta syudad."* beet din ambalen na miling darwa an na tinudluan naan ta Jerusalem.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nyo, ipakita ta tag-iya ki kyo wayang na selled naan ta apaw na tanan na
mga kinanglan anen dya en. Naan kaw dya magpriparar ta ate na yapon."
16 Pagtapos ta ambal Jesus, gapanaw darwa na tinudluan daw giling
naan ta syudad. Nakita danen selled ya na pasambit Jesus tak tanan
na paambal din ki danen natuman. Na naan en danen ta selled ya,
gapriparar danen an ta yapon ta pagsilibrar ta pista.
17 Na semsem en, Jesus i daw dusi na apustulis gabot dya. 18 Na
gayapon danen, gambal Jesus i, "Gaduma kaw anduni ki yaken ta
pagkaan, piro sugiran ta kyo na isya ki kyo na gakaan man duma ki
yaken magtraydor ki yaken."
19 Pagmati ta mga apustulis, nasebean danen an daw kada isya ki danen
gambal ki kanen, "Dili yaken nya, di' ba?" 20 Ambal din, "Magtraydor an
ki yaken isya ki kyo na dusi na kanen an gasawsaw man ta tinapay naan
ta mangkok duma ki yaken. 21 Matuman gid en ambal naan ta sinulat na
pulong ta Dyos na mapatay Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan. Piro, ittaw an na magtraydor ki kanen may segeng na silot na
maageman daw miad pa na ula nang en kanen an natao."

Katapusan Na Yapon Jesus
(Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

22 Na gakaan pa Jesus i daw mga apustulis, gakamang kanen i ta
tinapay[d] daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak din daw paatag ki danen
na ambal din, "Mamang kaw ta tinapay i. Yi ni ake na lawa."
23 Pagtapos danen kamang ta tinapay, gakamang Jesus i ta ineman
na may ugsak na bino daw gapasalamat ta Dyos. Paatag din ki danen
daw tanan danen gainem. 24 Gambal Jesus i, "Yi ni ake na lengngessa na
kalig-enan ta kasugtanan na alin ta Dyos. Matulo ake na lengngessa na
yaken i mapatay bilang alad para ta tama na mga ittaw. 25 Iling gid tan
beet ambalen ta yi na bino daw sugiran ta kyo na dili aren minem isab ta
bino asta mabot adlaw na yaken i minem ta bag-o na bino naan ta pag-
umpisa ta pagdumala ta Dyos."
26 Gakanta danen ta pagdayaw naan ta Dyos daw pagtapos, gagwa
danen na miling naan ta Bukid Olibo.

Pagsugid Jesus Na Mambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

27 Na Jesus i daw mga apustulis naan en ta Bukid Olibo, ambal din ki
danen, "Mabot uras na kyo tanan dilian a nyo paryo ta ambal naan ta
sinulat na pulong ta Dyos na Dyos gambal,

---

[d] **14:22** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo binti-dos, kurti din an bilog daw nabuat na ula laket na pampaabok.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘Patayen ko manugbantay an,
dason wasaken ko panen na mga karniro.’ ”[e]
28 Ambal pa Jesus, “Pagbannaw ki yaken, muna a ki kyo na miling naan
ta Galilea.”
29 Gambal Pedro i ki kanen, “Dili ta kaw dilian bisan dilian ka ta
tanan!” 30 Sabat din, “Dayad gid inta ambal no an, piro sugiran ta kaw
na anduni ta yi gid na kilem bag-o magtagaok manok ta pangarwa bisis,
kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala.” 31 Piro, galalis gid Pedro i
na gambal, “Bisan patayen a pa duma ki kaon, dili a mag-ambal na dili ta
kaw kala.” Pag-ambal Pedro, iling man tan ambal ta tanan din na duma.

Pagpangamuyo Jesus Naan Ta Getsemane
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

32 Jesus i daw mga apustulis giling naan ta lugar na paumaw na
Getsemane.[f] Pag-abot danen dya, gambal kanen i ki danen, “Mungko kaw
nang di anay tak mangamuyo a unso.”
33 Pag-ambal din, pakuyog din danen i Pedro, Santiago daw Juan.
Umpisa sa, gangalised kanen i daw nasebean gid 34 na ambal din ki
danen, “Daw paryo a gid mapatay ta subla na kalised. Unti kaw nang.
Magpulaw kaw na magbantay-bantay.”
35 Na gapanaw kanen i naan ta unaan, gadapa naan ta basak daw
gapangamuyo na daw maimo dili din maagian segeng na kabellay na
naan ta plano ta Dyos para ki kanen. 36 Gapangamuyo kanen i, “Amay ko!
Tanan maimo no. Ipamadyo no ki yaken segeng na kabellay na maagian
ko. Piro, dili ake na liag matuman, imo na liag.”
37 Pagtapos Jesus ta pagpangamuyo, gabalik kanen i ki danen Pedro
daw naabutan din na gatunuga. Gambal kanen ki Pedro, “Simon, man-o
tak gatunuga ka? Ino, dili ka gid kaagwanta bisan isya nang uras na
magpulaw na magbantay-bantay?” 38 Ambal din ki danen, “Magpulaw
kaw daw mangamuyo aged dili kaw mapirdi ta pagtilaw na mabot ki kyo.
Liag nyo inta na magpulaw daw mangamuyo, piro dili kaya ta inyo na
lawa.”
39 Gapanaw isab Jesus i naan ta unaan daw mangamuyo na paryo
man gyapon ta una din ya na pangamuyo. 40 Na gabalik isab kanen i ki
danen Pedro, naabutan din na gatunuga eman tak puyat gid danen an.
Pagpukaw din ki danen, dili danen mlaman daw ino iran na iambal ki
kanen.

---

[e] **14:27** Zacarias 13:7 [f] **14:32** *Getsemane* i isya na taneman ta olibo naan ta bangilid ta Bukid Olibo na gatubang ta Jerusalem. Naan dya pirmi giling Jesus daw iya na mga tinudluan. Getsemane i ambal naan ta Hebreo na linggwai na beet ambalen *pegaan ta olibo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41 Ta pangallo na bisis gapangamuyo Jesus daw pagtapos din ta
pagpangamuyo, gabalik isab kanen an ki danen. Paambalan din danen
an, “Aree! Gatunuga kaw pa man yan gyapon daw gapuay? Usto en. Lagen
nyo! Uras en na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan
trayduron daw intriga naan ta malain na mga ittaw. 42 Mangon kaw! Gabot
en ittaw an na magtraydor ki yaken. Mos, sugaten ta kanen an.”

Pagdakep Ki Jesus
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

43 Na gambal pa Jesus i ki danen Pedro, nali nang gabot Judas an na
isya ta dusi na apustulis. Tama na mga ittaw duma din na may dala na
mga ispada daw mga baston. Pasugo danen an ta mga manugdumala na
mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga gadumala ta
mga Judio.
44 Judas an na traydor, bag-o kanen miling ki Jesus, gambal daan
kanen an naan ta mga magdakep ki Jesus daw ino iya na sinyas para
makala danen Jesus an. Ambal din, “Daw kino mabugno ko paagi ta
arek, yon inyo na papangita. Dakepen nyo kanen an daw dleen nyo na
bantayan gid ta usto.”
45 Tenged ta ambal daan Judas, na gabot danen an, gadiritso kanen i
ki Jesus daw magbugno, “Mistro!” daw paarekan din. 46 Dayon, padakep
danen Jesus i. 47 Piro, isya ki danen na gatindeg dani ki Jesus gagabot ta
ispada daw patigbas suguon ya ta pinakadatas na manugdumala ta mga
pari daw nalantep gid iya na talinga.
48 Gambal Jesus i ki danen, “Man-o, tulisan a na kinanglan gid na
magdala kaw pa ta mga ispada daw mga baston ta pagdakep ki yaken?
49 Adlaw-adlaw naan a ta Timplo na gatudlo daw naan kaw man dya, piro
ula a nyo dakepa. Piro, kinanglan na matuman plano ta Dyos parti ki
yaken paryo ta ambal naan ta sinulat na pulong din.” 50 Pag-ambal Jesus,
padilian kanen i ta mga apustulis daw danen ya tanan gadlagan padyo.
51 May isya na miron dya na gasunod ki Jesus. Ula kanen duma na
suot daw dili, isya nang panid ta tila na lino[g] na paabel din. Awiran inta
kanen an ta mga sundalo aged dakepen, 52 piro gamallos kanen an daw
pabilin din iya na bayo. Gadlagan kanen padyo na palaw.

Jesus Naan Ta Tubangan Ta Sanedrin
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

53 Mga ittaw na gadakep ki Jesus, padala danen kanen an naan ta
istaran ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari. Naan man dya

---

[g] **14:51** *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na ‘flax’. Tila na lino anggid ta tila na ramie daw tila na kuton.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gatipon mga manugdumala na mga pari, mga gadumala ta mga Judio
daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. 54 Pedro i gasunod ki Jesus,
piro madyo iya na antad. Gaselled kanen i naan ta sular ta istaran ta
pinakadatas na manugdumala ta mga pari daw gapungko duma ta mga
gwardya aged magpadangga naan ta apoy.

55 Mga manugdumala na mga pari daw tanan na mimbro ta Sanedrin[h]
na kadatasan na kunsiyo ta mga Judio gangita ta ibidinsya aged Jesus i
masintinsyaan ta kamatayen. Piro, ula danen may nakita. 56 Tama gatistigo
ta dili matuod kuntra ki kanen. Piro, ula gasaktuay iran na mga sugid. 57 May
mga ittaw dya na gatistigo ta dili matuod kuntra ki kanen na iling ti ambal
danen, 58 "Namatian nay na kanen an gambal, 'Gubbaen ko yi na Balay Ta
Dyos na buat ta mga ittaw daw seled ta tallo na adlaw magpatindeg a ta
isya na Balay Ta Dyos na dili buat ta ittaw.' " 59 Piro, iran na mga ambal
ula man gyapon gasaktuay. 60 Pagtapos ta ambal ta mga gatistigo, gatindeg
pinakadatas na manugdumala ta mga pari naan ta tubangan daw painsaan
din Jesus i, "Ula ka may isabat ta iran na ambal kuntra ki kaon?"

61 Ula gid gasasaba Jesus i. Painsaan eman kanen i ta pinakadatas na
manugdumala ta mga pari, "Ino, kaon gid Pinili Ta Dyos Na Mag-ari na
Bata Ta Padayaw Ta Na Dyos?"

62 Sabat Jesus, "Ee, yaken. Makita nyo Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan na gamungko en naan tengnged ta Dyos Na
Makagagaem naan dapit ta tuo daw makita nyo man na kanen mabot na
naan ta panganod naan ta kalangitan."[i]

63 Pagmati ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari, pagisi din iya
na kaugalingen na bayo ta subla din na kagilek. Gambal kanen an, "Dili
en kinanglan na may ittaw pa na magtistigo! 64 Kyo mismo kamati na iya
na ambal insulto ta uturidad ta Dyos. Ta, ino ta inyo?"

Gaisya danen tanan ta ambal na nakasala Jesus an daw dapat
na sintinsyaan ta kamatayen. 65 Duma an ki danen gaileb ki Jesus.
Paperengan danen mata din an daw tiruon kanen an daw ambal danen,
"Lagpaten no tuo daw kino gatiro ki kaon?" Pagtapos danen tiro,
pakamang kanen an ta mga gwardya daw tabangan ta tampaling.

Pag-ambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

66 Na Pedro i naan pa ta sular ta istaran ta pinakadatas na
manugdumala ta mga pari, may gaagi dya na bai na isya ta mga suguon

---

[h] **14:55** Pwidi nyo mabasa parti ta *Sanedrin* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[i] **14:62** Mga ambal Jesus naan ta birsikulo sisintay-dos naan alin ta Daniel 7:13 daw Mga Salmo 110:1. *Gamungko naan tengnged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo* beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta pinakadatas ya na pari. 67 Na nakita din Pedro i na gapadangga naan
ta apoy, patan-aw din gid ta miad daw mambal, “Di' ba kaon yan duma
Jesus na taga-Nazaret?” 68 Piro, ula gaako Pedro i. Ambal din, “Ula a
nalam daw ino paambal no an.” Pag-ambal din, giling kanen naan dani
ta ngaan na paselled ta sular. Dayon, gatagaok manok.
69 Na Pedro i naan dani ta ngaan na paselled ta sular, nakita isab kanen
i ta suguon na bai daw gambal isab bai an parti ki kanen naan ta mga
ittaw na gatindeg dya, “Yi na ittaw isya ta mga duma Jesus.” 70 Piro, ula
eman gaako kanen i.
Ta ula nang lugay, mga ittaw na gatindeg dani ki Pedro gambal ki
kanen, “Kaon isya gid ki danen na duma ki Jesus tak taga-Galilea ka.”
71 Piro, ganapa gid Pedro i daw gambal, “Bisan silutan a pa, ula a gid
kakala ta ittaw na pambal nyo!” 72 Pag-ambal Pedro, dayon gatagaok
manok ta pangarwa na bisis. Nademdeman Pedro ambal ya Jesus ki
kanen, “Bag-o magtagaok manok ta pangarwa bisis, kambal ka en ta tallo
bisis na dili a no kala.” Pagdemdem din, ula kanen i kapegeng ta iya na
kaugalingen daw gagal gid kanen i.

Jesus Naan Ta Tubangan Gubirnador Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

15 1 Pagsennang ta adlaw, dayon mga manugdumala na mga pari,
mga gadumala ta mga Judio, mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises daw tanan na mimbro ta Sanedrin na kadatasan na kunsiyo ta
mga Judio gasapol daw gasugtanay ta sunod na buaten danen ki Jesus.
Papagapos danen kanen i daw padala daw paintriga naan ki Gubirnador
Pilato. 2 Gainsa Pilato ki kanen, “Kaon ari ta mga Judio?” Sabat Jesus,
“Kaon en gambal san.”
3 Tama akusar ta mga manugdumala na mga pari kuntra ki Jesus.
4 Gainsa eman Pilato ki kanen, “Ino, ula ka may isabat ta iran na mga
akusar? Tama gid iran na akusar kuntra ki kaon.” 5 Piro, Jesus i ula gid
gasabat daw Pilato gatingala gid.

Pagsintinsya Ki Jesus Ta Kamatayen
(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39–19:16)

6 Kada Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto, kaugalian Pilato na magpalibri
kanen an ta isya na priso na papangabay ta mga ittaw na librien. 7 Ta
timpo na Jesus patubang ki Pilato, naan ta prisuan may mama na ngaran
din Barabas. Kanen an daw mga duma din na gakuntra man ta gubirno
napriso tak kapatay danen ta ittaw ta iran na paggamo kuntra ta gubirno.
8 Mga ittaw gaprani ki Pilato daw gapangabay na magpalibri kanen ta
isya na priso paryo ta iya na kaugalian. 9 Kanen i gainsa, “Liag nyo na
librien ko ari i ta mga Judio?” 10 Iling tan ambal din tak nlaman din na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus i paintriga ki kanen ta mga manugdumala na mga pari tenged nang
ta iran na inggit ki Jesus.
11 Piro, mga ittaw an pasegyet ta mga manugdumala na mga pari
na Barabas nang en iran na pangabayen na librien, dili Jesus. 12 Pilato
gainsa eman, "Ino buaten ko ta ittaw i na paambal nyo na ari ta mga
Judio?" 13 Gasinggit danen an, "Ilansang kanen an naan ta krus!"[j] 14 Insa
Pilato, "Man-o, ino gid nabuat din an na sala?" Piro, patuduan pa gid
danen iran an na singgit, "Ilansang kanen an naan ta krus!"
15 Tenged liag Pilato na mga ittaw an malipay ta iya na disisyon, palibri
din Barabas ya. Gasugo kanen na Jesus i latiguon daw intriga naan ta
mga sundalo na maglansang ki kanen naan ta krus.

Pagpagayya Ta Mga Sundalo Ki Jesus
(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

16 Padala ta mga sundalo Jesus i naan ta iran na kampo na naan ta selled
ta sular ta palasyo ta gubirnador. Palasyo an paumaw man na Pretorio.
Patipon danen libot ki Jesus tanan na sundalo ta iran na batalyon na naan dya
gakampo. 17 Pasuutan danen Jesus i ta kapa na kulor bayulit.[k] Galubid danen
ta blagen ta telleken na tanem daw pabuat na kuruna daw pabetang naan ta
iya na ulo. 18 Gambal danen i ki kanen, "Mabuay ari ta mga Judio!" 19 Tama
bisis na papukpok danen ta baston iya na ulo daw paileban pa gid danen
kanen an. Paluod-luuran man danen daw pasimba-simba. 20 Pagtapos danen ta
pagpagayya ki kanen, pakamang danen kapa ya na bayulit daw pasuutan isab
kanen an ta iya na bayo daw padala mwa ta syudad aged ilansang naan ta krus.

Paglansang Ki Jesus Naan Ta Krus
(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Na Jesus i padala ta mga sundalo pagwa ta Jerusalem, nasugat danen
mama na ngaran din Simon na naan galin ta uma daw gapaselled en naan
ta syudad. Simon ya taga-Cirene daw amay kanen an Alejandro daw Rufo.
Papilit kanen an ta mga sundalo na pas-anen krus an na lansangan ki Jesus.
22 Pagpas-an din, gapadayon danen ta iran na pagdala ki Jesus asta ta lugar na
paumaw na Golgota na beet ambalen Bungyod Balbagol.[l] 23 Pag-abot danen

---

[j] **15:13** Ta timpo Jesus, daw may kriminal na dili Romanen na pasintinsyaan ta kamatayen, isya na paagi ta pagsilot na pagamit ta gubirno ta Roma palansang kriminal an naan ta krus. Katamaan ta mga ittaw na pasilutan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus sikad malain na kriminal daw mga ribildi. [k] **15:17** Ta timpo Jesus, mga ittaw na gasuot ta bayo na kulor bayulit may datas gid na katengdanan paryo ta mga ari. Tenged Jesus paakusaran na gaako na kanen an ari ta mga Judio, pasuutan kanen an ta kapa para daw lagen kanen an paryo ari. [l] **15:22** *Golgota* ambal na naan ta Aramaic na linggwai. Lugar na naan dya palansang Jesus naan ta krus paumaw na Bungyod Balbagol tak daw lagen, kurti an ta bungyod paryo ta balbagol ta ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dya, papainem danen Jesus i ta bino na may simbog na bulong na mira,[m]
piro ula din inema. 24 Palansang danen kanen i naan ta krus. Pagtapos ta
paglansang, paulas-ulas danen iya na mga bayo paagi ta paggabot-gabutay
aged mlaman daw ino na bayo makamang ta kada isya.
25 Tallo uras galambay en alin ta pagsennang ta adlaw na palansang
danen Jesus i naan ta krus. 26 Naan ta karatula na naan dya nasulat
akusar kuntra ki kanen, iling ti nasulat: ARI TA MGA JUDIO. 27 Na kanen
i palansang naan ta krus, darwa na matakaw palansang man naan ta
mga krus. Krus an ta mga matakaw patindeg na isya an naan dapit ta
iya na tuo daw isya an a, naan dapit ta wala. 28 Ta iling tan na paagi,
natuman ambal an naan ta sinulat na pulong ta Dyos, "Pabilang kanen an
na isya man na kriminal."[n]
29 Mga ittaw na galambay dya gatande-tande gid ta pag-insulto ki
Jesus na danen an gambal, "A! Ambal no gubbaen no Balay Ta Dyos daw
patindegen isab seled ta tallo adlaw! 30 Daw kaya no iling an tan, luwasen
no imo an na kaugalingen! Manaog ka dyan ta krus yan!"
31 Iling man tan, Jesus i papagayyaan ta mga manugdumala na mga
pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Gaisturyaay danen an,
"Lagen nyo ittaw na yan! Paluwas din kabui ta duma na mga ittaw, piro
iya an na kaugalingen na kabui dili din maluwas. 32 Kanen kon Pinili Ta
Dyos Na Mag-ari na Ari Ta Mga Linai Israel. Dapat manaog kanen an
dayon anduni alin ta krus aged patian ta kanen an."
Bisan mga matakaw na pasilutan ta kamatayen duma ki kanen,
papagayyaan man danen kanen an.

Kamatayen Jesus
(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Na ugto-adlaw en, gadelem bilog na lugar dya asta ta tallo uras.
34 Pag-abot ta katapusan ta pangallo na uras na gadelem, gasinggit Jesus
i na bakod iya na kagi, "Eloi, Eloi, lema sabactani?"[o] na beet ambalen,
"Dyos ko, Dyos ko, man-o tak pabay-an a no?"[p]
35 Duma na mga ittaw na gatindeg dani ki Jesus kamati ta iya na singgit
daw ambal danen, "Matian nyo! Paumaw din Elias ya!" 36 Isya na mama
gadlagan na mamang ta ispunga. Pasawsaw din ispunga an naan ta agsem
na bino daw pabetang din naan ta ugbos ta baston daw padeel naan ta baba
Jesus aged na masepsep. Ambal din, "Largaan nyo nang kanen an. Lagen ta
abi daw mabot gid Elias ya daw kamangen kanen an naan ta krus."

---

[m] **15:23** Ta timpo Jesus, bulong na buat alin ta tagek ta tanem na mira pagamit para bulong ta sakit. [n] **15:28** Isaias 53:12 Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo binti-utso. [o] **15:34** *Eloi, Eloi, lema sabactani* ambal na naan alin ta Aramaic na linggwai. [p] **15:34** Mga Salmo 22:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37 Gasinggit Jesus i na bakod iya na kagi daw nabugto iya na ginawa.
38 Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos nagisi na tenga gid alin ta apaw
paebes.[q] 39 Upisyal ta mga sundalo na gatindeg naan ta atubangan Jesus
kamati ta iya na singgit[r] daw kakita gid na nabugto iya na ginawa.
Gambal upisyal i, "Matuod gid man! Ittaw na yan Bata Ta Dyos."
40 May mga bai na naan gatindeg ta madyo na gatan-aw ta mga natabo.
Anen man dya danen i Maria Magdalena, Maria na inay Joses daw
Santiago na paumaw na Angngod daw anen man dya Salome. 41 Na ula
pa napatay Jesus i, na naan pa kanen ta Galilea, pirmi danen an gakuyog
daw gatabang ki kanen. Tama pa man mga duma na bai gatan-aw ta mga
natabo ki Jesus. Danen an gakuyog man ki Jesus ta iya na pag-iling naan
ta Jerusalem.

Paglebbeng Ki Jesus
(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Napatay Jesus naan ta Adlaw Ta Pagpriparar na yon man adlaw
bag-o Adlaw Ta Pagpuay. Na mapon gid en,[s] 43 nangiseg gid Jose i na
taga-Arimatea na miling ki Pilato daw maglisinsya na kanen mamang
ta lawa Jesus. Jose i kala na mimbro ta Sanedrin na kadatasan na
kunsiyo ta mga Judio daw gapaabot kanen ta timpo na mag-umpisa
pagdumala an ta Dyos. 44 Na nasugiran Pilato na patay en Jesus,
gatingala kanen an. Paumaw din upisyal ta mga sundalo daw painsaan
daw matuod na patay en Jesus. 45 Na namatian Pilato sugid ta upisyal
na patay en Jesus, patugutan din Jose i na kamangen lawa Jesus.
46 Gapalit Jose i ta maalen na tila na lino.[t] Pakamang din lawa Jesus
naan ta krus daw putuson paagi ta pagblebed ta tila ya.[u] Pabetang din
lawa ya Jesus naan ta lebbengan na bato na palungagan na paryo ta
kwiba. Pasaraan din lebbengan an ta bakod na bato na papaligid naan
ta gangaan. 47 Nlaman Maria Magdalena daw Maria na inay Joses daw
indi nalebbeng Jesus ya tak naan danen dya na gatan-aw ta paglebbeng
Jose ki Jesus.

---

[q] **15:38** Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos na nagisi, yon elet ta tengnga ta primiro na selled ta Balay Ta Dyos daw pinakaselled. Kurtina ya mga disi-utso mitros kadatasen, nuibi mitros kalaparen, daw isya pulgada kadakmelen. [r] **15:39** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula ambal na *kamati ta iya na singgit* naan ta birsikulo trintay-nuibi. [s] **15:42** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw, gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta pagsalep ta adlaw na dili paryo ta ate na pagbilang anduni na gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta tenga kilem. Gani, ta pagsalep ta adlaw naan ta adlaw na napatay Jesus, lambay en Adlaw Ta Pagpriparar daw umpisa en Adlaw Ta Pagpuay. [t] **15:46** May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Marcos 14:51. [u] **15:46** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na lawa an ta patay paputos paagi ta pagblebed ta tila bag-o lebbeng.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagbannaw Ki Jesus
(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16 1 Paglambay ta Adlaw Ta Pagpuay na gasalep en adlaw daw
umpisa una na adlaw ta duminggo, danen Maria Magdalena,
Maria na inay Santiago daw Salome na iran na duma gapalit ta ammot na
mga pamanyos aged betangan lawa Jesus. 2 Ta yon man na una na adlaw
ta duminggo na bag-o nang pa gasennang adlaw, gapanaw danen an na
miling ta lebbengan ya Jesus.[v] 3 Ta iran na pagpanaw, gainsaay danen
an, "Ya! Kino taan kani magligid ta bato na sara ta lebbengan ya?" 4 Iling
tan ambal danen tak sikad bakod bato ya. Pag-abot danen ta lebbengan,
nakita danen na bato ya naligid en. 5 Gaselled danen naan ta lebbengan
daw may nakita danen na isya na mama na batan-en. Iya na bayo puti
na langkaw. Gamungko kanen naan dapit ta tuo ta selled ta lebbengan.
Nadlek gid danen an. 6 Gambal kanen ki danen, "Dili kaw madlek. Nlaman
ko na papangita nyo Jesus ya na taga-Nazaret na nalansang naan ta krus.
Kanen ya pabannaw en ta Dyos! Ula di en! Lagen nyo nabetangan ta iya na
lawa. 7 Miling kaw naan ta iya na mga tinudluan daw sugiran nyo danen
ya, labi gid ki Pedro, na gauna Jesus ya ki danen naan ta Galilea. Naan
danen dya makita kanen ya paryo ta iya na naambal ki danen."
8 Gagwa mga bai an naan ta lebbengan daw gadlagan. Sikad gid tingala
danen daw gakereg ta subla na kulba. Ula danen gasugid ta maskin kino
parti ta iran na inagian tak nadlek gid danen an.

Pagpakita Jesus Ki Maria Magdalena
(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

9 Nabannaw Jesus i naan ta una na adlaw ta duminggo.[w] Na sellem
pa ta yon man na adlaw, una kanen gapakita naan ki Maria Magdalena.
Maria Magdalena an bai na naan alin ki kanen napagwa Jesus pitto
na malain na ispiritu.[x] 10 Pagkita Maria ki Jesus, giling kanen naan ta
mga tinudluan Jesus daw naabutan din na danen an gangasebe pa daw
gangagal. Pasugiran din danen an na bui Jesus ya. 11 Piro, ula danen
gapati ta iya na sugid na Jesus ya bui daw gapakita ki kanen.

---

[v] **16:2** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw na seled ta isya na duminggo, pangpitto na adlaw *Adlaw Ta Pagpuay* na yon man anduni paumaw ta na Sabado. Adlaw an na sunod ta Adlaw Ta Pagpuay paumaw danen na *una na adlaw ta duminggo* na yon man anduni paumaw ta na Duminggo. Beet ambalen na Sabado kilem gapalit mga bai ya ta mga pamanyos daw gatunuga danen daw ta Duminggo sellem giling danen naan ta lebbengan.
[w] **16:9** Adlaw an na sunod ta Adlaw Ta Pagpuay paumaw ta mga Judio na *una na adlaw ta duminggo* na yon man anduni paumaw ta na Duminggo. [x] **16:9** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Marcos anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo nuibi asta binti.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpakita Jesus Naan Ta Darwa Din Na Tinudluan
(Lucas 24:13-35)

12 Jesus i gapakita man na gabag-o iya na sura naan ta darwa din na
tinudluan na danen gapanaw na miling naan ta baryo. 13 Pagkita danen
ki kanen, gabalik danen an naan ta Jerusalem. Pasugiran danen iran na
mga duma na Jesus i gapakita ki danen, piro ula man gyapon gapati iran
na mga duma.

Pagpakita Jesus Naan Ta Unsi Na Apustulis
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mga Binuatan 1:6-8)

14 Ta uryan, gapakita Jesus i naan ta unsi na apustulis[y] na danen an
gakaan. Pagilekan din danen an tenged na ula danen gapati daw dessen
iran na ulo tak ula gapati ta sugid ta mga kakita ki kanen pagtapos na
kanen an pabannaw. 15 Pasugo Jesus danen an, “Miling kaw ta mga ittaw
naan ta bilog na kalibutan daw isugid naan ki danen miad na balita parti
ta pagdumala ta Dyos. 16 Maluwas mga ittaw na magpati ta miad na
balita daw magpabautismo, piro mga ittaw na dili magpati, maageman
danen silot na ula katapusan. 17 May mga katingalaan na sinyalis na
makita nyo na buaten ta mga ittaw na gapati. Iling ti mga sinyalis: Paagi
ta pagsambit ta ake na ngaran, mapagwa danen malain na mga ispiritu
na naan ta mga ittaw. Mambal danen an ta duma na mga linggwai na ula
gani danen naistudyui. 18 Dili danen an maino maskin mabitan danen
mga bekkessan daw maskin kainem man ta ilo. Mapaayad danen mga
ittaw an na may masakit paagi ta pagtungtong ta iran na mga lima.”

Pagbalik Jesus Naan Ta Langit
(Lucas 24:50-53; Mga Binuatan 1:9-11)

19 Pagtapos ambal Ginuo Jesus ta mga apustulis, padala kanen i naan
ta langit daw gapungko kanen naan tengnged ta Dyos naan dapit ta
tuo.[z] 20 Iya na mga tinudluan gawali naan ta bisan indi na lugar. Ta
iran na pagwali, patabangan ta Ginuo danen an daw iran an na pawali
pamatuuran din paagi ta mga katingalaan na nabuat danen.

---

[y] **16:14** Unsi nang en mga apustulis tak Judas ya gapakamatay. Pwidi nyo mabasa parti ta pagpakamatay din naan ta Mateo 27:5 daw Mga Binuatan 1:18. [z] **16:19** Ambal an na *gapungko naan tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo* beet ambalen na Jesus gadumala na kanen daw Dyos isya nang ta uturidad.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Miad Na Balita
Na Pasugid
Lucas

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Lucas

Yi na libro pangallo ta appat na libro naan ta *Bag-o Na Kasugtanan* na nasulat parti ta kabui daw kamatayen Jesu-Cristo. Naan ta yi na libro, Jesus an papakala na manluluwas para ta mga Judio daw tanan na mga ittaw ta bilog na kalibutan.

Naan ta kaumpisaan ta yi na libro mabasa mga isturya parti ta pagtao Juan na manugbautismo daw pagtao Jesu-Cristo. Mga ngaran ta kaapuan na alinan Jesus nalista naan ta yi na libro. Adan na una na ittaw na pabuat ta Dyos nalista man. Iling tan nasulat an tak ittaw na gasulat ta yi na libro, gusto din na mlaman ta mga ittaw na Jesus i papangako ta Dyos na Manluluwas para ta mga linai Israel daw para man ta tanan na mga ittaw ta bilog na kalibutan.

Nasulat man naan ta yi na libro parti ki Juan na manugbautismo na gawali naan ta mga ittaw na dapat magnelsel danen an daw dilian iran na mga sala aged danen an anda en para ta pag-abot Ginuo Jesus. Nasulat man parti ta pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen. Pagtapos ta pagtintar, galibot Jesus i naan ta Galilea na gasugid ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos, gapaayad ta mga ittaw na may masakit daw gapagwa ta mga malain na ispiritu na naan ta mga ittaw.

Katapusan na isturya naan ta yi na libro parti ta pag-alin Jesus ta Galilea munta ta Jerusalem daw parti man ta mga natabo dya ki kanen seled ta pitto na adlaw na nabilin ta iya na kabui. Nasulat man parti ta iya na kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus daw pagbannaw ta Dyos ki kanen.

Ittaw na gasulat ta yi na libro na *Miad Na Balita Na Pasugid Lucas*, yon man gyapon na ittaw gasulat ta libro na *Mga Binuatan Ta Mga Apustulis*. Pasulat din *Mga Binuatan* aged mlaman ta daw ino natabo ta mga ittaw na gatuo ki Jesus pagtapos ta pagbannaw ki kanen daw iya na pagbalik naan ta langit.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Lucas

1. Tuyo ta gasulat ta yi na libro (1:1-4)
2. Pagtao Juan na manugbautismo daw pagtao Jesus (1:5 - 2:40)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3. Pagpabilin Jesus naan ta Timplo (2:41-52)
4. Pagwali Juan na manugbautismo (3:1-20)
5. Pagbautismo ki Jesus (3:21-22)
6. Listaan ta mga kaapuan na alinan Jesus (3:23-37)
7. Pagtintar Satanas ki Jesus (4:1-13)
8. Pagtudlo Jesus daw pagpaayad din ta mga ittaw na naan kanen ta Galilea (4:14 - 9:50)
9. Pag-alin Jesus naan Galilea na munta naan ta Jerusalem (9:51 - 19:28)
10. Pitto na adlaw na nabilin ta kabui Jesus, iya na pagtubang naan ta mga upisyalis daw iya na kamatayen (19:29 - 23:56)
11. Pagbannaw ta Dyos ki Jesus (24:1-12)
12. Pagpakita Jesus naan ta iya na mga tinudluan daw pagbalik din ta langit (24:13-53)

Umpisa Na Ambal

1 1 Dungganen na Teofilo,
Tama na mga ittaw gatingwa naan ta iran na sulat ta pagsaysay
ta tanan na parti ki Jesus na natabo en naan ta ame i na lugar. 2 Iran
na mga sulat paryas man ta pasugid ki kami ta mga ittaw na kakita
mismo alin pa ta umpisa ta mga natabo ya daw gawali man ta miad na
balita parti ki kanen. 3 Naisipan ko na miad pa na magsulat a man para
masaysay ko ta miad parti an ki kanen tak nausisa ko ta usto tanan ya na
natabo alin ta umpisa. Nyan na, gasulat a ki kaon, Teofilo, 4 aged mlaman
no na mga natudlo an ki kaon parti ki Jesus matuod gid.

Sugid Ta Angil Ki Zacarias

5 Ta timpo Herodes[a] na ari ta bilog na prubinsya Judea, may isya na
pari ta Judio na ngaran din Zacarias. Kanen an sakep ta isya na grupo ta
mga pari na paumaw na Abias. Sawa din Elisabet na alin man ta pamilya
ta mga pari tak linai man Aaron. 6 Danen na magsawa matareng na
mga ittaw na gatuman ta liag ta Dyos. Ula masaway ki danen ta iran na
pagtuman ta tanan na sugo daw tudlo na alin ta Ginuo Dyos. 7 Ula danen
an bata tak baog Elisabet an daw manakem en danen an.
8 Gabot timpo na Zacarias i naan ta Timplo na gasirbi ta Dyos tak rilibo
ta mga pari ta grupo na Abias. 9 Na kanen naan ta Timplo, abot adlaw na
kanen papili alin ta iya na grupo paagi ta gabot-gabutay na magsunog ta
kamangyan na ialad naan ta Ginuo Dyos. Iling tan kaugalian ta mga pari

---

[a] **1:5** *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo singko ari na paumaw na *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan.* Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta iran na pagpili. Na uras en na magsunog ta kamangyan, gaselled kanen i
naan ta Balay Ta Dyos.[b] 10 Ta yo na uras na gasunog kanen i ta kamangyan,
gapangamuyo mga ittaw an na gatipon naan ta gwa. 11 Na naan pa Zacarias i
ta selled, may angil alin ta Ginuo Dyos na gapakita ki kanen na gatindeg naan
dapit ta tuo ta sunugan ta kamangyan. 12 Pagkita din ta angil, nataranta gid
kanen an daw nadlek. 13 Gambal angil i ki kanen, "Zacarias, dili ka madlek tak
pangamuyo no ya namatian ta Dyos. Elisabet ya na sawa no magbata ta mama
daw ngaranan no na Juan. 14 Bata na matao imo gid na kalipay. Tama man na
ittaw malipay tenged natao kanen an 15 tak kanen an tagan ta Ginuo Dyos ta
bakod na katengdanan. Dili gid kanen an minem ta bino. Dili man minem ta
maskin ino na inemen na makaingaw. Umpisa na naan ta gettek ta inay din,
paubayan en kanen an ta Dyos Ispiritu Santo. 16 Pabaliken din naan ta Ginuo
Dyos nakem an ta tama na kalai no na mga linai Israel[c] na gamadyo ta inyo na
Dyos. 17 Muna kanen an na miling ta mga ittaw aged laygayan danen an bag-o
mabot Ginuo para kapriparar ta iya na pag-abot. Ta iya na paglaygay, gaeman
kanen an ta Dyos Ispiritu Santo paryas ki Elias na prupita anay pa sa. Paagi ta
iya na laygay, magdayad nakem an ta mga amay naan ta iran na mga bata daw
magtareng isip an ta mga ittaw na ula gatuman ta Dyos."[d]

18 Gainsa Zacarias i naan ta angil, "Ino pamatuod na matabo ambal no
an? Manakem kay en!" 19 Sabat ta angil, "Yaken Gabriel. Naan a alin ta
Dyos. Papadala a din na miling ki kaon aged magsugid ta miad i na balita
parti ta buaten din para ki kaon. 20 Naan ta igo na timpo matuman gid
pasugid ko i. Piro, tenged na ula ka gapati, kaon yan magparyas en ta
apa. Dili ka makaambal keteb ta adlaw na matabo sugid ko i."

21 Na gaisturyaay Zacarias i daw angil naan ta selled ta Balay Ta Dyos,
mga ittaw ya na gapangamuyo naan ta gwa gatagad ki kanen. Gatingala
danen ya man-o tak lugay kanen an mwa. 22 Paggwa din, dili en
kaambal. Naintindian ta mga ittaw na kanen i may nakita na katingalaan
naan ta selled tak sigi nang en sinyas ki danen daw dili en makaambal.

23 Pagtapos ta rilibo Zacarias, guli kanen i. 24 Paglambay ta pila na mga
adlaw, Elisabet na sawa din gabagnes daw ula galin ta iran na istaran keteb ta
limma bulan. 25 Elisabet an gambal, "Miad tak Ginuo Dyos an naluoy ki yaken.
Ta tabang din, dili aren magayya naan ta mga ittaw tak dili aren baog."

Sugid Ta Angil Ki Maria

26 Na annem en bulan pagbagnes Elisabet, pasugo isab ta Dyos angil
Gabriel na miling naan ta banwa na Nazaret na sakep ta Galilea. 27 May

---

[b] **1:9** Mga pari an na Judio darwa bisis kada adlaw gasunog ta kamangyan sunod ta sugo ta Dyos (Exodo 30:7-8). [c] **1:16** *Tama na kalai no na mga linai Israel* beet ambalen mga Judio tak mama na ngaran din Israel alinan ta mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [d] **1:17** Malakias 4:5-6

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ambalen kanen an na alin ta Dyos para ta isya na dlaga na ula pa natandeg
ta mama. Ngaran din an Maria daw nakagunan[e] kanen an ta mama na
ngaran din Jose na linai Ari David. 28 Gabriel i gapakita daw gaprani ki
Maria daw gabugno, "Maria, sadya na adlaw para ki kaon. Napili ka para ta
bakod na pribiliyo. Ginuo Dyos an gaubay ki kaon." 29 Pagmati Maria, ula
din naintindii daw ino beet ambalen ta angil daw gakullaw kanen an man-o
tak iling tan ambal ki kanen. 30 Ambal pa ta angil, "Maria, dili ka madlek
tak patagan ka ta Dyos ta bakod gid na pribiliyo. 31 Mamati ka! Mabagnes
ka daw magbata ta mama. Ngaranan no kanen na Jesus. 32 Kanen an may
bakod na katengdanan. Umawen kanen an na Bata Ta Dyos Na Labaw Ta
Tanan. Tagan kanen an ta Ginuo Dyos ta katengdanan na mag-ari paryo ta
kaapuan din na Ari David. 33 Mag-ari kanen an naan ta mga linai Jacob[f] ta
ula katapusan. Dili matapos iya an na pagdumala." 34 Pagmati Maria, gainsa
kanen ta angil, "Man-o na mabagnes a na yaken i ula natandeg ta mama?"
35 Sabat ta angil ki Maria, "Dyos Ispiritu Santo an mabot ki kaon daw
magbagnes ka paagi ta paglekkep ki kaon ta gaem ta Dyos Na Labaw Ta
Tanan. Gani, bata an na matao ki kaon alin gid ta Dyos daw umawen
kanen an na Bata Ta Dyos. 36 Lagen no Elisabet ya na imo na parinti. Dati
kanen ya baog, piro anduni gabagnes en ta bata na mama, maskin kanen
an manakem en. Anduni annem en bulan pagbagnes din an 37 tak ula
impusibli ta Dyos."
38 Pagmati Maria, ambal din, "Gapasakep a ta pagbeet ta Ginuo Dyos.
Kabay pa na matuman paambal no an ki yaken." Pagtapos ta ambal
Maria, galin angil ya.

Pagsud-o Maria Ki Elisabet

39 Paglambay ta pila na mga adlaw alin ta pagsugid ta angil ki Maria,
giling Maria i ta banwa danen Zacarias na naan ta kabungyuran na lugar
ta prubinsya Judea. Gadali kanen an na magsud-o ki danen. 40 Pag-abot
din dya, gaselled kanen i naan ta balay danen Zacarias daw gaatag ta
taod ki Elisabet. 41 Pagmati Elisabet ta ambal Maria, gulpi giyo bata
an naan ta gettek din daw Elisabet i pagaeman ta Dyos Ispiritu Santo.
42 Nalipay gid Elisabet daw bakod iya na kagi na gambal kanen ki Maria,
"Miad gid Dyos an ki kaon labaw ta tanan na bai. Miad man kanen an
ta bata na matao ki kaon. 43 Kino a gid na pasud-o a no, kaon na inay ta
Ginuo ko! 44 Nlaman ko na kaon inay ta Ginuo tak pagmati ko ta kagi no,
bata i naan ta gettek ko gulpi nang giyo ta kalipay din. 45 Malipay ka gid
tak gapati ka na ambal ya ta Ginuo Dyos ki kaon matuman!"

---

[e] **1:27** Pwidi nyo mabasa parti ta *kagon* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [f] **1:33** *Mga linai Jacob* beet ambalen mga Judio tak Jacob alinan ta iran na lai. Jacob ya paumaw man na Israel. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagdayaw Maria Ta Dyos

46 Pagtapos ta ambal Elisabet, Maria i gambal,
"Gadayaw a ta Ginuo Dyos.
47 Nalipay a tenged ta Dyos na ake na Manluluwas.
48 Kademdem kanen an ki yaken na kebes din na suguon.
Umpisa anduni, tanan na mga ittaw ta mga timpo na mabot
mag-ambal na bakod gid pribiliyo ko
49 tenged ta mga katingalaan na nabuat ta Dyos Na Makagagaem
para ki yaken.
Labaw gid kanen an ta tanan.
50 Bakod gid kaluoy din an naan ta tanan na mga gataod ki kanen
umpisa ta una na timpo asta anduni daw ta ula katapusan.
51 Pakita din na bakod iya na gaem paagi ta iya na mga buat.
Papirdi din daw pawasak mga ittaw na ugal
aged dili matuman iran na malain na mga plano.
52 Papalin din mga gadumala an naan ta iran na mga datas na
katengdanan,
daw paatagan din ta datas na katengdanan mga kebes an.
53 Paatagan din mga nakulian an ta iran na mga kinanglanen.
Piro, mga manggaranen an papalin din na ula dala.
54-55 Patabangan din mga linai Israel na iya na mga ittaw
tak ula kanen an nalipat ta iya na pangako na maluoy kanen ki
Abraham daw ta mga linai Abraham asta ta ula katapusan."[g]
Yon ambal Maria ta iya na pagdayaw ta Dyos.
56 Mga tallo bulan na gadayon Maria naan iran Elisabet bag-o muli.

Pagtao Juan Na Manugbautismo

57 Abot uras na gabata Elisabet i daw mama iya na bata. 58 Namatian
ta mga silingan din daw iya na mga parinti parti ta bakod na kaluoy ta
Ginuo Dyos ki kanen daw nalipay man danen an.
59 Ta pangwallo na adlaw alin ta pagtao ta bata, patuman ta ginikanan
din sirimunya an ta pagbuat ta tanda naan ta iya na lawa[h] daw ta pag-
atag ta ngaran. Duma na mga ittaw na gatambong ta sirimunya, liag
danen na Zacarias ngaran an ta bata aged sangay ta amay din. 60 Piro,

---

[g] **1:54-55** Mga linai Israel daw mga linai Abraham paryas nang beet ambalen na mga Judio. [h] **1:59** Isya na sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat Moises na sunuron ta mga Judio na danen an magbuat ta tanda naan ta lawa ta mga mama. Yon na tanda daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Mga bata an ta mga Judio pabuatan ta tanda naan ta lawa na danen an wallo nang pa adlaw alin ta pagtao. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dili miag iya na inay. Ambal inay din, “Dili pwidi tak ngaranan nay
kanen an na Juan.”
61 Ambal danen naan ta iya na inay, “Man-o tak Juan na ngaran gusto
nyo? Ula kaw man yan parinti na ngaran din an Juan.”
62 Pasinyasan danen Zacarias an daw ino liag din na ngaran na para
ta iya na bata. 63 Gasinyas Zacarias na tagan ta masulatan daw iling ti
pasulat din, “Juan ngaran din.” Gatingala gid danen an tanan ta iya na
nasulat. 64 Pagtapos din sulat, dayon kaambal isab kanen an na gadayaw
ta Dyos.
65 Mga kasilingan Zacarias gatingala gid na nadlek tenged ta mga
natabo ki danen Zacarias. Balita an parti ki danen galapta ta tanan na
mga banwa naan ta kabungyuran na lugar ta prubinsya Judea. 66 Tanan
na mga kamati, paisip-isip danen, “Ino taan plano ta Ginuo Dyos ta yon
na bata daw magbakod?” Iling tan iran na isip tak nlaman danen na
paubayan kanen an ta Ginuo Dyos.

Pagdayaw Zacarias Ta Dyos

67 Na kaambal en isab Zacarias i na amay Juan, pagaeman kanen an ta
Dyos Ispiritu Santo daw ambal din:
68 “Kiten na mga linai Israel, magdayaw ki ta Ginuo na ate na Dyos
tak kiten na mga ittaw din pademdem din daw palibri man alin ta
ate na mga kuntra.
69 Padala din ki kiten isya na makagagaem na manluluwas na linai ta
pasaligan din na Ari David.
70 Paagi ta padala din na manluluwas, patuman din iya na pangako na
nasugid paagi ta mga prupita anay pa sa na gasirbi ki kanen.
71 Gapangako kanen na luwasen ki din alin ta ate na mga kuntra
daw alin ta malain na plano ta mga gademet ki kiten.
72 Gapangako man kanen an na maluoy ta mga kaapuan na ate na
alinan
daw magtuman kanen an ta iya na pangako na dili din gid
matalikuran.
73-74 Yon mga pangako din ki Abraham na ate na alinan.
Gasumpa kanen an na luwasen ki din alin ta ate na mga kuntra
aged kiten i magsirbi ki kanen na ula ki adlek, 75 ula masaway
ki kiten daw pirmi ki magsunod ta iya na liag keteb bui ki pa.
76 Kaon na bata ko, umawen ka na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos
Na Labaw Ta Tanan.
Kaon muna na miling ta mga ittaw bag-o mabot Ginuo para
kapriparar danen ta iya na pag-abot.
77 Kaon magtudlo ta mga ittaw ta Dyos na danen an maluwas paagi ta
pagpatawad din ki danen ta iran na mga sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

78-79 Tenged ate na Dyos miad daw maluluy-on, ipadala din ki kiten
manluluwas na alin ta langit.
Ta pag-abot ta manluluwas, kamangen din ate na adlek ta
kamatayen na paryo kanen an ta adlaw na gasennang daw
gapapawa ta lugar na delem.
Tudluan ki din man daw ino buaten ta aged magtawway ate na
kabui."
Yon ambal Zacarias ta iya na pagdayaw ta Dyos.
80 Gabakod Juan na dayad iya an na pamatasan. Na bakod kanen an
en, naan kanen an gistar ta lugar na ula kabalayan asta ta adlaw na mag-
umpisa kanen an ta paglaygay naan ta mga linai Israel.

Pagtao Jesus
(Mateo 1:18-25)

2 1 Ta timpo na natao en Juan ya, Augusto na pangulo ta Roma gasugo
na tanan na mga ittaw na sakep ta iya na pagdumala magpalista
para masinsos. 2-3 Tenged ta sugo Augusto, giling mga ittaw an naan ta
mga banwa na alinan ta iran na kaapuan para magpalista. Yon una na
sinsos na Cirenio gubirnador ta prubinsya Siria.
4 Tenged ta sinsos, galin Jose i ta banwa na Nazaret na sakep ta Galilea
daw miling ta prubinsya Judea aged magpalista naan ta banwa na naan
dya natao David ya tak kanen i linai David. Betlehem ngaran ta banwa
David na pailingan din. 5 Maria na nakagunan[i] din pakuyog din miling
ta Betlehem aged magpalista man. Kabulanan en Maria na giling danen
an ta Betlehem. 6 Na naan danen ta Betlehem, abot en uras na magbata
Maria i. 7 Gabata kanen an ta iya na panganay na isya na mama. Paputos
din ta bakken bata i daw pabetang naan ta pakan-anan ta ayep. Danen
an naan nang ta pasilungan ta mga ayep tak ula en bakanti naan ta balay
dayunan.

Sugid Ta Angil Naan Ta Mga Manugbantay Ta Karniro

8 Ta timpo na natao bata Maria, may mga manugbantay ta karniro na
naan ta paalaban na dani ta Betlehem. Gapulaw danen an ta pagbantay
ta iran na mga karniro. 9 Nali nang, may angil alin ta Ginuo Dyos na
gapakita ki danen. Nasilakan danen an ta pawa na alin ta Ginuo Dyos
daw nadlek gid danen an! 10 Gambal angil ki danen, "Dili kaw madlek!
Mamati kaw! May isugid a ki kyo na miad na balita na mag-atag ta bakod
na kalipay ta tanan na mga ittaw. 11 Anduni na adlaw naan ta banwa

---

[i] **2:5** Ta timpo danen Jose, kaugalian ta mga Judio daw nakagunan ta mama isya na bai, danen an pakabig en na magsawa. Pwidi nyo mabasa parti ta *kagon* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

David natao en inyo an na Manluluwas. Kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari[j]
na inyo na Ginuo! 12 Yi pamatuod ta ake na ambal ki kyo: Makita nyo tise
an na bata na naputos ta bakken na naan ta pakan-anan ta ayep."
13 Nali nang, may gapakita na sikad tama na mga angil na gaduma
naan ta una ya na angil daw gadayaw ta Dyos. Ambal danen,
14 "Naan ta langit tanan na pagdayaw paatag naan ta Dyos. Naan ta
kalibutan katawway ta kabui ta mga ittaw na gaatag ta kalipay
ki kanen."
15 Na gabalik mga angil naan ta langit, gaisturyaay mga manugbantay
i, "Mos! Miling ki naan ta Betlehem daw lagen ta natabo ya na pasugid
ki kiten ta angil na papadala ta Ginuo Dyos."
16 Gadali-dali danen an na miling naan ta Betlehem. Na naan en
danen dya, nakita danen Maria an daw Jose daw nakita man danen
bata an na naan ta pakan-anan ta ayep. 17 Pagkita danen, pasugid
danen ambal ya ta angil parti ta bata an. 18 Tanan na ittaw na kamati
ta iran na pasugid gatingala gid. 19 Piro Maria i a, pirmi din pademdem
daw paisip ta miad tanan na natabo parti ta iya na bata. 20 Mga
manugbantay ya ta karniro gabalik naan ta paalaban na nalipay daw
gadayaw danen naan ta Dyos tenged ta tanan na namatian daw nakita
danen tak natuman gid sugid ya ta angil.

Pag-atag Ta Ngaran Ta Bata Maria

21 Ta kawallo na adlaw alin ta pagtao ta bata Maria, gatuman Jose i
daw Maria ta sirimunya ta mga Judio ta pagbuat ta tanda naan ta lawa
ta bata na mama.[k] Ta sirimunya ta pagbuat ta tanda, paatagan bata an
ta ngaran na Jesus tak na ula pa gabagnes Maria i, sugo ta angil na
ngaranan danen bata an na Jesus.

Pagdala Ki Jesus Naan Ta Timplo

22 Paglambay ta kwarinta na adlaw alin ta pagbata Maria, giling
danen i Jose daw Maria naan ta Jerusalem tak abot en igo na adlaw
na miling ta Timplo na magtuman ta sugo naan ta Mga Sinulat Moises
parti ta sirimunya ta paglimpyo para ta mga bai na gabata.[l] Padala
man danen Jesus i daw paalad naan ta Ginuo Dyos 23 tak patuman
danen sugo ta Ginuo Dyos na nasulat na iling ti, "Kada panganay
na bata na mama iya ta Ginuo Dyos."[m] 24 Gaalad man danen ta mga
yupan aged magtuman ta sugo ta Ginuo Dyos, "Mag-alad ka ta darwa

---

[j] **2:11** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [k] **2:21** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Lucas 1:59. [l] **2:22** Naan ta Levitico 12:2-8 pwidi nyo mabasa mga sugo parti ta mga bai na gabata. [m] **2:23** Exodo 13:1-2, 12-13

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na salampati. Daw dili salampati, pwidi man darwa na bata pa na
tukmo."[n]
25 May mama na gistar naan ta Jerusalem na ngaran din Simeon.
Matareng kanen an daw dyusnon daw gapaabot na tabangan ta Dyos
mga linai Israel. Kanen an ittaw na paubayan ta Dyos Ispiritu Santo.
26 Nlaman din paagi ta Dyos Ispiritu Santo na bag-o kanen mapatay,
makita din Pinili an Ta Ginuo Dyos Na Mag-ari. 27 Ta pag-ubay ta
Dyos Ispiritu Santo ki kanen, giling kanen naan ta Timplo ta yon man
na adlaw na Jesus i padala dya aged magtuman danen Jose ta mga
sugo naan ta Mga Sinulat Moises parti ta panganay na bata na mama.
Pagselled danen Jose naan ta Timplo, 28 gaprani Simeon ki danen daw
pakengkeng din Jesus i. Gadayaw kanen ta Dyos na ambal din,
29 "Ginuo Dyos, yaken na suguon no, pwidi no en bawien kabui ko.
Tawway en ake na nakem
na natuman pangako no ki yaken
30 tak nakita ko en Manluluwas i 31 na padala no para ta tanan na ittaw.
32 Ipaintindi din ta mga ittaw na mga dili linai Israel parti an ta imo
na kabebet-en.
Tenged ki kanen, kami na imo na mga ittaw na mga linai Israel
dayawen ta duma na mga ittaw."
33 Na namatian ta mga ginikanan Jesus ambal Simeon parti ki Jesus,
gatingala gid danen an. 34 Pabindisyunan Simeon danen an daw ambal
din ki Maria, "Tenged ta bata no i, tama ki kiten na mga linai Israel
magpadyo ta Dyos daw tama man magprani ta Dyos. Kanen i magtudlo
parti ta kabebet-en ta Dyos, piro tama na mga ittaw magkuntra ki kanen.
35 Tenged ki kanen, ipakita ta Dyos daw ino gid naan ta isip ta mga ittaw.
Kaon yan masakitan gid na paryo pabuno ta ispada imo na tagipusuon."
36 Naan man ta Timplo may bai na manakem gid en na manugsugid ta
kabebet-en ta Dyos. Ngaran din Ana daw bata kanen i Fanuel na alin ta
pamilya Aser. Pitto nang taon pagduma din ta iya na sawa daw nabalo en
kanen i. 37 Adlaw kilem kanen naan ta Timplo na gasirbi ta Dyos paagi
ta pagpwasa daw pagpangamuyo. Idad din utsintay-kwattro na Jesus an
padala danen Jose naan ta Timplo. 38 Na gambal pa Simeon ya ki danen
Maria, gaprani Ana i daw gapasalamat ta Dyos tenged ki Jesus. Gasugid
man kanen i parti ki Jesus naan ta mga ittaw na galaem ta paglibri ta
Dyos ta Jerusalem.[o]
39 Na natuman en Maria daw Jose tanan na sugo ta Ginuo Dyos na
nasulat parti ta mga gabata, gabalik danen naan ta iran na banwa na

---

[n] **2:24** Levitico 12:6-8 [o] **2:38** Ta timpo Jesus, daw magsambit mga Judio ta ambal na *Jerusalem,* katamaan beet ambalen syudad Jerusalem, piro kaysan beet ambalen man *mga linai Israel.* Unti ta birsikulo trintay-utso Jerusalem beet ambalen mga linai Israel.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nazaret na sakep ta Galilea. 40 Jesus i gabakod na miad iya na lawa.
Gadugang iya na alam daw gaubay pirmi Dyos an ki kanen.

Pagpabilin Jesus Naan Ta Timplo

41 Kada taon ginikanan Jesus giling naan Jerusalem tenged ta Pista
Ta Paglibri Alin Ta Egipto.[p] 42 Na Jesus gaidad en ta dusi anyos, giling
ginikanan din naan ta Jerusalem daw pakuyog kanen i aged mamista
danen an tak yon iran na kaugalian. 43 Pagtapos ta pista, gapanaw danen
an Jose daw Maria na muli. Piro, ula danen nlami na gapabilin Jesus
i naan ta Jerusalem. 44 Salig danen na kanen i naan nang gakuyog ta
mga duma danen na guli. Isya en adlaw panaw danen Jose bag-o danen
pangita Jesus i naan ta duma danen na mga grupo ta iran na mga parinti
daw arey. 45 Na ula danen nakita kanen i, gabalik danen an naan ta
Jerusalem aged ngitaen. 46 Ta pangallo na adlaw alin ta pag-umpisa ta
pagpangita, nakita danen Jesus naan ta Timplo na gamungko na duma ta
mga mistro. Kanen i gamati daw gainsa ki danen. 47 Tanan na kamati ki
kanen gatingala tenged ta iya na alam daw mga sabat. 48 Na nakita Jesus
i ta iya na ginikanan, gatingala danen an daw gambal Maria ki kanen,
"Bata na i, man-o tak iling ti buat no ki kami? Kami amay no galibeg gid
ta pangita ki kaon."
49 Sabat Jesus, "Man-o tak pangita a nyo? Dapat inta nlaman nyo na
kinanglan na naan a di ta balay ta ake na Amay." 50 Piro, ula kaintindi
iya na ginikanan daw ino beet din ambalen.
51 Jesus i gakuyog ta ginikanan din na malik naan ta Nazaret. Gatuman
gid kanen an ki danen. Pirmi naan ta isip Maria tanan ya na natabo na
parti ki Jesus. 52 Gabakod Jesus i daw gadugang iya na alam daw nalipay
gid Dyos an daw mga ittaw ki kanen.

Pagwali Juan Na Manugbautismo
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3 1 Ta pangkinsi na taon ta pagdumala Tiberio na pangulo ta Roma,
Poncio Pilato gubirnador naan ta prubinsya Judea. Ta yon man
na timpo Herodes[q] gadumala naan ta Galilea. Felipe na utod Herodes
gadumala naan ta Iturea daw Traconite. Lisanias gadumala naan ta
Abilinia. 2 Anas daw Caifas mga pinakadatas na manugdumala ta mga
pari. Ta yon man na timpo, Juan na bata Zacarias naan ta lugar na ula
kabalayan. Na naan dya kanen an, may minsai alin ta Dyos na napaabot

---

[p] **2:41** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [q] **3:1** *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo uno ari na paumaw na *Herodes Antipas.* Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Antipas* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ki kanen para isugid din ta mga ittaw. 3 Giling kanen an naan ta tanan na
lugar na dani ta Suba Jordan daw naan dya gawali ta mga ittaw na danen
an kinanglan magnelsel daw dilian iran an na mga sala para patawaren
danen an ta Dyos. Pawali din man na dapat na pamatuuran danen iran na
pagnelsel paagi ta pagpabautismo naan ki kanen. 4 May nasulat Isaias na
prupita anay pa sa na natuman paagi ta pagwali Juan. Iling ti nasulat din,

"May ittaw naan ta lugar na ula kabalayan
na galaygay na bakod iya na kagi.
Ambal din ta mga ittaw,
'Ipriparar nyo agian an para ta pag-abot ta Ginuo.
Tadlengen nyo dalan an na agian din!
5 Tampekan nyo tanan an na yup-ak naan ta tengngaan ta mga bukid!
Patagen nyo tanan an na mga bungyod daw bukid!
Tadlengen nyo galike-like an na mga dalan!
Tapanen nyo mga dalan an na lub-ang-lub-ang!
6 Daw iling tan buaten nyo, makita ta tanan paagi an ta pagluwas ta Dyos ta mga ittaw.' "[r]

7 Tama na mga ittaw giling ki Juan aged magpabautismo ki kanen. Gambal
kanen ki danen, "Kyo na malain! Paryo kaw ta mga bata ta bekkessan na
dalitan![s] Salig nyo taan na paagi nang ta inyo na pagpabautismo malikawan
nyo mabot an na silot ta Dyos tenged ta iya na kagilek! 8 Daw nelselan nyo
daw dilian inyo an na mga sala, kinanglan ipakita nyo paagi ta inyo na
mga buat. Dili kaw man mag-isip na maluwas kaw alin ta silot ta Dyos na
mambal kaw ta inyo na kaugalingen, 'Kami i mga linai Abraham!' Sugiran
ta kyo na pwidi imuon ta Dyos mga bato na i na linai Abraham! 9 Tandaan
nyo! Priparar en Dyos an na silutan kaw tenged ta inyo na mga sala na paryo
kanen ta ittaw na gaalo en ta wasay din naan ta puon ta kaoy na pukanen
tak kada kaoy na dili dayad iya na bunga pukanen daw pilak naan ta apoy."

10 Gainsa mga ittaw ki Juan, "Ino dapat nay na buaten aged pamatuod
na ganelsel kay en?"

11 Sabat Juan, "Daw kino ki kyo may darwa na bayo, isya an atag nyo
ta ittaw na ula bayo. Iling man tan, daw kino ki kyo may pagkaan, tagan
nyo ittaw an na ula makaan."

12 Gaprani man ki Juan mga manugsukot an ta buis aged
magpabautismo. Gainsa danen, "Mistro, ino dapat nay na buaten?"

---

[r] **3:6** Isaias 40:3-5 Naan ta Lucas 3:4 *ittaw na naan ta lugar na ula kabalayan na galaygay na bakod iya na kagi* beet ambalen Juan na manugbautismo. *Agian an* beet ambalen mga ittaw an na pawalian din. Pawali din na kinanglan magbag-o danen aged danen an anda para ta pag-abot ta Ginuo. [s] **3:7** Ta timpo Juan, ta isip ta mga Judio malain na ittaw paanggid naan ta bekkessan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Sabat Juan, “Dili kaw magsukot ta subla!”
14 Mga sundalo na gamati ki Juan gainsa man ki kanen, “Ta, kami a,
ino dapat nay na buaten?”
Sabat din, “Dili kaw mangwarta paagi ta pagpalleg daw pagbuat-buat ta sala
naan ta mga ittaw na ula sala. Makuntinto kaw nang en ta inyo na swildo.”
15 Ta timpo na mga ittaw gapabautismo ki Juan, tama gapaabot ta pag-abot
ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Pagmati ta mga ittaw ta wali Juan, gainsa danen
an ta iran na kaugalingen daw Juan en taan Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. 16 Na
nlaman Juan na iling sa iran an na isip, gambal kanen an, “Yaken gabautismo ki
kyo paagi nang ta waig. Piro, may mabot na mas datas iya na katengdanan kaysa
ta ake na katengdanan. Dili a bagay na magsirbi ki kanen maskin ta pagbadbad
nang ta igot ta iya na sandal[t] tak datas gid iya na katengdanan. Bautismuan din
duma an ki kyo paagi ta Dyos Ispiritu Santo daw duma ya paagi ta apoy. 17 Kanen
an priparar en na magbelag ta mga ittaw na matareng naan ta mga dili matareng.
Paryo kanen an ta ittaw na gimes en na panginan iya an na naani na trigo tak
gibit en ta gamit na pangpangin aged mabelag linggas an naan ta uot. Trigo an
na linggas taguon din naan ta iya na kamalig. Piro, uot an daw uppa sunugon din
naan ta apoy na dili mapatay.” 18 Tama pa man na duma na laygay Juan ta iya na
pagwali naan ta mga ittaw na kinanglan iran na batasan magbag-o daw ta iya na
pagsugid ta miad na balita parti ta papaabot na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.
19 Ta paglaygay Juan, pakuntra din malain na buat Herodes na
manugdumala ta Galilea tak Herodes ya, pasawa din Herodias bisan
magbayaw danen an daw tenged man ta duma pa na buat Herodes na
malain. 20 Piro, gadugang pa gid sala Herodes tak papriso din Juan ya.

Pagbautismo Ki Jesus
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

21 Na ula pa napriso Juan daw gabautismo pa kanen ta mga ittaw, Jesus
i gapabautismo man ki kanen. Pagtapos ta bautismo, gapangamuyo Jesus
i daw gabukas langit an. 22 Dyos Ispiritu Santo an na daw lagen paryo ta
salampati gapababa naan ki kanen. May namatian na gambal na naan ta
langit, “Kaon ake na bata na palangga ko. Nalipay a gid ki kaon.”

Mga Kaapuan Na Alinan Jesus
(Mateo 1:1-17)

23 Na Jesus i gaidad ta mga trinta anyos, gumpisa kanen ta iya na mga
ubra. Isip ta mga ittaw na kanen i bata Jose.
Jose an bata Eli 24 na iya na amay Matat,
Matat an bata Levi na iya na amay Melqui,

---

[t] **3:16** Ta timpo Juan, katengdanan ta pinakababa na suguon na kanen magtangtang ta sandal ta iya na amo na bag-o nang guli na gaselled ta balay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Melqui an bata Janai na iya na amay Jose,
25 Jose an bata Matatias na iya na amay Amos,
Amos an bata Nahum na iya na amay Esli,
Esli an bata Nagai 26 na iya na amay Maat,
Maat an bata Matatias na iya na amay Semei,
Semei an bata Jose na iya na amay Joda,
27 Joda an bata Joanan na iya na amay Resa,
Resa an bata Zorobabel na iya na amay Salatiel,
Salatiel an bata Neri 28 na iya na amay Melqui,
Melqui an bata Adi na iya na amay Cosam,
Cosam an bata Elmadam na iya na amay Er,
29 Er an bata Josue na iya na amay Eliezer,
Eliezer an bata Jorim na iya na amay Matat,
Matat an bata Levi 30 na iya na amay Simeon,
Simeon an bata Juda na iya na amay Jose,
Jose an bata Jonam na iya na amay Eliaquim,
Eliaquim an bata Melea 31 na iya na amay Mena,
Mena an bata Matata na iya na amay Natan,
Natan an bata David 32 na iya na amay Jesse,
Jesse an bata Obed na iya na amay Booz,
Booz an bata Salmon na iya na amay Naason,
33 Naason an bata Aminadab na iya na amay Admin,
Admin an bata Arni na iya na amay Esrom,
Esrom an bata Fares na iya na amay Juda,
34 Juda an bata Jacob na iya na amay Isaac,
Isaac an bata Abraham na iya na amay Tera,
Tera an bata Nahor 35 na iya na amay Serug,
Serug an bata Ragau na iya na amay Peleg,
Peleg an bata Heber na iya na amay Sala,
36 Sala an bata Cainan na iya na amay Arfaxad,
Arfaxad an bata Sem na iya na amay Noe,
Noe an bata Lamec 37 na iya na amay Metusela,
Metusela an bata Enoc na iya na amay Jared,
Jared an bata Mahalalel na iya na amay Cainan,
38 Cainan an bata Enos na iya na amay Set,
Set an bata Adan, daw Adan an pakabig na bata ta Dyos.

Pagtintar Satanas Ki Jesus
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 1 Pagtapos ta pagbautismo ki Jesus naan ta Suba Jordan, galin
Jesus dya na pagaeman ta Dyos Ispiritu Santo daw giling naan ta
lugar na ula kabalayan. Ta iya na pagtinir dya, gapadayon Dyos Ispiritu

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Santo ta pag-ubay ki kanen. 2 Gatinir kanen i dya ta kwarinta na adlaw
daw patintar kanen Satanas. Ta yon man na mga adlaw ula kanen may
pakaan. Paglambay ta kwarinta na adlaw, nletem gid kanen i.
3 Iling ti na paagi pagtintar Satanas ki Jesus. Ambal Satanas, "Tenged
na kaon yan Bata Ta Dyos, imuon no na tinapay bato na i." 4 Sabat Jesus,
"Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,
'Dili nang ta tinapay mabui mga ittaw.' "[u]
5 Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta datas na lugar. Nali
nang papakita Satanas ki kanen tanan na nasyon ta kalibutan. 6 Ambal
Satanas ki Jesus, "Iatag ko ki kaon tanan na nasyon daw manggad dya
aged kaon magdumala. Pwidi ko iatag naan ta maski kino na liag ko tak
naan en ki yaken uturidad ta pagdumala ta mga nasyon na yan. 7 Daw
magluod ka ki yaken na sirbian a no, imo en tanan na napakita ko ki
kaon." 8 Sabat Jesus, "Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,
'Magsirbi ka ta Ginuo na imo na Dyos.
Kanen nang sirbian no.' "[v]
9 Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta Jerusalem daw
patindeg naan ta pinakadatas na parti ta Timplo. Ambal Satanas, "Tenged
na kaon yan Bata Ta Dyos, alin di mugpa ka 10 tak naan ta sinulat na
pulong ta Dyos may ambal,
'Magsugo Dyos an ta mga angil din na magbantay ki kaon.'[w]
11 Nasulat man,
'Saluon ka danen ta iran na mga lima aged dili ka katupa naan ta
bato.' "[x]
12 Sabat Jesus, "Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,
'Dili no piliten Ginuo an na imo na Dyos na pamatuuran din pa iya
na pag-amblig ki kaon.' "[y]
13 Pagtapos Satanas ta iya na pagtintar ki Jesus, padilian din anay
Jesus ya asta kanen an may upurtunidad na magtintar isab ki Jesus.

Pag-umpisa Jesus Ta Iya Na Buat Naan Ta Galilea
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

14 Pagtapos Satanas ta pagtintar ki Jesus, gabalik Jesus i naan ta
Galilea daw naan ki kanen gaem ta Dyos Ispiritu Santo. Balita an na parti
ki kanen galapta naan ta bilog na Galilea. 15 Gatudlo kanen i naan ta mga
balay tipunan ta mga Judio daw padayaw kanen i ta mga ittaw.

---

[u] **4:4** Deuteronomio 8:3 [v] **4:8** Deuteronomio 6:13 [w] **4:10** Mga Salmo 91:11 [x] **4:11** Mga Salmo 91:12 [y] **4:12** Naan ta Deuteronomio 6:16 pwidi nyo mabasa laygay Moises naan ta mga paryo din na Hebreo na dili danen piliten Dyos an na pamatuuran din pa na gaamblig kanen ki danen paryo ta dati na buat danen na gariklamo danen an naan ki Moises parti ta pag-amblig ta Dyos ki danen. Naan ta Exodo 17:1-7 pwidi nyo mabasa isturya parti ta iran na pagriklamo ki Moises.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Naan Ta Nazaret
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

16 Na naan pa Jesus ta Galilea, giling kanen i naan ta Nazaret na banwa
na naan dya kanen i gabakod. Ta Adlaw Ta Pagpuay, giling kanen i naan
ta balay tipunan paryo ta pirmi din pabuat. Na naan ta selled, gatindeg
kanen naan ta tubangan ta mga ittaw aged magbasa ta sinulat na pulong
ta Dyos. 17 Paatag ki Jesus sinulat Isaias na prupita anay pa sa daw
pabuklad din. Pangita din daw pabasa nasulat Isaias na iling ti:
18 "Paubayan a ta Dyos Ispiritu Santo
tak napili a ta Ginuo Dyos na magsugid ta miad na balita
naan ta mga imol.
Pasugo a din na magsugid ta mga biag na danen an malibri,
magsugid ta mga bulag na danen an makakita
daw magtabang ta mga palupig.
19 Pasugo a din na magsugid na abot en timpo
naan ta plano ta Ginuo Dyos na maluoy kanen ta mga ittaw."[z]
20 Pagtapos Jesus basa ta sinulat ya, palukot din daw pabalik naan ta
ittaw na gaatag ki kanen. Gapungko kanen i daw tanan na mga ittaw dya
gatan-aw ki kanen. 21 Gambal kanen i ki danen, "Mintras na namatian
nyo ake na pabasa na naan ta sinulat na pulong ta Dyos, natuman en
ake na pabasa." 22 Tanan danen gatingala ki kanen daw gakullaw ta
makatingala na mga ambal din. Ambal danen, "Di' ba kanen i bata nang
Jose na kasimanwa ta?"
23 Tenged ta iran na ambal parti ki Jesus, gambal kanen i ki danen,
"Sigurado a na ipademdem nyo ki yaken yi na ambalanen, 'Duktor,
bulungon no anay imo an na kaugalingen!' tak beet ambalen nyo na
buaten ko unti naan ta ake na kaugalingen na banwa mga namatian nyo
na nabuat ko naan ta Capernaum."
24 Ambal din pa ki danen, "Ee, liag nyo na iling tan buaten ko. Piro,
gambal a ki kyo na mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos,
danen an ula papatii ta iran na mga kasimanwa na danen an pasugo ta
Dyos. 25-26 Isipen nyo natabo ta timpo Elias na prupita anay pa sa. May
letem naan ta bilog na Israel tak ula gid guran keteb ta tallo tenga taon. Ta
yon man na timpo, bisan tama na balo na bai naan ta lugar na Israel, Elias
ya ula pasugua ta Dyos na magtabang naan ta maskin isya ki danen. Pasugo
kanen na magtabang naan ta isya na bai na balo na dili-Israelinen naan ta
banwa na Sarepta naan ta prubinsya ta Sidon na dili sakep ta Israel.[a] 27 Iling
man tan ta timpo Eliseo na prupita anay pa sa. Tama ittaw naan ta Israel

---

[z] **4:19** Isaias 61:1-2 [a] **4:25-26** *Naan ta 1 Mga Ari kapitulo disi-syiti pwidi nyo mabasa isturya parti ki Elias daw iya na pagtabang ta bai na balo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na may segeng na masakit ta langgit, piro ula isya ki danen na kasimanwa
Eliseo na papaayad din. Naaman ya nang na taga-Siria papaayad din."[b]
28 Pagmati ta mga ittaw na naan ta balay tipunan ta ambal Jesus, sikad
gid gilek danen tanan. 29 Gatindeg danen an daw payudyod Jesus i pagwa
ta iran na banwa asta ta pangpang aged itulod inta kanen i tak iran na
banwa naan ta apaw ta bungyod. 30 Piro, Jesus i gaagi nang naan ta iran
na tengnga daw magpadyo.

Ittaw Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu
(Marcos 1:21-28)

31 Alin ta Nazaret, gategbeng Jesus i naan ta banwa na Capernaum
na sakep man ta Galilea. Na naan kanen i dya, kada Adlaw Ta Pagpuay
giling kanen i naan ta balay tipunan aged magtudlo. 32 Tanan na gamati
ki kanen gatingala gid tak kanen an gatudlo alin ta iya gid na alam.
33 Ta Adlaw Ta Pagpuay na naan Jesus i ta balay tipunan, may mama na
anen dya na naseddepan ta malain na ispiritu. Gasinggit kanen an ki Jesus,
34 "Ara! Jesus na taga-Nazaret, man-o tak anen ka di? Giling ka di taan aged
silutan kay? Kala ta kaw daw kino ka! Kaon yan alin gid ta Dyos!"
35 Paay Jesus malain ya na ispiritu, "Sagbak! Mwa ka dyan ki kanen!"
Pag-ambal Jesus, naan ta tubangan ta tanan na ittaw dya palampes ta
malain na ispiritu ittaw an naan ta saag daw padilian na ula naino.
36 Pagkita ta mga ittaw dya na napagwa Jesus malain ya na ispiritu,
gatingala gid danen an daw gaisturyaay, "Uy! Ino taan klasi na ambal
nya? May bakod na gaem kanen an daw uturidad na bisan mga malain na
ispiritu gatuman ki kanen. Na pasugo din danen an na maggwa, dayon
man gwa!" 37 Galapta gid naan ta mga lugar na dani ta Capernaum balita
an parti ta mga nabuat ya Jesus.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Ittaw
(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-39)

38 Jesus i galin naan ta balay tipunan daw giling naan ta balay danen
Simon. Anen man dya ugwangan Simon na bai daw sikad paso lawa din
an. Mga ittaw na naan ta balay ya gangayo ta tabang ki Jesus. 39 Gaprani
Jesus i daw gatindeg tengnged ta neggaan din. Pasugo Jesus na magpuas
dangga din an. Gapuas iya na dangga daw dayon bangon kanen daw
mimes ta pagkaan para ki danen Jesus.
40 Na magsalep nang pa adlaw an, tanan na mga ittaw naan ta
Capernaum na duma danen may masakit, padala danen naan ki Jesus.
Bisan ino na mga masakit ta mga ittaw na padala ki kanen, patungtong
din iya na lima ta kada isya daw danen tanan nayad. 41 Pagwa din man

---

[b] **4:27** Naan ta 2 Mga Ari 5:1-15 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Eliseo daw Naaman.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga malain na ispiritu alin ta tama na mga ittaw. Na gagwa danen an,
gasinggit, “Kaon Bata Ta Dyos!” Paay din danen an na dili en mag-ambal
pa tak nlaman danen na kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.
42 Pagsennang ta adlaw, gapanaw Jesus i alin ta Capernaum daw miling
naan ta lugar na ula kabalayan. Papangita kanen i ta mga ittaw. Pagkita
danen ki kanen, paawiran danen daw pangabayen na dili kanen i malin
ta iran na lugar. 43 Piro, gambal kanen i ki danen, “Dapat miling a pa ta
duma na mga banwa aged magsugid ta miad na balita parti ta pagdumala
ta Dyos[c] tak pasugo a din para magbuat ta iling tan.” 44 Tenged iling tan
ambal Jesus, gapadayon kanen i ta pagsugid ta miad na balita naan ta
mga balay tipunan ta mga Judio naan ta bilog na Judea.[d]

Pagpili Jesus Ta Una Din Na Mga Tinudluan
(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 1 Na gatudlo Jesus i naan kilid ta Dagat Genesaret,[e] gaginetek mga
ittaw an tak liag danen na mamati ta iya na mga patudlo parti ta
ambal ta Dyos. 2 Nakita din darwa na buti na pabilin naan ta dagsayan.
Mga mananagat an kakawas en daw gawaswas ta iran na mga pukot.
3 Gasakay Jesus i naan ta isya na buti na iya Simon daw gapangabay ki
Simon na magpalaod tise. Naan dya gamungko Jesus i daw magpadayon
ta pagtudlo ta mga ittaw.
4 Pagtapos Jesus ta pagtudlo, gambal kanen ki Simon, “Magpalaod ki
daw mamukot aged may makamang ki.”
5 Gambal Simon i ki Jesus, “Mistro, ula ki taan may makamang tak
kadlaw kay nang ta pamukot, piro ula kay man gyapon kamang. Tenged
nyan ambal no, magtaktak kay isab.” 6 Pagtaktak danen ta mga pukot,
pakulong danen sikad tama na sidda asta na tise nang magisi iran na
mga pukot. 7 Tenged ta katamaen ta sidda, papaypay danen Simon iran
ya na mga duma na naan ta isya na buti na magtabang. Gaprani dayon
iran ya na mga duma daw papanno danen ta sidda darwa na buti.
Napanno gid mga buti ya asta mateggeb daw tise nang maleddang.
8 Pagkita Simon Pedro[f] ta sikad tama na sidda, galuod kanen an naan
ta tubangan Jesus daw gambal, “Ginuo, dili ka marani ki yaken. Gayya

---

[c] **4:43** Pwidi nyo mabasa parti ta *pagdumala ta Dyos* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[d] **4:44** Ta timpo Jesus, daw Judea an pasambit ta mga ittaw may darwa na pusibilidad daw ino beet ambalen. Una, prubinsya nang na pangaranan na Judea. Pangarwa, prubinsya ta Judea asta man ta Galilea tak yon mga lugar na paistaran ta mga Judio. Gani, naan ta birsikulo kwarintay-kwattro, may pusibilidad na *bilog na Judea* beet ambalen Judea asta man Galilea. [e] **5:1** Dagat Genesaret isya man na ngaran ta Dagat Galilea. Pwidi nyo mabasa parti ta *Dagat Galilea* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [f] **5:8** Ngaran na Pedro paatag Jesus ki Simon daw kaysan paumaw Simon ya na Simon Pedro. Naan ta Lucas 6:13-14 pwidi nyo man mabasa parti ta ngaran na Pedro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a gid ki kaon tak tama a sala." 9 Iling tan ambal din tak gatingala
gid kanen an daw mga duma din tenged ta sikad tama na mga sidda
na nakamang danen. 10 Gatingala man danen Santiago daw Juan na
mga kabataan Zebedeo na duma din na mananagat. Gambal Jesus i ki
Simon, "Dili ka madlek! Paryo na papanagat no an mga sidda, yon man
umpisa anduni panagaten no an mga ittaw tak maglaygay ka naan ta
mga ittaw na magpasakep danen ta pagdumala ta Dyos."
11 Pagtapos Jesus ta ambal, pasaog danen Simon mga buti ya.
Pabilin danen tanan na pagkabetang danen daw gakuyog ki Jesus.

Mama Na May Segeng Na Masakit Ta Langgit
(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

12 Na Jesus i naan ta isya na banwa, may mama dya na may segeng
na masakit ta langgit ta bilog din na lawa. Pagkita din ki Jesus,
gadapa kanen an naan ta atubangan Jesus daw gapakiluoy, "Ginuo,
daw gusto no, mapaayad a no ta ake na masakit." 13 Paibitan Jesus
mama an daw ambal din, "Gusto ko! Mayad ka!" Pag-ambal Jesus,
nakamang dayon masakit ta langgit ta mama ya. 14 Paambalan
Jesus kanen an, "Dili ka mugid naan ta bisan kino parti ta ake na
pagpaayad ki kaon. Magdiritso ka nang naan ta pari daw magpatan-
aw na nayad ka en. Magdala ka man ta alad na igo ta sugo ta Dyos
naan ta Mga Sinulat Moises parti ta mga napaayad alin ta segeng na
masakit ta langgit aged may pamatuod ka naan ta mga ittaw na nayad
ka en."
15 Maski paambalan Jesus mama ya na dili mugid, galapta man
gyapon balita parti ki Jesus. Pirmi sikad tama na mga ittaw gaprani
na gatumpok naan ki Jesus para mamati ta iya na mga patudlo
daw mangabay ki kanen na ayaren iran na masakit. 16 Piro, kanen
i a, ugali din na pirmi miling naan ta lugar na ula kabalayan aged
mangamuyo.

Mama Na Dili Kapanaw
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

17 Isya adlaw, na Jesus i gatudlo ta mga ittaw, anen dya pila na mga Pariseo
daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises[g] na gapamati man. Alin danen ta
lain-lain na mga banwa na sakep ta Galilea daw alin man ta syudad Jerusalem
daw duma pa na mga banwa na sakep ta Judea. Naan ki Jesus gaem an ta Ginuo
Dyos ta pagpaayad ta mga ittaw na may masakit. 18 Na gatudlo pa kanen i, may
mga ittaw na giling dya. Patuwangan danen mama na naan ta neggaan tak dili

---

g **5:17** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Pariseo* daw *mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kapanaw. Gangita danen an ta paagi na melled naan ta balay aged dleen inta
mama an na dili kapanaw naan ta atubangan Jesus. 19 Piro, ula danen kaselled
tak sikad tama ittaw daw ula maagian. Tenged ula danen maagian, padala danen
mama an naan ta apaw ta atep ta balay.[h] Paukab danen atep ya na usoy ki Jesus
daw patunton danen mama an naan ta tubangan Jesus na naan man ta tengnga
ta mga ittaw.
20 Na nakita Jesus na danen an gasalig gid ki kanen na mapaayad din
mama an na dili kapanaw, gambal kanen i ta mama an, "Dey, napatawad
en imo an na mga sala!"
21 Mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga Pariseo gagumod,
"Kino gid ittaw na i na iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos? Ula
duma na makapatawad ta mga sala daw dili, Dyos nang!"
22 Piro, nlaman Jesus iran na isip. Gainsa kanen i ki danen, "Man-o tak
gaisip kaw ta iling tan? 23 Indi ta darwa na i mas dali nang buaten? Ambalen
ko na napatawad en iya na mga sala, o ambalen ko na kanen an mangon daw
manaw? Simpri darwa i paryas nang na dali buaten tak iling an tan mabuat
paagi nang ta gaem daw uturidad ta Dyos. 24 Pamatuuran ko ki kyo na Kanen
Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan[i] may uturidad naan ta kalibutan
i na magpatawad ta mga sala." Dayon, gambal Jesus i ta mama na dili kapanaw,
"Gasugo a ki kaon, mangon ka! Dleen no neggaan no an daw muli!" 25 Naan
ta tubangan ta tanan na ittaw, gabangon dayon mama an. Pabitbit din iya an
na neggaan daw muli na gadayaw ta Dyos. 26 Gatingala gid danen tanan daw
gadayaw ta Dyos. Sikad gid pagkullaw an danen. Ambal danen, "Makatingala
gid nakita ta anduni!"

Pag-umaw Jesus Ki Levi Na Muyog Ki Kanen
(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

27 Pagtapos ta pag-ayad Jesus ta mama ya na dili kapanaw, gagwa
Jesus i naan ta balay daw manaw. Ta iya na pagpanaw, nakita din isya
na manugsukot ta buis na ngaran din Levi na gamungko naan ta bayaran
ta buis. Gambal Jesus ki kanen, "Muyog ka ki yaken aged kaon isya man
ta ake na mga tinudluan." 28 Pag-ambal Jesus, gatindeg dayon Levi daw
padilian tanan din na mga betang daw muyog.
29 Levi i gakumbira naan ta iran na balay para ki Jesus. Tama na
manugsukot ta buis daw duma pa na mga ittaw gakaan duma ki danen
Jesus. 30 May mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises
na mimbro man ta grupo ta mga Pariseo na gariklamo naan ta mga

---

[h] **5:19** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. [i] **5:24** Pwidi nyo mabasa parti ta umaw na *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tinudluan Jesus, “Man-o tak gakaan kaw daw gainem duma ta mga
manugsukot ta buis daw makasasala na mga ittaw?”[j]
31 Sabat Jesus, “Mga ittaw na miad iran na lawa ula gakinanglan ta
duktor. Piro, mga ittaw an a na may masakit, danen gakinanglan ta duktor.
32 Nyan na ula a giling di para maglaygay naan ta mga ittaw na salig danen
na matareng danen an. Giling a di para maglaygay naan ta mga ittaw na
makasasala aged magnelsel danen an daw dilian iran na mga sala.”

Insa Parti Ta Pagpwasa
(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

33 May mga ittaw na gaprani ki Jesus daw gambal, “Mga tinudluan
Juan daw mga tinudluan man ta mga Pariseo pirmi gapwasa daw
gapangamuyo. Man-o tak imo an na mga tinudluan sigi nang a na kaan
daw inem na ula gid gapwasa?”
34 Gasabat Jesus i, “Daw may kumbira ta kasal, impusibli na mga
paimbitar an dili nyo pakan-enen mintras na mama na bag-o nang kasal
anen pa don duma ki danen! 35 Piro, mabot adlaw na mama an na bag-o
kasal kamangen naan ki danen. Yon en uras na danen an magpwasa.”[k]
36 Gaisturya pa Jesus i ki danen ta paanggid, “Ula bisan kino na gagisi
daw gakamang ta tila na pangtupak naan ta bag-o na bayo daw itupak naan
ta daan na bayo. Daw iling tan buaten din, bag-o na bayo masamad tak
nagisi en daw tupak ya dili bagay ta daan na bayo tak alin ta bag-o na bayo.
37 Iling man tan, ula bisan kino na gaugsak ta bag-o na bino na dili pa iseg
na gabula pa naan ta daan na ugsakan na langgit na ula en gainat.[l] Daw
iling tan buaten din, mabustik ugsakan tenged ta pagbula ta bino. Muyak
bino ya daw masamad man ugsakan an. 38 Dapat bag-o na bino iugsak naan
ta bag-o buat na ugsakan na langgit na gainat pa.[m] 39 Mga ittaw na anad en
ta pag-inem ta lugay en buat na inemen, dili sabor ki danen bag-o buat na
inemen. Ambal danen, ‘Mas sabor gid inemen an na lugay en nabuat.’ ”[n]

---

[j] **5:30** Ta timpo Jesus, lugar ta mga Judio sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Mga manugsukot an ta buis pabilang ta iran na mga kasimanwa na danen an mga traydor tak gasirbisyo para ta gubirno ta Roma. Katamaan man ki danen gapangwarta nang. Gani, pabilang danen an na makasasala na mga ittaw. Pwidi nyo mabasa parti ta *makasasala na mga ittaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [k] **5:35** Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na ula gapwasa mga tinudluan din tak kanen an naan pa duma ki danen. [l] **5:37** Ta timpo Jesus, bino isya na inemen na nabuat na alin ta ubas. Ugsakan ta bino nauman alin ta langgit ta kanding. [m] **5:38** Mga paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na dili dapat idugang nang mga patudlo Jesus naan ta mga patudlo ta mga Pariseo. Dapat na iya nang Jesus na mga patudlo sunuron an. [n] **5:39** Naan ta birsikulo trintay-nuibi, gaisturya Jesus ta paanggid parti ta mga ittaw na ula gapati ta iya na bag-o na mga patudlo. Beet ambalen din na mga ittaw an, daw danen naanad ta dati na mga patudlo ki danen, dili danen magpati daw may bag-o na mga patudlo. Ambal danen na mas dayad dati ya na patudlo kaysa ta bag-o an.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Insa Parti Ta Adlaw Ta Pagpuay
(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 1 Ta Adlaw Ta Pagpuay, Jesus i daw iya na mga tinudluan gaagi naan
ta isya na triguan. Gaugot mga tinudluan din ta pila na mga passi
ta trigo daw pakesse-kesse danen daw kan-enen. 2 May mga Pariseo na
gambal ki Jesus, "Man-o tak gabuat kaw ta iling sa na kuntra ta mga
sugo parti ta Adlaw Ta Pagpuay?"[o]
3 Sabat Jesus, "Paryo kaw inyo na ula kabasa parti ta pabuat Ari
David anay pa sa na nletem gid kanen ya daw iya na mga duma. 4 Giling
kanen naan ta balay ta Dyos daw patagan ta tinapay na paalad para ta
Dyos. Patagan din man iya na mga duma. Piro, maskin mga pari nang
patugutan na maan ta tinapay na paalad para ta Dyos, buat ya danen Ari
David ula pabilang na kuntra ta mga sugo Moises."[p]
5 Ambal pa Jesus ki danen parti ta iya na kaugalingen, "Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan may uturidad na magbeet daw ino
tugot na buaten naan ta Adlaw Ta Pagpuay."

Mama Na Lima Din An Kimay
(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

6 Isya man na Adlaw Ta Pagpuay, Jesus i gaselled daw gatudlo naan
ta balay tipunan. Naan dya may mama na tuo din an na lima kimay.
7 Naan man dya duma na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises. Danen i gapanilag gid ki Jesus daw magpaayad kanen
naan ta Adlaw Ta Pagpuay tak papangitaan danen kanen i ta sala aged
maakusaran. 8 Piro, nlaman Jesus iran an na isip. Gambal kanen ta mama
na lima din an kimay, "Mindeg ka daw marani di." Pag-ambal Jesus,
mama ya gaprani ki kanen daw gatindeg naan ta tubangan ta mga ittaw.
9 Gainsa Jesus i ta mga Pariseo daw mga manugtudlo ya, "Naan ta Mga
Sinulat Moises, ino tugot na buaten ta naan ta Adlaw Ta Pagpuay? Indi
ti: Magbuat ki ta miad, magbuat ki ta malain? Magluwas ki ta mga ittaw,
magpatay ki ta mga ittaw?"
10 Pag-insa din, patan-aw din danen an tanan na naan ta iya na palibot
daw gambal kanen i ta mama ya, "Untayen no imo na lima na kimay."
Dayon, pauntay ta mama iya na lima daw nayad en. 11 Na nakita ta mga

---

[o] **6:2** Daw Adlaw Ta Pagpuay, tama na ubra na kuntra ta mga sunuran ta mga Judio. Mag-ani an isya na ubra na kuntra. Pwidi nyo mabasa Exodo 34:21. Isya man na ubra na kuntra mag-imes ta pagkaan. Ta isip ta mga Pariseo kuntra maskin pag-ugot nang an daw pagkesse ta trigo tak paryas nang man gyapon ta pag-ani daw pag-imes ta pagkaan.
[p] **6:4** Naan ta Levitico 24:5-9 pwidi nyo mabasa parti ta tinapay na paalad para ta Dyos. Naan ta 1 Samuel 21:1-6 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pabuat ya Ari David na gakaan kanen ta tinapay na paalad para ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga Pariseo na mama ya paayad
Jesus naan ta Adlaw Ta Pagpuay, gagilek gid danen an ki Jesus.[q] Tenged
ta iran na kagilek, gasapol danen an daw ino iran an na buaten ki kanen.

Pagpili Jesus Ta Dusi Na Apustulis
(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

12 Paglambay ta pila na mga adlaw alin ta pagpaayad Jesus ta mama
ya na lima din kimay, gapanaw Jesus i daw miling naan ta isya na bukid
aged mangamuyo. Kadlaw gid kanen an ta pangamuyo naan ta Dyos.
13 Pagsennang ta adlaw, patipon Jesus mga tinudluan din an daw gapili
kanen i ta dusi naan ki danen. Paatagan din danen an ta katengdanan
na paumaw na apustulis.[r] 14 Yi mga napili din: Simon na pangaranan
din na Pedro, Andres na utod Simon, Santiago, Juan, Felipe, Bartolome,
15 Mateo, Tomas, Santiago na bata Alfeo, Simon na paumaw man na
Makabanwa, 16 Judas na bata ta isya man na Santiago daw Judas
Iscariote[s] na ta uryan magtraydor ki kanen.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Ittaw
(Mateo 4:23-25)

17 Na gategbeng Jesus i daw mga duma din alin ta bukid, gateneng
danen i naan ta patag na lugar. Naan dya tama na mga tinudluan din
daw sikad man tama na mga ittaw na naan pa alin ta syudad Jerusalem
daw duma pa na mga banwa ta bilog na prubinsya Judea daw mga madyo
na mga banwa na Tiro daw Sidon na dani ta baybay. 18 Giling danen an
dya aged mamati ki Jesus daw paayaren din man danen an ta iran na
masakit. Papalin Jesus mga malain na ispiritu na gatublag ta mga ittaw.
19 Tama na mga ittaw na liag magtandeg ki Jesus tak nayad bisan kino na
gatandeg ki kanen tenged ta sikad bakod na gaem na alin ki kanen daw
tanan na mga ittaw dya na may masakit paayad din.

Mga Tudlo Jesus Naan Ta Iya Na Mga Tinudluan
(Mateo 5:1-12)

20 Gatubang Jesus i ta iya na mga tinudluan daw mambal,
"May angken na kalipay alin ta Dyos kyo yan na imol
tak beet ambalen na sakep kaw ta pagdumala ta Dyos.

---

[q] **6:11** Gagilek mga manugtudlo ya daw mga Pariseo ki Jesus tak dili danen maimo na maakusaran na may sala kanen an ta iya na pagpaayad ta mama ya. Dili danen maakusaran kanen an tak napakita din paagi ta iya na ambal na dili kuntra ta Mga Sinulat Moises magbuat an ta miad maskin pa naan ta Adlaw Ta Pagpuay. [r] **6:13** Katengdanan ta apustulis na pirmi magkuyog ki Jesus daw magtudlo man paryas ki kanen.
[s] **6:16** Iscariote i dili apilyido Judas. *Iscariote* beet ambalen taga-Keriote tak Keriote banwa na alinan din.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 May angken na kalipay alin ta Dyos kyo yan na nletem anduni
tak mabusog kaw.
May angken na kalipay alin ta Dyos kyo yan na gaug-og anduni
tak magtawa kaw.
22 May angken kaw na kalipay alin ta Dyos daw matabo na demetan kaw,
sikwayen, painsulto daw inyo man na dengeg samaren tenged kyo yan
sakep ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan.
23 Daw maagian nyo mga malain na iling tan, magkalipay kaw daw
musko ta subla na kalipay tak may bakod na bales naan ta langit na
patagana ta Dyos para ki kyo. Demdemen nyo na iran na buaten na
malain ki kyo paryas nang ta pabuat ya anay pa sa ta iran na mga
kaapuan naan ta mga prupita. Piro, bisan iling tan inagian ta mga
prupita, kabaton danen ya ta bakod na bales alin ta Dyos.
24 Piro, kyo na manggaranen anduni,
may maageman kaw na segeng na kalised tak ula en duma na
kalipay na mabot pa ki kyo daw dili,
dayad an na pangabui na naageman nyo anduni naan ta kalibutan i.
25 Kyo na pirmi busog anduni,
may maageman kaw na segeng na kalised tak maleteman kaw.
Kyo na gatatawa daw gasadya nang anduni,
may maageman kaw na segeng na kalised tak mangasebe kaw
daw mag-ug-og.
26 Daw kyo dayawen gid ta usto ta tama na mga ittaw tak pabuat nyo
daw ino nang an na makalipay ki danen, may maageman kaw na segeng
na kalised tenged iran na pagdayaw ki kyo paryas nang ta pabuat ya
anay pa sa ta iran na mga kaapuan naan ta mga dili-matuod na prupita.
Padayaw gid mga dili-matuod na prupita, piro pasilutan ta Dyos."

Pagtratar Naan Ta Mga Kuntra
(Mateo 5:38-48; 7:12a)

27 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Kyo na gamati ki
yaken, may ambal a ki kyo. Gugmaen nyo mga ittaw na gakuntra ki kyo daw
magbuat kaw ta miad naan ta mga ittaw na gademet ki kyo. 28 Mangamuyo
kaw ta Dyos na magdayad kaimtangan an ta mga ittaw na gangabay na
maglain kaimtangan nyo. Mangamuyo kaw man para ta mga ittaw na gabuat
ta malain ki kyo. 29 Daw tampaen ka, itubang no pa liyo no an na mimi.
Daw kamangen bayo no na pang-isleb, dili no pegengan na makamang man
isya pa an na suot no na bayo. 30 Tagan no daw kino mangayo ki kaon. Daw
kamangen imo na mga gamit, dili no bawien. 31 Trataren nyo duma na mga
ittaw paryo man daw ino liag nyo na pagtratar danen ki kyo.
32 "Daw gugmaen nyo an mga ittaw nang na gagugma ki kyo, dili kaw
dayawen ta Dyos tak bisan pa mga ittaw na gabuat ta malain, danen an

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gagugma man ta mga gagugma ki danen. 33 Daw miaran nyo an mga ittaw
nang na miad ki kyo, dili kaw dayawen ta Dyos tak bisan pa mga ittaw na
gabuat ta malain, danen an gamiad man ta mga gamiad ki danen. 34 Daw
magpaeles kaw ta mga ittaw nang na makabayad, dili kaw dayawen ta
Dyos tak bisan pa mga ittaw na gabuat ta malain, danen an gapaeles man
na balik nang ta puon naan ta mga paryo danen na gabuat ta malain.
35 Piro kyo, gugmaen nyo daw miaran mga kuntra nyo an. Magpaeles kaw
ki danen na dili kaw mag-isip ta bales. Daw buaten nyo iling tan, may
bakod na bales para ki kyo. Mapamatuuran nyo man na Dyos Na Labaw
Ta Tanan pasunod nyo na paryo kaw ta mga bata na gasunod ta ugali ta
iran na amay tak Dyos an pirmi miad bisan ta mga ittaw na ula gademdem
ta dayad na buat ki danen daw bisan man ta mga may malain na batasan.
36 Dapat maluuyon kaw man paryo ta ate na Dyos na Amay na maluuyon."

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pag-usgar Naan Ta Duma
(Mateo 7:1-5)

37 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Dili kaw mag-
usgar ta duma tak daw dili kaw mag-usgar ki danen, dili kaw usgaran ta
Dyos. Dili kaw mag-ambal ta duma na danen an may sala daw dapat na
silutan tak daw dili kaw mag-ambal ta iling tan, dili mag-ambal Dyos an
na kyo yan dapat silutan. Magpatawad kaw ta duma tak daw patawaren
nyo danen an, patawaren kaw ta Dyos. 38 Mangatag kaw ta duma tak
daw mangatag kaw ki danen, Dyos an mag-atag ki kyo ta sikad tama na
paryo din padesek, payegyeg daw padugangan pa aged magsubla. Daw
mangatag kaw, dapat tama tak daw ino katamaen ta atag nyo naan ta
duma, iling man tan katamaen iatag an ta Dyos ki kyo."
39 Gaisturya Jesus i ki danen ta alimbawa, "Kabuangan nang gid daw
ittaw na bulag magguyod ta isya man na bulag. Daw bulag magguyod
ta paryo din na bulag, danen an na darwa mulog naan ta lungag. 40 Mga
ittaw na patudluan, iran na alam dili datas pa ta alam ta mistro danen.
Piro, pagtapos ta pagtudlo ki danen, iran na alam paryas en ta alam ta
iran na mistro.
41 "Man-o tak sali ka gid ta bantay ta sala ta duma, piro sala no an
na bakod pabay-an no nang? Daw iling tan buat no, paryo na nakita no
puling na tise nang naan ta mata ta duma, piro pabay-an no nang man na
naan ta imo na mata may paryo bakod na tablon. 42 Maskin paryo may
tablon na naan ta imo na mata na ula no intindia, gambal ka ta duma no,
'Dey, miad taan na kamangen ko imo an na puling.' Salig no daw kino ka
na ula sala! Dilian no imo na sala bag-o ka magsaway ta duma parti ta
iya na sala. Daw iling tan buaten no, paryo pakamang no tablon an na
naan ta imo na mata aged kakita ka ta usto para makamang no tise an na
puling na naan ta mata ta duma."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Ambal Na Miad Daw Malain
(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

43 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Mga kaoy na
dayad dili mamunga ta lain. Mga kaoy na lain dili mamunga ta dayad.
44 Mga kaoy makala paagi ta iran na bunga. Daw liag ta ittaw na mamang
ta bunga ta igos, simpri dili kanen an mag-ipo naan ta telleken na tanem!
Daw liag ta ittaw na mamang ta bunga ta ubas, simpri dili kanen an mag-
ipo naan ta blagen na telleken! 45 Iling man tan, ittaw na miad, pirmi
man miad mga paambal din tak tanan na naan ta iya na isip miad. Ittaw
na malain, pirmi man malain mga paambal din tak tanan na naan ta iya
na isip malain. Daw ino naan ta isip ta ittaw, yon man ambalen din.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsunod Ta Iya Na Ambal
(Mateo 7:24-27)

46 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Man-o tak paumaw
a nyo na ‘Ginuo’, piro ula kaw gasunod ta ambal ko? 47 Isturya ko ki kyo
parti ta mga ittaw na gaprani ki yaken daw gamati ta ambal ko daw
gasunod. 48 Danen an paryo ta ittaw na gatukod ta balay na gakutkot kanen
ta dalem asta naabot unay na bato aged tindegan ta ligi. Gabot timpo na
gabaa suba daw galamba waig naan ta balay, piro ula nadala ta waig balay
ya tak lig-en pagbuat ya ta balay. 49 Piro, mga ittaw na kamati ta ambal ko
daw ula gasunod, danen an paryo ta ittaw na gatukod ta balay na ula din
patansek mga ligi an naan ta mga bato. Gabot timpo na gabaa suba daw
galamba waig naan ta balay. Natumba dayon balay ya na nagubba gid.”

Upisyal Ta Sundalo
(Mateo 8:5-13)

7 1 Pagtapos Jesus ta tanan na tudlo din ta mga ittaw na naan danen
an ta patag na lugar, giling kanen naan ta banwa na Capernaum.
2 Naan dya may dili-Judio na upisyal ta sundalo[t] na kanen an may suguon
na palangga din ta miad. Gamasakit suguon din an daw tagumatayen.
3 Tenged namatian ta upisyal ta sundalo parti ki Jesus, papailing din ki
Jesus pila na mga gadumala ta mga Judio na magpangabay danen ki
Jesus na miling naan ta iya na balay aged ayaren suguon ya. 4 Na danen
an gabot ki Jesus, gapakiluoy gid danen an ki kanen, “Miad gid na
matabangan no upisyal na ya 5 tak palangga din gid kiten i na mga Judio
daw kanen man gapatindeg ta ame ya na balay tipunan.” 6 Tenged ta
ambal ta mga manugdumala, gakuyog Jesus i ki danen.

---

[t] **7:2** Upisyal ya na pasambit naan ta birsikulo dos, kanen kumander ta isya gatos na sundalo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na dani nang en danen i Jesus naan ta balay ta upisyal, gasugo upisyal
ya ta pila na mga arey din na ambalen ki Jesus tugon din an, “Ginuo,
dili no nang en pabellayan imo na kaugalingen na miling pa di tak dili
a bagay na magbaton ki kaon naan ta ame na balay tak datas imo na
katengdanan. 7 Yon man tenaan na ula a gid giling ki kaon. Mambal ka
nang, sigurado na mayad en ake na suguon. 8 Tenged ta ake na inagian
bilang upisyal ta sundalo, nlaman ko gid na matuman dayon imo an na
ambal. Pamanduan a ta mga upisyal na mas datas iran na katengdanan
kaysa ta ake na katengdanan daw may pamanduan a man. Daw mag-
ambal a ta isya, ‘Miling ka unso,’ gapanaw dayon. Daw mag-ambal a ta
duma, ‘Manaw ka ri,’ gaprani dayon. Daw mag-ambal a ta suguon ko,
‘Ubraen no ni,’ paubra din dayon.”
9 Pagmati Jesus ta tugon ya, gabilib kanen naan ta upisyal. Gatubang
kanen ta mga ittaw na gakuyog ki kanen daw mambal, “Sugiran ta kyo
na ula a pa kakita ta ittaw naan ta tanan na linai Israel na may bakod na
pagsalig paryo ta iya na pagsalig.”
10 Gabalik mga arey ta upisyal naan ta iya na balay. Pag-abot danen,
nakita danen na ayad en suguon din an.

Bata Ta Bai Na Balo

11 Paglambay ta pila nang na mga adlaw alin ta pagpaayad Jesus ta suguon
ta upisyal, giling kanen i naan ta banwa na pumaw na Nain. Gakuyog iya na
mga tinudluan daw sikad tama na mga ittaw. 12 Na dani nang en danen naan
ta ngaan ta banwa,[u] gagwa ta banwa mga ittaw na miling ta lebbengan na
may dala na patay na mama na bugtong nang na bata ta bai na balo. Tama
na mga taga-Nain na gakumpanyar. 13 Pagkita Ginuo ta balo ya, naluoy gid
kanen i daw ambal din, “Manang, dili ka magal!” 14 Pag-ambal din, gaprani
kanen i daw patandeg din neggaan ya ta patay. Gateneng dayon mga galayong
an. Gambal kanen i, “Tong, mangon ka!” 15 Gabangon bata ya daw gambal en.
Paintriga Jesus bata ya naan ta iya na inay. 16 Gatingala gid danen tanan daw
gadayaw ta Dyos, “May gabot na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos na may
bakod na gaem.” Ambal pa danen, “Kademdem gid Dyos an ta mga ittaw din.”
17 Balita ya parti ta buat Jesus galapta naan ta bilog na Judea daw ta
palibot na mga lugar.

Insa Juan Na Manugbautismo Ki Jesus
(Mateo 11:2-19)

18 Juan i na manugbautismo pasugiran ta mga tinudluan din parti ta
tanan na nabuat Jesus. Gumaw kanen i ta darwa ta mga tinudluan din

---

[u] **7:12** Ta timpo Jesus, katamaan ta mga banwa nalibutan ta padir. Naan ta padir may pila na mga ngaan para agian ta mga ittaw daw ayep.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw 19 pailingen naan ta Ginuo aged insaan, “Kaon kon papaabot nay ya
na papangako ta Dyos? Daw dili kaon, may anen pa na duma?”
20-21 Pag-abot ta darwa na tinudluan ki Jesus, gapaayad pa kanen i
ta tama na mga ittaw: mga may masakit, mga may lain na pamatyag,
mga patublag ta malain na mga ispiritu daw mga bulag. Gambal darwa
na tinudluan ki Jesus, “Papailing kay di Juan na manugbautismo tak
may insa kanen ya ki kaon. Yi insa din, ‘Kaon kon papaabot nay ya na
papangako ta Dyos? Daw dili kaon, may anen pa na duma?’ ”
22 Sabat Jesus, “Malik kaw ki Juan daw sugiran nyo kanen parti ta mga
nakita nyo na pabuat ko daw mga namatian nyo na ambal ko: mga bulag
kakita en, mga piang kapanaw en ta usto, mga ittaw na may segeng na
masakit ta langgit naayad en, mga bengngel kamati en, mga patay pabui
en, daw nasugid en miad an na balita naan ta mga imol. 23 Sugiran nyo
pa kanen an na may angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na ula
danen patalikuri iran an na pagsalig ki yaken.”
24 Pag-alin ta darwa na tinudluan Juan, gambal Jesus i parti ki Juan naan ta
mga ittaw dya, “Na giling kaw kan-o ki Juan naan ta lugar na ula kabalayan,
ino liag nyo na makita? Ittaw na dili pirmaninti iya na isip daw dili man
masaligan na paryo ta kugon na paapay-apay nang ta angin? Simpri, dili! 25 Ino
gid liag nyo na makita na giling kaw dya? Mama na gasuot ta maalen na bayo?
Simpri, dili! Mga ittaw an na gasuot ta dayad gid na bayo daw gapagusto nang
ta iran na pangabui, naan danen gaistar ta mga palasyo. 26 Ino gid liag nyo
na makita? Prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos? Simpri, ee! Piro,
gambal a ki kyo na Juan ya mas pa ta isya na prupita 27 tak kanen manugsugid
ya na pasambit ta Dyos naan ta iya na sinulat na pulong na kanen gambal,

‘Ipadala ko una ki kaon ake na manugsugid
aged ipriparar din agian ta imo na pag-abot.’ ”[v]

28 Ambal pa Jesus, “Sugiran ta kyo na alin ta una na timpo asta anduni,
ta tanan na mga ittaw na natao ula isya ki danen na may labaw pa na
katengdanan kaysa ta katengdanan Juan. Piro, umpisa ta yi na timpo,
ittaw na may pinakababa na katengdanan naan ta tanan na sakep ta
pagdumala ta Dyos, iya na katengdanan labaw pa ta katengdanan Juan.”
29 Tanan na gamati ta yon na paambal Jesus parti ki Juan asta man
mga manugsukot ta buis, kumpurmi danen an na matuod patudlo Juan
parti ta liag ta Dyos para ki danen tak dati gapabautismo danen an ki
Juan. 30 Piro, mga Pariseo an daw mga ittaw an na may datas alam parti
ta Mga Sinulat Moises, pasikway gid danen liag an ta Dyos para ki danen
tak ula danen an gapabautismo ki Juan.
31 Gambal pa Jesus i, “Isipen ta anay daw indi pakumparar mga ittaw
an ta yi na timpo. Indi taan paryo danen an? 32 Danen an paryo ta

---

[v] **7:27** Malakias 3:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga bata na gamungko naan ta plasa na dili kuntinto ta maskin ino na
ampang. Gambal danen ta mga duma danen na gaampang,
‘Patukaran nay kyo yan ta plawta ta masadya na kanta,
piro ula kaw gasayaw!
Pakantaan nay kyo yan ta kanta ta kumpanyar ta patay,
piro ula kaw gagal!’
33 Iling man tan kyo yan tak ula kaw man gyapon nalipay ki Juan na
manugbautismo daw ki yaken. Na Juan ya gapwasa daw ula gainem ta
bino, ambal nyo, ‘Naseddepan kanen ta malain na ispiritu!’ 34 Piro, na
Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan gainem ta bino
daw ula gapwasa, ambal nyo, ‘Lagen nyo ittaw i, takab ta pagkaan daw
sikad minem. Pirmi kanen gaduma ta mga manugsukot ta buis daw
makasasala na mga ittaw!’ ”[w] 35 Gambal pa Jesus i ta isya na ambalanen,
“Napamatuuran na igo tudlo ya paagi ta pabuat ta mga ittaw na gasunod.”

Pagbisita Jesus Ki Simon Na Isya Na Pariseo

36 Jesus i paimbitar ta isya na Pariseo na maan duma ki kanen. Giling
Jesus i naan ta balay ta Pariseo daw gakaan dya. 37 Naan ta yon man
na banwa may bai na kanen an kala na makasasala. Namatian din na
Jesus i gakaan naan ta balay ta Pariseo. Pagmati din, giling kanen dya
na may dala na tise na tibod na buat alin ta bato na alabastro[x] na may
ugsak na maalen na paammot. 38 Gaprani kanen an naan dapit ta tudtod
Jesus daw gatindeg naan ta batiisan. Gagal kanen an daw natuluan
ta lua din batiis Jesus. Papairan din ta iya na buok batiis an daw
paarekan daw pabanyusan ta paammot. 39 Pariseo na gaimbitar ki Jesus,
gagumod kanen an na nakita din pabuat ta bai ya. Ambal din ta iya na
kaugalingen, “Daw matuod gid na ittaw na i prupita, inta nlaman din
daw kino bai na gatandeg ki kanen. Inta nlaman din daw ino klasi na bai
nan. Kanen an makasasala na bai!”
40 Ambal Jesus ta Pariseo an, “Simon, may ambal a ki kaon.”
Sabat Simon, “Sigi, Mistro, ambalen no.”
41 Paisturyaan Jesus kanen an ta paanggid, “Darwa na ittaw kautang
naan ta manugpautang. Isya an kautang ta limma gatos na sinsilyo na
pilak[y] daw isya ya, kautang ta singkwinta nang. 42 Tenged darwa danen
ula kwarta na pambayad, papasinsya danen ya ta manugpautang. Ta,
kino taan ki danen na darwa mas magpalangga ta manugpautang?”

---

[w] **7:34** May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 5:30. Pwidi nyo man mabasa parti ta *makasasala na mga ittaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [x] **7:37** *Bato na alabastro* isya klasi na bato na sikad pino daw ita na pwidi kurtian na maimo na tise na ugsakan para ta mga paammot. [y] **7:41** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo kwarintay-uno, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43 Sabat Simon, “Ittaw ya bayon na mas bakod iya na utang na
papasinsya ta manugpautang.”
Ambal Jesus, “Igo nyan!”
44 Pag-ambal din, galiso kanen an naan ta bai ya daw mambal isab
ki Simon, “Lagen no bai i! Pagselled ko ta balay no, ula ka may pasugo
na magkamang ta waig na pang-ugas ta batiis ko na paryo ta ate na
kaugalian. Piro bai i, pabasa din batiis ko i ta iya na lua daw papairan
din ta iya na buok. 45 Ula a no pabugno paagi ta pag-arek na paryo ta ate
na kaugalian. Piro, umpisa ta pag-abot ko, ula gauntat bai i ta pagtaod
ki yaken paagi ta pag-arek ta batiis ko. 46 Ula no pabetangi ta lana ulo
ko i paryo ta ate na kaugalian ta pagbaton ta mga bisita. Piro bai na i,
pabanyusan din batiis ko i ta maalen na paammot. 47 Gani, sugiran ta
kaw, bakod din na pagpalangga ki yaken pamatuod na napatawad en
tama din na sala. Daw kino mapatawad na pila nang iya na mga sala, dili
bakod iya na pagpalangga ta gapatawad ki kanen.”
48 Ambal Jesus ta bai an, “Napatawad en imo an na mga sala.”
49 Pag-ambal Jesus ta bai, mga ittaw na gakaan duma ki kanen gambal
naan ta iran na kaugalingen, “Ino isip din ta iya na kaugalingen, Dyos
kanen an na makapatawad ta mga sala?”
50 Ambal pa Jesus ta bai an, “Tenged ta pagsalig no ki yaken, naluwas
ka ta silot ta imo na mga sala. Muli ka en na may katawway ta nakem.”

Mga Bai Na Gatabang Ki Jesus

8 1 Paglambay ta pila na mga adlaw, Jesus i galibot ta mga syudad
daw banwa naan ta Galilea daw gasugid ta miad na balita parti
ta pagdumala ta Dyos. Gakuyog ki kanen dusi na apustulis. 2 Gakuyog
man pila na mga bai. Duma ki danen mga napaayad din ta iran na mga
masakit daw duma pa ki danen napagwaan din ta mga malain na ispiritu.
Isya man ki danen na gakuyog ki Jesus, Maria na paumaw man na Maria
Magdalena. Napagwa alin ki kanen pitto na mga malain na ispiritu. 3 Isya
pa ki danen, Juana na sawa Chuza na mayurdumo ta panimalay Herodes.
Isya pa gid ki danen, Susana. Tama pa man na mga bai gakuyog daw alin
ta iran na pagkabetang gatabang ki Jesus daw iya na mga tinudluan.

Mangunguma Na Gasabwag
(Mateo 13:1-23; Marcos 4:1-20)

4 Gatipon ki Jesus tama na mga ittaw na alin ta lain-lain na mga
banwa. Gaisturya kanen ki danen ta isya na paanggid, 5 “May
mangunguma na giling naan ta iya na uma aged magsabwag ta binni.
Ta iya na pagsabwag, may mga binni na katupa naan ta dalan. Naan dya
nautaran mga binni daw ubos tuktok ta mga yupan. 6 May mga binni man
na katupa naan ta batuan na may tappaw nang na basak. Pagtubo ta mga

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

binni, gakeseg tak ula nang lugay gamara basak ya. 7 May mga binni pa
man na katupa naan ta basak na natubuan ta mga telleken na lamunon.
Gatubo mga binni ya na duma ta lamunon daw nalemmes. 8 May mga
binni pa gid na katupa naan ta dayad na basak. Gatubo mga binni ya daw
gabunga. Kada puon may bunga na gapungpong ta isya gatos na passi."

Pagtapos isturya Jesus ta paanggid, gambal pa kanen an na bakod iya
na kagi, "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta
usto namatian din an."

9 Mga tinudluan Jesus gainsa ki kanen daw ino beet ambalen ta iya na
isturya na paanggid. 10 Sabat Jesus, "Kyo na mga tinudluan ko patagan ta
Dyos ta pribiliyo na maintindian nyo mga ula din pasugira anay pa sa na
parti ta iya na pagdumala. Piro, duma na mga ittaw patudluan ko parti ta
iya na pagdumala paagi ta mga isturya na paanggid aged,

'maski tan-awen pa danen ta miad ake na mga buat, dili man
gyapon kaintindi daw ino beet ambalen,
maski matian pa danen ta miad ake na mga itudlo, dili man gyapon
kaintindi.' "[z]

11 Ambal pa Jesus, "Yi beet ambalen ta paanggid na isturya: Binni ya na
pasabwag, tudlo parti ta ambal ta Dyos. 12 Mga binni na katupa naan ta dalan
paryo ta tudlo na pamatian ta mga ittaw, piro gabot Satanas daw pakamang din
patudlo ya na naan ta iran na isip aged dili danen patian daw dili man danen
an maluwas alin ta silot ta iran na mga sala. 13 Mga binni na katupa naan ta
batuan na may tappaw nang na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na
pamatian ta mga ittaw daw pabaton na may kalipay, piro iran na pagpati dili
terek ta iran na nakem. Paryo danen ta mga tanem na mga gamot an babaw
nang. Ula nang lugay iran na pagpati. Na naagian danen mga pagtilaw, narwad
iran na pagpati. 14 Mga binni na katupa naan ta natubuan ta mga telleken na
lamunon paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw, piro
nalipatan danen tenged gapalibeg danen ta iran na mga prublima, nawili danen
ta iran na manggad daw kasadyaan nang iran na pangita. Gani, ula pulos iran
na pagpati tak ula risulta na paryo danen an ta tanem na bunga din an ubos
nang ta pulak. 15 Mga binni na katupa naan ta dayad na basak paryo ta tudlo
parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw na may dayad na tagipusuon.
Pirmi danen nademdeman tudlo ya daw gaprusigir danen na tumanen. May
pulos gid iran na pagpati tak danen an paryo ta tanem na dayad mamunga."

Lampraan Naan Ta Tungtungan
(Marcos 4:21-25)

16 Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, "Daw mga ittaw magtutod
ta lampraan, dili danen takleban daw dili man ibetang naan ta dalem ta

---

[z] **8:10** Isaias 6:9

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kattri. Ibetang danen naan ta tungtungan ta ilaw aged pawa an makita ta
mga ittaw na melled dya. 17 Iling tan ake an na tudlo tak ula may patago
na dili magwa. Ula man may pasikrito na dili madiskubri daw mlaman
ta tanan. 18 Gani, mamati kaw gid ta usto ta ake na mga patudlo tak daw
kino kaintindi daw gapati ta ake na tudlo parti ta pagdumala ta Dyos,
dugangan pa gid ta Dyos iya an na pag-intindi. Piro, daw kino ula gapati,
bawian pa ta Dyos kanen an daw ino na salig din na naintindian din
parti ta pagdumala ta Dyos."

Mga Kauturan Jesus
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

19 Mga utod Jesus na mama daw iya na inay giling ki kanen, piro dili
danen an kaprani tak gaginetek mga ittaw an dya. 20 May gasugid ki
kanen, "Naan ta gwa imo ya na inay daw mga utod. May kinanglan kon
danen ya ki kaon." 21 Pagmati Jesus, ambal din ta mga ittaw dya, "Mga
ittaw na gamati daw gatuman ta ake na mga patudlo parti ta ambal ta
Dyos, danen an pabilang ko na ake na mga utod daw inay."

Pagpauntat Jesus Ta Unos
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

22 Ta timpo na Jesus galibot ta mga syudad daw banwa, gaanggat
kanen i ta iya na mga tinudluan, "Mos! Makted ki naan ta liyo." Pag-
ambal din, gasakay danen i ta buti daw marga. 23 Na galayag en danen,
katunuga kanen i. Nali nang gasampi pelles na angin. Buti ya tise nang
nasanapan ta taklap ta mga baled daw iran na kabui naan ta piligro.
24 Iya na mga tinudluan gaprani ki kanen daw papukaw danen kanen i
na ambal danen, "Ginuo, Ginuo! Maleddang ki en!" Gabangon kanen daw
pamanduan din na muntat pelles na angin daw darko na baled. Dayon
untat daw gakalmada. 25 Jesus i gambal ki danen, "Indya inyo na pagsalig
ki yaken?" Piro, gakullaw gid daw nadlek danen an tenged ta iran na
nakita. Gaisturyaay danen an, "Ino taan klasi na ittaw ni? Bisan angin
daw baled gatuman ki kanen!"

Mama Na Naseddepan Ta Linibo Na Malain Na Ispiritu
(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

26 Gapadayon Jesus daw iya na mga tinudluan ta iran na paglayag
daw gabot naan ta liyo na kilid ta dagat na gatubang ta Galilea. Yon
lugar ta mga Gerasano. 27 Na gatakas nang pa Jesus i, may gasugat ki
kanen na mama na naseddepan ta mga malain na ispiritu. Mama an dati
naan gistar ta banwa ta yon man na lugar, piro lugay en na ula kanen
an gabayo daw ula man gaistar ta balay. Naan nang kanen an ta patyo
gaistar. 28 Na nakita din Jesus i, galuod kanen naan ta atubangan Jesus

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw gasinggit, “Jesus! Kaon na Bata ta Dyos Na Labaw Ta Tanan! Man-o
tak anen ka di! Gapakiluoy a ki kaon na dili a no sakiten.”
29 Iling tan ambal ta mama an tak bag-o nang paambalan Jesus malain ya
na ispiritu na maggwa. Tama en na bisis na kanen an pagaeman ta malain
na ispiritu. Maski kanen an pirmi pagapos ta kadina asta ta batiis din daw
pabantayan ta mga ittaw, pabugto din nang kadina an daw papwirsa kanen
an ta malain na ispiritu na mlagan naan ta mga lugar na ula kabalayan.
30 Painsaan Jesus mama an, “Ino ngaran no?” Sabat din, “Linibo!” Iling
tan iya na ambal tak sikad tama na malain na ispiritu na naan ki kanen.
31 Mga malain na ispiritu gapakiluoy ki Jesus na dili danen an manduan
na munta ta lungag na kadalemen an ula katapusan.[a]
32 Naan ta bangilid na dani ki danen Jesus, may paneng ta baboy na
ganuklad. Gapakiluoy ki Jesus mga malain ya na ispiritu na pabay-an
danen an na magseddep naan ta mga baboy. Pabay-an din nang danen
an. 33 Gagwa mga malain ya na ispiritu alin ta mama daw gaseddep naan
ta mga baboy. Mga baboy ya gadlagan paebes ta bangilid daw nulog naan
ta dagat daw nalemmes tanan.
34 Pagkita ta mga manugbantay ta mga baboy na nalemmes mga
baboy ya, gadlagan danen ta subla na adlek daw gasugid ta mga ittaw
naan ta banwa daw ta mga baryo parti ta iran na nakita. 35 Mga ittaw
ya na kamati giling ki Jesus aged man-aw. Pag-abot danen ki kanen,
nakita danen mama an na padilian ta mga malain na ispiritu. Gamungko
mama an naan ta tubangan Jesus daw may bayo en na suot daw usto
en iya na isip. Mga ittaw na giling dya nadlek tenged ta iran na nakita.
36 Mga kakita ya ta katingalaan na pabuat Jesus, danen gasugid ta mga
ittaw na bag-o nang gid gabot parti ta pagpaayad Jesus ta mama ya na
naseddepan ta mga malain na ispiritu. 37 Gapakiluoy mga Gerasano ki
Jesus na malin kanen i ta iran na lugar tak sikad gid iran na adlek ki
kanen. Tenged ta ambal ta mga ittaw, gasakay Jesus i daw mga tinudluan
din naan ta buti na malik ta alinan danen na lugar. 38 Mama ya na
padilian ta malain na mga ispiritu gapangabay na muyog ki Jesus. Piro,
papauli kanen i Jesus daw paambalan, 39 “Miad pa, muli ka daw ibalita no
katingalaan an na nabuat ta Dyos ki kaon.” Gani, galibot mama ya naan
ta bilog na banwa daw pasugid din katingalaan na nabuat Jesus ki kanen.

Bata Jairo Daw Bai Na Gatandeg Ta Bayo Jesus
(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

40 Na gabalik danen Jesus naan ta Galilea, tama na mga ittaw
nasadyaan gid na gasugat ki kanen tak gatagad danen an ki kanen.

---

[a] **8:31** Ta pagpati ta mga Judio, lungag na kadalemen an ula katapusan, naan dya pasilutan mga malain na ispiritu.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41 May mama na gaprani ki Jesus na ngaran din Jairo. Kanen isya na
gadumala ta balay tipunan. Pagprani din naan ta tubangan Jesus, galuod
kanen an daw gapakiluoy na miling Jesus i naan ta iya na balay 42 tak
tagumatayen bata din na bai na bugtong nang na gaidad ta dusi anyos.
Na gapanaw Jesus na munta naan iran Jairo, tama na mga ittaw
gakuyog ki kanen na gadas-egay daw Jesus i naipit ta iran na pagdas-
egay. 43 May isya na bai na anen man dya na iya na rigla ula gapeet ta
usto seled ta dusi anyos. Naubos tanan din na pagkabetang ta iya na
pagpabulong, piro ula man gyapon may duktor na kapaayad ki kanen.
44 Gaprani kanen an naan dapit ta tudtod Jesus daw patandeg din bungay-
bungay ta sidsid ta bayo na pangkablay Jesus. Dayon peet iya na rigla.
45 Gainsa Jesus i, "Kino gatandeg ki yaken?" Piro, ula gid may gaako
daw kino gatandeg ki kanen. Gambal Pedro, "Mistro, mga ittaw i galibot
daw gadas-eg naan ki kaon! Man-o tak minsa ka pa?"
46 Sabat Jesus, "May gatandeg gid ki yaken tak nabatyagan ko na may
gaem na alin ki yaken na gapaayad ta ittaw."
47 Na nlaman ta bai na nabatyagan Jesus iya na pagtandeg, gaprani
kanen an na gakereg ta subla na adlek. Galuod kanen an naan ta batiisan
Jesus daw pasugiran din Jesus i naan ta tubangan ta mga ittaw na man-o
tak gatandeg kanen ki Jesus daw paagi na naayad dayon kanen an.
48 Gambal Jesus i ki kanen, "Kay, tenged ta imo na pagsalig, nayad ka.
Muli ka en na may katawway ta nakem."
49 Na gambal pa Jesus i ta bai ya, may gabot alin ta balay Jairo.
Gambal kanen ki Jairo, "Dili ta nang en pailingen pa Mistro an naan ta
balay nyo tak ula en bata no ya."
50 Pagmati Jesus, gambal kanen ki Jairo, "Dili ka magkulba! Magsalig
ka nang. Mag-ayad kanen ya."
51 Ta pag-abot danen naan ta balay Jairo, patugutan Jesus danen nang
Pedro, Santiago, Juan daw mga ginikanan ta bata na melled naan ta
balay. 52 Tanan na mga ittaw na naan dya gagal daw gaaya. Gambal Jesus
i ki danen, "Dili kaw magal. Bata an dili patay. Gatunuga nang kanen
an."
53 Patatawaan nang ta mga ittaw Jesus i tak nlaman danen na patay
en. 54 Piro, paibitan din lima an ta bata daw ambal din, "Kay! Mangon
ka!" 55 Dayon nabui bata an daw gabangon. Gasugo Jesus na pakan-enen
danen bata an. 56 Gatingala gid mga ginikanan din an. Paambalan Jesus
danen an na dili mugid ta maski kino na pabui din iran an na bata.

Pagsugo Jesus Ta Dusi Na Apustulis
(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 1 Paumaw Jesus dusi na apustulis na magtipon naan ki kanen daw
patagan din danen an ta gaem daw uturidad aged magpagwa ta tanan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na klasi ta mga malain na ispiritu na naan ta mga ittaw daw magpaayad
man ta mga ittaw na may masakit. 2 Pasugo din danen an na magtudlo
parti ta pagdumala ta Dyos daw magpaayad man ta mga ittaw na may
masakit. 3 Paambalan din danen an, “Dili kaw magdala ta maskin ino para
ta inyo na pagpanaw, maski tungkod, binagteng, pagkaan, kwarta daw
mga mlaan. 4 Maski kino na magbaton ki kyo naan ta iran na balay, naan
kaw nang dya magdayon asta ta inyo na pag-alin ta iran na lugar. 5 Piro,
daw dili kaw batunon ta mga ittaw naan ta isya na banwa, malin kaw dya.
Ta inyo na pag-alin, ipakita nyo na papadpad nyo yab-ok an ta inyo na mga
batiis na alin ta iran na banwa bilang pamatuod kuntra ki danen tak ula
danen pabatuna upurtunidad na mapamatian danen miad na balita.”
6 Pagtapos ta ambal Jesus, gapanaw mga apustulis ya na miling naan
ta lain-lain na mga baryo. Naan ta tanan na baryo na pailingan danen,
gasugid danen an ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos daw
gapaayad man ta mga ittaw na may masakit.

Isip Herodes Parti Ki Jesus
(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

7 Herodes na manugdumala ta Galilea, na namatian din parti ta tanan
na pabuat Jesus daw mga apustulis, galibeg gid ulo din tak may mga
ittaw na gambal na Jesus kon i Juan na manugbautismo na nabannaw.
8 Duma na mga ittaw, salig danen na Jesus i Elias tak gambal danen na
gapakita kon Elias na prupita anay pa sa. Duma pa gid an a, salig danen
na Jesus i isya ta mga prupita anay pa sa na nabannaw na lain man
kaysa ki Elias. 9 Ambal Herodes, “Jesus an dili Juan tak Juan ya pauturan
ta lieg tenged ta sugo ko. Kino gid taan kanen an? Tama na sugid na
makatingala parti ki kanen na namatian ko.” Tenged iling tan naan ta
isip Herodes, gatingwa gid kanen na makita din Jesus an.

Pagpakaan Jesus Ta Subla Limma Libo Na Ittaw
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

10 Dusi ya na apustulis gabalik ki Jesus daw pasugid ki kanen tanan
ya na nabuat danen naan ta mga lugar na iran na nailingan. Pagsugid
danen, pakuyog Jesus danen an na miling naan ta banwa na Betsaida.
Ula din pakuyuga duma na mga ittaw. 11 Na nlaman ta mga ittaw na
gapanaw danen Jesus, galutos danen an. Nalipay Jesus i ta pagbaton ki
danen daw patudluan din parti ta pagdumala ta Dyos. Paayad din daw
kino ki danen may masakit.
12 Na mapon gid en, gaprani ki Jesus dusi na apustulis daw mambal,
“Miad taan daw pailingen no mga ittaw an naan ta dani na mga banwa
daw baryo aged mangita danen ta mga balay na dayunan daw pagkaan
tak naan ki di ta lugar i na ula kabalayan.”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Piro, gambal Jesus i, “Kyo mag-atag ki danen ta iran na makaan.”
Sabat danen, “May anen ki nang di limma buok na tinapay[b] daw darwa
na sidda. Kinanglan na manaw kay pa daw malit ta pagkaan na kaigo ki
danen tanan.” 14 Iling tan ambal danen tak tama ittaw. Katamaen ta mga
mama nang pa mga limma libo en.
Gambal Jesus i naan ta mga apustulis, “Mga ittaw an grupuon nyo ta
singkwinta daw papungkuon.” 15 Patuman ta mga apustulis sugo ya Jesus
na papungkuon tanan. 16 Pakamang Jesus limma an na tinapay daw darwa
na sidda. Gaangad kanen ta langit daw gapasalamat ta Dyos. Dayon,
pabiak-biak din tinapay ya daw patenga-tenga sidda daw paatag naan ta
mga apustulis aged itagtag naan ta mga ittaw. 17 Kakaan danen tanan daw
nabusog. Patipon ta mga apustulis sama ya daw napanno danen dusi na
baskit na darko.

Sabat Pedro Daw Kino Jesus
(Mateo 16:13-20; Marcos 8:27-30)

18 Jesus i gapangamuyo na kanen nang. Iya an na mga tinudluan naan
man dya ta dili gid madyo ki kanen. Pagtapos din pangamuyo, gainsa
kanen i ki danen, “Kino a kon ambal ta mga ittaw?”
19 Sabat danen, “May mga ittaw na gambal na kaon kon yan Juan
na manugbautismo. Duma ya a gambal na kaon kon Elias. Duma pa
ya gambal na kaon kon isya ta duma pa na mga prupita na nabannaw
en.”
20 Insa din pa, “Kyo a, ino maambal nyo daw kino yaken i?”
Sabat Pedro, “Kaon yan Cristo, Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!”
21 Pagsabat Pedro, paambalan gid Jesus danen an na dili mugid ta
bisan kino na kanen i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

Pagsugid Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Mateo 16:21-28; Marcos 8:31–9:1)

22 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Naan ta plano ta
Dyos na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, maagian
din tama na malain na buat ta mga gakuntra ki kanen. Mga gadumala ta
mga Judio, mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises magsikway ki kanen. Patayen kanen i, piro bannawen ta
Dyos naan ta pangallo na adlaw.”
23 Ambal Jesus ta mga ittaw na naan dya, “Daw kino miag na
kanen isya man na tinudluan ko, dapat dili iya en na liag masunod
daw dapat man na adlaw-adlaw isipen din na paryo kanen an ta

---

[b] **9:13** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo trisi, kurti din an bilog daw tallo buok igo ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

isya na ittaw na gapas-an ta iya na krus[c] tenged iling tan buaten ta
ittaw na magsunod ki yaken. 24 Kinanglan na buaten iling an tan tak
daw kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan
kino na mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din
kabui na ula katapusan. 25 Daw may ittaw na maangken din tanan
na manggad naan ta kalibutan i piro dili din malikawan silot na ula
katapusan naan ta impirno, ula man gyapon pulos tanan na naangken
din. 26 Bisan kino magsikway ki yaken daw ta ake na tudlo, Yaken i
Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan magsikway man ki
kanen. Sikwayen ko kanen an naan ta adlaw ta pag-umpisa ta ake na
pagdumala na malik a daw makita sikad silaw na pawa na naan ki
yaken na paryo man ta pawa na naan ta ake na Amay daw ta mga
angil din. 27 Sigurado gid na iling tan naan ta ake na pagbalik daw
sugiran ta kyo na may anen di ki kyo na bag-o danen mapatay, makita
pa danen na mag-umpisa Dyos an ta iya na pagdumala na papaabot
nyo."

Gaisab Sura Jesus
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

28 Paglambay ta mga wallo na adlaw alin ta pag-ambal Jesus parti ta mga ittaw
na liag na danen isya man ta iya na mga tinudluan, pakuyog din danen an Pedro,
Juan daw Santiago na magtukad naan ta isya na bukid aged mangamuyo. 29 Na
gapangamuyo kanen i, gaisab lagen sura din an daw iya na bayo sikad gid puti
na sikad silaw. 30 Nali nang may darwa na mama na gapakita daw gasugranen ki
kanen. Danen Moises daw Elias. 31 Iran an na sura sikad silaw. Gaisturya danen an
ki Jesus parti ta iya na pagtuman ta pagbeet ta Dyos na kanen an mapatay naan ta
Jerusalem. 32 Meek gid tunuga an Pedro daw iya na mga duma. Pagbugtaw danen,
nasilawan danen an ta kapawa na alin ki Jesus daw nakita man danen darwa an
na mama na gatindeg duma ki kanen. 33 Na malin nang pa ki Jesus darwa ya na
mama, gambal Pedro i ki Jesus, "Ginuo, miad gid man na naan ki di. Magbuat kay
ta tallo na pasilungan. Isya para ki kaon, isya para ki Moises daw isya man para ki
Elias." Iling tan ambal Pedro tak ula din naintindii daw ino gid paambal din an.
34 Na gambal pa Pedro i, nali nang may panganod na galekkep ki danen tanan.
Nadlek gid ta miad tallo an na tinudluan Jesus na galekkep panganod ya ki danen.
35 May namatian na gambal na naan ta panganod, "Yi ake na bata. Ake Na Pinili.
Mamati kaw ki kanen!" 36 Pagtapos ta ambal na alin ta panganod, nakita danen

---

[c] **9:23** Ta timpo Jesus, ittaw na pasintinsyaan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus, papas-an ki kanen krus an daw dleen din ta lugar na naan dya kanen an ilansang. Maski bui pa kanen na gapas-an ta krus, paryo en kanen an patay. Gani, *gapas-an ta iya na krus* beet ambalen na taga-sunod Jesus dapat bilangen din iya na kaugalingen patay en na yon man dili en iya na liag matuman. Iya en Jesus na liag dapat sunuron.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pedro na Jesus nang en bilin. Ula gid anay pasugid danen Pedro ta bisan kino parti
ta nakita danen naan ta bukid. Danen nang nalam.

Bata Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu
(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

37 Sunod na adlaw, Jesus i daw tallo din na tinudluan gategbeng alin ta bukid
daw sikad tama na mga ittaw gasugat ki danen. 38 Naan ta mga ittaw na gasugat ki
danen may mama na gaumaw ki Jesus. Ambal din na bakod iya na kagi, "Mistro!
Tabangan a no! Lagen no anay bata ko i na mama. Bugtong ko nang pa man ni na
bata. 39 Pirmi nang kanen i pagaeman ta malain na ispiritu daw nali nang kanen i
gasinggit. Gapegpeleg kanen i daw gabula iya na baba tenged ta malain na ispiritu.
Pasakit gid kanen i ta usto daw ula gid padilii ta malain na ispiritu. 40 Gapakiluoy a
ta imo na mga tinudluan na pagwaen danen malain an na ispiritu, piro dili danen
masarangan." 41 Ambal Jesus, "E-hey! Kyo na mga ittaw ta yi na timpo, ula kaw
gasalig ta Dyos! Malain kaw daw sutil! Asta kan-o a pa na magduma ki kyo daw
magsakripisyo bag-o kaw magsalig ta Dyos?" Gambal kanen ta mama ya, "Dleen
no di bata no an."
42 Na gaprani bata an, palampes kanen an ta malain na ispiritu daw
gapegpeleg. Paay Jesus malain ya na ispiritu daw paayad din bata an. Na
nayad en bata an, pabalik Jesus kanen an naan ta iya na amay. 43 Tanan
na ittaw dya gatingala gid tenged ta bakod na gaem ta Dyos na papakita
Jesus paagi ta pagpaayad din ta bata ya.

Pag-ambal Isab Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Na gakullaw pa mga ittaw tenged ta tanan na katingalaan na nabuat
Jesus, 44 gambal kanen i naan ta iya na mga tinudluan, "Tandaan nyo gid
ambal ko i. Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan dali
nang en intriga naan ta mga gakuntra ki kanen." 45 Ula danen naintindii
daw ino beet din ambalen tak ula pa papaintindi ta Dyos ki danen.
Gangawa danen an na mag-insa ki Jesus daw ino beet din ambalen.

Pinakadatas Na Katengdanan
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-40)

46 Mga tinudluan Jesus galalisay daw kino ki danen may pinakadatas
na katengdanan. 47 Tenged nlaman Jesus isip danen, gakamang kanen
ta sise na bata na naan dya daw papatindeg naan dapit ta iya na kilid.
48 Gambal Jesus i ki danen, "Daw kino ki kyo na tenged ki yaken
magbaton ta bisan isya na paryo ta yi na bata, paryas man na yaken
pabaton nyo. Daw kino ki kyo magbaton ki yaken, pabaton nyo man
gapadala an ki yaken. Daw kino na pinakakebes ki kyo, kanen an may
pinakadatas na katengdanan."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49 Ambal Juan ki Jesus, “Ginuo, may nakita kay na ittaw na gasambit
man ta ngaran no ta iya na pagpagwa ta mga malain na ispiritu. Paay
nay tak dili ta kanen ya duma.”
50 Ambal Jesus, “Dili nyo ayen kanen ya tak bisan kino na ula gakuntra
ki kyo, gatabang ki kyo.”

Mga Ittaw Na Ula Gabaton Ki Jesus

51 Na dali nang en mabot adlaw na dleen Jesus i naan ta langit, disidido
en kanen i na miling naan ta Jerusalem. 52 Ta iya na pagpanaw, may mga
ittaw na pasugo din na muna ki kanen naan ta isya na banwa ta Samaria[d]
aged mangita ta balay na dayunan din. 53 Piro, mga ittaw dya dili miag
na magbaton ki kanen tak nlaman danen na kanen i isya na Judio na
miling naan ta Jerusalem.
54 Mga tinudluan Jesus na danen Santiago daw Juan, nlaman danen na
mga ittaw na naan dya dili miag na magbaton ki kanen. Gani, gainsa danen
an ki kanen, “Ino, Ginuo, liag no na mangabay kay ta Dyos na pauranan
din ta apoy alin ta langit mga ittaw an naan dya aged masunog?”
55 Patubang Jesus danen an Santiago daw pasaway din. 56 Pagtapos
din ta saway, kanen daw iya na mga tinudluan giling naan ta duma na
banwa.

Laygay Jesus Ta Mga Ittaw Na Liag Muyog Ki Kanen
(Mateo 8:19-22)

57 Na gapanaw Jesus daw iya na mga tinudluan, may ittaw na gambal
ki kanen, “Muyog a gid ki kaon bisan indi ka pa punta tak liag ko na
isya a man ta imo na mga tinudluan!”
58 Ambal Jesus, “Miad pa isipen no anay mga ayep an na naan ta
kakauyan.[e] Danen an may istaran na lungag daw mga yupan man a
may salag na ulian, piro Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan, bisan indi nang gatinir tak ula ulian na balay na iya gid.”
59 May ittaw man na paambalan Jesus, “Muyog ka ki yaken aged isya
ka man ta ake na mga tinudluan!” Ambal ta ittaw ya, “Ginuo, bag-o a
nang en muyog. Muli a pa aged daw mapatay amay ko ya naan a dya
para maasikaso ko paglebbeng ki kanen.” 60 Sabat Jesus, “Duma nang en
na mga ittaw na ula paumawa na muyog ki yaken pwidi na danen mag-
asikaso ta paglebbeng ta imo ya na amay. Piro kaon imo a, isugid no ta
tama na mga ittaw balita an parti ta pagdumala ta Dyos.”

---

[d] **9:52** Pwidi nyo mabasa parti ta *Samaria* daw mga *Samaritano* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [e] **9:58** Ayep na pasambit naan ta birsikulo singkwintay-utso, daw naan ta Inglis paumaw na ‘fox’. ‘Fox’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan daw kabatuan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

61 May isya pa na ittaw na gambal ki Jesus, “Ginuo, muyog a ki
kaon tak liag ko na isya a man ta imo na mga tinudluan. Piro, pwidi a
magpalam anay ta mga duma ko naan ta ame na balay?”[f]
62 Ambal Jesus ki kanen, “Isipen no anay parti ta ittaw na garado, piro
pirmi kanen an gablikid. Dili igo iya an na ubra. Iling man tan ittaw na
gakuyog ki yaken, piro isip din an naan pa pirmi ta dati na kaimtangan
na padilian din. Ula pulos na sakep kanen an ta pagdumala ta Dyos.”

Laygay Jesus Ta Sitintay-dos Na Mga Tinudluan Din

10 1 Paglambay ta pila na mga adlaw pagtapos laygay Jesus ta mga
ittaw na liag na muyog ki kanen, gapili kanen ta sitintay-dos[g]
alin ta iya na mga tinudluan aged pailingen din na tag-darwa na muna
ki kanen naan ta kada banwa daw lugar na ilingan din. 2 Gaisturya
kanen ta isya na paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Paryo may
sikad lapad na anien, piro pila nang na mga ittaw gaani. Gani, naan kaw
mangabay ta ittaw na gapaani na magpadala kanen an ta dugang pa na
mga mag-ani.[h] 3 Manaw kaw en! Piro, tandaan nyo! Daw naan kaw en
ta mga ittaw na ilingan nyo, kyo yan paryo ta daram na mga karniro na
bata pa naan ta tengnga ta pintas na mga ayep.[i] 4 Ta pagpanaw nyo, dili
kaw magdala ta puyo, binagteng daw sandal na pangsili. Dili nyo awatan
pagpanaw nyo ta pag-isturya ta mga ittaw na masugat nyo naan ta dalan.
5 Bisan iya tan na balay na maselleran nyo, unaen nyo pag-ambal iling
an ti, ‘Kabay pa na mabaton nyo katawwayan na alin ta Dyos.’ 6 Daw
ittaw na gistar dya magbaton ta inyo an na bindisyon, maangken din
katawwayan alin ta Dyos. Piro, daw ittaw na gistar dya dili magbaton ta
inyo an na bindisyon, bawien nyo nang en. 7 Daw kino magbaton ki kyo,
naan kaw magtinir ta iran na balay asta malin kaw ta iran na banwa. Dili
kaw magayya na maan daw minem ta bisan ino na mga papatad danen
tak mga manug-ubra an dapat masuulan. Dili kaw magsalyo-salyo ta
dayunan. 8 Daw ino na banwa na ilingan nyo na mga ittaw dya magbaton
ki kyo, kan-enen nyo daw ino man mga ipatad danen. 9 Paayaren nyo

---

[f] **9:61** Ta timpo Jesus, daw may magbyai na lugay malik, kaugalian ta mga Judio na mag-imes ta tama tak magkumbira paryo ta dispidida ta pila na mga adlaw. Ittaw an na magbyai, mag-iling kanen ta tama na mga ittaw aged magpalam. [g] **10:1** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, imbis na nasulat dya numiro na *sitintay-dos,* nasulat *sitinta.* Iling man tan naan ta Lucas 10:17. [h] **10:2** Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na tama pa na mga ittaw na kinanglan magpasakep ta pagdumala ta Dyos, piro pila nang na mga ittaw gatudlo parti ta iya na pagdumala. Gani, dapat mga tinudluan Jesus mangabay naan ta Dyos na magpadala ta dugang pa na mga magtudlo. [i] **10:3** Mga ayep na pasambit naan ta birsikulo tris, daw naan ta Inglis paumaw na ‘wolf’. ‘Wolf’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

man mga gamasakit an naan ta iran na banwa. Sugiran nyo mga ittaw an
na naan dya ta iling ti, 'Anduni gabot en upurtunidad na makapasakep
kaw naan ta papaabot nyo na pagdumala ta Dyos.' 10 Piro, daw ino na
banwa na ilingan nyo na mga ittaw dya dili magbaton ki kyo, bag-o kaw
malin dya magteneng kaw naan ta mayor na mga dalan daw indi tama na
mga ittaw daw mag-ambal, 11 'Yab-ok ta banwa nyo na gadekket ta ame
na mga batiis padparen nay bilang pamatuod kuntra ki kyo. Tandaan
nyo! Anduni gabot en upurtunidad na makapasakep kaw naan ta
papaabot nyo na pagdumala ta Dyos, piro ula nyo pabatuna.' "[j] 12 Ambal
pa Jesus, "Sugiran ta kyo na daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos ta
mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan pa silot na
maageman ta sikad malain na mga ittaw na gaistar naan ta Sodoma[k]
anay pa sa kaysa ta silot ta mga ittaw na dili magbaton ki kyo."

Pag-ukom Ta Dyos Naan Ta Mga Ula Ganelsel
(Mateo 11:20-24)

13 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "May segeng na
silot na maageman ta mga taga-Corazin daw taga-Betsaida! Tama na
katingalaan na nabuat ko naan ta iran na mga banwa, piro ula danen an
ganelsel daw ula man danen padilii iran an na mga sala. Daw naan ta
Tiro daw Sidon pabuat ko mga katingalaan na paryo ta nabuat ko naan
ta Corazin daw Betsaida, sigurado na mga taga-Tiro daw taga-Sidon
magsuot gid dayon ta bayo na sanot-sanuton daw magbetang ta abo
naan ta iran na ulo aged ipakita na ganelsel danen an daw padilian man
danen iran an na mga sala. 14 Daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an
naan ta mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan silot
ta mga taga-Sidon daw taga-Tiro kaysa ta silot ta mga taga-Corazin daw
taga-Betsaida. 15 Mga ittaw man na taga-Capernaum! Salig gid danen na
dayawen danen an ta Dyos. Piro, dili din danen an dayawen. Iulog din
danen an naan ta Hades na lugar ta mga patay daw naan dya danen an
silutan!"

16 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Daw kino mamati
ki kyo daw magtuman ta ambal nyo, paryas man na yaken patuman
din. Daw kino na magsikway ki kyo, paryas man na yaken na gasugo
ki kyo pasikway din. Daw kino na magsikway ki yaken, paryas man na
pasikway din gapadala an ki yaken."

---

[j] **10:11** Naan ta Marcos 6:11, Lucas 9:5 daw Mga Binuatan 13:51 pwidi nyo mabasa parti ta pagpadpad ta yab-ok naan ta batiis bilang pamatuod kuntra ta mga ittaw na ula danen pabatuna upurtunidad na mapamatian danen miad na balita na yon man upurtunidad na makapasakep naan ta pagdumala ta Dyos. [k] **10:12** Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta sikad malain na mga pabuat ta mga gistar naan ta Sodoma anay pa sa.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagbalik Ta Sitintay-dos Na Mga Tinudluan Jesus

17 Gabalik na may kalipay sitintay-dos ya na mga tinudluan Jesus. Gasugid
danen ki kanen, “Ginuo, ta ame na pagsambit ta imo na ngaran, maski mga
malain na ispiritu gatuman ki kami na maggwa alin ta mga ittaw.”
18 Gambal Jesus i ki danen, “Nlaman ko tak nakita ko pagpirdi ta Dyos
ki Satanas na paryo ta latti na gulpi tupa alin ta langit. 19 Paatagan ta
kyo ta gaem aged maski mautaran nyo bekkessan daw sitsipit, ula may
malain na matabo ki kyo. Paatagan ta kyo man ta uturidad aged mapirdi
nyo Kuntra na Satanas maskin ino buaten din paagi ta biskeg din na
gaem. Ula may magbuat ta malain ki kyo. 20 Dili kaw magkalipay tenged
nang gatuman ki kyo mga malain an na ispiritu. Magkalipay kaw gid tak
naan ta langit inyo an na ngaran nasulat en naan ta listaan ta mga sakep
ta pagdumala ta Dyos.”

Bakod Na Kalipay Jesus
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Ta yon man na uras na gaisturyaay Jesus daw sitintay-dos na mga
tinudluan din, bakod gid na kalipay na atag ta Dyos Ispiritu Santo ki
kanen. Kaambal kanen i, “Amay ko, kaon na manugdumala ta tanan na
naan ta langit daw kalibutan, bakod pagdayaw ko an ki kaon. Kamatuuran
parti ki kaon na ula no papaintindi ta mga ittaw na maalam daw may
datas na iniskwilaan, papaintindi no en ta mga ittaw na paryo ta mga bata
na ula kaiskwila. Ee, Amay ko, nadayaran ka na iling tan imo na pagbeet.”
22 Pagtapos Jesus ta pangamuyo, gambal kanen an naan ta mga ittaw
dya, “Tanan na alam daw gaem ta ake na Amay patugyan din naan ki
yaken. Ula duma na kakala ta iya na Bata daw dili, Amay. Ula duma na
kakala ta iya na Amay daw dili, Bata daw duma pa man na mga ittaw na
papili ta Bata aged naan ki danen ipakala din iya an na Amay.”
23 Gatubang Jesus ta iya na mga tinudluan daw gambal naan nang ki
danen, “May bakod na pribiliyo mga ittaw na kakita man ta ake na mga
buat na nakita nyo. 24 Sugiran ta kyo na anay pa sa tama na manugsugid
ta kabebet-en ta Dyos daw mga ari man na liag danen makita mga buat
na nakita nyo, piro ula bisan isya ki danen kakita. Liag man danen na
mamatian mga ambal na namatian nyo, piro ula bisan isya ki danen
kamati.”

Alimbawa Na Isturya Parti Ta Miad Na Samaritano

25 May isya na ittaw na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises na
gatindeg aged dakep-dakepen Jesus an paagi ta insa. Gainsa kanen an
ki Jesus, “Mistro, ino dapat ko na buaten aged maangken kabui na ula
katapusan?”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26 Insa Jesus ki kanen, “Ino nasulat naan ta Mga Sinulat Moises? Ino
beet ambalen ta mga nabasa no dya?”
27 Sabat din, “Nasulat na ‘Gugmaen no Ginuo an na imo na Dyos na
terek gid ta imo na tagipusuon. Ipakita no imo an na gugma paagi ta
ugali, mga buat daw isip.’[l] Nasulat man, ‘Gugmaen no duma na mga ittaw
paryo man ta paggugma no ta imo na kaugalingen.’ ”[m]
28 Ambal Jesus ki kanen, “Igo sabat no an. Daw iling tan buaten no,
maangken no kabui na ula katapusan.”
29 Piro, dili miag kanen an na magayyaan. Yon tenaan na gainsa pa gid
kanen an ki Jesus, “Piro, kino na duma na dapat ko gugmaen?”
30 Sabat Jesus paagi ta alimbawa na isturya, “May mama na Judio
na gategbeng alin ta Jerusalem na miling naan ta Jerico. Ta iya na
pagpanaw, gulpi nang kanen an paabungan ta mga manakaw. Pakamang
danen tanan na dala din asta iya na bayo. Pabugbog danen kanen an
daw padilian na tise nang napatay. 31 Luglugay, may gaagi dya na isya
na Judio na pari. Pagkita din ta mama ya, galiis nang kanen an. 32 Iling
man tan, isya na linai Levi na manugtabang naan ta Timplo gaagi man
dya. Pagkita din ta mama ya, galiis man kanen. 33 Luglugay, may isya
na Samaritano[n] na gabyai daw kaprani ta lugar na naan dya mama ya.
Na nakita din mama ya, naluoy gid kanen an. 34 Papranian din mama ya
daw pabulong ta lana daw bino mga nina daw begkesan. Papasakay din
mama ya naan ta ayep na iya na pasakayan. Padala din naan ta balay na
dayunan daw naan din dya paasikaso. 35 Sunod na adlaw, Samaritano ya
gaatag ta darwa na sinsilyo na pilak[o] naan ta tag-iya ta balay na dayunan
daw gambal, ‘Asikasuon no kanen an. Daw magkulang kwarta i ta imo na
panggastos para ki kanen, ta ake na pagbalik di bayaran ta kaw nang.’ ”
36 Pagtapos ta isturya Jesus, gainsa kanen i, “Ta, ino ta isip no? Kino
ta tallo na ya na gaagi dya papakita din na kanen miad na ittaw naan ta
mama na paabungan ta mga manakaw?”
37 Sabat ta ittaw an na may datas alam, “Yo ittaw ya na naluoy ki
kanen.”
Gambal Jesus ki kanen, “Sigi! Magbuat ka man ta miad na iling tan.”

Jesus i Naan Ta Iran Marta Daw Maria

38 Na gapadayon ta pagbyai danen Jesus, kabot danen i naan ta isya
na banwa na may bai na gaistar dya na ngaran din Marta. Pabaton din
danen Jesus naan ta iran na balay. 39 Marta i may utod na bai na ngaran

---

[l] **10:27** Deuteronomio 6:5 [m] **10:27** Levitico 19:18 [n] **10:33** Mga Samaritano an daw mga Judio ula gasapakay. Pwidi nyo mabasa parti ta *Samaria* daw mga *Samaritano* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [o] **10:35** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo trintay-singko, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

din an Maria. Maria an gamungko naan ta batiisan ta Ginuo daw gamati
ta mga patudlo din. 40 Piro, Marta i, gagulo gid isip din tak sake ta tama
na imesen. Gaprani kanen i ki Jesus daw mambal, “Ginuo, ula nang ki
kaon na pabay-an a nang ta utod ko na yaken nang gaimes ta tanan?
Ambalan no tuo kanen an na tabangan a din.”
41 Sabat ta Ginuo, “Aree, Marta, gapalibeg ka gid daw sake ta tama na
ubra, 42 piro isya nang impurtanti gid na buaten daw yon papili Maria
na gamungko kanen an di na mamati ta tudlo ko. Dili ko kanen an
pegengan.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpangamuyo
(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

11 1 Jesus i gapangamuyo naan ta isya na lugar. Tapos din ta
pangamuyo, isya na tinudluan din gaprani ki kanen daw gambal,
“Ginuo, tudluan kay no mangamuyo paryo na Juan na manugbautismo
gatudlo ta iya na mga tinudluan.”
2 Ambal Jesus, “Iling ti na paagi daw kyo mangamuyo:
‘Amay,
Kabay na kalaen ka ta tanan na mga ittaw na kaon nang Dyos daw
tumanen ka danen.
Kabay na mabot en timpo na magdumala ka ta tanan na mga ittaw.
3 Tagan no kami i ta ame na kinanglan na pagkaan adlaw-adlaw.
4 Patawaren no kami i ta ame na mga sala paryas na napatawad nay
man tanan na kasala ki kami.
Tabangan kay no na dili kay madala ta mga tintar.’ ”
5 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Alimbawa, isya ki kyo
ta tenga kilem miling naan ta iya na arey para mangabay daw pwidi kanen
matagan ta tallo buok na tinapay 6 tak may bisita kanen na bag-o nang gabot
alin ta madyo. Bisita din an iya na arey daw ula en kanen an ipakaan. 7 Piro,
dili kanen an gwaan ta arey na pailingan din daw mambal pa iya na arey,
‘Dili a no isturbuon. Natrangkaan en gangaan an. Yaken daw ake na mga
kabataan ganegga en. Dili a magbangon para mag-atag ta pagkaan.’ ” 8 Ambal
pa Jesus, “Sugiran ta kyo na maskin arey na pailingan din dili magbangon
para mag-atag ta pagkaan tenged danen an darwa mag-arey, sigurado na
magbangon gid arey din an daw mag-atag ta maskin ino na kinanglanen din
tenged ula gid kanen an gauntat ta pagpangayo. 9 Gani, yi ambal ko ki kyo:
Dili kaw mag-untat na mangayo naan ta Dyos tak sigurado na tagan kaw din.
Dili kaw mag-untat na marani naan ta Dyos tak sigurado tabangan kaw din.
Dili kaw mag-untat na mangamuyo naan ta Dyos tak sigurado sabaten kaw din
10 tenged bisan kino na mangayo, matagan. Bisan kino na marani, tabangan.
Bisan kino na mangamuyo, sabaten. 11 Di' ba kyo na mga ginikanan, ula kaw
gaatag ta bekkessan naan ta inyo na bata na gangayo ta sidda? 12 Ula kaw man

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaatag ta sitsipit naan ta inyo na bata na gangayo ta tallog. 13 Tenged kyo na
mga gabuat ta malain nalam man mag-atag ta dayad na mga betang naan ta
inyo na mga bata, sigurado na ate an na Amay na naan ta langit mas pa gid
mag-atag ta Dyos Ispiritu Santo ta mga gangayo naan ki kanen."

Gaem Jesus Ta Pagpagwa Din Ta Mga Malain Na Ispiritu
(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

14 May ittaw na paapa ta malain na ispiritu. Pagwa Jesus malain ya na ispiritu
daw kaambal dayon ittaw ya. Mga ittaw na kakita ta pabuat Jesus gatingala
gid. 15 Piro, pila ki danen gambal, "Papagwa din mga malain na ispiritu paagi
ta gaem na alin ki Satanas na pangulo ta mga malain na ispiritu." 16 Duma man
ki danen, liag na pamatuuran Jesus daw indi gid alin iya na gaem. Papangitaan
danen kanen an ta katingalaan na buat na alin ta Dyos aged may pamatuod na
kanen an papadala ta Dyos. 17 Nlaman Jesus iran an na isip daw gambal kanen
ki danen, "Daw mga sinakepan ta isya na kaarian magkuntraay, iran na kaarian
dili magpadayon. Daw mga ittaw na naan ta isya na panimalay magkuntraay,
danen an magbelagay. 18 Daw kuntraen Satanas iya an na mga sinakepan, dili
magpadayon iya an na pagdumala. Iling tan ambal ko tak gambal kaw pa na
papagwa ko mga malain na ispiritu paagi ta gaem na alin ki Satanas. 19 Ambal
nyo na naan alin ki Satanas gaem an ta ake na pagpagwa ta mga malain na
ispiritu, piro indi alin gaem ya ta inyo na mga tinudluan ta iran na pagpagwa
ta mga malain na ispiritu? Simpri alin ta Dyos! Danen an pamatuod na sala
gid inyo an na ambal tak iran na gaem daw ake paryas nang na alin ta Dyos.
20 Tenged papagwa ko mga malain an na ispiritu paagi ta gaem na alin ta Dyos,
beet ambalen na gabot en naan ki kyo papaabot nyo na pagdumala ta Dyos."
21 Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, "Daw may iseg na ittaw na
kumplito ta armas gabantay ta balay din, ula may matabo ta iya na mga
pagkabetang. 22 Piro, daw sulungon kanen an na mapirdi ta ittaw na mas
biskeg pa ki kanen, kamangen mga armas din an na salig din na usto
en na pangbatok. Tanan na pagkabetang din kamangen ta ittaw na mas
biskeg pa ki kanen daw itagtag naan ta duma na mga ittaw."[p]
23 Ambal pa Jesus, "Daw kino na ula gatabang ki yaken ta ake na ubra,
kanen gakuntra ki yaken na paryo kanen ta ittaw na imbis na magtabang
ta pagtipon ta mga karniro, kanen pa gatabog na magpadyo."

Pagbalik Ta Malain Na Ispiritu Naan Ta Ittaw Na Naalinan Din
(Mateo 12:43-45)

24 Gaisturya Jesus i ta alimbawa naan ta mga ittaw, "May malain na
ispiritu na gagwa ta ittaw na paseddepan din. Paggwa din, giling kanen

---

[p] **11:22** Naan ta paanggid na paisturya Jesus *iseg na ittaw* beet ambalen Satanas. *Ittaw na mas biskeg pa ki kanen* beet ambalen Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an naan ta mara na lugar aged mangita ta mapuayan. Na ula kanen may
nakita, gaisip kanen an, 'Miad pa na malik a naan ta ittaw ya na naalinan
ko.' 25 Pagbalik din naan ta ittaw ya, nakita din na paryo ta balay na
limpyo daw ayos. 26 Gagwa isab kanen an naan ta ittaw ya aged mangita
ta pitto na mas malain pa na ispiritu kaysa ki kanen. Pagkita din, danen
tanan gaseddep naan ta ittaw ya daw gatinir dya ta lugay. Mas lain pa
gid uryan an na kaimtangan ta ittaw ya kaysa ta una."
27 Na gaisturya pa Jesus i naan ta tama na mga ittaw, may bai na naan
dya na gambal ki kanen, "Pribiliyo gid na bakod na atag ta Dyos naan ta bai
na gabata daw gapasuso ki kaon!" 28 Ambal Jesus, "Bakod pa gid pribiliyo
an ta mga ittaw na gamati daw gatuman ta tudlo parti ta ambal ta Dyos."

Pangayo Na Jesus Magbuat Ta Katingalaan
(Mateo 12:38-42)

29 Na gatama pa gid mga ittaw na gatipon naan ki Jesus, gambal kanen
ki danen, "Malain gid mga ittaw ta yi na timpo! Papangitaan a danen
ta katingalaan na buat aged may pamatuod para ki danen na papadala
a ta Dyos. Piro, ula duma na katingalaan na ipakita ki danen daw dili,
katingalaan ya na natabo ki Jonas anay pa sa. 30 Natabo ya ki kanen[q]
pamatuod para ta mga taga-Ninive na kanen ya papadala ta Dyos. Iling
man tan, Kanen Na Alin Ta Langit may matabo ki kanen na pamatuod
para ta mga ittaw ta yi na timpo na kanen i papadala ta Dyos. 31 Daw
mabot adlaw na mag-ukom Dyos an ta tanan na mga ittaw daw kino
matareng daw dili matareng, naan dya Rayna ya na alin ta Sur mindeg
daw magpamatuod na igo gid na silutan ta Dyos mga ittaw an ta yi na
timpo. Kanen an may matareng na magpamatuod ta iling sa tak anay pa
sa kanen gabyai na naan pa alin ta sikad madyo na lugar aged mamati ta
tudlo Ari Solomon na maalam gid. Piro anduni, anen di en isya i na mas
labaw pa iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Ari Solomon, piro ula
kaw gapati ki kanen. 32 Daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an ta tanan
na mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, naan dya mga taga-
Ninive ya na nabui anay pa sa ta timpo Jonas mindeg daw magpamatuod
na igo gid na silutan ta Dyos mga ittaw an ta yi na timpo. Mga taga-
Ninive ya may matareng na magpamatuod ta iling sa tak ganelsel daw
padilian danen iran an na mga sala na kamati danen ta wali Jonas.[r]
Anduni, anen di en isya i na mas labaw pa iya na katengdanan kaysa ta
katengdanan Jonas, piro maski kamati kaw ta wali din, ula kaw man
gyapon ganelsel daw padilian inyo an na mga sala."

---

[q] **11:30** Naan ta Jonas 1:17 daw 2:10 pwidi nyo mabasa parti ta katingalaan na natabo ki Jonas. [r] **11:32** Naan ta Jonas 3:1-10 pwidi nyo mabasa parti ta pagnelsel ta mga taga-Ninive.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mata Paanggid Ta Lampraan
(Mateo 5:15; 6:22-23)

33 Gaisturya Jesus i ta paanggid, “Daw mga ittaw magtutod ta
lampraan, dili danen taguon daw dili man takleban ta gantangan.
Ibetang danen naan ta tungtungan ta ilaw aged pawa an makita ta
mga ittaw na melled dya.”[s] 34 Ambal din man, “Mata no an paanggid ta
lampraan na gaatag ta pawa naan ta imo na kaugalingen. Daw miad mata
no an, imo na kaugalingen ubos pawa. Piro, daw lebbeg mata no an, imo
an na kaugalingen ubos delem. 35 Gani, isipen no ta miad. Basi pawa an
na salig no naan ki kaon, delem. 36 Daw imo na kaugalingen ubos pawa
na ula gid parti na delem, gapawa ka gid na paryas may lampraan na
gailaw ki kaon.”[t]

Mga Ambal Jesus Kuntra Ta Mga Pariseo Daw Mga May Datas Alam Parti Ta Mga Sinulat Moises
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

37 Pagtapos Jesus ta pagtudlo naan ta mga ittaw, may Pariseo na gaimbitar
ki Jesus na maan duma ki kanen naan ta iya na balay. Giling Jesus i naan ta
balay ta Pariseo daw gakaan dya. 38 Gatingala gid Pariseo an tak nakita din
na gakaan Jesus na ula gaugas anay ta lima paryo ta kaugalian ta mga Judio.
39 Tenged na iling sa isip ta Pariseo, gambal Ginuo i ki kanen, “Kyo na mga
Pariseo, paryo kaw ta ittaw na gaugas nang ta gwa ta ineman daw mangkok,
piro selled ta ineman daw mangkok ula din paugasi. Iling man tan, pakita-kita
nyo nang pirmi naan ta mga ittaw na patuman nyo gid mga sunuran nyo, piro
pabay-an nyo na sikad kaw mangabot ta tama na mga betang daw ubos nang
malain naan ta inyo na isip. 40 Mga buang-buang! Di' ba Dyos na gabuat ta inyo
na lawa, kanen man gabuat ta inyo na isip? Dapat dili nang inyo na mga buat
miad. Dapat miad man naan ta inyo na isip. 41 Gani, bag-uon nyo inyo na isip
daw mag-atag man na may kalipay ta nakem naan ta mga gakinanglan. Daw
iling tan buaten nyo, paryo na limpyo kaw naan ta selled daw gwa tak ubos
miad naan ta inyo na isip daw mga buat.
42 “Kyo na mga Pariseo, maageman nyo segeng na silot! Gaamblig kaw
gid na maalad naan ta Dyos isya na parti ta sampulo na parti ta tanan
gid na paani nyo bisan ta mga daon na panglasa ta pagkaan daw gulayen.
Piro, pabay-an nyo nang impurtanti na mga sugo tak dili igo inyo na

---

[s] **11:33** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, iya na tudlo dili parti daw indi dapat ibetang mga lampraan an. Beet din ambalen na gapawa na lampraan paanggid ta iya na tudlo.
[t] **11:36** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, iya na tudlo dili parti ta mata. Gatudlo kanen an parti daw ino kaimtangan ta mga ittaw na gapati ta tudlo din daw ta mga ittaw na ula gapati.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagtratar naan ta duma na mga ittaw daw ula kaw man gagugma ta
Dyos. Igo na gaalad kaw ta isya ta sampulo na parti naan ta Dyos, piro
dapat dili nyo bay-an mga sugo din an na mas impurtanti pa.
43 "Kyo na mga Pariseo, maageman nyo segeng na silot! Na naan kaw
ta mga balay tipunan, liag nyo gid na naan kaw ta pungkuan na para ta
impurtanti na mga ittaw. Na naan kaw ta lugar na naan dya tama na mga
ittaw, liag nyo gid na mga ittaw mag-atag ta taod ki kyo.
44 "Kyo na mga Pariseo, maageman nyo segeng na silot! Pakita-kita nyo
nang na dyusnon kaw, piro inyo an na tagipusuon dili limpyo. Paryo kaw
ta mga lebbengan na daw lagen, dili lebbengan tak ula tanda. Paagian ta
mga ittaw, piro ula danen nlami na ligna naan ta dalem."
45 May mama na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises na naan man dya
na gambal ki Jesus, "Mistro, nainsulto kay man ta mga paambal no an!"
46 Ambal Jesus, "Kyo man na mga may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises,
maageman nyo segeng na silot! Papatuman nyo naan ta mga ittaw tama na
sunuron na bellay gid buaten na paryo papas-an nyo ta mga ittaw dala na sikad
beg-at daw ula nyo man paduol naan ki danen maskin ta inyo nang na kalingking.
47 "Kyo na mga may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo
segeng na silot! Padayad nyo mga lebbengan an ta mga prupita na papatay anay
pa sa ta inyo na mga kaapuan! 48 Tenged na padayad nyo mga lebbengan danen,
pakita nyo na naan ta inyo na isip igo pabuat ta mga kaapuan nyo na papatay
danen mga prupita.[u] 49 Parti ta iling tan na buat, Dyos an ta iya na alam gambal
ta iling ti: 'Pailingen ko ki danen mga manugsugid ta ake na kabebet-en daw mga
sinugo ko. Duma an na mga pailingen ko patayen danen. Duma ya pangabuton
ta mga gakuntra ki danen.' " 50 Ambal pa Jesus, "Gani, kyo na mga ittaw ta yi na
timpo, manabat kaw tenged ta tanan na mga prupita na papatay alin pa ta pagbuat
ta kalibutan. 51 Manabat kaw ta kamatayen ta tanan na mga prupita umpisa gid
ki Abel asta ki Zacarias na papatay naan ta Timplo naan ta tengnga ta sunugan
ta mga alad daw Balay Ta Dyos.[v] Ee, sugiran ta kyo na mga ittaw ta yi na timpo
manabat gid ta kamatayen danen tanan.
52 "Kyo na mga may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises, maageman
nyo segeng na silot! Ula kaw gapati ta kamatuuran na alin ta Dyos daw

---

[u] **11:48** Mga may datas na alam parti ta Mga Sinulat Moises, ta iran na pagpadayad ta mga lebbengan ta mga prupita, pakita-kita nang na pataod danen mga prupita ya daw pakita-kita nang man na pasunod tudlo ya ta mga prupita. [v] **11:51** Naan ta Genesis 4:8 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Abel daw naan ta 2 Mga Cronica 24:20 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Zacarias. Naan ta Biblia na nasulat ta linggwai na Hebreo pagsunod-sunod ta mga libro dili paryo ta pagsunod-sunod ta mga libro naan ta Una Na Kasugtanan ta ate na mga Biblia anduni. Naan ta Biblia na Hebreo una an na libro Genesis daw katapusan an na libro 2 Mga Cronica. Nyan na, ambal an na *umpisa gid pagpatay ki Abel asta pagpatay ki Zacarias* beet ambalen tanan na matareng na mga ittaw na papatay na nasambit naan ta Biblia na Hebreo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ula nyo man pasugid naan ta duma. Paryo kaw ta isya na ittaw na dili
miag melled ta balay daw pegengan din pa duma na mga ittaw na miag
melled tak pakamang din yawi ya."
53 Na galin en Jesus i ta balay ta Pariseo, mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises daw duma na mga Pariseo gaumpisa na kuntraen gid
danen kanen i daw sigi danen insa ki kanen. 54 Pabantayan gid danen iya
na sabat aged madakep kanen an paagi ta iya na ambal.

Mga Paandam Jesus Ta Mga Tinudluan Din
(Mateo 10:26-31)

12 1 Ta timpo na gaumpisa mga Pariseo an ta pagkuntra ki Jesus,
gatipon eman naan ki Jesus sikad tama na mga ittaw. Gaginetek
danen an asta duma an nautaran. Naan nang anay Jesus i gambal ta iya
na mga tinudluan, "Mag-andam kaw gid daw maglikaw ta pampaabok ta
mga Pariseo. Beet ambalen ko dili nyo sunuron iran na ugali na pakita-
kita nang na danen an dyusnon. 2 Piro, tanan na sikrito mlaman daw
tanan na tinago mwa ta uryan. 3 Yon man, bisan ino na ambal nyo na
pasikrito naan ta delem, mamatian gid ta tama na mga ittaw daw adlaw.
Daw ino na paambal nyo naan ta selled ta kwarto na inay kagi nyo an,
yon man isugid naan ta atep ta balay na tama na mga ittaw kamati."
4 Ambal pa Jesus, "Kyo na mga arey ko, mamati kaw ki yaken. Dili kaw
madlek ta mga ittaw na makapatay ki kyo tak bisan patayen kaw danen,
ula en danen an duma pa na mabuat ki kyo. 5 Gambal a ki kyo daw kino
gid dapat na adlekan nyo. Dyos nang gid tak ta pagkamang din ta inyo na
kabui, may uturidad pa kanen an na pilak kaw naan ta impirno. Kanen
nang gid adlekan nyo!"
6 Ambal pa Jesus, "Di' ba limma buok na yupan na derse barato nang
na mapalit ta darwa nang na sinsilyo na tambaga?[w] Piro, ula napabay-an
ta Dyos maski isya ki danen. 7 Kyo pa na mga ittaw, dili kaw pabay-an
ta Dyos tak asta katamaen ta inyo na buok nlaman din. Gani, dili kaw
madlek tak mas impurtanti kaw kaysa ta tama na yupan!"

Pag-ako Na Sakep Ki Jesus
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Ambal pa Jesus, "Sugiran ta kyo na daw kino mag-ako naan ta
tubangan ta mga ittaw na kanen sakep ki yaken, Yaken Na Alin Ta Langit
Na Natao Naan Ta Kalibutan, akuon ko naan ta tubangan ta mga angil
ta Dyos na kanen an sakep ki yaken. 9 Piro, daw kino mag-ambal naan
ta tubangan ta mga ittaw na kanen dili sakep ki yaken, Yaken Na Alin

---

[w] **12:6** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo sais, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta tenga uras na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, ambalen ko naan ta tubangan ta
mga angil ta Dyos na kanen an dili sakep ki yaken. 10 Tanan na mga ittaw
na mag-ambal ta malain kuntra ki Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao
Naan Ta Kalibutan, mapatawad pa ta Dyos. Piro, daw kino mag-ambal ta
malain kuntra ta Dyos Ispiritu Santo, dili en mapatawad.
11 "Daw dleen kaw naan ta balay tipunan daw naan man ta tubangan
ta mga manugdumala daw mga upisyalis aged usisaen tenged ta inyo
na pagsunod ki yaken, dili kaw magpalibeg daw ino isabat nyo ta
pagdipindir nyo ta inyo na kaugalingen. 12 Ta uras ta pag-usisa ki kyo,
Dyos Ispiritu Santo magtudlo ki kyo daw ino dapat na isabat nyo."

Pagtudlo Jesus Daw Ino Dapat Isipen Parti Ta Manggad

13 Naan ta mga ittaw na gatipon ki Jesus, may isya ki danen na gambal
ki kanen, "Mistro, ambalan no ake an na utod na partian a din ta ame na
panublien." 14 Sabat Jesus ki kanen, "Dili ake na katengdanan na mag-
ukom daw magparti ta inyo na panublien." 15 Ambal Jesus ta mga ittaw
dya, "Mag-andam kaw! Dili kaw magpangabot pa gid ta tama na mga
betang tak dayad an na kabui ula ta katamaen ta inyo na pagkabetang."
16 Gaisturya Jesus i ki danen ta isya na alimbawa, "May isya na mama
na manggaranen gid na may dayad na tubbas ta iya na uma. 17 Gaisip
kanen an, 'Ino taan dayad na buaten ko? Kulang taguan ta ake i na mga
tubbas.' 18 Ambal din ta iya na kaugalingen, 'Iling ti buaten ko. Gubbaen
ko ake an na mga budiga daw magpatindeg a ta mas bakod pa gid na mga
budiga. Naan ko dya taguon ake an na mga tubbas daw pagkabetang.
19 Daw natago ko en tanan, ambalen ko ta ake na kaugalingen, "Tama
en mga patagana ko para ta ake na kinanglanen ta tama pa na taon.
Anduni, pwidi aren magpuay. Pagusto aren ta kaan daw inem daw
magsadya!" ' 20 Piro, Dyos an gambal ta manggaranen ya, 'Buang-buang
ka gid! Anduni, ta kilem na i mapatay ka. Kino magpulos ta patagana no
an na manggad? Di, duma nang en na ittaw!' " 21 Ambal pa Jesus, "Iling
tan matabo ta mga ittaw na gatipon ta manggad para nang ta iran na
kaugalingen, piro ula danen palabia kabebet-en an ta Dyos."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsalig Naan Ta Dyos
(Mateo 6:25-34)

22 Ambal pa Jesus naan ta iya na mga tinudluan, "Gambal a ki kyo na
dili kaw sali ta palibeg parti ta inyo na kabui daw parti man daw indi kaw
kamang ta inyo na pagkaan. Dili kaw man sali ta palibeg ta bayo na suuton
nyo. 23 Di' ba pagkaan an, dili nang yon impurtanti para ta ate na kabui? Di' ba
bayo an, dili nang yon impurtanti para ta ate na lawa? 24 Lagen nyo mga uwak
an. Ula danen an gasabwag daw gaani! Ula man danen an mga tabungos daw
budiga! Piro, bui man gyapon danen an tak Dyos gapakaan ki danen. Simpri

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kyo mas impurtanti kaysa ta mga yupan. 25 Di' ba bisan magpalibeg kaw
pa, dili nyo man gyapon madugangan ta bisan isya nang na uras inyo an na
kabui? 26 Daw dili nyo masarangan iling tan na buat na dili gid impurtanti,
man-o tak gapalibeg kaw pa tenged ta inyo na mga kinanglanen?
27 "Lagen nyo man mga bulak an naan ta blasan daw paino magtubo.
Ula gapangabellay ta pag-ubra mga bulak an daw ula man gabuat ta bayo.
Sugiran ta kyo na Ari Solomon ya na sikad manggaranen daw iya na mga
bayo sikad dayad, ula kanen bayo na mas dayad pa kaysa ta isya na bulak.
28 Papabulak ta Dyos mga lamunon an na bui naan ta blasan piro ta dili nang
lugay rabasen nang daw imuon na pandabok naan ta pugon! Daw iling tan
pabuat ta Dyos naan ta lamunon, simpri mas pa na kyo tagan ta Dyos ta bayo
na suuton! Man-o tak kulang inyo an na pagsalig ta Dyos parti ta inyo na mga
kinanglanen? 29 Dili kaw sali ta isip daw ino kan-enen nyo daw inemen. Dili
kaw man sali ta palibeg. 30 Mga ittaw na ula gatuo ta Dyos, danen an pirmi
gapalibeg parti ta tanan na kinanglanen danen. Piro, Dyos na ate na Amay,
nlaman din daw ino inyo an na mga kinanglanen. 31 Dapat dili kaw magparyo
ta mga ittaw na ula gatuo. Labien nyo inyo an na pagpasakep ta pagdumala
ta Dyos. Daw iling tan buaten nyo, sigurado tagan kaw din ta inyo na mga
kinanglanen."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagtipon Ta Manggad Naan Ta Langit
(Mateo 6:19-21)

32 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Maski pila kaw
nang, dili kaw madlek tak nalipay Dyos na ate na Amay na papalabet
kaw din ta iya na pagdumala. 33 Bligya nyo inyo an na mga pagkabetang
daw kwarta an na bayad iatag nyo naan ta mga imol. Daw iling tan
paggamit nyo ta inyo an na manggad, paryo kaw may puyo na dili
magdaan na taguan ta manggad naan ta langit daw naan dya dili
mabuinan tak dili makamang ta matakaw daw dili man maketket ta mga
sapat. 34 Dapat iling tan buaten nyo tak daw indi kaw gatipon ta manggad
nyo, naan man dya nakem nyo an."

Mga Suguon Na Pirmi Gabantay Ta Pag-abot Ta Iran Na Amo

35-36 Ambal pa Jesus naan ta mga tinudluan din, "Dapat magparyo kaw
ta mga suguon na gatagad ta iran na amo na muli alin ta kumbira ta kasal.
Pirmi anda danen an maskin ino uras mabot iran na amo tak kasuot en danen
an ta iran na bayo ta pag-ubra daw paambligan man danen na dili mapatay
mga lampraan an. Tenged danen an anda en, daw mabot amo ya danen na
mag-umaw naan ta may gangaan, mabukasan dayon danen iran ya na amo.
37 Sigurado gid na bakod na kalipay para ta mga suguon na maabutan ta iran na
amo na danen an gabantay pa! Sugiran ta kyo na mamala amo an danen aged
mimes na magsirbi ki danen. Pailingen din danen an naan ta lamisa daw sirbian.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Bakod na kalipay para ta mga suguon daw makita ta iran na amo na danen an
gabantay na gatagad gid ta iya na pag-abot asta ta tenga kilem, daw ta mapit-
madlaw. 39 Intindien nyo ta miad na daw nlaman inta ta tag-iya ta balay daw
ino uras mabot ittaw na manakaw, sigurado na bantayan din iya na balay aged
matakaw an dili kaselled. 40 Gani, dapat na pirmi kaw anda tak Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot ta uras na ula nyo papaabuta."

Masaligan Daw Dili Masaligan Na Suguon
(Mateo 24:45-51)

41 Pagtapos ta isturya Jesus, gainsa Pedro i, "Ginuo, kino paambalan no
ta paanggid na isturya? Para nang nyan ki kami? Para ta tanan na mga
ittaw na anen man di?"
42 Gasabat Ginuo paagi ta isya na paanggid para ta mga tinudluan din, "May
tag-iya ta balay na gapili naan ta iya na mga suguon ta isya na masaligan daw
maalam. Napili din na suguon patugyanan din na magdumala ta duma na mga
suguon naan ta iya na panimalay daw tagan danen an ta iran na pagkaan ta
igo na uras. 43 Daw suguon na gadumala maabutan ta iya na amo na patuman
din papaubra ya ki kanen, sigurado gid na bakod iya na kalipay. 44 Sugiran ta
kyo na padumalaen kanen an ta amo din naan ta tanan na pagkabetang ta
iya na amo. 45 Piro, daw suguon na gadumala gaisip na lugay pa malik iya na
amo, mag-umpisa kanen na manakit ta duma na mga suguon, mama daw bai.
Pagusto nang kanen an ta kaan daw inem daw sigi man na ingaw. 46 Na iling
tan ubra din, gulpi nang abot iya na amo ta adlaw na ula din papaabuta daw
ta uras na ula din nlami. Pag-abot ta iya na amo, silutan kanen an ta beg-at na
silot paryo ta maageman ta mga dili masaligan na ittaw.
47 "Daw may suguon na nlaman din daw ino liag ta iya na amo na buaten
din, piro pabay-an din nang, sigurado na kastiguon kanen an ta tudo. 48 Piro,
suguon na ula nalam daw ino liag ta iya na amo daw yon na may nabuat kanen
na kuntra ta liag ta iya na amo, simpri kastiguon kanen an, piro gaan nang.
Daw kino patagan ta tama, pangitaan man kanen an ta tama. Daw kino na
pasaligan ta bakod, mas bakod man sabaten din."

Tenaan Na Magbelagay Mga Ittaw
(Mateo 10:34-36)

49 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Giling a di aged sunugon
kalibutan i. Liag ko inta na gaapoy en.[x] 50 Piro, tama pa na mga kabellay na

---

[x] **12:49** Ambal an na *apoy* naan ta birsikulo kwarintay-nuibi may tallo na pusibilidad daw ino beet ambalen. Una, paanggid ta apoy pagkuntraay ta mga ittaw. Pangarwa, beet ambalen pagpabag-o ta Dyos ta mga ittaw na yon paanggid ta pagtunaw ta blawan an paagi ta apoy aged magpuro daw makamang daw ino lain an na galaket. Pangallo, paanggid ta apoy pagsilot ta Dyos ta mga ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kinanglan maagian ko anay. Paryo dili ko kaya isipen asta na matapos tanan na
maagian ko! 51 Salig nyo na ake na tuyo na giling a di aged magdala ta kalineng
naan ta kalibutan i. Sugiran ta kyo, dili kalineng. Tenged ta pag-iling ko di,
mga ittaw magbelagay. 52 Umpisa anduni, magbelagay mga panimalay. Daw
may anen limma na ittaw, darwa ya kuntraen ta tallo daw tallo ya kuntraen ta
darwa. 53 Magkuntraay amay daw bata din na mama, yon man inay daw bata
din na bai, daw yon man ugwangan na bai daw magad din na bai."

Pagbantay Ta Mga Sinyalis Ta Timpo
(Mateo 16:2-3)

54 Gambal pa Jesus i naan ta tama na mga gapamati ki kanen, "Daw makita
nyo na gadakmel item an naan ta salepan, mambal kaw dayon, 'Muran kani!'
Guran man matuod. 55 Daw mabatyagan nyo na eyep ta angin alin ta bagat,
mambal kaw, 'Madlaw kani!' Gadlaw man matuod. 56 Gapakuno-kuno kaw
nang na maalam kaw. Sagad kaw manilag ta mga nakita nyo naan ta kalibutan
daw kalangitan. Man-o tak ula nyo nakamang daw ino beet ambalen ta mga
natabo na pakita ta Dyos naan ta yi na timpo?"

Pag-ayusay
(Mateo 5:25-26)

57 Gambal pa Jesus i naan ta mga ittaw, "Man-o tak dili kaw malam
mag-isip daw ino dapat nyo na buaten? 58 Daw may gakusar ki kaon,
dapat tingwaen no na mag-ayusay kaw na ula kaw pa kabot naan ta uwis
tak daw dleen ka din naan ta uwis, intriga ka naan ta pulis daw prisuon.
59 Sugiran ta kaw na dili ka pagwaen asta na mabayaran no gid tanan na
dapat bayaran."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagnelsel

13 1 Ta yon gid na timpo na tama na mga ittaw gatipon ki Jesus, may mga
gaprani ki kanen daw gaisturya parti ta pabuat Gubirnador Pilato na
gapapatay kanen ta mga taga-Galilea na danen an naan ta Timplo na gaiyaw
ta mga ayep na alad danen. 2 Gambal Jesus i ta mga gaisturya ki kanen, "Salig
nyo taan na iling sa na klasi ta iran na kamatayen naan ta Timplo pamatuod
na mas bakod iran na mga sala kaysa ta duma pa na mga taga-Galilea. 3 Sala
inyo na paisip! Piro, sugiran ta kyo na daw dili kaw magnelsel daw dilian inyo
an na mga sala, maageman nyo paryas ta iran na naageman tak silutan kaw
man ta Dyos ta kamatayen. 4 Ino ta inyo na isip parti ta disi-utso na ittaw na
natumbaan ta datas na turi naan ta banwa na Siloe? Salig nyo taan na iling
sa na klasi ta kamatayen pamatuod na mas bakod iran na mga sala kaysa ta
tanan na mga ittaw na sakep ta Jerusalem. 5 Sala inyo na paisip! Sugiran ta kyo
na daw dili kaw magnelsel daw dilian inyo an na mga sala, maageman nyo
man paryas ta iran na naageman tak silutan kaw man ta Dyos ta kamatayen."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Gaisturya Jesus i ta paanggid parti ta pagnelsel, “Isya na mama may kaoy
na igos naan ta iya na taneman ta ubas. Isya na adlaw, pabistaan din kaoy na
igos daw may bunga. Piro, ula kanen an may nakita na bunga. 7 Gambal kanen
an ta manug-asikaso ta iya na taneman, ‘Tallo en taon na gabalik-balik a di
na gangita ta bunga ta kaoy na i, piro ula a may nakita! Pukanen no nang en
tak yi na kaoy gakamang nang ta abuno ta basak.’ 8 Sabat ta manug-asikaso,
‘Amo, miad taan daw dili ta anay pukanen ni ta yi na taon. Kultibaren ko gid
anay daw abunuan. 9 Daw sunod na taon mamunga, miad gid i. Piro, daw dili
mamunga, ula ki en may mabuat. Pukanen ta nang en.’ ”

Pagpaayad Jesus Ta Bai Na May Dipirinsya Ta Lawa

10 Ta Adlaw Ta Pagpuay gatudlo Jesus i naan ta isya na balay tipunan. 11 Naan
man dya may bai na ta disi-utso anyos nakulian gid ta sakit na naan alin ta isya
na malain na ispiritu. Tenged ta pabuat ta malain na ispiritu, sikad gid ekbe
lawa din an daw dili din matadleng bisan ta tise nang. 12 Na nakita Jesus bai
an, paumaw din na marani daw paambalan, “Manang, libri ka en ta imo na
dipirinsya ta lawa.” 13 Pag-ambal Jesus, patungtong din iya na lima naan ta bai
daw gatadleng dayon lawa ta bai daw gadayaw bai an naan ta Dyos.
14 Gagilek gid manugdumala ta balay tipunan tak gapaayad Jesus i
naan ta Adlaw Ta Pagpuay. Gambal manugdumala an naan ta mga ittaw
dya, “May annem na adlaw ta isya na duminggo na patugutan ki na mag-
ubra.[y] Daw miag kaw na magpaayad ta inyo na masakit, miling kaw di ta
mga adlaw ta pag-ubra. Dili nang ta Adlaw Ta Pagpuay!”
15 Sabat ta Ginuo ki kanen, “Pakita-kita nyo nang naan ta mga ittaw
inyo an na pagtuman ta Dyos. Di' ba maskin Adlaw Ta Pagpuay, kada isya
ki kyo gakamang ta inyo na baka daw asno na naigot naan ta pasilungan
daw padala naan ta paineman? 16 Tenged inyo na mga ayep pabuatan nyo
ta dayad naan ta Adlaw Ta Pagpuay, dapat na magtabang ki man ta yi
na bai na linai man Abraham paryo ki kiten aged mayad kanen ta iya na
dipirinsya ta lawa bisan anduni Adlaw Ta Pagpuay. Disi-utso en na anyos
na paryo pagapos kanen Satanas tenged ta iya na masakit.”
17 Pag-ambal Jesus ta iling tan, mga ittaw dya na gakuntra ki kanen
nagayya ta sabat din. Piro, nalipay gid katamaan ta mga ittaw dya tenged
ta katingalaan na mga pabuat Jesus.

Binni Na Mustasa Daw Pampaabok Ta Tinapay
(Mateo 13:31-33; Marcos 4:30-32)

18 Gambal Jesus i naan ta mga ittaw na duma ki kanen, “Indi
papaanggid pagdumala ta Dyos? Indi pakumparar? 19 Pagdumala an ta

---

[y] **13:14** Naan ta Exodo 20:8-10 pwidi nyo mabasa sugo ta Dyos parti ta mga adlaw na pwidi mag-ubra.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dyos paryo ta natabo ta binni na mustasa[z] na patanem ta isya na ittaw
naan ta gulayan. Gatubo binni ya na naimo na bakod na kaoy daw mga
yupan an gasalag naan ta iya na mga sanga."
20 Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, "Indi pakumparar
pagdumala ta Dyos? 21 Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo ta tise
na pampaabok ta tinapay na palaket ta isya na bai naan ta tama gid na
arina na bali tallo sekeb ta bakod na sekeban.[a] Maskin tama arina an,
napaabok man gyapon tanan."

Pagselled Naan Ta Kitid Na Gangaan
(Mateo 7:13-14, 21-23)

22 Gapadayon Jesus i na miling naan ta Jerusalem. Naan ta mga
banwa daw mga baryo na nailingan din gatudlo kanen an. 23 Ta iya na
pagtudlo, may ittaw na gainsa ki kanen, "Ginuo, pila nang na mga ittaw
na maluwas alin ta silot ta Dyos?"
Gasabat Jesus i paagi ta isya na paanggid na isturya, 24 "Buaten nyo tanan
nyo an na masarangan aged makaselled naan ta kitid na gangaan tak sugiran
ta kyo na tama na mga ittaw na magtingwa na melled, piro dili danen
makaselled. 25 Daw tag-iya an ta balay manirado en daw magtrangka ta
gangaan, naan kaw nang en ta gwa magtindeg daw manuktok naan ta sara
na mangabay, 'Sir! Paselleren kay no!' Magsabat tag-iya an, 'Ara, daw kino
kaw yan a! Ula ko nlami daw taga indi kaw!' 26 Sabat nyo, 'Kala kay no inta
tak agi ki en dumaay na gakaan. Katudlo ka pa naan ta ame ya na banwa!'
27 Piro, mag-ambal isab tag-iya an, 'Dili ta kyo kala. Ula ko nlami daw taga
indi kaw! Malin kaw di ta atubangan ko, kyo tanan na gabuat ta malain.'
28 "Daw makita nyo na naan ta kaarian ta Dyos danen Abraham, Isaac,
Jacob daw tanan na prupita, mangagal kaw ta tudo daw magbaggit ta
inyo na ngipen ta kaeget tak tabugon kaw daw dili paselleren. 29 Kyo
yan dili paselleren, piro mga ittaw na dili linai Israel na alin ta appat na
pamusod ta kalibutan mandegek ta kumbira na naan ta kaarian ta Dyos.
Alin danen ta sennangngan, salepan, mian daw bagat. 30 Sigurado gid
na may mga ittaw na salig nyo na uryan anduni, piro naan ta kaarian ta
Dyos una en danen an. May mga ittaw man na salig nyo na una anduni,
piro naan ta kaarian ta Dyos uryan danen an."[b]

---

[z] **13:19** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, mustasa an isya klasi na kaoy, piro sikad derse iya na binni. Mustasa an dili gulayen, piro liso ta mustasa pagamit na panglasa. [a] **13:21** Sekeban na pasambit naan ta birsikulo binti-uno, ta timpo Jesus kada isya pwidi maugsakan ta tama na arina na paryo ta katamaen ta pitto kilo. [b] **13:30** Beet ambalen Jesus na mga gapamati ki kanen dapat isipen daw danen kalabet ta mga ittaw na paselleren naan ta kaarian ta Dyos. Basi iran na salig na danen an kalabet tak Judio danen an piro magtingala gid danen an na makita danen na may mga ittaw na paselleren na ta iran na isip dili dapat paselleren.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kasebe Jesus Tenged Ta Mga Ittaw Ta Jerusalem
(Mateo 23:37-39)

31 Pagtapos Jesus tudlo, may mga Pariseo na gaprani ki kanen daw
gambal, “Malin ka di daw magpadyo tak Herodes may plano na patayen ka.”
32 Ambal Jesus ki danen, “Ambalen nyo ta tuso na ya na ittaw, ‘Dili
a malin di. Maski lipo nang en ake na timpo, magpadayon a man
gyapon na magpagwa ta mga malain na ispiritu alin ta mga ittaw daw
magpaayad man ta mga ittaw na may masakit asta ta timpo na naan
ta plano ta Dyos na matapos ko tanan na tuyo ta pag-iling ko di. 33 Di'
ba mga prupita ya naan papatay ta Jerusalem? Magpadayon aren ta
pagpanaw ko na munta ta Jerusalem tak impusibli na patayen prupita an
naan ta duma pa na lugar tenged naan nang gid ta Jerusalem patayen.’ ”
34 Gangasebe Jesus i daw gambal, “Kyo na naan ta Jerusalem, kaluluoy
kaw.[c] Ula nyo batuna mga padala ya ta Dyos tak papatay nyo mga
prupita daw patimbag mga sinugo ya ta Dyos. Lugay en na liag ko na
pasakepen kaw inta ki yaken daw ambligan paryas ta pagtipon ta nayen
na manok ta iya na mga piyak naan ta dalem ta iya na mga pakpak.
Piro, dili kaw miag! 35 Tenged iling tan nabuat nyo, anduni syudad nyo
an daw Timplo pabay-an nang en ta Dyos. Sugiran ta kyo na dili a nyo
makita isab asta mabot adlaw na mambal kaw, ‘Dayawen ta kanen an na
papadala ta Ginuo Dyos na miling di en.’ ”

Jesus Naan Ta Balay Ta Isya Na Pariseo

14 1 Ta Adlaw Ta Pagpuay giling Jesus i naan ta balay ta isya na
Pariseo na may datas na katengdanan tak paimbitar na maan dya.
Pag-abot Jesus, papanilagan gid ta miad kanen i ta mga ittaw dya daw
may buaten kanen na kuntra ta sunuran ta iran na riliyon. 2 May mama
dya na gubbag lawa din an tenged ta iya na masakit. Gaprani kanen an
na gatubang ki Jesus. 3 Pagprani din, mga Pariseo an na naan dya daw
mga ittaw man na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises painsaan
Jesus, “Ino ta inyo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises patugot na naan ta
Adlaw Ta Pagpuay magpaayad ki ta mga ittaw na may masakit?” 4 Piro,
ula danen an gasabat ki Jesus. Tenged ula danen gasabat, paibitan din
mama ya na gamasakit daw paayad daw paambalan na muli.
5 Gambal Jesus i ki danen, “Daw isya ki kyo may bata na ta Adlaw ta
Pagpuay nulog naan ta kinutkot na waig, di' ba kamangen nyo dayon
maskin Adlaw Ta Pagpuay? Iling man tan daw nulog inyo na baka.”
6 Pagtapos ta ambal Jesus, ula danen an gasasaba tak igo ambal din an.

---

[c] **13:34** Ta pagsambit Jesus *kyo na naan ta Jerusalem* beet din ambalen tanan na linai Israel na yon man mga Judio.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Naan ta balay ta Pariseo na gaimbitar ki danen, nakita Jesus na mga
bisita an gapili ta iran na mapungkuan naan ta mga patagana para ta
mga ittaw na impurtanti. Tenged ta nakita din, galaygay kanen i ki danen
paagi ta alimbawa, 8 "Daw imbitaren ka naan ta kumbira ta kasal, dili
ka mili ta pungkuan na patagana para ta mga ittaw na impurtanti tak
basi may bisita man na paimbitar na mas impurtanti pa ki kaon. 9 Daw
bisita na mas impurtanti mabot, ittaw an na gaimbitar ki kyo magprani
ki kaon daw mambal, 'Pwidi no iatag ki kanen pungkuan no an?' Tenged
ta ambal din, magayyaan ka daw papungkuon ka din duma ta mga kebes.
10 Dapat daw imbitaren ka naan ta kumbira, mili ka ta pungkuan na para
ta mga kebes. Daw naan ka dya mungko, ittaw na gaimbitar ki kaon
magprani daw mambal, 'Dey, dapat naan ka ta pungkuan na para ta mga
ittaw na impurtanti.' Tenged ta ambal din, tauron ka naan ta tubangan ta
tanan na bisita. 11 Dapat iling tan buaten nyo tak daw kino magpadatas ta
iya na kaugalingen, paebesen kanen an ta Dyos. Daw kino magpaebes an
ta iya na kaugalingen, padatasen kanen an ta Dyos."
12 Gambal Jesus i ta ittaw ya na gaimbitar ki kanen, "Daw gusto
no mag-imbitar ta duma na mga ittaw na migma o magyapon, dili ka
mag-imbitar ta mga arey no, ta mga utod, ta mga parinti daw ta mga
manggaranen na silingan no tak basi ta pila na mga adlaw danen mag-
imbitar man ki kaon. Daw imbitaren ka danen, mabaton no en bales ta
imo na pag-imbitar ki danen. 13 Dapat daw magpakumbira ka, imbitaren
no mga imol an, mga pingkaw, mga piang daw mga bulag. 14 Daw iling
tan na mga ittaw imbitaren no, ta uryan may angken ka na kalipay
alin ta Dyos tak maskin dili danen kabales ta pag-imbitar no, Dyos
an magbales gid ki kaon ta dayad naan ta adlaw na mga matareng ya
bannawen ta Dyos."

Mga Paimbitar Para Ta Kumbira Na Gabalibad
(Mateo 22:1-10)

15 Na naan pa Jesus i ta balay ta Pariseo, isya na bisita na gakaan
duma ki kanen daw kamati ta iya na laygay gambal, "May bakod na
pribiliyo mga ittaw na kalabet ta kumbira naan ta kaarian ta Dyos!"
16 Paisturyaan Jesus kanen an ta isya na paanggid, "May ittaw na gaanda
ta bakod na kumbira daw tama na mga ittaw paimbitar din. 17 Ta uras
ta kumbira, papailing din iya na suguon naan ta mga paimbitar aged
ambalan, 'Miling kaw en tak tanan anda en!' 18 Piro, kada isya ki danen
na paimbitaran gabalibad na dili kailing ta kumbira. Ambal ta isya ya,
'Bag-o a nang kapalit ta basak. Kinanglan miling a dya aged lagen ko.
Kaon nang magpasinsya ki yaken.' 19 Ambal man ta duma ya, 'Bag-o
a nang kapalit ta sampulo na baka daw anduni lagen ko daw dayad
magrado. Kaon nang magpasinsya ki yaken.' 20 Ambal pa gid ta duma ya,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘Dili a kailing tak bag-o a nang kasal.’ 21 Pag-uli ta suguon, pasugiran din
iya na amo na tanan na mga paimbitar gabalibad. Gagilek gid amo ya
daw gambal ta suguon din, ‘Giran no. Miling ka naan ta mga dalan daw
mga agian ta ate na banwa daw dleen no di mga imol an, mga pingkaw,
mga bulag daw mga piang.’ Pagtapos ta ambal ta amo, dayon panaw
suguon ya. 22 Pagbalik din, ambal din ta iya na amo, ‘Sir, natuman ko en
sugo no ki yaken, piro may bakanti pa na pungkuan naan ta kumbiraan.’
23 Ambal ta amo ya naan ta suguon, ‘Miling ka naan ta mga karsada daw
derse na mga dalan na naan ta gwa ta banwa. Anggaten no na miling
di mga ittaw an na makita no dya aged ula bakanti na pungkuan naan
ta ake na kumbira. 24 Sugiran ta kaw na tanan ya na paimbitaran ko na
gabalibad, ula maskin isya ki danen na makatilaw ta paanda ko naan ta
kumbira!’ ”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Liag Na Muyog Ki Kanen
(Mateo 10:37-38)

25 Ta pagpanaw Jesus na miling ta Jerusalem, tama na mga ittaw
gakuyog ki kanen. Gatubang kanen ki danen daw gambal, 26 “Daw kino
liag na muyog ki yaken, piro mas palangga din mga ginikanan din an,
sawa, kabataan, mga utod asta iya na kaugalingen kaysa ki yaken, dili
pwidi na kanen isya man ta ake na mga tinudluan. 27 Daw kino dili miag
na magparyo kanen an ta ittaw na gapas-an ta iya na krus[d] tenged iling
tan buaten ta ittaw na magsunod ki yaken, dili pwidi na kanen isya man
ta ake na mga tinudluan.”
28 Gaisturya Jesus ta isya na alimbawa, “Daw isya ki kyo gaplano na
magpatindeg ta turi, isipen din gid anay daw sumaen daw pila magastos
din bag-o mag-umpisa tukod aged mlaman din daw igo kwarta din an
para kapatapos ta turi. 29 Daw ula kanen an gaisip anay, basi dili kanen
kapatapos ta turi tak kwarta din an igo nang gid para ta pagpaubra ta
pundasyon. Tatawaan nang kanen an ta tanan na kakita. 30 Mambal
danen, ‘Nyan, lagen nyo ittaw na yan. Gaumpisa kanen an ta pagpatindeg
ta turi, piro dili kapatapos!’ ”
31 Gaisturya pa Jesus ta isya pa na alimbawa, “Daw may ari na
gusto na maggira ta duma na ari, bag-o kanen magsulong isipen
din anay daw sampulo libo na mga sundalo din kasarang na
magbatok ta binti mil na mga sundalo ta kuntra din na ari. 32 Daw
ta isip din dili danen an makasarang na magbatok ta kuntra, bag-o
mabot iran na kuntra, ipadala din mga ittawan din na munta ta
iran na kuntra aged magsugtanay danen para ta kalineng. 33 Iling

---

[d] **14:27** May pasaysay parti ta *ittaw na gapas-an ta iya na krus* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 9:23.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

man tan, kada isya ki kyo kinanglan na mag-isip anay parti ta
pagsunod ki yaken. Daw kino na dili miag na dilian tanan na
pagkabetang din, dili pwidi na kanen isya man ta ake na mga
tinudluan."

Mga Tinudluan Jesus Paanggid Ta Asin
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

34 Gambal pa Jesus i naan ta mga ittaw na gakuyog ki kanen,
"Daw asin natimpla naan ta pagkaan, magdayad lasa ta pagkaan.
Piro, daw ula en lasa asin an, impusibli na magmasin pa isab.
35 Ula pulos asin an na ula en lasa tak dili magamit bisan pa ta
pang-abuno. Gani, papilak nang en.[e] Daw kino liag na magbaton ta
ake i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din an!"

Karniro Na Narwad
(Mateo 18:12-14)

15 1 Tama na manugsukot ta buis daw makasasala na
mga ittaw[f] na giling ki Jesus aged mamati ta tudlo
din. 2 Tenged pabay-an nang Jesus na mamati ki kanen mga
makasasala an, mga Pariseo ya daw mga manugtudlo ta Mga
Sinulat Moises gagumod na gaisturyaay, "Yan na ittaw gabaton ta
makasasala na mga ittaw daw gakaan pa na duma ki danen!"
3 Tenged ta paggumod ta mga Pariseo daw mga manugtudlo,
gaisturya Jesus i ki danen ta paanggid na iling ti: 4 "May ittaw
na mga karniro din an isya gatos. Daw marwad isya, simpri bilin
din anay nubintay-nuibi an naan ta paalaban daw ngitaen din
isya ya na narwad asta na makita. 5 Daw makita din, pas-anen
din daw dleen muli na may kalipay. 6 Pag-uli din, umawen din iya
an na mga arey daw mga silingan daw mambal, 'Magsadya ki tak
nakita ko en karniro ko na narwad!' " 7 Pagtapos Jesus ta isturya
ta paanggid, gambal kanen ta mga gagumod, "Sugiran ta kyo na
iling man tan na mas bakod gid kalipay ta Dyos daw iya na mga
angil naan ta langit tenged ta isya na ittaw na kasala na ganelsel
daw padilian din iya an na mga sala kaysa ta kalipay tenged
ta nubintay-nuibi na matareng na mga ittaw na dili kinanglan
magnelsel."

---

[e] **14:35** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, *asin na ula en lasa* beet ambalen mga tinudluan din na ula gapadayon ta pagsunod ki kanen tak dili terek ta nakem iran an na pagsunod. [f] **15:1** May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Lucas 5:30. Pwidi nyo man mabasa parti ta *makasasala na mga ittaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sinsilyo Na Narwad

8 Gaisturya Jesus ta isya pa na paanggid, “May bai na sinsilyo din an
sampulo buok na pilak.[g] Daw marwad isya an, simpri magtutod kanen
an ta lampraan daw magsillig na ngitaen din gid ta miad naan ta iya na
balay asta na makita. 9 Daw makita din, umawen din iya an na mga arey
daw mga silingan daw mambal, ‘Magsadya ki tak nakita ko en sinsilyo
ko na narwad!’ ” 10 Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta paanggid, gambal
kanen ki danen na mga gagumod parti ta iya na pagbaton ta mga ittaw
na makasasala, “Sugiran ta kyo na iling man tan, may bakod na kalipay
Dyos an daw iya na mga angil tenged ta isya na ittaw na kasala na
ganelsel daw padilian din iya an na mga sala.”

Bata Na Gapamadyo Ta Amay Din

11 Gaisturya Jesus i ta isya pa gid na paanggid naan ki danen na mga
gagumod parti ta iya na pagbaton ta mga ittaw na makasasala. Ambal
din, “Isya na amay may bata na darwa na mama. 12 Bata ya na mangngod
gambal ki kanen, ‘Tay, atag no en ki yaken ake na panublien.’ Tenged ta
ambal ta bata din, paparti din iya an na mga pagkabetang naan ta darwa
din na bata. 13 Paglambay ta pila na mga adlaw, pabligya ta mangngod
iya na parti ta panublien daw giling naan ta madyo na lugar na dala din
tanan na kwarta. Na naan en kanen an ta madyo na lugar, pagusto nang
kanen ta gastos ta mga ula pulos. 14 Na ubos din en gasta tanan din na
kwarta, natabuan na may segeng na letem naan ta lugar na patiniran
din daw ula gid en kanen an makaan. 15 Tenged kanen an ula en kwarta,
gaprisintar kanen an na mubra naan ta isya na gistar dya. Pabaton kanen
an daw papadala naan ta uma aged magsagod ta mga baboy. 16 Tenged ta
iya na kaletem, gusto din gid inta na maan ta baog ta mga baboy. Piro,
ula gid may naluoy ki kanen na mag-atag ta pagkaan. 17 Paglambay ta
pila na mga adlaw, paisip din ta miad iya na kaimtangan. Ambal din ta
iya na kaugalingen, ‘Mga gaubra ya naan ta amay ko, tama gid iran na
pagkaan, piro yaken i a, mapatay a gid di ta letem! 18 Miad pa na muli
a nang en naan ta amay ko daw mambal a, “Tay, kasala a gid kuntra
ta Dyos daw ki kaon. 19 Dili aren dapat na umawen pa na imo na bata.
Tratuon a no nang en na isya ta mga gaubra naan ki kaon.” ’ 20 Tenged
iling tan isip ta mangngod an, gapanaw kanen an na muli naan ta amay
din.

“Na madyo nang pa kanen an naan ta iran na balay, nabantaw en kanen
an ta iya na amay. Naluoy gid amay din an ki kanen. Dayon gadlagan amay

---

[g] **15:8** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo utso, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

din na sugaten kanen an daw paakes daw paarekan. 21 Gambal kanen ta
iya na amay, ‘Tay, kasala a gid kuntra ta Dyos daw ki kaon. Dili aren dapat
na umawen pa na imo na bata.’ 22 Piro, amay din ya gambal naan ta mga
suguon, ‘Giran nyo! Dleen nyo di pinakadayad an na bayo daw ipasuot ki
kanen. Suksukan nyo ta singsing tudlo din an daw suutan ta sandal batiis
din an. 23 Kamangen nyo papatambek ya na baka na bata pa na patagana
para ta kumbira daw iyawen. Magkumbira ki daw magsadya 24 tak bui ake
i na bata na salig ta na patay en. Paryo narwad kanen i, piro anduni nakita
en!’ Pagtapos din ambal, gaumpisa danen an na magsadya.
25 “Ta pag-uli ta mangngod, ula dya magulang din tak gaubra naan
ta uma. Na guli magulang ya daw dani en kanen an ta iran na balay,
namatian din tukar daw sagbak ta mga ittaw naan ta sinayaw. 26 Gumaw
kanen an ta isya na suguon daw painsaan daw gaino mga ittaw an.
27 Sabat ta suguon ya, ‘Mangngod no guli en. Gapaiyaw inyo na amay ta
papatambek na baka na bata pa na patagana para ta kumbira tak kauli
mangngod no na bui daw ula may malain na natabo ki kanen.’ 28 Pagmati
ta magulang, gagilek gid kanen an daw ula kanen gaselled naan ta iran
na balay. Na nlaman ta amay din na ula kanen gaselled, gagwa amay din
an daw paalam-alaman kanen an na melled. 29 Gambal kanen an naan ta
iya na amay, ‘Tay, demdemen no na lugay aren na gapangabellay paryo ta
suguon no daw tanan na sugo no patuman ko gid. Piro, ula ka gid gaatag
ki yaken maskin ta isya nang na tinday na kanding aged magsadya a na
duma ta mga arey ko. 30 Piro, nyan na bata no, maskin pasayangan din
mga pagkabetang no naan ta bayaran na mga bai, pag-uli din, paiyawan
no pa kanen an ta papatambek na baka na bata pa na patagana para ta
kumbira!’ 31 Ambal ta amay din ki kanen, ‘Tong, kaon yan naan pirmi di
na duma ki yaken daw tanan na pagkabetang ko imo man. 32 Dapat na
magsadya ki daw magpasalamat tak bui mangngod no na salig ta patay
en. Paryo kanen an narwad, piro nakita en!’ ”

Wais Na Manugdumala

16 1 Isya adlaw, na gapanaw Jesus miling ta Jerusalem, gaisturya
kanen i ta paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Isya na
mama na manggaranen may manugdumala ta iya na pagkabetang. Isya
na adlaw may gasugid ki kanen na kwarta din ya pagastos nang ta ula
pulos ta iya na manugdumala. 2 Pagmati din ta balita ya, papaumaw din
iya na manugdumala daw ambalan, ‘Namatian ko na pagastos no ta ula
pulos ake na kwarta. Iatag no ki yaken mga sumada ta panigusyo no alin
ta pagkabetang na pasalig ko ki kaon tak dili ka en pwidi na magdumala
ta ake na mga pagkabetang!’
3 “Manugdumala an gambal ta iya na kaugalingen, ‘Ino buaten ko tak
palinen aren ta amo ko? Dili ko masarangan ubra an ta trabador daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagayya a man na magpalimos. 4 A, nlaman ko en daw ino buaten ko
aged daw palinen aren, may mga arey a na magbaton ki yaken naan ta
iran na mga balay.' 5 Pagtapos din ta isip, paumaw din kada isya na may
utang ta iya na amo. Una na ittaw na paumaw din painsaan din, 'Pila
utang no ya ta amo ko?' 6 Sabat ta ittaw, 'Isya gatos na tadyaw na lana ta
olibo.'[h] Ambal din, 'Yi listaan ta utang no. Giran no! Mungko ka di daw
silian ta singkwinta nang en.' 7 Isya pa na ittaw painsaan din, 'Ta, kaon a.
Pila utang no ya?' Sabat ta ittaw, 'Isya libo na sako na trigo.'[i] Ambal din,
'Yi listaan ta utang no. Silian no ta wallo gatos nang.' 8 Na namatian ta
amo parti ta ubra ta sikad magdaya na manugdumala din, padayaw din
tak manugdumala malam mangita ta paagi para ta kaugalingen din na
kayaran."

Ambal pa Jesus, "Iling man tan mga ittaw na ula gatuo ta Dyos. Mas
malam danen an kaysa ta mga gatuo an ta Dyos ta pagtratar danen ta iran
na mga duma para ta iran na kaugalingen na kayaran. 9 Piro, mabot timpo
na ula en pulos manggad nyo an. Gani, sugiran ta kyo na dapat gamiten
nyo manggad nyo an unti ta kalibutan i ta pagbuat ta miad naan ta mga
ittaw aged may magbaton man ki kyo naan ta istaran na ula katapusan.

10 "Daw kino masaligan parti ta pila nang na mga betang, simpri
masaligan man parti ta tama. Daw kino dili masaligan parti ta pila nang
na mga betang, simpri dili man masaligan parti ta tama. 11 Yon man,
daw dili kaw masaligan parti ta manggad naan ta kalibutan i, dili kaw
man saligan ta Dyos ta matuod na manggad naan ta langit. 12 Daw dili
kaw masaligan ta pag-ibit ta manggad na dili inyo, dili kaw man tagan ta
Dyos ta manggad na patagana para ki kyo.

13 "Impusibli na isya na suguon, dengngan din na sirbian darwa na amo
tak isya an palanggaen din daw tumanen na terek ta iya na tagipusuon,
piro isya ya pakalainen din daw dili man tauron. Iling man tan, daw
labien nyo pagpatama an ta inyo na manggad, impusibli na sirbian nyo
Dyos an."

Laygay Jesus Para Ta Mga Pariseo
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12)

14 Mga Pariseo na gamati ta tudlo Jesus parti ta manggad, gayami danen
an ki kanen tak ubos nang kwarta naan ta iran na isip. 15 Gambal Jesus ki
danen, "Pakita-kita nyo nang ta mga ittaw na kyo yan matareng. Piro Dyos
an, nlaman din daw ino gid naan ta inyo na mga tagipusuon. Tama na
pabilang na impurtanti ta mga ittaw, piro naan ta Dyos ula pulos.

---

[h] **16:6** Ta timpo Jesus, balor an ta isya gatos na tadyaw na lana ta olibo paryas man ta suol ta mga tallo taon na ubra ta isya na ittaw. [i] **16:7** Ta timpo Jesus, balor an ta isya libo na sako na trigo paryas man ta suol ta mga wallo taon na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 “Bag-o gaumpisa ta pagwali Juan ya na manugbautismo, palabi
gid ta mga ittaw Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita.
Piro, umpisa ta timpo ta pagwali ya Juan, miad na balita an parti ta
pagdumala ta Dyos pasugid en daw tama na mga ittaw nakumbinsi gid
na magpasakep ta pagdumala ta Dyos. 17 Piro, dili beet ambalen na pwidi
pabay-an Mga Sinulat Moises tak mas pusibli na marwad kalangitan an
daw kalibutan i kaysa na marwad maski isya na punto ta mga tudlo naan
ta Mga Sinulat Moises. 18 Alimbawa, sugo an na parti ta pagsawaay dili
pwidi pabay-an. Bisan kino na mama na magbelag ta iya na sawa daw
mangasawa kanen isab ta duma na bai, kasala kanen an tak paryas man
gyapon na kanen an gaintra ta bai. Bisan kino na mama na mangasawa
ta bai na pabelagan ta una na sawa, kanen an kasala tak paryas man
gyapon na gaintra kanen ta bai.”

Isturya Parti Ta Ittaw Na Manggaranen Daw Lazaro

19 Gaisturya pa Jesus i ta mga Pariseo na ubos nang kwarta naan ta iran
na isip, “May mama na sikad manggaranen na iya na mga bayo maalen
na buat alin ta dayad gid na tila na lino daw tila na kulor bayulit.[j] Adlaw-
adlaw pagusto kanen an ta sabor na mga pagkaan. 20 May isya man na
mama na imol na ngaran din Lazaro. Panno gid ta katel lawa din an.
Pirmi kanen an naan ta ngaan ta balay ta mama na manggaranen 21 tak
liag din na maan inta maskin ta pagkaan na nulog nang alin ta lamisa ta
manggaranen ya. Papranian pa kanen an ta mga ayam daw padilaan mga
katel din an. 22 Ta uryan, Lazaro napatay daw padala ta mga angil naan
ta langit daw papungko kanen naan dapit ta kilid Abraham. Manggaranen
ya napatay man daw palebbeng. 23 Naan ta Hades na lugar ta mga patay,
manggaranen ya pasilutan ta segeng na kasakit. Nabantaw din Abraham
daw nabantaw din man Lazaro na naan dapit ta kilid Abraham. 24 Tenged
ta segeng na kasakit na nabatyagan din, gaumaw kanen ki Abraham,
‘Tay Abraham, maluoy ka ki yaken! Suguon no tuo Lazaro an na tugmaw
din ta waig tudlo din an daw tuluan din dila ko i aged mabugnawan tak
dili aren kaagwanta ta segeng na dangga ta apoy di!’ 25 Ambal Abraham
ki kanen, ‘Tong, demdemen no na bui ka pa sa, gapagusto ka nang, piro
Lazaro i a, nakulian gid. Anduni, unti Lazaro i nalipay, piro imo a unsan,
nabatyagan no segeng na kasakit. 26 Isya pa, may anen na sikad dalem
na laang na nabetang naan ta ate na tengnga aged bisan kino naan ki
kami na miag na miling dyan ki kyo dili makailing daw bisan kino na
naan dyan ki kyo dili makalakted di.’ 27 Ambal ta manggaranen ya,

---

j **16:19** *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na ‘flax’. Tila na lino anggid ta tila na ramie daw tila na kuton. Ta timpo Jesus, mga ittaw na gasuot ta bayo na kulor bayulit may datas gid na katengdanan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘Tay Abraham, daw iling san, gapakiluoy a gid ki kaon na pailingen no
Lazaro yan naan ta balay ta amay ko 28 tak may limma a pa na utod na
mga mama. Kanen magpaandam ki danen aged dili danen mailingan
yi na lugar na may segeng na kasakit.’ 29 Ambal Abraham, ‘Pwidi danen
basaen mga paandam naan ta Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta
Mga Prupita. Dapat na patian danen.’ 30 Sabat ta manggaranen ya, ‘Tay
Abraham, dili danen nya patian. Piro, daw may miling ki danen alin
ta lugar ta mga patay daw maglaygay ki danen, sigurado na magnelsel
danen an daw dilian iran na mga sala.’ 31 Ambal Abraham ki kanen, ‘Daw
dili danen magpati ta mga paandam naan ta Mga Sinulat Moises daw ta
Mga Sinulat Ta Mga Prupita, dili man gyapon danen ya magpati maskin
may ittaw na mabannaw na miling ki danen.’ ”

Mga Ambal Jesus Parti Ta Sala
(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

17 1 Isya na adlaw na gapanaw Jesus i miling ta Jerusalem, galaygay
kanen i naan ta iya na mga tinudluan, “Impusibli na malikawan
mga tintar an na makasala mga ittaw. Piro, segeng na silot maageman ta
ittaw na kanen tenaan na duma na ittaw makasala! 2 Mas miad pa daw
tabiran iya na lieg ta galingan na bato daw ulog kanen an naan ta dagat
kaysa kanen tenaan na makasala bisan isya nang ta kebes ko na mga
tinudluan. 3 Gani, mag-amblig kaw daw ino pabuat nyo!”

Ambal din pa, “Daw isya ta mga duma no makasala kuntra ki kaon,
ambalan no kanen an parti ta iya na sala. Daw magnelsel kanen an daw
mangayo ta patawad, patawaren no. 4 Daw makasala kanen an kuntra ki
kaon ta pitto bisis seled ta isya na adlaw daw pitto man bisis kanen an
miling ki kaon na mangayo ta patawad, patawaren no!”

Pagsalig Naan Ta Dyos

5 Gambal mga apustulis an naan ta Ginuo, “Tabangan kay no aged
magbiskeg pa gid pagsalig nay an naan ta Dyos.” 6 Ambal ta Ginuo,
“Bisan inyo na pagsalig ta Dyos tise nang na paryas katise ta binni na
mustasa,[k] sarang kaw mambal ta yi na kaoy na sikumuro, ‘Gabuton ka ta
Dyos daw ilakted naan ta dagat,’ daw matuman man ambal nyo an.”

Pagtuman Ta Katengdanan

7 Ambal pa ta Ginuo naan ta mga apustulis, “Alimbawa, may mama na
suguon na garado daw gabantay ta mga karniro. Daw muli kanen alin ta
uma, dili mambal iya na amo ki kanen, ‘Giran no, manaw ka di. Maan ki.’
8 Simpri dili mambal iya na amo ta iling tan. Ambalan kanen an, ‘Mag-imes

---

[k] **17:6** May pasaysay parti ta *mustasa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 13:19.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka ta yapon ko. Sunod, magsili ka ta bayo daw magsirbi ka ki yaken mintras
gakaan a. Pagtapos ko kaan, pwidi ka en maan.' 9 Dili man pasalamatan
kanen an ta iya na amo tak patuman din nang sugo an ki kanen. 10 Iling kaw
man tan. Daw matuman nyo tanan na sugo ta Dyos ki kyo, dapat ambalen
nyo, 'Mga suguon ki nang. Gatuman ki nang ta ate na katengdanan.' "

Sampulo Na Mama Na May Segeng Na Masakit Ta Langgit

11 Na giling Jesus i ta Jerusalem, naan kanen i gaagi ta dulunan ta mga
prubinsya ta Samaria daw Galilea. 12 Pagselled din ta isya na banwa,
may nasugat kanen na sampulo na mama na may segeng na masakit ta
langgit. Na madyo pa danen an ki kanen, gateneng danen 13 daw gangayo
ta tabang na tudo iran na kagi, "Jesus! Mistro! Maluoy ka ki kami!"
14 Pagkita din ki danen, paambalan din, "Miling kaw naan ta mga pari
daw magpatan-aw ki danen daw ayad kaw en."

Na giling nang pa danen an naan ta mga pari, ayad en danen an.
15 Isya ki danen na nakita din na kanen an ayad en, gabalik ki Jesus
daw gadayaw man ta Dyos na tudo iya na kagi. 16 Galuod kanen naan
ta atubangan Jesus daw gapasalamat. Kanen an isya na Samaritano.[l]
17 Gambal Jesus i naan ta mga ittaw dya, "Di' ba sampulo mga
napaayad ya? Indya taan syam ya? 18 Man-o tak duma ya ula kabalik na
magpasalamat ta Dyos? Yi nang na mama na istrangiro pa gabalik di."
19 Ambal Jesus ta mama ya na gabalik, "Mindeg ka daw manaw. Tenged
ta pagsalig no ta Dyos nayad ka en."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pag-umpisa Ta Pagdumala Ta Dyos
(Mateo 24:23-28, 37-41)

20 May mga Pariseo na gainsa ki Jesus daw kan-o mag-umpisa papaabot
na pagdumala ta Dyos. Sabat Jesus, "Dili paagi ta pagpanilag na mlaman
ta mga ittaw daw kan-o mag-umpisa pagdumala an ta Dyos. 21 Nyan na,
ula may mambal, 'Lagen nyo! Yi, anen di en pagdumala ta Dyos!' daw ula
man may mambal, 'Yo, anen dya en pagdumala ta Dyos!' tak papaabot
nyo na pagdumala ta Dyos naan en ki kyo."

22 Gambal Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Mabot timpo na
gusto nyo gid inta na kabalik en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao
Naan Ta Kalibutan aged magduma kaw ki kanen bisan isya nang na
adlaw. Piro, dili pa matabo ta timpo na bui kaw pa. 23 Ta yon man na
timpo na mabot en kanen, may mambal ki kyo, 'Yo, unso Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan!' Duma an mambal, 'Yi, anen
di kanen i!' Piro, dili kaw magpati daw dili man manaw na ngitaen

---

[l] **17:16** Pwidi nyo mabasa parti ta *Samaria* daw mga *Samaritano* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen an 24 tak ta adlaw na mabot kanen an, makita kanen an ta tanan
na mga ittaw paryo ta kilat na makita gid na gapapawa ta bilog na
kalangitan. 25 Piro, bag-o kanen mabot, kinanglan anay na maagian
din tama na malain na buaten ki kanen daw sikwayen kanen i ta mga
ittaw ta yi na timpo. 26 Ta timpo na mabot en kanen i, mga buat ta mga
ittaw paryas man ta mga pabuat ya ta mga ittaw anay pa sa ta timpo
Noe. 27 Ta timpo Noe, ula ta iran na isip daw ino matabo ki danen daw
gapadayon man gyapon danen ta iran na pang-adlaw-adlaw na buat.
Gakaan danen ya, gainem daw gangasawa asta ta adlaw na gasakay en
Noe naan ta arka. Pagsakay Noe, gabot anaw ya na galapaw ta bilog
na kalibutan daw nalemmes tanan ya na ula kasakay naan ta arka.[m]
28 Ta timpo na malik en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan, mga buat ta mga ittaw paryas man ta pabuat ta mga ittaw
ta timpo Lot. Ganginaan danen ya, gainem, ganigusyo, gatanem daw
gapatindeg ta balay. 29 Ta adlaw na gabakwit Lot ya alin ta banwa na
Sodoma, tanan na mga ittaw na gaistar dya papauranan ta Dyos ta apoy
daw ta galegleg na mga bato na asupri na alin ta kalangitan daw ubos
danen patay.[n] 30 Iling man tan ta adlaw na Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan magpakita daw makala ta tanan daw kino gid
kanen an. Magulpian mga ittaw an tak ula danen an gapaabot ki kanen.
31 Ta yon man na adlaw na mabot kanen i, daw matabuan na may ittaw
na naan ta atep ta iran na balay,[o] dapat na magbakwit dayon na dili en
melled pa naan ta balay daw magkamang ta iya na mga pagkabetang.
Iling man tan, daw matabuan na may ittaw na naan ta iya na uma,
dapat na dili en muli. 32 Demdemen nyo natabo ya ta sawa Lot.[p] 33 Daw
kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan kino
mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din kabui na ula
katapusan. 34 Sugiran ta kyo na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao
Naan Ta Kalibutan, ta kilem ta iya na pag-abot daw matabuan na darwa
gadulog na gatunuga, isya an kamangen daw isya an a, mabilin. 35 Daw
matabuan na darwa na bai gatabangay ta paggaling, isya an kamangen

---

[m] **17:27** Naan ta Genesis kapitulo sais asta ta kapitulo nuibi pwidi nyo mabasa isturya ya parti ki Noe daw anaw na galapaw ta bilog na kalibutan. [n] **17:29** Naan ta Genesis 19:12-29 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ki Lot daw pagsamad ta banwa ta Sodoma. [o] **17:31** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. Kaysan mga ittaw gapuay naan ta atep ta iran na balay. [p] **17:32** Napatay sawa ya Lot tak ula gatuman ta sugo na alin ta Dyos na dili magblikid naan ta Sodoma. Naan ta Genesis 19:17 pwidi nyo mabasa sugo ta Dyos na dili magblikid daw naan ta Genesis 19:26 pwidi nyo mabasa parti ta natabo ta sawa Lot na gablikid kanen an.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw isya an a, mabilin. 36 Iling man tan, darwa na ittaw na galuy-on
naan ta uma, isya an kamangen daw isya an a, mabilin."[q]
37 Mga tinudluan Jesus gainsa ki kanen, "Ginuo, indi matabo paambal
no an?" Gasabat kanen paagi ta ambalanen na beet ambalen mlaman
gid daw indi. Ambal din, "Daw indi may patay, mlaman gid ta tanan tak
naan dya galayog-layog mga uwak."

Paanggid Parti Ta Pagpangamuyo

18 1 Gaisturya Jesus i ta paanggid parti ta pagpangamuyo naan ta iya
na mga tinudluan aged itudlo ki danen na kinanglan na pirmi danen
an mangamuyo daw dili man mataka. 2 Ambal din, "Naan ta isya na banwa
may uwis na ula adlek ta Dyos daw ula kanen gaisip ta kayaran ta duma na
mga ittaw. 3 Naan ta yo man na banwa may bai na balo na sigi balik-balik ki
kanen na gambal, 'Tagan a no ta ustisya ta ake na riklamo batok ta kuntra
ko.' 4 Ta una, ula paintindia ta uwis bai an, piro ta uryan gambal uwis i ta iya
na kaugalingen, 'Maskin ula a adlek ta Dyos daw ula a gaisip ta kayaran ta
duma na mga ittaw 5 dapat iatag ko ki kanen pangayo din na ustisya aged dili
a matakaan ta iya na pagbalik-balik tak pirmi a din paisturbo.' "
6 Ambal pa ta Ginuo naan ta iya na mga tinudluan, "Isipen nyo daw
ino beet ambalen ta pabuat ta dili matareng na uwis. 7 Daw uwis an na
dili matareng gaatag ta ustisya, sigurado na mas pa Dyos an mag-atag
ta ustisya naan ta iya na mga ittaw na ta adlaw daw kilem gangayo ta
iya na tabang! Basi mag-isip kaw na lugay bag-o kanen an magtabang ki
danen. 8 Sugiran ta kyo na kanen an magtabang dayon ki danen! Piro,
daw malik Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, basi
makita din an pila nang na mga ittaw na gaprusigir gid ta pagpangamuyo
na may pagsalig naan ta Dyos."

Paanggid Parti Ta Bugalen Daw Mapainebesen

9 Gaisturya Jesus i ta paanggid naan ta mga ittaw na gapati na danen
an matareng piro duma na mga ittaw dili matareng. 10 Yi paanggid na
paisturya din: "Darwa na mama giling naan ta Timplo aged mangamuyo.
Isya an Pariseo daw isya an a, manugsukot ta buis.[r] 11 Pariseo an, gatindeg
kanen an daw gapangamuyo parti ta iya na kaugalingen, 'O Dyos,
gapasalamat a ki kaon na dili a paryo ta duma na mga ittaw na manluko,
madaya, gaintra ta bai daw dili a man paryo ta yon na manugsukot ta
buis. 12 Gapwasa a darwa bisis ta isya na duminggo daw gaalad a ta isya ta

---

q **17:36** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo trintay-sais. r **18:10** May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Lucas 5:30. Pwidi nyo mabasa parti ta *Pariseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sampulo na parti ta tanan na kwarta na nabaton ko.' 13 Piro, manugsukot
an a, gatindeg kanen naan ta madyo daw gapangamuyo na ula gaangad
naan ta langit tak gayya kanen an tenged ta iya na mga sala. Papukpok
din iya na dag-anan tak ganelsel gid kanen an ta iya na mga sala. Ambal
din, 'O Dyos, maluoy ka ki yaken tak tama a gid sala!'
14 "Sugiran ta kyo na Pariseo an ula napatawad ta Dyos, piro
manugsukot ya ta buis guli na pabilang na ula sala tak napatawad ta
Dyos tenged daw kino magpadatas ta iya na kaugalingen, paebesen
kanen an ta Dyos. Daw kino magpaebes ta iya na kaugalingen, padatasen
kanen an ta Dyos."

Pagbindisyon Jesus Ta Derse Na Mga Bata
(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

15 May mga ittaw na gaprani ki Jesus na gadala ta iran na mga bata na
derse para itungtong din iya an na lima naan ta mga bata daw bindisyunan
danen an. Pagkita ta iya na mga tinudluan, pasaway danen mga gadala ya.
16 Piro, paumaw Jesus mga bata ya na marani ki kanen. Ambal din naan ta
iya na mga tinudluan, "Bay-an nyo nang mga bata an na magprani ki yaken.
Dili nyo danen an pegengan tak mga paryo ki danen sakep ta pagdumala ta
Dyos. 17 Sakep gid ta pagdumala ta Dyos mga ittaw na paryo ki danen daw
sugiran ta kyo na bisan kino na magpasakep ta pagdumala ta Dyos na dili
kanen magparyo ta bata na gasalig na ula gadua-dua, impusibli na kanen an
makalabet naan ta mga ittaw na padumalaan ta Dyos."

Insa Ki Jesus Parti Ta Kabui Na Ula Katapusan
(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Isya na ittaw na may datas na katengdanan gambal ki Jesus, "Mistro,
nlaman ko na matareng ka. Ino dapat ko na buaten aged maangken kabui
na ula katapusan?"
19 Sabat din, "Man-o tak paumaw a no na matareng? Ula duma na
matareng daw dili, Dyos nang. 20 Nlaman no mga sugo ta Dyos na, 'Dili
ka mag-intra ta bai, dili ka magpatay, dili ka manakaw, dili ka magtistigo
ta dili matuod daw tauron no imo na amay daw inay.' "[s]
21 Sabat ta ittaw, "Tanan na sugo na pasambit no patuman ko alin na
sise a pa."
22 Pagmati Jesus ta sabat ta ittaw, ambal din, "May isya pa na ula no
nabuat. Bligya no tanan no na pagkabetang daw bayad an iatag no ta
mga imol tak sigurado na maangken no dayad na bales na patagana ta
Dyos naan ta langit. Daw matuman no en ambal ko, malik ka daw muyog
ki yaken aged isya ka man na tinudluan ko."

---

[s] **18:20** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Pagmati ta ittaw ta ambal ya Jesus, nasebean kanen an tak kanen
an sikad gid manggaranen. 24 Pagkita Jesus na nasebean ittaw ya,
ambal din, "Mga ittaw na manggaranen bellay gid magpasakep naan ta
pagdumala ta Dyos. 25 Mas dali pa ta bakod na ayep na kamilyo meddep
naan ta lungag ta dagem kaysa ittaw na manggaranen magpasakep naan
ta pagdumala ta Dyos."
26 Ambal ta mga ittaw na kamati ta ambal ya Jesus, "Ta, daw iling tan
na bellay para ta mga manggaranen, impusibli na may maluwas alin ta
silot ta Dyos!"
27 Sabat Jesus, "Impusibli ta ittaw, piro dili impusibli ta Dyos."
28 Ambal Pedro "Ta, kami a? Padilian nay tanan nay na pagkabetang
aged muyog ki kaon."
29 Ambal Jesus ki danen, "Matuod na padilian nyo tanan. Piro, gambal
a ki kyo na may dayad na bales na alin ta Dyos para ta bisan kino na
padilian din iya na balay, sawa, mga utod, mga ginikanan daw mga bata
tenged sakep kanen an ta pagdumala ta Dyos 30 tak naan ta yi na timpo
tagan kanen an ta Dyos ta subla pa kaysa ta mga padilian din ya daw
naan ta timpo na mabot may kabui na ula katapusan."

Pangallo Na Pagsambit Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

31 Papadyo Jesus dusi an na apustulis alin ta duma na mga ittaw na gakuyog
man aged isturyaen din na danen nang. Ambal din ki danen, "Matian nyo gid
ambalen ko i ki kyo. Gapanaw ki na munta en naan ta Jerusalem daw naan
dya matuman tanan na nasulat ta mga prupita anay pa sa parti ki Kanen Na
Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. 32 Kanen i intriga naan ta mga
dili-Judio daw pagayyaan, insultuan, ileban, 33 latiguon daw patayen. Piro, ta
pangallo na adlaw, kanen mabannaw." 34 Ula naintindii ta mga apustulis ambal
din ya. Ula gid danen nlami daw ino beet din ambalen tak nalikem ki danen.

Pagpaayad Jesus Ta Bulag Na Gapalimos
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

35 Na dani nang en danen i Jesus naan ta syudad na Jerico, may mama na
bulag na gamungko naan ta kilid dalan na iran na maagian daw gapalimos.
36 Na namatian ta bulag sinaba ya ta tama na mga ittaw na galambay, gainsa
kanen an ki danen daw ino pasinabaan an danen. 37 Pasugiran danen kanen
an na galambay Jesus na taga-Nazaret. 38 Gasinggit kanen an, "Jesus! Apo
Ari David![t] Maluoy ka ki yaken!" 39 Pasaway kanen ta mga ittaw na gauna

---

[t] **18:38** Ta timpo Jesus, daw may mag-ambal *Apo Ari David,* beet ambalen *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* na yon man Jesus. Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ki danen Jesus na dili kanen an magsagbak. Piro, gasinggit pa gid kanen an
ta tudo, “Apo Ari David! Maluoy ka ki yaken!” 40 Pagmati Jesus, gateneng
kanen i daw gasugo na dleen bulag an ki kanen. Pagprani ta bulag, ambal
din, 41 “Sugiran a no daw ino liag no na buaten ko para ki kaon.” Ambal ta
bulag, “Ginuo, liag ko na makakita!” 42 Ambal Jesus, “Makakita ka en! Nayad
ka en tenged ta imo na pagsalig ki yaken.” 43 Dayon kakita kanen an daw
gakuyog ki Jesus daw gadayaw kanen ta Dyos. Tanan na mga ittaw na kakita
ta pagpaayad Jesus ki kanen gadayaw man ta Dyos.

Jesus Daw Zaqueo

19 1 Pagtapos Jesus ta pagpaayad ta bulag ya, gapadayon kanen ta
iya na pagpanaw daw naagian din syudad na Jerico. 2 Naan dya
may mama na ngaran din Zaqueo. Kanen i pangulo ta mga manugsukot
ta buis naan ta syudad ya daw manggaranen kanen i. 3 Liag din gid na
makita daw makala daw kino Jesus an, piro dili din makita tenged tama
na mga ittaw gatumpok naan ki Jesus daw putot Zaqueo i. 4 Tenged liag
din gid na makita Jesus an, gadlagan kanen i na muna ta mga ittaw daw
gakatay naan ta kaoy na sikumuro aged makita din Jesus tak naan dya
mag-agi.
5 Na gabot Jesus ta kaoy na naan dya Zaqueo, gaangad kanen daw
gambal, “Zaqueo, manaog ka dyan! Giran no tak anduni plano ko na naan
a magdayon ta imo na balay.” 6 Pag-ambal Jesus, gadali-dali gid Zaqueo
na manaog daw nalipay gid na batunon din Jesus i naan ta iya na balay.
7 Pagmati ta mga ittaw na Jesus i magdayon naan ta balay Zaqueo,
gagumod danen ya tanan, “Aree! Man-o tak naan pa kanen an magdayon
ta balay ta makasasala na ittaw?”
8 Na naan danen Jesus ta balay Zaqueo, gatindeg Zaqueo i daw mambal
ki kanen, “Ginuo, iatag ko ta mga imol tenga ta ake na mga pagkabetang.
Daw kino nasukot ko kan-o ta subla, bayaran ko kanen an ta appat pilo.”
9 Ambal Jesus ki Zaqueo, “Anduni kaon daw imo na pamilya naluwas
en alin ta silot ta inyo na mga sala tak gatuo ka man paryas Amay
Abraham. 10 Yi tuyo na giling di Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan
Ta Kalibutan aged ngitaen daw luwasen mga nakasala para dili danen
maageman ula katapusan na silot ta Dyos tenged ta iran na mga sala.”

Sampulo Na Suguon Na Paintrigaan Ta Kwarta
(Mateo 25:14-30)

11 May duma na mga ittaw naan ta balay Zaqueo na gamati ta ambal
Jesus ki Zaqueo. Pagtapos Jesus ta pag-ambal ki Zaqueo, danen an
paisturyaan din ta isya na paanggid tak nlaman danen na dani nang en
Jesus ta Jerusalem na iya na puntaan. Naan ta isip danen na daw mabot
kanen dya, mag-umpisa dayon papaabot danen na pagdumala ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Yi isturya din na paanggid, “May mama na alin ta kala na pamilya na
miling naan ta madyo na banwa aged naan dya tagan ta katengdanan na
mag-ari para ta pag-uli din, ari en kanen an. 13 Piro bag-o kanen malin,
paumaw din sampulo ta mga suguon din daw kada isya ki danen patagan
din ta isya na sinsilyo na blawan.[u] Ambal din, ‘Gamiten nyo nyan ta
nigusyo asta malik a di.’
14 “Piro, pagmati ta mga kasimanwa din na kanen mag-ari ki danen,
dili miag danen na kanen mag-ari ki danen tak gademet danen an ki
kanen. Pag-alin din ta iran na banwa na miling ta madyo na lugar,
gapadala danen an ta pila na mga ittaw na miling man naan ta pailingan
din aged ittaw ya na mag-atag ki kanen ta katengdanan ambalan danen
na iling ti, ‘Dili kay miag na kanen an mag-ari ki kami.’ 15 Piro, maskin
dili miag mga kasimanwa din, paimo man gyapon kanen an na ari.
“Pag-uli din na kanen an ari en, paumaw din mga suguon din an na
paatagan ta kwarta aged mlaman din daw pila tubo ta iran na panigusyo.
16 Gabot una ya na suguon daw gambal, ‘Sir, sinsilyo na blawan na
paatag no ki yaken may tubo na sampulo.’ 17 Gambal ari i ki kanen, ‘Nyan
dayad! Miad ka gid man na suguon. Tenged masaligan ka parti ta sise
na kantidad, tagan ta kaw ta katengdanan ta pagdumala ta sampulo na
banwa.’ 18 Gabot pangarwa ya na suguon daw gambal, ‘Sir, sinsilyo na
blawan na paatag no ki yaken may tubo na limma.’ 19 Gambal ari i ki
kanen, ‘Tagan ta kaw ta katengdanan ta pagdumala ta limma na banwa.’
20 Isya pa na suguon gabot daw gambal ta ari, ‘Yi sinsilyo na blawan
na paatag no ki yaken. Paputos ko daw patago. 21 Nadlek a ki kaon tak
pwirti ka gid na amo. Gakamang ka ta dili imo na tinago daw gapangani
ta dili imo na sinabwag.’ 22 Gambal ari i ki kanen, ‘Malain ka gid na
suguon! Gamiten ko ambal no an kuntra man ki kaon. Tenged nlaman
no na pwirti a gid na amo daw gakamang a ta dili ake na tinago daw
gapangani ta dili ake na sinabwag, 23 man-o tak ula no papaeles kwarta
ko an naan ta nigusyanti na gapautang na gapatubo ta kwarta? Di, ta
pagbalik ko, dili nang puon makamang ko, may tubo pa inta!’ 24 Gambal
ari i naan ta duma na mga suguon na naan dya gatindeg, ‘Kamangen
nyo naan ki kanen sinsilyo an daw iatag nyo ta ake na suguon na may
sampulo na tubo.’ 25 Sabat danen ta ari ya, ‘Sir, may sinsilyo en kanen na
sampulo!’ 26 Ambal ta ari, ‘Sugiran ta kyo, mga ittaw na masaligan parti
ta mga paatag ki danen, tagan pa. Piro, mga ittaw na dili masaligan,
maskin sise na naan ki danen kamangen pa. 27 Anduni, mga ittaw an na
dili miag na yaken mag-ari ki danen, dleen nyo di daw patayen naan ta
tubangan ko!’ ”

---

[u] **19:13** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo trisi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta mga tallo bulan na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Pagtapos ta isturya Jesus ta paanggid, gapadayon kanen i ta pag-iling
naan ta Jerusalem daw naan kanen i ta una ta mga gakuyog ki kanen.

Pagdayaw Ki Jesus Na Dani En Kanen Ta Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

29 Na Jesus i daw mga gakuyog ki kanen dani nang en naan ta mga
baryo na Betfage daw Betania na naan ta bukid na paumaw Bukid Olibo,
pasugo din darwa ta iya na mga tinudluan 30 na ambal din, "Miling kaw
ta baryo na naan ta unaan. Pagselled nyo dya, makita nyo isya na asno
na bata pa na ula pa gid nasakayi na gaigot dya. Badbaren nyo igot an
daw dleen nyo di asno an. 31 Daw may ittaw na mag-insa ki kyo, 'Man-o
tak pabadbad nyo nyan?' sabaten nyo, 'Kinanglan ta Ginuo asno i.' "
32 Pagtapos ta ambal Jesus, gapanaw darwa na tinudluan na pasugo din
daw natabo ki danen paryo ta paambal din. 33 Na pabadbad nang pa danen
igot ta asno, mga tag-iya ta asno gainsa ki danen, "Man-o tak pabadbad
nyo igot an ta asno?" 34 Sabat danen, "Kinanglan ta Ginuo asno i."
35 Padala danen asno an ki Jesus daw paapinan danen ta iran na mga
bayo tudtod an ta asno daw papasakay Jesus i.[v] 36 Na kanen i gapadayon
munta ta Jerusalem na gasakay, galadlad mga ittaw an ta iran na
mga bayo naan ta dalan na agian din aged ipakita iran na pagtaod ki
kanen.[w] 37 Na kalambot kanen ta parti ta dalan na umpisa en paebes
naan ta Bukid Olibo, tanan na tinudluan din na gakuyog gaumpisa en na
magkalipay. Gadayaw danen ta Dyos na biskeg iran na kagi parti ta tanan
na katingalaan na nakita danen. 38 Ambal danen,

"Dayawen ta gabot an na ari na papadala ta Ginuo Dyos![x]
May katawwayan ki naan ta Dyos!
Dayawen ta Dyos an!"

39 Tenged ta pagdayaw ta mga tinudluan Jesus, may mga Pariseo dya
na gariklamo ki kanen, "Mistro! Sawayen no mga tinudluan no an."
40 Sabat Jesus ki danen, "Sugiran ta kyo na daw dili danen magdayaw ki
yaken, mga bato an unti magdayaw ki yaken."

Bakod Kaluoy Jesus Ta Mga Ittaw Ta Jerusalem

41 Tenged Jesus dani en ta Jerusalem daw nabantaw din syudad an,
tudo agal din tenged ta mga ittaw dya. 42 Ambal din, "Inta nlaman nyo en

---

[v] **19:35** Isaias 62:11; Zacarias 9:9 Ta timpo Jesus, daw may mabot na ari, katamaan ki danen gasakay ta dayad na kabayo aged makita ta mga ittaw na datas iran na katengdanan. Piro, Jesus an dili iling tan ta iya na pag-abot tak gasakay kanen an ta asno na ayep na pagamit para ta pangarga. [w] **19:36** Kaugalian ta mga Judio anay pa sa na dalan na agian ta ari paapinan danen aged ipakita iran an na pagtaod ki kanen. Naan ta 2 Mga Ari 9:13 pwidi nyo mabasa parti ta iling tan na kaugalian.[x] **19:38** Mga Salmo 118:26

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw ino paagi na maageman nyo matuod na katawwayan naan ta Dyos.
Piro, uryan en. Anduni palikem en ta Dyos ki kyo tak ula nyo pabaton
ittaw na padala din ki kyo. 43 Kaluluoy kaw gid tak mabot timpo na
sulungon kaw ta mga kuntra nyo. Libutan kaw danen daw bantayan ta
miad na ula gid paagi na kabwi kaw. 44 Kyo tanan na gistar dyan patayen.
Inyo na syudad gubbaen danen na ula gid bisan isya nang na bato ta
padir daw balay nyo mabilin na gasampaw pa naan ta duma na bato.
Masamad gid inyo na syudad daw mapatay kaw tak ula nyo paintindia
upurtunidad na paatag ta Dyos na luwasen kaw din."

Jesus Naan Ta Timplo
(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

45 Na gabot Jesus i naan ta Jerusalem, gaselled kanen ta sular ta
Timplo daw papagwa din mga ittaw dya na gabligya ta mga pang-alad
para ta Dyos. 46 Pambalan din danen an, "Naan ta sinulat na pulong ta
Dyos, kanen an gambal, 'Ake na balay, balay pangamuyuan.' "[y] Ambal pa
Jesus, "Piro pabuat nyo iya na balay na 'taguan ta mga manakaw'!"[z]
47 Umpisa ta yon man na timpo, adlaw-adlaw gatudlo Jesus i naan ta
Timplo. Mga manugdumala na mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises daw mga Judio na may datas na katengdanan gangita ta paagi na
ipapatay kanen i. 48 Piro, ula danen an kakita ta paagi na ipapatay kanen
i tak pirmi naan ki kanen tama na mga ittaw na nawili gid ta mati ta iya
na tudlo.

Insa Ki Jesus Parti Ta Iya Na Uturidad
(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

20 1 Na Jesus i naan ta Jerusalem, gatudlo kanen ta mga ittaw
naan ta Timplo daw gasugid ki danen ta miad na balita parti
ta pagdumala ta Dyos. Na gatudlo kanen, may mga manugdumala na
mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw duma pa na mga
gadumala ta mga Judio na gaprani ki kanen 2 daw gambal, "Sugiran kay
no daw indi alin imo na uturidad ta mga pabuat no naan ta Timplo i.
Kino gaatag ki kaon ta imo na uturidad?" 3-4 Sabat Jesus ki danen, "Minsa
a anay ki kyo. Juan ya na manugbautismo, indi alin iya na uturidad ta
pagbautismo din ta mga ittaw? Ino ta inyo na isip, naan alin ta Dyos,
naan alin ta ittaw? Sabaten a nyo."
5 Gaisturyaay danen an daw ino iran na isabat. Ambal danen, "Daw
sabaten ta 'naan alin ta Dyos,' insaan ki din, 'Man-o tak ula kaw gapati

---

[y] **19:46** Isaias 56:7 [z] **19:46** Jeremias 7:11 Kaambal Jesus na *pabuat nyo iya na balay na 'taguan ta mga manakaw'* tenged subla ginansya ta mga gabligya ta mga pang-alad daw mga gabalyo ta kwarta.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ki Juan?' 6 Piro, daw sabaten ta 'naan alin ta ittaw,' timbagen ki ta mga
ittaw na naan di asta na mapatay ki tak gapati gid danen an na Juan ya
isya na prupita na alin ta Dyos." 7 Tenged ula danen may isabat ki Jesus,
ambal danen ki kanen, "Ula nay nlami daw indi alin iya na uturidad."
8 Ambal din ki danen, "Dili ko man isugid ki kyo daw indi alin ake na
uturidad ta mga pabuat ko naan ta Timplo i."

Mga Malain Na Gaagsa Ta Taneman Ta Ubas
(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

9 Pagtapos ta ambal Jesus ta mga manugdumala ya, gaisturya kanen i
ta paanggid naan ta mga ittaw dya. Ambal din, "May mama na gatanem
ta ubas naan ta iya na uma daw papaagsa din. Giling kanen an naan
ta madyo na lugar daw naan dya kanen an galugay. 10 Na timpo en ta
pagpupo ta mga ubas, papailing din isya ta mga suguon din naan ta mga
gaagsa ta ubasan aged kamangen parti din ya ta tubbas ta iya na ubasan.
Pag-abot dya ta suguon, pabugbog danen kanen ya daw papauli na ula
dala. 11 Papailing man ta tag-iya isya pa na suguon, piro pabugbog danen
suguon ya daw pagayyaan daw papauli man na ula dala. 12 Papailing
ta tag-iya isya pa gid na suguon na pangallo en daw yon man gyapon
natabo. Pabugbog gid ta miad suguon ya daw payudyod na pagwa naan
ta ubasan. 13 Ta uryan, tag-iya ta ubasan gambal ta iya na kaugalingen,
'Ino buaten ko i? A, miad pa taan daw palangga ko i na bata na mama
pailingen ko dya. Basi kanen i tratuon danen ta miad!' 14 Piro, na nakita
ta mga gaagsa bata ya ta tag-iya, gaisturyaay danen an, 'Yon manubli ta
uma na i. Sigi, patayen ta kanen an aged ate nang en panublien din an.'
15 Pagtapos danen ta iran na pag-isturyaay, pagabling danen kanen an,
payudyod pagwa naan ta ubasan daw papatay."

Pagtapos Jesus ta isturya, ambal din ta mga ittaw dya, "Ta, ino buaten ta
tag-iya ya naan ta mga gaagsa ta iya na ubasan? 16 Simpri ilingan din danen
an daw patayen daw paagsa din iya na ubasan naan ta duma na mga ittaw."

Pagmati ta mga ittaw dya ta paanggid na isturya Jesus, gambal danen
an, "Padyo nang inta na matabo iling an tan!" 17 Patan-aw din gid danen an
daw gainsa ki danen, "Daw ta isip nyo na dapat na dili matabo iling an tan,
ino beet ambalen ta ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos na iling ti:

'Bato an na ta isip ta mga manug-ubra ta balay dili magamit,
yon gid pamag-ang na bato.' "[a]

---

[a] **20:17** Mga Salmo 118:22 Ta timpo Jesus, tama na balay ta mga Judio na buat alin ta mga kinurti na bato. Pinakaimpurtanti na bato pamag-ang an na pabetang naan ta pamusod na naan dya umpisa ta pagdapat ta duma na kinurti na mga bato. Ta pagsambit Jesus ta *mga manug-ubra ta balay,* beet ambalen din mga manugdumala ta mga Judio. *Pamag-ang na bato* na pasambit din beet ambalen iya na kaugalingen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 Ambal man Jesus, “Kada ittaw na karagpa naan ta pamag-ang ya na
bato, danen an mawasak. Daw kino na maulugan ta pamag-ang ya na
bato, kanen an malegsek.”
19 Mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises, dakepen danen dayon inta Jesus i tak naintindian danen na
danen paisturya din naan ta iya na paanggid.[b] Piro, ula danen dakepa
tak adlek danen an na daw dakepen danen kanen i, basi mga ittaw dya
magbuat ta malain kuntra ki danen.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbayad Ta Buis
(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

20 Mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises gabantay ta upurtunidad na ipadakep danen Jesus i. Pasugo
danen pila na mga ittaw na manilag daw dakep-dakepen kanen i paagi ta
mga insa aged maakusaran daw intriga naan ta Romanen na gubirnador
na gadumala ta iran na prubinsya. Mga gapanilag ya gapakuno-kuno
nang na iran na pag-insa terek ta iran na nakem. 21 Gambal danen ki
Jesus, “Mistro, nlaman nay na ambal no an daw mga patudlo ubos igo.
Ula ka may papaburan. Gatudlo ka ta kamatuuran parti ta kabebet-en ta
Dyos. 22 Sugiran kay no tuo. Ta imo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises
patugutan ki na magbayad ta buis naan ta pangulo ta Roma?”
23 Nlaman Jesus na malain iran na tuyo daw ambal din, 24 “Dawatan
a nyo ta isya na sinsilyo na paryo ta pabayad nyo ta buis.”[c] Pagbaton
din, ambal din, “Iya ti na sura daw ngaran naan ta yi na sinsilyo?” Sabat
danen, “Iya ta pangulo ta Roma.” 25 Ambal din, “Ta, daw ino iya ta
pangulo ta Roma, iatag nyo ki kanen. Daw ino iya ta Dyos, iatag nyo ta
Dyos.” 26 Tenged dayad sabat Jesus, ula natuman iran na liag na madakep
kanen ta iya na ambal naan ta atubangan ta mga ittaw. Ula danen
gasasaba tak gatingala gid danen an ta iya na sabat.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbannaw
(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 May mga Saduseo[d] na giling ki Jesus aged dakep-dakepen kanen an paagi
ta insa parti ta pagbannaw tak ula danen an gapati na mabannaw mga patay
an. 28 Ambal danen ki kanen, “Mistro, naan ta Mga Sinulat Moises may sunuron
ki na daw mama na may sawa mapatay na ula kanen bata ta iya na sawa, dapat

---

[b] **20:19** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, mga pari daw mga manugtudlo pakumparar ta malain na mga gaagsa. Pakumparar man danen an ta mga mawasak daw malegsek ta pamag-ang na bato. [c] **20:24** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-kwattro, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.
[d] **20:27** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Saduseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paus-os katengdanan din naan ta iya na mangngod aged makabata para ki kanen.
29 Alimbawa: may pitto na mag-utod na mama. Kamagulangan ya nangasawa
daw napatay na ula kanen an bata. 30 Pagsawa ta balo na bai paus-os naan ta
pangarwa na utod. 31 Napatay man pangarwa na utod daw paus-os isab naan ta
pangallo na utod. Yon man gyapon natabo ta duma na mga utod na tanan danen
napatay na ula bata. 32 Ta uryan, bai ya napatay man. 33 Ta, daw mabot timpo na
mabannaw mga patay, kino ki danen na mag-utod matuod na sawa ta bai ya tak
danen na pitto ubos kasawa ki kanen?"

34 Sabat Jesus, "Ta yi na kabui gangasawa mga ittaw. 35 Piro, naan ta liyo na
kabui ula gangasawa mga ittaw na bilangen ta Dyos na labet ta mga bannawen
din na magduma ki kanen naan ta langit. 36 Naan dya ula en danen an kamatayen
tak danen an paryo ta mga angil. Danen an mga bata ta Dyos na pabannaw din.
37 May pamatuod naan ta sinulat Moises na mabannaw mga patay. Naan ta isturya
parti ta tanem na galegleg, ambal ta Ginuo Dyos parti ta iya na kaugalingen na
kanen an Dyos danen Abraham, Isaac daw Jacob.[e] 38 Iling tan na ambal ta Dyos
pamatuod na mga ittaw na napatay mabannaw tak dili kanen an Dyos ta mga
patay. Dyos kanen an ta mga bui tak ta panan-aw din bui tanan an na mga ittaw
na pabilang din na dapat na danen mag-angken ta kabui na ula katapusan."

39 Mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na naan dya gambal ki
Jesus, "Mistro, dayad gid sabat no an." 40 Iling sa ambal danen tak ula
may nangiseg na mag-insa pa ki kanen.

Ambal Jesus Parti Ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari
(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

41 Gambal Jesus i naan ta mga gapamati ki kanen, "Man-o tak gambal
mga manugtudlo na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari linai Ari David 42 na Ari
David mismo gasulat naan ta Mga Salmo ta iling ti,

'Ginuo Dyos gambal ta ake na Ginuo,
"Mungko ka di naan dapit ta ake i na tuo
43 asta na mapirdi ko imo na mga kuntra
na danen an paryo ta tungtungan ta imo na mga batiis." ' "[f]

44 Ambal man Jesus, "Daw iling tan ambal Ari David parti ta Pinili Ta
Dyos Na Mag-ari na paumaw din na iya na Ginuo, di' ba Pinili Ta Dyos Na
Mag-ari dili nang basta na linai Ari David?"

Pagpaandam Jesus Parti Ta Mga Manugtudlo Ta Mga Sinulat Moises
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

45 Gambal Jesus i naan ta iya na mga tinudluan daw duma na mga
ittaw na naan dya na gapamati man, 46 "Mag-amblig na dili kaw

---

[e] **20:37** Naan ta Exodo 3:1-6 daw Mga Binuatan 7:30-32 pwidi nyo mabasa isturya parti ta tanem na galegleg. [f] **20:43** Mga Salmo 110:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magparyo ta mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Daw mamasyar
danen an, gasuot danen ta langkaw na bayo na maalen aged ipakita
na datas iran na katengdanan. Daw naan danen an ta lugar na naan
dya tama na mga ittaw, liag gid danen na mga ittaw mag-atag ta taod
ki danen. Daw naan danen an ta mga balay tipunan, liag gid danen na
naan danen ta pungkuan na para ta impurtanti na mga ittaw. Iling man
tan daw mandegek danen an. 47 Sikad man danen an manluko ta mga
balo na bai daw paubos danen pangabuian an ta mga balo. Gapakuno-
kuno na riliyuso danen an paagi ta lawig na pangamuyo naan ta tama
na mga ittaw aged dili mlaman na mga pabuat an danen malain. Tenged
iling tan mga buat danen, maageman danen segeng na silot ta Dyos."

Alad Ta Bai Na Balo
(Marcos 12:41-44)

21 1 Na gatudlo Jesus i naan ta Timplo, gatan-aw kanen ta palibot
daw nakita din na paulog ta mga manggaranen iran na alad na
kwarta naan ta mga ugsakan ta alad. 2 Nakita din man na paulog ta balo
na bai na pubri darwa na sinsilyo na derse na may pinakatise na balor.[g]
3 Pagkita din ta paatag ta bai, ambal din, "Daw lagen, sise gid paulog an
ta pubri na balo. Piro, sugiran ta kyo na mas bakod pa naatag din kaysa
ta naatag ta duma na mga ittaw 4 tak paalad an danen subla nang ta iran
na mga manggad na dili en danen kinanglan. Piro, maskin ula gid ta ula
balo an, paalad din tanan din na pangabuian."

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Adlaw Na Mabot
(Mateo 24:1-28; Marcos 13:1-23)

5 Na gatudlo pa Jesus i naan ta Timplo, may mga ittaw na gaisturya ki
kanen na sikad dayad Timplo an tak buat ta dayad gid na mga bato daw
dayad na mga dikurasyon na paalad ta mga ittaw para ta Dyos.[h] Pagmati
Jesus ta iran na pagdayaw, ambal din, 6 "May adlaw na mabot na tanan
na nakita nyo di anduni magubba gid daw tanan na bato ta Timplo i
mawasak na ula gid maskin isya nang na bato na gasampaw pa naan ta
duma na bato."
7 Gainsa danen an ki Jesus, "Mistro, kan-o matabo nyan na paambal
no? Ino sinyalis na pamatuod na mabot en timpo na matuman ambal
no?"

---

[g] **21:2** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo dos, ta timpo Jesus disi-sais na buok gabalor ta suol ta isya uras na ubra ta isya na ittaw. [h] **21:5** Timplo ya ta mga Judio pakabig na isya ta mga pinakadayad na bilding na patukod anay pa sa. Timplo ya nauman alin ta sikad darko na mga bato na kurti an riktanggulo. Beg-at an ta duma na mga bato mga 45,500 kilos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Sabat Jesus, “Mag-andam kaw gid aged dili kaw maluko tak tama
na mga ittaw miling ki kyo na akuon danen ake na ngaran ta iran na
kaugalingen daw ambalen danen, ‘Yaken i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!’
Ambalen man danen, ‘Abot en timpo i na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari
mag-umpisa ta iya na pagdumala!’ Piro, dili kaw magpati ki danen. 9 Daw
kabalita kaw ta mga gira daw gamo, dili kaw mataranta tak naan ta
plano ta Dyos na matabo anay iling an tan. Piro, dili beet ambalen na
mabot dayon katapusan ta yi na timpo.”[i]
10 Ambal din pa, “Mga nasyon maggiraay daw mga kaarian kuntra
ta kaarian. 11 Naan ta lain-lain na mga lugar may biskeg na mga linog,
letem, mga pisti, makaadlek na mga matabo daw bakod na katingalaan
naan ta kalangitan.
12 “Piro, bag-o matabo iling an tan, may mga ittaw na magdakep
ki kyo daw pangabuton kaw gid. Intriga kaw danen naan ta mga
pangulo ta mga balay tipunan aged usisaen. Prisuon kaw man danen.
Dleen man naan ta atubangan ta mga ari daw ta mga gubirnador aged
usisaen. Iling tan buaten danen na malain ki kyo tenged sakep kaw
ki yaken. 13 Daw usisaen kaw, yon uras na may upurtunidad kaw na
magpamatuod parti ta inyo na pagpati ki yaken. 14 Gani, dapat ibetang
nyo anduni naan ta inyo na isip na dili magpalibeg daw ino isabat nyo
15 tak ta uras na usisaen kaw, yaken magtabang ki kyo daw ino igo
na ambalen nyo aged inyo na mga kuntra dili en kasabat pa ki kyo.
16 Duma ki kyo trayduran ta inyo na mga ginikanan, mga utod, mga
parinti daw mga arey. Duma man ki kyo ipapatay danen. 17 Demetan
kaw ta tanan tenged sakep kaw ki yaken. 18 Piro, dili kaw madlek tak
Dyos mismo mag-amblig ki kyo na maskin isya na naet ta inyo na buok
dili marwad. 19 Daw magpadayon kaw ta pagpati ki yaken maskin
maagian nyo na papangabot kaw ta mga gakuntra ki kyo, inyo na kabui
maluwas.
20 “Daw makita nyo na palibutan Jerusalem i ta tama na sundalo na
gasulong, mlaman nyo na dili gid en maglugay masamad bilog na i na
syudad. 21 Ta timpo na palibutan Jerusalem ta mga kuntra, mga ittaw an
na gaistar naan ta prubinsya Judea, dapat na magbakwit naan ta mga
bukid daw mga ittaw an na gaistar naan ta selled ta Jerusalem dapat na
malin. Mga ittaw an na gaistar naan ta gwa ta Jerusalem dapat na dili
en melled. 22 Daw masamad Jerusalem i, mlaman nyo na abot en timpo
na matuman tanan na paandam na naan ta sinulat na pulong ta Dyos
parti ta pagsilot ta Dyos ta mga linai Israel. 23 Ta yon man na timpo,
kaluluoy gid mga bai na gabagnes daw gapasuso tak mabellayan danen
ta pagbakwit. Mga ittaw ta yi na nasyon, maageman danen sikad kuli na

---

[i] **21:9** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pangabui daw segeng na silot ta Dyos tenged ta iya na kagilek ki danen.
24 Mga ittaw mapatay paagi ta gira, daw duma ya mabiag daw dleen naan
ta duma na mga nasyon. Mga ittaw na sakep ta Jerusalem pirdien daw
lupigen ta mga dili-Judio asta ta katapusan ta timpo na tugutan ta Dyos
na mga dili-Judio magdumala ta Jerusalem i."

Mga Matabo Naan Ta Adlaw Na Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

25 Ambal pa gid Jesus parti ta mga adlaw na mabot, "May makita na
mga sinyalis naan ta adlaw, bulan daw mga bituon. Mga ittaw naan ta
kalibutan i mataranta daw maguluan daw ino beet ambalen ta sikad
na pag-ugpaas ta mga baled ta dagat. 26 Kamangan danen an ta ginawa
tenged ta iran na kaadlek. Makulbaan gid danen parti ta mga matabo pa
na malain naan ta bilog na kalibutan tak tanan na naan ta kalangitan
manlatak na paryo ta payegyeg. 27 Dayon, makita danen Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Mabot kanen na naan kanen ta
panganod[j] na bakod gid iya na gaem daw sikad silaw na pawa ta Dyos
naan ki kanen. 28 Daw mag-umpisa en malain na mga matabo naan ta
kalangitan, biskegen nyo inyo an na nakem daw magkalipay kaw tak beet
ambalen na malibri kaw en alin ta kalainan ta yi na timpo."

Sinyalis Na Mabot En Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

29 Gaisturya pa Jesus i ta paanggid na iling ti: "Lagen nyo kaoy
na igos daw tanan man na kaoy. 30 Daw makita nyo na gasalingsing
en, mlaman nyo na mabot en tagtanem. 31 Yon man, daw makita
nyo na gaumpisa en matabo mga pasugid ko ki kyo, sigurado gid
na mlaman nyo na abot en timpo ta pagdumala ta Dyos. 32 Sugiran
ta kyo na tanan ya na mga pasugid ko ki kyo matabo na ula pa
napatay tanan na mga ittaw ta yi na timpo. 33 Maski marwad pa
kalangitan an daw kalibutan, ake i na mga ambal magpadayon asta
ta ula katapusan."

Pagbantay Ta Timpo Na Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan

34 Gambal pa Jesus i, "Mag-amblig kaw na dili kaw mawili ta mga
kasadyaan, pag-inem-inem daw paglabi nang ta inyo na pagpangabui
tak Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan gulpi

---

j **21:27** May anen na mga ambal naan ta birsikulo binti-syiti na naan alin Daniel 7:13-14.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mabot ta timpo na ula nyo paabuta. 35 Daw iling tan buaten nyo,
paryo kaw ta ayep na gulpi nang nasied tenged maagian ta tanan na
mga ittaw naan ta kalibutan mga matabo ta iya na pag-abot. 36 Gani,
kinanglan na pirmi kaw magbantay ta iya na pag-abot. Mangamuyo
kaw na tabangan ta Dyos na daw maagian nyo mga kabellay na
mabot, ula may maino ki kyo. Mangamuyo kaw man na daw Kanen
Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot, mubang kaw
ki kanen na may kalipay daw ula man adlek."
37 Adlaw-adlaw gatudlo Jesus i naan ta Timplo. Daw kilem, gagwa
kanen i ta Jerusalem na miling naan ta Bukid Olibo daw naan dya
gapalambay ta kilem. 38 Daw sellem pa gid, gatipon naan ta Timplo
tama na mga ittaw aged mamati ki kanen.

Malain Na Plano Kuntra Ki Jesus
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

22 1 Na dali nang en adlaw ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok
na paumaw man na Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto,[k] 2 mga
manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises
gangita ta paagi na Jesus i ipapatay danen na ula may nalam tak nadlek
danen an na basi maggamo mga ittaw.

Pagsugranen Judas Daw Mga Manugdumala Na Mga Pari
(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

3 Ta yon man na timpo na Jesus paplanuan na ipapatay, Satanas an
gaumpisa na pagaeman din Judas na paumaw man na Iscariote.[l] Judas
i isya ta dusi na apustulis. 4 Na Judas i pagaeman en Satanas, giling
kanen i naan ta mga manugdumala na mga pari daw ta mga gadumala
ta mga gwardya ta Timplo. Gasugranen kanen ki danen daw ino paagi
na matrayduran din daw intriga Jesus an naan ki danen. 5 Nadayaran
gid danen an ta iran na pagsugranen daw gatanyag ki kanen ta kwarta.
6 Pabaton din iran an na tanyag daw umpisa ta yon man na uras, gangita
en kanen ta tsansa na matrayduran din daw intriga Jesus an naan ki
danen na dili mlaman ta tama na mga ittaw.

Yapon Ta Pagsilibrar Ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto
(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

7 Gabot adlaw na mag-umpisa en Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok.
Yon man adlaw ta pag-iyaw ta mga karniro na bata pa na patagana para

---

[k] **22:1** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok* daw *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [l] **22:3** May pasaysay parti ta *Iscariote* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Lucas 6:16.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto. 8 Na uras en ta
pagpriparar ta yapon, Pedro ya daw Juan pasugo Jesus, "Muna kaw en
naan ta syudad[m] daw ipriparar nyo ate na yapon ta pagsilibrar ta Pista
Ta Paglibri Alin Ta Egipto." 9 Gainsa danen ki Jesus, "Indi liag no na
magpriparar kay?" 10 Sabat din ki danen, "Pag-abot nyo naan ta syudad,
may masugat kaw na mama na gapas-an ta bandi na may waig. Sunuron
nyo kanen ya daw indi kanen melled na balay. 11 Ambalen nyo naan ta
tag-iya, 'May insa Mistro ya ki kaon. Yi insa din, "Indi selled na dayunan
para ta bisita na naan a dya maan kani duma ta mga tinudluan ko ta
yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto?" ' 12 Tapos ta
ambal nyo, ipakita ta tag-iya ki kyo wayang na selled naan ta apaw na
tanan na mga kinanglan anen dya en. Naan kaw dya magpriparar ta ate
na yapon." 13 Pagtapos ta ambal Jesus, giling darwa na tinudluan naan ta
syudad. Nakita danen selled ya na pasambit Jesus tak tanan na paambal
din ki danen natuman. Na naan en danen ta selled ya, gapriparar danen
ta yapon ta pagsilibrar ta pista.

Katapusan Na Yapon Jesus
(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

14 Na uras en ta yapon, gakaan Jesus i duma ta mga apustulis. 15 Ambal
din ki danen, "Bakod gid andem ko na maduma ko kyo yan ta pagkaan
ta yi na yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto bag-o ko
maagian kasakit an ta kamatayen. 16 Sugiran ta kyo na pagtapos ta ate
na pagyapon anduni, dili aren maan ta yapon ta Pista Ta Paglibri asta ta
timpo na magdumala en Dyos an ta tanan na mga ittaw daw matuman
daw ino beet ambalen ta yapon na i."
17 Gakamang Jesus i ta ineman na may ugsak na bino daw gapasalamat
ta Dyos. Ambal din ta mga apustulis, "Batunon nyo ni daw minem kaw ti
daw atag nyo man naan ta inyo na duma. 18 Sugiran ta kyo na pagtapos
ta ate na pagyapon anduni, dili aren minem ta bino asta mabot adlaw na
mag-umpisa pagdumala ta Dyos."
19 Gakamang kanen i ta tinapay[n] daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak
din daw paatag ki danen na ambal din, "Yi ni ake na lawa na alad ko
para ki kyo. Padayunon nyo pagbuat ta iling ti ta pagdemdem ki yaken."
20 Iling man tan, pagtapos ta yapon, gaatag kanen i isab ki danen
ta ineman na may ugsak na bino. Ambal din, "Yi na inemen bag-o na
kasugtanan alin ta Dyos na palig-enen paagi ta kamatayen ko bilang
alad para ki kyo na lengngessa ko matulo. 21 Ittaw na magtraydor ki

---

[m] **22:8** Na gambal Jesus *"Muna kaw en naan ta syudad."* beet din ambalen na muna danen naan ta Jerusalem. [n] **22:19** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo disi-nuibi, kurti din an bilog daw nabuat na ula laket na pampaabok.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaken gakaan man duma ki yaken. 22 Matuman gid en plano an ta Dyos
na mapatay Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Piro,
ittaw an na magtraydor ki kanen may maageman na segeng na silot."
23 Pagtapos ta ambal Jesus, gaumpisa mga apustulis an na mag-insaay
daw kino taan ki danen magtraydor an.

Pagdiskasay Ta Mga Apustulis

24 Mga apustulis Jesus gaumpisa na magdiskasay daw kino ki danen kalaen
na may pinakadatas na katengdanan. 25 Pagmati Jesus, ambal din, "Mga ari
daw mga manugdumala ta mga dili-Judio gaabuso ta iran na pagdumala daw
gusto man na kalaen na manugtabang ta iran na mga kasimanwa. 26 Piro kyo
yan, dapat dili kaw iling tan. Daw kino ki kyo may pinakadatas na katengdanan
dapat na magpaebes na bilangen din iya na kaugalingen na paryo kamangnguran
nang ta tanan. Daw kino ki kyo na gapanguna dapat na bilangen din iya na
kaugalingen na paryo suguon nang. 27 Indi ta darwa na i may mas datas na
katengdanan? Ittaw na gakaan, ittaw na gasirbi ki kanen? Di' ba ittaw na gakaan?
Piro, ta ate na pagdumaay, yaken na Ginuo nyo isya na gasirbi ki kyo.
28 "Kyo gaunong ki yaken na naageman ko mga kabellay. 29 Paryas ta
pabuat ta Amay ko na paatagan a din ta katengdanan na magdumala,
anduni yaken gaatag ki kyo ta katengdanan na magdumala 30 aged maan
kaw daw minem duma ki yaken naan ta ake na lamisa ta pag-umpisa
ta ake na pagdumala. Mungko kaw man naan ta truno ta mga ari tak
magdumala kaw ta mga ittaw na linai ta dusi na bata Israel."

Pagsugid Jesus Na Mambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Ambal Jesus ki Simon Pedro, "A, Simon! Satanas an galisinsya na
tugutan kanen na kyo tanan tagan ta pagtilaw tak liag din na marwad
pagsalig nyo ki yaken. 32 Gapangamuyo a para ki kaon aged dili marwad
pagsalig no. Daw magbalik nakem no an ki yaken, tabangan no imo an
na mga duma aged magbiskeg iran na pagsalig." 33 Ambal Simon ki Jesus,
"Ginuo, mag-unong a gid ki kaon maskin prisuon a duma ki kaon daw
patayen a pa." 34 Ambal Jesus ki kanen, "Pedro, sugiran ta kaw na bag-o
magtagaok manok kani, kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala."

Pag-anda Parti Ta Matabo Ki Jesus

35 Pagtapos ta ambal Jesus ki Simon Pedro, gainsa kanen i ta tanan na
apustulis, "Na pasugo ta kyo kan-o na miling naan ta mga ittaw na ula ta kyo
papadalaa ta puyo, binagteng daw sandal na pangsili, di' ba ula kaw nakulangi ta
maskin ino?" Sabat danen, "Ee, ula kay gid nakulangi!" 36 Ambal pa Jesus, "Iling
tan pugya, piro anduni daw may puyo kaw daw binagteng man, dleen nyo. Daw
ula kaw ispada, kinanglan magbligya kaw ta bayo nyo aged malit ta ispada 37 tak

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sugiran ta kyo na may ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos na kinanglan
matuman paagi ta mga matabo ki yaken. Yi nasulat:
'Kanen pabilang man na kriminal.' "[o]
Ambal man Jesus, "Tanan na nasulat parti ki yaken matuman en." 38 Ambal
danen, "Ginuo, may anen di darwa na ispada." Sabat din, "Igo nyan en."

Pagpangamuyo Jesus Naan Ta Bukid Olibo
(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

39 Na tapos en yapon Jesus daw mga apustulis, gagwa kanen i ta
Jerusalem daw miling naan ta Bukid Olibo tak iling tan pirmi pabuat din
umpisa ta iya na pag-abot naan ta Jerusalem.[p] Gakuyog ki kanen mga
tinudluan din. 40 Pag-abot danen naan ta iran na pailingan, ambal Jesus
ta iya na mga tinudluan, "Mangamuyo kaw aged dili kaw mapirdi ta
pagtilaw na mabot ki kyo."
41 Gapaadyo Jesus i ki danen ta distansya na paryo ta tumanan ta
bato na patimbag. Na naan kanen dya, galuod kanen daw gapangamuyo.
42 Ambal din, "Amay, daw pagbeet no, ipamadyo no ki yaken segeng na
kabellay na maagian ko. Piro, dili ake na liag matuman, imo na liag."
43 Isya na angil alin ta langit gapakita ki Jesus daw pabiskeg din
nakem an Jesus. 44 Gapangamuyo pa gid Jesus i ta miad tak gangasebe
gid daw gatulo naan ta basak darko din na ulas na may lengngessa.[q]
45 Pagtapos din ta pagpangamuyo, gabalik kanen i naan ta iya na mga
tinudluan daw naabutan din danen an na gatunuga tak naluyaan danen
ta subla na kasebe. 46 Ambal din ki danen, "Man-o tak gatunuga kaw?
Mangon kaw daw mangamuyo aged dili kaw mapirdi ta pagtilaw na
mabot ki kyo."

Pagdakep Ki Jesus
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

47 Na gambal pa Jesus i naan ta mga apustulis na duma ki kanen, nali
nang gabot tama na mga ittaw. Gapanguna ki danen Judas na isya ta
dusi na apustulis. Gaprani kanen an ki Jesus aged mag-atag ta taod paagi
ta arek. 48 Ambal Jesus ki kanen, "Judas, man-o tak arek an na tanda
ta pagpalangga pagamit no para trayduran Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan?"
49 Na naintindian ta mga duma Jesus daw ino matabo ki kanen, gainsa
danen ki kanen, "Ginuo, gusto no na tigbasen nay danen an?" 50 Na

---

[o] **22:37** Isaias 53:12 [p] **22:39** Naan ta Lucas 21:37 pwidi nyo mabasa parti ta pabuat pirmi Jesus na miling naan ta Bukid Olibo. [q] **22:44** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo kwarintay-tris daw kwarintay-kwattro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ula pa kasabat Jesus i, patigbas ta isya ta mga tinudluan din suguon ya
ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari daw nalantep gid tuo na
talinga. 51 Gasaway Jesus i, “Untatan nyo nyan en! Usto en!” Pag-ambal
din, patandeg din puon ta talinga daw nayad.
52 Duma man ta mga giling dya aged magdakep ki Jesus mga
manugdumala na mga pari, mga gadumala ta mga gwardya ta Timplo
daw mga gadumala ta mga Judio. Ambal Jesus ki danen, “Man-o, tulisan
a na kinanglan gid na magdala kaw pa ta mga ispada daw mga baston?
53 Adlaw-adlaw duma a ki kyo naan ta Timplo, piro ula a nyo dya dakepa.
Inyo en na timpo anduni aged maimo plano nyo tak uras en na patugutan
manugdumala an ta kalainan na kanen magbeet.”

Pag-ambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54,
66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

54 Jesus i padakep ta mga manugdumala daw padala naan ta istaran
ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari. Gasunod Pedro i ki
danen, piro madyo iya na antad. 55 Pag-abot danen, gamaket danen an
ta apoy naan ta tengnga ta sular daw gapungko danen naan ta palibot
na gapadangga. Gapungko man dya Pedro na duma ki danen. 56 Na
gamungko kanen dya daw napawaan ta apoy, nadiparaan kanen i ta isya
na suguon na bai. Patan-aw kanen i ta miad ta bai daw gambal bai an
naan ta mga ittaw dya, “Nyan isya man na duma ta ittaw na padala di.”
57 Piro, ula gaako Pedro i. Ambal din, “Kay, dili ko kanen an kala.”
58 Ula nang lugay may isya man na kakala ki Pedro daw ambal din,
“Kaon yan isya man ta mga tinudluan din.” Piro, ambal Pedro, “Dey, dili
a!”
59 Paglambay ta mga isya uras, may isya pa gid na ittaw na gambal,
“Kanen gid an duma ta ittaw na padala di tak kanen taga-Galilea man.”
60 Piro, sabat Pedro, “Dey, ula a gid nalam daw ino paambal no an!”
Ta yon gid na uras na gambal pa Pedro, gatagaok manok. 61 Ginuo i
gatubang daw gatan-aw gid ta miad ki Pedro. Nademdeman dayon Pedro
ambal ya ta Ginuo ki kanen, “Bag-o magtagaok manok kani, kambal ka
en ta tallo bisis na dili a no kala.” 62 Pagdemdem Pedro, gagwa kanen i
daw magal ta tudo ta pagnelsel.

Pagpagayya Daw Pagbugbog Ki Jesus
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

63 Naan ta istaran ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari,
papagayyaan Jesus i daw pabugbog ta mga gagwardya ki kanen.
64 Paperengan danen mata din an daw insaan, “Lagpaten no tuo! Kino
gatampaling ki kaon?” 65 Tama pa na ambal danen na insulto ki Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Naan Ta Tubangan Ta Sanedrin
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Pagsennang ta adlaw, gasapol mga mimbro an ta kadatasan na
kunsiyo na Sanedrin. Danen an mga gadumala ta mga Judio, mga
manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises.
Jesus i padala dya aged mubang ki danen. 67 Gambal danen ki kanen,
"Sugiran kay no daw kaon gid Pinili Ta Dyos Na Mag-ari." Sabat din,
"Daw ambalen ko na yaken Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, dili kaw man
gyapon magpati. 68 Maskin ino insa ko ki kyo, dili kaw man magsabat.
69 Piro, umpisa anduni, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta
Kalibutan mungko en naan tengnged ta Dyos Na Makagagaem naan
dapit ta tuo."[r] 70 Insa danen, "Beet no ambalen na kaon Bata Ta Dyos?"
Sabat Jesus, "Kyo en gambal san na yaken." 71 Ambal danen, "Dili ta
en kinanglan duma pa na mga ittaw na magtistigo kuntra ki kanen.
Namatian ta en iya an na mga sabat. Paukuman din iya na kaugalingen
paagi ta iya na ambal."[s]

Jesus Naan Ta Tubangan Gubirnador Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 1 Pagtapos ta sapol ta Sanedrin na kadatasan na kunsiyo ta mga
Judio, tanan na mimbro ta Sanedrin gapanaw daw padala Jesus
i naan ki Gubirnador Pilato. 2 Na naan en danen ta tubangan Pilato,
paakusar danen Jesus i na ambal danen, "Nasapuan nay ittaw na i na
gasegyet ta mga kasimanwa nay na dili danen an magpasakep ta gubirno
ta Roma daw dili man danen an magbayad ta iran na buis naan ta
pangulo ta Roma. Papati din man mga ittaw an na kanen Pinili Ta Dyos
Na Mag-ari."
3 Pilato i gainsa ki Jesus, "Kaon ari ta mga Judio?" Sabat Jesus, "Kaon
en gambal san."
4 Pilato i gambal naan ta mga manugdumala na mga pari daw ta duma
na mga ittaw na naan dya, "Ula a may nakita na sala ki kanen." 5 Piro,
gapadayon pa gid danen an ta iran na pag-akusar, "Nyan gid gadala ta
gamo naan ta bilog na Judea paagi ta iya na pagtudlo! Gaumpisa kanen
an naan ta Galilea daw anduni padala din di ta Jerusalem i."
6 Pagmati Pilato ta iran na akusar, gainsa kanen i ki danen, "Taga-
Galilea ittaw na i?" 7 Na nlaman din na Jesus i naan alin ta Galilea na

---

[r] **22:69** Naan alin ta Mga Salmo 110:1 ambal an na *mungko naan tengnged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo* daw beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.
[s] **22:71** Para ta mga manugdumala na gausisa ki Jesus, kasala kanen an tak paako din na kanen daw Dyos isya nang ta uturidad.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

padumalaan Herodes, pasugo din iya na mga ittawan na dleen Jesus i ki
Herodes tak ta yon man na timpo Herodes naan ta Jerusalem.

Jesus Naan Tubangan Herodes

8 Nalipay gid Herodes i na nakita din Jesus an tak kabalita kanen an
parti ki Jesus daw lugay en na liag din makita aged kakita kanen ta
katingalaan na buaten Jesus. 9 Tama insa din ki Jesus. Piro, ula gid Jesus
i gasabat. 10 Naan man dya mga manugdumala na mga pari daw mga
manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gatindeg daw gasinggit gid danen
an ta iran na pag-akusar ki Jesus. 11 Herodes daw iya na mga sundalo,
painsultuan danen Jesus an daw patatawaan. Pabayuan danen kanen an
ta maalen na bayo na paryo ta bayo ta ari daw pabalik danen ki Pilato.[t]
12 Herodes daw Pilato dati gakuntraay. Ta yon man na adlaw na Jesus an
pabalik Herodes naan ki Pilato, gaumpisa en danen an ta pagmiaray.

Pagsintinsya Ki Jesus Ta Kamatayen
(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39–19:16)

13 Na pabalik Jesus i naan ki Pilato, patipon Pilato mga manugdumala
na mga pari, duma na mga gadumala ta mga Judio daw tama man na mga
ittaw. 14 Ambal din ki danen, “Padala nyo ittaw na i ki yaken daw gambal
kaw na kanen an gasegyet ta mga ittaw na dili danen an magpasakep ta
gubirno ta Roma. Nausisa ko en kanen an naan ta atubangan nyo, piro ula
a may nakita na maski isya na sala na paakusar nyo ki kanen. 15 Herodes ya
ula man may nakita na sala naan ki Jesus tak pabalik din Jesus ki yaken. Ula
gid may nabuat na sala Jesus an na dapat sintinsyaan ta kamatayen. 16 Gani,
magsugo a na latiguon kanen an daw pagtapos ta latigo, palibrien ko.”
17 Iling tan ambal Pilato tak daw timpo ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto,
kinanglan magpalibri kanen an ta isya na priso tenged iling tan iya na kaugalian.[u]
18 Tanan na mga ittaw na gatipon dya gasinggit ki Pilato, “Sintinsyaan
ta kamatayen ittaw na yan! Barabas liag nay na librien no!” 19 Barabas
ya napriso tak labet kanen ya ta paggamo naan ta Jerusalem kuntra ta
gubirno ta Roma daw kapatay kanen ta ittaw.
20 Tenged liag gid Pilato na librien Jesus i, gambal kanen isab ta mga
ittaw na dapat librien Jesus i. 21 Piro, gasinggit pa gid mga ittaw an,
“Ilansang, ilansang kanen an naan ta krus!”[v]

---

[t] **23:11** Tenged Jesus paakusaran na gaako na kanen an ari ta mga Judio, pabayuan kanen an ta maalen na bayo para daw lagen kanen an paryo ari. [u] **23:17** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo disi-syiti. [v] **23:21** Ta timpo Jesus, daw may kriminal na dili Romanen na pasintinsyaan ta kamatayen, isya na paagi ta pagsilot na pagamit ta gubirno ta Roma palansang kriminal an naan ta krus. Katamaan ta mga ittaw na pasilutan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus sikad malain na kriminal daw mga ribildi.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Ta pangallo bisis gambal Pilato i ki danen, “Man-o, ino gid nabuat
din an na sala? Ula a may nakita na sala na dapat na sintinsyaan kanen
i ta kamatayen. Magsugo a na latiguon kanen an daw pagtapos ta latigo,
palibrien ko kanen an!” 23 Piro, gasinggit pa gid danen an na bakod
iran na kagi na papilit Pilato an na magsugo kanen na ilansang Jesus i
naan ta krus. Ta uryan, paayunan nang en Pilato liag ya ta mga ittaw.
24 Gadisisyon kanen an na tumanen nang en iran ya na liag. 25 Palibri din
mama ya na gagamo kuntra ta gubirno ta Roma daw kapatay ta ittaw.
Piro, Jesus ya paintriga din naan ta mga sundalo na maglansang ki kanen
naan ta krus aged matuman liag ya ta mga ittaw na mapatay kanen an.

Paglansang Ki Jesus Naan Ta Krus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

26 Na Jesus i padala ta mga sundalo pagwa ta Jerusalem, nasugat
danen mama na taga-Cirene na ngaran din Simon na naan galin ta uma
daw gapaselled en naan ta syudad. Pagabling danen Simon an daw
papas-an ki kanen krus an na lansangan ki Jesus daw papasunod danen
kanen an ki Jesus.
27 Sikad gid tama na mga ittaw na gasunod ki Jesus. Duma ki danen
mga bai na gapukpok ta iran na dag-anan daw gaaya ta iran na kasebe
parti ki kanen. 28 Galiso Jesus i naan ta mga bai daw gambal, “Kyo na
mga bai na taga-Jerusalem, dili kaw magal tenged ki yaken. Magal kaw
tenged ta inyo na kaugalingen daw inyo na mga kabataan 29 tak mabot
timpo na may segeng na kalised. Ta yon man na timpo mambal mga
ittaw, ‘Mas dayad pa kaimtangan ya ta mga bai na baog, ula kaagi minata
daw ula may pasuso.’ 30 Ta yon man na timpo,
‘mga ittaw mambal man naan ta mga bukid,
“Tumpagan kay nyo!”
Ambal man danen naan ta mga bungyod,
“Tampekan kay nyo.” ’ ”[w]
31 Ambal man Jesus, “Sigurado gid na iling tan matabo tak daw yaken i
na ula sala naagian ko segeng na kabellay, simpri mas segeng pa gid na
kabellay maagian ta mga ittaw na nakasala daw ula man ganelsel.”
32 May darwa na kriminal na padala man ta mga sundalo duma ki
Jesus naan ta gwa ta Jerusalem aged silutan danen an ta kamatayen.
33 Na gabot danen tanan naan ta lugar na paumaw na Bungyod Balbagol,[x]
palansang ta mga sundalo Jesus i daw darwa ya na kriminal naan ta mga
krus. Patindeg danen krus Jesus daw mga krus ta darwa na kriminal
na isya an naan dapit ta tuo Jesus daw isya an a, naan dapit ta iya na

---

[w] **23:30** Oseas 10:8 [x] **23:33** Lugar na naan dya palansang Jesus naan ta krus paumaw na Bungyod Balbagol tak daw lagen, kurti an ta bungyod paryo ta balbagol ta ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wala. 34 Jesus i gambal, “Amay, patawaren no danen an tak ula danen
naintindii daw ino pabuat an danen ki yaken.”[y] Pagtapos ta paglansang,
paulas-ulas ta mga sundalo iya na mga bayo paagi ta paggabot-gabutay.
35 Mga ittaw na giling dya na galuag daw mga manugdumala an na
naan dya, patatawaan danen Jesus i daw ambal danen, “Paluwas din
kabui ta duma na mga ittaw. Daw kanen an Pinili Ta Dyos Na Mag-ari,
dapat maluwas din man iya an na kaugalingen na kabui!”
36 Pagayyaan man ta mga sundalo Jesus i. Papranian danen kanen i
daw painem ta agsem na bino. 37 Ambal danen, “Daw kaon yan ari ta mga
Judio, luwasen no imo an na kaugalingen.”
38 Pabetang naan dapit ta apaw ta ulo din sinulat na iling ti, YI ARI TA
MGA JUDIO.
39 Isya ya ta darwa na kriminal na nalansang man naan ta krus paryas
ki Jesus gainsulto ki kanen, “Di' ba kaon kon Pinili Ta Dyos Na Mag-ari?
Luwasen no imo an na kaugalingen daw kami man!” 40 Piro, pagmati ta isya
an na kriminal, pasaway din kriminal na gainsulto ki Jesus. Ambal din,
“Man-o tak gambal ka ta iling san? Ula ka adlek ta Dyos? Pasintinsyaan ka
man ta kamatayen na paryas ki kanen. 41 Igo nang na pasilutan ki tak bayad
ta ate na malain na mga nabuat. Piro, kanen an a, ula may malain na nabuat.”
42 Ambal din ki Jesus, “Jesus, ta timpo na mag-umpisa ka en na
magdumala, demdemen a no.” 43 Sabat Jesus ki kanen, “Ee. Gambal a ki
kaon na anduni gid na adlaw magduma ka ki yaken naan ta Paraiso.”

Kamatayen Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

44 Na mag-ugto-adlaw en, gadelem bilog na lugar dya asta ta tallo uras
45 tak ula gaadlaw ta tallo na uras. Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos nagisi
na tenga gid.[z] 46 Gambal Jesus i na bakod iya na kagi, “Amay, pasalig ko ki
kaon ake na ispiritu!” Pagtapos ta ambal din, nabugto iya na ginawa.
47 Pagkita ta upisyal ta sundalo ta natabo ya, gadayaw kanen an ta
Dyos, “Matuod gid man! Matareng ittaw na yan!”
48 Tama na mga ittaw gatipon dya aged muag ta pagsintinsya. Pagkita
danen ta natabo ya, guli danen an na gapukpok ta iran na mga dag-anan
tenged ta sikad gid na kasebe. 49 Tama na mga arey Jesus daw mga bai na
kakuyog ki kanen alin ta Galilea, danen an naan gatindeg ta madyo na
gatan-aw ta mga natabo.

---

[y] **23:34** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula ambal *“Amay, patawaren no danen an tak ula danen naintindii daw ino pabuat an danen ki yaken.”* naan ta birsikulo trintay-kwattro. [z] **23:45** Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos na nagisi, yon elet ta tengnga ta primiro na selled ta Balay Ta Dyos daw pinakaselled. Kurtina ya mga disi-utso mitros kadatasen, nuibi mitros kalaparen, daw isya pulgada kadakmelen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paglebbeng Ki Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

50 May mama na ngaran din Jose na miad daw matareng na ittaw.
Mimbro kanen an ta Sanedrin na kadatasan na kunsiyo ta mga Judio,
51 piro dili kanen kumpurmi ta disisyon daw pabuat ta Sanedrin kuntra
ki Jesus. Naan kanen gistar ta banwa Arimatea na sakep ta Judea daw
gapaabot kanen ta timpo na mag-umpisa pagdumala ta Dyos.
52 Giling Jose i ki Gubirnador Pilato daw galisinsya na kanen mamang ta lawa
Jesus. 53 Patugutan kanen i daw pakamang din naan ta krus lawa ya Jesus daw
paputos paagi ta pagblebed ta maalen na tila na lino.[a] Pabetang din lawa ya
Jesus naan ta lebbengan na bato na palungagan na paryo ta kwiba. Lebbengan
na ya ula pa may nalebbeng dya. 54 Nalebbeng Jesus dya naan ta adlaw ta
pagpriparar daw ta uras na dali nang en mag-umpisa Adlaw Ta Pagpuay.[b]
55 Mga bai na kakuyog ki Jesus na galin kanen ta Galilea gasunod ki
Jose miling naan ta lebbengan. Nakita danen lebbengan an daw nakita
man danen daw ino na pag-uyos ta lawa Jesus. 56 Guli danen an daw
mag-imes ta ammot na mga pamanyos para ta lawa Jesus. Na gaumpisa
en Adlaw Ta Pagpuay, ula en danen an gaubra aged magtuman ta mga
sugo naan ta Mga Sinulat Moises parti ta Adlaw Ta Pagpuay.[c]

Pagbannaw Ki Jesus
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

24 1 Ta una na adlaw ta duminggo[d] na sellem pa gid, mga bai an na
gaimes ta ammot na mga pamanyos para ta lawa Jesus giling isab

---

[a] **23:53** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na lawa an ta patay paputos paagi ta pagblebed ta tila bag-o lebbeng. May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Lucas 16:19. [b] **23:54** Ambal na *ta uras na dali nang en mag-umpisa Adlaw Ta Pagpuay* beet ambalen *ta uras na dali nang en magsalep adlaw* tak ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw, gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta pagsalep ta adlaw na dili paryo ta ate na pagbilang anduni na gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta tenga kilem. Na napatay Jesus, gadali danen an ta pag-asikaso ta lawa din aged ilebbeng bag-o magsalep adlaw an tak ta pagpati ta mga Judio isya na ubra na kuntra ta mga sugo parti ta Adlaw Ta Pagpuay pag-asikaso an ta patay. [c] **23:56** Isya man na kaugalian ta mga Judio ta iran na pag-asikaso ta patay, pabanyusan ta ammot na mga pamanyos. Alin ta uras ta pagkamang Jose ta lawa Jesus asta ta pagsalep adlaw, kulangen uras ya aged imesen ta mga bai mga pamanyos daw mabanyusan man lawa din. Paimes nang danen mga pamanyos daw gatagad danen an asta na maglambay Adlaw Ta Pagpuay bag-o gabalik naan ta lebbengan para banyusan lawa Jesus ta iran na mga paimes na pamanyos. [d] **24:1** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw na seled ta isya na duminggo, pangpitto na adlaw *Adlaw Ta Pagpuay* na yon man anduni paumaw ta na Sabado. Adlaw an na sunod ta Adlaw Ta Pagpuay paumaw danen na *una na adlaw ta duminggo* na yon man anduni paumaw ta na Duminggo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ta lebbengan din na padala danen iran na naimes. 2 Pag-abot danen naan
ta lebbengan, nakita danen na lebbengan ya bukas en tak bato na sara naligid
en. 3 Gaselled danen naan ta lebbengan, piro ula danen nakita lawa Ginuo
Jesus. 4 Gakullaw danen an daw ino natabo. Na gakullaw pa danen, nali nang
may darwa na mama na iran na bayo sikad silaw na gatindeg naan tengnged
ki danen. 5 Mga bai an sikad gid nadlek daw galuod padapa. Darwa na mama
gambal ta mga bai, "Man-o tak bui an papangita nyo ta lugar i ta mga patay?
6 Ula di en kanen ya! Pabannaw en ta Dyos! Demdemen nyo ambal din ki kyo
na naan pa kanen ta Galilea. 7 Ambal din na naan ta plano ta Dyos na Kanen
Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan intriga naan ta malain na mga
ittaw daw ilansang naan ta krus daw naan ta pangallo na adlaw alin ta iya na
kamatayen, kanen an mabannaw." 8 Pagmati ta mga bai ta ambal ta darwa na
mama, nademdeman danen naambal ya Jesus ki danen.

9 Guli danen an alin ta lebbengan Jesus daw pasugid danen mga natabo
ya ki danen naan ta unsi na apustulis[e] daw naan ta duma man na mga
tinudluan Jesus. 10 Maria Magdalena, Juana, Maria na inay Santiago daw
iran na mga duma, danen mga bai ya na gasugid naan ta mga apustulis.
11 Pasugid ya ta mga bai ula papatii ta mga apustulis tak salig danen na
kabuangan nang sugid ya. 12 Piro, Pedro i galin dayon daw gadlagan na
miling naan ta lebbengan Jesus. Pag-abot din dya, galeeb kanen i daw
sil-ingen selled an. Nakita din mga tila nang en na lino na pamputos.[f]
Pagkita din, guli kanen i na gakullaw daw ino natabo ya.

Pagpakita Jesus Naan Ta Darwa Din Na Tinudluan Na Giling Ta Emmaus
(Marcos 16:12-13)

13 Yon man na adlaw na mga bai ya giling naan ta lebbengan Jesus,
may darwa na tinudluan din na giling naan ta banwa na paumaw
Emmaus. Kaadyuon an ta Emmaus alin ta Jerusalem daw panawen mga
tallo uras.[g] 14 Ta iran na pagpanaw, gaisturyaay danen an parti ta mga
bag-o nang na natabo ki Jesus.

15 Na gaisturyaay danen an, Jesus i gaprani daw gapanaw na dengngan ki
danen. 16 Piro, ula danen nakala kanen i tak paryo paliperan iran an na mata.
17 Gainsa kanen ki danen, "Ino paisturya nyo an mintras gapanaw kaw?"
Pagmati danen ta insa din, gateneng anay danen an ta iran na pagpanaw.
Makita naan ta iran na sura na danen gangasebe gid. 18 Isya ki danen na

---

[e] **24:9** Unsi nang en mga apustulis tak Judas ya gapakamatay. Naan ta Mateo 27:5 daw Mga Binuatan 1:18 pwidi nyo mabasa parti ta pagpakamatay din. [f] **24:12** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na lawa an ta patay paputos paagi ta pagblebed ta tila bag-o lebbeng. May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Lucas 16:19. [g] **24:13** Mga tallo uras na panaw paryo man ta kaadyuon na mga unsi kilumitro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngaran din Cleofas gambal ki Jesus, “Ta tanan na bisita na naan ta Jerusalem,
kaon nang ula nalam parti ta bag-o nang na mga natabo!” 19 Insa Jesus,
“Ngaran sa mga natabo ya?” Sabat danen, “Mga natabo ki Jesus na taga-
Nazaret. Kanen ya prupita na may sarang ta pagtudlo daw pagbuat ta mga
katingalaan. Nadayaran gid Dyos ki kanen daw pataod gid kanen ta mga
ittaw. 20 Piro, ame na mga manugdumala na mga pari daw mga gapanguna ta
banwa, paintriga danen kanen ya naan ta gubirnador aged masintinsyaan ta
kamatayen. Papalansang danen kanen naan ta krus. 21 Kami na mga tinudluan
din gasalig gid na kanen maglibri ki kiten na mga linai Israel alin ta ate na
mga kuntra. Anduni pangallo na adlaw en alin ta iya na kamatayen. 22 Duma
nay na mga bai may nasugid ki kami daw gatingala kay gid. Ambal danen na
gina sellem giling danen naan ta lebbengan Jesus, 23 piro ula danen nakita
lawa din ya. Gabalik danen an daw gasugid ki kami na may nakita danen na
panan-awan na mga angil gambal ki danen na Jesus ya bui. 24 Pagmati nay ta
iran na sugid, pila na mga duma nay giling naan ta lebbengan daw mga nakita
danen dya paryo gid ta sugid ya ta mga bai. Ula man danen nakita Jesus ya!”
25 Ambal Jesus ki danen, “Aree! Ula kaw pa kaintindi? Man-o tak bellay para
ki kyo na magpati ta tanan na ambal ta mga prupita? 26 Simpri maagian anay
ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari tanan ya na mga malain na buat ki kanen paryo
ta pasambit nyo bag-o din mabaton pinakadatas na uturidad daw pagdayaw
na iya ta Dyos tak iling tan naan ta plano ta Dyos.” 27 Pasaysay man Jesus ki
danen tanan an na naan ta sinulat na pulong ta Dyos na parti ki kanen, umpisa
ta Mga Sinulat Moises asta ta Mga Sinulat Ta Mga Prupita.
28 Na dani en danen an ta banwa na ilingan danen, paryo na
magdiritso pa Jesus i ta iya na pagpanaw. 29 Piro, paawiran kanen an ta
darwa an na ambal danen, “Unti ka nang anay magdayon duma ki kami
tak mapon en daw dali nang en magdelem.” Tenged ta iran na ambal,
gakuyog Jesus i ki danen aged naan dya magdayon.
30 Na naan en ta balay, gakaan Jesus i duma ki danen Cleofas. Gakamang
kanen i ta tinapay daw gapasalamat. Pabiak-biak din tinapay ya daw paatag ki
danen. 31 Nali nang, paryo ula en liped iran na mata. Nakala en danen kanen
i! Dayon kanen i narwad ta iran na panan-aw. 32 Gaisturyaay danen an, “Na
gapanaw ki pa gina, nyan pla na nadayaran ki gid ta iya na pag-isturya ki kiten
na pasaysay din mga ambal ya naan ta sinulat na pulong ta Dyos!”
33 Gadali-dali panaw danen Cleofas alin Emmaus na malik naan ta
Jerusalem. Pag-abot dya, nakita danen unsi na apustulis[h] daw mga duma
man danen na gatipon en. 34 Mga gatipon dya gaisturyaay, “Matuod gid!
Ginuo ya nabannaw! Gapakita kanen ya ki Simon!” 35 Pag-ambal ta mga
gatipon dya, danen Cleofas gasugid daw ino natabo ya ki danen mintras

---

[h] **24:33** May pasaysay parti ta *unsi na apustulis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 24:9.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gapanaw danen na miling Emmaus daw nakala danen Jesus ya paagi ta
pagbiak-biak din ta tinapay.

Pagpakita Jesus Naan Ta Duma Pa Na Mga Tinudluan Din
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Mga Binuatan 1:6-8)

36 Na danen Cleofas gaisturya pa ta duma na mga tinudluan Jesus, gulpi
nang gapakita Jesus i na gatindeg duma ki danen. Ambal din ki danen,
"Kabay pa na mabaton nyo katawwayan na alin ta Dyos!" 37 Nakulbaan
danen daw adlek gid tak salig danen na kalag nakita danen. 38 Ambal din pa
ki danen, "Man-o tak kulbaan kaw? Man-o tak ula kaw gapati na yaken ni?
39 Lagen nyo ake i na mga lima daw mga batiis! Yaken gid ni! Ibitan a nyo
daw tan-awen tak kalag an a ula sapo daw bekkeg, piro yaken i a may sapo
daw bekkeg paryo ta nakita nyo." 40 Pag-ambal din, papakita din mga agi ta
lansang naan ta iya na mga lima daw batiis. 41 Piro, ula pa gid danen gapati
na Jesus gid nakita an danen tenged bakod iran na kalipay daw gatingala
gid danen an. Tenged ula pa danen gapati, gainsa kanen i ki danen,
"May pagkaan kaw di?" 42 Paatagan danen kanen i ta sinugba na sidda.
43 Pakamang din sidda ya daw gakaan kanen an na danen an gatan-aw.
44 Gambal kanen i ki danen, "Na gadumaay ki pa kan-o, gambal a daan
ki kyo na naan ta plano ta Dyos na matuman tanan na nasulat parti ki
yaken na naan ta Mga Sinulat Moises, Mga Sinulat Ta Mga Prupita daw
Mga Salmo." 45 Pasaysay din sinulat na pulong ta Dyos ki danen aged
maintindian danen ta usto. 46 Gambal kanen i, "Iling ti nasulat: Pinili Ta
Dyos Na Mag-ari maagian din segeng na mga kabellay. Mapatay kanen,
piro ta pangallo na adlaw mabannaw. 47 Nasulat man na paagi ta iya na
uturidad mga ittaw naan ta Jerusalem asta ta bilog na kalibutan sugiran
na daw magnelsel danen an daw dilian iran an na mga sala, patawaren
danen an ta Dyos. 48 Kyo na mga tinudluan ko, magpamatuod kaw parti ki
yaken tak nakita nyo tanan na mga buat ko daw natabo ki yaken. 49 Ipadala
ko ki kyo papangako ya ta ake na Amay. Gani, magtagad kaw anay unti
Jerusalem i asta na mabaton nyo gaem na alin ta Dyos na papangako din."

Pagbalik Jesus Naan Ta Langit
(Marcos 16:19-20; Mga Binuatan 1:9-11)

50 Na timpo na Jesus i malik en naan ta langit, padala din iya an na
mga tinudluan na mwa danen an alin ta Jerusalem. Na dani nang en
danen an naan ta baryo na Betania, padatas din iya an na mga lima na
mangamuyo daw pabindisyunan danen an. 51 Na gapangamuyo pa kanen
i, galin kanen ki danen daw padala naan ta langit. 52 Padayaw kanen i
ta mga tinudluan din. Gabalik danen an naan ta Jerusalem na bakod gid
iran na kalipay! 53 Adlaw-adlaw naan danen an ta Timplo na gadayaw ta
Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Miad Na Balita

Na Pasugid

Juan

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Juan

Yi na libro pang-appat na libro ta appat na libro naan ta *Bag-o Na Kasugtanan* na nasulat parti ta kabui daw kamatayen Jesu-Cristo. Naan ta yi na libro, Jesus an papakala na kanen paumaw na "Pulong Ta Dyos" daw bag-o nabuat ta Dyos kalibutan kanen an duma ta Dyos. Paagi ki kanen tanan na betang pabuat ta Dyos daw kanen alinan ta kabui. Naan ta yi na libro nasulat parti ta tama na katingalaan na pabuat Jesus na pamatuod na kanen Bata Ta Dyos. Kada nasulat parti ta pagbuat Jesus ta katingalaan may isturya man parti ta iya na pagtudlo daw ino beet ambalen ta katingalaan na pabuat din. Nasulat man naan ta yi na libro parti ta mga ittaw na gatuo ki Jesus daw gasunod ki kanen. May anen man nasulat parti ta duma na mga ittaw na gakuntra ki kanen daw dili miag na magpati.

Naan ta kapitulo trisi asta disi-syiti nasulat parti ta uryan na kilem na gaduma Jesus ta iya na mga tinudluan tak ta yon man na kilem kanen an padakep ta mga upisyalis. Na ula pa kanen an nadakep, gaisturya kanen ta iya na mga tinudluan na dili kanen maglugay na duma ki danen aged dili danen an magulpian ta iya na kamatayen.

Katapusan na isturya naan ta yi na libro parti ta pagdakep ki Jesus, iya na pagtubang naan ta mga upisyalis, iya na kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus, pagbannaw ki kanen daw pagpakita din naan ta iya na mga tinudluan.

Nasulat naan ta yi na libro na gambal Jesus na kanen daw Dyos isya nang. Pasugid din man na kanen pagkaan na mag-atag ta kabui na ula katapusan, kanen ilaw na gapapawa ta isip ta mga ittaw, kanen masaligan na manugbantay ta mga karniro daw kanen matuod na puon na ubas tak paagi nang ki kanen mlaman ta kamatuuran an parti ta Dyos.

Naan ta yi na libro may isturya parti ta tuyo ta ittaw na gasulat ti. Liag din na mga ittaw na kabasa, magpati danen na Jesus an Bata Ta Dyos daw Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw paagi ta iran na pagtuo ki Jesus maangken danen kabui na ula katapusan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Juan

1. Kanen na paumaw na Pulong (1:1-18)
2. Pagwali Juan na manugbautismo (1:19-34)
3. Pagpili Jesus ta una din na mga tinudluan (1:35-51)
4. Pitto na katingalaan na pabuat Jesus (2:1 - 12:50)
5. Pitto na adlaw na nabilin ta kabui Jesus, iya na pagtubang naan ta mga upisyalis daw iya na kamatayen (13:1 - 19:42)
6. Pagbannaw ta Dyos ki Jesus (20:1-10)
7. Pagpakita Jesus naan ta iya na mga tinudluan (20:11 - 21:25)

Pulong Ta Dyos

1 1 Anay pa sa bag-o nabuat kalibutan i, anen en kanen na paumaw na
Pulong. Pulong an duma ta Dyos daw kanen an Dyos. 2 Alin pa gid
ta una, duma en kanen ta Dyos. 3 Paagi ki kanen pabuat ta Dyos tanan na
betang daw ula may betang na nabuat na dili paagi ki kanen. 4 Kanen an
alinan ta kabui daw kanen paumaw na ilaw na gapapawa ta isip ta mga
ittaw. 5 Ilaw an gapawa naan ta delem daw impusibli man na ilaw an dili
magpawa naan ta delem.

6 May ittaw na papadala ta Dyos na ngaran din Juan.[a] 7 Juan papadala
ta Dyos para magsugid ta mga ittaw parti ki kanen na paumaw na Ilaw
aged magpati danen ki kanen tenged ta sugid Juan. 8 Juan i dili paumaw
an na Ilaw. Piro, pasugo ta Dyos Juan i na magsugid parti ki kanen
na paumaw na Ilaw. 9 Paumaw an na Ilaw, kanen an matuod na ilaw
na giling ta kalibutan i daw gapapawa ta isip ta tanan na mga ittaw.
10 Bisan anen kanen di duma ta mga ittaw ta kalibutan i daw paagi ki
kanen nabuat ta Dyos kalibutan i, ula man gyapon danen kakala daw
kino gid kanen an. 11 Giling kanen ta mga ittaw na papili din na iya
gid, piro katamaan ki danen ula danen pabaton kanen an. 12 Piro, bisan
kino na gabaton na gatuo ki kanen, danen an may matareng na alin ki
kanen na maimo danen an na mga bata ta Dyos. 13 Danen naimo na mga
bata ta Dyos dili tenged pabata danen ta Dyos paryo ta pagbata ta mga
ittaw. Dili man pabata danen an paryo ta disisyon ta magsawa na gusto
magbata. Iya gid ta Dyos na buat na danen an naimo na iya na mga bata.

14 Kanen na paumaw na Pulong natao daw gaistar naan ta kalibutan i na
duma ki kiten. Nlaman nay na ula duma paryo ki kanen na miad gid daw paagi

---

[a] **1:6** Juan na pasambit, dili kanen Juan na gasulat ta yi na libro. Kanen an Juan na manugbautismo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ki kanen mlaman ta gid kamatuuran an parti ta Dyos. Nakita nay na daw ino
naan ta Dyos Amay naan man ki kanen tenged kanen bugtong na Bata Ta Dyos.
15 Pasugid Juan naan ta mga ittaw daw kino gid paumaw an na Pulong.
Ambal Juan na bakod iya na kagi, "Jesus an, kanen paambal ko na ittaw
na mabot sunod ki yaken, piro mas datas pa iya na katengdanan kaysa ta
ake na katengdanan tak anen en kanen an na ula a pa natao."
16 Tenged Jesus miad gid, pirmi ki din paatagan ta mga kaayaran.
17 Dyos gaatag ki kiten ta iya na mga sugo paagi ta sinulat Moises, piro
paagi ki Jesu-Cristo pakita din na kanen an miad gid daw papaintindi din
man ki kiten kamatuuran parti ta iya na kaugalingen. **18** Ula may ittaw na
kakita ta Dyos. Piro, nakala ta gid Dyos an paagi ki kanen na bugtong na
Bata. Kanen an Dyos daw duma ta Dyos Amay.

Juan Na Manugbautismo
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18)

19 Naan ta Jerusalem mga manugdumala ta Judio[b] gasugo ta mga pari
daw mga duma danen na Levita[c] na ilingan danen Juan an na insaan
daw kino gid kanen an. Iling ti natabo ta iya na pagsabat ki danen.
20 Pasugiran din danen an ta matuod. Ula gid kanen gabula. Ambal din,
"Dili yaken Pinili Ta Dyos Na Mag-ari."[d]
21 Gainsa pa danen, "Ta, daw dili kaon Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, kino
ka gid? Kaon Elias na prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos?"
Sabat din, "Dili."
Painsaan danen isab kanen i, "Kaon papaabot ta ya na prupita?"[e]
Sabat din, "Dili."
22 Ambal danen ki kanen, "Sugiran no kami i daw kino ka gid aged
may isugid kay ta mga gasugo ya ki kami. Ino maambal no parti ta imo
na kaugalingen?"
23 Sabat din alin ta sinulat Isaias. Ambal din, "Yaken ittaw naan ta
lugar na ula kabalayan na galaygay na bakod iya na kagi, 'Tadlengen nyo
agian an para ta pag-abot ta Ginuo.' "[f]

---

[b] **1:19** *Judio* beet ambalen mga ittaw na mga linai Abraham na yon man mga linai ta apo din na Israel. Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [c] **1:19** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Levita* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [d] **1:20** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [e] **1:21** Ta timpo Juan, mga Judio gapaabot ta prupita na ipadala ta Dyos na paryo ki Moises. Piro, mas datas pa iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Moises. Naan ta Deuteronomio 18:15-18 pwidi nyo mabasa parti ta prupita na papaabot ta mga Judio. [f] **1:23** Isaias 40:3 Naan ta Juan 1:23 *agian* na pasambit beet ambalen mga ittaw an na pawalian Juan na manugbautismo. Pawali din na kinanglan magbag-o danen aged danen an anda para ta pag-abot ta Ginuo. Pagbag-o an ta mga ittaw ta iran na batasan paanggid ta pagtadleng ta agian.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Mga ittaw an na gainsa ki Juan, danen pasugo ta mga manugdumala
na paumaw na Pariseo.[g] 25 Insa pa gid danen ki kanen, “Daw dili kaon
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw dili man kaon Elias daw dili ka man
prupita na mabot, man-o tak gabautismo ka ta mga ittaw?”
26 Sabat din, “Matuod gabautismo a ta mga ittaw paagi nang ta waig.
Piro, dili yaken papaabot nyo ya tak may isya na anen di anduni na dili
nyo kala daw kino gid kanen an. 27 Kanen pambal ko ya na mabot sunod
ki yaken. Dili a bagay na magsirbi ki kanen maskin ta pagbadbad nang ta
igot ta iya na sandal[h] tak datas gid iya na katengdanan.”
28 Pag-insa ya ta mga Pariseo ki Juan natabo naan ta Betania naan pa
ta liyo ta Suba Jordan na anen dya Juan an na gabautismo ta mga ittaw.

Jesus Paumaw Na Karniro Na Papadala Ta Dyos

29 Sunod na adlaw, nakita Juan[i] na gaprani Jesus ki kanen. Gambal
Juan ta mga ittaw dya, “Lagen nyo, anen en kanen i na paumaw na
Karniro na papadala ta Dyos[j] para ialad tak paagi ki kanen patawaren
ta Dyos mga ittaw ta iran na mga sala. 30 Kanen i pambal ko na mabot
sunod ki yaken daw mas datas pa iya na katengdanan kaysa ta ake na
katengdanan tak na ula a pa natao, kanen anen en. 31 Ta una, ula ko pa
nakala daw kino kanen i na mabot sunod ki yaken. Piro, padala a ta Dyos
na magbautismo ta mga ittaw aged makala kanen i ta mga linai Israel
paagi ki yaken.”[k]
32-33 Gapamatuod Juan naan ta mga ittaw parti ta iya na inagian, “Ta
una, ula ko nakala daw kino kanen an na mabot sunod ki yaken. Piro, na
padala a ta Dyos na magbautismo ta mga ittaw, ambal din ki yaken na daw
makita ko Dyos Ispiritu Santo gapababa alin ta langit daw gapabilin naan
ta isya na ittaw, yon man na ittaw na papaabot ko. Kanen magbautismo
an ta mga ittaw paagi ta Dyos Ispiritu Santo. Ambal ya ta Dyos ki yaken
natuman gid tak nakita ko en Dyos Ispiritu Santo gapababa alin ta langit
paryo ta salampati daw gapabilin naan ki Jesus. 34 Nakita ko gid en daw
yon tenaan na gasugid a ta mga ittaw na Jesus an Bata Ta Dyos.”

---

[g] **1:24** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Pariseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [h] **1:27** Ta timpo Juan, katengdanan ta pinakababa na suguon na kanen magtangtang ta sandal ta iya na amo na bag-o nang guli na gaselled ta balay. [i] **1:29** May pasaysay parti ki Juan na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Juan 1:6. [j] **1:29** Ta timpo Juan, isya na pabuat ta mga Judio gaalad danen ta mga karniro bilang bayad ta iran na mga sala. Naan ta Levitico 5:17-19 daw Mga Numero 28:1-13 pwidi nyo mabasa parti ta sugo ta Dyos na mga Hebreo an mag-alad ta karniro bilang bayad ta sala. Naan ta Isaias 53:7, 10 daw Mga Papakita 5:6-14, 17:14 pwidi nyo mabasa parti ta paumaw na Karniro na papadala ta Dyos. [k] **1:31** *Mga linai Israel* beet ambalen mga Judio tak mama na ngaran din Israel alinan ta mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Una Na Mga Tinudluan Jesus

35 Sunod na adlaw, Juan[l] daw darwa din na tinudluan anen isab ta
Betania na naan ta liyo ta Suba Jordan. 36 Nakita din Jesus na galambay
daw ambal din, "Lagen nyo, anen en Jesus na Karniro na papadala ta
Dyos."[m]
37 Pagmati ta darwa na tinudluan Juan, gasunod dayon danen an ki
Jesus. 38 Na gablikid Jesus i, nakita din darwa an na tinudluan Juan na
gasunod ki kanen. Painsaan din, "Ino kinanglan nyo?"
Sabat ta darwa an, "Rabbi, indi ka gadayon?" Rabbi beet ambalen mistro.
39 Ambal Jesus ta darwa na tinudluan Juan, "Mos, muyog kaw ki yaken
aged mlaman nyo daw indi a gadayon." Pag-ambal din, gakuyog dayon
darwa ya daw nakita danen daw indi kanen gadayon. Naan dya danen
an alin ta paglambay ta appat uras alin ta ugto-adlaw asta magkilem.
40 Isya na tinudluan Juan na kamati ta ambal Juan daw gasunod ki Jesus,
ngaran din Andres na utod Simon Pedro. 41 Pangita dayon Andres utod
din ya daw pasugiran din, "Nakita nay Mesias ya." Pambal na Mesias
beet ambalen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.
42 Pag-ambal Andres, padala din dayon Simon an naan ki Jesus. Pag-
abot danen Andres ki Jesus, gatan-aw Jesus i ki Simon daw ambal din,
"Kaon Simon na bata Juan.[n] Piro, umawen ta kaw na Cefas." Ngaran na
Cefas, daw isalyo naan ta Griego na linggwai, Pedro.[o]

Pagpili Jesus Ki Felipe Daw Natanael

43 Sunod na adlaw, Jesus i gadisisyon na miling kanen naan ta Galilea.
Ta iya na pagpanaw, nakita din Felipe daw ambal din, "Muyog ka ki
yaken aged kaon man isya ta ake na mga tinudluan." 44 Felipe i taga-
Betsaida na isya na banwa na sakep ta Galilea. Taga-Betsaida man danen
ya Andres daw Pedro. 45 Felipe i, papangita din dayon Natanael ya.
Pagkita din, ambal din, "Nakita nay kanen ya na pasambit Moises naan
ta iya na sinulat daw pasambit man ta mga prupita naan ta iran na mga
sinulat. Kanen Jesus na taga-Nazaret na bata Jose."
46 Ambal Natanael, "Aree! Ula gid an may miad na alin ta Nazaret!"
Ambal man Felipe, "Muyog ka ki yaken aged makita no kanen ya."
47 Na gaprani Natanael ki Jesus, nakita Jesus kanen i daw gambal parti
ki kanen, "Anen mama i na matuod na linai Israel tak masaligan."

---

[l] **1:35** May pasaysay parti ki Juan na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Juan 1:6.
[m] **1:36** May pasaysay parti ta *Karniro na papadala ta Dyos* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Juan 1:29. [n] **1:42** Juan na amay Simon dili Juan na gasulat ta yi na libro daw dili man Juan na manugbautismo. [o] **1:42** Ngaran na Cefas daw Pedro isya nang na beet ambalen, unay na bato.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48 Gatingala Natanael an tak nakala kanen an Jesus. Gainsa kanen an
ki Jesus, “Man-o tak nakala a no?”
Sabat Jesus, “Bag-o ka pa paanggat Felipe, nakita ta kaw en na naan ka
pa ta dalem ta kaoy na igos.”
49 Dayon ambal Natanael ki Jesus, “Mistro, matuod gid na kaon Bata Ta
Dyos daw kaon man Ari ta mga linai Israel.”
50 Ambal Jesus ki Natanael, “Kaon yan gapati en ki yaken tenged ta
ambal ko na nakita ta kaw naan ta dalem ta kaoy na igos. Makita no mas
makatingala pa na mga buat kaysa ta nakita no anduni.”
51 Gambal pa Jesus ki kanen, “Sigurado gid na makita nyo mas
makatingala pa na mga buat daw sugiran ta kyo na makita nyo langit na
magbukas daw mga angil ta Dyos gapanaik naan ta langit daw gapanaog
naan ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan.”[p]

Una Na Katingalaan Na Pabuat Jesus

2 1 Paglambay ta darwa na adlaw alin ta pag-isturya Jesus ki
Natanael, may kasal naan ta banwa na Cana na sakep ta Galilea.
Gatambong inay Jesus ta kasal. 2 Jesus daw iya na mga tinudluan
gatambong man ta kasal ya tak danen paimbitar man. 3 Na naubusan en
ta bino mga ittaw na gakumbira, iya na inay gambal ki kanen, “Ula en
danen an bino.”
4 Sabat Jesus, “Nay, dili ka magpalibeg tak nlaman ko daw ino dapat ko
na buaten. Dili pa uras na matuman plano ta Dyos para ki yaken.”
5 Inay Jesus gambal naan ta mga ittaw na gasirbi, “Tumanen nyo daw
ino sugo din ki kyo.”
6 May anen dya annem na tadyaw na buat alin ta bato. Kada tadyaw
pwidi maugsakan ta binti asta ta trinta galon na waig na pagamit para
pang-ugas ta lima tak ta riliyon ta mga Judio may sunuran parti ta
paglimpyo ta lima. 7 Ambal Jesus ta mga ittaw na gasirbi, “Pannuon nyo
ta waig mga tadyaw an.” Pagtapos Jesus ta ambal, papanno danen asta
gid tepeng ta bibig ta mga tadyaw. 8 Ambal Jesus ki danen, “Magsalok
kaw ta waig naan ta mga tadyaw an daw dleen nyo naan ta ittaw na
pasaligan ta pag-asikaso ta kumbira.”
Pag-ambal Jesus, mga ittaw na gasirbi, gasalok naan ta mga tadyaw
daw padala danen naan ta ittaw na gaasikaso ta kumbira. 9 Na patilawan
din iran ya na dala, bino nainem din tak waig nimo en na bino. Ula
din nlami daw indi galin bino an, piro mga ittaw ya na gasirbi, nlaman
danen. Paumaw din mama na nakasal. 10 Ambal din, “Kustumbri ta mga
ittaw na gakumbira una danen na papatad dayad an na klasi ta bino.

---

[p] **1:51** Pwidi nyo mabasa parti ta umaw na *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Daw tama en nainem ta iran na mga bisita, dili en dayad na bino papatad danen. Piro, kaon yan, iba man a tak pauryan no imo dayad an na klasi ta bino!”

11 Pag-imo an Jesus ta bino alin ta waig na kanen naan ta Cana na sakep ta Galilea, yon una na katingalaan na pabuat din na pamatuod daw kino kanen an. Paagi ta una na katingalaan na pabuat din, papakala din na daw ino naan ta Dyos naan man ki kanen. Iya na mga tinudluan gatuo ki kanen.

12 Pagtapos ta kasal, gategbeng Jesus duma ta iya na inay, iya na mga utod daw iya na mga tinudluan naan ta banwa na Capernaum. Gatinir danen dya ta pila na mga adlaw.

Pagpagwa Jesus Ta Mga Gabligya Naan Ta Timplo
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

13 Na dali nang en mabot timpo na mag-umpisa pista ta mga Judio na paumaw na Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto,[q] Jesus i daw iya na mga tinudluan giling naan ta Jerusalem. 14 Naan ta sular ta Timplo may nakita kanen i na mga ittaw na gabligya ta pang-alad na mga baka, karniro daw tukmo. May mga ittaw man dya na manugbalyo ta kwarta.[r] 15 Pagkita din, gakamang kanen an ta mga kalat daw pabuat din na panglapres. Papagwa din alin ta Timplo tanan na ganigusyo dya asta mga karniro daw baka. Pawas-ag din mga kwarta ya ta mga manugbalyo daw patumba din man iran na mga lamisaan. 16 Pambalan din mga ittaw na gabligya ta mga tukmo, “Mangen nyo mga tukmo an daw dleen nyo mwa. Dili nyo en buaten na bligyaan balay i ta ake na Amay.”

17 Na nakita ta mga tinudluan Jesus na papagwa din alin ta Timplo mga ittaw na gabligya dya, nademdeman danen na naan ta sinulat na pulong ta Dyos may gapangamuyo ta Dyos ta iling ti, “Bisan patayen a ta mga ittaw, bakod man gyapon pagpalangga ko ta imo na balay.”[s]

18 Mga manugdumala ta Judio gagilek ki Jesus daw gambal danen an ki kanen, “Daw alin ta Dyos imo na uturidad ta pagpalin no ta mga ittaw ya naan ta Timplo, magbuat ka ta katingalaan na pamatuod no ki kami.”

19 Sabat Jesus ki danen, “Daw gubbaen nyo Balay i Ta Dyos, patindegen ko isab seled ta tallo na adlaw.”

20 Ambal danen, “Di, ino isip ti a? Ula ka nalam na Balay i Ta Dyos patukod ta kwarintay-sais na taon? Impusibli na mapatindeg no ta tallo nang na adlaw.” 21 Piro, ula danen naintindii na Balay Ta Dyos na pambal

---

[q] **2:13** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [r] **2:14** Naan ta Timplo, kwarta ta mga Romanen pabalyo ta mga ittaw para ta kwarta ta mga Judio aged malit danen ta ayep na pang-alad para ta Dyos. [s] **2:17** Mga Salmo 69:9

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus beet ambalen iya na lawa. 22 Ta pagbannaw ki kanen ta uryan,
mademdeman ta iya na mga tinudluan iya an na paambal na seled ta
tallo na adlaw patindegen din isab Balay Ta Dyos. Gani, mapati gid
danen an na matuod ambal Jesus daw mga ambal parti ki kanen naan ta
sinulat na pulong ta Dyos.
23 Na naan Jesus i ta Jerusalem ta timpo ta Pista Ta Paglibri Alin
Ta Egipto, tama na mga ittaw gatuo ki kanen tak nakita danen mga
katingalaan na pabuat din. 24 Piro, Jesus ula gasalig na matuod iran na
pagtuo ki kanen tak nlaman din ugali ta mga ittaw. 25 Dili en kinanglan
na sugiran pa kanen an daw ino iran na isip tak nlaman din en daw ino
isip ta mga ittaw.

Pag-isturyaay Jesus Daw Nicodemo

3 1 May mama na ngaran din Nicodemo na mimbro ta grupo na
paumaw na Pariseo daw isya man kanen an ta mga manugdumala ta
mga Judio. 2 Isya na kilem, giling kanen an ki Jesus daw gambal, “Mistro,
nlaman nay na kaon papadala ta Dyos aged magtudlo ki kami. Nlaman
nay tak imo na mga katingalaan na buat pamatuod na Dyos an gaubay ki
kaon.”
3 Ambal Jesus ki Nicodemo, “Matuod gid nyan daw sugiran ta kaw
na ula duma na masakep ta pagdumala ta Dyos daw dili, mga ittaw na
matao isab.”
4 Insa Nicodemo ki Jesus, “Daw isya na ittaw manakem en, ino paagi
na kanen an matao isab? Impusibli na malik pa kanen isab naan selled ta
gettek ta iya na inay daw matao isab.”
5 Sabat Jesus, “Matuod gid nyan, piro gambal a ki kaon na ula duma na
makalabet naan ta mga ittaw na padumalaan ta Dyos daw dili, mga ittaw
na matao paagi ta waig daw Dyos Ispiritu Santo. 6 Bisan kino na pabata ta
ittaw, kanen an ittaw nang man. Piro, bisan kino na natao paagi ta Dyos
Ispiritu Santo, may bag-o na kabui na alin ta Dyos. 7 Dili ka magtingala
ta ake na ambal na kada ittaw kinanglan matao isab. 8 Angin gaeyep
bisan indi nang dapit. Piro, bisan ula nyo nlami daw indi galin daw indi
punta, mabatyagan nyo man gyapon. Iling man tan mga ittaw na natao
paagi ta Dyos Ispiritu Santo tak bisan ula danen naintindii paagi an na
natao danen isab, matuod man gyapon na natao danen daw nakita danen
risulta ta mga nabuat ta Dyos Ispiritu Santo ki danen.”
9 Insa Nicodemo ki Jesus, “Man-o, pwidi na matao mga ittaw paagi ta
Dyos Ispiritu Santo?”
10 Sabat Jesus, “Di' ba kaon yan pataod na manugtudlo ta mga linai
Israel, piro ula no pa gid naintindii na matao isab mga ittaw paagi ta
Dyos Ispiritu Santo? 11 Tingala a gid na ula no pa naintindii, piro gambal
a ki kaon na pasugid nay en ki kyo mga nlaman nay daw mga nakita

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nay, piro ula kaw man gyapon gapati ta ame na sugid. 12 Tenged na ula
kaw gapati ta tudlo ko parti ta kabui naan ta kalibutan i, dili kaw man
gyapon magpati ta isugid ko ki kyo parti daw ino naan ta langit. 13 Ula
duma na kailing naan ta langit daw makasugid gid parti ta langit daw
dili, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan."
14 Ambal din pa, "Buaten naan ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao
Naan Ta Kalibutan paryo ta pabuat ya anay pa sa naan ta bekkessan na
buat alin ta brunsi. Na danen Moises naan ta lugar na ula kabalayan,
bekkessan ya na brunsi pabetang din naan ta kaoy daw padatas aged mga
magtan-aw ta bekkessan ya dili mapatay.[t] Iling man tan buaten ki Kanen
Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan tak naan ta plano ta Dyos
na kanen i ibetang naan ta kaoy daw ipadatas 15 aged bisan kino magtuo
ki kanen, maangken danen kabui na ula katapusan."
16 Tenged ta bakod na paggugma ta Dyos ta mga ittaw ta kalibutan,
paatag din bugtong din na Bata aged bisan kino magtuo ta iya na Bata,
dili din maageman silot na ula katapusan. Tagan din danen an ta kabui
na ula katapusan. 17 Tuyo ta Dyos na papadala din iya na Bata naan ta
mga ittaw ta kalibutan dili para magsintinsya iya na Bata ki danen ta ula
katapusan na silot. Tuyo din na paagi ta iya na Bata danen maluwas alin
ta silot. 18 Gani, bisan kino na gatuo ta Bata Ta Dyos, dili en sintinsyaan.
Piro, bisan kino na ula gatuo, nasintinsyaan en ta silot na ula katapusan
tak ula gatuo ta bugtong na Bata Ta Dyos. 19 Yi tenaan na sintinsyaan
danen an ta Dyos: Kanen an na paumaw na Ilaw[u] giling ta kalibutan
i daw gapapawa kanen an ta isip ta mga ittaw aged magpati danen ta
Dyos, piro mas gusto danen kadelem kaysa ta kapawa aged magpadayon
danen ta iran na mga buat na malain. 20 Tanan na mga ittaw na gabuat
ta malain gasikway ki kanen na paumaw na Ilaw daw ula man gaprani
ki kanen tak basi makita na mga buat an danen malain. 21 Piro, tanan
na gasunod ta kamatuuran parti ta Dyos, gaprani danen an ki kanen na
paumaw na Ilaw aged makita ta mga ittaw na gabuat danen an ta dayad
tak gatuman ta Dyos.

Sugid Juan Parti Ki Jesus

22 Paglambay ta pila na mga adlaw alin ta pag-isturyaay Jesus daw
Nicodemo, Jesus daw iya na mga tinudluan giling naan ta lain-lain na
mga lugar naan ta prubinsya na Judea. Naan dya danen an gatinir daw
gabautismo ta mga ittaw. 23 Ta yon man na timpo, Juan gabautismo ta

---

[t] **3:14** Naan ta Mga Numero 21:4-9 pwidi nyo mabasa isturya na anay pa sa pasilutan ta Dyos mga linai Israel paagi ta pagkagat ki danen ta tama na bekkessan na dalitan, piro bisan kino gatan-aw ta bekkessan na buat Moises alin ta brunsi, danen an ula napatay.
[u] **3:19** *Kanen an na paumaw na Ilaw* ula duma daw dili, Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga ittaw naan ta Enon na dani nang ta Salim tak naan dya tama waig.
Giling pa mga ittaw naan ki kanen daw magpabautismo 24 tak ta yon man
na timpo ula pa kanen napriso.
25 Ta yon man na timpo, gadiskasay mga tinudluan Juan daw isya
na mama na Judio tenged ta sunuran ta mga Judio parti ta sirimunya
ta paglimpyo. 26 Pagtapos ta iran na pagdiskasay, mga tinudluan Juan
giling ki kanen daw gambal, "Mistro, nademdeman no na gasugid ka
kan-o parti ta mama ya na duma no naan ta liyo Suba Jordan? Anduni,
gabautismo kanen ya daw sikad tama na mga ittaw giling ki kanen."
27 Ambal Juan, "Bay-an nyo nang. Daw ula kanen paatagan ta Dyos
ta katengdanan, impusibli na iling an tan mabuat din. 28 Namatian nyo
en ake na ambal na dili yaken Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Papadala a ta
Dyos una ki kanen aged magsugid ta mga ittaw na kanen an mabot."
29 Gaisturya pa Juan ta paanggid, "Bai na kasalen, simpri para ta iya
na nubyo. Bisan bai an dili para ta mama na abay, bakod man gyapon
kalipay ta mama na abay tak gaasikaso kanen ta kasal daw kanen an
duma man ta kasalen na mama daw gamati ta ambal ta kasalen na
mama. Anduni iling man tan ake na kalipay tak napriparar ko en mga
ittaw para ta pag-abot ta Pinili Ta Dyos. 30 Matuman gid plano ta Dyos na
kanen na Pinili Ta Dyos mas makala pa kaysa ki yaken."
31 Igo gid na mas nakala Pinili Ta Dyos kaysa ki Juan tak Pinili an alin
ta langit ya na istaran ta Dyos daw iya an na katengdanan pinakadatas
ta tanan. Piro, mga ittaw na naan ta kalibutan i, taga-unti nang danen
an daw iran man na ambal parti nang ta mga betang naan ta kalibutan
i. 32 Kanen i na alin ta langit gasugid parti ta mga nakita daw mga
namatian din naan ta langit, piro pila nang gapati ta iya na sugid. 33 Mga
ittaw na gapati ta iya na sugid, danen gapamatuod na mga ambal ta Dyos
matuod gid. 34 Kanen i na papadala ta Dyos alin ta langit gasugid ta mga
ambal ta Dyos tak paatag ki kanen Dyos Ispiritu Santo an na magtabang
na ula limitasyon. 35 Kanen i na papadala, kanen Bata ta Dyos Amay daw
papalangga kanen i ta Dyos daw patugyanan ta tanan. 36 Bisan kino na
gatuo ta Bata Ta Dyos, naangken din en kabui na ula katapusan na alin
ta Dyos. Piro, bisan kino na ula gatuo ta Bata Ta Dyos, dili din maangken
kabui na ula katapusan tak maageman din segeng na silot ta Dyos ta ula
katapusan.

Pag-isturyaay Jesus Daw Bai Na Samaritana

4 1 Paglambay ta pila na mga adlaw, nlaman Jesus na nabalitaan
ta mga Pariseo na mas tama iya na mga tinudluan kaysa ta mga
tinudluan Juan daw mas tama na mga ittaw na nabautismuan din. 2 Piro,
kanen i, ula gabautismo ta bisan kino. Iya an na mga tinudluan, danen
gabautismo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Na nlaman Jesus, galin danen Jesus naan ta Judea daw gabalik
ta Galilea. 4 Ta iran na pagpanaw munta ta Galilea, paengnged Jesus
na magi danen naan ta lugar na Samaria. 5 Ta iran na pag-agi naan ta
Samaria, giling danen ta banwa na paumaw na Sicar na dani nang ta
basak na paatag Jacob ta bata din na Jose. 6 Naan ta basak na ya bubon
na nakutkot Jacob anay pa sa. Na ugto-adlaw, gamungko Jesus i naan ta
tengnged ta bubon tak nakapuyan kanen an ta panaw.
7-8 Mga tinudluan ya Jesus gapanaw munta ta banwa aged malit ta
pagkaan. Na gamungko Jesus, may gabot na bai na Samaritana aged
mandok. Ambal Jesus ta bai an, "Daw pwidi, painemen a no."
9 Sabat ta bai, "Di' ba kaon yan Judio? Yaken i Samaritana. Man-o tak
gangayo ka ki yaken ta waig?" Iling tan ambal ta bai an tak mga Judio
ula gatubay ta mga Samaritano.[v]
10 Sabat Jesus, "Daw nlaman no inta daw ino atag na alin ta Dyos daw
nakala a no man daw kino yaken i na gangayo ta waig ki kaon, mangayo
ka inta ki yaken aged tagan ta kaw ta waig na mag-atag ta kabui."
11 Ambal ta bai, "Sir, ula ka timba daw dili ka man kasalok tak yi na
bubon sikad dalem. Indi ka magkamang ta waig na mag-atag ta kabui?"
12 Insa pa ta bai ki Jesus, "Ino beet ambalen no? Imo na katengdanan mas
datas pa kaysa ta katengdanan Jacob na kaapuan na ate na alinan? Kanen
gaatag ta yi na bubon bilang ame na panublien daw gainem man ta waig
na alin ta yi na bubon asta iya na mga bata daw mga ayep."
13 Sabat Jesus, "Tanan na mga ittaw na minem ta waig na alin ta yi na
bubon, mlao isab. 14 Piro, bisan kino minem ta waig na atag ko, dili en
mlao isab. Waig na pambal ko mag-atag ta kabui na ula katapusan na
paryo ta tuburan na gailig na dili maubbasan."
15 Ambal ta bai an, "Sir, tagan a no ta waig na pambal no aged dili aren
mlao daw dili a man sigi balik-balik di na mandok."
16 Ambal Jesus ta bai, "Muli ka daw umawen no sawa no ya daw malik
kaw di ki yaken."
17 Sabat ta bai, "Ula a sawa."
18 Ambal Jesus, "Matuod ambal no an na ula ka sawa tak limma ka en
bisis na gangasawa daw mama na gistar ki kaon anduni dili matuod no
na sawa tak sawa-sawa no nang."
19 Ambal ta bai, "Sir, ta panilag ko kaon yan prupita ta Dyos. 20 Pwidi
a no sugiran daw indi nay dapat simbaen Dyos an. Anay pa sa ame na

---

[v] **4:9** Gatingala bai na Samaritana na gangayo Jesus ta waig tenged mga Judio an dili maggamit ta ineman na nausar en ta mga Samaritano tak Judio na gagamit bilangen na 'dili-limpyo'. Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo*. Pwidi nyo mabasa parti ta *Samaria* daw *Samaritano* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga kaapuan na mga Samaritano, pasimba danen Dyos an naan ta yi
na bukid. Piro, kyo na mga Judio gambal na dapat na naan nang gid ta
Jerusalem ya Dyos an simbaen ta mga ittaw."
21 Ambal Jesus ta bai, "Kay, magpati ka ta ambal ko. Mabot timpo na
dili en naan ta yi na bukid daw dili man naan ta Jerusalem simbaen ta
mga ittaw Dyos Amay an. 22 Kyo na mga Samaritano ula kaw kakala daw
kino pasimba nyo. Piro, kami na mga Judio, kala nay Dyos na pasimba
nay tak paagi ki kami na mga Judio ipaintindi ta Dyos naan ta mga
ittaw paagi an na maluwas danen alin ta iya na silot na ula katapusan.
23 Mabot en timpo daw anduni en na Dyos Amay an simbaen ta mga
ittaw ta matuod tak iran na pagsimba terek ta iran na tagipusuon daw
pasunod man danen kamatuuran na alin ki kanen. Iling tan liag ta Dyos
Amay. 24 Dyos an, dili makita tak kanen ispiritu. Gani, kinanglan daw
simbaen ta Dyos an, terek gid ta ate na tagipusuon daw pasunod ta man
kamatuuran na alin ki kanen."
25 Ambal ta bai, "Nlaman ko daw mabot en Mesias na paumaw man na
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, isaysay din ki kiten tanan an na parti ta mga
sugo ta Dyos."
26 Ambal Jesus, "Kanen ya na pambal no na mabot, yaken mismo na
gaisturya ki kaon anduni."
27 Na Jesus daw bai an gaisturyaay pa, mga tinudluan Jesus gabot daw
gatingala gid danen an tak gaisturya Jesus naan ta isya na bai. Piro,
ula isya ki danen gainsa daw ino kinanglan ta bai an daw man-o tak
gaisturya Jesus ki kanen.
28 Pabilin dayon ta bai iya na sandukan daw gabalik kanen an naan ta
banwa. Pag-abot din dya, gambal kanen an ta mga ittaw, 29 "Mos, muyog
kaw daw tan-awen nyo mama ya na gambal ki yaken parti ta tanan ko
na pabuat. Kanen taan Pinili Ta Dyos Na Mag-ari." 30 Pag-ambal ta bai,
gapanaw kanen daw mga ittaw na paisturya din gakuyog na miling ki
Jesus.
31 Bag-o kabot naan ki Jesus bai ya daw mga ittaw na gakuyog, mga
tinudluan Jesus sigi ambal ki kanen, "Mistro, maan ka en."
32 Sabat Jesus ki danen, "May pagkaan a, piro ula nyo nlami."
33 Pag-ambal Jesus, gatingala mga tinudluan din an daw gainsaay
danen an, "May gadala di taan ta pagkaan ki kanen?"
34 Ambal Jesus ki danen, "Ta pagtuman ko ta liag ta gapadala ki yaken
daw pagtuman ko man ta mga papabuat din ki yaken, paryo may pakaan
a na gapabiskeg ki yaken. 35 May ambalanen na 'Appat pa na bulan bag-o
mabot tag-ani'. Piro, yi nang ake na maambal ki kyo: Tag-ani en anduni. Tan-
awen nyo mga ittaw na gaprani en ki kiten na dapat tudluan aged magtuo ki
yaken. Paryo danen ta tanem na naan ta uma na igo en anien daw dapat na
umpisaan en pag-ani an. 36 Sigurado na kyo na magtudlo ki danen magbaton

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta dayad na bales alin ta Dyos na paryo kaw ta mga manug-ani na magbaton
ta iran na suol daw sigurado man na mga ittaw na paryo an inyo na anien
tagan ta Dyos ta kabui na ula katapusan. Mga ittaw na gatanem daw mga
ittaw na gaani mag-isya ta kalipay tenged ta dayad na risulta ta iran na
pagpangabellay. 37 May isya pa na ambalanen: 'Iba gamanggas, iba gaani.'
Ambalanen na i matuod gid 38 tak na papadala ta kyo, paryo kaw ta mga
ittaw na gaani naan ta anian na ula danen gangabellay ta pagtanem. Duma
gangabellay una ki kyo daw kyo gasubli nang en ta iran na ubra."
39 Tama na mga Samaritano na taga-Sicar na gatuo ki Jesus tenged ta
ambal ta bai ya ki danen na Jesus gambal parti ta tanan na buat ta bai
ya. 40 Na gabot mga Samaritano naan ki Jesus, pawiran danen Jesus an
na magtinir ki danen daw naan dya gatinir kanen an ta darwa na adlaw.
41 Tenged ta tudlo Jesus, gatama pa gid mga ittaw na gatuo ki kanen.
42 Mga ittaw na gatuo gambal ta bai ya, "Anduni, gatuo kay ki Jesus dili
tenged nang ta imo na sugid. Gatuo kay ki kanen tenged kami i kamati ta
iya na tudlo daw nlaman nay en na kanen gid Manluluwas para ta tanan
na mga ittaw ta bilog na kalibutan."

Pagpaayad Jesus Ta Bata Ta Isya Na Upisyal

43 Paglambay ta darwa adlaw na gatinir Jesus daw iya na mga
tinudluan naan ta Sicar, gapanaw danen an daw giling ta Galilea na lugar
na iya na alinan. 44 Giling kanen dya maskin kaambal kanen an na mga
prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos danen an ula pataura ta
iran na mga kasimanwa. 45 Piro, pag-abot danen Jesus naan ta Galilea,
dayad na pagbaton ta mga ittaw ki kanen tak nakita ta mga ittaw tanan
na mga buat din na naan kanen ta Jerusalem ta timpo ta Pista Ta Paglibri
Alin Ta Egipto tenged mga ittaw an naan man dya ta pista ya.
46 Na naan pa danen Jesus ta Galilea, gabalik danen naan ta Cana
na banwa na naan dya paimo Jesus waig ya na bino.[w] Ta mga inadlaw
na gabalik Jesus naan ta Cana, may upisyal ta gubirno na naan ta
Capernaum[x] na bata din gamasakit. 47 Na namatian ta upisyal na Jesus
gabalik naan ta Galilea alin ta Judea, giling kanen an naan ta Cana daw
gapangabay ki Jesus na megbeng anay naan ta Capernaum aged ayaren
iya na bata na gatagumatayen en.
48 Ambal Jesus, "Man-o tak kyo na mga taga-Galilea gusto nyo gid
na makita mga katingalaan na buat ko? Bisan dili nyo makita mga
katingalaan na pamatuod daw kino a, magtuo kaw inta ki yaken."
49 Ambal ta upisyal ki Jesus, "Sir, daw pwidi nang, muyog ka anay
megbeng mintras bui pa bata ko ya."

---

[w] **4:46** Naan ta Juan 2:1-11 pwidi nyo mabasa parti ta pabuat Jesus na waig an paimo din na bino. [x] **4:46** Capernaum an isya man na banwa na sakep ta Galilea.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

50 Ambal Jesus, “Muli ka nang en. Bata no ya ayad en.”
Gapati upisyal ya ta ambal Jesus daw gapanaw dayon na muli.
51 Na gapanaw kanen na muli,[y] pasugat kanen an ta mga suguon din
daw pasugiran na iya na bata ayad en. 52 Gainsa kanen ki danen daw
ino uras umpisa na gaayad bata din ya. Dayon gasabat mga suguon
din, “Kabii paglambay ta ugto-adlaw, ula en nadangga bata no ya.”
53 Nademdeman dayon ta upisyal na ta yon gid man na uras gambal Jesus
na iya na bata ayad en. Tenged bata din ya paayad Jesus, kanen daw
tanan din na mga sinakepan gatuo ki Jesus. 54 Pagpaayad an Jesus ta
bata ya, yon pangarwa na katingalaan na pabuat din na pamatuod daw
kino kanen an. Nabuat din pangarwa an na katingalaan na gabalik kanen
naan ta Galilea alin ta Judea.

Pagpaayad Jesus Ta Mama Naan Ta Betesda

5 1 Na gabot adlaw ta isya na pista ta mga Judio, giling isab Jesus naan
ta Jerusalem. 2 Naan ta Jerusalem, dani ta agian ta mga karniro na
paumaw na Gangaan Ta Mga Karniro, may languyan na paumaw naan
ta linggwai na Hebreo na Betesda. Naan kilid ta waig may limma na
silungan. 3 Naan dya ganegga tama na mga ittaw na may dipirinsya ta
lawa paryo ta mga bulag, piang daw paralitiko. Gatagad danen an daw
mag-ulag waig an.[z] 4 Kaysan may anen kon angil alin ta langit na giling
naan ta waig aged ulagen. Bisan kino makauna tugmaw naan ta waig na
paulag, mayad kanen an bisan ino pa iya na dipirinsya ta lawa.
5 May mama man dya na seled ta trintay-utso en taon na gamasakit.
6 Nakita Jesus na mama an ganegga dya daw nlaman din man na sikad
lugay en mama an gamasakit. Painsaan din mama an, “Gusto no mayad?”
7 Sabat ta mama na gamasakit, “Sir, gusto ko inta, piro daw magbaled-
baled waig an, ula may magdala ki yaken naan ta waig. Mintras na
munta a nang pa dya, pirmi a naunaan ta duma.”
8 Ambal Jesus ta mama an, “Mangon ka. Dleen no ikam no an daw
manaw.” 9 Dayon naayad mama an. Padala din iya na ikam daw manaw.
Adlaw an na paayad Jesus mama ya, Adlaw Ta Pagpuay. 10 Mga
manugdumala ta Judio gambal ta mama na nayad, “Anduni Adlaw Ta
Pagpuay. Kuntra ta mga sugo naan ta Mga Sinulat Moises na mag-ubra ka
bisan magdala ka nang ta imo na ikam.”
11 Sabat ta mama na nayad, “Ittaw ya na gapaayad ki yaken, kanen
gasugo na dleen ko ake na ikam daw manaw.”

---

[y] **4:51** Kaadyuon alin ta Cana munta Capernaum mga trintay-dos na kilumitro.
[z] **5:3** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Juan anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo kwattro daw naan ta birsikulo tris ula mga ambal *Gatagad danen an daw mag-ulag waig an.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Painsaan mama ya ta mga manugdumala ta Judio, “Kino ittaw ya
na gasugo ki kaon na dleen no imo an na ikam daw manaw?” 13 Piro, ula
nakala ta mama daw kino gapaayad ki kanen tak Jesus an gapanaw en
daw naliperan ta tama na mga ittaw dya.
14 Paglambay ta pila na mga uras na Jesus naan ta Timplo, nakita
din isab mama na paayad din daw ambal din, “Ayad ka en. Dili ka en
magbuat ta sala aged ula may matabo ki kaon na mas pa malain kaysa ta
una.”
15 Pag-ambal Jesus, gapanaw mama an na malik naan ta mga
manugdumala ta Judio daw gasugid na Jesus gapaayad ki kanen. 16 Yon
tenaan na gaumpisa mga manugdumala ta Judio na magkuntra danen ki
Jesus tak gapaayad kanen ta ittaw naan ta Adlaw Ta Pagpuay.
17 Gambal Jesus naan ta mga manugdumala, “Ake na Amay gapadayon
pa ta pag-ubra daw yaken i magpadayon man.” 18 Mga manugdumala ta
Judio gaprusigir pa gid na ipapatay Jesus an tenged ula kanen gasunod ta
iran na kaugalian parti ta Adlaw Ta Pagpuay daw tenged man paambal
din pa na Dyos an iya na Amay na beet din ambalen na kanen daw Dyos
isya nang ta uturidad.

Katengdanan Ta Bata Ta Dyos

19 Gambal pa Jesus i naan ta mga manugdumala ta Judio, “Paumaw ko
gid Dyos an na ake na Amay daw sugiran ta kyo na yaken na iya na Bata
ula gabuat ta ake nang na liag. Pabuat ko daw ino nakita ko na pabuat
ta ake na Amay tak daw ino pabuat din, yon man buaten ko. 20 Ake na
Amay gapalangga ki yaken na Bata din. Gani, papakita din ki yaken
tanan din na buat. Ipabuat din pa ki yaken katingalaan na mas pa kaysa
ta mga pabuat ko en aged kyo magtingala gid. 21 Ake na Amay gabannaw
ta mga patay daw gaatag ta kabui ki danen. Iling man tan yaken i na
Bata din. Mag-atag a man ta kabui naan ta bisan kino na liag ko na
atagan. 22 Ake na Amay ula gaukom ta mga ittaw daw kino matareng
daw dili matareng. Piro, yaken na Bata din gaukom tak paatagan a din
ta uturidad ta pag-ukom 23 aged tanan na mga ittaw magtaod ki yaken
paryo man ta iran na pagtaod ta ake na Amay. Bisan kino na ula gataod
ki yaken, ula man gataod ta ake na Amay na gapadala ki yaken.
24 “Mag-atag a gid ta kabui naan ta bisan kino na liag ko na tagan daw
sugiran ta kyo na mga ittaw na gapati ta ake na mga ambal daw gatuo
ta gapadala ki yaken, naangken en danen kabui na ula katapusan. Dili
en danen an masintinsyaan ta silot na ula katapusan. Beet ambalen na
danen an dili en naan ta dati danen na kabui na ulipen danen ta sala daw
dapat masintinsyaan ta silot na ula katapusan. Naan danen en ta bag-o na
kabui na naangken danen en kabui na ula katapusan. 25 Sigurado gid na
dili en danen an sintinsyaan ta kamatayen daw sugiran ta kyo na mabot

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

en timpo, daw anduni en, na yaken na Bata Ta Dyos, ake an na mga
ambal matian ta mga ittaw na ula pa gapati. Daw kino ki danen mapati
ta ake na ambal, tagan ko danen an ta kabui na ula katapusan. 26 Iling
tan mabuat ko tak yaken i paryo ta ake na Amay na mag-atag ta kabui
na ula katapusan tenged yaken na Bata din paatagan din ta uturidad ta
pag-atag ta kabui na ula katapusan. 27 Natagan a man ta ake na Amay ta
uturidad ta pag-ukom ta mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng
tak yaken i Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan.
28 Dili kaw magtingala ta ambal ko i tak mabot timpo na tanan na
napatay mamatian danen ake na pag-umaw ki danen. 29 Pagmati danen,
mabannaw danen an. Mga gabuat ta miad mabannaw na tagan ta kabui
na ula katapusan. Piro, mga gabuat ta malain mabannaw na sintinsyaan
ta ula katapusan na silot."

Pagpamatuod Parti Ki Jesus

30 Gapadayon Jesus i ta ambal naan ta mga manugdumala ta Judio,
"Ula a may pabuat ta ake nang na uturidad. Daw mag-ukom a ta mga
ittaw daw kino matareng daw dili matareng, pasunod ko ambal ta ake na
Amay. Yon en na ake na pag-ukom usto tenged ula ko sunura ake na liag.
Pasunod ko nang pagbeet ta gapadala ki yaken."
31 Ambal pa Jesus, "Daw yaken nang magsugid parti ta ake na
kaugalingen, dili a mapatian ta mga ittaw. 32 Piro, may isya pa na gasugid
parti ki yaken. Ake na Amay gasugid parti ki yaken daw nlaman ko na
iya na sugid mapatian gid.
33 "May mga ittaw na papadala nyo naan ki Juan[a] daw kanen gasugid
ki danen ta matuod parti ki yaken. 34 Maski matuod sugid ta mga ittaw
parti ki yaken, dili ko kinanglan iran na sugid para ipamatuod daw kino
yaken i. Piro, papademdem ko nang ki kyo ambal ya Juan parti ki yaken
aged daw mapati kaw ta iya na sugid, maluwas kaw alin ta silot ta Dyos.
35 Juan ya, kanen paryo ta pawa na lampraan tak iya na tudlo gapapawa
ta isip ta mga ittaw. Ta lipo nang na timpo nalipay kaw ta iya na tudlo.
36 Piro, may isya pa gid na pamatuod na mas pa gid mapatian kaysa ta
pasugid Juan parti ki yaken. Mga katingalaan na papabuat ta ake na
Amay ki yaken pamatuod na kanen gapadala ki yaken. 37 Ake na Amay
na gapadala ki yaken, kanen mismo gapamatuod parti ki yaken daw kino
yaken i. Piro, alin pa ta una asta anduni, ula nyo namatii iya na kagi daw
ula nyo man nakita iya na sura. 38 Ula nyo man pabetang naan ta inyo
na isip iya an na mga ambal tak ula kaw gatuo ki yaken na papadala din.
39 Gaistudyo kaw gid ta usto ta sinulat na pulong ta Dyos tak isip nyo

---

[a] **5:33** Juan na pasambit, dili kanen Juan na gasulat ta yi na libro. Kanen an Juan na manugbautismo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na naan dya makita paagi an na maangken nyo kabui na ula katapusan.
Naan man ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal man parti ki yaken.
40 Piro, dili kaw man gyapon miag na magtuo ki yaken. Daw magtuo kaw
inta ki yaken, maangken nyo kabui na ula katapusan.
41 "Ula a gapaabot na dayawen a nyo 42 tak kala ta kyo daw nlaman
ko man na ula kaw gagugma ta Dyos na terek gid ta inyo na tagipusuon.
43 Bisan ake na Amay gapadala ki yaken naan ta kalibutan i daw ake na
uturidad alin ki kanen, ula a nyo man gyapon pabaton. Piro, daw may
mabot na duma na iya na uturidad alin ta iya nang na kaugalingen,
pabaton nyo dayon. 44 Impusibli na magtuo kaw ki yaken tak gapaabot
kaw na dayawen kaw ta mga paryo nyo na ittaw piro ula kaw gatingwa
na dayawen kaw ta matuod na Dyos. 45 Dili kaw mag-isip na yaken
magkusar ki kyo naan ta ake na Amay. Moises ya, na iya na mga sinulat
alinan ta inyo na palaeman, kanen mismo magkusar ki kyo. 46 Daw
gapati kaw ki Moises, magpati kaw man inta ki yaken tak Moises gasulat
parti ki yaken. 47 Tenged ula kaw gapati ta mga sinulat Moises, simpri dili
kaw man magpati ta ake na mga ambal."

Pagpakaan Jesus Ta Subla Limma Libo Na Ittaw
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

6 1 Paglambay ta pila na mga adlaw, Jesus daw iya na mga tinudluan
galakted naan ta liyo ta Dagat Galilea na paumaw man na Dagat
Tiberias.[b] 2 Naan dya, sikad tama na mga ittaw gasunod ki Jesus tak
nakita danen mga katingalaan na pabuat din na paayad din mga ittaw
na may masakit. 3 Gatukad kanen daw iya na mga tinudluan naan ta
bungyod daw gapungko danen dya. 4 Ta yon man na timpo, dali nang en
mag-umpisa pista ta mga Judio na paumaw na Pista Ta Paglibri Alin Ta
Egipto.
5 Na naan danen Jesus ta bukid, nabantaw din na sikad tama na
mga ittaw na munta ki kanen. Gainsa kanen ki Felipe, "Indi ki malit ta
pagkaan para ta yon na mga ittaw?" 6 Nlaman en Jesus daw ino iya na
buaten, piro iling tan iya na insa tak liag din na ipakita Felipe daw ino
kabakod pagsalig Felipe ki kanen.
7 Sabat Felipe ki kanen, "Maskin darwa gatos na sinsilyo na pilak[c]
gamiten ta para ipalit ta tinapay, kulang man gyapon ta yon na mga
ittaw bisan tise nang iran na kan-enen."
8 Isya ta mga tinudluan Jesus na ngaran din Andres na utod Simon
Pedro 9 gambal ki Jesus, "May bata di na kadala ta limma buok na

---

[b] **6:1** Pwidi nyo mabasa parti ta *Dagat Galilea* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[c] **6:7** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo syiti, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tinapay[d] daw darwa buok na sidda. Piro, nuon ta ni ta iling san katamaen
ta mga ittaw!”
10 Pasugo Jesus iya na mga tinudluan, “Papungkuon nyo tanan na mga
ittaw.”
Wayang lugar an dya daw may lamunon. Naan dya mga ittaw
gapungko. Katamaen ta mga mama nang pa mga limma libo en. 11 Dayon
pakamang Jesus tinapay an daw gapasalamat ta Dyos. Papatagtag din
naan ta mga ittaw daw ino katamaen na gusto danen. Yon man pabuat
din ta sidda an. 12 Kakaan danen tanan daw nabusog. Pagtapos danen
kaan, gambal Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Tipunon nyo mga
sama an aged dili masayang.” 13 Dayon patipon ta mga tinudluan tinapay
na ula nakaan ta mga ittaw. Napanno danen dusi na baskit na darko ta
mga sama na alin ta limma na tinapay.
14 Pagkita ta mga ittaw ta katingalaan na pabuat Jesus, ambal danen,
“Jesus gid prupita ya na pambal ta Dyos anay pa sa na mabot unti ta
kalibutan i.”[e] 15 Nlaman en Jesus tuyo ta mga ittaw na kamangen kanen
aged piliten danen kanen an na buaten na ari. Tenged nlaman din iran na
tuyo, galin kanen dya daw gatukad naan ta isya na bukid na kanen nang
isya.

Pagpanaw Jesus Naan Apaw Ta Waig
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

16 Na semsem en ta adlaw na papakaan Jesus subla limma libo na
ittaw, mga tinudluan din gategbeng naan ta baybay. 17 Gasakay danen ta
buti aged makted naan ta Dagat Galilea na malik ta Capernaum. Ta iran
na pagsakay, kilem en daw ula pa kabalik Jesus ya ki danen.
18 Na galakted danen an, gadarko baled an tak sikad pelles. 19 Na
kalambot danen ta mga tallo tenga milyas na kamadyuon ta iran na
paggayong, nakita danen na gapanaw Jesus an naan apaw ta waig na
gaprani ta iran na sakayan. Nadlek gid danen an.
20 Ambal Jesus ki danen, “Yaken ni. Dili kaw madlek.” 21 Pag-ambal
Jesus, nalipay gid danen daw pasakay danen kanen an. Pagsakay Jesus,
kadungka dayon danen an naan ta iran na ilingan.
22-23 Ta sunod na adlaw, mga ittaw an ula pa galin ta yon man na lugar
na naan ta liyo ta dagat na naan danen dya kakaan ta tinapay pagtapos
Ginuo Jesus ta pagpasalamat. Nademdeman danen na naan ta galambay

---

[d] **6:9** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo nuibi, kurti din an bilog daw tallo buok igo ta isya na ittaw. Yon na tinapay buat alin ta arina na alin ta bunga ta tanem na naan ta Inglis paumaw na ‘barley’. ‘Barley’ an isya na tanem na daw lagen paryo trigo. [e] **6:14** May pasaysay parti ta prupita na pasambit naan ta birsikulo katursi na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Juan 1:21.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya na kilem may anen dya isya nang na buti daw mga tinudluan nang
Jesus kasakay ya. Jesus an ula gakuyog ki danen. Na gakullaw pa mga
ittaw an daw indi Jesus, may mga buti na gadungka dya na naan galin ta
Tiberias. 24 Pagkita ta mga ittaw na ula dya Jesus an daw mga tinudluan
din, gasakay danen ta mga buti daw giling ta Capernaum aged ngitaen
danen kanen ya.

Jesus Paumaw Na Pagkaan Na Mag-atag Ta Kabui

25 Pag-abot ta mga ittaw naan ta liyo na baybay, nakita danen Jesus an
daw painsaan danen, "Mistro, kan-o ka pa di?"
26 Sabat Jesus, "Miad gid insa nyo an a, piro gambal a ki kyo na
papangita a nyo dili tenged naintindian nyo daw ino beet ambalen ta mga
katingalaan na pabuat ko. Pangita a nyo gid tenged na kakaan kaw ta
tinapay daw nabusog. 27 Dili kaw magpangabellay para nang ta pagkaan
na ula galugay. Magpangabellay kaw para ta pagkaan na gapadayon na
mag-atag ta kabui na ula katapusan. Mag-atag an ki kyo ta yi na kabui
Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan tak yaken paatagan
ta Dyos Amay ta uturidad ta pag-atag ta kabui na ula katapusan."
28 Mga ittaw gainsa ki Jesus, "Ino dapat nay na buaten aged matuman
nay liag ta Dyos?"
29 Sabat Jesus, "Yi liag ta Dyos na dapat nyo buaten: Magtuo kaw ki
yaken na papadala din."
30 Insa ta mga ittaw, "Ino katingalaan na mabuat no aged may makita
kay na pamatuod para mapati kay ki kaon? Ino gid buaten no? 31 Anay pa
sa, ate na mga kaapuan gatinir naan ta lugar na ula kabalayan. Naan dya
gakaan danen an ta pagkaan na alin ta langit.[f] Naan ta sinulat na pulong
ta Dyos may ambal, 'Danen paatagan ta pagkaan na alin ta langit para
kan-enen danen.' "[g]
32 Sabat Jesus, "Matuod gid na paatagan danen an ta pagkaan alin ta
langit, piro gambal a ki kyo na dili Moises gaatag ki danen ta pagkaan na
alin ta langit. Ake na Amay gaatag ki danen ta pagkaan na alin ta langit
anay pa sa, daw anduni, iatag din en ki kyo matuod na pagkaan na alin
ta langit. 33 Pagkaan na atag ta Dyos ula duma daw dili, kanen i na giling
ta kalibutan alin ta langit aged mag-atag ta kabui na ula katapusan naan
ta mga ittaw ta kalibutan."
34 Ambal ta mga ittaw, "Sir, iatag no pirmi ki kami iling sa na pagkaan
na pambal no."

---

[f] **6:31** Pagkaan na pasambit naan ta birsikulo trintay-uno paumaw na *manna* naan ta linggwai na Hebreo. Pambal i na *manna* paryo ta derse na mga liso na puti na tam-is. Naan ta Exodo 16:1-16 pwidi nyo mabasa parti ta pag-atag ta Dyos ki danen Moises ta pambal na *manna*. [g] **6:31** Exodo 16:4; Nehemias 9:15; Mga Salmo 78:24-25

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Ambal Jesus, “Yaken pagkaan na mag-atag ta kabui na ula katapusan.
Bisan kino magtuo na magpasakep ki yaken, dili en maletem daw dili
man en mlao. 36 Piro, bisan nakita a nyo, ula kaw pa man gyapon gatuo ki
yaken paryo ta naambal ko en ki kyo. 37 Tanan na mga ittaw na patugyan ta
Amay ko ki yaken, magtuo na magpasakep ki yaken. Bisan kino na magtuo
na magpasakep ki yaken, sigurado gid na batunon ko. 38 Giling a naan ta
kalibutan i alin ta langit dili para magtuman ta ake nang na liag. Giling
a di para magtuman ta liag ta gapadala ki yaken. 39 Yi liag ta gapadala ki
yaken: Ambligan ko tanan na mga ittaw na patugyan din ki yaken aged
ula bisan isya ki danen marwad ki yaken. Bannawen ko danen an naan
ta katapusan na adlaw 40 tak liag ta ake na Amay na tanan na mga ittaw
na kakala daw gatuo ki yaken na Bata din, maangken danen kabui na ula
katapusan daw bannawen ko man danen an naan ta katapusan na adlaw.”
41 Mga Judio na anen dya, pagmati danen ta ambal Jesus, gagumod
danen kuntra ki kanen tak ambal din na kanen pagkaan na alin ta langit.
42 Ambal danen, “Di' ba Jesus nang man nyan na bata Jose? Kala ta iya
an na amay daw inay. Man-o tak ambal din na kanen an alin ta langit?”
43 Ambal Jesus ki danen, “Dili kaw sali ta gumod. 44 Ake na Amay na
gapadala ki yaken, daw ula din betanga naan ta isip ta mga ittaw liag
an na danen an magtuo na magpasakep ki yaken, impusibli na danen an
magtuo na magpasakep ki yaken. Mga ittaw na magtuo na magpasakep ki
yaken bannawen ko naan ta katapusan na adlaw. 45 Naan ta Mga Sinulat
Ta Mga Prupita may ambal, ‘Tanan danen tudluan ta Dyos.’[h] Gani, bisan
kino na gamati daw gatuman ta mga tudlo ta Dyos Amay, kanen magtuo
na magpasakep ki yaken. 46 Dili beet ko ambalen na may ittaw na kakita en
ta Dyos Amay. Ula duma na kakita ta Dyos daw dili, yaken nang na alin ta
Dyos. 47 Yaken nang gid kakita ta Dyos daw sugiran ta kyo na bisan kino na
gatuo ki yaken, may kabui na ula katapusan. 48 Yaken pagkaan na mag-atag
ta kabui. 49 Anay pa sa na inyo ya na mga kaapuan gatinir naan ta lugar
na ula kabalayan, gakaan danen ta pagkaan na alin ta langit, piro napatay
man gyapon danen ya. 50 Piro, yaken i pagkaan na alin ta langit. Bisan kino
maan ti na pagkaan, dili en mapatay. 51 Yaken i pagkaan na alin ta langit
na mag-atag ta kabui. Bisan kino na maan ta yi na pagkaan, mabui ta ula
katapusan. Pagkaan na pambal ko ake na lawa na iatag ko para ta mga
ittaw ta bilog na kalibutan aged maangken danen kabui na ula katapusan.”[i]
52 Mga Judio na anen dya, na namatian danen ambal Jesus, gadiskasay
gid danen an, “Ino paagi na iatag din ki kiten iya an na lawa para kan-
enen ta?”

---

[h] **6:45** Isaias 54:13 [i] **6:51** Ambal Jesus na *ake na lawa na iatag ko* beet ambalen iya na kamatayen naan ta krus bilang alad para ta mga sala ta tanan na mga ittaw aged patawaren danen ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

53 Ambal Jesus ki danen, “Yaken gid pagkaan na mag-atag ta kabui daw
sugiran ta kyo na Yaken i Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan,
daw dili kaw maan ta lawa ko daw minem ta ake na lengngessa,
impusibli na maangken nyo kabui na ula katapusan. 54 Bisan kino maan
ta ake na lawa daw minem ta ake na lengngessa, maangken din kabui
na ula katapusan daw bannawen ko man kanen an naan ta katapusan na
adlaw. 55 Ake na lawa pagkaan na matuod daw ake na lengngessa inemen
na matuod. 56 Bisan kino maan ta ake na lawa daw minem ta ake na
lengngessa, pirmi kanen naan ki yaken daw pirmi a man naan ki kanen.
57 Ake na Amay na gapadala ki yaken alinan ta kabui daw bui a tenged
ki kanen. Iling man tan, mga ittaw na maan ta ake na lawa, mabui
danen an tenged ki yaken. 58 Yaken matuod na pagkaan na alin ta langit.
Yaken dili paryo ta pagkaan ya na alin ta langit na pakaan ta inyo na
mga kaapuan anay pa sa tak napatay man gyapon danen ya. Piro, bisan
kino maan ta matuod na pagkaan, mabui kanen an ta ula katapusan.”
59 Yi patudlo Jesus na naan kanen ta balay tipunan ta mga Judio naan ta
Capernaum.

Jesus Padilian Ta Iya Na Mga Tinudluan

60 Na kamati mga tinudluan Jesus ta ambal din parti ta iya na lawa
daw lengngessa, tama ki danen gambal, “Sikad gid bellay iya na tudlo.
Kino taan magpati tan?”
61 Bisan ula may gasugid ki Jesus, nlaman din na gagumod iya na mga
tinudluan tenged ta iya na tudlo. Ambal din ki danen, “Nalainan kaw gid
ta ake ya na tudlo? 62 Ino pa gid taan daw makita nyo na Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan gabalik naan ta iya na alinan?
63 Dyos Ispiritu Santo an gaatag ta kabui. Mga ittaw an a, dili maimo na
danen mag-atag ta kabui. Bisan kino na magpati ta ake na ambal, Dyos
Ispiritu Santo an magpabilin naan ki kanen daw mag-atag man ta kabui
na ula katapusan. 64 Piro, may anen ki kyo na ula gapati ta ake na ambal.”
Iling tan ambal Jesus tak alin pa ta umpisa na napili din iya na mga
tinudluan, nlaman din en daw kino ki danen dili magpati daw kino man
magtraydor ki kanen ta uryan.
65 Ambal pa Jesus naan ta iya na mga tinudluan, “Tenged may anen ki
kyo na dili magpati, yon tenaan na paambal ko ki kyo kan-o na daw ula
betanga ta ake na Amay na gapadala ki yaken liag an naan ta isip ta mga
ittaw na danen an magtuo na magpasakep ki yaken, impusibli na danen
an magtuo na magpasakep ki yaken.”
66 Umpisa ta yon man na uras na gatudlo Jesus parti ta iya na lawa daw
lengngessa, padilian en kanen an ta tama na mga ittaw na dati gasunod
ki kanen. Ula en danen an gakuyog ki kanen. 67 Gainsa Jesus ta dusi na
apustulis, “Ta? Dilian a nyo man?”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

68 Sabat Simon Pedro ki Jesus, “Ginuo, ula kay duma na dangepan daw
dili, kaon nang tak gatudlo ka parti ta kabui na ula katapusan. 69 Gapati
kay ki kaon daw nlaman nay man na kaon yan alin gid ta Dyos.”
70 Ambal Jesus, “Di' ba papili ko kyo yan na dusi, piro may isya ki kyo
na gasunod ki Satanas?” 71 Judas na bata Simon Iscariote,[j] kanen pambal
ya Jesus na gasunod ki Satanas. Bisan Judas isya ta dusi na apustulis, ta
uryan kanen an magtraydor ki Jesus.

Mga Utod Jesus Ula Gapati

7 1 Pagtapos Jesus ta iya na pag-isturya naan ta mga apustulis, galibot
kanen an naan ta bilog na Galilea. Engnged din gid na dili kanen an
miling naan ta Judea tak duma na mga manugdumala ta Judio gaprusigir
gid na ipapatay kanen an.
2 Na dali nang en mabot timpo na mag-umpisa pista ta mga Judio
na paumaw na Pista Ta Mga Pasilungan,[k] 3 mga utod Jesus gambal ki
kanen, “Dayad daw malin ka di na miling ta Judea aged makita man ta
mga tinudluan no dya mga katingalaan na paryo ta mga nabuat no[l] 4 tak
bisan kino na gusto mabantog, dili kanen magbuat na tago nang. Tenged
gabuat ka ta mga katingalaan, dapat ipakita no naan ta tanan na mga
ittaw bisan indi nang.” 5 Paagi ta iran na ambal na iling tan pakita danen
na bisan danen an mga utod Jesus, ula danen gapati ki kanen.
6 Sabat Jesus ta mga utod din, “Kyo a pwidi mag-iling naan ta pista
bisan ino na uras. Piro, yaken i a, dili pa igo na uras aged matuman
plano ta Dyos para ki yaken. 7 Pwidi kaw tak ula tenaan na kyo yan
demetan ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos. Piro, yaken i a demetan
danen tak paambal ko na iran na mga buat malain. 8 Gani, kyo nang
manaw na mamista. Dili a nang ake manaw tak dili pa ake na uras.”
9 Pag-ambal Jesus, gapabilin kanen naan ta Galilea.

Jesus Naan Ta Pista Ta Mga Pasilungan

10 Pagpanaw ta mga utod Jesus na mamista naan ta Pista Ta Mga
Pasilungan, gapanaw man kanen an, piro ula kanen an gapakita ta mga
ittaw aged ula may nalam. 11 Naan ta pista papangita Jesus an ta mga
manugdumala ta Judio na gakuntra ki kanen. Sigi danen insa daw indya
kanen an. 12 Tama na mga ittaw dya daw sigi gaisturyaay danen an ta
inay-inay nang parti ki Jesus. Duma gambal, “Miad kanen na ittaw.”

---

[j] **6:71** Iscariote i dili apilyido Simon. *Iscariote* beet ambalen taga-Keriote tak Keriote banwa na alinan din. [k] **7:2** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Mga Pasilungan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [l] **7:3** Daw timpo ta Pista Ta Mga Pasilungan, tama na mga Judio alin ta lain-lain na mga lugar giling naan ta syudad Jerusalem na sakep ta prubinsya Judea aged mamista.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piro, duma an a gagumod, “Dili kanen an miad tak paluko din nang
mga ittaw.” 13 Piro, gambal danen ta sikrito nang parti ki Jesus tak adlek
danen an ta mga manugdumala ta Judio na gakuntra ki kanen.
14 Na naan en ta katengaan ta pista ya,[m] giling Jesus naan ta Timplo
daw naan dya gatudlo. 15 Gatingala gid mga manugdumala ta Judio
tenged ta tudlo din daw gambal danen an, “Indi alin alam ta yi na ittaw
tak ula kanen patudlui ta manugtudlo na may datas alam parti ta Mga
Sinulat Moises?”
16 Sabat Jesus ki danen, “Ake na patudlo dili alin ta kaugalingen ko
na isip. Patudlo ko an naan alin ta gapadala ki yaken. 17 Bisan kino na
magtingwa na magtuman ta kabebet-en ta Dyos, mlaman din na ake na
patudlo dili ake nang. Mlaman din na patudlo ko an naan alin ta Dyos
18 tak bisan kino na gatudlo alin ta iya na kaugalingen na isip, liag din
na kanen an dayawen ta mga ittaw. Piro, bisan kino na iya na liag na
gapadala ya ki kanen dayawen ta mga ittaw, masaligan kanen an na
ittaw daw ula man gabula. 19 Anay pa sa, paatag ta Dyos ki kyo iya na
mga sugo paagi ki Moises, piro ula bisan isya ki kyo gatuman ta tanan
na mga sugo din. Daw pagtuman nyo ta mga sugo ya terek ta inyo na
nakem, ula kaw inta gaplano na ipapatay a nyo.”
20 Ambal ta mga ittaw, “Naseddepan ka taan ta malain na ispiritu. Kino
abi gaplano na ipapatay ka?”
21 Ambal Jesus naan ta mga ittaw, “Gatingala kaw gid na man-o tak
gapaayad a ta isya na mama naan ta Adlaw Ta Pagpuay. 22 Di' ba kyo man
kaysan gaubra naan ta Adlaw Ta Pagpuay na gabuat kaw ta sirimunya
ta pagbuat ta tanda naan ta lawa ta bata? Naan ta Mga Sinulat Moises,
pasulat din sugo ya ta Dyos na naan ta pangwallo na adlaw alin ta pagtao
buatan nyo ta tanda lawa an ta mga bata nyo na mama na beet ambalen
na danen iya ta Dyos.[n] — Ta matuod, ate na mga kaapuan anay pa sa,
gabuat en ta yi na sirimunya bag-o pa ta timpo Moises.[o] — Piro, bisan
natuon naan ta Adlaw Ta Pagpuay sirimunya ta pagbuat ta tanda naan ta
lawa, gapadayon kaw man gyapon ta pagbuat ta tanda aged masunod nyo
nang sugo ya. 23 Tenged gapadayon kaw ta pagbuat ta tanda naan ta isya
nang na parti ta lawa maskin naan pa ta Adlaw Ta Pagpuay aged dili kaw
maakusaran na ula gasunod ta mga sugo naan ta Mga Sinulat Moises,
man-o tak gagilek kaw pa ki yaken na papaayad ko bilog na kalawaan ta

---

[m] **7:14** Isya duminggo pagsilibrar ta Pista Ta Mga Pasilungan. [n] **7:22** Tanda na pasambit naan ta birsikulo binti-dos, daw naan ta Inglis paumaw na ‘circumcision’. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [o] **7:22** *Mga kaapuan anay pa sa* na pasambit naan ta birsikulo binti-dos, yon danen Abraham. Naan ta Genesis 17:23-27 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagtuman Abraham ta sugo ta Dyos ki kanen na kanen an daw tanan na mga mama naan ta iya na panimalay magpabuat ta tanda naan ta lawa.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

isya na mama naan ta Adlaw Ta Pagpuay? 24 Dili nyo usgaran ittaw an
tenged nang ta inyo na nakita ki kanen. Bag-o kaw mag-usgar ta duma
usisaen nyo anay iya na buat aged mlaman nyo daw miad daw malain."

Isip Ta Mga Ittaw Daw Kino Jesus

25 Na naan Jesus ta Jerusalem na gatudlo naan ta Timplo, naan man
dya pila na mga taga-Jerusalem na gaisturyaay, "Di' ba kanen i ittaw na
papangabot na ipapatay ta ate na mga manugdumala? 26 Piro, bisan na
galaygay kanen i naan ta tubangan ta tama na mga ittaw, ula man danen
an gambal kuntra ki kanen. Nakala danen taan na kanen i Pinili Ta Dyos
Na Mag-ari. 27 Basi dili kanen Pinili Ta Dyos tak nlaman ta gid daw taga
indi kanen an. Daw mabot Pinili ya Ta Dyos, ula may nalam daw taga
indi kanen ya."
28 Tenged iling tan iran na ambal parti ki Jesus, patuduan din gid iya
na kagi na gatudlo pa kanen an naan ta Timplo na ambal din, "Salig nyo
na kala a nyo en daw taga indi a. Ula a giling ta kalibutan i ta ake nang
na liag. May gapadala ki yaken na iya na ambal ubos kamatuuran. Dili
nyo kanen an kala, 29 piro kala ko gid kanen an tak kanen mismo alinan
ko daw kanen man gapadala ki yaken."
30 Tenged ta ambal Jesus, dakepen inta kanen an ta mga manugdumala
ta Judio. Piro, ula may gadakep ki kanen tak dili pa uras din na
matuman plano ta Dyos para ki kanen. 31 Maskin mga manugdumala
ta Judio gakuntra ki Jesus, gatama man gyapon mga ittaw na gatuo ki
kanen. Ambal danen, "Basi yi en Pinili Ta Dyos Na Mag-ari tak sigurado
gid na ula ittaw na makabuat ta katingalaan na mas pa makatingala ta
mga nabuat din."
32 Na namatian ta mga Pariseo ambal ya ta mga ittaw parti ki Jesus,
danen daw mga manugdumala na mga pari gasugo ta mga gwardya ta
Timplo na dakepen Jesus an.
33 Tenged may plano na ipadakep Jesus an, ambal din naan ta mga
ittaw, "Dili aren maglugay na magduma ki kyo tak malik a naan ta
gapadala ki yaken. 34 Mangita kaw gid ki yaken, piro dili a nyo makita
tak dili kaw makailing ta ake na ilingan."
35 Mga manugdumala ta Judio na gakuntra ki Jesus, gainsaay danen
an, "Indi kanen an punta na dili ta makita? Ino, miling kanen ta mga
paryo ta na mga Judio na naan gistar ta mga lugar ta mga dili-Judio daw
magtudlo kanen an dya? 36 Ino beet ambalen din na ngitaen ta kanen an,
piro dili ta en makita daw dili ki man makailing ta ilingan din?"

Ula Gaparyo Isip Ta Mga Ittaw Parti Ki Jesus

37 Gabot katapusan na adlaw ta Pista Ta Mga Pasilungan na ta isip ta
mga Judio pinakaimpurtanti na adlaw ta pista. Ta yon man na adlaw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anen Jesus an naan ta Timplo. Gatindeg kanen an daw patuduan din iya
na kagi na ambal din, “Bisan kino na nlao, marani ki yaken aged minem.
38 Bisan kino na magtuo ki yaken, may anen ki kanen paryo ta ambal
naan ta sinulat na pulong ta Dyos na iling ti: Naan ta iran na tagipusuon
may mag-atag ta kabui na ula katapusan na paryo ta tuburan na bui.”[p]
39 Ta pag-ambal Jesus ta iling tan, paambal din an parti ta Dyos Ispiritu
Santo na mabaton pa ta mga gatuo ki kanen. Piro, ula pa danen nabaton
tak Jesus an ula pa napatay, nabannaw daw gabalik naan ta langit.
40 Mga ittaw na kamati ta ambal Jesus, gambal, “Kanen gid papaabot
ta na prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos.”[q] 41 Duma na mga
ittaw gambal, “Kanen an Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.” Piro, duma pa gid
an gambal, “Dili taan kanen Pinili Ta Dyos tak alin kanen ta Galilea
daw nlaman ta na Pinili Ta Dyos dili alin ta Galilea.[r] 42 Naan ta sinulat
na pulong ta Dyos may ambal na Pinili Ta Dyos alin ta linai David daw
matao naan ta Betlehem na banwa David.”[s]
43 Isip ta mga ittaw parti ki Jesus ula gaparyo. 44 Gusto ta duma na
dakepen Jesus an, piro ula man gyapon danen padakepa kanen an.

Mga Manugdumala Ula Gapati Ki Jesus

45 Mga gwardya ta Timplo na pasugo na dakepen Jesus an, gabalik
danen naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga Pariseo na
gasugo ki danen. Gainsa mga manugdumala an, “Man-o tak ula nyo
dakepa Jesus ya daw dleen di?”
46 Sabat ta mga gwardya, “Ula gid ittaw na mas dayad iya na patudlo
kaysa ta patudlo Jesus.”
47 Mga Pariseo an gambal ta mga gwardya, “Asta kyo yan, naluko kaw
man Jesus! 48 Ula bisan isya ki kami na mga manugdumala na mga pari
daw mga Pariseo gapati ki kanen. 49 Mga ittaw na ula kaintindi ta sinulat
Moises, danen nang gapati ki Jesus. Lagen ta daw dili danen an silutan ta
Dyos.”
50 Anen man dya Nicodemo[t] na isya man na Pariseo na kabisita ki Jesus
na bag-o nang umpisa Jesus an ta iya na pagtudlo. Nicodemo gambal ta
mga duma din na gadumala, 51 “Kuntra ta mga sugo naan ta Mga Sinulat
Moises na magsintinsya ki ta ittaw na ula ta pa kanen nausisa daw ino
nabuat din na sala.”
52 Mga manugdumala gagilek ki Nicodemo tak paryas kanen gakampi
ki Jesus. Pambalan danen Nicodemo an, “Paryo ka imo taga-Galilea

---

p **7:38** Isaias 58:11 q **7:40** May pasaysay parti ta prupita na papaabot ta mga Judio na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Juan 1:21. r **7:41** Jesus an gabakod naan ta banwa na Nazaret na sakep ta Galilea. s **7:42** Mikeas 5:2 t **7:50** Naan ta Juan 3:1-21 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagbisita Nicodemo ki Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paryo ki Jesus! Usisaen no anay sinulat na pulong ta Dyos aged makita no
gid na ula prupita na alin ta Galilea." 53 Pagtapos ta iran na pagdiskasay,
guli danen an tanan.[u]

Bai Na Nadakep Na Gaintra Ta Mama

8 1 Ta katapusan ta Pista Ta Mga Pasilungan, Jesus i giling naan ta
Bukid Olibo. Kadlaw kanen i dya. 2 Sunod na adlaw na sellem pa
gid, gabalik kanen i naan ta Timplo daw tama na mga ittaw galibot ki
kanen. Gapungko kanen daw gatudlo ki danen. 3 Na gatudlo pa Jesus,
may mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises[v] daw mga Pariseo na
gadala ta isya na bai na nadakep na gaintra ta mama. Patindeg danen
bai an naan ta tubangan ta mga ittaw na gamati ki Jesus. 4 Ambal
danen ki Jesus, "Mistro, yi na bai nadakep na gaintra ta mama. 5 Naan
ta Mga Sinulat Moises may sugo na mga bai na gaintra ta mama dapat
sintinsyaan ta kamatayen paagi ta pagtimbag ta mga bato. Ino maambal
no parti ta yi na bai?" 6 Iling tan insa danen aged dakep-dakepen Jesus
an paagi ta insa para maakusaran daw may ambalen kanen an na kuntra
ta Mga Sinulat Moises. Piro, Jesus an gademel nang daw gasulat kanen
naan ta basak paagi ta iya na tudlo. 7 Tenged na sigi pa insa danen ki
Jesus parti ta bai, gatan-aw kanen ki danen daw ambal din, "Daw kino
ki kyo ula sala, yon una na magtimbag ta yi na bai." 8 Pagtapos ta pag-
ambal Jesus, gademel kanen isab daw gasulat naan ta basak.
9 Pagmati ta mga ittaw dya, isya-isya danen galin, umpisa ta mga
manakem asta na Jesus nang en nabilin daw bai na gatindeg pa dya.
10 Na Jesus daw bai nang en nabilin dya, patan-aw Jesus bai an daw
painsaan din, "Indya en danen ya? Ula bisan isya na magsilot ki kaon?"
11 Sabat ta bai, "Ee, Sir. Ula bisan isya."
Ambal Jesus, "Dili a man ake magsilot ki kaon. Pwidi ka en manaw,
piro dili ka en magbuat isab ta sala."[w]

Jesus Paumaw Na Ilaw Para Ta Tanan Na Mga Ittaw

12 Na gatudlo Jesus i naan ta mga ittaw, gambal kanen i, "Yaken
ilaw para ta tanan na mga ittaw. Bisan kino na magpati ki yaken,
pawaan ko iya na isip daw tagan ko man kanen an ta kabui na ula

---

[u] **7:53** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Juan anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula mga birsikulo umpisa ta kapitulo syiti birsikulo singkwintay-tris asta ta kapitulo utso birsikulo unsi. [v] **8:3** Pwidi nyo mabasa parti ta *mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [w] **8:11** May pasaysay parti ta Juan kapitulo syiti birsikulo singkwintay-tris asta kapitulo utso birsikulo unsi na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Juan 7:53.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

katapusan. Daw iling tan buaten ko ki kanen, paryo kanen dili en
magpanaw pa naan ta delem tak napawaan kanen an ta ilaw."
13 Pagmati ta mga Pariseo, ambal danen, "Tenged sugid no an parti
ta imo na kaugalingen imo nang na ambal, dili kay magpati ta imo na
sugid."
14 Sabat Jesus, "Bisan yaken gasugid parti ta ake na kaugalingen,
matuod man gyapon ake na sugid tak nlaman ko ake na alinan daw ake na
ilingan, piro kyo, ula nyo nlami. 15 Gausgar kaw ta mga ittaw paagi nang
ta inyo na nakita. Piro, dili iling tan ake na pag-ukom ta mga ittaw. 16 Daw
mag-ukom a, usto gid tak dili nang yaken gaukom. Darwa kay gaukom,
yaken daw ake na Amay na gapadala ki yaken. 17 Naan ta Mga Sinulat
Moises may ambal na daw sugid an ta darwa na ittaw gaparyo, matuod
gid iran an na sugid.[x] 18 Yaken daw ake na Amay gasugid parti ki yaken."
19 Gainsa mga Pariseo ki Jesus, "Indi imo na Amay?"
Sabat Jesus, "Dili a nyo kala daw dili nyo man kala ake na Amay. Daw
kala a nyo inta, kala nyo man ake na Amay."
20 Iling tan ambal Jesus na gatudlo kanen naan ta Timplo na dani
kanen an ta betangan ta alad na kwarta. Piro, ula may gadakep ki kanen
tak dili pa iya na uras na matuman plano ta Dyos para ki kanen.

Jesus Dili Taga-Kalibutan

21 Na gatudlo Jesus i naan ta Timplo, gambal kanen ta mga ittaw,
"Malin a di. Pag-alin ko, mangita kaw ki yaken. Piro, dili kaw makailing
ta ake na ilingan tak mapatay kaw na dili kaw mapatawad ta Dyos
tenged ta inyo na sala na ula kaw gapati ki yaken."
22 Pagmati ta mga manugdumala ta Judio dya ta ambal Jesus,
gaisturyaay danen an, "Ino beet ambalen din na dili ki makailing ta iya
na ilingan? Basi magpakamatay kanen an."
23 Ambal Jesus ki danen, "Kyo yan taga-kalibutan daw inyo na isip
paryo nang ta isip ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos, piro yaken i a
taga-langit daw ake na isip dili paryo ta isip ta mga ittaw na ula gapati
ta Dyos. 24 Pambal ko na mapatay kaw na dili kaw mapatawad ta Dyos
tenged ta inyo na sala. Daw dili kaw mapati na yaken i pambal ko ya na
yaken, sigurado gid na dili kaw mapatawad ta Dyos."
25 Gainsa danen ki Jesus, "Kino ka gid?"
Sabat Jesus, "Alin pa kan-o na gaumpisa a ta pagtudlo ta mga ittaw,
nasugid ko en daw kino yaken i. 26 Tama a inta iakusar ki kyo. Piro, ula a
duma na ambalen naan ta tanan na mga ittaw ta kalibutan daw dili, ake
nang na namatian alin ta gapadala ki yaken. Yon nang ambalen ko tak
iya na ambal kamatuuran."

---

[x] **8:17** Deuteronomio 19:15

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Ula danen naintindian na pambal din ya na gapadala ki kanen
beet din ambalen iya na Amay. 28 Ambal pa Jesus ki danen, “Pagtapos
na ipadatas[y] Kanen i Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan,
maintindian nyo en na yaken i pambal ko ya na yaken. Maintindian nyo
man na ula a gabuat daw gambal ta ake nang na uturidad tak pasunod
ko nang tudlo ta ake na Amay ki yaken. 29 Ake na Amay na gapadala ki
yaken pirmi kanen duma ki yaken. Ula a din pabay-i tak pirmi a gabuat
ta makapalipay ki kanen.” 30 Na gambal Jesus ta iling tan, tama gatuo ki
kanen.

Mga Linai Abraham

31 Na gatudlo pa Jesus i ta mga ittaw naan ta Timplo, gambal kanen
naan ta mga Judio na gapati ki kanen, “Daw magpadayon kaw ta
pagtuman ta ake na tudlo, kyo matuod ko na mga tinudluan. 32 Mlaman
nyo man kamatuuran an daw paagi ta kamatuuran an, malibri kaw.”
33 Ambal danen, “Kami i mga linai Abraham. Ula kay gapasakep naan
ta pagbeet ta bisan kino. Man-o tak gambal ka na kami malibri?”
34 Sabat Jesus, “Matuod gid, ula kaw gapasakep naan ta pagbeet
ta bisan kino, piro gambal a ki kyo na bisan kino na gabuat ta sala,
kanen an ulipen ta sala. 35 Mga suguon an dili pirmaninti na mimbro ta
panimalay ta amo danen, piro mga bata ta amo pirmaninti gid. 36 Gani,
daw yaken na Bata Ta Dyos maglibri ki kyo aged dili kaw en ulipen ta
sala, malibri kaw gid.
37 “Nlaman ko na kyo yan mga linai Abraham. Piro, duma ki kyo
gaprusigir gid na ipapatay a nyo tak dili nyo mabaton ake na tudlo.
38 Pasugid ko ki kyo mga pakita ta ake na Amay ki yaken. Piro, kyo yan
gasunod kaw nang ta ambal ta inyo na amay.”
39 Ambal danen ki Jesus, “Abraham ya ame na amay.”
Sabat Jesus, “Daw kyo yan matuod na mga linai Abraham, gabuat
kaw inta ta dayad paryo ta buat din. 40 Piro, duma ki kyo gaprusigir
na ipapatay a nyo tak gasugid a ki kyo ta kamatuuran na alin ta Dyos.
Abraham ya ula gabuat paryo ta inyo na buat. 41 Pirmi kaw nang gasunod
ta buat ta inyo na amay.”
Ambal danen, “Kami matuod na mga bata ta Dyos tak Dyos nang gid
matuod nay na Amay.”
42 Ambal Jesus ki danen, “Daw Dyos inyo na Amay, palanggaen a nyo
inta tak yaken alin ta Dyos. Giling a ta kalibutan i alin ki kanen. Dili ake
nang na liag na miling a ta kalibutan i. Giling a di tak Dyos gapadala
ki yaken. 43 Man-o tak ula kaw kaintindi ta ake na ambal? Ula kaw

---

[y] **8:28** Na gambal Jesus *ipadatas,* beet din ambalen na ipadatas kanen an na ilansang naan ta krus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaintindi tenged dili kaw miag na magpati ta ake na tudlo. 44 Paryo kaw
gid ta inyo na amay na Satanas. Daw ino liag din, yon man liag nyo na
buaten. Alin ta una, kanen sikad magpatay ta mga ittaw daw ula kanen
gambal ta matuod tak dili kanen miag na magtuman ta kamatuuran na
pulong ta Dyos. Ugali din sikad magbula tak kanen alinan ta tanan na
bula. 45 Piro, yaken gasugid ki kyo ta kamatuuran daw yon tenaan na ula
kaw gapati ki yaken. 46 Ula bisan isya ki kyo makaambal na may sala a.
Gasugid a nang ta kamatuuran. Man-o tak dili kaw pa mapati ki yaken?
47 Daw kino bata an ta Dyos, gapati kanen ta ambal ta Dyos. Ula kaw
gapati ki yaken tenged Dyos an dili inyo na amay."

Mas Datas Katengdanan Jesus Kaysa Ta Katengdanan Abraham

48 Na pambalan Jesus mga Judio an na Dyos an dili iran na amay tenged
ula danen gapati ki Jesus, gambal danen an ki kanen, "Igo ame na ambal
na kaon yan Samaritano[z] daw naseddepan ka man ta malain na ispiritu."
49 Ambal Jesus, "Ula a naseddepi ta malain na ispiritu. Padayaw ko
nang ake na Amay, piro pagayyaan a nyo. 50 Ula a gangita na dayawen a
ta mga ittaw. Piro, ake na Amay liag din na yaken i dayawen daw kanen
nang mag-ukom ta mga ittaw na gapagayya ki yaken. 51 Sigurado gid na
mga gapagayya ki yaken silutan, piro gambal a ki kyo na bisan kino na
magtuman ta ake na mga tudlo, dili en mapatay."
52 Ambal danen ki Jesus, "Sigurado kay gid na kaon naseddepan ta
malain na ispiritu tak gambal ka pa na mga ittaw na gatuman ta tudlo
no dili en mapatay. Nlaman nay na tanan na mga ittaw mapatay. Bisan
na gatuman Abraham ta Dyos anay pa sa, napatay man gyapon kanen
an daw napatay man mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta
Dyos. 53 Ino beet no ambalen? Salig no na mas datas pa katengdanan no
kaysa ta katengdanan ta ate na kaapuan na Abraham daw mga prupita?
Napatay man en danen tanan. Ino isip no parti ta imo na kaugalingen?"
54 Sabat Jesus ki danen, "Daw yaken nang magdayaw ta ake na
kaugalingen, ula pulos. Piro, ake na Amay na pambal nyo na inyo man
na Amay, kanen mismo gadayaw ki yaken. 55 Dili nyo kala ake na Amay,
piro kanen kala ko. Alimbawa, daw mag-ambal a na ula a kakala ki
kanen, magparyo a man ki kyo na mga bula. Piro, kala ko gid kanen an
daw patuman ko iya na mga ambal. 56 Anay pa sa, nalipay gid ate na
kaapuan na Abraham tak gapaabot kanen an na makita a din na mabot a
ta kalibutan i. Ta matuod, nakita a din en daw nalipay gid kanen ya."
57 Ambal danen ki Jesus, "Tenged ula ka pa gaidad ta singkwinta, dili
kay mapati na nakita no Abraham ya."

---

[z] **8:48** Mga Samaritano ya pakebes ta mga Judio. Ta pag-ambal ta mga Judio na Jesus an Samaritano, pakebes danen kanen an.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

58 Sabat Jesus, “Matuod gid na ula a pa gaidad ta singkwinta, piro
gambal a ki kyo na bag-o pa natao Abraham ya, yaken i anen en.”
59 Tenged ta ambal Jesus, gatimod danen an ta mga bato aged timbagen
kanen an asta na mapatay.[a] Piro, Jesus i galin dayon naan ta mga ittaw
daw gagwa kanen an ta Timplo.

Pagpaayad Jesus Ta Mama Na Natao Na Bulag

9 1 Na gapanaw Jesus i daw iya na mga tinudluan, may nakita danen
na mama na bulag alin ta pagtao. 2 Mga tinudluan an gainsa ki
Jesus, “Mistro, man-o tak mama an natao na bulag? Iya na sala? Sala ta
iya na ginikanan?”
3 Sabat Jesus, “Dili tenged ta iya na sala daw dili man tenged ta sala
ta iya na ginikanan. Bulag kanen an aged may makita na katingalaan
na buaten ta Dyos naan ki kanen. 4 Daw adlaw, mga ittaw gaubra, piro
daw kilem, dili en danen kaubra. Beet ambalen ko daw may uras ki pa
na mubra, dapat na buaten ta daw ino liag ta Dyos na gapadala ki yaken
tak mabot uras na dili ta en mabuat. 5 Mintras naan a pa ta kalibutan
i, yaken ilaw para ta tanan na mga ittaw tak gapapawa a ta isip ta mga
ittaw.”
6 Pag-ambal Jesus, gaileb kanen naan ta basak daw gabuat kanen ta
lunang. Papaid din lunang an naan ta mata ta bulag. 7 Ambal din naan
ta bulag, “Miling ka naan ta may waig ya na alin ta tuburan Siloam daw
maglam-os.” Siloam beet ambalen padala.
Pag-ambal Jesus, giling dayon dya bulag an daw galam-os. Kakita en
kanen an daw gapanaw muli.
8 Pag-uli din, nakita kanen an ta mga silingan din daw mga ittaw na
kakita ki kanen na gapalimos pa dati kanen an. Ambal danen, “Di' ba
yan mama na pirmi gamungko na gapalimos?” 9 Ambal ta duma, “Kanen
yan.” Piro, duma an gambal, “Dili kanen nya. Basi paryo nang danen an
ta sura.”
Ambal ta mama an, “Yaken mama na dati gapalimos.”
10 Painsaan danen mama an, “Ino paagi na nayad imo an na mata?”
11 Sabat ta mama, “Ittaw ya na paumaw na Jesus gabuat ta lunang daw
papaid din naan ta mata ko i. Pasugo a din na miling naan ta may waig
ya na alin ta tuburan Siloam daw maglam-os. Giling a man dya daw
galam-os. Yon en na kakita aren.”
12 Painsaan danen mama an, “Indya en kanen ya na gapaayad ki kaon?”
Sabat ta mama, “Inday, ula a nalam.”

---

[a] **8:59** Gusto ta mga ittaw na timbagen danen Jesus an tak iling tan silot ta bisan kino na iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos. Salig danen na ambal Jesus insulto ta uturidad ta Dyos tak beet ambalen ta iya na ambal na kanen an Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pag-imbistigar Ta Mga Pariseo Ta Mama Na Nayad

13-14 Adlaw na pabuat Jesus lunang ya daw paayad din mata ya ta
mama na bulag, yon man Adlaw Ta Pagpuay. Mama ya na nayad padala
ta mga ittaw naan ta mga Pariseo. 15 Pagkita ta mga Pariseo ta mama an,
painsaan danen daw ino paagi na naayad iya na mata.
Sabat ta mama, "Papairan din ta lunang mata ko i daw galam-os a.
Anduni kakita aren."
16 Ambal ta pila na mga Pariseo, "Ittaw ya na gapaayad ta imo an na
mata dili alin ta Dyos tak ula kanen gatuman ta mga sugo parti ta Adlaw
Ta Pagpuay."
Piro, duma an na mga Pariseo gambal, "Ittaw na gapaayad ta bulag
i ula kanen kasala tak mga ittaw na gabuat ta sala dili makabuat ta
katingalaan paryo ta nabuat din." Mga Pariseo an galalisay tak ula
gaparyo iran na isip parti ki Jesus.
17 Gainsa danen ta mama na nayad en, "Ino maambal no parti ta ittaw
ya na gapaayad ta imo na mata?"
Sabat ta mama, "Kanen an isya na prupita."
18 Danen na mga manugdumala ta Judio na gainsa ta mama an, ula
danen gapati na dati bulag kanen an daw anduni kakita en. Tenged ula
danen gapati, paumaw danen ginikanan din ya 19 daw painsaan danen,
"Bata nyo ni? Matuod na kanen natao na bulag? Man-o tak kakita en
kanen an anduni?"
20 Sabat ta ginikanan din, "Matuod na kanen bata nay daw natao
kanen na bulag. 21 Piro, ula nay nlami daw ino paagi na kakita kanen
an daw kino gapaayad ta iya na mata. Insaan nyo kanen an tenged
may idad man en daw nalam man en kanen magsabat parti ta iya na
kaugalingen." 22 Iling tan sabat ta iya na ginikanan tak adlek danen an
ta mga manugdumala ta Judio na gakuntra ki Jesus tenged nasapulan en
ta mga manugdumala na daw kino mag-ambal na Jesus an Pinili Ta Dyos
Na Mag-ari, bawalan danen na melled naan ta mga balay tipunan ta mga
Judio. 23 Yon tenaan na gambal ginikanan ta bulag an na insaan kanen
an ta mga manugdumala tenged may idad man en kanen an.
24 Pagtapos danen ta pag-isturya ta ginikanan ya ta mama na nayad,
paumaw danen isab mama ya na nayad daw pambalan danen, "Mag-
ambal ka ta matuod parti ta ittaw ya na gapaayad ki kaon tak Dyos
gamati ki kaon. Nlaman nay na kanen makasasala na ittaw."
25 Sabat ta mama, "Ula ko nlami daw ittaw ya na gapaayad ki yaken
makasasala. Basta nlaman ko na dati yaken i bulag, piro anduni kakita
aren."
26 Painsaan danen mama an, "Ino pabuat din ki kaon? Ino paagi na
paayad din mata no an?"

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Sabat ta mama, “Gasugid aren ki kyo, piro dili kaw mapati. Man-o
tak gusto nyo mamati isab ta ambal ko? Gusto nyo man taan na kyo
maimo man na mga tinudluan ta ittaw ya na gapaayad ki yaken?”
28 Pag-ambal ta mama, painsultuan danen kanen an, “Kaon yan iya na
tinudluan, piro kami i a mga tinudluan Moises. 29 Nlaman nay na Dyos an
gambal ki Moises ya anay pa sa. Piro, daw parti ta ittaw ya na gapaayad
ki kaon, ula nay nlami daw taga indi kanen an.”
30 Sabat ta mama, “Impusibli na ula nyo nlami daw taga indi ittaw na
ya. Tenged kanen gapaayad ta ake na mata, nlaman ta na kanen an alin ta
Dyos. 31 Nlaman ta na kanen dili makasasala tak ula gatabang Dyos an ta
mga makasasala na ittaw. Gatabang nang Dyos an ta mga gasimba ki kanen
daw gatuman ta iya na kabebet-en. 32 Umpisa pa sa bag-o nabuat kalibutan
i, anduni nang may ittaw na gapaayad ta ittaw na bulag alin ta iya na
pagtao. 33 Ula duma makapaayad ta bulag daw dili, ittaw na alin ta Dyos.”
34 Ambal danen, “Alin ta pagtao no makasasala ka en.[b] Man-o tak
gatudlo ka pa ki kami?”
Pagtapos danen ta pag-ambal ta mama an, papalin danen kanen ya
naan ta balay tipunan.

Mga Ula Gasalig Ki Jesus

35 Na nlaman Jesus na papalin ta mga manugdumala mama ya na
paayad din, papangita din. Pagkita din ta mama ya, painsaan din, “Gatuo
ka ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan?”
36 Sabat ta mama, “Sir, sugiran a no daw kino kanen an aged magtuo a
ki kanen.”
37 Ambal Jesus, “Anduni nakita no en kanen an tak yon man yaken
mismo na gaisturya ki kaon.”
38 Ambal ta mama, “Ginuo, gatuo a.” Pag-ambal din, dayon kanen
galuod daw gadayaw ki Jesus.
39 Ambal Jesus, “Giling a di ta kalibutan i para mlaman paagi ki
yaken daw kino kakala gid ta Dyos daw kino man ula an kakala ta Dyos.
Mga ittaw an na ula kakala ta Dyos, danen an paryo ta mga bulag na
paayaren ko pa aged makakita. Mga ittaw an a na gambal na danen an
kakala gid ta Dyos, danen an paryo ta mga ittaw na salig danen na kakita
danen an piro ipakita ko na danen mga bulag pa.”
40 Mga Pariseo na kamati ta ambal Jesus, insa danen, “Beet ambalen no
na kami i mga bulag man?”
41 Sabat Jesus, “Daw ula nyo inta nlami kamatuuran na pulong ta
Dyos, dili kaw usgaran na may sala kaw. Piro, tenged na gambal kaw na

---

[b] **9:34** Pagpati an ta mga Judio na daw matao ittaw na bulag, yon silot ki kanen tenged ta mga sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nlaman nyo en kamatuuran na pulong ta Dyos, kyo yan pausgaran en na
may sala tak ula kaw gapati ki yaken."

Jesus Paumaw Na Matuod Na Manugbantay Ta Mga Karniro

10 1 Gambal pa Jesus i naan ta mga Pariseo, "Igo gid na kyo yan
pausgaran en na may sala tak ula kaw gapati ki yaken daw
sugiran ta kyo na daw may ittaw na magselled naan ta turil ta mga
karniro na ula gaagi naan ta gangaan tak gakatay nang, yon na ittaw
manakaw daw tulisan. 2 Piro, manugbantay ta mga karniro naan gid
gaagi ta gangaan. 3 Kanen an paselleren ta manugbantay ta gangaan daw
iya na kagi kala gid ta mga karniro. Umawen din iya na mga karniro ta
iran na mga ngaran daw dleen din mwa na kanen gauna ki danen. 4 Na
napagwa din en tanan din na karniro, kanen an gauna na miling naan ta
paalaban daw mga karniro gasunod ki kanen tak kala danen iya an na
kagi. 5 Mga karniro an dili munod ta ittaw na dili danen kala. Magpadyo
danen an ki kanen tak dili danen kala kagi an ta dili manugbantay ki
danen."
6 Pagmati ta mga Pariseo ta paanggid na isturya, ula danen kaintindi
daw ino beet din ambalen.
7 Ambal pa Jesus paagi ta paanggid, "Mga karniro an iling gid tan
daw sugiran ta kyo na yaken gangaan na agian ta mga karniro. 8 May
mga ittaw na gatudlo una ki yaken, piro ula gatudlo ta kamatuuran daw
dili man dapat patian. Danen paryo ta mga manakaw daw tulisan na
ula pamatii ta mga karniro. 9 Yaken gangaan. Daw kino magpasakep ta
Dyos paagi ki yaken, kanen an maluwas na paryo kanen ta karniro na
magselled naan ta turil daw mwa man na mangita ta kan-enen na ula
may malain na matabo ki kanen.
10 "Manakaw an na ittaw, tuyo din ta pag-iling naan ta mga karniro
aged magnakaw, magpatay daw magsamad. Piro yaken i a, giling a di
ta kalibutan i aged kabui an na ula katapusan maangken ta mga ittaw.
Subla pa ta maisip daw ino kadayad ta kabui an na ula katapusan."
11 Ambal pa gid Jesus, "Yaken masaligan na manugbantay ta mga
karniro. Masaligan na manugbantay, ialad din iya na kabui asta ta
kamatayen aged maluwas iya na mga karniro. 12 Piro, manugbantay an na
pasuulan nang dili gid paryo ta manugbantay na tag-iya. Daw makita ta
pasuulan na manugbantay na may gapanekeb na ayep na gaprani ta mga
karniro, dilian din mga karniro an daw mlagan. Mga karniro an tekeben
daw mawas-ag man danen an. 13 Pasuulan na manugbantay gadlagan
tak ula nang bali ki kanen mga karniro an tenged kanen pasuulan nang
na magbantay. 14 Piro yaken i a, masaligan a na manugbantay ta mga
karniro daw mga ittaw na sakep ki yaken paryo ta mga karniro ko. Kala
ko danen an daw kala a man danen 15 paryo na kala a ta Dyos Amay daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen an kala ko man. Ialad ko ake na kabui asta ta kamatayen para ta
mga ittaw na pakabig ko na ake na mga karniro. 16 May duma a pa na
mga karniro[c] na ula natingeb naan ta yi na turil. Kinanglan na dleen ko
man danen an naan ki yaken. Danen an mamati man ta ake na kagi daw
magsunod man ki yaken aged tanan ko na mga karniro mag-isya nang en
naan ta isya na paneng daw manugbantay.
17 "Yi tenaan na yaken i, palangga a ta ake na Amay: Ialad ko ake na
kabui na mapatay a para mabui a man isab. 18 Ula may makapatay ki
yaken daw dili ko itugot. May matareng a na ialad ko ake na kabui daw
may matareng a man na mabui isab tak yi sugo ta ake na Amay."
19 Tenged ta ambal Jesus, ula gaparyo isip ta mga Judio parti ki kanen.
20 Tama na mga Judio gambal, "Naseddepan kanen an ta malain na
ispiritu daw buang man en. Man-o tak mamati ki pa ki kanen?" 21 Piro,
duma an a gambal, "Ittaw na naseddepan ta malain na ispiritu dili
makatudlo paryo ta tudlo din daw dili man makapaayad ta ittaw na
bulag."

Pagsikway Ki Jesus Ta Duma Na Mga Manugdumala Ta Judio

22 Timpo ta tagtignaw, gasilibrar mga Judio ta pista naan ta Jerusalem
na paumaw na Pista Ta Pag-alad Ta Timplo.[d] 23 Ta timpo ta yon man na
pista, Jesus i gapanaw naan ta isya na balkon naan ta Timplo na paumaw
na Balkon Solomon.[e] 24 Na gapanaw kanen dya, may mga manugdumala
ta Judio na gatipon libot ki kanen daw gainsa, "Ino pa gid kalugayen
paglikem no ki kami daw kino ka? Ambalen no ki kami na maintindian
nay gid daw kaon yan Pinili Ta Dyos Na Mag-ari."
25 Sabat Jesus ki danen, "Nasugiran ta kyo en daw kino a, piro dili
kaw mapati. Mga katingalaan na papabuat ta ake na Amay ki yaken
pamatuod daw kino a gid. 26 Piro, dili kaw mapati ki yaken tak kyo dili
isya ta ake na mga ittaw na pakabig ko na ake na mga karniro. 27 Mga
ittaw na pakabig ko na ake na mga karniro gamati ki yaken. Danen an
kala ko daw gasunod man danen an ki yaken. 28 Paatagan ko danen an
ta kabui na ula katapusan daw dili man en danen maageman silot an na
ula katapusan. Ula bisan kino na mag-agaw ki danen naan ki yaken 29 tak
Dyos na makagagaem na labaw ta tanan patugyan din danen an naan
ki yaken daw ula bisan kino man na mag-agaw ki danen naan ki kanen.
30 Yaken daw ake na Amay isya nang."

---

[c] **10:16** *Duma pa na mga karniro* na pambal Jesus beet ambalen mga ittaw na dili-Judio.
[d] **10:22** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Pag-alad Ta Timplo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [e] **10:23** *Balkon Solomon* wayang daw naan ta sular ta Timplo na naan dapit ta sennangngan. Mga ligi ta Balkon Solomon alin ta saag asta ta atep daw kadatasen ta mga ligi mga dusi mitros. Balkon Solomon dili nang para ta mga Judio tak para man ta tanan na mga ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31 Pagmati ta mga manugdumala ta Judio dya ta ambal Jesus, gatimod
danen isab ta mga bato aged timbagen Jesus asta na mapatay. 32 Ambal
Jesus ki danen, “Napakita ko en ki kyo tama na mga katingalaan na
dayad na papabuat ta ake na Amay ki yaken. Ino nabuat ko na sala na
timbagen a nyo?”
33 Sabat danen, “Timbagen nay kaon yan dili tenged ta dayad no na
mga buat. Timbagen nay kaon yan tenged imo an na ambal insulto ta
uturidad ta Dyos tak kaon ittaw nang, piro gambal ka na kaon yan Dyos.”
34 Sabat Jesus ki danen, “Di' ba may ambal naan ta inyo na sinulat
na pulong ta Dyos na gambal Dyos an naan ta mga ittaw na danen mga
dyos?[f] 35 Nlaman ta na mga ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos
dili maimo silian. Mga ittaw na kabaton ta sinulat na pulong ta Dyos,
paambal ta Dyos na danen an mga dyos. 36 Piro yaken i a, pinili ta Dyos
na ake na Amay aged magsirbi ki kanen daw papadala a din man naan
ta kalibutan i. Man-o tak pwidi ki kyo na mga ittaw ya paambal na
mga dyos piro yaken i a, paakusaran nyo na ake an na ambal insulto
ta uturidad ta Dyos tak gambal a na yaken Bata Ta Dyos? 37 Daw paryo
inta ta inyo na isip na ake na mga pabuat dili mga papabuat ta ake na
Amay ki yaken, dapat nang na dili kaw mapati ki yaken. 38 Piro, tenged
na gabuat a ta papabuat ta ake na Amay ki yaken, dapat mapati kaw ki
yaken. Bisan ula kaw gapati ki yaken tenged ta mga ambal ko, magpati
kaw inta ki yaken tenged ta mga katingalaan na nabuat ko. Daw magpati
kaw ki yaken, mlaman nyo na ake an na Amay naan ki yaken daw yaken
naan man ki kanen.”
39 Pagtapos Jesus ta pag-ambal, padakep inta danen kanen an, piro
galikaw kanen an. 40 Galakted kanen an isab naan ta Suba Jordan daw
giling ta lugar na naan dya Juan dati gabautismo. Naan dya Jesus gatinir
41 daw tama na mga ittaw gaprani ki kanen. Gaisturyaay mga ittaw an,
“Ula gabuat Juan ta mga katingalaan, piro matuod gid tanan na mga
ambal din parti ki Jesus.” 42 Tama na mga ittaw dya gatuo ki Jesus.

Pagmati Jesus Na Lazaro Gamasakit

11 1 May mama na gamasakit na ngaran din Lazaro na taga-Betania.
Yon na Betania banwa na naan dya gistar Maria daw iya na utod
na Marta. 2 Maria i, kanen Maria na ta uryan magbubo ta paammot naan
ta batiis Ginuo Jesus daw pairan din man ta iya na buok.[g] Kanen man
Maria na utod Lazaro ya na gamasakit.
3 Mag-utod ya na danen Maria daw Marta may pasugo na miling ki
Jesus daw ambalen ki kanen iran na tugon, “Ginuo, pinalangga no ya na

---

[f] **10:34** Mga Salmo 82:6 [g] **11:2** Naan ta Juan 12:1-11 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagbubo Maria ta paammot naan ta batiis Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

arey gamasakit." 4 Na pasugiran Jesus i na Lazaro ya gamasakit, ambal
din, "Risulta ta masakit Lazaro dili katapusan ta iya na kabui. Risulta
ta iya na masakit na makita ta mga ittaw katingalaan na buat ta Dyos
daw mapakala man danen na daw ino naan ta Dyos naan man ta Bata Ta
Dyos."
5 Mag-utod i na Marta, Maria daw Lazaro palangga gid Jesus. 6 Tapos
na nasugiran Jesus i na Lazaro ya gamasakit, palambay din anay darwa
adlaw na naan kanen an ta lugar na patiniran din. 7 Paglambay ta darwa
na adlaw, gambal Jesus i ta mga tinudluan din, "Manaw ki en. Malik ki
naan ta Judea."
8 Ambal ta mga tinudluan din, "Mistro, di' ba ta pila nang ya na adlaw
patimbag ka inta na patayen ta mga manugdumala ta Judio?[h] Man-o abi
na malik ka pa dya?"
9 Ambal Jesus, "Dili kaw madlek. Di' ba ta isya adlaw may dusi uras na
pawa? Gani, bisan kino na manaw na adlaw pa, dili kanen an makaragpa
tenged pawa pa adlaw an.[i] 10 Piro, bisan kino na manaw na kilem en,
makaragpa kanen an tak delem."
11 Ambal pa Jesus ta mga tinudluan din, "Lazaro ya na ate na arey
gatunuga nang. Ilingan ko dya kanen ya daw pukawen."
12 Ambal ta iya na mga tinudluan, "Ginuo, daw gatunuga nang Lazaro
ya, mayad pa kanen ya." 13 Iling tan iran na ambal tak salig danen na
gatunuga nang Lazaro ya. Piro, beet ambalen Jesus na Lazaro ya patay
en.
14 Gani, gambal kanen i ki danen na maintindian gid danen, "Lazaro ya
patay en. 15 Piro, gapasalamat a na ula a dya na napatay kanen ya aged
daw makita nyo buaten ko, magdugang pa inyo na pagsalig ki yaken.
Mos, ilingan ta en kanen ya."
16 Tomas na isya na tinudluan Jesus daw paumaw man na Kapid,
gambal kanen an ta duma din na mga tinudluan, "Mos, bisan mapatay ki
man na duma ki Jesus, muyog ki nang en ki kanen."

Jesus Alinan Ta Kabui

17 Na gabot Jesus i daw iya na mga tinudluan dani ta baryo na Betania,
namatian din na appat adlaw en nalebbeng Lazaro ya. 18 Kaadyuon ta
Betania an alin ta Jerusalem daw panawen ula isya uras.[j] 19 Tama na mga
Judio gasud-o ki Marta daw Maria aged lingawen tenged napatay utod ya
danen.

---

[h] **11:8** Naan ta Juan 8:59 daw 10:31 pwidi nyo mabasa parti ta pagtimbag inta ta mga bato ki Jesus. [i] **11:9** Paagi ta paanggid na paisturya Jesus, beet din ambalen na ula may malain na matabo ki danen naan ta Judea. [j] **11:18** Ula isya uras na panaw paryo man ta kaadyuon na mga tallo kilumitro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Na namatian Marta na Jesus mabot, gapanaw kanen an na mugat.
Piro, Maria i a gapabilin naan ta iran na balay. 21 Ambal Marta ki Jesus,
“Ginuo, daw anen ka di inta, ula napatay ame na utod. 22 Piro, nlaman ko
na bisan napatay en Lazaro ya, anduni iatag man gyapon ta Dyos ki kaon
daw ino pangayuon no.”
23 Dayon ambal Jesus, “Inyo na utod mabannaw.”
24 Ambal Marta, “Nlaman ko na kanen ya mabannaw naan ta
katapusan na adlaw na bannawen ta Dyos mga patay.”
25 Ambal Jesus, “Yaken i magbannaw ta mga patay daw yaken man
mag-atag ta kabui. Daw kino na gatuo ki yaken, bisan mapatay kanen an,
mabui man gyapon. 26 Daw kino kaangken ta kabui na ula katapusan tak
gatuo ki yaken, dili en kanen an mapatay. Gapati ka ta ambal ko?”
27 Sabat Marta, “Ee, Ginuo. Gapati a gid na kaon Pinili Ta Dyos Na Mag-
ari daw kaon man Bata Ta Dyos na papaabot nay na miling ta kalibutan
i.”
28 Pagtapos Marta ta ambal ki Jesus, guli kanen naan ta iran na balay
daw paumaw din na marani Maria an na utod din daw pasugiran din
na inay nang kagi din, “Anen en Mistro daw pumaw ka din.” 29 Pagmati
Maria, dayon kanen tindeg daw manaw na mugat ki Jesus. 30 Na gapanaw
Maria, ula pa kabot Jesus i naan ta Betania. Naan pa kanen ta lugar na
naan dya gakitaay kanen daw Marta. 31 Mga Judio na galingaw ki Marta
daw Maria, gasunod man ki Maria tak nakita danen na gadali-dali kanen
na mindeg daw manaw. Salig danen na Maria miling ta lebbengan Lazaro
aged naan dya magal.
32 Gabot Maria i ta lugar na naan dya Jesus. Pagkita din ki Jesus,
galuod kanen an naan ta batiisan Jesus daw gambal, “Ginuo, daw anen
ka di inta, ula napatay ake na utod.”
33 Na nakita Jesus na Maria an gagal asta mga Judio na gakuyog ki
Maria, nasebean kanen i daw natandeg gid iya na tagipusuon. 34 Gainsa
kanen i ki danen, “Indi nyo palebbenga Lazaro ya?”
Sabat danen, “Mos, Ginuo. Tudlo nay ki kaon.”
35 Jesus i gagal. 36 Gambal mga Judio an na naan dya, “Lagen nyo.
Palangga din gid Lazaro.” 37 Piro, duma an gambal, “Papaayad gani
Jesus mata ta bulag ya. Man-o tak Lazaro ya a ula din paayara para dili
mapatay?”
38 Nasakitan gid Jesus i na gabot kanen naan ta lebbengan Lazaro.
Lebbengan Lazaro isya na kwiba na pasaraan ta bato. 39 Ambal Jesus,
“Ligiren nyo bato an.”
Sabat Marta na utod Lazaro, “Ginuo, sikad bao en kanen an tak appat
en adlaw na nalebbeng.”
40 Ambal Jesus ki Marta, “Di' ba gambal aren ki kaon na daw magsalig
ka ki yaken, makita no katingalaan na buaten ta Dyos?”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41 Pag-ambal Jesus, paligid danen bato ya. Gangad Jesus ta langit
daw gambal, “Amay, gapasalamat a ki kaon tenged gamati ka ki yaken.
42 Nlaman ko man na pirmi ka gamati ki yaken, piro iling tan ambal ko
aged mapati mga ittaw di na kaon gapadala ki yaken.”
43 Pagtapos Jesus ta pagpangamuyo, patuduan din iya na kagi na
gambal kanen an, “Lazaro, mwa ka.” 44 Dayon gagwa Lazaro an na iya
na lima daw batiis nableberan ta tila na panglebbeng daw naputos man
iya an na waleng ta panyo na lapad. Ambal Jesus ta mga ittaw dya,
“Badbaran nyo kanen an aged kapanaw.”

Malain Na Plano Kuntra Ki Jesus
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

45 Na napatay Lazaro, tama na mga Judio gasud-o ki Maria daw kakita
man ta pagbannaw Jesus ki Lazaro. Tenged ta iran na nakita, gatuo
danen an ki Jesus. 46 Piro, duma an a ki danen giling naan ta mga Pariseo
daw gasugid na Lazaro ya pabannaw Jesus.
47 Mga Pariseo na pasugiran ta mga ittaw parti ta nabuat Jesus daw
mga manugdumala na mga pari man gapaumaw ta mga mimbro ta
Sanedrin na kadatasan na kunsiyo ta mga Judio aged magsapol danen
an. Gaisturyaay danen an, “Ino buaten ta tak ittaw na ya gabuat ta sikad
tama na mga katingalaan? 48 Daw largaan ta nang kanen an ta iya na
mga buat, tanan na mga ittaw magpati na kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-
ari. Sulungon ki gid ta mga Romanen daw gubbaen danen Timplo ta ate
na Dyos daw samaren man ate na nasyon.”[k]
49 Naan man dya ta iran na pagsapol pinakadatas na manugdumala
ta mga pari ta yo na taon. Ngaran din Caifas. Ambal din ta mga
manugdumala, “Paryo kaw inyo ula kaintindi. 50 Ula nyo naintindii na
mas dayad daw isya nang na ittaw mapatay para ki kiten na mga paryo
din na Judio kaysa mapatay tanan na mga ittaw ta ate na nasyon.” 51 Ula
kanen gambal ta iya nang na isip tak pabetang ta Dyos naan ta iya na isip
daw ino ambalen din bilang kanen pinakadatas na pari ta yo na taon. Iya
na paambal beet ambalen na mapatay Jesus para ta mga paryo din na
mga Judio. 52 Piro, dili beet ambalen na mapatay Jesus para ta mga Judio
nang. Beet ambalen man na mapatay Jesus para ta tanan na mga ittaw
na maimo na mga bata ta Dyos na naan alin ta lain-lain na mga lugar
aged mga Judio daw dili-Judio man mag-isya danen tanan. 53 Umpisa sa

---

[k] **11:48** Ta timpo Jesus, galaem mga Judio na daw mabot Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, kanen magdumala ta mga sundalo daw pirdien din mga Romanen daw paalinen din danen an naan ta lugar ta mga Judio. Ta isip ta mga manugdumala ta Judio basi may plano Jesus daw iya na mga tinudluan na magbatok ta gubirno ta Roma. Daw magbatok danen, mga sundalo ta gubirno ta Roma magbales daw samaren man danen nasyon ta mga Judio.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na adlaw, mga manugdumala ta Judio gaplano daw ino paagi na ipapatay
danen Jesus i.
54 Tenged ta plano ya danen, ula en gapakita Jesus i naan ta tama na
mga ittaw ta mga banwa ta mga Judio. Giling kanen naan ta banwa na
Efraim na dani ta lugar na ula kabalayan daw naan dya kanen gatinir na
duma ta iya na mga tinudluan.
55 Na dali nang en mabot timpo na mag-umpisa pista ta mga Judio na
paumaw na Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto, tama na mga ittaw giling
naan ta Jerusalem na alin ta duma man na mga banwa aged magtuman
ta iran na sunuran paagi ta mga sirimunya ta paglimpyo.[l] 56 Papangita
ta mga ittaw Jesus an, piro ula danen nakita. Na gatipon danen naan ta
Timplo, gainsaay danen an, "Ino ta inyo na isip? Miling taan ta pista i
Jesus ya?" 57 May sugo alin ta mga manugdumala na mga pari daw mga
Pariseo na daw kino nalam daw indi Jesus an, dapat isugid din naan ta
mga manugdumala aged ipadakep danen Jesus an.

Pagbubo Maria Ta Maalen Na Paammot Naan Ta Batiis Jesus
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

12 1 Na annem nang en adlaw bag-o ta pagsilibrar ta Pista Ta
Paglibri Alin Ta Egipto, Jesus i giling naan ta Betania na lugar
Lazaro. Lazaro i, kanen mama na pabannaw Jesus.
2 Na naan Jesus ta Betania, gaanda Lazaro daw iya na mga utod ta
ispisyal na yapon tak nalipay danen na gabot Jesus an. Marta an gasirbi
daw Lazaro i isya ta mga gaduma ki Jesus na gakaan.
3 Maria i gakamang ta tenga litro ta puro na paammot na maalen na
buat alin ta tanem na nardo. Pabubo din naan ta batiis Jesus daw batiis
ya papairan din man ta iya na buok. Bilog na balay gaenneb gid ta
ammot.
4 Naan man dya Judas Iscariote[m] na isya na tinudluan Jesus. Kanen
tinudluan na ta pila nang en na adlaw magtraydor ki Jesus. Gariklamo
kanen an na ambal din, 5 "Man-o tak ula pabligya paammot an aged iatag
kwarta an naan ta mga imol? Bayad ta yan na paammot tallo gatos na
sinsilyo na pilak."[n] 6 Iling tan ambal Judas dili tenged na naluoy kanen
an ta mga imol. Ambal din iling tan tak kanen an manakaw. Kanen gaibit
ta kwarta danen Jesus daw pirmi din pakamangan.

---

[l] **11:55** Mga Judio, may sunuran parti daw ino dapat buaten aged bilangen danen an na 'limpyo'. Daw bilangen danen na limpyo beet ambalen na pwidi en danen an marani ta Dyos aged simbaen kanen an. Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo.* [m] **12:4** May pasaysay parti ta *Iscariote* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Juan 6:71. [n] **12:5** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo singko, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Ambal Jesus, “Largaan nyo nang Maria an tak patagana din paammot
na i para ta iya na pagpriparar ta lawa ko para ta ake na lebbeng.[o] 8 Mga
imol an pirmi nyo duma, piro yaken i a, dili en maglugay na duma ki kyo.”
9 Tama na mga Judio kamati na Jesus naan ta Betania daw giling
man danen dya. Piro, dili nang tenged ki Jesus giling danen dya tak
gusto man danen na makita Lazaro ya na pabannaw Jesus. 10 Mga
manugdumala na mga pari gaplano na Lazaro an ipapatay man danen.[p]
11 Tenged ta pagbannaw ki Lazaro, tama na mga Judio ula en gasunod ta
tudlo ta mga manugdumala. Gatuo danen an ki Jesus.

Pagselled Jesus Naan Ta Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

12 Sunod na adlaw pagtapos danen Lazaro ta pag-iwat ta ispisyal na
yapon para ki Jesus, sikad tama na mga ittaw namista naan ta Jerusalem
daw nabalitaan man danen na Jesus an miling dya. 13 Gakamang
mga ittaw an ta mga daon ta kaoy na palma[q] daw gapanaw danen na
magsugat ki Jesus naan ta gwa ta syudad. Ta iran na pagsugat, gasinggit
danen, “Dayawen ta Dyos an! Dayawen gabot an na papadala ta Ginuo
Dyos! Dayawen Ari ta mga linai Israel!”[r]
14 Gasugo Jesus na dlaan kanen an ta isya na bata pa na asno daw
gasakay kanen an. Pabuat din an paryo gid ta ambal naan ta sinulat na
pulong ta Dyos:
15 “Kyo na naan ta syudad Sion,[s] dili kaw madlek
tak anduni inyo na ari mabot en
na gasakay ta bata pa na asno.”[t]
16 Ta primiro, mga tinudluan Jesus ula pa danen naintindii daw ino
beet ambalen ta mga natabo ta pag-iling Jesus naan ta Jerusalem. Piro,
pagbannaw ki Jesus daw pagbalik din naan ta langit, nademdeman
danen ambal ya naan ta sinulat na pulong ta Dyos parti ki kanen daw
naintindian man danen na ambal ya parti ki kanen natuman gid paagi ta
mga natabo ta pag-iling din naan ta Jerusalem.

---

[o] **12:7** Ta timpo Jesus, paammot na nardo pagamit nang para pangbanyos ta patay. [p] **12:10** Naan ta Juan 11:53 pwidi nyo mabasa na mga manugdumala ya gaplano na Jesus an ipapatay danen. [q] **12:13** *Daon ta kaoy na palma* gaanggid ta daon ta niog. Duma na mga daon ta palma pabetang ta mga ittaw naan ta dalan na agian Jesus daw duma na daon ta palma papaspas aged magtaod danen ki Jesus. Kaugalian ta mga Judio anay pa sa na dalan na agian ta ari paapinan danen aged ipakita iran an na pagtaod ki kanen. Naan ta 2 Mga Ari 9:13 pwidi nyo mabasa parti ta iling tan na kaugalian. [r] **12:13** Mga Salmo 118:26 [s] **12:15** *Jerusalem* paumaw man na *Sion*. [t] **12:15** Isaias 62:11; Zacarias 9:9 Ta timpo Jesus, daw may mabot na ari, katamaan ki danen gasakay ta dayad na kabayo aged makita ta mga ittaw na datas iran na katengdanan. Piro, Jesus an dili iling tan ta iya na pag-abot tak gasakay kanen an ta asno na ayep na pagamit para ta pangarga.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Ta adlaw na gaselled Jesus i naan ta Jerusalem, tama na mga ittaw
gasugid ta duma na mga ittaw parti ta iran na nakita na Jesus gaumaw
ki Lazaro na mwa ta lebbengan daw pabannaw din. 18 Tama na mga ittaw
gapanaw na magsugat ki Jesus naan ta gwa ta syudad tak namatian
danen na gabuat kanen ta katingalaan. 19 Mga Pariseo an gaisturyaay,
"Ula ki en mabuat. Lagen nyo, tanan na mga ittaw gasunod en ki kanen."

Pag-ambal Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen

20 May mga dili-Judio man na giling ta Jerusalem para mamista daw
magsimba ta Dyos. 21 Duma an ki danen giling ki Felipe na taga-Betsaida
na banwa na sakep ta Galilea daw gambal, "Sir, gusto nay mag-isturya ki
Jesus." 22 Pagmati Felipe, gapanaw kanen an daw pasugiran din Andres
ya. Darwa en danen gapanaw na miling ki Jesus na magsugid parti ta
ambal ya ta mga dili-Judio.
23 Pagmati Jesus ta sugid danen Felipe daw Andres, ambal din ki
danen, "Mabot en uras na Kanen i Na Alin Ta Langit Na Natao Naan
Ta Kalibutan, makala daw kino gid kanen i paagi ta iya na kamatayen.
24 Sigurado gid na mabot en uras na ya daw sugiran ta kyo na daw isya
na binni na trigo dili matanem naan ta basak, mabilin na isya nang. Piro,
daw matanem, magtubo daw mamunga ta tama.[u] 25 Daw kino gapalabi ta
iya na kabui, dili din maangken kabui na ula katapusan. Piro, bisan kino
ula gapalabi ta iya na kabui unti ta kalibutan, maangken din kabui na ula
katapusan. 26 Bisan kino na magsirbi ki yaken, kinanglan na magsunod ki
yaken aged daw indi a, anen man dya kanen an na suguon ko. Daw kino
gasirbi ki yaken, kanen tagan ta Dyos Amay ta dayad na bales."
27 Ambal pa Jesus, "Anduni, paryo ta dili ko masarangan isipen
maagian ko an daw dili ko man mlaman daw ino dapat ko na ambalen!
Amay ko, luwasen a no ta segeng na kabellay na maagian ko! Piro, tuyo
ta pag-iling ko ta kalibutan i aged maagian ko gid segeng na kabellay na
naan ta imo na plano. 28 Amay ko, ipakala no naan ta mga ittaw paagi ki
yaken daw kino gid kaon yan. Gapasakep a ta imo na kabebet-en."
Dayon may namatian na gambal na naan ta langit, "Paagi ki kaon,
napakala ko en daw kino a gid daw ipakala ko eman paagi ki kaon."
29 Mga ittaw na gatipon dya namatian man danen gambal ya na naan
ta langit. Duma ki danen gambal, "Gadageeb," daw duma an a gambal,
"May angil na gaisturya ki kanen!"
30 Ambal Jesus ta mga ittaw dya, "Ambal ya na namatian nyo dili para
ki yaken tak para nya ki kyo. 31 Anduni, gabot en timpo na mga ittaw
mausgaran en tenged ta iran na pagkuntra ta Dyos daw timpo man en

---

[u] **12:24** Beet ambalen Jesus na kanen paryo ta binni na patanem daw gatubo tak ta pila nang en na adlaw, mapatay kanen daw ilebbeng daw mabannaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mapirdi Satanas an na gapangulo ta mga ittaw na gakuntra ta Dyos.
32 Daw ibetang aren naan ta kaoy daw ipadatas[v] alin ta basak, ipakita
ko ake na kaluoy ta tanan na mga ittaw aged magtuo danen ki yaken."
33 Iling tan ambal Jesus aged mlaman ta mga ittaw daw ino na paagi iya
an na kamatayen.
34 Sabat ta mga ittaw dya ki Jesus, "Natudluan kay en na naan ta
sinulat na pulong ta Dyos may ambal na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari mabui
ta ula katapusan. Man-o tak gambal ka na naan ta plano ta Dyos na
Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan ipadatas? Kino
Kanen an Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan?"
35 Gasabat Jesus i paagi ta isya na paanggid na isturya parti ta iya
na kaugalingen, "Ula nang en lugay na ilaw i marwad en naan ki kyo.
Mintras na ilaw i anen pa ki kyo, magpadayon kaw ta inyo na pagpanaw
aged dili kaw mabutan ta delem tak bisan kino na gapanaw naan ta
delem, dili din mlaman daw indi kanen an punta. 36 Gani, magtuo kaw
ki kanen na paumaw na Ilaw mintras anen pa kanen ki kyo aged maimo
kaw na sakep ki kanen na gasunod ta iya na tudlo."
Pagtapos Jesus ta ambal, galin kanen dya daw ula en kanen gapakita
naan ki danen.

Mga Judio Ula Man Gyapon Gatuo Ki Jesus

37 Bisan nakita ta mga ittaw na tama en na katingalaan na pabuat
Jesus na pamatuod daw kino kanen an, ula man gyapon danen an gatuo
ki kanen. 38 Tenged ula danen gatuo, natuman nasulat Isaias na prupita
anay pa sa,

"Ginuo, paryas ula ittaw na gapati ta palaygay nay
daw paryas man ula ittaw na kaintindi daw ino beet ambalen ta
imo na mga buat paagi ta bakod no na gaem."[w]

39 Nasulat man Isaias daw ino tenaan na dili magtuo mga ittaw:
40 "Pabulag danen an ta Dyos
daw padessen din man iran na mga ulo
aged paryas ula danen kakita daw ula man kaintindi
tak basi daw maintindian danen, magnelsel daw marani ki yaken
daw patawaren ko danen an."[x]
41 Iling tan pasulat Isaias anay pa sa parti ki Jesus tak napakala daan
ta Dyos ki Isaias na daw ino naan ta Dyos naan man ta Pinili Ta Dyos Na
Mag-ari. Tenged napakala ki kanen, gambal kanen parti ta Pinili Ta Dyos.
42 Maskin may mga ittaw na ula gatuo ki Jesus, tama man gyapon gatuo
ki kanen asta man mga manugdumala ta Judio. Piro, mga manugdumala

---

[v] **12:32** Naan ta Juan 3:13-15 daw 8:28 pwidi nyo mabasa na Jesus an gambal na kanen an *ipadatas*. [w] **12:38** Isaias 53:1 [x] **12:40** Isaias 6:10

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an ula gaako na gatuo danen an tak adlek ta mga Pariseo tenged mga
gatuo an ki Jesus pabawalan ta mga Pariseo na melled naan ta mga balay
tipunan ta mga Judio. 43 Ula danen gaako tak palabi danen na dayawen
danen an ta mga ittaw kaysa na dayawen ta Dyos.

Tenaan Na Mga Ittaw Sintinsyaan Ta Dyos

44 Na gatudlo Jesus i naan ta mga ittaw, gambal kanen na patuduan
din iya na kagi, "Bisan kino magtuo ki yaken, kanen gatuo man ta
gapadala ki yaken. 45 Bisan kino kakita ki yaken, kakita man en ta
gapadala ki yaken. 46 Giling a di ta kalibutan i aged yaken paryo ta ilaw
na magpapawa naan ta mga ittaw para bisan kino na magtuo ki yaken,
paryo na dili en kanen an naan ta delem.
47 "Bisan kino kamati ta ake na ambal, piro ula kanen gatuman, dili
yaken magsintinsya ki kanen ta ula katapusan na silot tak ula a giling di
ta kalibutan i aged magsintinsya ta mga ittaw. Giling a di aged luwasen
ko danen an alin ta ula katapusan na silot ta Dyos. 48 Piro, mga ittaw na
gasikway ki yaken daw ula gapati ta ake na ambal, silutan danen an naan
ta katapusan na adlaw na mag-ukom Dyos an ta mga ittaw. Silutan danen
an tenged ula danen gatuman ta ake na ambal. 49 Ula a gambal ta ake
nang na liag tak Amay ko na gapadala ki yaken, kanen gasugo daw ino
ambalen ko. 50 Nlaman ko na daw mambal a naan ta mga ittaw daw ino
pasugo ta ake na Amay ki yaken na ambalen, maintindian danen daw ino
paagi na maangken danen kabui na ula katapusan. Gani, pambal ko nang
daw ino papaambal ta ake na Amay ki yaken."

Pag-ugas Jesus Ta Batiis Ta Iya Na Mga Tinudluan

13 1 Bag-o ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto, nlaman Jesus na
mabot en uras na matuman plano ta Dyos para ki kanen na malin
kanen ta kalibutan i daw malik ta Dyos na iya na Amay. Alin ta una
pagugma gid Jesus iya na mga ittaw na gasunod ki kanen daw pagugma
din man danen an asta ta katapusan.[y]
2 Na Jesus i daw iya na mga tinudluan gayapon, Judas an na bata
Simon Iscariote[z] naan en ta iya na isip na magtraydor kanen ki Jesus tak
iling tan na plano nabetang en daan Satanas naan ta iya na isip. 3 Jesus i,
nlaman din en na tanan na uturidad paatag ta Dyos na iya na Amay naan
ki kanen daw kanen alin ta Dyos daw malik man ta Dyos. 4 Tenged na
nlaman en Jesus, iling ti pabuat din: Na ula pa galin mga tinudluan din

---

[y] **13:1** Naan ta Griego nasulat mga ambal ya na daw isalyo naan ta Kagayanen na linggwai pwidi iling ti: *pagugma din asta ta katapusan.* Pwidi man iling ti: *papakita din gid ki danen daw ino kabakod iya na paggugma.* [z] **13:2** May pasaysay parti ta *Iscariote* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Juan 6:71.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ta lamisa, gatindeg kanen i daw palubbas din iya na mga pang-apaw
na bayo daw pableberan din ta twalya iya na awak. 5 Gabetang kanen
an ta waig naan ta labador daw dayon din paugasan mga batiis ta iya na
mga tinudluan daw papairan din man ta twalya na nablebed naan ta iya
na awak.
6 Na naan en kanen i ki Simon Pedro, ambal Simon Pedro, "Ginuo,
man-o tak kaon gid mag-ugas ta ake na batiis?"
7 Sabat Jesus, "Anduni dili no pa maintindian daw ino beet ambalen ta
pabuat ko, piro mabot adlaw na maintindian no en."
8 Ambal Pedro, "Dili pwidi na kaon mag-ugas ta ake na batiis."
Sabat Jesus, "Daw dili ka magpaugas ki yaken ta imo na batiis, dili ka
en ake na duma."
9 Ambal Simon Pedro, "Ginuo, daw iling tan, dili nang batiis ko ugasan
no. Ugasan no man asta ake i na lima daw ulo."
10 Ambal Jesus, "Ittaw na kalangoy en dili kinanglan mangoy isab tak
bilog din na lawa limpyo en. Batiis din nang kinanglan na ugasan isab.
Kyo yan mga limpyo en, piro dili kyo tanan." 11 Iling tan ambal Jesus na
dili tanan na tinudluan din limpyo tak nlaman din daw kino magtraydor
ki kanen.
12 Pagtapos ta pag-ugas Jesus ta iran na mga batiis, pasuksok din isab
iya na pang-apaw na bayo daw malik naan ta lamisa. Gainsa kanen
ta mga tinudluan din, "Naintindian nyo pabuat ko an ki kyo anduni?
13 Paumaw a nyo na 'Mistro' daw 'Ginuo'. Igo man tak yaken matuod nyo
na mistro daw Ginuo. 14 Tenged yaken i na inyo na Ginuo daw Mistro
gaugas ta inyo na mga batiis, dapat na kyo man mag-ugas ta batiis ta mga
duma nyo. 15 Yon alimbawa ko para sunuron nyo. 16 Dapat gid na sunuron
a nyo daw sugiran ta kyo na katengdanan ta isya na suguon dili mas
datas kaysa ta katengdanan ta amo din daw katengdanan ta isya na ittaw
na pasugo dili mas datas kaysa ta katengdanan ta gapadala ki kanen.
17 Anduni, nlaman nyo en kamatuuran na patudlo ko. Daw tumanen nyo,
maangken nyo kalipay na alin ta Dyos."

Pagsugid Jesus Parti Ta Pagtraydor Ki Kanen
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

18 Jesus i gambal pa naan ta iya na mga tinudluan, "Ake na paisturya
dili parti ki kyo tanan tak nlaman ko daw ino naan ta isip ta kada ittaw
na papili ko. Piro, kinanglan na matuman yi na ambal na naan ta sinulat
na pulong ta Dyos, 'Duma ko na gakaan na dengngan ki yaken, kanen an
magkuntra ki yaken.' 19 Anduni bag-o matabo, gasugid a daan ki kyo na
may magkuntra ki yaken aged patian nyo daw kino yaken i. 20 Sigurado
gid na yaken i pambal ko ya na yaken daw sugiran ta kyo na daw kino
magbaton ta mga ittaw na papadala ko, paryas man na yaken pabaton

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

din. Daw kino magbaton ki yaken, paryas man na pabaton din ake na
Amay na gapadala ki yaken."
21 Pag-ambal Jesus ta iling tan, sakit gid iya na nakem. Paprangka
din iya na mga tinudluan na ambal din, "Gaduma kaw anduni ki yaken
ta pagkaan, piro sugiran ta kyo na isya ki kyo magtraydor ki yaken."
22 Pagmati ta mga tinudluan Jesus, gatan-away danen an tak ula danen
nlami daw kino paambal din. 23 Isya na tinudluan Jesus na pinalangga
din naan ta iya na kilid. 24 Tinudluan na ya pasinyasan Simon Pedro na
insaan din Jesus an daw kino gid ki danen paambal Jesus.
25 Gasandig ki Jesus tinudluan an daw gainsa, "Ginuo, kino gid
paambal no ya?"
26 Sabat Jesus, "Itublok ko biak i na tinapay. Daw kino tagan ko, kanen
magtraydor ki yaken." Pag-ambal Jesus, patublok din tinapay an daw
paatag din ki Judas na bata Simon Iscariote. 27 Pagbaton Judas ta tinapay
an, gaseddep dayon Satanas ki kanen.
Ambal Jesus ki Judas, "Giran no. Buaten no en plano no an." 28 Pag-
ambal Jesus, ula bisan isya ki danen dya kaintindi daw man-o tak gambal
kanen ki Judas ta iling tan. 29 Salig ta duma na mga tinudluan na basi
Judas an pasugo nang Jesus na malit ta iran na mga kinanglanen para
ta pista daw basi man pasugo din Judas an na mag-atag ta limos naan ta
mga imol tak Judas gaibit ta iran na kwarta. 30 Pagbaton Judas ta tinapay
ya na paatag Jesus, gagwa kanen an dayon daw manaw. Kilem nya en.

Bag-o Na Sugo

31 Na galin en Judas ki danen Jesus, gambal Jesus i naan ta duma na
mga tinudluan, "Mabot en uras na Kanen i Na Alin Ta Langit Na Natao
Naan Ta Kalibutan, mapakala kanen paagi ta iya na kamatayen daw kino
gid kanen i daw paagi ki kanen mapakala man en daw kino gid Dyos an.
32 Daw mapakala paagi ki kanen daw kino gid Dyos an, dayon man kanen
i ipakala ta Dyos daw kino gid kanen an."
33 Ambal pa Jesus, "Kyo na pabilang ko na ake na mga bata, dili aren maglugay
na duma ki kyo. Mangita kaw gid ki yaken, piro dili kaw makailing ta ilingan ko
paryo ta paambal ko naan ta mga manugdumala ta Judio. 34 Gani, may bag-o a
na sugo para ki kyo: Dapat maggugmaay kaw. Daw ino ake na paggugma ki kyo,
dapat na iling man tan inyo an na paggugma ta kada isya. 35 Daw makita ta mga
ittaw na kyo yan gagugmaay, mlaman danen na kyo yan ake na mga tinudluan."

Pagsugid Jesus Na Mambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

36 Simon Pedro i gainsa ki Jesus, "Ginuo, indi ka gid punta?"
Sabat Jesus, "Anduni, dili ka pa kakuyog ki yaken ta ilingan ko, piro ta
uryan munod ka."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37 Insa Pedro, “Ginuo, man-o tak dili a kakuyog ki kaon anduni? Anda
aren na mapatay para ki kaon.”
38 Sabat Jesus ki Pedro, “Nyan salig no na anda ka gid na mapatay
para ki yaken! Dayad gid ambal no an, piro gambal a ki kaon na bag-o
magtagaok manok kani kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala.”

Katapusan Na Tugon Jesus Ta Iya Na Mga Tinudluan

14 1 Gapadayon Jesus i ta pag-ambal naan ta iya na mga tinudluan,
“Dili kaw magpalibeg. Magsalig kaw ta Dyos Amay daw magsalig
kaw man ki yaken. 2 Istaran ta ake na Amay sikad wayang na tama na
mga maistaran dya. Muna a ki kyo daw buaten ko mga dapat buaten aged
makaistar kaw dya. Matuod gid ambal ko ki kyo. 3 Tenged muna a ki kyo
daw buaten ko mga dapat buaten aged makaistar kaw dya, malik a di
daw dleen ta kyo dya aged duma kaw ki yaken. 4 Nlaman nyo en agian an
munta ta ake na ilingan.”
5 Tomas gambal ki Jesus, “Ginuo, ula kay nalam daw indi ka punta.
Gani, ino paagi na mlaman nay agian na munta ta ilingan no ya?”
6 Sabat Jesus ki Tomas, “Yaken agian, kamatuuran, daw kabui tak paagi
nang ki yaken mga ittaw marani ta Dyos Amay daw mlaman man danen
kamatuuran an parti ki kanen daw mabaton man kabui na ula katapusan.
Ula duma na paagi na mga ittaw makakala ta Dyos Amay daw makaprani
man ki kanen daw dili, paagi nang ki yaken. 7 Tenged nakala a nyo en,
makala nyo man ake na Amay. Umpisa anduni, sigurado na kala nyo daw
nakita nyo man kanen an en.”
8 Ambal Felipe ki Jesus, “Ginuo, ipakita no ki kami Dyos Amay an. Daw
makita nay kanen an, kuntinto kay en.”
9 Sabat Jesus, “Felipe, lugay aren na duma ki kyo. Man-o tak ula a no pa
gid nakala? Bisan kino na kakita ki yaken, kakita man ta Amay ko. Man-o tak
gambal ka pa na ipakita ko ki kyo ake na Amay? 10 Ino, ula ka gapati na yaken
i naan a ta ake na Amay daw ake an na Amay naan man kanen ki yaken?
Ake na mga ambal ki kyo dili alin ki yaken. Ake na mga ambal alin ta ake na
Amay na pirmi naan ki yaken. Kanen man alinan ta mga pabuat ko. 11 Kyo
yan dapat mapati na yaken i naan a ta ake na Amay daw ake an na Amay
naan man kanen ki yaken. Piro, daw dili kaw mapati ki yaken tenged ta ake
na ambal, mapati kaw ki yaken tenged ta mga katingalaan na pabuat ko.
12 “Dapat gid na mapati kaw ki yaken tenged ta mga pabuat ko daw
sugiran ta kyo na mga gatuo an ki yaken magbuat man paryo ta pabuat
ko daw magbuat man danen ta mas pa ta ake na mga nabuat tak malik
a ta ake na Amay. 13 Bisan ino pangabayen nyo ta ake na Amay tenged
sakep kaw ki yaken, buaten ko aged makala daw kino gid Dyos Amay an
paagi ki yaken na Bata din. 14 Daw mangabay kaw ta bisan ino tenged na
sakep kaw ki yaken, sigurado na buaten ko.”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangako Jesus Parti Ta Dyos Ispiritu Santo

15 Gapadayon Jesus i ta pag-ambal naan ta iya na mga tinudluan,
“Daw pagugma a nyo, magtuman kaw ta ake na mga sugo 16 daw yaken,
mangabay a naan ta Dyos Amay na magpadala kanen ta isya na sal-i
ki yaken na magduma ki kyo daw mag-ubay man ta ula katapusan.
17 Kanen na magduma ki kyo Dyos Ispiritu Santo na magtudlo ki kyo ta
kamatuuran. Mga ittaw na ula gapati ta Dyos, ula danen pabaton Dyos
Ispiritu Santo an tak dili danen kaintindi ki kanen daw dili man danen
kala. Piro kyo yan, kala nyo kanen an tak duma kanen ki kyo daw mabot
adlaw na naan en kanen an ki kyo.
18 “Dili ko pabay-an kyo yan na ula kaw duma tak malik a gid ki kyo.
19 Mga ittaw na ula gapati ta Dyos, dali nang en mabot uras na dili a
danen makita, piro kyo a, makita a nyo pa man gyapon. Tenged mabui
a isab, mabui kaw man ta ula katapusan. 20 Ta adlaw na mabui a isab,
mlaman nyo na yaken i naan a ta ake na Amay, kyo yan naan kaw ki
yaken, daw yaken i naan a ki kyo. 21 Bisan kino na paintindi din gid ake
na mga sugo daw patuman, kanen gagugma man ki yaken. Bisan kino na
gagugma ki yaken, pagugma man kanen an ta ake na Amay. Pagugma ko
man kanen an daw ipakala ko pa gid ake na kaugalingen ki kanen.”
22 Isya na tinudluan Jesus na ngaran din Judas may insa ki Jesus. — Yi
na Judas dili Judas Iscariote. — Gainsa Judas i ki Jesus, “Ginuo, man-o
tak naan no nang ki kami ipakala gid imo an na kaugalingen? Man-o tak
dili no ipakala imo an na kaugalingen naan ta tanan na mga ittaw?”
23 Sabat Jesus, “Daw kino gagugma ki yaken, tumanen din ake na mga
ambal. Daw iling tan buaten din, Amay ko an maggugma ki kanen daw
yaken i daw ake an na Amay naan kay ki kanen na kanen paryo balay
na ame na istaran. 24 Piro, bisan kino na ula gagugma ki yaken, ula din
tumana ake na mga ambal. Ake na ambal na namatian nyo dili alin ki
yaken tak naan alin ta ake na Amay na gapadala ki yaken.
25 “Yon pasugid ko en daan ki kyo mintras anen a pa di duma ki kyo.
26 Isya an na magduma ki kyo na yon man Dyos Ispiritu Santo na ipadala
ta Dyos Amay naan ki kyo na sal-i ki yaken, kanen an magtudlo ki kyo ta
tanan na mga kinanglan na mlaman nyo parti ta ake na mga ambal daw
kanen man magpademdem ki kyo ta tanan na mga paambal ko.
27 “Tawwayen ko inyo na nakem. Katawwayan na iatag ko ki kyo paryo
ta katawwayan ta ake na nakem. Mga ittaw na ula gapati ta Dyos, dili
danen makaatag ki kyo ta iling sa na katawwayan. Dili kaw magpalibeg
daw dili kaw man madlek. 28 Namatian nyo ambal ko ki kyo na
mabilin ta kyo, piro malik a man. Daw matuod na pagugma a nyo, inta
magkalipay kaw tak miling a ta ake na Amay na iya na katengdanan mas
datas pa kaysa ta ake na katengdanan. 29 Pasugid ko daan ki kyo na malik

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a ta ake na Amay bag-o matabo na malik a aged daw matabo en na paryo
gid ta ake na ambal, magtuo kaw ki yaken.
30 "Dili aren maglugay na mag-ambal ki kyo tak mabot di en Satanas
na gapangulo ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos. Ula kanen an uturidad
na magdumala ki yaken. 31 Piro, mabaton ko tanan na mga matabo ki
yaken na plano ta Dyos daw patuman ko man tanan din na mga sugo ki
yaken aged tanan na mga ittaw mlaman danen na pagugma ko ake na
Amay. Mos, manaw ki en."

Jesus Paumaw Na Matuod Na Puon Na Ubas

15 1 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan paagi ta
paanggid, "Yaken matuod na puon na ubas daw ake na Amay
manug-asikaso. 2 Kada sanga ko na ula gabunga pautod din daw kada
sanga na gabunga pauturan din ta ugbos aged malimpyo daw mamunga
pa gid ta tama. 3 Kyo paryo ta mga nalimpyuan na mga sanga na gabunga
gid ta tama tak gabag-o kaw paagi ta ake na tudlo. 4 Magpadayon kaw na
naan kaw ki yaken na yon man yaken i magpadayon na naan a ki kyo.
Daw sanga ta ubas mabelag naan ta iya na puon, sanga an dili mamunga.
Iling man tan, daw dili kaw magpadayon na naan kaw ki yaken, paryo
kaw ta mga sanga na dili mamunga.
5 "Yaken i puon na ubas daw kyo yan mga sanga. Daw magpadayon
kaw na naan kaw ki yaken daw yaken magpadayon na naan a man ki kyo,
paryo kaw ta sanga na miad mamunga tak daw mabelag kaw ki yaken, dili
kaw makabuat ta bisan ino. 6 Bisan kino na dili magpadayon na naan kanen
ki yaken, kanen paryo ta sanga na papilak nang daw gaega. Dayon patipon
daw sunugon. 7 Piro, daw kyo magpadayon na naan kaw ki yaken daw ake
na mga ambal naan ta inyo na tagipusuon, bisan ino inyo na pangabayen,
buaten ko. 8 Iling ti na paagi na ipakala nyo naan ta mga ittaw daw kino gid
Dyos Amay: magpadayon kaw ta pagbuat ta miad na makapalipay ta Dyos
na yon man mlaman ta mga ittaw na kyo yan mga tinudluan ko.
9 "Kyo yan pagugma ko paryo ta paggugma ta Amay ko ki yaken. Gani,
magpadayon kaw ta pagtuman ki yaken tak daw iling tan buaten nyo,
mlaman nyo na pirmi ta kyo pagugma. 10 Daw tumanen nyo ake na mga
sugo, mlaman nyo pirmi na pagugma ta kyo, paryo ta pagtuman ko ta
mga sugo ta ake na Amay na nlaman ko na pirmi a din pagugma. 11 Iling
tan paambal ko ki kyo aged bakod gid inyo na kalipay paryo man ta ake
na kalipay.
12 "Yi sugo ko ki kyo na maggugmaay kaw paryo ta paggugma ko ki
kyo. 13 Ula gugma na mas dayad pa ti na paalad ta isya na ittaw iya an na
kabui na mapatay kanen an para ta iya na mga arey. 14 Daw magtuman
kaw ta ake na mga sugo, kyo yan mga arey ko. 15 Dili ta kyo en umawen
na mga suguon tak mga suguon an ula nalam daw ino buat ta iran na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amo. Piro, umawen ta kyo en mga arey ko tak nasugid ko en ki kyo tanan
na namatian ko na alin ta ake na Amay. 16 Dili kyo gapili ki yaken. Yaken
gapili ki kyo daw papadala ta kyo na miling kaw daw maglaygay naan
ta mga ittaw aged danen an magtuo man. Ta iling tan na paagi, inyo
na pagpati ki yaken may risulta na magpadayon naan ta ula katapusan.
Tenged man na kyo mga papili daw papadala ko, pwidi kaw mangabay
ta bisan ino naan ta ake na Amay tak sakep kaw ki yaken daw sigurado
na iatag din ki kyo. 17 Ambalen ko isab na yi sugo ko ki kyo na dapat
maggugmaay kaw ta kada isya."

Pagdemet Ta Mga Gakuntra Ta Dyos

18 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Bisan kyo demetan
ta mga ittaw na gakuntra ta Dyos, dili kaw magtingala. Demdemen
nyo na yaken una na pademetan danen. 19 Daw kyo paryas ta mga
ittaw na gakuntra ta Dyos, palanggaen kaw danen bilang iran na mga
duma. Piro, kyo yan dili iran na mga duma tak papili ta kyo aged dili
kaw en magparyo ki danen. Yon tenaan na kyo yan demetan danen.
20 Demdemen nyo ake na ambal na katengdanan ta isya na suguon dili
mas datas kaysa ta katengdanan ta amo din. Daw ino pabuat naan ta
amo, yon man buaten naan ta iya na suguon.[a] Iling man tan, tenged
papangabot a ta mga gakuntra ki yaken, simpri pangabuton kaw man
danen. Tenged ake na ambal patuman ta mga gapati ki yaken, simpri
inyo an na ambal tumanen man danen. 21 Pangabuton kaw ta mga
gakuntra ki yaken tak sakep kaw ki yaken daw dili man danen kala
gapadala an ki yaken. 22 Daw ula a inta giling ta kalibutan i daw gatudlo
man ki danen, ula danen sabaten na ula danen gapati ta kamatuuran na
papaintindi ta Dyos paagi ki yaken. Piro, tenged giling a di daw gatudlo
man ki danen, ula en rason na danen an dili magpati. 23 Bisan kino na
gademet ki yaken, gademet man kanen ta ake na Amay. 24 Daw ula ko
inta papakita naan ta mga ittaw mga katingalaan na buat ko na dili
mabuat ta duma na mga ittaw, ula danen sabaten na ula danen gapati ta
kamatuuran na papaintindi ta Dyos paagi ki yaken. Piro, maskin nakita
en danen mga katingalaan na nabuat ko, yaken i daw ake na Amay
pademetan man gyapon danen. 25 Tenged ta iran na pagdemet, natuman
ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos, 'Pademetan a danen bisan na
ula a sala.' "[b]

26 Ambal pa Jesus, "Ta paabuton na adlaw, mabot isya an na magduma
ki kyo sal-i ki yaken na pailingen ko ki kyo alin ta ake na Amay. Kanen
magsugid ki kyo parti ki yaken. Kanen an Dyos Ispiritu Santo na

---

[a] **15:20** Naan ta Juan 13:16 pwidi nyo mabasa ambal Jesus na paryo ta ambal din naan ta birsikulo binti. [b] **15:25** Mga Salmo 35:19, 69:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

manugtudlo ta kamatuuran daw ipadala man ta ake na Amay. 27 Kyo
man, dapat na magsugid ta mga ittaw parti ki yaken tak alin pa kan-o na
gaumpisa a ta pagtudlo gaduma kaw en ki yaken.

16 1 "Pasugid ko en mga matabo an ki kyo aged daw mabot uras na
matabo, dili kaw marwaran ta pagsalig ki yaken. 2 Kyo yan bawalan
na magselled naan ta mga balay tipunan ta mga Judio. Dili nang nyan,
mabot man uras na daw kino magpatay ki kyo, ta iran na isip gasirbi danen
ta Dyos paagi ta pagpatay ki kyo. 3 Iling tan buaten danen ki kyo tak ula
danen an kakala ta ake na Amay daw ki yaken. 4 Paambal ko ki kyo anduni
aged daw may matabo na iling tan, mademdeman nyo mga ambal ko."

Ubra Ta Dyos Ispiritu Santo

Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, "Ta primiro, ula ko
nasugid ki kyo mga matabo ki kyo tak duma a nyo pa. 5 Piro anduni, dili
aren maglugay na duma ki kyo tak malik aren naan ta gapadala ya ki yaken.
Maskin iling tan sugid ko, ula bisan isya ki kyo gainsa daw indi a punta.
6 Gangasebe kaw gid tenged ta ake na sugid. 7 Piro, sugiran ta kyo ta matuod
na mas dayad para ki kyo daw bilin ta kyo tak daw magpadayon a na duma
ki kyo, dili miling isya an na magduma ki kyo na sal-i ki yaken na mag-ubay
ki kyo. Piro daw bilin ta kyo, ipadala ko kanen an naan ki kyo. 8 Daw mabot
kanen an, ipaintindi din ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos parti ta iran na
sala, ake na pagkamatareng daw pagsintinsya ta Dyos ki danen. 9 Parti ta sala,
ipaintindi din ta mga ittaw na danen an nakasala na kuntra ta Dyos tak ula
danen gatuo ki yaken. 10 Parti ta pagkamatareng, ipaintindi din na matuod na
yaken matareng. Yi pamatuod na yaken i matareng: Malik a ta ake na Amay
daw dili a nyo makita paryo ta pambal ko ki kyo. 11 Parti ta pagsintinsya,
ipaintindi din ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos na sintinsyaan danen an ta
Dyos tak Satanas an na pasunod danen nasintinsyaan din en.

12 "Tama pa inta mga ambalen ko ki kyo, piro dili nyo pa maintindian anduni
tenged ta inyo na kasebe. 13 Ta paabuton na adlaw na mabot Dyos Ispiritu Santo
na manugtudlo ta kamatuuran, tabangan kaw din para maintindian nyo tanan
na kamatuuran na alin ta Dyos. Mga isugid din ki kyo dili alin ta iya nang na
isip tak isugid din an mga namatian din alin ta Dyos Amay daw isaysay din
man mga matabo pa ya. 14 Ipakala din na daw ino naan ta Dyos naan man ki
yaken tak ipaintindi din ki kyo ake an na mga ambal daw mga buat. 15 Tanan
na naan ta ake na Amay, yon man naan ki yaken. Yon tenaan na gambal a na
ake an na mga ambal daw mga buat ipaintindi ta Dyos Ispiritu Santo ki kyo."

Kalised Daw Kalipay Ta Mga Tinudluan Jesus

16 Gapadayon Jesus i ta pag-ambal naan ta iya na mga tinudluan,
"Dali nang en mabot uras na dili a nyo makita. Piro, ula nang man lugay
makita nyo yaken i isab."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Gainsaay pila na mga tinudluan din, “Ino beet din ambalen na dali
nang en mabot uras na dili ta kanen an makita, piro ula nang man lugay
makita ta kanen an isab? Ino beet din ambalen na miling kanen an ta iya
na Amay?” 18 Sigi pa danen insaay, “Ino beet din ambalen na ula nang en
lugay? Dili ta maintindian daw ino beet din ambalen.”
19 Nlaman Jesus na liag inta ta mga tinudluan din na mag-insa ki kanen.
Gambal kanen i ki danen, “Di' ba gainsaay kaw daw ino beet ko ambalen
na dali nang en mabot uras na dili a nyo makita, piro ula nang man lugay
makita nyo man yaken i isab? 20 Sigurado gid na matabo iling an tan daw
sugiran ta kyo na mabot adlaw na mag-ug-og kaw daw mag-aya, piro
mga ittaw an na ula gapati ta Dyos magkalipay. Mangasebe kaw, piro ta
uryan marwad en inyo an na kasebe daw masilian ta kalipay. 21 Iling tan
na maagian nyo paryo ta inagian ta bai na gapasakit daw segeng iya na
pamatyag tak gabot uras na magbata en. Piro, na kabata en kanen an,
malipatan din en iya na kasakit tenged ta bakod din na kalipay na natao
iya na bata. 22 Iling man tan kyo yan tak gangasebe kaw anduni, piro
mabot adlaw na magkitaay ki isab daw malipay kaw. Bisan ino buaten ta
duma na mga ittaw naan ki kyo, dili marwad inyo an na kalipay.
23 “Umpisa ta adlaw na malik a naan ta ake na Amay, dili kinanglan en
na naan kaw ki yaken mangabay ta bisan ino. Igo gid na dili kaw en naan
ki yaken mangabay daw sugiran ta kyo na daw naan kaw ta ake na Amay
mangabay ta bisan ino bilang mga sakep ki yaken, iatag din. 24 Asta
anduni ula kaw pa gapangabay naan ta ake na Amay bilang mga sakep ki
yaken. Anduni, naan kaw ki kanen mangabay. Sigurado na iatag din inyo
na papangabay daw malipay kaw gid.
25 “Ake na ambal ki kyo anduni paagi ta mga paanggid na isturya. Piro,
mabot adlaw na dili aren mag-ambal paagi ta mga paanggid. Ipaintindi
ko ta usto ki kyo parti an ta ake na Amay. 26 Ta yon man na adlaw, kyo
mismo magpangabay naan ta ake na Amay bilang mga sakep ki yaken.
Dili ko beet ambalen na yaken nang gid mangabay an naan ta ake na
Amay para ki kyo. 27 Pwidi na kyo mismo mangabay naan ta ake na
Amay tenged kyo yan pagugma din gid. Pagugma kaw din tak gagugma
kaw man ki yaken daw gapati kaw na yaken alin ta ake na Amay. 28 Alin
a ta ake na Amay na giling a di ta kalibutan i. Piro anduni, malin aren
daw malik ta ake na Amay.”
29 Ambal ta mga tinudluan Jesus, “Anduni, naintindian nay en imo
an na ambal tak ula ka en gambal paagi ta mga paanggid. 30 Anduni,
sigurado kay gid na nlaman no tanan. Dili en kinanglan na insaan ka pa
ta bisan kino tak maskin ula pa gainsa ki kaon, nlaman no en iya na isip.
Gani, gapati kay na alin ka gid ta Dyos.”
31 Dayon ambal Jesus naan ta iya na mga tinudluan, “Ta kalugayen,
gapati kaw gid man ki yaken! 32 Piro, mabot man en uras daw anduni

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

en na magbelag-belagay kaw. Kada isya ki kyo muli ta iya na balay daw
dilian a nyo. Piro, bisan dilian a nyo na yaken nang, dili a isya nang tak
ake na Amay pirmi gaduma ki yaken. 33 Iling tan paambal ko ki kyo aged
magtawway inyo na nakem paagi ta inyo na pagsalig ki yaken. Maagian
nyo mga kabellay naan ta kalibutan i, piro biskegen nyo inyo na nakem
tak napirdi ko en mga gakuntra ta Dyos naan ta kalibutan i."

Pagpangamuyo Jesus Para Ta Iya Na Kaugalingen

17 1 Pagtapos Jesus ta ambal naan ta iya na mga tinudluan, gaangad
kanen an naan ta langit daw gapangamuyo, "Amay ko, gabot
en uras na matuman imo an na plano para ki yaken. Ipakala no ta mga
ittaw na daw ino naan ki kaon, naan man ki yaken na imo na Bata aged
ipakala ko ta mga ittaw daw kino gid kaon yan. 2 Iling tan na pabuat no
ki yaken tak paatagan a no ta uturidad ta pagdumala ta tanan na mga
ittaw aged tanan danen na patugyan no ki yaken, tagan ko ta kabui
na ula katapusan. 3 Yi paagi na maangken ta mga ittaw kabui na ula
katapusan: Makala gid danen ta usto kaon yan na matuod na Dyos daw
yaken na Jesu-Cristo na imo na papadala. 4 Unti ta kalibutan i napakala
ko en ta mga ittaw daw kino gid kaon yan paagi ta pagtuman ko ta mga
papabuat no ki yaken. 5 Gani, Amay ko, ta pagbalik ko na duma isab
ki kaon, ibalik no dapat an na pagkala ki yaken na kiten isya nang ta
uturidad paryo kan-o na anen a pa dyan duma ki kaon bag-o nabuat
kalibutan i."

Pagpangamuyo Jesus Para Ta Iya Na Mga Tinudluan

6 Gapadayon Jesus i ta pagpangamuyo, "Napakala ta kaw gid en
naan ta yi na mga mama. Danen an mga papili no aged dili danen en
magparyo ta mga gakuntra ki kaon daw patugyan no danen an naan ki
yaken. Dati danen an imo na mga ittaw, piro patugyan no naan ki yaken.
Patuman danen imo an na ambal. 7 Anduni, nlaman en danen na tanan
na patudlo ko naan alin ki kaon. 8 Tanan na ambal no ki yaken natudlo
ko en ki danen daw pabaton man danen. Nlaman danen na alin a gid ki
kaon daw gapati man danen an na kaon gapadala ki yaken.
9 "Anduni, ula a gapangamuyo para ta mga ittaw na ula gatuo.
Gapangamuyo a para nang ta mga ittaw na patugyan no ki yaken tak
danen an imo na mga ittaw. 10 Tanan an na imo na mga ittaw, ake man
na mga ittaw daw tanan na ake na mga ittaw imo man. Paagi ki danen
papakala a na daw ino naan ki kaon naan man ki yaken. 11 Dili aren
magtinir ta kalibutan i. Malik aren ki kaon, piro danen an mabilin pa
ta kalibutan i. Amay ko, kaon nang gid matuod na Dyos. Ambligan
no danen an paagi ta imo na gaem na yon man gaem na paatag no ki
yaken aged danen tanan mag-isya paryo ki kiten. 12 Mintras na duma

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a pa ta mga ittaw na patugyan no ki yaken, paubayan ko danen an
daw paambligan ko man paagi ta gaem na paatag no ki yaken. Ula ko
papabay-i danen an, piro may isya ki danen na maageman din silot na
ula katapusan aged matuman ambal na naan ta imo na sinulat na pulong.
13 "Malik aren naan ki kaon. Piro, mintras na anen a pa di ta kalibutan
i, anduni iling ti ambal ko ta ake na pangamuyo aged mamatian man
danen daw malipay gid danen an paryo ki yaken. 14 Patudlo ko ki danen
imo an na ambal, piro pademetan danen an ta mga ittaw na gakuntra ki
kaon tak paryo danen ki yaken na ula gasunod ta batasan ta mga ittaw
na gakuntra ki kaon. 15 Ula a gapangamuyo na kamangen no en danen
an ta kalibutan i. Gapangamuyo a na ambligan no danen an aged dili
danen an buatan Satanas ta malain. 16 Danen an paryo ki yaken tak ula
danen gasunod ta batasan ta mga ittaw na gakuntra ki kaon. 17 Paagi
ta kamatuuran na patudlo ki danen imuon no danen an na imo gid na
mga ittaw na magsirbi ki kaon. Kamatuuran imo na pulong. 18 Paryo
man na papadala a no naan ta kalibutan i, papadala ko danen an naan
ta mga ittaw aged magsugid parti ta kamatuuran. 19 Paalad ko ake na
kaugalingen ta pagsirbi ki kaon para ta iran na kayaran aged imuon
no danen an imo gid na mga ittaw na magsirbi man ki kaon sunod ta
kamatuuran na patudlo ki danen."

Pangamuyo Jesus Para Ta Tanan Na Mga Magtuo

20 Gapadayon pa gid Jesus i ta iya na pagpangamuyo, "Amay ko,
gapangamuyo a dili nang para ta mga tinudluan ko. Gapangamuyo a man
para ta mga ittaw na magtuo ki yaken paagi ta tudlo ta mga tinudluan
ko 21 aged tanan na mga magtuo ki yaken mag-isya na paryo ki kiten na
kaon na Amay ko naan ka ki yaken daw yaken naan a ki kaon. Yon man,
kiten i daw mga ittaw na magtuo ki yaken mag-isyaay aged duma na mga
ittaw magpati man na kaon gapadala ki yaken. 22 Katengdanan na paatag
no ki yaken na kaon ipakala ko naan ta mga ittaw daw kino gid kaon
yan, yon man na katengdanan paatag ko ki danen aged mag-isyaay danen
an na paryo ki kiten na isya nang. 23 Yaken naan a ki danen daw kaon
naan ka ki yaken aged danen an mag-isya nang gid. Daw mag-isya danen
an, mlaman ta mga ittaw na kaon gapadala ki yaken daw gagugma ka
man ta tanan na mga gatuo paryo man ta paggugma no ki yaken.
24 "Amay ko, gusto ko na mga ittaw na patugyan no ki yaken magduma
man ki yaken naan ta ake na ilingan aged makita danen na naan man
ki yaken katengdanan na paryo gid ta imo na katengdanan na paatag
no ki yaken. Yon na katengdanan paatag no ki yaken tenged ta imo na
pagpalangga ki yaken bag-o nabuat kalibutan i.
25 "Amay ko na matareng ta tanan, mga ittaw na gakuntra ki kaon ula
kakala ki kaon. Piro yaken a, kakala a gid ki kaon daw nlaman man ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga tinudluan ko na kaon gapadala ki yaken. 26 Napakala ko en kaon yan
ki danen daw magpadayon a pa gid ta pagpakala ki kaon naan ki danen
aged maggugmaay danen an paryo ta imo na paggugma ki yaken daw
yaken naan a man ki danen."

Pagdakep Ki Jesus
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

18 1 Pagtapos ta pagpangamuyo Jesus, gapanaw kanen an na duma
ta iya na mga tinudluan pagwa ta Jerusalem daw galakted naan
ta Sapa Cedron. Naan ta liyo may taneman ta olibo daw naan dya danen
an gateneng.[c]
2 Judas na magtraydor ki Jesus, natultulan din man taneman ya ta
olibo tak naan dya pirmi gatipon danen Jesus. 3 Giling dya Judas an daw
gadala ta grupo ta mga sundalo asta mga gwardya ta Timplo na papadala
ta mga manugdumala na mga pari daw mga Pariseo. Danen Judas gadala
ta mga ilaw na bat-aw, mga parol daw mga armas man.
4 Tenged nlaman Jesus tanan na matabo ki kanen, pasugat din danen
an Judas daw painsaan, "Kino pangita nyo?"
5 Sabat danen, "Jesus na taga-Nazaret." Ambal Jesus ki danen, "Yaken
ni."
Judas na traydor anen man dya na gatindeg duma ta mga ittaw na
gangita ki Jesus.
6 Pag-ambal Jesus "Yaken ni", dayon danen tanan atras daw natumba.
7 Gainsa isab Jesus i ki danen, "Kino gid inyo na pangita?"
Sabat danen isab, "Jesus na taga-Nazaret."
8 Ambal Jesus, "Paambal ko en ki kyo na yaken ni. Tenged yaken
pangita nyo, tugutan nyo nang na mga duma ko malin di." 9 Ta pag-ambal
Jesus ta iling tan, natuman ambal din ya naan ta iya na Amay, "Mga
patugyan no ki yaken ula bisan isya ki danen na narwad ki yaken."[d]
10 Dayon pagabot Simon Pedro ispada na dala din daw patigbas din
suguon ya ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari daw nalantep gid
tuo na talinga. Malco ngaran ta suguon ya. 11 Piro, Pedro i paambalan Jesus,
"Balik no ta tageban ispada no an! Kinanglan na batunon ko segeng na
kabellay na maagian ko na naan en ta plano ta ake na Amay para ki yaken."

Pagdala Ki Jesus Naan Ki Anas

12 Na tapos en Jesus ta ambal ki Pedro, mga sundalo daw iran na
kumander daw mga gwardya ta Timplo padakep danen Jesus an. Pagapos

---

[c] **18:1** Paglakted danen Jesus naan ta Sapa Cedron, liyo an sakep en ta Bukid Olibo.
[d] **18:9** Naan ta Juan 6:39 pwidi nyo mabasa ambal Jesus parti ta mga ittaw na patugyan ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen kanen an 13 daw padala naan ki Anas na ugwangan Caifas. Caifas
i pinakadatas na manugdumala ta mga pari ta yo na taon 14 daw kanen
man ittaw na gambal naan ta mga manugdumala ta Judio na dayad pa
daw may isya na ittaw na mapatay para ta iran na nasyon.[e]

Una Na Pag-ambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

15 Na Jesus an padala ta mga sundalo daw mga gwardya
naan ta istaran Anas na pinakadatas na manugdumala ta mga
pari,[f] Simon Pedro daw isya pa na tinudluan gasunod ki Jesus.
Tinudluan i na duma Pedro kala ta pinakadatas na pari. Tenged
kanen kala, kaselled kanen na duma ki Jesus naan ta sular ta
istaran ta pinakadatas na pari. 16 Piro, Pedro nabilin naan gwa ta
sular. Tinudluan i na gaselled, kanen i gabalik naan ta gwa daw
galisinsya ta bai na gabantay ta gangaan daw pwidi paselleren
Pedro an. Paglisinsya din naan ta bai, papaselled ta bai Pedro
an.
17 Gainsa bai i ki Pedro, "Kaon isya man ta mga tinudluan ta yon na
ittaw na padakep danen?"
Sabat Pedro, "Dili a!"
18 Tenged yon na kilem tignaw, mga suguon daw mga gwardya
gamaket ta apoy daw gatindeg danen na galibot naan ta apoy
aged magpadangga. Pedro gatindeg man na duma ki danen daw
gapadangga man.

Pag-imbistigar Anas Ki Jesus
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Naan ta selled ta istaran Anas na pinakadatas na manugdumala
ta mga pari, gaimbistigar Anas an ki Jesus parti ta mga tinudluan
Jesus daw iya man na pagtudlo.
20 Sabat Jesus, "Ula a gambal ta sikrito nang naan ta mga
ittaw. Yaken i gatudlo naan ta tama na mga ittaw. Pirmi a
gatudlo naan ta mga balay tipunan daw Timplo na naan dya mga
Judio an gatipon. 21 Man-o tak gainsa kaw ki yaken? Insaan nyo

---

[e] **18:14** Naan ta Juan 11:49-50 pwidi nyo mabasa na Caifas an gambal na dayad pa daw may isya na mapatay para ta iran na nasyon. [f] **18:15** Ta taon na Jesus padala ki Anas, pinakadatas na manugdumala ta mga pari Caifas ya na magad Anas. Anas an pinakadatas man na manugdumala ta mga pari bag-o kanen pasilian ki Caifas. Papalin Anas ya ta gubirnador na Romanen, piro ta isip ta mga Judio, kanen man gyapon pinakadatas an na manugdumala ta mga pari.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga ittaw an na kamati ki yaken tak nlaman danen daw ino mga naambal ko.”

22 Pag-ambal Jesus, gulpi nang kanen an patampaling daw pasaway ta isya na gwardya, “Man-o tak iling tan sabat no an ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari?”

23 Sabat Jesus, “Daw sala sabat ko an, mambal ka nang daw ino lain naan ta sabat ko ya. Piro, daw usto sabat ko, man-o tak patampaling a no?”

24 Na nagapos pa Jesus i, papadala kanen Anas naan ki Caifas na pinakadatas na manugdumala ta mga pari ta yo na taon.

Pangarwa Daw Pangallo Na Pag-ambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

25 Na gatindeg Simon Pedro i naan dani ta apoy daw gapadangga, may gainsa ki kanen, “Kaon isya ta mga tinudluan ta ittaw ya na paimbistigar danen anduni?”

Ula gaako Pedro an. Sabat din, “Dili a!”

26 Anen man dya isya na suguon ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari na parinti ta mama na patigbas Pedro naan ta talinga. Gainsa suguon i ki Pedro, “Di' ba nakita ko kaon yan na duma Jesus gina naan ta taneman ta olibo?”

27 Ula eman gaako Pedro i na kanen duma Jesus. Dayon, gatagaok manok.

Jesus Naan Ta Tubangan Gubirnador Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

28 Kasanagen en na natapos Caifas iya na pag-imbistigar ki Jesus. Mga Judio na gadakep ki Jesus padala danen kanen an naan ta Pretorio na palasyo Gubirnador Pilato. Ula gaselled mga Judio naan ta palasyo ya tenged dili danen gusto na bilangen na “dili-limpyo”.[g] Ta iran na kaugalian, daw magselled danen ta istaran ta dili-Judio, dili en danen mga “limpyo” na yon man bawal ki danen maan ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto.[h] 29 Pilato i gagwa na gatubang ta mga Judio daw gainsa, “Ino akusar nyo kuntra ki Jesus?”

30 Sabat ta mga Judio, “Ula duma na tenaan na padala nay kanen an ki kaon daw dili, gabuat kanen ta malain.”

31 Ambal Pilato, “Dleen nyo kanen an malik daw kyo magsintinsya paagi ta inyo na kasuguan.”

---

[g] **18:28** Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo*.
[h] **18:28** Mga Judio an gaamblig gid daw ino buaten danen tak magsilibrar en danen ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto ta kilem ta yon man na adlaw na padala danen Jesus an naan ki Pilato.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sabat danen, “Ula kay uturidad ta pagsintinsya ta kamatayen.” 32 Ta iran na
ambal na iling tan, natuman ambal Jesus daw ino paagi na mapatay kanen an.
33 Pag-ambal danen, gaselled isab Pilato ta iya na palasyo daw paumaw
din Jesus daw painsaan din, “Kaon ari ta mga Judio?”
34 Sabat Jesus na gainsa man, “Imo gid na insa nyan? May gasugid ki
kaon parti ki yaken?”
35 Sabat Pilato, “Ino ta isip no, Judio a? Mga paryo no na Judio daw
mga manugdumala na mga pari, danen gadala ki kaon di. Ino gid nabuat
no na sala?”
36 Sabat Jesus, “Ake na padumalaan bilang ari dili naan ta kalibutan
i. Daw unti a inta gaari naan ta kalibutan i, ake na mga sinakepan
magbatok ta mga manugdumala ta Judio aged dili a danen dakepen. Piro,
ake na padumalaan bilang ari dili naan ta kalibutan i.”
37 Ambal Pilato, “Daw iling tan, kaon pla ari?”
Ambal Jesus, “Kaon en gambal san na yaken i ari. Tuyo ko na giling
a ta kalibutan i na natao aged magsugid ta kamatuuran. Bisan kino na
gusto mlaman kamatuuran an, kanen gapati ta ake na mga ambal.”
38 Gainsa Pilato i, “Ino kamatuuran an?”

Pagsintinsya Ki Jesus Ta Kamatayen
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Na tapos en Pilato an ta pag-ambal ki Jesus, gagwa kanen isab daw gambal
parti ki Jesus naan ta mga Judio na gatipon dya, “Ula a may nakita na sala
para akusaran nyo kanen an. 39 Di' ba may kaugalian kaw na daw timpo ta
Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto gapangabay kaw ki yaken na magpalibri a ta
isya na priso? Liag nyo na librien ko ari an ta mga Judio?”
40 Gasinggit danen an, “Dili ittaw na yan librien no. Barabas ya librien
no!” — Barabas ya, kanen isya na tulisan.

19 1 Pag-ambal danen na librien Barabas ya, gasugo Pilato an na
dleen Jesus i daw latiguon. 2 Pagtapos ta paglatigo ki Jesus, mga
sundalo an gakamang ta telleken na tanem daw palubid na pabuat na
kuruna daw pabetang danen naan ta ulo Jesus. Pabayuan danen Jesus i
ta bayulit na pang-apaw.[i] 3 Gaeles-elesay na gaprani danen an ki Jesus
daw gambal, “Mabuay ari ta mga Judio!” Sigi danen tampaling Jesus
an.
4 Pilato an gagwa isab daw gatubang ta mga ittaw na gatipon dya daw
gambal, “Mamati kaw. Jesus an pagwaen ko isab daw ipatubang ki kyo aged
mlaman nyo na ula a gid may nakita na sala para akusaran nyo kanen an.”

---

[i] **19:2** Ta timpo Jesus, mga ittaw na gasuot ta bayo na kulor bayulit may datas gid na katengdanan paryo ta mga ari. Tenged Jesus paakusaran na gaako na kanen an ari ta mga Judio, pabayuan kanen an ta bayulit na pang-apaw para daw lagen kanen an paryo ari.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Pag-ambal Pilato, gagwa Jesus i daw naan pa ta iya na ulo kuruna an
na telleken daw suot din pa bayulit na bayo. Ambal Pilato, “Tan-awen
nyo ittaw na i.”
6 Na Jesus i nakita ta mga manugdumala na mga pari daw mga
gwardya, gasinggit danen an, “Ilansang kanen an naan ta krus! Ilansang
kanen an naan ta krus!”[j]
Ambal Pilato ki danen, “Kyo nang en magdala ki kanen daw ilansang
tak ula a may nakita na sala para akusaran nyo kanen an.”
7 Sabat ta mga manugdumala ta Judio, “Naan ta Mga Sinulat Moises
may sugo na dapat sintinsyaan ta kamatayen ittaw na gaako na kanen
Bata Ta Dyos. Tenged gaako Jesus na kanen Bata Ta Dyos, dapat kanen
an sintinsyaan ta kamatayen.”
8 Pagmati Pilato ta ambal ta mga manugdumala na Jesus gaako na
kanen Bata Ta Dyos, gadugang pa gid kaadlek Pilato. 9 Padala din isab
Jesus an naan ta selled ta palasyo daw painsaan, “Taga-indi ka gid?”
Piro, Jesus an ula gasabat.
10 Insa Pilato, “Man-o tak ula ka gasabat? Ino, ula no nlami na may
uturidad a ta paglibri ki kaon daw may uturidad a man ta pagpalansang
ki kaon naan ta krus?”
11 Sabat Jesus, “Imo na uturidad ta paglibri ki yaken daw pagpalansang
naan ta krus naan alin ta Dyos. Gani, mga ittaw an na gadala ki yaken
naan ki kaon mas bakod iran na sala kaysa ta imo na sala.”
12 Pagmati Pilato ta ambal Jesus, gangita pa gid kanen an ta paagi na librien
din Jesus an. Piro, mga manugdumala an ta Judio gapadayon ta pagsinggit,
“Daw librien no ittaw na yan, dili ka en arey ta pangulo ta Roma[k] tak bisan
kino na gaako na kanen ari, gakuntra kanen an ta pangulo ta Roma.”
13 Pagmati Pilato ta singgit danen, gagwa kanen an daw padala din
Jesus an mwa. Gapungko Pilato naan ta pungkuan ta uwis na naan ta sular
na paumaw na Saag Na Paipid-ipid Na Mga Bato, na naan ta linggwai na
Hebreo paumaw na Gabbata. 14 Na gapungko Pilato naan ta pungkuan ta
uwis, ugto-adlaw ta adlaw ta pagpriparar para ta Pista Ta Paglibri Alin Ta
Egipto. Gambal Pilato naan ta mga Judio na gatipon dya, “Yi inyo na ari.”
15 Piro, gasinggit pa gid danen an, “Patayen kanen an! Patayen kanen
an! Ilansang kanen an naan ta krus!”
Ambal Pilato ki danen, “Inyo i na ari liag nyo na ipalansang ko naan ta
krus?”

---

[j] **19:6** Ta timpo Jesus, daw may kriminal na dili Romanen na pasintinsyaan ta kamatayen, isya na paagi ta pagsilot na pagamit ta gubirno ta Roma palansang kriminal an naan ta krus. Katamaan ta mga ittaw na pasilutan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus sikad malain na kriminal daw mga ribildi. [k] **19:12** Pangulo ta Roma, kanen ya gabetang ki Pilato na gubirnador ta Judea daw may uturidad pangulo ya ta Roma ta pagpalin ki Pilato daw may sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sabat ta mga manugdumala na mga pari, “Ula kay duma na ari daw
dili, pangulo ta Roma.”
16 Pagmati Pilato ta iran na ambal, pasunod din nang en iran na gusto.

Paglansang Ki Jesus Naan Ta Krus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

Jesus i paintriga Pilato naan ta mga sundalo aged ilansang naan
ta krus. 17 Papas-an danen ki kanen krus an na naan don kanen an
ilansang. Padala danen kanen i pagwa alin ta Jerusalem na miling naan
ta Bungyod Balbagol na naan ta linggwai na Hebreo paumaw man na
Golgota.[l] 18 Naan ta bungyod ya palansang danen Jesus i naan ta krus.
Palansang man danen darwa na kriminal naan ta mga krus. Patindeg
danen krus Jesus daw mga krus ta darwa na kriminal. Krus an Jesus
naan ta tengnga daw iya ta mga kriminal naan dapit ta timbang kilid
krus Jesus.
19 Pilato an may papasulat na karatula daw papabetang din naan ta
krus Jesus. Iling ti nasulat ya, “JESUS NA TAGA-NAZARET, ARI TA
MGA JUDIO.” 20 Tama na mga ittaw kabasa ta karatula ya ta iran na
paglambay tak dani ta syudad Jerusalem lugar an na naan dya Jesus
pasilutan ta kamatayen daw nasulat ya naan ta karatula naan ta mga
linggwai na Hebreo, Latin daw Griego.[m]
21 Mga manugdumala na mga pari gariklamo ki Pilato, “Ula no inta
papasulat na Jesus an ari ta mga Judio. Ipasulat no na Jesus gaako na
kanen ari ta mga Judio.”
22 Ambal Pilato, “Napasulat ko an dili ko en silian.”
23 Paglansang ta mga sundalo ki Jesus naan ta krus, pakamang danen
mga bayo din ya daw paulas-ulas danen appat ya na kada sundalo may
iya na parti. May isya na bayo na ula pa naulas daw yon na bayo buat
ta inabel na tila na ula tagduan alin apaw asta ebes. 24 Gaisturyaay mga
sundalo, “Dili ta gisien ni. Maggabot-gabutay ki nang aged mlaman ta
daw kino kakamang ti.” Ta pagbuat danen ta iling tan, natuman ambal
naan ta sinulat na pulong ta Dyos, “Paulas-ulas danen ake na mga bayo
daw pagabot-gabutan.”[n]
25 Naan dani ta krus na palansangan ki Jesus, gatindeg iya na inay,
bai na utod ta inay din, Maria na sawa Cleofas daw Maria Magdalena.
26 Nakita Jesus iya an na inay daw pinalangga din na tinudluan na
gatindeg dani ta iya na inay. Pagkita din ki danen, ambal din ta iya na

---

[l] **19:17** Lugar na naan dya palansang Jesus naan ta krus paumaw na Bungyod Balbagol tak daw lagen, kurti an ta bungyod paryo ta balbagol ta ittaw. [m] **19:20** Hebreo i linggwai ta mga Judio. Latin i linggwai ta mga Romanen. Griego i linggwai ta mga Griego.
[n] **19:24** Mga Salmo 22:18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inay, “Nay, kabigen no na imo na bata nyan na tinudluan ko.” 27 Ambal
din man ta tinudluan din an, “Kabigen no kanen an na imo na inay.”
Umpisa ta yo na adlaw, inay Jesus naan gistar ta balay ta pinalangga na
tinudluan Jesus.

Kamatayen Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

28 Pag-ambal Jesus naan ta iya na inay daw tinudluan na pinalangga,
gambal kanen an, “Nlao a.” Iling tan ambal Jesus tak nlaman din na
matuman en tanan na nasugo ki kanen daw paagi ta iya an na ambal,
natuman ambal ya naan ta sinulat na pulong ta Dyos.[o]
29 Naan ta dani ta palansangan ki Jesus may ugsakan na panno ta
agsem na bino. Pasawsaw ta mga sundalo ispunga naan ta bino daw
patuslok danen naan ta isya na sanga ta tanem na isopo daw padeel
naan ta baba Jesus. 30 Na natilawan Jesus bino an, gambal kanen an,
“Natuman en.” Dayon kanen demel daw patugyan din iya na ispiritu
naan ta Dyos daw nabugto iya na ginawa.
31 Adlaw na palansang Jesus an naan ta krus, adlaw ta pagpriparar
para ta Adlaw Ta Pagpuay. Dili gusto ta mga manugdumala ta Judio na
lawa ta mga ittaw na nalansang naan ta krus mabilin naan ta mga krus
asta ta Adlaw Ta Pagpuay.[p] Yi na Adlaw Ta Pagpuay ispisyal gid ki danen
tenged timpo en ta Pista. Gapangabay mga manugdumala ta Judio ki
Pilato daw pwidi na balien tiked ta mga ittaw na nalansang naan ta krus
aged dali iran na kamatayen daw kamangen dayon danen an naan ta iran
na mga krus.
32 Pasugo Pilato mga sundalo na pangabay ya buaten. Pabali danen
mga tiked ta darwa na ittaw na nalansang naan ta mga krus na duma ki
Jesus. 33 Piro, pag-abot danen ki Jesus, ula danen pabalia iya na tiked tak
nakita danen na patay en kanen an. 34 Kilid an ta lawa din pasandak ta
isya na sundalo ta bangkaw daw dayon gapuswak lengngessa daw waig.
35 Yon na mga natabo ki Jesus nakita ko gid daw pasulat ko man naan
ta yi na libro aged magpati kaw. Nlaman ko na ake na ambal matuod.
36 Tenged na mga tiked Jesus ula danen pabalia, natuman ambal naan
ta sinulat na pulong ta Dyos, “Ula bisan isya na bekkeg din na mabali.”[q]
37 Natuman man isya pa na ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos,
“Tan-awen danen ittaw an na pasandak danen.”[r]

---

[o] **19:28** Mga Salmo 22:15, 69:21 [p] **19:31** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw, gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta pagsalep ta adlaw na dili paryo ta ate na pagbilang anduni na gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta tenga kilem. Gani, naan ta pagsalep adlaw, adlaw ta pagpriparar gatapos daw Adlaw Ta Pagpuay gaumpisa en.
[q] **19:36** Exodo 12:46; Mga Numero 9:12; Mga Salmo 34:20 [r] **19:37** Zacarias 12:10

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paglebbeng Ki Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

38 May mama na ngaran din Jose na taga-Arimatea. Kanen isya ta mga
ittaw na gapati ki Jesus, piro ula kanen gasugid ta duma na ittaw na
kanen isya ta mga tinudluan Jesus tak adlek kanen ta mga manugdumala
ta mga Judio. Jose an giling ki Pilato daw galisinsya na kanen mamang
ta lawa Jesus. Na patugutan kanen an, gapanaw kanen na mamang ta
lawa Jesus naan ta krus aged lebbeng. **39** Nicodemo gakuyog ki kanen
daw gadala ta mga trinta kilos na paammot na buat alin ta tagek ta mira
daw aloe. Nicodemo an, kanen mama ya na gabisita ki Jesus ta isya
ya na kilem.[s] **40** Pagkamang danen ta lawa Jesus, pabetangan danen ta
paammot na dala danen daw paputos paagi ta pagblebed ta tila na lino[t]
tak iling tan kaugalian ta mga Judio ta paglebbeng.
41 Naan ta lugar ya na nalansang Jesus naan ta krus, may taneman ta
mga kaoy daw naan ta taneman may bag-o pa nang buat na lebbengan
na bato na palungagan paryo ta kwiba daw ula pa may nalebbeng dya.
42 Naan dya pabetang danen Jose lawa ya Jesus tak lebbengan an dani
nang daw gapura danen tenged mapon gid en ta adlaw ta pagpriparar ta
mga Judio na dili nang en lugay mag-umpisa Adlaw Ta Pagpuay.[u]

Pagbannaw Ki Jesus
(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

20 **1** Ta una na adlaw ta duminggo,[v] bag-o magsilak adlaw an,
Maria Magdalena giling naan ta lebbengan Jesus. Pag-abot
dya, nakita din na nakamang en bato ya na sara naan ta gangaan ta
lebbengan. **2** Dayon kanen dlagan miling ki Simon Pedro daw pinalangga
na tinudluan Jesus. Ambal din ki danen, “May gakamang ta lawa ya ta
Ginuo naan ta iya na lebbengan daw ula nay nlami daw indi padlaa.”

---

[s] **19:39** Naan ta Juan 3:1-21 pwidi nyo mabasa parti ta pagbisita Nicodemo ki Jesus.
[t] **19:40** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na lawa an ta patay paputos paagi ta pagblebed ta tila bag-o lebbeng. *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na ‘flax’. Tila na lino anggid ta tila na ramie daw tila na kuton.
[u] **19:42** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw, gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta pagsalep ta adlaw. Yon na gapura danen Jose ta iran na paglebbeng ki Jesus bag-o magsalep adlaw na yon man mag-umpisa Adlaw Ta Pagpuay tak para ta mga Judio isya na ubra na kuntra ta mga sugo parti ta Adlaw Ta Pagpuay pag-asikaso an ta patay.
[v] **20:1** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw na seled ta isya na duminggo, pangpitto na adlaw *Adlaw Ta Pagpuay* na yon man anduni paumaw ta na Sabado. Adlaw an na sunod ta Adlaw Ta Pagpuay paumaw danen na *una na adlaw ta duminggo* na yon man anduni paumaw ta na Duminggo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Pagmati Pedro daw pinalangga na tinudluan Jesus ta ambal Maria
Magdalena, giling danen naan ta lebbengan. 4 Gadlagan danen an na
darwa, piro mas dasig pinalangga an na tinudluan kaysa ki Pedro daw
kanen una abot naan ta lebbengan. 5 Galeeb kanen na gasil-ing naan ta
selled ta lebbengan daw nakita din dya mga tila na lino[w] na pablebed
naan ta lawa ta Ginuo. Piro, ula kanen gaselled. 6 Sunod ta tinudluan na
una abot, Simon Pedro man gabot naan ta lebbengan. Gaselled kanen
dayon daw nakita din na naan dya tila ya na lino 7 daw lapad na panyo na
paputos naan ta ulo Jesus. Piro, panyo ya naipid daw nabetang belag ta
tila na lino. 8 Gaselled man naan ta lebbengan pinalangga an na tinudluan
na una abot. Na nakita din tila na naan dya, gapati en kanen an na Jesus
nabannaw en. 9 Ta yo na uras ula pa danen naintindii ambal naan ta
sinulat na pulong ta Dyos na naan ta plano ta Dyos na mabannaw Jesus.
10 Na nakita en danen Pedro selled ya ta lebbengan Jesus, guli en
danen an.

Pagpakita Jesus Ki Maria Magdalena
(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

11 Maria Magdalena gabalik naan ta lebbengan Jesus daw gatindeg
kanen naan ta gwa na gagal. Mintras gagal kanen an, galeeb kanen na
gasil-ing naan ta lebbengan. 12 Nakita din darwa na angil na iran na
suot puti. Gamungko danen an naan ta pabetangan ta lawa Jesus. Isya
na angil naan dapit ta batiisan daw isya an a, naan ta uluan. 13 Gainsa
darwa an na angil ki Maria, “Kay, man-o tak gagal ka?”
Sabat Maria, “May gakamang ta lawa ta Ginuo ko daw ula ko nlami
daw indi padlaa.”
14 Pag-ambal Maria, gablikid kanen daw nakita din Jesus na gatindeg
dya piro ula din nakala.
15 Ambal Jesus, “Kay, man-o tak gagal ka? Kino pangita no?”
Salig Maria daw Jesus manug-asikaso ta mga tanem. Ambal din ki
Jesus, “Sir, daw kaon gakamang ta iya na lawa, sugiran a no daw indi no
pabetanga aged kamangen ko dya.”
16 Ambal Jesus ki kanen, “Maria!”
Dayon Maria gatubang ki Jesus daw gambal, “Rabboni!” Naan ta
linggwai na Hebreo, Rabboni beet ambalen manugtudlo.
17 Ambal Jesus ki Maria, “Dili ka mibit ki yaken tak ula a pa kabalik
naan ta ake na Amay. Miling ka ta ake na mga tinudluan na yon man
mga pakabig ko na ake na mga utod daw sugiran no na malik aren ta ake
na Amay na inyo man na Amay. Kanen man ake na Dyos daw inyo man
na Dyos.”

---

[w] **20:5** May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Juan 19:40.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 Tenged ta ambal Jesus, giling Maria i naan ta mga tinudluan Jesus
daw gambal, “Nakita ko Ginuo.” Pasugid man Maria ki danen mga
paambal Jesus ki kanen.

Pagpakita Jesus Naan Ta Iya Na Mga Tinudluan
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

19 Na kilem en ta adlaw na Jesus i nabannaw, mga tinudluan din
gatipon naan ta selled ta isya na balay daw patrangkaan danen mga
gangaan tak adlek danen an ta mga manugdumala ta Judio. Gulpi nang
gabot Jesus i daw gatindeg duma ki danen. Ambal din, “Kabay pa na
tawway inyo na tagipusuon.” 20 Pag-ambal Jesus, papakita din mga agi ta
lansang naan ta iya na mga lima daw agi man ta bangkaw naan ta kilid
ta iya na lawa. Nalipay gid iya na mga tinudluan tak nakita danen Ginuo
an.
21 Gambal isab Jesus naan ta mga tinudluan, “Kabay pa na tawway
inyo na tagipusuon. Ipadala ko kyo yan naan ta mga ittaw paryo ta
pagpadala ta ake na Amay ki yaken naan ta mga ittaw aged tumanen ko
iya na liag.”
22 Pag-ambal Jesus, gaginawa kanen an daw gambal ki danen, “Anduni
Dyos Ispiritu Santo an mabaton nyo en. 23 Daw kino ambalan nyo na
iran na sala patawaren, Dyos man magpatawad ki danen daw danen
an napatawad en. Piro, daw kino ambalan nyo na iran na sala dili
patawaren, Dyos man dili magpatawad ki danen.”

Pagpakita Jesus Ki Tomas

24 Na gapakita Jesus i ta iya na mga tinudluan, ula dya duma ki
danen Tomas ya na paumaw man na Kapid na isya ta dusi na apustulis.
25 Pasugiran nang Tomas an ta duma na mga tinudluan na ambal danen,
“Nakita nay Ginuo ya!”
Ambal Tomas ki danen, “Bag-o a mapati ta sugid nyo, kinanglan na
makita ko mga agi ta lansang naan ta iya na mga lima daw matuslok ko
ake na tudlo naan ta mga agi ta lansang naan ta iya na mga lima daw
matuslok ko man ake na lima naan ta agi ta bangkaw naan ta iya na kilid.”
26 Paglambay ta isya na duminggo alin ta pagbannaw ki Jesus, mga
tinudluan din gatipon isab naan ta selled ta balay daw Tomas anen man
dya duma ki danen. Natrangkaan mga gangaan ta balay. Gulpi nang
gabot isab Jesus i daw gatindeg duma ki danen.
Gambal isab Jesus, “Kabay pa na tawway inyo na tagipusuon.”
27 Ambal Jesus ki Tomas, “Tomas, tan-awen no ake na mga lima daw
tandegen no mga agi ta lansang naan ta ake na mga lima. Tuslok no imo
na lima naan ta agi ta bangkaw naan ta kilid ta ake na lawa. Dili ka en
magdua-dua pa. Magpati ka na yaken ni.”

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Ambal Tomas, “Kaon ake na Ginuo daw Dyos.”
29 Ambal Jesus ki Tomas, “Gapati ka en ki yaken tak nakita a no en. Piro, mga
ittaw na gapati bisan ula a danen nakita, maangken danen kalipay alin ta Dyos.”

Tuyo Ta Gasulat Ta Yi Na Libro

30 Tama pa gid na mga katingalaan na papakita Jesus naan ta iya na mga
tinudluan na ula nasulat naan ta yi na libro. 31 Yi na libro pasulat ko para
magpati kaw na Jesus an Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw Bata Ta Dyos daw paagi
ta inyo na pagpati maangken nyo kabui na ula katapusan tenged ki kanen.

Pagpakita Jesus Naan Ta Pitto Ta Mga Tinudluan Din

21 1 Paglambay ta pila na mga adlaw, Jesus i gapakita isab naan ta iya na
mga tinudluan na danen an naan dani ta Dagat Tiberias.[x] Iling ti natabo
ta iya na pagpakita ki danen: 2 Naan dya Simon Pedro, Tomas na paumaw man
na Kapid, Natanael na taga-Cana na banwa na sakep ta Galilea, mga kabataan
Zebedeo[y] daw darwa pa na tinudluan Jesus. 3 Ambal Simon Pedro naan ta iya na
mga duma, “Mamukot a.” Ambal man ta mga duma din, “Muyog kay.” Pag-ambal
din, gapanaw danen i daw gasakay ta buti, piro bilog na kilem ula danen kamang.
4 Na gapawa-pawa en, gatindeg Jesus i naan ta baybay. Piro, iya na mga
tinudluan ula kakala ki kanen.
5 Gainsa kanen ki danen, “Mga arey, may kamang kaw?”
Sabat danen, “Ula.”
6 Ambal din ki danen, “Taktak nyo isab pukot nyo an naan dapit ta tuo
ta inyo na buti. Naan don makakamang kaw.”
Pag-ambal din, pataktak isab danen pukot an. Na pabatak danen, dili
en danen an karaag tak sikad tama na sidda na gaapas naan ta pukot.
7 Tinudluan na pinalangga Jesus gambal ki Simon Pedro, “Ginuo nya.”
Pagmati Simon Pedro na Ginuo nya, dayon kanen an suksok ta iya na
bayo na nalubbas din daw gatugpa naan ta dagat aged miling naan ta
Ginuo. 8 Piro, duma na mga tinudluan na naan pa ta buti ya gapailis daw
paguyod pukot an na panno ta sidda asta na kalambot danen an naan ta
baybay. Paguyod nang danen pukot an tak dili gid danen an madyo ta
baybay an. Mga kwarintay-nuibi duppa nang kamadyuon an.
9 Pagtakas danen, nakita danen na may pasugba na sidda. May anen
man dya tinapay.
10 Gambal Jesus i ki danen, “Dlaan a nyo ta sidda na kamang nyo.”
11 Gapanaik Simon Pedro an ta iran na buti daw pabeteng naan ta
baybay pukot an na panno ta darko na mga sidda, mga sinto singkwintay-
tris bilog. Piro, bisan sikad tama na mga sidda, pukot an ula nagisi.

---

[x] **21:1** *Dagat Tiberias* paumaw man na *Dagat Galilea.* [y] **21:2** *Mga kabataan Zebedeo* beet ambalen danen Santiago daw Juan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Ambal Jesus ki danen, “Manaw kaw di daw mamaaw.”
Tanan danen ula gangaas na minsa daw kino kanen an tak nlaman
danen en na kanen Ginuo. 13 Pakamang Jesus mga tinapay an daw paatag
din ki danen. Yon man sidda an. 14 Yi en pangallo bisis na gapakita Jesus
naan ta iya na mga tinudluan alin ta iya na pagbannaw.

Jesus Daw Pedro

15 Na mga tinudluan an kakaan en, gainsa Jesus i ki Simon Pedro,
“Simon na bata Juan, pagugma a no mas pa ta iran na paggugma?”[z]
Sabat Simon, “Ee, Ginuo, nlaman no na pagugma ta kaw.”
Ambal Jesus ki Pedro, “Ambligan no ake na mga ittaw paryo ta pag-
amblig ta isya na manugbantay ta iya na mga karniro.”
16 Gainsa isab Jesus i ki Simon ta pangarwa na bisis, “Simon na bata
Juan, pagugma a no?”
Sabat isab Simon, “Ee, Ginuo, nlaman no na pagugma ta kaw.”
Ambal isab Jesus, “Ambligan no ake na mga ittaw paryo ta pag-amblig
ta isya na manugbantay ta iya na mga karniro.”
17 Ta pangallo na bisis gainsa Jesus i ki Pedro, “Simon na bata Juan,
pagugma a no?”
Nasebean Pedro tak tallo gid bisis kanen an painsaan Jesus na daw
pagugma din gid Jesus an. Sabat Pedro, “Ginuo, nlaman no tanan daw
nlaman no gid na pagugma ta kaw.”
Ambal isab Jesus ki Pedro, “Ambligan no ake na mga ittaw paryo ta pag-
amblig ta manugbantay ta iya na mga karniro. 18 Buaten no gid iling an tan
daw gambal a ki kaon na pugya na bata ka pa daw may panawan ka, kaon
gaimes ta imo na kaugalingen na gaigot ta imo na bakles daw gapanaw ka
man naan ta bisan indi nang na gusto no ilingan. Piro, dili iling tan daw
manakem ka en. Daw manakem ka en, mag-untay ka ta imo na blukan daw
igutan ka man ta duma na ittaw daw dleen ka danen ta dili no gusto ilingan.”
19 Iling tan ambal Jesus ki Pedro para mlaman daw ino klasi
kamatayen Pedro daw mlaman man na paagi ta iya na kamatayen Dyos
an dayawen.
Ambal Jesus ki Pedro, “Magsunod ka ki yaken.”
20 Na gapanaw Jesus i daw Pedro, gablikid Pedro an daw nakita din na
gasunod ki danen tinudluan ya na pinalangga gid Jesus.
Tinudluan na pinalangga, kanen tinudluan na ta pagyapon danen
bag-o napatay Jesus gasandig ki Jesus daw gainsa daw kino magtraydor
ki Jesus.

---

[z] **21:15** Naan ta Griego nasulat mga ambal ya na daw isalyo naan ta Kagayanen na linggwai pwidi iling ti: *pagugma a no mas pa ta iran na paggugma?* Pwidi man iling ti: *pagugma a no mas pa ta yi na mga betang?*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 Pagkita Pedro ta pinalangga na tinudluan Jesus na gasunod ki danen,
gainsa kanen ki Jesus, “Ginuo, ino matabo ta yon na tinudluan?”
22 Sabat Jesus ki Pedro, “Daw gusto ko na mabui pa yon na tinudluan
asta ta adlaw na malik a, ino ki kaon? Kaon imo a, magsunod ka nang ki
yaken.”
23 Tenged ta ambal ya Jesus, galapta naan ta tama na mga utod ta
pagtuo isturya ya na pinalangga na tinudluan din dili mapatay. Piro, ula
gambal Jesus na dili mapatay pinalangga na tinudluan. Iling ti ambal
din: “Daw gusto ko na mabui pa yon na tinudluan asta ta adlaw na malik
a, ino ki kaon?”

Katapusan Ta Yi Na Libro

24 Yaken mismo pinalangga an na tinudluan Jesus na gasunod ki
kanen daw ki Pedro na danen an gapanaw naan ta baybay. Yaken man
tinudluan an na gasugid ta mga natabo daw pasulat ko man naan ta yi na
libro. Nlaman nyo na ake na ambal matuod.
25 Tama pa gid buat Jesus na ula nasulat naan ta yi na libro. Daw isya-
isyaen isulat, kulang pa kalibutan i na betangan ta mga libro na sulatan
parti ta mga binuatan din tak sikad tama.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Binuatan

Ta Mga Apustulis

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Mga Binuatan

Yi na libro sugpon ta mga nasulat naan ta *Miad Na Balita Na Pasugid Lucas*. Una na nasulat naan ta yi na libro parti ta pagbalik Jesus naan ta langit pagtapos na nabannaw kanen an. Sunod na nasulat parti ta mga bellay na naagian ta mga tinudluan Jesus na patuman danen sugo ya na pabilin din ki danen na isugid miad an na balita parti ki kanen naan ta tanan na mga ittaw na naan ta Jerusalem, Judea, Samaria asta ta bilog na kalibutan. Sunod na nasulat parti ta mga ittaw naan ta madyo na mga lugar asta ta syudad na Roma na gatuo man ki Jesus tenged ta pagsugid ki danen ta miad na balita.

Katamaan ta mga nasulat naan ta yi na libro parti ki Pablo. Nasulat parti ta natabo ki kanen na kanen an gatuo ki Jesus. Nasulat man parti ta iya na pagwali parti ki Jesus naan ta mga ittaw na dili-Judio. Tenged Jesus daw una na mga ittaw na gasunod ki kanen mga Judio, salig ta mga ittaw na miad an na balita parti ki Jesus para nang ta mga Judio. Piro, nasulat man naan ta yi na libro na Dyos Ispiritu Santo an pirmi gaubay na magtabang ta mga tinudluan Jesus ta iran na pagsugid parti ki Jesus naan ta mga Judio daw ta mga dili-Judio. Naan ta yi na libro nlaman ta na liag ta Dyos na tanan na mga ittaw naan ta bisan indi na lugar may upurtunidad na magtuo ki Jesus na yon man maluwas danen an alin ta silot ta iran na mga sala.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Mga Binuatan

1. Pagpriparar ta mga tinudluan Jesus na magsugid ta miad na balita (1:1-26)
2. Pagsugid ta miad na balita naan ta Jerusalem (2:1 - 8:3)
3. Pagsugid ta miad na balita naan ta Judea daw Samaria (8:4 - 12:25)
4. Pagsugid ta miad na balita naan ta madyo na mga lugar (13:1 - 28:31)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpriparar Ta Mga Tinudluan Jesus Na Magsugid Ta Miad Na Balita

1 1 Dungganen na Teofilo,
Ta una na libro na ake na pasulat, pasaysay ko parti ta tanan na mga
pabuat daw patudlo Jesus 2 asta ta adlaw na kanen an padala na malik naan ta
langit. Na ula pa kanen an gabalik naan ta langit, may tugon bilin kanen an paagi
ta Dyos Ispiritu Santo para ta napili din na mga apustulis. 3 Seled ta kwarinta na
adlaw tapos ta iya na kamatayen daw pagbannaw, gapakita kanen an ki danen
daw pamatuuran din gid ta tama na mga bisis na kanen an bui. Ta pagkitaay
danen daw Jesus, gatudlo man kanen an parti ta pagdumala ta Dyos.[a] 4 Ta isya na
adlaw na gatipon danen Jesus na gakaan, gambal kanen an, "Dili kaw anay mag-
alin ta Jerusalem. Magtagad kaw nang asta matuman pangako ya ta Dyos na ake
na Amay. Papangako din na Dyos Ispiritu Santo ipadala ki kyo paryo ta nasugid
ko en kan-o. 5 Juan ya gabautismo ta mga ittaw paagi ta waig piro kyo yan, ta
paglambay ta pila na mga adlaw mabautismuan kaw paagi ta Dyos Ispiritu Santo."

Pagbalik Jesus Naan Ta Langit

6 Na gatipon mga apustulis an daw Jesus naan ta isya na bukid, gainsa danen
an ki kanen, "Ginuo, yi en taan timpo para palinen gubirno ta Roma aged ibalik
no isab naan ki kiten na mga linai Israel pagdumala an ta ate na lugar?"[b]
7 Sabat Jesus, "Dili para ki kyo na mlaman daw kan-o matabo tak Dyos
an na ake na Amay, kanen nang gid may katengdanan ta pagtirmino ta
mga timpo daw ta mga matabo. 8 Piro, ta pagbaton nyo ta Dyos Ispiritu
Santo, mabaton nyo gid gaem na alin ta Dyos daw magsugid kaw parti ki
yaken naan ta syudad Jerusalem, ta bilog na Judea, naan ta Samaria daw
asta ta madyo pa gid na mga lugar."
9 Pagtapos ta ambal Jesus, pasunod gid danen ta tan-aw kanen an mintras
na kanen an padala en na malik naan ta langit. Nalekkepan kanen an ta
panganod daw narwad dayon ta iran na panan-aw. 10 Na danen an gaangad pa
na gatan-aw ta miad, nali nang may darwa na mama na gabayo ta puti gatindeg
tengnged ki danen 11 daw gambal ki danen, "Kyo na mga taga-Galilea, man-o
tak gatindeg kaw dyan daw gaangad naan ta langit? Jesus ya na nakita nyo na
padala naan ta langit, kanen malik naan ta kalibutan i ta paryo man na paagi
na nakita nyo kanen an na gabalik naan ta langit."

Pagpili Ta Sal-i Ki Judas

12 Pagtapos na Jesus gabalik naan ta langit, gabalik man mga apustulis
an naan ta Jerusalem alin ta bukid ya na pangaranan na Bukid Olibo

---

[a] **1:3** Pwidi nyo mabasa parti ta *pagdumala ta Dyos* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[b] **1:6** *Mga linai Israel* beet ambalen mga Judio tak mama na ngaran din Israel alinan ta mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na may kaadyuon daw panawen ula tenga uras.[c] 13 Pag-abot naan ta
Jerusalem, gapanaik danen an naan ta apaw na kwarto ta balay na
padayunan danen. Yi mga apustulis na naan dya: danen Pedro daw Juan,
Santiago daw Andres, Felipe daw Tomas, Bartolome daw Mateo, Santiago
na bata Alfeo, Simon na paumaw man na Makabanwa daw Judas na bata
Santiago. 14 Danen an pirmi gadumaay ta pagpangamuyo na duma danen
pila na mga bai, daw Maria na inay Jesus daw mga utod Jesus na mga
mama.

15 Isya adlaw na mga apustulis naan pa ta Jerusalem, Pedro i gatindeg
daw gambal naan ta mga paryo din na gatuo ki Jesus. Katamaen an ta
mga gatuo na naan dya mga sinto binti. Ambal Pedro ki danen, 16 "Mga
utod ko, naan ta plano ta Dyos na matuman pasulat ya Ari David anay
pa sa paagi ta Dyos Ispiritu Santo parti ki Judas na gapanguna ta mga
gadakep ki Jesus. 17 Kanen ya isya man na mimbro ta ate na grupo na
papili Jesus na magsirbi ki kanen duma ki kiten."

18 Yi natabo ki Judas: Kwarta ya na nabaton din tenged ta malain
din na buat parti ki Jesus, pagamit din ta pagpalit ta basak daw naan
dya napatay kanen an. Na napatay kanen ya, gaalok iya an na lawa,
gapuswak iya na gettek daw gagwa iya na mga bituka. 19 Tanan na mga
ittaw naan ta Jerusalem nalam ta natabo ya ki Judas daw basak ya na
palit din paumaw danen naan ta iran na linggwai "Aceldama" na yon
man paumaw na Basak Ta Lengngessa.

20 Pedro i gambal pa gid, "May nasulat naan ta libro na Mga Salmo,
'Kabay na ula may mag-istar na mga ittaw
naan ta lugar na istaran din.'[d]
Daw nasulat man,
'Kabay na may magsal-i
ta iya na katengdanan.'[e]

21-22 Gani, kinanglan na may isya na magdugang ki kiten na
magpamatuod man na Ginuo Jesus nabannaw. Piro, kinanglan na isya
kanen an na gaduma ki kiten ta tanan na mga timpo na naduma ta pa
Ginuo ya, umpisa ta pagbautismo na pabuat Juan asta ta adlaw na padala
Jesus ya na malik naan ta langit."

23 Pagtapos ta ambal Pedro, gapili danen an ta darwa na mama aged
alin ta darwa an isya nang pilien danen. Papili danen Matias an daw
Jose na paumaw na Barsabas na pabansagan man na Justo. 24 Pagtapos ta
pagpili ta darwa an, gapangamuyo danen an, "O Ginuo, kaon nang nalam
daw ino naan ta isip ta tanan na mga ittaw. Gani, isugid no ki kami daw
kino ta darwa i pilien no na apustol 25 na magsal-i ki Judas na gatalikod

---

[c] **1:12** Panaw na ula tenga uras paryo man ta kaadyuon na mga isya kilumitro.
[d] **1:20** Mga Salmo 69:25 [e] **1:20** Mga Salmo 109:8

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta iya na katengdanan daw anen en ta lugar ya na bagay ki kanen.”
26 Pagtapos ta pangamuyo, gagabot-gabutay danen an daw napili Matias
ya daw kanen padugang ta unsi ya na mga apustulis.

Pagsugid Ta Miad Na Balita Naan Ta Jerusalem

2 1 Gabot adlaw na pista ta mga Judio na paumaw na Pista Ta
Pentecostes.[f] Gatipon tanan na mga gatuo ki Jesus naan ta isya na
balay. 2 Nali nang, may namatian danen an na alin ta langit paryo ta biskeg
na angin na gabagrong gid naan ta bilog na balay na patipunan danen.
3 Dayon, may gapakita ki danen na daw lagen paryas mga derse na legleg
ta apoy na gatugdon naan ta kada isya ki danen. 4 Pagaeman danen an ta
Dyos Ispiritu Santo daw gambal danen an ta lain-lain na mga linggwai na
ula danen naistudyui sunod ta ipaambal ta Dyos Ispiritu Santo ki danen. 5 Ta
yon man na timpo, may dyusnon na mga Judio na gatinir naan ta Jerusalem
na naan alin ta lain-lain na mga nasyon. 6 Ta pagmati danen ta sinaba, tama
gailing dya na gatipon. Gatingala gid danen an tak namatian ta kada isya ki
danen naan ta iran na kaugalingen na linggwai paambal an ta mga gatuo.
7 Gatingala gid danen an daw gambal, “Di' ba yi na mga gambal i taga-
Galilea? 8 Man-o tak namatian ta anduni danen an na gambal naan ta mga
linggwai ta ate na mga lugar? 9 Kiten i mga taga-Parto, taga-Medo, daw taga-
Elam, daw duma man ki kiten naan alin ta Mesopotamia, Judea, Capadocia,
Ponto, Asia,[g] 10 Frigia, Pamfilia, Egipto daw parti ta lugar na Libya na dani
ta Cirene. Duma an ki kiten naan alin ta lugar na Roma, 11 mga Judio man
daw mga dili-Judio na iran na pasimba Dyos an na pasimba ta mga Judio.
Duma an a ki kiten naan alin ta pulo na Creta daw duma an naan alin ta
lugar na Arabia. Piro, bisan lain-lain ate na mga linggwai, namatian ta
danen an na gambal naan ta ate na inalinan na mga linggwai parti ta mga
katingalaan na pabuat ta Dyos!” 12 Iling tan ambal danen tenged ta iran na
katingala daw gainsa-insaay danen an, “Ino taan liag ambalen ti?” 13 Piro,
duma an gasunlog na gambal, “Mga ingaw nyan!”

14 Dayon, Pedro i duma ta unsi na mga apustulis gatindeg naan ta
tubangan ta mga ittaw daw bakod iya na kagi na gambal kanen i,
“Mga kasimanwa ko na mga Judio daw tanan kaw na gatinir naan ta
Jerusalem, pamatian a nyo daw tugutan a ta pagsugid ki kyo daw ino
beet ambalen ta yi na natabo. 15 Dili kami i mga ingaw paryo ta paisip
nyo. Sellem pa i! Tallo nang pa uras galambay alin ta pagsennang
ta adlaw. 16 Ta matuod, yi na natabo naambal en Joel na prupita na
manugsugid ta kabebet-en ta Dyos anay pa sa. Ambal Joel,

---

[f] **2:1** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Pentecostes* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[g] **2:9** Prubinsya an na *Asia* anay pa sa sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma daw naan dapit ta lugar na anduni paumaw ta na Turkey.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 ‘Dyos an gambal daw ino iya na imuon ta katapusan na mga
inadlaw. Ambal din,
“Ipadala ko Dyos Ispiritu Santo
naan ta tanan na mga ittaw
para gaeman din danen an.
Inyo an na mga kabataan
magsugid ta ake na mga ambal.
Inyo an na mga miron
makakita ta mga panan-awan.
Inyo na mga manakem na mama
makakita ta ake na mga plano
naan ta iran na mga dagammo.
18 Bisan naan ta ake na mga suguon,
mga mama man daw mga bai,
papadala ko ake na Ispiritu
ta yon man na mga inadlaw
daw magsugid man danen an
ta ake na mga ambal.
19 Ipakita ko naan ta mga ittaw
mga katingalaan naan ta langit
daw mga sinyalis naan ta kalibutan.
Tama na mga lengngessa tenged ta pagpatay.
May mga apoy man
daw mga tumbuok na aso.
20 Adlaw an dili magpawa
daw bulan an magminog na paryo ta lengngessa
bag-o mabot andemen na adlaw na makatingala
na Ginuo an mag-ukom ta tanan na mga ittaw.
21 Piro, ta yon man na timpo,
daw kino marani ta Ginuo Dyos malibri
alin ta silot ta iya na mga sala.” ’ ”[h]
22 Ambal pa Pedro, “Mga paryo ko na linai Israel, matian nyo gid
ambalen ko i ki kyo parti ki Jesus an na taga-Nazaret. Kanen an gabuat
ta mga katingalaan na pamatuod na kanen an papadala ta Dyos. Tenged
ta mga pabuat ta Dyos paagi ki Jesus pamatuuran din na Jesus an may
bakod na gaem na alin ki kanen. Yi tanan nlaman nyo gid tak anen di
natabo. 23 Jesus an patugyan naan ki kyo sunod ta plano ta Dyos na
patirmino din en daan. Piro kyo yan, papapatay nyo kanen an paagi ta
tabang ta mga ittaw na ula kakala ta Dyos daw palansang danen Jesus an
naan ta krus. 24 Piro, pabannaw kanen an ta Dyos na beet ambalen dili

---

[h] **2:21** Joel 2:28-32

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

din en magian mga kasakit an na gadala ta kamatayen daw dili en isab
kanen an mapatay. Dili kanen mabilin naan ta lugar ta mga patay tak
anduni ula en kamatayen kanen an. 25 Naan ta sinulat Ari David, ambal
David parti ki kanen iling ti,
‘Nakita ko na Ginuo Dyos an
pirmi gaduma ki yaken
aged ula en may makatublag ki yaken.
26 Nyan gid nalipay ake na tagipusuon
daw sikad sadya ake an na mga paambal
tenged ki kaon, O Ginuo.
Bisan mapatay a, may palaeman a pa
27 tak nlaman ko na dili a no dilian
naan ta Hades na lugar ta mga patay
daw dili no man tugutan na malunot
lawa an ta imo gid na Manugsirbi.
28 Patudlo no ki yaken daw ino paagi na mangabui
aged may kabui na ula katapusan
daw malipay a tenged kaon ake na maduma.’ ”[i]
29 Pedro i gapadayon pa gid ta iya na pag-ambal, “Mga utod ko, daw
parti ki Ari David na ate na alinan na kaapuan, nlaman ta gid na napatay
kanen ya daw asta anduni iya na lebbengan anen pa di. 30 Kanen ya isya
na prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos anay pa sa. Nlaman
din na gapangako Dyos an ki kanen na isya ta iya na mga linai manubli
ta iya na pagkaari. Ta pagpangako ta Dyos ki kanen, gasumpa Dyos an
na tumanen din gid iya na pangako. 31 Nlaman en daan David parti ta
pagbannaw ya ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.[j] Gani, gambal David ya
na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, dili kanen an pabay-an ta Dyos naan ta
Hades na lugar ta mga patay daw dili man malunot iya na lawa. 32 Jesus
an pabannaw ta Dyos daw kami tanan mga gapamatuod ki kyo tak
nakita nay en kanen an na bui. 33 Jesus man paatagan ta Dyos Amay
ta pinakadatas na katengdanan na naan kanen tengnged ta Dyos Amay
naan dapit ta tuo daw pabaton din alin ta iya na Amay papangako ya na
ipadala naan ki kami Dyos Ispiritu Santo an. Yon na papangako natuman
anduni paryo ta inyo na nakita daw namatian. 34 Nlaman ta na dili David
paatagan ya ta Dyos ta datas na katengdanan na mungko tengnged ki
kanen tak parti ta iya na Pinili Na Mag-ari, David mismo gambal,
‘Ginuo Dyos gambal ta ake na Ginuo,
“Mungko ka di naan dapit ta ake i na tuo,
35 asta na mapirdi ko imo na mga kuntra

---

[i] **2:28** Mga Salmo 16:8-11 [j] **2:31** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na danen an paryo ta tungtungan ta imo na mga batiis.” ’ ”[k]
36 Ambal pa Pedro, “Gani, tanan kaw na mga paryo ko na linai Israel
dapat intindien nyo gid na Jesus ya na papalansang nyo naan ta krus,
kanen paimo ta Dyos na Ginuo daw Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!”
37 Pagmati ta mga ittaw ta ambal Pedro, nakunsinsya gid danen an daw
gainsa danen an ki Pedro daw ta duma na mga apustulis, “Mga utod, ino
dapat nay na buaten?”
38 Sabat Pedro, “Magnelsel kaw daw dilian nyo inyo an na mga sala.
Magpabautismo kaw na pamatuod na kyo yan anduni gatuo ki Jesu-
Cristo para mapatawad kaw ta inyo na mga sala daw para mabaton nyo
man Dyos Ispiritu Santo. 39 Pangako ya ta Dyos na ipadala din Dyos
Ispiritu Santo an para ki kyo, para ta inyo na mga linai, para man ta
tanan na mga ittaw na dili-Judio daw asta ta tanan na mga ittaw na
kabaton ta upurtunidad na paatag ta Ginuo na ate na Dyos na marani
ki kanen.” 40 Tama pa mga ambal Pedro ta pagpamatuod ki danen daw
galaygay man ki danen, “Likawan nyo silot na alin ta Dyos na maageman
ta mga malain na ittaw ta yi na timpo!” 41 Tama mga gapati ta ambal
Pedro daw gapabautismo danen an. Ta yon man na adlaw, may mga tallo
libo na ittaw na nadugang naan ta grupo ta mga gatuo ki Jesu-Cristo.
42 Gaatag danen ta tama na mga uras ta pag-istudyo naan ta mga patudlo
ta mga apustulis daw ta pagtipon naan ta duma na mga gatuo daw ta
pagyapon daw pagpangamuyo duma man ki danen. 43 Tama na mga
katingalaan na paimo ta Dyos paagi ta mga apustulis na pamatuod na
iran na patudlo alin gid ta Dyos. Tenged ta mga buat danen, gatingala gid
tama na mga ittaw.

Pagtipon Ta Mga Gatuo

44 Papadayon ta mga gatuo ki Jesus iran an na pagtipon daw gaatagay
danen an daw ino iran na mga kinanglanen para ta kayaran ta tanan.
45 Pabligya danen iran na mga basak daw mga pagkabetang daw bayad
ya panagtag danen dipindi ta kinanglanen ta kada isya. 46 Adlaw-adlaw,
gapadayon danen an ta iran na pagtipon-tipon naan ta Timplo daw naan
ta iran na mga balay gadumaay danen an na gakaan na may kalipay na
terek ta iran na tagipusuon. 47 Gadayaw danen an ta Dyos daw duma na
mga ittaw nadayaran ki danen. Adlaw-adlaw may nadugang ki danen na
mga ittaw na paluwas ta Ginuo alin ta silot ta iran na mga sala.

Pagpaayad Pedro Ta Mama Na Dili Kapanaw

3 1 Ta isya na adlaw, mga tallo uras alin ta ugto-adlaw, danen i Pedro
daw Juan giling naan ta Timplo tak yon gid uras ta pagpangamuyo.

---

[k] **2:35** Mga Salmo 110:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Naan ta gangaan ta Timplo na paumaw na Dayad Na Gangaan, may
mama na dili kapanaw alin ta pagtao din. Kada adlaw padala kanen an
na palayungan daw pabilin naan ta gangaan aged magpalimos naan ta
mga ittaw na gaselled ta Timplo. 3 Pagkita din na magselled danen Pedro
daw Juan, gangayo kanen an ta limos. 4 Patan-aw gid danen kanen an
daw Pedro i gambal ki kanen, “Man-aw ka anay ki kami.” 5 Patan-aw din
ta miad danen an tak gasalig na may atag ki kanen. 6 Piro, Pedro i gambal
ki kanen, “Ula a kwarta na pilak o blawan, piro may anen a na iatag ki
kaon. Paagi ta ngaran Jesu-Cristo na taga-Nazaret daw tenged ta iya na
gaem, mindeg ka daw manaw!” 7 Pag-ambal Pedro, paibitan din tuo an na
lima ta mama na dili kapanaw aged patindegen. Gabiskeg dayon batiis
an ta mama daw buko-buko ta iya na kitin 8 daw galusko kanen an na
gatindeg daw gapanaw-panaw. Na gaselled danen Pedro daw Juan naan
ta Timplo, gakuyog ki danen mama an daw sigi iya na panaw daw lusko
na gadayaw kanen ta Dyos. 9 Nakita ta tanan na mga ittaw naan ta Timplo
na kanen an gapanaw daw gadayaw ta Dyos. 10 Na nakala danen na
kanen an mama ya na dili kapanaw na gapalimos dati naan ta Dayad Na
Gangaan ta Timplo, gatingala gid danen an ta natabo ya ki kanen.

Pagwali Pedro Naan Ta Timplo

11 Na mama an na nayad sigi ibit ki danen Pedro daw Juan, tanan na
mga ittaw naan ta Timplo gadlagan na marani ki danen naan ta lugar ta
Timplo na paumaw na Balkon Solomon daw mga ittaw an gatingala gid.
12 Na nakita Pedro mga ittaw an, gambal kanen i ki danen, “Mga paryo
ko na linai Israel, man-o tak gatingala kaw gid daw gatan-aw ta miad
ki kami? Ino! Salig nyo paagi ta ame na kaugalingen na sarang o tenged
dyusnon kay na anduni mama i kapanaw en? 13 Mama i nayad en paagi ta
gaem Jesus daw tenged man na liag ta Dyos na pamatuuran din na Jesus
an na iya na Pasugo anduni bui naan ta langit tenged ta pagbannaw ta
Dyos ki kanen. Yi man na Dyos pasimba danen Abraham, Isaac, Jacob
daw tanan na mga alinan ta na kaapuan. Piro, kyo yan, na naan pa Jesus
an ta kalibutan i, paintriga nyo kanen an naan ta mga uturidad ta ate
na lugar daw pasikway nyo kanen an naan ta atubangan Pilato bisan
buy-an inta kanen an Pilato. 14 Kanen an alin gid ta Dyos daw matareng,
piro pasikway nyo daw imbis na papangabay nyo ki Pilato na buy-an
kanen an, papangabay nyo gid na buy-an ki kyo isya ya na manugpatay.
15 Gaatag an ta kabui ta tanan na mga may kabui, kanen ya papapatay
nyo, piro pabannaw kanen ya ta Dyos daw kami i mga gapamatuod na
nabannaw kanen ya. 16 Gani, paagi ta gaem Jesus daw tenged man ta
pagtuo ta yi na mama ki Jesus, paatagan ta kabiskeg yi na mama na inyo
na nakita daw nakala. Kyo mga kakita na anduni naayad mama i paagi ta
iya na pagtuo ki Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 "Mga utod ko, nlaman ko en na Jesus ya nabuatan nyo ta malain
tenged kyo yan daw inyo na mga manugdumala ula kaw nalam daw
kino gid kanen ya. 18 Piro, patuman ta Dyos iya ya na paambal paagi
ta pabuat nyo ki Jesus na iya na Pinili Na Mag-ari tak anay pa sa na
timpo, paambal din paagi ta tanan din na mga prupita na maagian ta
iya na Pinili Na Mag-ari segeng an na kabellay daw kamatayen. 19 Gani,
magnelsel kaw daw marani ta Dyos para patawaren kaw din ta inyo na
mga sala daw mabaton nyo man tawway na nakem na alin ki kanen na
Ginuo Dyos 20 daw para man ipadala din ki kyo Jesus an na iya na Pinili
Na Mag-ari. 21 Piro, naan ta plano din na Jesus an magpabilin anay naan
ta langit asta mabot timpo na bag-uon tanan na mga betang paryo ta
pasugid din anay pa sa paagi ta iya na mga prupita na gasirbi ki kanen.
22 Paryo ta ambal Moises anay pa sa, 'Ginuo Dyos magpadala ki kyo ta
prupita na paryo man ta pagpadala din ki yaken naan ta iya na mga ittaw
daw prupita ya isya ta na kasimanwa. Kinanglan matian nyo gid tanan na
mga ambal ta prupita ya ki kyo. 23 Daw kino dili magtuman ta paambal
din, belagen danen an naan ta mga ittaw ta Dyos daw maageman danen
silot na ula katapusan.'[l]
24 "Ambal ya Moises, paambal man ta tanan na mga prupita umpisa ki
Samuel anay pa sa asta ta mga prupita na nabui sunod ki kanen. Danen
tanan gambal man parti ta mga natabo anduni. 25 Kiten mga linai ta mga
prupita. Mga papangako ta Dyos paagi ki danen para man ki kiten. Paryo
ta ambal ta Dyos ki Abraham, 'Paagi ta imo na mga linai mga ittaw ta
tanan na mga lai naan ta kalibutan tagan ko ta mga kaayaran.'[m] 26 Gani,
papili ta Dyos Pasugo din ya na Jesus daw padala una naan ki kiten na
mga Judio aged tagan ki ta kaayaran na may sarang ki na dilian ta ate na
mga sala daw marani ki ta Dyos tenged ta pagbag-o din ki kiten."

Pedro Daw Juan Naan Ta Atubangan Ta Upisyalis Ta Mga Judio

4 1 Na gambal pa danen Pedro daw Juan naan ta mga ittaw, papranian
danen an ta mga pari ta mga Judio, mga Saduseo[n] daw ta kumander
ta mga gwardya ta Timplo. 2 Gagilek mga gaprani ya tenged danen
an Pedro daw Juan gatudlo na Jesus ya nabannaw daw pagbannaw ki
kanen pamatuod na mabannaw mga patay an. 3 Tenged dili mapati mga
upisyalis an ta patudlo ya danen Pedro, papadakep ta mga upisyalis
danen an Pedro daw Juan daw papriso asta ta sunod na adlaw tak
pagdakep ya ki danen semsem en. 4 Piro, tama na mga ittaw na kamati ta
iran na mga tudlo gapati. Katamaen ta mga mama na gatuo ki Jesus mga
limma libo.

---

[l] **3:23** Deuteronomio 18:15, 18, 19 [m] **3:25** Genesis 22:18, 26:4 [n] **4:1** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Saduseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Sunod na adlaw, mga gapanguna ta banwa, mga gadumala ta mga
Judio, daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises[o] gatipon naan ta
Jerusalem. 6 Anen man dya Anas na pinakadatas na manugdumala
ta mga pari daw danen Caifas, Juan, Alejandro daw duma pa na mga
mimbro ta pamilya Anas. 7 Gasugo danen na ipatubang Pedro ya daw
Juan naan ta mga upisyalis. Na gatubang en danen Pedro, painsaan
danen an ta mga upisyalis, "Iya san na gaem daw ngaran pagamit nyo ta
pagpaayad ta mama na dati dili kapanaw?"
8 Pedro an, pagaeman kanen an ta Dyos Ispiritu Santo daw gasabat
ki danen, "Mga gapanguna ta banwa daw mga gadumala ta mga Judio,
9 daw insaan nyo kami i parti ta miad na buat naan ta yi na mama na dati
dili kapanaw daw parti man daw ino paagi na naayad kanen an, 10 kyo
daw tanan na mga paryo ta na linai Israel na anen di, dapat mlaman
nyo gid na yi na mama na gatindeg naan ta inyo na atubangan nayad en
paagi ta iya na pagtuo ki Jesu-Cristo na taga-Nazaret na papalansang nyo
naan ta krus piro pabannaw ta Dyos. 11 Jesus an kanen pasambit naan ta
sinulat na pulong ta Dyos na Dyos gambal,

'Kyo na mga manug-ubra ta balay,
bato an na ta isip nyo dili magamit,
yon gid pamag-ang na bato.'[p]

12 Gambal a ki kyo na ula gid duma na ittaw naan ta bilog na kalibutan
na makaluwas ki kiten alin ta silot ta ate na mga sala daw dili, Jesus
nang." 13 Gatingala gid mga manugdumala ki danen Pedro na gasabat
danen an na ula adlek tak nlaman ta mga manugdumala na Pedro an
daw Juan ula iniskwilaan daw kebes nang. Nlaman man danen na
Pedro an daw Juan mga gaduma ki Jesus kan-o. 14 Piro, tenged nakita
danen mama an na nayad na gatindeg duma ki danen Pedro, ula nang
en danen an gasasaba parti ta natabo. 15 Papagwa anay ta mga upisyalis
danen an Pedro aged danen na mga upisyalis magsapol. 16 Na gasapol
danen, gainsaay danen an ta kada isya, "Ino ate na imuon naan ta yon
na mga mama? Tanan na mga gaistar naan ta Jerusalem nalam na danen
an gabuat ta katingalaan. Gani, dili ki makabalibad. 17 Piro, yi buaten
ta aged dili maglapta naan ta mga ittaw balita ya na mama an na dili
kapanaw paayad paagi ta gaem Jesus. Andaman ta danen an na dili
en mag-ambal naan ta bisan kino parti ki Jesus." 18 Tapos sapol ta mga
upisyalis, paumaw isab danen an Pedro daw paandaman na dili gid en

---

[o] **4:5** Pwidi nyo mabasa parti ta *mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [p] **4:11** Mga Salmo 118:22 Ta timpo danen Pedro, tama na mga balay ta mga Judio na buat alin ta mga kinurti na bato. Pinakaimpurtanti na bato pamag-ang an na pabetang naan ta pamusod na naan dya umpisa ta pagdapat ta duma na kinurti na mga bato. Ta pagsambit Pedro ta *mga manug-ubra ta balay,* beet ambalen din mga manugdumala ta mga Judio. *Pamag-ang na bato* na pasambit din beet ambalen Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mag-ambal daw magtudlo parti ki Jesus. 19 Piro, Pedro i daw Juan gainsa
naan ta mga upisyalis, "Pinsaren nyo, daw ino mas dayad an naan ta
atubangan ta Dyos, magtuman ki kyo o magtuman ta Dyos? 20 Daw parti
ki kami, dili nay mapegengan ame na kaugalingen ta pagsugid ta ame na
nakita daw namatian."
21-22 Pagtapos na paandaman pa gid ta mga upisyalis danen an Pedro,
pabuy-an danen an. Adlek mga upisyalis an na daw silutan danen an
Pedro daw Juan, basi maggamo mga ittaw tak gadayaw mga ittaw an
ta Dyos tenged ta katingalaan na natabo na nayad isya na mama na dili
kapanaw alin ta pagtao na idad din subla kwarinta na taon.

Pagpangamuyo Ta Mga Gatuo Na Dili Danen Madlek

23 Na pabuy-an Pedro an daw Juan, gabalik danen an ta iran na mga
arey na mga gatuo daw pasugid danen ambal an ta mga manugdumala
ta mga pari daw mga gadumala ta mga Judio. 24 Pagmati ta mga gatuo,
gapangamuyo danen an ta Dyos, "O Makagagaem Na Dyos, kaon gabuat
ta langit, ta basak, ta dagat daw tanan na mga anen don. 25 Pagaeman
ta Dyos Ispiritu Santo ame na kaapuan na Ari David na imo man na
manugsirbi na gambal ka paagi ki kanen. Ambal David,

'Man-o tak segeng gid na gilek ta mga dili-Judio na gakuntra ta
Dyos?
Man-o tak mga ittaw gaisip ta ula pulos na mga plano?
26 Mga ari ta kalibutan daw mga manugdumala
gatipon na gakuntra ta Ginuo Dyos
daw ta iya na Pinili.'[q]

27 O Ginuo Dyos, iling gid tan natabo naan ta yi na syudad na danen ya
Herodes,[r] Poncio Pilato, mga dili linai Israel daw mga linai Israel man
gakuntra ki Jesus na imo gid na Manugsirbi daw Pinili Na Mag-ari.
28 Pabuat danen tanan ya paryo gid ta imo na naplano daan na matabo.
29 Anduni, O Ginuo Dyos, matian no iran an na pagpalleg ki kami na imo
na mga suguon daw tabangan kay ta ame na pag-ambal na ula kay adlek
ta pagsugid ta miad na balita na alin ki kaon parti ki Jesus. 30 Ipakita no
imo an na gaem paagi ta pagpaayad nay ta mga ittaw na may masakit
daw itugot no man na paagi ta gaem Jesus na imo gid na Manugsirbi
mabuat nay mga katingalaan na pamatuod na ame na sugid alin gid ki
kaon." 31 Pagtapos ta iran na pagpangamuyo, gaeyeg-eyeg lugar an na
patipunan danen. Pagaeman danen an ta Dyos Ispiritu Santo daw gasugid
danen an ta miad na balita na alin ta Dyos na ula danen adlek.

---

[q] **4:26** Mga Salmo 2:1-2 [r] **4:27** *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo binti-syiti ari na paumaw na *Herodes Antipas.* Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Antipas* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagtabangay Ta Mga Gatuo

32 Mga gatuo an ki Jesus, danen an gaisyaay nang ta isip. Patingeb
danen tanan na mga pagkabetang danen daw ula bisan isya ki danen
gaangken ta iya na pagkabetang para nang ta iya gid na kaugalingen
tak iran na mga pagkabetang pakabig danen na para ta tanan. 33 Paagi
ta gaem ta Dyos, gapadayon mga apustulis an ta pagpamatuod parti
ta pagbannaw ki Ginuo Jesus daw tenged ta tabang ta Dyos ki danen,
nlaman ta tanan na Dyos an sikad miad ki danen tanan. 34 Ula gid bisan
isya ki danen nakulangi ta iran na mga kinanglanen tak duma ki danen
may mga basak daw mga balay na pabligya, daw kantidad an ta iran na
pabligya padala danen 35 daw paatag naan ta mga apustulis. Patagtag ta
mga apustulis kwarta an naan ta mga gatuo dipindi ta iran na kinanglan.
36 May isya na mama na taga-Cipre na ngaran din an Jose. Kanen an
Judio na alin ta linai Levi. Umaw ta mga apustulis ki kanen Bernabe na
beet ambalen Manugtabang. Kanen an may miad man na pabuat na iling
ti: 37 May basak kanen na pabligya daw bayad ya paintriga din man naan
ta mga apustulis.

Ananias Daw Safira

5 1-2 May magsawa na Ananias daw Safira na gabligya man ta iran
na basak para itabang danen naan ta mga gakinanglan na mga
gatuo. Piro, patago Ananias duma ya na kwarta na alin ta bayad ta iran
na basak daw gakumpurmi man iya an na sawa. Nabilin ya na kwarta,
paatag Ananias naan ta mga apustulis. 3 Gambal Pedro i ki kanen,
“Ananias, man-o tak gapadaag ka naan ki Satanas na magbula ka ta Dyos
Ispiritu Santo? Man-o tak patago no duma ya na kwarta na bayad ta inyo
na basak? 4 Na ula nyo pa nabligya inyo an na basak, di' ba kyo tag-iya?
Na nabligya nyo en, di' ba inyo man gyapon na pagbeet daw inuon nyo
kwarta nyo an? Man-o tak pabetang nyo naan ta inyo na isip na magbuat
kaw ta malain? Ula kaw gabula naan ta mga ittaw, gabula kaw naan ta
Dyos!” 5 Na namatian Ananias, natumba kanen an daw napatay dayon.
Tanan na mga kamati parti ta natabo ya nadlek. 6 Mga miron na naan
dya, gaprani daw paputos danen lawa an Ananias daw palayungan danen
pagwa daw ilebbeng.
7 Paglambay ta mga tallo uras, gabot Safira na sawa Ananias, piro
ula kanen an nalam ta natabo ya ta iya na sawa. 8 Gambal Pedro i ki
kanen, “Sugiran a no daw yi gid tanan kantidad na nabaton nyo na bayad
ta pagbligya nyo ta inyo na basak.” Sabat Safira, “Ee, nyan tanan na
nabaton nay.” 9 Ambal Pedro ki kanen, “Man-o tak gakumpurmiay kaw na
magsawa na magbula naan ta Dyos Ispiritu Santo na papaubay ta Ginuo
naan ta mga gatuo? Salig nyo taan na dili kaw din silutan. Lagen no!

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga galebbeng an ta imo na sawa, gabalik en daw naan en ta gangaan
daw kaon man sunod na layungan danen pagwa!" 10 Natumba dayon daw
napatay man Safira an naan ta atubangan Pedro. Gaselled mga miron
an daw nakita danen na patay en Safira an daw palayungan man danen
pagwa daw lebbeng abay ta iya na sawa. 11 Tanan na mga gatuo daw
tanan na mga kamati parti ta natabo ki Ananias daw Safira nadlek gid.

Pagbuat Ta Mga Apustulis Ta Mga Katingalaan

12-13 Papakita ta mga apustulis naan ta mga ittaw tama na mga
katingalaan na pamatuod na danen an paatagan ta abilidad na alin ta
Dyos. Kaysan, gatipon mga gatuo an naan ta paumaw na Balkon Solomon
na sakep ta Timplo. Ula gid duma na mga ittaw nangiseg na magtipon
duma ki danen, bisan pa na mga gatuo an pataa gid ta mga ittaw. 14 Piro,
gadugang pa gid man gyapon sikad tama na mga mama daw mga bai na
gatuo ta Ginuo. 15 Tenged ta mga katingalaan na pabuat ta mga apustulis,
padala ta mga ittaw naan ta dalan mga may masakit an daw pabetang
naan ta mga neggaan daw ikam aged daw mag-agi dya Pedro an, maayad
danen an bisan paagi nang ta iya na alo. 16 Tama man na mga ittaw gabot
naan alin ta mga banwa na dani ta Jerusalem. Padala man danen mga
ittaw an na may masakit daw mga ittaw na naseddepan man ta malain
na ispiritu daw tanan nayad.

Pagpangabot Kuntra Ta Mga Apustulis

17 Pinakadatas an na manugdumala ta mga pari daw iya na mga
duma na mga Saduseo nainggit gid ta mga apustulis ya. 18 Papadakep
danen daw papriso mga apustulis ya. 19 Piro, naan ta yon man na kilem
na danen an padakep, pabukasan ta isya na angil ta Ginuo Dyos mga
gangaan an ta prisuan daw papagwa danen an. Gambal angil i ki danen,
20 "Miling kaw naan ta Timplo daw ambalen nyo naan ta mga ittaw dya
minsai an parti ta bag-o na kabui na maangken paagi ta pagtuo ki Jesus."
21 Patuman danen pambal an ta angil daw ta pagsennang ta adlaw,
gaselled danen an naan ta Timplo daw gatudlo.

Na gabot pinakadatas na manugdumala ta mga pari daw iya na mga
duma naan ta iran na tipunan, paumaw din na magsapol mga mimbro
an ta Sanedrin[s] daw tanan man na mga gadumala ta mga linai Israel.
Gapasugo danen an na kamangen mga apustulis an naan ta prisuan daw
ipatubang ki danen. 22 Piro, pag-abot ta mga gwardya naan ta prisuan,
ula dya en mga apustulis ya. Gabalik mga gwardya an naan ta mga

---

[s] **5:21** Ta timpo ta mga apustulis, *Sanedrin* umaw ta kadatasan na kunsiyo ta mga Judio na yon man mga linai Israel. Pwidi nyo mabasa parti ta *Sanedrin* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

manugdumala daw gambal danen an, 23 “Na gabot kay naan ta prisuan,
nakita nay na nakandado pa daw tanan na mga gwardya gabantay
naan ta mga gangaan, piro ta pag-abri nay ta gangaan, ula nay danen
an nakita!” 24 Na namatian ta pangulo ta mga gwardya ta Timplo daw
ta mga manugdumala na mga pari, gatingala danen an daw gakullaw
daw ino pa gid sunod na matabo. 25 Na gakullaw pa danen an, gabot
isya na mama daw gambal ki danen, “Mamati kaw anay! Mga mama
ya na papriso nyo, naan en ta Timplo daw gatudlo ta mga ittaw dya!”
26 Pangulo an ta mga gwardya giling dayon naan ta Timplo duma ta iya
na mga ittawan daw padala danen malik mga apustulis ya. Piro, ula
danen papwirsaa mga apustulis ya tak nadlek danen an na basi daw
timbagen danen an ta mga ittaw.

27 Paselled mga apustulis an daw patubang naan ta mga mimbro ta
Sanedrin aged insaan ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari.
28 Ambal din ki danen, “Gapaandam kay en ki kyo na dili kaw gid en
magtudlo parti ki Jesus! Piro papalapta nyo pa man gyapon inyo an na
patudlo naan ta bilog na Jerusalem daw gambal kaw pa man na kami i
may sabaten ta iya an na kamatayen!” 29 Piro, gasabat Pedro an daw mga
apustulis, “Daw pilien nay daw kino dapat na tumanen, Dyos o ittaw,
Dyos nang gid tumanen nay, dili ittaw! 30 Dyos an na pasimba ta ate na
mga alinan na kaapuan gabannaw ki Jesus na papapatay nyo na kanen
an palansang naan ta krus. 31 Pabannaw Jesus an ta Dyos daw paatagan
kanen an ta pinakadatas na katengdanan na papungko tengnged ta
Dyos naan dapit ta tuo aged magdumala ta tanan. Anduni kanen an
Manugdumala daw Manluluwas na mag-atag ta mga linai Israel ta
upurtunidad na magnelsel daw dilian iran na mga sala aged mapatawad
danen an ta iran na mga sala. 32 Kami gapamatuod ta mga natabo parti ki
Jesus. Dyos Ispiritu Santo an na paatag ta Dyos naan ta mga gatuman ta
Dyos, kanen man gapamatuod parti ta mga natabo ya.”

33 Pagmati ta mga mimbro ta Sanedrin ta ambal danen Pedro, segeng
gid iran na kagilek daw gusto gid danen na patayen mga apustulis an.
34 Piro, gatindeg isya na mimbro ta Sanedrin na ngaran din Gamaliel.
Kanen an isya ta grupo ta mga Pariseo.[t] Kanen isya man na manugtudlo
ta Mga Sinulat Moises daw pataa man ta tanan na mga ittaw. Gasugo
kanen an na pagwaen anay mga apustulis an. 35 Pagpagwa ki danen
Pedro, gambal Gamaliel an naan ta mga duma din na mga mimbro ta
Sanedrin, “Mga paryo ko na linai Israel, mag-andam kaw daw ino buaten
nyo ta yon na mga mama. 36 Nademdeman nyo na pugya may mama na
ngaran din Teudas na giling di na gapabugal-bugal na salig din daw kino
gid kanen an. May mga gasunod man ki kanen na mga appat gatos na

---

[t] **5:34** Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Pariseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mama. Piro, papatay kanen ya daw gabelag-belagay mga gasunod ya ki
kanen daw ula en batia parti ki danen. 37 Pagtapos ki Teudas, ta uras ta
sinsos, may isya pa na mama na ngaran din Judas na taga-Galilea. Kanen
isya na gakuntra ta gubirno daw gadumala ta mga gasunod ki kanen.
Piro, papatay man kanen ya daw gabelag-belagay man mga gasunod ya
ki kanen. 38 Gani, sugiran ta kyo yan, largaan nyo nang en mga mama na
yan. Buy-an nyo danen an tak daw iran an na plano iya nang man ta mga
ittaw, dili madayon. 39 Piro, daw iran na plano iya ta Dyos, ula kaw gid
en sarang mabuat tak Dyos an pakuntra nyo."

40 Pagtapos ta laygay Gamaliel, kumpurmi mga mimbro an ta Sanedrin
ta iya na ambal. Papaselled isab danen mga apustulis an daw pakastigo.
Pagtapos ta kastigo, paandaman danen isab mga apustulis an na dili en
mag-ambal parti ki Jesus. Dayon, pabuy-an. 41 Galin mga apustulis an
naan ta tubangan ta Sanedrin na may kalipay tak paatagan danen an ta
Dyos ta pribiliyo na naagian danen mga malain na buat daw pagayyaan
man danen an tenged ta iran na pagtuo ki Jesus. 42 Adlaw-adlaw, naan
ta Timplo daw naan ta mga balay, gapadayon danen an ta pagtudlo daw
pagsugid ta miad na balita parti ki Jesus na kanen an Pinili Ta Dyos Na
Mag-ari.

Pagpili Ta Pitto Na Manugtabang

6 1 Ta yon man na timpo na gatudlo pa daw gawali mga apustulis an
naan ta Timplo, gatama pa gid mga gatuo an ki Jesus. Piro, mga
gatuo an na iran an na linggwai Griego gariklamo kuntra ta mga gatuo
man na iran an na linggwai Hebreo. Gariklamo danen an tak daw may
patagtag na pagkaan adlaw-adlaw naan ta mga balo na bai, mga balo
an na iran na linggwai Griego, ula naatagi. Piro, mga balo an na iran
na linggwai Hebreo, naatagan ta pagkaan. 2 Tenged ta yon na riklamo,
paumaw ta dusi na apustulis tanan an na mga gatuo na gatipon-tipon
ta pagsimba naan ta Jerusalem daw ambal danen, "Dili naan ta plano
ta Dyos na pabay-an nay nang pagsugid an ta miad na balita na alin ta
Dyos aged magtagtag nang ta pagkaan. 3 Gani, mga utod nay ki Cristo,
magpili kaw ta pitto na mama naan ki kyo na pataa gid ta mga ittaw
daw nlaman nyo na pirmi danen an gapasakep naan ta Dyos Ispiritu
Santo daw maalam man danen an. Tagan nay danen an ta katengdanan
ta pagtagtag ta pagkaan naan ta mga gakinanglan 4 daw kami i a, iatag
nay ame na uras ta pagsugid ta miad na balita na alin ta Dyos daw ta
pagpangamuyo."

5 Pag-ambal ta mga apustulis, nadayaran mga gatuo an ta ambal danen.
Papili danen Esteban an na mama na terek gid iya na pagtuo daw pirmi
man kanen an gapasakep naan ta Dyos Ispiritu Santo. Napili man: Felipe,
Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas daw Nicolas na taga-Antioquia na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gasalyo naan ta tuuan ta mga Judio. 6 Papatubang ta mga gatuo naan ta
mga apustulis iran an na mga napili. Papangamuyuan ta mga apustulis
daw patungtong danen iran na mga lima naan ta mga napili aged
bindisyunan.
7 Gapadayon mga apustulis an ta pagsugid ta miad na balita na alin
ta Dyos parti ki Jesus naan ta mga ittaw. Tenged ta miad na balita
na pasugid danen, gadugang pa gid mga gatuo an ki Jesus naan ta
Jerusalem daw tama na mga pari ta mga Judio gatuo man.

Pagdakep Ta Mga Judio Ki Esteban

8 Esteban i, patabangan gid kanen an ta Dyos daw may gaem alin ta
Dyos aged magbuat kanen an ta mga katingalaan naan ta mga ittaw na
pamatuod na iya an na pawali alin gid ta Dyos. 9 Piro, may mga Judio na
gadiskas kuntra ki Esteban. Danen an mga mimbro ta paumaw na Balay
Tipunan Ta Mga Nalibri Na Mga Ulipen. Naan danen alin ta mga banwa
na Cirene daw Alejandria daw alin man ta mga prubinsya na Cilicia daw
Asia. 10 Piro, napirdi danen an ta rason ta mga paambal ya Esteban tak
Dyos Ispiritu Santo gaatag ki kanen ta alam.
11 Tenged danen an napirdi Esteban, gasuol danen an ta pila na mga
ittaw na mag-ambal ta dili matuod kuntra ki Esteban. Iling ti ambal ta
mga pasuulan danen: “Namatian nay kanen an na papakalain din Moises
an daw Dyos!” 12 Paagi ta iran na ambal na dili matuod, pasegyet danen
mga ittaw an, daw mga gadumala ta mga Judio daw mga manugtudlo
ta Mga Sinulat Moises aged kuntraen man danen Esteban an. Pailingan
danen tanan kanen an daw padakep daw padala naan ta mitingan ta mga
manugdumala na mga pari na Sanedrin. 13 May duma na mga ittaw na
papadala man danen aged mag-ambal ta dili matuod kuntra ki Esteban
naan ta tubangan ta Sanedrin. Ambal danen, “Yi na mama ni pirmi din
nang papakalain ate na Timplo daw Mga Sinulat Moises. 14 Namatian nay
na kanen an gambal na Jesus ya na taga-Nazaret gubbaen din kon ate na
Timplo daw silian din man tanan na mga sunuran na paatag Moises ki
kiten.”
15 Tanan na mga mimbro ta Sanedrin gatan-aw gid ki Esteban daw
nakita danen na iya an na sura paryas ta sura ta angil.

Pagsabat Esteban Naan Ta Tubangan Ta Sanedrin

7 1 Pagtapos ta ambal ta mga ittaw ta dili matuod kuntra ki
Esteban, gainsa pinakadatas an na manugdumala ta mga pari ki
kanen, “Matuod ni mga paambal i danen?” 2 Gasabat kanen i, “Mga
kasimanwa ko na mga Judio, daw pwidi nang matian a nyo! Anay pa sa,
makagagaem an na Dyos gapakita naan ta ate na alinan na kaapuan na
Abraham na naan pa kanen ya ta lugar na Mesopotamia na ula pa kanen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya gasalyo naan ta syudad na Haran.[u] 3 Ta yon man na timpo anay pa
sa, gambal Dyos an ki kanen, 'Malin ka ta lugar na i na paistaran nyo.
Ibilin no imo an na mga parinti daw miling ka ta lugar na itudlo ko ki
kaon.'[v] 4 Yon na galin Abraham ya ta lugar na Caldea[w] daw gasalyo naan
ta syudad na Haran. Na napatay iya na amay, pailing kanen ya ta Dyos
naan ta yi na lugar na paistaran ta anduni. 5 Piro, pag-iling din di anay
pa sa, ula pa naatag ta Dyos ki kanen panublien din an na basak maskin
isya nang na paryo ta palad kalapad. Piro, gangako Dyos an ki kanen na
yi na lugar iatag ki kanen daw ta iya na mga linai maskin kanen ya ula
pa bata.[x] 6 Gambal Dyos an ki kanen, 'Imo na mga linai mag-istar naan ta
isya pa na lugar na dili iran daw danen an mga istrangiro dya. Naan dya
buaten danen an na mga ulipen daw pabellayan ta usto ta mga ittaw na
naan dya keteb ta appat gatos na taon.' 7 Ambal pa ta Dyos ki Abraham,
'Piro, silutan ko mga ittaw an naan ta nasyon na mag-ulipen ta imo na
mga linai daw ta uryan, imo na mga linai malin dya daw malik isab naan
ta yi na lugar. Pagbalik danen, magsimba danen eman ki yaken na iran
na Dyos.' "[y]

8 Ambal pa Esteban, "Pasugo ta Dyos danen ya Abraham na buatan ta
tanda naan ta lawa[z] iran ya na mga bata na mama na beet ambalen Dyos
an may kasugtanan ki danen. Abot timpo na Abraham ya may bata na
mama na pangaranan din na Isaac daw kanen ya pabuatan man Abraham
ta tanda naan ta lawa naan ta pangwallo na adlaw alin ta pagtao din.
Ta uryan, Isaac ya may bata na mama na pangaranan din na Jacob, daw
Jacob ya may dusi man na mga bata na mama na ate na mga bantog na
alinan na kaapuan.[a]

9 "Duma ya ta bantog ta na mga kaapuan nainggit ki Jose na iran na
mangngod daw pabligya danen naan ta mga Egiptuanen bilang isya na
ulipen. Piro, Dyos an gaubay ki Jose 10 daw gatabang na masarangan din
mga kabellay na naagian din. Patagan kanen an ta Dyos ta kaalam daw
Paraon ya na ari ta lugar na Egipto nadayaran ki kanen. Paimo Paraon
kanen an na gubirnador naan ta bilog na Egipto daw ta palasyo Paraon.[b]

---

[u] **7:2** *Haran ya* isya na syudad na naan dapit ta nurti na parti ta Mesopotamia. Pwidi nyo mabasa parti ta *Mesopotamia* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [v] **7:3** Genesis 12:1
[w] **7:4** *Caldea* isya na lugar na naan dapit ta sur na parti ta Mesopotamia. [x] **7:5** Naan ta Genesis 17:1-8 pwidi nyo mabasa parti ta pangako ta Dyos ki Abraham.
[y] **7:7** Genesis 15:13-14; Exodo 3:12 [z] **7:8** Tanda na pasambit naan ta birsikulo utso, daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [a] **7:8** Naan ta Genesis 17:9-14, 21:2-4, 25:19-26, daw 29:31 - 30:24 pwidi nyo mabasa mga isturya na nasambit naan ta birsikulo utso.
[b] **7:10** Naan ta Genesis mga kapitulo trintay-syiti asta kwarintay-uno pwidi nyo mabasa parti ki Jose na pabligya kanen an daw padala naan ta Egipto daw parti man ta iya na mga inagian naan ta Egipto.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 "Ta yon man na timpo anay pa sa, naan ta Egipto daw lugar na
Canaan may segeng gid na letem na yon tenaan ta segeng na kabellay
na naagian ta mga ittaw. Ate ya na mga kaapuan naan ta Canaan ula
may kamangan ta pagkaan. 12 Piro, pagmati Jacob na may tama na trigo
naan ta lugar na Egipto, papadala din dya iya an na mga bata na mama.
Yi una na pag-iling dya ta ate na mga kaapuan. 13 Ta pangarwa danen na
pag-iling naan ta Egipto, gapakala Jose ya ta iya na kaugalingen naan
ta iya na mga utod daw yon na nlaman en ta Paraon parti an ta pamilya
Jose. 14 Gatugon Jose ya na pailingen naan ta Egipto Jacob ya na iya na
amay daw tanan din na mga parinti na sitintay-singko tanan. 15 Giling
danen ya Jacob ta Egipto daw naan dya danen an gaistar asta danen an
napatay.[c] 16 Iran an na mga lawa padala malik naan ta Siquem daw naan
dya palebbeng naan ta lebbengan ya na anay pa sa papalit Abraham naan
ta mga bata Hamor na mama."[d]

17 "Na dali nang en mabot timpo na matuman pangako ya ta Dyos ki
Abraham na librien din ate na mga kaapuan naan ta Egipto daw atagan
ki danen ta panublien ta ya na basak naan ta Canaan, gatama pa gid
danen an dya 18 asta na may bag-o eman na ari na gadumala naan ta
Egipto. Ari ya ula nalam parti ki Jose daw iya na pamilya. 19 Paluko ta ari
ate ya na mga kaapuan daw padaeg-daeg. Papilit din danen ya na ipagwa
naan ta lawas ta iran na mga balay iran na mga bata na bag-o nang natao
daw largaan nang aged mapatay.[e]

20 "Ta yon man na timpo anay pa sa, natao Moises ya. Kanen ya
gwapo na bata daw nadayaran Dyos an ki kanen. Pasagod kanen ya ta
iya na mga ginikanan naan ta iran na balay ta tallo na bulan. 21 Na dili
en danen matago kanen ya, pabetang danen kanen ya naan ta kilid ta
suba na may tama lamunon na datas. Naan dya, Moises ya nakita daw
pakamang ta bai na bata Paraon na ari ta Egipto. Pasagod ta bai Moises
ya na paryo gid ta iya na kaugalingen na bata. 22 Patudluan Moises ya ta
tanan na mga alam ta mga Egiptuanen daw bantog kanen ya tenged ta
iya na abilidad ta paglaygay daw ta mga pabuat din.

23 "Na kwarinta en taon idad Moises, naisipan din na magbisita naan ta
mga paryo din na linai Israel. 24 Nakita din isya ya ki danen na padaeg-
daeg ta isya na Egiptuanen. Pakampian din iya ya na kalai daw bilang
bales, papatay din Egiptuanen ya. 25 Salig din na maintindian ta mga
kalai din na gamiten kanen an ta Dyos para librien din danen ya ta

---

[c] **7:15** Naan ta Genesis kapitulo kwarintay-dos asta kapitulo singkwinta pwidi nyo mabasa parti ta segeng na letem daw mga pag-iling ta mga utod Jose daw iya na amay daw tanan din na parinti naan ta Egipto. [d] **7:16** Naan ta Genesis 33:18-19 pwidi nyo mabasa parti ta pagpalit Abraham ta basak naan ta mga bata Hamor. [e] **7:19** Naan ta Exodo 1:6-22 pwidi nyo mabasa parti ta pagdaeg-daeg ta ari naan ta mga linai Jacob.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pag-ulipen naan ta lugar na Egipto, piro ula danen kaintindi. 26 Ta sunod
na adlaw, nakita din darwa na mga mama na kalai din na gatiruay daw
gatingwa kanen an na bawien din danen ya. Ambal din, 'Mga utod ko,
kyo yan gauturay, man-o tak gatiruay kaw?' 27 Piro, patulod kanen an
ta mama ya na nakasala daw gambal mama ya, 'Kino gaimo ki kaon
na manugdumala daw manug-ukom ki kami? 28 Ino! Patayen a no man
paryo ta Egiptuanen ya na papatay no kabii?' 29 Pagmati Moises, galayas
kanen an alin ta Egipto daw gistar naan ta lugar na Midian na kanen
an istrangiro dya. Na kanen an naan ta Midian, nangasawa kanen daw
kabata ta darwa na mama.[f]

30 "Paglambay ta kwarinta na taon na naan Moises ya ta lugar na
ula kabalayan na dani ta Bukid Sinai, may angil na gapakita ki kanen
naan ta galegleg na tanem. 31 Gatingala gid Moises ya ta iya na nakita
daw gaprani kanen an dya aged usisaen din gid. Na gaprani kanen an
dya, namatian din na Ginuo Dyos gambal, 32 'Yaken i Dyos ta inyo na
mga kaapuan, Abraham, Isaac daw Jacob.'[g] Gakereg Moises ta subla na
adlek daw ula kanen an kaiseg ta pagtan-aw. 33 Ginuo Dyos gambal pa ki
Moises, 'Tangtangen no mga sandal no an tak patindegan no an sagrado
na basak tenged naan a di. 34 Nakita ko gid na padaeg-daeg ake an na
mga ittaw naan ta Egipto. Namatian ko iran na pag-agal. Yon na giling
a di alin ta langit aged librien ko danen an alin ta pag-ulipen ki danen.
Gani, mag-anda ka, Moises! Pabaliken ko kaon yan naan ta Egipto.' "[h]

35 Ambal pa Esteban, "Yon man na Moises pasikway ta mga paryo
din na linai Israel na painsaan danen kanen ya, 'Kino gaimo ki kaon
na manugdumala daw manug-ukom ki kami?'[i] Piro, bisan pasikway
danen Moises ya, kanen papadala ta Dyos na iran na manugdumala
daw manugluwas paagi ta tabang ta angil na gapakita ki kanen naan
ta galegleg na tanem. 36 Papangunaan Moises mga kalai din ya pagwa
alin ta Egipto. Na naan pa danen ta Egipto, gabuat kanen an ta mga
katingalaan na pamatuod na kanen an padala ta Dyos na iran na
manugdumala daw manugluwas. Iling tan pabuat din naan ta lugar na
Egipto, naan ta Dagat Minog daw naan man ta lugar na ula kabalayan
na naan dya danen an seled ta kwarinta na taon.[j] 37 Yon man na Moises
an gambal naan ta mga paryo din na linai Israel, 'Anay pa sa, papadala a
ta Dyos naan ki kyo, piro ta mabot pa na adlaw, magpadala kanen an ta
isya na prupita naan ki kyo na ate man na utod.' "[k]

---

[f] **7:29** Naan ta Exodo 2:1-22 pwidi nyo mabasa parti ta pagtao Moises daw pagbakod din daw paglayas alin ta Egipto. [g] **7:32** Exodo 3:6 [h] **7:34** Naan ta Exodo 3:1-10 pwidi nyo mabasa parti ta pag-isturya ta Dyos ki Moises daw pasugo din na malik naan ta Egipto. [i] **7:35** Exodo 2:14 [j] **7:36** Naan ta Exodo 7:8 - 17:16 pwidi nyo mabasa parti ta pagpanguna Moises ta mga Israelinen daw mga katingalaan na pabuat din. [k] **7:37** Deuteronomio 18:15

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Ambal pa Esteban, “Moises ya, kanen man duma ta ate na mga
kaapuan na naan danen ta lugar na ula kabalayan. Duma man kanen
ta angil na gambal ki kanen naan ta Bukid Sinai daw pabaton din mga
ambal ta Dyos ki kanen na dili masilian aged iatag din man naan ki
kiten.[l] 39 Piro, ate ya na mga kaapuan ula gapati ki Moises. Pasikway
danen kanen ya daw gusto danen na magbalik naan ta lugar na Egipto.
40 “Tenged lugay Moises ya naan ta bukid, gambal mga ittaw ya ki
Aaron, ‘Ubraan kay no ta mga dyos na magpanguna ki kiten tak ula
kay nalam daw ino en natabo ki Moises na ya na gapanguna ki kiten
ta ate na pag-alin ta Egipto.’[m] 41 Iling tan iran na isip na gaubra danen
ya ta dyos-dyusan na paryo ta tinday na baka lagen. May mga ayep na
paiyaw danen ya daw pasunog bilang iran na alad naan ta dyos-dyusan
daw gasadyaay danen ya tenged ta iran na pabuat.[n] 42 Piro, patalikuran
danen ya ta Dyos daw pabay-an din nang bisan pa na magsimba danen
an ta adlaw, bulan daw mga bituon na naan ta kalangitan. Pabuat ya
danen paryo ta nasulat naan ta libro Amos na prupita anay pa sa na Dyos
gambal,

‘Mga linai Israel!
Dili para ki yaken mga paiyaw nyo an
daw paalad na mga ayep
naan ta lugar na ula kabalayan
seled ta kwarinta na taon.
43 Inyo na mga paalad
para ta mga dyos-dyusan nyo
paryo ki danen Moloc
na iya na balbalay papadala nyo
daw Refan na bituon nyo na dyos
na papadala nyo man.
Danen mga dyos-dyusan na pabuat nyo
na simbaen.
Tenged ta pabuat nyo,
palinen ko kyo yan
daw ipadala naan ta unaan
ta lugar na Babilonia.’ ”[o]

44 Gambal pa Esteban naan ta mga mimbro ta Sanedrin, “Ate ya na mga
kaapuan na naan danen ta lugar na ula kabalayan, may turda na para
ta pagsimba ta Dyos na naan dya kasugtanan na alin ki kanen. Turda

---

[l] **7:38** Naan ta Exodo kapitulo disi-nuibi asta kapitulo trintay-uno pwidi nyo mabasa isturya parti ki Moises na naan kanen an ta Bukid Sinai daw pabaton din mga sugo ta Dyos. [m] **7:40** Exodo 32:1 [n] **7:41** Naan ta Exodo 32:1-6 pwidi nyo mabasa parti ta pagbuat ta mga Israelinen ta dyos-dyusan. [o] **7:43** Amos 5:25-27

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya paubra ta iran na mga kaapuan paryo ta paambal ta Dyos ki Moises
sunod ta plano na pakita ta Dyos ki kanen.[p] 45 Paglambay ta tama na mga
taon, iran na mga linai na ate man na alinan na mga kaapuan, danen
man ya gadala ta turda ta timpo na Josue ya gapanguna ki danen. Josue
ya gapanguna[q] ki danen ta timpo na papaalin ta Dyos mga ittaw ya na
ula gapati ki kanen daw iran ya na basak paatag din ta ate ya na mga
kaapuan. Turda ya naan ki danen asta ta timpo na Ari David gadumala
ki danen. 46 Dyos an nalipay gid ki David. Gangayo David ya naan ta
Dyos na tugutan kanen an na magpatindeg ta pirmaninti na balay ta
Dyos aged mga ittaw an naan dya magsimba ta Dyos na yon man Dyos
na pasimba Jacob na kaapuan na alinan David.[r] 47 Piro, ula natukod
David balay ya. Iya na bata na Solomon, kanen gapatukod.[s] 48 Piro, Dyos
Na Labaw Ta Tanan dili din kinanglan na mag-istar naan ta balay na
papatindeg ta mga ittaw paryo ta paambal din paagi ki Isaias na prupita
anay pa sa,

49 'Langit an ake na truno na pungkuan ko
daw kalibutan an tungtungan ta ake na batiis.
Impusibli na maubra nyo balay na paryo tan para ki yaken.
Ula istaran para puayan ko.
50 Yaken gabuat ta tanan na naan ta langit daw kalibutan.' "[t]

51 Gambal pa gid Esteban naan ta mga mimbro ta Sanedrin, "Mga sutil
kaw gid na mga ittaw! Paryo kaw inyo ta mga ittaw na ula gapati ta
Dyos. Paryo kaw gid man ta inyo na mga alinan na kaapuan tak pirmi
kaw ula gatuman ta Dyos Ispiritu Santo. 52 Tanan na mga prupita na
manugsugid ta kabebet-en ta Dyos anay pa sa papangabot ta inyo na mga
alinan na kaapuan. Papatay man ta inyo na mga alinan na kaapuan bisan
pa mga gatagna ya parti ta pag-abot ta Matareng Na Manugsirbi Ta Dyos
na bag-o nyo nang patrayduran daw papatay. 53 Inyo na mga kaapuan
kabaton ta Mga Sinulat Moises na paatag ta Dyos ki kyo paagi ta iya na
mga angil. Piro, ula nyo gid patumana."

Pagpatay Ki Esteban Paagi Ta Pagtimbag Ta Bato

54 Pagmati ta mga mimbro ta Sanedrin ta ambal Esteban, gagilek gid
danen an daw gabaggit ta tudo ta subla na kaeget. 55 Piro, Esteban i
pagaeman gid ta Dyos Ispiritu Santo daw gatan-aw gid naan ta langit.
Nakita din kapawa naan alin ta Dyos daw nakita din man Jesus an na

---

[p] **7:44** Naan ta Exodo kapitulo binti-singko asta kapitulo binti-utso pwidi nyo mabasa parti ta turda na para ta pagsimba daw mga gamit naan ta turda. [q] **7:45** Naan ta libro na Josue pwidi nyo mabasa parti ta iya na pagpanguna ta mga Israelinen. [r] **7:46** Naan ta 2 Samuel 7:5-16 pwidi nyo mabasa ambal ta Dyos parti ta pagpatindeg ta balay na para ta pagsimba ki kanen. [s] **7:47** Naan ta 1 Mga Ari kapitulo sais pwidi nyo mabasa parti ta pagpatindeg Ari Solomon ta Timplo. [t] **7:50** Isaias 66:1-2

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gatindeg tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo. 56 Gambal pa Esteban i naan
ta mga mimbro ta Sanedrin, “Lagen nyo! Nakita ko langit an na gabukas
daw Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan gatindeg
tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo!”[u]
57 Pagmati danen ta ambal Esteban, gasinggit danen an ta tudo daw
patakleban danen iran an na mga talinga daw gadlagan munta ki kanen
daw dakepen.[v] 58 Payudyod danen kanen an na pagwa ta syudad daw
paumpisaan danen ta timbag kanen an ta mga bato. Mga gatistigo kuntra
ki Esteban, pabilin danen iran na mga pang-isleb na bayo naan tengnged
ta isya na mama na ngaran din Saulo. 59 Na patimbag danen Esteban an,
gapangamuyo gid kanen an na batunon Ginuo Jesus iya an na ispiritu.
60 Galuod kanen an daw gasinggit na bakod iya na kagi, “Ginuo, dili no
bilangen na sala iran i na buat ki yaken!” Pagtapos ta ambal Esteban,
nabugtuan kanen an ta ginawa.

8 1 Ta pagpatay ki Esteban, Saulo ya gakumpurmi man na miad iran
ya na buat.

Pagpangabot Kuntra Ta Mga Gatuo Ki Jesus

Ta yon man na adlaw na Esteban ya papatay, gaumpisa en segeng gid
na pagpangabot kuntra ta mga gatuo ki Jesus na naan ta Jerusalem.
Duma na mga gatuo galapta en naan ta mga prubinsya na Judea daw
Samaria. Piro mga apustulis Jesus a, gapabilin nang naan ta Jerusalem.
2 Parti ki Esteban, lawa din ya palebbeng ta dyusnon na mga ittaw daw
sikad gid iran na pag-ug-og.
3 Saulo i a, gatingwa gid ta iya na pagpangabot kuntra ta mga gatuo ki
Jesus. Gabalay-balay gid kanen an daw papayudyod din daw papriso mga
mama man daw mga bai.

Pagsugid Ta Miad Na Balita Naan Ta Judea Daw Samaria

4 Mga gatuo ya na galapta, gasugid danen an ta miad na balita parti
ki Jesus bisan indi nang danen an punta. 5 Felipe i giling naan ta syudad
na sakep ta Samaria. Gawali kanen dya na Jesus an kanen Pinili Ta Dyos
Na Mag-ari na papadala ta Dyos. 6 Na namatian ta sikad tama na mga
ittaw dya wali an Felipe daw nakita danen tanan na mga katingalaan
na pabuat din, gapati gid danen an ta iya na ambal. 7 Tenged ta mga
katingalaan na pabuat din na pamatuod na kanen an papadala ta Dyos,

---

[u] **7:56** *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* beet ambalen Jesus daw *tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo* beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.
[v] **7:57** Gagilek gid ki Esteban mga manugdumala an tak ta iran na isip iya an na ambal insulto ta uturidad ta Dyos tenged naintindian danen na beet ambalen Esteban na isya nang gid ta uturidad Jesus daw Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama gid na mga malain na ispiritu gagwa ta mga ittaw daw gasinggit
na bakod iran an na kagi. Tama man na mga ittaw na dili kapanaw daw
mga ittaw na piang papaayad din. 8 Tenged ta tanan na mga buat Felipe,
nalipay gid mga ittaw an na naan ta syudad ya.

Simon Na Manugmadyik

9 May mama na dati na manugmadyik na ngaran din Simon. Kanen an
naan gaistar ta yon man na syudad ta Samaria na naan dya gabuat Felipe
an ta mga katingalaan. Ta kalugayen en na timpo, napatingala gid Simon
mga Samaritano an ta iya na abilidad ta pagmadyik daw gapabugal
kanen an na bantog na ittaw. 10 Tanan na mga Samaritano alin ta mga
manggaranen asta ta mga imol gamati daw galuag ki kanen daw gambal,
"Kanen dyos an na paumaw na Bakod Na Gaem." 11 Gambal danen ta
iling tan daw gapati danen ki kanen tak ta lawig na timpo gatingala gid
danen an ta iya na abilidad ta pagmadyik. 12 Piro, na namatian ta mga
ittaw pasugid an Felipe daw gapati danen an parti ta miad na balita parti
ta pagdumala ta Dyos daw parti man ki Jesu-Cristo na kanen Pinili Ta
Dyos Na Mag-ari, tama ki danen gapabautismo, mga mama man daw mga
bai. 13 Asta Simon an na manugmadyik gapati man ta wali an Felipe daw
nabautismuan. Pirmi kanen an gakuyog-kuyog ki Felipe daw indi punta
tak gabilib kanen an ta mga katingalaan na buat Felipe.

14 Mga apustulis an na naan ta Jerusalem, na namatian danen na mga
Samaritano an gapati man ta miad na balita na alin ta Dyos parti ki
Jesus, papadala danen Pedro an daw Juan na miling naan ta Samaria.
15 Pag-abot danen dya, papangamuyuan danen mga bag-o nang an gatuo
aged mabaton ta mga gatuo Dyos Ispiritu Santo an. 16 Ta yon man na
timpo, Dyos Ispiritu Santo an ula pa nabaton ta bisan kino ki danen.
Nabautismuan nang danen an na pamatuod na danen an gatuo ki Ginuo
Jesus. 17 Tenged ula pa danen kabaton ta Dyos Ispiritu Santo, patungtong
Pedro daw Juan iran an na mga lima naan ki danen aged mabaton danen
Dyos Ispiritu Santo an. 18 Na nakita Simon na Dyos Ispiritu Santo an
paatag paagi ta pagtungtong ta mga lima Pedro daw Juan, patanyagan
din danen an ta kwarta 19 daw gambal, "Tagan a nyo man ta inyo na
gaem aged daw kino matungtungan ko ta ake na lima, mabaton din man
Dyos Ispiritu Santo an." 20 Piro, sabat Pedro ki kanen, "Kabay pa inta na
marwad ka asta kwarta no an tak salig no mapalit no gaem an na paatag
nang an ta Dyos! 21 Kaon yan, ula ka gid imo labet ta ame na ubra tak ta
pagtan-aw ta Dyos, malain imo an na isip. 22 Magnelsel ka daw dilian no
malain no an na isip daw mangamuyo ka ta Ginuo Dyos na kabay pa na
patawaren ka din 23 tak ta panilag ko, nainggit ka nang gid daw naulipen
man ta sala." 24 Sabat Simon, "Pangamuyuan a nyo naan ta Ginuo aged
dili matabo ki yaken mga naambal nyo an."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 Pagtapos ta pagpamatuod daw pagsugid ta miad na balita parti ki
Ginuo Jesus naan ta mga ittaw, danen Pedro daw Juan gabalik naan ta
Jerusalem. Ta iran na pagpanaw na malik, gaapit-apit danen an naan ta
tama na mga banwa ta Samaria daw gasugid ta miad na balita parti ki
Ginuo Jesus naan ta tama na mga ittaw.

Felipe Daw Upisyal Na Taga-Etiopia

26 May angil ta Ginuo na gambal ki Felipe, "Magpriparar ka daw
miling naan dapit ta bagat daw magi ka ta dalan na alin ta Jerusalem
na megbeng naan ta Gaza. Yon na dalan gaagi man naan ta lugar na
ula kabalayan." 27 Pagmati Felipe, patuman din ambal ya ta angil daw
gapanaw. Ta iya na pagpanaw, nakita din isya na upisyal na taga-
Etiopia na may datas na katengdanan. Upisyal an isya na manug-ibit ta
tanan na manggad ta Candace na rayna ta Etiopia. Naan galin upisyal
an ta Jerusalem tak naan dya kanen gasimba ta Dyos. 28 Guli kanen an
na gasakay ta iya na kalisa daw gabasa ta sinulat Isaias na prupita na
manugsugid ta kabebet-en ta Dyos anay pa sa.
29 Gambal Dyos Ispiritu Santo an ki Felipe, "Pranian no kalisa an daw
abayan." 30 Pagmati Felipe ta ambal ta Dyos Ispiritu Santo, gadlagan
kanen i na marani naan ta kalisa. Namatian din pabasa an ta upisyal na
alin ta sinulat Isaias. Gainsa kanen i, "Naintindian no beet ambalen ta
pabasa no an?" 31 Sabat ta upisyal, "Ino pag-intindi ko ti daw ula may
magsaysay ki yaken?" Pag-ambal ta upisyal, paambalan din Felipe i na
makay daw mungko tengnged ki kanen. 32 Yi parti ta sinulat Isaias na
pabasa ta upisyal:

"Kanen an paryo ta karniro
na padala aged iyawen.
Kanen an paryo man
ta bata pa na karniro
na daw guntingan ta belbel,
gapabaya nang gid.
Iling man tan kanen an,
ula gasasaba.
33 Papagayyaan kanen an
daw dili man matareng
pagsintinsya ki kanen.
Ula linai na kaapuan
alin ki kanen
tak iya na kabui unti ta kalibutan i
palipo nang ta mga gasintinsya ki kanen."[w]

---

[w] **8:33** Isaias 53:7-8

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34 Upisyal an gambal ki Felipe, “Sugiran a no tuo daw kino paisturya
ta manugsulat i. Iya na kaugalingen o duma na ittaw?” 35 Alin ta yon
man gyapon na sinulat, pasugid Felipe ki kanen miad i na balita parti
ki Jesus. 36 Ta pagpadayon danen, kasampet danen an naan ta lugar
na may waig daw gambal upisyal an, “Lagen no! May waig di! Pwidi
a mabautismuan?” 37 Sabat Felipe, “Pwidi, daw magtuo ka ki Jesus na
terek gid ta imo na tagipusuon.” Ambal din, “Gatuo a gid na Jesu-Cristo
an Bata Ta Dyos.”[x] 38 Pateneng ta upisyal kalisa an. Danen an na darwa
gapanaog naan ta waig daw pabautismuan Felipe kanen an. 39 Pagtakas
danen, gulpi nang pakamang Felipe i ta Dyos Ispiritu Santo na papaubay
ta Ginuo naan ta mga gatuo daw ula en nakita ta upisyal Felipe i.
Gapadayon upisyal ya ta iya na pagpanaw na may kalipay. 40 Felipe i a,
namasmasan din nang en na naan en kanen i ta Asoto na sakep ta Judea.
Naan dya, galibot kanen an na gasugid ta miad na balita parti ki Jesus
naan ta tanan na mga banwa asta kabot kanen i naan ta Cesarea.

Pagtuo Saulo Ki Jesus

9 1 Saulo i, gapadayon pa gid ta pagpangabot na ipapatay din bisan kino
nang na mga gasunod ta mga patudlo Ginuo Jesus. Giling kanen i ta
pinakadatas na manugdumala ta mga pari 2 para mangayo ta mga sulat na
magpakala ki kanen naan ta mga manugdumala ta mga balay tipunan ta mga
Judio naan ta syudad na Damasco. Paagi ta mga sulat na ya, mlaman ta mga
manugdumala na kanen i may uturidad na daw makita din maskin kino nang,
mga mama man daw mga bai, na isya ta grupo na paumaw na Mga Gasunod
Ta Mga Patudlo Jesus[y] dakepen na pusasan daw dleen naan ta Jerusalem
aged prisuon. 3 Ta iya na pag-iling naan ta syudad Damasco na dali nang en
kanen an kabot, nali nang may gasilak naan ki kanen na sikad pawa na naan
alin ta langit. 4 Natumba kanen i naan ta basak daw may namatian kanen i na
gambal ki kanen, “Saulo, Saulo, man-o tak papangabot a no?” 5 Saulo i gainsa,
“Sir, kino ka?” Sabat ta gambal ya ki kanen, “Yaken i Jesus na papangabot no.
6 Mangon ka daw melled naan ta Damasco daw naan dya may magsugid ki
kaon daw ino naan ta plano ta Dyos na buaten no.”
7 Mga duma ya Saulo ula gasasaba. Namatian danen kagi ta gambal
ya, piro ula danen may nakita na bisan kino. 8 Gabangon Saulo i, piro
pagmuklat din, dili en kanen i kakita. Pasagabay nang danen kanen i asta
kabot naan ta Damasco. 9 Seled ta tallo na adlaw, dili kanen i makakita
daw ula kanen gakaan daw gainem ta bisan ino.

---

[x] **8:37** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mga Binuatan anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo trintay-syiti. [y] **9:2** Ta timpo Pablo, *Mga Gasunod Ta Mga Patudlo Jesus* isya na umaw para ta mga ittaw na gapati ta mga patudlo Jesus parti ta igo na paagi na marani ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Naan ta Damasco may isya na gatuo ki Jesus na ngaran din Ananias.
Gambal Dyos an ki kanen paagi ta panan-awan, “Ananias!” Sabat
Ananias, “Ginuo, anen a di.” 11 Ambal ta Ginuo ki kanen, “Miling ka
naan ta balay danen Judas na naan ta dalan na paumaw na Kalsada Na
Tadleng daw insaan no daw pwidi no isturyaen mama ya na taga-Tarso
na ngaran din Saulo tak naan kanen dya gapangamuyo. 12 Paagi man ta
panan-awan, nakita Saulo isya na mama na gaprani ki kanen daw mama
an patungtong din iya an na mga lima naan ki Saulo aged Saulo an
makakita isab.” 13 Sabat Ananias, “Ginuo, tama gasugid ki yaken parti ta
yon na mama daw parti ta makaadlek din na mga pabuat naan ta imo na
mga ittaw naan ta Jerusalem. 14 Giling kanen an di na may uturidad naan
alin ta mga manugdumala na mga pari aged magdakep ta tanan na mga
ittaw na gasimba ki kaon.” 15 Piro, ambal ta Ginuo ki Ananias, “Manaw
ka! Mama na ya na Saulo, papili ko na gamiten para magsirbi ki yaken
daw magsugid parti ki yaken naan ta mga dili linai Israel, mga ari daw
mga linai Israel. 16 Ipakita ko ki kanen mga kabellay an na naan ta plano
ta Dyos na maagian din tenged ki yaken.”
17 Pagtapos ta ambal ta Dyos, gapanaw Ananias an daw gaselled naan
ta balay danen Judas. Patungtong din iya an na mga lima ki Saulo daw
gambal kanen an, “Saulo, utod ko, papadala a di Ginuo Jesus na gapakita
ki kaon naan ta dalan na giling ka di ta Damasco i. Papadala a din aged
makakita ka isab daw mabaton no man Dyos Ispiritu Santo.” 18 Nali
nang, may nulog na naan alin ta mga mata Saulo na paryo imbis ta sidda
daw kakita en kanen an isab. Gabangon kanen an daw gapabautismo.
19 Gakaan en kanen an daw gabalik en iya ya na keseg.

Pagwali Saulo Naan Ta Damasco

Gatinir Saulo i ta pila na mga adlaw naan ta Damasco duma ta mga
gatuo na naan dya. 20 Gaumpisa dayon kanen i ta pagwali naan ta mga
balay tipunan na Jesus an Bata Ta Dyos. 21 Gatingala gid tanan an na
mga ittaw na kamati ki kanen daw gainsa danen an, “Di' ba yi mama na
gapangabot daw gapatay ta mga ittaw naan ta Jerusalem na mga gatuo
ki Jesus? Di' ba kanen i giling di aged dakepen mga gatuo an daw dleen
danen an naan ta mga manugdumala na mga pari?” 22 Iling tan iran na
isip parti ki Saulo, piro paagi ta tabang ta Dyos ki kanen, gadugang pa
gid iya na abilidad ta pagsugid ta miad na balita parti ki Jesus asta na
mga Judio an na naan ta Damasco gatingala gid daw ula man danen an
may isabat kuntra ta iya na pawali tak pamatuuran din gid na Jesus an
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.
23 Paglambay ta tama na mga adlaw, pila na mga manugdumala ta mga
Judio gaplano na Saulo an patayen danen. 24 Piro, may gasugid ki Saulo
parti ta iran na plano. Adlaw daw kilem, pabantayan ta mga Judio mga

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gangaan an ta syudad aged patayen kanen an. 25 Piro, isya na kilem,
kanen an patabangan ta mga ittaw na gasunod ta iya na tudlo parti ki
Jesus. Kanen an paugsak danen naan ta bangkat daw patunton naan agi
tumbuan ta padir ta syudad.

Pagwali Saulo Naan Ta Jerusalem

26 Giling Saulo an naan ta Jerusalem daw gatingwa kanen an na mabet
ta mga gatuo na naan dya, piro nadlek danen ya ki kanen tak dili danen
ya magpati na kanen an gatuo man en ki Jesus. 27 Piro, isya ki danen
na ngaran din Bernabe, patabangan din Saulo an daw papakala naan ta
mga apustulis. Pasaysay Bernabe ki danen na Saulo an na naan kanen
ta dalan munta ta Damasco nakita din Ginuo ya daw Ginuo ya gambal
ki kanen. Pasugid man Bernabe ki danen na Saulo an na naan kanen an
ta Damasco, ula gid kanen adlek na gawali parti ki Jesus. 28 Pagtapos
Bernabe ta ambal, pabaton ta mga apustulis ambal din an parti ki
Saulo daw gakuyog Saulo an ki danen na galibot ta bilog na Jerusalem
daw ula adlek kanen an na gawali parti ta Ginuo. 29 Naan man ta mga
Judio na iran na linggwai Griego gaisturya kanen an daw gadiskas, piro
paplanuan danen na patayen kanen an. 30 Na nlaman ta mga gatuo parti
ya ta plano na patayen danen Saulo an, padul-ong danen kanen an naan
ta Cesarea daw papailing naan ta Tarso. 31 Ta yon man na timpo, mga
gatuo an naan ta bilog na Judea, Galilea daw Samaria ula en papangabot
ta mga gakuntra ki danen daw galig-en pa gid iran an na pagtuo. Mga
gatuo an dya gatama pa gid daw tenged ta tabang ta Dyos Ispiritu Santo,
papakita danen paagi ta iran na ugali na danen an may bakod gid en na
pagtaod ta Ginuo.

Pagwali Pedro Naan Ta Lida

32 Pedro i, tama en na mga banwa na nailingan din daw giling man
kanen i naan ta mga ittaw na iya ta Dyos na naan gaistar ta Lida. 33 Naan
dya, may nakita kanen i na mama na ngaran din Eneas na naparalays
daw ula kabangon naan ta iya na neggaan ta wallo en na taon. 34 Gambal
Pedro i ki kanen, “Eneas, paayad ka en Jesu-Cristo. Mangon ka daw
imesen no imo an na neggaan.” Dayon gabangon Eneas an. 35 Tanan na
mga ittaw na gistar naan ta Lida daw Patag Saron na kakita na Eneas an
nayad en, danen an gatuo ta Ginuo.

Pagbui Ki Dorcas

36 Naan ta syudad Jope may bai na gatuo ki Jesus na ngaran din Tabita.
Naan ta linggwai na Griego iya na ngaran Dorcas na beet ambalen usa. Pirmi
kanen an gabuat ta miad daw matabyangen man kanen an ta mga imol. 37 Ta
yon na mga inadlaw na Pedro an naan ta Lida, gamasakit Tabita i daw kanen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i napatay. Iya na lawa patrapuan danen daw naan kanen i ta apaw na kwarto
pauyusa. 38 Tenged dili gid madyo Jope an ta Lida daw tenged man na mga
gatuo na naan ta Jope kabalita na Pedro an naan ta Lida, papailing danen
ki kanen darwa na mga mama. Gapangabay danen ki kanen na muyog ki
danen dayon na miling naan ta Jope. 39 Gaimes Pedro i daw muyog ki danen.
Pag-abot danen naan ta Jope, papanaik danen kanen an naan ta apaw ya
na kwarto. Galibot ki kanen mga bai an na balo na nangagal daw papakita
danen ki kanen mga bayo na patai Dorcas na kanen ya bui pa. 40 Papagwa
Pedro alin ta kwarto danen an tanan daw galuod kanen i na mangamuyo.
Pagtapos din ta pagpangamuyo, gatubang kanen i naan ta patay ya daw
gambal, "Tabita, mangon ka!" Pag-ambal Pedro, gamuklat Tabita an. Pagkita
din ki Pedro, gabangon kanen an daw mungko. 41 Paibitan Pedro iya na lima
daw patindegen kanen an. Paumaw Pedro dayon mga gatuo an daw mga
bai na balo daw patugyan din ki danen Tabita an na bui en. 42 Nabalitaan ta
mga ittaw naan ta bilog na Jope natabo ya ki Tabita daw tama en gatuo an ta
Ginuo. 43 Pedro ya gatinir naan ta Jope ta pila na mga adlaw duma ta isya na
mama na ngaran din Simon na manugbelad ta langgit ta mga ayep.

Pedro Daw Cornelio

10 1 May mama naan ta syudad Cesarea na ngaran din Cornelio.
Kanen an upisyal ta mga sundalo ta gubirno ta Roma na naan
ta batalyon na paumaw Batalyon Italyano. 2 Kanen an dyusnon na ittaw
daw bilog din na panimalay iran na pasimba Dyos an na pasimba ta mga
Judio. Bakod gid iya an na tabang naan ta mga imol na mga Judio daw
pirmi man kanen an gapangamuyo ta Dyos. 3 Isya na mapon na mga tallo
uras galambay alin ta ugto-adlaw, may nakita kanen an na panan-awan.
Naan ta iya na panan-awan may nakita kanen an na angil ta Dyos na
gaprani daw gaumaw ki kanen, "Cornelio!" 4 Patan-aw din gid ta miad
angil an ta subla din na kaadlek daw gasabat kanen an, "Sir, man-o a?"
Sabat ta angil, "Pabaton ta Dyos imo na mga pangamuyo daw nlaman
din man na gatabang ka ta mga imol. Yon na gademdem kanen ki kaon.
5 Anduni, magpadala ka ta mga mama naan ta syudad Jope aged sugaten
danen mama an na ngaran din Simon na paumaw man na Pedro. 6 Gadayon
kanen an naan ta balay Simon na manugbelad ta langgit ta mga ayep daw iya
na istaran dani nang ta baybay." 7 Na galin angil ya, paumaw Cornelio darwa
ta iya na mga suguon daw isya ta iya na mga sundalo. Sundalo an dyusnon
daw saligan din man. 8 Pasugiran din danen an ta tanan parti ta panan-awan
din daw papailing din danen an naan ta Jope.

Panan-awan Pedro

9 Ta sunod na adlaw, mga suguon Cornelio giling naan ta Jope. Ta mga
ugto-adlaw dani nang en danen an mabot naan ta Jope. Ta yon man na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uras, Pedro i gapanaik naan ta atep[z] ta balay aged mangamuyo. 10 Nletem
gid en kanen i daw gusto din en na maan. Na paimes nang pa pagkaan an
para ki kanen, may papakita Dyos an ki kanen na panan-awan. 11 Naan ta
iya na panan-awan nakita din na langit an gabukas daw may gababa na
paryo ta syal na lapad na may igot naan ta appat na pusod daw patunton
naan ta basak. 12 Naan ta syal ya tanan na mga klasi ta mga ayep na appat
batiis, mga ayep na gagyanap daw mga yupan. May anen na mga ayep na
naan ta syal na bawal kan-enen para ta mga Judio.[a] 13 May namatian kanen
i na gambal na naan ta langit, "Pedro, mindeg ka! Mag-iyaw ka, magluto
daw maan!" 14 Piro gasabat Pedro i, "Ginuo, dili ko mabuat nyan! Ula a gid
gakaan ta bisan ino na pagkaan na pakabig na 'dili-limpyo'." 15 Pagsabat
Pedro, namatian din isab gambal ya ki kanen, "Dili no ambalen na 'dili-
limpyo' bisan ino na pakabig en ta Dyos na 'limpyo'."[b] 16 Tallo bisis iling tan
natabo daw paryo ya ta syal pabatak na balik naan ta langit. 17 Na gaisip
pa Pedro i daw ino beet ambalen ta iya na panan-awan, mga mama ya na
papailing Cornelio ki kanen, nakita danen balay an Simon. Paagi ta pag-insa-
insa ta mga mama ya, naisipan danen na yon taan balay na dayunan Pedro
daw anen en danen an ta gangaan ta sular. 18 Gaumaw anay danen an daw
gainsa, "May gadayon di na ngaran din Simon na paumaw man na Pedro?"
19 Na gapalibeg pa Pedro i parti ta iya na panan-awan, Dyos Ispiritu
Santo an gambal ki kanen, "Mamati ka! May tallo na mama di na gangita
ki kaon. 20 Manaog ka daw dili ka magdua-dua ta pagkuyog ki danen tak
yaken gapadala ki danen." 21 Pag-ambal ta Dyos Ispiritu Santo, gapanaog
Pedro i daw gambal naan ta mga mama, "Yaken papangita nyo. Ino tuyo
nyo ta pag-iling nyo di?" 22 Gasabat danen an, "Papailing kay di ki kaon
ta isya na upisyal ta mga sundalo na ngaran din Cornelio. Miad kanen an
na mama na iya na pasimba Dyos an ta mga Judio daw kanen an pataa
gid ta tanan na mga Judio. May panan-awan kanen an na isya na angil
ta Dyos gambal ki kanen na imbitaren ka na miling naan ta iya na balay
aged mamati kanen an ta imo na ambal." 23 Pagmati Pedro, paambalan
din mga mama an na melled daw naan din dya danen an patunugaa.

Pag-iling Pedro Naan Ta Balay Cornelio

Sunod pa gid na adlaw, gaimes Pedro i daw gakuyog ta mga mama
na papailing Cornelio ki kanen. May pila na mga utod ki Cristo na mga

---

[z] **10:9** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Pedro, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan na naan gwa ta balay na agian manaik naan ta atep. Kaysan mga ittaw gapuay naan ta atep ta iran na balay. [a] **10:12** Naan ta Levitico kapitulo dusi asta ta kapitulo kinsi pwidi nyo mabasa parti ta mga bawal kan-enen ta mga Judio.
[b] **10:15** 'Dili-limpyo' beet ambalen bawal kan-enen. Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo*.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taga-Jope na gakuyog man ki kanen. 24 Sunod na adlaw, gabot danen an
naan ta syudad Cesarea. Cornelio an gatagad ki danen duma ta iya na
mga parinti daw mga seed din na arey na paimbitar din. 25 Na melled
en Pedro i naan ta balay danen Cornelio, pasugat Cornelio kanen i daw
galuod Cornelio an naan ta atubangan din na simbaen inta kanen i.
26 Piro, gambal Pedro i ki Cornelio, "Mindeg ka tak ittaw a nang man na
paryo ki kaon." 27 Gaisturya pa Pedro ki Cornelio na gaselled danen ta
balay daw nakita Pedro tama na mga ittaw na gatipon dya. 28 Gambal
Pedro i ki danen Cornelio, "Nlaman nyo gid na kami i na mga Judio ula
kay patuguti ta ame na patuuan na magbisita ki kyo na mga dili-Judio.
Dili kay man pwidi magduma ki kyo. Piro, papaintindi ta Dyos ki yaken
na dili ko kabigen na 'dili-limpyo'[c] bisan ino na lai ta mga ittaw. 29 Gani,
na paimbitar a nyo na miling di, ula a gabalibad. Anduni, liag ko na
mlaman man-o na papaumaw a nyo." 30 Sabat Cornelio, "Mga tallo en
adlaw galambay, gapangamuyo a naan ta ake i na balay. Ta iling man
ti na uras na mga tallo uras paglambay ta ugto-adlaw, nali nang may
gapakita ki yaken na mama na sikad silaw iya na bayo 31 daw gambal
kanen ki yaken, 'Cornelio! Imo an na pangamuyo namatian ta Dyos daw
gademdem kanen ta imo na pagtabang naan ta mga imol. 32 Magpadala
ka ta mga mama naan ta Jope aged sugaten danen mama an na ngaran
din Simon na paumaw man na Pedro. Gadayon kanen an naan ta balay
Simon na manugbelad ta langgit ta mga ayep daw iya na istaran dani
nang ta baybay.' 33 Pag-ambal ta mama ki yaken ta iling tan, papailingan
ko kaon yan dayon daw gapasalamat a gid ki kaon na giling ka di.
Anduni, naan kay di tanan ta tubangan ta Dyos gatagad aged mamati ta
bisan ino na pasugo din na iambal no."

Pagsugid Pedro Ta Miad Na Balita Ki Danen Cornelio

34 Gaumpisa Pedro i ta pagwali naan ki danen Cornelio parti ki Jesus,
"Anduni, naintindian ko en na paryo nang pagkabig an ta Dyos ta tanan
na mga ittaw. 35 Bisan kino na gataod ta Dyos daw gabuat ta matareng,
nadayaran Dyos an ki kanen bisan ino iya na lai. 36 Nlaman nyo miad na
balita na papasugid ta Dyos ki kami na mga linai Israel para mlaman ta
daw ino na paagi na patawaren ki din ta ate na mga sala. Miad an na balita
pasugid ki kiten paagi ki Jesu-Cristo na Ginuo Ta Tanan. 37 Nlaman nyo na
minsai ya nawali umpisa alin ta Galilea asta ta bilog na Judea pagtapos
Juan ta wali na mga ittaw an dapat na magnelsel daw dilian iran an na mga
sala daw magpabautismo. 38 Nlaman nyo parti ki Jesus na taga-Nazaret,
daw paino kanen ya papili ta Dyos daw paubayan ta Dyos Ispiritu Santo.

---

[c] **10:28** Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo*.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus an paatagan man ta Dyos ta uturidad na paryo gid ta iya na uturidad.
Nlaman nyo man na Jesus ya giling naan ta lain-lain na mga banwa daw
gabuat ta mga miad naan ta mga ittaw daw gapaayad man ta tanan na mga
ittaw na pagaeman Satanas. Iling tan pabuat Jesus tenged pirmi gaduma
Dyos an ki kanen. 39 Kami na mga apustulis mga kakita gid ta tanan na mga
pabuat din naan ta Jerusalem daw naan man ta duma pa na mga banwa
ta mga Judio. Papapatay kanen ya ta mga manugdumala ta Judio paagi ta
paglansang naan ta krus. 40 Piro, ta pangallo na adlaw, pabannaw kanen ta
Dyos daw gapakita kanen an naan ta mga ittaw. 41 Piro, dili naan ta tanan
na mga ittaw gapakita kanen an. Naan nang kanen gapakita ki kami na
mga papili daan ta Dyos aged makita nay kanen an. Dili nang nyan, nakita
nay kanen an daw gakaan kay man duma ki kanen tapos ta pagbannaw ki
kanen. 42 Pasugo kay din na magsugid ta miad na balita naan ta mga ittaw
daw magpamatuod na kanen ya pinili ta Dyos na mag-ukom ta mga ittaw
bui daw patay. 43 Parti ki kanen, tanan na mga prupita gapamatuod na
tanan na mga ittaw na magtuo ki kanen, iran na mga sala napatawad en."

Dyos Ispiritu Santo Nabaton Ta Mga Dili-Judio

44 Na gasugid pa Pedro i ta miad na balita parti ki Jesus, tanan na mga
ittaw na gapamati ta iya na paambal pagaeman ta Dyos Ispiritu Santo.
45 Mga Judio na gatuo na gakuyog ki Pedro alin ta Jope, gatingala gid danen
an tak maskin naan ta mga dili-Judio papadala man Dyos Ispiritu Santo
an. 46 Nlaman danen Pedro na danen an Cornelio pagaeman man ta Dyos
Ispiritu Santo bisan danen an mga dili-Judio tak gambal danen an ta mga
linggwai na ula nlami ta mga ittaw daw gadayaw man ta Dyos. Gambal
Pedro i parti ta natabo ki danen Cornelio, 47 "Anduni, tenged Dyos Ispiritu
Santo an nabaton ta yi na mga dili-Judio na paryo man na nabaton nay
kanen an, kino pa magpegeng ki danen na mabautismuan?" 48 Pag-ambal
Pedro, gasugo kanen an na magpabautismo danen an Cornelio na pamatuod
na gatuo danen ki Jesu-Cristo. Pagtapos ta bautismo ki danen, papangabay
danen na Pedro i magtinir anay na duma ki danen ta pila na mga adlaw.

Pagbalik Pedro Naan Ta Jerusalem

11 1 Nabalitaan ta mga apustulis daw duma na mga gatuo naan ta
Judea na may mga dili-Judio na gapati man ta miad na balita
na alin ta Dyos parti ki Jesus. 2 Piro, na gabalik Pedro daw iya na mga
duma naan ta Jerusalem, kanen an pasaway ta mga Judio na gatuo ki
Jesus na alin ta grupo na ta iran na pagpati mga dili-Judio na gatuo ki
Jesus kinanglan man buatan ta tanda naan ta lawa[d] sunod ta kaugalian

---

[d] **11:2** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Binuatan 7:8.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta mga Judio. 3 Ambal danen ki kanen, “Nabalitaan nay na gaselled ka
naan ta balay ta mga dili-Judio daw gakaan ka man duma ki danen. Dili
kay kumpurmi ta pabuat no naan ta Cesarea tak kuntra ta mga sunuran
ta ate na tuuan.” 4 Dayon, pasaysay Pedro ki danen tanan ya na natabo ki
kanen alin ta umpisa parti ta panan-awan din.
5 Ambal din, “Naan a ta syudad na Jope na gapangamuyo a daw may
nakita a na panan-awan. Nakita ko paryo ta syal na lapad na gababa alin
ta langit na may igot naan ta appat na pusod daw patunton naan dani
ki yaken. 6 Patan-aw ko gid ta miad mga ugsak an ta syal daw nakita
ko klasi-klasi na mga ayep na may appat na batiis, mga pintas na mga
ayep, mga gagyanap ta basak daw mga yupan. Tanan na mga ayep na
naan ta syal bawal kan-enen para ki kiten na mga Judio. 7 May namatian
a na gambal ki yaken, ‘Pedro, mindeg ka! Mag-iyaw ka, magluto daw
maan!’ 8 Piro, gasabat a, ‘Ginuo, dili ko mabuat nyan! Ula a gid gakaan
ta bisan ino na pagkaan na pakabig na “dili-limpyo”.’ 9 Piro, pagsabat ko,
namatian ko isab gambal ya ki yaken, ‘Dili no ambalen na “dili-limpyo”
bisan ino na mga betang na pakabig en ta Dyos na “limpyo”.’[e] 10 Iling tan
natabo ta tallo bisis daw tanan ya pabatak na balik naan ta langit.
11 “Ta yon gid na uras, may tallo na mga mama na papailing alin ta
Cesarea na gabot naan ta balay na padayunan ko. Danen ya papadala na
mangita ki yaken. 12 Dayon, gambal Dyos Ispiritu Santo ki yaken na muyog
a ki danen na dili a magdua-dua. Annem na mga utod ta ki Cristo na taga-
Jope gakuyog man ki yaken na giling kay naan ta balay Cornelio na isya
na upisyal ta mga sundalo. 13 Pag-abot nay dya, gasugid Cornelio ki kami
na kakita kanen an ta angil na gatindeg naan selled ta iya na balay daw
gambal ki kanen na magpadala kanen an ta mga mama naan ta Jope aged
sugaten mama an na ngaran din Simon na paumaw man na Pedro 14 tak
yon kon na mama magsugid ki kanen ta paagi na Dyos an magluwas ki
kanen alin ta silot ta mga sala asta ta tanan na mga ittaw naan ta iya na
panimalay. 15 Na gaumpisa a ta pag-ambal ki danen Cornelio, napaabot ki
danen Dyos Ispiritu Santo an paryo man na napaabot kanen an ki kiten
kan-o na ta una nabaton ta kanen an. 16 Na nabaton danen Dyos Ispiritu
Santo an, nademdeman ko paambal ya ta Ginuo, ‘Juan ya gabautismo ta
mga ittaw paagi ta waig, piro Dyos an magbautismo ki kyo paagi ta Dyos
Ispiritu Santo.’ 17 Tenged paatag ta Dyos iya an na Ispiritu naan ta mga
dili-Judio paryo man ta iya na paatag ki kiten kan-o na kiten i umpisa na
gatuo ki Ginuo Jesu-Cristo, kino a gid na magkuntra ta Dyos?”
18 Mga Judio na dili kumpurmi ta buat Pedro naan ta Cesarea, pagmati
danen ta mga paambal Pedro, ula en danen an gambal kuntra ki kanen.

---

[e] **11:9** May pasaysay parti ta *dili-limpyo* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mga Binuatan 10:15.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gadayaw danen an ta Dyos daw gambal, “Beet ambalen anduni paatag
man ta Dyos naan ta mga dili-Judio upurtunidad an na magnelsel
daw dilian iran na mga sala aged maangken man danen kabui na ula
katapusan!”

Mga Gatuo Naan Ta Antioquia

19 Mga gatuo an na gawasak alin ta Jerusalem tenged ta pagpangabot
na gaumpisa pagtapos ta pagpatay ki Esteban, danen an kalambot asta ta
lugar na Fenicia, pulo Cipre daw syudad Antioquia.[f] Naan ta mga lugar
na nalambutan danen, gasugid danen an ta miad na balita parti ki Jesus,
piro naan nang danen an gasugid ta mga Judio. 20 Piro, duma an ki danen
na mga mama na taga-pulo Cipre daw lugar na Cirene, giling danen an
naan ta Antioquia daw gasugid ta miad na balita parti ki Ginuo Jesus
naan man ta mga dili-Judio. 21 Tenged Ginuo Dyos an gatabang ki danen
ta iran na pagsugid, tama na mga ittaw gapati ta miad na balita daw
gatuo ki Ginuo Jesus.
22 Na nabalitaan ta mga gatuo na naan ta Jerusalem na tama na mga
ittaw naan ta Antioquia gatuo ki Jesus, papadala danen Bernabe an naan
ta Antioquia. 23 Na gabot kanen dya, nakita din na miad gid Dyos an
naan ta mga ittaw na naan dya daw nalipay kanen an daw gambal kanen
ki danen na magpadayon ta iran na pagtuo ki Ginuo Jesus na terek gid
ta iran na tagipusuon. 24 Bernabe an miad na ittaw na pirmi kanen an
gapasakep naan ta Dyos Ispiritu Santo daw iya man na pagtuo ta Dyos
terek gid. Tenged ta iya na pagtabang naan ta Antioquia, sikad tama na
mga ittaw gatuo ki Ginuo Jesus.
25 Galin Bernabe an naan ta Antioquia daw giling naan ta Tarso
para ngitaen Saulo ya. 26 Na nakita din en, padala din malik naan ta
Antioquia. Asta ta isya taon, gatinir danen an duma ta mga gatipon-tipon
na gatuo daw tama na mga ittaw patudluan danen. Mga gatuo an ki Jesu-
Cristo na naan ta Antioquia, danen una na paumaw na mga Kristyano.
27 Ta yon na mga inadlaw na danen Bernabe daw Saulo naan ta
Antioquia, may mga gatuo na gabot dya na alin ta Jerusalem. Danen
mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. 28 Na gatipon danen
duma ta mga gatuo dya, gatindeg isya an ki danen na ngaran din Agabo.
Pagaeman kanen an ta Dyos Ispiritu Santo daw gatagna na may segeng
na letem na mabot naan ta tanan na mga lugar na sakep ta pagdumala ta
gubirno ta Roma. — Letem na ya natabo na Claudio ya pangulo ta Roma.
— 29 Tenged ta tagna ta prupita parti ta segeng na letem, mga gatuo an ki
Cristo na naan ta Antioquia gaplano na magtabang ta iran na mga utod

---

[f] **11:19** Syudad Antioquia na nasambit naan ta birsikulo disi-nuibi Antioquia na sakep naan ta prubinsya Siria.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ki Cristo naan ta Judea dipindi ta iran na masarangan. 30 Na katipon en
danen ta iran na tabang, papadala danen paagi ki danen Bernabe daw
Saulo aged iatag man naan ta mga gapanguna ta mga gatuo naan ta Judea.

Pagpangabot Herodes Kuntra Ta Mga Gatuo

12 1 Ta yon man na timpo na danen Bernabe daw Saulo gatudlo pa
naan ta Antioquia, Ari Herodes[g] gaumpisa ta pagpangabot ta pila
na mga gatuo ki Jesus. 2 Papapatay din Santiago an na utod Juan paagi
ta ispada. 3 Na nakita din na nadayaran mga Judio an ta iya na pabuat
na Santiago ya papapatay din, papadakep din man Pedro an. Pagdakep
an ki Pedro natabo ta timpo ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok.
4 Pagpadakep din ki Pedro, papapriso din daw gaeles-eles ta pagbantay
appat na grupo ta mga sundalo na kada grupo may appat na mga
sundalo. Gaplano Herodes na sintinsyaan din Pedro an naan ta tubangan
ta mga ittaw daw tapos en Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto. 5 Na Pedro an
napriso, mga gatuo an gapangamuyo ta Dyos na terek gid para ki kanen.

Pagpagwa Ta Angil Ki Pedro Naan Ta Prisuan

6 Ta kilem bag-o sintinsyaan Pedro i naan ta tubangan ta mga ittaw,
gatunuga kanen i naan ta tengnga ta darwa na sundalo daw nakadinaan
kanen i ta darwa na kadina na anget naan ta darwa an na sundalo.
May anen man mga sundalo na gabantay naan ta gangaan ta prisuan.
7 Nali nang may gapakita na angil alin ta Ginuo daw gapawa prisuan ya.
Pakablit ta angil kilid an Pedro daw papukaw din. Ambal din, “Pedro,
mangon ka! Giran no!” Pag-ambal ta angil, natangtang dayon mga kadina
ya na gagapos ta mga lima Pedro. 8 Ambal pa ta angil, “Suksukon no imo
an na bayo daw igot no imo an na sandal.” Patuman Pedro sugo an ta
angil. Ambal pa gid ta angil, “Kegmean no lawa no an daw muyog ka ki
yaken.” 9 Pag-ambal ta angil, dayon gapanaw Pedro i pagwa ta prisuan na
gasunod kanen i ta angil. Piro, ula kanen i nalam daw matuod gid pabuat
an ta angil. Salig din daw isya nang na panan-awan. 10 Nalambayan
danen una daw pangarwa na gwardya asta kalambot danen ta salsalen
na gangaan na gadiritso ta syudad. Gangaan ya gaabri nang ta iya daw
gagwa danen an alin ta prisuan. Na gapanaw danen an na gagi ta isya
na dalan, nali nang padilian kanen i ta angil. 11 Na kamasmas en Pedro i,
ambal din, “Anduni, sigurado a na matuod gid na padala ta Ginuo iya na
angil aged librien a din ta malain na plano Herodes daw ta papaabot ta
mga Judio na matabo ki yaken.”

---

[g] **12:1** *Ari Herodes* na pasambit naan ta birsikulo uno ari na paumaw na *Herodes Agripa I.* Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Agripa I* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Na namadmaran gid Pedro na nalibri en kanen alin ta prisuan, giling
kanen an naan ta balay Maria na inay Juan. Juan ya paumaw man na
Marcos. Tama na mga gatuo gatipon dya daw gapangamuyo danen an.
13 Ganuktok Pedro i naan ta sara ta gangaan na melled ta sular. Pailingan
dya ta suguon na dlaga na ngaran din Roda. 14 Na nakala din kagi an
Pedro, subla iya na kalipay na imbis abrian sara ya, gadlagan kanen an
malik naan selled daw gasugid naan ta mga gatuo na Pedro an naan ta
gwa. 15 Pagmati danen, gambal danen an, "Buang ka gid!" Piro, galalis
gid kanen an na anen gid don Pedro an. Sabat danen, "Basi angil din
nang an taan!" 16 Gapadayon gyapon ta pagnuktok Pedro i. Ta uryan,
pabukasan gid man danen sara ya. Gatingala gid danen an na nakita
kanen i. 17 Pasinyasan din danen an na dili magsagbak daw pasaysay din
ki danen daw ino pagpagwa ta Ginuo ki kanen alin ta prisuan. Gambal
kanen an, "Isugid nyo ni ki Santiago[h] daw ta duma man na mga utod ta
ki Cristo." Pagtapos ta iya na sugid parti ta natabo ki kanen, gapanaw
dayon kanen an daw giling naan ta duma na lugar.
18 Na sellem en, nataranta gid mga sundalo an na gabantay naan ta
prisuan tak ula danen nalam daw ino natabo ya ki Pedro. 19 Gasugo
Herodes an na ngitaen Pedro ya, piro ula gid danen nakita. Tenged ula
danen nakita Pedro ya, pausisa Herodes mga sundalo an daw gasugo na
patayen danen an.
Pagtapos ta tanan na mga natabo, galin Herodes an ta Judea na miling
naan ta Cesarea daw naan kanen dya gatinir.

Kamatayen Herodes

20 Na naan pa Herodes ta Cesarea, gagilek gid kanen an naan ta mga ittaw
na taga-Tiro daw Sidon. Tenged ta kagilek Herodes naan ta mga ittaw, duma ki
danen gatingeb na giling ki kanen aged mag-ayaray isab danen an daw Herodes.
Pamiaran anay danen Blasto an na saligan ta ari aged kanen magtabang ki danen
na magmiaray isab danen daw Herodes tak iran an na pakamang na mga pagkaan
naan alin ta basak Herodes. 21 Naan ta patirmino na adlaw na Herodes an mag-
ambal naan ta mga ittaw, pasuot din pang-ari din an na bayo daw gapungko kanen
an naan ta iya na truno daw gadiskurso ki danen. 22 Nadayaran gid mga ittaw an
ta pagdiskurso Herodes asta gasinggit danen an na gadayaw, "Dili en ittaw gambal
i! Kanen i isya na dyos!" 23 Nali nang kanen ya pasilutan ta angil alin ta Ginuo
Dyos ta segeng na masakit tak imbis na mag-atag kanen an ta pagdayaw naan ta
Dyos, pabaton din pagdayaw an alin ta mga ittaw na gambal na kanen an isya na
dyos. Gani, napatay kanen an daw patuok-tuok kanen an ta mga luod.

---

[h] **12:17** Santiago an na pasambit naan ta birsikulo disi-syiti mangngod Jesus daw gapanguna ta mga gatuo naan ta Jerusalem. Lain man na Santiago na nasambit naan ta Mga Binuatan 12:2 na papatay tenged ta sugo Ari Herodes.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Tama na mga ittaw kamati ta miad na balita na alin ta Dyos parti ki Jesus
daw gadugang pa gid mga gatuo ki Jesus. 25 Na natapos en danen Bernabe daw
Saulo ta iran na mga pabuat naan ta Jerusalem, gabalik danen ya ta Antioquia
daw Juan ya na paumaw man na Marcos pakuyog danen.

Pagpadala Ki Bernabe Daw Saulo Na Magwali

13 1 Naan ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta Antioquia, may mga prupita
na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos daw mga gatudlo man ta mga
gatuo. Yi danen: Bernabe, Simeon na paumaw na Negro, Lucio na taga-Cirene,
Saulo daw Manaen na gabakod duma ki Herodes na manugdumala naan ta
Galilea. 2 Ta isya na adlaw na mga gatuo an naan ta Antioquia gasimba ta Ginuo
daw gapwasa, papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo ki danen iya an na plano para
ki danen Bernabe daw Saulo. Ambal din, "Pilien nyo Bernabe an daw Saulo para
nang ki yaken tak papili ko en danen an na tumanen danen ubra na patagana
ko para ki danen." 3 Pagtapos ta pagpwasa daw pagpangamuyo, patungtong ta
mga gatuo iran an na mga lima naan ki Bernabe daw Saulo aged bindisyunan ta
Dyos danen an na darwa. Tapos ta pagbindisyon ki danen, papanaw ta mga gatuo
danen ya.

Pag-iling Danen Bernabe Daw Saulo Naan Ta Pulo Cipre

4 Patuman danen Bernabe daw Saulo ambal ya ta Dyos Ispiritu Santo
ki danen daw galin danen naan ta Antioquia daw giling naan ta syudad
Seleucia. Alin dya, gabyai danen an munta ta pulo Cipre.
5 Pag-abot danen ta syudad Salamina na naan ta pulo Cipre, giling
danen an naan ta mga balay tipunan ta mga Judio daw pasugid danen
miad na balita na alin ta Dyos parti ki Jesus. Juan ya na paumaw man na
Marcos gakuyog ki danen daw gatabang ta iran na ubra.
6 Galibot danen an ta pulo na gawali asta na kalambot ta banwa Pafos na naan
ta liyo ta pulo. Naan dya, nakita danen isya na Judio na manugmadyik na ngaran
din Bar-Jesus. Gapakuno-kuno nang Bar-Jesus an na kanen man prupita na
manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. 7 Kanen an pirmi duma ta gubirnador ta Cipre
na ngaran din Sergio Paulo. Gubirnador an isya na maalam na mama. Papaumaw
din Bernabe i daw Saulo tak gusto din na mamati ta iran na tudlo parti ta miad
na balita parti ki Jesus. 8 Piro, manugmadyik ya na paumaw man na Elimas tak
Elimas beet ambalen manugmadyik, kanen ya gakuntra ki danen tenged pirmi
gatingwa kanen na madala din gubirnador an na dili magpati ta miad na balita
parti ki Jesus. 9 Piro, Saulo i na paumaw man na Pablo[i] pagaeman gid ta Dyos
Ispiritu Santo daw patan-aw din gid manugmadyik ya 10 daw pambalan, "Paryo

---

[i] **13:9** Ngaran na *Saulo* alin ta Hebreo na linggwai. Ngaran na *Pablo* alin ta Latin na linggwai. Umpisa ta birsikulo nuibi asta ta katapusan ta libro na Mga Binuatan, na pasambit Saulo an, pasambit kanen an paagi ta iya na ngaran na Pablo, dili en Saulo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka gid ki Satanas! Pirmi no gid pakuntra tanan na mga miad daw sikad ka gid
manluko! Pirmi ka gid gatingwa na kamatuuran an na alin ta Ginuo masilian ta
bula! 11 Anduni, silutan ka gid ta Ginuo daw mabulag ka na dili ka makakita ta
pawa ta pila na mga adlaw." Dayon, gadelem mata an Elimas daw gakapkap kanen
an na mangita ta may magguyod ki kanen.
12 Na nakita ta gubirnador natabo ya ki Elimas, gatuo dayon kanen an
ki Jesus tak gatingala gid kanen an ta mga patudlo parti ta Ginuo.

Pag-iling Danen Bernabe Daw Pablo Ta Antioquia Na Sakep Ta Pisidia

13 Alin ta Pafos naan ta pulo Cipre, gabyai isab Pablo daw iya na
mga duma daw gadungka naan ta banwa Perge na sakep ta prubinsya
Pamfilia. Naan dya, Juan na paumaw man na Marcos gabelag ki danen
daw gabalik naan ta Jerusalem. 14 Alin ta Perge gadiritso danen Pablo
asta kalambot ta Antioquia na sakep ta Pisidia. Ta Adlaw Ta Pagpuay,[j]
giling danen an ta balay tipunan ta mga Judio daw gamungko na
magsimba duma ta mga ittaw dya. 15 Pagtapos ta basa naan ta Mga
Sinulat Moises daw naan man ta Mga Sinulat Ta Mga Prupita, mga
manugdumala an ta balay tipunan may pasugo na pranian Pablo an
daw Bernabe daw iambal ki danen iling an ti, "Mga utod, gusto ta mga
manugdumala ta balay tipunan na mag-ambal kaw naan ta mga ittaw
daw may anen kaw iambal na magpabiskeg ki danen."
16 Pag-ambal ta pasugo ya, gatindeg Pablo i daw gasinyas na mga ittaw
dya dili danen magsagbak tak may ambalen kanen an. Ambal din, "Mga
paryo ko na linai Israel daw tanan na anen di na gatuo man ta Dyos, matian
a nyo! 17 Dyos an na pasimba nay na mga linai Israel, kanen gapili ta ame
na mga kaapuan anay pa sa aged buaten din danen an na iya na mga ittaw.
Na naan danen ya ta lugar na Egipto, pabindisyunan din danen ya na
magtama pa gid. Paagi ta bakod din na gaem, papagwa din danen ya alin
ta Egipto. 18 Seled ta kwarinta na taon na naan danen ya ta lugar na ula
kabalayan, patabangan din danen ya maskin ula danen gatuman ki kanen.
19 Paglambay ta kwarinta na taon, kalambot danen an naan ta lugar na
Canaan. Naan dya, papirdi ta Dyos paagi ki danen mga ittaw ya ta pitto na
mga nasyon na naan ta Canaan daw paatag din ki danen na iran en basak
ya na iya ta mga ittaw na napirdi danen. 20 Tanan na ya na paisturya ko
natabo ta ame na mga kaapuan seled ta kwattro sintos singkwinta na taon.[k]
"Na gaistar en ame na mga kaapuan naan ta Canaan, patagan ta Dyos
danen an ta mga manug-ukom na magdumala ki danen asta ta timpo

---

[j] **13:14** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw na seled ta isya na duminggo, pangpitto na adlaw *Adlaw Ta Pagpuay* na yon man anduni paumaw ta na *Sabado.* [k] **13:20** Kwattro sintos singkwinta na taon beet ambalen mga taon alin ta pag-istar ta mga linai Israel naan ta lugar na Egipto asta ta timpo na umpisa danen ya gaistar naan ta lugar na Canaan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Samuel na prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. 21 Piro, ta timpo
Samuel, nangayo ame ya na mga kaapuan ta ari na magdumala ki danen.
Tenged ta iran na pangayo, paatag ta Dyos ki danen mama na ngaran
din Saulo. Kanen ya bata Cis na alin ta linai Benjamin. Gaari kanen ya
ki danen ta kwarinta na taon. 22 Na paalin en kanen ya ta Dyos ta iya
na pag-ari, David pasal-i ta Dyos ki kanen. Yi paambal ta Dyos parti ki
David: 'David an na bata Jesse, nadayaran ake na nakem ki kanen tak
gatuman kanen an ta tanan ko na mga sugo.' "

23 Ambal pa gid Pablo, "Alin ta linai David, papadala ta Dyos isya na
manluluwas naan ta mga linai Israel sunod ta papangako din ki danen.
Manluluwas ya, kanen Jesus. 24 Na ula pa gaumpisa Jesus ya ta iya na
mga buaten, gawali pa Juan ya na manugbautismo naan ta mga linai
Israel na kinanglan magnelsel danen an daw dilian iran an na mga
sala daw pamatuuran man iran na pagnelsel paagi ta pagpabautismo
naan ki kanen. 25 Na dali nang en matapos Juan tanan ya na pabuat
din, gainsa kanen naan ta mga ittaw daw kala danen daw kino kanen
an tak salig ta duma ki danen na kanen an papaabot ya danen na Pinili
Ta Dyos Na Mag-ari. Piro, ambal Juan, 'Dili yaken Pinili Ta Dyos Na
Mag-ari. May mabot sunod ki yaken. Dili a bagay na magsirbi ki kanen
maskin ta pagbadbad nang ta igot ta iya na sandal[l] tak datas gid iya na
katengdanan.' "

26 Gapadayon pa gid Pablo i ta pag-ambal, "Mga utod ko na mga linai
Abraham daw kyo tanan na mga dili-Judio na inyo na pasimba Dyos
an ta mga Judio, para ki kiten tanan miad i na balita parti ta pagluwas
ta Dyos ta mga ittaw alin ta silot ta iran na mga sala! 27 Mga Judio na
gaistar naan ta Jerusalem daw iran na mga manugdumala ula danen
nakala na Jesus ya, kanen Manluluwas na papadala ta Dyos. Maskin kada
Adlaw Ta Pagpuay may pabasa danen an naan ta Mga Sinulat Ta Mga
Prupita, ula danen naintindii na may mga ambal dya na parti ki kanen.
Piro, maskin ula danen naintindii, danen mismo tenaan na mga paambal
ya ta mga prupita natuman en na Jesus ya nasintinsyaan ta kamatayen
paagi ta iran na pabuat. 28 Maskin ula may nakita danen an na sala naan
ki Jesus na dapat sintinsyaan kanen ya ta kamatayen, papangayo man
gyapon danen ki Pilato na ipapatay kanen ya. 29 Na pabuat en tanan ya
na nasulat ta mga prupita na matabo ki kanen, pakamang iya na lawa
naan ta krus daw palebbeng. 30 Piro, pabannaw kanen an ta Dyos 31 daw
ta tama na mga adlaw nakita kanen an ta mga ittaw na kakuyog ki kanen
alin ta Galilea munta ta Jerusalem. Danen anduni mga gapamatuod parti
ki kanen naan ta mga paryo nay na mga Judio.

---

[l] **13:25** Ta timpo Juan, katengdanan ta pinakababa na suguon na kanen magtangtang ta sandal ta iya na amo na bag-o nang guli na gaselled ta balay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32 "Gani, kami i Bernabe, anen kay di na gasugid ki kyo ta miad na
balita na alin ta Dyos parti ta papangako din anay pa sa naan ta ame na
mga kaapuan. 33 Papangako din ya ki danen natuman en anduni para
man ki kami na iran na mga linai daw para man ki kyo na mga dili-
Judio. Patuman din iya na pangako paagi ta pagbannaw din ki Jesus.
Paryo man ta nasulat naan ta pangarwa na Salmo na gambal Dyos an
naan ta pinili din na mag-ari,

'Kaon ake na Bata.
Anduni, gapamatuod a na yaken en imo na Amay.'[m]

34 Jesus ya pabannaw ta Dyos daw dili en mapatay. Parti ta pagbannaw
ta Dyos ki kanen, iling man ti ambal ta Dyos naan ta ate na mga kaapuan
na mga Judio,

'Atagan ko gid kyo yan ta mga kaayaran
na papangako ko ki David.'[n]

35 Naan ta isya pa na Salmo, gambal David ya naan ta Dyos,

'Nlaman ko na dili no dilian imo gid an na Manugsirbi
na malunot nang iya na lawa naan ta lugar ta mga patay.'[o]

36 "Gapadayon pa gid Pablo i ta iya na mga ambal, "Nlaman ta na
ula paisturya Ari David parti ya ta iya na kaugalingen tak na natuman
din en tanan na mga papabuat ta Dyos ki kanen naan ta iya na timpo,
napatay kanen ya daw palebbeng naan tengnged ta iya na mga kaapuan
daw nalunot iya na lawa. 37 Piro, Jesus ya na pabannaw ta Dyos, ula gid
nalunot iya ya na lawa. 38 Gani, mga utod ko daw kyo tanan na mga dili-
Judio na inyo na pasimba Dyos an ta mga Judio, liag nay na mlaman nyo
na paagi ki Jesus mapatawad inyo na mga sala na yon man miad an na
balita na pasugid nay ki kyo. 39 Tenged man ki Jesus, daw kino magtuo ki
kanen, buaten kanen an ta Dyos na kanen an matareng daw malibri man
kanen alin ta silot ta iya na mga sala tak impusibli na malibri paagi ta
iya na pagsunod ta Mga Sinulat Moises. 40 Piro, mag-andam kaw na dili
matabo ki kyo mga paambal ta Dyos paagi ta mga prupita. Yi ambal ta
Dyos:

41 'Mamati kaw, kyo na mga gapakalain ta ake na ambal!
Naan ta timpo na mag-ukom a ki kyo,
magtingala kaw gid daw mapatay man
tak ta inyo na timpo may buaten a
na dili nyo gid mapatian
bisan pa na may magsaysay ki kyo!' "[p]

42 Pagtapos Pablo ta iya na ambal daw malin en inta kanen i daw
Bernabe naan ta balay tipunan, papangabay danen an ta mga ittaw

---

[m] **13:33** Mga Salmo 2:7 [n] **13:34** Isaias 55:3 [o] **13:35** Mga Salmo 16:10
[p] **13:41** Habakuk 1:5

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na malik isab ta sunod na Adlaw Ta Pagpuay aged mag-ambal pa ki
danen parti ta mga patudlo Pablo. 43 Na gagwa en mga ittaw an ta balay
tipunan, gakuyog ki danen Pablo daw Bernabe tama na mga Judio daw
mga dili-Judio na gasalyo ta tuuan ta mga Judio. Mga gakuyog ya,
paisturyaan danen Pablo daw palaygayan na magpadayon ta iran na
pagsalig ta Ginuo Dyos na gapatawad ta iran na mga sala.
44 Ta sunod na Adlaw Ta Pagpuay, tama na mga ittaw na gaistar naan
ta syudad Antioquia gatipon naan ta balay tipunan ta mga Judio daw
gamati ta pagsugid danen Pablo ta miad na balita parti ki Ginuo Jesus.
45 Piro, na nakita ta mga manugdumala ta mga Judio na tama na mga
ittaw gatipon dya, nainggit gid danen an. Pakuntra danen mga paambal
Pablo daw papakalain man danen kanen an. 46 Piro, gadugang pa gid
kaiseg Pablo daw Bernabe daw isya an ki danen gambal, “Naan ta plano
ta Dyos na kyo yan na mga paryo nay na mga Judio una na sugiran nay
ta miad na balita na alin ki kanen parti ki Jesus. Piro, tenged na dili kaw
miag na batunon miad na balita, pamatuod nang na pakabig nyo inyo an
na kaugalingen na dili kaw bagay ta pagbaton ta kabui na ula katapusan.
Gani, umpisa anduni, naan kay ta mga dili-Judio magsugid ta miad na
balita. 47 Gasugid kay ki danen tak yi pasugo ta Ginuo Dyos ki kami.
Ambal din,

‘Papili ko kyo yan na magsugid parti ki yaken
naan ta mga dili-Judio
na paryo kaw ta ilaw na gapawa
naan ta delem na lugar.
Papadala ko kyo yan
aged sugiran nyo mga ittaw an
naan ta bilog na kalibutan
na may paagi na maluwas danen
alin ta silot ta iran na mga sala.’ ”[q]

48 Na namatian ta mga dili-Judio ambal danen Pablo daw Bernabe,
nalipay gid danen an daw gadayaw danen ta Ginuo Dyos tenged ta miad
na balita na alin ki kanen parti ki Jesus. Tanan danen na naan ta plano
ta Dyos na danen an mga mag-angken ta kabui na ula katapusan, gapati
ta mga ambal parti ki Jesus.
49 Ta yon man na timpo, naan ta tanan na mga banwa na dani ta
Antioquia, tama na mga ittaw nasugiran ta miad na balita parti ki Ginuo
Jesus. 50 Piro, pasegyet ta mga manugdumala ta mga Judio mga mama
na kala naan ta iran na syudad daw mga dyusnon na bai na may datas na
katengdanan na kuntraen danen an Pablo daw palinen. 51 Na danen an
Pablo papalin naan ta Antioquia, papadpad danen yab-ok an ta iran na

---

q **13:47** Isaias 49:6

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

batiis na alin ta banwa ya bilang pamatuod kuntra ta mga manugdumala
ta mga Judio tak ula danen pabatuna upurtunidad na mapamatian danen
miad na balita. Galin danen an Pablo ta Antioquia na miling naan ta
Iconio. 52 Mga gatuo ya naan ta Antioquia gapadayon gid na nalipay daw
pirmi pagaeman danen ta Dyos Ispiritu Santo.

Pagwali Pablo Daw Bernabe Naan Ta Iconio

14 1 Naan ta Iconio danen an Pablo daw Bernabe giling naan ta balay
tipunan ta mga Judio. Tenged ta iran na pagwali dya, tama na
mga Judio daw mga dili-Judio gatuo ki Jesus. 2 Piro, mga Judio na dili
magtuo, pasegyet danen duma ya na mga dili-Judio aged maglain iran
na isip naan ta mga gatuo. 3 Tenged tama na mga Judio daw mga dili-
Judio gatuo, danen an Pablo gatinir ta lugay naan ta Iconio. Gapadayon
danen an na ula kaadlek ta pagsugid ta miad na balita parti ki Ginuo
Jesus. Papamatuuran man Ginuo Jesus na iran na paambal matuod tak
pagaeman din danen an ta pagbuat naan ta mga ittaw ta mga katingalaan
na pamatuod na iran na paambal alin ta Dyos. 4 Piro, mga ittaw naan ta
syudad, ula gaparyo isip danen parti ta mga gatuo. Duma an ki danen
gakampi naan ta mga Judio na ula gatuo daw duma an a gakampi naan
ki danen Pablo daw Bernabe.
5 Gaplano mga dili-Judio daw mga Judio man duma ta iran na mga
manugdumala na buatan ta malain danen an Pablo daw timbagen ta
mga bato. 6 Na nlaman danen Pablo plano ya, galin danen ya ta Iconio
aged maglikaw ta mga gakuntra ki danen daw giling danen ya naan ta
mga banwa na Listra daw Derbe daw naan ta duma pa na palibot na mga
banwa na sakep ta lugar na Licaonia. 7 Na naan danen dya, gasugid danen
ta miad na balita parti ki Jesus.

Pagwali Pablo Daw Bernabe Naan Ta Listra Daw Derbe

8 Na gawali danen Pablo daw Bernabe naan ta Listra, may isya
na mama na naan dya na dili din magamit iya an na batiis tak
may dipirinsya alin ta iya na pagtao na ula gid kanen an kapanaw.
9 Gamungko kanen an na gamati ta paambal Pablo naan ta mga ittaw
parti ki Ginuo Jesus. Pablo an, patan-aw din gid ta miad mama an na
dili kapanaw daw namasmasan din na may pagsalig mama ya na pwidi
mayad. 10 Gambal kanen ta mama an na bakod iya na kagi, “Mindeg
ka!” Dayon gatindeg mama an daw gapanaw-panaw. 11 Na nakita ta mga
ittaw pagpaayad an Pablo ta mama, salig danen na Pablo i daw Bernabe
mga dyos na pasimba danen. Gasinggit danen an ta iran na linggwai na
Licaonia, “Gapanaog ki kiten mga dyos an daw paryo ta sura ta ittaw!”
12 Bernabe i paumaw danen na Zeus daw Pablo i a paumaw danen na
Hermes tak kanen manug-ambal.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 May timplo naan ta gwa ta syudad na naan dya Zeus ya pasimba
ta mga ittaw. Pari an na gasirbi naan ta timplo gaguyod ta turo na mga
baka daw gadala ta mga garlan naan ta gangaan ta syudad tak gusto ta
pari an daw gusto man ta mga ittaw na iyawen mga turo an daw ialad
para simbaen danen Pablo an daw Bernabe. 14 Piro, na nlaman danen
Bernabe daw Pablo plano ya ta mga taga-Listra, pagisi danen iran na
kaugalingen na bayo tak nalainan gid danen an ta pabuat ya ta mga ittaw
na gainsulto ta uturidad ta Dyos tak salig ta mga ittaw na danen an mga
dyos. Gadlagan danen an naan ta tengnga ta mga ittaw daw gasinggit,
15 "Mga arey, man-o tak pabuat nyo ni na simbaen nyo kami i? Mga ittaw
kay nang man na paryo ki kyo! Giling kay di na magsugid ki kyo ta miad
na balita na alin ta Dyos. Gusto din na dilian nyo en inyo na pagsimba ta
mga dili matuod na dyos na dili katabang ki kyo. Gusto din na magsimba
kaw ki kanen na bui na Dyos. Kanen gabuat ta kalangitan, basak, dagat
daw tanan na mga betang na anen don. 16 Alin pa pugya, kyo na mga dili-
Judio gasimba kaw ta maski ino na mga dyos na liag nyo na simbaen daw
pabay-an nang ta Dyos inyo an na pabuat tak ula kaw kakala ki kanen
na matuod na Dyos. 17 Piro, bisan ula kaw kakala ki kanen, papakala din
man gyapon iya na kaugalingen naan ta tanan na mga ittaw paagi ta
mga miad din na pabuat. Paatagan kaw din ta uran daw mga dayad na
tubbas ta timpo ta pamunga ta mga tanem aged may kan-enen kaw daw
may kalipay." 18 Piro, bisan iling pa tan paambal danen Pablo, nabellayan
man gyapon danen an ta pagpegeng ta mga ittaw na liag mag-alad na
magsimba ki danen.
19 Paglambay ta pila na mga adlaw, may mga Judio na gabot alin
ta syudad Antioquia na sakep ta prubinsya Pisidia daw alin man ta
banwa Iconio. Pakumbinsi danen mga ittaw ya na maglabet ki danen
na timbagen Pablo an ta mga bato asta mapatay. Patimbag danen Pablo
an daw payudyod danen lawa din an pagwa ta syudad tak salig danen
patay en kanen an. 20 Piro, na patipunan kanen ta mga gatuo, gabangon
kanen an daw gabalik naan ta syudad. Ta sunod na adlaw, kanen an daw
Bernabe giling naan ta banwa na Derbe.

Pagbalik Pablo Daw Bernabe Naan Ta Antioquia

21 Naan ta banwa na Derbe, pasugid danen Pablo daw Bernabe miad
an na balita daw tama na mga ittaw gatuo ki Jesus. Pagtapos ta pagsugid
danen, gabalik danen an naan ta banwa Antioquia na sakep ta prubinsya
Pisidia daw gapit danen naan ta mga banwa na Listra daw Iconio. 22 Naan
ta kada syudad na nailingan danen, papabiskeg danen nakem an ta
mga gatuo dya daw palaygayan man na magpadayon ta iran na pagtuo
ki Jesus. Gambal danen an Pablo, "Kiten na mga gatuo, maagian ta gid
tama na mga malain na buat kuntra ki kiten bag-o ki makalabet naan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta mga ittaw na padumalaan ta Dyos naan ta iya na kaarian ta timpo
na mabot." 23 Naan ta kada lugar na nailingan danen Pablo na may mga
gatipon-tipon na gatuo, gapili danen Pablo ta pila na mga mama aged
magpanguna ta grupo ta mga gatuo naan ta iran na lugar. Pagtapos ta
pagpili daw ta pagpangamuyo daw pagpwasa, patugyan danen Pablo mga
gapanguna ya daw tanan na mga gatuo naan ta Ginuo na iran na saligan.
24 Gaagi danen Pablo daw Bernabe naan ta prubinsya Pisidia daw alin
dya gadayon danen an asta kalambot danen naan ta prubinsya Pamfilia.
25 Naan ta banwa Perga na sakep ta Pamfilia, pasugid danen miad an na
balita parti ki Jesus naan ta mga ittaw dya. Pagtapos ta pagsugid naan
ta Perga, giling danen an naan ta syudad Atalia. 26 Alin ta Atalia, gabyai
danen an na makted naan ta syudad Antioquia na sakep ta prubinsya
Siria.[r] Antioquia ya syudad na naan dya danen an Pablo daw Bernabe
pangamuyuan pugya ta mga gatuo para tabangan ta Dyos danen ya ta
mga ubra na natapos en danen.
27 Pag-abot danen naan ta Antioquia, patipon danen tanan na mga
gatuo daw pasugid danen tanan an na pabuat ta Dyos paagi ki danen
tenged ta iya na pagtabang ki danen. Pasugid man danen daw ino pag-
atag ta Dyos ta upurtunidad naan ta mga dili-Judio na magtuo ki Jesus.
28 Pablo an daw Bernabe gatinir dya ta binulan duma ta mga gatuo naan
ta Antioquia.

Pagsapol Naan Ta Jerusalem Ta Mga Gapanguna Ta Mga Gatuo

15 1 Na naan pa danen Pablo daw Bernabe ta syudad Antioquia, may
mga mama na naan alin ta Judea na giling naan ta Antioquia
daw gatudlo ta mga dili-Judio na mga gatuo. Ambal danen, "Daw dili
kaw magpabuat ta tanda naan ta inyo na lawa[s] sunod ta mga sugo na
naan ta Mga Sinulat Moises, dili kaw maluwas alin ta silot ta Dyos ta
inyo na mga sala." 2 Gakuntra gid danen Pablo daw Bernabe ta paambal
an ta mga mama naan ta mga dili-Judio asta na sikad gid iran na
pagdiskasay. Ta uryan, gadisisyon nang en mga gatuo na pailingen Pablo
an daw Bernabe daw duma pa na mga gatuo naan ta Jerusalem aged
isturyaan danen dya duma ta mga apustulis daw mga gapanguna ta mga
gatuo parti an ta iran na padiskusyunan.
3 Papanaw ta mga gatuo danen an Pablo. Ta iran na pagpanaw, gaapit
danen naan ta mga lugar na Fenicia daw Samaria. Gasugid danen an
ta mga gatuo dya parti ta pagsalyo ta mga dili-Judio naan ta pagtuo ki
Jesus. Nalipay gid mga gatuo an tenged ta balita parti ta mga dili-Judio.

---

[r] **14:26** *Siria an* tengnged ta prubinsya Cilicia. Ta timpo Pablo, Siria daw Cilicia sakep ta isya nang na pangulo. [s] **15:1** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Binuatan 7:8.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Na gabot danen Pablo naan ta Jerusalem, mga gatipon-tipon na gatuo
na naan dya, mga apustulis daw mga gapanguna ta mga gatuo gabaton
ki danen. Danen an Pablo gasugid parti ta tanan na mga buat ta Dyos
paagi ki danen. 5 Piro, naan man dya mga gatuo alin ta grupo na Pariseo
na gatindeg daw gambal, "Daw gusto ta mga dili-Judio na kabigen nay
danen an na mga gatuo ki Jesus, kinanglan na magpabuat danen an ta
tanda naan ta iran na lawa daw magtuman man ta mga sugo na naan ta
Mga Sinulat Moises."
6 Tenged ta paambal ta mga Pariseo, gasapol mga apustulis an daw mga
gapanguna ta mga gatuo parti ta pagbuat ta tanda naan ta lawa ta mga
gatuo na dili-Judio. 7 Pagtapos ta sikad lawig na pagdiskasay, gatindeg
Pedro i daw gambal naan ta mga gatipon dya, "Mga utod ko, nalam kaw
na kan-o i papili a ta Dyos naan alin ta ate na grupo para magwali a
naan ta mga dili-Judio aged masugiran danen an paagi ki yaken ta miad
na balita parti ki Jesus daw magtuo man danen ki kanen. 8 Dyos an na
nalam ta isip ta tanan na mga ittaw pamatuuran din iya na pagbaton ta
mga dili-Judio na paatag din Dyos Ispiritu Santo naan ki danen paryo
man ta pag-atag din ki kiten. 9 Beet ambalen paryas nang pagtan-aw ta
Dyos naan ta mga dili-Judio daw ki kiten na mga Judio tak na gatuo
danen an ki Jesus, palimpyo din man iran na tagipusuon. 10 Gani, man-o
tak dili kaw mapati na pabaton ta Dyos mga dili-Judio paryo ta pagbaton
din ki kiten? Danen an pabellayan nyo paagi ta mga sunuran na bisan ate
na mga kaapuan anay pa sa daw kiten man anduni dili ta masarangan
na tumanen. 11 Piro, gapati ki na kiten i naluwas tenged ta dayad na
kabebet-en Ginuo Jesus ki kiten daw iling man tan kanen naan ta mga
dili-Judio."
12 Pagtapos danen ta pagmati ki Pedro, galineng gid danen tanan daw
gapamati ta pasugid Bernabe daw Pablo parti ta mga katingalaan na
pabuat ta Dyos naan ta mga dili-Judio paagi ki danen Pablo na yon man
mga katingalaan na pamatuod na iran na pawali alin gid ta Dyos.
13 Pagtapos ta iran na pag-ambal, dayon Santiago an gambal, "Mga
utod ko, matian a nyo! 14 Pasaysay Simon[t] gina daw ino paagi na papakita
ta Dyos iya na pagdemdem naan ta mga dili-Judio tak papili din alin
ki danen mga ittaw na pabuat din na iya gid. 15 Mga paambal an ta
mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos anay pa sa, yon man
paambal Pedro anduni parti ta mga dili-Judio tak naan ta sinulat na
pulong ta Dyos, gambal Dyos an paagi ta mga prupita,
16 Pagtapos ti, malik a
daw patindegen ko isab pagdumala David

---

[t] **15:14** Ngaran na *Simon* na pasambit Santiago beet ambalen *Pedro* tak yon man isya na umaw ki Pedro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na ula napadayon
na paryo patindegen ko isab
isya na balay na nagubba.
17 Iling tan buaten ko
aged tama na mga dili-Judio
naan ta bilog na kalibutan marani ki yaken,
labi en gid tanan danen na mga papili ko
na ake na mga ittaw.
18 Yon ambal ta Ginuo Dyos
na pasugid yi na mga betang anay pa sa."[u]
19 Ambal pa Santiago, "Gani, ta ake na isip, dili ta pabellayan mga dili-
Judio na gatuo ki Jesus. 20 Piro, dapat padalaan ta nang danen ta sulat
daw ambalen na dili danen an magkaan ta pagkaan na naalad naan ta
mga dyos-dyusan. Ambalen ta man na dili danen magbuat ta malaw-ay ta
panan-aw ta Dyos daw dili man magkaan ta lengngessa daw ta karni ta
mga ayep na paiyaw na ula nakamangi ta lengngessa. 21 Mga iling an tan
na sunuran dapat tumanen danen para dili maglain nakem ta mga paryo
danen na gatuo na Judio tak alin ta anay pa sa na timpo Mga Sinulat
Moises pabasa kada Adlaw Ta Pagpuay naan ta mga balay tipunan daw
iya na mga ambal palaygay man naan ta tanan na mga syudad."
22 Pagtapos ta ambal Santiago, gaugyon ki kanen mga apustulis an,
mga gapanguna ta mga gatuo daw tanan na duma pa na mga gatuo
na naan dya na danen an magpili ta darwa na mama alin ki danen na
ipadala naan ta Antioquia duma ki danen Pablo daw Bernabe. Iran na
papili Silas daw Judas na paumaw man na Barsabas. Danen an na darwa
pataa naan ta tanan na mga gatuo. 23 Naan ki danen Silas papadala yi na
sulat:
"Kami na mga utod nyo ki Cristo, mga apustulis man daw mga
gapanguna ta mga gatuo, gapaabot kay ta ame na pangamusta ki
kyo na mga dili-Judio na gaistar naan ta syudad Antioquia daw naan
man ta mga prubinsya Siria daw Cilicia. 24 Kamati kay na may mga
ittaw na alin ki kami giling dyan ki kyo na gagamo daw gatublag ki
kyo paagi ta iran na mga paambal. Piro, ula kay gasugo ki danen.
25 Gani, gasapol kay daw gaugyon na magpili ta pila na mga mama
na ipadala ki kyo. Danen an muyog naan ta ate na palangga na
mga arey na danen Bernabe daw Pablo 26 na mga mama na iran na
kabui nabetang ta piligro ta iran na pagsirbi ta ate na Ginuo Jesu-
Cristo. 27 Papadala nay ki kyo Judas i daw Silas na magsugid ki
kyo ta mga natugon naan man ta yi na sulat. 28 Paagi ta pag-ubay
ta Dyos Ispiritu Santo ki kami, gaugyon kay na mas miad daw dili

---

[u] **15:18** Amos 9:11-12

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nay kyo yan pabellayan na magtuman ta tanan na mga sunuran
naan ta kasuguan nay na mga Judio. Piro, yi nang na mga sugo
na dapat tumanen nyo: 29 Dili kaw magkaan ta pagkaan na naalad
naan ta mga dyos-dyusan. Dili kaw magkaan ta lengngessa. Dili
kaw magkaan ta karni ta mga ayep na paiyaw na ula nakamangi
ta lengngessa. Dili kaw magbuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos.
Miad gid para ki kyo na dili kaw magbuat ta iling tan. Unti nang en
keteb ame i na sulat ki kyo."

30 Mga gadala an ta sulat papanaw ta mga gapanguna ta mga gatuo
aged miling naan ta Antioquia. Pag-abot danen dya, patipon danen tanan
an na mga gatuo daw paatag sulat ya. 31 Na nabasa ta mga gatuo sulat
ya, nalipay gid danen an tenged ta minsai na gapabiskeg gid ki danen.
32 Judas an daw Silas na mga manugsugid man ta kabebet-en ta Dyos
gambal man ta malawig daw papalig-en danen mga gatuo an dya ta iran
na pagtuo daw papabiskeg man na magpadayon ta iran na pagtuo ki
Jesus.

33 Mga gadala an ta sulat, pagtapos ta pagtinir danen naan ta
Antioquia ta pila na mga adlaw, papanaw danen an ta mga gatuo na
gambal, "Kabay pa na ubayan kaw ta Dyos bisan indi kaw punta."
Pag-alin danen dya, gabalik danen an naan ta Jerusalem naan ta mga
gapadala ki danen. 34 Piro, gatinir pa Silas an naan ta Antioquia tak
paisip din na miad pa na magpabilin kanen dya.[v] 35 Danen an Pablo daw
Bernabe naan man dya gatinir. Danen an daw iran na mga duma gatudlo
daw gasugid ta miad na balita parti ki Ginuo Jesus.

Paglalisay Pablo Daw Bernabe

36 Paglambay ta tama na mga adlaw, gambal Pablo i ki Bernabe, "Malik
ki naan ta tanan na mga banwa na naan ki dya gasugid ta miad na balita
parti ki Ginuo Jesus daw bisitaan ta man mga gatuo an dya para mlaman
ta daw ino kaimtangan ta iran na pagtuo." 37 Gusto Bernabe na pakuyugon
Juan an na paumaw man na Marcos, 38 piro dili miag Pablo i na
pakuyugon Juan an tak na naan pa danen ta prubinsya Pamfilia, padilian
Juan danen an daw ula kanen an gapadayon ta pagtabang ta iran na mga
pabuat. 39 Sikad gid paglalisay danen Pablo daw Bernabe daw gabelagay
danen an. Juan Marcos an pakuyog Bernabe daw gabyai danen an munta
ta pulo Cipre, 40 piro Silas papili ya Pablo na muyog ki kanen. Bag-o mag-
alin danen an Pablo, papangamuyuan danen an ta mga gatuo na tabangan
danen an ta Ginuo Dyos. 41 Giling danen ya naan ta Siria daw Cilicia daw
papalig-en danen mga gatuo an dya ta iran na pagtuo ki Jesus.

---

[v] **15:34** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mga Binuatan anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo trintay-kwattro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagkuyog Timoteo Ki Danen Pablo Daw Silas

16 1 Gapadayon Pablo i daw Silas ta iran na pagpanaw daw kalambot
naan ta mga banwa na Derbe daw Listra. May gatuo ki Jesus naan
ta Listra na ngaran din Timoteo. Inay din an Judio daw isya man na gatuo
ki Jesus, piro iya na amay dili-Judio. 2 Mga gatuo na naan ta mga banwa
na Listra daw Iconio miad iran na sugid parti ki Timoteo. 3 Liag Pablo na
kuyugon din Timoteo an ta pagpanaw na maglibot aged magwali danen an
naan ta mga banwa. Piro, tenged ta mga Judio na gaistar naan ta mga banwa
na ilingan danen, pabuatan din ta tanda naan ta lawa[w] Timoteo an tak tanan
na mga Judio na naan dya nalam na amay Timoteo dili-Judio daw Pablo an
dili kanen miag na Timoteo an tenaan na mga Judio dili mamati ta iran na
pagwali. 4 Ta iran na pag-apit-apit naan ta mga banwa, pasugid danen naan
ta mga gatuo na dili-Judio mga sunuran ya na padisisyunan ta mga apustulis
daw mga gapanguna ta mga gatuo na naan ta Jerusalem. Pasugid man danen
naan ta mga dili-Judio na kinanglan man tumanen mga sunuran ya. 5 Tenged
ta minsai na pasugid Silas daw Pablo, galig-en pa gid pagtuo an ta mga gatuo
na dili-Judio daw adlaw-adlaw katamaen danen gadugang pa gid.

Panan-awan Pablo Na Naan Kanen Ta Troas

6 Gapadayon Pablo i daw iya na mga duma ta iran na pagpanaw daw
giling danen naan ta mga banwa na sakep ta mga prubinsya Frigia daw
Galacia tak Dyos Ispiritu Santo an gapegeng ki danen ta pagsugid ta
miad na balita na alin ta Dyos naan ta mga ittaw naan ta prubinsya Asia.
7 Pag-abot danen naan ta dlunan ta prubinsya Misia, gusto danen inta na
miling naan ta prubinsya Bitinia, piro Dyos Ispiritu Santo na papaubay
Jesus ki danen ula gatugot ki danen. 8 Tenged ula danen tuguti na miling
naan ta Bitinia, gaagi nang danen i ta prubinsya Misia daw kabot naan
ta syudad Troas. 9 Ta yon man na kilem ta iran na pag-abot naan ta
Troas, papakita ta Dyos ki Pablo isya na panan-awan. Nakita Pablo isya
na mama na taga-Macedonia na gapangabay ki kanen. Ambal ta mama,
“Miling ka di ta prubinsya Macedonia daw tabangan kay no!” 10 Pagtapos
ta panan-awan Pablo, gaimes kay na miling dayon naan ta Macedonia
tenged naintindian nay na papailing kay dya ta Dyos ta pagsugid ta miad
na balita parti ki Jesu-Cristo naan ta mga ittaw dya.

Pagtuo Lydia Ki Jesus

11 Galin kay ta Troas daw galayag na rumbo nay an diritso ta pulo
na Samotracia daw ta sunod na adlaw gadungka kay naan ta banwa

---

[w] **16:3** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mga Binuatan 7:8.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Neapolis na sakep ta Macedonia. 12 Alin ta banwa Neapolis, gadungka kay
naan ta syudad Filipos na pinakaimpurtanti na syudad naan ta prubinsya
Macedonia na padumalaan ta gubirno ta Roma. Gatinir kay dya naan ta
Filipos ta pila nang na mga adlaw. 13 Ta Adlaw Ta Pagpuay, gagwa kay
ta syudad daw giling naan dani ta suba tak gasalig kay na may lugar
dya na pangamuyuan. Gapungko kay daw gaisturya duma ta mga bai na
gatipon dya. 14 Isya ki danen na gamati ki kami ngaran din Lydia daw
kanen an taga-Tiatira. Kanen an manugbligya ta mga maalen na tila na
kulor bayulit daw iya man na pasimba Dyos an ta mga Judio. Patandeg
ta Ginuo tagipusuon an Lydia aged batunon din mga paambal an Pablo.
15 Na kanen an daw tanan na mga ittaw na naan ta iya na panimalay
nabautismuan en, nangabay kanen an ki kami na ambal din, "Daw gapati
kaw na anduni gatuo a ki Ginuo Jesus, naan kaw nang magdayon ta
ame na balay." Sikad gid iya na pangabay asta na pabaton nay iya na
imbitasyon.

Pagpriso Ki Danen Pablo Daw Silas Naan Ta Filipos

16 Isya man na adlaw na giling kay naan ta lugar na pangamuyuan
na naan gwa ta syudad Filipos, nasugat nay ulipen na dlaga na may
kanlaman na makasugid ta mga matabo pa naan ta paabuton na mga
adlaw tak naseddepan ta malain na ispiritu na gagaem ki kanen. Paagi
ta iya na kanlaman ta pagsugid ta mga matabo pa, nakakwarta ta bakod
iya an na mga amo. 17 Sigi kanen an sunod-sunod ki kami Pablo na kanen
an gasinggit, "Yi na mga mama mga manugsirbi ta Dyos Na Labaw Ta
Tanan! Pawali danen ki kyo paagi an na maluwas kaw alin ta silot ta
inyo na mga sala!" 18 Adlaw-adlaw, iling tan pabuat din asta na nataka en
Pablo i daw pablikid din dlaga an daw pambalan malain ya na ispiritu,
"Paagi ta gaem na naan ta ngaran Jesu-Cristo, pasugo ko kaon yan na
maggwa ki kanen!" Pag-ambal Pablo, gagwa dayon ispiritu ya ta yo gid
na uras.

19 Na namasmasan ta mga amo ta dlaga ya na narwaran en danen an ta
paagi na makakwarta danen an, pagabling danen Pablo i daw Silas daw
padala munta ta plasa naan ta atubangan ta mga upisyalis na gausay ta
mga kaso naan ta iran na lugar. 20 Na paatubang Pablo i daw Silas naan
ta mga upisyalis, mga amo ya ta dlaga gambal, "Yi na mga mama mga
Judio daw pagulo danen ate i na syudad. 21 Patudlo danen mga kaugalian
na kuntra ta ate na kasuguan. Mga banwaanen ki ta Roma daw dili ta
maimo na batunon daw sunuron iran na mga kaugalian!" 22 Pagtapos
danen ta ambal, galabet man ki danen mga ittaw an ta pagsakit ki Pablo
daw Silas. Paganit-ganit ta mga upisyalis asta na nagisi daw nakamang
mga bayo Pablo daw Silas daw gasugo danen an na kastiguon Pablo i daw
Silas.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Tapos kastigo, danen an Pablo papapriso ta mga upisyalis daw
paambalan gwardya an naan ta prisuan na bantayan gid ta miad danen
an. 24 Paselled danen an ta gwardya naan gid ta tengnga ta prisuan daw
paipitan ta kaoy iran an na mga batiis.
25 Na mga tenga kilem en, gapangamuyo Pablo i daw Silas daw
gakanta ta pagdayaw ta Dyos daw duma an na mga priso gamati ki
danen. 26 Nali nang, may linog na biskeg na gaeyeg-eyeg gid ta prisuan
asta ta pundasyon. Gaabri dayon tanan na mga gangaan ta prisuan daw
gatangtang mga kadina an ta tanan na mga priso. 27 Kabugtaw gwardya
an. Na nakita din na abri en mga gangaan an ta prisuan, pagabot din
ispada din an aged magpakamatay tak salig din na kapuga en tanan
na mga priso. 28 Piro, gasinggit Pablo i ki kanen, "Dili no bunuon
kaugalingen no an! Anen kay di tanan!"
29 Gapakamang gwardya an ta ilaw daw gadali-dali kanen an na melled
daw galuod na gakereg ta subla na adlek naan ta atubangan Pablo daw
Silas aged mag-atag ta pagtaod ki danen. 30 Padala ta gwardya danen
an Pablo daw Silas mwa ta prisuan. Tenged nlaman din na danen Pablo
mga gatuo ki Jesus, painsaan din, "Mga Sir, ino imuon ko aged maluwas
a alin ta silot ta ake na mga sala?" 31 Gasabat danen i Pablo, "Magtuo ka
ki Ginuo Jesus aged maluwas ka asta ta mga sakep ta imo na pamilya."
32 Gapadayon danen an ta pagsugid ta miad na balita parti ki Jesus naan
ki kanen daw naan ta tanan na mga ittaw na anen ta iya na balay.
33 Ta yon gid na uras na mga tenga pa kilem, padala din danen
an Pablo naan ta may waig daw paugasan iran na mga nina daw
gapabautismo dayon kanen an asta ta mga sakep ta iya na panimalay.
34 Papanaik din danen i Pablo naan ta iya na balay daw pakan-enen.
Kanen daw tanan na mga mimbro ta iya na panimalay nalipay gid tak
gatuo en danen an ta Dyos.
35 Na sellem en, mga upisyalis an gasugo ta iran na mga pulis na buy-
an Pablo an daw Silas. 36 Gambal gwardya an ki Pablo, "May mga pasugo
mga upisyalis an na anen di aged buy-an kaw. Gani, muli kaw en na may
katawway ta nakem."
37 Piro, gambal Pablo i naan ta mga pulis na pasugo dya, "Pabuat ki
kami ta mga upisyalis kuntra ta kasuguan ta Roma! Maskin ula kay sala,
papakastigo kay danen naan ta tubangan ta mga ittaw daw papriso dayon
bisan mga banwaanen kay ta Roma. Ta! Anduni gusto danen na pagwaen
kay ta sikrito nang! Dili pwidi! Kinanglan miling di mga upisyalis an daw
danen gid magpagwa ki kami."
38 Pasugid ta mga pulis paambal ya Pablo naan ta mga upisyalis na
gapapriso ki danen Pablo. Na namatian ta mga upisyalis na Pablo daw
Silas mga banwaanen ta Roma, nakulbaan gid danen an. 39 Giling danen
an naan ta prisuan daw gangayo ta pasinsya. Papagwa danen Pablo i daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Silas daw papangabay na malin ta banwa. 40 Na gagwa Pablo i daw Silas
naan ta prisuan, dayon giling danen i naan ta balay Lydia. Naan dya,
gaisturya danen naan ta mga gatuo daw gawali man danen aged palig-
enen pagtuo an ta mga gatuo. Pagtapos ta pagwali, galin danen an Pablo
naan ta Filipos.

Pablo Daw Silas Naan Ta Tesalonica

17 1 Na kaagi en danen Pablo daw Silas naan ta mga banwa na
Amfipolis daw Apolonia, gadiritso danen an asta kalambot
naan ta syudad Tesalonica. Anen dya may balay tipunan ta mga Judio.
2 Gaselled Pablo i naan ta balay tipunan paryo ta pirmi din pabuat daw
seled ta tallo na duminggo, kada Adlaw Ta Pagpuay, gadiskusyon kanen
an ki danen na pagamit din sinulat na pulong ta Dyos. 3 Pasaysay din daw
pamatuuran ki danen na naan ta plano ta Dyos na maagian Cristo segeng
na mga kabellay, mapatay kanen an daw mabannaw. Gambal Pablo i,
"Jesus an na pasugid ko ki kyo kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari." 4 May
mga Judio na nadala Pablo ta iya na mga paambal daw gatuo danen an
ki Jesus daw galabet ki danen Pablo daw Silas. Gatuo man ki Jesus daw
galabet ki danen Pablo tama na mga dili-Judio na iran na pasimba Dyos
an ta mga Judio daw galabet man tama na mga bantog na mga bai ta
iran na syudad.

5 Piro, nainggit duma an na mga Judio. Patipon danen mga luko-luko
na mga mama na naan ta istambayan ta syudad aged manggamo. Ta iran
na panggamo, pasulong danen balay an Jason ta pagpangita ki Pablo daw
Silas aged madala naan ta atubangan ta mga ittaw. 6 Piro, na ula danen
nakita, pasagnoy danen Jason an daw duma man na mga gatuo daw
padala naan ta mga gadumala ta syudad daw gasinggit danen an, "Yi
na mga mama gaatag ta gamo bisan indi danen an punta! Anduni, anen
di danen an ta ate i na syudad 7 daw pabaton man Jason danen an naan
ta iya na balay. Danen an ula gasunod ta mga kasuguan ta pangulo ta
Roma tak gambal danen an na may isya pa na ari na ngaran din Jesus."
8 Na namatian ta mga ittaw daw ta mga gadumala ta syudad, gagamo pa
gid danen an. 9 Na napyansaan danen an Jason daw duma na mga gatuo,
pabuy-an danen an.

Pablo Daw Silas Naan Ta Berea

10 Ta yon man na kilem na may gamo naan ta syudad Tesalonica,
papadala ta mga gatuo danen an Pablo daw Silas naan ta banwa Berea
aged ilikaw ta gamo ya. Pag-abot danen Pablo dya, giling danen an
naan ta balay tipunan ta mga Judio. 11 Mga Judio an na naan ta Berea
mas dayad iran na pagbaton ta tudlo Pablo kaysa ta mga Judio na taga-
Tesalonica. Mga taga-Berea an gamati ta pagsugid Pablo ta miad na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

balita parti ki Jesus na may bakod na kalipay danen an daw pausisa
danen adlaw-adlaw sinulat an na pulong ta Dyos aged sigurado danen
na matuod gid paambal an Pablo. 12 Tenged ta patudlo Pablo daw iran na
pag-usisa naan ta sinulat na pulong ta Dyos, tama na mga Judio gatuo
ki Jesus. Tama na mga kala na dili-Judio, bai man daw mama, na gatuo
man. 13 Piro, pagmati ta mga Judio naan ta Tesalonica na Pablo i naan
ta Berea daw gasugid man dya ta miad na balita na alin ta Dyos parti ki
Jesus, galutos danen an daw pasegyet danen mga ittaw an na maggamo.
14-15 Padul-ong dayon ta mga gatuo Pablo i naan ta baybay aged marga
na munta ta syudad Atenas. Mga gadul-ong an ki kanen gabyai man
duma ki kanen asta nang ta Atenas daw gabalik dayon danen an naan
ta Berea. Piro, danen i Silas daw Timoteo gapabilin naan ta Berea daw
may patugon Pablo i ki danen na daw may upurtunidad, maglutos dayon
danen an ki kanen naan ta Atenas.

Pablo Naan Ta Atenas

16 Na gatagad pa Pablo na mabot Silas daw Timoteo naan ta syudad
Atenas, natublag gid kanen an na nakita din sikad tama na mga balay-
balay para ta mga dyos-dyusan naan ta syudad. 17 Tenged natublag
kanen, gaselled kanen an naan ta balay tipunan aged magdiskusyon naan
ta mga ittaw dya parti ta mga dyos-dyusan naan ta iran na syudad. Mga
padiskusyunan din mga Judio daw mga dili-Judio na iran na pasimba
Dyos an na pasimba ta mga Judio. Adlaw-adlaw gaisturya man kanen an
naan ta mga ittaw na masugat din naan ta plasa. 18 May darwa na grupo
na gadiskusyon ki Pablo. Isya an na grupo paumaw na mga Epicureo
daw isya ya a mga Estoico. May gambal naan ta iran na mga duma parti
ki Pablo, “Ino taan pabansag ta yi na bugalen?” Duma an gasabat, “Iba
man na mga dyos iya na pawali.” Iling tan paambal danen tak Pablo
i gawali parti ki Jesus daw parti man ta pagbannaw ta Dyos ta mga
napatay. 19 Padala danen Pablo i naan ta lugar na tipunan na paumaw
na Areopago. Na naan danen dya, may gambal ki kanen, “Liag nay na
mlaman bag-o i na patudlo no 20 tak may mga patudlo ka na bag-o ki
kami. Gani, liag nay na mlaman daw ino beet ambalen ta patudlo no.”
21 Iling tan paambal ta mga taga-Atenas ki Pablo tak mga taga-Atenas an
daw mga istrangiro man na naan gaistar dya sikad gid magsugid daw
magpamati ta bag-o na mga tudlo.

22 Tenged liag ta mga ittaw na mamati danen ta mga tudlo Pablo,
gatindeg kanen i naan ta atubangan ta mga gatipon naan ta Areopago
daw gambal, “Mga taga-Atenas! Nakita ko na kyo yan sikad gid riliyuso
23 tak ta ake na paglibot ta inyo i na syudad daw ta ake na pagtan-aw,
nakita ko inyo an na mga pasimba. May nakita a man na altar na may
nasulat: TA DYOS NA ULA NAKALA. Inyo an na pasimba na ula nyo pa

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nakala, kanen ake an na iwali ki kyo anduni. 24 Dyos an na gabuat ta
kalibutan i daw ta tanan na anen di, kanen Ginuo Dyos na gadumala ta
langit daw kalibutan i, daw ula kanen gaistar ta balay na paubra ta mga
ittaw. 25 Ula man kanen an gakinanglan ta tabang alin ta mga ittaw tak
kanen gaatag ki kiten ta kabui, ginawa daw duma pa na mga kinanglan
ta. 26 Alin ta isya na mama, pabuat din tanan na mga ittaw daw papaistar
din danen an naan ta bilog i na kalibutan. Naplano din en daan iran na
timpo daw dlunan ta mga lugar na istaran danen. 27 Iling tan pabuat ta
Dyos aged kanen an ngitaen ta tanan na mga ittaw daw basi pa nang na
ta iran na pagprusigir na makala kanen an mabatyagan danen na kanen
an dili madyo ki danen. Piro ta matuod, Dyos an dili madyo ta kada isya
ki kiten. 28 Paryo ta sinulat ta inyo na mga manugsulat ta mga birso,

‘Tenged ki kanen, kiten i nabui daw gaulag.
Daw ino kiten i, iling tan pagbuat ta Dyos ki kiten.’

May nasulat man,

‘Mga bata ki din.’

29 Tenged mga bata ki din, dapat dili ta isipen na Dyos an paryo ta dyos-
dyusan na blawan, pilak o bato na pasilsil ta mga panday. 30 Anay pa sa,
ula pasiluti ta Dyos mga ittaw an ta timpo na ula pa danen nalam parti
ki kanen. Piro anduni, pasugo din tanan na mga ittaw bisan indi na mga
lugar na magnelsel danen an daw dilian man iran na mga sala 31 tak
gatirmino en Dyos an ta adlaw na ukuman din tanan na mga ittaw ta
bilog na kalibutan daw kino matareng daw dili matareng. Ukuman din
tanan na mga ittaw paagi ta isya na ittaw na pinili din na yon man Jesus
an. Pamatuuran man ta Dyos naan ta tanan na mga ittaw na Jesus an iya
na papili paagi ta pagbannaw din ki Jesus.”

32 Pagmati ta mga ittaw na gatipon naan ta Areopago ta ambal Pablo
parti ta pagbannaw, gayami duma an. Piro, duma an a gambal ki kanen,
“Gusto nay pa mamati isab ki kaon parti ta patudlo no.” 33 Pagtapos ta
iran na ambal ki kanen, galin kanen an. 34 Piro, duma an na mga ittaw
gakuyog ki kanen daw gatuo man ki Jesus. Isya ki danen mama na
ngaran din Dionisio na isya ta mga upisyalis naan ta Areopago daw isya
man na bai na ngaran din Damaris daw mga duma pa gid.

Pagwali Pablo Naan Ta Corinto

18 1 Galin Pablo naan ta syudad Atenas na munta kanen an naan ta
syudad Corinto. 2 Na naan kanen ta Corinto nakala din dya isya
na Judio na ngaran din Aquila. Taga-Ponto Aquila an daw bag-o nang
abot alin ta lugar na Italia na duma din Priscila na iya na sawa. Naan
danen ta Corinto tak Claudio na pangulo ta Roma, papasugo din na
malin tanan na mga Judio naan ta syudad Roma. Pailingan Pablo danen
an 3 daw naan kanen dya gadayon daw gaubra duma ki danen tak paryas

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nang danen an ta pangabuian tenged gabuat danen ta klasi-klasi na mga
turda. 4 Kada Adlaw Ta Pagpuay, gadiskusyon kanen an naan ta mga
Judio daw mga dili-Judio naan ta balay tipunan ta mga Judio tak liag din
gid na madala danen an na magtuo ki Cristo.
5 Na gabot Silas an daw Timoteo alin ta prubinsya Macedonia, paatag
Pablo tanan din na uras ta pagsugid ta miad na balita parti ki Jesus naan
ta mga Judio. Pamatuuran din ki danen na Jesus an kanen papaabot
danen na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. 6 Piro, na pakuntra kanen an ta
mga Judio daw patangayawan, papadpad din iya na bayo daw pambalan
din danen an, "Ula aren sabaten ta Dyos parti ki kyo. Inyo nyan en na
sabaten na ula nyo pabaton miad na balita. Umpisa anduni, miling aren
ta mga dili-Judio." 7 Pag-ambal din, galin dya kanen an daw giling naan
ta balay Tito Justo na isya ta mga dili-Judio na iran na pasimba Dyos an
na pasimba ta mga Judio. Iya na balay tengnged gid ta balay tipunan ta
mga Judio. 8 Manugdumala an ta yon man na balay tipunan na ngaran
din Crispo, gasalyo ta pagtuo ta Ginuo asta tanan na mga sakep ta iya na
panimalay. Tama na mga taga-Corinto na kamati ki Pablo gatuo man daw
gapabautismo.
9 Ta isya na kilem na Pablo naan pa ta Corinto, kakita kanen an ta
isya na panan-awan na Ginuo Jesus gambal ki kanen, "Dili ka madlek!
Dayunon no nang imo an na pagwali. Dili ka mag-untat 10 tak yaken
gaubay ki kaon. Ula may magbuat ki kaon ta malain tak tama ake na mga
ittaw naan ta yi na syudad." 11 Tenged ta ambal Jesus ki Pablo, gatinir
Pablo dya ta isya taon tenga na gatudlo naan ta mga ittaw ta miad na
balita na alin ta Dyos parti ki Jesus.
12 Ta timpo na Galion gubirnador naan ta Acaya,[x] mga Judio na
ula gatuo gaisyaay naan ta syudad Corinto ta pagkuntra ki Pablo.
Papatubang danen kanen an naan ki Gubirnador Galion. 13 Ambal danen,
"Yi na mama gakumbinsi ta mga ittaw na magsimba danen an ta Dyos ta
paagi na kuntra ta kasuguan!"
14 Piro, na mambal inta Pablo an para dipindiran iya na kaugalingen,
naunaan kanen an Gubirnador Galion na gambal naan ta mga Judio na
gakuntra ki Pablo, "Daw gabuat kanen an kuntra ta kasuguan ta gubirno
ta Roma o gabuat ta beg-at na sala, dili a makabalibad ta pag-usay ki
kyo na mga Judio. 15 Piro, tenged na padiskasan nyo an mga pulong, mga
ngaran daw inyo na kaugalingen na mga kasuguan, dili a magpasilabet.
Kyo nang en bala mag-usay san!" 16 Pag-ambal Gubirnador Galion, pasugo
din na danen an palinen dayon naan ta kurti. 17 Pagpaalin ki danen,
Sostenes an na manugdumala ta balay tipunan ta mga Judio padakep ta

---

[x] **18:12** *Acaya an* dati na ngaran ta Grecia daw isya man na prubinsya na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma anay pa sa. Kapital an ta Acaya syudad na Corinto.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga dili-Judio daw pasakit kanen an naan ta atubangan ta kurti. Piro,
ula pasapaka Gubirnador Galion.

Pagbalik Pablo Naan Ta Antioquia

18 Tama pa na mga adlaw gatinir Pablo naan ta syudad Corinto. Bag-o
kanen malin, gapalam kanen an ta mga gatuo na magbyai kanen an na
malik naan ta prubinsya Siria. Ta iya na pagbyai, gakuyog man magsawa
na Priscila daw Aquila. Gapit danen an duma ki kanen naan ta banwa na
Cencrea daw naan dya gapabulog Pablo an aged ipakita na natuman din
en isya na saad naan ta Dyos.[y] 19 Na gabot danen Pablo naan ta syudad
Efeso, pabilin din magsawa ya na Priscila daw Aquila daw kanen nang
giling naan ta balay tipunan daw gadiskusyon ta mga Judio na gatipon
dya. 20 Papangabay danen kanen an na magtinir nang anay dya, piro ula
din batuna iran an na pangabay. 21 Bag-o kanen galin ki danen, ambal
din, "Daw pagbeet ta Dyos, malik a di ki kyo." Pag-alin din ta balay
tipunan, galarga kanen alin ta Efeso na gapadayon ta iya na pagbyai.
22 Na gadungka sakayan Pablo naan ta syudad Cesarea, giling kanen an
naan ta Jerusalem daw gabisita kanen an dya naan ta mga gatuo. Pag-
alin din ki danen, giling kanen an naan ta syudad Antioquia. 23 Na katinir
kanen dya ta tama na mga adlaw, gapanaw kanen an daw gaagi naan ta
mga banwa na sakep ta mga prubinsya Galacia daw Frigia. Galibot kanen
an dya daw gawali naan ta mga gatuo daw papalig-en din iran na pagtuo.

Pagwali Apolos Naan Ta Efeso

24 May mama na Judio na taga-Alejandria na gabot naan ta syudad
Efeso. Ngaran din Apolos. Kanen an sagad mag-ambal daw tama iya
na nlaman parti ta sinulat na pulong ta Dyos. 25 Natudluan kanen an
ta usto parti ta mga patudlo Ginuo Jesus daw nadayaran kanen an ta
pagwali daw igo man iya an na patudlo parti ki Jesus. Piro, daw parti ta
pagbautismo, iya nang an na nlaman patudlo ya Juan na manugbautismo.
26 Gaumpisa Apolos an ta pagwali naan ta mga ittaw na naan ta balay
tipunan daw ula kanen an adlek ta bisan kino ta iya na pag-ambal. Na
namatian kanen an danen Priscila daw Aquila, paanggat danen kanen an
naan ta iran na balay daw pasaysay gid ta usto ki kanen kamatuuran an
parti ta kabebet-en ta Dyos. 27 Na gaandem Apolos an na miling naan ta
lugar na Acaya,[z] patabangan kanen an ta mga gatuo naan ta Efeso paagi

---

[y] **18:18** Dili sigurado daw ino gid pasaad Pablo, piro may pusibilidad na iya na pasaad klasi ta saad na paumaw ta mga Judio na 'saad ta isya na Nazareno'. Naan ta Mga Numero 6:1-21 daw Mga Binuatan 21:23-24 pwidi nyo mabasa parti ta saad ta Nazareno.
[z] **18:27** May pasaysay parti ta ngaran na *Acaya* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Binuatan 18:12.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta pagpadala ta sulat naan ta mga gatuo naan ta Acaya na batunon gid
danen kanen an. Na gabot en kanen an naan ta Acaya, bakod gid iya na
natabang naan ta mga ittaw dya na gatuo en ki Ginuo Jesus tenged miad
Dyos an ki danen. 28 Tenged sikad gid dayad iya na pagdiskusyon naan
ta balay tipunan, nasito din mga Judio an naan ta tubangan ta mga ittaw
daw papamatuuran din paagi ta pagamit ta sinulat na pulong ta Dyos na
Jesus an kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

Pablo Naan Ta Efeso

19 1 Na naan pa Apolos an ta Corinto, Pablo i gaagi naan ta mga
prubinsya na Galatia daw Frigia asta na nakalambot kanen an naan
ta syudad Efeso. Naan dya, nakala din pila na mga gatuo 2 daw gainsa kanen
ki danen, "Na gatuo kaw ki Jesus, nabaton nyo Dyos Ispiritu Santo?" Sabat
danen, "Ula kay gani kamati na may paumaw na Dyos Ispiritu Santo."
3 Painsaan isab Pablo danen an, "Ta, ino klasi na bautismo nabuat ki
kyo?" Sabat danen, "Bautismo Juan."
4 Gambal Pablo i ki danen, "Pagbautismo an na patudlo Juan tanda ta
pagnelsel ta mga sala. Paambalan man Juan mga ittaw an na kinanglan
danen an magtuo ta isya na mabot na sunod ki kanen na beet ambalen
din Jesus." 5 Na namatian ta mga gatuo paambal ya Pablo, gapabautismo
danen an na pamatuod na danen an gatuo ki Ginuo Jesus. 6 Patungtong
Pablo iya na mga lima naan ki danen aged mabaton danen Dyos Ispiritu
Santo an. Ta pagtungtong din ta iya na lima, pagaeman danen ta Dyos
Ispiritu Santo daw gaumpisa danen an ta pag-ambal ta mga lain-lain na
mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw daw gasugid man danen an ta
mga papaintindi ta Dyos ki danen. 7 Mga dusi danen an tanan.
8 Seled ta tallo na bulan, Pablo i sigi iling naan ta balay tipunan ta mga
Judio naan ta Efeso daw gadiskusyon dya na ula adlek daw papaintindi
din ki danen parti an ta pagdumala ta Dyos. 9 Piro, pila an ki danen dessen
iran na ulo daw dili miag mamati. Naan ta tubangan ta mga ittaw na
gatambong dya, papakalain gid danen pagpati an ta grupo na paumaw na
Mga Gasunod Ta Mga Patudlo Jesus. Tenged ta iran na paambal, galin Pablo
i ki danen naan ta balay tipunan daw pakuyog din mga gatuo an. Pag-alin
danen Pablo, gasalyo danen an naan ta isya na tipunan ta mga gadiskurso
na paumaw na Iskwilaan Tirano. Naan dya adlaw-adlaw na gatudlo Pablo i
parti ki Jesus. 10 Iling tan iya na pabuat ta darwa na taon asta tanan na mga
ittaw na gaistar naan ta prubinsya Asia, mga Judio man daw mga dili-Judio,
kamati ta miad na balita na alin ta Ginuo Dyos parti ki Jesus.

Natabo Naan Ta Mga Bata Esceva

11 Sikad gid tingala ta mga ittaw naan ta syudad Efeso parti ta mga
pabuat ta Dyos paagi ki Pablo. 12 Bisan mga panyo daw mga ampi na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagamit din padala na taklap naan ta mga ittaw na may masakit daw
gaayad dayon danen an. Gagwa man mga malain an na mga ispiritu na
gaseddep ki danen.
13 May mga Judio na iran na buat giling naan ta lain-lain na mga
lugar daw gapagwa ta mga malain na ispiritu naan ta mga ittaw. Abot
adlaw na patilawan danen na pagwaen mga malain an na ispiritu paagi
ta pagsambit ta ngaran Ginuo Jesus. Gambal danen an naan ta mga
malain na ispiritu, "Ta ngaran Jesus na pawali Pablo, pasugo ta kaw na
maggwa ka!" 14 Duma an ki danen na gabuat ta iling tan pitto na mama
na mga bata Esceva na isya ta mga manugdumala ta mga pari ta Judio.
15 Piro, malain na ispiritu na patilawan danen pagwaen gambal ki danen,
"Kala ko Jesus an, daw kala ko man Pablo an, piro kyo a, kino kaw?"
16 Pag-ambal ta malain na ispiritu, paluskuan din pitto ya na mag-utod
daw pabugbog danen an asta na nagisi iran na bayo daw nalubbasan.
Ula gid danen an maimo. Gadlagan danen an na palaw na gapadyo
ta balay na tama gid iran na mga nina. 17 Na namatian ta mga Judio
daw mga dili-Judio naan ta Efeso parti ta natabo ta mga bata Esceva,
gatingala gid danen an tenged ta gaem na naan ta ngaran Ginuo Jesus
daw gadayaw gid danen an ta iya na ngaran. 18 Naan ta atubangan ta
mga ittaw, paamin daw pasugid ta mga gatuo iran na mga malain na
buat. 19 Tama ki danen mga madyikiro. Patipon danen iran na mga libro
na pangmadyik daw pasunog naan ta tubangan ta tanan na mga ittaw.
Kantidad an ta mga libro na pasunog danen kalambot ta singkwinta mil
na pilak na sinsilyo.[a] 20 Tenged ta tanan na mga natabo, tama pa gid na
mga ittaw kamati ta miad na balita parti ki Ginuo Jesus daw gapati man
danen an.
21 Pagtapos ta mga natabo ya naan ta Efeso, gaplano Pablo i na
miling naan ta Jerusalem na magi anay kanen i naan ta mga prubinsya
Macedonia daw Acaya. Gambal kanen i ta iya na mga duma, "Tapos a
iling ta Jerusalem, kinanglan na miling a man naan ta Roma." 22 Papauna
Pablo naan ta Macedonia darwa din an na mga duma na pirmi gatabang
ki kanen. Danen an Timoteo daw Erasto. Piro Pablo i a, gatinir pa naan
ta prubinsya Asia.

Gamo Naan Ta Efeso

23 Ta yon man na mga adlaw na naan pa Pablo ta syudad Efeso, may
bakod na gamo dya tenged ta pawali Pablo parti ta pagpati an ta grupo
na paumaw na Mga Gasunod Ta Mga Patudlo Jesus. 24 Naan ta Efeso
may manugsilsil ta pilak na ngaran din Demetrio. Kanen isya na manug-

---

[a] **19:19** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo disi-nuibi, ta timpo Pablo kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ubra ta mga balay-balay na pilak na para ta iran na dyusa na Artemis.
Pag-ubra an ta balay-balay na pilak dayad na pangabuian para ta mga
manugsilsil ta pilak. 25 Patipon Demetrio iya na mga ittawan daw duma
na mga manugsilsil ta pilak daw gambal ki danen, "Mga arey, nlaman
ta na gamanggad ki alin ta yi na pangabuian. 26 Piro anduni, nakita nyo
daw namatian pabuat an ta mama na ya na Pablo. Gambal kanen an na
mga dyos an na paubra ta mga ittaw dili matuod na mga dyos. Tama
gapati ki kanen unti ta Efeso i daw asta naan ta bilog ta prubinsya Asia.
27 Gani, may pusibilidad na ate i na pangabuian marwad daw bantog i
na timplo ta dyusa ta na Artemis isipen ta mga ittaw na ula en pulos.
Dili nang nyan, basi marwad man pagkabantog an ta ate i na dyusa na
pasimba ta tanan na mga ittaw naan ta prubinsya Asia daw naan ta bilog
na kalibutan!"

28 Na namatian ta mga manugsilsil, gagilek gid danen an daw gaumpisa
ta pagsinggit, "Dayawen Artemis an na dyusa ta mga taga-Efeso!" 29 Ula
nang lugay, umpisa na gagamo mga ittaw an naan ta bilog na syudad
na Efeso. Darwa na mga taga-Macedonia na gakuyog ki Pablo na danen
Gayo daw Aristarco pagabling daw padala naan ta sikad wayang na
tipunan naan ta Efeso. 30 Gusto inta Pablo na miling naan ta tipunan ya
aged mag-ambal naan ta sikad tama na mga ittaw dya, piro papegengan
kanen an ta mga gatuo. 31 Mga arey Pablo na mga upisyalis naan ta
prubinsya Asia, may papailing danen an naan ki kanen na iambal iran
na pakiluoy na dili gid kanen an miling naan ta tipunan ya. 32 Gagamo
pa gid mga ittaw an na naan ta tipunan ya. Katamaan ki danen ula gani
nalam daw man-o tak gatipon danen an tak ula gaparyo singgit an ta
mga ittaw. 33 May mama dya na ngaran din Alejandro na patulod ta
mga Judio naan ta unaan aged magpaintindi na danen an na mga Judio
ula labet ta paimo danen Pablo. Gasinyas kanen i naan ta mga ittaw na
maglineng daw gatingwa ta pagpaintindi ki danen. 34 Piro, na nlaman
danen na kanen i isya na Judio, mas pa gid gadugang iran na pagsinggit
asta ta darwa uras na gasinggit danen, "Dayawen Artemis an na dyusa ta
mga taga-Efeso!"

35 Ta uryan, napalineng gid man ta sikritaryo ta syudad mga ittaw an.
Gambal kanen an, "Mga paryo ko na banwaanen na taga-Efeso, tanan
na mga ittaw bisan indi nang, nalam danen an na mga ittaw ta syudad i
na Efeso manug-ibit ta bantog na timplo na naan dya pasimba dyusa an
na Artemis daw sagrado na bato na nulog naan alin ta langit. 36 Ula may
makaambal na dili matuod mga paambal ko. Gani, maglineng kaw daw
dili kaw man basta-basta magbuat ta bisan ino. 37 Padala nyo pa di yi na
mga ittaw bisan danen an ula ganakaw ta maskin ino naan ta timplo ta
ate na dyusa daw ula man danen papakalain kanen an. 38 Daw Demetrio
an daw iya na mga duma na manugsilsil may riklamo na kuntra ta bisan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kino, may mga kurti ki daw mga upisyalis. Naan dya inta danen dleen
iran an na riklamo. 39 Piro, daw may duma kaw pa na riklamo, kinanglan
usayen naan ta pagtipon ta mga pumuluyo. 40 Dilikado ate i na paimo na
gamo anduni. Basi iakusar ki naan ta mga upisyalis ta gubirno ta Roma
tenged ta ate i na paimo na gamo. Ula ki gid irason ki danen man-o tak
paimo ta ni." 41 Pagtapos din ta pag-ambal, papauli din mga ittaw ya.

Pablo Naan Ta Macedonia Daw Grecia

20 1 Na natapos en gamo ya naan ta Efeso, patipon Pablo mga gatuo
an daw palaygayan din aged magbiskeg iran na nakem na danen
an magpadayon ta iran na pagtuo. Tapos ta iya na paglaygay, gapalam
kanen i ki danen na miling naan ta prubinsya Macedonia. 2 Naan ta
Macedonia, tama na mga banwa pailingan din daw papalig-en din pagtuo
an ta mga gatuo paagi ta mga pawali din ki danen. Na galin Pablo ta
Macedonia, giling kanen an naan ta Grecia.[b]
3 Gatinir Pablo i naan ta Grecia ta tallo bulan. Na magbyai en inta
kanen i alin dya na malik naan ta prubinsya Siria, namatian din na mga
Judio an may plano na patayen kanen an naan ta sakayan. Tenged ta
iran na plano kuntra ki kanen, gadisisyon kanen an na manaw nang en
na magi naan ta Macedonia na malik naan ta Siria. 4 Na gaagi kanen
an naan ta Macedonia, gakuyog ki kanen Sopater na taga-Berea na
bata Pirro. Gakuyog man danen an Aristarco daw Segundo na mga
taga-Tesalonica, Gayo na taga-Derbe, Timoteo daw danen Taquico daw
Trofimo na taga-Asia. 5 Gauna en danen an naan ta banwa Troas daw
naan dya gatagad ki kami. 6 Kami i a, patapos nay anay pagsilibrar ta
Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok bag-o kay galarga alin ta Filipos na
mutos ki danen. Paglarga nay tanan, limma adlaw ame na byai bag-o
kay kalambot naan ta Troas daw gakitaay kay daw ame na mga duma na
gauna dya. Gatinir kay dya ta pitto na adlaw.

Pagbui Pablo Ki Eutico

7 Ta una na adlaw ta duminggo,[c] kami Pablo gatipon daw gakaan.
Tapos kaan, gawali Pablo i naan ta mga ittaw. Tenged marga kanen i
ta sunod na adlaw, palugay din gid iya na pagwali asta ta tenga kilem.
8 Tama apoy naan ta apaw na kwarto na patipunan nay. 9 May miron dya
na ngaran din Eutico na gamungko naan ta tumbuan. Tenged na lawig
wali ya Pablo, tunugaen Eutico an asta katunuga na nameekan gid. Nulog
kanen an ta tumbuan alin ta tallo na isturi ta balay daw ta pag-akwat

---

[b] **20:2** *Grecia an* isya na prubinsya na paumaw man na *Acaya.* Kapital an ta Acaya syudad na Corinto. [c] **20:7** Adlaw an na paumaw ta mga Judio na *una na adlaw ta duminggo* yon man anduni paumaw ta na Duminggo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen patay en kanen an. 10 Piro, Pablo i gapanaog daw patakes din
miron an daw gambal naan ta mga ittaw, “Dili kaw magkulba tak bui
kanen i!” 11 Pagtapos ta ambal Pablo, gapanaik isab kanen i daw gayapon
danen tanan. Gaisturya kanen ki danen asta madlaw daw gapanaw kanen
an. 12 Padala ta mga gatuo na muli Eutico an na bui daw sikad gid iran na
kalipay.

Pagbyai Pablo Alin Ta Troas Munta Ta Mileto

13 Gauna kay ki Pablo daw gasakay kay na galayag munta ta Ason
aged naan nay dya kanen an sugaten daw pasakayen na sunod ta tugon
din ki kami tak kanen manaw nang. 14 Na gakitaay kami i Pablo naan ta
Ason, papasakay nay kanen an daw gadiritso kay tanan naan ta Mitilene.
15 Alin dya gabyai kay daw ta sunod na adlaw, gaapit kay ta pulo Quios.
Ta sunod pa gid na adlaw, galakted kay naan ta pulo Samos daw ta
sunod pa gid na adlaw galakted kay naan ta syudad Mileto. 16 Ula kay en
gaapit naan ta syudad Efeso tak dili miag Pablo na magteneng naan ta
prubinsya Asia tenged gadali kanen an na kalambot naan ta Jerusalem
na dili pa Pista Ta Pentecostes.[d]

Tugon Bilin Pablo Ta Mga Gapanguna Ta Mga Gatuo Naan Ta Efeso

17 Na naan pa Pablo i ta Mileto, gapasugo kanen an naan ta Efeso na
miling ki kanen mga gapanguna ta mga gatuo. 18 Pag-abot danen ta
Mileto, gambal kanen i ki danen, “Nlaman nyo daw ino ake na paubra na
duma a nyo pa umpisa ta pag-abot ko ta prubinsya Asia. 19 Mapainebesen
a na gasirbi ta Ginuo daw gagal a gid na tama na lua naageman ko na
nabellayan a tenged ta pagpangabot ta mga Judio na gakuntra ki yaken.
20 Nlaman nyo man na ta ake na pagtudlo ki kyo, patudlo ko tanan gid
na magpabiskeg ta inyo na pagtuo. Gatudlo a ki kyo naan ta publiko daw
naan man ta inyo na mga istaran. 21 Paambal ko gid naan ki kyo tanan,
mga Judio man daw mga dili-Judio, na kinanglan magnelsel kaw daw
dilian nyo man inyo na mga sala daw marani ta Dyos paagi ta pagtuo
naan ta ate na Ginuo Jesus.
22 “Anduni, kinanglan na miling a naan ta Jerusalem tak Dyos Ispiritu
Santo gabeet ki yaken na miling a dya maskin ula a nalam daw ino
matabo ki yaken dya. 23 Piro, nlaman ko nang an na naan ta kada syudad
na pailingan ko, Dyos Ispiritu Santo an gasugid ki yaken na maagian ko
na prisuon a daw pangabuton ta mga ittaw. 24 Piro, bisan ino pa matabo
ki yaken, ula bali, basta na matapos ko nang sirbisyo na papabuat Ginuo
Jesus ki yaken na magsugid a ta miad na balita na alin ta Dyos parti ki
Jesus na papadala din na ate na Manluluwas.

---

[d] **20:16** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Pentecostes* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 "Anduni, nlaman ko na yaken i daw kyo tanan na mga nailingan ko
daw pawalian parti ta pagdumala ta Dyos, kiten i dili en isab magkitaay.
26 Gani, sugiran ta kyo na daw may anen ki kyo na mapatay na ula gatuo ki
Jesus, ula aren sabaten na maageman din silot na ula katapusan. 27 Ula aren
sabaten tak ula a may patago ki kyo na parti ta tuyo daw plano ta Dyos.
28 Gani, ambligan nyo inyo an na pagtuo daw ambligan nyo man pagtuo
an ta tanan na mga gatuo ki Jesus na patugyan ta Dyos Ispiritu Santo naan
ki kyo na bilang mga gapanguna ki danen. Tabangan nyo danen an paryo
na manugbantay gatabang ta mga karniro tak danen an mga gatipon-tipon
na mga ittaw na iya ta Dyos. Danen an mga pabuat ta Dyos na iya gid na
mga ittaw tenged ta kamatayen ta iya na Bata naan ta krus na lengngessa
din natulo. 29 Nlaman ko na daw kaalin aren, tama na mga manugtudlo
miling naan ki kyo na ula kaluoy danen an na mangita ta paagi na kyo
yan magtalikod ta inyo na pagtuo ki Jesus. Ta iling tan na buat danen ki
kyo, danen an paryo mga mapintas na ayep na gapanekeb ta mga karniro.
30 Mabot uras na naan alin mismo ta inyo na grupo, may mga ittaw na
magtudlo ta dili matuod parti ki Jesus aged kyo yan magsunod ta iran na
pagtudlo imbis na sunuron nyo mga natudlo ko. 31 Gani, mag-andam kaw
tenged ta mga ittaw na paryo ki danen! Demdemen nyo na keteb ta tallo na
taon, ula a gauntat ta paglaygay ki kyo daw kaysan gagal a gid.
32 "Anduni, gapangamuyo a naan ta Dyos na tabangan kaw din daw
mademdeman nyo pirmi miad an na balita na alin ki kanen parti ki
Jesus. Tenged ta inyo na pagpati ta miad na balita, maglig-en inyo an na
pagtuo daw maangken nyo man mga kaayaran na patagana ta Dyos para
ta tanan na mga ittaw na iya gid. 33 Nlaman nyo na ula a galagas ta mga
pilak, blawan o bayo ta bisan kino para may gastuon a ta ake na mga
kinanglanen. 34 Nlaman nyo gid man na gaubra a aged may gastuon a ta
ake na mga kinanglanen daw ta ake man na mga duma. 35 Ta tanan ko na
pabuat, papakita ko ki kyo na dapat na magpangabellay kaw man aged
makatabang kaw ta mga gakinanglan. Demdemen ta pirmi ambal ya
Ginuo Jesus, 'Mas makaangken ta kalipay alin ta Dyos ittaw an na gaatag
kaysa ta gabaton.' "
36 Pagtapos ta ambal Pablo, kanen an daw tanan na mga gapanguna
ta mga gatuo na giling dya alin ta Efeso, galuod daw gapangamuyo.
37 Nangagal danen an tanan na patakes danen Pablo i daw paarekan.
38 Nasebean gid danen an ta iya na paambal na kanen an dili en danen
makita isab. Pagtapos ta iran na pagtakes ki kanen, padul-ong danen
kanen ya naan ta bakod na sakayan na di-layag.

Pagbyai Pablo Naan Ta Jerusalem

21 1 Pagtapos ta ame na pagpalam daw pagbelag alin ta mga
gapanguna ta mga gatuo na naan ta Efeso, galakted kay na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

galayag na rumbo nay an diritso ta pulo Coos. Ta sunod na adlaw, giling
kay ta pulo Rodas daw alin dya gadiritso kay ta Patara. 2 Naan dya, may
sakayan na miling ta Fenicia. Gasakay kay daw galayag. 3 Na nabantaw
nay en pulo Cipre, galayag kay na pulo an naan dapit ta wala nay daw
rumbo nay an pabagat munta naan ta prubinsya Siria. Pag-abot nay
naan ta Siria, gadungka kay naan ta banwa na Tiro tak gaaw-as ta mga
kargaminto. 4 Na kakawas kay en, papangita nay mga gatuo an dya.
Pagkita nay ki danen, gatinir kay ki danen ta isya na duminggo. Na
naan kay dya, papaintindi naan ki danen ta Dyos Ispiritu Santo daw ino
matabo ki Pablo. Yon na gambal danen an ki Pablo na dili dapat kanen an
miling naan ta Jerusalem. 5 Paglambay ta isya duminggo, gaimes kay na
maglayag. Na gapanaw kay miling naan ta baybayen, tanan danen asta
ta iran na mga sawa daw mga kabataan gadul-ong ki kami naan ta gwa
ta syudad. Naan ta baybayen galuod kay tanan daw nangamuyo. 6 Na
gapalam kay en ta kada isya, gasakay kay ame daw danen an a guli.
7 Gapadayon kay ta ame na pagbyai daw galayag kay alin ta Tiro
munta naan ta syudad Tolemaida. Pag-abot nay, gangamusta kay ta mga
gatuo dya daw gadayon kay ki danen ta isya adlaw. 8 Ta sunod na adlaw,
galin kay dya daw kabot kay ta syudad Cesarea. Naan dya, gadayon kay
naan ta balay Felipe na manugsugid ta miad na balita parti ki Jesus.
Isya kanen an ta pitto na mga manugtabang na napili naan ta iran na
pagtipon-tipon naan ta Jerusalem.[e] 9 May appat kanen an na bata na
mga dlaga na may sarang na magsugid ta kabebet-en ta Dyos. 10 Na mga
pila kay en adlaw dya, gabot isya na prupita na manugsugid ta kabebet-
en ta Dyos na ngaran din Agabo na gabot naan alin ta prubinsya Judea.
11 Gaprani kanen an ki kami daw pakamang din bakles an Pablo daw
pagapos din iya an na kaugalingen na mga batiis daw lima daw mambal,
"Dyos Ispiritu Santo an gambal, 'Iling ti na paagi ta paggapos buaten ta
mga Judio na naan ta Jerusalem tag-iya an ta yi na bakles daw intriga
man kanen an naan ta mga dili-Judio.' "
12 Pagmati nay, kami daw duma na mga ittaw gapangabay gid ki Pablo
na dili kanen an miling naan ta Jerusalem. 13 Piro, gasabat kanen i,
"Man-o tak nangagal kaw daw papasebe a nyo? Daw pagbeet ta Ginuo
Jesus, anda a dili nang na gapuson daw prisuon, anda a man bisan na
patayen a pa naan ta Jerusalem tenged yaken i gasirbi ki kanen."
14 Tenged dili nay kanen an mapenggan, ula kay en gapilit pa ki kanen
daw gambal kay nang en, "Kabay pa na matuman kabebet-en an ta Ginuo
Dyos."
15 Tapos ta ame na pagtinir dya ta pila na mga adlaw, paimes nay ame
na mga dala daw miling naan ta Jerusalem. 16 May pila na mga gatuo na

---

[e] **21:8** Naan ta Mga Binuatan 6:3-5 pwidi nyo mabasa parti ta pagpili ki Felipe.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taga-Cesarea na gakuyog man ki kami. Padala kay danen naan ta balay
Mnason na taga-Cipre daw naan kay dya gadayon. Mnason an isya ta
mga una na gatuo ki Jesus.

Pagbisita Pablo Ki Santiago

17 Na gabot kay naan ta Jerusalem, mga utod nay an dya ta pagtuo,
pabaton kay danen na may kalipay. 18 Ta sunod na adlaw, Pablo i gabisita
ki Santiago duma ki kami. Naan man dya tanan na mga gapanguna ta
mga gatuo. 19 Pablo i gangamusta ki danen daw pasugiran din danen an
ta tanan na mga pabuat ta Dyos naan ta mga dili-Judio paagi ki kanen.
20 Pagmati danen, gadayaw danen an ta Dyos daw gambal ki Pablo,
"Utod na Pablo, linibo na mga Judio gasalyo en ta pagtuo ki Jesus. Piro,
gaprusigir man gyapon danen an ta pagtuman ta mga sugo naan ta Mga
Sinulat Moises. 21 May gasugid ki danen na mga Judio an na naan gaistar
ta mga lugar ta mga dili-Judio patudluan no kon na dili en magtuman ta
Mga Sinulat Moises. Gambal ka pa kon na dili en buatan danen ta tanda
naan ta lawa[f] iran an na mga bata daw dili man en magsunod ta duma
man na mga kustumbri ta mga Judio. 22 Ino imuon ta? Sigurado gid na
nlaman en danen na gabot ka di. 23 Gani, sunuron no paambal nay ki kaon.
May appat na mga mama na duma ta di na may saad naan ta Dyos. Dili
danen pwidi magpabulog ta iran na buok na ula pa danen natuman iran
na saad. 24 Piro, iran an na saad ula natuman. Yon na kinanglan danen na
magbuat ta sirimunya ta pag-alad sunod ta Mga Sinulat Moises. Muyog
ka ki danen daw mabet ka ta iran na sirimunya ta pag-alad. Bayaran no
iran an na bayad ta pag-alad aged danen an pwidi en magpabulog daw
magsimba isab ta Dyos. Daw iling an tan buaten no, mlaman ta tanan
na dili matuod mga sugid an parti ki kaon daw ino na patudlo no tak
mapamatuuran no na kaon yan gapati ta Mga Sinulat Moises. 25 Piro, mga
dili-Judio na gatuo ki Jesus, padalaan nay ta sulat ta ame na kasugtanan
na dapat gid na dili danen an magkaan ta pagkaan na naalad naan ta
mga dyos-dyusan. Dapat man na dili magkaan ta lengngessa daw karni ta
mga ayep na paiyaw na ula pakamangi ta lengngessa. Dapat man na dili
magbuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos."
26 Ta sunod na adlaw, gakuyog Pablo i naan ta appat an na mga mama
daw galabet kanen an ta iran na sirimunya ta pag-alad. Pagtapos ta
sirimunya, kanen an giling naan ta Timplo ta pagpalam naan ta mga pari
daw pila pa na mga adlaw asta na matapos iran an na sirimunya ta pag-
alad tak daw tapos en, may ialad pa na mga ayep na para ta kada isya ki
danen.

---

[f] **21:21** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Binuatan 7:8.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Na dali nang en matapos pitto an na mga adlaw ta sirimunya ta pag-
alad, may mga Judio na alin ta prubinsya Asia na kakita ki Pablo naan ta
Timplo. Papagamo danen tanan na mga ittaw dya daw pagabling danen
Pablo i. 28 Gasinggit danen an, "Mga paryo nay na linai Israel, tabangan
kay nyo na magkuntra ta yi na ittaw! Bisan indi kanen an punta iya na
patudlo kuntra ta mga Judio daw kuntra man ta Mga Sinulat Moises daw
ta yi man na Timplo! Dili nang nyan, padala din man mga dili-Judio
naan ta sular ta Timplo daw pamansaan din man yi na sagrado na lugar!"
29 Danen an gambal ta iling tan tak nakala danen Trofimo ya na taga-
Efeso na gakuyog ki Pablo naan ta syudad daw salig danen na pakuyog
kanen an Pablo naan ta sular ta Timplo na para nang ta mga Judio.
30 Gagamo bilog na syudad daw mga ittaw an gadlagan ta pagdakep ki
Pablo daw payudyod danen kanen an paggwa ta Timplo daw pasaraduan
dayon gangaan ya. 31 Na patayen en inta danen Pablo i, may gasugid
naan ta kumander ta mga sundalo na mga ittaw an ta bilog na Jerusalem
gagamo. 32 Dayon gadala kumander an ta mga sundalo daw ta mga
upisyal ta mga sundalo daw gadali-dali danen an munta naan ta tama
ya na mga ittaw. Na nakita ta mga gagamo ya kumander an daw mga
sundalo, pauntatan danen pagbugbog an ki Pablo. 33 Papranian Pablo i ta
kumander daw padakep daw pagapos kanen i ta mga sundalo ta darwa
na kadina. Tapos ta paggapos ki kanen, gainsa kumander an naan ta mga
ittaw, "Kino ittaw na i? Ino nabuat din na sala?" 34 Lain-lain na mga sabat
namatian din. Tenged sikad en gamo, dili en mlaman ta kumander daw
ino gid natabo ya. Pasugo din iya an na mga sundalo na dleen Pablo i
naan ta iran na kampo. 35-36 Tanan an na mga gagamo galagas ki danen.
Pag-abot danen naan ta geddan na melled ta kampo, kinanglan danen na
pas-anen Pablo i tak mga ittaw an anda na patayen kanen i. Sigi danen
an singgit, "Patayen kanen an!"

Pagdipindir Pablo Ta Iya Na Kaugalingen

37 Na dleen en inta ta mga sundalo Pablo i naan ta selled ta kampo,
gambal kanen an naan ta kumander, "Pwidi a mag-ambal ki kaon?"
38 Gasabat kumander an, "Nalam ka pla mag-ambal ta Griego? Salig ko
kaon Egiptuanen ya na kan-o gaumpisa ta paggamo kuntra ta gubirno.
Kanen ya gadumala ta appat libo na mga armado na mga ribildi na
padala din naan ta lugar na ula kabalayan."
39 Sabat Pablo, "Yaken i Judio na natao naan ta syudad Tarso na sakep
ta Cilicia. Yaken isya na pumuluyo naan ta bantog na syudad Tarso. Daw
pwidi, tugutan a no ta pag-ambal naan ta mga ittaw."
40 Na patugutan Pablo i ta kumander, gatindeg kanen i naan ta geddan
daw gasinyas naan ta mga ittaw na maglineng. Na galineng en danen an,
gambal kanen i ki danen ta Hebreo na linggwai.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 1 Ambal din, “Mga kasimanwa ko na mga Judio, matian nyo
anay anduni ake i na ambalen ta pagdipindir ko ta ake na
kaugalingen.” 2 Pagmati danen ki kanen na gambal naan ta iran gid na
linggwai na Hebreo, galineng pa gid danen an daw gapadayon kanen i
ta pag-ambal, 3 “Isya a na Judio na natao naan ta syudad Tarso na sakep
ta prubinsya Cilicia, piro unti a gabakod ta Jerusalem i daw gaistudyo a
naan ki Gamaliel. Kanen gatudlo ki yaken ta tanan parti ta Mga Sinulat
Moises na nabaton ta ate na mga kaapuan alin ta Dyos daw paryo a man
ki kyo anduni na matetem ta pagsirbi ta Dyos. 4 Papangabot ko gid kan-o
mga ittaw an na gasunod ta bag-o ya na mga tudlo Jesus daw duma an a
ki danen papasintinsyaan ko ta kamatayen. Papadakep ko mga mama daw
mga bai daw papriso danen an. 5 Pinakadatas na manugdumala ta mga
pari daw tanan na mga gadumala ta mga Judio pwidi na magpamatuod na
iling tan ake na mga pabuat. Danen mismo gaatag ki yaken ta mga sulat
na dala ko naan ta mga utod ta na Judio naan ta syudad Damasco aged
mlaman ta mga Judio dya na may uturidad a na dakepen na pusasan mga
gatuo an na naan dya daw padala ko danen an naan ta Jerusalem aged
prisuon. 6 Na mag-ugto-adlaw en na gapanaw a na dani nang en naan ta
Damasco, nali nang may gasilak naan ki yaken na sikad pawa na naan alin
ta langit. 7 Natumba a naan ta basak daw may namatian a na gambal ki
yaken, ‘Saulo, Saulo, man-o tak papangabot a no?’ 8 Gasabat a, ‘Sir, kino
ka?’ Sabat ta gambal ya, ‘Yaken Jesus na taga-Nazaret na papangabot no.’
9 Ake an na mga duma, nakita danen silak ya, piro ula danen an kamati ki
kanen na gambal ki yaken. 10 Gainsa a, ‘Ginuo, ino naan ta imo na plano
na buaten ko?’ Ginuo an gambal ki yaken, ‘Mangon ka daw miling naan
ta syudad Damasco. May magsugid ki kaon dya ta tanan na mga pasugo
ko na buaten no.’ 11 Pagtapos din ta ambal, pasagabay a nang en ta ake na
mga duma asta mabot kay naan ta Damasco tenged nabulag a ta kasilaw.
12 “Naan ta syudad Damasco may isya na mama na ngaran din
Ananias. Kanen an dyusnon na ittaw na gasunod ta ate na kasuguan daw
pataa gid ta tanan na mga Judio na gaistar naan ta Damasco. 13 Giling
kanen an ki yaken daw gatindeg naan tengnged ki yaken daw gambal,
‘Utod na Saulo, makakita ka en isab!’ Ta yon gid na uras, kakita a isab
daw patan-aw ko kanen an. 14 Gambal kanen an, ‘Dyos an ta ate na mga
kaapuan gapili ki kaon aged mlaman no iya na kabebet-en daw makita
no man iya na Matareng Na Manugsirbi na Jesu-Cristo daw mamatian iya
na ambal ki kaon. 15 Iling tan natabo ki kaon tak magpamatuod ka para
ki Ginuo Jesus na magwali ka naan ta mga ittaw parti ta imo na nakita
daw namatian alin ki kanen. 16 Gani, ino pa patagaran no? Mangon ka
daw magpabautismo na pamatuod na kaon yan gatuo en ki Ginuo Jesus.
Naan ki kanen mangayo ka ta kaluoy daw patawaren ka din man ta imo
na mga sala.’

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 "Na gabalik aren naan ta Jerusalem, ta ake na pagpangamuyo naan
ta Timplo may nakita a na panan-awan. 18 Nakita ko Ginuo an na gambal
ki yaken, 'Giran no! Malin ka dayon ta Jerusalem i tak mga ittaw an di
dili magbaton ta imo an na pasugid parti ki yaken.' 19 Gasabat a, 'Ginuo,
nlaman gid danen na yaken i giling naan ta mga balay tipunan ta mga
Judio na gapangdakep a daw gapangastigo ta mga gatuo ki kaon. 20 Naan
a man dya na papatay Esteban ya na gapamatuod kanen parti ki kaon
daw gakumpurmi a man na patayen kanen an daw yaken man gabantay
ta mga bayo ya ta mga gapatay ki kanen.' 21 Piro, Ginuo an gambal ki
yaken, 'Manaw ka tak ipadala ko kaon yan naan ta madyo na mga lugar
ta mga dili-Judio.' "
22 Pag-ambal Pablo parti ta mga dili-Judio, gagilek mga ittaw an
daw ula en gamati ki kanen daw dayon gasinggit danen an ta tudo,
"Patayen nyo kanen an! Dili kanen an dapat mabui!" 23 Gapadayon danen
an ta pagsinggit daw palubbas danen iran na mga bayo daw papilak
daw gasabwag danen an ta yab-ok naan ta apaw tak segeng gid iran
na kagilek. 24 Pasugo ta kumander iya an na mga ittaw na paselleren
Pablo i naan ta kampo daw kastiguon aged magsugid kanen i man-o tak
gasinggit mga Judio an na kuntra ki kanen. 25 Piro, na Pablo i pagapos na
paduppa aged kastiguon, gambal kanen i naan ta upisyal ta mga sundalo
na gatindeg dani ki kanen, "Di' ba dili tugot ta kasuguan ta gubirno ta
Roma na kastiguon nyo isya an na banwaanen ta gubirno ta Roma na ula
pa gani mlami daw may sala kanen an?"
26 Pagmati ta upisyal ta mga sundalo ta ambal ya Pablo, giling kanen
an ta kumander daw gambal, "Ino buaten no? Yon na ittaw isya na
banwaanen ta gubirno ta Roma!"
27 Dayon pailingan ta kumander Pablo i daw painsaan, "Sugiran a no!
Isya ka na banwaanen ta gubirno ta Roma?" Sabat Pablo, "Ee."
28 Kumander an gambal, "Isya a na banwaanen ta Roma paagi ta
pagbayad ko ta bakod na kantidad."
Pablo i gasabat, "Yaken i a banwaanen ta Roma alin pa ta pagtao ko."
29 Pag-ambal Pablo, gatras dayon mga ittaw an na magkastigo inta ki
kanen. Nadlek kumander an na nlaman din na Pablo i isya na banwaanen
ta gubirno ta Roma tak pakadinaan din Pablo an.
30 Ta sunod na adlaw, tenged liag ta kumander na mlaman man-o
tak paakusar ta mga Judio Pablo i, pabadbaran din Pablo i daw pasugo
mga manugdumala na mga pari daw tanan na duma na mga mimbro ta
Sanedrin na magtipon danen an para magsapol. Na gatipon danen an,
papatubang din Pablo i ki danen.

23 1 Patan-aw gid Pablo mga mimbro an ta Sanedrin daw ambal din
ki danen, "Mga utod ko! Daw parti ta ake na kabui, limpyo ake
na kunsinsya naan ta atubangan ta Dyos asta ta yi na adlaw."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Pag-ambal din, Ananias an na pinakadatas na manugdumala ta
mga pari gasugo ta mga gatindeg dani ki Pablo na tampaen kanen an.
3 Tapos tampa, gambal Pablo i ki Ananias, “Tampaen ka gid ta Dyos tak
gapakuno-kuno ka nang na matareng ka, nyan pla tappaw nang gid imo
na pagkamatareng! Gamungko ka dyan ta pag-usay ki yaken sunod ta
mga sugo naan ta Mga Sinulat Moises, piro pabuat no an na papatampa a
no kuntra ta mga sugo!”
4 Mga ittaw na dani ki Pablo gasaway ki kanen, “Ara! Nino ka imo a!
Tenged ta ambal no, painsultuan no pinakadatas na pari ta Dyos.”
5 Pablo i gasabat, “Mga utod ko, ula a nalam na kanen pla pinakadatas
na pari. Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, ‘Dili kaw mag-
ambal ta malain na kuntra ta gadumala ki kyo.’ ”[g]
6 Na nakala Pablo na duma an ki danen na gatambong dya mga
Saduseo daw duma an a mga Pariseo, pabakod din iya an na kagi na
gambal ki danen, “Mga utod! Isya a man na Pariseo daw ake na alinan na
kaapuan mga Pariseo man. Anen a di anduni ta pausayan i tenged gapati
a na mga patay an bannawen ta Dyos.”
7 Pag-ambal din parti ta pagbannaw, mga Pariseo an daw mga Saduseo
gaumpisa ta pagdiskasay daw gatenga-tenga mga mimbro an ta Sanedrin
8 tak gambal mga Saduseo an na ula pagbannaw ta mga patay daw
ula man mga angil daw mga ispiritu, piro mga Pariseo an a gapati na
may anen tan tanan. 9 Ta iran na pagdiskasay, gadugang pa gid iran
na pagsinggitay. Mga Pariseo an na mga manugtudlo ta Mga Sinulat
Moises gatindeg daw gasinggit na kuntra gid ta mga gaakusar ki Pablo.
Ambal danen, “Ula kay may nakita na sala ta yi na ittaw! Basi daw may
gambal ki kanen na isya na ispiritu o isya na angil!” 10 Gadugang pa gid
pagdiskasay an danen asta na nadlek kumander an tak basi ganit-ganiten
danen Pablo i. Tenged adlek kanen an daw ino matabo ki Pablo, pasugo
din iya an na mga sundalo na magpatengnga ki danen daw kamangen
Pablo i daw dleen naan ta selled ta kampo.
11 Sunod na kilem, Ginuo Jesus gapakita na gatindeg tengnged ki Pablo
daw gambal, “Biskegen no nakem no an. Paryo ta imo na pagpamatuod
parti ki yaken unti ta Jerusalem i, magpamatuod ka man naan ta syudad
Roma tak pagbeet ko.”

Pagplano Ta Pagpatay Ki Pablo

12 Na sellem en, may mga Judio na gatipon daw gaplano ta iran na
malain na buaten kuntra ki Pablo. Ganumpa danen an na dili magkaan
daw mag-inem asta na Pablo an mapatay danen. 13 Subla kwarinta danen
an na galabet. 14 Pagtapos ta iran na pagtipon, giling danen an naan ta

---

g **23:5** Exodo 22:28

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio daw
gambal, “Ganumpa kay na dili kay magkaan asta na mapatay nay Pablo
an. 15 Gani, daw pwidi, kyo daw duma man na mga mimbro ta Sanedrin
magpadala kaw ta sulat naan ta kumander ya na Pablo an ipadala ki kyo
unti daw magpakuno-kuno kaw na tuyo nyo an usisaen kanen an. Piro,
patayen nay kanen an na ula pa kabot di.”
16 Piro, gamangken Pablo na mama na bata ta utod din na bai kamati
parti ta iran an na plano. Giling kanen an naan ta kampo daw pasugiran
din Pablo i. 17 Dayon paumaw Pablo isya ta mga upisyal ta mga sundalo
daw ambal din, “Dleen no miron na i naan ta kumander tak may isugid
kanen i.”
18 Pagmati ta upisyal, padala din gamangken ya Pablo naan ta
kumander daw ambal din, “Paumaw a ta priso ya na Pablo daw
gapangabay na dleen ko yi na miron naan ki kaon tak may isugid kon
kanen i.”
19 Pagmati ta kumander, paibitan din lima ta gamangken an Pablo daw
padala naan ta lugar na danen nang daw painsaan din, “Ino isugid no ki
yaken?”
20 Gasabat batan-en an, “Gasugtanay mga Judio na kisyem pangabayen
ka danen na ipadala Pablo ya naan ta Sanedrin. Magpakuno-kuno danen
na iran an na tuyo usisaen ta miad Pablo ya. 21 Piro, dili ka magpati ki
danen tak may subla kwarinta na mga mama na abungan kanen ya naan
ta dalan para patayen. Danen ya ganumpa na dili gid danen magkaan
daw mag-inem asta na Pablo an mapatay danen. Anda en danen an daw
gatagad nang en ta imo na sabat ta iran na pangabay.”
22 Gambal kumander i, “Dili ka gid mugid ta bisan kino na pasugiran a
no.” Tapos ta iran na pag-isturyaay, papanaw din batan-en ya.

Pagdala Ki Pablo Naan Ki Gubirnador Felix

23 Pag-alin ta gamangken Pablo, dayon paumaw ta kumander darwa
din an na mga upisyal daw ambal din, “Mag-anda kaw ta darwa gatos
na mga sundalo, sitinta na mga manugkabayo na mga sundalo daw
darwa gatos na mga manugbangkaw na mga sundalo aged miling naan
ta syudad Cesarea kani kilem ta mga tallo uras alin ta pagsalep ta adlaw.
24 Magdala kaw man ta mga kabayo para sakayan Pablo daw bantayan
nyo gid kanen an aged dili maino asta na kalambot kaw ki Gubirnador
Felix.” 25 Pag-ambal ta kumander, gasulat dayon kanen an naan ta
gubirnador daw sulat an papadala paagi ta mga sundalo. Iling ti iya na
sulat:

26 “Dungganen na Gubirnador Felix,
Yaken Kumander Claudio Lisias na gapangamusta ki kaon. 27 Padakep
ta mga Judio yi na ittaw na Pablo daw patayen man inta danen. Piro,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na nlaman ko na kanen an banwaanen ta gubirno ta Roma, yaken daw
ake na mga sundalo pasalbar nay kanen an. 28 Tenged gusto ko gid
mlaman daw ino akusar an danen na kuntra ki kanen, padala ko kanen
an naan ta iran na Sanedrin. 29 Nlaman ko man na ula gid kanen an
may nabuat na sala na dapat sintinsyaan ta kamatayen o prisuon. Iran
an na mga akusar kuntra ki kanen parti nang gid ta iran na kasuguan.
30 Na pasugiran a na may mga Judio na gaplano ta pagpatay ki kanen,
paisip ko na mas miad pa na ipadala ko kanen an naan ki kaon.
Pambalan ko mga Judio an na dleen danen ki kaon iran an na mga
akusar kuntra ki kanen. Unti nang en keteb ake i na sulat."

31 Patuman ta mga sundalo mga pasugo an ki danen. Ta yon man na
kilem, pakamang danen Pablo i daw padala asta ta banwa na Antipatris.
32 Ta sunod na adlaw, mga manugkabayo na mga sundalo gapadayon
ta pagduma ki Pablo miling ta syudad Cesarea, piro mga sundalo an
na gapanaw nang gabalik naan ta iran na kampo. 33 Pag-abot ta mga
manugkabayo na mga sundalo naan ta syudad Cesarea, paatag danen sulat
an ki Gubirnador Felix daw Pablo i paintriga ki kanen.

34 Pabasa ta Gubirnador sulat an daw painsaan din Pablo i daw taga-
indi kanen na prubinsya. Na nlaman din na Pablo i taga-Cilicia na
prubinsya, 35 gambal kanen an, "Lagen ko imo an na kaso daw mag-abot
en mga Judio na gaakusar ki kaon." Dayon, gasugo kanen an na ibetang
Pablo i naan ta palasyo Herodes daw pabantayan.

Pag-akusar Ki Pablo Naan Ta Atubangan Gubirnador Felix

24 1 Paglambay ta limma na adlaw alin ta pag-intriga ki Pablo naan
ki Gubirnador Felix, Ananias an na pinakadatas na manugdumala
ta mga pari giling naan ta syudad Cesarea daw gakuyog man pila na
mga gadumala ta mga Judio daw isya na abugado na ngaran din Tertulo.
Danen an gatubang ki Gubirnador Felix daw pasaysay danen iran an na
mga akusasyon na kuntra ki Pablo. 2 Na papatubang en Pablo i, Tertulo
an gaumpisa ta pagsugid parti ki Pablo. Ambal din, "Dungganen na
Gubirnador! Tenged ta miad no na pagdumala, nalipay kay tak may
kalineng naan ta ame na banwa daw tama mga nabuat no para ta kayaran
nay na mga Judio. 3 Gani, bakod gid ame na pagpasalamat ki kaon daw
dili nay gid malipatan. 4 Anduni, dili ko nang en palawigen ake i na ambal.
Gapangabay a nang na daw maimo maski ta lipo nang na uras pamatian no
ame i na sugid. 5 Nlaman nay na prublima gid na ittaw ni. Kanen gaumpisa
ta gamo naan ta mga Judio ta bilog na kalibutan daw kanen gadumala
ta grupo ta mga ittaw na gasunod ta mga patudlo Jesus na Nazareno.[h]

---

[h] **24:5** Jesus gabakod naan ta banwa Nazaret na sakep ta prubinsya Galilea. Yon tenaan na kanen an paumaw na Nazareno.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Pamansaan din man inta Timplo an, piro padakep nay kanen an. Paplano
nay na sintinsyaan kanen an sunod ta ame na kasuguan,[i] 7 piro kumander
an na Lisias, gabot daw paagaw din ki kami Pablo an. 8 Gambal Kumander
Lisias ya ki kami na daw kino may akusasyon kuntra ki Pablo, kinanglan
mag-iling ki kaon. Daw usisaen no yi na ittaw, mlaman no gid na matuod
tanan an na mga pasugid nay na kuntra ki kanen." 9 Pagtapos ta ambal
Tertulo, paugyunan ta mga Judio iya na mga akusar daw gambal danen an
na tanan din na sugid matuod.

Pagdipindir Pablo Ta Iya Na Kaugalingen Naan Ta Atubangan Gubirnador Felix

10 Pablo i pasinyasan Gubirnador Felix na kanen man en mag-ambal.
Ambal Pablo, "Nalam a na lugay ka en na manug-ukom naan ta yi
na lugar. Gani, kalipay ko ake an na pagdipindir ta ake na kaugalingen
naan ta imo na atubangan. 11 Daw usisaen no, mlaman no na mga dusi
nang pa na adlaw, gabot a naan ta Jerusalem aged magsimba naan ta
Timplo. 12 Mga gaakusar an ki yaken ula gid danen kakita ki yaken na
gadiskas a naan ta bisan kino o gasegyet a ta mga ittaw na maggamo
naan ta Timplo, naan ta mga balay tipunan daw naan man ta bisan indi
na lugar ta syudad. 13 Dili man danen mapamatuuran pasugid an danen
kuntra ki yaken. 14 Piro, yi paako ko naan ta atubangan no: Pasimba ko
Dyos an ta ame na mga kaapuan paagi ta pagsunod ta mga patuuan ta
Mga Gasunod Ta Mga Patudlo Jesus na ambal ta mga gaakusar ki yaken
na dili kon matuod na tuuan. Piro, gapati a man ta tanan na naan ta Mga
Sinulat Moises daw tanan man na naan ta Mga Sinulat Ta Mga Prupita.
15 Ake an na pagsalig ta Dyos paryo man ta pagsalig ta mga Judio na
tanan an na mga patay bannawen ta Dyos, mga matareng man daw mga
dili matareng. 16 Tenged iling tan ake na pagpati, patingwaan ko gid
na limpyo ake an na kunsinsya naan ta atubangan ta Dyos daw ta mga
ittaw."
17 Ambal pa Pablo, "Tapos ta pila na mga taon na ula a naan ta
Jerusalem, gabalik a dya ta pagdala ta kwarta na itabang naan ta ake
na mga kasimanwa na Judio na mga imol daw gadala a man ta mga
alad para ta Dyos. 18 Na bag-o a nang tapos ta ame an na sunuran ta
sirimunya ta pag-alad naan ta Timplo, naabutan a danen dya. Ula gid
ittaw ta miad dya daw ula man gamo. 19 Piro, may mga Judio na anen
dya na naan alin ta prubinsya Asia. Danen ya mismo kakita an ki yaken
naan ta Timplo. Danen inta mag-atubang ki kaon daw may isugid danen

---

[i] **24:6** Naan ta pila na kupya ta libro na Mga Binuatan anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula mga birsikulo umpisa ta uryan na parti ta birsikulo sais asta ta una na parti ta birsikulo utso.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kuntra ki yaken. 20 Daw dili danen ya mag-atubang ki kaon, mga ittaw an
na naan di anduni dapat ambalen nang an danen daw ino iran na nakita
na sala ki yaken na tenaan na pausisa a naan ta atubangan ta Sanedrin.
21 Piro, ula danen duma na iakusar ki yaken daw dili, na gatindeg a naan
ta atubangan danen, pasinggit ko, 'Pausisa a nyo anduni ta pausayan i
tenged gapati a na mga patay an bannawen ta Dyos.' "
22 Gubirnador Felix nlaman din gid parti an ta mga papatian ta Mga
Gasunod Ta Mga Patudlo Jesus. Ambal din, "Asikasuon ko yi na kaso daw
mabot en Kumander Lisias." Pagtapos ta ambal Felix, pauntat din iran na
pag-usay. 23 Pasugo din upisyal ya ta mga sundalo na bantayan gid Pablo
an, piro tagan man kanen an ta kunswilo daw tugutan iya an na mga
arey ta pag-atag ki kanen ta iya na mga kinanglanen.

Pag-atubang Pablo Naan Ki Gubirnador Felix Daw Drusila

24 Paglambay ta pila na mga adlaw, giling Felix i naan ta usayan duma
ki Drusila na iya na sawa na isya man na Judio. Pablo i papatubang ki
Felix daw gamati Felix an ta pagsaysay Pablo parti ta pagtuo ki Jesu-
Cristo. 25 Piro, na gambal en Pablo i parti ta matareng na pangabui daw
parti ta pagpegeng ta kaugalingen aged dili magbuat ta sala daw parti
man ta mabot na adlaw na mag-ukom Dyos an ta tanan na mga ittaw,
nadlek Felix an daw gambal kanen an, "Ta en! Unsan nang anay keteb!
Pwidi ka en manaw! Umawen ko nang isab kaon yan daw may timpo
eman." 26 Ta pag-ambal din, gusto din na Pablo i magtanyag ki kanen
ta kwarta aged librien din Pablo i. Yon na paumaw din Pablo i pirmi na
mag-ambal ki kanen.
27 Paglambay ta darwa na taon, Felix ya pasilian ki Porcio Festo na
gubirnador. Tenged na gusto Felix na mapaburan kanen an ta mga Judio,
pabay-an din nang Pablo i na ula din papagwaa naan ta prisuan.

Pagdangep Pablo Naan Ta Pangulo Ta Gubirno Ta Roma

25 1 Paglambay ta tallo na adlaw alin ta pag-abot Gubirnador Festo
naan ta prubinsya Judea aged mag-umpisa ta iya na pagdumala,
giling kanen an naan ta Jerusalem alin ta syudad Cesarea. 2 Naan
dya, mga manugdumala na mga pari daw mga Judio na may datas na
katengdanan gasugid ki kanen ta mga akusar danen kuntra ki Pablo.
3 Gapangabay danen ki Festo na tagan danen an ta pabor na ipadala din
Pablo i naan ta Jerusalem. Piro, iran an na plano, abungan danen Pablo i
naan ta dalan daw patayen. 4 Sabat Festo, "Naan nang ta Cesarea papriso
Pablo ya daw malik a man dya ta pila nang na mga adlaw. 5 Pakuyugon
nyo ki yaken mga manugdumala nyo an na miling naan ta Cesarea. Daw
naan danen an dya, kanen an akusaran danen daw may malain gid man
na nabuat."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Festo an gatinir pa naan ta Jerusalem ta subla isya duminggo bag-o
kanen malik naan ta Cesarea. Sunod na adlaw ta iya na pagbalik,
gapungko kanen an naan ta kurti daw gasugo na paatubangen Pablo an
naan ki kanen. 7 Na papatubang Pablo an, palibutan kanen an ta mga
Judio na naan alin ta Jerusalem daw tama iran na mga akusar ki kanen
na mabeg-at na mga sugid na dili gani danen mapamatuuran. 8 Piro,
padipindiran Pablo iya an na kaugalingen. Ambal din, "Ula a may nabuat
na malain kuntra ta Mga Sinulat Moises daw ta Timplo daw ta pangulo ta
Roma."
9 Piro, gusto Festo na madayaran mga Judio an ki kanen. Yon na gainsa
kanen an ki Pablo, "Gusto no na miling naan ta Jerusalem daw unso ko
usayen imo an na kaso?"
10 Pablo i gasabat, "Naan a unti ta atubangan i ta kurti na iya gid
ta pangulo ta Roma daw dapat unti a usayen. Nlaman no na ula a
may nabuat na malain kuntra ta mga Judio. 11 Daw kasala a gid man
daw gusto no na silutan a ta kamatayen, batunon ko. Piro, daw ula
kamatuuran mga sugid an danen kuntra ki yaken, dili a dapat intriga ki
danen. Gani, magdangep a nang en ta pangulo ta Roma aged kanen nang
mag-usay ta ake na kaso!"
12 Pagtapos ta sapol Festo naan ta iya na mga tagalaygay, gambal kanen
an ki Pablo, "Tenged na gadangep ka naan ta pangulo ta Roma, naan ko
dya kaon yan ipadala!"

Pag-atubang Pablo Naan Ki Danen Ari Agripa Daw Bernice

13 Paglambay ta pila na mga adlaw, Ari Agripa an[j] daw Bernice na
mangngod din gabot naan ta Cesarea aged mag-atag danen ta miad na
pag-abot ki Festo. 14 Na gatinir danen an dya ta tama na mga adlaw,
pasaysay Festo naan ki Ari Agripa kaso an Pablo. Ambal Festo, "May
isya di na priso na pabilin kan-o Felix. 15 Na giling a ta Jerusalem,
mga manugdumala an na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio
gapangabay ki yaken na sintinsyaan ko kanen an. 16 Piro, gambal a
ki danen na dili kaugalian ta mga Romanen pagsilot an naan ta bisan
kino na kanen an daw mga gaakusar an ki kanen ula pa gaatubangay
aged matagan kanen an ta uras ta pagdipindir ta iya na kaugalingen
kuntra ta paakusar ki kanen. 17 Ta pag-abot ta mga manugdumala di,
ula a gasayang ta uras daw ta sunod gid na adlaw ta iran na pag-abot,
gapungko a naan ta kurti daw papaumaw ko ittaw na Pablo. 18 Salig ko
gabuat kanen an ta segeng na sala. Piro, na gatindeg mga Judio an na

---

j **25:13** *Ari Agripa* na pasambit naan ta birsikulo trisi ari na paumaw man na *Herodes Agripa II.* Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Agripa II* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gasugid kuntra ki kanen, ula man pla danen an may isugid parti ta mga
malain kon na pabuat din. 19 Gagilek nang danen an daw gadiskasay ki
kanen parti ta bag-o na patudlo din na dili danen mabaton daw parti
man ta isya na mama na napatay na ngaran din Jesus na ambal Pablo bui
kanen ya. 20 Ula a nalam daw ino ake na buaten parti ta yi na kaso. Gani,
painsaan ko Pablo an daw gusto din na miling naan ta Jerusalem daw
naan ko dya usayen iya an na kaso. 21 Piro, gambal kanen an na idangep
din iya na kaso naan ta pangulo ta Roma aged pangulo an ta Roma
mismo mag-usay an. Gani, pasugo ko na pabantayan gid Pablo an asta na
mapadala ko kanen an dya."

22 Pagmati Agripa, ambal din ki Festo, "Gusto ko gid mamatian yi na
ittaw."

Sabat Festo, "Sigi, kisyem mamatian no kanen an."

23 Sunod na adlaw, gaselled Ari Agripa daw Bernice naan ta kurti na
may bakod na pagdayaw ki danen. Gaprusisyon man na gaselled mga
upisyal ta mga sundalo daw kala na mga mama naan ta syudad Cesarea.
Pagselled danen, gasugo Festo an na paselleren Pablo an. 24 Na kaselled
en Pablo an, gambal Festo an, "Ari Agripa, daw kyo tanan na anen di!
Tan-awen nyo yi na mama! Tanan na mga Judio unti ta Cesarea i daw
naan man ta Jerusalem gasugid ki yaken parti ki kanen. Gasinggit
danen an na yi na mama dapat patayen. 25 Ula a may nakita na malain
na pabuat ta yi na ittaw na kanen an dapat silutan ta kamatayen. Piro,
tenged na gadangep kanen an naan ta pangulo ta Roma, gadisisyon a
na ipadala ko kanen an dya. 26 Piro, dili ko mlaman daw ino dapat ko
isulat naan ta pangulo ta Roma parti ki kanen. Gani, patubang ko kanen
i naan ki kyo daw labi en gid ki kaon, Ari Agripa, aged daw matapos
ko maimbistigar iya an na kaso, may isulat a 27 tak dili man bagay na
ipadala ko isya an na priso na ula pa gani may nasulat parti ta mga
akusar kuntra ki kanen."

Pagdipindir Pablo Ta Iya Na Kaugalingen Naan Ta Atubangan Ari Agripa

26 1 Gambal Ari Agripa i ki Pablo, "Sigi, pwidi ka en mag-ambal ta
pagdipindir ta imo na kaugalingen." Pag-ambal Ari Agripa na
pwidi Pablo an mag-ambal, gasinyas Pablo an na kanen an mambal en
daw gaumpisa kanen an ta iya na pagdipindir. Ambal din, 2 "Dungganen
na Ari Agripa! Anduni, miad gid na kadipindir a ta ake na kaugalingen
naan ki kaon parti ta tanan na mga sugid ta mga Judio kuntra ki yaken,
3 labi en gid tak nlaman no tanan na mga kaugalian daw mga padiskasan
ta mga Judio. Gani, gapangabay a na daw maimo, pamatian a no anay.

4 "Nlaman ta tanan na mga Judio daw ino ake na kabui daw batasan
alin na sise a pa asta anduni bisan naan a ta ake na kaugalingen na
banwa daw naan man ta Jerusalem. 5 Kala a danen alin pa kan-o. Daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gusto danen magsugid ta matuod, danen mismo magpamatuod na alin
pa ta una, nangabui a bilang isya na mimbro ta Pariseo na grupo ta mga
Judio na iran na pagtuman ta ame na tuuan pinakaistrikto. 6 Anduni,
paakusar a tak gasalig a ta pangako ta Dyos naan ta ate na mga kaapuan
na may ipadala kanen na Manluluwas. 7 Yon man na pangako papaabot
alin pa sa ta dusi na grupo ta mga linai Israel. Tenged ta iran na paglaem
na matuman pangako ya ta Dyos ki danen, pasimba ta mga Judio Dyos
an adlaw daw kilem. Anduni, paakusar a ta mga Judio, Ari Agripa, tak
gasalig a man na matuman yon man na pangako! 8 Man-o tak duma ki
kyo na mga Judio dili kaw magpati na masarangan ta Dyos na bannawen
din mga napatay?
9 "Salig ko man kan-o na dapat ko imuon ake an na masarangan ta
pagkuntra ta mga gatuo ki Jesus na taga-Nazaret. 10 Yon pabuat ko naan
ta Jerusalem. Tama na mga ittaw na iya ta Dyos papriso ko paagi ta
uturidad na paatag ki yaken ta mga manugdumala na mga pari. Na mga
gatuo an ki Jesus pasintinsyaan ta mga Judio ta kamatayen, gakumpurmi
a man. 11 Tama na bisis giling a naan ta mga balay tipunan daw pasilutan
ko mga gatuo na maabutan ko dya daw papangitaan ko man ta paagi na
danen an mag-insulto ta ngaran Jesus. Ta subla ko na kagilek ki danen,
kalambot a ta madyo na mga lugar ta pagpangabot ki danen."

Pagsugid Pablo Parti Ta Iya Na Pagtuo Ki Jesus

12 Gapadayon Pablo ta ambal ki Ari Agripa, "Tuyo ko na giling a naan
ta Damasco na dala ko mga sulat an alin ta mga manugdumala na mga
pari aged pangabuton ko mga gatuo dya. Yo na mga sulat na dala ko
gaatag ki yaken ta uturidad daw may ambal man daw ino ake na buaten
kuntra ki danen. 13 Ugto-adlaw gid nya, Ari Agripa, na gabyai a kan-o.
Nali nang yaken daw mga duma ko nasilakan ta sikad pawa na naan
alin ta langit na pawa an mas pa ta adlaw. 14 Natumba kay tanan naan
ta basak daw may namatian a na gambal naan ta Hebreo na linggwai,
'Saulo! Saulo! Man-o tak papangabot a no? Na pakuntra no ake na
kabebet-en, pasilutan no nang imo na kaugalingen paryo ta baka na
gabatok ta gusto ta manug-arado daw iya na pagbatok tenaan na kanen
an sakiten.' 15 Gainsa a, 'Sir, kino ka?' Gasabat Ginuo an, 'Yaken Jesus na
papangabot no. 16 Mangon ka! Gapakita a ki kaon tak papili ta kaw para
magsirbi ki yaken daw magpamatuod ta imo i na nakita anduni daw ta
mga ipakita ko pa ki kaon. 17 Ipadala ko kaon yan naan ta mga Judio
daw ta mga dili-Judio daw librien ta kaw alin ta iran na mga malain na
buaten ki kaon. 18 Kaon magtudlo ki danen aged mabukasan iran an na
isip para talikuran danen kadeleman an daw marani ta kapawa. Beet
ambalen, talikuran danen pagpasakep an ki Satanas daw magpasakep
ta Dyos aged mapatawad danen an ta iran na mga sala paagi ta iran na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagtuo ki yaken daw maglabet man danen an naan ta mga ittaw na iya ta
Dyos.' Iling tan ambal ta Ginuo ki yaken.
19 "Gani, Ari Agripa, patuman ko gid ambal Jesus naan ta panan-awan
na nakita ko naan alin ta langit. 20 Una, gawali a naan ta mga ittaw ta
Damasco, sunod naan ta mga ittaw ta Jerusalem daw ta bilog na Judea.
Gawali a man naan ta mga lugar ta mga dili-Judio. Gawali a na kinanglan
magnelsel danen an daw dilian man iran na mga sala, marani ta Dyos daw
ipakita danen iran na pagnelsel paagi ta miad na mga buat. 21 Tenged ta
ake na pagwali ta iling tan, padakep a ta mga Judio na naan a ta Timplo
daw gatingwa danen an na patayen a. 22 Piro asta anduni, patabangan a ta
Dyos. Gani, anen a di ta pagpamatuod naan ta tanan na mga ittaw, mga
kebes man daw mga may datas na katengdanan. Ake i na paambal, yon
man paambal ya Moises daw paambal man ta mga prupita na manugsugid
ta kabebet-en ta Dyos anay pa sa. Danen an gambal 23 na Pinili an Ta Dyos
Na Mag-ari maagian din gid segeng na kabellay daw patayen man. Ambal
pa danen na kanen una na mabannaw aged magpapawa ta isip ta tanan na
mga ittaw, mga Judio man daw mga dili-Judio, parti ta pagluwas ta Dyos
ta mga ittaw alin ta silot ta iran na mga sala."
24 Na gadipindir pa Pablo i ta iya na kaugalingen, gasinggit Festo an
ki kanen, "Pablo, buang ka gid imo! Subla no an na alam gapabuang ki
kaon!"
25 Sabat Pablo, "Dungganen na Festo, dili a buang. Matuod ake an na
mga paambal daw usto ake na isip. 26 Nlaman gid Ari Agripa parti an ta
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari na ake na pasugid. Yon na gambal a ki kanen
na ula a adlek tak nlaman ko na namatian din parti ki Jesus tenged ula
palikem natabo ya parti ki Jesus." 27 Pagtapos Pablo ta ambal naan ki
Festo, patubang Pablo Ari Agripa an daw gambal, "Dungganen na Ari
Agripa, gapati ka ta pawali ta mga prupita na manugsugid ta kabebet-en
ta Dyos? Sigurado a na gapati ka."
28 Ambal Agripa ki Pablo, "Ta isip no dali a no nang maimo na
Kristyano?"
29 Sabat Pablo, "Ta madali o ta malugay, gapangamuyo a ta Dyos na
kaon yan daw tanan na mga ittaw na gamati ki yaken anduni magparyo
inta ki yaken, piro simpri dili paryo ta ake na kaimtangan na pakadinaan
a."
30 Pagtapos ta ambal Pablo ki Ari Agripa, gatindeg Ari Agripa an daw
Gubirnador Festo daw Bernice daw tanan na mga gamungko na duma ki
danen. 31 Na gagwa en danen an, gaisturyaay danen an, "Ula may nabuat
na malain yon na ittaw na dapat sintinsyaan kanen an ta kamatayen, daw
dili man gani dapat na mapriso." 32 Gambal Agripa an ki Festo, "Daw ula
nang inta kanen an gadangep ta pangulo ta Roma, pwidi en inta kanen
an buy-an."

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagdala Ki Pablo Naan Ta Roma

27 1 Abot adlaw na marga kay tak gadisisyon Gubirnador Festo na
ipadala Pablo i naan ta syudad Roma na sakep ta Italia. Pablo i
daw duma pa na mga napriso paintriga naan ta isya na upisyal ta mga
sundalo na ngaran din Julio. Kanen an kumander ta mga sundalo na
paumaw na Batalyon Na Pataa Ta Tanan. 2 Gasakay kay ta bakod na
sakayan na di-layag na naan alin ta Adrumentina na magbyai na miling
ta mga dungkaan na pantalan naan ta prubinsya Asia. Galarga kay
alin ta pantalan Cesarea. Gakuyog man Aristarco an na isya na taga-
Tesalonica na isya na syudad naan ta prubinsya Macedonia. 3 Sunod na
adlaw, gadungka kay naan ta banwa Sidon. Dayad gid pagtratar an Julio
ki Pablo daw patugutan din Pablo i na magbisita ta iya na mga arey
dya aged kanen an matagan danen ta iya na mga kinanglanen. 4 Alin
dya gadayon kay ta ame na pagbyai. Tenged sikad gid pelles angin an,
galayag kay naan ta liyo ta pulo Cipre tak naan dya dili bansada angin
an. 5 Galakted kay ta dagat alin ta mga prubinsya Cilicia daw Pamfilia
daw gadungka kay naan ta banwa na Mira na sakep ta prubinsya Licia.
6 Naan dya, nakita Julio bakod na sakayan na di-layag na naan alin ta
syudad Alejandria na sakep ta Egipto na magbyai munta ta lugar na Italia
daw gasalyo kay dya.

7 Tama na mga adlaw ame na pagbyai tak luya nang lagan ta ame
na sakayan tenged ta pelles na angin daw nakulian gid kami i bag-o
kay kabot naan ta dani ta banwa na Gnido. Tenged sungsong angin an,
dili kay kadiritso ta ame na puntaan. Galiid kay naan ta pulo na Creta
na gapaliped ta angin daw galayag kay na galambay naan ta Dawisan
Salmon. 8 Nakulian kay na gaubay naan ta baybayen asta na kaabot kay
naan ta lugar na paumaw na Dayad Na Dungkaan na dani ta banwa
Lasea.

9 Galugay kay naan ta Dayad Na Dungkaan asta na natapos en Adlaw
Ta Pagpwasa[k] daw naabutan kay en ta timpo na dilikado en magbyai
tak timpo en ta pelles. Gambal Pablo i naan ta mga ittaw, 10 "Mga arey,
napanilagan ko na dilikado en daw magdiritso ki pa. Dili nang mga
pangarga daw sakayan i marwad basi asta ate i na kabui marwad man."
11 Piro, Julio an ula gapati ta paambal Pablo tak naan kanen gapati ta
paambal ta kapitan daw ta tag-iya ta sakayan. 12 Tenged dili dayad na
magpabilin kay naan ta dungkaan ya ta timpo ta pelles, katamaan ta ame

---

[k] **27:9** *Adlaw Ta Pagpwasa* ispisyal na adlaw na pasilibrar ta mga Judio kada taon naan ta bulan na Siptimbri o Uktubri. Naan ta Adlaw Ta Pagpwasa, mangamuyo danen naan ta Dyos na magpatawad kanen ki danen ta iran na mga sala. Siptimbri daw Uktubri kaumpisaan man ta timpo na dilikado magbyai naan ta Dagat Mediteraneo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mga duma miag na magsalyo kay daw tingwaen gid na makalambot
naan ta banwa Fenice na isya man na dungkaan naan ta pulo Creta na
naan gatubang ta laga daw bagat. Naan kay dya pwidi magpalipas asta
na matapos timpo ta pelles.

Pag-abot Ta Bagyo

13 Na gadepey-depey bagat na angin, gadisisyon mga gadala ta sakayan
na magpadayon ta iran na plano na munta naan ta Fenice. Pabatak
danen angkla an ta sakayan nay daw galayag kay na galiid naan ta Creta.
14 Piro, ula nang lugay gaunos en angin an na mian na naan alin ta pulo.
15 Nasintro gid ta angin sakayan an daw tenged dili kay makaabanti,
gapaanod-anod kay nang en daw indi kay dleen ta angin. 16 Na gaagi kay
naan dapit ta bagat ta sise na pulo na Cauda, kapaliped kay dya. Pabatak
nay buti an daw pagaid aged dili maino bisan pa na nabellayan kay.
17 Pagtapos ta paggaid ta mga mama ta buti, pableberan danen ta miad
sakayan an ta mga baal na kalat. Nadlek danen na basi masarpa sakayan
an daw mawasak naan ta mga blunbon na dani ta baybayen ta lugar na
Sirtis. Yon na paaryaan danen mga layag an daw gapaanod-anod nang
en. 18 Na sigi pa gid biskeg bagyo an, sunod na adlaw, papilak danen
naan ta dagat mga kargaminto ya. 19 Sunod pa gid na adlaw, papilak man
danen mga gamit an ta sakayan. 20 Mga pila gid adlaw, ula nay nakita
adlaw an daw mga bituon daw gapadayon pa gid pag-eyep an ta biskeg
na angin. Ta uryan, narwaran kay en ta paglaem na malibri pa.
21 Tenged lugay en na ula kakaan mga ittaw an, gambal Pablo i
ki danen, “Mga arey! Daw gapati kaw nang inta ki yaken na dili ki
dapat mag-alin naan ta Creta, ula inta natabo yi na mga kabellay daw
ula man may mga narwad. 22 Piro anduni, gapangabay a na dili kaw
magpakulba daw madlek! Ula bisan isya ki kiten mapatay, piro sakayan
nang magubba 23 tak kabii kilem, may gapakita ki yaken na angil ta ake
na Dyos na gatag-iya ki yaken daw ake na pasirbian. 24 Gambal angil
an ki yaken, ‘Pablo, dili ka madlek! Dili ka mapatay tak naan ta plano
ta Dyos na magtubang ka ta pangulo ta Roma. Tenged sikad miad Dyos
an ki kaon, tanan na mga duma no ta pagbyai librien din man.’ 25 Gani
mga arey, magpakaiseg kaw tak gasalig a ta Dyos na matuman iya an na
paambal ki yaken. 26 Piro, mabara ki nang naan ta baybayen ta isya na
pulo.”
27 Ta pangkatursi na kilem ta ame na pag-anod naan ta Dagat Adria, mga
tenga kilem, namasmasan ta mga gurmiti na dani kay nang en ta baybay.
28 Paulog danen kalat an na may bato na pameg-at daw nlaman danen na
dagat an may kadalemen na binti duppa. Ta uryan, pasukol isab danen daw
nlaman danen na dagat an may kadalemen nang en na kinsi duppa. 29 Nadlek
danen an na mapilpil sakayan an naan ta mga bato, yon na paulog danen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

appat an na mga angkla naan ta ulin daw gapangamuyo danen na inta mag-
adlaw en. 30 Mga gurmiti an gatingwa inta na malin naan ta sakayan daw
dilian. Patunton danen buti an naan ta dagat daw gapakuno-kuno na danen
an mag-ulog ta mga angkla naan ta dulong. Gatingwa inta na malin naan ta
sakayan daw dilian, 31 piro Pablo i gambal ki Kumander Julio daw ta mga
sundalo, "Daw dili magpabilin mga gurmiti an naan ta sakayan, ula kaw
paglaem na makalambot naan ta baybay." 32 Tenged ta ambal Pablo, pautod
ta mga sundalo mga kalat an na naigot naan ta buti daw pabuy-an na manod.
33 Na dali nang en madlaw, gapangabay Pablo i na magkaan danen
an tanan. Gambal kanen an, "Darwa en duminggo na gapaabot kaw
na maglinaw daw ula kaw gid kakaan. 34 Gani, gapangabay a ki kyo na
maan kaw maskin tise nang tak kinanglan nyo gid aged magbiskeg inyo
na lawa. Ula may marwad ki kyo, bisan isya nang na naet ta inyo na
buok." 35 Pag-ambal Pablo, gakamang kanen an ta tinapay daw naan ta
atubangan ta tanan gapasalamat ta Dyos. Tapos ta iya na pangamuyo,
pabiak din tinapay an daw maan. 36 Gabalik iran an na paglaem daw
danen an tanan gakaan. 37 Mga dos sintos sitintay-sais kay tanan na mga
gasakay. 38 Na nabusog en danen an, paulog danen naan ta dagat iran an
na mga dala na trigo aged maggaan pa gid sakayan an.

Pagsanglad Ta Sakayan Naan Ta Blunbon

39 Na sellem en, ula nakala ta mga gasakay daw indi en na baybay
danen an, piro nabantaw danen isya na leek na may baybay daw gaplano
danen an na naan nang dya ibara sakayan an. 40 Patabtab danen mga
kalat an na gaanget naan ta mga angkla daw pabilin nang en mga angkla
ya naan ta dagat daw pabadbad danen mga kalat an na angetan ta timon.
Paisa dayon danen layag an na trangkiti aged eyepan danen an ta angin
na munta ta baybayen. 41 Piro, nasanglad sakayan an naan ta blunbon
daw nabara gid. Nadessek dulong an ta sakayan daw dili gid makaalin.
Nawasak ulin an tenged ta biskeg na paglampes ta mga baled.
42 Patayen inta ta mga sundalo tanan an na mga priso aged dili danen
an makaluoy pailis daw makapuga. 43 Piro, mga sundalo an papenggan
Kumander Julio tak gusto din na luwasen Pablo an ta kamatayen. Pasugo
din na tanan an na nalam magluoy dapat mugpa ta dagat daw magpailis.
44 Magsunod man mga nabilin an na mga ittaw na dili malam magluoy.
Pasugo Julio na mamang danen ta mga tapi o daw ino pa na mga parti ta
sakayan na galuttaw para kappitan miling ta ilis. Ta iling tan nakalambot
kay tanan naan ta ilis na ula kay naino.

Mga Inagian Pablo Naan Ta Pulo Malta

28 1 Na naan kay en ta takas na nalibri kay ta kamatayen naan
ta dagat, nlaman nay na yi na pulo paumaw na Malta. 2 Miad

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga ittaw an na naan dya daw dayad man pagbaton danen ki kami.
Tenged gaumpisa na gauran daw natignawan kay, gadabok danen ta
apoy. 3 Gatipon Pablo i ta kaoy daw pasunggan din naan ta apoy. Tenged
ta kadangga, may bekkessan na gagwa daw pakagat lima an Pablo. 4 Na
nakita ta mga ittaw na taga-pulo na bekkessan an gabingbiling naan ta
lima Pablo, gaisturyaay danen an, "Manugpatay taan yi na ittaw. Maskin
nalibri kanen an ta kamatayen naan ta dagat, dili kanen tugutan ta
dyusa an na Ustisya na mabui kanen an." 5 Piro, pawaslik nang Pablo
bekkessan an naan ta apoy daw ula man kanen an naino. 6 Gapaabot-abot
danen an na mubbag lima an Pablo daw dili gani, nali nang kanen an
matumba daw mapatay. Piro, lugay en iran an na pagtagad daw ula man
gyapon may nakita danen an na malain na natabo ki Pablo. Tenged ula
may natabo ki kanen, gaisab iran an na isip daw ambal danen, "Kanen an
isya na dyos!"

7 Dani nang ta lugar na naan dya danen gadabok ta apoy, may mga
basak na iya ta manugdumala ta pulo na ngaran din Publio. Pabaton kay
din ta dayad bilang iya na mga bisita ta tallo na adlaw. 8 Natabuan man
na amay an Publio gamasakit. May dangga kanen an daw gadisintirya.
Gaselled Pablo i naan ta kwarto amay Publio daw gapangamuyo. Dayon
patungtong Pablo iya na mga lima naan ta amay Publio daw paayad din.
9 Tenged ta pabuat Pablo na naayad amay Publio, tanan na mga ittaw
naan ta pulo ya na may masakit, giling ki Pablo daw paayad din man
danen an.

10-11 Gatinir kay dya ta tallo bulan daw mga taga-pulo tama iran na
mga atag ki kami. Na magbyai kay en, padalaan kay danen naan ta
sakayan ta ame na mga balon para ta ame na pagbyai. Gasakay kay ta
isya na sakayan na naan galin ta Alejandria na gapalimbeng naan ta pulo
ta timpo ta pelles. Naan ta dulong may ribulto na sura ta kapid na dyos
ta mga Griego.

Pag-alin Pablo Ta Malta Munta Ta Roma

12 Ta pagbyai nay alin ta pulo Malta na munta ta Roma, gadungka kay
naan ta Siracusa daw gatinir kay dya ta tallo adlaw. 13 Alin dya, gabyai
kay daw gadungka naan ta Regio. Ta sunod na adlaw, gaeyep angin an na
bagat daw ta kadarwa na adlaw gabot kay naan ta dungkaan ta Puteoli.
14 Naan dya, may naisturya kay na mga gatuo ki Jesus daw gapangabay
danen ki kami na magtinir kay ki danen ta isya duminggo. Tapos ta
mga pitto na adlaw na naan kay dya, gadiritso kay munta ta Roma. 15 Na
namatian ta mga gatuo dya na miling kay naan ta Roma, giling danen
an asta ta darwa na banwa na paumaw na Foro Appio daw Tres Tavernas
para sugaten kay. Na nakita Pablo danen an, gapasalamat kanen an ta
Dyos daw gabiskeg man iya na nakem.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Inagian Pablo Naan Ta Roma

16 Ta pag-abot nay naan ta Roma, paintriga mga priso an naan ta
kumander ta mga sundalo dya, piro patugutan Pablo i ta pag-istar bisan
indi gusto din na may isya na sundalo na magbantay ki kanen.
17 Paglambay ta tallo na adlaw, paumaw Pablo mga manugdumala an
ta mga Judio na anen ta Roma. Pagtipon danen, gambal kanen an ki
danen, "Mga kasimanwa ko na mga Judio! Maskin pa na ula a may naimo
na kuntra ta ate na mga kasimanwa o kuntra ta mga kaugalian ta ate na
mga kaapuan, papriso a naan ta Jerusalem daw paintriga naan ta mga
Romanen. 18 Pagtapos ta pag-usisa danen ki yaken, gusto danen na buy-
an a inta tak nlaman danen na ula a may nabuat na malain na dapat a
sintinsyaan ta kamatayen. 19 Piro, na dili miag mga Judio an na buy-an a,
napilitan a ta pagdangep naan ta pangulo ta Roma, bisan pa na ula a may
iambal na kuntra ta ake na mga kasimanwa. 20 Yi tenaan na papaumaw
ko kyo yan: Liag ko na magkitaay ki daw mag-isturyaay aged mlaman
nyo na yaken i pakadinaan tenged ta ake na pagsalig naan ta ittaw na
papaabot ta na mga linai Israel."
21 Gasabat danen an ki Pablo, "Ula kay kabaton ta mga sulat na alin ta
Judea parti ki kaon. Ula man may mga utod na gabot di na may dala na
mga balita daw malain na ambal kuntra ki kaon. 22 Piro, liag nay matian
daw ino naan ta imo an na isip tak nlaman nay na bisan indi gambal mga
ittaw kuntra ta inyo na grupo."
23 Tenged gusto danen na mamati ki Pablo, gaplano danen an daw
ino na adlaw danen an magtipon para ta pagmati ki kanen. Ta adlaw
na paplano danen, sikad tama na mga ittaw gatipon naan ta balay na
paistaran Pablo. Alin ta sellem asta ta kilem, pasaysay din ki danen parti
an ta pagdumala ta Dyos. Paprusigiran din gid na ipaintindi ki danen
parti ki Jesus paagi ta paggamit din ta Mga Sinulat Moises daw ta Mga
Sinulat Ta Mga Prupita. 24 May anen ki danen na gatuo tenged ta iya an
na paambal, piro duma an dili magtuo. 25 Tenged na duma an ki danen
ula gaintindiay, gaumpisa na nanguli danen an. Piro, na ula pa danen
an nanguli, Pablo i gasugid ki danen parti ta mga ula gapati ta iya na
paambal, "Matuod gid paambal an ta Dyos Ispiritu Santo naan ta ate na
mga kaapuan paagi ki Isaias na prupita, 26 'Ilingan no mga linai Israel
daw ambalan,

Maski mamati kaw pa ta miad daw magtan-aw,
dili kaw man gyapon kaintindi daw ino beet ambalen.
27 Yi na mga ittaw, dessen iran na ulo.
Gapabengngel nang danen an daw gapabulag-bulag
aged paryo na ula danen an kakita, kamati daw kaintindi
tak basi daw maintindian danen,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magnelsel daw marani ki yaken
daw patawaren ko danen an.' "[l]
28 Ta katapusan, Pablo i gambal pa gid, "Gani, mga kasimanwa ko na
mga Judio, sugiran ta kyo na miad an na balita parti daw ino paagi na
mga ittaw an maluwas ta Dyos alin ta silot ta iran na mga sala napaabot
din en naan ta mga dili-Judio daw sigurado gid na magpati gid danen
an!"
29 Tapos ta ambal Pablo, guli mga Judio an na gadiskasay ta miad.[m]
30 Ta darwa na taon, gaarkila Pablo i ta balay daw pabaton din na
may kalipay tanan na mga ittaw na giling ki kanen. 31 Ula kanen adlek
na gawali kanen i parti ta pagdumala ta Dyos daw gatudlo man parti ki
Ginuo Jesu-Cristo. Ta iya na pagwali daw pagtudlo naan ta mga ittaw,
ula may gapegeng ki kanen.

---

[l] **28:27** Isaias 6:9-10 [m] **28:29** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mga Binuatan anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo binti-nuibi.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat Pablo Para Ta
Mga Taga-Roma

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Roma

Yi na libro pasulat Pablo na ula pa kanen kailing ta syudad Roma. Piro, bisan ula pa kanen kailing dya, nlaman din en ngaran ta pila na mga ittaw dya na gatuo ki Cristo daw plano din na bisitaan danen an aged pabiskegen iran na pagtuo. Gaplano man kanen an na daw tapos kanen magbisita naan ta mga gatuo na naan ta Roma, miling kanen an naan ta lugar na Espania aged magsugid dya ta miad na balita parti ki Jesu-Cristo.

Una na nabetang naan ta yi na libro na sulat Pablo, gapangamusta kanen ta mga gatuo daw pagtapos ta mga pagpangamusta din asta ta katapusan ta yi na libro, gasaysay kanen parti ta pagtuo ki Jesu-Cristo daw parti man daw ino dapat na batasan para ta mga gatuo. Ta iya na pagsaysay parti ta pagtuo ki Jesu-Cristo, ambal din na naan ta miad na balita papakita ta Dyos paagi an na buaten ta Dyos na matareng mga ittaw an.

Naan ta yi na libro papademdem Pablo naan ta mga ittaw na kabasa na kiten tanan gabuat ta malain kuntra ta Dyos. Ambal din man na dili paagi ta ate na mga buat na kiten buaten ta Dyos na kiten matareng. Ambal din na tanan na mga ittaw nakasala daw ula man gatuman ta liag ta Dyos na danen an magparyo ki kanen na ula sala. Tenged dili paagi ta ate na mga buat na miad pabuat ki ta Dyos na kiten matareng, pasaysay gid Pablo naan ta yi na libro daw ino paagi na buaten ta Dyos mga ittaw na danen an matareng.

Naan ta yi na libro pasaysay man Pablo daw ino naan ta plano ta Dyos parti ta mga ittaw na Judio daw mga dili-Judio. Ambal din na bisan tama na mga paryo din na Judio gasikway ki Jesus, iran na pagsikway naan man ta plano ta Dyos aged tagan ta upurtunidad mga ittaw an na dili-Judio para magtuo man danen an ki Jesus daw tanan na mga ittaw mag-isya ta pagpasakep naan ta pagdumala Jesu-Cristo. Ambal din man na dili magpadayon mga Judio ta pagsikway ki Jesus ta ula katapusan. Mabot adlaw na mga Judio magtuo man ki kanen.

Naan ta katapusan na parti ta yi na libro ambal Pablo parti daw ino dapat na batasan ta mga gatuo ki Cristo na danen an duma ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos. Ambal din na impurtanti gid na maggugma ki ta tanan na mga ittaw daw ate na paggugmaay pamatuod na kiten i mga gatuo ki Cristo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Katapusan na nabetang naan ta sulat i Pablo, gapangamusta kanen an naan ta mga ittaw na naan ta Roma daw gadayaw kanen ta Dyos.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Roma

1. Pagsugid Pablo parti ta miad na balita (1:1-17)
2. Tanan na mga ittaw nakasala kuntra ta Dyos (1:18 - 3:20)
3. Paagi na mga ittaw buaten na matareng (3:21 - 4:25)
4. Bag-o na pamatasan ta mga ittaw na iya ta Dyos (5:1 - 8:39)
5. Mga linai Israel (9:1 - 11:36)
6. Paggugma naan ta Dyos daw naan ta mga ittaw (12:1 - 15:13)
7. Mga plano Pablo daw iya na pagpangamusta naan ta mga ittaw na naan ta Roma (15:14 - 16:27)

Pagpakala Pablo Daw Pagpangamusta

1 1 Yaken i Pablo na manugsirbi na iya Jesu-Cristo. Papili a ta Dyos na
isya na apustol tak plano din daan na tagan a din ta katengdanan
na isugid ko miad i na balita na alin ki kanen. 2 Anay pa sa papangako
daan ta Dyos paagi ta ambal ta mga prupita naan ta iya na sinulat na
pulong na mabot timpo na may anen na isugid na miad na balita ki kiten.
3-4 Yi na balita parti ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo. Kanen an Bata Ta
Dyos na natao alin ta linai Ari David daw pamatuuran paagi ta Dyos
Ispiritu Santo na kanen an makagagaem na Bata Ta Dyos na nabannaw
kanen an alin ta mga patay. 5 Paagi ki kanen, nabaton ko pribiliyo
daw katengdanan na isya na apustol din aged tama na mga dili-Judio
matabangan ko na magtuo daw magtuman ki kanen para dayawen danen
kanen an. 6 Kyo yan na mga gatuo na naan ta Roma, labet kaw man en ta
mga napili ta Dyos na buaten din na mga ittaw na iya Jesu-Cristo.
7 Anduni, gapangamusta a daw gasulat ki kyo tanan na naan ta Roma
na mga papalangga ta Dyos daw kabaton man ta upurtunidad na paatag
din na kyo yan buaten din na iya na mga ittaw. Kabay pa na mabaton nyo
mga kaayaran daw katawwayan na alin ta Dyos na ate na Amay daw alin
ki Ginuo Jesu-Cristo.

Katengdanan Pablo Parti Ta Pagsugid Ta Miad Na Balita

8 Una ta tanan, gapasalamat a ta Dyos na pasaligan ko tak tama na
mga ittaw, bisan indi nang, kamati na kyo yan mga gapati ta miad na
balita parti ki Jesu-Cristo. Nlaman ko na tenged ki Jesu-Cristo namatian
ta Dyos ake na pagpasalamat. 9 Dyos na pasirbian ko na terek ta ake na
tagipusuon paagi ta pagsugid ta miad i na balita parti ta iya na Bata,
nlaman din gid na pirmi ta kyo pasambit naan ta ake na pangamuyo.
10 Lugay en na sigi a gapangabay naan ta Dyos na daw pagbeet din,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magbisita a ki kyo. 11 Andem ko gid na magbisita ki kyo aged maatagan
kaw man ta kaayaran na alin ta Dyos na magpabiskeg ta inyo na pagtuo
ki kanen. 12 Beet ko ambalen na kiten magtabyangay na magpalig-en ta
pagtuo ta kada isya.
13 Mga utod ko ki Cristo, liag ko na mlaman nyo na pila aren bisis
gaplano na magbisita ki kyo, piro ula a kadayon tenged may mga natabo
na dili malikawan. Liag ko na mag-iling a gid unsan ki kyo naan ta
Roma aged na magdugang mga dili-Judio an dyan na magtuo man ki
Cristo paryo naan ta duma na mga lugar na nailingan ko en. 14 May
katengdanan a na magsugid ta miad na balita naan ta tanan na mga
ittaw: mga may iniskwilaan man daw ula, mga maalam man daw ula
alam. 15 Gani, bakod gid ake na andem na isugid miad na balita ki kyo
dyan naan ta Roma.
16 Bugal ko gid na magsugid ta miad na balita parti ki Jesu-Cristo tak
naan ta miad na balita papakita gaem ta Dyos na tanan na mga ittaw na
magpati luwasen din alin ta silot ta iran na mga sala. Miad i na balita
una para ta mga Judio daw anduni para man ta mga dili-Judio. 17 Naan
man ta miad na balita papakita ta Dyos paagi an na buaten din na
matareng mga ittaw an. Iling tan buaten ta Dyos naan ta mga ittaw na
gatuo na terek gid ta iran na tagipusuon. Paryo man tan ambal naan ta
sinulat na pulong ta Dyos na kanen an gambal,

> "Bisan kino na pabuat na matareng tenged ta iya na pagtuo,
> mabui gid ta ula katapusan."[a]

Tanan Na Mga Ittaw Nakasala Kuntra ta Dyos

18 Papakita ta Dyos na bakod iya na kagilek naan ta mga ittaw an na
ula gapati ki kanen daw gabuat man ta malain daw paagi ta malain
danen na pabuat, pakita na danen an dili miag magbaton ta kamatuuran
parti ki kanen daw dili man danen miag na iran na mga duma magbaton
man. 19 Bakod kagilek din tenged ula man gyapon danen an gapati ki
kanen bisan pa na daw ino pwidi mlaman ta mga ittaw parti ki kanen
napakita en ki danen tak kanen mismo, papakita din ki danen. 20 Maskin
dili ta makita daw ino naan ki kanen, umpisa ta pagbuat din ta kalibutan
daw kalangitan, naintindian ta daw ino naan ki kanen paagi ta iya na
mga nabuat. Papakita din na kanen matuod gid na Dyos daw naan man
ki kanen gaem na kanen an magbuat ta daw ino liag din. Gani, mga
ula an gapati ki kanen ula gid irason man-o tak danen an ula gabaton
ta kamatuuran parti ki kanen. 21 Nlaman danen na may Dyos, piro ula
danen gataod ki kanen bilang iran na Dyos daw ula man gapasalamat
ki kanen. Iran na isip madyo ki kanen daw iran na mga paisip ula pulos.

---

[a] **1:17** Habakuk 2:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gani, dili danen makaintindi ta kamatuuran. 22 Gambal danen na mga
maalam danen an, piro ta matuod danen an mga buang-buang. 23 Ula
danen an gasimba ki kanen na matuod na Dyos na ula kamatayen tak
pabalyo danen pagsimba an ki kanen ta pagsimba naan ta mga dyos-
dyusan na pabuat paryo ta sura ta mga ittaw, yupan, ayep daw mga sapat
na gagyanap na ubos may kamatayen.
24 Tenged ula danen an gasimba ta Dyos, yon na ula danen an
papegengi ta Dyos ta iran na pagbuat ta malain daw pabay-an din nang
man danen an na imuon daw ino iran an na liag na buaten na sikad
malain daw makagayya naan ta kada isya. 25 Pabay-an din nang danen
an tak pagpati an ta kamatuuran parti ki kanen pabalyo danen naan ta
pagpati ta bula na yon na pasimba danen dili matuod na dyos. Pasimba
danen daw pasirbian mga pabuat din nang an. Dyos an, kanen dapat
dayawen ta ula katapusan! Amen!
26 Tenged na pabalyo danen pagpati an ta kamatuuran naan ta pagpati
ta bula, pabay-an nang en danen an ta Dyos na dayunon pa danen iran
an na mga pabuat na makagayya. Pabalyo ta mga bai igo na pagsawa
ta dili dapat na pagsawa. Dili mama iran an na pasawa. Pasawa an
danen paryo danen na bai. 27 Yon man mga mama an. Dili bai iran an
na pasawa. Pasawa an danen paryo danen na mama daw dili man en
danen mapegengan iran na kaugalingen. Tenged ta iran na mga buat na
makagayya, danen mismo gapangita ta silot na para gid ki danen.
28 Tenged na ula danen pakabig na may pulos iran na pagkala ta Dyos,
pabay-an nang en danen an ta Dyos na iran na mga paisip malain daw
gabuat man danen ta mga makagayya na dili dapat buaten. 29 Pabuat
danen sikad malain na mga buat. Danen an mga kriminal, mga
gapangabot pa gid ta tama na mga betang, mga pirmi gabuat ta malain
naan ta duma, mga mainggiten, mga manugpatay, mga sikad magbutal,
mga sikad magdaya, mga manluko, mga babaan, 30 mga sikad mag-ambal
kuntra ta paryo danen na ittaw, mga gakuntra gid ta Dyos, mga gainsulto
ta mga paryo danen na ittaw, mga ambog, mga bugalen, mga gapangita
ta mga bag-o na paagi na magbuat ta malain, mga ula gatuman ta iran
na mga ginikanan, 31 mga dili miag magtuman ta kamatuuran, mga dili
masaligan, mga ula gapalangga ta iran na mga parinti daw mga ula
kaluoy naan ta duma. 32 Nlaman danen na Dyos an gambal na daw kino
gabuat ta iling tan na mga malain dapat na sintinsyaan ta silot na ula
katapusan. Bisan nlaman danen na iling tan ambal ta Dyos, gapadayon
man gyapon danen an ta pagbuat ta mga malain, piro dili nang nyan,
nalipay pa danen na nakita danen na duma an gabuat man ta malain.
2 1 Anduni, kyo na gambal na mga ittaw an na gabuat ta malain na
iling tan dapat sintinsyaan ta Dyos ta silot na ula katapusan, ula
kaw irason daw sintinsyaan kaw din man tenged ta inyo na mga buat na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malain tak ta inyo na pag-ambal ta iling tan, inyo man na kaugalingen
pasintinsyaan nyo tenged pabuat an danen, yon man pabuat nyo.
2 Nlaman ta na igo gid pagsintinsya an ta Dyos ki danen na gabuat ta
malain na iling tan. 3 Gani, dili kaw magsalig na kyo yan makalikaw
ta pagsintinsya ta Dyos tak pabuat nyo man mga malain ya na paryo
ta pabuat ta mga ittaw na ta inyo na isip danen an dapat sintinsyaan
ta Dyos. 4 Basi salig nyo na kunsintien kaw nang ta Dyos tak miad
gid kanen an daw langkaw iya na nakem daw mapasinsyaen. Ula nyo
paisip na miad Dyos an ki kyo para tagan kaw din ta upurtunidad na
magnelsel daw dilian man inyo na mga sala. 5 Piro, dessen gid inyo na
ulo na dili kaw miag magnelsel daw dilian inyo na mga sala. Yon tenaan
na padugangan nyo segeng na silot na maageman nyo naan ta adlaw na
magsintinsya Dyos an ta mga ittaw na gabuat ta malain. Naan ta yon
man na adlaw ipakita ta Dyos na igo gid iya na pagsintinsya. 6 Ta yon
man na adlaw, mag-atag kanen an ta bales naan ta kada isya sunod man
ta iran na mga buat. 7 Mga ittaw na gaprusigir na magbuat ta miad tak
gaandem danen na dayawen gid ta Dyos daw tagan man ta kabui na
danen an dili en mapatay, danen an tagan din ta kabui na ula katapusan.
8 Piro, mga ittaw an a na gasunod ta iran na kaugalingen na liag daw
imbis na pasunod danen kamatuuran an parti ta Dyos pasunod danen
iran an na liag na magbuat ta malain, maageman gid danen segeng na
silot daw kagilek ta Dyos. 9 Tanan na mga ittaw na gabuat ta malain,
maageman danen segeng na kalised daw kasakit, mga Judio man daw
mga dili-Judio. 10 Piro, tanan na mga ittaw na gabuat ta miad, danen an
dayawen gid ta Dyos daw tagan man ta katawwayan ta nakem, una mga
Judio daw sunod mga dili-Judio. 11 Iling tan buaten ta Dyos tak ta iya na
pag-ukom naan ta mga ittaw, ula kanen may pinili.

12 Bisan kino na gabuat ta malain sintinsyaan ta Dyos ta silot na ula
katapusan. Mga dili-Judio, bisan ula danen nlami mga sugo ta Dyos na
naan ta Mga Sinulat Moises, tenged gabuat danen ta malain, sintinsyaan
danen an ta Dyos, piro dili sunod ta iya na mga sugo na naan ta Mga
Sinulat Moises. Mga Judio an a, nlaman en danen mga sugo ta Dyos.
Gani, tenged gabuat danen ta malain, sintinsyaan man danen an ta Dyos,
piro sunod ta iya na mga sugo na naan ta Mga Sinulat Moises. 13 Iling tan
pagsintinsya ta Dyos tak naan ta iya na pagtan-aw dili matareng mga
ittaw an na gamati nang ta pabasa naan ta Mga Sinulat Moises piro ula
gatuman. Mga ittaw an a na gatuman gid ta mga sinulat ya, danen pabuat
din na matareng. 14 Mga dili-Judio, bisan ula naan ki danen naatag mga
sugo ta Dyos na naan ta Mga Sinulat Moises, duma an ki danen gatuman
ta mga sugo ya paagi ta iran na isip daw ino miad na buat. Tenged ta mga
buat danen na miad, gapakita nang na bisan ula danen nlami mga sugo
an ta Dyos, naan en ta iran na isip daw ino miad daw malain. 15 Paagi ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iran na buat na miad, napakita na anen en ta iran na isip mga kinanglan
na tumanen na naan ta Mga Sinulat Moises daw tenged ta mga nabetang
naan ta iran na isip, kaysan nlaman danen na iran na buat dili miad tak
nakunsinsya danen an daw kaysan nlaman man danen na iran na buat
miad. 16 Iling tan pagsintinsya ta Dyos naan ta adlaw na Jesu-Cristo an
intrigaan ta Dyos na kanen an mag-ukom ta mga ittaw dipindi daw ino
iran na mga pabuat daw isip asta man mga palikem danen. Iling an tan
naambal ko parti ta pag-ukom ta Dyos na gasugid a ta miad na balita.

Mga Judio Daw Iran Na Pagtuman Ta Mga Sinulat Moises

17 Kyo na mga paryo ko na Judio, gasalig kaw na tenged ta inyo na lai na
Judio[b] daw ta inyo man na pagtuman ta Mga Sinulat Moises malikawan
nyo sintinsya ta Dyos. Gapabugal kaw na kala nyo Dyos an daw kanen
nang man pasimba nyo. 18 Ambal nyo pa na nlaman nyo daw ino liag ta
Dyos daw nlaman nyo man daw ino mas miad na buaten tenged patudlo
en ki kyo mga sugo an ta Dyos na naan ta Mga Sinulat Moises. 19 Gasalig
kaw gid na tenged natudlo en ki kyo mga sugo ta Dyos, pwidi kaw en
magpapawa ta isip ta mga ittaw na ula kaintindi ta kamatuuran. Isip
nyo na paryo kaw ta manugguyod ta bulag daw paryo man ta ilaw na
gapapawa naan ta delem. 20 Ambal nyo pa gid na masarangan nyo na
magtudlo ta mga ula alam daw ta mga kulang ta pag-intindi tenged
nlaman nyo tanan an na naan ta Mga Sinulat Moises na naan dya
nabetang kamatuuran parti ta Dyos. 21 Piro, daw ino patudlo nyo an naan
ta duma, man-o tak kyo mismo ula gatuman ta inyo na patudlo? Gawali
kaw na dili manakaw, piro kyo yan ganakaw! 22 Gambal kaw na dili
magdulog ta dili imo na sawa, piro kyo yan gadulog ta dili inyo na sawa!
Nalainan kaw gid ta mga dyos-dyusan an na pasimba ta mga dili-Judio,
piro gaselled kaw naan ta iran na mga timplo daw ganakaw ta mga betang
na naan dya! 23 Gapabugal kaw na kyo yan kabaton ta mga sugo ta Dyos
paagi ta Mga Sinulat Moises piro kyo mismo ula nyo patuman iya na mga
sugo daw paagi ta iling tan na buat nyo Dyos an nainsultuan 24 paryo
man ta ambal na naan ta sinulat na pulong ta Dyos na kanen an gambal,
"Tenged ki kyo na mga Judio, yaken i papakalain ta mga dili-Judio."[c]
25 Kyo na paryo ko na Judio, gasalig kaw na kyo mga ittaw ta Dyos
tenged nang ta inyo na pagtuman ta iya na sugo na magbuat kaw ta
tanda naan ta lawa ta mga mama.[d] Daw magtuman kaw ta tanan na mga

---

[b] **2:17** Pwidi nyo mabasa parti ta *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [c] **2:24** Isaias 52:5; Ezekiel 36:22 [d] **2:25** Isya na sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat Moises na sunuron ta mga Judio na danen an magbuat ta tanda naan ta lawa ta mga mama. Yon na tanda daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duma pa na sugo ta Dyos na naan ta Mga Sinulat Moises, pagbuat an ta
tanda may pulos. Piro, daw dili kaw magtuman, paryo kaw man gyapon
ta mga ittaw na ula nabuatan ta tanda naan ta iran na lawa. 26 Gani, daw
mga ittaw na ula nabuatan ta tanda magtuman ta mga sugo ta Dyos na
naan ta Mga Sinulat Moises, danen an bilangen man ta Dyos na paryo
man ki kyo na may tanda naan ta inyo na lawa na yon man danen an iya
na mga ittaw. 27 Daw danen na mga dili-Judio gasunod ta Mga Sinulat
Moises, iran na buat pamatuod na kyo na mga Judio kasala tenged bisan
may tanda kaw en naan ta inyo na lawa daw naan man ki kyo paatag
Mga Sinulat Moises, ula nyo tumana. 28 Beet ambalen ko na isya an na
matuod na Judio dili nang ittaw na gasunod ta mga sirimunya ta tuuan
ta mga Judio. Iling man tan, ittaw na pabaton ta Dyos dili nang ittaw na
may tanda naan ta iya na lawa na pamatuod na kanen an isya na Judio.
29 Isya na ittaw matuod na Judio tenged iya an na tagipusuon pabag-o ta
Dyos Ispiritu Santo, dili tenged nabuatan kanen an ta tanda naan ta iya
na lawa. Gani, mga ittaw an na iran na tagipusuon pabag-o kabaton ta
pagdayaw alin ta Dyos, dili alin ta mga ittaw.

Pagtratar Ta Dyos Naan Ta Mga Judio

3 1 Parti ta ambal ko ya na mga dili-Judio pabaton man ta Dyos, basi
may magriklamo, "Ta, daw iling tan, ino ate na bintaa bilang isya
na Judio? Ino man pulos ta ate na pagbuat ta tanda naan ta lawa?"[e] 2 Yi
sabat ko: Kiten na mga Judio tama gid na bintaa! Una ta tanan, paintriga
ta Dyos ki kiten iya an na mga ambal na papasulat din. 3 Piro, maskin
may duma na mga Judio na dili masaligan ta Dyos daw ula gapati ta iya
na mga ambal, dili beet ambalen na dili en tumanen ta Dyos iya an na
mga pangako ki kiten na mga Judio. 4 Dyos an masaligan gid ta iya na
ambal maskin pa na bula tanan na mga ittaw. Iling an tan nabetang naan
ta iya na sinulat na pulong na may gambal ki kanen,

"Nlaman nay na daw ino ambal no,
mapamatuuran na igo gid.
Daw may magriklamo tenged ta imo na ambal,
pirmi kanen mapirdi."[f]

5 Basi may mga pilusupo na ittaw na mag-ambal na daw magbuat ki ta
malain, miad tak daw mga ittaw magkumparar ki kiten naan ta Dyos,
simpri makita ta mga ittaw na Dyos an matareng gid. Basi ambalen man
ta mga pilusupo na tenged makita na Dyos an matareng gid paagi ta ate
na mga buat na malain, dili igo na sintinsyaan ki din parti ta ate na mga
buat na malain. Paambal ko nang daw ino isip ta mga pilusupo. 6 Piro,

---

[e] **3:1** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Roma 2:25. [f] **3:4** Mga Salmo 51:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iling tan na isip dili igo tak simpri matareng Dyos an na sintinsyaan din
mga ittaw na gabuat ta malain. Daw dili matareng kanen an, dili man
pwidi na kanen an mag-ukom ta tanan na mga ittaw naan ta kalibutan.
7 Basi mambal pa gid mga pilusupo an na paagi ta ate an na pagbula mas
dayawen Dyos an tenged kanen pirmi gambal ta matuod. Basi mambal
pa gid man danen an na tenged Dyos an mas dayawen paagi ta ate na
pagbula, dili igo na sintinsyaan ki din tenged ta ate na sala. 8 Ino, miad
daw magbuat ki ta malain aged Dyos an dayawen? Sabat ko na dili
miad na iling tan isipen ta! Nlaman ko na pausgaran a ta duma daw
painsultuan man na yaken kon gambal na miad daw magbuat ta iling
tan. Piro, sugiran ta kyo na igo nang na sintinsyaan ta Dyos danen ya na
gausgar ki yaken.
9 Basi may mag-insa daw mas pa dayad pagtratar ta Dyos ki kiten na
mga Judio kaysa ta mga dili-Judio. Sabat ko na dili iling tan tenged tanan
ki, mga Judio man daw mga dili-Judio, paryo nang na mga ulipen ta sala.
10 Nlaman ta na tanan na mga ittaw nakasala tenged naan ta sinulat na
pulong ta Dyos may ambal na iling ti,
"Ula ittaw na ula sala! Ula maski isya!
11 Ula bisan isya na ittaw makaintindi parti ta Dyos
daw ula man may gaandem na kalaen kanen an.
12 Tanan na mga ittaw gatalikod ta Dyos
daw ula pulos para ki kanen.
Ula ittaw na gabuat ta miad! Ula maski isya!"[g]
13 "Iran na ambal malain gid na paryo alin ta lebbengan na ula
natampekan.
Daw mambal danen, sikad magbula."[h]
"Gagwa alin ta iran na baba sakit na mga ambal na paryo ta
makapatay na dalit ta bekkessan."[i]
14 "Ubos nang pagpakalain daw sakit na mga ambal gagwa alin ta iran
na baba."[j]
15 "Ta tise nang na dipirinsya, papatay danen dayon iran an na
duma.
16 Bisan indi danen an punta, pagubba danen pangabui an ta duma
daw papabellayan man.
17 Dili danen malam daw ino paagi na maglineng iran na
pagdumaay naan ta duma na mga ittaw."[k]
18 "Ula naan ta iran na isip na dapat danen an may kaadlek ta Dyos."[l]
19 Nlaman ta na tanan na nabetang naan ta Mga Sinulat Moises para ki
kiten na mga Judio na mga sakep ta pagsunod ta mga sinulat ya aged ula

---

[g] **3:12** Mga Salmo 14:1-3; 53:1-3 [h] **3:13** Mga Salmo 5:9 [i] **3:13** Mga Salmo 140:3
[j] **3:14** Mga Salmo 10:7 [k] **3:17** Isaias 59:7-8 [l] **3:18** Mga Salmo 36:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bisan kino magrason na ula kanen nalam na iya na buat sala. Tanan na
mga ittaw, Judio man daw dili-Judio, may sabaten naan ta Dyos tenged
ta iran na mga sala. 20 Gani, ula ittaw na matareng ta pagtan-aw ta Dyos
paagi ta pagsunod nang ta mga kinanglan na tumanen na naan ta Mga
Sinulat Moises tak mga sinulat ya paagi an na nlaman ta na kiten tanan
mga nakasala.

Ambal Pablo Parti Ta Paagi An Na Mga Ittaw Buaten Na Matareng

21 Anduni, papasugid en ta Dyos paagi an na buaten din na matareng
mga ittaw an. Piro, dili din buaten na matareng mga ittaw paagi ta iran
na pagsunod ta Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita
bisan naan ta mga sinulat ya papasugid din daan iya an na plano daw
ino paagi an na buaten din na matareng mga ittaw an. 22 Pabuat din na
matareng mga ittaw an tenged ta iran na pagtuo naan ki Jesu-Cristo.
Maskin mga Judio daw mga dili-Judio, paryo nang na iling tan pabuat
ta Dyos naan ta tanan na mga ittaw na gatuo ki Jesu-Cristo. Naan ta
pagtan-aw ta Dyos paryo nang 23 tak tanan na mga ittaw nakasala daw
tanan ula man gatuman ta liag ta Dyos na dapat danen an matareng
paryo ki kanen na matareng ta tanan. 24 Piro, tenged nang na miad gid
Dyos an pabuat din na matareng mga ittaw. Iling tan pabuat din paagi
ki Jesu-Cristo na gatubos ki kiten alin ta silot ta ate na mga sala. 25 Jesus
an papadala ta Dyos naan ta kalibutan i aged kiten i mapatawad ta ate
na mga sala paagi ta pag-atag Jesus ta iya na kabui bilang alad para ta
mga sala na kanen napatay naan ta krus na lengngessa din natulo. Daw
kiten i magpati na kanen alad para ta ate na mga sala, patawaren ki ta
Dyos. Iling tan pabuat ta Dyos aged ipakita din na matareng kanen an.
Tenged langkaw iya na nakem, anay pa sa bag-o napatay Jesu-Cristo,
ula din anay pasilutan mga ittaw an ta iran na mga sala. 26 Anduni
papamatuuran din na kanen an matareng tak dapat gid na silutan mga
ittaw an, piro paagi ki Jesus iran an na silot nabayaran en. Tenged man
na kanen an matareng, tanan na mga ittaw na gatuo ki Jesus pabuat din
na matareng.
27 Gani, ula ki may ipabugal na kiten i matareng tak kiten i ula pabuat
na matareng paagi ta ate na pagsunod ta Mga Sinulat Moises. Pabuat
ki na matareng tenged ta ate na pagtuo. 28 Gapati ki gid na mga ittaw
pabuat na matareng tenged ta iran na pagtuo ki Jesu-Cristo, dili tenged
ta iran na pagsunod ta Mga Sinulat Moises.
29 Dyos an dili nang iya ta mga Judio tak kanen Dyos man ta mga dili-
Judio. Kanen Dyos ta tanan na mga ittaw 30 tak isya nang na Dyos para
ta mga Judio daw mga dili-Judio. Pabuat ta Dyos mga Judio an na danen
an matareng tenged ta iran na pagtuo ki Jesu-Cristo daw mga dili-Judio
pabuat din man na matareng tenged man ta pagtuo ki Jesu-Cristo. 31 Basi

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

may mag-insa na daw pwidi na bay-an ta nang en Mga Sinulat Moises na
paryo ula en pulos tak kiten i gatuo ki Cristo. Sabat ko, dili ta bay-an!
Tenged ta ate na pagtuo, patuman ta daw ino gid beet ambalen ta Mga
Sinulat Moises.

Ambal Pablo Parti Ta Tenaan Na Abraham Pabuat Na Matareng

4 1 Basi may mag-insa man ta iling ti: Tenged mga ittaw an na gatuo
danen nang mga pabuat na matareng, ino maambal ta parti ki
Abraham na ate na kaapuan? Ino tenaan na Abraham ya pabuat ta Dyos
na kanen ya matareng? 2 Daw kanen pabuat na matareng tenged ta iya
na mga buat, may ipabugal kanen an. Piro, nlaman ta na ula kanen may
ipabugal naan ta Dyos 3 tenged naan ta sinulat na pulong ta Dyos iling
ti nasulat, "Abraham an gatuo ta Dyos daw tenged ta iya na pagtuo,
pakabig ta Dyos na kanen an matareng."[m]
4 Nlaman ta na mga ittaw an na gapangabellay, iran an na suol ula
pabilang na atag nang tak iran an na suol alin ta iran na binellayan.
5 Piro, pagtuo an naan ta Dyos dili iling tan. Mga ittaw na pakabig ta
Dyos na danen an matareng, gatuo nang danen an naan ta Dyos na may
sarang na mga ittaw na kasala buaten din na matareng. Ula danen an
gapangabellay aged batunon ta Dyos. 6 Naan ta sinulat na pulong ta Dyos
may ambal Ari David parti ta mga ittaw na may angken na kalipay alin
ta Dyos tak danen an pakabig ta Dyos na danen an matareng dili tenged
ta iran na mga buat. Ambal David,

7 "May angken na kalipay alin ta Dyos
mga ittaw na iran an na sala napatawad en ta Dyos
daw ula din en pademdem.
8 Ambalen ko isab,
may angken na kalipay alin ta Dyos
mga ittaw na ula en pabilang ta Dyos na danen an may sala."[n]

9 Kalipay na tenged ta mga sala na napatawad dili para nang ki kiten
na mga Judio na mga ittaw na pabuatan ta tanda naan ta lawa. Iling tan
na kalipay para man ta mga dili-Judio bisan ula iran pabuatan ta tanda
naan ta lawa.[o] Di' ba paryas ta paambal ko ya, gapati ki na Abraham ya
pakabig ta Dyos na kanen ya matareng tenged nang ta iya na pagtuo ta
Dyos? 10 Kan-o pakabig Abraham ya na matareng? Naan ta timpo na ula
pa kanen ya pabuatan ta tanda naan ta iya na lawa o naan ta timpo na
pagtapos ta pagbuat ki kanen ta tanda? Simpri naan ta timpo na ula pa
tanda naan ta iya na lawa kanen ya pakabig en na matareng. 11 Tanda
na naan ta iya na lawa pamatuod na pakabig en ta Dyos na kanen ya

---

[m] **4:3** Genesis 15:6 [n] **4:8** Mga Salmo 32:1-2 [o] **4:9** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Roma 2:25.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

matareng tenged ta iya na pagtuo naan ta Dyos ta timpo na ula pa kanen
pabuatan ta tanda naan ta iya na lawa. Kanen ya pakabig na matareng
bag-o pa nabuatan ta tanda naan ta lawa aged kanen bilangen na amay
ta tanan na mga ittaw na gatuo na pakabig na matareng tenged nang
ta iran na pagtuo bisan danen an ula nabuatan ta tanda naan ta lawa.
12 Abraham ya pabilang na amay ta mga nabuatan ta tanda naan ta iran
na lawa. Piro, dili tenged nabuatan danen an ta tanda kanen ya pabilang
na iran en na amay. Kanen pabilang na iran na amay tenged na gatuo
danen ta Dyos paryo ki kanen na gatuo bisan ula pa kanen nabuatan ta
tanda naan ta iya na lawa.
13 Dyos gapangako ki Abraham daw ta iya na mga linai na kalibutan
i iran. Piro, dili tenged ta iran na pagtuman ta sugo ta Dyos parti
ta pagbuat ta tanda naan ta lawa na Dyos an gapangako. Kanen an
gapangako ki danen tak pakabig din danen an na matareng tenged ta
iran na pagtuo. **14** Daw kiten nang na mga gasunod ta Mga Sinulat Moises
paatagan ta pangako ta Dyos, ula pulos pagtuo an naan ta Dyos. Ula
man pulos iya na mga pangako **15** tak ula bisan isya na may sarang na
magtuman ta tanan gid na naan ta Mga Sinulat Moises. Tenged iling tan,
maageman ta tanan silot ta Dyos. Daw indi sa na may mga sunuron na
sugo may mga ittaw man na ula gatuman.
16 Gani, papangako ya ta Dyos tumanen din naan nang ta mga ittaw
na gatuo ki kanen aged mabaton danen papangako din ya tenged ta iya
na pagbeet na iatag din, dili tenged ta mga buat danen. Beet ambalen
na sigurado gid na tumanen din iya na papangako naan ta mga ittaw
na pakabig na mga linai Abraham. Piro, dili nang mga gasunod ta Mga
Sinulat Moises pakabig an na mga linai Abraham. Mga ittaw na gatuo ki
kanen paryo ki Abraham, danen an pakabig man na mga linai Abraham
tak Abraham ya pakabig na amay ta tanan na gatuo ta Dyos. **17** Iling
man tan beet ambalen ta ambal na naan ta sinulat na pulong ta Dyos
na Dyos gambal ki Abraham, "Buaten ko kaon yan na amay ta tama na
mga nasyon."[p] Natuman gid ambal ya ta Dyos ki Abraham tak naan ta
pagtan-aw ta Dyos Abraham ya amay ta tanan na gatuo ta Dyos. Dyos an
na patuuan Abraham, kanen an gaatag ta kabui naan ta mga patay daw
paagi ta iya na sugo nabuat mga betang na ta primiro ula pa. **18** Abraham
ya ula en paglaem anay pa sa na makabata pa, piro gapati man gyapon
kanen ta pangako ta Dyos na kanen maimo na amay ta tama na mga
nasyon ta mga ittaw na dili mabilang paryo ta mga bituon na sikad tama
tak paambal ta Dyos, "Iling man tan katama ta imo na mga linai."[q] **19** Ula
narwari Abraham ya ta iya na pagsalig ta pangako ta Dyos bisan nlaman
din na paryo impusibli na makabata pa kanen tak idad din dali nang en

---

p **4:17** Genesis 17:5 q **4:18** Genesis 15:5

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta isya gatos anyos daw Sarah na iya na sawa baog. 20 Maskin iling pa
tan, gapadayon kanen ta iya na pagsalig daw ula kanen ya gadua-dua na
tumanen gid ta Dyos pangako ya ki kanen. Palig-en pa gid ta Dyos iya
na pagsalig daw gadayaw man kanen ya ta Dyos. 21 Bakod gid pagsalig
Abraham na Dyos an may sarang na magtuman ta iya na pangako.
22 Tenged ta pagtuo Abraham, kanen ya pakabig na matareng. 23 Ambal
ya na "pakabig kanen an na matareng" nasulat naan ta sinulat na pulong
ta Dyos dili para nang ki Abraham. 24 Nasulat ambal na ya para man ki
kiten na pakabig na matareng tenged gatuo ki ta Dyos na gabannaw ki
Jesus na ate na Ginuo 25 na pasintinsyaan ta kamatayen tenged ta ate na
mga sala daw pabannaw ta Dyos para kiten i buaten din na matareng.

Kalipay Para Ta Mga Pabuat Na Matareng

5 1 Tenged pabuat ki ta Dyos na kiten matareng tak gatuo ki, pabaton
ki din en na papatawad paagi ta ate na Ginuo Jesu-Cristo. 2 Paagi
man ki Cristo, anduni kaangken ki ta bakod na pribiliyo na kaprani ki
en ta Dyos. Nalipay ki man tenged gasalig ki na mabot adlaw na kiten i
magduma ta Dyos daw makala ta pa man gid kanen an. 3 Dili nang nyan,
nalipay ki bisan naagian ta malain na mga buat kuntra ki kiten tenged
ta ate na pagsunod ki Jesus tak daw maagian ta iling an tan, magbiskeg
ate na nakem na masarangan ta pa gid maskin ino na kakulian. 4 Daw
masarangan ta maskin ino na kakulian, malipay Dyos an tenged lig-en
ate na nakem. Daw iling tan na malipay Dyos an ki kiten, magbiskeg ate
na pagsalig na mabot adlaw na kiten i magduma ta Dyos daw makala ta
pa man gid kanen an. 5 Dili ki magayyaan tenged ta ate na pagsalig na
iling tan matabo ta mabot pa na adlaw tak nlaman ta na tumanen din
gid iya na pagbeet. Sigurado ki na tumanen din tak nlaman ta man na
pagugma ki din gid paagi ta Dyos Ispiritu Santo na paatag din ki kiten.
6 Iling ti bakod na gugma ta Dyos ki kiten: Na kiten na mga kasala ula
sarang na magtuman ta liag ta Dyos, napatay Cristo an para ki kiten ta
igo gid na timpo na naan ta plano ta Dyos. 7 Tagsa nang na may ittaw
na mag-atag ta iya na kabui na kanen an mapatay para ta ittaw na
matareng. Basi pa taan may anen na ittaw na mangiseg na mag-atag ta
iya na kabui na kanen an mapatay para ta miad gid na ittaw. 8 Piro Dyos
an a, iling ti pagpakita din daw ino paggugma din ki kiten: Papadala
din Cristo an aged mapatay para ki kiten maski gabuat ki pa ta sala na
kuntra ki kanen.
9 Tenged ta kamatayen Cristo naan ta krus na iya na lengngessa natulo,
pabuat ki en ta Dyos na kiten matareng. Tenged iling tan pabuat ta Dyos
paagi ki Cristo, sigurado gid na paagi man ki Cristo maluwas ki alin ta
silot ta Dyos. 10 Ta una, kuntra ki pa ta Dyos, piro tenged ki Cristo na
iya na Bata na napatay para ki kiten, pabaton ki din na ula en kanen an

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kagilek ki kiten. Daw iling tan iya na kaluoy naan ta mga gakuntra ki
kanen, mas pa iya na kaluoy naan ki kiten na mga pabaton din na kiten
i maluwas alin ta iya na silot. Tenged Jesus pabannaw ta Dyos, sigurado
ki gid na kiten i maluwas. 11 Dili nang nyan, tenged ta mga buat ta Dyos
paagi ta ate na Ginuo Jesu-Cristo may anen ki kalipay. Tenged ki Cristo,
pabaton ki en ta Dyos.

Pabuat Adan daw Pabuat Jesu-Cristo

12 Anay pa sa na Adan ya nakasala, yon en umpisa na mga ittaw an
nakasala. Tenged ta iya na sala, pasintinsyaan kanen an ta Dyos na
kanen ya mapatay daw yon en umpisa na tanan na mga ittaw mapatay
tenged tanan nakasala. 13 Anay pa sa na ula pa naatag ta Dyos Mga
Sinulat Moises, nakasala en mga ittaw an. Piro, dili maambal na sala
mga nabuat an danen tak ula pa mga sinulat an parti daw ino sala an
daw ino man igo an. 14 Piro, alin pa ta timpo Adan asta ta timpo Moises,
mga ittaw an nakasala daw tenged ta iran na mga sala napatay danen an
bisan iran na sala dili paryo ta sala Adan na ula din patuman sugo ya ta
Dyos ki kanen. Adan ya isya na papaanggid parti ki Cristo na pangako ta
Dyos na mabot.
15 Piro, dili paryo nabuat Adan daw nabuat ya a Jesus. Tenged ta sala
ya Adan, tanan na mga ittaw may kamatayen. Piro, tenged ta nabuat
Jesu-Cristo mabaton ta mga ittaw libri na atag alin ta Dyos na yon man
na mga ittaw an buaten din na matareng. Tama na mga ittaw napatay
tenged ta sala ta isya na ittaw na Adan. Piro, tenged Dyos an miad gid
daw tenged man ta miad na buat ta isya na ittaw na Jesu-Cristo, mabaton
ta tama na mga ittaw libri an na atag ta Dyos. 16 Mga pabuat ta Dyos
naan ta mga ittaw tenged ta libri na atag din dili paryo ta iya na pabuat
naan ta mga ittaw tenged ta sala ta isya na ittaw na Adan. Tenged ta
sala ya Adan, tanan na mga ittaw nasintinsyaan ta Dyos ta silot na ula
katapusan. Piro, tenged ta libri na atag ta Dyos, pabuat ki din en na
matareng bisan tama ate na mga sala. 17 Tenged ta sala ta isya na ittaw na
Adan, tanan na mga ittaw maagian danen kamatayen an. Piro, sigurado
gid na paagi man ta isya na ittaw na Jesu-Cristo, kiten na kabaton ta
libri na atag ta Dyos na yon man na pabuat ki din na matareng, mabui
ki na libri en alin ta pag-ulipen ta sala. 18 Tenged ta sala ta isya na ittaw,
igo nang daw tanan na mga ittaw sintinsyaan ta silot na ula katapusan,
piro tenged ta nabuat na matareng ta isya na ittaw, may upurtunidad na
tanan na mga ittaw malibri alin ta silot daw tagan man ta kabui na ula
katapusan. 19 Tenged ta isya na ittaw na ula gatuman ta Dyos, tama na
mga ittaw nakasala. Tenged man ta isya na ittaw na gatuman ta Dyos,
tama man na mga ittaw buaten na matareng. 20 Mga Sinulat Moises
paatag aged mas mlaman ta mga ittaw na kasala gid danen an. Piro,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw indi pa sa na gatama mga buat na sala, kaluoy an ta Dyos usto man
gyapon daw subla pa. 21 Iling ti bakod na kaluoy ta Dyos ta mga gabuat
ta sala: Paryo na pagbuat an ta sala tenaan na maagian ta mga ittaw
kamatayen, iling man tan kaluoy ta Dyos tenaan na mga ittaw buaten din
na matareng daw iran man na maangken kabui na ula katapusan tenged
ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo.

Kiten Dili En Ulipen Pa Ta Sala

6 1 Piro, basi may mag-insa ki yaken, "Ino, magpadayon ki pa ta
pagbuat ta sala aged Dyos an maluoy pa gid ki kiten?" 2 Sabat ko
na dili igo iling an tan na isip tak impusibli na magpadayon ki pa ta
pagbuat ta sala tenged kiten i ula en naan ta dati ta na kabui na pirmi ki
gabuat ta sala na yon man paryo kiten i napatay en ta pagbuat ta sala.
3 Dapat demdemen nyo na kan-o na nabautismuan ki en na pamatuod na
kiten sakep ki Jesu-Cristo, yon man pamatuod na kiten i paryo napatay
duma ki kanen. 4 Ate ya na pagpabautismo beet ambalen na kiten i paryo
napatay man en daw nalebbeng duma ki Cristo. Paryo ki Cristo na kanen
ya pabannaw paagi ta bakod na gaem ta Dyos na iya na Amay, iling man
tan kiten i patagan ki ta bag-o na kabui. Gani, anduni dapat na sunuron
ta pamatasan na igo para ta mga ittaw na patagan ta bag-o na kabui. 5 Na
Cristo an napatay, kiten i paryo man napatay tenged ula ki en naan ta
dati ta na kabui na pirmi gabuat ta sala. Na Cristo ya pabannaw, kiten i
paryo man pabannaw tenged natagan ki ta bag-o na kabui. 6 Nlaman ta
na kiten i ula en naan ta dati ta na kabui na pirmi ki gabuat ta sala tak
paryo ki palansang naan ta krus na napatay duma ki Cristo aged malibri
ki alin ta ate na kaugalingen na liag na gadala ki kiten na magbuat ta
sala, na yon man kiten i dili en ulipen pa ta sala. 7 Simpri libri ki en tak
ittaw an na napatay en, nalibri en kanen an alin ta pag-ulipen ta sala
tenged dili en kanen an makabuat pa ta sala.
8 Tenged kiten i paryo na napatay duma ki Cristo, gapati ki na paatagan
ki man ta bag-o na kabui na paryo na kiten i pabannaw duma ki kanen.
9 Nlaman ta na Cristo an nabannaw daw dili man en isab mapatay.
Anduni ula en kanen an kamatayen. 10 Isya nang bisis napatay kanen an
daw iya na kamatayen usto na bayad para ta sala ta tanan na mga ittaw.
Anduni, nabui kanen an isab para Dyos an dayawen ta mga ittaw. 11 Iling
man tan, dapat na kabigen ta ate an na kaugalingen na paryo napatay ki
en ta pagbuat ta sala daw kabigen ta man na pabannaw ki para magsirbi
ta Dyos tenged kiten i sakep ki Jesu-Cristo. 12 Gani, dapat na kiten i dili
en magpaulipen pa naan ta sala daw kiten i dili man en madala pa ta ate
na mga liag na magbuat ta malain. 13 Dili ta man en gamiten maskin ino
na parti ta ate na lawa ta pagbuat ta malain. Dapat naan ki nang ta Dyos
magpasakep tak iling tan dapat na buaten ta mga ittaw na ula en naan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta iran na dati na kabui na danen an pirmi gabuat ta sala piro naan en ta
bag-o na kabui na danen magsirbi ta Dyos. Dapat ialad ta naan ki kanen
ate i na lawa para ta pagbuat ta miad. 14 Iling tan dapat ta na buaten tak
kiten i dili en ulipen ta sala tenged dili ki en sakep ta mga sunuron na
papatuman ki kiten aged sigurado ki na maluwas alin ta silot ta ate na
mga sala. Anduni naan ki en sakep ta Dyos na galuwas ki kiten tenged ta
iya na kaluoy.
15 Basi, may mag-insa pa gid ta iling ti, "Igo taan na libri ki en na
magpadayon pa ta pagbuat ta sala tak anduni naluwas ki tenged ta
kaluoy ta Dyos, dili tenged ta ate na pagsunod ta mga papatuman ki
kiten?" Simpri dili igo! 16 Nlaman nyo na daw indi ki gapaulipen, iya na
pagbeet ate na tumanen! Iling man tan, daw magpadayon ki ta pagbuat
ta sala, ulipen ki ta sala. Daw ulipen ki ta sala, maageman ta silot na
ula katapusan. Piro, daw magpasakep ki naan ta Dyos na gatuman ki ta
iya na pagbeet, kiten i iya na mga manugsirbi. Gani, daw magpasakep ki
naan ta Dyos, buaten ki din na matareng. 17 Gapasalamat a ta Dyos tak
kyo yan na dati mga ulipen ta sala, anduni terek ta inyo na tagipusuon
inyo na pagsunod ta mga tudlo na nabaton nyo. 18 Palibri kaw en ta Dyos
alin ta pag-ulipen ta sala daw anduni pirmi kaw gabuat ta miad bilang
mga manugsirbi ta Dyos.
19 Pagamit ko isturya na kiten paanggid ta mga ulipen aged
maintindian nyo ta usto ake i na patudlo na bellay maintindian. Ta dati,
papaulipen nyo inyo an na kaugalingen naan ta sala na gabuat kaw ta
makagayya. Tenged iling tan inyo na buat, gadugang pa gid man buat
nyo an ta sikad malain. Anduni, ialad nyo inyo an na kaugalingen ta
pagbuat ta miad. Daw iling tan buaten nyo, inyo na kaugalingen iya
ta Dyos daw iya nang na pagbeet inyo an na tumanen. 20 Na ulipen
kaw pa kan-o ta sala, ula ta inyo na isip na dapat kaw magbuat ta mga
makapalipay ta Dyos. 21 Ino gid pulos ta mga nabuat nyo na ulipen kaw
pa ta sala na anduni nagayya kaw na iling sa inyo na pabuat? Ula gid
pulos! Tenged ta inyo na pabuat, igo nang daw maageman nyo silot na
ula katapusan. 22 Anduni, tenged nalibri kaw en alin ta pag-ulipen ta sala
daw gapasakep kaw man en ta Dyos, sarang kaw en na magtuman ta
kabebet-en din daw naangken nyo man en kabui na ula katapusan 23 tak
bayad an ta pagbuat ta sala silot na ula katapusan, piro libri an na atag ta
Dyos kabui na ula katapusan para ki kiten na sakep ki Jesu-Cristo na ate
na Ginuo.

Ambal Pablo Parti Ta Mga Sinulat Moises

7 1 Kyo na mga utod ko, nlaman ko na maintindian nyo ambalen ko i
tak kyo yan mga ittaw na kaintindi ta paumaw na mga kasuguan.
Nlaman nyo gid na naan ki sakep ta mga kasuguan asta nang na kiten

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i bui pa. 2 Alimbawa, bai an na may sawa, mintras bui pa iya na sawa
kanen an naan sakep ta sugo ya na dili pwidi na mangasawa isab ta
duma. Piro, daw napatay en iya na sawa, ula en kanen sakep ta iling
an tan na kasuguan. Pwidi man en kanen an mangasawa isab ta duma.
3 Daw mangasawa isab kanen an mintras bui pa iya na sawa, kanen an
gaintra ta mama. Piro, daw napatay en iya na sawa, ula en kanen sakep
ta iling an tan na kasuguan. Beet ambalen na daw mangasawa kanen
isab, ula kanen gaintra ta mama. 4 Mga utod ko, iling ki man tan. Mga
Sinulat Moises paryo ate na sawa na patay en na yon man ula ki en naan
ta dalem ta sinulat ya tenged Cristo napatay bilang alad para ta ate na
mga sala. Anduni paryo may bag-o ki en na sawa tak kiten i naan en ki
kanen na pabannaw ta Dyos na yon man Cristo. Anduni kiten naan en
ki Cristo aged magsirbi ki naan ta Dyos daw magbuat man ta miad. 5 Ta
dati ta na kabui na gasunod ki pa ta ate na kaugalingen na liag, mga buat
na nlaman ta na kuntra ta mga sugo na naan ta Mga Sinulat Moises, yon
pa gid liag ta na buaten daw gadugang pa gid ate na pagbuat ta malain.
Tenged ta malain ta na mga buat, dapat nang gid na masintinsyaan ki
ta silot na ula katapusan. 6 Piro, ula ki en naan ta dalem ta Mga Sinulat
Moises. Ta dati ta na kabui na salig ta pa na maluwas ki paagi ta ate na
pagsunod ta Mga Sinulat Moises, kiten i paryo mga biag na pabuat na
suguon. Anduni, dili en iling tan ate na isip tak kiten i ula en naan ta dati
ta na kabui. Anduni magsirbi ki ta Dyos ta bag-o na paagi na ate an na
pasunod Dyos Ispiritu Santo, dili ta dati na paagi na ate ya na pasunod
Mga Sinulat Moises.

7 Tenged ta ake na paambal na ula ki en naan ta dalem ta Mga Sinulat
Moises, basi may mag-insa, “Beet ambalen na Mga Sinulat Moises
malain?” Sabat ko na dili malain tak daw ula Mga Sinulat Moises, ula
ko nlami na nakasala a. Alimbawa, sugo ta Dyos na iling ti, “Dili no
pangabuton dili an imo.”[r] Daw ula sugo na iling tan, ula ko nlami na
malain pla magpangabot an ta dili ake. 8 Piro, na nlaman ko na kuntra
ta mga sugo ta Dyos na pangabuton ko dili an ake, gadugang pa gid liag
ko na mag-isip ta iling tan tenged ta ake na liag na magbuat ta sala. Daw
ula mga sugo parti daw ino kuntra na buaten, ula ko nlami na sala mga
buat ko daw ula man inta gadugang ake an na liag na magbuat ta sala.
9 Na ula ko pa nlami kan-o mga sugo ta Dyos na naan ta Mga Sinulat
Moises, ta ake na isip, ula a nakasala. Piro, na natudluan a ta mga sugo,
naintindian ko en na nakasala a daw bayad ta ake na sala na dapat
masintinsyaan a ta silot na ula katapusan. 10 Tenged ta ake na inagian,
naintindian ko na bisan naan ta mga sugo ta Mga Sinulat Moises nakita
ta paagi na maangken kabui na ula katapusan, masintinsyaan a man

---

[r] **7:7** Exodo 20:17; Deuteronomio 5:21

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gyapon ta silot na ula katapusan tenged ula a sarang na magtuman ta
tanan na mga sugo. 11 Paryo na naluko a ta liag ko na magbuat ta sala tak
imbis na maangken ko kabui na ula katapusan paagi ta ake na pagtuman
ta mga sugo, masintinsyaan a ta silot na ula katapusan tenged ula a
sarang na magtuman ta tanan na mga sugo. 12 Gani, igo gid Mga Sinulat
Moises tenged naan alin ta Dyos daw tanan na mga sugo na naan ta mga
sinulat ya igo daw matareng tenged iya ta Dyos na mga sugo. 13 Basi
may mag-insa parti ta paambal ko, “Daw matuod na matareng mga sugo
na naan ta Mga Sinulat Moises, man-o tak mga sinulat ya tenaan na
masintinsyaan ki ta silot na ula katapusan?” Sabat ko na dili igo isip na
iling tan tak masintinsyaan ki tenged ta ate na liag na magbuat ta sala.
Paagi ta matareng na mga sugo nlaman ta na sala gid ate na mga malain
na buat daw dapat ki masintinsyaan ta silot na ula katapusan. Nlaman ta
man paagi ta matareng na mga sugo na sikad gid malain ate na mga sala.

Gakuntraay Miad an Daw Malain Naan Ta Ate Na Isip

14 Nlaman ta na Mga Sinulat Moises alin ta Dyos daw parti man ta iya
na kabebet-en na dapat tumanen. Piro, ino pagtuman ko? Ittaw a nang
na nakasala daw ulipen a man ta sala. 15 Kaysan, dili ko maintindian
ake na kaugalingen. Mga liag ko na buaten, dili ko mabuat. Piro, mga
malain na dili ko liag buaten, yon ake na pabuat. 16 Tenged nlaman ko
na sala buat ko ya na malain na dili ko liag na buaten, beet ambalen
na gapati a na mga sugo ya na naan ta Mga Sinulat Moises matareng.
17 Gani, dili yaken mismo gabuat an ta malain na dili ko liag na buaten.
Ake na liag na magbuat ta sala, yon gadala ki yaken na buaten ko malain
an. 18 Nlaman ko na ula a sarang na magbuat ta miad. Beet ambalen,
naan ta ake na kaugalingen liag ko na magbuat ta miad, piro dili ko
mabuat. 19 Miad an na liag ko buaten, dili ko mabuat. Piro, malain ya
na dili ko liag na buaten, padayon ko na pabuat. 20 Daw buaten ko dili
ko ya liag na buaten, beet ambalen dili yaken mismo gabuat an. Ake na
liag na magbuat ta sala, yon gadala ki yaken na magbuat ta iling tan.
21 Napanilagan ko man na iling ti pirmi ake an na nabuat: Na liag ko na
magbuat ta miad, dili ko madayon tenged ta ake na liag na magbuat ta
malain. 22 Naan gid ta ake na nakem liag an na magtuman ta mga sugo
ta Dyos, 23 piro napanilagan ko na dili iling tan ake na pabuat. Naan ta
ake na isip gakuntraay ake an na liag na magbuat ta sala daw ake man na
liag na magbuat ta miad. Yaken i paryo gid ta isya na biag na pabuat na
ulipen tak pirmi ko pasunod ake an na liag na magbuat ta sala.
24 Kaluluoy a gid! Kino makalibri ki yaken alin ta ake na liag na
magbuat ta sala na tenaan na masintinsyaan a ta silot na ula katapusan?
25 Dyos nang gid daw gapasalamat a gid ki kanen na paagi ta ate na
Ginuo Jesu-Cristo, palibri a din! Gani, iling a ti anduni: Naan ta ake na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nakem liag ko an na magsunod ta kabebet-en ta Dyos, piro nadala a man
ta ake na liag na magbuat ta sala.

Bag-o Na Kabui Paagi Ta Dyos Ispiritu Santo

8 1 Gani, dili en masintinsyaan ta silot na ula katapusan mga ittaw an
na sakep ki Jesu-Cristo. 2 Iling tan gid tak nalibri ki alin ta ate na
kaugalingen na liag na gadala ki kiten na magbuat ta sala daw nalibri
ki man alin ta silot na ula katapusan tenged mga ittaw na sakep ki Jesu-
Cristo paatagan ta Dyos Ispiritu Santo ta bag-o na kabui. 3 Ula ki nalibri
paagi ta ate na pagsunod ta Mga Sinulat Moises tak ula ki sarang na
magsunod tenged ate an na pasunod ate na kaugalingen na liag. Tenged
ula ki sarang, palibri ki ta Dyos paagi ta iya na Bata na papadala din naan
ta kalibutan i aged silutan para ta ate na mga sala. Cristo na Bata din
papadala na natao na kanen ittaw man paryo ki kiten na mga ittaw na
mga nakasala, piro kanen ula nakasala. Paagi man ta pabuat Cristo, libri
ki en alin ta ate na kaugalingen na liag na gadala ki kiten na magbuat
ta sala. 4 Iling tan pabuat ta Dyos aged kabigen ki din na natuman ta en
matareng din na mga sugo na naan ta Mga Sinulat Moises. Anduni, ula ki
en gasunod ta ate na kaugalingen na liag. Ate an na pasunod Dyos Ispiritu
Santo na gaubay ki kiten. 5-6 Mga ittaw an na iran na kaugalingen na liag
pasunod danen, pirmi naan ta iran na isip daw ino makapalipay nang para
ta iran na kaugalingen. Mga ittaw na iran na pabuat iling tan, ula danen
naangken matuod na kabui. Piro, mga ittaw an a na iran na pasunod liag
ta Dyos Ispiritu Santo, pirmi naan ta iran na isip daw ino makapalipay
ta Dyos Ispiritu Santo. Mga ittaw na iran na pabuat iling tan, naangken
danen matuod na kabui daw nabaton man katawwayan na alin ta Dyos.
7 Mga ittaw an na pirmi naan ta iran na isip daw ino makapalipay nang
an para ta iran na kaugalingen, danen an mga kuntra ta Dyos daw dili
man magpasakep naan ta iya na mga sugo. Ta matuod impusibli na danen
an magpasakep tak ula danen sarang na magbuat ta iling tan. 8 Iling an
tan na mga ittaw na iran na liag na magbuat ta malain pasunod danen,
impusibli na danen an makapalipay ta Dyos. 9 Piro, kyo yan a, ula nyo
pasunod inyo na kaugalingen na liag. Pasunod nyo liag an ta Dyos Ispiritu
Santo tenged kanen an naan ki kyo. Daw kino na ula naan ki kanen Dyos
Ispiritu Santo na papangako Cristo na mag-ubay ki kiten na mga gatuo,
kanen an dili iya Cristo. 10 Piro kyo an, tenged Cristo naan ki kyo, bisan
mapatay kaw na lawa nyo malunot tenged iling tan silot ta ate na sala,
naan man gyapon ki kyo kabui na ula katapusan na paatag ta Dyos Ispiritu
Santo tak pabuat kaw ta Dyos na matareng. 11 Tenged Dyos Ispiritu Santo
naan ki kyo, bannawen kaw ta Dyos. Iling tan buaten ta Dyos tak kanen
na gabannaw ki Jesu-Cristo, magbannaw man ta inyo na mga lawa paagi
ta Dyos Ispiritu Santo na naan ki kyo aged mabui kaw isab.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Gani, mga utod ko, dapat gid na ate an na sunuron liag ta Dyos,
dili ate na kaugalingen na liag 13 tenged daw inyo an na sunuron inyo
na kaugalingen na liag, impusibli na maluwas kaw alin ta silot na ula
katapusan. Piro, daw paagi ta tabang ta Dyos Ispiritu Santo dilian ta en
ate na mga buat na alin ta ate na kaugalingen na liag na kuntra ta liag ta
Dyos, may kabui ki na ula katapusan.
14 Tanan na mga ittaw na gatuman ta Dyos Ispiritu Santo, danen an
mga bata ta Dyos. 15 Dyos Ispiritu Santo an paatag ki kiten dili para
madlek ki pa gyapon naan ta Dyos paryo ta adlek ta isya na suguon
naan ta iya na amo. Paatag Dyos Ispiritu Santo an ki kiten para imuon
ki din na mga bata ta Dyos. Tenged naan en kanen ki kiten, pwidi ta en
umawen Dyos an, "Amay ko!" 16 Dyos Ispiritu Santo mismo gapamatuod
naan ta ate na tagipusuon na kiten i mga bata ta Dyos. 17 Tenged mga
bata ki ta Dyos, mabaton ta daw ino na pribiliyo na patagana din para
ta iya na mga bata daw mabaton ta man daw ino nabaton Cristo. Isya
pa, mabot adlaw na ilabet ki man ta datas na katengdanan na iya Cristo.
Piro, daw liag ta na kiten may datas na katengdanan duma ki Cristo,
kinanglan na mabaton ta mga buaten kuntra ki kiten tenged ta ate na
pagsunod ki kanen na yon man paryo na kiten i duma ki kanen na
naagian din mga buat kuntra ki kanen.

Kaayaran Na Patagana Ta Dyos Para Ta Mga Ittaw Na Pakabig Din Na Iya Na Mga Bata

18 Daw ino man na mga malain na buat kuntra ki kiten na naagian ta
anduni, para ki yaken sise nang daw ikumparar ta bakod ta na kalipay
naan ta adlaw na ipakita ta Dyos ki kiten datas an na katengdanan na
iatag din naan ta iya na mga bata. 19 Tanan na mga pabuat ta Dyos paryo
na danen galangkag na ipakita din daw kino matuod na mga bata din.
20 Galangkag danen tak maskin danen an naan pa ta dalem ta iya na
sumpa na dili danen maimo na tumanen pagbeet din ta iya na pagbuat
ki danen, may paglaem pa na mabot adlaw na malibri danen an alin ta
sumpa. Na pasintinsyaan ta Dyos una na mga ittaw anay pa sa tenged
ta sala, naumid man tanan na mga pabuat din naan ta kalibutan daw
kalangitan. Tanan pasumpa dili tenged ta iran na liag. Pasumpa tanan
tenged ta liag ta Dyos. Piro, pasumpa din danen an na may paglaem 21 na
mabot adlaw na danen an malibri alin ta kamatayen na dili en danen
an malunot o masamad, daw bag-uon din man danen an na duma ta
iya na mga bata. 22 Nlaman ta na asta anduni na ula pa natabo iran na
patagaran, danen tanan nakulian gid na paryo ta bai ta iya na pagbata.
23 Dili nang mga pabuat ta Dyos kabatyag ta iling tan, kiten i man na
kabaton en ta Dyos Ispiritu Santo na bilang una na atag alin ta Dyos,
sikad gid ate na paglangkag ta adlaw na iatag ta Dyos ki kiten tanan ya

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na kaayaran na patagana din para ta mga pakabig din na iya na mga bata
na yon man ate na lawa bag-uon din. 24 Sikad gid ate na paglangkag tak
na naluwas ki, nlaman ta na iling tan ate na palaeman na tanan bag-
uon ta Dyos. Daw natuman en palaeman ya, simpri dili en kinanglan
na maglaem ki pa tak ula bisan kino galaem pa para ta natuman ya
en! 25 Daw ate na palaeman ula pa natuman, magpadayon ki nang ta
paglangkag.

26 Ta mga kabellay na naagian ta, ate na mga palaeman bakod na
tabang aged magpadayon ki ta paglangkag. Iling man tan Dyos Ispiritu
Santo tak daw galuya ate na pagtuo, kanen an bakod na tabang ki kiten.
Kaysan dili ta mlaman daw ino ipangamuyo ta, piro Dyos Ispiritu Santo
an, kanen mismo gapakiluoy gid para ki kiten ta mga pakiluoy na dili ta
maambal. 27 Dyos an, kanen nalam daw ino naan ta ate na tagipusuon
daw nlaman din man daw ino ipakiluoy ta Dyos Ispiritu Santo tenged
pirmi sunod ta liag ta Dyos mga pakiluoy an ta Dyos Ispiritu Santo para
ta mga ittaw na iya ta Dyos. 28 Nlaman ta na bisan ino pa ate na maagian,
tanan buaten ta Dyos para ta kayaran ta mga gagugma ki kanen na
yon man mga papili din sunod ta iya na plano. 29 Bag-o pabuat ta Dyos
kalibutan i, nlaman din daan daw kino magtuo ki kanen. Naplano din
man en na bag-uon din mga magtuo an para danen an magparyo ki Jesus
na iya na Bata aged Jesus an paryo panganay ta mga gatuo na yon man
mga pakabig din na iya na mga bata. 30 Daw kino na naan daan ta plano
din na bag-uon na magparyo ki Jesus, gabot adlaw na pabetang din naan
ta iran na isip na magtuo ki kanen. Daw kino gatuo ki kanen, pabuat din
na matareng. Daw kino na pabuat din na matareng, sigurado na ipalabet
din man ta datas na katengdanan na iya Cristo.

Gugma Ta Dyos Ki Kiten

31 Ino maambal ta parti ta tanan ya na nasambit ko? Nlaman ta gid
na tenged buaten ta Dyos tanan para ta ate na kayaran, ula gid may
makapirdi ki kiten. 32 Bisan kaugalingen din na Bata anda kanen an
na intriga din na masintinsyaan ta kamatayen para ki kiten. Tenged
iling tan pabuat din naan ta iya na Bata para ki kiten, impusibli na dili
din man iatag tanan na para ta ate na kayaran. 33 Ula gid en may mag-
akusar kuntra ki kiten naan ta tubangan ta Dyos tenged Dyos gid mismo
gabuat ki kiten na kiten matareng. 34 Kino mag-usgar na mambal naan
ta tubangan ta Dyos na dapat ki sintinsyaan ta silot na ula katapusan?
Ula gid tenged Jesu-Cristo an napatay daw nabannaw daw gamungko
naan tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo na may katengdanan kanen na
gapakiluoy naan ta Dyos para ki kiten.

35 Gani, ula may makapegeng ki Cristo ta iya na paggugma ki kiten
maskin na maagian ta mga gamo, kalised, may kuntra na magpangabot

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ki kiten, letem, kakulian ta pangabui, piligro daw maski may magpatay
ki kiten. 36 Iling tan na mga inagian paryo man ta ambal naan ta sinulat
na pulong ta Dyos na gambal Ari David ki kanen,
"Tenged ta ame na pagtuo ki kaon,
adlaw-adlaw ame na kabui pirmi naan ta piligro.
Paryo kay ta mga karniro na iyawen."[s]
37 Piro maskin iling tan ate na maagian, masarangan ta man gyapon
paagi ta tabang Jesu-Cristo na gagugma ki kiten na paryo na kiten i
subla pa ta mga gadaag ta gira. 38 Gasalig a gid na ula may makapegeng
ta Dyos ta iya na paggugma ki kiten maski ate na kamatayen daw kabui,
maski mga angil daw mga malain na ispiritu, mga natabo anduni daw
mga matabo pa, 39 maski mga may gaem, mga naan ta apaw daw naan
ta dalem ta kalibutan daw maski ino pa na mga nabuat ta Dyos. Ula gid
may makapegeng ta Dyos ta iya na paggugma ki kiten na papakita din
paagi ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo.

Mga Linai Israel

9 1 Liag ko na mlaman nyo na ake i na ambalen matuod gid. Tenged
yaken sakep ki Cristo daw tenged man na Dyos Ispiritu Santo na
naan ki yaken gagiya ta ake na isip, nlaman ko na yi na ambalen dili
bula: 2-3 Sikad gid ake na kasebe daw dili man mapegengan kasakit
an ta ake na tagipusuon tenged ta mga paryo ko na linai Israel[t] na ula
gatuo ki Cristo. Daw pwidi nang, yaken nang en sumpaen ta Dyos na
mabelag ki Cristo para mga paryo ko na linai Israel maluwas alin ta silot
ta Dyos. 4 Kiten na mga linai Israel kabaton ta tama na pribiliyo tenged
kiten mga ittaw na iya na pinili. Pakabig ki ta Dyos na iya na mga bata
daw papakita din man na kanen gid Dyos na gaduma ki kiten. Gabuat
kanen ta mga kasugtanan ki kiten daw paatag din man iya an na mga
sugo paagi ta Mga Sinulat Moises. Natudluan ki en daw ino matuod na
pagsimba ki kanen daw kabaton man ta iya na mga pangako. 5 Ate na
alinan bantog na mga kaapuan na danen Abraham, Isaac daw Jacob
daw naan alin ta ate na kaapuan Cristo an natao. Salamat ta Dyos na
gadumala ta tanan daw kabay pa na dayawen kanen an asta ta ula
katapusan. Amen.
6 Paambal ko i parti ta mga paryo ko na linai Israel na ula gatuo ki
Cristo dili beet ambalen na ula natuman ta Dyos iya na mga pangako
naan ta mga linai Israel tak dili tanan na linai Israel matuod na mga
ittaw na iya ta Dyos. 7 Iling man tan, dili tanan na mga linai Abraham

---

[s] **8:36** Mga Salmo 44:22 [t] **9:2-3** *Mga linai Israel* beet ambalen mga Judio tak mama na ngaran din Israel alinan ta mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pakala na matuod na mga bata din na kabaton ta mga pangako ta Dyos.
Ambal ta Dyos ki Abraham, "Mga linai nang Isaac kalaen ko na imo na
mga linai."[u] 8 Beet ambalen mga pakala na mga bata ta Dyos danen nang
na mga linai Abraham na paagi ki danen natuman pangako ta Dyos ki
kanen. 9 Yi pangako ta Dyos ki kanen, "Ta sunod na taon, ta iling man
ti na timpo, Sara an may bata en na mama."[v] 10 Dili nang nyan, isipen
ta paambal ta Dyos ki Rebeca na sawa ta ate na kaapuan na Isaac parti
ta iran na mga bata na kapid. 11-12 Na ula pa natao kapid ya na danen
Esau daw Jacob daw ula pa man danen an may nabuat na miad o
malain, gambal daan Dyos an ki Rebeca, "Magulang an magsirbi naan ta
mangngod."[w] Paagi ta iya na ambal, papakita din isab na padayon din na
iya an na pagpili ta mga ittaw na kabigen din na iya na mga bata tenged
nang ta iya na plano, dili tenged ta pabuat ta mga ittaw. 13 Naan ta iya na
sinulat na pulong gambal kanen,

"Jacob an palangga ko,
piro Esau an a dili."[x]

14 Basi may mag-insa, "Tenged Jacob an palangga ta Dyos piro Esau an
a dili, beet ambalen taan dili usto buat ya ta Dyos?" Sabat ko na simpri
usto tanan din na buat. 15 Paryo ta iya na ambal ki Moises anay pa sa,

"May kaluoy a naan ta liag ko na kaluuyan
daw gatabang a naan ta liag ko na tabangan."[y]

16 Gani, pabuat ta Dyos sunod nang ta iya na kaluoy, dili sunod ta liag o
pabuat ta mga ittaw. 17 Iling man tan naan ta sinulat na pulong ta Dyos
na kanen an gambal naan ta Paraon na ari ta lugar na Egipto,

"Kaon yan paimo ko na ari para ipakita ko bakod ko na gaem
paagi ta mga pabuat ko ki kaon
aged mabantog a naan ta bilog na kalibutan."[z]

18 Gani, naluoy Dyos an naan ta mga ittaw na liag din kaluuyan daw
papasutil din mga ittaw an na liag din na magsutil.

19 Basi may mag-insa ki yaken, "Daw matuod na pabuat ta Dyos daw
ino liag din na buaten naan ta mga ittaw, man-o tak pasaway din pa
kiten i na ula man ittaw na sarang magkuntra ta iya na liag?" 20 Yi sabat
ko ki kanen na mag-insa ta iling tan: Kino ka gid na magriklamo ta iling
tan naan ta Dyos? Ino, ittaw an na pabuat nang magriklamo naan ta
gabuat ki kanen na ambalen din, "Man-o tak paimo a no na iling ti?"[a]
21 Paryo ta manugbuat ta kuron, daw ino liag din na buaten naan ta isya
na namasa na lunang, may matareng kanen an na buaten din lunang
an na kuron na maalen o baratuon nang. 22 Iling man tan Dyos an. May
matareng kanen an daw liag din na ipakita iya na kagilek daw gaem.

---

[u] **9:7** Genesis 21:12 [v] **9:9** Genesis 18:10, 14 [w] **9:11-12** *Genesis 25:23* [x] **9:13** Malakias 1:2-3
[y] **9:15** Exodo 33:19 [z] **9:17** Exodo 9:16 [a] **9:20** Isaias 29:16, 45:9

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piro bisan iling pa tan, palangkaw din iya na pasinsya naan ta mga ittaw
na dapat sintinsyaan ta silot na ula katapusan 23 aged ipakita din mga
kaayaran na atag din ki kiten na mga kaluuyan daw papili din man daan
na ilabet ta kalipay naan ki kanen. 24 Yon na kiten i na mga ittaw na
papili din dili nang tanan alin ta mga linai Israel, alin ki man ta mga dili
linai Israel. 25 Iling man tan nasulat naan ta libro na Oseas anay pa sa na
Dyos gambal,

"Bisan mga ittaw an na dili ake,
umawen ko na 'ake na mga ittaw'
daw mga ittaw na ta dati ula ko papalangga,
anduni danen an 'ake na mga pinalangga'."[b]
26 "Mga ittaw ya na kan-o i paambalan ko,
'Kyo dili ake na mga ittaw,'
danen umawen na 'mga bata ta bui na Dyos'."[c]

27 Isaias man gambal parti ta mga linai Israel,

"Bisan pa mga linai Israel magtama
na paryo katama ta pantad naan ta baybay,
sise nang ki danen mabilin na maluwas
28 tenged tumanen ta Ginuo Dyos iya na naambal na
iatag din en silot
naan ta mga ittaw ta kalibutan i
na ula gatuo ki kanen
daw dili din man en palugayen."[d]

29 Isaias gambal man,

"Daw kiten na mga linai Israel
ula kaluuyi ta Ginuo Dyos Na Makagagaem
na may mabilin ki kiten na maluwas,
sigurado gid na marwad ki paryo ta mga ittaw
naan ta mga banwa na Sodoma daw Gomora."[e]

30 Tenged anduni mga dili linai Israel pabaton man ta Dyos, ino
maambal ta? Iling ti ake na maambal: Mga ittaw an na dili linai Israel
bisan ula gaprusigir na danen an buaten na matareng, danen an pabuat
din na matareng tenged ta iran na pagtuo ki Cristo. 31 Piro, mga linai
Israel na gaprusigir na buaten na matareng paagi ta iran na pagsunod
ta Mga Sinulat Moises, ula danen naangken iran na pangita. 32 Basi may
mag-insa na man-o na iling tan? Sabat ko na ula danen naangken iran na
pangita tak ula danen gaprusigir na maangken paagi ta pagtuo. Gasalig
danen an ta iran na pagsunod ta Mga Sinulat Moises, piro dapat na gatuo

---

[b] **9:25** Oseas 2:23 [c] **9:26** Oseas 1:10 [d] **9:28** Isaias 10:22-23 [e] **9:29** Isaias 1:9 Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta sikad malain na mga pabuat ta mga gistar naan ta Sodoma anay pa sa daw pagsilot man ta Dyos ki danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nang danen an naan ki Cristo. Tenged na Cristo an pasintinsyaan ta
kamatayen naan ta krus, dili danen mabaton na kanen an manluluwas na
papadala ta Dyos. Tenged Cristo an ula danen nabaton, kanen an paryo
ta bato na nasandaran danen paryo ta ambal ta Dyos naan ta iya na
sinulat na pulong,

33 "Lagen nyo! May papadala a
naan ta syudad Sion.[f]
Paryo kanen ta bato na masandaran
daw paryo man ta unay na bato na tenaan na mga ittaw madagpa.
Piro, bisan kino na magtuo ki kanen,
dili magayyaan tenged ki kanen."[g]

10 1 Mga utod ko ki Cristo, parti ta mga linai Israel na yon man
mga paryo ko na mga Judio gaandem a gid para ki danen daw
gapangamuyo a man ta Dyos na danen an maluwas alin ta iya na silot.
2 Gapamatuod a na danen an gatingwa gid na magtuman ta liag ta Dyos,
piro ula danen naintindii ta usto daw ino makapalipay an ta Dyos. 3 Ula
danen naintindii paagi an na iya ta Dyos na danen an buaten din na
matareng. Gatingwa man gyapon danen an na magsunod ta paagi an na
salig danen na igo aged danen an buaten na matareng. Tenged pasunod
nang danen iran na paagi, ula danen gapasakep ta paagi na iya ta Dyos
na danen an buaten na matareng. 4 Iya an ta Dyos na paagi pagtuo ki
Cristo tak paagi ki Cristo natuman ta Dyos iya na plano na pasugid naan
ta Mga Sinulat Moises. Gani, mga ittaw na magtuo ki Cristo, danen an
buaten din na matareng.

5 Parti ta pagsunod ta mga ittaw ta Mga Sinulat Moises para danen an
buaten na matareng, iling ti naan ta sinulat Moises, "Daw kino gasunod
gid ta tanan na mga sugo na naan ta yi na sinulat, mangabui kanen an
na malipay Dyos an ki kanen tenged ta iya na pagsunod."[h] 6 Piro, parti ta
pagtuo ta mga ittaw aged danen an buaten na matareng, may ambal naan
ta Mga Sinulat Moises na pamatuod na dili bellay para ta mga ittaw na
danen an magtuo. Iling ti nasulat ya: "Dili ka mag-isip na 'Kinanglan may
miling naan ta langit' "[i] na beet ambalen kamangen dya Cristo an daw
dleen di naan ta ebes i para mlaman ta daw ino na paagi na maluwas
ki alin ta silot ta Dyos. Dili igo daw iling tan isip nyo an tak kailing di
en Cristo an aged maluwas ki. 7 Nasulat pa gid, "Dili ka man mag-isip na
'Kinanglan may miling naan ta lugar ta mga patay' "[j] na beet ambalen
kamangen dya Cristo an daw dleen di. Dili igo daw iling tan isip nyo an
tak nabannaw en kanen an. 8 Isipen nyo daw ino pa nasulat an Moises.
Nasulat din iling ti:

---

[f] **9:33** *Jerusalem* paumaw man na *Sion.* [g] **9:33** Isaias 8:14, 28:16 [h] **10:5** Levitico 18:5
[i] **10:6** Deuteronomio 30:12 [j] **10:7** Deuteronomio 30:13

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Mga ambal ta Dyos dili madyo ki kaon
tak naan en ta imo na baba
daw naan man en ta imo na tagipusuon."[k]
"Mga ambal ta Dyos" beet ambalen mga pawali nay ki kyo parti ta
pagtuo ki Cristo. 9 Iling ti pawali nay: Daw iambal no na gapati ka na
Jesus, kanen Ginuo daw terek ta imo na tagipusuon magpati ka na kanen
pabannaw ta Dyos, maluwas ka alin ta silot ta Dyos. 10 Iling tan paagi na
maluwas tenged daw kino na terek ta iya na tagipusuon iya na pagpati
na Jesus an pabannaw, kanen an pabuat ta Dyos na matareng. Daw kino
gambal na kanen an gapati na Jesus an Ginuo, naluwas kanen an. 11 Naan
ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,
"Bisan kino na magtuo ki kanen
dili magayyaan tenged ki kanen."[l]
12 Beet ambalen na pagtratar an ta Ginuo Dyos ta bisan kino na gatuo
paryo nang, mga Judio man daw mga dili-Judio tak ula duma na Ginuo
ta tanan na mga gatuo daw dili, kanen nang daw naan ta tanan na mga
gangayo ta kaluoy ki kanen paatag din mga kaayaran an na subla pa ta
iran na kinanglan. 13 Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,
"Tanan na mga mangayo naan ta Ginuo ta kaluoy na danen an
luwasen din, sigurado gid maluwas."[m]
14 Piro, basi may mambal ta iling ti: Impusibli na mga ittaw mangayo ta
kaluoy naan ta Ginuo na danen an ula gatuo ki kanen daw impusibli man na
danen an magtuo na ula pa danen kamati ta minsai parti ki kanen. Impusibli
na minsai an mamatian danen na ula may magwali ki danen 15 daw impusibli
man na may magwali na ula may papadala Dyos an. May ambal Isaias naan ta
sinulat na pulong ta Dyos, "Bakod gid na kalipay ta mga ittaw daw mabot mga
gasugid an ta miad na balita!"[n] 16 Piro, dili tanan na mga linai Israel gapati ta
miad na balita paryo ta naambal Isaias, "O Ginuo Dyos, paryo ula may gabaton
ta ame na pasugid!"[o] 17 Nlaman ta gid na mga ittaw an gatuo tenged ta iran
na namatian na miad na balita. Nlaman ta man na namatian danen miad na
balita paagi ta pagwali ki danen parti ki Cristo. 18 Piro, basi may mag-insa,
"Ino, ula namatian ta mga linai Israel miad na balita?" Sabat ko na simpri
namatian danen tak naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,
"Iran na minsai namatian naan ta bisan indi nang na lugar
daw iran na mga paambal kalambot naan ta bilog na kalibutan."[p]
19 Basi may mag-insa pa gid, "Ino, ula naintindii ta mga linai Israel
minsai an na iran na namatian?" Sabat ko na naintindian danen, piro
gapabengngel nang danen an paryo ta ambal ta Dyos naan ta sinulat
Moises parti ki danen. Ambal ta Dyos,

---

[k] **10:8** Deuteronomio 30:14 [l] **10:11** Isaias 28:16 [m] **10:13** Joel 2:32 [n] **10:15** Isaias 52:7
[o] **10:16** Isaias 53:1 [p] **10:18** Mga Salmo 19:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Paimunon ta kyo daw pagileken man
paagi ta ake na kaluoy naan ta mga ittaw na dili linai Israel
na papakalain nyo daw pakabig man na mga ittaw na dili
kaintindi."[q]
20 Sikad pa gid prangka Isaias naan ta iya na sinulat na Dyos gambal parti
ta mga ittaw na dili linai Israel,
"Nakita a ta mga ittaw na ula gangita ki yaken.
Papakala ko ake na kaugalingen naan ki danen na ula gausisa
parti ki yaken."[r]
21 Piro, parti ta mga linai Israel gambal Dyos an,
"Bilog na adlaw gatagad a
na marani ki yaken ake an na mga ittaw,
piro sutil danen an
daw dili man miag na magtuman ki yaken."[s]

11 1 Basi may mag-insa, "Tenged mga linai Israel dili miag magtuman
ta Dyos, ino, pasikway din danen an na iya na mga ittaw?" Sabat ko
na simpri dili! Yaken mismo pamatuod na ula din pasikway mga Israelinen.
Yaken i isya na Israelinen na yon man alinan ko na kaapuan Abraham daw
naan man ta dusi na mga mama na bata Israel ake na alinan Benjamin.
2 Ula din pasikway mga ittaw na anay pa sa papili din daan na danen
buaten din na iya na mga ittaw. Sigurado na nlaman nyo isturya naan ta
iya na sinulat na pulong parti ki Elias na Elias ya gariklamo naan ki kanen
tenged ta pabuat ta mga linai Israel. 3 Ambal Elias, "O Ginuo Dyos, papatay
danen imo an na mga manugsugid na prupita daw pasamad mga alaran na
betangan ta mga paalad para ki kaon. Yaken nang en nabilin daw liag a pa
danen na patayen."[t] 4 Piro, sabat ta Dyos ki kanen, "May anen pa na nabilin
na gasirbi ki yaken pitto libo na mama na ula gid gasimba ki Baal."[u] 5 Iling
man tan anduni. May nabilin na pila ki kiten na mga linai Israel na napili
ta Dyos na matuod na mga ittaw din tenged miad gid kanen an. 6 Iya na
pagpili ki kiten dili tenged ta ate na mga buat. Papili ki din tenged kanen
miad gid. Daw iya na pagpili ki kiten pabasi naan ta ate na mga buat paryo
ta isip ta duma na mga ittaw, dili ta maambal na Dyos an miad ki kiten.
7 Gani, dili tanan na mga linai Israel kaangken ta iran na paandem na
danen an buaten ta Dyos na danen matareng. Mga matuod na napili din,
danen kaangken. Piro, duma an a ula kaangken tak papasutil din danen
an. 8 Iling man tan ambal naan ta iya na sinulat na pulong parti ki danen
na papasutil din,

---

[q] **10:19** Deuteronomio 32:21 [r] **10:20** Isaias 65:1 [s] **10:21** Isaias 65:2 [t] **11:3** 1 Mga Ari 19:10, 14
[u] **11:4** 1 Mga Ari 19:18 Ta timpo Elias, isya ta mga dyos-dyusan na pasimba ta mga ittaw pangaranan danen na Baal. Naan ta 1 Mga Ari kapitulo disi-utso daw disi-nuibi pwidi nyo mabasa isturya parti ki Elias daw Baal.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Pabuat ta Dyos na iran na isip
paryo ta isip ta ittaw na gatunuga
na ula kalibutan ta maskin ino.
Asta anduni dili danen kaintindi
tak danen an gapabulag nang daw gapabengngel
tenged iling tan pabuat ta Dyos ki danen."[v]
9 Bisan Ari David gambal naan ta iya na pangamuyo,
"Kabay pa na mabalesan danen an ta malain tenged ta iran na mga buat.
Kabay na paagi ta iran na kumbira na mag-atag ki danen ta kalipay
maabutan danen an ta malain
na danen paryo ta yupan na gulpi nang nasied
daw mga ayep na nakulong naan ta pangdakep ta ayep.
10 Kabay pa na padelemen no iran an na mata
aged danen an dili makakita.
Pabuktuton no danen an ta subla na kabeg-at
na dili en makamang asta ta ula katapusan."[w]
11 Basi may mag-insa pa gid, "Tenged na ula pabaton ta mga linai Israel paagi an na naan ta plano ta Dyos na danen an maluwas, ino, mabelag danen an naan ta Dyos na dili en kabalik?" Sabat ko na padyo nang inta na matabo iling an tan! Pwidi pa danen malik naan ta Dyos. Piro, tenged na ula pabaton, mga ittaw na dili linai Israel naatagan ta Dyos ta upurtunidad na maluwas alin ta iya na silot daw tenged mga dili linai Israel naluwas, mga linai Israel gainggit daw liag man danen na maluwas. 12 Gani, daw iling tan na mga dili linai Israel kabaton ta mga kaayaran alin ta Dyos tenged na ula pabaton ta mga linai Israel paagi an na naan ta plano ta Dyos na danen an maluwas, mas pa gid mga kaayaran na mabaton ta mga ittaw naan ta bilog na kalibutan ta adlaw na mga linai Israel malik naan ta Dyos.
13 Anduni, may iambal a ki kyo na mga dili linai Israel. Papili a ta Dyos na apustol para magsugid ki kyo ta miad na balita. Pakabig ko ake na ubra na impurtanti na katengdanan na paatag ta Dyos ki yaken. 14 Kabay na paagi ta ake na ubra bilang apustol para ki kyo basi pa nang mga paryo ko na linai Israel mag-inggit ki kyo aged duma an ki danen magtuo ki Cristo para maluwas alin ta silot ta Dyos. 15 Na mga linai Israel ula pabaton paagi an na naan ta plano ta Dyos na danen an maluwas, mga dili linai Israel may upurtunidad na marani ki kanen. Ino pa gid taan daw mga linai an Israel malik ki kanen? Daw malik danen an, bakod gid na kalipay na paryo ta may napatay na nabui isab. 16 Daw una na tinapay na naan alin ta namasa na arina paalad naan ta Dyos, paryas na

---

[v] **11:8** Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10 [w] **11:10** Mga Salmo 69:22-23

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naalad man en naan ki kanen tanan na tinapay na naan alin ta yon man
na namasa na arina. Daw gamot ta kaoy paalad naan ta Dyos, paryas na
naalad man en naan ta Dyos tanan na sanga.
17 Kiten na mga linai Israel, paryo ki ta kaoy na olibo na gatubo naan
ta taneman ta olibo daw pautod pila na mga sanga. Kyo na mga dili linai
Israel, paryo kaw ta mga sanga ta lettab nang na kaoy na olibo na gatubo
naan gwa ta taneman ta olibo. Mga sanga an ta lettab na olibo pasugpon
naan ta nauturan na sanga ta kaoy na olibo na naan ta taneman. Beet
ambalen, kyo na mga dili linai Israel, anduni may labet ta mga kaayaran
na iya ta mga linai Israel. 18 Gani, dili kaw magpabugal na mas miad
mga sanga an na pasugpon kaysa ta pasugpunan. Daw magpabugal kaw,
dapat demdemen nyo na dili mga sanga gaatag an ta sustansya naan ta
gamot. Gamot gaatag an ta sustansya naan ta mga sanga. Beet ambalen na
tenged ta mga linai Israel, kyo na mga dili linai Israel may upurtunidad
na marani ta Dyos. 19 Basi gapabugal kaw na mambal, “Mga linai Israel
pasikway ta Dyos aged kami sal-i ki danen na paryo ta mga sanga na
pautod aged duma na mga sanga masugpon.” 20 Sabat ko na matuod ambal
nyo an. Danen an paryo ta nautod na mga sanga tenged ula danen gatuo ki
Cristo daw kyo paryo ta nasugpon na mga sanga tenged gatuo kaw. Piro,
dili kaw mag-ugal. Mag-andam kaw 21 tak daw ula naluoy Dyos an naan
ta mga linai Israel na paryo matuod na mga sanga, dili man maluoy Dyos
an ki kyo na paryo nasugpon nang na mga sanga. 22 Tandaan nyo na Dyos
an sikad gid miad piro nalam man kanen magsilot. Mga linai Israel na ula
gatuman ta iya na liag pasilutan din. Piro, miad gid kanen an ki kyo daw
magpadayon kaw ta pagsalig na kanen an miad ki kyo. Piro, daw dili kaw
magpadayon, silutan kaw din man na paryo kaw ta mga sanga na pautod.
23 Daw mga paryo ko na linai Israel magtuo ki Cristo, paryo danen an ta
sanga na nautod na pasugpon isab tenged Dyos an may gaem ta pagbuat ta
iling tan. 24 Tenged pabaton din kyo yan na mga dili linai Israel na paryo
mga sanga na alin nang ta lettab na kaoy na olibo na pasugpon naan ta
olibo na naan ta taneman, sigurado na liag gid ta Dyos na batunon din
mga linai an Israel na iya gid na mga ittaw na paryo ta matuod na mga
sanga na pautod daw pabalik man naan ta puon na iran na inalinan.
25 Mga utod ko, may papasugid Dyos an anduni parti ta mga linai Israel
na ula din anay papasugid naan ta mga ittaw pugya. Yi papasugid din:
May anen na mga linai Israel na dili magtuo ki Cristo, piro asta nang gid
na makumplito katamaen ta mga dili linai Israel na paplano ta Dyos na
marani ki kanen. Gani, liag ko na mlaman nyo iya na papasugid aged dili
kaw magpabugal na Dyos an mas miad ki kyo kaysa ta mga linai Israel.
26 Na mabot adlaw na kumplito en katamaen ta mga dili linai Israel na
marani ta Dyos, maluwas mga linai an Israel paryo naan ta sinulat na
pulong ta Dyos na kanen gambal,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"May mabot na manluluwas
naan alin ta syudad Sion.[x]
Pabag-o din mga linai Jacob[y]
aged dili en danen magbuat ta kuntra ta ake na liag.
27 Yi ake na kasugtanan ki danen
na mabot adlaw na patawaren ko danen an ta iran na mga sala."[z]
28 Tenged ula pabaton ta mga linai Israel miad an na balita, pakabig
ta Dyos danen an na iya na mga kuntra aged kyo na mga dili linai Israel
may upurtunidad na maluwas. Piro, tenged danen an iya na pinili na
mga ittaw, danen pa man gyapon mga ittaw na papalangga din tenged
ta iya na mga pangako naan ta iran na mga kaapuan anay pa sa. 29 Ula
pabawia ta Dyos mga pribiliyo na paatag din naan ta mga linai Israel
daw ula din man pabawia iya na pagpili ki danen para danen an iya na
mga ittaw. 30 Una pa sa, kyo na mga dili linai Israel ula gatuman ta Dyos,
piro anduni, naan kanen an naluoy ki kyo tenged mga linai Israel an ula
gatuman ki kanen. 31 Iling man tan, anduni mga linai Israel ula gatuman
ki kanen aged mabot adlaw na maluoy man kanen an ki danen paryo na
kanen an naluoy ki kyo. 32 Iling tan pabuat ta Dyos tenged tanan na mga
ittaw paryo padilian ta Dyos na danen an paulipen ta sala aged ipakita
din naan ki danen iya an na kaluoy. 33 Makatingala gid kaluoy an ta Dyos
ki kiten! Iya na alam daw iya na pag-intindi dili mabot ta ate na isip.
Impusibli na maintindian ta iya na mga buat daw plano!
34 "Ula may nalam
daw ino naan ta isip ta Ginuo Dyos
daw ula man may pwidi maglaygay ki kanen
daw ino dapat din na buaten."[a]
35 "Ula ittaw na may anen sarang na iatag ki kanen
na tenged ta paatag ya ta ittaw ki kanen,
kabigen kanen an na may utang naan ta ittaw na gaatag."[b]
36 Kanen gabuat ta tanan daw kanen gadumala ta tanan daw tanan
pabuat din aged kanen an dayawen. Kabay na kanen nang gid dayawen
ta ula katapusan! Amen.

Bag-o Na Batasan Ta Mga Ittaw Na Gatuo

12 1 Gani, mga utod ko, tenged ta bakod na kaluoy ta Dyos ki kiten,
gapakiluoy a na iatag nyo inyo an na kaugalingen ki kanen
bilang bui na alad na para nang gid ki kanen na makapalipay man ki
kanen. Iling an tan na buat matuod na pagsirbi naan ta Dyos. 2 Dili kaw

---

[x] **11:26** *Jerusalem* paumaw man na *Sion.* [y] **11:26** *Mga linai Jacob* beet ambalen *mga linai Israel* tak Israel paumaw man na Jacob. [z] **11:27** Isaias 59:20-21, 27:9; Jeremias 31:33-34
[a] **11:34** Isaias 40:13 [b] **11:35** Job 35:7, 41:11

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

en magsunod ta pamatasan na igo ta isip ta mga ittaw na ula gapati ta
Dyos. Magpasakep kaw naan ta Dyos aged bag-uon din inyo na isip para
kyo yan mga bag-o en na mga ittaw na gasunod ta pamatasan na igo
ta mga gapati ta Dyos. Daw iling tan na magpasakep kaw, mlaman nyo
daw ino iya na liag na buaten nyo na yon man mga buat na miad daw
makapalipay man ki kanen daw igo gid.
3 Tenged ta katengdanan na paatag ta Dyos ki yaken, yi maambal
ko ki kyo: Dili kaw mag-isip parti ta inyo na kaugalingen subla pa ta
daw ino gid matuod an. Isipen nyo gid ta usto daw ino mga abilidad na
paatag ta Dyos naan ta kada isya ki kyo na inyo na pag-isip sunod ta
isip na igo ta mga gatuo. 4 Paryo ta ate na lawa na isya nang piro tama
na mga parti daw kada parti may iya gid na ubra, 5 iling man tan kiten
i na mga gatuo ki Cristo. Tenged kiten i sakep ki kanen, bisan tama ki,
paryo ki na isya nang na lawa daw kiten tanan may labet man ta kada
isya. 6 Kiten i may lain-lain na mga abilidad alin ta Dyos sunod ta liag
din na iatag naan ta kada isya ki kiten. Gani, gamiten ta mga paatag ki
kiten. Daw paatagan ki ta abilidad na magsugid ta kabebet-en ta Dyos,
gamiten ta ate na abilidad sunod ta kamatuuran na alin ta Dyos na ate
na nlaman. 7 Daw paatagan ki ta abilidad ta pagsirbi naan ta mga ittaw
na iya ta Dyos, magsirbi ki. Daw paatagan ki ta abilidad ta pagtudlo
parti ta ambal ta Dyos, magtudlo ki. 8 Daw paatagan ki ta abilidad ta
pagpabiskeg ta pagtuo ta duma, pabiskegen ta pagtuo an ta duma. Daw
paatagan ki ta abilidad ta pag-atag naan ta mga ittaw na gakinanglan,
mag-atag ki na terek ta ate na tagipusuon. Daw paatagan ki ta abilidad
ta pagdumala naan ta mga ittaw, magdumala ki na terek gid ta ate na
nakem. Daw paatagan ki ta abilidad ta pagtabang naan ta mga ittaw na
dapat kaluuyan, magtabang ki na may kalipay.
9 Dapat terek ta inyo na tagipusuon gugma nyo an naan ta duma na
mga ittaw. Dapat dili kaw madayaran ta pagbuat ta malain. Dapat na
magtingwa kaw na pirmi magbuat daw ino miad. 10 Bilang mga mag-
utod ta pagtuo, magpalanggaay kaw. Dapat pirmi kaw alisto na magtaod
ta kada isya. 11 Magsigkat kaw ta inyo na pagsirbi naan ta Ginuo daw
dili man magtamad. Magsirbi kaw ta Ginuo na may kalipay ta nakem.
12 Magkalipay kaw pirmi tenged ta inyo na pagsalig naan ta Dyos parti
ta mga kaayaran na patagana din para ki kyo. Daw maagian nyo mga
kalised, biskegen nyo inyo na nakem aged masarangan nyo. Mangamuyo
kaw pirmi ta Dyos na tabangan kaw din. 13 Magtabang kaw ta inyo na
mga utod ki Cristo ta iran na mga kinanglanen. Daw ula danen dayunan
ta iran na pagpanaw, padayunon nyo danen an naan ta inyo na balay.
14 Mangamuyo kaw ta Dyos na atagan din ta kaayaran mga ittaw an
na gapangabot gid ki kyo tenged ta inyo na pagsunod ki Cristo. Dili
nyo pangamuyuan na danen an sumpaen na silutan. 15 Magkalipay kaw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duma ta mga gakalipay daw mangasebe man duma ta mga gangasebe.
16 Paryuon nyo pagtratar nyo an ta tanan na mga ittaw. Dapat dili kaw
mag-ugal. Dapat malipay kaw na magduma ta mga ittaw na kebes iran na
kaimtangan. Dili kaw mag-isip na mas malam kaw kaysa ta duma.
17 Daw buatan kaw ta duma ta malain, dili nyo balesan ta malain.
Mag-amblig kaw na inyo an na mga buaten matareng ta isip ta mga ittaw
aged ula may maambal na malain parti ki kyo. 18 Asta ta masarangan
nyo, tingwaen nyo gid na miad inyo an na pagdumaay naan ta duma na
mga ittaw. 19 Mga utod ko, dili kaw gid magbales ta malain naan ta mga
nakasala ki kyo. Bay-an nyo nang! Dyos bala magbales ki danen tenged
naan ta iya na sinulat na pulong ambal din, "Yaken bala magbales. Yaken
man bala magsilot daw kino nakasala."[c] 20 Tenged dili dapat na kyo yan
magbales, magbuat kaw ki danen ta miad na iling ti: "Daw nletem imo na
kuntra, tagan no ta pagkaan. Daw nlao kanen an, tagan no ta waig. Daw
iling tan imo na buaten, magayya kanen an ta iya na nabuat ki kaon."[d]
21 Dili kaw magpadala na males ta malain naan ta ittaw na gabuat ta
malain ki kyo. Dapat madala nyo kanen an na dili en magbuat ta malain
paagi ta inyo na pagbuat ta miad ki kanen.

Pagpasakep Naan Ta Mga Manugdumala Ta Gubirno

13 1 Tanan na mga ittaw kinanglan magpasakep naan ta mga
manugdumala ta gubirno tenged ula uturidad na magdumala
daw dili alin ta Dyos daw mga manugdumala an paatagan ta Dyos ta
iran na katengdanan. 2 Gani, daw kino gakuntra ta mga manugdumala
ta gubirno, gakuntra man ta Dyos na gaatag ki danen ta iran na
uturidad daw mga gakuntra an silutan. 3 Simpri igo nang na mga ittaw
na gabuat ta malain adlek na silutan ta mga manugdumala, piro mga
ittaw na gabuat ta miad ula adlek. Liag nyo na dili kaw madlek ta
mga manugdumala? Magbuat kaw ta miad aged dayawen kaw danen.
4 Danen an mga manugsirbi ta Dyos para ta inyo na kayaran. Piro, daw
magbuat kaw ta malain, dapat madlek kaw ki danen tak may uturidad
danen an ta pagsilot ki kyo. Danen mga manugsirbi ta Dyos daw paagi
ki danen pasilutan ta Dyos daw kino gabuat ta malain. 5 Gani, kinanglan
na magpasakep kaw naan ta mga manugdumala, piro dili para nang na
malikawan nyo silot an ta Dyos na paagi ki danen. Magpasakep kaw ki
danen tenged nlaman nyo na iling tan dapat na buaten.
6 Iling man tan, magbayad kaw man ta buis tak mga manugdumala ta
gubirno mga manugsirbi ta Dyos ta iran na pagtuman ta katengdanan
na magsukot ta buis. 7 Iatag nyo naan ta mga ittaw na may katengdanan
mga dapat iatag na paryo ti: Bayaran nyo daw ino na buis pasukot ki kyo.

---

[c] **12:19** Deuteronomio 32:35 [d] **12:20** Mga Ambalanen 25:21-22

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tauron nyo daw kino na dapat tauron. Dayawen nyo daw kino na dapat dayawen tenged ta iya na pabuat.

Paggugma Naan Ta Kada Isya

8 Dapat ula kaw pirmi utang naan ta bisan kino. Piro, may isya na
paryo utang na pirmi ta paisip na dapat bayaran na yon man dapat ki
maggugmaay naan ta kada isya tak daw gugmaen ta mga paryo ta na
ittaw, gatuman ki ta mga sugo na naan ta Mga Sinulat Moises. 9 Mga sugo
ta Dyos na "Dili ka mag-intra ta bai, dili magpatay, dili manakaw, dili no
pangabuton dili an imo"[e] daw duma pa na mga sugo tanan sakep ta isya
nang gid na sugo na "Gugmaen no duma na mga ittaw paryo ta paggugma
no ta imo na kaugalingen."[f] 10 Daw maggugma ki ta duma na mga ittaw,
dili ki magbuat ta malain ki danen. Gani, daw maggugma ki ta duma,
beet ambalen na tanan na naan ta Mga Sinulat Moises ate na patuman.
11 Impurtanti na iling tan buaten nyo tak nlaman nyo na ta yi na timpo
anduni, dapat inyo na isip alisto paryo ta mga ittaw na bugtaw en tak
uras en na dapat ula en gatunuga pa. Dapat inyo na isip alisto tak kada
adlaw mas pa gid gadani adlaw an na malik Jesu-Cristo kaysa kan-o na
kiten gaumpisa ta pagtuo ki kanen. Naan ta adlaw na kanen an malik,
makumplito tanan na naan ta plano ta Dyos para ta mga naluwas din.
12 Dali nang en matapos yi na timpo anduni ta kalibutan i na katamaan ta
mga ittaw ula gapati ta Dyos tak dali nang en mabot adlaw na malik Jesu-
Cristo. Na malik en Jesu-Cristo, paryo na kilem dali nang en maglambay
daw mag-umpisa man en adlaw an daw dapat mangabui ki na paryo na
ula ki en naan ta delem tak naan en ta pawa. Gani, mga buat ta na malain
dilian ta en na paryo na palubbas ta ate na bayo na tama buling daw
kuntraen ta man Satanas an paagi ta ate na pagsunod ta liag ta Dyos na
paryo na pasuot ta panggira na gamit ta sundalo. 13 Gani, dapat mangabui
ki na ate na batasan igo ta mga gasunod ta liag ta Dyos para ula may
masaway ki kiten. Beet ambalen na dili kaw maglabet ta mga kasadyaan
na naan dya mga ittaw sikad mingaw daw gabuat man ta mga makagayya
na buat. Dili kaw sali ta inem ta makaingaw na inemen. Dili kaw magdulog
ta dili inyo na sawa daw dili kaw man magbuat ta ino pa na malaw-ay. Dili
kaw magbutalay daw mag-imunay. 14 Dapat dili kaw magbuat ta malain na
iling tan. Dapat sunuron nyo batasan Ginuo Jesu-Cristo. Dili nyo en sali ta
isip na inyo nang na kaugalingen na liag masunod nyo.

Pagtratar Naan Ta Mga Gatuo Na Luya Iran Na Pagtuo

14 1 Parti ta mga gatuo ki Cristo na luya iran na pagtuo, batunon
nyo danen an, piro daw iran na isip dili paryo ta inyo na isip, dili

---

[e] **13:9** Exodo 20:13-15, 17; Deuteronomio 5:17-19, 21 [f] **13:9** Levitico 19:18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nyo danen an sali ta diskas. 2 Alimbawa, may utod ki Cristo na gapati
na pabawal ta Dyos na magkaan ta karni daw tenged iling tan iya na
pagpati, ula kanen gakaan ta karni, pakaan din an gulay. Piro, duma an
a gapati na ula pagkaan na pabawal ta Dyos. 3 Mga gatuo an na gakaan
ta maskin ino na pagkaan, dapat dili danen pakebesen mga gatuo an na
ula gakaan ta pagkaan na ta iran na isip pabawal ta Dyos. Mga gatuo
an na naan ta iran na isip may pabawal na pagkaan, dapat dili danen
mag-usgar ta mga gatuo na gakaan ta maskin ino na pagkaan tenged
mga gatuo an na gakaan ta maskin ino pabaton man ta Dyos. 4 Kino ki
gid na mag-usgar ta manugsirbi ta duma? Ginuo nang gid may matareng
na mag-ambal naan ta iya na mga manugsirbi daw iran an na pabuat
miad o malain. Dili kiten may matareng na magbuat ta iling tan. Paagi ta
pagtabang ta Ginuo, iya na mga manugsirbi magtuman daw ino sugo din
ki danen daw kanen an madayaran man ta iran na pabuat.
5 Isya man na alimbawa: Basi isya ta mga utod ki Cristo gapati na
may mga adlaw na mas impurtanti pa kaysa ta duma na mga adlaw,[g]
piro duma an a na mga gatuo, danen an gapati na tanan na mga adlaw
paryo nang. Kada isya ki kiten, dapat isipen din ta usto iya an na patian
parti daw ino miad o malain na buaten aged sigurado kanen ta tanan
din na buaten. 6 Mga ittaw an na may mga adlaw na palabi danen, iling
tan pabuat danen tak liag danen na tenged ta iran na pabuat Ginuo an
dayawen. Iling man tan mga ittaw na gakaan ta karni. Liag danen na
tenged ta iran na pabuat Ginuo an dayawen tak gapasalamat danen an
ta Dyos tenged ta iran na pagkaan. Mga ittaw na ula gakaan ta karni,
iling man tan pabuat danen tak liag danen na tenged ta iran na pabuat
Ginuo Jesus an dayawen. Gapasalamat man danen an ta Dyos tenged ta
iran na pagkaan. 7 Iya ki ta Ginuo. Daw bui ki o mapatay man, dili para
ta ate na kaugalingen. 8 Daw bui ki pa, kabay na paagi ta ate na kabui
Ginuo an dayawen. Daw mapatay ki, kabay na paagi ta ate na kamatayen
Ginuo an dayawen man gyapon. Gani, bisan bui ki o mapatay man, iya
ki man gyapon ta Ginuo. 9 Ginuo Jesu-Cristo an napatay daw nabannaw
aged kanen an Ginuo na gadumala ta mga gatuo, bui man daw patay.
10 Gani kyo yan, dili kaw en mag-usgar ta inyo na mga utod ki Cristo daw
dili nyo man danen an pakebesen. Kiten tanan magtubang naan ta Dyos
aged ukuman din daw ino buat ta na miad daw malain. 11 Iling man tan
nasulat naan ta sinulat na pulong ta Dyos na kanen gambal,

---

[g] **14:5** Na nasulat Pablo “may mga adlaw na mas impurtanti pa kaysa ta duma na mga adlaw”, basi naan ta isip din mga gatuo na Judio na gasunod pa ta kaugalian ta mga Judio na may mga adlaw na impurtanti paryo ta Adlaw Ta Pagpuay, mga adlaw ta pagpwasa daw mga adlaw ta iran na mga pista. Mga gatuo na dili-Judio, ula danen gasunod ta kaugalian ta mga Judio parti ta iling tan na mga adlaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Tanan na mga ittaw magluod ki yaken
daw tanan magdayaw na mag-ako man na yaken gid Dyos.
Tenged yaken i Dyos, sigurado gid ake i na ambal matuman."[h]
12 Gani, sigurado na kada isya ki kiten magtubang naan ta Dyos na
ukuman ki din parti ta ate na mga buat.
13 Tenged tanan ki magtubang naan ta Dyos, dili ki en mag-usgar naan
ta kada isya. Dapat naan gid ta ate na isip na dili ki magbuat ta bisan ino
na kiten tenaan na ate na utod ki Cristo makasala. 14 Tenged yaken sakep
ki Ginuo Jesus, sigurado a na ta pagtan-aw ta Dyos ula pagkaan na "dili-
limpyo" na yon man bawal kan-enen. Piro, daw may ittaw na gapati na
isya na pagkaan bawal, para ki kanen daw kan-enen din, gakaan gid kanen
ta bawal na pagkaan. 15 Daw gasakit beet ta inyo na utod ki Cristo tenged
gakaan kaw ta pagkaan na ta iya na pagpati bawal, ula kaw en gagugma ki
kanen. Tenged Cristo an napatay para man ki kanen, dapat inyo na pakaan
dili tenaan na iya an na pagtuo magluya. 16 Bisan naan ta inyo na isip na
buat nyo an miad piro daw inyo an na buat tenaan na duma an nakasala,
dili nyo nang en buaten. 17 Ta pagdumala ta Dyos ki kiten impurtanti an dili
ate na pagtuman ta mga sunuran parti ta pagkaan daw inemen. Impurtanti
an ta iya na pagdumala ki kiten na buaten ki din na matareng daw miad
man ate na pagdumaay naan ta kada isya daw may kalipay ki man na alin
ta Dyos Ispiritu Santo. 18 Daw kino gasirbi ki Cristo na iling tan iya na
isip parti daw ino impurtanti ta pagdumala ta Dyos ki kiten, makapalipay
kanen ta Dyos daw mga ittaw madayaran man ta iya na pabuat.
19 Gani, tingwaen ta gid na tenged ta ate na pabuat magdayad ate na
pagdumaay naan ta kada isya daw magbiskeg pa gid pagtuo ta kada isya.
20 Dili nyo gubbaen daw ino pabuat ta Dyos naan ta isya na gatuo tenged
nang ta pagkaan na ta iya na isip bawal kan-enen. Tanan na pagkaan
"limpyo" daw pwidi man makaan. Piro, dili igo na magkaan kaw ta bisan
ino daw yon nang man tenaan na duma nyo an makasala. 21 Miad pa daw
dili kaw nang en maan ta karni daw mag-inem man ta bino daw yon
nang man tenaan na makasala inyo an na utod ki Cristo.
22 Gani, daw inyo na papatian dili paryo ta papatian ta duma na mga
gatuo parti daw ino miad o dili miad na buaten, dapat kyo nang gid
daw Dyos nalam. May kalipay mga ittaw an na ula gabasol ta iran na
kaugalingen na sala iran an na nabuat na ta iran na pagpati igo. 23 Piro,
mga ittaw na gadua-dua parti ta iran na pagkaan daw bawal o dili, dapat
dili danen kan-enen tak daw kan-enen danen, nakasala danen an naan ta
pagtan-aw ta Dyos tenged gakaan danen na kuntra ta iran na papatian.
Daw ino pabuat ta mga ittaw na kuntra ta iran na papatian, iran na buat
sala.

---

[h] **14:11** Isaias 45:23

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15 1 Kiten na mga lig-en ta pagtuo dapat ta langkawen ate na isip
daw tabangan ta man mga ittaw na luya iran na pagtuo na dili
sigurado pa daw ino iran na miad na buaten. Bisan ino pabuat ta, dapat
dili para nang ta ate na kaugalingen na kalipay. 2 Dapat daw ino ate na
pabuat para man na madayaran ate an na mga utod ki Cristo tak iling tan
na buat para ta iran na kayaran aged mapalig-en iran na pagtuo. 3 Bisan
Cristo an, ula kanen gaisip ta iya nang na kaugalingen paryo ta ambal
naan ta sinulat na pulong ta Dyos na may gambal naan ta Dyos ta iling ti:

"Na kaon painsulto danen,
yaken iran na painsulto."[i]

4 Tanan na nasulat anay pa sa naan ta sinulat na pulong ta Dyos pasulat
para itudlo ki kiten aged magsalig ki gid ta Dyos na tumanen din iya na
mga pangako. Yi tenaan na magsalig ki gid ta Dyos: Paagi ta mga patudlo
ki kiten gabiskeg ate na nakem para masarangan ta bisan ino ate na
maagian daw ate man na pagtuo galig-en. 5 Dyos gid gaatag an ta biskeg
na nakem para masarangan ta maskin ino ate na maagian daw gatabang
man ki kiten na ate na pagtuo maglig-en. Kabay na tabangan kaw din
na mag-isya kaw ta nakem na igo ta mga gasunod ki Jesu-Cristo 6 aged
mag-isya kaw ta pagdayaw ki kanen na Dyos daw Amay ta ate na Ginuo
Jesu-Cristo.

7 Gani, batunon nyo kada isya paryo na pabaton kaw Cristo. Daw iling
tan buaten nyo, Dyos an dayawen. 8 Sugiran ta kyo na Cristo an giling di
ta kalibutan i bilang manugsirbi ta mga Judio aged ipakita din na Dyos
an masaligan daw paagi ki kanen gatuman man Dyos an ta iya na mga
pangako naan ta iran na kaapuan anay pa sa. 9 Isya pa, Cristo an giling di
aged mga dili-Judio magdayaw ta Dyos tenged ta iya na kaluoy ki danen.
Iling man tan ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos parti ki danen,

"O Ginuo,
dayawen ko kaon yan naan ta mga dili-Judio
parti ta imo na kaluoy ki yaken
daw magkanta a man ta pagdayaw ki kaon."[j]

10 Nasulat man parti ki danen,

"Kyo na mga dili-Judio, magkalipay kaw
duma ta mga ittaw na iya ta Dyos."[k]

11 Nasulat pa gid,

"Tanan kaw na mga dili-Judio
dayawen nyo Ginuo Dyos an!
Kyo tanan magkanta
ta pagdayaw ki kanen."[l]

---

[i] **15:3** Mga Salmo 69:9 [j] **15:9** 2 Samuel 22:50; Mga Salmo 18:49 [k] **15:10** Deuteronomio 32:43
[l] **15:11** Mga Salmo 117:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Ambal man Isaias,
"Alin ta mga linai Jesse
may mag-abot na magdumala
ta mga dili-Judio.
Naan ki kanen iran na paglaem."[m]
13 Kabay na Dyos na alinan ta ate na paglaem mag-atag ki kyo ta bakod
na kalipay daw katawwayan tenged ta inyo na pagtuo ki kanen. Kabay
man na magdugang pa gid inyo na paglaem ki kanen paagi ta kasarangan
na alin ta Dyos Ispiritu Santo.

Tuyo Pablo Ta Pagsulat

14 Mga utod ko, sigurado a gid na miad kaw na mga ittaw daw tama
man en inyo na nlaman parti ta ate na pagtuo daw sarang kaw man en
magtudlo ta kada isya. 15 Piro, naan ta pila na mga parti ta sulat ko i
prangka a gid ki kyo aged dili kaw malipat ta ake na tudlo ki kyo. Iling
tan paglaygay ko ki kyo tenged ta katengdanan na paatag ta Dyos ki
yaken 16 na yaken manugsirbi ki Jesu-Cristo para ta mga dili-Judio. Ta
pagtuman ko ta ake na katengdanan paryo a ta isya na pari tak gasugid
a ta miad na balita na alin ta Dyos aged may mga dili-Judio na magtuo
ki Cristo daw kabigen man danen an na mga alad na padala ko para ta
Dyos. Danen alad na makapalipay ki kanen tenged pabuat danen an na
iya gid na mga ittaw paagi ta Dyos Ispiritu Santo.
17 Tenged sakep a ki Jesu-Cristo, ake na pabugal mga nabuat ko
ta ake na pagsirbi ta Dyos. 18 Ula a duma na ipabugal daw dili, mga
nabuat an Cristo paagi ki yaken na mga dili-Judio gasunod en naan ta
Dyos tenged ta ake na pagwali daw ake man na mga nabuat na naan a
pa ki danen 19 daw tenged man ta mga katingalaan na pabuat ko paagi
ta gaem ta Dyos Ispiritu Santo. Nalibot ko tanan na mga lugar alin ta
Jerusalem asta ta Ilirico ta pagsugid ta miad na balita parti ki Cristo.
20 Tuyo ko gid na magsugid a ta miad na balita naan ta mga lugar na
mga ittaw ula pa gid kamati parti ki Cristo. Dili ko liag na magwali
a naan ta mga lugar na mga ittaw dya nawalian en ta duma tenged
daw iling tan ake na ubra, papadayon ko nang ubra na naumpisaan ta
duma na paryo gapatindeg a ta balay naan ta pundasyon na pabuat ta
duma. 21 Ake na pagwali paryo ta ambal naan ta sinulat na pulong ta
Dyos,
"Mga ittaw na ula pa nasugiri parti ki kanen,
makala danen kanen an.
Mga ittaw na ula kamati parti ki kanen,
maintindian danen parti an ki kanen."[n]

---

[m] **15:12** Isaias 11:10 [n] **15:21** Isaias 52:15

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Plano Pablo Na Magbisita Ta Mga Gatuo Naan Ta Roma

22 Ula a pa gid giling unsan ki kyo tenged ta ake na ubra ta pagwali
naan ta duma na mga lugar. 23 Piro anduni, tenged natapos ko en ake
na ubra naan ta mga lugar na ake na nailingan daw tenged man na pila
en na mga taon na andem ko na miling a dyan ki kyo, 24 basi magkitaay
ki en. Plano ko na mapit anay dyan bag-o a miling ta lugar na Espania.
Liag ko anay na magbisita ki kyo bisan lipo nang na timpo. Kabay na
daw matapos ake na pagbisita ki kyo, matabangan a nyo ta pagpadayon
ta ake na pagbyai na miling ta Espania. 25 Piro anduni, miling a anay ta
Jerusalem tak may atag a na tabang para ta mga ittaw na naan dya na
iya ta Dyos. 26 Mga dili-Judio naan ta Macedonia daw Acaya na gatuo ki
Cristo gatipon ta kwarta para tabang ta mga imol naan ta Jerusalem na
mga ittaw na iya ta Dyos. 27 Liag danen na magtabang daw dapat nang
man na magtabang danen an tak bakod iran na kabalaslan naan ta mga
Judio na gatuo tak namatian danen miad na balita daw kabaton man ta
mga kaayaran na alin ta Dyos paagi ta mga Judio na gatuo. Gani, mga
dili-Judio na gatuo dapat man na magtabang ta mga Judio na gatuo
ta iran na kinanglanen. 28 Daw madala ko en kwarta an daw matapos
intriga naan ta mga gatuo naan ta Jerusalem, mapit a anay unsan ki kyo
bag-o a miling ta Espania. 29 Nlaman ko na daw maduma ta kyo, ate gid
na mabaton tama gid na kaayaran na alin ki Cristo.
30 Mga utod ko, tenged kiten sakep ta ate na Ginuo Jesu-Cristo daw
tenged man ta ate na pagpalanggaay ta kada isya paagi ta Dyos Ispiritu
Santo, gapangabay a na tabangan a nyo ta pagpangamuyo naan ta Dyos
para ki yaken. 31 Pangamuyuan nyo gid na dili a mabuatan ta malain
ta mga ittaw naan ta Judea na ula gatuo ki Cristo. Pangamuyuan nyo
man na malipay mga gatuo an naan ta Jerusalem ta pagbaton danen ta
tabang na padala ko para ki danen. 32 Iling tan ipangamuyo nyo aged
daw pagbeet ta Dyos, makailing a dayon ki kyo na may kalipay para
makapuay a na duma ki kyo. 33 Anduni, kabay pa na kyo tanan ubayan
gid pirmi ta Dyos na gaatag ta katawwayan ta ate na kabui. Amen.

Pagpangamusta Pablo Ta Iya Na Mga Arey

16 1 Anduni, liag ko na ipakala ki kyo Febe na ate na utod ki Cristo.
Kanen isya ta mga gapanguna na may katengdanan ta pag-
asikaso ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta Cencrea. 2 Gani, kyo na
mga gatuo ki Cristo, batunon nyo kanen an na isya ta mga ittaw ta Dyos
na gasirbi para ki Ginuo Jesu-Cristo. Tabangan nyo kanen an daw ino iya
na ipangabay ki kyo para ta iya na mga kinanglanen tak tama man iya na
mga natabangan. Yaken man isya na natabangan din. 3 Ipakamusta a nyo
ki danen Priscila daw Aquila. Danen an ate na mga utod ki Jesu-Cristo na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gatabang ki yaken ta ake na ubra 4 daw iran na kabui nabetang kan-o ta
piligro tenged ki yaken. Yon na bakod ake na pasalamat ki danen. Piro,
dili nang yaken gapasalamat ki danen, tanan na mga dili-Judio na mga
gatuo gapasalamat man. 5 Ipakamusta a nyo man naan ta tanan na mga
gatuo na gatipon-tipon naan ta iran Aquila. Ipakamusta a nyo man ta
palangga ko na arey na Epeneto. Kanen una na gatuo ki Cristo naan ta
prubinsya Asia. 6 Ipakamusta a nyo man ki Maria.[o] Kanen gapangabellay
ta miad para ki kyo. 7 Ipakamusta a nyo man ta ake na mga paryo na
Judio na danen Andronico daw Junia. Danen duma ko na napriso daw
nakala man ta mga apustulis Cristo. Danen una pa ki yaken na gatuo ki
Cristo. 8 Ipakamusta a nyo man ki Ampliato. Kanen palangga ko man na
utod ki Ginuo Jesu-Cristo. 9 Ipakamusta a nyo man ki Urbano na gatabang
ki kiten ta ate na ubra ta pagsirbi ki Cristo. Ipakamusta a nyo man ta
palangga ko na arey Staquis. 10 Ipakamusta a nyo man ki Apeles. Bisan
tama na kabellay naagian din, gapadayon pa man gyapon na gatuo ki
Cristo. Ipakamusta a nyo man ta pamilya Aristobulo. 11 Ipakamusta a nyo
naan ta ake na paryo na Judio na Herodion daw pamilya man Narciso na
mga gatuo man ta Ginuo. 12 Ipakamusta a nyo man ki Trifena daw Trifosa
na mga gasirbi man ta Ginuo. Ipakamusta a nyo man ta ake na palangga
na arey Persida na gapangabellay man gid ta iya na pagsirbi ta Ginuo.
13 Ipakamusta a nyo man ki Rufo na bantog na manugsirbi ta Ginuo daw
ipakamusta a nyo man naan ta inay din na gatratar ki yaken na paryo a
gid iya na bata. 14 Ipakamusta a nyo man ki danen Asincrito, Flegonte,
Hermes, Patrobas, Hermas daw ta tanan na mga utod ki Cristo na iran
na duma. 15 Ipakamusta a nyo man ki danen Filologo, Julia, Nereo daw
iya na utod na bai, daw ki Olimpas man daw ta tanan na mga ittaw na
iya ta Dyos na iran na duma. 16 Magkamustanay kaw man ta kada isya na
papakita nyo inyo na pagpalangga bilang mag-utod ki Cristo. Tanan na
mga grupo ta mga gatuo ki Cristo unti gapangamusta man ki kyo.

Katapusan Na Laygay Pablo Naan Ta Yi Na Libro

17 Mga utod ko, mag-andam kaw ta mga ittaw na alinan ta pagbelag-
belagay ta mga gatuo daw gatudlo man kuntra ta kamatuuran na patudlo
ko en ki kyo. Likawan nyo danen an. 18 Iling tan na mga ittaw ula gasirbi
ki Cristo na ate na Ginuo. Pasunod danen iran nang na andem. Pagamit
danen mga ambal na dayad matian daw gadayaw-dayaw man danen ta
mga ittaw na dali lukuon aged magpati ta iran na tudlo na kuntra ta
kamatuuran. 19 Nalipay a gid tak nlaman ta tanan inyo na pagtuman ki
Cristo. Liag ko na magbuat kaw pa gid daw ino na miad daw dili kaw
man magbuat ta malain.

---

[o] **16:6** Maria na pasambit naan ta birsikulo sais dili Maria na inay Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Dyos an na gaatag ta katawwayan, kanen magpirdi ki Satanas para
ki kiten na paryo pautaran ta Satanas an. Kabay na mabaton nyo mga
kaayaran na alin ta ate na Ginuo Jesu-Cristo.
21 Timoteo na gatabang ki yaken gapangamusta ki kyo. Gapangamusta
man ki kyo mga paryo ko na Judio na danen Lucio, Jason daw Sosipatro.
22 Yaken Tercio na inyo man na utod ki Ginuo Jesu-Cristo daw gasulat
man ta yi na sulat Pablo, gapangamusta a man ki kyo.[p]
23 Gayo i gapangamusta man ki kyo. Naan a[q] gadayon ta iya na balay
daw naan man di gatipon-tipon mga gatuo an. Erasto na trisuriro ta yi na
syudad daw Cuarto na ate man na utod ki Cristo gapangamusta man ki
kyo. 24 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran na alin ta ate na Ginuo
Jesu-Cristo.[r]
25 Dayawen ta Dyos an na may sarang na magpabiskeg ta inyo na
pagtuo paagi ta inyo na pagpati ta miad na balita parti ki Jesu-Cristo
na pasugid ko. Miad an na balita ula papasugid anay ta Dyos naan ta
mga ittaw alin pa ta una, 26 piro anduni papasugid din en aged tanan
na mga ittaw may upurtunidad na magpati daw magpasakep ki kanen.
Miad na balita na pasugid paryo gid ta nabetang naan ta mga sinulat ta
mga manugsugid ta kabebet-en ta Dyos parti ta iya na plano daw balita
an pasugid anduni tenged Dyos an na ula kaumpisaan daw ula man
katapusan, kanen gasugo na isugid anduni. 27 Kanen an Dyos na kanen
nang gid maalam. Kabay pa na kanen an dayawen asta ta ula katapusan
tenged ta mga pabuat Jesu-Cristo para ki kiten! Amen.

---

[p] **16:22** Tercio an, kanen papasulat Pablo ta yi na sulat na para ta mga taga-Roma. Padikta Pablo ki kanen daw ino isulat din. [q] **16:23** Ambal na *'a'* naan ta birsikulo binti-tris beet ambalen Pablo tak balik isab na Tercio an gasulat daw ino papasulat Pablo ki kanen.
[r] **16:24** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Roma anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo binti-kwattro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Una Na Sulat Pablo Para Ta

Mga Taga-Corinto

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Una Na Corinto

Yi na libro una na sulat na papadala Pablo ta mga ittaw naan ta Corinto na mga gatuo ki Cristo. Corinto an bakod na syudad na kapital ta prubinsya Acaya na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Na Pablo naan ta Corinto, gaumpisa kanen ta iya na pagwali naan ta balay tipunan ta mga Judio. Piro, pila nang kanen adlaw na gawali dya tak tama na mga Judio gakuntra ki kanen. Galin kanen dya daw naan kanen gawali ta balay ta isya na dili-Judio na isya man na gasunod ki Jesus. Iya na balay naan tengnged ta balay tipunan. Katamaan ta mga gatuo naan ta Corinto mga imol, piro may anen man manggaranen na mga gatuo daw isya ki danen trisuriro ta syudad.

Mga gatuo an na naan ta Corinto tama iran na prublima. Iling ti iran na mga prublima: gabelag-belagay danen an, gabuat danen ta makagayya paryo ta pagdulog ta dili iran na sawa, gabutalay danen an daw dili man dayad pagtratar danen ta kada isya. May mga insa man danen an ki Pablo. Iling ti iran na mga insa: Ino igo na batasan na sunuron danen bilang mga gatuo na gistar naan ta Corinto na katamaan ta mga kasimanwa danen gapati ta mga dyos-dyusan. Insa man danen daw ino dapat na buaten daw dapat na dili buaten naan ta pagtipon-tipon ta mga gatuo daw may insa man danen parti ta kabui ta mga gatuo pagtapos ta pagbannaw. Mga prublima danen daw insa pasabat Pablo naan ta yi na libro paagi ta mga tudlo na naan alin ta miad na balita.

Na Pablo naan ta Corinto, gaubra kanen ta mga turda na pabuat na balay daw pabligya din aged masupurtaan iya na mga kinanglanen. Naan ta *Mga Binuatan18:3* pwidi nyo mabasa na iling tan iya na ubra ta pagsupurta ta iya na kaugalingen daw naan ta *Mga Binuatan 18:1-11* pwidi nyo mabasa parti ta pag-umpisa din ta iya na ubra naan ta Corinto na kanen an gasugid ta miad na balita na mga ittaw an na magtuo ki Jesu-Cristo maluwas alin ta silot ta iran na mga sala.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Una Na Corinto

1. Pagpangamusta Pablo daw pangamuyo (1:1-9)
2. Pag-andem Pablo na mga gatuo naan ta Corinto mag-isya ta isip daw nakem (1:10 - 4:21)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3. Mga prublima parti ta pagtratar ta mga gatuo naan ta kada isya (5:1 - 7:40)
4. Pagpaandam Pablo parti ta pagsirbi naan ta mga dyos-dyusan (8:1 - 11:1)
5. Paglaygay Pablo daw ino dapat daw dili dapat na buaten ta mga gatuo daw naan danen ta iran na pagtipon-tipon (11:2 - 14:40)
6. Ambal Pablo parti ta pagbannaw (15:1-58)
7. Ambal Pablo parti ta kwarta na tabang alin ta mga gatuo para ta mga imol naan ta Jerusalem (16:1-4)
8. Plano Pablo ta iya na pagbyai (16:5-12)
9. Mga pagpademdem Pablo daw katapusan din na pagpangamusta ta mga ittaw naan ta Corinto (16:13-24)

Pagpangamusta Pablo

1 1 Yaken i Pablo na papili ta Dyos na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo
tenged ta pagbeet ta Dyos. Ake na duma di Sostenes na ate na utod
ki Cristo. 2 Gapangamusta kay ki kyo na mga ittaw na iya ta Dyos na
gatipon-tipon naan dyan ta syudad Corinto. Kyo mga pabuat ta Dyos na
iya gid tenged sakep kaw ki Jesu-Cristo na yon man kyo yan kabaton ta
upurtunidad na paatag ta Dyos na kyo yan buaten din na iya gid na mga
ittaw. Iling man tan pabuat din naan ta tanan na mga ittaw naan ta lain-
lain na mga lugar na ate an na Ginuo Jesu-Cristo iran man na pasimba.
Kiten tanan na mga gatuo isya nang ta Ginuo na ate na pasunod tak
Jesu-Cristo iran na Ginuo daw ate man. 3 Kabay pa na mabaton nyo mga
kaayaran daw katawwayan na alin ta Dyos na ate na Amay daw alin ki
Ginuo Jesu-Cristo.

Pagpasalamat Pablo Naan Ta Dyos

4 Gapasalamat a pirmi ta Dyos tenged ta tanan na paatag din ki kyo
para ta inyo na kayaran tak kyo mga sakep ki Jesu-Cristo. 5 Tenged man
na sakep kaw ki kanen, tama gid na mga abilidad na nabaton nyo en alin
ta Dyos. Naintindian nyo en ta usto kamatuuran parti ta Dyos daw nalam
kaw man en magtudlo daw magwali parti ta yon man na kamatuuran.
6 Paagi ta mga abilidad na nabaton nyo alin ta Dyos, pamatuuran din
na matuod ame na tudlo kan-o ki kyo parti ki Cristo. 7 Tenged ta mga
abilidad na nabaton nyo, naan en ki kyo tanan na kinanglan nyo para
magsirbi ta ate na Ginuo Jesu-Cristo mintras na galangkag kaw ta iya
na pag-abot na kanen an magpakita daw makala ta tanan daw kino gid
kanen an. 8 Palig-enen pirmi ta Dyos inyo an na pagtuo asta ta katapusan
na adlaw aged ula may masaway ki kyo naan ta adlaw na mabot ate an
na Ginuo Jesu-Cristo na mag-ukom ta tanan na mga ittaw. 9 Sigurado

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ki na iling tan pabuat ta Dyos para ki kiten tak kanen an masaligan
na magtuman ta iya na ambal daw kanen mismo gaatag ki kiten ta
upurtunidad na kiten i pirmi may dayad na pagdumaay naan ta iya na
Bata na ate na Ginuo Jesu-Cristo.

Pagpaandam Pablo Parti Ta Pagbelag-belagay

10 Mga utod ko ki Cristo, tenged ta uturidad na paatag ki yaken bilang
apustol Jesu-Cristo na ate na Ginuo, gapangabay a na magkumpurmiay
kaw ta inyo na mga paambal daw dapat na dili kaw man maglalisay
tenged nang na ula gaparyo inyo na isip. Dapat na mag-isya kaw nang
ta isip daw nakem. 11 Iling tan pangabay ko ki kyo na mga utod ko tak
mga ittaw na alin ta iran Cloe gasugid ki yaken na kyo yan galalisay daw
kino sunuron nyo. 12 Beet ambalen ko na may anen ki kyo na gambal na
yaken i iran kon na sunuron, duma an a Apolos, duma ya a Cefas[a] daw
duma pa gid ya Cristo. 13 Dapat na mag-isyaay kaw ta pagsunod ki Cristo,
piro pabuat nyo an gatenga-tenga kaw na paryo lain-lain na Cristo inyo
an na pasunod. Dapat dili kaw mag-ambal na yaken nang sunuron nyo
tak dili yaken nalansang ya naan ta krus para ki kyo. Na gapabautismo
kaw kan-o, dili naan ta ake na ngaran na pamatuod na kyo sakep ki
yaken. Inyo na pagpabautismo naan ta ngaran Cristo pamatuod na kyo
sakep ki kanen. 14 Salamat nang gid ta Dyos tenged darwa nang naan ki
kyo na nabautismuan ko, danen Crispo daw Gayo, 15 tak daw tama taan
ki kyo nabautismuan ko, basi mag-ambal kaw pa na nabautismuan kaw
naan ta ake na ngaran. 16 Ee pla, nademdeman ko na nabautismuan ko
man Estefanas ya daw mga ittaw na naan ta iya na panimalay. Piro, ula
aren en may nademdeman daw kino pa nabautismuan ko naan ki kyo.
17 Nabautismuan ko ya pila nang na mga ittaw tenged pasugo a Cristo dili
para magbautismo ta mga ittaw. Pasugo a din para magsugid ta miad na
balita parti ki kanen. Ta ake na pagsugid ula a gaambal ta dayad nang
matian na mga ambal tak imbis na mga ittaw an mapati ta sugid ko parti
ta kamatayen Cristo naan ta krus para mapatawad iran na mga sala, basi
madayaran nang danen an ta ake na paagi ta pagwali.

Papakita Ta Dyos Na Kanen Maalam Paagi Ta Kamatayen Cristo

18 May mga ittaw na gambal na kabuangan pawali an parti ta
kamatayen Cristo naan ta krus, piro danen mga ittaw na ula naluwas
na yon man sintinsyaan ta silot na ula katapusan. Piro, kiten i a na
naluwas, nlaman ta na daw iwali parti an ta kamatayen Cristo naan ta
krus, ipakita ta Dyos iya na sarang na magluwas ta mga ittaw tak mga
ittaw na gapati ta pawali ya parti ki Cristo paluwas din. 19 Mga ittaw

---

[a] **1:12** *Cefas an* isya man na umaw ki Pedro na isya ta mga apustulis Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an na gambal na danen an maalam daw gambal man na ame na pawali
kabuangan, pabuat ta Dyos ki danen paryo ta ambal din naan ta iya na
sinulat na pulong,
"Mga ittaw an na maalam, iran na alam bawien ko.
Mga ittaw an na sagad, imuon ko na ula pulos iran na abilidad."[b]
20 Daw iling tan buaten ta Dyos, ino maambal ta parti ta alam ta mga
maalam na mga ittaw, ta mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw
ta mga manugdibati ta yi na timpo? Tenged ta pabuat ta Dyos paagi ta
kamatayen Cristo papakita din na kabuangan nang isip ta mga ittaw parti
ta paagi na maluwas danen an alin ta silot ta iran na mga sala. 21 Nlaman
ta na Dyos an maalam gid daw liag din na dili kanen an makala ta mga
ittaw paagi nang ta iran na alam. Piro, liag din na luwasen alin ta silot
na ula katapusan mga ittaw an na gapati ta ame na pawali parti ki Cristo,
bisan pa na ame na pawali kabuangan nang ta isip ta duma na mga ittaw.
22 Katamaan ta mga Judio ula gapati ta pawali nay tak liag danen na
magbuat kay ta mga katingalaan paagi ta gaem na alin ta Dyos aged may
pamatuod parti ta ame na ambal. Katamaan ta mga dili-Judio ula man
gapati tak liag danen na mamati ta wali na ta iran na isip alin ta maalam
na ittaw. 23 Piro, pawali nay man gyapon na mga ittaw an maluwas
alin ta silot ta Dyos tenged Cristo pasintinsyaan ta kamatayen paagi ta
paglansang naan ta krus bisan pa na mga Judio dili magbaton ta ame na
pawali[c] daw mga dili-Judio isip danen na kabuangan nang. 24 Piro, kiten i
na mga kabaton ta upurtunidad na paatag ta Dyos na luwasen ki din alin
ta silot, mga Judio man daw mga dili-Judio, nlaman ta na papakita ta
Dyos na masarangan din daw ino iya na buaten daw papakita din man na
kanen an maalam paagi ta kamatayen Cristo naan ta krus. 25 Maskin isip
ta mga ittaw na kabuangan nang plano ta Dyos na mga ittaw maluwas
tenged ta kamatayen Cristo, ta matuod, napakita pa gid na mas maalam
pa kanen an kaysa ta bisan kino na maalam na ittaw. Maskin isip ta
mga ittaw na pigaw plano ta Dyos na mga ittaw maluwas tenged ta
kamatayen Cristo, ta matuod, napakita pa gid na mas may sarang kanen
an daw ino iya na buaten kaysa ta bisan kino na ittaw. 26 Mga utod ko,
para maintindian nyo daw ino beet ambalen ko, demdemen nyo daw
kino kaw kan-o na ula kaw pa gatuo ki Cristo. Ta pagtan-aw ta mga ittaw
pila nang ki kyo maalam, pila nang na may datas na katengdanan daw
pila nang ki kyo alin ta kala na pamilya. 27 Napili ta Dyos mga ittaw na
dili maalam daw mga ittaw man na ula datas na katengdanan aged mga
ittaw na may datas alam daw may datas na katengdanan mlaman danen

---

[b] **1:19** Isaias 29:14 [c] **1:23** Katamaan ta mga Judio ula gapati ta pawali danen Pablo parti ki Cristo tak ta iran na isip impusibli na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari masintinsyaan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na daw magpili Dyos an ta mga ittaw, dili impurtanti ki kanen iran na
alam daw katengdanan. 28 Napili man ta Dyos mga ittaw na kebes, mga
ula patubaya daw mga pabilang ta duma na ula pulos aged bisan ino na
palabi ta mga ittaw, ipakita din na ula pulos. 29 Tenged napili din mga
ittaw an na iling tan, ula may mapabugal naan ki kanen na danen an
napili tenged danen maalam daw may datas na katengdanan. 30 Iya gid
ta Dyos na buat na kyo yan sakep ki Jesu-Cristo daw paagi ki Cristo
papakita din man na kanen an maalam. Tenged man ki Cristo pabuat ki
din na matareng daw pabuat ki din man na iya gid na mga ittaw na may
sarang na magtuman ta iya na kabebet-en daw palibri ki din man alin ta
pag-ulipen ta sala. 31 Gani, sunuron ta ambal naan ta sinulat na pulong
ta Dyos, "Daw kino magpabugal, dapat ula duma na iya na ipabugal daw
dili, Ginuo nang."[d]

2 1 Mga utod ko, na yaken i giling kan-o ta inyo na lugar aged isugid
plano ta Dyos na anay pa sa ula din anay papasugid parti ki Cristo,
ula a gawali ki kyo ta dayad nang matian paryo ta pagtudlo ta mga ittaw
na dayad mag-ambal daw may datas man na alam. 2 Ula a gawali na
paryo ki danen tak gadisisyon a na daw naan a dyan ki kyo, ula a duma
na iwali ki kyo daw dili, parti nang ki Jesu-Cristo daw parti man ta iya
na kamatayen naan ta krus. 3 Na naan a dyan ki kyo, luya ake na lawa.
Kulbaan a gid tak nlaman ko na daw saligan ko ake nang na abilidad,
basi dili ko matuman katengdanan na paatag ta Dyos ki yaken. 4 Na
gawali a ki kyo, dili paagi ta dayad matian na mga ambal paryo ta ambal
ta mga ittaw na maalam. Piro, nlaman ko na gatuo kaw ki Cristo tak
papakita ta Dyos Ispiritu Santo ki kyo paagi ta iya na gaem na matuod
ake na pawali. 5 Iling tan ake na pagwali aged magtuo kaw ki Cristo
tenged ta gaem ta Dyos, dili tenged ta dayad matian na mga ambal na
alin ta ittaw na maalam.

Alam Na Alin Ta Dyos

6 Bisan ula kay gawali ki kyo paagi ta dayad matian na mga ambal,
gawali kay ta alam na alin ta Dyos naan ta mga ittaw na iran na pagtuo
lig-en. Piro, ame na pawali dili alin ta alam ta mga ittaw na ula gapati ta
Dyos daw dili man alin ta mga manugdumala ta yi na timpo na iran na
pagdumala dili maglugay. 7 Ame na pawali alin ta Dyos tak pawali nay an
iya na plano na ula din anay papasugid pugya naan ta mga ittaw na yon
na plano din na maluwas mga ittaw tenged ta kamatayen Cristo. Anay
pa sa bag-o pabuat ta Dyos kalibutan i, iling tan plano din en daan aged
mabot adlaw na kiten i na mga gatuo magduma ki kanen daw makala ta
man gid kanen an. 8 Piro, mga manugdumala ta yi na timpo ula danen

---

[d] **1:31** Jeremias 9:24

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naintindii plano ta Dyos tak daw naintindian danen, ula danen inta
gapilit na Ginuo ya na makagagaem sintinsyaan ta kamatayen paagi ta
paglansang naan ta krus. 9 Ula danen naintindian plano ta Dyos paryo ta
ambal naan ta iya na sinulat na pulong,

"Ula nakita ta mga ittaw, ula man danen namatian daw ula man
naisip
mga kaayaran an na patagana ta Dyos para ta mga ittaw na
gagugma ki kanen."[e]

10 Piro, paagi ta Dyos Ispiritu Santo, pasaysay ta Dyos iya na plano naan
ki kiten.

Tanan pausisa ta Dyos Ispiritu Santo daw nlaman din bisan dalem na
isip ta Dyos. 11 Kiten na mga ittaw, ula ki nalam daw ino naan ta isip ta
isya na ittaw tak kanen nang nalam. Iling man tan parti ta Dyos. Dyos
Ispiritu Santo, kanen nang nalam daw ino naan ta isip ta Dyos. 12 Piro,
kiten i na mga gatuo, ate na isip dili paryo ta isip ta mga ittaw na ula
gapati ta Dyos tak naan ki kiten Dyos Ispiritu Santo na paatag ta Dyos
aged maintindian ta gid iya na plano na sikad dayad para ki kiten.
13 Gani, ame an na pawali dili alin ta tudlo ta mga ittaw. Ame na pawali
alin gid ta tudlo ta Dyos Ispiritu Santo daw pasaysay nay kamatuuran an
parti ta Dyos paagi ta mga tudlo na alin ta Dyos Ispiritu Santo. 14 Piro,
mga ittaw na ula ki danen Dyos Ispiritu Santo dili magbaton ta tudlo
na alin ki kanen tak para ki danen kabuangan nang. Dili man danen
maintindian daw ino beet ambalen ta iya na tudlo tak iya na tudlo
maintindian nang paagi ta iya na tabang. 15 Daw kino na ittaw na naan
ki kanen Dyos Ispiritu Santo, may sarang kanen an na mag-isip daw
mag-intindi gid daw ino beet ambalen ta tanan na tudlo na alin ta Dyos
Ispiritu Santo. Piro, mga ittaw an na ula naan ki danen Dyos Ispiritu
Santo, ula danen sarang na mag-ambal ki kanen daw iya na buat miad o
malain. 16 Iling man tan ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos,

"Ula may nalam daw ino naan ta isip ta Ginuo!
Ula man may pwidi maglaygay ki kanen!"[f]

Piro kiten i, nlaman ta daw ino naan ta isip Cristo tenged Dyos Ispiritu
Santo naan ki kiten.

Ambal Pablo Parti Ta Mga Gatudlo Ta Mga Taga-Corinto

3 1 Mga utod ko, na naan a pa dyan kan-o ki kyo, ake na tudlo dili
paryo ta patudlo ko naan ta mga gatuo na gasunod ta liag ta Dyos
Ispiritu Santo na naan ki danen. Ake na tudlo ki kyo paryo ta patudlo
ko naan ta mga gatuo na gasunod pa ta iran na kaugalingen na liag.
Iling tan ake na tudlo ki kyo tak kyo paryo pa ta mga bag-o nang

---

[e] **2:9** Isaias 64:4 [f] **2:16** Isaias 40:13

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gatuo ki Cristo. 2 Gatudlo a ki kyo ta dili bellay intindien tak dili nyo
pa masarangan na maintindian tudlo na para ta mga ittaw na gasunod
ta liag ta Dyos Ispiritu Santo. Paryo kaw ta mga bata na bag-o nang
natao na kinanglan na gatas nang ipainem ki danen tak ula pa danen
gakaan ta kan-en. Bisan anduni dili nyo pa man gyapon masarangan na
maintindian tudlo an na para ta mga ittaw na gasunod ta liag ta Dyos
Ispiritu Santo 3 tak gasunod kaw pa ta inyo na kaugalingen na liag.
Nlaman ko na gasunod kaw pa ta inyo na liag tak kyo yan gainggitay
daw gabutalay. Inyo na batasan paryo ta batasan ta mga ittaw na ula ki
danen Dyos Ispiritu Santo an na yon man gasunod danen ta isip na alin
nang ta ittaw parti daw ino dapat buaten. 4 Duma ki kyo gambal, "Yaken
iya Pablo na taga-sunod," daw duma ya a gambal, "Yaken iya Apolos."
Iling tan na ambal nyo pamatuod na paryo kaw ta mga gasunod ta isip
na alin nang ta ittaw.

5 Man-o tak pabutalan kay nyo gid? Kino gid kami i Apolos? Kami i
mga manugsirbi nang ta Dyos na pasugo din aged kamati kaw ta miad
na balita daw magtuo man ki Cristo. Gatuman kay nang ta katengdanan
na paatag ta Ginuo ki kami. 6 Yaken una na gawali ki kyo daw Apolos
an a kanen gapadayon ta pagtudlo ki kyo, piro Dyos nang gapalig-en ta
inyo na pagtuo. Paryo kay ta mga gaubra naan ta taneman na isya an ta
mga gaubra gatanem daw isya an a gabunyag, piro Dyos nang gapatubo
an. 7 Tenged Dyos nang gapatubo ta tanem, kanen an mas impurtanti
kaysa ta mga gatanem daw mga gabunyag. 8 Mga gatanem daw mga
gabunyag isya nang ta tuyo daw kada isya ki danen may batunon man
na suol dipindi ta iran na ubra. 9 Iling man tan kami Apolos tak isya kay
nang ta ubra na duma ta Dyos para ta inyo na kayaran. Kyo paryo ta
taneman na iya ta Dyos na paasikaso nay. Paryo kaw man ta balay na
iya ta Dyos na papatukod din ki kami. 10-11 Yaken i paryo ta sagad na
manugtukod ta balay na gaplastar ta pundasyon ta balay daw duma an a
gapadayon ta pagdapat ta mga sangkap naan ta naubra en na pundasyon.
Daw naplastar en pundasyon an, simpri dili igo na magsampaw pa ta
isya man na pundasyon naan ta naubra en na pundasyon. Beet ambalen
ko na paagi ta abilidad na paatag ta Dyos ki yaken aged matuman ko
ake na katengdanan bilang apustol, yaken una na gasugid ta miad na
balita naan ta inyo na syudad daw gatabang ki kyo na magtuo. Duma an
a gapadayon ta pagtudlo ki kyo. Piro, daw kino na mga manugsirbi ta
Dyos na gapadayon ta pagtudlo ki kyo kinanglan na mag-amblig gid na
iran na itudlo dili kuntra ta patudlo ko kan-o ki kyo. Ake na patudlo ki
kyo parti nang ki Jesu-Cristo daw parti man ta iya na kamatayen naan
ta krus. 12 Daw igo patudlo an ta mga gapadayon ta pagtudlo ki kyo parti
ki Cristo, paryo danen ta mga karpintiro na ta iran na pagdapat ta mga
sangkap naan ta naubra en na pundasyon gagamit ta mga sangkap na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dili masunog paryo ta blawan, pilak daw maalen na bato. Piro, daw dili
igo iran na patudlo, paryo danen ta mga karpintiro na gagamit ta mga
sangkap na maubos nang ta sunog paryo ta kaoy, kugon daw uot. 13 Na
mabot adlaw na Jesus mag-ukom ta mga ittaw daw dayad o dili dayad
iran na ubra, mlaman ta tanan na mga ittaw daw kino gaubra ta dayad
daw kino man gaubra ta dili dayad. Iya na pag-ukom paryo ta pagbuat ta
ittaw na patistingan din mga sangkap paagi ta pagbetang naan ta apoy.
Daw dayad klasi ta sangkap, dili masunog, piro daw dili dayad klasi,
maubos nang ta sunog. 14 Daw kino na gapadayon ta tudlo parti ki Cristo
na iya na ubra paryo ta mga sangkap na natistingan en naan ta apoy
na ula man nasunog daw padapat man ta sagad na karpintiro naan ta
pundasyon, may nabaton kanen an na dayad na bales naan ta adlaw ta
pag-ukom Cristo. 15 Piro, daw kino na iya na ubra paryo ta natistingan na
sangkap na ubos nang ta sunog, dili din mabaton dayad na bales naan ta
adlaw ta pag-ukom Cristo. Maluwas man gyapon kanen an alin ta silot
na ula katapusan, piro paryo kanen an ta ittaw na naluwas alin ta iya na
balay na nasunog na tanan din na pagkabetang ubos ta sunog.

16 Paryo kaw inyo ula nalam na tanan kaw paryo balay na paistaran ta
Dyos! Kyo yan gaisya paagi ta Dyos Ispiritu Santo na naan ki kyo! 17 Gani,
bisan kino na gagubba ta pagdumaay ta mga gatuo paryas pagubba din
Balay Ta Dyos. Maageman din segeng gid na silot na alin ta Dyos tak
Balay Ta Dyos sagrado na para gid ki kanen daw kyo tanan paryo ta
balay an na paistaran din.

18 Dili nyo lukuon inyo na kaugalingen. Daw kino ki kyo gaisip na
maalam kanen an naan ta pagtan-aw ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos,
dapat na lipatan din iya na alam maskin kabigen kanen an na buang-
buang aged mabaton din matuod na alam na alin ta Dyos. 19 Dapat
lipatan din iya na alam tak daw ino na ta isip ta mga ittaw na ula gapati
ta Dyos napakita na danen an maalam, kabuangan nang ta pagtan-aw ta
Dyos. Nlaman nyo na matuod ake na ambal tak naan ta sinulat na pulong
ta Dyos may ambal na iling ti, “Mga ittaw na salig danen na maalam
danen an, iran na alam pagamit ta Dyos kuntra ki danen aged iran na
mga plano dili matuman na paryo danen an nalambing naan ta iran
na sied.”[g] 20 Nasulat man, “Nlaman ta Ginuo Dyos na ula pulos plano ta
mga ittaw na salig danen ta iran na kaugalingen na danen an maalam.”[h]
21 Gani, dili kaw magpabugal daw kino na manugtudlo pasunod nyo tak
tanan paatag ta Dyos para ta inyo na kayaran. 22 Kami Apolos daw Cefas[i]
pasugo ta Dyos ki kyo para ta inyo na kayaran daw tanan man na naan
ta kalibutan para ta inyo na kayaran. Bisan mapatay kaw o bui man,

---

[g] **3:19** Job 5:13 [h] **3:20** Mga Salmo 94:11 [i] **3:22** *Cefas an* isya man na umaw ki Pedro na isya ta mga apustulis Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bisan ino na natabo ki kyo anduni daw matabo pa, tanan para ta inyo na
kayaran. 23 Kyo yan iya Cristo na taga-sunod daw Cristo an iya ta Dyos.
4 1 Gani, kami i na mga manugtudlo dapat kabigen nyo na mga
manugsirbi na iya Cristo daw mga pasaligan man ta Dyos na
magsugid ta miad na balita na ula din anay papasugid ta mga ittaw
pugya. 2 Simpri dapat masaligan kay ta pagtuman ta papabuat ta Dyos ki
kami paryo ta isya na suguon na pasaligan ta iya na amo ta ubra. 3 Para
ki yaken, dili gid impurtanti daw ino isipen nyo daw isipen man ta duma
parti ta ake na ubra daw miad o dili. Yaken mismo, dili ko mambal ta
kaugalingen ko daw ake na ubra para ta Ginuo miad o dili 4 tak Ginuo
nang may matareng na mag-ambal daw yaken i masaligan o dili. Limpyo
ake na kunsinsya parti ta ake na ubra, piro dili beet ambalen ko na ula
a sala tak Ginuo nang nalam ta ake na ubra. 5 Gani, untaten nyo en inyo
na pag-usgar ki kami na mga manugtudlo tak naan ta adlaw na Ginuo an
mabot, kanen mag-ukom daw kami masaligan ta pagtuman ta papabuat
ki kami. Naan ta yon man na adlaw isugid din daw ino naan ta isip ta
mga ittaw daw ino man pabuat danen na ula nlami ta duma. Daw kino
gabuat ta dayad, kanen an dayawen ta Ginuo.

6 Mga utod ko, yaken daw Apolos pagamit ko na alimbawa para ta inyo
na kayaran aged maintindian nyo paagi ki kami daw ino beet ambalen ta
ambalanen na "Dili kaw mag-isip na subla pa ta daw ino naan ta sinulat"
tak nlaman ko na daw maintindian nyo, dili nyo ipabugal isya an na
manugtudlo daw duma an a ipakebes nyo. 7 Kino gambal ki kyo na kyo
yan mas maalam kaysa ta duma daw may matareng man na mag-usgar
ki kami na mga manugtudlo? Di' ba tanan nyo na alam daw abilidad alin
ta Dyos, dili alin ta inyo na kaugalingen? Tenged inyo na alam daw mga
abilidad alin ta Dyos, man-o tak papabugal nyo pa inyo na mga abilidad
na paryo alin ta inyo nang na kaugalingen?

8 Salig nyo na nlaman nyo en tanan na mga tudlo na alin ta Dyos daw
nabaton nyo man en tanan na mga kaayaran na alin ki kanen. Salig nyo
man na kyo yan may datas na katengdanan ta pagdumala, piro kami ame
a na mga manugtudlo, ula kay datas na katengdanan. Dayad inta daw
gadumala kaw aged kami i magdumala man duma ki kyo para magdayad
man ame na kaimtangan. 9 Piro ta panilag ko, kami i na mga apustulis,
pabetang kay ta Dyos naan ta malain gid na kaimtangan daw uryan gid
ta tanan. Paryo kay ta mga priso na biag na sintinsyaan ta kamatayen
na paparid naan ta pinakauryan daw pagsintinsya ki danen buaten naan
ta tubangan ta tama na mga ittaw para masadyaan mga ittaw an. Iling
tan kami i na mga apustulis tak tanan na mga ittaw daw mga angil man
gatan-aw daw ino ate na mga maagian.

10 Ta panilag ko inyo an na isip parti ki kami paryo ta isip ta mga
ittaw na gambal na kami i buang-buang tenged na gawali kay parti ki

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cristo daw ula kay man alam daw abilidad na alin ta Dyos daw ula man
pataod ta mga ittaw. Piro, inyo na kaugalingen pabugal nyo na kyo yan
mga maalam tak sakep kaw ki Cristo daw tama man inyo na nlaman
daw abilidad na alin ta Dyos daw pataod kaw gid ta mga ittaw. 11 Kami i,
asta anduni kaysan naagian nay pa na nakulangan kay ta pagkaan daw
waig na inemen daw daan gid man ame na bayo. Kaysan pabellayan kay
ta mga ittaw daw pasakit kay man danen. Ula kay pirmaninti na ulian
tak gasalyo-salyo kay pirmi. 12 Gapangabellay kay gid para ta ame na
pangabui. Na painsultuan kay ta mga ittaw, papangamuyuan nay danen
an na tagan ta Dyos ta kaayaran. Na papangabot kay ta mga ittaw na
gakuntra ki kami, ula kay gabales. 13 Na mga ittaw gaimo-imo ta mga
ambal na kuntra ki kami, ame na ambal ki danen dayad. Alin kan-o asta
anduni, malain pagtratar ta mga ittaw ki kami tak ta iran na isip paryo
kay ta sagbet daw mga ligna na papilak.
14 Yi pasulat ko ki kyo dili para pagayyaan kaw. Gasulat a para
laygayan kaw paryo ta isya na amay na galaygay ta palangga din na mga
bata. 15 May matareng a ta paglaygay ki kyo bilang inyo na amay. Bisan
sikad tama na mga ittaw gatudlo ki kyo parti ta pagtuman ki Cristo,
yaken nang kabigen nyo na inyo na amay tenged yaken una na gasugid
ki kyo ta miad na balita parti ki Jesu-Cristo. 16 Gani, gapangabay a ki
kyo na sunuron nyo ake na batasan. 17 Para may magtabang ki kyo na
masunod nyo ake na batasan, papadala ko dyan ki kyo Timoteo an na
pakabig ko na pinalangga ko na bata daw kanen an masaligan man na
manugsirbi ta Ginuo. Kanen magpademdem ki kyo daw ino patudlo ko
daw ake man na batasan ta pagsunod ko ki Cristo. Iya na ipademdem ki
kyo paryo ta ake na patudlo ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta tanan
na mga lugar na ake na nailingan.
18 May namatian a na pila ki kyo gapabugal tak salig danen na dili a
miling ki kyo na magsud-o. 19 Dili kaw inta mag-isip ta iling tan tak daw
pagbeet ta Dyos, ta dili nang en lugay miling aren dyan. Daw mabot a
dyan, makita ko gid mga buat ta mga ittaw na bugalen daw mlaman ko
man daw ino gid matuod an. Mlaman ko daw sikad nang danen mag-
isturya parti ta iran na mga buat na dili matuod. 20 Beet ambalen ko na
mlaman ta mga ittaw na kiten mga padumalaan ta Dyos tenged ta ate na
mga buat, dili tenged ta ate na mga ambal. 21 Daw miling a dyan ki kyo,
ino liag nyo na buaten ko? Daw dili nyo dilian malain nyo na mga buat,
kinanglan na sawayen ta kyo. Piro, daw dilian nyo en, magpakita a ki
kyo ta ake na pagpalangga daw miad na kabebet-en.

Ambal Pablo Parti Ta Ittaw Na Gabuat Ta Makagayya

5 1 May namatian a na isya ki kyo gabuat ta makagayya gid. Pasawa
din sawa ta iya na amay. Sikad lain buat din tak bisan mga ula

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gapati ta Dyos nalainan ta buat na iling tan. 2 Piro, gapabugal kaw pa
man gyapon parti ta inyo na kaugalingen bisan isya ki kyo gabuat ta
sikad malain. Dapat inta mangasebe kaw daw palinen nyo naan ta inyo
na grupo kanen an na gabuat ta iling tan na makagayya. 3-4 Maskin ula
a dyan anduni, paryo man gyapon na naan a dyan duma ki kyo tak ake
na nakem naan ki kyo. Tenged paryo na naan a dyan duma ki kyo, may
ambalen a ki kyo paagi ta uturidad na atag ta Ginuo Jesus ki yaken.
Yi ake na ambalen: Dapat na kanen an disiplinaen. Gani, magtipon
kaw tanan daw demdemen nyo na ake na nakem naan ki kyo daw
demdemen nyo man na may uturidad kaw na alin ta ate na Ginuo Jesus
na magdisiplina. 5 Daw magtipon kaw, palinen nyo naan ta inyo na grupo
kanen an na gabuat ta makagayya na paryo intriga nyo kanen an naan ki
Satanas para maagian din mga kabellay daw bag-uon din man malain din
na batasan. Kinanglan na iling tan buaten nyo ki kanen para maluwas
kanen an alin ta silot ta Dyos naan ta adlaw na mabot Ginuo para mag-
ukom ta tanan na mga ittaw.

6 Dayad ba na gapabugal kaw? Paryo kaw inyo ula kaintindi ta
ambalanen na "Bisan sise nang na pampaabok na palaket naan ta pamasa
na arina, paabukon din bilog gid na namasa."[j] 7 Gani, dapat buaten nyo
paryo ta pabuat nyo ta pagsilibrar ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok
na papilak nyo mga pampaabok an ta tinapay aged buaten nyo bag-o na
namasa na arina na ula laket na pampaabok.[k] Beet ko ambalen palinen
nyo kanen an na gabuat ta makagayya aged kyo yan limpyo naan ta
tubangan ta Dyos. Piro ta matuod, limpyo kaw en tak napatawad kaw en
ta Dyos ta inyo na mga sala daw palibri kaw man en alin ta pag-ulipen
ta sala tenged ta kamatayen Cristo naan ta krus. Ta iya na kamatayen,
kanen an paryo ta isya na karniro na papatay ta mga Judio ta iran na
pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto[l] na karniro an ialad naan
ta Dyos. 8 Gani, dapat ate na buaten paryo ta pabuat ta mga gasilibrar an
ta pista. Papilak danen pampaabok an ta tinapay daw gabuat danen an
ta bag-o na tinapay na ula pampaabok. Beet ambalen na dilian ta ate na

---

[j] **5:6** Paagi ta ambalanen na pasambit Pablo beet din ambalen na daw dili danen palinen mama ya na gabuat ta makagayya, basi tama ki danen magsunod ta mama ya na danen an magbuat man ta makagayya. [k] **5:7** Ta isip ta mga Judio, daw ino na malain paanggid ta pampaabok ta tinapay. Isya na kaugalian danen na tanan na pampaabok ta tinapay na naan ta iran na balay papilak danen ta pagpriparar para ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok aged danen an limpyo naan ta tubangan ta Dyos. Naan ta Exodo 12:14-20 pwidi nyo mabasa parti ta kaumpisaan ta iling tan na kaugalian danen. Pwidi nyo mabasa man parti ta *Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.
[l] **5:7** Naan ta Exodo 12:21-27 pwidi nyo mabasa parti ta kaumpisaan ta kaugalian ta mga Judio na gasilibrar danen ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto. Pwidi nyo man mabasa parti ta *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagbuat ta malain kuntra ta ate na mga paryo na ittaw daw pagbuat man
ta makagayya daw anduni magbag-o ki en daw tumanen ta kamatuuran
na pulong ta Dyos na terek ta ate na tagipusuon.
9 Naan ta una ko na sulat[m] ki kyo ambal ko na dili kaw sali ta duma
ta mga ittaw na gabuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos. 10 Dili ko beet
ambalen na kinanglan likawan nyo mga ittaw na ula gapati ta Dyos na
gabuat ta malaw-ay ta iya na panan-aw, mga gapangabot pa gid ta tama
na mga betang, mga sikad manluko daw mga gapati ta dyos-dyusan tak
daw liag nyo likawan mga ittaw an na iling tan, kinanglan na malin
kaw gid ta yi na kalibutan. 11 Piro, yi beet ambalen ta nasulat ko kan-o:
Dili kaw sali ta duma naan ta mga ittaw na gambal na danen an utod
nyo ki Cristo piro gabuat pa man gyapon ta malaw-ay ta panan-aw ta
Dyos, gapangabot pa gid ta tama na mga betang, gapati ta dyos-dyusan,
gambal ta malain kuntra ta duma na mga ittaw, sikad mingaw daw
sikad manluko man. Dili kaw sali duma ta mga ittaw na iling tan bisan
magduma kaw nang ki danen ta pagkaan naan ta mga gatipon-tipon na
gatuo.
12-13 Simpri, ula ki matareng na mag-ambal parti ta mga ula gatuo daw
dayad o dili dayad iran na buat tak Dyos nang may matareng na mag-
ukom ki danen. Piro, may matareng kaw na mag-ambal parti ta mga
gatuo na naan ta inyo na grupo daw dayad o dili dayad iran na mga buat
tak naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, "Dapat na palinen nyo
naan ta inyo na grupo ittaw an na gabuat ta malain."[n]

Ambal Pablo Parti Ta Mga Gakaso Naan Ta Mga Paryo Danen Na Gatuo

6 1 May namatian a man na isya ki kyo pakasuan din duma ta na utod
ki Cristo daw naan pa ta tubangan ta uwis na ula gatuo ki Cristo.
Kyo na mga ittaw na iya ta Dyos dili nyo inta dleen mga kaso nyo an
naan ta tubangan ta mga uwis na ula gatuo. Dapat kyo nang mag-ayos
ta inyo na mga kaso. 2-3 Paryo kaw inyo ula nalam na mabot adlaw na
kiten na mga ittaw na iya ta Dyos mag-ukom ta mga ittaw ta kalibutan
i asta mga angil. Tenged kyo may bakod na katengdanan na mag-ukom
ta tanan, simpri masarangan nyo man na mag-ayos ta mga kaso na
ordinaryo daw mga riklamo parti ta ate na adlaw-adlaw na pangabui.
4 Gani, daw may kaso kaw na iling tan kuntra ta isya na utod nyo ki
Cristo, dili nyo dleen inyo na kaso naan ta mga ittaw na ula labet ta mga
gatipon-tipon na gatuo. 5 Dapat na magayya kaw inta tenged pasaway ta
kyo tak buat nyo an na iling tan paryo na ula gid dyan ki kyo may ittaw

---

[m] **5:9** May isya pa na sulat Pablo para ta mga taga-Corinto bag-o yi na sulat na para ki danen. Piro, anduni, ula kupya ta una din na sulat daw ula ta man nlami daw ino mga nasulat dya. [n] **5:12-13** *Deuteronomio 17:7*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na malam na mag-ayos ta kaso ta mga utod nyo ki Cristo. 6 Lain buat nyo
an tak kyo mismo gakaso ta mga paryo nyo na mga utod ki Cristo. Isya
pa, padala nyo inyo na mga kaso naan ta tubangan ta mga uwis na ula
gatuo ki Cristo.
7 May isya a pa na ambalen ki kyo na mga gakasuay. Bisan daw
mambal pa uwis an na igo kaw, ta pagtan-aw ta Dyos sala man gyapon
buat nyo an tak dili nyo dapat na kasuan inyo an na mga utod ki Cristo.
Mas miad pa daw bay-an nyo nang inyo na mga utod ki Cristo na gabuat
ta malain daw galuko ki kyo kaysa na kasuan nyo pa danen naan ta
tubangan ta uwis. 8 Kyo yan, gabuat kaw man ta sala tak gabuat kaw ta
malain daw galuko man naan pa ta inyo na mga utod ki Cristo.
9-10 Paryo kaw inyo ula nalam na mga ittaw na gabuat ta malain dili
kalabet ta mga ittaw na dumalaan ta Dyos ta timpo na mabot.[o] Dili nyo
lukuon inyo na kaugalingen. Iling ti mga ittaw na dili kalabet ta mga
dumalaan ta Dyos: mga ittaw na gabuat ta malaw-ay ta iya na panan-
aw, mga gapati ta mga dyos-dyusan, mga gadulog ta dili iran na sawa,
mga mama na pagamit ta paryo danen na mama daw mga mama man na
gagamit ta paryo danen na mama, mga manakaw, mga gapangabot pa
gid ta tama na mga betang, mga sikad mingaw, mga gambal ta malain
kuntra ta duma na mga ittaw daw mga tulisan. 11 May anen ki kyo na
iling tan buat danen na ula pa danen gatuo. Piro anduni, dapat batasan
nyo an igo ta pabuat ta Dyos ki kyo na mga iling ti: Napatawad kaw din
en ta inyo na mga sala. Pabuat kaw din en na iya gid na mga ittaw na
may sarang na magtuman ta iya na kabebet-en daw pabuat kaw din en
na matareng. Iling tan tanan pabuat ta ate na Dyos tenged ki Ginuo Jesu-
Cristo daw tenged man ta Dyos Ispiritu Santo na paatag din ki kiten.

Ambal Pablo Parti Ta Pagbuat Ta Malaw-ay Ta Panan-aw ta Dyos

12 Anduni may ambal a para ta mga ittaw na iran na isip iling ti,
"Pwidi a magbuat ta bisan ino na liag ko." Matuod nyan, piro daw ate na
pabuat dili dayad para ta ate na kayaran, dapat dili ta nang en buaten.
Para ki yaken, maskin pwidi a magbuat ta bisan ino, dili a magbuat
ta bisan ino na paryo mag-ulipen ki yaken na dili a makapegeng ta
ake na kaugalingen. 13 May ambalanen na pasambit ta duma na mga
ittaw na "Pagkaan an pabuat para ta gettek daw gettek an pabuat para
ta pagkaan." Matuod na dili malain na tumanen ta ate an na liag na
magkaan ta maskin ino, piro mabot adlaw na buaten ta Dyos na dili ta
en kinanglan pagkaan daw parti ta lawa na gatunaw ta pagkaan. Bisan
matuod ambalanen an parti ta gettek daw pagkaan, dili beet ambalen na

---

[o] **6:9-10** *Pwidi nyo mabasa parti ta timpo na mabot* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay daw ngitaen nyo ambal na *yi na timpo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pwidi ta na tumanen bisan ino na liag ta na buaten. Ate i na lawa pabuat
ta Ginuo Dyos dili para magbuat ki ta malaw-ay ta iya na panan-aw. Ate
i na lawa pabuat din para kiten i magsirbi ki kanen daw kanen gabuat
para ta kayaran ta ate na lawa 14 tak bag-uon din ate na lawa ta iya na
pagbannaw ki kiten paagi ta iya na gaem paryo ta pagbannaw din ki
Ginuo Jesus.
15 Paryo kaw inyo ula nalam na kiten na mga gatuo, ate na lawa mga
parti ta lawa Cristo. Isipen nyo, kiten i na mga parti ta lawa Cristo, ino,
igo na gamiten ta pa ate na lawa para magdulog ta bai na gabligya ta
iya na lawa? Simpri dili igo! 16 Paryo kaw inyo ula nalam na daw kino
magdulog ta bai na gabligya ta iya na lawa, danen isya nang ta lawa tak
naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, "Danen na darwa mimo
na isya."[p] 17 Piro, daw kino gapasakep naan ta Ginuo, kanen daw Ginuo
gaisyaay ta ispiritu. 18 Gani, dili kaw magbuat ta malaw-ay ta panan-aw
ta Dyos. Likawan nyo gid buat na iling tan tak daw magbuat kaw ta iling
tan, buat nyo an mas malain pa gid kaysa ta duma na mga buat na sala
tenged ula duma na sala na kuntra gid ta kaugalingen nyo na lawa paryo
ta pagbuat ta iling tan. 19 Paryo kaw inyo ula nalam na inyo na mga lawa
sagrado na paistaran ta Dyos Ispiritu Santo na naan ki kyo! Kanen paatag
ta Dyos naan ki kyo! Dili en kyo gatag-iya ta inyo na kaugalingen 20 tak
ta pagpadala ta Dyos ki Cristo na mapatay para ki kiten paryo napalit
kaw ta Dyos ta sikad bakod na bayad aged kyo yan iya gid na mga ittaw.[q]
Gani, gamiten nyo inyo na mga lawa aged Dyos an dayawen ta mga ittaw.

Ambal Pablo Parti Ta Mga Gatuo Na Mangasawa

7 1 Anduni sabaten ko inyo na sulat kan-o ki yaken. Una, may laygay
a parti ta inyo na ambal, "Miad daw dili ki nang en mangasawa."
2 Yi laygay ko: Pwidi man dili nang en mangasawa, piro miad man na
mangasawa nang en tak tama na mga ittaw natintar en na gabuat ta malaw-
ay ta panan-aw ta Dyos. Tenged tama en na natintar, dapat na kada isya ki
kyo may sawa 3 daw dapat man na iatag nyo inyo an na kaugalingen naan ta
sawa nyo 4 tak lawa nyo an dili en inyo. Inyo an na lawa iya en ta sawa nyo.
5 Gani, dili kaw en mag-ambal na dili nyo iatag inyo an na kaugalingen naan
ta inyo na sawa. Piro, daw mag-intindiay kaw na dili kaw anay magdulog
bisan ta lipo nang na timpo aged labien nyo inyo an na pagpangamuyo,
pwidi man. Daw tapos timpo ta inyo na pagpangamuyo, malik kaw ta
dati tak daw dili, basi kyo yan mabellayan na pegengan nyo inyo an na
kaugalingen daw Satanas an may upurtunidad man na matintar kaw din na

---

p **6:16** Genesis 2:24 q **6:20** *Sikad bakod na bayad* beet ambalen kamatayen Cristo naan ta krus bilang alad para ta ate na mga sala aged patawaren ki ta Dyos daw pabuat man na iya gid na mga ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magdulog ta dili inyo na sawa. 6 Paambal ko ki kyo dili sugo, laygay nang
tak kyo na mga magsawa dapat na magdisisyon. 7 Ta matuod, liag ko inta
na tanan na mga gatuo dili nang en mangasawa paryo ki yaken. Piro, ula
gaparyo mga ittaw an tak kada isya ki kiten lain-lain ate na masarangan
sunod ta pagbeet ta Dyos. Duma an a pwidi na dili mangasawa daw duma
man an a mas miad na mangasawa.
8 Kyo na mga ula sawa daw mga balo, may ambal a ki kyo: Miad pa
daw dili kaw nang en mangasawa paryo ki yaken. 9 Piro, daw dili kaw
kapegeng ta inyo na kaugalingen, mangasawa kaw nang en kaysa na
pirmi kaw mag-andem na magdulog ta duma.
10-11 Kyo na mga may sawa, may sugo a ki kyo alin ta Ginuo, dili alin ki
yaken. Yi sugo ki kyo: "Dapat dili nyo belagan inyo na sawa."[r] Piro, daw
magbelagay kaw gid man, dapat na dili kaw en mangasawa isab. Pwidi
man na magbalikay kaw na magsawa.
12-13 Para ta duma may ambal a man, piro ambalen ko i dili alin ta Ginuo,
alin nang ta ake na isip. Parti ta mga utod ki Cristo na iran na sawa ula gatuo
ki kanen, yi ake na maambal ki danen: Daw liag ta sawa danen na magduma
pa ki danen, dapat na dili danen belagan iran na sawa. 14 Dapat dili danen an
magbelag tak sawa an danen na ula gatuo ki Cristo pakabig ta Dyos na iya na
mga ittaw tenged isya nang en danen an na magsawa. Alimbawa, daw sawa
na ula gatuo ki Cristo dili kabigen ta Dyos na isya ta iya na mga ittaw, simpri
iran na mga bata kabigen na mga bata ta mga ittaw na dili iya ta Dyos. Piro
ta matuod, tenged ki danen na mga gatuo iran an na mga bata pakabig man
ta Dyos na iya na mga ittaw. 15 Piro, daw iran an na sawa na ula gatuo ki
Cristo liag na magbelag ki danen, dapat na tugutan nang en danen. Danen
an na ate na mga utod ki Cristo dili kinanglan na pegengan pa danen iran an
na sawa na ula gatuo ki Cristo na liag en magbelag ki danen tak pagbeet ta
Dyos na kiten na mga gatuo magtingwa na miad ate an na pagdumaay naan
ta duma na mga ittaw. 16 Kyo na mga gatuo na may sawa, ula kaw nalam daw
kyo yan paagi na gamiten ta Dyos aged sawa nyo an magtuo man.
17 Kiten na mga gatuo pabetang ta Dyos naan ta lain-lain na kaimtangan
daw katengdanan. Dapat na magtuman ki ta Dyos daw ino tuyo din para ki
kiten maskin ino pa ate na kaimtangan daw katengdanan kan-o na ula ki
pa kabaton ta upurtunidad na paatag din na kiten i magtuo ki Cristo. Iling
tan sugo ko ta tanan na mga gatipon-tipon na gatuo. 18 Alimbawa, kyo na
nabuatan ta tanda naan ta inyo na lawa kan-o bag-o kaw gatuo ki Cristo,[s]

---

[r] **7:10-11** *Naan ta Mateo 5:31-32, 19:3-9; Marcos 10:2-12; daw Lucas 16:18 pwidi nyo mabasa sugo ta Ginuo na pasambit Pablo.* [s] **7:18** Isya na sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat Moises na sunuron ta mga Judio na danen an magbuat ta tanda naan ta lawa ta mga mama. Yon na tanda daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dapat dili kaw magbuat na marwad tanda na naan en ta inyo na lawa. Piro,
daw ula kaw pa nabuatan ta tanda naan ta inyo na lawa bag-o kaw gatuo ki
Cristo, dili en kinanglan na magpabuat kaw pa ta tanda. 19 Dili impurtanti
daw nabuatan ki ta tanda naan ta lawa o ula nabuatan. Impurtanti an na
magtuman ki ta mga sugo ta Dyos. 20 Gani, dapat na padayon ta nang daw
ino ate na kaimtangan daw katengdanan kan-o na umpisa nang pa na gatuo
ki tak dili kinanglan na bag-uon. 21 Daw ulipen kaw kan-o na umpisa nang
pa na gatuo kaw ki Cristo, dili nyo prublimaen kaimtangan nyo an. Piro,
daw may upurtunidad na librien kaw, batunon nyo. 22 Ta pagtan-aw ta Dyos
ula bali daw ulipen kaw o dili. Daw kino na kanen an ulipen naan ta adlaw
na kabaton kanen ta upurtunidad na paatag ta Dyos na kanen an sakep ta
Ginuo, kanen paryo isya na ulipen na natubos na anduni Ginuo en iya na
pasirbian. Iling man tan, daw kino na kanen an dili ulipen naan ta adlaw
na umpisa nang pa na gatuo kanen an ta Ginuo, anduni paryo kanen may
amo tak gasirbi kanen ki Cristo. 23 Tenged pabuat kaw ta Dyos na iya gid na
mga ittaw na paryo napalit kaw din ta sikad bakod na bayad,[t] dili nyo sali
ta tuman tudlo na alin nang ta isip ta mga ittaw na paryo na danen inyo na
agalen tak iya kaw ta Dyos daw dapat kanen nang inyo na tumanen. 24 Gani,
ambalen ko isab na kyo tanan na mga utod ko ki Cristo bisan ino inyo na
kaimtangan daw katengdanan kan-o na umpisa nang pa na gatuo kaw ta
Ginuo, dapat magpadayon kaw na yon man gyapon inyo na kaimtangan
daw katengdanan na may pagsalig kaw na mabuat ta Dyos iya na tuyo para
ki kyo.

25 Anduni, parti ta pasambit nyo naan ta inyo na sulat parti ta mga
ula pa sawa, may laygay a. Ula a sugo na alin ta Ginuo, piro iambal ko
daw ino naan ta ake na isip bilang isya na masaligan tenged ta kaluoy
ta Ginuo. 26 Isip ko na tenged ta lised na pangabui na naagian ta anduni
bilang mga gatuo ki Cristo, miad daw magpadayon kaw nang en daw
ino inyo na kaimtangan daw katengdanan. 27 Kyo na mga may sawa,
dili kaw mag-isip na belagan nyo inyo an na sawa. Iling man tan, kyo
na ula sawa, dili kaw nang en mag-andem na mangasawa. 28 Piro, daw
mangasawa kaw, ula kaw nakasala. Ambal ko na miad daw dili kaw nang
en mangasawa tak liag ko nang na dili nyo maagian mga kabellay ta mga
may sawa anduni na timpo.

29 Mga utod ko, beet ambalen ko na dili nang en lugay na mabot adlaw
na malik Ginuo. Gani, umpisa anduni, mga may sawa, dapat labien danen
iran na pagsirbi ta Ginuo paryas na ula danen sawa. 30-31 Iling man tan
mga gangasebe, mga gakalipay, mga gapamalit daw mga ittaw na sake ta
pagpangita ta iran na pangabui. Dapat labien danen iran na pagsirbi ta

---

[t] **7:23** May pasaysay parti ta *sikad bakod na bayad* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta 1 Corinto 6:20.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ginuo, dili iran na kaimtangan daw mga pabuat tak ate na pangabui unti
ta kalibutan i dili maglugay daw ta uryan marwad man en.
32 Ambal ko isab na miad daw dili kaw nang en mangasawa tak liag
ko na dili nyo maagian tama na palibegan. Alimbawa, mga mama na ula
sawa, pwidi na iran na nakem naan nang gid ta pagsirbi ta Ginuo tak ula
danen duma na isipen daw dili, makapalipay nang an ta Ginuo. 33 Piro,
naan ta nakem ta mga mama na may sawa pagpangita an ta pangabui
daw mga makapalipay an ta iran na sawa. 34 Tenged danen an may sawa,
tama iran na isipen: makapalipay an ta Ginuo daw makapalipay man an
ta iran na sawa. May isya pa na alimbawa, mga bai na ula sawa, pwidi
na iran na nakem naan gid ta pagsirbi ta Ginuo tak ula danen duma
na isipen daw dili, iran na pagtuman ta kabebet-en ta Ginuo bilang
mga ittaw na iya gid maskin ino pa iran na buat daw isip. Piro, naan
ta nakem ta mga bai na may sawa pagpangita an ta pangabui daw mga
makapalipay an ta iran na sawa. 35 Ula a gambal ki kyo ta iling tan para
pegengan ta kyo ta inyo na liag tak gatabang a nang aged inyo na buaten
igo ta dapat buaten ta mga ittaw na sakep ta Ginuo daw liag ko man na
inyo an na pagsirbi ta Ginuo ula isturbo.
36 May ambal a ta mga gasugtanay na magpakasal, piro gaintindiay na
dili pa anay dayunon iran na pagsawaay. Daw isip ta nubyo na kinanglan
na magpakasal danen an tak dili kanen kapegeng ta iya na kaugalingen,
miad pa daw magpakasal nang en tak yon liag din. Daw magpakasal
danen an, dili sala. 37 Piro, miad man daw gadisisyon kanen an na dili
magpakasal, basta sigurado kanen na iling tan miad na buaten daw ta iya
na pagdisisyon ula kanen an papilit ta duma daw masarangan din man
na pegengan iya na kaugalingen. 38 Gani, miad daw magpakasal kanen,
piro mas miad daw dili nang en.
39 Kyo na mga bai na may sawa, may ambal a man ki kyo. Dapat na dili
nyo belagan inyo na sawa daw dapat na dili kaw mangasawa ta duma
mintras bui pa inyo na sawa. Piro, daw mapatay sawa nyo an, pwidi
kaw en na mangasawa ta bisan kino na mama na liag nyo, basta sawaen
nyo an gatuo ta Ginuo. 40 Piro, ta ake na isip, mas malipay mga balo na
dili mangasawa isab. Laygay ko an ki kyo na alin ta ake na isip, dapat
tandaan nyo gid tak para ki yaken, ake na isip pagiyaan ta Dyos Ispiritu
Santo.

Ambal Pablo Parti Ta Pagkaan Na Paalad Naan Ta Mga Dyos-dyusan

8 1 Anduni, parti ta pasambit nyo naan ta inyo na sulat parti ta
pagkaan na paalad naan ta mga dyos-dyusan, may laygay a. Matuod
inyo na ambal na kiten na mga gatuo nlaman ta na “kiten tanan may
alam” parti ta mga dyos-dyusan an. Piro, bag-o ko iatag ake na laygay,
liag ko na ipademdem ki kyo na iling tan na alam dili beet ambalen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na kiten mas maalam kaysa ta duma ta na mga gatuo. Mas impurtanti
pa kaysa ta inyo na alam inyo an na paggugma naan ta kada isya para
magpalig-en ta pagtuo ta mga paryo nyo na gatuo. 2 Bisan kino na
gambal na kumplito gid iya na alam parti ta mga dyos-dyusan, ta matuod
kulang pa iya na alam. 3 Piro, bisan kino na gagugma ta Dyos, kala kanen
an ta Dyos.

4 Anduni, yi sabat ko ta inyo na insa daw pwidi ki maan ta pagkaan
na paalad naan ta mga dyos-dyusan. Nlaman ta na mga dyos-dyusan
dili matuod na Dyos daw nlaman ta man na isya nang gid na Dyos, daw
ula en duma. 5 Bisan isip ta mga ula gatuo na tama na paambal na mga
"dyos" naan ta langit daw naan man ta kalibutan i na pasirbian danen
bilang iran na "ginuo," 6 kiten i a gasirbi ta isya nang na Dyos na yon
man Dyos Amay. Kanen gabuat ta tanan daw gaatag ki kiten ta kabui
para kanen ate na sirbian. Isya nang man na Ginuo na yon man Jesu-
Cristo. Paagi ki kanen tanan pabuat ta Dyos Amay daw paagi man ki
kanen nabui ki.

7 Piro, dili tanan na mga gatuo kaintindi na mga dyos-dyusan dili
matuod tak kan-o na ula pa danen gatuo, iran na pasirbian adlaw-
adlaw mga dyos-dyusan. Asta anduni, daw maan danen ta pagkaan na
paalad naan ta mga dyos-dyusan, isip danen na mga dyos-dyusan man
gyapon iran na pasirbian. Gani, nakunsinsya danen an na ta iran na
isip kasala danen an tenged ula pa danen kaintindi ta usto daw ino igo
daw sala na buat. 8 Dili tenged ta ate na pakaan na malipay Dyos an ki
kiten. Daw maan ki ta pagkaan na paalad naan ta mga dyos-dyusan, dili
mabuinan kalipay din ki kiten. Iling man tan, daw dili ki maan, dili man
madugangan kalipay din ki kiten. 9 Ta matuod, pwidi ki maan ta bisan
ino. Piro, ambligan nyo na kyo dili tenaan na duma na mga gatuo na
luya pa iran na pagtuo makasala tak gasunod danen an ki kyo na gakaan
man ta bisan ino na ta iran na isip daw kan-enen, sala. 10 Kyo na mga
lig-en ta pagtuo, nlaman nyo na mga dyos-dyusan dili matuod na Dyos.
Piro, duma na mga gatuo ula pa kaintindi. Alimbawa, daw makita danen
na gakaan kaw naan ta balay na simbaan ta mga dyos-dyusan, iling tan
na pabuat nyo magtintar ki danen na makasala tak basi magkaan man
danen ta pagkaan na paalad naan ta mga dyos-dyusan bisan nakunsinsya
danen an. 11 Daw iling tan matabo, mga gatuo an na ula pa kaintindi
marwaran danen an ta pagtuo tenged ta inyo na pagkaan ta mga paalad
naan ta mga dyos-dyusan na sunod ta inyo na alam na mga dyos-dyusan
dili matuod. Malain gid daw marwaran danen an ta iran na pagtuo
tenged ki kyo tak danen inyo na utod ki Cristo daw para man ki danen
napatay Cristo. 12 Daw nakunsinsya inyo na utod ki Cristo tenged ta iran
na pagsunod ta inyo na buat na gakaan ta mga pagkaan na paalad naan
ta mga dyos-dyusan tak kulang pa iran na pag-intindi parti ta mga dyos-

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dyusan, nakasala kaw dili nang ki danen, nakasala kaw man naan ki
Cristo. 13 Gani, dapat iling ti isipen ta: Daw tenged nang ta ake na pakaan
nakasala utod ko an ki Cristo, dili aren en magkaan ta karni na paalad
naan ta mga dyos-dyusan aged dili kanen an matintar na makasala.

Katengdanan Ta Mga Apustulis Jesu-Cristo

9 1 Nlaman nyo gid na yaken i may mga matareng tenged ta ake
na katengdanan daw pwidi ko man gamiten. Nlaman nyo man
na yaken i isya ta mga apustulis Jesus na ate na Ginuo tenged nakita
ko kanen an. Nlaman nyo pa gid na kyo yan bunga ta ake na pagsirbi
ki kanen. 2 Bisan yaken i ula pakabig ta duma na mga ittaw na isya
a ta iya na mga apustulis, kyo yan dapat ula gadua-dua. Paagi ki kyo
napamatuuran na yaken i isya ta mga apustulis din tak kyo yan mga
gatuo ki kanen tenged ta ake na pagsugid ki kyo parti ki kanen.
3 Yi sabat ko ta mga ittaw na gambal na ula a may matareng bilang isya
ta mga apustulis ta Ginuo. 4 Tenged kami mga pasugo din na magwali ki
kyo, simpri may matareng kay na tagan kay nyo ta ame na kinanglanen
na pagkaan. 5 Alimbawa, daw kami i may sawa daw ame an na sawa
gatuo man, simpri may matareng kay man na kuyugon nay danen an
naan ta ame na pagpanaw na magwali paryo ta pabuat ta duma na mga
apustulis na danen Pedro daw danen man na mga utod ta Ginuo na mga
mama. 6 Paryo kaw inyo gaisip na kami Bernabe nang ula matareng
na supurtaan ta mga gatuo daw dapat na mag-ubra kay para ta ame na
kinanglanen.
7 Pamatuuran ko na kami may matareng na supurtaan kay nyo. Kino na
sundalo na gagastos ta iya na kaugalingen na kinanglanen? Kino na ittaw
na gatanem ta ubas naan ta iya na uma na dili pwidi na maan ta bunga
ta iya na tinanem? Kino na ittaw na manugbantay ta karniro na dili
pwidi na mag-inem ta gatas ta mga karniro? 8 Iling tan na mga pamatuod
alin ta kaugalian ta mga ittaw unti ta kalibutan i. Naan ta Mga Sinulat
Moises may pamatuod man na mga manug-ubra an dapat may makamang
tenged ta iran na ubra 9 tak naan ta sinulat ya may ambal na iling ti,
"Daw inanian nyo an papagupaan nyo ta baka, dapat dili nyo pegengan
baka an na magkaan ta inanian."[u] Yon na sugo ta Dyos dili parti nang
ta baka, 10 parti man ki kami na mga gawali aged sigurado na tagan
kay man ta ame na kinanglanen paryo ta mga garado daw mga galinas
man na gasalig na may parti danen an ta inanian. 11 Paryo kay man ta
mga ittaw na gasabwag ta binni daw gapaabot na danen an may anien
man. Tenged gasugid kay ki kyo ta miad na balita parti ki Cristo daw
kyo kabaton man ta mga kaayaran na alin ta Dyos, simpri may matareng

---

[u] **9:9** Deuteronomio 25:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kami i na tabangan nyo ta ame na kinanglanen. 12 Daw duma na mga
manugwali may matareng na magpaabot na supurtaan nyo danen an,
mas pa gid may matareng kay na supurtaan kay nyo.
Piro, bisan may matareng kay na supurtaan, gadisisyon kay na dili
nay gamiten ame na matareng tak dili nay liag na yon tenaan na dili
kaw mamati ta ame na pagsugid ta miad na balita parti ki Cristo. Yon en
na gaagwanta kay nang ta bisan ino na kabellay. 13 Paryo kaw inyo ula
nalam na mga gaubra naan ta timplo, iran na pagkaan naan alin ta mga
pagkaan na paalad ta mga ittaw na giling naan ta timplo. Iling man tan,
mga ittaw na iran na ubra naan ta timplo parti ta mga ayep na paalad ta
mga ittaw, may ulas man danen an ta karni. 14 Iling tan paryo ta sugo ta
Ginuo na mga gasugid an ta miad na balita dapat supurtaan ta iran na
mga kinanglanen alin ta mga ittaw na pasugiran danen.[v]
15 Piro, bisan may matareng kay na supurtaan kay nyo, ula nay pagamit
ame na matareng. Dili nyo isipen na paagi ta ake i na sulat gapabati-bati
a na magsupurta kaw ki yaken. Mas miad pa daw mapatay a ta letem
kaysa pasupurtaan a nyo na yon na ula aren mapabugal na gawali a na
ula a pabayaran. 16 Piro, ula a gapabugal parti ta ake na pagsugid ta
miad na balita tenged Dyos gasugo an ki yaken. Nlaman ko na daw dili
a magtuman ta iya na sugo na magsugid a ta miad na balita, bakod ake
na sabaten naan ki kanen. 17 Alimbawa, daw ake nang na pagbeet na
magsugid a ta miad na balita, dapat bayaran a ta mga ittaw na pasugiran
ko. Piro ta matuod, dili ake nang na pagbeet tak gatuman a nang ta
katengdanan na pasalig ta Dyos ki yaken. 18 Tenged gatuman a nang ta
sugo ta Dyos ki yaken, ino bales na nabaton ko ta ake na pagsugid ta
miad na balita? Yi bales na nabaton ko: Nalipay a na gasugid a ta miad
na balita na ula gapabayad ta mga ittaw daw ula ko man pagamit ake na
matareng na supurtaan a danen.
19 Tenged ula a gapasupurta ta bisan kino, beet ambalen na ula a
gapaulipen naan ta bisan kino. Piro, ta ake na pagsugid ta miad na balita,
pauyunan ko tanan na mga ittaw na pasugiran ko na paryo a iran na
ulipen aged tama danen an na magtuo ki Cristo. 20 Beet ambalen ko na
daw mga pasugiran ko ta miad na balita mga paryo ko na Judio, gasunod
a ta mga kaugalian ta mga Judio daw mga sugo na naan ta Mga Sinulat
Moises. Bisan dili aren sakep ta iran an na mga kaugalian daw sugo
tenged sakep aren ki Cristo, gadisisyon a na magtuman man gyapon aged
madala ko danen an na magtuo ki Cristo. 21 Na pasugiran ko ta miad na
balita mga dili-Judio na dili sakep ta mga sugo na naan ta Mga Sinulat
Moises, paryo isya a man ki danen na dili sakep ta yon man na mga sugo

---

[v] **9:14** Naan ta Mateo 10:10 daw Lucas 10:7-8 pwidi nyo mabasa parti ta pagsupurta para ta mga manugsugid ta miad na balita.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aged madala ko man danen an na magtuo ki Cristo. Piro, bisan paryo a
ki danen na mga dili sakep ta mga sugo ya, gasunod a man gyapon ta
mga sugo ta Dyos tak sakep a ta mga sugo Cristo. 22 Na mga ittaw na luya
iran na pagtuo pasugiran ko, paryo isya a man ki danen aged madala ko
danen an na maglig-en pa gid iran na pagtuo ki Cristo. Yon na pauyunan
ko tanan na mga ittaw na pasugiran ko ta miad na balita aged ta bisan
iling tan na paagi may anen ki danen na madala ko na magtuo ki Cristo
para maluwas danen an alin ta silot ta Dyos. 23 Iling tan mga pabuat ko
tak liag ko na magtabang a ta mga ittaw na danen man magpati ta miad
na balita daw malabet man duma ki yaken ta mga ittaw na tagan ta Dyos
ta mga kaayaran na papangako din ta bisan kino na magpati.
24-25 Paryo kaw inyo ula nalam na naan ta lumba isya nang na manug-
ampang makabaton an ta kuruna na para ta ittaw na kadaag bisan
tanan danen kalabet ta dlagan. Gapraktis danen an ta usto daw may
disiplina man ta iran na kaugalingen para magdaag daw makabaton
man ta primyo na kuruna bisan kuruna an dili maglugay.[w] Iling man
tan kiten i, dapat na magprusigir ki gid na magpadayon ta pagsunod ta
Ginuo daw magpegeng ta ate na kaugalingen aged makabaton ki man
ta bales na alin ta Dyos. Piro, bales na batunon ta dili paryo ta primyo
na dili maglugay na paatag naan ta mga manug-ampang tak ate na
bales ula katapusan. 26 Yon na gaprusigir a gid na magpadayon ta ake
na pagsunod ta Ginuo tak dili a miag na magparyo a ta isya na manug-
ampang ta dlagan na maski indi nang dlagan daw dili a man miag na
magparyo ta isya na buksingiro na sigi nang na tiro na ula man naigo
iya na kuntra. 27 Tenged liag ko na makabaton ta dayad na bales alin ta
Dyos, paagwanta ko mga kabellay daw gapegeng a gid man ta ake na
kaugalingen aged dili ake na kaugalingen na liag masunod an. Iling tan
pabuat ko na gapegeng a ta ake na kaugalingen tak daw tama na mga
ittaw patabangan ko na magtuo ki Cristo paagi ta ake na pagsugid ta
miad na balita piro ula a gapegeng ta ake na kaugalingen, basi dili a
tagan ta Dyos ta dayad na bales.

Pagpaandam Pablo Parti Ta Pagpati Naan Ta Mga Dyos-dyusan

10 1 Mga utod ko, liag ko na ipademdem ki kyo mga inagian ta ame
na mga kaapuan anay pa sa aged may alimbawa na paandam
ki kyo. Na padala Moises danen ya na maggwa alin ta Egipto, danen ya
tanan paubayan ta Dyos paagi ta panganod na pasunuran danen asta
na kalambot ta dagat. Patenga ta Dyos dagat ya daw galakted danen ya

---

[w] **9:24-25** *Mga ittaw ta timpo Pablo may kaugalian danen an na mga manug-ampang na gadaag pabetangan ta kuruna naan ta iran na ulo bilang iran na primyo. Piro, kuruna an ula galugay tak buat alin nang ta daon daw bulak.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tanan naan ta liyo ta dagat na danen an gapanaw naan ta mara na agian
naan ta tengnga ta dagat.[x] 2 Na duma danen an ki Moises ta pagsunod ta
panganod daw paglakted naan ta tengnga ta dagat, danen tanan paryo
pabautismuan na pamatuod na danen an mga gasunod ki Moises. 3 Danen
tanan gakaan ta pagkaan na naan alin ta langit na paatag ta Dyos[y] 4 daw
gainem man ta waig na paatag ta Dyos na alin ta bato na papatubod
din na waig[z] tak paryo gainem danen naan ta bato na paatag din. Cristo
an, kanen yon na bato na gaubay ki danen. 5 Piro, bisan paatag ta Dyos
pagkaan na alin ta langit daw papatubod din man waig alin ta bato para
ta iran na kayaran, katamaan ki danen ula man gyapon gapalipay ta
Dyos tak gabuat danen ta malain. Yon en na napatay danen daw iran na
mga lawa galapta naan ta lugar na ula kabalayan.

6 Yon na alimbawa paandam ki kiten na dapat dili ki mag-andem na
magbuat ta malain paryo ki danen. 7 Dapat na dili ki magsirbi ta mga
dyos-dyusan paryo ta pabuat ta duma ki danen. Naan ta sinulat na
pulong ta Dyos may ambal parti ki danen, "Gapungko mga ittaw na
gakumbira. Piro, pagtapos danen ta kaan, gatindeg danen na gasinadyaay
daw gabuat man ta makagayya."[a] 8 Dapat na dili ki magbuat ta malaw-
ay ta panan-aw ta Dyos paryo ta pabuat ta duma ki danen. Nyan na
pasilutan danen ya ta Dyos na seled ta isya nang na adlaw napatay
binti-tris libo ki danen. 9 Dapat dili ki magriklamo kuntra ki Cristo
paryo ta pabuat ta duma ki danen na gariklamo kuntra ta Dyos tak
patilawan danen na piliten Dyos an na pamatuuran din pa iya na pag-
amblig ki danen. Nyan na papatay din danen ya paagi ta pagkagat ta mga
bekkessan ki danen.[b] 10 Dapat na dili ki sali ta gumod paryo ta pabuat
ta duma ki danen. Nyan na papatay danen ta Dyos paagi ta angil na
Manugpatay.[c]

11 Yon na mga inagian ta ame na mga kaapuan anay pa sa nabetang
naan ta sinulat na pulong ta Dyos para paandam ki kiten na dili magbuat
ta malain paryo ta iran na pabuat tak naan ki ta timpo na dali nang en
mabot katapusan na mga adlaw. 12 Gani, bisan kino gaisip na dili kanen
matintar na magbuat ta malain, dapat kanen mag-amblig aged dili
makasala. 13 Daw maagian ta mga pagtilaw, dapat na demdemen ta na
dili nang kiten kaagi ta iling tan. Dapat gid na demdemen ta na maskin

---

[x] **10:1** Naan ta Exodo 13:17 - 14:31 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagsunod danen Moises ta panganod daw paglakted naan ta dagat. [y] **10:3** Naan ta Exodo 16:4-30 pwidi nyo mabasa parti ta pag-atag ta Dyos ta pagkaan na alin ta langit. [z] **10:4** Naan ta Exodo 17:1-7 daw Mga Numero 20:2-13 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagpatubod ta Dyos ta waig alin ta bato. [a] **10:7** Exodo 32:6 [b] **10:9** Naan ta Mga Numero 21:4-9 pwidi nyo mabasa isturya parti ta silot ta Dyos tenged ta iran na riklamo. [c] **10:10** Naan ta Mga Numero 14:1-38 daw 16:41-50 pwidi nyo mabasa mga isturya parti ta iran na paggumod kuntra ki Moises daw ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ino na pagtilaw na ate na naagian, iling man tan naagian ta duma na
mga ittaw. Piro, Dyos an masaligan daw dili din man tugutan na may
maagian ki na pagtilaw na dili ta masarangan. Daw maagian ta mga
pagtilaw, tagan ki din ta paagi na matabangan ki aged masarangan ta
mga pagtilaw.
14 Gani, mga pinalangga ko, dili kaw magsirbi ta mga dyos-dyusan.
Likawan nyo gid. 15 Isipen nyo gid daw igo o dili ake na ambalen tak
nlaman ko na gasulat a ta mga ittaw na maalam. 16 Nlaman nyo gid na ta
ate na pag-inem ta inemen na para ta ate na pagdemdem ta kamatayen
Cristo daw ta ate na pagpasalamat, beet ambalen na gaisya ki ta mga
ittaw na kaangken ta mga kaayaran alin ta Dyos tenged ta kamatayen
Cristo naan ta krus na iya na lengngessa natulo. Nlaman nyo man na ta
ate na pagkaan ta tinapay na pabiak-biak, gaisya ki ta mga ittaw na iya
Cristo tenged ta pag-alad din ta iya na lawa na napatay kanen para ki
kiten. 17 Tenged isya nang na tinapay, beet ambalen na bisan tama ki,
paryo ki na isya nang na lawa tak gakaan ki alin ta isya nang na tinapay
na pabiak-biak. 18 Isipen nyo man mga linai Israel. Na gakaan danen
ta karni na paalad naan ta Dyos, beet ambalen na danen an gaisya ta
pagsirbi naan ki kanen na iran na paalaran. 19 Dili ko beet ambalen na
may duma man na mga dyos kaysa ta matuod na Dyos daw dili man beet
ambalen na mga pagkaan na paalad naan ta mga dyos-dyusan mas may
pulos kaysa ta pagkaan na ula naalad. 20 Piro, beet ambalen ko daw mga
ittaw na ula gapati ta Dyos gaalad naan ta mga dyos-dyusan, iran na
paalaran mga malain na ispiritu, dili Dyos. Dili ko liag na mag-isya kaw
ta mga ittaw na gasirbi ta mga malain na ispiritu. 21 Dapat pilien nyo daw
kino sirbian nyo tak kuntra ta liag ta Dyos na darwa sirbian nyo an. Daw
magkaan kaw daw minem para ta pagdemdem ta kamatayen ta Ginuo,
kuntra ta liag ta Dyos na magkaan kaw man daw minem ta mga paalad
naan ta mga malain na ispiritu. 22 Salig nyo taan na daw magpadayon
kaw ta pagsirbi naan ta mga malain na ispiritu, dili maggilek Ginuo an?
Liag ta Ginuo na kanen nang sirbian nyo. Basi ta inyo na isip may sarang
kaw na likawan iya na silot?[d]
23 Ambal ta duma, “Pwidi a magbuat ta bisan ino na liag ko.” Matuod
nyan na pwidi ki magbuat ta bisan ino. Piro, daw ate na pabuat dili
dayad para ta ate na kayaran, dapat dili ta nang en buaten. Daw ate na
pabuat dili magpalig-en ta pagtuo ta duma, dili ta nang en buaten. 24 Beet
ambalen ko na kada isya ki kiten dapat na dili nang ate na kayaran
isipen ta. Dapat isipen ta man kayaran ta duma. 25 Pwidi kaw magkaan
ta bisan ino na karni na pabligya. Dili kinanglan na mag-insa kaw pa
daw paalad naan ta dyos-dyusan para mlaman nyo daw pwidi makaan.

---

[d] **10:22** Exodo 20:5; Deuteronomio 32:21

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26 Nlaman ta na pwidi ki maan ta bisan ino tak naan ta sinulat na pulong
ta Dyos may ambal, “Kalibutan i daw tanan na naan di iya ta Ginuo.”[e]
27 Daw kyo yan imbitaren ta mga ittaw na ula gatuo na magkaan naan
ta iran na balay daw liag nyo na batunon, pwidi kaw magkaan ta bisan
ino na papatad danen. Dili kinanglan na mag-insa kaw pa daw pagkaan
an paalad naan ta dyos-dyusan para mlaman nyo daw pwidi kan-enen.
28 Piro, daw gakaan kaw naan ta balay ta mga ula gatuo daw may mag-
ambal ki kyo na pagkaan an naagi alad naan ta mga dyos-dyusan, dapat
na dili nyo kan-enen tenged ta ittaw na gasugid ki kyo parti ta karni daw
tenged man ta kunsinsya. 29 Beet ambalen ko na dapat nyo isipen iya na
kunsinsya, dili inyo nang. Daw maan kaw ta karni na naagi alad naan ta
mga dyos-dyusan, maskin dili kaw makunsinsya basi makunsinsya kanen
an tak ta iya na isip daw kan-enen nyo, kasala kaw. Basi gaisip kaw ta
iling ti, “Man-o na pegengan ko liag ko an na buaten tenged nang ta isip
ta duma ko na ake na buat sala? 30 Daw magpasalamat a ta Dyos para ta
ake na pagkaan, man-o tak papakalain a pa ta duma na ittaw tenged ta
ake na pakaan?”
31 Gani, bisan ino buaten nyo, magkaan o mag-inem, dapat na isipen
nyo anay daw Dyos an dayawen ta mga ittaw na kakita ta inyo na pabuat.
32 Dili nyo buaten bisan ino na may masaway ki kyo mga Judio man,
mga dili-Judio o mga paryo nyo na mga ittaw na iya ta Dyos. 33 Iling tan
pabuat ko tak ta tanan ko na pabuat, gatingwa a na madayaran bisan
kino na ittaw daw ake man na paisip dili ake nang na kaugalingen na
kayaran. Paisip ko man daw ino para ta kayaran ta duma aged may
upurtunidad man na maluwas danen an alin ta silot ta iran na mga sala.

11

1 Gani, sunuron a nyo tak yaken i, pasunod ko Cristo an.

Laygay Pablo Parti Ta Pagbetang Ta Tageb Naan Ta Ulo Daw Mga Gatuo Magtipon

2 Nalipay a tak maski ino inyo na pabuat, pirmi naan ta inyo na isip
na sunuron nyo ake i na ugali daw pasunod nyo pa man mga sunuran na
natudlo ko en ki kyo. 3 Piro, liag ko man na maintindian nyo na umpisa
ta una pa, iling ti en: Naan ki Cristo sakep mga mama an daw naan ta
mga mama sakep mga bai an daw naan ta Dyos Amay sakep Cristo an.
4 Alimbawa, daw naan ta inyo na pagtipon mga mama may tageb naan
ta ulo mintras na magpangamuyo daw magsaysay ta mga papaintindi ta
Dyos ki danen, papagayya danen Cristo an na iran na pasakepan. 5 Piro,
daw naan ta inyo na pagtipon mga bai ula tageb naan ta ulo mintras na
magpangamuyo daw magsaysay ta mga papaintindi ta Dyos ki danen,
papagayya danen mga mama an na iran na pasakepan. Pagayyaan man

---

[e] **10:26** Mga Salmo 24:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen iran na kaugalingen na paryo gapakalbo danen an. 6 Daw ula
tageb mga bai naan ta ulo, miad pa na magpabulog nang en danen an.
Piro, tenged makagayya mga bai daw magpabulog daw magpakalbo,
dapat na may tageb nang en danen naan ta iran na ulo. 7 Mga mama an
dapat ula tageb naan ta ulo tak pabuat danen ta Dyos na paryo ta iya na
kaugalingen daw Dyos an dayawen tenged ki danen. Piro, mga bai dapat
may tageb naan ta ulo tak danen an pabuat ta Dyos para mga mama an
dayawen tenged ki danen. 8 Iling tan mga bai an kinanglan may tageb
piro mga mama dili kinanglan tak ta una na timpo na Dyos an gabuat
ta mga ittaw, dili naan alin ta bai pabuat din mama. Naan alin ta mama
pabuat din bai. 9 Mama an ula pabuat ta Dyos para ta bai. Pabuat ta
Dyos bai an para ta mama. 10 Tenged pabuat bai an para ta mama an
daw tenged man ta mga angil na gatan-aw, dapat mga bai may tageb
naan ta iran na ulo tak mga tageb naan ta ulo tanda na danen an may
matareng na mangamuyo daw magsaysay ta mga papaintindi ta Dyos.
11 Piro, bilang mga sakep ta Ginuo kiten tanan paryo nang, bisan bai
man daw mama, tak bai kinanglan ta mama daw mama kinanglan man
ta bai. 12 Iling tan tenged una na bai pabuat alin ta lawa ta mama daw
umpisa man ta pagbuat ta Dyos ta una na bai asta anduni tanan na mga
mama pabata en ta mga bai daw Dyos an kanen alinan ta tanan na mga
ittaw. 13 Isipen nyo daw dayad na magpangamuyo mga bai na ula danen
tageb naan ta iran na ulo. 14 Ta isip ta mga ittaw dapat nang na magayya
mga mama an na langkaw iran na buok. 15 Piro, mga bai na langkaw iran
na buok dayad lagen tak paatag ta Dyos para pangtageb ta iran na ulo.
16 Daw may liag na magkuntra ta ambal ko an, yi nang sabat ko ki danen:
Ula duma na sunuran na patudlo nay daw pasunod man ta tanan na mga
gatipon-tipon na gatuo daw dili, iling tan na daw mga bai mangamuyo
daw magsaysay man ta mga papaintindi ta Dyos, dapat na may tageb
danen an naan ta ulo.

Ambal Pablo Parti Ta Lain Na Batasan Ta Mga Gatuo Naan Ta Iran Na Pagtipon

17 Ta sunod na laygay ko ki kyo, dili ta kyo dayawen. Na gatipon kaw,
dapat na tenged ta inyo na mga pabuat magdayad inyo na pagdumaay
bilang mga gatipon-tipon na gatuo, piro dili iling tan natabo ya. Tenged
ta inyo na mga pabuat, pagubba nyo inyo an na pagdumaay. 18 Namatian
ko na ta inyo na pagtipon-tipon, gabelag-belagay kaw. Paryo mapati a na
matuod sugid ya. 19 Dapat na dili kaw magbelag-belagay, piro kinanglan
na iling tan na gagrupo-grupo kaw na mga gaparyuay an ta pagpati yon
nang gadumaay aged mlaman nyo en daw kino gid ki kyo matuod na
gatuo. 20 Na gatipon-tipon kaw na magsilibrar ta yapon ta pagdemdem
ta kamatayen ta Ginuo, madyo ta Ginuo inyo an na isip tak 21 na gakaan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaw, duma an ki kyo gauna daw ula kaw man gatagad na kyo tanan
magdengngan. Tenged duma ki kyo gauna, duma an busog en daw
ningaw, piro duma an a nletem pa daw nlao.[f] 22 Man-o tak ula kaw anay
gakaan daw ginem naan ta inyo na balay? Ino, papakebes nyo mga paryo
nyo na ittaw na iya ta Dyos? Ino, papagayyaan nyo mga imol na inyo
man na mga utod ki Cristo? Dili maimo na dayawen ta kyo tak inyo na
buat malain.

23 Yi na tudlo alin ta Ginuo daw paryo man ta ake na natudlo ki kyo:
Ta kilem na ya bag-o Ginuo Jesus patrayduran, gakamang kanen an
ta tinapay 24 daw gapasalamat man ta Dyos. Pagtapos din pasalamat,
pabiak-biak din daw ambal din, "Yi ni ake na lawa na alad para ki kyo.
Padayunon nyo pagbuat ta iling ti ta pagdemdem ki yaken." 25 Iling man
tan, pagtapos ta yapon, gaatag kanen isab ki danen ta ineman na may
ugsak na bino. Ambal din, "Yi na inemen bag-o na kasugtanan alin ta
Dyos na palig-enen paagi ta kamatayen ko bilang alad para ki kyo na
lengngessa ko matulo. Kada inem nyo ti, padayunon nyo pagbuat ta iling
ti ta pagdemdem ki yaken."[g] 26 Beet ambalen ta sugo ta Ginuo na asta
malik kanen an, kada kaan nyo ta tinapay daw inem man ta inemen
ta pagdemdem ki kanen, pasugid nyo daw ino beet ambalen ta iya na
kamatayen.

27 Gani, bisan kino na gabuat ta mga dili dapat buaten na kanen an
naan ta pagtipon ta mga gatuo na danen an gakaan ta tinapay daw
gainem man ta inemen ta pagdemdem ta kamatayen ta Ginuo, nakasala
kanen an daw manabat naan ta Dyos tenged ta iya na buat na ula ta
iya na isip kamatayen ta Ginuo. 28 Daw magtipon kaw na magkaan ta
tinapay daw mag-inem ta inemen ta pagdemdem ta kamatayen ta Ginuo,
dapat siguraduon nyo inyo na kaugalingen na naan ta inyo na isip Ginuo
an daw duma nyo na mga gatuo. 29 Bisan kino na maan daw minem ta
pagdemdem ta kamatayen ta Ginuo piro ula gaisip ta mga paryo din na
gatuo na labet man naan ta paumaw na lawa ta Ginuo, kanen mismo
gangita ta silot na para ta iya na kaugalingen tak iya na buat kuntra ta
ate na pag-isyaay bilang mga sakep naan ta paumaw na lawa ta Ginuo.
30 Yon na tama ki kyo galuya, gamasakit daw duma an napatay en.
31 Piro, daw pasigurado ta anay ate na kaugalingen na ate gid na paisip
ate an na mga paryo na gatuo, dili ki silutan ta Dyos. 32 Daw kiten na
mga gatuo silutan ta Dyos, padisiplina ki din nang aged dili ki din

---

[f] **11:21** Ta timpo Pablo, isya na kaugalian ta mga gatuo na danen an pirmi gadumaay ta pagyapon daw isya na buat danen ta iran na pagyapon danen an gakaan daw gainem ta pagdemdem ta kamatayen ta Ginuo. [g] **11:25** Naan ta Mateo 26:26-30, Marcos 14:22-26 daw Lucas 22:14-20 pwidi nyo mabasa parti ta katapusan na yapon Jesus duma ta iya na mga tinudluan. Naan ta Hebreo 8:6-12 pwidi nyo mabasa parti ta bag-o na kasugtanan na alin ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sintinsyaan ta silot na ula katapusan duma ta mga ittaw na ula gapati ki
kanen.
33 Gani, mga utod ko, daw magtipon kaw na maan daw minem para
ta inyo na pagdemdem ta kamatayen ta Ginuo, dapat magtagad kaw ta
kada isya. 34 Daw duma ki kyo nletem, miad pa daw maan anay naan ta
inyo na balay aged daw kyo yan daw duma man na mga gatuo magtipon,
buaten nyo an dili tenaan na silutan kaw ta Dyos tenged ula naan ta isip
nyo Ginuo an daw ula nyo man patubaya mga duma nyo na mga gatuo.
Parti ta duma nyo na mga insa ki yaken, sabaten ko daw naan a dyan
en duma ki kyo.

Ambal Pablo Parti Ta Mga Abilidad Na Atag Ta Dyos Ispiritu Santo Naan Ta Mga Gatuo

12 1 Anduni, parti ta pasambit nyo naan ta inyo na sulat parti ta
mga abilidad na atag ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatuo
may ambal a ki kyo tak liag ko na maintindian nyo ta usto. 2 Nlaman nyo
na kan-o na ula kaw pa gapati ta Dyos, pirmi kaw nadala ta duma na
mga ittaw na magsirbi ta mga dyos-dyusan na dili kaambal. 3 Gani, liag
ko na makala nyo daw kino na naan ki kanen Dyos Ispiritu Santo. Daw
Dyos Ispiritu Santo naan ta isya na ittaw, impusibli na ittaw an mag-
ambal ta malain kuntra ki Jesus. Iling man tan, daw Dyos Ispiritu Santo
ula naan ta isya na ittaw, impusibli na ittaw an mag-ako na gapati na
Jesus an, kanen Ginuo.
4 May lain-lain na mga abilidad na paatag ki kiten na mga gatuo, piro
isya nang na Dyos Ispiritu Santo na alinan. 5 Iling man tan, may lain-
lain na mga paagi ta pagsirbi naan ta Ginuo, piro isya nang na Ginuo
ate na pasirbian. 6 May lain-lain man na mga papabuat ki kiten na ubra
para ta pagsirbi naan ta Dyos, piro isya nang na Dyos na gaatag ta mga
abilidad naan ta tanan na mga gatuo para matuman iya na papabuat ki
danen. 7 Kada isya ki kiten paatagan ta abilidad na pamatuod na Dyos
Ispiritu Santo naan ki kiten daw mga abilidad an paatag ki kiten para
ta kayaran ta tanan na mga gatuo. 8 May anen ki kiten na mga gatuo na
paatagan ta Dyos Ispiritu Santo ta abilidad ta paglaygay naan ta mga
paryo danen na mga gatuo. Duma an ki kiten na mga gatuo paatagan
din ta abilidad ta pag-intindi daw pagwali ta kamatuuran parti ta Dyos.
9 Duma an a paatagan din ta bakod na pagsalig naan ta Dyos. Duma an
a, paagi ta abilidad na paatag din ki danen magpaayad ta mga ittaw
na may masakit. 10 Duma an a paatagan din ta abilidad ta pagbuat ta
katingalaan, duma an a ta pagsaysay parti ta mga papaintindi ta Dyos
ki danen, duma an a makala danen daw alin ta Dyos o dili mga patudlo
an ki danen, duma an a ta pag-ambal ta lain-lain na mga linggwai na ula
nlami ta mga ittaw daw duma an a ta pagsaysay daw ino beet ambalen ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paambal ta mga ittaw na gambal ta lain-lain na mga linggwai. 11 Paryo ta
paambal ko, isya nang gaatag an ta tanan na mga abilidad na iling tan.
Kanen Dyos Ispiritu Santo. Paatag din mga abilidad naan ta kada isya
sunod ta iya na pagbeet.

Mga Gatuo Pakabig Na Paryo Ta Isya Na Lawa

12 Bisan ula gaparyo ate na mga abilidad na alin ta Dyos Ispiritu Santo,
isya ki nang man gyapon. Di' ba lawa ta ittaw isya nang, piro may lain-
lain na mga parti daw tanan na mga parti sakep ta isya na lawa? Iling
man tan Cristo an daw mga gatuo ki kanen. Kiten tanan pakabig na lawa
Cristo daw kada isya ki kiten pakabig na lain-lain na mga parti ta iya na
lawa. 13 Paisya ki bilang isya nang na lawa tenged paryas nang na Dyos
Ispiritu Santo na ate na nabaton na kiten pabautismuan paagi ki kanen.
Ta matuod, maskin kiten mga Judio daw mga dili-Judio, mga ulipen daw
mga dili ulipen, pabilang ki na isya nang na lawa tenged paryas nang
na Dyos Ispiritu Santo na naan ki kiten tak ta ate na pagbaton ki kanen
paryo na patagan ki ta inemen na paryas nang.
14 Paryo ta ambal ko, lawa an ta mga ittaw tama parti, dili isya nang na
parti. 15 Kinanglan ta gid tanan na mga parti ta ate na lawa. Alimbawa,
bisan batiis an dili paryo ta duma na mga parti ta lawa paryas ta lima,
batiis an parti man gyapon ta lawa. 16 Bisan talinga an dili paryo ta duma
na mga parti ta lawa paryas ta mata, talinga an parti man gyapon ta
lawa. 17 Daw bilog na lawa mata nang, simpri dili ki kamati. Daw bilog na
lawa talinga nang, simpri dili ki kalimao. 18 Gani, tanan na mga parti ta
ate na lawa naan pabetang ta Dyos daw indi din liag ibetang. 19 Impusibli
na tanan na mga parti ta ate na lawa isya nang na parti tak dili en
maumaw na lawa. 20 Piro ta matuod, bisan ate an na lawa tama parti,
lawa ta an isya nang man gyapon na lawa.
21 Gani, isya na parti ta ate na lawa dili mas kinanglan kaysa ta duma
na mga parti. Alimbawa, impusibli na dili kinanglan ta mata duma na
mga parti ta lawa paryas ta blukan. Iling man tan impusibli na batiis an
dili kinanglan ta ulo. 22 Ta matuod, mga parti ta ate na lawa na paisip ta
na dilikado yon gid na mga parti na kinanglan ta gid. 23 Mga parti ta ate
na lawa na paisip ta na lain lagen paasikaso ta gid ta usto. Iling man tan
mga parti ta lawa na dili dapat makita, pabistian ta gid ta usto. 24 Piro,
mga parti ta lawa na dayad lagen, dili en kinanglan na asikasuon gid ta
usto. Pabuat ta Dyos ate na mga lawa na mga parti an ta lawa na salig
ta na dili gid impurtanti maasikaso man ta usto 25-26 aged mga parti ta
lawa mag-isya ta ubra para ta kayaran ta bilog na lawa daw dili man
magkuntranay. Yon en tenaan na daw ino pamatyag ta isya na parti ta
lawa, bilog na lawa kabatyag man. Iling man tan kiten i na mga gatuo ki
Cristo. Dapat magtabangay ki, dili magkuntranay tak daw isya ki kiten

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nakulian, paryo kiten tanan nakulian an. Daw isya ki kiten padayaw ta
duma na mga ittaw, kiten tanan magkalipay duma ki kanen.
27 Beet ambalen ko na tenged kiten tanan mga ittaw na sakep ki Cristo,
kiten tanan pakabig na iya na lawa. Kada isya ki kiten paryo ta isya na
parti ta lawa Cristo. 28 Lain-lain man na katengdanan na paatag ta Dyos
ki kiten na mga gatuo. Una, may mga papili kanen na mga apustulis.
Pangarwa, may duma man kanen an na mga papili na mga manugsaysay
parti ta mga papaintindi din ki danen. Pangallo, may anen pa gid kanen
an na mga papili na mga manugtudlo. Duma pa an a na papili din na mga
magbuat ta katingalaan, mga magpaayad ta mga ittaw na may masakit,
mga magtabang ta duma na mga ittaw, mga magdumala daw mga mag-
ambal ta lain-lain na mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw. 29 Kiten i,
dili tanan mga apustulis, dili man tanan mga manugsaysay ta papaintindi
ta Dyos, dili man tanan mga manugtudlo, dili man tanan mga manugbuat
ta katingalaan, 30 dili man tanan mga manug-ayad ta mga ittaw na may
masakit, dili man tanan mga manug-ambal ta lain-lain na mga linggwai
daw dili man tanan mga manugsaysay daw ino beet ambalen ta mga
ittaw na gambal ta lain-lain na mga linggwai. 31 Bisan iling tan na lain-
lain ate na mga abilidad, mangamuyo kaw na mabaton nyo mga abilidad
na magtabang pa gid ta duma na mga gatuo.

Laygay Pablo Parti Ta Paggugma

Anduni, itudlo ko ki kyo daw ino dayad ta na buaten.

13 1 Alimbawa, daw may abilidad a na mag-ambal ta lain-lain na
linggwai ta mga ittaw asta man ta linggwai ta mga angil piro
ula a gugma ta duma, ake na abilidad ta pag-ambal ula pulos tak ake na
ambal paryo nang ta sagbak ta agong na papukpok daw sagbak man ta
simbal na pasantik. 2 Alimbawa man, daw ula a gugma ta duma, ula a
man gyapon pulos bisan may abilidad a na magsaysay ta mga papaintindi
ta Dyos ki yaken, bisan nlaman ko tanan na ula pa papasugid ta Dyos
naan ta duma na mga ittaw asta tanan man na pwidi ko mlaman daw
bisan may bakod a man na pagtuo na sarang ko mapasalyo mga bukid.
3 Alimbawa pa gid, daw patagtag ko naan ta mga imol tanan ko na
mga pagkabetang daw gasakripisyo a man na maagian ko tama na mga
kabellay aged may ipabugal a piro ula a gugma ta duma, ula a man
gyapon may nabaton na dayad na bales alin ta Dyos.
4 Daw kiten i maggugma ta mga paryo ta na ittaw, kiten i
mapasinsyaen daw miad man. Dili ki mag-inggit ta duma na ittaw daw
dili ki man mag-ugal. Ula ki gapalabaw ta ate na kaugalingen. 5 Dili
lain ate na ugali daw ula ki man gaisip ta ate nang na kayaran. Dili ki
magileken daw ula ta man pademdem mga sala an ta duma kuntra ki
kiten. 6 Ula ki nalipay ta mga malain na buat naan ta duma na mga ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nalipay ki ta mga miad na buat alin ta pagtuman ta kamatuuran na
alin ta Dyos. 7 Daw kiten i maggugma ta mga paryo ta na ittaw, kiten i
maagwantaen ta bisan ino na kabellay, dili marwaran ta pagsalig, pirmi
galaem daw gapadayon man ate na paggugma ki danen bisan ino matabo.
8 Matuod na gugma gapadayon asta ta ula katapusan. Piro, naan ta
uryan na adlaw dili ta en kinanglan ate an na mga abilidad na alin ta
Dyos Ispiritu Santo paryo ta abilidad an ta pagsaysay ta mga papaintindi
ta Dyos, pag-ambal ta lain-lain na mga linggwai na ula nlami ta mga
ittaw daw ate an na pag-intindi anduni parti ta Dyos. 9 Anduni kulang
pa ate na pag-intindi parti ta Dyos daw ula pa man tanan papaintindi ta
Dyos ki kiten, 10 piro mabot adlaw na tanan ikumplito en ta Dyos daw
ate an na mga abilidad na anduni dili kumplito dili ta en kinanglan.
11 Alimbawa, na bata ki pa, dili usto ate na pag-ambal, pag-isip daw pag-
intindi. Piro, anduni na may idad ki en, padilian ta en ugali na paryo ta
ugali ta bata. 12 Daw makita ta sura ta duma piro patan-aw ta paagi nang
naan ta ispiyo, dili paryo daw makita ta gid danen an na tubang ki kiten.
Iling man tan, anduni kulang pa ate na pag-intindi parti ta Dyos daw iya
na kabebet-en, piro ta uryan na adlaw na makita ta en na tubang ta gid
kanen an, dili ta en kinanglan ate an na mga abilidad na nabaton ta alin
ta Dyos Ispiritu Santo tak maintindian ta en ta usto parti ta Dyos paryo
ta iya na pagkala anduni ki kiten.
13 Maskin mabot adlaw na may mga abilidad na dili ta en kinanglan,
yi na tallo magpadayon asta ta ula katapusan: pagtuo, pagsalig daw
paggugma. Piro, mas impurtanti gid paggugma an kaysa ta tanan.

Dugang Na Ambal Pablo Parti Ta Mga Abilidad Na Atag Ta Dyos Ispiritu Santo Naan Ta Mga Gatuo

14 1 Prusigiran nyo na maggugmaay kaw ta kada isya daw andemen
nyo gid na mabaton nyo lain-lain na mga abilidad na atag ta Dyos
Ispiritu Santo, labi en gid abilidad an na magsaysay ta papaintindi ta Dyos ki
kyo. 2 Bisan kino na gambal naan ta mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw,
kanen an gambal naan ta Dyos, dili naan ta mga ittaw. Dili kaintindi mga
ittaw an ta iya na paambal tak pagaeman kanen an ta Dyos Ispiritu Santo na
gapaambal ki kanen ta mga ula nlami ta duma. 3 Piro, bisan kino na gasaysay
ta mga papaintindi ta Dyos, kanen an gambal naan ta mga ittaw na iya ta Dyos
aged magpalig-en pa gid ta iran na pagtuo, magpalig-en ta iran na nakem daw
magpalipay ki danen para masarangan danen mga kabellay. 4 Gani, daw kiten na
mga gatuo magtipon, miad gid daw magsaysay ki ta mga papaintindi ta Dyos ki
kiten tak daw kino na iling tan iya na buat gapalig-en kanen an ta pagtuo ta mga
paryo din na gatuo. Piro, daw kino mag-ambal ta linggwai na dili maintindian
ta duma, iya nang na kaugalingen na pagtuo palig-en din. 5 Liag ko na kyo tanan
mag-ambal ta lain-lain na mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw. Piro, mas liag

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ko na magsaysay kaw ta mga papaintindi ta Dyos ki kyo tak mas may tabang
para ta mga paryo nyo na gatuo pagsugid an ta mga papaintindi ta Dyos kaysa ta
pag-ambal ta lain-lain na mga linggwai. Piro, makatabang pag-ambal an ta lain-
lain na mga linggwai daw may ittaw na magsaysay daw ino beet ambalen aged
magpalig-en ta pagtuo ta mga paryo nyo na gatuo.
6 Mga utod ko, alimbawa, daw miling a ki kyo na mag-ambal nang ta linggwai
na ula nlami ta mga ittaw na yon man dili nyo maintindian, inyo na pagtuo
dili mapalig-en. Para mapalig-en inyo na pagtuo dapat na magwali a parti ta
mga papakita ta Dyos parti ta iya na kabebet-en daw magwali a man parti ta
alam ko parti ki kanen daw parti man ta mga papaintindi din ki yaken daw
magtudlo a ta mga magpalig-en ta inyo na pagtuo. 7 Maskin ta mga instruminto
na plawta daw arpa na mga betang nang, daw dili klaro pagtukar an, ula man
pulos tak dili ta mlaman daw ino na kanta patukar an. 8 Yon man trumpita an
na paeyepan ta sundalo para ta pag-umaw ta mga duma din na magsulong ta
gira. Daw dili klaro tuno ta iya na pag-eyep, ula man pulos tak ula sundalo na
magpriparar na magsulong. 9 Iling man tan kiten i na mga gatuo. Daw mag-
ambal ki ta lain-lain na mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw daw ate an na
paambal dili man maintindian ta duma, ula gid pulos ate an na paambal tak
paryo ki nang gaisturya naan ta angin. 10 Nlaman ta na tama na mga linggwai
naan ta kalibutan i daw kada isya may anen gid beet ambalen. 11 Piro, daw may
isya na ittaw na gambal ki yaken ta linggwai na dili ko maintindian, dili kay
mag-intindiay paryo ta mga gaisturyaay na istrangiro na ula gaparyo iran na
linggwai. 12 Kyo man, tenged gaandem kaw gid na mabaton nyo mga abilidad na
alin ta Dyos Ispiritu Santo, dapat na tingwaen nyo na gamiten mga abilidad an
para magpalig-en ta pagtuo ta tanan na mga paryo nyo na gatuo.
13 Gani, bisan kino ki kyo may abilidad na mag-ambal ta lain-lain na mga
linggwai na ula nlami ta duma, dapat kanen an mangamuyo na tagan ta
Dyos kanen an ta abilidad na magsaysay man daw ino beet ambalen ta iya
na paambal. 14 Dapat iling tan buaten an tenged daw mangamuyo a naan ta
linggwai na ula nlami ta mga ittaw, nangamuyo a na gambal a nang daw ino
paambal ta Dyos Ispiritu Santo naan ta ake na kaugalingen na ispiritu, piro ula
a man gyapon makamang na idugang ta ake na alam tak dili ko maintindian.
15 Gani, daw mangamuyo a daw magkanta, dayad daw buaten ko na iling ti:
Mangamuyo a na mag-ambal daw ino paambal ta Dyos Ispiritu Santo naan ta
ake na kaugalingen na ispiritu daw mangamuyo a man na mag-ambal naan ta
linggwai na ake na ambalen maintindian ta duma ko na mga gatuo. Iling man
tan daw magkanta a.[h] 16 Beet ambalen ko na daw magtipon kaw daw isya ki kyo

---

[h] **14:15** Beet ambalen Pablo na daw kino mangamuyo daw magkanta naan ta linggwai na kanen nang kaintindi, miad pa daw kanen an mangamuyo daw magkanta na kanen nang. Piro, daw naan ta mga gatipon-tipon na gatuo, miad daw mangamuyo kanen daw magkanta naan ta linggwai na maintindian ta tanan na mga ittaw na gamati.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mangamuyo na magdayaw ta Dyos na iya na ambal papaambal ta Dyos Ispiritu
Santo ki kanen naan ta linggwai na ula naintindian ta duma na mga ittaw na
naan dya, kyo yan na duma din paryo nang ta mga kulang pag-intindi. Tenged
ula nyo naintindian iya na ambal, impusibli na mag-ambal kaw na "kabay pa"
parti ta iya na pagpasalamat tak ula nyo naintindian iya na ambal. 17 Iya an na
pagpasalamat dayad, piro pagtuo an ta duma din na mga gatuo dili man gyapon
maglig-en. 18 Gapasalamat a ta Dyos tak may abilidad a ta pag-ambal ta lain-lain
na mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw daw dili a nyo mapirdi ta pag-ambal
ta lain-lain na mga linggwai. 19 Piro, daw magtipon mga gatuo, mas dayad pa
daw mag-ambal a ta limma nang na ambal na maintindian ta mga paryo ko na
gatuo aged madugangan iran na alam kaysa ta linibo na mga ambal ta linggwai
na dili danen maintindian.

20 Mga utod ko, dapat usto inyo na pag-intindi parti ta mga abilidad na
alin ta Dyos Ispiritu Santo. Dili inta kulang pa inyo na isip paryo ta bata
na sise. Daw parti ta malain na mga buat, dayad gani daw magparyo
kaw ta mga bata na sise tak ula ta isip danen na magbuat ta malain. Piro,
parti ta mga abilidad na alin ta Dyos Ispiritu Santo, dapat inyo na isip
paryo ta isip ta mga may idad en 21 tak naan ta sinulat na pulong ta Dyos
may ambal kanen an na iling ti,

"Mag-ambal a naan ta yi na mga ittaw
paagi ta mga ittaw alin ta duma na mga lugar
na mag-ambal ta lain-lain na mga linggwai.
Piro, bisan mag-ambal a paagi ta mga ittaw na may lain-lain na mga
linggwai,
dili man gyapon danen magpati ki yaken."

Iling tan ambal ta Ginuo.[i]

22 Tenged ta yon na ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos, nlaman ta na
ate an na pag-ambal ta lain-lain na mga linggwai isya na pamatuod na dili para
ta mga paryo ta na gatuo, para ta mga ittaw na ula pa gatuo tak ta pagtan-aw
ta Dyos danen an paryo ta mga ittaw na dili man gyapon mapati ki kanen. Piro,
ate an na pagsaysay ta mga papaintindi ta Dyos ki kiten isya man na pamatuod
na dili para ta mga ittaw na ula pa gatuo, para ta mga paryo ta na gatuo tak beet
ambalen Dyos an naan gid ki kiten. 23 Alimbawa, may mga bisita na maglabet ta
inyo na pagtipon na danen an mga ula pa gatuo daw kulang man ta pag-intindi
parti ta pagtuo ki Cristo. Daw kyo tanan na mga gatuo mag-ambal ta lain-lain na
mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw, mag-isip danen an na kyo yan buang.
24 Piro, daw naan ta linggwai na maintindian ta mga bisita kyo yan magsaysay ta
mga papaintindi ta Dyos ki kyo, mlaman danen na may sabaten danen an ta Dyos
tenged ta mga nabuat danen na sala. 25 Magluod danen an daw magnelsel ta iran

---

[i] **14:21** Isaias 28:11-12

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mga sala bisan pa mga sala na palikem danen. Magdayaw danen ta Dyos daw
mag-ambal man na Dyos an naan gid ki kyo.

Paglaygay Pablo Daw Ino Dapat Buaten Naan Ta Pagtipon-tipon Ta Mga Gatuo

26 Mga utod ko, dapat magbuat kaw ta iling ti ta inyo na pagtipon-tipon: Daw
magtipon kaw, duma an ki kyo magkanta, duma an a magtudlo, duma an a
magsugid ta papakita ta Dyos ki danen, duma an a mag-ambal ta lain-lain na
mga linggwai na ula nlami ta mga ittaw daw duma pa gid a magsaysay daw ino
beet ambalen ta ittaw na gambal ta lain-lain na mga linggwai. Piro, dapat na
siguraduon nyo na tanan nyo an na buat magpalig-en ta pagtuo ta mga paryo
nyo na gatuo. 27 Daw may anen ki kyo na mag-ambal ta lain-lain na mga linggwai
tenged ta abilidad na atag ta Dyos Ispiritu Santo, dapat darwa nang o pwidi man
tallo nang mag-ambal daw dapat man na isya-isya nang mag-ambal an. Daw
tapos en mag-ambal, dapat may isya ki kyo na magsaysay daw ino beet ambalen
ta paambal ya naan ta lain-lain na mga linggwai. 28 Piro, daw ula ki kyo may
abilidad na magsaysay daw ino beet ambalen ta mga paambal, dapat dili nang en
mag-ambal ta lain-lain na mga linggwai. Pwidi kaw mag-ambal, piro naan nang
ta inyo na kaugalingen daw naan man ta Dyos. 29 Dapat darwa daw pwidi man
tallo nang ki kyo magsaysay ta mga papaintindi ta Dyos daw duma an mag-isip
daw inyo na pasaysay sunod ta tudlo na alin ta Dyos Ispiritu Santo. 30 Daw isya ki
kyo ula pa tapos ta iya na ambal piro may papaintindi Dyos an naan ta isya pa ki
kyo, dapat na tapuson en ta una ya iya an na ambal aged pangarwa an mag-ambal
man. 31 Ta iling tan na paagi tanan kaw eles-eles ta pagsaysay ta mga papaintindi
ta Dyos ki kyo aged madugangan pa gid inyo na pag-intindi ta iya na ambal daw
maglig-en pa gid man inyo na nakem. 32 Bisan kino may abilidad na magsaysay ta
papaintindi ta Dyos ki kanen, may abilidad man kanen an na magpegeng ta iya
na pag-ambal 33 tak liag ta Dyos na dili magamo ate na pagtipon. Liag din na may
kalineng ate na pagdumaay.

Daw magtipon kaw, dapat sunuron nyo kaugalian na paryo ta pabuat ta
tanan na mga gatipon-tipon na mga ittaw na iya ta Dyos. 34 Dayad daw naan
ta pagtipon-tipon ta mga gatuo mga bai an mamati nang daw dili man sali ta
insa.[j] Dayad man daw magpaebes danen an paryo ta ambal naan ta mga sugo.[k]

---

[j] **14:34** Naan ta duma na mga birsikulo na 1 Corinto 11:2-16, Filipos 4:2-3 daw Roma 16:1-2 pwidi nyo mabasa ambal Pablo na mga bai an naan ta pagtipon-tipon ta mga gatuo pwidi mangamuyo daw magsaysay ta mga papaintindi ta Dyos ki danen. Gani, iya an na sugo naan ta 1 Corinto 14:34 na "mga bai an mamati nang daw dili man sali ta insa" dili beet ambalen na mga bai an dapat mipes nang naan ta pagtipon-tipon ta mga gatuo. May pusibilidad na sugo an Pablo beet ambalen na daw naan ta pagtipon-tipon ta mga gatuo, dapat na mga bai dili magkuntra ta uturidad ta mga mama na manugtudlo naan ta tubangan ta mga ittaw. [k] **14:34** Pusibilidad na "ambal naan ta mga sugo" beet ambalen isturya naan ta Genesis 2:18-24 na mama an una na pabuat ta Dyos daw bai an pabuat ta Dyos para ta mama.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Iling man tan, daw may insa danen an, dapat na magtagad nang anay asta na
muli aged naan dya mag-insa danen ta mga mama naan ta iran na balay. Daw
magtipon mga gatuo, makagayya mga bai an na gaisturbo.
36 Daw magtipon kaw, man-o tak gasunod kaw ta inyo nang na isip
daw ino dapat buaten? Salig nyo taan na kyo yan alinan ta miad na balita
na papasugid ta Dyos daw kyo nang man mga kabaton? 37 Daw ta inyo
na isip kyo yan may papaintindi Dyos an ki kyo daw may duma man na
abilidad na alin ta Dyos Ispiritu Santo, tumanen nyo gid mga sugo ko i ki
kyo naan ta yi na sulat tak mga sugo ko dili nang alin ki yaken, alin man
ta Ginuo. 38 Daw kino ula gatuman ta mga sugo ko i, dapat dili nyo patian
iya na ambal.
39 Gani, mga utod ko, dayad daw andemen nyo na mabaton nyo abilidad
ta pagsaysay ta mga papaintindi ta Dyos ki kyo. Piro, dili nyo ibawal na
mga paryo nyo na gatuo mag-ambal ta lain-lain na mga linggwai na ula
nlami ta mga ittaw. 40 Daw magtipon kaw, demdemen nyo pirmi na tanan
nyo an na buaten dapat usto daw ta dayad man na paagi.

Ambal Pablo Parti Ta Pagbannaw

15 1 Mga utod ko, anduni liag ko na ipademdem ki kyo miad an na
balita parti ki Jesu-Cristo na pasugid ko ki kyo. Yon man na miad
na balita inyo na papatian daw asta anduni basian ta inyo na pagtuo na
lig-en. 2 Daw magpadayon kaw ta pagpati ta miad i na balita na ake na
pasugid ki kyo, maluwas kaw alin ta silot na ula katapusan. Piro, daw dili
kaw magpadayon na inyo na papatian sunod ta ake na pasugid ki kyo,
ula pulos na gapati kaw kan-o.
3 Gani, isipen nyo parti ta miad na balita. Yi pinakaimpurtanti na
pasugid ki yaken daw pasugid ko man en ki kyo: Cristo napatay aged
maluwas ki alin ta silot ta ate na mga sala paryo ta ambal naan ta
sinulat na pulong ta Dyos. 4 Cristo an palebbeng daw ta pangallo na
adlaw pabannaw kanen an ta Dyos paryo man ta ambal naan ta sinulat
na pulong ta Dyos. 5 Na kanen an nabannaw en, gapakita kanen ki
Cefas[l] daw sunod gapakita man naan ki danen tanan na mga apustulis.
6 Pagtapos ta pagpakita din naan ta mga apustulis, gapakita man kanen
an naan ta subla limma gatos na mga tinudluan din na gatipon. Anduni
duma ki danen patay en, piro katamaan ki danen bui pa. 7 Pagtapos ta
pagpakita din naan ta limma gatos na mga tinudluan, kanen an gapakita
man ki Santiago daw gapakita isab naan ta tanan din na mga apustulis.
8 Dili a paryo ta duma na mga apustulis Cristo tak yaken uryan gid
ta tanan na pakitaan din. Gulpi nang pabuat a din na apustol naan ta
adlaw na ula papaabot ta mga ittaw paryo ta bata na natao na kulang ta

---

[l] **15:5** *Cefas an* isya man na umaw ki Pedro na isya ta mga apustulis Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bulan daw naan ta adlaw na ula papaabot.[m] 9 Yon man na kebes a gid ta
tanan na mga apustulis daw yaken dili man dapat na umawen na apustol
tenged na ula a pa gatuo ki kanen, gakuntra a ta mga gatipon-tipon na
mga ittaw na iya ta Dyos daw papangabot ko man danen an. 10 Piro,
tenged Dyos an miad gid, pabuat a din na apustol. Ula nasayang na miad
kanen an ki yaken tak mas gapangabellay a gid para ta Dyos kaysa ta
duma na mga apustulis. Piro, dili paagi ta ake nang na kaugalingen na
sarang na gasirbi a ta Dyos. Gasirbi a ki kanen paagi ta iya na tabang
tenged miad kanen an ki yaken. 11 Gani, yaken i daw mga paryo ko na
apustulis, bisan kino ki kami na gawali ki kyo, paryo nang ame na pawali
na yon man inyo na papatian.
12 Di' ba gapati kaw ta ame na pawali na Cristo an pabannaw ta Dyos
alin ta mga patay? Piro anduni, man-o tak duma ki kyo dili magpati
na mga napatay an bannawen ta Dyos ta uryan na adlaw? 13 Tenged
dili kaw magpati na mga napatay an bannawen ta Dyos, beet ambalen
ula kaw man gapati na Cristo an pabannaw ta Dyos. 14 Isipen nyo. Daw
Cristo an ula nabannaw paryo ta isip ta duma ki kyo, beet ambalen ula
pulos ame na pagwali daw ula man pulos inyo na pagtuo. 15 Dili nang
nyan, daw Cristo an ula nabannaw, beet man ambalen na kami i gabula
nang parti ta pabuat ta Dyos tak gambal kay na pabannaw din Cristo an.
Piro, daw paryo ta inyo na pagpati mga napatay an dili din bannawen,
beet ambalen na Cristo an ula din pabannaw. 16 Ambalen ko isab, daw
mga napatay dili din bannawen, simpri beet ambalen Cristo an ula din
pabannaw. 17 Daw Cristo an ula pabannaw ta Dyos, beet ambalen ula
pulos inyo na pagtuo daw ula kaw man napatawad ta Dyos ta inyo na
mga sala. 18 Beet man ambalen na mga gatuo ya ki Cristo na napatay en
ula man naluwas alin ta silot ta iran na mga sala. 19 Daw mga napatay an
dili bannawen ta Dyos, beet man ambalen kaluluoy ki gid na mga ittaw
kaysa ta tanan na mga ittaw tak ate na mga palaeman naan ki Cristo
para nang ta ate na kabui unti kalibutan i.
20 Piro, matuod gid na Cristo an pabannaw ta Dyos daw Cristo an
pamatuod man na mga gatuo na napatay bannawen man ta Dyos ta uryan
na adlaw. 21 Adan tenaan na mga ittaw mapatay. Cristo tenaan na mga
ittaw bannawen ta Dyos. 22 Tanan na mga ittaw may kamatayen tenged
kiten tanan alin ki Adan. Piro, tanan na mga ittaw na sakep ki Cristo
bannawen ta Dyos. 23 Pagbannaw an ta mga napatay sunod ta plano ta
Dyos. Plano din na Cristo una gid na pabannaw ta Dyos na Cristo an
pamatuod na may duma pa na mga bannawen ta Dyos na sunod ki kanen
na yon man naan ta adlaw na mabot kanen an, kiten na iya gid na mga

---

[m] **15:8** Naan ta Mga Binuatan 9:1-19 pwidi nyo mabasa parti ta pagpakita Cristo ki Pablo daw pag-umpisa Pablo ta pagsunod ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ittaw bannawen man ta Dyos. 24 Ta iya na pag-abot, yon en katapusan na
adlaw na pirdien din tanan na mga gakuntra ki kanen na mga gapanguna,
mga may uturidad daw mga gagaem. Ta yon man na adlaw itugyan din iya
an na mga padumalaan naan ta Dyos Amay 25 tak magdumala kanen an
asta tanan na mga gakuntra ki kanen pirdien din tenged iling tan plano ta
Dyos. 26 Naan ta yon man na adlaw, may uryan na kuntra na pirdien din
na yon kamatayen an. Daw mabannaw mga gatuo an, beet ambalen na
pirdi din en kamatayen tak ula ki en kamatayen. 27 Nlaman ta na pirdien
Cristo tanan din na mga kuntra tak naan ta sinulat na pulong ta Dyos may
ambal, "Tanan gid papasakep ta Dyos ki kanen aged kanen magdumala."[n]
Piro, dili beet ambalen na ipasakep ta Dyos Amay iya man na kaugalingen
naan ki Cristo tak kanen gapasakep ta tanan naan ki Cristo. 28 Pagtapos
na tanan an pasakepen ta Dyos Amay naan ki Cristo na iya na Bata, Cristo
an magpasakep ta iya na kaugalingen naan ta Dyos na gapasakep ta tanan
naan ki kanen aged tanan gid sakep naan ta pagdumala ta Dyos Amay.
29 Isipen ta gid. Alimbawa, daw paryo ta inyo na pagpati mga napatay
an dili bannawen ta Dyos, man-o tak duma ki kyo gasunod ta kaugalian
na magpabautismo para ta mga napatay? Daw mga napatay dili bannawen
ta Dyos, ula gid pulos na may magpabautismo para ki danen na mga
napatay! 30 Isya pa, isipen ta man ni: Daw mga napatay dili bannawen ta
Dyos, man-o na gawali kay pa parti ta pagbannaw ta Dyos ta mga ittaw
bisan kami i pirmi nabetang naan ta piligro? Paryo kay mga buang-buang
na pabuat nay iling an tan! 31 Mga utod ko, ta matuod kada adlaw ake na
kabui naan ta piligro. Pwidi na sigurado kaw na ake na paambal matuod na
paryo man na sigurado kaw gid na nalipay a tenged kyo yan sakep ta ate na
Ginuo Jesu-Cristo. 32 Naan ta Efeso pakuntra a ta mga ittaw na iran an na
batasan paryo ta batasan ta mga mapintas na ayep. Daw mga napatay an
dili mabannaw paryo ta inyo na pagpati, ula pulos na gaagwanta a tenged
ta buat ta yon na mga ittaw na mapintas. Daw dili mabannaw mga napatay,
miad pa daw sunuron ta nang en ambalanen na "Magpagusto ki nang en ta
kaan daw inem tak basi kisyem mapatay ki en."[o]
33 Dili kaw magpaluko ta mga ittaw na gatudlo ta dili matuod.
Demdemen nyo ambalanen na iling ti, "Daw magduma kaw ta mga
gabuat ta malain, munod kaw man ki danen." 34 Dapat na isipen nyo ta
usto aged dilian nyo mga buat na sala tak duma ki kyo ula pa danen
nakala Dyos an. Iling tan ambal ko para magayya kaw gid.

Ambal Pablo Parti Ta Bag-o Na Lawa Ta Mga Ittaw Na Mabannaw

35 Basi may ittaw na ta iya na pagkuntra ta pagpati na mga napatay
mabannaw mag-insa, "Ino paagi na mabannaw mga napatay? Ino sura

---

[n] **15:27** Mga Salmo 8:6 [o] **15:32** Isaias 22:13

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lawa danen?” 36 Sabat ko na daw kino mga gainsa ta iling tan paryo
mga buang-buang gid. Yi isipen nyo: Daw magsabwag ki ta binni,
simpri manlisok. Piro, kinanglan na binni an paryo malunot anay aged
manlisok. 37 Dili mga puon pasabwag nyo tak pasabwag nyo an mga binni
gid paryo abi ta binni ta trigo daw binni man ta bisan ino na tanem.
38 Naplano en ta Dyos daw ino sura ta tanem na gatubo alin ta klasi-klasi
na binni. 39 Iling man tan, mga klasi-klasi na may kabui ula gaparyas
iran na mga lawa. Iba man lawa ta mga ittaw, mga ayep, mga yupan daw
mga sidda. 40 May mga betang na bagay ta langit daw may mga betang
man na bagay ta kalibutan i. Dayad lagen mga betang naan ta langit daw
dayad man lagen mga betang naan ta kalibutan, piro mga betang naan ta
langit dili paryas ta mga betang naan ta kalibutan. 41 Dayad lagen adlaw,
bulan daw mga bituon, piro kada isya ki danen lain-lain man lagen. Bisan
mga bituon dili paryo-paryo lagen.

42 Iling man tan kiten i tak na mabannaw ki, tagan ki ta Dyos ta bag-o
na lawa na dili paryo ta ate na lawa anduni. Ate na lawa anduni may
kamatayen daw malunot man, piro na mabannaw ki, ate na lawa ula en
kamatayen daw dili man en malunot. 43 Daw mapatay ki, ate na lawa lain
lagen daw ula en sarang, piro na mabannaw ki, ate na lawa dayad lagen
daw biskeg gid. 44 Ate na lawa anduni para nang ta yi na kalibutan, piro
na mabannaw ki, ate na lawa para gid ta langit. 45 Nlaman ta na may
lawa na bagay ta kalibutan daw may bag-o man na lawa na bagay ta
langit tak naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, “Una na ittaw na
Adan, paatagan ta kabui.”[p] Piro, Cristo an na paumaw na uryan na Adan,
kanen gaatag ta kabui na ula katapusan. 46 Una, paatagan ki ta lawa na
para ta yi na kalibutan daw sunod tagan ki ta bag-o man na lawa na para
ta langit. 47 Una na ittaw na Adan, iya na lawa para ta yi na kalibutan tak
pabuat kanen an alin ta basak. Cristo an a na paumaw na pangarwa na
ittaw iya na lawa para ta langit. 48 Simpri mga ittaw ta kalibutan, iran na
lawa paryo ta lawa Adan na buat alin ta basak. Mga ittaw an a na naan
ta langit, iran na lawa paryo ta lawa Cristo. 49 Gani, anduni ate na lawa
para ta yi na kalibutan paryo ta lawa Adan na para ta yi na kalibutan.
Iling man tan mabot adlaw na tagan ki ta lawa na para ta langit paryo ta
lawa Cristo na para ta langit.

50 Mga utod ko, beet ko ambalen na ate i na lawa na may sapo daw
lengngessa kinanglan na bag-uon ta Dyos aged bagay ta kabui naan ta
kaarian ta Dyos tak ate i na lawa anduni na may kamatayen dili bagay
ta kabui naan na lugar na ula dya kamatayen. 51 Anduni, isugid ko i ki
kyo parti ta plano ta Dyos na ula din anay papasugid naan ta mga ittaw:
Kiten na mga gatuo, dili ki tanan mapatay bag-o mabot adlaw na malik

---

p **15:45** Genesis 2:7

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cristo. Piro, ta iya na pagbalik, kiten i tanan, mga napatay man en daw
mga bui pa, ate na lawa bag-uon ta Dyos. 52 Sikad dasig iya na pagbag-o
ta ate na mga lawa paryo kadasig ta isya nang na pagkipat ta mata. Iling
tan matabo dengngan ta pag-eyep ta trumpita na sinyalis na abot en
katapusan na adlaw. Na mamatian tunog ta trumpita, mga napatay an
bannawen ta Dyos na ula en danen an kamatayen daw kiten man na mga
bui pa, ate na lawa bag-uon din 53 tak ate na lawa na may kamatayen daw
malunot man kinanglan gid silian ta bag-o na lawa na ula en kamatayen
daw dili man en malunot. 54 Naan ta adlaw na tagan ki din ta bag-o na
lawa, matuman en ambal naan ta iya na sinulat na pulong,

"Ula en kamatayen. Daag Dyos an!"[q]

55 "Kamatayen, napirdi ka en!

Kamatayen, ino pa imo na sarang para manakit ki kami?"[r]

56 Anduni kamatayen an may sarang pa na manakit ki kiten tak gabuat
ki ta sala daw yon tenaan na kiten i mapatay. Tenged ta Mga Sinulat
Moises nlaman ta na kiten i mga nakasala daw bayad an ta ate na mga
sala kamatayen.[s] 57 Piro, salamat gid ta Dyos tak kiten paryo ta mga
kadaag. Tenged ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo, libri ki en alin ta silot ta
ate na mga sala daw naan ta adlaw na bannawen ki, ula ki en kamatayen.
58 Gani, pinalangga ko na mga utod, magpalig-en kaw ta inyo na pagtuo
daw dili kaw man mapati ta mga tudlo na dili paryo ta ame na patudlo ki
kyo. Magpadayon kaw na sigkat ta inyo na pagsirbi ta Ginuo tak nlaman
nyo na may pulos gid inyo na ubra na para ta Ginuo.

Ambal Pablo Parti Ta Kwarta Na Tabang Alin Ta Mga Gatuo

16 1 Anduni, may ambal a parti ta kwarta na itabang nyo naan ta mga ittaw
na iya ta Dyos. Yi na sugo ko ki kyo paryo man ta sugo ko kan-o ta mga
gatipon-tipon na gatuo naan ta Galacia. 2 Kada una na adlaw ta duminggo[t] dapat
kada isya ki kyo magtagana ta inyo na atag na tabang dipindi ta inyo na kita aged
matipon nyo en inyo na tabang bag-o a mabot dyan. 3 Daw mabot a dyan, mga
mama na pilien nyo ipadala ko naan ta Jerusalem aged danen magdala ta inyo na
atag na tabang. Magpadala a man ta sulat naan ki danen para ipakala danen an
naan ta mga gatuo naan ta Jerusalem. 4 Piro, daw kinanglan gid na yaken magdala
ta inyo na atag na tabang naan ta Jerusalem, muyog nang en danen an ki yaken.

Plano Pablo Na Magsud-o Naan Ta Mga Taga-Corinto

5 Plano ko na miling a dyan ki kyo naan ta Corinto, piro bag-o a miling dyan
mapit a anay naan ta mga gatuo naan ta prubinsya Macedonia. 6 Maglugay a

---

[q] **15:54** Isaias 25:8 [r] **15:55** Oseas 13:14 [s] **15:56** Naan ta Roma 7:7-13 pwidi nyo mabasa duma man na ambal Pablo parti ta Mga Sinulat Moises, ate na mga sala daw bayad ta sala.
[t] **16:2** *Una na adlaw ta duminggo* yon man anduni paumaw ta na Duminggo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taan naan ki kyo asta paglambay ta timpo ta tagtignaw aged matabangan a
nyo ta mga kinanglanen ko ta pagbyai na munta ta duma na mga lugar. 7 Dili
ko gusto na mag-iling a ki kyo anduni tak dili pwidi na maglugay a dyan. Yon
na gaandem a na magtagad a nang asta ta timpo na pwidi a maglugay duma ki
kyo daw pagbeet ta Ginuo. 8 Anduni, unti a nang anay ta Efeso i asta ta adlaw
na Pista Ta Pentecostes[u] 9 tak tama pa liag mamati ta ake na pagwali daw
nlaman ko man na bisan tama gakuntra ki yaken, dayad risulta ta ake na ubra.
10 Daw mabot Timoteo dyan ki kyo, batunon nyo daw tauron nyo man
kanen an tak gasirbi kanen ta Ginuo paryo ki yaken. 11 Ambligan nyo na
ula bisan kino magdaeg-daeg ki kanen. Daw malin kanen dyan na miling
ki yaken, tabangan nyo man kanen an aged dayad iya na pagbyai tak
gatagad a ki kanen daw duma pa na mga utod ta ki Cristo.
12 Parti man ki Apolos na ate man na utod ki Cristo, pirmi a
gapangabay ki kanen na magsud-o kanen an ki kyo duma ta ate na mga
utod ki Cristo na miling dyan. Dili din pa liag na munta dyan anduni,
piro daw may timpo kanen an, miling nang dyan.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

13 Magbantay kaw daw lig-enen nyo man pirmi inyo na pagtuo. Dapat
na dili kaw madlek na magkuntra ta mga ittaw na iran na tudlo dili
paryo ta ame na tudlo. Dapat na magprusigir kaw gid ta pagtuman ta
ame na mga tudlo. 14 Dapat bisan ino buaten nyo, buaten nyo na may
gugma.
15 Mga utod ko, nlaman ko na nademdeman nyo pa Estefanas daw mga
ittaw naan ta iya na balay na danen una gid na mga gatuo ki Cristo naan
ta Acaya. Asta anduni tedteed iran na pagsirbi ta mga paryo danen na
mga ittaw na iya ta Dyos. Gani, gapangabay a ki kyo na 16 magpasakep
kaw naan ta mga ittaw na paryo ki danen Estefanas daw naan man ta
tanan na sigkat ta pagsirbi ta Dyos.
17 Anduni, nalipay a gid tak danen Estefanas, Fortunato daw Acaico
giling di. Na nakita ko danen an, paryo na kyo en mga nakita ko man ya.
18 Gapalipay danen ki yaken daw nlaman ko man na gapalipay danen ki
kyo. Mga ittaw na paryo ki danen dapat nyo pasalamatan.
19 Tanan na gatipon-tipon na mga utod ta ki Cristo naan ta prubinsya
Asia gapangamusta ki kyo. Aquila daw Priscila daw mga gatuo na
gatipon-tipon naan ta iran na balay, gapangamusta man danen daw
gademdem man pirmi ki kyo bilang iran na mga utod ta Ginuo. 20 Tanan
na mga utod ta ki Cristo na gatipon-tipon unti gapangamusta man ki
kyo. Magkamustanay kaw man ta kada isya na papakita nyo inyo na
pagpalangga bilang mag-utod ki Cristo.

---

[u] **16:8** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Pentecostes* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 Naan ta katapusan i ta yi na sulat yaken en mismo na Pablo magsulat
ta ake i na pagpangamusta.[v] Kamusta kaw!
22 Bisan kino na ula gagugma ta Ginuo, palinen nyo ta inyo na
pagtipon.
O Ginuo nay, kabay pa na malik ka en!
23 Mga utod ko, kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran na alin ki
Ginuo Jesus.
24 Demdemen nyo pirmi na kyo yan tanan pagugma ko bilang mga utod
ko na sakep man ki Jesu-Cristo. Amen.

---

[v] **16:21** Na gasulat Pablo naan ta mga gatuo, iling ti iya na pabuat: Gapasulat kanen ta ittaw na gatabang ki kanen. Piro, naan ta katapusan ta mga sulat, kanen mismo gasulat aged mlaman ta mga ittaw na magbasa na sulat ya alin gid ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangarwa Na Sulat Pablo Para Ta

Mga Taga-Corinto

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Pangarwa Na Corinto

Yi na libro pasulat Pablo para ta mga ittaw naan ta Corinto na mga gatuo ki Cristo. Corinto an bakod na syudad na kapital ta prubinsya Acaya na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. *Pangarwa Na Corinto* pasulat Pablo ta timpo na kanen an daw mga gatuo naan ta Corinto ula gaintindiay.

Naan ta kaumpisaan ta yi na libro mga sabat an Pablo naan ta mga gatuo naan ta Corinto parti ta iran na ambal na ula din kon patuman iya na pangako na magsud-o ki danen. Piro, dayad iya an na rason na ula kanen gasud-o. Dili kanen an miag na maglain iran an na nakem tenged daw miling kanen an ki danen, kinanglan gid na sawayen din danen an ta iran na mga buat na malain. Isya pa, ula kanen an gasud-o ki danen tak liag din na mlaman daw magtuman man gyapon danen an ta iya na sugo maskin ula dya kanen an na duma ki danen. Sugo din ya na dapat danen patawaren isya na mama naan ta iran na grupo na gabuat ta malain daw tabangan man danen na papalipay iya na nakem. Nasulat man Pablo naan ta yi na libro parti ya ta tuyo din naan ta mas una na sulat din na palaygayan din danen an parti ta iran na mga buat na malain. Nasulat din man na bakod gid iya an na kalipay na nabalitaan din na pasunod danen iya an na laygay.

Naan man ta yi na libro gapangabay Pablo an na tapuson ta mga gatuo naan ta Corinto iran an na pagtipon ta kwarta para tabang ta mga gatuo naan ta Jerusalem na nakulian ta pangabui.

Naan ta katapusan na parti ta yi na libro padipindiran Pablo iya an na katengdanan bilang apustol tak may mga manugtudlo naan ta Corinto na gapakuno-kuno nang na danen kon an bantog na mga apustulis.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Pangarwa Na Corinto

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-2)
2. Pagpasalamat Pablo naan ta Dyos (1:3-11)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3. Ambal Pablo parti ta pagbag-o din ta iya na plano na magbisita ta mga gatuo naan ta Corinto (1:12 - 2:11)
4. Tanan na mga buat Pablo tenged ta iya na paggugma naan ta Dyos (2:12 - 7:16)
5. Ambal Pablo parti ta kwarta na tabang para ta mga imol naan ta Jerusalem (8:1 - 9:15)
6. Pagdipindir Pablo na kanen an isya ta mga apustulis Cristo (10:1 - 13:10)
7. Katapusan ta yi na sulat (13:11-14)

Pagpangamusta Pablo

1 1 Yaken i Pablo na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo tenged ta
pagbeet ta Dyos. Ake na duma di Timoteo na ate na utod ki Cristo.
Gapangamusta kay ki kyo na mga ittaw na iya ta Dyos na gatipon-tipon
naan ta syudad Corinto asta man ta tanan na mga ittaw na iya ta Dyos
na naan ta bilog na prubinsya Acaya. 2 Kabay pa na mabaton nyo mga
kaayaran daw katawwayan na alin ta Dyos na ate na Amay daw alin ki
Ginuo Jesu-Cristo.

Pagpasalamat Pablo Naan Ta Dyos

3 Dayawen ta Dyos an na Amay ta ate na Ginuo Jesu-Cristo. Kanen
an ate man na Amay na maluluy-on daw pirmi gatabang ki kiten na
papalipay din ate na nakem bisan ino pa ate na maagian. 4 Daw maagian
ta mga kabellay, dili ki din pabay-an. Gatabang kanen an ki kiten na
papalipay din ate an na nakem aged may sarang ki na magtabang ta
duma na iran an na nakem mapalipay bisan ino pa na kabellay iran an
na maagian. Daw ino na pagtabang ta Dyos ki kiten, iling man tan ate an
na pagtabang naan ta duma na mga ittaw. 5 Ate na naagian tama na mga
kabellay paryo na naagian Cristo tama na mga kabellay. Piro, maskin
tama gid mga kabellay na naagian ta, usto daw subla pa pagtabang ta
Dyos ki kiten na papalipay din ate an na nakem paagi ki Cristo. 6 Mga
kabellay an na naagian nay kan-o ta ame na pagwali parti ki Cristo,
naagian nay para matabangan kaw na mapalipay inyo na nakem daw
para man magtuo kaw ki Cristo aged luwasen kaw din alin ta silot na
ula katapusan. Iling man tan, naagian nay pagtabang an ta Dyos na
papalipay din ame na nakem para matabangan kaw na mapalipay inyo na
nakem aged masarangan nyo bisan ino pa na mga kabellay na maagian
nyo na paryo ta ame na inagian. 7 Bakod ame na pagsalig ki kyo na
magpadayon kaw ta inyo na pagtuo tak nlaman nay na daw maagian
nyo mga kabellay paryo ta inagian nay, tabangan kaw man ta Dyos
na mapalipay inyo na nakem. Sigurado kay na tabangan kaw din tak
patabangan kay din.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Mga utod ko, liag nay na mlaman nyo na naan ta prubinsya Asia
naagian nay segeng gid na kabellay na subla pa ta ame na masarangan
asta na salig nay gid na mapatay kay en. 9 Pamatyag nay paryo kay ta
mga pasintinsyaan ta kamatayen. Piro, naagian nay iling tan na kabellay
aged dili kay magsalig ta ame na kaugalingen. Dyos nang dapat an
na saligan nay tak kanen nang gid may gaem na magbannaw ta mga
napatay. 10 Paluwas kay din alin ta piligro ta kamatayen daw sigurado
kay na iling man tan gyapon buaten din para ki kami. Naan kay gid
ki kanen gasalig na magpadayon kanen na magluwas ki kami alin ta
piligro. 11 Iling tan luwasen kay din paagi ta inyo na pagtabang na tama
kaw na gapangamuyo para ki kami aged daw magsabat Dyos an ta mga
pangamuyo nyo para ki kami, tama man na mga ittaw magpasalamat ki
kanen tenged ta iya na kaluoy daw tabang ki kami.

Ambal Pablo Parti Ta Pagbag-o Din Ta Iya Na Plano Na Magbisita Ta Mga Gatuo Naan Ta Corinto

12 Yi ame na ipabugal: nlaman nay na nangabui kay na ula kay gabuat
ta malain naan ta mga paryo nay na ittaw, labi en gid naan ki kyo. Paagi
ta tabang ta Dyos ki kami, terek ta ame na tagipusuon tanan nay na
mga pabuat daw paambal. Iling tan ame na mga pabuat tenged Dyos an
miad gid ki kami, dili tenged kami i mga maalam na ittaw. 13-14 Ame na
mga sulat ki kyo ula may patago daw ino beet ambalen tak dili bellay
intindien. Nlaman ko na anduni ula nyo pa naintindii ta usto, piro kabay
na mabot adlaw na maintindian nyo ta usto aged ta adlaw na mabot
Ginuo Jesus para mag-ukom ta tanan na mga ittaw, mapabugal nyo kami
i paryo ta pagpabugal nay ki kyo.
15-16 Tenged gasalig a na gaintindiay ki, una na plano ko na daw
miling a ta Macedonia, mapit a anay ki kyo daw ta pagbalik ko alin ta
Macedonia, mapit a dyan eman aged matabangan ta kyo ta darwa bisis.
Naan ta isip ko man na daw malin a dyan ki kyo na munta ta Judea,
matabangan a nyo man ta mga kinanglanen ko ta ake na pagbyai.
17 Tenged ula ko patuman ake an na plano, basi salig nyo na gaisab-isab
a ta ake na isip. Dili iling tan tak dili a paryo ta mga ittaw na gaisip
nang para ta iran na kaugalingen na kayaran na anduni gambal, “Ee”,
piro lugay-lugay gaisab en iran na isip daw mag-ambal man “Dili”.
18 Sigurado a gid na ula ko paisab-isab ake an na ambal ki kyo paryo man
na sigurado gid na Dyos an gatuman gid ta tanan din na ambal. 19 Tallo
kay Silas daw Timoteo gawali ki kyo parti ki Jesu-Cristo na Bata ta Dyos.
Nlaman ta na kanen an gatuman ta tanan din na ambal daw ula gaisab-
isab ta iya na isip. 20 Bisan ino na mga pangako ta Dyos, patuman din
paagi ki Cristo. Tenged man ki Cristo, gakumpurmi ki gid paagi ta ate na
pag-ambal na “Amen” na matuod mga pangako ta Dyos daw ta yon man

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na paagi dayawen ta Dyos an. 21 Dyos an, kanen gapalig-en an ta ate na
pagtuo ki Cristo daw gapili man ki kiten na magsirbi ki kanen. 22 Kanen
man gapamatuod na kiten i iya gid na mga ittaw na paryo pamarkaan ki
din paagi ta iya na pag-atag ta Dyos Ispiritu Santo ki kiten aged sigurado
ki na mabot adlaw na tumanen pa ta Dyos tanan din na pangako ki kiten.
23 Nlaman ta Dyos na ambalen ko i matuod. Ula a gapadayon na miling
dyan ki kyo naan ta Corinto tak liag ko na dili nyo maageman pagdisiplina
ko ki kyo. 24 Dili ko beet ambalen na kami nang gid sunuron nyo parti daw
ino dapat nyo buaten bilang mga gatuo tak nlaman nay na lig-en en inyo
na pagtuo. Liag nay nang na magtabang ki kyo na malipay kaw.

2 1 Gani, gadisisyon a na dili a nang anay magsud-o ki kyo tak dili ko
liag na masakitan eman nakem nyo tenged ta ake na pagsaway ki
kyo paryo kan-o. 2 Kino gid gapalipay ki yaken daw dili, kyo nang? Ino
paagi na mapalipay a nyo daw masakitan nakem nyo tenged ki yaken?
3 Gani, imbis na magsud-o a ki kyo, gasulat a nang en kan-o ki kyo tak
liag ko na magbag-o kaw aged daw miling a dyan, dili maglain ake na
nakem tenged ki kyo na mga dapat inta gapalipay ki yaken. Parti ki
kyo, sigurado a na daw malipay a, kyo yan malipay man. 4 Na gasulat a
kan-o ki kyo, nasebean a gid daw gatulo ake na luwa. Piro, dili ko liag na
masakitan inyo na nakem tenged ta ake na sulat. Liag ko nang na ipakita
na sikad bakod ake na pagpalangga ki kyo.

Ambal Pablo Parti Ta Pagpatawad Naan Ta Mama Ya Na Gabuat Ta Sala

5 Anduni, may ambal a ki kyo parti ta mama ya na naan dyan na
gaatag ki yaken ta kunsimisyon. Dili nang yaken paatagan din ta
kunsimisyon, kyo man paatagan din. Piro, nlaman ko na dili kyo tanan.
Ambal ko na dili kyo tanan tak dili ko liag na kanen an pakalainen gid
ta miad. 6 Katamaan ki kyo gaisyaay ta pagdisiplina ki kanen. Anduni
usto en inyo na pagdisiplina 7 daw dapat na patawaren nyo en kanen an
daw tabangan nyo man na papalipay iya na nakem aged dili kanen an
masakitan ta usto daw dili man magluya iya na pagtuo. 8 Gapangabay
a ki kyo na ipakita nyo isab inyo an na pagpalangga ki kanen. 9 Tuyo
ko ta ake na pagsulat ki kyo kan-o aged pamatuuran nyo paagi ta inyo
na pagdisiplina ki kanen na gatuman kaw ki yaken ta tanan na tudlo
ko ki kyo. 10 Bisan kino na patawaren nyo, patawaren ko man. Nlaman
Cristo na para ta inyo na kayaran na napatawad ko en daw kino na
dapat patawaren 11 tak kinanglan na magpatawad ki aged dili ki mapirdi
Satanas tenged nlaman ta gid na plano din na lukuon ki.

Pagwali Pablo Naan Ta Troas

12 Na giling a kan-o naan ta syudad Troas na magsugid ta miad na
balita parti ki Cristo, miad gid tak pag-abot ko dya may upurtunidad

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na paatag ta Ginuo ki yaken aged naan a dya magwali. 13 Piro, dili a
mapaamtang tak ula ko dya nakita Tito na ate na utod ki Cristo. Tenged
ula ko nakita kanen an, gapalam a nang en daw galin naan ta Troas na
miling ta Macedonia aged naan ko dya kanen an ngitaen.

Paglapta Ta Miad Na Balita Naan Ta Bilog Na Kalibutan

14 Gapasalamat a gid ta Dyos tak kami i na mga manugwali pagamit
din para mlaman ta mga ittaw naan ta tama na mga lugar miad na balita
parti ki Cristo. Kami i paryo mga ittaw na labet ta parid ta pagsilibrar ta
pagdaag Cristo na kanen gapanguna ki kami naan ta parid. Gapasalamat
a man na paagi ta ame na pagsugid ta miad na balita naan ta tama na
mga lugar galapta miad na balita na paryo may dayad na ammot na
gaenneb naan ta bilog na balay. 15 Paagi man ta ame na pagsugid parti
ki Cristo, paryo kay ta ammot na nagustuan ta Dyos. Iling man tan naan
ta tanan na mga ittaw na pasugiran nay ta miad na balita, mga naluwas
an daw mga ula naluwas, paryo kami ta napalimao danen. Piro, iran na
palimao dili paryo. 16 Para ta mga ittaw na ula danen pabaton miad an
na balita paryo kay ta bao ta patay na yon man maageman danen silot
na ula katapusan. Piro, para ta mga ittaw an a na pabaton danen miad
an na balita paryo kay ta dayad na ammot na yon man naangken danen
kabui na ula katapusan. Tenged iling tan risulta ta pagsugid ta miad na
balita, kino gid may sarang an na magsugid? 17 Kami i may sarang tenged
pasugo kay ta Dyos daw nlaman din na gaubra kay na terek ta ame na
tagipusuon tenged sakep kay ki Cristo. Dili kay paryo ta duma na mga
ittaw na gawali parti ta ambal ta Dyos aged mangwarta nang.

3 1 Basi salig nyo na gadayaw kay isab ta ame na kaugalingen naan
ta ake i na sulat para batunon kay nyo. Dili kinanglan na may sulat
pa na ipakala kay naan ki kyo para batunon kay nyo paryo ta pabuat
ta duma na mga ittaw. Dili man kinanglan na mangayo kay ki kyo ta
sulat parti ta ame na ubra para ipakala kay naan ta mga ittaw na naan
ta duma na mga lugar. 2 Dili nay kinanglan mga sulat na iling tan tak
nlaman nay na kyo yan paryo ta sulat na gapamatuod parti ta ame
na ubra! Nlaman ta tanan na dayad ame na ubra tak nakita danen na
biskeg inyo na pagtuo daw dayad man inyo na mga buat. 3 Tenged ta
inyo na pagtuo nakita man ta tanan na paryo kaw ta sulat alin ki Cristo
na gapamatuod parti ta dayad na risulta ta ame na pagsugid ta miad na
balita ki kyo. Piro, dili kaw paryo ta sulat na tinta nang pagamit an o
pasilsil naan ta bato paryo ta kasuguan Moises tak pabag-o kaw Cristo
na kyo yan a paryo sinulat na papasulat din paagi ta Dyos Ispiritu Santo
na papadala ta Dyos na bui. 4 Ula a gayya na iling tan ake na pagpabugal
parti ta ame na ubra tak nlaman ko na dayad an na risulta ta ame na
pagsugid ta miad na balita tenged ta pagtabang Cristo ki kami daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pamatuod man na kami i mga papadala ta Dyos. 5 Ula kay gasalig na
masarangan nay ame na ubra paagi ta ame na abilidad. Nasarangan nay
ame na ubra paagi ta abilidad na alin ki kanen. 6 Bag-o na kasugtanan
dili paryo ta kasugtanan na Mga Sinulat Moises tak bag-o ya na
kasugtanan pabasi naan ta pagbag-o ta Dyos Ispiritu Santo ta mga ittaw,
dili naan ta iran na pagtuman ta mga sinulat na sunuron. Daw kino dili
magtuman ta tanan gid na naan ta kasugtanan na Mga Sinulat Moises,
masintinsyaan kanen ta silot na ula katapusan. Piro, naan ta bag-o na
kasugtanan, daw kino na naan ki kanen Dyos Ispiritu Santo maluwas
kanen an alin ta silot na ula katapusan daw tabangan man kanen an na
pirmi magtuman ta liag ta Dyos.

Bag-o Na Kasugtanan Kumparar Ta Una Na Kasugtanan

7 Na padala Moises naan ta mga Israelinen bato an na naan dya
pasulat kasugtanan na alin ta Dyos, papakita ta Dyos iya na gaem paagi
ta waleng Moises na gasilak gid ta pawa na alin ki kanen. Nasilawan
mga Israelinen daw dili kaluag ki Moises bisan silaw ya gaamat-amat
narwad.[a] Papakita ta Dyos bakod din na gaem ta pag-atag din ta iya na
kasugtanan naan ki danen Moises maskin pa na kasugtanan an matuman
paagi ta iran na pagsunod daw mlaman danen na masintinsyaan danen
an ta silot na ula katapusan tak dili danen sarang sunuron tanan na
naan ta kasugtanan. 8 Tenged napakita ta Dyos bakod din na gaem ta
pag-atag din ta iling tan na kasugtanan naan ki danen Moises, mas pa
gid pagpakita din ta bakod din na gaem paagi ta bag-o na kasugtanan
na matuman paagi ta pagbag-o ta Dyos Ispiritu Santo ta mga ittaw na
yon man tenaan na may sarang danen na magtuman ta liag ta Dyos. 9 Yi
tenaan na nlaman ta na mas pa gid pagpakita din ta bakod din na gaem
paagi ta bag-o na kasugtanan: Tenged napakita din bakod din na gaem ta
iya na pag-atag ta kasugtanan na yon man paagi na mlaman ta mga ittaw
na dapat danen an masintinsyaan ta silot, simpri mas pa gid pagpakita
din ta bakod din na gaem paagi ta bag-o na kasugtanan na tenaan na
tama na mga ittaw buaten din na matareng. 10 Daw ikumparar una na
kasugtanan naan ta bag-o na kasugtanan, paryo na ula en napakita
bakod na gaem ta Dyos paagi ta una ya na kasugtanan tenged mas pa gid
mapakita paagi ta bag-o na kasugtanan. 11 Iling gid tan parti ta darwa
na kasugtanan tak bisan pa na napakita en bakod na gaem ta Dyos paagi
ta sikad silaw na pawa ta iya na pag-atag ta una ya na kasugtanan na
anduni pasilian en, mas pa mapakita bakod na gaem ta Dyos paagi ta
bag-o na kasugtanan na dili en misab ta ula katapusan.

---

[a] **3:7** Naan ta Exodo 34:29-35 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Moises na waleng din gasilak gid.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Tenged gasalig kay na bag-o na kasugtanan na alin ta Dyos dili
misab, ula kay adlek na magsugid ta miad na balita na ula may patago.
13 Moises ya paryo kanen may patago tak patageban din iya na waleng
aged dili makita ta mga Israelinen silaw ya ta iya na waleng na gaamat-
amat narwad. Piro, ame na buat dili paryo ta pabuat Moises tak kami i
ula may patago ta ame na pagwali.
14 Anay pa sa, mga Israelinen an ula kaintindi ta usto daw ino beet
ambalen ta una na kasugtanan tak iran an na isip paryo may tageb. Asta
anduni iling man tan parti ta iran na mga linai na namatian danen Mga
Sinulat Moises na pabasa tak paryo ya tageb na naan ta iran na isip ula
pa nakamang. Paryo ya tageb ula pa nakamang tak dili danen sakep ki
Cristo daw paagi nang ki kanen makamang. 15 Matuod gid na asta anduni
iling tan man gyapon danen an tak kada pagbasa ta Mga Sinulat Moises,
ula danen an kaintindi ta usto ta namatian danen. 16 Piro, daw kino
magpasakep naan ta Ginuo, kanen an makaintindi en ta usto daw ino
beet ambalen ta Mga Sinulat Moises tak paryo ya tageb na naan ta iya na
isip nakamang en. 17 Pasambit ko ya na "Ginuo", kanen daw Dyos Ispiritu
Santo gaisya ta pagbuat. Daw kino na naan ki kanen Dyos Ispiritu Santo
na papaubay ta Ginuo naan ta mga gatuo, libri en kanen alin ta paryo
ya tageb na naan ta iya na isip aged maintindian din gid kamatuuran
parti ta Dyos. 18 Kiten tanan na mga sakep ta Ginuo, nlaman ta daw ino
gid naan ki kanen tenged na paryo may nakamang en na tageb naan ta
ate na waleng aged kakita ki ta usto daw gabag-o ate na batasan. Amat-
amat kiten i magparyo ki kanen paagi ta Dyos Ispiritu Santo na gaisya ki
kanen ta ubra.

Masaligan Na Manugsugid Ta Miad Na Balita

4 1 Gani, gapadayon kay ta pagsugid ta miad na balita parti ki Cristo.
Ta ame na pagsugid, ula kay naluyai ta nakem tak nlaman nay na
ta kaluoy ta Dyos pasalig din ki kami iling an tan na ubra. 2 Gadisisyon
kay gid na dili nay buaten paryo an ta pabuat ta duma na mga ittaw
na iran an na mga pabuat palikem daw makagayya. Na gawali kay,
ula nay paluko mga ittaw an daw ula nay man paisab miad i na balita.
Gawali kay ta kamatuuran na ula kay may patago. Iling tan pabuat nay
an aged mlaman ta tanan na mga ittaw na dayad ame an na tuyo ta
pagwali daw pabuat nay an gapalipay man ta Dyos. 3 Ula nay patagua
ta bisan kino daw ino beet ambalen ta miad na balita na pasugid nay.
Piro, daw patago gid man, patago nang naan ta mga ittaw na dili miag
magpati ta miad na balita daw yon tenaan na maageman danen silot na
ula katapusan. 4 Ula danen gapati ta miad na balita tak Satanas an na
gagaem ta tanan na mga ittaw na gabuat ta malain, patageban din iran
an na isip. Tenged ta pabuat din, ula napapawa iran an na isip paagi ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

miad i na balita. Ula danen naintindii na daw ino naan ta Dyos naan
man ki Cristo tak kanen an paryo gid ta Dyos. 5 Ame an na pawali dili
parti ta ame na kaugalingen. Pawali nay na Jesu-Cristo, kanen an Ginuo
daw kami i, ta ame na pagsirbi ki kanen, gasirbi kay man ki kyo paagi
ta ame na pagwali ki kyo. 6 Gawali kay tenged Dyos an na gasugo na
"Magpawa," daw gapawa en dayon naan ta kadeleman,[b] kanen man Dyos
na gapapawa ta ate na isip aged makala ta daw kino gid kanen an paagi
ki Cristo.

7 Kami i na mga manugsugid ta miad na balita paryo ta mga kuron
na buat alin ta lunang na dili inta dapat ugsakan ta mga maalen na
betang. Beet ko ambalen na bisan iling kay nang tan na ittaw kay nang,
pasaligan kay man gyapon ta Dyos ta pagsugid ta miad na balita aged
ipakita din na ame an na abilidad ta pagsugid ta miad na balita alin
ki kanen paagi ta bakod din na gaem, dili alin ki kami. 8 Naagian nay
pirmi mga kabellay, piro ula kay gid gapapirdi. Dili nay mlaman daw
ino buaten nay, piro gasalig kay man gyapon naan ta Dyos na ipakita
din ki kami daw ino dapat nay na buaten. 9 Pirmi kay papangabot ta mga
ittaw na gakuntra ki kami, piro ula kay pabay-i ta Dyos. Pasakit kay na
tise nang en kami napatay, piro ta kaluoy ta Dyos bui kay man gyapon.
10 Gapadayon kay ta pagsugid ta miad na balita maskin iling tan na ame
an na kabui pirmi nabetang ta piligro paryo ki Jesus na papangabot asta
na pasintinsyaan ta kamatayen. Iling tan ame na pabuat aged mapakita
naan ta mga ittaw na Jesus an bui tak pirmi kay din patabangan. 11 Ta
ame i na kabui pirmi kay nang tise napatay tenged ta ame na pagsirbi ki
Jesus tak iling tan isya na paagi na mapakita naan ta mga ittaw na Jesus
an bui tak pirmi kay din patabangan na mabui pa. 12 Gani, ame an na
kabui nabetang ta piligro ta pagsugid ta miad na balita, piro na namatian
nyo ame an na pasugid, gatuo kaw daw paatagan kaw man ta kabui na
ula katapusan.

13 Gaprusigir kay gid na magsugid ta miad na balita tenged ame an na
pagsalig naan ta Dyos paryo ta pagsalig Ari David anay pa sa na gasulat
kanen ta iling ti, "Gasalig a naan ta Dyos daw yon tenaan na yaken i
gaambal."[c] 14 Gapadayon kay ta pagsugid ta miad na balita tak nlaman
nay na tenged Ginuo Jesus an pabannaw ta Dyos, kami i bannawen din
man daw kiten tanan na mga gatuo dleen din na magduma ki kanen.
15 Tanan na mga kabellay na naagian nay para ta inyo na kayaran daw
para man na Dyos an dayawen tak daw ta kaluoy ta Dyos tama na mga
ittaw magbaton ta miad na balita, tama man na mga ittaw magpasalamat
daw magdayaw ki kanen. 16 Gani, ula kay naluyai ta nakem bisan
naagian nay tama na mga kabellay ta ame na pagsugid ta miad na balita.

---

[b] **4:6** Genesis 1:3 [c] **4:13** Mga Salmo 116:10

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bisan man na adlaw-adlaw gamanakem kay na gaamat-amat man en ta
luya ame i na lawa, pabiskeg man gyapon ta Dyos ame an na pagsalig ki
kanen. 17 Daw isipen nay ame an na maangken alin ta Dyos naan ta uryan
na adlaw, mga kabellay na naagian nay anduni paryo ula nang lugay daw
dili man beg-at tak nlaman nay na tagan ki ta Dyos ta dayad na bales na
ula katapusan daw dili man malabawan. 18 Gani, mas paatagan nay gid
ta impurtansya mga ula nay pa nakita na naan ta langit kaysa ta mga
nakita nay an anduni na naan ta kalibutan i tak mga nakita nay an naan
ta kalibutan i mga dili maglugay, piro mga makita nay pa naan ta langit
ula katapusan.

Pag-andem Parti Ta Bag-o Na Lawa Na Atag Ta Dyos

5 1 Nlaman ta na ate na lawa anduni paryo ta istaran na dili maglugay
na ta uryan masamad na yon man na kiten i mapatay. Nlaman
ta man na daw mapatay ki, may anen ki bag-o na lawa naan ta langit
na alin ta Dyos daw ate an na bag-o na lawa ula katapusan tak ula en
kamatayen. Ta adlaw na may anen ki na bag-o na lawa paryo may anen
ki na istaran na pirmaninti na iya gid ta Dyos na buat, dili iya ta mga
ittaw na buat. 2 Anduni, tenged naan ta kalibutan i tama na mga kabellay
ate na naagian, gaandem ki gid na inta naan ki en ta langit na ate na
lawa anduni na para ta kalibutan silian en ta Dyos ta bag-o na lawa
na para ta langit. 3 Naan ta adlaw na bannawen ki ta Dyos, dili ki mga
ispiritu nang na ula lawa tak may bag-o ki en na lawa. 4 Piro, dili beet
ambalen ko na liag nay na mapatay tenged ta tama na mga kabellay na
naagian nay mintras naan ki pa ta ate na lawa na para ta kalibutan. Beet
ambalen ko na gaandem kay na tagan kay ta bag-o na lawa aged lawa
nay na may kamatayen silian ta lawa na mabui ta ula katapusan. 5 Dyos
an, kanen gapriparar ki kiten na pabuat ki din na iya gid na mga ittaw
para tagan ki din ta bag-o na lawa. Paatag din man ki kiten Dyos Ispiritu
Santo aged sigurado ki na mabot adlaw na may bag-o ki na lawa na ula
en kamatayen.

6 Tenged sigurado ki na tagan ki ta Dyos ta bag-o na lawa, pirmi biskeg
ate na pagsalig ki kanen maskin nlaman ta na mintras na bui ki pa
naan ta kalibutan, ula ki pa duma ki Ginuo Jesus naan ta iya na istaran.
7 Biskeg ate na pagsalig tak basian ta ate na pagsalig mga matabo pa na
sigurado ki na matuman, dili ate na mga nakita nang an anduni naan ta
kalibutan i. 8 Ambalen ko isab na biskeg ate na pagsalig naan ta Dyos tak
nlaman ta na miad daw mapatay ki na ula ki en naan ta ate na lawa naan
ta kalibutan i aged maduma Ginuo Jesus an naan ta iya na istaran. 9 Piro,
bisan naan ki pa ta kalibutan o naan ki en ta langit na duma ki kanen,
ate na tuyo makapalipay ki kanen 10 tak kiten tanan magtubang ki kanen
na kada isya ki kiten ukuman din dipindi daw miad o malain ate na mga

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

buat na naan ki pa ta kalibutan i aged tagan ki din ta bales dipindi daw
dayad o malain ate na mga buat.

Ambal Pablo Parti Ta Pagbaton Ta Dyos Ta Mga Gatuo Paagi Ki Cristo

11 Tenged nlaman ta na kiten tanan magtubang naan ta Ginuo, pirmi
kay gawali ta mga ittaw para madala danen na magtuo ki kanen. Nlaman
ta Dyos na gaubra kay na terek ta ame na tagipusuon daw kabay na
nlaman nyo man en. 12 Dili nyo inta isipen na gadayaw kay isab ta ame
na kaugalingen. Iling tan ame na ambal tak liag nay na may ipabugal
kaw parti ki kami aged may sabat kaw man naan ta mga ittaw na gausgar
ki kami. Danen gadayaw ta mga ittaw tenged nang ta katengdanan, dili
tenged ta daw ino naan ta iran na tagipusuon. 13 Daw may mag-ambal
na kami i buang tenged ta ame na ubra, ula bali tak tanan nay na mga
buat para ta Dyos daw nlaman din gid na dili kay buang. Daw may
mag-ambal na usto ame na isip, nlaman nyo gid na ame na ubra para ta
inyo na kayaran. 14 Maskin buang kay man o dili buang, gatuman kay ta
liag Cristo tenged ta iya na paggugma ki kami. Gapati kay gid na Cristo
napatay aged tanan na mga ittaw na magtuo ki kanen maluwas alin ta
silot ta iran na mga sala. Tenged ta iya na kamatayen, gapati kay man
na pakabig ta Dyos na kiten tanan na mga gatuo napatay en na yon man
ula ki en naan ta dati ta na kabui na ula ki pa gatuo ki Cristo. 15 Napatay
Cristo para ta tanan aged mga gatuo an ki kanen na yon man mga ittaw
na patagan ta Dyos ta bag-o na kabui, dili en iran na kaugalingen na liag
masunod danen. Cristo an na napatay daw pabannaw para ki danen, iya
en na liag sunuron danen.
16 Tenged pasunod nay liag Cristo, anduni basian an ta ame na isip
parti ta mga ittaw dili naan ta mga nakita nay nang naan ki danen. Dili
kay en paryo ta mga ula gatuo ki Cristo na basian ta iran na isip mga
nakita nang an naan ta mga ittaw. Mga nakita nay nang an basian ta ame
na isip kan-o parti ki Cristo, piro anduni dili en. 17 Iling man tan, bisan
kino na sakep ki Cristo, pabag-o en ta Dyos. Beet ambalen na ula en iran
na dati na ugali tak gabag-o en. 18 Ate an na bag-o na ugali alin gid ta
Dyos. Tenged ta kamatayen Cristo, pabaton ki ta Dyos na iya gid na mga
ittaw na ula ki din en pakabig na mga gakuntra ki kanen. Pasalig man
ta Dyos ki kami katengdanan na magtabang ta mga ittaw aged danen an
batunon man ta Dyos. 19 Iling ti patudlo nay ki danen: Paagi ki Cristo,
Dyos an magpatawad ki danen ta iran na mga sala na yon man batunon
din danen an na iya gid na mga ittaw. Pasugid nay man ki danen na kami
i mga pasaligan din ta katengdanan ta pagtudlo ta iling tan parti ta iya
na pagbaton ta mga ittaw.
20 Tenged iling tan ame na katengdanan, beet ambalen na kami i mga
manugsugid para ki Cristo na paagi ki kami Dyos an gapangabay ki kyo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gani, gapangabay kay ta mga ittaw, “Ta ngaran Cristo magpasakep kaw
ta Dyos para batunon kaw din na iya gid na mga ittaw.” 21 Cristo an ula
sala, piro pasilutan kanen an para ki kiten tenged ta ate na mga sala aged
buaten ki ta Dyos na kiten matareng tenged kiten sakep ki Cristo.

6 1 Kami i na mga gaisya ta ubra na duma ta Dyos, gapangabay ki
kyo na sunuron nyo batasan na igo ta mga ittaw na sakep ki Cristo
tak dapat na dili nyo buaten bisan ino na buat na tenaan na ula pulos en
mga miad na pabuat ta Dyos para ki kyo. 2 Demdemen nyo ambal ta Dyos
parti ta iya na pagtabang naan ta mga ittaw,

“Ta uras na igo ta ake na plano pamatian ko inyo na pagpangayo ta kaluoy
daw patabangan ta kyo aged maluwas kaw alin ta silot ta inyo na mga sala.”[d]

Sugiran ta kyo na anduni en igo na uras. Anda en Dyos an anduni na
luwasen din mga ittaw na gangayo ta kaluoy.

3 Tenged anda en Dyos an na luwasen din mga ittaw na gangayo ki
kanen ta kaluoy, gaamblig kay gid ta tanan nay na buat na kami i dili
tenaan na mga ittaw dili magtuo ki Cristo. Liag nay na ula may masaway
ta ame na pagsirbi ta Dyos. 4 Napamatuuran na kami i mga manugsirbi
ta Dyos paagi ta tanan na mga inagian nay. Kami gaprusigir man gyapon
ta pagsirbi ta Dyos bisan pa na may naagian kay na mga kalised, mga
kabellay daw mga makaadlek na natabo. 5 Naagian nay man pila bisis
na palatigo kay, papriso daw pasakit man ta mga ittaw na gagamo
tenged ki kami. Naagian nay man sikad bellay na ubra, puyat daw letem.
6 Nlaman ta mga ittaw na kami i matuod na mga manugsirbi ta Dyos
tenged na ula may masaway ki kami, naintindian nay ta usto pulong
ta Dyos, mapasinsyaen kay daw miad kay man na mga ittaw. Nlaman
danen na kami i matuod na mga manugsirbi ta Dyos tenged man na may
mga abilidad kay na paatag ta Dyos Ispiritu Santo ki kami, gagugma kay
ta duma na terek ta ame na tagipusuon, 7 gatudlo kay ta kamatuuran
parti ta Dyos, gabuat kay ta mga katingalaan paagi ta iya na gaem daw
napirdi nay mga ittaw na gakuntra ki kami paagi ta miad nay na mga
buat na kami i paryo ta mga sundalo na gagamit ta mga armas na para
ta pagsulong daw mga armas na para ta pagsagang. 8 Ta ame na pagsirbi
ta Dyos naagian nay man na kaysan pataod kay ta mga ittaw daw kaysan
ula. Kaysan papakalain kay daw kaysan man papabugal kay. Kaysan may
gambal na kami kon manluluko. Piro, tanan nay na ambal matuod gid.
9 Nlaman ta tama na mga ittaw na kami i mga apustulis, piro duma ki
danen ula kay danen patubay na paryo ula danen nalam na kami mga
apustulis. Pirmi nabetang ta piligro ame na kabui, piro asta anduni, bui

---

[d] **6:2** Isaias 49:8

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kay pa man gyapon. Naagian nay na kami i pasakit gid ta mga ittaw,
piro ula kay danen napatay. 10 Naagian nay sikad na kasebe, piro nalipay
kay pa man gyapon. Imol kay nang, piro tama man gyapon na mga ittaw
gatuo tenged ta ame na pagwali na yon man kabaton danen an ta mga
kaayaran na alin ta Dyos. Ambal ta duma nakulangan kay ta ame na
kinanglanen. Piro ta matuod, tanan na mga kinanglan nay paatag ta
Dyos ki kami.

11 Mga utod nay na taga-Corinto, prangka kay ta ame na pag-ambal ki
kyo daw bakod gid ame na pagpalangga ki kyo. 12 Gapadayon kay ta ame
na pagpalangga ki kyo, piro kyo yan a, ula gapadayon. 13 Gapangabay a
ki kyo bilang ake na mga bata: Palanggaen kay nyo paryo ta bakod nay
na pagpalangga ki kyo.

Pagpaandam Pablo Parti Ta Pagduma Naan Ta Mga Ittaw Na Ula Gatuo Ki Cristo

14 Mga utod ko, di' ba daw isya na baka pasingkawan duma ta ayep na
dili baka, impusibli na dayad agi ta pag-arado? Iling man tan, dapat na
kyo yan na mga gatuo ki Cristo dili sali ta labet ta pabuat ta mga ittaw na
ula gatuo ki Cristo. Di' ba impusibli na mag-isya ta nakem matareng na
ittaw daw malain na ittaw? Di' ba impusibli na magdumaay pawa an daw
delem? 15 Impusibli man na mag-intindiay Cristo daw Satanas. Impusibli
man na mag-isyaay mga ittaw na gatuo ki Cristo daw mga ittaw na ula
gatuo ki kanen. 16 Di' ba kuntra gid na ibetang mga dyos-dyusan naan ta
Balay Ta Dyos? Kiten na mga gatuo pabilang na Balay Ta Dyos tak naan
ki kiten kanen an na bui paryo man ta iya na ambal,

"Naan a ki danen
daw pirmi a man magduma ki danen
aged yaken Dyos na iran na sirbian
daw danen an buaten ko na ake gid na mga ittaw."[e]

17 Ambal pa ta Dyos,

"Dapat na dili kaw en sali ta duma ta mga ittaw na ula gasunod ki
yaken.
Dili kaw man en sali ta labet ta bisan ino na dili ko mabaton
aged batunon ko kyo yan.[f]

18 Daw iling tan buaten nyo, yaken i inyo en na Amay
daw kyo yan kabigen ko na ake en na mga bata.
Yon ambal ta Ginuo Na Makagagaem."[g]

7 1 Mga pinalangga ko, iling an tan na mga pangako ta Dyos nasulat
anay pa sa para ki kiten tanan. Gani, dilian ta en malain ta na mga

---

[e] **6:16** Levitico 26:11-12; Jeremias 32:38; Ezekiel 37:27 [f] **6:17** Isaias 52:11; Ezekiel 20:34, 41
[g] **6:18** 2 Samuel 7:14

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

buat daw isip aged ate na batasan magdayad. Prusigiran ta na matuman
ta gid liag ta Dyos tenged kiten i gataod ki kanen.

Kalipay Pablo Tenged Ta Pagnelsel Ta Mga Taga-Corinto

2 Daw maimo, palanggaen kay nyo isab paryo ta dati nyo na
pagpalangga ki kami tak ula bisan kino ki kyo pabuatan nay ta sala daw
nadala nay na magbuat ta sala daw paluko man. 3 Ula a gausgar ki kyo
paagi ta ake i na sulat tak paryo ta naambal ko en palangga nay gid kyo
yan. Dili nay kyo yan malipatan asta ta kamatayen. 4 Nlaman ko na lig-en
gid en inyo an na pagtuo daw nyan na padayaw ko kyo yan naan ta ake
na mga duma. Yon man tenaan na bisan naagian ko mga kabellay, biskeg
pa man gyapon ake na nakem daw bakod man ake na kalipay tenged ki
kyo.
5 Pag-abot nay kan-o naan ta Macedonia, dili kay kapuay tenged ta
tama na mga prublima. Tama na mga ittaw gakuntra ki kami daw tama
man ame na mga palibegan. 6 Piro, tenged Dyos an pirmi gatabang ta
mga gangasebe, kanen gatabang na magpalipay ki kami paagi ta pag-
abot Tito na alin ki kyo. 7 Piro, dili nang tenged ta pag-abot Tito nalipay
kay. Nalipay kay man ta sugid din na napalipay nyo kanen an daw nidlaw
kaw man ki kami. Nalipay kay gid ta iya na sugid na ganelsel kaw en ta
mga malain nyo na buat daw anda kaw gid na magtuman ki yaken.
8 Ta matuod, ganelsel a kan-o na gasulat a ki kyo tak namatian ko
na ta una gasakit beet nyo tenged na pasaway ta kyo. Piro anduni, ula
aren ganelsel tak nlaman ko na sulat ko ya kan-o ki kyo para ta inyo
na kayaran. 9 Nalipay a dili tenged gasakit inyo na beet. Nalipay a tak
nlaman ko na ta pagsakit ta inyo na beet ganelsel kaw daw padilian nyo
mga buat nyo na malain. Iling tan na pagsakit ta inyo na beet igo ta liag
ta Dyos para ki kyo tak ake na pagsaway ki kyo naan ta sulat ko ya ula
gapaluya ta inyo na pagtuo. Mas galig-en pa gid gani inyo an na pagtuo
tenged ta ake na pagsaway ki kyo. 10 Daw igo ta liag ta Dyos pagsakit ta
beet ta ittaw parti ta iya na mga sala, dilian din iya na mga sala na yon
man luwasen kanen an ta Dyos alin ta silot ta iya na mga sala. Sigurado
na ula kanen nelselan na kaagi kanen ta iling tan na sakit ta iya na beet.
Piro, daw isya na ittaw sakit beet din parti ta iya na mga sala piro ula
din man gyapon padilian iya an na mga sala, maageman din silot na
ula katapusan. 11 Isipen nyo dayad na nabuat nyo en tenged kaagi kaw
ta sakit ta beet na igo ta liag ta Dyos. Disidido kaw gid ta pagtuman ta
ake na ambal daw gaprusigir kaw man en na ipakita nyo dayad na buat.
Nasebean kaw gid ta buat nyo kan-o na malain na nasambit ko en naan
ta isya ko ya na sulat daw adlek kaw man na silutan kaw ta Dyos. Liag
nyo gid na magmiad isab ki kami daw sunuron nyo gid ake na ambal.
Disidido kaw gid ta inyo na pagdisiplina ta ittaw ya na gabuat ta malain.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenged iling tan mga pabuat nyo, pakita nyo na ula may masaway ki kyo
parti ta inyo na pagtuman ta ake na ambal ki kyo. 12 Gasulat a kan-o ki
kyo dili tenged liag ko nang na laygayan kaw parti ta ittaw na gabuat ta
malain o ittaw na pabuatan ta malain. Nlaman ta Dyos na gasulat a aged
ipakita nyo na matuod inyo na pagpalangga ki kami. 13 Gani, papalipay
nyo ame na nakem tenged ta inyo na mga pabuat.

Dili nang inyo na mga pabuat gapalipay ki kami. Nalipay kay man
tenged nakita nay na nalipay en Tito an daw gatawway man iya na
isip tenged ki kyo tanan. 14 Na ula pa kan-o Tito kiling dyan ki kyo,
papadayaw ta kyo ki kanen. Ula a nagayya tak pag-abot Tito dyan, nakita
din man na matuod ake na ambal parti ki kyo paryo ta tanan na sugid
ko ki kanen. 15 Gadugang pa gid iya na pagpalangga ki kyo ta iya na
pagdemdem na pabaton nyo kanen an na bakod inyo na pagtaod ki kanen
daw gatuman kaw man ta iya na mga ambal. 16 Gani, nalipay a gid tak
sigurado aren na masaligan kaw.

Ambal Pablo Parti Ta Kwarta Na Tabang Para Ta Mga Gatuo Naan Ta Jerusalem

8 1 Mga utod ko, liag nay na magsugid ki kyo parti ta mga miad
na pabuat ta Dyos para ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta
Macedonia. 2 Bisan pirmi danen naagian mga kabellay daw sikad gid imol
danen an, bakod pa man gyapon iran na kalipay daw gaan iran na nakem
na mag-atag pirmi naan ta mga ittaw na gakinanglan. 3 Nlaman ko na
gaatag danen ta iran na masarangan daw subla pa man tak iling tan iran
na liag. 4 Danen mismo gapangabay gid ki kami na daw maimo tagan
man danen ta pribiliyo na magtabang danen naan ta imol na mga ittaw
na iya ta Dyos. 5 Iran na pabuat subla pa man ta paisip nay tenged dili
nang gaatag danen ta tabang tak una gid na pabuat danen, papasakep
danen iran na kaugalingen naan ta Ginuo daw gapasakep man danen an
ki kami tenged iling tan pagbeet ta Dyos.

6 Tenged na gatabang kan-o Tito an ki kyo na mag-umpisa kaw ta
pagtipon ta inyo na atag, anduni gapangabay kay ki kanen na malik
dyan daw magtabang isab ki kyo na tapuson nyo dayad nyo na ubra na
magtipon ta kwarta na tabang para ta mga ittaw na iya ta Dyos. 7 Nlaman
ko na ula kaw gakulang parti ta tanan na iling ti: Lig-en en inyo na
pagtuo, sagad kaw magtudlo, naintindian nyo ta usto kamatuuran parti
ta Dyos, disidido kaw gid ta inyo na pagsirbi ta Dyos daw bakod inyo na
pagpalangga ki kami. Tenged na ula kaw gakulang parti ta tanan na iling
tan, miad daw ula kaw man gakulang naan ta pag-atag ta tabang naan ta
mga ittaw na iya ta Dyos.

8 Pasugid ko iling an tan, piro dili beet ambalen na kyo yan pasugo ko
na mag-atag. Pasugid ko nang ki kyo parti ta duma na disidido gid na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magtabang aged daw sunuron nyo, mlaman ko na inyo na pagpalangga
terek gid ta inyo na tagipusuon. 9 Nlaman nyo pabuat an ta ate na Ginuo
Jesu-Cristo tenged ta bakod din na kaluoy. Bisan tanan na mga betang
iya Cristo, gaparyo kanen ta isya na imol na giling kanen ta kalibutan i
na natao aged tagan ki ta tama na mga kaayaran alin ta Dyos tenged ki
kanen.
10 Yi ambal ko ki kyo parti ta inyo na atag na tabang naan ta mga ittaw
na iya ta Dyos: Tapuson nyo en dayad nyo na ubra na paumpisaan nyo ta
galambay nang na taon tenged kyo una na gaisip na mag-atag daw kyo
man una na gaatag. 11 Bakod inyo na kalipay na umpisaan pagtipon ta
inyo na atag na tabang daw anduni dapat iling man tan inyo na kalipay
na tapuson naumpisaan nyo an. Magtipon kaw daw ino nang inyo na
masarangan. 12 Nlaman ta na daw mag-atag ki daw ino nang na ate na
masarangan basta may kalipay ki ta pag-atag, madayaran Dyos an. Dyos
an ula gapaabot na mag-atag ki ta dili ta masarangan.
13 Dili beet ambalen ko na gapaabot a na mag-atag kaw ta mas tama
kaysa ta duma na mga gatipon-tipon na gatuo aged danen an dili
makulian ta pag-atag. Beet ambalen ko na daw kino na mag-atag, dapat
iran nang na masarangan iatag an danen. 14 Tenged anduni dayad inyo
na pangabui, miad daw magtabang kaw ta mga ittaw na nakulian. Ta
duma na adlaw, daw kyo man makulangan daw duma an a dayad iran na
pangabui, simpri magtabang man danen an ki kyo. Ta iling tan na paagi,
kiten tanan paryo nang na dili makulian. 15 Ake na ambal paryo ta ambal
naan ta sinulat na pulong ta Dyos,

"Bisan kino na gatipon ta tama,
ula man gyapon gasubla.
Piro, daw sise nang iya na patipon,
ula man gyapon nakulangi."[h]

16 Gapasalamat kay ta Dyos tak paatag din ki Tito andem na magtabang
ki kyo na paryo ta ame na andem. 17 Kanen an gaandem na miling dyan
ki kyo piro dili tenged nang ta ame na pangabay ki kanen. Iya mismo na
liag na miling dyan daw terek gid ta tagipusuon din na magtabang ki kyo.
18 Daw pailingen nay Tito i ki kyo, pakuyugon nay man ki kanen isya ta na
utod ki Cristo na kala ta tanan na mga gatuo tenged ta iya na pagwali ta
miad na balita. 19 Dili nang nyan, kanen an isya man ta mga papili ta mga
gatuo na magkuyog ki kami na magdul-ong ta mga atag na tabang para
ta mga imol. Daw atag i madul-ong, Ginuo an dayawen ta mga ittaw daw
mlaman man danen na liag nay gid na magtabang ta duma na mga gatuo.
20 Gaamblig kay gid na ula may masaway ta ame na pag-asikaso ta
bakod nyo na atag na tabang para ta mga imol. 21 Ame na tuyo magbuat

---

[h] **8:15** Exodo 16:18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta usto dili nang naan ta panan-aw ta Ginuo. Ame na tuyo na magbuat ta
usto naan man ta pagtan-aw ta mga paryo nay na ittaw aged ula danen
may masaway ki kami.
22 Daw miling dyan danen an Tito ki kyo, may isya pa na utod ki Cristo
na pakuyugon nay man ki danen. Nlaman nay na gaeged gid kanen ta
pag-ubra ta mga papabuat ta Dyos ki kanen tak nakita nay na iling tan
pirmi din pabuat. Andem din gid na magtabang ki kyo tenged ta bakod
din na pagsalig ki kyo. 23 Tito i, kanen ake na duma ta ubra na gatabang
ki yaken na magsirbi ki kyo. Darwa i na utod ta ki Cristo na magkuyog ki
kanen, danen i mga pasugo alin ta mga gatipon-tipon na gatuo. Tenged
ki danen, padayaw Cristo an ta mga ittaw. 24 Gani, ipakita nyo ki danen
inyo na pagpalangga aged mlaman ta tanan na mga gatuo na terek gid
inyo na pagpalangga paryo ta ame na mga pasugid na padayaw nay kyo
yan.

9 1 Dili kinanglan na magpadayon a pa ta pagsulat ki kyo parti ta
inyo na pagtabang ta mga ittaw na iya ta Dyos 2 tak nlaman ko na
liag nyo gid na magtabang. Na naan a kan-o ta Macedonia, padayaw ko
kyo yan naan ki danen na kyo na mga taga-Acaya, umpisa pa ta taon
na galambay gapriparar kaw en na magtabang naan ta mga gatuo na
gakinanglan. Pagmati ta mga ittaw na taga-Macedonia parti ta inyo
na pabuat, liag man danen na magtabang. 3 Tenged liag ko na dili a
magayyaan parti ta ake na pagdayaw parti ki kyo, ipadala ko Tito an
daw darwa din na duma na ate na mga utod ki Cristo para danen an
magtabang ki kyo aged daw mabot a dyan, inyo na atag na tabang
napriparar en paryo ta pagdayaw ko parti ki kyo. 4 Daw miling a dyan,
basi may magkuyog na mga taga-Macedonia daw dili a miag na makita
danen na ula pa napriparar inyo na atag. Daw iling tan matabo, simpri
magayyaan a daw kyo man tak gasalig a na tapos kaw en ta pagpriparar
ta inyo na atag na tabang daw padayaw ko pa kyo yan. 5 Naan gid ta isip
ko na miad daw magpangabay a ki danen Tito na muna ki yaken daw
magtabang ki kyo ta inyo na pagpriparar ta tabang na pangako nyo kan-o
aged bag-o a mabot dyan priparar en. Daw priparar en inyo na tabang,
beet ambalen gaatag kaw tenged liag nyo na magtabang, dili tenged na
papilit kaw na magtabang.
6 Parti ta pag-atag ta tabang, dapat na demdemen nyo yi na ambalanen:
“Daw pila nang na binni ate na papanggas, pila nang man ate na anien.
Piro, daw tama na binni ate na papanggas, tama man ate na anien.”
7 Gani, kada isya ki kyo dapat mag-isip daw pila gusto nyo na iatag. Dili
kaw mag-atag na paryo kuntra ta inyo na gusto daw dili kaw man mag-
atag na paryo napilitan kaw nang. Mag-atag kaw na may kalipay gid tak
nalipay Dyos an ta iling tan na pag-atag. 8 Daw tagan ki ta Dyos, iya na
paatag ki kiten dili igo nang ta ate na mga kinanglanen. Gaatag kanen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta subla pa gid ta ate na mga kinanglanen aged makatabang ki ta duma.
9 Ake na ambal paryo man ta ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos,
"Gatagtag kanen ta tama naan ta mga imol.
Iya na mga buat na miad dili malipatan ta ula katapusan."[i]
10 Tenged na Dyos an gaatag ta binni naan ta mga mangunguma
aged may pagkaan ki, simpri mag-atag man kanen ki kyo ta inyo na
kinanglanen daw tamaen din pa aged makatabang kaw pirmi ta duma
na gakinanglan. 11 Sigurado a na tabangan kaw ta Dyos para usto inyo na
manggad aged tama na mga ittaw inyo na matabangan. Tenged ta inyo
na atag na tabang na ipadala nyo paagi ki kami, Dyos an pasalamatan
12 tak dili nang na mga gakinanglan na mga ittaw na iya ta Dyos
matabangan tenged ta inyo na pag-atag. Magtama pa gid mga ittaw na
magpasalamat ta Dyos tenged ta inyo na pag-atag. 13 Tenged man ta inyo
na iatag, mapamatuuran na inyo na pagtuo terek ta inyo na tagipusuon.
Gani, tama na mga ittaw magdayaw ta Dyos tenged ta inyo na pagtuman
ta miad na balita parti ki Cristo daw tenged man ta inyo na pagtabang
ta mga gatuo naan ta Jerusalem daw duma pa na mga gakinanglan.
14 Magpangamuyo danen para ki kyo daw magpalangga man ki kyo
tak patabangan nyo danen an tenged ta bakod na tabang ta Dyos ki
kyo. 15 Piro, mas dayad pa gid daw magpasalamat ki ta Dyos tenged na
papadala din ki kiten Jesu-Cristo an. Kanen an pinakadayad na atag ta
Dyos.

Katengdanan Bilang Apustulis Cristo

10 1 Anduni, may pangabay a ki kyo. Ta ake na pagpangabay
mapainebesen a daw miad paryo ki Cristo maskin may anen
ki kyo gambal na yaken kon i talaw naan ta tubangan nyo, piro daw
madyo a, iseg a kon ta pagsulat. 2 Yi ake na pangabay: Dili kaw magbuat
ta malain daw bag-uon nyo inyo na batasan tak liag ko na daw mabot
a dyan, dili en kinanglan na ipakita ko pa ake na kaiseg ta pagsaway ki
kyo. Piro, mga ittaw dyan na gambal na ame na buat daw tuyo paryo ta
buat daw tuyo ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos, sigurado na sawayen
ko gid danen an. 3 Ta matuod, kami i mga ittaw nang man na paryo ki
kyo, piro ta ame na pagbatok ta mga ittaw na gakuntra ta kabebet-en
ta Dyos ula kay gasalig ta ame na mga abilidad. 4 Ta pagbatok nay, dili
kay paryo ta mga ittaw na gasalig nang naan ta iran na kaugalingen tak
gasalig kay naan ta Dyos na magtabang ki kami aged masarangan nay na
pirdien mga rason ta mga ittaw na iran na mga rason tenaan na kanen
an dili danen makala. 5 Pirdien nay iran na mga rason na salig danen igo
daw mga rason man ta mga ittaw na bugalen daw maskin ino pa na mga

---

[i] **9:9** Mga Salmo 112:9

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rason danen aged magbag-o iran na isip daw madala nay man danen an
na magpasakep ki Cristo. 6 Gani, daw mabot kay dyan, makita nay daw
kino gid ki kyo gatuman ta usto ki Cristo tak bisan kino ki kyo na dili
man gyapon miag na magtuman ki kanen, disiplinaen nay.
7 Dili dayad daw basian ta inyo na isip parti ta mga ittaw daw ino nang
nakita nyo naan ki danen. Daw kino gapabugal na kanen an matuod
gid na manugsirbi ki Cristo, dapat demdemen din na kami man mga
manugsirbi ki Cristo na paryo ki kanen. 8 Basi isip nyo na pabugal ko
pirmi ake na katengdanan. Piro, ula a nagayya ta ake na pagpabugal tak
katengdanan na paatag ta Ginuo ki yaken dili para magsamad ta inyo na
pagtuo. Katengdanan na paatag din ki yaken para magpalig-en ta inyo
na pagtuo paagi ta ake na tudlo. 9 Dili a miag na isipen nyo na paadlek
ko kyo yan paagi ta ake na mga sulat. 10 Nlaman ko na may anen dyan na
gambal na daw magsulat a ki kyo, iseg a kon magsaway, piro daw mag-
atubang aren en ki kyo, dili a kon iseg daw dili man sagad gid magwali.
11 Yi sabat ko ta mga ittaw na gambal ta iling tan: Dapat na maintindian
danen na daw mabot a dyan ki kyo, buaten ko gid daw ino ambal ko
kan-o naan ta ake na sulat.
12 Dili a miag na magparyo a ta mga ittaw na gadayaw nang ta iran
na kaugalingen. Dili igo iran na mga isip parti ta iran na kaugalingen
tak iran na kaugalingen na batasan basian ta iran na isip daw ino igo
na batasan. 13 Daw magdayaw a, ula a duma na dayawen daw dili, parti
nang ta abilidad na alin ta Dyos daw ubra na pasalig din ki yaken. Kyo
man pwidi ko dayawen tenged pasalig man ta Dyos ki yaken pagwali an
ki kyo. 14 Tenged sigurado a gid na pasugo a ta Dyos na miling ki kyo,
giling a dyan daw yaken una na gasugid ki kyo ta miad na balita parti
ki Cristo. 15 Ula ko paambo ubra an ta duma na mga ittaw para may
ipabugal a tak pabugal ko nang mga ittaw an na pasalig ta Dyos ki yaken
para tudluan. Gasalig a na ta duma na adlaw daw biskeg gid en inyo na
pagtuo, magtabang kaw man ki yaken aged magpadayon a ta ubra na
pasalig ta Dyos ki yaken naan ta duma na mga lugar. 16 Daw tapos en ake
na ubra duma ki kyo, miling a man naan ta mga lugar na madyo ta inyo
an na lugar na ula pa nailingi ta duma na mga manugtudlo aged naan a
man dya magsugid ta miad na balita. Dili a miag na mag-agaw ta ubra na
papaubra ta Dyos naan ta duma daw dili a man miag na ambuon ubra an
na iya ta duma na mga ittaw.
17 Gani, sunuron ta ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos, “Daw kino
magpabugal, dapat ula duma na iya na ipabugal daw dili, Ginuo nang.”[j]
18 Ula nalipay Dyos an ta mga ittaw na gadayaw ta iran na kaugalingen.
Nalipay Dyos an naan ta mga ittaw nang na padayaw din.

---

j **10:17** Jeremias 9:24

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Ittaw Na Gapakuno-kuno Na Apustulis

11 1 Daw maimo, batunon nyo nang sunod na ambal ko ki kyo
na paryo padayaw ko ake na kaugalingen. Nlaman ko na
daw padayaw ko ake na kaugalingen, paryo kabuangan nang. Piro,
magpadayon a man gyapon ta pagdayaw aged batunon nyo ake i na
laygay ki kyo. 2 Liag ko na inyo gid na tuuan Cristo an daw nlaman ko
gid na ake na liag para ki kyo paryo ta liag ta Dyos. Na padala ta kyo
na magtuo kaw ki Cristo, paryo kaw ta dlaga na papakagon ko naan ta
isya na mama daw pabantayan ko para dili maagaw ta duma. Mama an
na beet ko ambalen Cristo.[k] 3 Galibeg a na basi magsunod kaw ki Eva na
anay pa sa nadala ta panluko ta bekkessan. Basi madala kaw na magpati
ta tudlo na dili paryo ta ame na tudlo daw dili kaw en magpadayon ta
inyo na pagtuman ki Cristo na terek ta inyo na tagipusuon na ula kaw
duma na pasirbian daw dili, kanen. 4 Iling tan ambal ko tak gapati kaw
dayon ta pawali ta bisan kino na gailing dyan maskin iran na pawali
parti ki Jesus dili paryo ta ame na wali parti ki kanen. Gapati kaw man
ta iran na ambal maskin ispiritu na pawali danen dili paryo ta Dyos
Ispiritu Santo na nabaton nyo daw maskin man na iran na pasugid na
miad na balita dili paryo ta ame na pasugid ki kyo. 5 Man-o tak gapati
kaw ki danen? Bisan gapabugal danen na danen kon an bantog gid na
mga apustulis, nlaman ko gid na dili a man pauryan ki danen. 6 Nlaman
ko na dili a sagad magwali paryo ta mga ittaw na patudluan ta paagi na
magwali ta dayad gid matian. Piro, ta alam parti ta Dyos, dili a pauryan.
Nlaman nyo gid na matuod ake na ambal tak tama en na bisis kamati
kaw ta ake na pagwali.

7 Na naan a kan-o ki kyo na gasugid a ta miad na balita na alin ta
Dyos parti ki Cristo, ula kaw gagasto ki yaken. Gapaebes a nang ta ake
na kaugalingen na gapangabellay gid aged kyo yan tagan ta Dyos ta
mga kaayaran. Basi gaisip kaw na iling an tan na pabuat ko sala daw
beet ambalen man na ake na tudlo ula pulos. Simpri dili igo iling an
tan na isip. 8 Na naan a dyan kan-o, pabaton ko tabang na alin ta mga
gatuo na naan ta duma na mga banwa para magsirbi a ki kyo na ula kaw
gagastos. 9 Na nakulangan a ta ake na kinanglanen kan-o na naan a pa
ki kyo, ula a gangayo ta tabang ta bisan kino ki kyo tak ate na mga utod
ki Cristo na taga-Macedonia giling dyan daw gaatag ki yaken ta tanan
ko na mga kinanglanen. Alin ta una ula a gapaabot ta tabang na alin ki
kyo para ta ake na mga kinanglanen daw ta mga adlaw na mabot pa dili
a man gyapon magpaabot ta tabang na alin ki kyo para ta ake na mga

---

[k] **11:2** Naan ta birsikulo dos beet ambalen Pablo dili kanen miag na mga gatuo na naan ta Corinto madala ta duma na mga manugtudlo aged dili en Cristo iran na tuuan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kinanglanen. 10 Tenged ake na pasunod Cristo daw ula kanen gabula,
nlaman nyo na matuod gid ambal ko an na ula may ittaw na magpabag-o
ta ake na isip daw ula man may magpegeng ki yaken ta ake na buat na
ula a gapaabot ta tabang alin ta mga ittaw na pasugiran ko ta miad na
balita. Magpadayon a gid na dili a mangayo ta tabang ki kyo daw bisan
kino pa na naan ta prubinsya Acaya. 11 Basi gaisip kaw na ula a gangayo
ta tabang ki kyo tak dili ta kyo palangga? Dili nyan matuod. Nlaman ta
Dyos na palangga ko gid kyo yan!
12 Piro, padayunon ko na dili a mangayo ta tabang naan ki kyo aged
mga gapakuno-kuno nang an na danen an mga apustulis ula upurtunidad
na ipabugal na danen kon an paryo ki kami na matuod na mga apustulis
tak daw mangayo kay ta tabang naan ki kyo, paryo kay nang ki danen na
ta iran na pagtudlo pirmi danen an pagastusan ta mga patudluan danen.
13 Danen an ula papilia na apustulis Cristo, piro danen an gapakuno-kuno
na mga apustulis daw paluko danen mga ittaw an na patudluan danen.
14 Dili kaw magtingala na danen an gapakuno-kuno nang na danen an
mga apustulis tak Satanas na pinakamalain ta tanan kanen an mismo
gapakuno-kuno nang na kanen an matareng na angil na manugsirbi ta
Dyos. 15 Gani, dili kaw magtingala na mga ittaw na sinakepan Satanas
gapakuno-kuno na danen an mga matareng kon na manugsirbi ta Dyos.
Ta uryan na adlaw, danen an silutan ta Dyos tenged ta iran na mga buat.

Mga Bellay Na Inagian

16 Paryo ta ambal ko ta primiro, dili kaw mag-isip na kabuangan nang
ake na ambal na paryo padayaw ko nang ake na kaugalingen. Piro, daw
iling tan inyo na isip, ula bali basta isipen nyo nang parti ta sunod na
ambalen ko. 17 Ula gasugo Ginuo an ki yaken na dayawen ko ake na
kaugalingen daw dili ko man inta liag na dayawen ake na kaugalingen tak
paryo kabuangan nang. 18 Piro, tenged na gamati kaw ta mga gapakuno-
kuno nang na danen an apustulis na gadayaw ta iran na kaugalingen,
padayaw ko man ake na kaugalingen paryo ki danen aged mamati kaw
man ta ake na tudlo ki kyo. 19 Pabugal nyo na kyo yan mga maalam, piro
man-o tak pakunsinti nyo nang danen an na mga buang-buang na mga
ittaw? 20 Pabay-an nyo nang na danen an may papabuat ki kyo na kyo
paryo iran na ulipen. Danen gaubos ta inyo na pangabuian. Paluko kaw
danen. Gapadatas danen an ta iran na kaugalingen daw kyo yan iran na
papakebes. Pagayyaan kaw danen na paryo kaw patampaling. 21 Sakit gid
beet ko na pabay-an nyo nang na iling tan iran na pagtratar ki kyo. Basi ta
inyo na isip na dapat maggayya a ta pag-ambal na ula ko pabuat iling an
tan na naan a pa duma ki kyo tak dili a iseg na paryas ki danen.
Nlaman ko na paryo kabuangan ake na ambal, piro tenged na gangaas
danen na ipabugal danen iran na kaugalingen, ipabugal ko man ake na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaugalingen. 22 Daw ipabugal danen iran na kaugalingen na danen an
mga Hebreo daw mga linai Israel daw linai man Abraham, pwidi a man
magpabugal ta ake na kaugalingen na iling a man tan na Hebreo, linai
Israel daw linai man Abraham. 23 Daw ipabugal man danen na danen
mga manugsirbi ki Cristo, pwidi a gid magpabugal na yaken mas sigkat
na manugsirbi kaysa ki danen. Paryo a gid ta buang na ittaw tak dili
ko inta dapat na ipabugal ake na kaugalingen paryo ta pasulat ko i!
Daw ikumparar iran na inagian naan ta ake, mas tama na bisis na sikad
bellay ake na ubra daw papriso a pa daw palatigo daw ake na kabui
nabetang naan ta piligro. 24 Limma bisis na pasilutan a ta mga paryo
ko na Judio na palatigo a ta trintay-nuibi na lapres. 25 Tallo man bisis
na pasilutan a ta mga upisyalis ta gubirno ta Roma paagi ta pagkastigo.
Isya bisis na patimbag a ta bato ta mga paryo ko na Judio. Tallo man
bisis na naleddang ake na pasakayan naan ta dagat daw naagian ko
man na naanod ta isya adlaw daw isya kilem. 26 Tama na bisis gabyai a
naan ta lain-lain na mga lugar daw bisan indi a punta, naagian ko mga
makaadlek na natabo daw pirmi nabetang ta piligro ake na kabui tenged
ta paglakted naan ta mga suba, tenged ta mga tulisan daw ta mga paryo
ko na Judio daw mga dili-Judio, ta mga piligro na naan a ta mga syudad
daw naan man ta mga lugar na ula kabalayan, ta paglakted naan ta dagat
daw tenged man ta mga ittaw na gapakuno-kuno nang na danen an ate
na mga utod ki Cristo. 27 Naagian ko man na gapangabellay a gid daw
tama na bisis dili a katunuga, dili a kakaan, dili a kainem daw ula a gid
may makaan. Naagian ko man sikad tignaw tak ula a mapasilungan.
28 Dili nang nyan na mga naagian ko, adlaw-adlaw galibeg gid isip ko
daw ino en kaimtangan ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta lain-lain
na mga lugar. 29 Daw mamatian ko na may mga ittaw na galuya iran na
pagtuo, nasebean a gid. Daw may mga ittaw na natintar daw gabuat ta
sala, gasakit gid beet ko.

30 Bisan dili ko liag na dayawen ko ake na kaugalingen, padayaw ko
nang en aged mamati kaw ki yaken, piro ake na padayaw parti nang ta
mga inagian ko na naan dya napakita na dili ko masarangan na magsirbi
ta Dyos paagi ta ake nang na abilidad. 31 Dyos na amay ta ate na Ginuo
Jesus daw padayaw man ta ula katapusan, nlaman din na matuod gid
ake na ambal. 32 Na naan a ta Damasco, gubirnador na sakep Ari Aretas,
pasugo din mga ittaw na bantayan mga gangaan an ta padir na libot ta
syudad aged dakepen a danen. 33 Piro, pabetang a ta mga duma ko naan
ta bangkat daw naan a danen paagia ta may naabrian na padir. Patunton
a danen naan ta liyo ta padir asta kalambot a naan ta basak. Ta yon na
paagi nalibri a.

12 1 Bisan nlaman ko na ula pulos na sigi a nang dayaw parti ta ake
na kaugalingen, magpadayon a pa man gyapon ta pagdayaw ta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ake na kaugalingen. Isugid ko ki kyo parti ta mga panan-awan alin ta
Ginuo daw mga papaintindi din man. 2 May kala a na isya na mama na
gatuo ki Cristo.[l] Katursi en taon na galambay, kanen papadala ta Dyos
naan ta pangallo na langit na paistaran ta Dyos.[m] Ula ko nlami daw
kanen gid papadala ta Dyos naan ta langit o may nakita kanen na panan-
awan. Dyos nang gid nalam. 3 Ta matuod, dili a sigurado daw kanen
mismo padala o may nakita nang kanen an na panan-awan. Piro, maskin
Dyos nang nalam daw paagi ta panan-awan o dili, nlaman ko 4 na kanen
an papadala naan ta Paraiso daw naan dya may namatian kanen an na
dili din masarangan na isaysay daw ula man kanen an patuguti ta Dyos
na isugid naan ta mga ittaw. 5 Ittaw i na padala ta Dyos naan ta langit
padayaw ko. Dili a miag na dayawen ko ake na kaugalingen. Piro, daw
dayawen ko, parti nang ta mga inagian ko na naan dya mapakita na dili
ko masarangan na magsirbi ta Dyos paagi ta ake nang na abilidad. 6 Daw
dayawen ko ake na kaugalingen, ake na ambal dili kabuangan nang tak
tanan na mga ambal ko matuod na inagian ko. Piro, ula ko padayaw ake
na kaugalingen tak liag ko na basian ta isip ta mga ittaw parti ki yaken
mga nakita danen na pabuat ko daw mga namatian danen na patudlo ko.
7 Para dili a magpadatas ta ake na kaugalingen tenged ta tama na mga
katingalaan na papakita ta Ginuo ki yaken, paatagan a ta Dyos ta sakit gid
na pamatyag ta lawa. Paatag an ta Dyos ki yaken paryo a natellek ta sikad
sakit daw paryo man na may pasugo alin ki Satanas na pirmi gatingwa na
pegengan din ake na ubra para ta Ginuo. 8 Tallo gid bisis na gapakiluoy a
ta Ginuo na daw maimo, kamangen din sakit gid na pamatyag ta ake na
lawa. 9 Piro, ula din pakamanga tak sabat din ki yaken, “Ake an na tabang
ki kaon usto gid para masarangan no maskin ino imo na maagian. Mga
inagian ta mga ittaw na dili danen masarangan paagi ta iran nang na
abilidad, naan dya makita danen na bakod ake an na gaem paagi ta ake
na pagtabang ki danen.” Yon na, malipay a gid parti ta mga inagian ko na
dili ko masarangan paagi ta ake nang na abilidad tak nlaman ko na naan
ki yaken gaem na alin ki Cristo para masarangan ko. 10 Gani, ta ake na
pagsirbi ki Cristo, nalipay a na naagian ko na nakulangan a ta sarang ta
ake na ubra, painsultuan a, segeng gid ake na mga kabellay, papangabot
a daw naagian ko man mga makaadlek na natabo. Nalipay a na iling tan
ake na mga inagian tak ta mga inagian na dili ko masarangan, naan dya
nlaman ko na masarangan ko man paagi ta pagtabang ta Ginuo.

---

[l] **12:2** Mama na pasambit Pablo naan ta birsikulo dos beet ambalen iya na kaugalingen. Na gasulat kanen an parti ta iya na inagian, pabuat din na paryo ta inagian ta duma na ittaw tak dili din liag na dayawen iya an na kaugalingen. [m] **12:2** Ta timpo Pablo, pagpati ta mga Judio may tallo na langit. Naan ta pinakababa na langit mga panganod. Naan ta pangarwa na langit adlaw, bulan daw mga bituon. Pangallo na langit paistaran ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagdemdem Pablo Ta Mga Taga-Corinto

11 Dili ko liag inta na padayaw ko ake na kaugalingen naan ta ake i
na sulat tak paryo kabuangan nang. Dapat kyo inta magsugid ta dayad
parti ki yaken. Piro, tenged ula kaw gasugid ta dayad parti ki yaken,
kinanglan na dayawen ko ake na kaugalingen. Bisan may mga gambal
na yaken kon dili matuod na apustol, dili a man pauryan ta mga ittaw
na gambal na danen bantog gid na mga apustulis. 12 Na gaprusigir a
gid kan-o na magpadayon ta pagwali ki kyo, nakita nyo mga pamatuod
na yaken i apustol tenged ta mga katingalaan na pabuat ta Dyos paagi
ta iya na gaem. 13 Ake na mga pabuat para ki kyo kan-o paryo man ta
mga pabuat ko naan ta duma na mga gatipon-tipon na gatuo, piro ula a
gangayo ki kyo ta ake na mga kinanglanen. Daw ta inyo na isip kasala a
tak ula a nangayo ta tabang ki kyo, patawaren a nyo!
14 Anduni, gapriparar aren en na miling a ki kyo daw pangallo en bisis.
Dili a man gyapon mangayo ki kyo ta ake na mga kinanglanen tenged
dili inyo na pagkabetang papangabot ko. Liag ko inyo an na pagpalangga
ki yaken tenged kyo yan pabilang ko na ake na mga bata. Dili mga bata
gangita an ta mga kinanglanen ta iran na mga ginikanan. Dapat mga
ginikanan mangita ta kinanglanen ta iran na mga bata. 15 Malipay a
man gyapon bisan maubos tanan na mga pagkabetang ko daw maagian
ko man mga kabellay, basta para nang ta inyo na kayaran. Man-o tak
bisan na gadugang pa gid ake an na pagpalangga ki kyo, inyo an a na
pagpalangga ki yaken kulang pa man gyapon?
16 Sigurado a na nlaman nyo na ula a gangayo ki kyo ta ake na mga
kinanglanen. Piro, basi isip nyo man gyapon na wais a na ittaw daw
paluko ko nang kyo yan. 17 Nlaman nyo na ula a gakamang ta kwarta
ki kyo para ta ake na kaugalingen paagi ta mga ittaw na papadala ko
dyan ki kyo. 18 Gapangabay a kan-o ki Tito na miling dyan ki kyo daw
papakuyog ko man ki kanen isya ta na utod ki Cristo. Na danen an
naan pa duma ki kyo, ula kaw danen palukua daw ula kaw man danen
pakwartaan. Di' ba nlaman nyo na usto iran an na tuyo daw mga pabuat
an danen ki kyo na paryo man ta ame na tuyo daw mga pabuat?
19 Basi isip nyo na gasulat a para dipindiran ko ake na kaugalingen ki
kyo. Piro, mga pinalangga ko, nlaman ta Dyos na gambal a bilang isya
na sakep ki Cristo daw ula a duma na tuyo daw dili, magpalig-en ta
inyo na pagtuo. 20 Dili a mapaamtang tak daw miling a dyan ki kyo, basi
makita ko na gabuat kaw pa man gyapon ta malain na dili ko magustuan.
Daw iling tan makita ko ki kyo na may anen na galalisay, gainggitay,
gagilekay, gaisaay, gambal ta malain batok ta kada isya, gapadatas ta
iya na kaugalingen daw gagamuay, sawayen ko kyo yan bisan dili nyo
pa magustuan. 21 Daw miling a dyan ki kyo, basi masebean a gid daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magayya a man naan ta atubangan ta Dyos tak basi makita ko na tama
pa gid ki kyo ula pa ganelsel daw ula nyo man padilian mga buat nyo
na malain, mga buat na malaw-ay ta panan-aw ta Dyos daw duma pa na
mga buat na makagayya.

Katapusan Na Mga Tudlo

13 1 Mabot a dyan ta pangallo na bisis. Liag ko na isipen nyo gid
ambal ya naan ta sinulat na pulong ta Dyos, "Paagi ta darwa o
tallo na tistigo mapamatuuran bisan ino na naisturyaan."[n] 2 Ta pangarwa
ko na pag-iling dyan kan-o, napaandaman ta kyo en na disiplinaen
nyo mga ittaw an na gabuat ta sala daw anduni bisan na ula aren
dyan, gapaandam a man gyapon. Daw mabot a dyan, ula gid ki danen
makalikaw ta ake na pagdisiplina. 3 Iling tan buaten ko na disiplinaen
danen an tenged liag nyo na may pamatuod na ake an na mga ambal
ki kyo alin ki Cristo. Ake an na buaten paryo man ta pabuat Cristo tak
kanen an dili pabaya ta pagdisiplina ki kyo na mga gabuat ta malain.
Papakita din gid na bakod iya na gaem ta iya na pagdisiplina ki kyo. 4 Na
palansang Cristo an naan ta krus, isip taan ta mga ittaw na ula kanen
an gaem. Piro, nabannaw kanen an na anduni bui kanen an tenged ta
gaem ta Dyos. Iling man tan, na giling a dyan kan-o paryo ula a gaem
tenged pirmi ko naagian mga pagtilaw, piro daw malik aren dyan na
magdisiplina ta mga gabuat ta sala, mlaman nyo en na gatabang Dyos an
ki yaken paagi ta iya na gaem tenged gapasakep a ki kanen.
5 Usisaen nyo gid inyo na kaugalingen aged sigurado kaw na gatuo
kaw ki Cristo. Isipen nyo gid tak impusibli na dili nyo mlaman na Jesu-
Cristo naan ki kyo! Piro, daw Jesu-Cristo an ula ki kyo, beet ambalen na
dili kaw matuod na gatuo ki kanen. 6 Daw sigurado kaw na gatuo kaw
ki Jesu-Cristo, gasalig a gid na mlaman nyo na yaken matuod na apustol
tak yaken gadala ki kyo na magtuo ki Jesus. 7 Gapangamuyo a ta Dyos
na dili kaw magbuat ta bisan ino na malain. Dili ake na tuyo na ipakita
ko ta mga ittaw na gasunod kaw ta ake na tudlo aged magpamatuod na
yaken i apustol Cristo. Ula bali daw kalaen a ta mga ittaw na apustol
na may katengdanan ta pagdisiplina ki kyo, basta magbuat kaw nang
ta matareng. 8 Daw magpati kaw ta kamatuuran na patudlo ko na yon
man miad na balita, impusibli na may ambalen a pa na kuntra ta inyo na
mga pabuat. Tuyo ko pirmi ta ake na ubra na mga ittaw an magpati ta
kamatuuran na patudlo ko. 9 Daw makita ko na dayad inyo na mga buat,
malipay a gid tak dili en kinanglan na disiplinaen ta kyo na gamiten ko

---

[n] **13:1** Deuteronomio 19:15 Na pasambit Pablo parti an ta darwa o tallo na tistigo beet ambalen din tallo ya na bisis na pag-iling din en naan ta mga taga-Corinto daw tallo man bisis na gapaandam kanen an ki danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ake na katengdanan bilang apustol. Gani, gapangamuyo kay na inyo na
batasan magpadayon na magbag-o daw inyo na pagtuo maglig-en pa gid
aged ula aren may masaway ki kyo. 10 Gasulat a daan ki kyo mintras na
ula a pa dyan tak liag ko na daw mabot aren dyan, dili en kinanglan
na disiplinaen ta kyo yan na gamiten ko pa ake na katengdanan bilang
apustol. Paatag ta Ginuo ki yaken ake na katengdanan dili para magluya
inyo na pagtuo. Katengdanan ko an para mapalig-en pa gid inyo na
pagtuo.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

11 Mga utod ko, yi en katapusan na ambal ko ki kyo. Magtuman kaw ta
usto ta ake na mga laygay ki kyo aged magbag-o kaw. Mag-isya kaw ta
nakem daw mag-intindiay kaw man. Daw tingwaen nyo na iling tan inyo
na buaten, mlaman nyo gid na Dyos an gaubay ki kyo tak kanen an Dyos
man na gagugma ki kyo daw gaatag ta katawwayan.
12 Magkamustanay kaw ta kada isya na papakita nyo inyo na
pagpalangga bilang mag-utod ki Cristo.
13 Tanan na mga ittaw na iya ta Dyos unti gapangamusta ki kyo.
14 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran na alin ta Ginuo Jesu-Cristo
daw mabatyagan nyo man pagpalangga an ta Dyos daw ubayan kaw ta
Dyos Ispiritu Santo. Amen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat Pablo Para Ta
Mga Taga-Galacia

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Galacia

Yi na libro pasulat Pablo para ta mga ittaw naan ta prubinsya Galacia na mga gatuo ki Cristo. Ta timpo Pablo, prubinsya Galacia isya ta mga prubinsya na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma.

Naan ta yi na libro nasulat Pablo impurtanti na tupiko na ula duma na paagi na mga ittaw mabaton ta Dyos daw dili, paagi nang ta iran na pagtuo ki Cristo. Iling tan nasulat Pablo tak may mga gatuo ki Cristo naan ta Galacia na paluko nang ta iran na mga kasimanwa. Patudluan danen an na dili nang kon tenged ta iran na pagtuo na mabaton danen an ta Dyos tak may kinanglan pa danen an na buaten. Gusto Pablo na dilian danen iran na pagpati ta iling tan na tudlo na dili matuod. Iran na mga kasimanwa na gatudlo ki danen ta dili matuod parti ta pagtuo ki Cristo, danen an gambal man na Pablo an dili matuod na apustol tak ula kanen kaduma ki Cristo na naan pa Cristo an ta kalibutan i. Sabat Pablo ki danen na gapakita gid Cristo an ki kanen na gapanaw kanen miling naan ta syudad Damasco. Naan ta yi na libro gambal Pablo na mga ambal din mapatian gid tak patagan kanen ta Dyos ta uturidad bilang isya na apustol daw patagan man ta sarang na magwali parti ta pagtuo ki Cristo. Ambal din man na papili kanen ta Dyos na apustol para magsugid ta miad na balita parti ki Cristo naan ta mga dili-Judio.

Naan ta katapusan na mga kapitulo ta yi na libro, ambal Pablo na mga gatuo ki Cristo dapat maggugma ta duma daw magbuat ta mga makapalipay nang an ta Dyos.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Galacia

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-5)
2. Miad na balita na pasugid Pablo (1:6-10)
3. Alinan ta katengdanan Pablo bilang apustol (1:11-24)
4. Pagdipindir Pablo ta iya na pawali (2:1-21)
5. Pagtudlo Pablo na mga ittaw buaten ta Dyos na danen an matareng tenged nang ta iran na pagtuo ki Jesu-Cristo (3:1 - 4:31)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6. Ambal Pablo Parti Ta Pagtuman Ta Mga Sugo Na Naan Ta Mga Sinulat Moises (5:1-15)
7. Pagpasakep naan ta Dyos Ispiritu Santo (5:16-26)
8. Pagtabyangay ta kada isya (6:1-10)
9. Katapusan na laygay Pablo (6:11-18)

Pagpangamusta Pablo

1 1 Yaken i Pablo na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo. Ula ittaw na
gapili ki yaken daw gaatag ta katengdanan na apustol. Jesu-Cristo
an daw Dyos Amay na gabannaw ki kanen gapili ki yaken na isya na
apustol.
2 Yaken daw tanan na mga gatuo ki Cristo na anen di duma ki
yaken gapangamusta ki kyo na mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta
prubinsya Galacia.
3 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin ta
Dyos na ate na Amay daw alin ki Ginuo Jesu-Cristo 4 na gaatag ta iya na
kabui na kanen an napatay aged maluwas ki alin ta silot ta ate na mga
sala. Dili nang nyan, gaatag kanen an ta iya na kabui aged dili ki en
paryo ta mga ittaw ta yi na timpo[a] na katamaan ki danen ula gatuman ta
liag ta Dyos. Na paatag Jesus iya an na kabui, gasunod kanen ta kabebet-
en ta Dyos na ate man na Amay. 5 Kabay pa na Dyos an dayawen asta ta
ula katapusan. Amen!

Miad Na Balita Na Pasugid Pablo

6 Gatingala a gid ki kyo tak ula nang lugay pagtapos ta inyo na pagpati
ta miad na balita na alin ta Dyos parti ki Cristo, gasikway kaw ta Dyos
paagi ta pagsunod nyo ta lain man na tudlo alin ta mga ittaw na gambal
na iran an na pasugid miad man kon na balita. Dyos an gaatag ki kyo
ta upurtunidad na buaten kaw din na iya gid na mga ittaw tenged ta
miad ya na buat Cristo, piro anduni, gapati kaw en ta iran na lain man
na tudlo. 7 Bisan gambal danen na iran na pasugid miad na balita, dili
matuod iran na pasugid tak isya nang na miad na balita na yon man ame
an na pasugid ki kyo. Pagulo danen inyo an na isip daw liag man danen
na silian miad na balita parti ki Cristo aged magpati kaw ta iran na
pawali na dili matuod. 8 Sugiran ta kyo na bisan kino na magwali ki kyo
daw iya an na ambal dili paryo ta miad na balita na pasugid nay ki kyo,
sigurado na maageman din silot na ula katapusan bisan kanen an isya ki
kami o isya na angil na alin ta langit. 9 Nambal nay ya kan-o, iling man
tan ambalen ko isab anduni: Bisan kino na magwali ki kyo na iya an na

---

[a] **1:4** Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pawali dili paryo ta miad na balita na papatian nyo kan-o, sigurado gid
na maageman din silot na ula katapusan!
10 Daw isipen nyo ambal ko an, maintindian nyo gid na ake na andem
malipay Dyos an ki yaken, dili na malipay mga ittaw an ki yaken o
madayaran danen ki yaken. Daw andem ko na mga ittaw an malipay ki
yaken paryo ta dati ko na andem, dili a matuod na manugsirbi ki Cristo.

Alinan Ta Katengdanan Pablo Bilang Apustol

11 Mga utod ko ki Cristo, liag ko na ipademdem ki kyo na miad i na
balita na pasugid ko ki kyo dili imo-imo nang ta ittaw. 12 Miad i na balita
ula ko nabaton alin ta ittaw daw ula man natudlo ki yaken. Jesu-Cristo
mismo, kanen gapaintindi ki yaken.
13 Nlaman ko na namatian nyo parti ta dati ko na mga buat na gasunod
a pa gid ta patuuan ta mga Judio. Ta yon man na timpo, gakuntra a ta
mga gatipon-tipon na mga ittaw na iya ta Dyos daw papangabot ko man
danen an na ula kaluoy. Gatingwa a gid ta ake na pagpangabot ki danen
aged ula en may mabilin na magtuo pa ki Cristo. 14 Ake an na pagsunod
ta tuuan ta mga Judio mas pa kaysa ta pagsunod ta tama na mga paryo
ko na Judio na kaidad ko daw gaprusigir a gid ta pagtuman ta mga
sunuran ta ake na mga kaapuan. 15 Piro, tenged miad gid Dyos an ki
yaken, na ula a pa natao papili a din daan aged magsirbi ki kanen. Sunod
ta iya na liag, 16 papaintindi din ki yaken parti an ta iya na Bata aged
magsugid a ta miad na balita parti ta iya na Bata naan ta mga dili-Judio.
Na gatuo a ki Cristo na iya na Bata, ula a giling ta maskin kino aged
magpatudlo a ki danen parti ta miad na balita. 17 Ula a man giling naan
ta Jerusalem para magpatudlo ki danen na mga una ki yaken na mga
paatagan ta katengdanan na apustol. Gadiritso a naan ta Arabia[b] daw
paglambay ta timpo na naan a dya, gabalik a naan ta Damasco.
18 Paglambay ta tallo na taon, giling a naan ta Jerusalem aged
magbisita a ki Cefas[c] daw naan a dya gatinir duma ki kanen ta kinsi nang
na adlaw. 19 Dili nang nyan, parti ta duma na mga apustulis, Santiago an
na utod ta ate na Ginuo Jesus kanen nang nakita ko. 20 Nlaman ta Dyos
na dili bula ake i na ambal.
21 Pagtapos ta ake na pagbisita ki Cefas, galin a ta Jerusalem daw
giling a naan ta mga prubinsya na Siria daw Cilicia. 22 Ta yon man na
timpo, mga gatipon-tipon na gatuo ki Cristo naan ta prubinsya Judea
ula a pa danen nakala ta sura. 23 Namatian nang danen na yaken i
gapangabot kan-o kuntra ta mga gatuo ki Cristo aged ula may mabilin na

---

[b] **1:17** Na lugar na Arabia pasambit naan ta Bag-o Na Kasugtanan, kaysan beet ambalen lugar na ula kabalayan na sakep ta prubinsya Siria daw kaysan man beet ambalen lugar na Sinai. [c] **1:18** *Cefas an* isya man na umaw ki Pedro na isya ta mga apustulis Jesus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga gatuo ki kanen, piro anduni gasugid aren ta miad na balita parti ta
pagtuo ki kanen. 24 Gani, mga gatuo an naan ta Judea na kamati ta iling
an tan na sugid parti ki yaken padayaw danen Dyos an tenged anduni
isya a man na gatuo ki Cristo.

Pagmiting Pablo Daw Mga Kala Na Mga Manugdumala Ta Mga Gatuo

2 1 Paglambay ta katursi na taon alin ta pagbisita ko ki Pedro naan
ta Jerusalem, gabalik a naan ta Jerusalem duma ki Bernabe daw
pakuyog ko man Tito an. 2 Giling a dya tak papaintindi ta Dyos ki yaken
na liag din na miling a.

Na naan kay ta Jerusalem, yaken nang daw mga kala na manugdumala
ta mga gatuo gamiting. Pasaysay ko ki danen miad an na balita na
pasugid ko naan ta mga dili-Judio para mlaman ko daw kumpurmi
danen an ta ake na ubra tak daw dili kumpurmi, ula pulos ake na
pagpangabellay ta pagsugid ta miad na balita kan-o daw anduni.
3 Gakumpurmi danen tanan ta ake na paambal. Nlaman ko na kumpurmi
danen tenged ta pagtratar danen ki Tito na duma ko. Bisan nlaman
danen na kanen an dili-Judio, ula danen papilita na munod kanen an ta
kaugalian ta mga Judio parti ta pagbuat ta tanda naan ta lawa.[d] 4 Maskin
naan ta isip ta duma nay na mga Judio na dapat kanen an buatan ta
tanda naan ta iya na lawa, ula kanen an nabuatan ta tanda. Danen an na
gaisip na dapat Tito an buatan ta tanda, danen mga gapanilag na galabet
ta sikrito nang ta ame na pagmiting daw gapakuno-kuno nang na danen
an mga gatuo man ki Jesu-Cristo. Iran an na tuyo na bantayan ame na
ulag bilang mga sakep ki Jesu-Cristo na nalibri en alin ta dati nay na
kabui na gasunod kay gid ta Mga Sinulat Moises. Liag danen na ipatuman
isab ki kami mga sugo ya na naan ta mga sinulat ya na dili kay en
magsalig na maluwas kay tenged ta ame na pagtuo ki Cristo. 5 Piro, ula
kay gid danen nadala na magkumpurmi ta iran na isip tak dili kay miag
na miad an na balita dugangan ta mga sunuran na dili dapat ipatuman
naan ki kyo na mga gatuo na dili-Judio aged dili kaw pabellayan na
tumanen mga iling an tan na sunuran.

6 Mga kala na mga manugdumala ta mga gatuo na naan ta ame na
pagmiting, ula bisan ino na padugang danen an naan ta ake na patudlo.
— Bisan datas iran na katengdanan, dili impurtanti ki yaken tak Dyos an
ula may pinili.

---

[d] **2:3** Isya na sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat Moises na mga Judio magbuat ta tanda naan ta lawa ta mga mama. Yon na tanda daw naan ta Inglis paumaw na ‘circumcision’. Ta timpo Pablo, may mga Judio na gatuo ki Cristo na ta iran na isip dapat na mga dili-Judio na gatuo ki Cristo magpabuat man danen ta tanda naan ta iran na lawa. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Dili nang nyan na gakumpurmi danen ta ake na patudlo, naintindian
man danen na yaken i pasaligan ta Dyos ta pagsugid ta miad na balita
naan ta mga dili-Judio paryo man na Pedro an pasaligan din ta pagsugid
ta miad na balita naan ta mga Judio. 8 Pedro an patabangan ta Dyos na
masarangan din ubra na pasalig ta Dyos ki kanen parti ta mga Judio daw
iling man tan yaken i patabangan man ta Dyos na masarangan ko ubra
na pasalig ta Dyos ki yaken parti ta mga dili-Judio. 9 Tenged na danen
an Santiago, Cefas[e] daw Juan na mga kala na manugdumala ta mga
gatuo kaintindi na ake na katengdanan paatag man ta Dyos, danen an
gakamusta ki kami Bernabe daw paagi ta iran na pagkamusta napakita
danen na pabaton danen kami i bilang mga manugsugid ta miad na balita
paryo ki danen. Ambal danen na kami Bernabe magpadayon ta pagsugid
ta miad na balita naan ta mga dili-Judio daw danen an naan ta mga
Judio. 10 Iran nang na papangayo ki kami na padayunon nay pagtabang
an naan ta mga imol na yon man liag ko gid na buaten.

Pagsaway Pablo Ki Pedro

11 Pagtapos ta ame na miting, gabalik kay naan ta Antioquia daw
gabisita Pedro an ki kami. Na naan pa kanen an ki kami, may pabuat
kanen na dili igo daw yon man tenaan na pasaway ko kanen an naan
ta tubangan ta duma na mga gatuo. 12 Ta una, miad iya na buat tak
pabaton din mga dili-Judio daw gakaan man kanen duma ki danen. Piro,
na gabot duma na mga gatuo na Judio na papadala Santiago, gabelag
Pedro an naan ta mga dili-Judio daw kanen an ula gid en gakaan duma
ki danen. Adlek kanen an na daw makita na kanen an gakaan duma ta
mga dili-Judio, basi sawayen kanen an ta mga gatuo na Judio na ta iran
na pagpati mga dili-Judio na gatuo ki Jesus kinanglan magsunod man
ta mga kaugalian ta mga Judio labi en gid ta pagbuat ta tanda naan ta
lawa.[f] 13 Duma na mga gatuo na Judio naan ta Antioquia gasunod man ki
Pedro. Danen an ula man gakaan duma ta mga dili-Judio. Iran an na buat
paryo ta pabuat ya Pedro na pakita-kita nang danen na gapati man danen
an na kuntra na maan duma ta mga gatuo na dili-Judio bisan ta iran na
pagpati dili kuntra. Ta iran na buat asta Bernabe an nadala man danen.
14 Na nakita ko na iran na pabuat dili sunod ta kamatuuran na naan
ta miad na balita, pambalan ko Pedro an naan ta tubangan ta mga
gatipon-tipon na gatuo, “Kaon isya na Judio na anduni ula gasunod ta
kaugalian ta mga Judio na kuntra na maan duma ta mga dili-Judio na
yon man gaparyo ka ta isya na dili-Judio. Piro, man-o tak anduni gabelag
ka ki danen? Imo na buat na gabelag ka ki danen paryo nang na papilit

---

[e] **2:9** *Cefas an* isya man na paumaw ki Pedro. [f] **2:12** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Galacia 2:3.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

no danen an na magparyo ta mga Judio daw magsunod ta ate na mga
kaugalian aged batunon danen an ta mga gatuo na Judio."
15 Kami i na mga Judio, natao kay alin ta linai na Judio na dili kay paryo ta
mga dili-Judio na pabilang nay na "makasasala na mga ittaw"[g] tak ula danen
an gasunod ta Mga Sinulat Moises. 16 Piro, anduni nlaman nay na ula bisan kino
pabuat ta Dyos na kanen an matareng paagi ta pagsunod din ta mga sinulat ya.
Mga ittaw an pabuat ta Dyos na danen an matareng tenged ta iran na pagtuo
ki Jesu-Cristo. Maskin kami i mga Judio na gasunod ta mga sinulat, gatuo kay
ki Jesu-Cristo aged buaten kay ta Dyos na kami i matareng tenged ta ame na
pagtuo ki Cristo, dili tenged ta ame na pagsunod ta mga sinulat. Gatuo kay ki
Cristo tak nlaman nay gid na ula ittaw na pabuat na matareng paagi ta iya na
pagsunod ta mga sinulat.
17 Tenged kami i gatuo ki Cristo aged buaten kay na matareng, basi may mga
paryo nay na Judio na gambal na kami i "makasasala na mga ittaw" paryo ta
mga dili-Judio tak ula kay en gasalig naan ta ame na pagsunod ta Mga Sinulat
Moises para buaten kay na matareng. Basi isipen danen na ame na pagtuo ki
Cristo beet ambalen na Cristo an gadala ki kami na magbuat ta sala? Dili igo
iling an tan na isip! 18 Tenged anduni ula aren en gasalig ta ake na pagsunod ta
Mga Sinulat Moises aged buaten a na matareng, di' ba dili igo na malik a naan
ta ake na pagsunod ta mga sinulat ya? Daw malik a, papakita ko nang na yaken
isya na nakasala tak dili ko masarangan na magtuman ta tanan gid na naan ta
mga sinulat. 19 Piro, dili a malik ta dati ko na pagsalig tak ta ake na pagtingwa
ta pagsunod ta mga sinulat kan-o naintindian ko na maskin sikad gid ake na
pagtingwa, dili a man gyapon buaten na matareng. Yon na, ula aren gapadayon
ta ake na pagtingwa ta pagsunod ta mga sinulat aged libri a na magtingwa na
tanan na buat ko para nang na Dyos sirbian ko. 20 Ula aren naan ta dati ko ya na
kabui tak paryo palansang a naan ta krus na napatay duma ki Cristo. Ta dati ko
na kabui ake na mga liag pasunod ko, piro anduni pasunod ko mga liag Cristo na
naan ki yaken. Mintras bui a pa, maskin ino na buaten ko, buaten ko bilang isya
na gatuo ki Cristo na Bata Ta Dyos tak kanen gagugma ki yaken daw gaatag man
ta iya na kabui na napatay kanen an para ki yaken. 21 Dili ko buaten na ula pulos
kaluoy an ta Dyos paagi ta pagbalik ko ta ake na pagsalig ta pagsunod ko ta Mga
Sinulat Moises tak daw mga ittaw buaten ta Dyos na danen an matareng tenged
ta iran na pagsunod ta mga sinulat, beet ambalen na kamatayen Cristo ula pulos.

Ambal Pablo Parti Ta Pangako Ta Dyos Ki Abraham Daw Mga Sinulat Moises

3 1 Kyo na mga taga-Galacia, paryo kaw inyo mga buang-buang!
Man-o tak gapaluko kaw na magpati ta dili matuod na tudlo?

---

[g] **2:15** Pwidi nyo mabasa parti ta *makasasala na mga ittaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paryo kaw ula kademdem ta mga natudlo ki kyo parti ta kamatayen
Jesu-Cristo na kanen nalansang naan ta krus. Pasaysay ko gid ki kyo
naan ta tubangan ta tama na mga ittaw daw ino beet ambalen ta iya na
kamatayen. 2 Isipen nyo parti kan-o na nabaton nyo Dyos Ispiritu Santo.
Nlaman nyo gid na dili tenged ta inyo na pagsunod ta Mga Sinulat Moises
nabaton nyo kanen an. Nabaton nyo kanen an tenged gapati kaw ta miad
na balita na pasugid ki kyo parti ki Cristo! 3 Buang-buang kaw gid! Ta
una, na bag-o kaw nang pa gatuo, gasalig kaw ta Dyos Ispiritu Santo na
kyo yan bag-uon din. Man-o tak anduni gabalik kaw ta pagsalig naan ta
inyo na kaugalingen na pagtingwa aged padayon nyo na bag-uon inyo na
batasan para igo gid ta mga gatuo? 4 Ino? Liag nyo na ula pulos inyo an
na mga naagian bilang mga gatuo ki Cristo? Kabay pa na dili iling tan
na ula pulos inyo na mga naagian. 5 Isipen nyo man parti kan-o na Dyos
an gaatag naan ki kyo ta Dyos Ispiritu Santo daw pabuat din man mga
katingalaan naan ki kyo na mga gatuo. Nlaman nyo gid na iling an tan
na pabuat din dili tenged ta inyo na pagsunod ta Mga Sinulat Moises.
Pabuat din iling an tan tenged gapati kaw ta miad na balita na pasugid ki
kyo parti ki Cristo!

6 Inyo na inagian paryo man ta inagian Abraham. Naan ta sinulat na
pulong ta Dyos may ambal, "Abraham an gatuo ta Dyos daw tenged ta iya
na pagtuo, pakabig ta Dyos na kanen an matareng."[h] 7 Dapat maintindian
nyo na mga ittaw na gatuo, danen an mga pakabig na matuod na mga
bata Abraham tenged danen an gatuo man paryo ki Abraham na gatuo.
8 Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal parti ta plano din na mga
dili-Judio buaten din man na matareng tenged ta iran na pagtuo. Iling
ti miad na balita na pasugid din naan ki Abraham, "Paagi ki kaon, mga
ittaw ta tanan na mga nasyon ta kalibutan tagan ko ta mga kaayaran."[i]
9 Gani, bisan kino na gatuo tagan ta mga kaayaran alin ta Dyos paryo
man na Abraham patagan ta mga kaayaran tenged ta iya na pagtuo.

10 Piro, bisan kino na gasalig naan ta iya na pagsunod ta Mga Sinulat
Moises aged buaten kanen an ta Dyos na kanen an matareng, pasumpa
kanen an na maageman din silot ta Dyos tak naan ta sinulat na pulong
ta Dyos may ambal, "Daw kino ula gatuman ta tanan gid na naan ta Mga
Sinulat Moises, kanen an pasumpa na maageman din silot ta Dyos!"[j]
11 Nlaman ta gid na ula ittaw na matareng naan ta pagtan-aw ta Dyos
paagi ta iya na pagsunod ta Mga Sinulat Moises tak naan ta sinulat na
pulong ta Dyos may ambal, "Bisan kino na pabuat na matareng tenged
ta iya na pagtuo, mabui gid ta ula katapusan."[k] 12 Dili kinanglan ta mga
ittaw na may pagtuo danen an para magsunod ta Mga Sinulat Moises.

---

[h] **3:6** Genesis 15:6 [i] **3:8** Genesis 12:3, 18:18 [j] **3:10** Deuteronomio 27:26
[k] **3:11** Habakuk 2:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kinanglan nang danen na iran an na mga buaten igo gid ta mga sunuran.
Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, “Daw kino gasunod ta
tanan gid na mga sugo na naan ta yi na sinulat, mangabui kanen an na
Dyos an malipay ki kanen tenged ta iya na pagsunod.”[l] 13 Tenged ula
ki sarang na magtuman ta tanan gid na naan ta Mga Sinulat Moises,
pasumpa na maageman ta inta silot ta Dyos, piro kiten i palibri Cristo
alin ta silot. Palibri ki din tak pasilutan kanen an na napatay kanen
naan ta krus para ki kiten tenged ta ate na mga sala. Naan ta sinulat
na pulong ta Dyos may ambal, “Daw kino pasilutan ta kamatayen na
kanen an pabitay naan ta kaoy na natansek naan ta basak, kanen an
pasumpa na maageman din silot ta Dyos.”[m] 14 Iling tan naagian Cristo na
pasilutan kanen an tenged ta mga sala ta mga ittaw aged mga kaayaran
na pangako ta Dyos ki Abraham maangken man ta mga dili-Judio tenged
danen an gatuo man ki Cristo. Isya pa, iling an tan naagian Cristo aged
ate na mabaton Dyos Ispiritu Santo an na papangako ta Dyos na ipadala
din naan ta tanan na mga gatuo.

15 Mga utod ko, may alimbawa alin ta ate na adlaw-adlaw na mga
kaugalian na pwidi gamiten para isaysay ko parti ta mga pangako ta
Dyos ki Abraham. Yi alimbawa: Daw isya na kasugtanan napirmaan
en, ula bisan kino na pwidi mag-ambal na kasugtanan an ula pulos
daw ula man bisan kino na pwidi magdugang. Iling man tan parti ta
mga pangako ta Dyos ki Abraham. 16 Abraham ya daw iya ya na linai
napangakuan ta Dyos. Tandaan nyo na parti ta mga pangako ya ta Dyos
ki danen Abraham ula nasulat na Dyos an gapangako naan ki Abraham
daw “iya na mga linai” na beet ambalen tama na mga ittaw. Nasulat
na Dyos an gapangako naan ki Abraham daw “iya na linai” na beet
ambalen isya nang na ittaw daw yon na ittaw Cristo. 17 Paglambay ta
kwattro sintos trinta na taon alin ta timpo na paatag ta Dyos iya an na
kasugtanan ki Abraham paagi ta iya na mga pangako, abot timpo na may
isya man na kasugtanan na paatag ta Dyos ki danen Moises na yon man
Mga Sinulat Moises. Bisan paatag din isya pa na kasugtanan ki danen
Moises, impusibli na dili din tumanen iya na pangako ki Abraham tak
gangako kanen daan na tumanen din gid iya an na pangako ki Abraham.
18 Alimbawa, daw mga kaayaran an na pangako ta Dyos ki Abraham
mabaton tenged ta pagsunod ta Mga Sinulat Moises, beet ambalen dili en
kinanglan mga pangako ta Dyos para mabaton mga kaayaran ya. Piro ta
matuod, nabaton Abraham mga kaayaran ya tenged nang gid ta pangako
ta Dyos ki kanen.

19 Tenged iling tan ake na paambal parti ta Mga Sinulat Moises, basi
may mag-insa daw ino gid tuyo ta Dyos ta iya na pag-atag ta mga sugo

---

[l] **3:12** Levitico 18:5 [m] **3:13** Deuteronomio 21:23

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

din na naan ta Mga Sinulat Moises. Sabat ko na paatag din para mlaman
ta mga ittaw na kasala gid danen an. Tuyo din parti ta Mga Sinulat
Moises magpadayon asta nang ta timpo na mabot linai an Abraham na
yon man linai an na napangakuan ta Dyos ta paryo na pangako ya ki
Abraham. Paatag ta Dyos iya na mga sugo paagi ta iya na mga angil
daw paintriga din man naan ki Moises na isya na gapatengnga ta mga
ittaw daw ta Dyos. 20 Daw may kasugtanan ta darwa o tama pa na mga
ittaw, kinanglan na may manugpatengnga. Piro, na Dyos an gapangako
ki Abraham, dili din kinanglan na may manugpatengnga tak kanen nang
mismo magtuman ta iya na pangako.
21 Basi may mag-insa ta iling ti: Ta pag-atag ta Dyos ta iya na mga sugo
na naan ta Mga Sinulat Moises, ino, gakuntra kanen an ta iya ya na mga
pangako ki Abraham na mas una ta Mga Sinulat Moises? Sabat ko na ula
gakuntra kanen an ta iya na pangako ki Abraham! Alimbawa, daw may
naatag inta bisan isya nang gid na sugo na daw tumanen ta mga ittaw,
tagan danen an ta bag-o na kabui, beet ambalen pwidi danen an buaten
ta Dyos na danen an matareng tenged ta iran na pagtuman ta iling tan
na sugo. 22 Piro, nabetang naan ta sinulat na pulong ta Dyos na tanan na
mga ittaw ulipen ta sala daw dili man danen an kalibri paagi ta iran na
kaugalingen na pagtingwa. Plano ta Dyos daan na mga ittaw dili kalibri
paagi ta iran na pagtingwa aged mga kaayaran na papangako din na para
nang ta mga ittaw na gatuo ki Jesu-Cristo iatag naan ta mga ittaw tenged
ta iran na pagtuo.

Ambal Pablo Parti Daw Kino Mga Bata Ta Dyos

23 Na ula pa gabot timpo na may paambal na pagtuo ki Cristo, kami
i na mga Judio paryo mga pabantayan gid ta usto na paryas ta isya na
priso tenged ta Mga Sinulat Moises na papatuman ki kami. Asta gid ta
timpo na papasugid en ta Dyos miad na balita parti ta pagtuo ki Cristo,
ula kay paglaem na malibri alin ta mga papatuman ya ki kami. 24 Na
mga sinulat ya papatuman pa ki kami, paryo kay man ta isya na bata na
patugyan ta iya na amay naan ta isya na taga-bantay. Kami i paryo ta
bata na pabantayan asta ta adlaw na gatuo kay ki Cristo aged buaten kay
ta Dyos na kami i matareng tenged ta ame na pagtuo, dili tenged ta ate
na pagtuman ta mga sinulat ya. 25 Anduni, papasugid en ta Dyos miad i
na balita daw gatuo kay en ki Cristo daw ula kay en naan ta dati nay na
kabui na paryo kay ta bata na may taga-bantay tak ula en papatuman ki
kami mga sinulat ya para buaten kay na matareng.
26 Gani, kyo tanan na mga taga-Galacia na mga sakep ki Jesu-Cristo,
mga Judio man daw mga dili-Judio, kyo yan mga bata ta Dyos tenged ta
inyo na pagtuo ki Cristo 27 tak bisan kino na pabautismuan na pamatuod
na kanen an gatuo ki Cristo, paryo kanen gasuot ta bag-o na bayo

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tak pasunod din gid ugali Cristo. 28 Anduni, ula bali daw kiten mga
Judio o dili-Judio, mga ulipen o dili ulipen, mga mama o bai tak kiten
tanan, isya ki nang bilang mga sakep ki Jesu-Cristo. 29 Tenged kyo yan
mga ittaw na iya Cristo, beet ambalen kyo mga matuod na mga linai
Abraham. Tenged kyo yan mga linai Abraham, mga manunubli kaw man
daw naangken nyo mga kaayaran alin ta Dyos sunod ta iya na pangako ki
Abraham.

4 1 May isya na alimbawa para masaysay ko daw ino beet ambalen
ta paambal ko na kyo yan tagan ta Dyos ta mga papangako din:
Bata na manunubli, ta timpo na ula pa kanen an ta igo na idad para
makamang din iya na panublien, paryo nang man gyapon kanen an ta
suguon ta iya na amay tak ula pa kanen an matareng na maangken din
iya na panublien maskin kanen an pabilang na tag-iya ta tanan na mga
pagkabetang ta iya na amay. 2 Ta timpo na ula pa kanen ta igo na idad,
kanen an patugyan ta iya na amay naan ta mga taga-bantay daw naan
man ta mga ittaw na gadumala ta iya na mga panublien asta ta adlaw na
patirmino ta iya na amay na kanen an may matareng en na makamang
din daw dumalaan iya an na panublien.

3 Iling man tan kiten i na ula ki pa gatuo ki Cristo. Paryo ki man mga
suguon na naan ta dalem ta pagbeet ta duma tak naan ki pa gasunod ta
mga kaugalian daw mga patian ta mga ittaw parti ta mga ispiritu naan
ta kalibutan na papati ki kiten. 4 Piro, na gabot adlaw na patirmino daan
ta Dyos Amay, papadala din iya an na Bata naan ta kalibutan i na matao
paagi ta isya na bai. Natao kanen an alin ta linai na Judio daw gapasakep
man naan ta mga sunuran ta mga Judio na naan ta Mga Sinulat Moises.
5 Kanen an papadala ta Dyos aged kiten i na naan ki kiten papatuman
Mga Sinulat Moises, librien din alin ta silot tenged ula ki katuman ta
tanan na naan ta mga sinulat. Iling tan pabuat ta Dyos paagi ki Cristo
aged kabigen ki din na iya gid na mga bata. 6 Tenged kiten i mga pakabig
en na mga bata ta Dyos, papadala din naan ki kiten Dyos Ispiritu Santo
na papangako ta iya na Bata daw anduni pwidi ki en mangabay naan ta
Dyos daw umawen ta kanen an, “Amay ko!” 7 Gani, anduni ula kaw en
gasunod ta mga kaugalian daw mga patian ta mga ittaw parti ta mga
ispiritu naan ta kalibutan na papati ki kiten. Kyo yan mga pakabig en
ta Dyos na iya na mga bata daw tenged mga bata kaw din, mabaton nyo
daw ino na pribiliyo na patagana din para ta iya na mga bata.

Pagdemdem Pablo Ta Mga Taga-Galacia

8 Kyo na mga dili-Judio, na ula kaw pa gapati ta Dyos, gasirbi kaw ta
mga paambal nyo na mga “dyos”. Piro, danen an dili matuod na Dyos na
pwidi sirbian. 9 Anduni, kyo yan gakala ta matuod na Dyos daw mas miad
pa gid na ambalen na kyo yan kala ta Dyos. Man-o tak gasunod kaw isab

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta mga kaugalian daw mga patian parti ta mga ispiritu naan ta kalibutan
na danen an mga ispiritu na dili katabang ki kyo daw ula man pulos?
10 Man-o tak pirmi kaw gid gasilibrar ta mga papatian ta mga Judio
na ispisyal na mga adlaw, mga binulan, mga timpo daw mga tinaon?
11 Sikad gid ake na pag-isip para ki kyo na basi ake i na pagpangabellay
ta pagtudlo ki kyo parti ta pagsunod ki Cristo maimo nang na ula pulos.
12 Mga utod ko, gapakiluoy a gid ki kyo na magparyo kaw ki yaken na
maintindian nyo man na dili malipay Dyos an ki kyo tenged ta dati nyo
na mga papatian. Yaken i, bisan isya a na Judio, gaparyo a ki kyo na mga
dili-Judio na anduni ula a man gasalig ta ake na pagsunod ta Mga Sinulat
Moises para buaten a na matareng.

Na duma a pa ki kyo kan-o, ula kaw gabuat ta malain ki yaken. 13 Nlaman
nyo na tenged gamasakit a, gatinir a dyan kan-o duma ki kyo daw yon na
may upurtunidad a ta pagsugid ta miad na balita ki kyo parti ki Cristo.
14 Ula a nyo patamay daw ula a nyo man pasikway bisan pa bakod gid na
pagtilaw para ki kyo ake an na masakit. Pabaton a nyo na paryo isya a na
angil na alin ta Dyos daw paryo man na yaken mismo Jesu-Cristo. 15 Nalipay
kaw gid kan-o ki yaken! Man-o tak dili en iling tan anduni? Nlaman ko gid
na tenged ta inyo na pagpalangga ki yaken kan-o, liag nyo gid na ta bisan
ino na paagi tabangan a nyo maskin lukaten nyo pa inyo na mga mata para
iatag ki yaken. 16 Basi isip nyo na gabag-o aren daw anduni yaken inyo na
kuntra tenged gasugid a ki kyo ta matuod na inyo na mga pabuat dili igo ta
mga ittaw na gapati ta kamatuuran na yon man miad na balita?

17 Mga ittaw na gatudlo ki kyo ta dili matuod, gapakita-kita nang na
danen an gaprusigir gid para ta inyo na kayaran, piro ta matuod malain
iran na tuyo. Liag nang danen na lipatan a nyo aged danen nang patian nyo
daw sunuron. 18 Daw magbuat isya na ittaw para ta kayaran ta paryo din
na ittaw, simpri dayad gid iya na buat basta miad iya na tuyo. Iling man tan
kyo yan kan-o ta inyo na pagpalangga ki yaken. Piro, dapat dili magbag-o
inyo na pagtratar ki yaken. Dapat patien a nyo daw sunuron maskin ula a
dyan duma ki kyo. 19 Kyo yan na pakabig ko na pinalangga ko na mga bata,
segeng gid na kabellay na naagian ko kan-o para ki kyo aged magtuo kaw
ki Cristo. Yaken i paryo ta isya na inay na gabatyag ta segeng na sakit ta iya
na pagbata. Anduni, iling man tan isab ake na pamatyag daw dili a man
mapaamtang asta na sigurado a na lig-en kaw en ta inyo na pagtuo ki Cristo
daw gasunod kaw gid ta iya na batasan. 20 Bakod gid ake na andem na
magkitaay ki aged mag-isturya a gid ki kyo ta dayad na dili maglain inyo na
nakem tak dili ko mlaman daw ino pag-isturya ki kyo.

Hagar Daw Sara Paanggid Ta Darwa Na Kasugtanan

21 Kyo na gusto na magsunod isab ta Mga Sinulat Moises, paryo kaw
inyo ula kaintindi daw ino beet ambalen ta Mga Sinulat Moises. 22 Naan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dya nasulat bantog na isturya parti ki Abraham. Kanen may darwa na
bata na mama. Isya ki danen bata din naan ki Hagar na isya na suguon
na pasawa-sawa nang ki kanen. Isya an a bata din naan ta bai na dili
suguon na yon Sara na iya gid na sawa.[n] 23 Iya an na bata naan ta bai na
suguon natao tenged ta liag nang danen Abraham. Piro, iya an a na bata
naan ta bai na dili suguon natao tenged ta pagtuman ta Dyos ta iya na
pangako ki Abraham.

24 Isturya ya parti ki Hagar daw Sara pagamit ko bilang isya na
paanggid aged isaysay ko darwa na kasugtanan na pabuat ta Dyos
naan ta iya na mga ittaw. Hagar ya paanggid ta kasugtanan na pabuat
ta Dyos ta iya na pag-atag ta mga sugo naan ki Moises naan ta Bukid
Sinai. Mga ittaw an na naan ki danen papatuman mga sugo ya na naan
ta kasugtanan na Mga Sinulat Moises, danen an paryo ta mga suguon
na kinanglan magtuman ta bisan ino na sugo ta iran na amo. Danen an
paryo man ta bata na natao naan ki Hagar tak iya an na bata suguon
man tenged kanen na inay isya na suguon. 25 Hagar ya paanggid man
ta Bukid Sinai naan ta Arabia na naan dya pabaton Moises kasugtanan
ya na pabuat ta Dyos daw anduni paanggid pa gid Hagar an ta syudad
Jerusalem tak Bukid Sinai daw syudad Jerusalem beet ambalen mga
Judio na paryo mga suguon na naan ta dalem ta pagbeet ta duma tak
naan ki danen papatuman pa mga sugo ya na naan ta Mga Sinulat
Moises. 26 Piro, Sara ya na dili suguon, paanggid kanen ta bag-o na
Jerusalem na iya gid ta Dyos na syudad tak bag-o an na Jerusalem
beet ambalen mga ittaw na libri alin ta pagpatuman ki danen ta Mga
Sinulat Moises na yon man kiten i na mga gatuo. Tenged libri ki alin ta
pagpatuman ki kiten, paryo ki ta mga suguon na dili en naan ta dalem
ta pagbeet ta duma. Yon na Sara ya pakabig na ate na inay tak mga bata
na natao naan ta inay na dili suguon, danen an dili man suguon na naan
ta dalem ta pagbeet ta duma. 27 Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may
ambal,

"Magkalipay ka, kaon yan na bai na baog! Maglusko ka ta kalipay,
kaon na ula kaagi ta kasakit ta pagbata!
Dapat iling tan imo na kalipay tak bai an na baog makabata pa ta
tama kaysa ta bai na pasawa-sawa nang."[o]

28 Gani, mga utod ko, kiten na mga gatuo ki Cristo paryo ki Isaac na
bata danen Abraham daw Sara tak natao kanen an tenged ta pangako ta
Dyos. Kiten i pakabig na mga bata Abraham tenged ta yon man gyapon
na pangako. 29 Anay pa sa, bata Abraham na natao tenged ta liag danen
Abraham, gakuntra ta iya na utod na natao tenged ta gaem ta Dyos
Ispiritu Santo. Anduni iling man tan tak mga ittaw an na naan pa ki

---

[n] **4:22** Genesis 16:15, 21:1-3 [o] **4:27** Isaias 54:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen papatuman mga sugo na naan ta Mga Sinulat Moises, danen an
gakuntra ta mga ittaw na gatuo ki Cristo. 30 Demdemen nyo nabetang
naan ta sinulat na pulong ta Dyos na iling ti,
"Palayasen no suguon na bai daw iya na bata
tenged bata an ta suguon dili pwidi na isya man na manubli
ta mga pagkabetang na para ta bata ta bai na dili suguon."[p]
31 Gani, mga utod ko, ula ki pakabig na mga bata ta bai na suguon nang.
Pakabig ki na mga bata ta bai na dili suguon.

Ambal Pablo Parti Ta Pagtuman Ta Mga Sugo Na Naan Ta Mga Sinulat Moises

5 1 Kiten i mga palibri en Cristo alin ta pagpatuman ki kiten ta Mga
Sinulat Moises para buaten ki ta Dyos na kiten i matareng. Dapat
mangabui kaw na demdemen nyo pirmi na kyo yan mga nalibri en.
Ambligan nyo na dili kaw magpaluko na naan ki kyo isab papatuman
mga sinulat ya.
2 Tandaan nyo! Yaken, Pablo, gaambal ki kyo na daw magpabuat kaw
ta tanda naan ta inyo na lawa,[q] beet ambalen ula pulos para ki kyo
pabuat ya Cristo paagi ta iya na kamatayen aged buaten ki ta Dyos na
kiten matareng. 3 Ambalen ta kyo isab na maski kino na magpabuat ta
tanda naan ta iya na lawa, kinanglan tumanen din gid tanan na duma
na mga sugo na naan ta Mga Sinulat Moises tak iya na pagtuman ta sugo
ya parti ta pagbuat ta tanda beet ambalen na salig din na buaten kanen
an ta Dyos na kanen matareng paagi ta iya na pagsunod ta mga sinulat
ya. 4 Kyo yan na gatingwa na buaten kaw ta Dyos na kyo yan matareng
paagi ta inyo na pagsunod ta Mga Sinulat Moises, paryo pabuat nyo na
ula pulos inyo na pagpasakep ki Cristo daw ula kaw man en gapati na
mga ittaw buaten ta Dyos na danen an matareng tenged nang ta iya na
kaluoy ki danen. 5 Piro kiten i, gapaabot ki ta adlaw na matuman ate na
pasaligan na batunon ki ta Dyos na dili ki din silutan ta ate na mga sala
tenged pabuat ki din na matareng. Bisan na gapaabot ki pa, sigurado
ki na matuman ate na pasaligan tenged na pasigurado ki kiten ta Dyos
Ispiritu Santo daw tenged man na kiten i gatuo ki Cristo. 6 Parti ki kiten
na sakep ki Jesu-Cristo, dili impurtanti daw nabuatan ta tanda naan ta
lawa o ula nabuatan. Impurtanti gid na kiten i gatuo ki Cristo daw ate na
pagtuo pamatuuran ta paagi ta ate na paggugma ta Dyos daw mga paryo
ta na ittaw.
7 Igo gid dati nyo na pagsunod ta kamatuuran na tudlo alin ta miad
na balita parti ki Cristo. Kino gadala ki kyo na anduni dili igo inyo na

---

[p] **4:30** Genesis 21:10 [q] **5:2** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Galacia 2:3.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagsunod ta kamatuuran na natudlo ko en ki kyo? 8 Sigurado a gid na
dili Dyos gadala an ki kyo tak kanen gaatag an ki kyo ta upurtunidad
na magpati kaw ta miad na balita! 9 Igo gid ambalanen an na "Bisan sise
nang na pampaabok na palaket naan ta pamasa na arina, paabukon din
bilog gid na namasa."[r] 10 Gasalig a ta Ginuo na magpati kaw ta ake i na
tudlo, dili tudlo ta duma, parti ta paagi na mga ittaw buaten ta Dyos na
danen an matareng. Sigurado a gid na ittaw an na gapagulo ta inyo na
isip, maskin kino pa kanen an, silutan kanen an ta Dyos.
11 Mga utod ko, may mga gambal na yaken kon gatudlo na mga gatuo
ki Cristo kinanglan magpabuat man ta tanda naan ta iran na lawa aged
danen an buaten ta Dyos na danen an matareng. Dili matuod na iling
tan ake na patudlo! Daw ake na patudlo paryo ta iran an na ambal,
man-o tak papangabot a pa ta mga Judio? Man-o tak tama ki danen
dili magbaton ta ake na pawali parti ta kamatayen Cristo naan ta krus?
Daw ake na patudlo parti ta pagpabuat ta tanda naan ta lawa paryo ta
ambal ta duma parti ki yaken, simpri mga Judio an magpati ta ake na
pawali daw dili man danen an magkuntra ki yaken! 12 Mga ittaw an a na
gapagulo ta inyo na isip parti ta pagpabuat ta tanda naan ta lawa, dapat
malin nang en danen an na dili en maglabet pa ki kyo na mga gatipon-
tipon na gatuo!
13 Mga utod ko, kyo yan mga kabaton ta upurtunidad na paatag ta
Dyos na kyo yan librien Cristo alin ta pagpatuman ki kyo ta mga sugo na
naan ta Mga Sinulat Moises. Piro, dili beet ambalen na tenged libri kaw
en, pwidi kaw magbuat ta bisan ino na sunod ta inyo na kaugalingen na
liag. Dapat magsirbi kaw na may pagpaebes naan ta kada isya tenged
ta inyo na paggugmaay. 14 Tanan na beet ambalen ta mga sugo na naan
ta Mga Sinulat Moises matuman daw iling ti buaten an: "Gugmaen no
duma na mga ittaw paryo man ta paggugma no ta imo na kaugalingen."[s]
15 Piro, daw kyo yan sigi butalay, mag-andam kaw tak daw ipadayon nyo,
sigurado gid na maggubba gid inyo na pagmiaray.

Ambal Pablo Parti Ta Pagpasakep Naan Ta Dyos Ispiritu Santo

16 Yi ake na laygay ki kyo: Dapat pirmi kaw magpasakep naan ta Dyos
Ispiritu Santo aged dili kaw madala ta inyo na kaugalingen na liag 17 tak
inyo na kaugalingen na liag kuntra ta liag ta Dyos Ispiritu Santo. Iling man
tan, liag an ta Dyos Ispiritu Santo kuntra ta inyo na kaugalingen na liag.
Gakuntraay darwa an na liag daw yon tenaan na mga liag nyo na buaten,
dili nyo mabuat. 18 Piro, daw inyo an na pasunod liag an ta Dyos Ispiritu

---

[r] **5:9** Paagi ta ambalanen na pasambit Pablo beet ambalen din na tama na mga gatuo naan ta Galacia na nadala na patian danen dili igo na tudlo maskin pila nang na mga ittaw gatudlo ki danen ta iling tan. [s] **5:14** Levitico 19:18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Santo, dili en naan ki kyo papatuman mga sugo na naan ta Mga Sinulat
Moises na ta dati salig nyo na daw tumanen gid, buaten kaw na matareng.
19 Nlaman ta gid na mga ittaw an na nadala ta iran na kaugalingen na
liag, mga pabuat an danen iling ti: pagbuat ta malaw-ay ta panan-aw ta
Dyos, pagbuat ta sikad malain, pagbuat ta makagayya, 20 pagsirbi naan ta
mga dyos-dyusan, pagbuat ta malain naan ta duma na mga ittaw paagi
ta tabang ta mga ispiritu na kuntra ta Dyos, pagkuntra naan ta duma na
mga ittaw, pagbutal, pag-imon, paggilek, pag-andem na pirmi labaw ta
duma, pagbelag-belagay tenged ula gakumpurmiay, pagduma nang naan
ta mga ittaw na iran na pagpati paryo ta imo na pagpati, 21 pag-inggit,
pag-ingaw-ingaw, paglabet ta mga kasadyaan na naan dya mga ittaw
sikad mingaw daw gabuat man ta mga makagayya na buat daw duma
pa gid. Anduni, paandaman ta kyo isab paryo ta pagpaandam ko kan-o:
Mga ittaw na gabuat ta malain na iling tan dili kalabet ta mga ittaw na
dumalaan ta Dyos ta timpo na mabot.
22 Piro, bunga an ta ate na pagpasakep naan ta Dyos Ispiritu Santo
mga iling ti: gugma, kalipay, tawway ta nakem, langkaw na pasinsya,
mga miad na buat para ta kayaran ta duma, ula may maambal na malain
parti ki kiten, masaligan ki, 23 beet ki gid daw nalam ki magpegeng ta ate
na kaugalingen na dili madala ta ate na kaugalingen na liag. Ula ambal
naan ta mga sugo na kuntra iling an tan na mga buat daw ugali.
24 Kiten na mga gatuo ki Jesu-Cristo, ula ki en naan ta dati ta na
kabui tak paryo ki palansang naan ta krus na napatay duma ki Cristo.
Ta dati ta na kabui pirmi ki gasunod ta ate na kaugalingen na liag daw
gabuat man ta malain. 25 Tenged Dyos Ispiritu Santo gaatag ki kiten ta
bag-o na kabui, dapat kiten i naan ki kanen magpasakep. 26 Dapat dili ki
magpadatas ta ate na kaugalingen daw dili ki man mag-ayatay ta kada
isya daw dili ki man mag-inggitay.

Pagtabyangay Ta Kada Isya

6 1 Anduni, mga utod ko, daw mlaman nyo na isya na paryo nyo na
gatuo nadala ta pagbuat ta sala, kyo na mga gasunod gid ta liag
ta Dyos Ispiritu Santo tabangan nyo paryo nyo an na gatuo na magbuat
kanen isab ta igo ta liag ta Dyos, piro daw tabangan nyo, dapat na
miad inyo na kabebet-en para ki kanen. Mag-amblig kaw man na kyo
yan dili matintar na magbuat kaw man ta malain paryo ta pabuat din.
2 Magtabyangay kaw ta kada isya aged masarangan nyo na pas-anen inyo
an na mga prublima tak daw iling tan buaten nyo na magtabyangay kaw,
matuman nyo sugo an Cristo.[t] 3 Daw kino gaisip na kanen an impurtanti

---

[t] **6:2** *Sugo an Cristo* na pasambit naan ta birsikulo dos beet ambalen sugo na pasambit naan ta Galacia 5:14.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gid na ittaw daw yon man tenaan na ta isip din dili kinanglan na kanen
an magtabang ta duma, paluko din nang iya an na kaugalingen. Piro,
ula ittaw na kanen an impurtanti gid en na dili kanen katabang ta
duma. 4 Dapat siguraduon ta kada isya na iya an na kaugalingen na mga
buat miad gid tak daw miad iya na mga buat, malipay kanen ta iya na
kaugalingen daw dili en kinanglan na ikumparar din iya na kaugalingen
naan ta duma 5 tenged kada isya ki kiten may rispunsibilidad na dapat na
matuman ta gid mga papabuat ta Dyos.
6 Kyo na mga patudluan parti ta ambal ta Dyos, daw ino mga kaayaran
na nabaton nyo alin ta Dyos dapat mang-atag kaw man naan ta mga
gatudlo ki kyo.
7 Dili nyo lukuon inyo na kaugalingen na mag-isip kaw na maluko
nyo Dyos an. Ula may makaluko ki kanen tak daw ino napanggas nyo,
yon man anien nyo. 8 Daw kino gasunod ta iya na kaugalingen na liag,
maageman din silot na ula katapusan. Piro, daw kino gasunod ta liag ta
Dyos Ispiritu Santo, iya na maangken kabui na ula katapusan. 9 Dapat
dili ki mataka ta pagbuat ta miad para ta kayaran ta duma na mga ittaw
tak daw magprusigir ki nang, naan ta igo na timpo mabaton ta dayad an
na bales alin ta Dyos. 10 Gani, daw may mga upurtunidad, magbuat ki ta
miad naan ta tanan na mga ittaw, labi en gid naan ta ate na mga utod ki
Cristo.

Katapusan Na Mga Laygay Pablo

11 Yaken mismo gasulat ta katapusan ko i na mga ambal. Mlaman nyo
gid na ake ni na sulat tak darko gid ake i na agi.
12 Mga gatuo na Judio na gapilit ki kyo na magpabuat kaw ta tanda
naan ta inyo na lawa,[u] liag nang danen na mga paryo danen na Judio
malipay ki danen aged dili en danen an pangabuton tenged ta iran na
pagpati na Cristo an napatay naan ta krus para mga ittaw mapatawad ta
iran na mga sala. 13 Ta matuod, bisan mga ittaw an na nabuatan ta tanda
naan ta iran na lawa ula gatuman ta tanan gid na mga sugo na naan ta
Mga Sinulat Moises. Liag nang danen na magpabuat kaw ta tanda naan
ta inyo na lawa aged ipabugal danen na kyo yan gasunod ta iran na tudlo
parti ta pagbuat ta tanda. 14 Piro, yaken i a, daw may ipabugal a, kabay
na ake nang an na ipabugal parti ta ate na Ginuo Jesu-Cristo na napatay
naan ta krus para mapatawad ki ta ate na mga sala. Tenged ta ake na
pagpati ki Cristo, anduni mga impurtanti an ta mga ittaw na ula gapati
ki kanen pakabig ko en na dili en impurtanti. Isya pa, ta iran na isip
yaken i ula pulos na ittaw tak dili aren intrisado ta mga pakabig danen

---

[u] **6:12** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Galacia 2:3.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na impurtanti. 15 Ta pagtan-aw ta Dyos, dili impurtanti daw mga ittaw
nabuatan ta tanda naan ta lawa o ula nabuatan. Impurtanti gid na danen
an pabag-o ta Dyos.
16 Kyo tanan na gapati ta ake i na ambal na naan ta ake i na sulat,
kabay pa na mabaton nyo katawwayan na alin ta Dyos daw kaluuyan kaw
din man. Kyo yan mga matuod na mga ittaw na iya ta Dyos.
17 Kabay na umpisa anduni, ula en inta bisan kino na mag-atag ki yaken
ta prublima paagi ta iya na tudlo na dili igo daw dili man paryo ta ake
na patudlo tak nlaman nyo gid na tama na mga ulat naan ta ake na lawa
tenged na pasakit a ta mga gakuntra ki yaken ta ake na pagdipindir ta
kamatuuran na tudlo parti ki Jesus.
18 Mga utod ko, kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran na alin ta ate
na Ginuo Jesu-Cristo. Amen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat Pablo Para Ta
Mga Taga-Efeso

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro na Efeso

Yi na libro pasulat Pablo para ta mga ittaw naan ta syudad Efeso na mga gatuo ki Cristo. Ta timpo Pablo, syudad Efeso sakep ta prubinsya Asia daw pang-appat na bakod na syudad na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Efeso an naan kilid Dagat Agenas daw dungkaan ta tama na mga sakayan daw ilingan ta mga ganigusyo. Naan ta Efeso bantog na timplo ta dyusa na Artemis daw tama na mga taga-Efeso gasimba naan ta dyusa na Artemis. Naan ta *Mga Binuatan 19:23-28* pwidi nyo mabasa isturya an parti ta pagkuntra ta pila na mga taga-Efeso ki Pablo tenged ta iran na dyusa Artemis.

Na Pablo an naan ta Efeso, gasugid kanen ta miad na balita parti ki Cristo. Tenged tama na mga taga-Efeso gatuo ki Cristo, gaumpisa na may anen na mga gatipon-tipon na gatuo. Naan ta *Mga Binuatan 18:18-21* daw *Mga Binuatan 19:1-41* pwidi nyo mabasa parti ta pag-umpisa Pablo ta iya na ubra naan ta Efeso. Paglambay ta mga sampulo na taon o dusi na taon alin ta timpo na Pablo naan ta Efeso, gasulat kanen ta yi na libro para ta mga gatuo naan ta Efeso.

Naan ta yi na libro nasulat Pablo impurtanti na tupiko na plano ta Dyos na tanan na mga nabuat din na naan ta langit daw naan ta kalibutan i ipasakep din ki Cristo para isya nang na manugdumala ta tanan. Nasulat man parti ta plano ta Dyos na paagi ta kamatayen Cristo naan ta krus, mga dili-Judio daw mga Judio paisya Cristo na papranien naan ta Dyos aged patawaren. Tuyo Pablo ta pagsulat para mangabay ta mga gatuo naan ta Efeso na sunuron gid danen batasan na igo ta mga ittaw na isya ta pagtuo ki Cristo.

Naan ta yi na libro may darwa na parti. Naan ta una na parti na mga kapitulo uno asta tris, nasulat Pablo parti ta iran na pag-isyaay paagi ta mga pabuat ta Dyos para ki danen paryo ta iya na pagpili ki danen na buaten na iya gid na mga ittaw daw iya na pagpatawad paagi ki Cristo daw iya na pagpamatuod paagi ta Dyos Ispiritu Santo na mabaton danen tanan an na mga kaayaran na patagana din para ta iya na mga ittaw. Naan ta pangarwa na parti na mga kapitulo kwattro asta sais nasulat Pablo iya na mga palaygay parti ta iran na pagsunod ta batasan na igo ta mga ittaw na iya ta Dyos daw parti man daw ino dapat buaten danen aged magpadayon pa gid iran na pag-isyaay paagi ta malineng na pagdumaay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Efeso

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-2)
2. Ambal Pablo parti ta mga kaayaran na atag ta Dyos naan ta mga ittaw na sakep ki Cristo (1:3 - 3:21)
3. Ambal Pablo parti ta batasan na igo ta mga ittaw na iya ta Dyos (4:1 - 6:20)
4. Katapusan ta yi na sulat (6:21-24)

Pagpangamusta Pablo

1 1 Yaken i Pablo na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo tenged ta pagbeet ta Dyos. Gapangamusta a ki kyo na mga ittaw na iya ta Dyos na yon man mga gatuo ki Jesu-Cristo.
2 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin ta Dyos na ate na Amay daw alin ki Ginuo Jesu-Cristo.

Mga Pagdayaw Para Ta Dyos

3 Magpasalamat ki ta Dyos! Kanen na Dyos daw Amay ta ate na Ginuo Jesu-Cristo, paatag din ki kiten tanan na mga kaayaran na para ta mga ittaw na gatuo. Mga kaayaran na alin ki kanen para ki kiten tenged kiten i sakep ki Cristo daw tenged man na kiten i isya ta mga ittaw na labet en ta pagdumala Cristo na manugdumala na naan ta langit.[a] 4 Yi mga kaayaran na ate na pasalamatan:

Papili ki din daan, alin pa gid ta una bag-o pabuat kalibutan i, na kiten i na sakep ki Cristo gatuman gid ta iya na kabebet-en daw ula masaway kanen ki kiten. Papili ki din tenged ta iya na paggugma ki kiten.
5 Paplano din daan na paagi ki Jesu-Cristo buaten ki din na iya gid na mga bata tenged ta iya na liag. 6 Gani, magpasalamat ki gid ta Dyos tenged ta sikad dayad din na kabebet-en na pirmi din papakita ki kiten paagi ki Jesu-Cristo na iya na pinalangga.
7 Natubos ki alin ta silot ta ate na mga sala paagi ki Cristo na kanen an pasilutan daw napatay naan ta krus para ki kiten na lengngessa din an natulo.[b] Na natubos ki, napatawad ki man ta Dyos ta ate na mga sala tenged ta sikad dayad din na kabebet-en. 8 Subla pa ta ate na maisip mga pabuat din para ki kiten tak kanen an maalam daw kaintindi gid daw ino dapat din na buaten para ki kiten.

---

[a] **1:3** Naan ta Efeso 1:20-21 daw Efeso 2:6-7 pwidi nyo mabasa parti daw ino beet ambalen na mga gatuo an labet en ta pagdumala Cristo na manugdumala na naan ta langit.
[b] **1:7** Naan ta Hebreo 9:11-22 pwidi nyo mabasa parti ta lengngessa Jesus daw pagpatawad ta Dyos ta mga sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Papasugid din naan ki kiten iya na plano na ula din papasugid naan
ta mga ittaw anay pa sa tak nadayaran kanen an na iling tan iya
na pabuat. Patuyo din daan na tumanen iya na plano paagi ki
Cristo. 10 Yi plano din: Daw mabot en igo na timpo na patirmino
din, tanan na nabuat din na naan ta langit daw naan ta kalibutan
i ipasakep din ki Cristo para isya nang na manugdumala ta tanan.
11 Pabuat din kami i na iya gid na mga ittaw tenged sakep kay ki Cristo
daw tenged man na plano din alin pa ta una na pilien kay din aged
buaten na iya gid na mga ittaw. Nlaman ta na tanan na buat din sunod
gid ta iya na plano na igo man ta iya na kabebet-en. 12 Kami i na mga
Judio na mga una en na gasalig ki Cristo pabuat din na iya gid na mga
ittaw aged kanen an dayawen daw mas makala pa gid ta mga ittaw.
13 Kyo yan na mga dili-Judio pabuat din man na mga sakep ki Cristo tak
gatuo kaw ki Cristo na namatian nyo tudlo an parti ta kamatuuran na
yon man miad na balita na paagi ki kanen maluwas kaw alin ta silot
ta inyo na mga sala. Tenged man na gatuo kaw ki kanen, Dyos Ispiritu
Santo an na papangako ta Dyos paatag ta Dyos ki kyo para pamatuod
na kyo yan iya gid na mga ittaw.
14 Tenged naan en ki kiten Dyos Ispiritu Santo an, sigurado ki na tanan
na mga papangako ta Dyos ki kiten na iya na mga ittaw mabaton
ta naan ta adlaw na tumanen din gid tanan na naan ta iya na
plano para ta mga ittaw na patubos din. Gani, Dyos an dayawen
daw mas makala pa gid ta mga ittaw.
15-16 Tenged ta sikad dayad na mga kaayaran na paatag ta Dyos ki kiten na
mga sakep ki Jesu-Cristo, ula a gid gauntat ta ake na pagpasalamat ta Dyos naan
ta ake na pangamuyo na kyo yan pasambit ko tak namatian ko na gatuo kaw ki
Ginuo Jesus daw gapalangga man ta tanan na mga ittaw na iya ta Dyos. 17 Naan a
gapangamuyo ta Dyos na makagagaem na Amay ta ate na Ginuo Jesu-Cristo daw
gapangabay a ki kanen na paagi ta Dyos Ispiritu Santo ipaintindi din daw ipakala
pa ki kyo daw kino gid kanen an daw ino man ubra din an. 18 Gapangabay a man
na pawaan din inyo na isip aged mlaman nyo daw ino pa na papaabot ta na mga
pangako din para ki kiten na kabaton ta upurtunidad na paatag din na buaten
ki din na iya na mga ittaw. Pawaan din inyo na isip aged mlaman nyo man daw
ino na mga sikad dayad na mga kaayaran na patagana din para ki kiten na iya
na mga ittaw 19 daw mlaman nyo daw ino gid masarangan ta Dyos ta iya na
pagtabang ki kiten na mga gatuo. Masarangan din an labaw gid ta tanan na yon
man bakod din na gaem. Paagi ta bakod din na gaem 20 pabannaw din Cristo
an daw papungko naan tengnged ki kanen naan dapit ta tuo[c] naan ta langit.
21 Tenged Cristo an naan dya gamungko, beet ambalen na kanen an datas gid

---

[c] **1:20** Ambal an na *papungko naan tengnged ki kanen naan dapit ta tuo* beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na manugdumala na labaw pa gid ta tanan na mga malain na ispiritu na mga
gapanguna, mga may uturidad, mga gagaem, daw mga gadumala. Bisan kino
pa na may gaem, dili din malabawan Cristo an anduni asta ta ula katapusan.
22 Papasakep ta Dyos tanan ya ki Cristo daw Cristo an pabetang din na pangulo
ta tanan gid na mga gatuo 23 na paumaw man na lawa Cristo. Tenged Cristo an
bilang ulo daw tanan na mga gatuo, danen bilang lawa, beet ambalen na mga
gatuo an pangkumplito ki Cristo. Cristo an a, pakumplito din plano ta Dyos parti
ta tanan na pabuat ta Dyos.

Dayad Na Kabebet-en Ta Dyos Naan Ki Kiten Na Mga Nakasala

2 1 Kyo na mga dili-Judio, na ula kaw pa kan-o gatuo ki Cristo, ula gid
ta inyo na isip Dyos an tenged pirmi nyo nang ula pasunod kanen
an daw gabuat kaw man ta sala kuntra ki kanen. 2 Na ula kaw pa gatuo,
nangabui kaw na pasunod nyo malain an na batasan ta mga ittaw na ula
gapati ta Dyos. Pasunod nyo man mga liag an Satanas. Kanen pangulo ta
tanan na naan ta lugar ta mga ispiritu na yon man tanan na mga ispiritu ta
kalibutan i na ula gapasakep ta Dyos. Gagaem man kanen an naan ta mga
ittaw na ula gasunod ta liag ta Dyos. 3 Kami i na mga Judio, paryas kay man
kan-o ta mga ittaw na ula gasunod ta liag ta Dyos. Gapagusto kay nang ta
pagbuat ta malain nay na mga andem daw pasunod nay nang ame an na
mga naliagan daw mga naisipan. Tenged iling tan buat nay, dapat nang gid
na magilek Dyos an ki kami na silutan kay paryas ta iya na silot ta duma na
mga ittaw na ula gasunod ta liag din. 4 Piro, tenged kanen an maluluy-on
gid daw bakod iya na gugma ki kiten, 5 patagan ki din ta bag-o na kabui na
paryo kiten i pabui din duma ki Cristo. Pabuat din iling tan maskin ula gid
ta ate na isip kanen an daw pirmi ki nang gabuat ta sala kuntra ki kanen.
— Salamat gid na tenged ta dayad din na kabebet-en, paluwas ki din alin ta
silot na ula katapusan! — 6 Kiten i paryo man na pabannaw duma ki Cristo
daw papungko na magdumala duma ki kanen naan ta langit tak kiten sakep
ki kanen. 7 Iling tan pabuat ta Dyos para ki kiten aged anduni asta ta ula
katapusan ipakita din na kanen an sikad gid miad paagi ta mga miad din na
pabuat para ki kiten na sakep ki Jesu-Cristo.
8 Tenged ta dayad na kabebet-en ta Dyos, paluwas ki din alin ta silot paagi
ta ate na pagtuo ki Cristo, dili tenged ta ate na kaugalingen na mga buat. Atag
nang gid ta Dyos na naluwas ki, 9 dili bales ta ate na mga buat aged ula may
magpabugal ta iya na kaugalingen. 10 Matuod gid na kiten i mga buat gid ta
Dyos tak pabag-o ki din paagi ki Jesu-Cristo aged magbuat ki ta mga miad tak
plano din daan na tumanen ta mga miad na liag din na ate na buaten.

Mga Ittaw Na Pabag-o Ta Dyos

11 Anduni, demdemen nyo daw ino kaw dati. Di' ba natao kaw na dili-
Judio? Pasaligaan kaw ta mga paryo nay na mga Judio na ambal danen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na kyo yan "dili mga ittaw na iya ta Dyos" daw danen an gabugal na
danen nang "mga ittaw na iya ta Dyos" tak danen an nabuatan ta tanda
naan ta lawa, piro kyo yan a, ula nabuatan ta tanda.[d] Piro, tanda na naan
ta iran na lawa buat nang ta ittaw daw tappaw nang tak dili buat ta Dyos
tenged iran na tagipusuon ula gabag-o. 12 Dati kyo yan iling ti: Dili kaw
pa sakep ki Cristo. Dili kaw kalai nay na mga Israelinen na mga ittaw na
pinili ta Dyos daw ula kaw pa man labet ta mga pangako din na paatag
ki kami. Isya kaw ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos na yon man ula kaw
paglaem na tabangan kaw din daw ula kaw din man kalaa. 13 Dati, madyo
kaw ta Dyos, piro anduni tenged sakep kaw en ki Jesu-Cristo, kaprani
kaw en ta Dyos paagi ki Cristo tak pasilutan kanen an para ki kiten
tenged ta ate na mga sala na napatay kanen naan ta krus na lengngessa
din an natulo.[e]

14-15 Kiten i na mga Judio daw mga dili-Judio pausay Cristo. Paisya
ki din na mga ittaw na iya ta Dyos. Dati, mga Judio daw mga dili-
Judio ula gamiaray tak mga Judio an gasunod gid ta tama na mga sugo
daw sunuron na alin ta Mga Sinulat Moises, piro mga dili-Judio a, ula
gasunod. Tenged ula gamiaray kan-o, paryo na may padir na gabelag ki
kiten, piro anduni patumba en tak paagi ta kamatayen Cristo pagsunod
an ta mga sunuron alin ta Mga Sinulat Moises anduni dili en tenaan na
dili magmiaray mga dili-Judio an daw mga Judio. Iling tan pabuat Cristo
aged kiten na mga Judio daw dili-Judio buaten din na bag-o na mga
ittaw na gaisya ta pagpasakep naan ki kanen. Tenged ki kanen, kami i na
mga Judio daw kyo yan na mga dili-Judio gamiaray en. 16 Tuyo din man
na paagi ta iya na kamatayen naan ta krus, kiten i, mga Judio man daw
mga dili-Judio, paisya ki din na papranien naan ta Dyos aged patawaren.
Tenged ki Cristo, ula en tenaan na dili ki magmiaray. 17 Cristo an giling
naan ta kalibutan i aged kyo na mga dili-Judio na dati madyo ta Dyos
daw kami man na mga Judio na dili madyo ta Dyos, magpati ta miad na
balita parti ta paagi na kiten i patawaren ta Dyos. 18 Tenged ki Cristo,
anduni kiten tanan, mga Judio man daw dili-Judio, pwidi en kaprani
ta Dyos Amay paagi ta paryas nang na Dyos Ispiritu Santo na naan ki
kiten. 19 Gani, kyo na mga dili-Judio dili en umawen na ula nay nakala
na mga ittaw daw mga taga-duma na lugar. Kyo yan paumaw en na mga
kasimanwa ta mga ittaw na iya ta Dyos daw mga mimbro en ta pamilya
ta Dyos 20 tak gatuo kaw ki Cristo tenged ta tudlo ta mga apustulis daw
mga manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. Iran na tudlo paryo pundasyon

---

[d] **2:11** Tanda na pasambit naan ta birsikulo unsi, daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [e] **2:13** Naan ta Hebreo 9:11-22 pwidi nyo mabasa parti ta lengngessa Jesus daw pagpatawad ta Dyos ta mga sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta balay daw kyo yan paryo ta mga sangkap na padapat naan ta
pundasyon. Jesu-Cristo an na ate na patuuan, kanen an paryo ta pamag-
ang na bato[f] na 21 naan dya padapat mga sangkap ta balay daw maimo na
sagrado na istaran para gid ta Ginuo. 22 Tenged gatuo kaw man ki Cristo,
labet kaw man en naan ta mga gatuo na paryo kaw man mga sangkap na
nadapat daw maimo na balay na naan dya gistar Dyos an paagi ta Dyos
Ispiritu Santo.

Miad Na Balita Para Man Ta Mga Dili-Judio

3 1 Tenged ta bakod na kaluoy ta Dyos ki kyo, gapangamuyo a para
ki kyo. Nlaman nyo na papriso a tak may mga gakuntra ki yaken ta
ake na pagwali naan ta mga dili-Judio parti ki Jesu-Cristo.
2 Sigurado a na nlaman nyo en ake na katengdanan. Tenged ta dayad
na kabebet-en ta Dyos, pasalig din ki yaken na magwali a ki kyo na mga
dili-Judio. 3 Pasugid din ki yaken iya na plano na anay pa sa ula din
anay pasugira naan ta mga ittaw. Plano din an nasambit ko en naan ta
sulat ko i, piro lipo nang. 4 Daw mabasa nyo, mlaman nyo na naintindian
ko iya an na plano na pabuat din paagi ki Cristo. 5 Alin pa ta una, iya
an na plano ula din anay pasugira naan ta mga ittaw, piro anduni,
paagi ta Dyos Ispiritu Santo pasugid din en ki kami na iya na napili na
mga apustulis daw mga manugsugid ta iya na kabebet-en. 6 Iling ti iya
na plano: Kyo na mga dili-Judio may pribiliyo kaw man na paryas ta
pribiliyo nay na mga Judio tak gatuo kaw man ki Cristo na namatian
nyo miad na balita parti ki kanen. Gani, kyo yan bilang mga manunubli
man en paryo ki kami tak kyo yan mga bata man ta Dyos daw mabaton
nyo man mga kaayaran na patagana ta Dyos para ta iya na mga bata.
Gaisya kaw ta paumaw na lawa Cristo na yon man tanan na mga gatuo ki
kanen. Labet kaw man en ta mga pangako ta Dyos para ta mga sakep ki
Jesu-Cristo.
7 Pabuat a ta Dyos na isya ta iya na mga manugsirbi na magsugid
ta miad na balita. Ake na katengdanan isya na bakod na pribiliyo na
paatag ki yaken tenged ta dayad din na kabebet-en. Paagi ta iya na gaem
nasarangan ko na magtuman ta ake na katengdanan. 8 Daw isipen ta gid,
naan ta tanan na mga ittaw na iya ta Dyos, dili yaken papaabot na tagan
ta Dyos ta bakod na pribiliyo. Piro, patagan a din ta pribiliyo na isugid
ko naan ta mga dili-Judio miad an na balita parti ta dili maisip na mga
kaayaran alin ki Cristo. 9 Pribiliyo ko man na ipaintindi naan ta mga
ittaw paagi an na natuman plano ta Dyos parti ta mga dili-Judio. Alin ta

---

[f] **2:20** Ta timpo Pablo, tama na balay ta mga Judio na buat alin ta mga kinurti na bato. Pinakaimpurtanti na bato pamag-ang an na pabetang naan ta pamusod na naan dya umpisa ta pagdapat ta duma na kinurti na mga bato.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagbuat ta kalibutan i, kanen na Dyos na gabuat ta tanan, ula din anay
pasugira iya an na plano. 10 Yi iya na plano: Anduni paagi ki kiten na mga
gatuo mapakita din na kanen an maalam gid daw mga pakitaan din an
mga malain na ispiritu na gapanguna daw may uturidad naan ta lugar ta
mga ispiritu. 11 Paagi ki kiten napakita din ki danen na kanen an maalam
tak iling tan tuyo din bag-o pa pabuat kalibutan i daw iya na plano
natuman en paagi ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo. 12 Tenged kiten i sakep
ki Cristo, may pagsalig ki na paagi ta ate na pagtuo ki Cristo libri ki en
na marani ta Dyos na ula ki adlek. 13 Gani, pangabay ko nang na dili
magluya inyo na nakem tenged ta kabellay na naagian ko anduni naan ta
prisuan tak inagian ko i para ta inyo na kayaran.

Pangamuyo Pablo

14 Tenged ta bakod na kaluoy ta Dyos ki kyo na mga dili-Judio, galuod
a gid ta pagpangabay para ki kyo naan ta Dyos Amay. 15 Kanen Dyos
na alinan ta tanan na mga angil na naan ta langit daw kiten tanan na
naan ta kalibutan i. 16 Tenged kanen an may tama gid na mga kaayaran
na para ta iya na mga ittaw, gapangabay a ki kanen na tabangan kaw
din paagi ta Dyos Ispiritu Santo para magbiskeg pa gid inyo na nakem.
17 Gapangabay a man na paagi ta terek nyo na pagtuo ki Cristo buaten
kaw na paryo balay na istaran din na kanen gid tag-iya. Daw kyo paryo
en balay Cristo, terek pa gid ta inyo na nakem gugma nyo an naan
ta Dyos daw naan ta iya na mga ittaw. Terek nyo na gugma paryo ta
kaoy na may dalem na gamot daw balay na may dayad na pundasyon.
18 Gapangabay a man ta Dyos na kyo yan daw tanan na duma pa na
mga ittaw din makaintindi gid ta gugma Cristo na sikad gid bakod na
paryo dili masukol daw ino kalaparen, kalangkawen, kadatasen daw
kadalemen. 19 Gapangabay a pa man na maski dili ta maintindian tanan
gid parti ta gugma Cristo ki kiten, padayon na magdugang inyo an na
pag-intindi parti ta iya na gugma aged ugali ta Dyos inyo na sunuron.
20 Anduni, dayawen ta Dyos an. Pirmi kanen an gabuat para ki kiten ta
subla pa gid ta ate na ayuon daw subla pa man ta ate na maisipan daw
buaten din sunod ta gaem ta Dyos Ispiritu Santo na naan ki kiten para
matuman iya na kabebet-en naan ta ate na kabui. 21 Dayawen ta gid Dyos
an ta tanan na timpo, anduni man daw asta ta ula katapusan, tenged ta
mga pabuat din para ta mga gatuo daw tenged man ki Jesu-Cristo! Amen.

Mga Pakiluoy Pablo

4 1 Ta matuod, tama na mga miad na pabuat ta Dyos para ki kiten.
Gani, yaken i na isya na gasakripisyo naan ta prisuan ta ake na
pagsirbi ki Ginuo Jesus, gapakiluoy a ki kyo na sunuron nyo batasan na
liag ta Dyos para ki kiten na mga kabaton ta upurtunidad na paatag din

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na buaten ki din na iya na mga ittaw. Iling ti mga batasan na liag din:
2 pirmi mapainebesen, miad batasan, mapasinsyaen may pasunaid ta
kada isya tenged ta inyo na paggugma, 3 daw gaisyaay ta nakem tenged
paryas nang na Dyos Ispiritu Santo na naan ki kyo. Tingwaen nyo na
magpadayon inyo an na pag-isyaay paagi ta malineng na pagdumaay. 4 Di'
ba kiten tanan na sakep ki Cristo paanggid na naan ki ta isya nang na
lawa? Paryas nang na Dyos Ispiritu Santo na naan ki kiten. Isya ki nang
ta paglaem ta mga pangako para ta mga papili ta Dyos. 5 Isya ki nang
man ta Ginuo na ate na pasunod. Isya ki nang ta pagtuo ki Ginuo Jesus.
Isya ki ta pagpabautismo naan ta ngaran Ginuo Jesus. 6 Isya ki nang ta
Dyos na Amay ta tanan. Kanen gagaem ki kiten tanan, kanen gid gabuat
para mga plano din matuman paagi ki kiten tanan daw kanen naan ki
kiten tanan.

7 Anduni, naan ta kada isya ki kiten Cristo an gaatag ta mga abilidad
dipindi ta liag din na iatag ki kiten. 8 Iling man tan nabetang naan ta
sinulat na pulong ta Dyos,

> "Na giling kanen an naan ta datas na lugar,
> padala din tama na mga biag na nakamang din
> daw gatag ta mga rigalo naan ta mga ittaw."[g]

9 Ambal an na "giling kanen an naan ta datas na lugar" beet ambalen
na kanen gapanaog anay naan ta ebes ta kalibutan i. 10 Gani, kanen an
na gapanaog anay ta kalibutan i, kanen man gyapon giling ya asta ta
kadatasan aged tanan na naan ta kalibutan daw kalangitan sakep ta iya
na gaem.[h]

11 Ambal an na "gaatag ta mga rigalo" beet ambalen na naan ki kiten
na mga gatuo may paatag Cristo an na mga ittaw na magsirbi bilang
apustulis, duma an mga manugsugid ta kabebet-en ta Dyos, duma an a
mga manugsugid ta miad na balita, daw duma pa gid a mga pastor[i] daw
manugtudlo. 12 May paatag kanen an na iling tan na mga ittaw aged
kiten na mga ittaw na iya ta Dyos tudluan para malam magsirbi naan
ki kanen daw naan ta mga paryo ta na utod ki Cristo. Daw kada isya ki

---

[g] **4:8** Mga Salmo 68:18 Naan ta Mga Salmo kapitulo sisintay-utso pwidi nyo mabasa parti ta isya na ari na kadaag ta gira na ta iya na pag-uli may kasadyaan. Naan ta iran na kasadyaan, may parid na munta ta apaw Bukid Sion na naan Jerusalem daw mga ittaw na pabiag ta ari papakuyog din naan ta parid. Naan ta Mga Salmo kapitulo sisintay-utso ambal na ari beet ambalen Ginuo Dyos. Naan ta Efeso 4:8 punto Pablo na gadaag na ari beet ambalen Cristo. [h] **4:10** Naan ta birsikulo dyis, ambal na *kanen* beet ambalen Cristo. Naan ta Efeso 1:20-21 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Cristo na kanen an giling naan ta kadatasan daw tanan sakep en ki kanen. [i] **4:11** Ambal na *pastor* alin ta Latin na linggwai na beet ambalen manugbantay na gapaalab ta mga ayep labi en gid ta mga karniro. Gani, mga paumaw na pastor iran an na katengdanan manugtabang daw manuglaygay tak yi paryo ta pagpakaan ta ispiritwal na kinanglanen aged maglig-en pagtuo an ta mga mimbro ta simbaan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kiten magsirbi na terek gid ta ate na nakem, maglig-en ate na pagtuo
daw magdayad man ate na pagdumaay bilang mga utod ki Cristo. 13 Daw
lig-en ate na pagtuo daw dayad ate na pagdumaay, ate na pag-isyaay igo
gid ta mga ittaw na mga gatuo. Mag-isya ki man ta pagkala gid ta usto ki
Cristo na Bata ta Dyos daw ate na batasan igo gid ta mga ittaw na gatuo
na yon man sunod gid ta batasan Cristo. 14 Daw batasan Cristo ate na
sunuron, dili ki en paryo nang ta mga bata na dali nang maluko tak dili
ki en mapapati ta lain-lain na mga tudlo na dili igo. Dili ki man en paryo
ta mga gakuyog-kuyog nang naan ta baled daw paliso-liso nang ta angin
na gasalyo-salyo tak dili ki en madala ta tudlo ta mga ittaw na sikad
manluko daw mga pwirti mandaya na gaisab ta kamatuuran. 15 Dapat gid
na dili ki iling tan na paryo ta bata na dali nang maluko. Dapat na mag-
ambal ki daw magpati ki man ta kamatuuran na may gugma ki ta Dyos
daw ta kada isya aged ta tanan na mga buaten ta daw ambalen magparyo
ki pa ki Cristo na ate na pangulo. 16 Tenged ta pagdumala Cristo ki
kiten, paryo ki ta isya na lawa na mga parti an naplastar ta usto daw
lig-en man pag-anget-angetay ta mga leke-lekean na tanan na mga parti
magbiskeg pa gid daw makagiyo ta usto. Iling man tan, daw kiten na mga
gatuo magpalanggaay pa gid daw magtuman ta usto ta ubra na papabuat
Cristo ta kada isya ki kiten, maglig-en pa gid ate na pagtuo paagi ta iya
na tabang na may pag-ugyunay.

Pagsunod Ta Batasan Na Igo Ta Mga Gatuo

17 Anduni, tenged ta uturidad na paatag ta Ginuo ki yaken, galaygay a
gid na dili kaw en munod ta batasan ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos.
Iran an na pabuat naan alin ta isip danen na ula pulos. 18 Dili kaintindi
danen an parti ta Dyos daw ula man danen kabaton ta bag-o na kabui
na atag ta Dyos tak dili danen an miag na mlaman kamatuuran an daw
dessen gid iran an na ulo. 19 Danen an mga ula gayya. Gapagusto nang
en ta pagbuat ta mga makagayya daw sigi-sigi nang en buat ta maski
ino na malain. 20 Piro kyo yan a, na gatuo kaw ki Cristo, iya na batasan
na natudlo ki kyo na inyo na pasunod dili paryo ta iran na batasan na
malain! 21 Sigurado a na nlaman nyo gid parti ki Cristo daw sakep kaw en
ki kanen. Natudluan kaw gid ta kamatuuran na alin ki Cristo. 22 Natudlo
ki kyo na dapat isaben dati nyo an na batasan na paryo pasilian nyo daan
na bayo ta bag-o. Dati, inyo nang an na mga liag pasunod nyo daw salig
nyo dayad pa, piro ta matuod, malain. 23 Natudlo man ki kyo na dapat
bag-uon kaw ta Dyos na yon man isip nyo an magbag-o. 24 Natudlo pa gid
ki kyo na dapat sunuron nyo bag-o na batasan na alin ta Dyos na paryo
na may pasuot kaw na bag-o na bayo. Bag-o an na batasan na paatag ta
Dyos paryo ta iya na batasan. Daw bag-uon ki ta Dyos, kiten i magparyo
ki kanen na matareng gid daw ula man sarang sawayen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 Tenged ate na pasunod bag-o na batasan na alin ta Dyos, dili ki en
magbula. Dapat pirmi matuod ate na ambal naan ta ate na mga duma
tak paryas ki nang na mga sakep ki Cristo. 26 Ambligan nyo gid na
daw maggilek kaw, dili kaw makasala. Dili palugayen gilek nyo an na
maabutan ta pagsalep ta adlaw. 27 Dili nyo man tagan ta lugar Satanas
an na magtintar ki kyo na makasala kaw. 28 Daw kino na ganakaw, dili
din en isaben. Dapat kanen an mangita ta dayad na pangabuian aged
magtabang man kanen an ta mga ittaw na gakinanglan. 29 Dili kaw mag-
ambal ta malain. Dapat mag-ambal kaw nang ta dayad na naan ta lugar
daw magpabiskeg man ta nakem aged inyo na ambal para ta kayaran ta
mga ittaw na gapamati. 30 Dili kaw man magbuat ta maski ino na yon
tenaan na mangasebe Dyos Ispiritu Santo. Kanen an paatag ta Dyos ki
kiten para pamatuod na kiten iya gid na mga ittaw tak kumplituon din
pa gid tanan para ta mga ittaw na patubos din. 31 Dili magsakit beet
nyo, dili kaw gulpi maggilek, dili mag-init gid ulo nyo, dili magbutalay
daw dili nyo man pakalainen duma na mga ittaw. Daw ino pa na malain
kuntra ta duma na mga ittaw, dilian nyo. 32 Mas dayad na magmiaray
kaw, magpalanggaay daw magpatawaray kada isya ki kyo paryas ta
pagpatawad ta Dyos ki kyo paagi ki Cristo.

5 1 Gani, sunuron nyo Dyos an na paryo kaw ta isya na bata na
gasunod ta ugali ta iya na amay tak kyo yan pinalangga din na mga
bata. 2 Dapat makita ki kyo na gagugmaay kaw na paryo ta paggugma
Cristo ki kiten na paatag din iya na kabui na napatay para ki kiten. Iya an
na pag-atag ta iya na kabui paryo ta ammot na alad na makapalipay ta
Dyos.[j]

3 Dapat ula gid ki kyo gabuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos daw
gabuat ta malain daw gapangabot pa gid ta tama na mga betang tak
mga buat na iling tan dili dayad ki kyo na mga ittaw na iya ta Dyos.
4 Dili kaw mag-ambal ta law-ay daw ula pulos na mga isturya. Dili kaw
man maglaeg-laeg ta dili dayad matian ta duma. Ambal an na iling tan
dili dayad ki kyo. Mas dayad na magpasalamat kaw ta Dyos. 5 Nlaman
nyo gid na ula gid labet ta pagdumala Cristo daw Dyos mga ittaw an na
gabuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos, mga gabuat ta malain daw mga
gapangabot pa gid ta tama na mga betang. Bisan kino na magpangabot
ta tama pa gid na mga betang, makasala kanen an paryo ta mga ittaw
na gasirbi ta mga dyos-dyusan tak palabi din mga betang kaysa ta Dyos.
6 Dili kaw man magpaluko ta mga ittaw na gambal na mga buat na
pasambit ko dili malain. Ta matuod, tenged ta iling tan na malain na mga
buat, gagilek Dyos an daw pasilutan din mga ittaw an na ula gasunod ta

---

[j] **5:2** Naan ta Exodo 29:15-18 pwidi nyo mabasa parti daw ino beet ambalen ta ammot na alad.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya na liag. 7 Gani, dili kaw maglabet ta buat danen 8 tak anduni paryo
kaw “naan ta pawa” tenged sakep kaw en ta Ginuo. Dati, paryo kaw
“naan ta delem” tak ula gasunod ki kanen. Gani, sunuron nyo batasan
na igo ki kiten na mga “naan ta pawa”. 9 Iling tan ake na laygay tak
daw kino “naan ta pawa”, iya na batasan magbag-o na kanen an miad,
matareng daw masaligan. 10 Tenged sakep kaw en ta Ginuo, isipen nyo
daw ino inyo na buaten na makapalipay ki kanen. 11 Dili kaw maglabet
ta ula pulos na ubra ta mga ittaw na “naan ta delem”. Magpadayon kaw
ta pagbuat ta mga miad aged mapakita nyo na iran an na mga pabuat
malain. 12 Mga malain an na buat danen naan ta tago, bisan sambiten
nang, makagayya gid. 13-14 Piro, mga buat na miad paryo ta isya na
gapawa naan ta delem tak tanan na naan ta delem makita paagi ta
gapawa. May ambalanen na:

Mugtaw ka, kaon na paryo ta ittaw na gatunuga.
Mangon ka, kaon na paryo ta ittaw na napatay
para pawa an Cristo naan ki kaon.[k]

15 Gani, kyo yan na “naan ta pawa”, ambligan nyo gid ta usto batasan
nyo an. Dili kaw magparyo ta ittaw na ula isip. Dapat magparyo kaw ta
ittaw na maalam 16 na gakalit ta tanan na upurtunidad aged magbuat ta
mga miad tak anduni na timpo tama na mga ittaw na gabuat ta malain.
17 Dili kaw man magparyo ta ittaw na buang-buang. Dapat intindien nyo
ta usto daw ino gid liag ta Ginuo. 18 Dili kaw sali ta inem ta makaingaw
na inemen tak ittaw na ingaw, gapagusto nang ta mga ubra na dili dayad.
Dapat na magpasakep kaw pirmi naan ta Dyos Ispiritu Santo. 19 Bilang
mga gapasakep naan ta Dyos Ispiritu Santo, naan ta inyo na pagtipon
magkanta kaw na gamiten nyo mga salmo, mga kanta na pangsimba daw
duma pa na mga kanta ta mga gapasakep naan ta Dyos Ispiritu Santo.
Manta kaw man na may pagdayaw naan ta Ginuo na terek ta inyo na
tagipusuon. 20 Magpasalamat kaw man pirmi ta Dyos Amay tenged ta
tanan tak sakep kaw ta ate na Ginuo Jesu-Cristo. 21 Bilang mga gapasakep
naan ta Dyos Ispiritu Santo, dapat anda kaw gid na magpasakep ta kada
isya tenged ta pagtaod nyo ki Cristo.

22 Parti ta ate na pagpasakep ta kada isya, may laygay a ki kyo na mga
bai na may sawa. Magpasakep kaw naan ta inyo na sawa tenged iling tan
na buat pagtuman ta liag ta Ginuo. 23 Magpasakep kaw naan ta inyo na
sawa tak mga mama an gapanguna ta iran na sawa, paryo ki Cristo na
ate na manluluwas, kanen gapanguna ta tanan na mga gatuo na paumaw
man na iya na lawa. 24 Gani, mga bai an dapat magpasakep naan ta iran
na sawa parti ta tanan paryo ta pagpasakep ta mga gatuo naan ki Cristo.

---

[k] **5:13-14** *Naan ta ambalanen na pasambit naan ta birsikulo trisi daw katursi, ittaw na bugtaw en, bangon en daw naan ki kanen pawa an Cristo beet ambalen mga gatuo ki Cristo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 Kyo man na mga mama, gugmaen nyo sawa nyo an paryo ta
paggugma Cristo ki kiten na paatag din iya na kabui na napatay para ki
kiten 26 aged buaten ki na matareng na mga ittaw ta pagkamang din ta
ate na sala paagi ta iya na pulong na papatian ta na paryo ki palimpyuan
ta waig. 27 Pabuat ki din na matareng na mga ittaw aged kiten na mga
gatuo magtubang ki kanen na limpyo en daw ula masaway na paryo ta
kasalen na bai na sikad dayaw na ula mansa daw ula dipirinsya daw
duma pa na lain na makita. 28 Bakod gid paggugma Cristo ki kiten na
mga gatuo! Iling man tan dapat mga mama an maggugma ta iran na
sawa na paryo ta paggugma danen ta iran na kaugalingen. Bisan kino na
gagugma ta iya na sawa, gagugma man ta iya na kaugalingen 29 tak ula
may gakuntra ta iya na kaugalingen. Bisan kino na ittaw, paasikaso din
daw paambligan ta usto iya an na kaugalingen. Iling man tan pabuat an
Cristo ki kiten na paambligan ki din na mga gatuo. 30 Nlaman ta na kiten
i paambligan din tak paryo ki gid mga parti ta iya na lawa. 31 Naan ta
sinulat na pulong ta Dyos nabetang iling ti: "Yon tenaan na mama malin
ta pudir ta iya na amay daw inay tak kanen daw iya na sawa magdumaay
na danen na darwa mimo na isya."[l] 32 Makatingala gid na kamatuuran
naan ta sinulat na pasambit ko. Ta isip ko, ambal na "darwa mimo na
isya" beet ambalen Cristo daw mga gatuo. 33 Piro, ambal ya parti man ta
mga magsawa. Kada isya ki kyo na mga mama, gugmaen nyo sawa nyo
an paryo ta inyo na kaugalingen. Kyo man na mga bai, dapat tauron nyo
inyo an na sawa.

6 1 May laygay a man ki kyo na mga bata. Tumanen nyo ginikanan
nyo an tak iling tan igo na buat ta mga gapasakep ta Ginuo. 2 Yi
una na sugo ta Dyos na may pangako: "Tauron nyo inyo na amay daw
inay 3 para magdayad inyo an na pangabui daw maglawig man kabui nyo
an naan ta kalibutan i."[m] 4 Kyo man na mga amay, ambligan nyo inyo
na pagtratar naan ta inyo an na mga bata na dili danen magilek ki kyo
ta subla na pagsakit nyo ta iran na beet. Miad pa na tudluan nyo daw
laygayan danen an na magsunod ta liag ta Ginuo.

5 May laygay a man ki kyo na mga suguon. Tumanen nyo gid amo nyo
an na may pagtaod ki danen. Inyo na pagtuman ki danen dapat terek
ta inyo na tagipusuon na paryo na Cristo inyo an na patuman. 6 Dapat
dili pakita-kita nang inyo an na pagtuman naan ta amo nyo. Magtuman
kaw na may dayad na nakem tak iling tan liag ta Dyos para ki kyo na
mga gasirbi ki Cristo. 7 Magsirbi kaw ta inyo na amo na may kalipay ta
nakem na paryo inyo na pagsirbi naan ta Ginuo, dili naan nang ta ittaw.
8 Nlaman nyo gid na kada ittaw, suguon man daw dili suguon, maskin
ino na dayad na paubra din, may batunon na dayad na bales na naan alin

---

[l] **5:31** Genesis 2:24 [m] **6:3** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta Ginuo. 9 Kyo man na mga amo, magpasunaid kaw man ta inyo na mga
suguon. Dili nyo en sali ta palleg danen an tak nlaman nyo na kyo yan
daw danen an paryo nang na sakep ta Ginuo na naan ta langit. Nlaman
nyo man na Ginuo an ula may palabi na ittaw.

Mga Kinanglanen Para Magkuntra Ta Malain na Mga Ispiritu

10 Yi pa liag ko na inyo na buaten: Magpadayon kaw ta lig-en na pagtuo
ta tabang ta Ginuo paagi ta bakod din na gaem. 11 Beet ambalen na dapat
na gamiten nyo tanan na paatag ta Dyos ki kyo aged masarangan nyo na
magkuntra ki Satanas daw dili kaw din man madayaan. Daw gamiten nyo
tanan na mga paatag ki kyo, paryo kaw ta mga sundalo na kumplito gamit
an na panggira. 12 Tanan gid na paatag ta Dyos kinanglan gamiten ta tak
dili mga ittaw nang ate na kuntra. Ate na kuntra mga malain na ispiritu
na mga gapanguna, mga may uturidad, mga gagaem ta mga gaubra ta
malain naan ta bilog na kalibutan daw duma pa na mga malain na ispiritu
na may gaem. 13 Gani, gamiten nyo tanan na naan alin ta Dyos aged ta
adlaw na gamuon kaw danen, masarangan nyo na kuntraen na paryo kaw
ta sundalo na tapos ta gira padayon man gyapon naan ta iya na tindegan.
14 Iling ti mga paagi na mag-anda kaw na paryo ta sundalo na gatindeg
daw listo gid na magtubang ta gira: Magpati kaw ta kamatuuran na alin ta
Dyos na paryo ta tagkes na naan en ta awak ta sundalo na beet ambalen
na kanen anda en. Sunuron nyo pamatasan na igo ta ittaw na matareng na
paryo ta pangsagang ta lawa ta sundalo na pasuot din para dili maninaan.
15 Mag-anda kaw na magsugid ta miad na balita parti ta pagpatawad
ta Dyos ta mga ittaw na paryo kaw ta anda na sundalo na takked en
sandal na panggira naan ta iya na batiis.[n] 16 Dugang pa ta pasambit ko i,
magsalig kaw ki Cristo para makabatok kaw ta tanan na mga tintar daw
pagpangabot Satanas na paryo kaw ta anda na sundalo na gadala ta taming[o]
na pangsagang para matapna galayog na uwas na may apoy. 17 Pirmi nyo
demdemen na naluwas kaw en ta Dyos na paryo kaw ta anda na sundalo na
may kalo na ilmit na pabaton din en alin ta manug-atag ta armas. Paagi ta
Dyos Ispiritu Santo gamiten nyo pulong an ta Dyos ta inyo na pagbatok ki
Satanas na pulong i paryo ta ispada[p] na pabaton nyo man en.
18 Ta tanan na pag-anda nyo, mangamuyo kaw pirmi ta tanan na uras
paagi ta tabang ta Dyos Ispiritu Santo ta maski ino na pangabayen nyo

---

[n] **6:15** Isaias 52:7 [o] **6:16** Ta timpo Pablo, taming an klasi ta pangsagang na pagamit ta mga sundalo. Purma ta taming langkaw na paryo sara ta ngaan balay. Taming an buat alin ta kaoy daw may apin na gaming daw langgit ta ayep. Daw magsulong ta gira, iran na taming pabasa anay danen aged gaapoy na uwas alin ta kuntra na migo naan ta taming, mapatay dayon. [p] **6:17** Ispada an na pasambit naan ta birsikulo disi-syiti darwa sellab daw kalangkawen an mga appat nang dangaw. Iling tan na ispada pagamit naan ta pangseeray na gira.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naan ta Dyos. Alisto kaw daw prusigiran nyo pirmi na pangabayen Dyos
an na tabangan tanan din na mga ittaw 19 asta yaken i man. Mangabay
kaw ta Dyos na tabangan a din daw ino ambalen ko aged dili a madlek
na magsaysay ta kamatuuran na anduni papasugid en ta Dyos paagi ta
miad na balita.[q] 20 Pasugid ko miad na balita tak yaken i isya na papadala
Cristo daw tenged ta ake na pagsugid, pakadinaan a naan ta prisuan.
Mangabay kaw ta Dyos na kabay pa tagan a din ta biskeg na nakem na
magpadayon a ta pagsugid tenged iling gid tan dapat ko na buaten.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

21 Anduni, liag ko na mlaman nyo daw ino ake na kaimtangan daw
ubra. Gani, Tiquico nang en bala magbalita ki kyo ta tanan parti ki
yaken. Kanen an ate na palangga na utod ki Cristo daw gaunong gid na
manugsirbi ta Ginuo. 22 Gapangabay a ki kanen na miling ki kyo para
mlaman nyo ame i na kaimtangan daw para man biskegen din inyo na
nakem.[r]
23 Kabay pa na paagi ta tabang ta Dyos Amay daw Ginuo Jesu-Cristo,
kyo na mga utod ko ki Cristo magtawway inyo na nakem, maggugmaay
ta kada isya daw magpadayon kaw ta pagsalig nyo ta Dyos. 24 Kabay pa
man na kyo yan tanan na mga ula gauntat ta paggugma naan ta ate na
Ginuo Jesu-Cristo, mabaton nyo mga kaayaran na alin ta Dyos.

---

[q] **6:19** Naan ta Efeso 3:5-6 pwidi nyo mabasa daw ngaran sa na papasugid ta Dyos.
[r] **6:22** Naan ta Efeso 3:13 pwidi nyo mabasa parti daw ino rason na kinanglan na biskegen Tiquico iran an na nakem.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat Pablo Para Ta
Mga Taga-Filipos

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Filipos

Yi na libro pasulat Pablo para ta mga ittaw naan ta syudad Filipos na mga gatuo ki Cristo. Ta timpo Pablo, Filipos an naan dapit ta nurti na parti ta Macedonia. Na Pablo naan ta Filipos, gawali kanen ta miad na balita parti ki Cristo daw tenged tama na mga taga-Filipos gatuo ki Cristo, gaumpisa na may anen na mga gatipon-tipon na gatuo. Naan ta *Mga Binuatan 16:11-40* pwidi nyo mabasa parti ta pag-umpisa Pablo ta iya na ubra naan ta Filipos.

Na gasulat Pablo ta mga gatuo na naan ta Filipos, naan kanen ta prisuan tak pakasuan ta mga ittaw na gakuntra ta iya na pagwali parti ki Cristo. Tuyo din ta pagsulat para pasalamatan din mga gatuo an tenged ta iran na mga atag na tabang daw pagpangamuyo para ki kanen. Na gasulat kanen, ula din pa nlami daw ino risulta ta iya na kaso. Gasalig kanen an na malibri ta iya na kaso daw gasalig man na magpadayon kanen ta pagsugid ta miad na balita. Piro, nlaman din man na basi masintinsyaan kanen an ta kamatayen. Naan ta *Mga Binuatan 25:1 - 26:31* daw *Mga Binuatan 28:16-31* pwidi nyo mabasa parti ta kaso daw pagpriso ki Pablo.

Naan ta yi na libro, pasugid man Pablo iya an na plano na Timoteo daw Epafrodito pailingen din naan ta Filipos.

May prublima mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Filipos. May anen ki danen na gapati na daw gatuo nang danen an ki Cristo, kulang pa tak kinanglan na magsunod man ta Mga Sinulat Moises. Naan ta yi na libro gapademdem Pablo ki danen na naan danen sakep ki Cristo tenged ta iran na pagtuo ki Cristo, dili tenged ta iran na pagsunod ta Mga Sinulat Moises. Nasulat din man parti ta kalipay daw katawwayan ta nakem alin ta Dyos na nabaton ta mga ittaw na sakep ki Cristo.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Filipos

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-2)
2. Pagpasalamat daw pangamuyo Pablo (1:3-11)
3. Kalipay Pablo tenged tama na mga ittaw gamati ta miad na balita maskin kanen naan ta prisuan (1:12-26)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4. Ambal Pablo parti ta batasan na igo ta mga ittaw na gatuo ki Cristo (1:27 - 2:18)
5. Ambal Pablo parti ki danen Timoteo daw Epafrodito (2:19-30)
6. Ambal Pablo parti ta bakod na pulos ta pagkala ki Cristo (3:1 - 4:1)
7. Mga katapusan na laygay Pablo naan ta yi na sulat (4:2-9)
8. Pagpasalamat Pablo ta tabang ta mga taga-Filipos ki kanen (4:10-20)
9. Katapusan na mga pagpangamusta (4:21-23)

Pagpangamusta Pablo

1 [1] Yaken i Pablo daw ake na duma Timoteo, kami i mga manugsirbi
na iya Jesu-Cristo. Kyo na naan ta Filipos na mga ittaw na iya ta
Dyos na yon man mga ittaw na sakep ki Jesu-Cristo, gapangamusta
kay ki kyo tanan labi en gid naan ta mga gapanguna daw mga may
katengdanan ta pag-asikaso ki kyo na mga gatipon-tipon na gatuo.
[2] Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin ta
Dyos na ate na Amay daw alin ki Ginuo Jesu-Cristo.

Pagpasalamat Daw Pangamuyo Pablo

[3] Kada mademdeman ta kyo gapasalamat a gid ta Dyos. [4] Kada pangamuyo
ko para ki kyo tanan, pirmi a nangamuyo na may kalipay. [5] Nalipay a tak kyo
yan gatabang ki yaken ta pagpalapta ta miad na balita parti ki Jesu-Cristo.
Umpisa pa gid ta una na adlaw ta inyo na pagtuo patabangan a nyo. [6] Nalipay
a man tak sigurado a na Dyos an magpadayon pa gid na kumplituon din mga
buat na miad na naumpisaan din naan ta inyo na pamatasan asta ta adlaw
na mabot Jesu-Cristo para mag-ukom ta tanan na mga ittaw. [7] Simpri, iling
tan isip ko parti ki kyo tak palangga ko gid kyo yan. Umpisa kan-o na ula
a pa napriso kalabet kaw ta pribiliyo na atag ta Dyos ki yaken ta pagsugid
ta miad na balita daw anduni labet kaw man gyapon maski napriso aren.
Patabangan a nyo ta pagsabat ko ta mga ittaw na gakuntra ta miad na balita
daw patabangan a nyo man ta pagpamatuod ko parti ta miad na balita naan
ta mga ittaw na ula gapati. [8] Nlaman ta Dyos na nidlaw a gid ki kyo tak kyo
yan pagugma ko paryo man ta paggugma Jesu-Cristo ki kyo.
[9] Gapangamuyo a na magdugang pa gid paggugmaay nyo ta kada isya.
Gapangamuyo a man na ta inyo na paggugmaay magdugang pa gid alam
nyo parti ta Dyos daw parti daw ino dapat nyo na buaten ta maski ino na
inyo na maagian. [10] Daw magdugang iling an tan na alam, masarangan
nyo na magpili daw ino mas miad pa gid na buaten daw naan ta adlaw
na mabot Cristo para mag-ukom ta tanan na mga ittaw, limpyo inyo an
na tagipusuon daw ula may masaway ki kyo. [11] Daw tama inyo an na mga
buat na miad paagi ta pagtabang Jesu-Cristo ki kyo, Dyos an mas makala
pa gid ta mga ittaw daw dayawen man danen kanen an.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kalipay Pablo Tenged Tama Na Mga Ittaw Gamati Ta Miad Na Balita

12 Mga utod ko, liag ko na mlaman nyo na bisan napriso a, gatama
pa gid mga ittaw na gamati ta miad na balita parti ki Cristo. 13 Tanan
na mga gwardya na nadistino di na alin ta mga gwardya ta palasyo
daw duma pa man na mga ittaw na naan di, nlaman danen na napriso
a tak isya a na manugsugid ta miad na balita parti ki Cristo. 14 Tenged
gapadayon a ta pagsugid parti ki Cristo maski naan a ta prisuan,
katamaan ta ate na mga utod ta pagtuo, gabiskeg pa gid iran na pagsalig
naan ki Ginuo Jesu-Cristo daw danen an ula adlek na gasugid ta miad na
balita na papasugid ta Dyos ki kiten.
15 Ta matuod, may mga ittaw na gawali parti ki Cristo tenged nang
ta iran na inggit ki yaken daw liag man danen na malabawan a. Piro
duma an a, dayad iran na tuyo ta pagwali. 16 Danen an gawali tenged
ta iran na paggugma ki yaken. Nlaman danen na yaken pasaligan ta
Dyos ta pagsabat naan ta mga ittaw na gakuntra ta pagwali ta miad na
balita. 17 Piro, mga ittaw an na gainggit ki yaken gawali danen an parti
ki Cristo tenged liag danen na mabantog iran na kaugalingen, dili tenged
na terek ta iran na tagipusuon iran an na pagwali. Liag man danen na
madugangan pa gid sakit an ta ake na beet paagi ta iran na ubra na naan
a ta prisuan i. 18 Piro, ula bali ki yaken daw ino tuyo ta mga ittaw ta iran
na pagwali parti ki Cristo. Bisan miad o lain iran na tuyo, nalipay a man
gyapon basta Cristo iran na pawali.
Magpadayon a na may kalipay 19 tak nlaman ko na bisan ino pa ake
na maagian naan ta prisuan i malibri a man gyapon tenged ta inyo na
pagpangamuyo daw tenged man ta Dyos Ispiritu Santo na papaubay
Jesu-Cristo ki yaken. 20 Bisan ino risulta ta ake na kaso, mabui a man o
mapatay, gapaabot a gid na dayawen Jesu-Cristo an paagi ki yaken. Gasalig
a gid na biskeg pa man gyapon ake na nakem na magpamatuod a parti ki
Cristo daw dili a man magayya na kulang ake na pagsirbi ki kanen. 21 Para
ki yaken, daw mabui a pa, beet ambalen magsirbi a pa ki Cristo. Daw
mapatay a, mas miad tak magduma aren ki kanen. 22 Daw risulta ta ake na
kaso na mabui a pa, beet ambalen may ubraen a pa na may pulos. Gani,
dili ko mlaman daw ino mas miad para ki yaken, mabui a man o mapatay.
23 Nabellayan a gid ta isip daw ino mas miad para ki yaken. Liag ko gid na
muna aren ta liyo na kabui aged maduma ko Cristo an tak mas miad pa gid
para ki yaken. 24 Piro, para ta inyo na kayaran, kinanglan na magpadayon
a pa ta yi na kabui. 25 Tenged sigurado a na para ta inyo na kayaran daw
mabui a, nlaman ko na mabui a pa na dili ta kyo madilian aged magtabang
a pa ki kyo na maglig-en pa gid inyo an na pagtuo ki Cristo na may kalipay.
26 Daw pagwaen aren alin ta prisuan daw malik a ki kyo, bakod inyo na
kalipay ki Jesu-Cristo tenged ta ake na pagbalik.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Batasan Na Igo Ta Mga Ittaw Na Gatuo Ki Cristo

27 Bisan ino pa matabo ki yaken, impurtanti gid na ta inyo na
pagdumaay bilang mga gatuo ki Cristo, sunuron nyo gid batasan an
na igo ki kiten na mga gapati ta miad na balita parti ki Cristo. Daw
magsud-o a ki kyo o masugiran a nang ta duma parti ki kyo, kabay
na mlaman ko na kyo yan gapadayon ta inyo na pagtuo na gaisyaay
kaw ta nakem. Kabay man na mlaman ko na kyo yan gaisyaay man
gyapon ta pagpangabellay ta inyo na pagpamatuod parti ta pagtuo
an na tenged ta pagpati ta miad na balita 28 na ula kaw adlek bisan
ino buaten ki kyo ta mga ittaw na gakuntra ki kyo. Daw ipakita nyo
na ula kaw adlek, mlaman danen na maageman danen silot an ta
Dyos, piro kyo yan a maluwas. Iling tan matabo pa tak pagbeet ta
Dyos. 29 Patagan kaw ta pribiliyo na magtuo ki Cristo, piro patagan
kaw man ta pribiliyo na maagian nyo man mga kabellay ta inyo na
pagsirbi ki kanen. 30 Ate na inagian paryo tak nakita nyo kan-o mga
kabellay na naagian ko daw nabalitaan nyo anduni na iling man tan
gyapon mga kabellay na naagian ko.

2 1 Ta inyo na pagdumaay bilang mga gaisyaay ta pagtuo, naagian
nyo en na iling ti: galig-en nakem nyo an tak sakep kaw ki
Cristo, gatawway man nakem nyo tak pagugma kaw din, paubayan
kaw ta Dyos Ispiritu Santo na naan ki kyo daw nalam kaw magmiad
daw maluoy naan ta duma. 2 Tenged ta inyo na inagian, dapat iling
ti buaten nyo aged magbakod pa gid ake na kalipay: mag-isyaay kaw
man ta nakem, magpalanggaay daw mag-intindiay na mag-isyaay
kaw ta isip. 3 Dili kaw magbuat ta bisan ino na tenged gaandem kaw
na kyo yan mabantog o tenged liag nyo na magpadatas ta inyo na
kaugalingen. Dapat na magpaebes kaw na trataren nyo tanan na mga
ittaw na danen labaw pa ta inyo na kaugalingen. 4 Dili nang inyo na
kayaran isipen nyo an. Isipen nyo man kayaran an ta duma. 5 Dapat
naan ta inyo na nakem na kyo yan mapainebesen paryo ki Jesu-Cristo.

6 Daw ino naan ta Dyos yon man naan ki kanen, piro ula din gid
anay pabetang naan ta iya na isip na kanen an Dyos.
7 Pabuat din iya na kaugalingen na paryo ula kanen mga matareng
daw mga pribiliyo na iya ta Dyos paagi na paimo din iya na
kaugalingen na daw ino suguon an yon man kanen an daw
natao kanen an na isya na ittaw.
8 Bilang ittaw gid na paryo ki kiten, gapaebes kanen an ta iya na
kaugalingen daw pirmi kanen gatuman ta pagbeet ta Dyos
bisan pa na kanen an mapatay. Sikad gid iya na pagtuman
bisan iya na kamatayen sikad lain na kanen palansang naan ta
krus.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Yon na, paatagan kanen an ta Dyos ta datas gid na katengdanan daw
ngaran na pakita na kanen an may katengdanan na labaw ta tanan.[a]
10 Tenged ta datas na katengdanan Jesus, tanan na naan ta langit daw
naan ta kalibutan i daw naan man ta lugar ta mga patay magluod
na magtaod ki kanen
11 daw tanan mag-ako man na gapati danen an na Jesu-Cristo, kanen
an Ginuo.[b] Yon en na Dyos Amay dayawen ta tanan.
12 Gani, mga pinalangga ko, tenged pirmi gatuman Jesus an naan ta
Dyos daw tenged kyo man pirmi gatuman naan ta Dyos dili nang na naan
a pa ki kyo kan-o labi pa gid anduni na ula aren dyan, magpadayon kaw
ta inyo na pagtuman na magtingwa gid ta pagsunod ta batasan na igo ta
mga ittaw na naluwas en ta Dyos. Iling tan buaten nyo na may pagtaod
naan ta Dyos daw demdemen nyo na kiten i may sabaten ki kanen.
13 Masarangan nyo na sunuron batasan an na igo ta mga ittaw na naluwas
en tak Dyos an gatabang gid ki kyo aged mag-andem kaw na tumanen
iya na liag daw gaatag man kanen ta sarang na matuman.
14 Daw ino man buaten nyo, buaten nyo nang na dili kaw sali ta
gumod daw lalis 15 aged ula may masaway ki kyo daw limpyo man inyo
na tagipusuon. Yon man Dyos an pasunod nyo na paryo kaw ta bata na
gasunod ta ugali ta iya na amay daw tenged Dyos an pasunod nyo, ula
kaw gabuat ta malain mintras naan kaw pa ta kalibutan i duma ta mga
dili matareng daw makasasala na mga ittaw. Na naan kaw duma ki danen
paryo kaw ta mga bituon na gapawa naan ta kadeleman 16 tak kyo yan
gasugid ki danen ta miad na balita parti ta paagi na maangken kabui na
ula katapusan. Daw iling tan inyo na buaten, malipay a gid naan ta adlaw
na mabot Cristo tenged nlaman ko na may pulos gid ake na pagprusigir
daw pangabellay para ki kyo. 17 Nalipay a na paagi ta ate na mga naagian
na mga kabellay ta ate na pagsirbi ta Dyos yaken paryo alad na inemen
daw kyo yan paryo paalad na ayep na pabubuan. Nalipay a gid duma ki
kyo tanan tenged ta inyo na pagsirbi ta Dyos maskin ino inyo na naagian.
18 Iling man tan, kyo yan dapat man na malipay gid duma ki yaken tenged
ta ake na pagsirbi ta Dyos maskin ino ake na naagian.

Timoteo Daw Epafrodito

19 Gasalig a ki Ginuo Jesus na ta dili nang en lugay Timoteo i pailingen
ko ki kyo dyan aged malipay ake na nakem na malik kanen di na

---

[a] **2:9** *Ginuo* ngaran na paatag ki Jesus na pakita na kanen an may katengdanan na labaw ta tanan. Naan ta Mga Binuatan 2:33-36, Efeso 1:20-21 daw Filipos 2:11 pwidi nyo mabasa parti ki Ginuo Jesus na iya na katengdanan labaw ta tanan. [b] **2:11** Paagi ta pagsambit Pablo ta tallo na lugar na langit, kalibutan daw lugar ta mga patay, beet ambalen din na tanan-tanan gid magluod na magtaod ki Jesu-Cristo daw mag-ako na gapati danen an na Jesu-Cristo, kanen an Ginuo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magsugid ki yaken parti ki kyo. 20 Kanen pailingen ko dyan tenged kanen
nang paryo ki yaken na terek ta tagipusuon iya na pag-isip ta inyo na
kayaran. 21 Duma an iran nang na kayaran paisip danen daw ula danen
gatuman ta pagbeet Jesu-Cristo. 22 Nlaman nyo na Timoteo i masaligan
na ittaw tak bakod gid tabang din ki yaken ta pagsugid ko ta miad na
balita paryo ta pagtabang ta isya na bata naan ta iya na amay. 23 Gani,
ta kaluoy ta Ginuo, daw mlaman ko en daw ino risulta ta ake na kaso,
pailingen ko dayon kanen an dyan ki kyo. 24 Gasalig a man ta Ginuo na ta
dili nang en lugay yaken i mismo magsud-o ki kyo.

25 Piro anduni, gaisip a na kinanglan unaen ko anay paulien dyan
Epafrodito i. Papadala nyo di kanen an kan-o aged magtabang ki yaken
ta ake na kinanglanen. Kanen bilang utod ko daw ake na duma ta ubra
na isya kay nang ta pagsugid ta miad na balita bisan pa na may mga
gakuntra. 26 Piro, paulien ko gid man en kanen i dyan tak nidlaw en
kanen ki kyo tanan daw kaulien gid en kanen i tenged nlaman din na
nabalitaan nyo man na gamasakit kanen i. 27 Matuod tise nang en kanen
napatay, piro naluoy Dyos an ki kanen. Dili nang naan ki kanen naluoy
Dyos an. Naluoy man Dyos an ki yaken aged dili madugangan ake na
kalised. 28 Gani, liag ko gid en na paulien kanen an aged malipay kaw na
makita nyo kanen isab daw dili aren magpalibeg. 29 Batunon nyo kanen
an na may kalipay tenged kanen ate na utod ta Ginuo. Mga ittaw na
paryo ki kanen dapat pasalamatan daw tagan ta pagtaod 30 tak nabetang
iya na kabui naan ta piligro na tise nang kanen an napatay tenged ta iya
na pagsirbi ki Cristo na kanen an gatabang ki yaken bilang sal-i ki kyo.

Bakod Na Pulos Ta Pagkala Ki Cristo

3 1 Anduni, mga utod ko, magkalipay kaw, kyo na mga sakep ta Ginuo.
Dili a mataka na isulat isab ki kyo paryo ya ta ambal ko ki kyo
kan-o aged dili kaw madala ta dili igo na tudlo.

2 Mag-andam kaw gid ta mga ittaw na iran na batasan paryo ta ayam
na ula tag-iya.[c] Danen an mga gabuat ta malain paagi ta pagtudlo ta
dili igo. Paryo nang danen an mga ganina ta lawa[d] tak gambal danen na
bisan kino na gatuo na dili-Judio kinanglan magpabuat ta tanda naan

---

[c] **3:2** Ambal an Pablo na *ayam na ula tag-iya* papakita na pakuntra din gid iran na buat. Ta timpo Pablo, daw ambalen ta mga Judio na isya na ittaw paryo ta ayam na ula tag-iya, yon insulto gid tak ta iran na isip mga ayam na ula tag-iya sikad lain batasan daw damak.
[d] **3:2** Ambal an Pablo na *ganina ta lawa* papakita na pakuntra din gid iran na pagpatuman naan ta duma na mga ittaw ta sugo an parti ta pagbuat ta tanda naan ta lawa ta mga mama na yon na tanda daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Iran na pagpatuman paryo danen an ganina nang ta lawa ta duma na mga ittaw tak pagbuat ta tanda naan ta lawa ula pulos na ubra para mga ittaw buaten ta Dyos na danen an matareng. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta lawa para may pamatuod na kanen an ittaw na iya ta Dyos. 3 Piro,
danen an na gambal ta iling tan dili matuod na mga ittaw ta Dyos. Kiten
matuod na mga ittaw ta Dyos. Kiten i mga gasirbi ki kanen paagi ta
tabang ta Dyos Ispiritu Santo. Kiten i may kalipay tak naan ki gasalig ta
ate na pagtuo ki Jesu-Cristo para buaten ta Dyos na kiten i matareng. Ula
ki en gasalig ta ate na pagsunod ta mga kaugalian na paambal ta mga
ittaw na dapat ta kon sunuron. 4 Alimbawa, daw may mga ittaw na iran
na alinan na lai daw iran na pagsunod ta mga kaugalian basian na danen
an buaten na matareng, inta pugya nang pa nabuat aren na matareng.
Daw duma na mga ittaw naan gasalig ta iling an tan na mga basian, mas
tama ake na mga basian kaysa ki danen. 5 Na wallo a nang pa adlaw alin
ta pagtao ko, pabuatan a ta tanda naan ta lawa na pamatuod na Judio
a na isya ta mga ittaw na iya ta Dyos.[e] Yaken i isya na linai Israel[f] daw
naan ta dusi din na mga bata na mama, ake na alinan Benjamin. Yaken
i matuod gid na Hebreo.[g] Parti ta ake na pagsunod kan-o ta Mga Sinulat
Moises, isya a ta mga Pariseo na iran na pagsunod ta mga sinulat ya
sikad gid istrikto. 6 Parti ta pagbuat ko daw ino na ta isip ko makapalipay
ta Dyos, sikad gid ake na pagpangabot na pakuntra ko mga gatuo an ki
Jesu-Cristo. Parti ta ake na pagsunod ta Mga Sinulat Moises tenged salig
ko kan-o na paagi ta pagsunod ko ta tanan gid na nasulat dya buaten a
na matareng, ula gid may masaway ki yaken. 7 Piro, mga iling an tan na
salig ko kan-o na may pulos para buaten a na matareng, anduni tenged
sakep aren ki Cristo pabilang ko gid na ula en pulos. 8 Dili nang mga
iling an tan pabilang ko an na ula en pulos, tanan-tanan en tak para ki
yaken isya nang may bakod na pulos na yon pagkala ko ki Jesu-Cristo
na ake na Ginuo. Tenged ki kanen, pasikway ko tanan daw pabilang ko
man na ula gid en pulos na paryo sagbet nang aged maangken ko isya
an na may bakod na pulos na yaken i iya Cristo. 9 Yon man sakep aren ki
Cristo daw pabuat a man ta Dyos na yaken i matareng tenged ta ake na
pagtuo ki Cristo, dili tenged ta ake na pagsunod ta Mga Sinulat Moises
tak pagtuo an ki Cristo iya ta Dyos na paagi na buaten din mga ittaw na
danen an matareng. 10 Liag ko na makala ko pa gid ta miad Jesu-Cristo
an paagi na iya na mga inagian ake man na maagian. Beet ambalen ko
na andem ko gid na pirmi naan ki yaken sarang an na paryo ta sarang na
paatag ta Dyos ki Cristo na pabannaw din Cristo an. Andem ko man na
ta ake na pagtuman ta Dyos, mabaton ko daw ino man na mga kabellay

---

[e] **3:5** Pasambit Pablo adlaw an ta pagbuat ta tanda naan ta iya na lawa para ipakita na mga ginikanan din gatuman gid ta mga sunuran ta mga Judio na naan ta Mga Sinulat Moises parti ta mga bata na mama. [f] **3:5** Anay pa sa bag-o ta timpo danen Jesus daw Pablo, mga linai an Israel paumaw na mga Hebreo, piro ta timpo Jesus daw Pablo paumaw man danen an na mga Judio. [g] **3:5** Pablo an matuod gid na Hebreo tak mga kaapuan na alinan din Hebreo daw gasunod kanen ta mga kaugalian ta mga Hebreo daw iya na linggwai Hebreo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maskin pa na mapatay a tak iling tan pabuat Cristo. Ta iya na pagtuman
ta Dyos, nabaton din daw ino man na mga kabellay maskin pa ta iya na
kamatayen. 11 Yon man na galaem a gid na isya a ta mga bannawen ta
Dyos naan ta adlaw na bannawen din mga napatay.
12 Dili beet ambalen ko na anduni natuman en andem ko na nakala ko
gid en Jesu-Cristo an daw dili ko man beet ambalen na yaken i paryo en
ki kanen na pirpikto. Piro, gaprusigir a pa gid na sunuron ko batasan din
tak iling tan tuyo din ta iya na pagbuat na yaken iya gid na ittaw. 13 Mga
utod ko, yaken i a, ula ko pabilang na paryo a gid en ki kanen. Piro, iling
ti ake na pabuat: Gatingwa a na sunuron ko iya na batasan daw ta ake
na pagtingwa paryo a ta isya na kalabet ta lumba lagan na ula gablikid
ta mga nalambayan din. Gatingwa gid kanen ta iya na pagdlagan na ula
duma na naan ta iya na isip daw dili, tumanan ta lumba aged maangken
din primyo ya ta lumba. 14 Yaken iling man tan tak gaprusigir a pa
gid asta na maangken ko dayad na bales na patagana ta Dyos para ki
kiten tanan na kabaton ta upurtunidad na paatag din na kiten i sakep
ki Jesu-Cristo na yon man tenaan na kiten magduma ki kanen naan ta
langit. 15 Gani, kiten tanan na may lig-en na pagtuo, dapat iling tan ate
na isip parti ta pagprusigir na sunuron ta batasan Cristo. Piro, daw may
anen ki kyo na dili kumpurmi ta laygay ko i, gasalig a na Dyos nang en
magpaintindi ki kyo. 16 Bisan iling tan, sigi nang, basta magpadayon ki
na magsunod ta kamatuuran na ate en na nlaman parti ta Dyos.
17 Mga utod ko, mag-isyaay kaw na sunuron nyo batasan ko bilang
mudilo nyo. Panilagan nyo man mga ittaw dyan na iran na batasan
paryo man ta ame na batasan. Sunuron nyo danen an bilang mudilo
man para ki kyo. 18 Mag-amblig kaw daw kino sunuron nyo. Gapaandam
aren ki kyo ta pila na bisis daw anduni gapaandam a man gyapon ki
kyo na gatulo gid ake na lua. Tama na mga ittaw na gambal na danen
an gasunod kon ki Cristo, piro iran na mga pabuat gapakita nang na
danen gapati na ula pulos kamatayen Cristo naan ta krus. 19 Sigurado
na maageman danen segeng gid na silot ta Dyos. Daw ino nang na
liag ta iran na kaugalingen papagustuan nang danen tak iran na mga
liag pabuat danen na iran na dyos. Pabugal man danen iran na mga
pabuat na makagayya. Paisip nang an danen parti ta kabui naan ta
kalibutan i. 20 Piro, kiten a, dili ki paryo ki danen. Pabilang ta na kiten
i mga banwaanen ta langit, dili ta kalibutan tak kiten i mga sakep
ta pagdumala ta Dyos. Naan alin ta langit ate na palangkagan na
manluluwas na malik di na yon Ginuo Jesu-Cristo. 21 Ta iya na pagbalik,
bag-uon din ate i na lawa. Ate i na lawa na malunot daw para nang ta
kalibutan buaten na paryo ta iya na lawa na ula en kamatayen daw para
ta langit. Kanen may gaem na gabeet ta tanan daw paagi ta yon man na
gaem bag-uon din ate i na lawa.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 1 Gani, mga utod ko, paryo ta ake i na palaygay ki kyo magpadayon
kaw ta inyo na pagtuo ta Ginuo. Palangga ko gid kyo yan daw
nidlaw a man ki kyo. Mga pinalangga ko, kyo yan ake na kalipay daw
bugal na paryo may pabaton a na kuruna na primyo tenged ki kyo.[h]

Mga Katapusan Na Laygay Pablo Naan Ta Yi Na Sulat

2 Anduni, kyo Eudia daw Sintique, gapangabay a gid na magmiaray
kaw tak mag-utod kaw ta Ginuo. 3 Kaon man na arey ko na masaligan na
duma ko ta ubra, gapangabay a ki kaon na tabangan no na magmiaray
darwa ya na bai tak danen mga duma ko man ta pagpangabellay ta
pagpalapta ta miad na balita duma ki Clemente daw duma pa na mga
ittaw na gatabang ta ubra ko. Danen an tanan mga ittaw na iran na
ngaran naan ta libro ta Dyos na listaan ta mga ittaw na kaangken ta
kabui na ula katapusan.
4 Magkalipay kaw, kyo na mga sakep ta Ginuo. Ambalen ko isab:
Magkalipay kaw. 5 Tingwaen nyo na paagi ta inyo na mga buat makita
ta tanan na dayad inyo an na ugali. Demdemen nyo na mabot en adlaw
na malik ate an na Ginuo. 6 Dili kaw sali palibeg parti ta bisan ino nang.
Mangamuyo kaw naan ta Dyos parti ta tanan na mga kinanglanen nyo
na ta inyo na pagpangamuyo magpangabay kaw na may pagpasalamat.
7 Ta inyo na pagpangamuyo, Dyos an mag-atag ki kyo ta katawwayan ta
nakem na dili malambot ta ate na isip. Katawwayan an iatag din paagi ki
Jesu-Cristo daw tenged ta katawwayan ya paryo may gasagang ta inyo
na tagipusuon daw isip aged dili kaw magpalibeg maskin ino pa inyo na
maagian.
8 Mga utod ko, yi pa liag ko na inyo na buaten: Pirmi nyo isipen daw
ino matuod, daw ino dapat tauron, daw ino matareng, daw ino na ula
sawayen, daw ino na makapalipay ta mga ittaw, daw ino man miad na
buaten. Pirmi nyo buaten mga iling an tan na miad daw dapat dayawen.
9 Sunuron nyo gid pirmi tanan na nlaman nyo paagi ta tudlo ko ki kyo.
Magpadayon kaw na sunuron nyo daw ino namatian nyo daw nakita nyo
ki yaken. Daw iling tan buaten nyo, Dyos an na gaatag ta katawwayan
mag-ubay ki kyo.

Pagpasalamat Pablo Ta Tabang Ta Mga Taga-Filipos

10 Nalipay a gid ta ake na pagpasalamat naan ta Dyos tak anduni
pakita nyo isab na gademdem kaw ki yaken. Nlaman ko na pirmi

---

[h] **4:1** Kuruna na pasambit naan ta birsikulo uno buat alin ta daon daw bulak daw pabetang naan ta ulo ta mga manug-ampang na gadaag bilang iran na primyo. Beet ambalen Pablo na mga gatuo an naan ta Filipos paryo papabugal din na primyo alin ta iya na pagpangabellay ta iya na pagsirbi ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a nyo pademdem, piro ula kaw pirmi upurtunidad na ipakita ki
yaken na gademdem kaw. 11 Dili beet ambalen ko na nakulangan a ta
mga kinanglanen ko tak nalam a makuntinto ta bisan ino nang ake
na kaimtangan. 12 Naagian ko kuli na pangabui na kulang ta mga
kinanglanen daw naagian ko man dayad na pangabui na subla ta
mga kinanglanen. Nalam a makuntinto bisan ino na kaimtangan ko,
mabusog a man o maleteman, miad gid na pangabui o ula gid ta ula.
13 Masarangan ko gid na tubangen bisan ino na kaimtangan ko paagi
ki Cristo na gatabang ki yaken para masarangan ko. 14 Bisan kuntinto
a maskin ino kaimtangan ko, miad gid na patabangan a nyo ta mga
kabellay na naagian ko.
15 Kyo na mga taga-Filipos, nlaman nyo na ta pag-alin ko kan-o ta
prubinsya Macedonia, ula duma na grupo ta mga gatuo na gatabang ki
yaken ta ake na kinanglan daw dili, kyo nang. Patabangan a nyo maski
bag-o nyo nang namatian miad na balita parti ki Jesu-Cristo. 16 Maski
na naan a pa ta syudad Tesalonica, pila bisis gapadala kaw ta inyo na
tabang ki yaken. 17 Dili beet ambalen ko na gapaabot a ta tabang nyo
isab. Gapaabot a na mabaton nyo mga kaayaran na alin ta Dyos tak
patabangan a nyo. 18 Anduni tanan ko na mga kinanglan naan en ki
yaken. Subla pa gani. Ula gid kulang tak nabaton ko en inyo na tabang
na padala nyo paagi ki Epafrodito. Inyo na tabang igo ta liag ta Dyos daw
makapalipay ki kanen paryo na naammutan kanen an ta isya na alad na
pasunog. 19 Sigurado a na tanan nyo na mga kinanglanen iatag din man
ki kyo paagi ki Jesu-Cristo tak makagagaem daw tag-iya ta tanan na mga
betang kanen an na pasaligan ko na Dyos. 20 Dayawen ta gid Dyos an na
ate man na Amay. Ula katapusan pagdayaw an ki kanen. Amen!

Katapusan Na Mga Pagpangamusta

21 Ipakamusta a nyo ta tanan na mga ittaw dyan na iya ta Dyos na yon
man mga sakep ki Jesu-Cristo. Mga duma ko di na ate na mga utod ki
Cristo gapangamusta man ki kyo. 22 Tanan di na mga ittaw na iya ta Dyos
gapangamusta ki kyo, labi en gid mga ittaw na gaubra para ta pangulo
ta Roma. 23 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran na alin ki Ginuo
Jesu-Cristo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat Pablo Para Ta
Mga Taga-Colosas

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Colosas

Yi na libro pasulat Pablo para ta mga ittaw naan ta syudad Colosas na mga gatuo ki Cristo. Ta timpo Pablo, Colosas an sakep ta prubinsya Asia na isya ta mga prubinsya na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Na giling Pablo naan ta lain-lain na mga lugar na gasugid kanen an ta miad na balita, ula kanen giling ta Colosas. Piro, pademdem din man gyapon mga gatuo na naan ta Colosas. Papangamuyuan din danen an daw papailingan din man ta duma na mga gatuo para tabangan na maglig-en iran na pagtuo.

Tuyo Pablo ta pagsulat para isaysay din naan ta mga gatuo naan ta Colosas parti ki Cristo aged dili danen an maluko ta maskin kino na gatudlo ta dili igo, bisan pa na mga rason an dayad matian. Katamaan ta mga gatuo naan ta Colosas mga dili-Judio daw yon man tenaan na dali nang mapapati danen an na malik naan ta pagsunod ta dati danen na kaugalian daw papatian parti ta mga ispiritu na naan ta kalibutan i. Tenged ta patudlo na dili igo parti ta pagtuman naan ta Dyos para malipay kanen an ki danen, salig danen na kinanglan na ipakita na dyusnon danen an paagi ta iran na pagpaebes pirmi ta iran na kaugalingen. Salig danen na kinanglan man na magsimba danen an naan ta mga angil. Naan ta yi na sulat, papademdem Pablo ki danen kamatuuran an parti ki Cristo na Cristo an manugdumala na labaw gid ta tanan daw kanen nang dapat simbaen daw tumanen.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Colosas

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-2)
2. Pagpasalamat daw pangamuyo Pablo (1:3-14)
3. Katengdanan Cristo (1:15-23)
4. Ambal Pablo parti ta iya na pagsirbi para ta mga gatuo (1:24 - 2:5)
5. Pagpaandam Pablo parti ta pagsunod ta dili igo na mga kaugalian daw patian (2:6-23)
6. Ambal Pablo parti ta batasan na igo ta mga ittaw na gatuo ki Cristo (3:1-17)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7. Ambal Pablo parti ta batasan na igo ta magpamilya na mga gatuo (3:18 - 4:1)
8. Duma pa na mga laygay Pablo (4:2-6)
9. Katapusan ta yi na sulat (4:7-18)

Pagpangamusta Pablo

1 1 Yaken i Pablo na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo tenged ta pagbeet ta Dyos. Ake na duma Timoteo na ate na utod ki Cristo.
2 Kami i gapangamusta ki kyo na naan ta Colosas na mga ittaw na iya ta Dyos na yon man mga masaligan na utod nay ki Cristo.

Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin ta Dyos na ate na Amay.

Pagpasalamat Daw Pangamuyo Pablo

3 Ta ame na pagpangamuyo para ki kyo, pirmi kay gapasalamat naan ta Dyos na Amay ta ate na Ginuo Jesu-Cristo. 4 Gapasalamat kay ki kanen tenged nabalitaan nay na gatuo kaw ki Jesu-Cristo daw gagugma kaw gid ta tanan na mga ittaw na iya ta Dyos. 5 Iling tan inyo an na pagtuo daw paggugma tak gasalig kaw gid na mabaton nyo alin ta Dyos mga kaayaran na patagana din naan ta langit. Nlaman nyo en parti ta mga kaayaran tenged namatian nyo kamatuuran na tudlo na yon man miad na balita parti ki Cristo 6 na pasugid Epafras ki kyo. Umpisa kan-o na gapati kaw ta miad na balita daw naintindian nyo man ta usto na Dyos an sikad miad, tama ki kyo gatuo ki Cristo daw pabag-o kaw ta Dyos na inyo na mga buat igo ta iya na liag. Iling man tan natabo naan ta bilog na kalibutan tak tama na mga ittaw gatuo man ki Cristo daw pabag-o danen an ta Dyos tenged pasugiran danen an ta miad na balita daw gapati man danen an. 7 Epafras an na gasugid ki kyo ta miad na balita pinalangga nay na duma ta ubra daw masaligan na manugsirbi ki Cristo. Kanen papailing nay ki kyo kan-o aged magtudlo sal-i ki kami tak dili kay kailing dyan. 8 Pasugiran kay din na gagugmaay kaw ta kada isya paagi ta tabang ta Dyos Ispiritu Santo na naan ki kyo.

9 Umpisa na pasugiran kay parti ki kyo, pirmi kay gapangamuyo na gapangabay na tabangan kaw ta Dyos. Kabay pa na paagi ta mga papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo ki kyo, mlaman nyo pa gid ta usto daw ino liag ta Dyos na buaten nyo. 10 Daw mlaman nyo gid en pagbeet din, mangabui kaw na magsunod ta batasan na igo ta mga gatuo ta Ginuo daw pirmi Ginuo an malipay ta inyo na buaten. Iling ti mga makapalipay ki kanen: Tama pa gid mga mabuat nyo na miad daw makala nyo pa gid Dyos an 11 daw pagtuo nyo an palig-enen pa gid ta Dyos paagi ta bakod din na gaem aged masarangan nyo na may kalipay bisan ino na mga

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kabellay na maagian nyo daw langkaw man inyo an na pasinsya naan
ta mga ittaw na gabuat ta malain ki kyo. 12 Magpasalamat kaw man
pirmi naan ta Dyos Amay tenged pabuat ki din na iya gid na mga ittaw
aged isya ki man ta mga magbaton ta mga patagana din para ta iya na
mga ittaw na yon man mga pabilang na “naan ta pawa”. 13 Dati kiten i
pabilang na “naan ta delem” tak kiten i sakep ta pagbeet Satanas. Piro,
paluwas ki ta Dyos alin ta pagbeet Satanas daw papasakep ki din naan ta
pagdumala Cristo na pinalangga din na Bata. 14 Paagi ki Cristo natubos ki
alin ta silot ta ate na mga sala na yon man napatawad ki en ta Dyos.

Katengdanan Cristo

15 Dili ta makita Dyos an, piro paagi ki Cristo nlaman ta daw ino naan
ta Dyos tak naan ki Cristo nakita ta daw kino Dyos an. Katengdanan
Cristo datas gid kaysa ta katengdanan ta tanan na mga nabuat paryo ta
panganay na bata na iya na katengdanan datas kaysa ta tanan din na
mga utod. 16 Paagi ki Cristo pabuat ta Dyos tanan na naan ta kalangitan
daw kalibutan i, mga makita daw mga dili makita asta ta mga ispiritu na
gaari, gadumala, gapanguna daw may uturidad. Tanan gid nabuat paagi
ki Cristo daw tanan pabuat aged Cristo an tagan ta pagdayaw. 17 Bag-o
nabuat tanan, anen en Cristo an daw paagi ki kanen tanan gapadayon
daw natuman man mga tuyo ta Dyos ta pagbuat din ta tanan. 18 Cristo an
pangulo ta tanan na mga gatuo na yon man kanen gadumala ta paumaw
na iya na lawa. Kanen alinan ta bag-o ta na kabui tenged kanen una na
nabannaw na dili en mapatay isab aged kanen an may katengdanan na
labaw ta tanan. 19 Igo gid ta liag ta Dyos na daw ino naan ta Dyos naan
man ki Cristo. 20 Igo man ta liag ta Dyos na tenged ki Cristo, tanan an
na naan ta kalibutan i daw kalangitan papasakep ta Dyos naan ta iya
na kaugalingen aged ula en magkuntra ki kanen. Iling tan pabuat din
para ta tanan paagi ta kamatayen Cristo naan ta krus na natulo iya na
lengngessa.
21 Dati, kyo yan madyo ta Dyos daw gakuntra ki kanen tenged ta
malain nyo na isip daw mga buat. 22 Piro, bisan iling kaw tan kan-o,
anduni papatawad kaw ta Dyos daw pabaton kaw din tak giling Cristo an
naan ta kalibutan i na natao daw napatay para ki kiten aged iparani ki
din naan ta Dyos na kiten i matareng, ula sala daw ula may masaway ki
kiten. 23 Piro, kinanglan na padayon kaw na galig-en ta inyo na pagtuo
ki Cristo na yon man dili kaw magdua-dua daw dili man mag-isab inyo
na pagtuo daw padayon kaw na magsalig ta mga pangako ta Dyos na
namatian nyo na pasugiran kaw ta miad na balita. Pasugid an ki kyo
na miad na balita paryo man ta pasugid naan ta bilog na kalibutan daw
yaken i isya man ta mga pabuat ta Dyos na iya na mga manugsirbi na
magsugid ta miad na balita.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ambal Pablo Parti Ta Iya Na Pagsirbi Para Ta Mga Gatuo

24 Bisan anduni naagian ko mga kabellay ta ake na pagsirbi ki Cristo,
nalipay a man gyapon tak tuyo ko ta ake na pagsirbi na kyo yan na mga
dili-Judio may upurtunidad na mamatian nyo miad na balita. Na naan
kan-o Cristo ta kalibutan i, naagian din mga kabellay daw dapat maagian
ko man mga kabellay tenged ta iya na plano para ta kayaran ta tanan
na mga gatuo na yon man kiten na paumaw na iya na lawa. 25 Paatag ta
Dyos ki yaken katengdanan na isya a na manugsirbi ta mga gatuo paagi
ta pagsaysay ko ta usto ki kyo ta tanan na naan ta miad na balita na alin
ki kanen. 26 Paagi ta miad na balita papakita din iya an na plano na ula
din anay papasugid naan ta maskin kino alin ta pagbuat ta kalibutan
i, piro anduni papasugid din en naan ki kiten na iya na mga ittaw.
27 Anduni papasugid din tak liag din na mlaman ta iya an na sikad dayad
na plano para ta kayaran ta tanan na mga ittaw. Yi plano din: Cristo
naan ki kiten daw yon man tenaan na gasalig ki na mabot adlaw na kiten
i magduma ta Dyos daw makala ta pa gid kanen an.
28 Cristo an ame na pawali naan ta tanan. Gatudlo kay daw gapaandam
ki danen sunod ta tanan na mga papaintindi ta Dyos ki kami aged
naan ta adlaw na mga pawalian nay an magtubang naan ta Dyos
iran na batasan igo gid ta liag ta Dyos para ta mga ittaw na sakep ki
Cristo. 29 Yon na gapangabellay a gid ta pagwali naan ta tanan paagi ta
pagtabang Cristo ki yaken para masarangan ko ubra na pasalig din ki
yaken.

2 1 Liag ko na mlaman nyo daw ino ake na pagpangabellay para ki kyo
daw ta mga gatuo naan ta Laodicea daw mga gatuo man na ula pa
kakala ki yaken ta sura. 2 Gapangabellay a gid aged maglig-en pa gid inyo
na nakem daw mag-isyaay kaw na may paggugma ta kada isya. Liag ko na
maintindian nyo gid ta usto plano ta Dyos na anay pa sa ula din papasugid
piro anduni papasugid din en. Beet ambalen na liag ko na makala nyo
pa gid ta usto Cristo an 3 tenged maintindian ta gid ta usto plano ta Dyos
paagi ki Cristo tak daw ino alam daw pag-intindi ta Dyos yon man alam
daw pag-intindi Cristo. 4 Naan ta yi na sulat pasaysay ko ki kyo parti ki
Cristo aged dili kaw maluko ta maskin kino na iya na tudlo dili igo, bisan
pa na dayad matian iya na mga rason. 5 Liag ko na dili kaw madala ta dili
igo na tudlo tak ake na nakem naan ki kyo bisan ula a dyan daw nalipay a
tenged gaisyaay kaw gid daw lig-en man en inyo na pagtuo ki Cristo.

Pagpaandam Pablo Parti Ta Pagsunod Ta Dili Igo Na Mga Kaugalian Daw Patian

6 Tenged gapati kaw na Jesu-Cristo an inyo na Ginuo, dapat mangabui
kaw na inyo na batasan sunod ta iya na liag. 7 Dapat padayon na galig-en

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inyo na pagtuo ki kanen daw gadugang inyo na pagsalig na paryo kaw ta
kaoy na may dalem na gamot daw ta balay na may dayad na pundasyon.
Dapat padayon kaw man na gapati na matuod patudlo ya ki kyo kan-o
parti ki kanen daw pirmi kaw gid magpasalamat ta Dyos.
8 Ambligan nyo na ula bisan isya ki kyo na magpaluko ta mga ittaw na
gatudlo ta mga patian na dayad nang matian, piro dili matuod daw dili
man makatabang ki kyo. Iran an na mga patudlo alin ta mga kaugalian
na buat nang ta mga ittaw daw mga pagpati parti ta mga ispiritu naan
ta kalibutan i. Iran na patudlo dili alin ki Cristo. 9 Yi matuod na tudlo
na dapat nyo patian: Daw ino naan ta Dyos naan man ki Cristo bisan pa
na Cristo an giling ta kalibutan i na natao kanen an na isya na ittaw.
10 Tenged kiten i sakep en ki Cristo, ula ki duma na kinanglan bilang mga
gatuo daw dili, Cristo nang. Kanen an pangulo ta tanan na mga ispiritu
na gapanguna daw may uturidad.
11 Tenged sakep kaw ki Cristo, pabuat kaw ta Dyos na iya gid na mga
ittaw. Dili kaw paryo ta mga Judio na danen an nabuatan ta tanda naan ta
iran na lawa. Buat nang ta ittaw iran an na tanda na pamatuod na danen an
mga ittaw na iya ta Dyos.[a] Piro, paagi ki Cristo, kyo yan a pabuat ta Dyos na
iya gid na mga ittaw daw pabag-o kaw din man aged dilian nyo inyo na mga
buat na alin ta inyo na kaugalingen na liag na kuntra ta liag ta Dyos. 12 Iling
man tan, na pabautismuan kaw kan-o, paryo kaw napatay, nalebbeng daw
pabannaw duma ki Cristo tenged patagan kaw ta Dyos ta bag-o na kabui
paagi ki Cristo. May bag-o kaw na kabui tenged gapati kaw na may sarang
Dyos an ta pag-atag ta bag-o na kabui tak pabannaw din Cristo an.
13 Na naan kaw ta dati nyo na kabui, ula gid ta inyo na isip Dyos an
tenged pirmi nyo nang ula pasunod kanen an daw ula nyo man padilian
mga buat na alin ta inyo na kaugalingen na liag na kuntra ta liag ta
Dyos. Piro anduni, may bag-o kaw na kabui alin ki kanen tak kiten i na
mga gatuo paryo pabannaw din duma ki Cristo na yon man napatawad
din tanan ta na mga sala. 14 Na napatawad din ate na mga sala, paryo
na papala din lista ta mga akusar na tenaan na kiten dapat silutan.
Paryo man na lista an pakamang din daw palansang naan ta krus tak
papatawad ki din tenged Cristo an pasilutan na napatay kanen naan ta
krus para ki kiten. 15 Paagi ta kamatayen Cristo, papirdi ta Dyos tanan na
mga malain na ispiritu na gapanguna daw may uturidad. Napamatuuran
din naan ta tanan na mga ittaw na mga malain an na ispiritu napirdi din
gid tak pabuat din mga ispiritu an na paryo ta mga nabiag na paparid ta
gadaag na ari naan ta tubangan ta tama na mga ittaw.

---

[a] **2:11** Tanda na pasambit naan ta birsikulo unsi, daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Gani, dili nyo patian mga ittaw an na gambal na dili igo inyo na mga
pabuat tenged ula kaw gasunod ta iran na patudlo parti daw ino dapat
daw dili dapat kan-enen daw inemen daw tenged man na ula kaw galabet
ta pagsilibrar ta mga pista ta mga Judio, ta primiro na ayag ta bulan o
Adlaw Ta Pagpuay. 17 Dili kaw mapati ki danen tak mga kaugalian an na
paatag ta Dyos naan ta mga Judio anay pa sa paanggid nang ta isya na
mabot daw tenged Cristo gabot en, natuman en tanan na beet ambalen ta
mga kaugalian. 18 Dili nyo patian mga ittaw na gausgar ki kyo na dili igo
inyo na pagsimba. Patudlo danen na dapat kon ipakita nyo na dyusnon
kaw gid paagi ta pagpaebes nyo pirmi ta inyo na kaugalingen daw dapat
kaw kon magsimba ta mga angil paryo ta iran na pabuat. Ambal man
danen na basian ta iran na patudlo mga papakita kon ta Dyos ki danen.
Gabugalen danen an tenged salig danen na igo gid iran na patudlo, piro
ula pulos iran na patudlo tak alin nang ta iran na kaugalingen na isip.
19 Dili igo iran na mga patudlo tak ula en danen gasunod ki Cristo na
pangulo ta tanan na mga gatuo. Tenged ta pagdumala Cristo ki kiten,
paryo ki ta isya na lawa na biskeg daw dayad paggiyo an tenged mga
parti an naplastar ta usto daw dayad pag-angetay ta mga leke-lekean daw
mga kaugatan. Iling man tan, daw kiten magsunod ki Cristo na ate na
pangulo, magdugang ate na pag-isyaay bilang mga gatuo daw mas igo pa
gid ate na pagtuman ta mga papabuat ta Dyos ki kiten.
20 Tenged na sakep kaw ki Cristo, paryo kaw napatay na duma ki
kanen tak dili kaw en naan ta dati nyo na kabui na gasunod kaw ta mga
kaugalian parti ta mga ispiritu naan ta kalibutan. Man-o tak anduni
paryo kaw isab ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos? Man-o tak anduni
pabaton nyo mga patudlo 21 parti ta mga betang na kuntra gamiten daw
mga pagkaan na kuntra kan-enen? 22 Dili kaw magsunod ta iran na
patudlo tak parti nang ta mga betang na dili maglugay daw iran an na
mga kaugalian daw patudlo buat-buat nang danen. 23 Salig ta mga ittaw
na dayad daw munod danen ta mga kaugalian na iling tan tak mga ittaw
na gasunod kinanglan na magpangabellay gid na ipakita na dyusnon
danen an daw magpaebes ta iran na kaugalingen daw magpinitinsya.
Piro ta matuod, daw magsunod mga ittaw ta mga kaugalian an, dili man
gyapon makatabang ki danen tak gapagusto man gyapon danen daw ino
iran na kaugalingen na liag.

Ambal Pablo Parti Ta Batasan Na Igo Ta Mga Ittaw Na Gatuo Ki Cristo

3 1 Tenged na paryo kaw pabannaw duma ki Cristo na yon man may
bag-o kaw na kabui, labien nyo inyo na pagsunod ta kabebet-en
Cristo na anduni naan kanen ta langit gamungko naan tengnged ta
Dyos naan dapit ta tuo. 2 Dapat gid na isipen nyo inyo an na pagsunod
ki Cristo, dili parti ta kabui naan ta kalibutan i 3 tak paryo kaw napatay

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duma ki kanen na yon man dili kaw en naan ta dati nyo na kabui na
palabi nyo inyo an na kabui naan ta kalibutan. Anduni, naan kaw ta
bag-o na kabui na paryo duma kaw ki Cristo ta iya na kabui naan ta
langit duma ta Dyos. Dili pa maintindian ta mga ittaw bag-o nyo an na
kabui. 4 Piro, naan ta adlaw na Cristo an mabot na magpakita daw ta
iya na pagpakita naan ki kanen sikad silaw na pawa ta Dyos, kyo yan
duma ki kanen daw maintindian en ta mga ittaw na kanen an alinan ta
bag-o nyo na kabui na paryo ta iya na kabui na para ta langit daw ula en
kamatayen.
5 Tenged kyo yan mga ittaw na may bag-o na kabui, dapat dilian nyo
mga pabuat nyo kan-o na gasunod kaw pa ta inyo na kaugalingen na
liag. Dilian nyo mga buat na iling ti: pagbuat na malaw-ay ta panan-aw
ta Dyos, pagbuat ta malain, pagbuat ta makagayya, gapagusto nang ta
pagbuat ta maskin ino na liag nyo daw pagpangabot pa gid ta tama na
mga betang. Bisan kino na magpangabot pa gid ta tama na mga betang,
makasala kanen an paryo ta mga ittaw na gasirbi ta mga dyos-dyusan
tak palabi din mga betang kaysa ta Dyos. 6 Dapat na dili kaw magbuat
ta malain tak mabot adlaw na silutan gid ta Dyos mga ittaw na gabuat
ta iling tan. 7 Na naan kaw pa ta dati nyo na kabui na ula kaw pa gatuo,
gabuat kaw man ta malain na iling tan. 8 Dapat dili kaw paryo ta mga
ittaw na iling ti: mga mainiten ulo, mga dali maggilek, mga pirmi gabuat
ta malain naan ta duma, mga gapakalain ta duma daw mga gambal ta
law-ay. 9 Dili kaw man sali ta bula naan ta paryo nyo na ittaw tak ula nyo
en pasunod dati nyo na batasan na ula kaw pa gatuo. Anduni, paryo na
gasili kaw en ta bayo na palubbas nyo daan na bayo 10 daw may pasuot
kaw na bag-o tak pasunod nyo bag-o na batasan na alin ta Dyos. Padayon
din na bag-uon kyo yan aged magparyo kaw ki kanen na alinan ta bag-o
nyo na batasan daw makala nyo pa gid kanen an ta usto. 11 Tenged iling
tan pabuat din na pabag-o din mga gatuo an, dili impurtanti daw ino ki
ta dati bag-o ki gatuo: Judio o dili-Judio, mga nabuatan ta tanda naan
ta lawa o ula nabuatan,[b] mga ula iniskwilaan, mga mapintas na ittaw
na gistar naan ta bukid daw madyo ta syudad, mga ulipen o dili ulipen.
Impurtanti gid ta tanan Cristo an tak kanen an naan ki kiten na mga
gatuo.
12 Gani, tenged na kiten papili ta Dyos na iya gid na mga ittaw na
papalangga din, dapat terek ta ate na nakem na magtabang ta mga
gakinanglan ta kaluoy daw dapat miad ki, mapainebesen, miad ate na
kabebet-en, mapasinsyaen 13 daw may pasunaid ta kada isya. Daw isya na
utod nyo ki Cristo makasala ki kyo, patawaren nyo. Magpatawaray kaw

---

[b] **3:11** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Colosas 2:11.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta kada isya paryo ta pagpatawad ta Ginuo ki kyo. 14 Piro, impurtanti
ta tanan na dapat nyo buaten, maggugmaay kaw tak mga ittaw na
gagugmaay dayad iran na pagdumaay.
15 Tenged Cristo alinan ta inyo na malineng na pagdumaay, magpasakep
kaw pirmi ta iya na pagpanguna para padayon na dayad inyo na pagdumaay
tak naan daan ta plano ta Dyos na kiten tanan na pakabig na mga parti ta
lawa Cristo may malineng na pagdumaay. Dapat man na magpasalamat
kaw pirmi naan ta Dyos. 16 Itanem nyo gid naan ta inyo na tagipusuon mga
patudlo Cristo. Magtudlo kaw ta kada isya daw maglaygay na naan ta lugar.
Naan ta inyo na pagtipon magkanta kaw man na gamiten nyo mga salmo,
mga kanta na pangsimba daw duma pa na mga kanta ta mga gapasakep naan
ta Dyos Ispiritu Santo. Magkanta kaw na may pagpasalamat naan ta Dyos na
terek gid ta inyo na tagipusuon. 17 Bisan ino ambalen nyo daw buaten, dapat
igo ta mga ittaw na gasunod ki Ginuo Jesus. Pirmi kaw man magpasalamat ta
Dyos Amay tenged ta mga pabuat Jesus para ki kyo.

Ambal Pablo Parti Ta Batasan Na Igo Ta Magpamilya Na Mga Gatuo

18 Kyo na mga bai na may sawa, magpasakep kaw naan ta inyo na sawa
tak iling tan na buat igo ta mga ittaw na sakep ta Ginuo.
19 Kyo na mga mama na may sawa, gugmaen nyo gid inyo an na sawa
daw trataren nyo gid ta miad.
20 Kyo na mga bata, tumanen nyo ginikanan nyo an bisan ino iran na
laygay tak iling an tan makapalipay ta Dyos.
21 Kyo na mga amay, ambligan nyo inyo na pagtratar naan ta inyo na
mga bata na dili subla pagsakit nyo ta iran na beet tak basi marwad iran
na andem na magbuat ta mga miad.
22 Kyo na mga suguon, tumanen nyo amo nyo an bisan ino iya na sugo. Inyo
na pagtuman dapat dili pakita-kita nang na para dayawen kaw ta inyo na amo.
Dapat na magtuman kaw na terek ta inyo na tagipusuon na may pagtaod naan
ta Ginuo. 23 Bisan ino na ipabuat ki kyo, dapat buaten nyo na terek gid ta inyo
na nakem na paryo inyo na pagsirbi naan ta Ginuo, dili nang naan ta ittaw
24 tak nlaman nyo na Ginuo an mag-atag ki kyo ta dayad na bales na patagana
din para ta iya na mga ittaw. Demdemen nyo man na Cristo an, kanen matuod
na Amo na pasirbian nyo. 25 Piro, daw magbuat kaw ta malain, sigurado gid na
maageman nyo silot bisan ino pa inyo na katengdanan.

4 1 Kyo na mga amo, dapat na usto inyo na pagtratar naan ta inyo na
mga suguon tak nlaman nyo na may Amo kaw na naan ta langit na
yon man Ginuo.

Duma Pa Na Mga Laygay Pablo

2 Dapat magpadayon kaw gid ta pagpangamuyo. Ta inyo na
pagpangamuyo, dapat dili kaw mataka daw dapat pirmi kaw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magpasalamat naan ta Dyos. 3 Pangamuyuan kay nyo na tagan kay pa
ta Dyos ta mga upurtunidad na magsugid kay ta miad na balita aged
magsaysay kay ta plano ta Dyos parti ki Cristo na anay pa sa ula din anay
papasugid naan ta mga ittaw. Tenged ta ake na pagsugid, anduni papriso
a. 4 Pangamuyuan a nyo man na mapaintindi ko gid naan ta mga ittaw
ake na pasugid parti ki Cristo tak iling tan liag ta Dyos na buaten ko.
5 Ambligan nyo na dayad pagtratar nyo ta mga ittaw na ula gatuo.
Dapat ta tanan na uras anda kaw na magsugid parti ta inyo na pagtuo.
6 Dapat man na dayad inyo na pag-isturya naan ta duma aged intrisado
danen na mamati. Daw iling tan buaten nyo, dayad pagsabat nyo an ta
bisan kino na mag-insa ki kyo parti ta inyo na pagtuo.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

7 Tiquico an, kanen bala magbalita ki kyo ta tanan parti ki yaken.
Kanen an ate na palangga na utod ki Cristo daw gaunong gid na
manugsirbi ta Ginuo daw duma ko kanen an ta ubra ta ake na pagsirbi
ta Ginuo. 8 Gapangabay a ki kanen na miling dyan ki kyo tak liag ko gid
na mlaman nyo ame i na kaimtangan daw para man biskegen din inyo
na nakem. 9 Onesimo an na palangga ta daw masaligan na utod ki Cristo
daw inyo man na kasimanwa, pakuyog ko kanen ki Tiquico na miling
dyan ki kyo. Darwa danen magsugid ta tanan na natabo di.
10 Aristarco an na duma ko di na papriso man daw Marcos na katagsa
Bernabe, gapangamusta danen ki kyo. Marcos i, kanen Marcos na
pasambit ko kan-o na daw miling kanen dyan, batunon nyo. 11 Ta tanan
na mga duma ko ta ake na ubra ta pagwali parti ta pagdumala ta Dyos,
danen nang Aristarco, Marcos daw Josue mga Judio. Nalipay a ta iran na
pagtabang ki yaken.
12 Epafras an na manugsirbi ki Jesu-Cristo gapangamusta man ki kyo
na mga kasimanwa din. Pirmi kanen gapangamuyo na terek gid ta iya na
tagipusuon para maglig-en pa gid inyo na pagtuo aged mlaman nyo ta
usto daw ino liag ta Dyos na buaten nyo. 13 Tenged na kanen duma ko di,
nlaman ko na pirmi kanen an gademdem ki kyo daw gapangabellay man
para ki kyo tanan asta ta mga gatuo man naan ta Laodicea daw Hierapolis.
14 Lucas na ame na palangga na duktor daw Demas, gapangamusta
danen ki kyo.
15 Ipakamusta a nyo ta ate na mga utod ki Cristo naan ta Laodicea daw
ipakamusta a nyo man ki Nimfa daw mga gatuo na gatipon-tipon naan ta
iya na balay.
16 Daw matapos nyo en basa yi na sulat, ipabasa nyo man naan ta mga
gatipon-tipon na gatuo naan ta Laodicea. May isya a pa man na sulat
na napadala ko en naan ta Laodicea na ipadala danen ki kyo na dapat
mabasa nyo man.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Ambalen nyo ki Arquipo na tumanen din gid papabuat ta Ginuo ki
kanen.
18 Naan ta katapusan i ta yi na sulat yaken en mismo na Pablo magsulat
ta ake i na pagpangamusta.[c] Kamusta kaw! Dili a nyo lipatan na
pangamuyuan tenged yaken i papriso.
Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran na alin ta Dyos.

---

[c] **4:18** Na gasulat Pablo naan ta mga gatuo, iling ti iya na pabuat: Gapasulat kanen ta ittaw na gatabang ki kanen. Piro, naan ta katapusan ta mga sulat, kanen mismo gasulat aged mlaman ta mga ittaw na magbasa na sulat ya alin gid ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Una Na Sulat Pablo Para Ta
Mga Taga-Tesalonica

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Una Na Tesalonica

Yi na libro pasulat Pablo para ta mga ittaw naan ta syudad Tesalonica na mga gatuo ki Cristo. Ta timpo Pablo, Tesalonica an kapital ta prubinsya Macedonia na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Na giling Pablo naan ta lain-lain na mga lugar na gasugid kanen an ta miad na balita parti ki Cristo, giling kanen ta Tesalonica. Tenged tama na mga taga-Tesalonica gatuo ki Cristo, gaumpisa na may anen na mga gatipon-tipon na gatuo. Naan ta *Mga Binuatan 17:1-9* pwidi nyo mabasa parti ta pag-umpisa Pablo ta iya na ubra naan ta Tesalonica. Na giling Pablo naan ta Tesalonica, bag-o nang kanen galin ta syudad Filipos tenged may mga ittaw dya na gakuntra ta iya na pagsugid ta miad na balita.

Tuyo Pablo ta pagsulat naan ta mga taga-Tesalonica na mga gatuo para danen an magpabiskeg ta iran na nakem daw magpalig-en man ta iran na pagtuo. Naan ta yi na libro gapasalamat Pablo naan ta Dyos tak nabalitaan din parti ta iran na pagtuo daw paggugma naan ta Dyos daw naan man ta mga paryo danen na ittaw. Naan man ta yi na libro papademdem din ki danen daw ino batasan din na kanen an naan pa ta Tesalonica na duma ki danen. Pasabat man Pablo mga insa na alin ta mga gatuo parti ta pag-abot Cristo alin ta langit. Gusto danen mlaman na daw naan ta pag-abot Cristo, mga gatuo an na napatay en mabannaw aged mabui asta ta ula katapusan. Gusto man danen mlaman daw kan-o gid mabot Cristo an. Sabat Pablo ki danen na dapat pirmi danen anda ta pag-abot ta Ginuo maskin dili mlaman daw kan-o kanen mabot. Dapat man na ambligan danen iran na batasan para ula may masaway ki danen naan ta adlaw ta iya na pag-abot.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Una Na Tesalonica

1. Pagpangamusta alin ki Pablo daw iya na mga duma (1:1)
2. Pagpasalamat danen Pablo naan ta Dyos (1:2-10)
3. Batasan daw buat danen Pablo na danen duma ta mga taga-Tesalonica (2:1-16)
4. Liag danen Pablo na miling isab naan ta Tesalonica (2:17 - 3:5)
5. Kalipay danen Pablo tenged ta balita Timoteo parti ta mga gatuo naan ta Tesalonica (3:6-13)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6. Ambal Pablo parti ta batasan na makapalipay ta Dyos (4:1-12)
7. Tudlo Pablo parti ta mga matabo ta pag-abot Ginuo Jesus (4:13 - 5:11)
8. Katapusan ta yi na sulat (5:12-28)

Pagpangamusta Alin Ki Pablo Daw Iya Na Mga Duma

1 1 Yaken i Pablo daw ake na mga duma Silas daw Timoteo
gapangamusta ki kyo naan ta syudad Tesalonica na mga gatipon-
tipon na gatuo na yon man mga ittaw na iya ta Dyos Amay daw Ginuo
Jesu-Cristo.
Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin ta
Dyos.

Pagpasalamat Danen Pablo Naan Ta Dyos

2 Pirmi kay gapasalamat ta Dyos tenged ki kyo tanan daw pirmi
nay kyo yan pasambit naan ta ame na mga pangamuyo. 3 Ta ame na
pagpangamuyo naan ta Dyos na ate man na Amay, pirmi nay pademdem
mga miad nyo na nabuat na bunga ta inyo na pagtuo daw inyo man na
pagpangabellay ta pagsirbi nyo ta Dyos tenged ta inyo na paggugma
ki kanen daw mga paryo nyo na ittaw. Pademdem nay man na tenged
ta inyo na pagsalig naan ta ate na Ginuo Jesu-Cristo, nasarangan nyo
maskin ino na naagian nyo.
4 Mga utod nay na papalangga ta Dyos, gapasalamat kay tak nlaman
nay na kyo yan papili ta Dyos na iya gid na mga ittaw. 5 Nlaman nay tak
na pasugid nay kan-o ki kyo miad an na balita parti ki Cristo, gatuo kaw
gid ki kanen, piro dili tenged nang ta mga pasugid nay ki kyo. Gatuo
kaw tenged pagaeman kay ta Dyos Ispiritu Santo ta ame na pagsugid
daw nlaman nyo man na ame na pagpati ta miad na balita terek gid ta
ame na tagipusuon. Na naan kay duma ki kyo, nakita nyo man dayad
nay na batasan daw ula kay duma na tuyo daw dili, para nang ta inyo na
kayaran. 6 Nlaman nay na kyo yan papili ta Dyos tak gasunod kaw man
ta ame na batasan daw batasan man ta Ginuo tenged bisan naagian nyo
tama na mga kabellay, gapati kaw man gyapon ta miad na balita na may
kalipay kaw na alin ta Dyos Ispiritu Santo. 7 Tenged ta inyo na pagtuo
daw dayad na batasan, duma na mga gatuo naan ta Macedonia daw
Acaya gasunod ki kyo bilang iran na mudilo. 8 Tenged ki kyo, namatian
ta mga ittaw naan ta Macedonia daw Acaya mga tudlo na alin ki Ginuo
Jesus. Dili nang nyan, mga ittaw naan ta tama na mga lugar na madyo
nabalitaan danen na gasalig kaw ta Dyos. Gani, dili en kinanglan na
magsugid kay pa ki danen parti ki kyo tak nlaman en danen. 9 Mga ittaw
na kamati parti ta inyo na pagtuo, danen mismo gasugid parti ta ame na
ubra dyan na giling kay ki kyo. Pasugid man danen na tenged gapati kaw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta ame na pawali, padilian nyo inyo na pagsirbi ta mga dyos-dyusan daw
anduni gasirbi kaw en ta matuod na Dyos na bui. 10 Pasugid man danen
na gapaabot kaw ta pag-abot Jesus na Bata Ta Dyos alin ta langit. Jesus
an, kanen pabannaw ta Dyos daw kanen ate na manluluwas para dili ta
maageman silot na mabot tenged ta kagilek ta Dyos.

Batasan Daw Buat Danen Pablo Na Danen Duma Ta Mga Taga-Tesalonica

2 1 Mga utod nay, nlaman nyo na bakod tabang ki kyo ame an na
pag-iling dyan ki kyo. 2 Bag-o kay giling ki kyo, papangabot kay
daw papagayyaan gid ta mga ittaw naan ta Filipos na gakuntra ta ame
na pagwali. Maskin iling tan ame na naagian naan ta Filipos daw tama
na mga ittaw dyan ta Tesalonica na gakuntra man ki kami, ula kay adlek
na gasugid ki kyo ta miad na balita na alin ta Dyos tak patabangan kay
din.[a] 3 Yi mga tenaan na bakod tabang ki kyo ame an na pag-iling dyan
ki kyo: Ame na pawali matuod gid daw dili man bula, ula kay malain
na tuyo daw ula nay man kyo yan paluko. 4 Iling tan ame na batasan tak
kami i mga ittaw na papili ta Dyos para saligan din ta pagsugid ta miad
na balita. Ame na tuyo ta pagwali para kanen an malipay ki kami, dili
para malipay mga ittaw an. Nalam gid kanen an daw ino naan ta ame na
isip. 5 Nlaman din daw nlaman nyo man na kan-o na gawali kay ki kyo,
ula kay gadayaw-dayaw ki kyo para batunon nyo ame na mga patudlo
daw ula nay man kyo yan paluko para ta ame na kaugalingen. 6 Ta ame
na pagwali ame na tuyo dili para dayawen kay nyo o dayawen kay ta
duma na mga ittaw. Bisan may katengdanan kay na mga apustulis Cristo,
na naan kay kan-o ki kyo, ula nay pabetang naan ta ame na isip mga
pribiliyo ta ame na katengdanan. 7 Ta ame na pagtratar ki kyo, miad kay
na paryo ta inay na gasagod ta iya na mga bata. 8 Tenged ta bakod nay na
gugma ki kyo, nalipay kay na gatudlo ki kyo ta miad na balita na alin ta
Dyos. Dili nang nyan, gatabang kay man ki kyo ta bisan ino na paagi tak
papalangga nay kyo yan. 9 Mga utod nay, nlaman ko na nademdeman nyo
daw ino ame na pagpangabellay kan-o na naan kay pa ki kyo. Adlaw daw
kilem gaubra kay para ta ame na mga kinanglanen tak dili kay miag na
mangayo ki kyo mintras na gatudlo kay ki kyo parti ta miad na balita na
alin ta Dyos.
10 Nlaman ta Dyos daw nlaman nyo man na naan kay kan-o dyan,
dayad ame na batasan. Ula kay gabuat ta malain ki kyo na mga gatuo,
pirmi usto ame na buat daw ula kaw man may masaway ki kami.
11 Nlaman nyo man na ame na pagtratar ta kada isya ki kyo paryo ta

---

[a] **2:2** Naan ta Mga Binuatan 16:11-40 pwidi nyo mabasa parti ta mga inagian Pablo naan ta Filipos daw naan ta Mga Binuatan 17:1-9 parti ta mga inagian din naan ta Tesalonica.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amay na galaygay naan ta iya na mga bata. Gapalig-en kay ta inyo na
nakem daw gatabang kay man ki kyo para malipay inyo na nakem.
Gaambal kay man 12 na dapat sunuron nyo batasan na liag ta Dyos tak
kyo yan mga ittaw na kabaton ta upurtunidad na paatag din na isya kaw
man ta mga ittaw na padumalaan din na magduma ki kanen daw makala
pa gid kanen an naan ta mabot na adlaw.
13 Pirmi kay gapasalamat ta Dyos tenged kan-o na namatian nyo
miad na balita na alin ki kanen na pasugid nay ki kyo, pabaton nyo na
matuod na naan alin ta Dyos ame na ambal, dili naan alin ta mga ittaw.
Pamatuod na alin gid ki kanen tak kyo yan na gatuo padayon na gabag-o
inyo na batasan tenged ta inyo na pagpati ta miad na balita. 14 Mga utod
nay, nlaman ta mga ittaw na gapati kaw gid ta miad na balita tak kyo
yan paryo ta mga gatipon-tipon na mga ittaw na iya ta Dyos naan ta
Judea na mga gatuo man ki Jesu-Cristo. Bilang mga gatuo, naagian nyo
mga kabellay tenged ta mga kasimanwa nyo na dili-Judio na gakuntra ki
kyo paryo ta naagian ta mga gatuo naan ta Judea tenged ta iran na mga
kasimanwa na Judio na gakuntra ki danen. 15 Anay pa sa, mga Judio mga
gapatay an ta mga manugsugid ta kabebet-en ta Dyos daw mga Judio
man tenaan na Ginuo Jesus pasintinsyaan ta kamatayen. Mga Judio man
anduni tenaan na papalin kay naan ta tama na mga lugar na naan kay
dya gawali. Mga Judio na gabuat ta mga malain na iling tan, ula nalipay
Dyos an ki danen. Anduni, mga Judio an na ula gatuo ki Cristo, paryo na
tanan na mga ittaw pakuntra danen 16 tak na gawali kay parti ki Cristo
naan ta mga dili-Judio para magtuo daw maluwas alin ta silot ta iran na
mga sala, mga Judio an na ula gatuo gatingwa na mapegengan kay. Iling
tan, gadugang na gadugang mga sala ta mga Judio asta iran na mga sala
paryo gantangan na panno daw dapat en kalisen. Anduni, gilek gid Dyos
an ki danen daw sigurado na maageman danen silot na alin ki kanen.

Liag Danen Pablo Na Miling Isab Naan Ta Tesalonica

17 Mga utod nay, na papalin kay dyan ta mga ittaw na gakuntra ki
kami, sikad gid ame na kasebe tenged gulpi kay pabelag ki kyo na ame
na nabatyagan paryo ta nabatyagan ta bata na gulpi pabelag naan ta iya
na ginikanan. Ula nang lugay pagtapos ta pagpalin ki kami, gatingwa
kay gid na magkitaay ki isab tak nidlaw kay gid ki kyo. Bisan ula kay
dyan anduni na duma ki kyo, ame na nakem naan pa man gyapon ki
kyo. 18 Nlaman nyo gid na liag nay na malik dyan ki kyo. Yaken mismo
gatingwa gid ta pila na bisis na miling inta dyan, piro papegengan a
Satanas. 19 Simpri gusto nay na magsud-o ki kyo isab tak kyo yan ame
na paglaem daw kalipay tenged sigurado kay na maglig-en pa gid inyo
na pagtuo. Naan ta adlaw na ate na Ginuo Jesus mabot daw kiten i
tanan magtubang ki kanen, may mabaton kay na dayad na bales alin ki

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen tenged ta ame na ubra na gapalig-en ta inyo na pagtuo tak kyo
yan pamatuod na dayad ame na ubra na paryo kaw ame na primyo na
kuruna.[b] 20 Tenged ki kyo, gadayaw kay ta Dyos daw nalipay kay.
3 1 Gani, na dili nay en maagwanta ame na pung-aw ki kyo, kami
Silas daw Timoteo gadisisyon na miad pa daw yaken daw Silas nang
magpabilin naan ta Atenas 2 daw Timoteo an pailingen nay dyan ki kyo.
Kanen ate na utod ki Cristo na duma nay man ta pagsirbi ta Dyos paagi
ta pagsugid ta miad na balita parti ki Cristo. Papailing nay dyan kanen
an ki kyo para magpalig-en ta inyo na pagtuo daw magpabiskeg ta inyo
na nakem 3 aged magpadayon kaw man gyapon ta inyo na pagtuo bisan
naagian nyo tama na mga kabellay. Nlaman nyo gid na naan daan ta
plano ta Dyos na kiten na mga gatuo maagian ta iling tan tenged ta ate na
pagtuo. 4 Na naan kay pa kan-o dyan na duma ki kyo, gaambal kay daan
na kiten na mga gatuo maagian ta mga kabellay. Anduni, naagian nyo en
daw nlaman nyo man na matuod ame na paambal ki kyo. 5 Tenged ta mga
kabellay na naagian nyo, sikad gid ake na pag-isip para ki kyo tak daw
matintar kaw Satanas na dili kaw magpadayon ta inyo na pagtuo, ula pulos
ame na pagpangabellay ta pagsugid ta miad na balita ki kyo. Tenged na dili
ko en magwanta na magtagad ta balita parti ki kyo, papailing ko nang en
Timoteo ki kyo aged mlaman ko daw gapadayon kaw ta inyo na pagtuo.

Kalipay Danen Pablo Tenged Ta Balita Timoteo Parti Ta Mga Gatuo Naan Ta Tesalonica

6 Anduni bag-o nang gabot Timoteo na naan galin dyan ki kyo daw
nalipay kay gid ta dayad din na balita parti ki kyo na kyo yan gapadayon
ta inyo na pagtuo daw gagugmaay kaw man. Gasugid man kanen an
na pirmi kaw gademdem ki kami na may kalipay daw liag nyo gid na
magkitaay ki isab tak nidlaw kaw gid ki kami na yon man ame na liag
na magkitaay ki. 7 Gani, mga utod nay, bisan nakulian kay ta ame na
pagwali daw naagian nay mga kabellay tenged ta mga gakuntra, biskeg
pa man gyapon ame na nakem tak nlaman nay na terek gid inyo na
pagtuo ta Ginuo. 8 Daw magpadayon kaw ta inyo na pagtuo, malipay kay
gid. 9 Na gapangamuyo kay, bakod gid ame na pagpasalamat ta Dyos tak
nalipay kay gid tenged ki kyo. 10 Adlaw daw kilem, gapangamuyo kay gid
na daw pagbeet ta Dyos miling kay dyan ki kyo na magkitaay ki isab daw
magtudlo kay man aged maglig-en pa gid inyo na pagtuo.

---

[b] **2:19** Kuruna na pasambit naan ta birsikulo disi-nuibi pabuat alin ta daon daw bulak daw pabetang naan ta ulo ta mga manug-ampang na gadaag bilang iran na primyo. Beet ambalen Pablo na mga gatuo an naan ta Tesalonica paryo papabugal na primyo na atag ki kanen daw ki danen man Silas daw Timoteo tenged ta iran na pagpangabellay ta iran na pagsirbi ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Anduni, kabay pa na Dyos an na ate man na Amay, kanen mismo
daw ate na Ginuo Jesus mag-atag ki kami ta upurtunidad na miling kay
dyan ki kyo. 12 Kabay pa man na tabangan kaw ta Ginuo aged magdugang
pa gid inyo na paggugmaay ta kada isya daw inyo man na paggugma
naan ta tanan na mga ittaw paryo ta ame na paggugma ki kyo. 13 Kabay
pa man na Ginuo an magpalig-en ta inyo na pagtuo aged naan ta adlaw
ta iya na pag-abot na duma ki kanen tanan din na mga ittaw, ula may
masaway ki kyo naan ta tubangan ta Dyos na ate man na Amay tak pirmi
kaw gatuman ta iya na liag.

Ambal Pablo Parti Ta Batasan Na Makapalipay Ta Dyos

4 1 Mga utod nay, na naan kay dyan kan-o, gatudlo kay ki kyo parti
ta pagsunod ta batasan na makapalipay ta Dyos daw pasunod nyo
man ame na patudlo. Anduni tenged ta katengdanan na atag ta Ginuo
Jesus ki kami, gapangabay kay gid ki kyo na magprusigir kaw pa gid ta
inyo na buat na makapalipay ta Dyos. 2 Iling tan ame na pangabay tak
sigurado kay na ula kaw nalipat ta ame na patudlo na alin gid ki Ginuo
Jesus. 3 Liag ta Dyos na inyo na batasan igo ta mga ittaw na iya gid.
Gani, dili kaw magbuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos. 4 Kada isya ki
kyo dapat malam magpegeng ta iya na kaugalingen na daw ino buaten
din igo ta liag ta Dyos daw miad man naan ta panan-aw ta mga ittaw.
5 Dapat na dili kaw magsunod ta mga liag nyo an na malain paryo ta mga
ittaw na ula gapati ta Dyos. 6 Likawan nyo gid malaw-ay na mga buat
aged ula bisan kino ki kyo makasala kuntra ta iya na mga utod ki Cristo.
Gapaandam kay gid ki kyo kan-o pa na silutan ta Dyos mga ittaw na
gabuat ta malaw-ay ta iya na panan-aw. 7 Dili kaw magbuat ta malain na
iling tan tak kiten i mga napili ta Dyos na magtuman ta iya na liag. Ula
ki papili para magbuat ta makagayya. 8 Gani, bisan kino na ula gatuman
ta tudlo ko i, dili yaken pasikway din. Iya an na pasikway Dyos na gaatag
ki kiten ta Dyos Ispiritu Santo aged kiten magtuman ki kanen.
9 Parti ta paggugmaay ta kada isya bilang mga mag-utod ta pagtuo,
dili en kinanglan na iambal ko pa ki kyo naan ta sulat ko i tak patudluan
kaw en ta Dyos na maggugmaay kaw 10-11 daw yon gid pabuat nyo
tak pagugma nyo tanan na mga utod ki Cristo na naan ta bilog na
Macedonia. Piro, mga utod nay, ame i na palaygay anduni paryo man
gyapon ta patudlo nay kan-o ki kyo na dapat maggugmaay kaw pa
gid, tingwaen nyo na pirmi dayad inyo na pagdumaay, dili kaw sali ta
pasilabet ta pangabui ta duma daw dapat kada isya ki kyo mangita ta
iya na pangabuian. 12 Dapat iling tan inyo na buaten aged tauron kaw
ta mga ittaw na ula gatuo tenged ta dayad nyo na batasan daw dili
nyo man kinanglan na magsalig ta duma na mga ittaw para ta inyo na
pangabuian.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tudlo Pablo Parti Ta Mga Matabo Ta Pag-abot Ginuo Jesus

13 Mga utod nay, anduni liag nay na mlaman nyo kamatuuran an parti
ta mga gatuo na napatay en aged dili kaw masebean ta miad paryo ta
mga ittaw na ula gasalig ta Dyos. 14 Tenged gapati ki na Jesus napatay
daw nabannaw, gapati ki man na naan ta adlaw na mabot Jesus para
mag-ukom ta tanan na mga ittaw, mga ittaw na napatay na gatuo ki
Jesus bannawen ta Dyos daw dleen naan ki Jesus naan ta kalangitan.
15 Yi na tudlo nay ki kyo alin ki Ginuo Jesus: Naan ta adlaw na mabot
kanen, kiten i na mga gatuo na bui pa ta yon man na adlaw dili ki muna
na magsugat ki kanen kaysa ta mga gatuo ya na napatay en. 16 Ta iya na
pag-abot, magpababa kanen alin ta langit daw magsinggit kanen ta iya
na sugo na mabannaw mga napatay dengngan ta ambal ta manugdumala
na angil daw dengngan man ta tunog ta trumpita ta Dyos. Una na
matabo, danen ya na mga gatuo na napatay en mabannaw 17 daw sunod,
kiten na mga bui pa ta yon man na adlaw gulpi kamangen na tipunon
duma ki danen na nabannaw daw kiten i dleen duma ki danen naan ta
mga panganod na magsugat ta Ginuo naan ta kalangitan. Umpisa ta yon
gid na uras na magsugat ki ta Ginuo, kiten i magduma ki kanen asta ta
ula katapusan. 18 Ipademdem nyo ta kada isya ame i na tudlo aged mga
nasebean an mapalipay nyo.

5 1 Mga utod nay, dili en kinanglan na magsulat a pa parti ta adlaw
na mabot Ginuo an 2 tak nlaman nyo gid na mabot kanen an ta
adlaw na ula papaabot ta mga ittaw paryo ta pag-abot ta manakaw naan
ta kilem. 3 Naan ta timpo na mabot en Ginuo, mga ittaw na ula gapati ta
Dyos salig danen na tanan lineng daw ula adlekan. Piro, ta yon man na
adlaw ta pag-abot ta Ginuo, gulpi nang mabot ki danen silot na alin ta
Dyos paryo ta gulpi nang abot sakit ta gettek ta isya na manugbata en
daw ula bisan isya ki danen na makalikaw ta silot.

4 Piro kyo yan a na mga utod nay, naan ta adlaw na Ginuo an mabot,
dili kaw magulpian paryo ta ittaw na nagulpian ta pag-abot ta manakaw
tak dili kaw en mga ittaw na “naan ta delem” paryo ta mga ittaw na ula
gasunod ta Ginuo. 5 Anduni kyo yan tanan na mga gasunod ki kanen
mga ittaw na “naan ta pawa” daw “naan ta adlaw”. Kiten i dili en mga
ittaw na “naan ta kilem” o mga ittaw na “naan ta delem”. 6 Gani, dapat
pirmi ki anda ta pag-abot ta Ginuo daw dapat ambligan ta man ate na
batasan na pirmi ki magpegeng ta ate na kaugalingen na paryo ki ta mga
ittaw na bugtaw daw naan ta igo na isip. Dapat dili ki magparyo ta mga
ittaw na ula gatuo tak ula naan ta iran na isip pag-abot an ta Ginuo na
danen an paryo ta gatunuga. 7 Di' ba ta kilem mga ittaw gatunuga daw
ta kilem man mga ittaw gainem asta na naingaw? 8 Piro, kiten i a dili
iling tan tak kiten mga ittaw na “naan ta adlaw”. Gani, dapat ambligan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta ate na batasan na magpegeng ta ate na kaugalingen paagi na padayon
ki na gatuo daw gagugmaay ta kada isya daw gasalig na maluwas ki
alin ta silot na ula katapusan. Daw iling tan na mag-amblig ki ta ate na
batasan, paryo ki ta sundalo na gaamblig ta iya na kaugalingen paagi ta
pagsuot ta pangsagang ta iya na lawa daw pagsuot ta kalo na ilmit. 9 Na
kiten i pabuat ta Dyos na iya na mga ittaw, dili din tuyo na maageman ta
silot na ula katapusan. Tuyo din an na luwasen ki din alin ta silot na ula
katapusan paagi ta ate na Ginuo Jesu-Cristo. 10 Napatay Ginuo Jesus para
ki kiten aged naan ta adlaw na kanen an mabot, bisan daw napatay ki
en o bui ki pa, kiten i magduma ki kanen asta ta ula katapusan. 11 Gani,
paryo ta inyo na buat anduni, magpadayon kaw gid na magpalig-en ta
inyo na pagtuo daw magtabangay kaw na magpalipay ta kada isya.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

12 Mga utod nay, gapangabay kay na iatag nyo pagtaod naan ta mga
ittaw na gapangabellay para ta inyo na kayaran. Tenged ta katengdanan
na paatag ta Ginuo ki danen, gapanguna danen daw galaygay ki kyo
parti ta inyo na pagsunod ta Ginuo. 13 Tenged ta iran na ubra para ki kyo,
tauron nyo gid danen an daw gugmaen. Gapangabay kay man ki kyo na
tingwaen nyo na pirmi malineng inyo na pagdumaay.
14 Mga utod nay, galaygay kay ki kyo na ambalan nyo gid mga paryo
nyo an na gatuo na dili miag mubra na dapat danen an mag-ubra para ta
iran na pangabuian. Duma man na mga gatuo na galuya iran na nakem
tabangan nyo na malipay iran na nakem para masarangan danen daw ino
iran na prublima. Tabangan nyo man duma an na dili pa lig-en iran na
pagtuo daw dili pa usto iran na pagsunod ta batasan na igo ta mga gatuo.
Dapat langkawen nyo inyo na pasinsya naan ta tanan. 15 Daw may ittaw
na magbuat ta malain ki kyo, dili kaw magbales. Magtingwa kaw pirmi
na magbuat ta miad naan ta kada isya daw naan man ta tanan na mga
ittaw na ula gatuo.
16 Dapat pirmi kaw malipay, 17 pirmi mangamuyo 18 daw magpasalamat
ta Dyos maskin ino inyo na naagian tak iling tan na mga buat igo ta liag
ta Dyos para ki kyo na sakep ki Jesu-Cristo.
19 Dili nyo kuntraen daw ino liag an ta Dyos Ispiritu Santo na
buaten nyo tak daw kuntraen nyo, paryo na apoy an pabubuan nyo ta
waig. 20 Dili nyo isipen na ula pulos patudlo ta mga ittaw alin ta mga
papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo ki danen. 21 Daw may mga ittaw na
mag-ambal na iran na patudlo alin ta Dyos Ispiritu Santo, dapat na
matian nyo ta usto daw isipen gid anay aged mlaman nyo daw matuod
na alin ki kanen iran an na patudlo. Mga patudlo na matuod na alin ki
kanen, tumanen nyo. 22 Piro, daw ino na mga patudlo na malain, dili nyo
tumanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Dyos na gaatag ta katawwayan ta ate na kabui, kabay pa na bag-
uon kaw din aged sunuron nyo gid batasan na igo ta mga ittaw na iya
gid. Beet ambalen na paagi ta iya na tabang ki kyo, bilog nyo na kabui,
tanan nyo na paisip daw tanan nyo man na pabuat makapalipay ki kanen
aged ula may masaway ki kyo naan ta adlaw na ate na Ginuo Jesu-Cristo
mabot na mag-ukom ta tanan. 24 Kanen na gaatag ki kyo ta upurtunidad
para buaten na iya na mga ittaw na magsunod ta batasan na igo ta iya na
liag, sigurado na kanen man magtabang ki kyo para batasan nyo igo ta
iya na liag tak masaligan gid kanen an.
25 Mga utod nay, pangamuyuan kay nyo.
26 Ipakamusta kay nyo naan ta tanan na mga utod ki Cristo na papakita
nyo inyo na pagpalangga bilang mag-utod ki Cristo.
27 Tenged ta ake na katengdanan na atag ta Ginuo, gapangabay a ki kyo
na basaen nyo yi na sulat naan ta tanan na mga utod ki Cristo.
28 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran na alin ta ate na Ginuo
Jesu-Cristo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangarwa Na Sulat Pablo Para Ta

Mga Taga-Tesalonica

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Pangarwa Na Tesalonica

Yi na libro pasulat Pablo para ta mga ittaw naan ta syudad Tesalonica na mga gatuo ki Cristo. Tuyo Pablo ta pagsulat ta pangarwa din na sulat ki danen para magsaysay ki danen parti ta mga ula danen naintindian naan ta una din na sulat parti ta pag-abot Jesus alin ta langit. Naan man ta Tesalonica may mga gatudlo parti ta pag-abot ta Ginuo, piro iran na tudlo dili paryo ta tudlo Pablo tak ambal danen na abot kon en Ginuo an. Tenged ta iran na tudlo, gagulo isip ta mga gatuo parti ta pag-abot ta Ginuo daw yon man tenaan na mga gatuo an ula gaintindiay.

Naan ta yi na libro ambal Pablo na dili matuod tudlo na abot en Cristo an. Gasaysay Pablo na ula pa gabot Cristo tak bag-o mabot kanen an, mabot anay timpo na tama gid na mga ittaw magsikway daw magkuntra ta Dyos daw magpakita man isya na ittaw na malain gid ta tanan na magkuntra ta Dyos.

Ambal Pablo ta mga gatuo naan ta Tesalonica na maskin ino na mga kabellay maagian danen tenged ta mga ittaw na gakuntra ki danen, kinanglan na magpadayon danen an ta iran na pagtuo. Ambal din pa na dapat danen an tanan mag-ubra para ta iran na kaugalingen na pangabuian paryo ki Pablo daw iya na mga duma. Dapat man na dili danen mataka ta pagbuat ta mga miad. Papademdem din na ta pag-abot Ginuo Jesus, sigurado na silutan ta Dyos mga ittaw na gakuntra ta miad na balita parti ki Cristo, piro mga gapati an a, danen an luwasen din alin ta silot na ula katapusan.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Pangarwa Na Tesalonica

1. Pagpangamusta alin ki Pablo daw iya na mga duma (1:1-2)
2. Pagpasalamat danen Pablo naan ta Dyos (1:3-12)
3. Mga matabo bag-o mabot Jesus (2:1-12)
4. Lig-en na pagtuo (2:13-17)
5. Pagpangabay danen Pablo (3:1-5)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6. Paandam naan ta mga dili miag mag-ubra (3:6-15)
7. Katapusan ta yi na sulat (3:16-18)

Pagpangamusta Alin Ki Pablo Daw Iya Na Mga Duma

1 1 Yaken i Pablo daw ake na mga duma Silas daw Timoteo
gapangamusta ki kyo naan ta syudad Tesalonica na mga gatipon-
tipon na gatuo na yon man mga ittaw na iya ta Dyos na ate na Amay daw
iya man Ginuo Jesu-Cristo.
2 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin ta
Dyos Amay daw alin ki Ginuo Jesu-Cristo.

Pagpasalamat Danen Pablo Naan Ta Dyos

3 Mga utod nay, dapat nang gid na pirmi kay magpasalamat ta Dyos
tenged ki kyo. Igo na magpasalamat kay tak galig-en pa gid inyo an
na pagtuo ki Cristo daw gadugang pa gid inyo na paggugmaay ta kada
isya. 4 Tenged ta inyo na pagtuo daw paggugmaay, padayaw nay kyo yan
naan ta mga gatipon-tipon na mga ittaw na iya ta Dyos naan ta duma na
mga lugar. Ambal nay ki danen na nasarangan nyo mga pagpangabot ta
mga gakuntra ki kyo daw mga kabellay na naagian nyo. Ambal nay man
na bisan iling tan inyo na mga naagian, padayon kaw man gyapon na
gatuo. 5 Tenged padayon kaw man gyapon na gatuo, ipakita ta Dyos na
matareng kanen an ta iya na pag-ukom ta mga ittaw daw kino matareng
daw dili matareng tak naan ta adlaw ta iya na pag-ukom pamatuuran din
na igo na kyo yan isya man ta mga ittaw na magduma ki kanen naan ta
iya na kaarian asta ta ula katapusan. Nlaman ta na anduni naagian nyo
mga kabellay tak may mga gakuntra ki kyo tenged kyo yan mga sakep
ta iya na pagdumala. 6 Mga ittaw an na gakuntra ki kyo, sigurado gid
na danen an paagemen ta Dyos ta mga kabellay tak para ki kanen igo
na silutan din mga ittaw na danen tenaan na naagian nyo mga kabellay.
7 Para ki kanen igo man na kiten na mga pakuntra danen tagan ki din
ta katawwayan na dili ta en maagian pa mga kabellay. Iling tan matabo
na danen an silutan din daw kiten i a tagan ta katawwayan naan ta
adlaw na mabot Ginuo Jesus na magpakita daw makala ta tanan daw
kino gid kanen an. Ta iya na pag-abot alin ta langit, duma ki kanen iya
na mga angil na may bakod na gaem 8 daw palibutan kanen an ta apoy
na gadaba-daba. Silutan din tanan na mga ittaw na gasikway ta Dyos
daw ula gapati ta miad na balita parti ki kanen na ate na Ginuo Jesus.
9 Maageman danen silot na ula katapusan na belag danen an ta Ginuo
na yon man dili danen makailing ta lugar na naan dya pirmi makita
na bakod gid iya na gaem. 10 Naan gid ta adlaw na kanen an mabot, iya
na mga ittaw na yon man mga gatuo ki kanen, dayawen danen kanen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an daw magtingala gid danen an tenged ta bakod din na gaem. Labet
kaw man ki danen na magdayaw ki kanen tak gapati kaw ta ame na
pagpamatuod parti ki kanen. 11 Gani, pirmi kay gapangamuyo para ki
kyo na padayon na bag-uon kaw ta Dyos aged batasan nyo igo ta mga
ittaw na kabaton ta upurtunidad na paatag din na buaten na iya na mga
ittaw. Gapangamuyo kay man na kanen na makagagaem magtabang ki
kyo aged mabuat nyo mga miad an na liag nyo buaten na yon man mga
liag nyo buaten tenged ta inyo na pagtuo. 12 Iling tan ame na pangamuyo
aged ate na Ginuo Jesus dayawen ta mga ittaw tenged ki kyo na gasunod
ki kanen daw kyo yan dayawen din man. Nlaman nay na ame na
pangamuyo sabaten sunod ta dayad na kabebet-en ta ate na Dyos daw
Ginuo Jesu-Cristo.

Mga Matabo Bag-o Mabot Jesus

2 1 Mga utod nay, anduni may laygay kay ki kyo parti ta pag-abot
ta ate na Ginuo Jesu-Cristo daw pagtipon ki kiten tanan na mga
gatuo aged magduma ki kanen. 2 Dapat na dili maggulo inyo na isip
daw dili kaw man mataranta tenged ta mga sugid ta mga ittaw parti ta
pag-abot ta Ginuo. Ambal danen na abot en adlaw an na mabot Ginuo
para mag-ukom ta tanan na mga ittaw, piro iran na ambal dili matuod.
Bisan ambalen pa danen na iran an na pasugid alin kon ki kami na
gasaysay kay ta mga papaintindi ta Dyos o gawali o alin ta ame na mga
sulat, dapat na dili kaw man gyapon mapati. 3 Mag-amblig kaw na dili
kaw danen maluko parti daw kan-o mabot Ginuo an bisan ino pa iran
na ambalen. Nlaman ta na ula pa gabot Ginuo tak bag-o mabot kanen
an, mabot anay timpo an na tama gid na mga ittaw magsikway daw
magkuntra ta Dyos. Ta yon man na timpo, magpakita isya na ittaw na
malain gid ta tanan na magkuntra ta Dyos. Sigurado gid na mabot adlaw
na maageman din silot na ula katapusan. 4 Daw kanen an na malain
gid magpakita, kuntra din Dyos an daw maskin kino na paumaw na
dyos daw tanan pa na pasimba ta mga ittaw. Padatasen din man iya na
kaugalingen labaw ki danen. Yon na magselled kanen naan ta Balay Ta
Dyos daw mungko dya na ipakala din iya na kaugalingen naan ta mga
ittaw na kanen kon an Dyos.

5 Sigurado a na ula kaw nalipat ta ake na patudlo kan-o ki kyo na
naan a pa duma ki kyo parti ta ittaw an na malain gid ta tanan na
magkuntra ta Dyos. 6 Nlaman nyo daw ino gapegeng ki kanen anduni
aged dili magpakita asta mabot uras na patirmino ta Dyos. 7 Anduni
gapadayon pa Satanas ta pagbetang din naan ta isip ta mga ittaw na
danen an magkuntra ta Dyos, piro pabuat din nang anay ta sikrito tak
paryo ta paambal ko, may gapegeng ta ittaw an na malain gid ta tanan
daw mintras dili pa kamangen gapegeng an ki kanen, dili din mabuat na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magpakita kanen ta iya na kaugalingen. 8 Ta adlaw na mabot na gapegeng
an kamangen, ittaw an na malain gid ta tanan magpakita en ta iya na
kaugalingen daw makala ta tanan daw kino gid kanen an. Piro, ta adlaw
na Ginuo Jesus mabot daw magpakita, pirdien ta Ginuo daw kamangan ta
gaem ittaw ya na malain gid ta tanan paagi nang ta pag-ambal ta Ginuo.
9 Piro, bag-o mabot Ginuo, ittaw ya na malain gid ta tanan, mabot
kanen ya na may gaem alin ki Satanas na kanen magbuat ta tama na
mga katingalaan na pamatuod na kanen an may bakod na gaem aged
magpati mga ittaw na iya na gaem alin ta Dyos. 10 Lukuon din man mga
ittaw ta bisan ino na paagi na malain. Mga ittaw na maluko din danen
an mga sintinsyaan en ta silot na ula katapusan. Silutan danen an tenged
dili danen miag na magpati ta kamatuuran parti ki Jesus. Daw patian
inta danen, maluwas danen an alin ta silot. 11 Piro, tenged dili danen
mapati ta kamatuuran parti ki Cristo, danen an paagemen ta Dyos na
danen an lukuon pa gid aged magpati ta tudlo na dili matuod. 12 Yi
tenaan na sintinsyaan ta Dyos mga ittaw: Dili danen an miag magpati ta
kamatuuran parti ki Cristo daw nasadyaan pa gid ta pagbuat ta malain.

Lig-en Na Pagtuo

13 Mga utod nay na papalangga ta Ginuo, dapat nang gid na pirmi kay
magpasalamat ta Dyos tenged ki kyo. Gapasalamat kay tak papili kaw
na isya man ta mga ittaw na una na paluwas din alin ta silot paagi ta
pagbag-o ki kyo ta Dyos Ispiritu Santo na buaten kaw na mga ittaw na iya
ta Dyos daw gapati kaw man ta kamatuuran parti ki Cristo. 14 Paagi ta
ame na pagsugid ki kyo ta miad na balita parti ki Cristo, paatag ta Dyos
ki kyo upurtunidad an na maluwas kaw daw isya kaw man ta mga ittaw
na magduma ta ate na Ginuo Jesu-Cristo daw makala pa gid kanen an
naan ta mabot na adlaw. 15 Gani mga utod nay, magpadayon kaw ta lig-en
nyo na pagtuo daw tumanen nyo pirmi mga tudlo Jesus na ame man na
patudlo ki kyo kan-o na naan kay dyan daw ta ame na sulat ki kyo.
16 Anduni, kabay pa na tabangan kaw pirmi ta ate na Ginuo Jesu-Cristo
daw Dyos na ate na Amay. Pagugma ki din daw tenged ta dayad din na
kabebet-en gapadayon kanen asta ta ula katapusan na gaatag ki kiten ta
biskeg na nakem para masarangan ta maskin ino ate na maagian daw
gapabiskeg man ta ate na pagsalig na mabaton ta pa mga dayad din na
patagana para ki kiten. 17 Kabay pa na magpadayon kanen na magpalig-
en ta inyo na nakem daw tabangan kaw din aged pirmi miad tanan nyo
na mga buat daw ambal.

Pagpangabay Danen Pablo

3 1 Anduni, mga utod nay, gapangabay kay ki kyo na mangamuyo kaw
para ki kami na tabangan kay ta Dyos para padayon na mapalapta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nay miad an na balita parti ta Ginuo naan ta tama na mga lugar daw
para man tama pa gid na mga ittaw magpati paryo ki kyo. 2 Mangamuyo
kaw man na luwasen kay ta Dyos alin ta mga ittaw na sikad malain tak
dili tanan na mga ittaw gatuo man ta Ginuo na paryo ki kiten.
3 Nlaman nay na tenged Ginuo an masaligan, palig-enen din inyo na
pagtuo daw ambligan kaw din man para dili kaw madala ta mga tintar
Satanas. 4 Gasalig kay man na anduni pirmi Ginuo an gatabang ki kyo ta
inyo na pagtuman ta ame na sugo daw gasalig kay man na magpadayon
kaw pa gid ta pagtuman.
5 Kabay pa na ipaintindi ki kyo ta Ginuo Jesus bakod na gugma ta Dyos
ki kyo na iya na mga ittaw daw ipademdem din man ki kyo na kanen na
Pinili Ta Dyos Na Mag-ari[a] gapadayon ta iya na pagtuman ta liag ta Dyos
bisan pa na naagian din tama na mga kabellay.

Paandam Naan Ta Mga Dili Miag Mag-ubra

6 Mga utod nay, tenged ta katengdanan na atag ta ate na Ginuo Jesu-
Cristo ki kami, gasugo kay ki kyo na dili kaw magduma ta mga utod ta
ki Cristo na dili miag mag-ubra para ta iran na pangabuian daw ula man
gatuman ta mga patudlo Jesus na ame man na patudlo ki kyo. 7 Nlaman
nyo gid na dapat nyo sunuron ame na batasan tak na naan kay pa dyan
ki kyo, gapangabellay kay ta pag-ubra para ta ame na pangabuian. 8 Ula
kay gakaan na gapalibri nang. Adlaw daw kilem gaubra kay gid aged
may pangabuian kay tak dili nay gusto na mangayo naan ta bisan kino ki
kyo ta ame na mga kinanglanen. 9 Bisan may matareng kay na mangayo
ta ame na mga kinanglanen, ula kay gangayo tak liag nay na magsunod
kaw ki kami na kyo yan mag-ubra man para ta inyo na pangabuian. 10 Na
naan kay dyan kan-o, pasugo nay kyo yan ta pila bisis na bisan kino na
dili miag na mag-ubra, dapat dili kanen magpaabot na tagan kanen an ta
pagkaan.
11 Gasulat kay ki kyo ta iling tan tak nabalitaan nay na duma ki kyo
iran na ugali dili miag mag-ubra para ta iran na pangabuian. Sikad
magpasilabet danen an ta pangabui ta duma, piro dili sigkat mag-ubra
para ta iran na pangabuian. 12 Tenged ta katengdanan na paatag Ginuo
Jesu-Cristo ki kami, kyo yan na mga dili miag mag-ubra, gaambal kay gid
ki kyo na kinanglan bag-uon nyo inyo na ugali. Dili kaw en magpasilabet
ta duma. Dapat mangita kaw ta inyo na kaugalingen na pangabuian.
13 Piro, kyo yan na mga utod nay na sigkat mag-ubra, dili kaw mataka ta
pagbuat ta mga miad.
14 Daw kino dili miag magtuman ta ame na tudlo naan ta yi na sulat,
tandaan nyo kanen an. Dili kaw magduma ki kanen aged magayya kanen

---

[a] **3:5** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an. 15 Piro, dili nyo kanen an bilangen na kuntra. Ambalan nyo kanen an
bilang utod nyo ki Cristo.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

16 Anduni, kabay pa na Ginuo na alinan ta katawwayan ta ate na kabui,
pirmi mag-atag ta katawwayan ki kyo bisan ino inyo na kaimtangan.
Kabay pa na kyo tanan pirmi ubayan ta Ginuo.
17 Naan ta katapusan i ta yi na sulat yaken en mismo na Pablo magsulat
ta ake i na pagpangamusta. Kamusta kaw! Naan ta tanan ko na sulat,
gasulat a ta iling ti aged mapamatuuran na yi ake gid na sulat.[b]
18 Kabay pa na kyo tanan, mabaton nyo mga kaayaran na alin ta ate na
Ginuo Jesu-Cristo.

---

[b] **3:17** Na gasulat Pablo naan ta mga gatuo, iling ti iya na pabuat: Gapasulat kanen ta ittaw na gatabang ki kanen. Piro, naan ta katapusan ta mga sulat, kanen mismo gasulat aged mlaman ta mga ittaw na magbasa na sulat ya alin gid ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Una Na Sulat Pablo Para Ki Timoteo

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Una Na Sulat Pablo Para Ki Timoteo

Yi na libro pasulat Pablo para ki Timoteo na gadumala ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta syudad Efeso. Timoteo an taga-Listra na isya na banwa na sakep ta prubinsya Pisidia. Iya na inay Judio daw iya na amay Griego. Bag-o kanen gaumpisa ta pagdumala ta mga gatuo, gaduma kanen daw gatabang ki Pablo ta pagsugid ta miad na balita parti ki Cristo. Timoteo an palangga gid Pablo na paryo iya na bata. Seled ta tallo taon gaduma Timoteo ki Pablo na miling naan ta mga gatipon-tipon na gatuo ta lain-lain na mga banwa asta na sarang en Timoteo na magdumala ta mga gatipon-tipon na gatuo. Paglambay ta mga taon na gaduma kanen ki Pablo, papadala kanen an naan ta Efeso para magdumala ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan dya.

Naan ta yi na libro may tallo na impurtanti na tupiko: Una na tupiko, pagpaandam Pablo ki Timoteo parti ta mga ittaw na gatudlo ta dili matuod naan ta mga gatuo, labi en gid naan ta Efeso.

Pangarwa na impurtanti na tupiko naan ta yi na libro, pagtudlo Pablo parti ta pagdumala ta mga gatipon-tipon na gatuo daw parti man daw ino dapat buaten danen naan ta iran na pagtipon aged dayad iran na pagsimba ta Dyos. Gasaysay man kanen daw ino igo na batasan ta mga gatuo na tagan ta katengdanan na magpanguna ta mga gatuo o magtabang ta pag-asikaso ta mga gatuo.

Pangallo na impurtanti na tupiko naan ta yi na libro, pagtudlo Pablo daw ino paagi na Timoteo magsirbi ta usto ki Jesu-Cristo daw ino man igo na pagtratar Timoteo naan ta lain-lain na mga gatuo paryo ta mga mama daw bai na mas may idad pa ki kanen daw mga mama daw bai na bata pa ki kanen.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Una Na Sulat Pablo Para Ki Timoteo

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-2)
2. Ambal Pablo parti ta mga gatudlo ta dili matuod (1:3-11)
3. Pagpasalamat Pablo naan ta Ginuo (1:12-20)
4. Batasan na igo ta mga gatipon-tipon na gatuo (2:1-15)
5. Batasan na igo ta mga gapanguna ta mga gatipon-tipon na gatuo (3:1-13)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6. Tuyo Pablo ta pagsulat ki Timoteo (3:14-16)
7. Pagpaandam Pablo parti ta mga tudlo na dili matuod (4:1-5)
8. Laygay Pablo ki Timoteo daw ino dapat buaten Timoteo bilang isya na manugtudlo (4:6-15)
9. Laygay Pablo ki Timoteo parti ta igo na pagtratar naan ta mga gatuo (5:1-2)
10. Laygay Pablo parti ta mga balo na bai (5:3-16)
11. Laygay Pablo parti ta mga gapanguna ta mga gatuo (5:17-25)
12. Laygay Pablo para ta mga gatuo na suguon (6:1-2a)
13. Ambal Pablo parti ta mga ittaw na gatudlo ta dili matuod daw gaandem na magmanggaranen (6:2b-10)
14. Katapusan na mga laygay Pablo ki Timoteo (6:11-21)

Pagpangamusta Pablo

1 1 Yaken Pablo na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo. Ake i na
katengdanan bilang apustol alin ta Dyos na ate na manluluwas
daw alin ki Jesu-Cristo man na naan ki kanen ate na paglaem.
2 Gapangamusta a ki kaon Timoteo na pabilang ko na matuod ko na bata
ta pagtuo ki Cristo.
Kabay pa na mabaton no mga kaayaran, kaluoy daw katawwayan na
alin ta Dyos Amay daw alin ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo.

Ambal Pablo Parti Ta Mga Gatudlo Ta Dili Matuod

3 Anduni, may pangabay a na paryo ta ambal ko ki kaon kan-o na galin
a dyan ta Efeso na munta ta prubinsya Macedonia. Gapangabay a na naan
ka nang ta Efeso yan tak may mga ittaw dyan na iran na patudlo dili paryo
ta ate na mga papatian bilang mga gatuo ki Cristo daw dapat ambalan no
na untatan en danen iran na pagtudlo ta dili matuod. 4 Ambalan no man
danen an na dili en sayangan iran na uras ta pagdiskasay parti ta mga
imo-imo nang na kinaraan na isturya daw isturya man na alin ta langkaw
na mga listaan ta ngaran ta mga kaapuan anay pa sa. Mga padiskasan an
danen alinan ta ula pulos na mga pagdiskusyon daw dili man makatabang
na matuman plano ta Dyos parti ki kiten. Iya na plano matuman tenged ta
ate na pagtuo. 5 Liag ko na iling tan iambal no ki danen aged mga gatuo
dyan maggugmaay. Dapat maggugmaay danen ta usto na limpyo iran na
tagipusuon daw maggugmaay na magbuat danen ta mga miad ta panan-
aw ta Dyos daw magtuo na terek ta iran na tagipusuon. 6 May mga ittaw
na ula en gasunod ta dayad na batasan na igo ta liag ta Dyos. Pirmi danen
an gadiskasay ta mga ula pulos. 7 Iran na andem na kalaen ta mga ittaw
na danen an mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, piro ta matuod ula
danen naintindian daw ino beet ambalen ta iran na patudlo na ambal
danen na matuod gid.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Nlaman ta na miad gid mga nabetang an naan ta Mga Sinulat Moises,
piro kinanglan na ate na pagtuman daw pagtudlo ta mga sinulat sunod
gid ta tuyo ta Dyos ta iya na pag-atag ta mga sinulat. 9 Nlaman ta na mga
sinulat ya paatag ta Dyos dili para ta mga ittaw na matareng. Paatag
din para ta mga ittaw na ula gatuman ta iya na mga sugo daw mga dili
miag na magpasakep ki kanen, mga ula ta isip danen Dyos an, mga
makasasala, mga dili dyusnon, mga ula gapati ta Dyos, mga gapatay ta
iran na amay o inay o duma man na mga ittaw, 10 mga gabuat ta malaw-
ay ta panan-aw ta Dyos, mga mama na gagamit ta paryo danen na mama,
mga nangamang ta mga ittaw para bligya, mga gabula, mga gatistigo
ta dili matuod asta man mga gabuat ta maskin ino na kuntra ta igo na
tudlo. 11 Igo na tudlo sunod ta miad na balita na pasalig ta Dyos ki yaken
para isugid ko. Kanen Dyos na Makagagaem daw padayaw ta tanan.

Pagpasalamat Pablo Naan Ta Ginuo

12 Gapasalamat a ta ate na Ginuo Jesu-Cristo tak patabangan a din na
masarangan ko ubra na pasalig din ki yaken. Papili a din na magsirbi
ki kanen tenged pabilang a din na masaligan. 13 Bisan gambal a kan-o
ta malain kuntra ta Ginuo daw gapangabot a kuntra ta mga gatuo ki
kanen daw malain gid ake na buat ki danen, naluoy kanen an ki yaken
tak kan-o na ula a pa gatuo ki kanen ula ko nlami na malain ake na mga
buat. 14 Bakod gid kaluoy ta ate na Ginuo ki yaken na patabangan a din
na magtuo ki kanen daw maggugma ta duma na mga ittaw. Iling tan
tabang Jesu-Cristo ta tanan na mga ittaw na sakep ki kanen.
15 Yi na tudlo matuod daw dapat patian gid ta tanan: Jesu-Cristo giling
ta kalibutan i aged luwasen ki din alin ta silot ta ate na mga sala tenged
kiten tanan nakasala daw yaken gid makasasala ta tanan. 16 Yi tuyo
ta Dyos na paatag din ki yaken iya na kaluoy bisan makasasala a aged
makita ta mga ittaw paagi ki yaken na langkaw gid pasinsya Jesu-Cristo
naan ta mga ittaw na gabuat ta malain na ta uryan magtuo ki kanen daw
maangken danen kabui na ula katapusan. 17 Kabay pa na Dyos an tauron
ta tanan daw dayawen asta ta ula katapusan. Kanen ate na Ari na ula
kaumpisaan daw ula man katapusan, ula kanen kamatayen daw dili man
makita. Ula duma daw dili, kanen nang matuod na Dyos. Amen.
18 Timoteo na pabilang ko na bata ko, ake i na pangabay ki kaon
sunod ta ambal ta mga ittaw kan-o parti ki kaon na pasaysay danen
mga papaintindi ta Dyos ki danen. Daw demdemen no ambal danen,
biskegen no pa gid imo na nakem para maskin may mga magkuntra ki
kaon ipadayon no imo an na pagsirbi ta Dyos na paryo ka ta sundalo na
gapadayon ta pagsulong daw pagbatok. 19 Magpadayon ka ta lig-en no na
pagtuo daw magbuat ta mga miad ta panan-aw ta Dyos. Impurtanti na
dili ka paryo ta duma na mga ittaw na gatalikod ta pagbuat ta mga miad

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na yon man tenaan na iran na pagtuo paryo ta sakayan na nasangga
naan ta manunggol. 20 Iling tan pabuat danen Himeneo daw Alejandro.
Papalin ko danen an naan ta pagtipon ta mga gatuo na paryo paintriga
ko danen an naan ki Satanas aged maagian danen mga kabellay daw
dilian man danen iran na pagtudlo ta dili matuod tak iran na patudlo
paryo nang gaambal danen ta malain kuntra ta Dyos.

Batasan Na Igo Ta Mga Gatipon-tipon Na Gatuo

2 1 Anduni, yi impurtanti gid na tudlo ko ta mga gatuo: Dapat pirmi
ki mangamuyo para ta mga paryo ta na ittaw. Magpangabay ki na
tabangan danen ta Dyos daw magpasalamat ki man ki kanen tenged ta
iya na tabang ki danen. 2 Dapat mangamuyo ki man para ta tanan na
mga manugdumala daw mga ittaw na may datas na katengdanan tak daw
dayad iran na pagdumala malineng ate na kabui daw pwidi ki magsirbi
ta Dyos ta usto daw magbuat ta mga miad naan ta duma na mga ittaw.
3 Dapat na mangamuyo ki para ta tanan na mga ittaw tak iling tan igo
daw makapalipay ta Dyos na ate na manluluwas. 4 Liag din na tanan na
mga ittaw maluwas alin ta silot ta iran na mga sala daw maintindian
man danen kamatuuran parti ta pagtuo ki Jesu-Cristo 5 tenged isya nang
na Dyos para ta tanan na mga ittaw daw isya nang na manugpatengnga
na paagi ki kanen mga ittaw marani ta Dyos. Manugpatengnga an, kanen
Jesu-Cristo na ittaw man paryo ki kiten 6 daw gaatag ta iya na kabui
aged tanan na mga ittaw pwidi matubos alin ta silot ta iran na mga sala.
Paagi ta kamatayen Jesu-Cristo, napamatuuran ta Dyos naan ta uras na
patirmino din daan na liag din gid na tanan na mga ittaw magsunod
ki kanen aged luwasen din. 7 Tenged liag ta Dyos na tanan maluwas,
patagan a din ta katengdanan na manugwali daw apustol para magtudlo
a naan ta mga dili-Judio ta kamatuuran parti ta pagtuo ki Cristo.
Gasugid a ta matuod. Dili bula ake na ambal.

8 Gani, liag ko na daw mga gatuo an magtipon, mga mama ta iran na
pagpangamuyo dapat iran na kaugalingen pasakep danen naan ta Dyos
daw iran na batasan igo ta mga ittaw na iya ta Dyos na ula man gilek o
kuntra ta mga paryo danen na gatuo ki Cristo. 9 Mga bai an a, daw naan
danen ta pagtipon ta mga gatuo, dapat iran an na mga pasuot igo para
ta mga gatuo daw naan man ta lugar daw dili makagayya. Dili danen
pasublaan ta pag-ayos iran na kaugalingen paryo na subla arti ta pag-
ayos ta buok daw pagsuot ta maalen na mga nabuat alin ta blawan daw
pirlas daw pagsuot ta maalen na mga bayo. 10 Dapat na iran na andem
na danen an dayawen tenged ta mga buat danen na miad na igo man ta
mga bai na gaambal na danen an mga gatuo. 11 Daw mga bai tudluan
naan ta pagtipon ta mga gatuo na danen an gasimba, dapat maglineng
danen an daw mapainebesen. 12 Ula a gatugot na mga bai magtudlo daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magdumala ta mga mama. Dapat mamati nang danen an na maglineng.
13 Yi tenaan na ula a gatugot na mga bai magtudlo daw magdumala ta
mga mama: Anay pa sa na pabuat ta Dyos mga ittaw an, Adan ya una na
ittaw na pabuat din daw sunod Eva 14 daw dili man Adan naluko Satanas.
Eva ya, kanen naluko daw yon tenaan na ula kanen gasunod ta sugo
ta Dyos. 15 Bisan Eva ya pasilutan ta Dyos tak gapaluko kanen ya, mga
bai luwasen man gyapon ta Dyos alin ta silot. Piro, dapat na magtuman
danen ta iran na katengdanan bilang mga sawa na bai paryo ta pagbata
daw ta pag-asikaso ta iran na mga bata. Dapat man na magpadayon
danen ta iran na pagtuo, paggugma ta tanan daw pagtuman man ta liag
ta Dyos. Dapat iling tan iran na buaten na gasunod danen ta batasan na
igo para ta mga gatuo.

Batasan Na Igo Ta Mga Gapanguna Ta Mga Gatipon-tipon Na Gatuo

3 1 Yi na tudlo matuod: Daw kino gaandem na magpanguna ta mga
gatipon-tipon na gatuo, dayad iya na andem tak impurtanti na
katengdanan. 2 Tenged impurtanti na katengdanan, dapat na dayad iya na
batasan aged ula may masaway ki kanen, isya nang iya na sawa daw ula
duma na bai ta iya na kabui, nalam kanen magdala daw magpegeng ta
iya na kaugalingen, pataod kanen an tenged ta iya na mga buat, nalipay
kanen an ta pagbaton ta mga ittaw na giling ta iya na balay, nalam man
magtudlo parti ta miad na balita, 3 dili kanen an palainem, dayad iya na
ugali na langkaw iya na nakem, dili abtik lima din na maniro, dili kanen
miag ta gulo daw dili man pirmi nang naan ta iya na isip pagpatama ta
kwarta. 4 Dapat dayad pagdumala din ta iya na pamilya daw iya na mga
bata gapasakep ki kanen daw may pagtaod man. 5 Daw dili kanen an
nalam magdumala ta iya na pamilya, dili din madumalaan ta usto mga
gatipon-tipon na gatuo. 6 Dapat kanen an dili bag-o nang gatuo ki Jesu-
Cristo tak basi magpabugal nang kanen ta iya na kaugalingen daw silutan
kanen ta Dyos tenged ta iya na pagpabugal paryo ta silot ki Satanas.
7 Kala kanen an ta mga ula gatuo na dayad iya na batasan. Daw batasan
din an malain, tama maambal na malain parti ki kanen daw mapirdi
kanen an Satanas paryo ta yupan na gulpi nang nasied.
8 Mga gapanguna man na may katengdanan ta pag-asikaso ta mga
gatipon-tipon na gatuo dapat pataa danen an ta mga ittaw, iran na
ambal masaligan, dili danen sikad minem ta bino daw ula man gagamit
ta malain na paagi aged makakwarta nang. 9 Dapat padayon danen na
gapati ta tudlo parti ta pagtuo ki Cristo na papasugid ta Dyos ki kiten
daw tumanen man na terek ta iran na tagipusuon. 10 Bag-o kaw magpili
daw kino tagan ta katengdanan ta pag-asikaso ta mga gatuo, panilagan
nyo anay daw dayad iran na batasan. Daw makita nyo na ula may
masaway ki danen, pwidi na danen pilien nyo. 11 Iling man tan mga bai

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na sawa ta mga may katengdanan ta pag-asikaso ta mga gatuo,[a] dapat
pataa danen an ta mga ittaw, ula danen papakalain iran na duma daw
nalam man danen magdala ta iran na kaugalingen daw masaligan ta
tanan na buat.
12 Daw kino may katengdanan ta pag-asikaso ta mga gatuo, dapat na
isya nang iya na sawa daw ula duma na bai ta iya na kabui daw dayad
pagdumala din ta iya na pamilya. 13 Daw mag-ubra danen ta usto bilang
mga may katengdanan ta pag-asikaso ta mga gatuo, tauron danen ta mga
ittaw daw ula danen adlek na magpamatuod naan ta mga ittaw parti ta
pagtuo ki Jesu-Cristo.

Tuyo Pablo Ta Pagsulat Ki Timoteo

14 Andem ko gid na miling dayon ki kaon, piro pasulat ko nang en
15 aged daw lugay pa bag-o a miling ki kaon, mlaman no daw ino batasan
na igo ki kiten tanan na bilang mga mag-utod ta pagtuo tak kiten tanan
mga bata ta Dyos. Kiten i mga gatipon-tipon na mga ittaw na iya ta Dyos
na bui daw kiten i mga pasaligan man ta Dyos ta pagtudlo ta kamatuuran
parti ta pagtuo ki Cristo daw ta pagsabat naan ta mga ittaw na gatudlo
ta dili matuod. 16 Nlaman ta na makatingala gid kamatuuran an na
papasugid ta Dyos parti ki Jesu-Cristo na ate na patuuan:

Cristo an giling ta kalibutan i na natao
daw gapamatuod Dyos Ispiritu Santo na Cristo an papadala ta Dyos.
Nakita Cristo an ta mga angil
daw kanen an pawali naan ta mga ittaw ta bilog na kalibutan
daw patuuan kanen an ta tama na mga ittaw.
Cristo an padala malik naan ta langit daw naan dya gadumala duma ta Dyos.

Pagpaandam Pablo Parti Ta Mga Tudlo Na Dili Matuod

4 1 Anduni, nlaman ta na papaintindi gid ta Dyos Ispiritu Santo na
ta uryan na timpo may mga ittaw na dili en magsunod ta mga
papatian ta mga gatuo ki Cristo tak magsunod danen ta mga tudlo daw
papatian na panluko nang na ula duma na alinan daw dili, mga malain
na ispiritu. 2 Mga ittaw an na gatudlo ta mga papatian na alin ta mga
malain na ispiritu, danen an mga gabula nang na gapakuno-kuno nang
na gatudlo danen ta kamatuuran daw ula en danen nakunsinsya ta
buat danen na malain. 3 Pabawal danen na mga gatuo an mangasawa

---

[a] **3:11** Naan ta Griego nasulat mga ambal ya na daw isalyo naan ta Kagayanen na linggwai pwidi iling ti: *mga bai na sawa ta mga may katengdanan ta pag-asikaso ta mga gatuo.* Pwidi man iling ti: *mga bai na may katengdanan ta pag-asikaso ta mga gatuo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw gambal man na may bawal man na mga pagkaan. Piro, dili igo
iran an na tudlo tak mga pagkaan pabuat ta Dyos aged kiten i na mga
gatuo daw gapati ta kamatuuran parti ta pagtuo ki Cristo, maan na may
pagpasalamat. 4 Tanan na pabuat ta Dyos dayad daw dapat na batunon ta
na may pagpasalamat naan ki kanen. 5 Nlaman ta na pwidi ki magkaan ta
bisan ino na pagkaan tenged naan ta sinulat na pulong ta Dyos nabetang
na ula pagkaan na bawal kan-enen daw tenged man na napangamuyuan
ta en na may pagpasalamat.

Laygay Pablo Ki Timoteo Daw Ino Dapat Buaten Timoteo Bilang Isya Na Manugtudlo

6 Daw ake i na tudlo ki kaon itudlo no man naan ta ate na mga utod ki
Cristo, dayad imo na pagtuman ta katengdanan no bilang manugsirbi ki
Jesu-Cristo. Mapakita man na kaon yan natudluan ta usto ta kamatuuran
parti ta pagtuo ki Cristo daw gasunod ka gid ta mga tudlo na ate na
papatian bilang mga gatuo. 7 Piro, dili no patian mga kinaraan na isturya
na imo-imo nang ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos. Tingwaen no pirmi
na magsunod ka ta liag ta Dyos. 8 Daw magpraktis ki aged magbiskeg ate
na lawa paryo ta pabuat ta mga manug-ampang, simpri may pulos. Piro,
mas may pulos daw magprusigir ki na magsunod pirmi ta liag ta Dyos
tak bakod na tabang ta ate na kabui anduni ta kalibutan i daw ta liyo
ta man na kabui. 9 Paambal ko i matuod daw dapat patian gid ta tanan.
10 Tenged na ate na pagsunod ta liag ta Dyos bakod na tabang ki kiten,
gapangabellay kay ta ame na pagsirbi ta Dyos tak kanen an bui na Dyos
na ame na pasaligan. Kanen man manluluwas para ta tanan na mga ittaw
labi en gid mga ittaw an na gatuo ki kanen.
11 Itudlo no pirmi daw ipatuman ake i na sulat ki kaon naan ta mga
gatuo. 12 Ambligan no imo na batasan aged ula may magpakebes ki kaon
para pamatian ka ta mga patudluan no bisan bata ka pa kaysa ki danen.
Ipakita no na kaon yan mudilo para sunuron danen paagi ta imo na ambal,
batasan, paggugma ta mga ittaw, pagtuo daw kabui na ula may masaway.
13 Ta pagtuman no ta imo na katengdanan asta na mabot a dyan, labien no
pagbasa ta sinulat na pulong ta Dyos naan ta mga gatuo daw pagwali daw
pagtudlo ki danen. 14 Padayon no na gamiten abilidad an ta pagsirbi naan ta
Dyos na atag din ki kaon paagi ta pagbindisyon ki kaon ta mga gapanguna
ta mga gatuo na patungtong danen iran an na lima naan ta imo na ulo daw
isya ki danen gambal ta papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo ki kanen parti ta
imo na abilidad. 15 Ake i na tudlo ki kaon, isipen no gid daw tumanen pirmi
aged makita ta tanan na gatuman ka pa gid ta Dyos. 16 Ambligan no na
dayad imo na batasan daw pagtudlo. Dapat na padayon ka na gabuat ta mga
miad daw gatudlo ta dayad tak dili nang kaon luwasen ta Dyos alin ta silot
na ula katapusan, luwasen din man mga ittaw na patudluan no.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Laygay Pablo Ki Timoteo Parti Ta Igo Na Pagtratar Naan Ta Mga Gatuo

5 1 Daw may mama na gabuat ta malain daw kanen mas may idad
pa ki kaon, dili no ambalan ta sakit na ambal. Ambalan no kanen
an na may pagtaod paryo ta pagtaod no ta imo na amay. Iling man tan,
trataren no ta dayad mga mama na bata pa ki kaon paryo na danen an
imo na mga utod. 2 Mga bai na mas may idad pa ki kaon, trataren no
danen an paryo na danen an imo na inay. Mga bai na bata pa ki kaon,
trataren no man danen an paryo na danen an imo na mga utod daw
mag-amblig ka na ula may masaway ki kaon parti ta imo na pagtratar ki
danen.

Laygay Pablo Parti Ta Mga Balo Na Bai

3 Daw may mga balo na bai na ula en danen saligan ta iran na
pangabui, dapat na kiten na mga gatuo pakitaan ta danen an ta miad na
kabebet-en paagi ta pagtabang ki danen. 4 Piro, balo an a na may mga
bata o may mga apo, kinanglan na iya na mga bata daw apo tudluan no
na magtuman ta iran na rispunsibilidad na mag-asikaso para ta iran na
mga ginikanan. Iran na pag-asikaso bilang dayad na bales naan ta iran
na mga ginikanan daw makapalipay man ta Dyos. 5 Mga balo na ula
gid saligan ta iran na pangabui, naan nang danen ta Dyos gasalig daw
adlaw daw kilem gapadayon ta pagpangamuyo na danen an tabangan
din. 6 Piro, mga balo an a na gangita ta kalipayan na para ta iran nang
na kaugalingen daw ula naan ta iran na isip Dyos an, danen an patay ta
panan-aw ta Dyos maskin danen an bui pa. 7 Ake i na paambal parti ta
pag-asikaso naan ta mga balo na bai itudlo no naan ta mga gatuo dyan
aged ula may masaway ta mga gatuo. 8 Daw kino gambal na kanen gatuo
piro ula kanen gatabang ta iya na mga parinti, labi en gid ta mga mimbro
ta iya na pamilya, ula en kanen gasunod ta ate na mga papatian bilang
mga gatuo. Ugali din an mas malain pa kaysa ta ugali ta mga ittaw na
ula gatuo.

9 Mga balo na bai na gaidad en ta sisinta na taon daw isya nang danen
bisis nangasawa, pwidi no ibetang iran na ngaran naan ta listaan ta mga
balo na dapat tabangan. 10 Dapat man na kala danen an ta mga ittaw na
danen mga pirmi gabuat ta mga miad na paryo ta pag-asikaso danen ta
usto ta iran na mga bata daw nalipay man danen an ta pagbaton ta mga
ittaw na giling ta iran na balay. Gasirbi danen ta mga ittaw na iya ta
Dyos daw gatabang man ta mga ittaw na nakulian. Iling gid tan, pirmi
danen gabuat ta mga miad naan ta duma na mga ittaw.

11 Piro, mga balo na bai na iran na idad ula pa sisinta na taon, dili no
ibetang iran na ngaran naan ta listaan ta mga balo na dapat tabangan
tak basi mabot timpo na bay-an danen iran na pagsirbi ki Cristo tak

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nadala danen an ta iran na liag na mangasawa isab. 12 Daw mangasawa
danen isab, makasala danen an tak ula danen gapadayon ta pagtuman
ta iran na pangako na magsirbi bilang mga balo na naan en ta listaan.
13 Isya pa, basi manad danen na dili mangita ta iran na pangabuian
daw manambalay nang. Dili nang nyan, danen an magtsismis man daw
magpasilabet ta pangabui ta duma. Sikad danen an magsugid ta dili
dapat mlaman ta duma. 14 Gani, yi ake na laygay para ta mga balo na bai
na bata pa: Miad pa daw danen an mangasawa isab daw maminata daw
mag-asikaso ta iran na panimalay aged mga ittaw na gakuntra ki kiten na
mga gatuo, dili danen mag-ambal ta malain parti ki kiten. 15 Iling tan ake
i na laygay tak may mga balo na bai na ula gapadayon ta iran na pagtuo
daw anduni gasunod ta liag Satanas.
16 Mga bai na gatuo, dapat magtabang ta pag-asikaso ta iran na mga
parinti na balo na bai. Dapat dili mabeg-atan mga gatipon-tipon na gatuo
ta pagtabang ta mga balo na bai na may mga parinti aged matabangan ta
usto mga balo an na ula gid danen saligan ta iran na pangabui.

Laygay Pablo Parti Ta Mga Gapanguna Ta Mga Gatuo

17 Mga gapanguna an ta usto ta mga gatuo, dapat tauron daw swilduan
ta usto labi en gid danen an na gapangabellay ta pagwali daw pagtudlo.
18 Iling man tan ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos, “Daw inanian
nyo an papagupaan nyo ta baka, dapat dili nyo pegengan baka an na
magkaan ta inanian.”[b] daw nasulat man, “Mga manug-ubra an dapat
masuulan.”[c] 19 Daw may magriklamo kuntra ta mga gapanguna piro
kanen an ula dala na darwa o tallo na magpamatuod na malain buat an
ta gapanguna, dili no batunon iya na riklamo. 20 Daw matuod na may
gapanguna na gapadayon ta pagbuat ta sala, ambalan no kanen an naan
ta tubangan ta mga gatipon-tipon na gatuo aged madlek mga gatuo an na
magbuat ta malain.
21 Ake i na tudlo parti ta mga gapanguna ta mga gatuo tumanen no na
ula ka may papaburan na maskin kino tenged Dyos an daw Jesu-Cristo
daw mga angil na iya ta Dyos, nlaman danen daw ino tudlo ko ki kaon.
22 Daw magpili ka ta isya ta mga gatuo para bindisyunan daw tagan no
ta katengdanan ta pagsirbi ta Dyos, panilagan no anay batasan din an.
Alimbawa, daw imo na napili malain batasan din an, kaon yan basulon
ta mga gatuo. Ambligan no na ula may masaway ki kaon ta imo na mga
pabuat.
23 Parti ta prublima no ta imo na gettek daw duma man na nabatyagan,
dapat dili nang waig inemen no. Miad daw minem ka ta sise nang na
bino para bulong no.

---

[b] **5:18** Deuteronomio 25:4 [c] **5:18** Lucas 10:7

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Isab, daw magpili ka ta isya ta mga gatuo para magsirbi kanen ta
Dyos, dapat na isipen no anay ta usto. Demdemen no na may mga ittaw
na nlaman ta tanan na pirmi danen gabuat ta sala daw mabot adlaw na
maageman danen silot ta iran na mga sala. May mga ittaw man a na
gabuat ta sala, piro ula dayon nlami. Ta uryan nang en bag-o pa mlaman
ta duma na danen an gabuat ta sala. 25 Iling man tan, may mga ittaw na
nlaman ta tanan na pirmi danen gabuat ta mga miad. May mga ittaw
man na gabuat ta mga miad, piro ula pa dayon nlami. Bisan ula pa nlami
anduni, sigurado na ta uryan mlaman gid ta tanan.

Laygay Pablo Para Ta Mga Gatuo Na Suguon

6 1 Yi laygay ko para ta mga gatuo na suguon: Tauron danen ta usto
iran na amo aged mga ittaw na ula gatuo dili mag-ambal ta malain
kuntra ta Dyos daw kuntra man ta mga tudlo na ate na papatian bilang
mga gatuo ki Cristo. 2 Daw mga suguon na gatuo gaisip na dili kinanglan
tauron iran na amo tenged nang amo an danen iran man na utod ki
Cristo, dili igo iran na isip. Dapat gani na danen an magsirbi pa gid ta
usto ta iran na amo tak iran na pagsirbi para ta kayaran ta palangga
danen na utod ki Cristo.

Ambal Pablo Parti Ta Mga Ittaw Na Gatudlo Ta Dili Matuod Daw Gaandem Na Magmanggaranen

Ake i na paambal ki kaon itudlo no daw ipatuman naan ta mga gatuo
dyan. 3 Piro, yi ambal ko parti ta mga ittaw na iran na patudlo dili paryo
ta ate na mga papatian bilang mga gatuo daw ula man gakumpurmi ta
kamatuuran na tudlo ta ate na Ginuo Jesu-Cristo na parti ta batasan na
igo ta liag ta Dyos: 4 Danen an sikad magpabugal ta iran na kaugalingen,
piro ta matuod, ula danen naintindian iran na patudlo. Dili usto iran na
batasan tak sikad danen magdiskas ta mga ula pulos daw magdiskusyon
parti ta mga ambal daw ino beet ambalen. Tenged ta pabuat danen,
tama gainggitay, galalisay, pirmi gapakalain, pirmi gasuspitsa ta kada
isya 5 daw pirmi man gakuntraay. Dili en danen an malam daw ino
miad o malain daw danen an paryo man nakamangan ta pag-intindi ta
kamatuuran parti ta pagtuo ki Cristo. Paisip danen na magmanggaranen
danen an paagi ta iran na pagtudlo parti ta batasan na ambal danen igo
kon ta liag ta Dyos. 6 Piro, daw ate na batasan igo ta liag ta Dyos daw
kuntinto ki, subla ki pa ta isya na manggaranen. 7 Demdemen ta na natao
ki na ula dala naan ta kalibutan i. Iling man tan, daw mapatay ki, ula
man madala na mga betang alin ta kalibutan i. 8 Gani, daw may pagkaan
ki daw bayuon, makuntinto ki en. 9 Piro, mga ittaw na mag-andem na
magmanggaranen, simpri dali matintar na magbuat ta sala. Danen an
magparyo ta yupan na nasied tak pasunod danen mga liag danen na ula

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pulos daw gasamad man ta iran na kabui asta maageman danen segeng
na silot. 10 Daw pirmi nang naan ta isip ta mga ittaw pagpatama ta
kwarta, yon en alinan ta tama na mga buat na malain. May anen na mga
gatuo na tenged ubos nang gid kwarta naan ta iran na isip, patalikuran
danen igo na mga papatian parti ta pagtuo ki Cristo daw danen man
mismo gabuat ta iran na segeng na mga prublima na paryo ta pabuno
danen iran na tagipusuon.

Katapusan Na Mga Laygay Pablo Ki Timoteo

11 Timoteo, tenged kaon manugsirbi ta Dyos, ambligan no pirmi na dili
ka magparyo ta mga ittaw na iran na isip naan nang pirmi ta pagpatama
ta kwarta. Tingwaen no na tanan no na buaten igo ta ittaw na matareng
daw sunuron no batasan na igo ta liag ta Dyos. Dapat na padayon ka
na galig-en ta imo na pagtuo ki Cristo daw padayon na gadugang imo
na paggugma ta tanan. Padayon man na tubangen no maskin ino na
mga kabellay na maagian no, daw trataren no tanan na mga ittaw na
may miad ka na kabebet-en. 12 Ipadayon no imo an na pagpangabellay
ta pagtudlo ta kamatuuran parti ta pagtuo ki Cristo paryo ta pabuat ta
manug-ampang na gapangabellay gid na magdaag. Dapat na paagi ta imo
na mga buat mapakita no na kaon yan sigurado na naangken no en kabui
na ula katapusan. Nlaman no na nabaton no upurtunidad na paatag ta
Dyos ki kaon na maangken no kabui na ula katapusan daw gambal ka
man naan ta tubangan ta tama na mga ittaw na kaon yan gatuo ki Cristo
daw sigurado na tenged ta imo na pagtuo naangken no kabui na ula
katapusan. 13 Dyos na gaatag ta kabui ta tanan daw Jesu-Cristo na ula
kaadlek na gambal ta kamatuuran naan ta tubangan Poncio Pilato nalam
daw ino mga sugo ko i ki kaon. 14 Gani, ake i na mga sugo tumanen no
gid na ula may masaway ki kaon anduni asta ta adlaw na mabot daw
magpakita Ginuo Jesu-Cristo. 15 Naan ta adlaw na patirmino ta Dyos,
ipadala din Ginuo Jesu-Cristo aged magpakita. Dyos an, kanen gid
dayawen ta daw ula duma daw dili, kanen nang na Makagagaem. Kanen
an Ari na labaw gid ta tanan na mga ari daw Manugdumala na labaw
gid ta tanan na mga manugdumala. 16 Kanen nang ula kamatayen daw
tenged naan kanen an ta sikad silaw na pawa, ula bisan kino makaprani.
Ula ittaw na kakita ki kanen daw dili man kanen an makita ta bisan
kino. Kabay pa na kanen dayawen ta tanan daw kanen magdumala ta
tanan asta ta ula katapusan. Amen.

17 Itudlo no ta mga ittaw na manggaranen na dapat na dili danen
magpabugal ta iran na kaugalingen daw dili man danen magsalig ta
iran na manggad tak ta bisan ino man na uras pwidi marwad manggad
an. Dapat naan nang ta Dyos danen an magsalig tak dayad gid iya na
kabebet-en ta iya na pag-atag ki kiten ta tanan aged may kalipay ki.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 Tudluan no man danen an na dapat pirmi danen magbuat ta mga miad
tak ittaw na matuod na manggaranen tama iya na mga buat na miad, dili
nang na tama iya na manggad. Dapat danen an sikad mag-atag daw sadya
danen na mag-atag ta bakod na tabang. 19 Daw iling tan na tama buat
danen na miad, paryo danen an ta mga ittaw na gatipon ta manggad para
ta mga adlaw na mabot. Tenged ta mga miad danen na buat, sigurado
na may mabaton danen na dayad na bales naan ta mabot na adlaw daw
malipay man danen an naan ta matuod na kabui na yon man kabui na
ula katapusan.

20 Timoteo, ta imo na pagtudlo ambligan no na dili masilian mga tudlo
na pasalig ki kaon. Dili ka mamati ta mga ula pulos na tudlo ta mga ittaw
na ula gapati ta Dyos na iran an na tudlo salig danen matuod na alam
piro dili paryo ta ate na mga papatian bilang mga gatuo ki Cristo. 21 May
mga ittaw na gapati ta mga tudlo na iling tan daw yon man tenaan na
patalikuran danen igo na mga papatian parti ta pagtuo ki Cristo.

Kabay pa na mabaton no mga kaayaran na alin ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangarwa Na Sulat Pablo Para Ki Timoteo

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Pangarwa Na Sulat Pablo Para Ki Timoteo

Yi na libro pasulat Pablo para ki Timoteo na gadumala ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta syudad Efeso. Timoteo an palangga Pablo na paryo gid iya na bata daw seled ta tallo taon gaduma Timoteo ki Pablo na miling naan ta mga gatipon-tipon na gatuo ta lain-lain na mga banwa asta na sarang en Timoteo na magdumala ta mga gatipon-tipon na gatuo. Paglambay ta mga taon na gaduma kanen ki Pablo, papadala kanen an naan ta Efeso para magdumala ta mga gatipon-tipon na gatuo.

Impurtanti na tupiko naan ta yi na libro, kinanglan na Timoteo an magprusigir ta iya na ubra. Laygay Pablo na dapat dili magayya Timoteo an na magpamatuod naan ta mga ittaw parti ki Ginuo Jesu-Cristo daw ta iya na pagtudlo ambligan din na dili masilian kamatuuran na tudlo na pasalig ki kanen. Ambal man Pablo na bisan maagian Timoteo mga kabellay daw bisan may mga ittaw na magkuntra ki kanen, dapat magpadayon kanen an ta pagtuman ta iya na katengdanan na manugtudlo daw manugsugid ta miad na balita parti ki Cristo.

Naan man ta yi na libro gapaandam Pablo ki Timoteo na dili kanen an mamati ta mga ula pulos na tudlo ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos tak bisan kino na gasunod ta tudlo na iling tan gapadyo ta Dyos.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Pangarwa Na Sulat Pablo Para Ki Timoteo

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-2)
2. Pagpasalamat Pablo naan ta Dyos (1:3-18)
3. Pagpalig-en Pablo ta nakem Timoteo (2:1-13)
4. Manugsirbi na makapalipay ta Dyos (2:14 - 3:9)
5. Laygay Pablo na Timoteo dapat padayon ta iya na pagsunod ta mga patudlo ki kanen (3:10 - 4:8)
6. Katapusan na mga laygay Pablo ki Timoteo (4:9-18)
7. Katapusan ta yi na sulat (4:19-22)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpangamusta Pablo

1 [1] Yaken Pablo na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo tenged ta pagbeet
ta Dyos. Yaken manugsugid man parti ta kabui na ula katapusan na
papangako ta Dyos na iatag din ta mga ittaw na sakep ki Jesu-Cristo.
[2] Gapangamusta a ki kaon Timoteo na pabilang ko na pinalangga ko na
bata.
Kabay pa na mabaton no mga kaayaran, kaluoy daw katawwayan na
alin ta Dyos Amay daw alin ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo.

Pagpasalamat Pablo Naan Ta Dyos

[3] Dyos an pasirbian ko na terek ta ake na tagipusuon na paryo man
ta pagsirbi ta ake na mga kaapuan anay pa sa daw naan a ki kanen
gapangamuyo para ki kaon. Adlaw daw kilem pirmi ko pademdem kaon
yan naan ta ake na pagpangamuyo daw gapasalamat a ki kanen tenged ki
kaon. [4] Na nademdeman ko na gangasebe ka kan-o ta ate na pagbelagay
daw gatulo gid imo na lua, liag ko na makita ka aged malipay gid ake
na nakem. [5] Gapasalamat a ta Dyos tak nademdeman ko man na gatuo
ka ki Jesu-Cristo na terek gid ta imo na tagipusuon paryo man ta pagtuo
ta imo na lola na Loida daw imo na inay na Eunice. Sigurado a gid na
gapadayon ka ta imo na pagtuo na paryo ta iran na pagtuo.
[6] Tenged isya ka na gatuo, ipademdem ko ki kaon na dapat gamiten
no ta usto abilidad an na atag ta Dyos ki kaon kan-o na pabindisyunan
ko kaon yan paagi ta pagtungtong ko ta ake na lima naan ta imo na ulo.
[7] Dapat gamiten no ta usto imo na abilidad tak Dyos Ispiritu Santo na
naan ki kiten ula gapatalaw ki kiten. Tenged ta iya na pagtabang, biskeg
ate na nakem para magpadayon ta ate na pagsirbi ta Dyos. Tenged man
ta iya na pagtabang, sarang ki na maggugma ta duma na mga ittaw daw
malam man magpegeng ta ate na kaugalingen na dili madala ta ate na
kaugalingen na liag. [8] Gani, dili ka magayya na magpamatuod naan ta
mga ittaw parti ta ate na Ginuo daw dili ka man magayya parti ki yaken
na napriso tenged ta pagsirbi ko ki kanen. Magpadayon ka ta imo na
pagsugid ta miad na balita parti ki kanen bisan maagian no mga kabellay
paryo ta naagian ko. Masarangan no na dayunon imo an na pagsugid ta
miad na balita tenged ta gaem na alin ta Dyos. [9] Dyos an, kanen galuwas
ki kiten alin ta silot ta ate na mga sala daw gaatag ta upurtunidad na
buaten ki din na iya na mga ittaw na gatuman gid ki kanen. Paluwas ki
din daw pabuat na iya na mga ittaw dili tenged ta miad ta na mga buat.
Paluwas ki din tenged iling tan iya na plano daw tenged man ta dayad
din na kabebet-en. Alin ta una na timpo bag-o din pabuat kalibutan i,
plano din daan na paagi ta mga buat Jesu-Cristo ipakita din dayad din na
kabebet-en naan ki kiten. [10] Anduni, napakita en dayad din na kabebet-

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

en tak Jesu-Cristo an na ate na manluluwas giling naan ta kalibutan i na
natao daw napatay para ki kiten daw nabannaw. Napirdi en Jesu-Cristo
kamatayen an tak mga gatuo ki kanen patagan ta bag-o na kabui na ta
mabot na adlaw iran na lawa bag-uon na ula en kamatayen. Naan ta
miad na balita na pasugid din, napakita din paagi an na maangken ta
mga ittaw kabui na ula katapusan. 11 Para mapalapta pa gid miad an na
balita, patagan a din ta katengdanan na manugwali daw apustol daw
manugtudlo parti ta miad na balita. 12 Tenged ta ake an na katengdanan,
naagian ko mga kabellay unti naan ta prisuan. Piro, ula a nagayya tak
kala ko gid Cristo an na pasaligan ko daw sigurado a na may sarang
kanen na magbantay daw mag-amblig ta pasalig ko ki kanen asta ta
adlaw na mabot kanen an na mag-ukom ta tanan na mga ittaw daw kino
matareng daw dili matareng.
13 Demdemen no kamatuuran na tudlo ko kan-o ki kaon na imo na
sunuron daw itudlo no man naan ta mga ittaw. Ta imo na pagtudlo,
padayon ka na gatuo ki Jesu-Cristo daw gagugma ka ta duma na mga
ittaw tenged sakep ka ki kanen. 14 Paagi ta pagtabang ta Dyos Ispiritu
Santo na naan ki kiten, ambligan no na dili masilian kamatuuran na
tudlo na pasalig ki kaon.
15 Nlaman no na tama na mga gatuo naan ta prubinsya Asia na ula en
gapati ki yaken daw galin en asta man danen ya Figelo daw Hermogenes.
16 Piro, Onesiforo dili paryo ki danen tak pirmi kanen gademdem ki
yaken. Bisan papriso a daw pakadinaan, ula man gyapon kanen an
nagayya na pirmi magsud-o daw magpalipay ta ake na nakem. Kabay
pa na kanen an kaluuyan ta Ginuo asta man mga ittaw na naan ta iya
na panimalay. 17 Ta matuod, ta iya na pag-abot naan ta Roma papangita
a din gid asta na nakita a din. 18 Nlaman no na bakod gid na tabang
Onesiforo ki yaken na naan a ta Efeso. Kabay pa naan ta adlaw na mabot
Ginuo para mag-ukom ta tanan na mga ittaw, kaluuyan din Onesiforo an.

Pagpalig-en Pablo Ta Nakem Timoteo

2 1 Timoteo, kaon na pabilang ko na bata ko, dapat pirmi ka
magpasakep naan ta Dyos para pabiskegen din imo na nakem
paagi ta tabang Jesu-Cristo. 2 Mga patudlo ko an pirmi parti ki Jesus na
namatian no daw namatian man ta tama na mga ittaw itudlo no naan ta
mga ittaw na masaligan daw malam magtudlo para itudlo man danen
naan ta duma.
3 Tenged isya ka na gatuman ki Jesu-Cristo, dapat na paryo ka ta isya
na masaligan na sundalo paagi ta pagpadayon ta imo na pagtudlo parti ki
Jesu-Cristo bisan maagian no mga kabellay paryas ki yaken. 4 Isipen nyo
parti ta mga sundalo. Na danen an naan ta iran na sirbisyo, ula danen
gaintindi ta ubra na dili para ta iran na pagkasundalo tak liag danen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na madayaran iran na kumander ki danen. 5 Isipen nyo man parti ta
mga manug-ampang. Daw liag danen magdaag na makabaton ta kuruna
na primyo,[a] kinanglan na magtuman danen ta mga sunuron parti ta
ampang. 6 Isipen nyo man parti ta mga ganguma. Tenged gapangabellay
gid danen an ta iran na pagpanguma, simpri danen una na magkamang
ta iran na tubbas. 7 Isipen no gid daw ino beet ambalen ta mga paambal
ko an. Tanan ipaintindi ta Ginuo ki kaon. 8 Isya pa, demdemen no Jesu-
Cristo an. Kanen isya na linai Ari David daw pabannaw ta Dyos. Iling
tan ambal ko parti ki kanen na gasugid a ta miad na balita 9 daw tenged
ta ake na pagsugid ta miad na balita tama gakuntra ki yaken daw yon
man tenaan na naagian ko mga kabellay daw anduni pakadinaan a naan
ta prisuan na paryo a gid ta isya na kriminal. Piro, bisan pakadinaan a,
miad an na balita na alin ta Dyos dili makadinaan tak dili mapegengan
ta paglapta. 10 Gani, bisan naagian ko tama na mga kabellay, gaprusigir
a man gyapon na magsugid ta miad na balita aged mga ittaw na papili ta
Dyos, magtuo danen ki Jesu-Cristo daw maluwas alin ta silot ta iran na
mga sala daw magduma man danen an ki kanen naan ta langit asta ta ula
katapusan.

11 Yi na ambal matuod:
Tenged kiten i paryo napatay duma ki Cristo,
paryo man na kiten i pabannaw duma ki kanen tak paatagan ki
ta bag-o na kabui.
12 Tenged gaprusigir ki ta pagsunod ki kanen maskin naagian ta mga
kabellay,
magdumala ki man duma ki kanen.
Piro, daw mag-ambal ki na dili ki sakep ki kanen,
ambalen din man na kiten i dili sakep ki kanen.
13 Bisan kiten i dili masaligan ta ate na pagsirbi ki kanen,
padayon na kanen an masaligan ta pagtuman ta iya na mga
pangako ki kiten
tak impusibli na buaten din daw ino na kuntra ta iya na mga
pangako.

Manugsirbi Na Makapalipay Ta Dyos

14 Ake i na mga tudlo ipademdem no pirmi ta mga gatuo dyan.
Paandaman no danen an na dili en magdiskasay parti ta mga papatian
daw kaugalian na dili sunod ta kamatuuran na miad na balita tenged
ula may makamang na miad bisan kino na gamati daw nlaman man

---

[a] **2:5** Mga ittaw ta timpo Pablo, may kaugalian danen an na mga manug-ampang na gadaag pabetangan ta kuruna naan ta iran na ulo bilang iran na primyo. Kuruna an buat alin ta daon daw bulak.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta Dyos tanan danen na pabuat. Daw mamatian ta duma na mga ittaw
pagdiskasay na ula pulos, maguluan iran na isip daw masamad iran na
pagtuo. 15 Magtingwa ka gid na Dyos an malipay ki kaon paagi ta imo
na pagtudlo na sunod gid ta kamatuuran parti ta pagtuo ki Jesu-Cristo
na paryo ka ta manug-ubra na ayos gid tanan din na ubra daw ula man
rason na kanen an magayya. 16 Dili ka mamati ta mga ula pulos na tudlo
ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos tak bisan kino na gasunod ta tudlo
na iling tan gapadyo ta Dyos. 17 Mga tudlo an na iling tan paryo ta nina
na bakukang na galapad pa gid tak duma na mga ittaw madala man ta
tudlo na ula pulos. Darwa ta mga gatudlo ta ula pulos danen Himeneo
daw Fileto. 18 Patalikuran danen kamatuuran na tudlo parti ta pagtuo
ki Cristo tak gatudlo danen an na pagbannaw ta mga gatuo natabo en.
Tenged ta iran na tudlo, may mga ittaw na ula en gasunod ta igo na
mga papatian parti ta pagtuo ki Cristo. 19 Piro, bisan pa na duma an
ula en gasunod ta igo na mga papatian, mga ittaw na iya gid ta Dyos
gapadayon ta pagsunod ta igo na mga papatian na paryo danen an ta
lig-en na pundasyon ta balay daw naan ta pundasyon may nasulat, “Kala
ta Ginuo daw kino iya gid na mga ittaw,” daw may nasulat man, “Bisan
kino na gambal na kanen an sakep ta Ginuo, dapat dilian din mga buat
na malain.”
20 Isipen no yi na paanggid: Naan ta bakod na balay na sikad dayad
may klasi-klasi na mga sangkap. May maalen na sangkap na buat alin ta
blawan daw pilak na para nang ta ispisyal na gamitan. May mga sangkap
man na baratuon nang na buat alin ta kaoy daw lunang na para nang ta
pang-adlaw-adlaw na gamit. 21 Iling man tan kiten i na mga gatuo. Bisan
kino na dilian din mga buat din na malain, kanen an paryo ta maalen na
sangkap na para ta ispisyal na gamitan tak batasan din an igo ta liag ta
Dyos daw anda na magsirbi ta Dyos na iya na Ginuo daw magbuat man ta
mga miad.
22 Timoteo, para makapalipay ka ta Dyos, dili no sunuron liag ta mga
batan-en na gadala ki danen na magbuat ta malain. Tingwaen no na tanan na
buaten no igo ta ittaw na matareng. Padayon ka ta imo na pagtuo ki Cristo,
imo na paggugma ta tanan daw imo na pagbuat ta mga miad para malineng
imo na pagduma naan ta tanan. Iling man tan buat ta tanan na mga ittaw
na gasimba ta Ginuo na ula danen may malain na tuyo. 23 Dapat na dili ka
maglabet ta mga ittaw na iran na padiskasan kabuangan nang daw paryo
ta ambal ta mga ittaw na kulang alam tak nlaman no na mga iling an tan
na padiskasan alinan ta gulo. 24 Piro, daw kino manugsirbi ta Ginuo, dapat
dayad iya na ugali daw dili man kanen miag ta gulo. Dapat na malam man
kanen an magtudlo parti ta miad na balita, langkaw iya na nakem 25 daw
tudluan din man mga ittaw na gakuntra ki kanen na miad iya na kabebet-en
para ki danen tak basi danen an tagan ta Dyos ta upurtunidad na magnelsel

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw dilian iran na mga sala daw mlaman man danen kamatuuran parti ta
pagtuo ki Cristo. 26 Maintindian man danen na paluko danen an Satanas na
magtuman ta iya na liag. Tenged naintindian danen, dili en danen magsunod
ki kanen na danen an paryo mga yupan na kabwi alin ta sied.

3 1 Tandaan no na naan ta katapusan i na mga inadlaw tama na mga
kabellay na maagian ta 2 tak mga ittaw ta yi na timpo paisip an danen
iran nang na kaugalingen daw pirmi nang naan ta iran na isip pagpatama ta
kwarta. Danen an bugalen, gapadatas ta iran na kaugalingen, sikad mag-
ambal ta malain kuntra ta duma, ula gatuman ta iran na ginikanan, ula
gapasalamat ta mga ittaw na gatabang ki danen daw dili man dyusnon. 3 Ula
danen an kaluoy, ula danen gapatawad ta mga ittaw na gabuat ta malain
ki danen, pirmi danen papakalain iran na duma, dili danen an malam
magpegeng ta iran na kaugalingen daw sikad manakit. Ula danen an nalipay
ta mga ittaw na gabuat ta dayad. 4 Danen an sikad magtraydor. Bisan ino
nang pabuat an danen na ula anay gaisip. Sikad magpabugal danen an ta
iran na kaugalingen daw imbis na Dyos an naan ta iran na isip, iran nang na
kasadyaan paisip an danen. 5 Daw lagen, gasunod danen an ta liag ta Dyos,
piro ta matuod, dili danen an miag na iran na batasan bag-uon ta Dyos. Dili
ka magduma ta mga ittaw na iling tan. 6 May anen man ki danen na gabalay-
balay gid na manluko ta mga bai na dali nang lukuon. Mga bai an dali nang
lukuon tak naguluan iran na isip tenged ta iran na mga sala daw tenged
man na danen an pirmi nadala ta iran na mga liag. 7 Pirmi danen an gamati
ta maskin ino na bag-o na tudlo, piro dili danen maintindian kamatuuran
an parti ta pagtuo ki Cristo. 8 Mga ittaw na sikad manluko, paryas danen
an ki Jannes daw Jambres na gakuntra ki Moises anay pa sa[b] tak mga sikad
an manluko gakuntra ta kamatuuran paagi ta iran na tudlo na dili matuod.
Danen an dili en malam daw ino miad o malain daw ula man danen nlami
igo na mga papatian parti ta pagtuo ki Cristo. 9 Piro, dili maglugay iran na
panluko ta mga ittaw tak mabot adlaw na mlaman ta mga ittaw na mga
kabuangan nang iran na ubra paryas na anay pa sa abot adlaw na nlaman ta
mga ittaw na mga kabuangan nang ubra danen Jannes daw Jambres.

Laygay Pablo Na Timoteo Dapat Padayon Ta Iya Na Pagsunod Ta Mga Patudlo Ki Kanen

10 Timoteo, dili ka magparyo ta mga ittaw na ula nalam ta igo na mga
papatian parti ta pagtuo ki Cristo tak kaon yan gasunod ta ake na tudlo,

---

[b] **3:8** Naan ta Exodo 7:10-13, 20-22 daw 8:6-7 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pabuat ta mga gapanguna ta riliyon ta mga Egiptuanen na gatabang danen an ki Paraon ta iya na pagkuntra ki Moises. Ula nasulat naan ta Exodo daw ino ngaran ta mga gapanguna ya, piro naan ta mga isturya na alin pa ta mga manakem ta mga Judio, ngaran ta darwa ki danen na mga gapanguna Jannes daw Jambres.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

batasan, andem daw pagtuo ki Cristo. Nlaman no na langkaw ake na
pasinsya, gagugma a ta tanan daw gapadayon a ta pagtubang ta maskin
ino na mga kabellay na ake na naagian. 11 Nlaman no man daw ino na
mga kabellay na naagian ko na papangabot a ta mga gakuntra ki yaken
daw pabuatan ta malain, labi en gid na papangabot a naan ta Antioquia,
Iconio daw Listra. Piro, paluwas a ta Ginuo alin ta tanan na mga ittaw
na gapangabot ki yaken. 12 Ta matuod, tanan na liag na mangabui bilang
isya na gatuo ki Jesu-Cristo na iran na batasan sunod ta liag ta Dyos,
maagian man danen na pangabuton danen an ta mga gakuntra ki danen.
13 Mga ittaw an a na gabuat ta malain daw sikad manluko, maglain pa
gid iran na mga buat daw padayon man danen ta iran na pagluko daw
danen an mismo paluko man. 14 Piro, kaon a, dili ka magpaluko paryo ki
danen. Dapat padayon ka ta imo na pagsunod ta ame na patudlo kan-o
ki kaon tak nlaman no en na matuod gid daw gasalig ka man ki kami
na gatudlo ki kaon. 15 Alin kan-o na bata ka pa, natudluan ka ta sinulat
na pulong ta Dyos daw tenged ta sinulat na pulong ta Dyos, naintindian
no na maluwas ka alin ta silot ta imo na sala paagi ta pagtuo ki Jesu-
Cristo. 16 Tanan na naan ta sinulat na pulong ta Dyos nasulat paagi ta
mga ittaw na iran na isip pagiyaan ta Dyos daw yon tenaan na may
pulos na gamiten para ta pagtudlo daw ino igo na mga papatian, para ta
pagsaway daw ino mga buat na sala daw mga papatian na dili igo, para
ta paglaygay daw ino paagi na magbag-o batasan na dili igo daw para
man ta pagtudlo ta igo na buaten ta mga ittaw na matareng. 17 Paatag ta
Dyos ki kiten sinulat din na pulong para kiten i na iya na mga ittaw anda
gid daw may sarang na magbuat ta maskin ino na mga miad.

4 1 Timoteo, may sugo a pa ki kaon na dapat tumanen no gid tenged
Dyos an daw Jesu-Cristo man na mag-ukom ta mga ittaw, bui daw
patay, daw kino matareng daw dili matareng, nalam danen daw ino sugo
ko ki kaon. Tenged man na dali nang mabot adlaw na magpakita Jesu-
Cristo na mag-umpisa ta iya na pagdumala bilang ari ta tanan, dapat
tumanen no gid sugo ko i. Yi ake na sugo: 2 Isugid no miad na balita
parti ki Jesu-Cristo daw dapat pirmi ka anda ta pagsugid bisan ino na
sitwasyon daw ino man na uras. Mga ittaw na gabuat ta sala ambalan no,
sawayen daw laygayan man na magbag-o en danen an. Iling tan buaten
no na pirmi ka may langkaw na pasinsya daw dayad imo na pagtudlo.
3 Magprusigir ka ta imo na pagtudlo tak mabot gid timpo na mga ittaw
dili en miag magbaton ta igo na tudlo parti ta ate na papatian bilang
mga gatuo. Mamati danen ta tama na mga manugtudlo na mag-ambal
nang an ta dayad ta iran na pamatian tak pasunod nang danen iran
na liag na pirmi mamati ta lain-lain na mga tudlo. 4 Dili en danen an
mamati ta kamatuuran parti ta pagtuo ki Jesu-Cristo tak mas liag danen
na mapati ta mga kinaraan na isturya na imo-imo nang ta mga ittaw.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Piro, kaon a, bisan ino matabo gamiten no gid isip no an para dili ka
maluko na magsunod ta dili igo na tudlo. Daw maagian no mga kabellay,
magprusigir ka man gyapon. Padayon no imo na ubra bilang manugsugid
ta miad na balita daw tumanen no tanan na mga ubra na pasalig ta Dyos
ki kaon ta imo na pagsirbi ki kanen.
6 Iling tan ake i na mga sugo ki kaon tak paagi ta ake na mga naagian
na mga kabellay ta ake na pagsirbi ta Dyos yaken i paryo alad daw
tubangen ko en ake na kamatayen. 7 Tapos en ake na pagpangabellay ta
pagtudlo ta kamatuuran parti ta pagtuo ki Cristo daw natuman ko en
tanan na mga papabuat ta Dyos ki yaken na paryo a ta manug-ampang
na gaprusigir gid asta kabot naan ta tumanan ta lumba. Pasunod ko gid
ate na mga papatian bilang mga gatuo ki Jesu-Cristo daw paambligan ko
man na dili maisab ate an na mga papatian. 8 Gani, anduni, nlaman ko na
may mabaton a na paryo kuruna na primyo[c] tak may dayad na bales na
patagana ta Ginuo para ki yaken tenged pirmi a gasunod ta iya na liag.
Ginuo an matareng na manug-ukom daw iatag din man ki yaken dayad
an na bales naan ta adlaw na mabot kanen an para mag-ukom ta tanan
na mga ittaw. Piro, dili nang yaken tagan din ta dayad na bales. Tagan
din man tanan na mga ittaw na galangkag ta yon man na adlaw na kanen
an mabot na magpakita.

Katapusan Na Mga Laygay Pablo Ki Timoteo

9 Daw pwidi nang, magtingwa ka gid na miling ka di dayon. 10 Padilian
a Demas daw giling kanen naan ta syudad Tesalonica tenged na palabi
din gid mga betang na makapalipay ki kanen naan ta kalibutan i.
Cresente ya a giling naan ta prubinsya Galacia daw Tito ya giling naan ta
lugar na Dalmacia. 11 Lucas nang duma ko di. Daw miling ka di, apitan no
Marcos ya daw pakuyugon no aged tabangan a din ta ake na mga ubraen
di. 12 Tiquico an papailing ko dyan naan ta Efeso yan. 13 Daw miling ka
di, apitan no ake na bayo na pangsampaw na nabilin ko kan-o ki Carpo
naan ta syudad Troas daw dleen no di ki yaken. Dleen no man di mga
libro ko an dyan, labi en gid dleen no di ake na mga papilis daw sinulat.
14 Alejandro na manugbuat ta mga gamit na mital sikad malain iya
na buat ki yaken. Ginuo nang en bala magbales ki kanen tenged ta mga
buat din na malain. 15 Mag-andam ka gid ki kanen tak basi magbuat man
kanen an ta malain ki kaon tenged gakuntra kanen ta ame na pagsugid ta
miad na balita.
16 Ta una ko na pagtubang naan ta uwis aged usisaen a, ula ittaw na
gatistigo para ki yaken tak padilian a ta tanan ko na duma. Kabay pa

---

[c] **4:8** May pasaysay parti ta *kuruna na primyo* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta 2 Timoteo 2:5.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na patawaren danen ta Dyos. 17 Bisan padilian a danen, ula a pabay-i ta
Ginuo. Paubayan a din pa daw pagaeman aged paagi ki yaken masugid
ta usto miad an na balita parti ki Jesu-Cristo daw mamatian ta tanan
na mga dili-Judio na naan man ta kurti. Paluwas a din man na ula
a pasintinsyaan ta kamatayen. 18 Sigurado a gid na bisan ino malain
na buaten ta mga ittaw ki yaken, luwasen a man gyapon ta Dyos daw
ambligan a din man asta mabot uras na dleen a din naan ta iya na
kaarian naan ta langit. Kabay pa na kanen an dayawen asta ta ula
katapusan. Amen.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

19 Ipakamusta a no nang en naan ta magsawa na Priscila daw Aquila
daw ipakamusta a no man ki Onesiforo asta man mga ittaw na naan ta
iya na panimalay. 20 Erasto ya gapabilin naan ta syudad Corinto daw
Trofimo pabilin ko naan ta syudad Mileto tak gamasakit. 21 Magtingwa ka
gid na naan ka di en bag-o mabot timpo ta tagtignaw.

Gapangamusta ki kaon danen i Eubulo, Pudente, Lino, Claudia daw
duma pa di na mga utod ta ki Cristo.

22 Kabay pa na Ginuo mag-ubay ki kaon. Kabay pa man na kyo tanan
na mga gatuo dyan, mabaton nyo mga kaayaran na alin ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat Pablo Para Ki Tito

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Tito

Yi na libro pasulat Pablo para ki Tito na gadumala ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta pulo Creta. Bag-o gaumpisa Tito ta pagdumala ta mga gatuo, gaduma kanen daw gatabang ki Pablo ta pagsugid ta miad na balita. Tito an bakod gid iya na tabang ki Pablo daw masaligan kanen an ta mga ubra naan ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta lain-lain na mga lugar. Papabilin Pablo kanen an naan ta Creta na isya ta mga pulo naan ta Dagat Mediteraneo aged magdumala ta mga gatipon-tipon na gatuo. Ta yon man na timpo tama na mga Judio gaistar naan ta Creta.

Naan ta yi na libro may tallo na impurtanti na tupiko. Una na tupiko, pagpademdem Pablo ki Tito daw ino batasan na igo ta mga gapanguna ta mga gatipon-tipon na gatuo, labi en gid mga gapanguna ta mga gatuo naan ta Creta tak tama na mga gatuo naan ta Creta na iran na batasan ula pa gabag-o.

Pangarwa na tupiko, paglaygay Pablo ki Tito daw ino itudlo naan ta lain-lain na mga gatuo paryo ta mga manakem na mama, mga manakem na bai, mga batan-en na mama daw mga suguon.

Pangallo na tupiko, paglaygay Pablo ki Tito parti daw ino batasan na igo ta mga gatuo, labi en gid na dapat na pirmi danen an alisto na magbuat ta mga miad. Dapat man na dili danen an mag-ambal ta malain kuntra ta duma na mga ittaw daw dili man manggulo.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Tito

1. Pagpangamusta Pablo (1:1-4)
2. Ambal Pablo parti ta batasan na igo ta mga gapanguna ta mga gatipon-tipon na gatuo (1:5-16)
3. Ambal Pablo parti ta igo na tudlo (2:1-10)
4. Dayad kabebet-en ta Dyos daw gusto din na maluwas tanan na mga ittaw (2:11-15)
5. Batasan na igo ta mga gatuo (3:1-11)
6. Katapusan na mga laygay (3:12-15)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpangamusta Pablo

1 [1] Yaken Pablo na manugsirbi na iya ta Dyos daw isya a man ta mga
apustulis Jesu-Cristo. Ake na katengdanan magtabang ki kyo na mga
papili ta Dyos. Gatabang a ki kyo aged maglig-en pa gid inyo na pagtuo
ki Cristo daw magdugang inyo na pag-intindi ta kamatuuran na tudlo
para magsunod kaw pa gid ta batasan na igo ta liag ta Dyos. [2] Tenged
nlaman ta en kamatuuran parti ta pagtuo ki Cristo, gasalig ki ta Dyos
na may anen ki kabui na ula katapusan na iya na papangako alin pa ta
una daw nlaman ta na kanen an ula gid gabula. [3] Anduni, Dyos an na
ate na manluluwas, papasugid din en naan ta mga ittaw kamatuuran an
parti ta pagtuo ki Cristo tak abot en timpo na patirmino din. Papasugid
din kamatuuran an paagi ta ake na pagsugid ta minsai na pasalig din ki
yaken tenged ta ake na katengdanan na alin ki kanen.
[4] Gapangamusta a ki kaon Tito na pabilang ko na matuod ko na bata
daw paryo ko man na gatuo.
Kabay pa na mabaton no mga kaayaran daw katawwayan na alin ta
Dyos Amay daw alin ki Jesu-Cristo na ate na Manluluwas.

Batasan Na Igo Ta Mga Gapanguna Ta Mga Gatipon-tipon Na Gatuo

[5] Na galin a kan-o dyan ta Creta yan, pabilin ta kaw dyan aged tapuson
no mga ubra na ula pa natapos daw paryo ta ambal ko ki kaon, naan
ta tanan na banwa na may mga gatipon-tipon na mga gatuo magpili
ka naan ki danen daw kino mga magpanguna. [6] Daw kino pilien no na
magpanguna, dapat dayad iya na batasan aged ula may masaway ki
kanen. Dapat na isya nang iya na sawa daw ula duma na bai ta iya na
kabui. Dapat na iya na mga bata mga gatuo man ki Cristo daw dayad iran
na batasan na ula may maambal na danen an gapagusto nang ta mga
ubra na dili dayad o ula gapasakep ta iran na ginikanan. [7] Impurtanti na
dayad batasan ta ittaw na magpanguna ta mga gatipon-tipon na gatuo
tak iya na ubra pasalig ta Dyos ki kanen. Gani, dapat kanen an dili ittaw
na gusto na pirmi iya nang na liag masunod an. Dapat dili lipo iya na
nakem, dili kanen an palainem, dili abtik lima din na maniro daw ula
kanen gagamit ta malain na paagi aged makakwarta nang. [8] Dapat na
nalipay kanen an ta pagbaton ta mga ittaw na giling ta iya na balay,
nalipay man ta pagbuat ta mga miad, malam kanen magpegeng ta iya
na kaugalingen, matareng kanen an, iya na batasan igo ta ittaw na iya
ta Dyos daw dili man kanen an madala ta iya na kaugalingen na liag.
[9] Dapat lig-en iya na pagpati ta miad na balita parti ki Cristo na pasugid
ki kanen kan-o aged mapalig-en din nakem ta mga gatuo paagi ta igo na
tudlo parti ta ate na papatian bilang mga gatuo ki Cristo daw masabat
din man mga ittaw na gambal kuntra ta ate na papatian.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Impurtanti gid na mga pilien no an na magpanguna may sarang ta
pagsabat tak tama na mga gatuo dyan naan ta Creta na ula gapasakep
naan ta mga may uturidad daw sikad mambal ta ula pulos. Tama man ki
danen sikad manluko labi en gid mga gatuo na Judio na ta iran na pagpati
mga dili-Judio na gatuo ki Cristo kinanglan magsunod ta mga kaugalian
ta mga Judio na impurtanti gid pagbuat an ta tanda naan ta lawa.[a]
11 Kinanglan na tapnaen no danen an na dili en magtudlo tak ta iran na
pagtudlo ta dili matuod, may mga pamilya na gatalikod ta pagtuo ki
Cristo. Iran na tuyo makagayya tak gagamit danen an ta malain na paagi
aged makakwarta nang. 12 Isya na taga-Creta na bantog na prupita anay
pa sa may ambal parti ta malain na batasan ta mga taga-Creta. Ambal
din, "Mga taga-Creta sikad magbula daw iran na batasan paryo ta pintas
na mga ayep. Tamad danen an mag-ubra, piro daw uras ta kaan, iran
laban." 13 Asta anduni matuod ambal an ta iran na prupita parti ta mga
taga-Creta. Gani, ambalan no gid mga ittaw an na gatudlo ta dili matuod
para magsunod danen ta igo na tudlo parti ta ate na papatian bilang mga
gatuo ki Cristo. 14 Ambalan no man danen an na dili en magpati ta mga
isturya na imo-imo nang ta mga Judio daw mga sugo ta mga ittaw na dili
miag na magpati ta kamatuuran parti ta pagtuo ki Cristo. 15 Mga ittaw
na gatuo daw limpyo iran na isip, tanan na betang pabilang danen na
"limpyo" na yon man dili bawal kan-enen o gamiten. Piro, mga ittaw na
ubos mga malain naan ta iran na isip daw ula man gatuo, tanan na mga
betang pabilang danen na "dili-limpyo" na yon man bawal kan-enen daw
gamiten. Dili en danen an malam daw ino miad o malain daw ula danen
nakunsinsya ta iran na mga buat na malain. 16 Gambal danen an na gapati
danen ta Dyos, piro papakita danen na iran na pagpati dili matuod tenged
ta malain danen na mga buat. Malain gid iran na batasan daw ula danen
gatuman ta Dyos daw ula man danen sarang na magbuat ta mga miad.

Ambal Pablo Parti Ta Igo Na Tudlo

2 1 Tito, dapat na kaon yan dili magparyo ta mga ittaw na gatudlo
ta dili igo. Padayon ka na magtudlo ta igo na tudlo parti ta ate na
papatian bilang mga gatuo. 2 Mga manakem na mama, tudluan no na
dapat na danen an malam magdala ta iran na kaugalingen, pataa danen
an ta mga ittaw, malam magpegeng ta iran na kaugalingen, lig-en iran na
pagtuo, terek gid ta iran na tagipusuon iran na paggugma ta paryo danen
na mga ittaw daw padayon man na tubangen danen maskin ino na mga
kabellay na maagian danen.

---

[a] **1:10** Tanda na pasambit naan ta birsikulo dyis, daw naan ta Inglis paumaw na 'circumcision'. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Iling man tan, tudluan no mga manakem na bai na dapat sunuron
danen batasan na igo ta liag ta Dyos, dili danen pakalainen iran na
duma, dili danen sikad minem ta bino daw danen an magtudlo ta mga
miad. 4 Daw iling tan na dayad iran na batasan, matudluan danen
mga bai na bata pa ki danen. Mga bai na bata pa dapat tudluan na
magpalangga ta iran na sawa daw mga bata, 5 magpegeng ta iran na
kaugalingen, dili magbuat ta bisan ino na may masaway ki danen, mag-
asikaso ta usto ta iran na pamilya, magbuat ta mga miad naan ta duma
daw magpasakep naan ta iran na sawa. Dapat na dayad iran na batasan
aged ula may mag-ambal ta malain kuntra ta miad na balita na alin ta
Dyos.
6 Iling man tan, tudluan no mga mama na batan-en na magpegeng
ta iran na kaugalingen. 7 Kaon yan, ambligan no pirmi daw ino buaten
no daw ambalen aged mga ittaw na gatuo magsunod ta dayad no na
batasan. Dapat imo na pagtudlo terek ta imo na tagipusuon daw mag-
ambal ka man ta dayad na pag-ambal na angay ta manugtudlo ta pulong
ta Dyos. 8 Dapat igo gid imo na tudlo na ula may masaway aged magayya
mga ittaw na gakuntra ta ate na tudlo tak ula danen an may maambal na
malain kuntra ki kiten.
9 Mga suguon an, tudluan no na dapat pirmi danen magpasakep ta
iran na amo daw mag-ubra ta usto aged iran na amo malipay ta tanan
na pabuat danen. Dapat na dili danen an magsabat-sabat ta iran na amo.
10 Tudluan no man mga suguon na dili danen takawan iran na amo parti
ta kwarta na pasalig ki danen. Dapat ipakita danen na masaligan danen
an ta tanan danen na pabuat. Daw makita ta mga ittaw na dayad iran
na batasan, mga ittaw an mamati gid ta tudlo parti ta Dyos na ate na
manluluwas.

Dayad Kabebet-en Ta Dyos Daw Gusto Din Na Maluwas Tanan Na Mga Ittaw

11 Mga gatuo an dapat dayad iran na batasan tak napakita en ta Dyos
na dayad iya na kabebet-en paagi ta pagpadala din ki Cristo aged tanan
na mga ittaw may upurtunidad na maluwas alin ta silot ta iran na mga
sala. 12 Tenged ta dayad din na kabebet-en, papaintindi din ki kiten na
dapat dili ki magsunod ta malain na mga buat ta mga ittaw na ula gapati
ki kanen daw dapat dili ki man magsunod ta ate na kaugalingen na liag
na gadala ki kiten na magbuat ta sala. Papaintindi din man na dapat
malam ki magpegeng ta ate na kaugalingen daw matareng ki ta tanan ta
na buaten daw sunuron ta man batasan na liag ta Dyos. Dapat iling tan
na dayad ate na batasan mintras na bui ki pa naan ta kalibutan i 13 daw
gatagad ki man ta sadya na adlaw na ate na palaeman na yon man adlaw
na Jesu-Cristo na makagagaem na Dyos daw ate na manluluwas mabot na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magpakita daw makala ta tanan daw kino gid kanen an. 14 Kanen gaatag
ta iya na kabui na napatay para ki kiten aged maglibri ki kiten alin ta
pag-ulipen ta sala daw magkamang ta ate na mga sala para buaten ki
din na iya gid na mga ittaw na mag-andem gid na magbuat ta mga miad.
15 Ake i na paambal ki kaon itudlo no naan ta mga gatuo dyan. Palig-
enen no iran na nakem. Daw kino gabuat ta sala, ambalan no tak yon
katengdanan no bilang gapanguna ki danen. Siguraduon no na ula ittaw
na dili magsunod ta imo na ambal.

Batasan Na Igo Ta Mga Gatuo

3 1 Ipademdem no ta mga gatuo dyan na dapat magpasakep danen
an daw magtuman ta mga ittaw na gadumala naan ta iran na lugar
daw mga may uturidad man. Dapat man na pirmi danen an alisto na
magbuat ta mga miad. 2 Ipademdem no man na dili danen an mag-ambal
ta malain kuntra ta duma na mga ittaw daw dili man manggulo. Dapat
dayad iran na ugali na langkaw iran na nakem daw miad man iran na
kabebet-en naan ta tanan.

3 Dapat iling tan na miad mga buaten an ta mga gatuo naan ta tanan tak
kiten na mga gatuo paryo man ki danen kan-o na ula ki pa gatuo ki Cristo.
Buang-buang ki kan-o daw ula ki man gatuman ta Dyos. Gapaluko ki man
na magsunod ki ta dili igo na mga papatian. Ula ki sarang na magpegeng
ta ate na kaugalingen para dili magbuat ta malain daw kasadyaan nang
ate an na pangita pirmi. Paubos ta ate na uras ta pagbuat ta malain
kuntra ta mga paryo ta na ittaw daw pag-inggit. Gademet ki ta duma na
mga ittaw daw pademetan ki man danen. 4 Piro, bisan iling tan kiten i
kan-o na ula ki pa gatuo, abot timpo na Dyos an na ate na manluluwas
papakita din ki kiten na dayad iya na kabebet-en daw pagugma ki din
5 paagi ta pagluwas din ki kiten alin ta silot ta ate na mga sala. Paluwas
ki din tenged ta iya na kaluoy ki kiten, dili tenged ta ate na mga buat na
miad. Pakamang din ate na mga sala na paryo palimpyuan ki daw paagi
ta Dyos Ispiritu Santo patagan ki ta bag-o na kabui na paryo natao ki isab
daw pabag-o ki man na ate na batasan igo ta iya na liag. 6 Sikad tama na
mga kaayaran paatag din ki kiten paagi ta Dyos Ispiritu Santo na papadala
din ki kiten tenged ki Jesu-Cristo na ate na Manluluwas. 7 Iling tan tanan
pabuat ta Dyos aged kiten i buaten din na iya na mga bata na yon man
mabaton ta daw ino na pribiliyo na patagana din para ta iya na mga bata
daw may pagsalig ki man na mabui ki ta ula katapusan. Iling tan ate na
mabaton daw pagsalig tak pabuat ki din na kiten i matareng tenged ta
dayad din na kabebet-en. 8 Paambal ko i matuod daw liag ko na itudlo no
pirmi ta usto naan ta mga ittaw dyan na gasalig ta Dyos aged naan gid ta
iran na isip pagprusigir an danen ta pagbuat ta mga miad. Paambal ko i
itudlo no tak miad gid para ta iran na kayaran.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Dili ka maglabet ta mga ittaw na gadiskasay parti ta mga kabuangan
nang daw parti ta mga imo-imo na isturya na alin ta langkaw na mga
listaan ta ngaran ta mga kaapuan anay pa sa, mga galalisay daw mga
gadiskusyunay parti ta Mga Sinulat Moises. Mga diskusyon na iling
tan ula pulos daw dili man makatabang ta mga ittaw. 10 Bisan kino na
kanen tenaan na mga paryo din na gatuo gabelagay, ambalan no. Daw
nambalan no en kanen an ta darwa bisis piro ula man gyapon kanen
an gapati, dili ka en magduma ki kanen 11 tak nlaman no na kanen an
gatalikod ta igo na tudlo daw pirmi gabuat ta sala. Paagi ta iya na mga
buat na sala napakita na kanen an dapat silutan.

Katapusan Na Mga Laygay

12 Pailingen ko ki kaon Artemas, piro daw dili kanen an kadayon,
Tiquico pailingen ko dyan. Bisan kino ki danen na pailingen ko, daw
mabot dyan, tingwaen no na miling ka ki yaken naan ta syudad Nicopolis
tak gadisisyon a na naan a dya magtinir ta timpo ta tagtignaw. 13 Daw
malin dyan Zenas ya na abugado daw Apolos, tabangan no danen an
daw ino iran na mga kinanglanen aged dili danen makulangan ta iran
na pagbyai. 14 Dapat ate na mga utod ki Cristo dyan pirmi magprusigir
ta pagbuat ta mga miad para magtabang danen ta mga ittaw na
gakinanglan gid daw dapat man danen an mga ittaw na matabyangen.
15 Tanan na mga duma ko di gapangamusta ki kaon. Ipakamusta a no ta
mga ittaw dyan na gapalangga ki kami na ate na mga utod ta pagtuo.
Kabay pa na kyo tanan, mabaton nyo mga kaayaran na alin ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat Pablo Para Ki
Filemon

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Filemon

Yi na libro pasulat Pablo ki Filemon na isya na gatuo na kala man na ittaw. Filemon an may suguon na ngaran din Onesimo. Abot timpo na Onesimo an galayas daw kalambot kanen ta syudad na naan dya Pablo napriso. Pablo an daw Onesimo gakalaay daw tenged ta pagwali Pablo, gatuo Onesimo ki Cristo.

Pablo an gasulat ki Filemon tak Onesimo an pabalik Pablo ki kanen. Gapangabay Pablo ki Filemon na batunon din Onesimo an. Palaygayan man Pablo kanen an na daw batunon din Onesimo an, dili din en inta bilangen na suguon din nang. Bilangen din man Onesimo an na pinalangga din na utod ki Cristo.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Filemon

1. Pagpangamusta Pablo (birsikulo 1-3)
2. Pagpasalamat daw pangamuyo Pablo (birsikulo 4-7)
3. Pangabay Pablo parti ki Onesimo (birsikulo 8-22)
4. Katapusan ta yi na sulat (birsikulo 23-25)

Pagpangamusta Pablo

1 Yaken Pablo na napriso tenged ta ake na pagsirbi ki Jesu-Cristo, daw ake i na
duma Timoteo na ate na utod ki Cristo. Kami i gapangamusta ki kaon Filemon na
ame na pinalangga na arey daw duma ta ubra. 2 Gapangamusta kay man ta mga
gatipon-tipon na gatuo dyan na gasimba naan ta inyo na balay. Gapangamusta
kay man ki Apia na ame man na utod ki Cristo daw Arquipo na paryo man ki
kami na padayon ta pagsugid ta miad na balita bisan pa na may mga gakuntra.
3 Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin ta
Dyos na ate na Amay daw alin ki Ginuo Jesu-Cristo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpasalamat Daw Pangamuyo Pablo

4 Naan ta ake na pagpangamuyo na pasambit ko kaon yan Filemon,
pirmi a gapasalamat naan ta Dyos tenged ki kaon. 5 Gapasalamat a ki
kanen tenged nabalitaan ko na gagugma ka gid ta tanan na mga ittaw
na iya ta Dyos daw gatuo ka ki Ginuo Jesus. 6 Gapangamuyo a na tenged
gaisya ka daw gaduma ta mga paryo no na gatuo ki Cristo, magdugang
imo na pag-intindi parti ta tanan na mga kaayaran na paatag Cristo
ki kiten na mga sakep ki kanen. 7 Kaon na pinalangga ko na utod ki
Cristo, napalipay a no gid daw napalig-en no man ake na nakem tenged
pagugma no gid mga ittaw na iya ta Dyos daw papalipay man iran na
nakem paagi ta imo na tabang ki danen.

Pangabay Pablo Parti Ki Onesimo

8 Tenged gagugma ka ta mga ittaw na iya ta Dyos, may ipangabay
a ki kaon parti ta isya ki danen. May uturidad a na alin ki Cristo na
pwidi a magsugo ki kaon daw ino dapat no na buaten, 9 piro tenged
gapalanggaay ki bilang mga mag-utod ta pagtuo, mangabay a nang ki
kaon, dili a magsugo. Gani, yaken Pablo na isya na manakem daw isya
man na gasakripisyo naan ta prisuan ta ake na pagsirbi ki Jesu-Cristo,
10 gapangabay a na daw maimo nang, batunon no daw tabangan Onesimo
i. Kanen i pabilang ko na ake na bata tak gatuo kanen ki Cristo tenged ta
ake na pagwali mintras naan a ta prisuan i. 11 Ula gid kanen i tabang ki
kaon kan-o, piro anduni, gabag-o en kanen i daw bakod gid tabang din ki
kiten na darwa.[a] 12 Gani, bisan palangga ko gid Onesimo i, pabaliken ko
kanen i naan ki kaon.
13 Mintras naan a pa di ta prisuan i tenged ta ake na pagsugid ta miad
na balita, miad gid inta na padayon na matabangan a din. Yon na liag ko
inta na awiran ko kanen i aged magtabang kanen ki yaken bilang sal-i ki
kaon. 14 Piro, ula ko buata na awiran ko kanen i na ula a anay gangayo ta
imo na tugot. Liag ko na daw tugutan a no na awiran ko kanen i, tenged
liag no gid na tabangan a no, dili tenged paryo napilitan ka nang.
15 Basi pagbeet gid ta Dyos na gapamadyo kan-o Onesimo i ki kaon
ta lipo na timpo aged daw malik kanen i ki kaon, naan nang en kanen
i ki kaon asta kan-o. 16 Daw malik kanen dyan, dili no en inta kanen
bilangen na suguon no nang. Bilangen no man kanen i na pinalangga no
na utod ki Cristo. Palangga ko gid kanen i, piro nlaman ko na mas pa
gid palanggaen no kanen i tenged kanen i anduni dili nang en suguon
no tak utod no man en ta pagtuo ta Ginuo. 17 Nlaman ko na pabilang no
na yaken i duma no ta pagsirbi ki Cristo. Gani, batunon no Onesimo i

---

[a] **11** *Ngaran na Onesimo* beet ambalen *may tabang.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta dayad na pagbaton paryo na yaken pabaton no. 18 Daw kanen i may
nabuat na malain o may utang ki kaon, yaken nang en sukuton no.
19 Yaken Pablo magsulat ta ake i na pangako ta ake gid na agi:[b] Daw may
utang Onesimo ki kaon, yaken magbayad. Piro, dili no lipatan na yaken
gatabang ki kaon aged magtuo ka ki Cristo daw maangken no man kabui
na ula katapusan.
20 Filemon na utod ko, daw maimo nang, tumanen no ake na pangabay
parti ki Onesimo tenged isya ki nang ta pagtuo ta Ginuo. Lipayen no ake
na nakem bilang imo na utod ki Cristo. 21 Gasulat a ki kaon tak bakod gid
ake na pagsalig na tumanen no pangabay ko i daw nlaman ko man na
palanggaen no Onesimo i na mas pa kaysa ta ambal ko.
22 May isya a pa na pangabay ki kaon: Daw maimo, magpriparar ka
ta kwarto na dayunan ko tak gasalig a na magsabat Dyos an ta inyo na
pangamuyo na tabangan a din na miling a dyan ki kyo.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

23 Epafras i na duma ko na papriso man tenged ta pagsirbi din ki Jesu-
Cristo, gapangamusta kanen ki kaon. 24 Gapangamusta man ki kaon mga
duma ko ta pagsirbi ki Cristo na danen Marcos, Aristarco, Demas daw
Lucas.
25 Kabay pa na kyo tanan, mabaton nyo mga kaayaran na alin ki Ginuo
Jesu-Cristo.

---

[b] **19** *Na gasulat Pablo naan ta mga gatuo, iling ti iya na pabuat: Gapasulat kanen ta ittaw na gatabang ki kanen. Piro, kaysan kanen mismo gasulat aged mlaman ta mga ittaw na magbasa na sulat ya alin gid ki kanen.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Laygay Para Ta Mga
Hebreo

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Hebreo

Yi na libro nasulat para paandam naan ta mga gatuo na dapat dili danen talikuran iran na pagtuo ki Jesu-Cristo na yon man dili malik ta dati danen na pabuat na gaalad ta mga ayep sunod ta Mga Sinulat Moises para ta iran na mga sala. Ittaw na gasulat ta yi na libro na *Hebreo* liag din na mga Judio na gatuo, maintindian danen ta usto na Jesus an mas datas iya na katengdanan kaysa ta katengdanan ta mga angil, katengdanan ta mga prupita daw mas datas man kaysa ta katengdanan Moises daw Josua na mga gapanguna ta mga ittaw ta Dyos anay pa sa.

Naan ta yi na libro nasulat na igo gid na paagi ta kamatayen Jesus, pabuat ta Dyos na Jesus paagi an na natuman iya na plano para mga ittaw maluwas alin ta silot ta iran na mga sala. Nasulat man na isya nang gid bisis Jesus an gaatag ta iya na kabui bilang alad daw paagi ta iya na kamatayen pabuat din bag-o an na paagi para mga ittaw pwidi marani naan ta Dyos daw maangken man danen kabui na ula katapusan.

Naan ta kapitulo unsi, padayaw ta gasulat mga bantog an na mga ittaw ta Dyos anay pa sa tenged gatuo man gyapon danen an ta Dyos na terek gid ta iran na tagipusuon bisan ino na kabellay na naagian danen. May laygay gasulat an para ta mga paryo din na mga gatuo ki Cristo na dapat danen an magsunod ta mga ittaw ta Dyos anay pa sa na magprusigir man danen an na magpadayon gid ta iran na pagtuo. Iling tan laygay ta gasulat ta yi na libro ki danen tak natintar danen an na talikuran iran na pagtuo ki Cristo tenged ta mga kabellay na naagian danen bilang mga gatuo. Ambal din na dapat na dilian danen daw ino na mga gapaluya ta iran na pagtuo labi en gid iran na mga sala.

Naan ta kapitulo dusi daw trisi may mga laygay aged mga gatuo an mangabui na iran na batasan igo ta mga ittaw na iya ta Dyos.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Hebreo

1. Parti ki Jesus na Bata Ta Dyos (1:1-3)
2. Mas datas katengdanan Jesus kaysa ta katengdanan ta mga angil (1:4 - 2:18)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3. Mas datas katengdanan Jesus kaysa ta katengdanan Moises (3:1-6)
4. Pagpaandam naan ta mga ittaw na dili en miag magpati ta Dyos (3:7-19)
5. Kapuayan na pangako ta Dyos para ta iya na mga ittaw (4:1-13)
6. Jesus makagagaem na pinakadatas na pari (4:14 - 7:28)
7. Mas dayad bag-o na kasugtanan na atag ta Dyos paagi ki Jesus kaysa ta una na kasugtanan (8:1 - 9:28)
8. Pag-atag Jesus ta iya na kabui alad na usto gid daw dili en kinanglan isaben ta ula katapusan (10:1-39)
9. Pagpadayon ta pagtuo naan ta Dyos (11:1 - 12:4)
10. Laygay parti ta pagtadleng ta Dyos ta batasan ta mga ittaw na pabaton din na iya na mga bata (12:5-13)
11. Pagpaandam na dili magpabengngel ta ambal ta Dyos (12:14-29)
12. Katapusan na mga laygay (13:1-19)
13. Katapusan na pagpangamuyo daw pagpangamusta (13:20-25)

Parti Ta Bata Ta Dyos

1 1 Anay pa sa, gambal Dyos an naan ta alinan ta na mga kaapuan paagi
ta lain-lain na mga prupita ta tama na bisis daw ta lain-lain na mga
paagi. 2 Anduni, naan ta katapusan i na timpo gambal kanen an ki kiten
paagi ta iya na Bata. Iya na Bata pabuat din na manunubli ta tanan na mga
betang daw paagi man ta iya na Bata pabuat din kalibutan i daw kalangitan
daw tanan na anen don. 3 Paagi ki kanen na Bata Ta Dyos, makita ta daw
kino gid Dyos an tenged daw ino naan ta Dyos naan man ki kanen. Gabeet
kanen ta tanan na naan ta kalibutan i daw kalangitan paagi ta iya na pag-
ambal tenged kanen an makagagaem. Pagtapos din ta pagbuat ta paagi
ya na mga ittaw malimpyuan ta iran na mga sala, gapungko kanen naan
tengnged ta Makagagaem Na Dyos naan dapit ta tuo naan ta langit.[a]

Mas Datas Katengdanan Ta Bata Ta Dyos Kaysa Ta Katengdanan Ta Mga Angil

4 Pabuat an ta Bata Ta Dyos na gapungko kanen an naan tengnged ta
Dyos pamatuod na mas datas iya na katengdanan kaysa ta katengdanan
ta mga angil tenged papakala na kanen an Bata Ta Dyos. Mga angil an
mga manugsirbi ta Dyos, piro kanen an a Bata Ta Dyos.
5 Parti ta mga angil, nlaman ta na Dyos an ula gid gambal naan ta
bisan isya ki danen ta iling ti,
"Kaon ake na Bata.
Anduni, gapamatuod a na yaken imo na Amay."[b]

---

[a] **1:3** Naan alin ta Mga Salmo 110:1 ambal an na *gapungko naan tengnged ta Makagagaem Na Dyos naan dapit ta tuo* daw beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.
[b] **1:5** Mga Salmo 2:7

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ula man gambal Dyos an ta bisan kino na angil,
"Kiten i mag-amay."[c]
6 Ta timpo na dleen ta Dyos naan ta kalibutan iya an na Bata para
ipakala din naan ta tanan na iya an na Bata may katengdanan na
datas gid ta tanan paryo ta isya na panganay, ambal din parti ta iya
na Bata,
"Kyo tanan na mga angil ta Dyos, simbaen nyo kanen an!"[d]
7 Na gambal Dyos parti ta mga angil, ambal din,
"Mga manugsirbi ko na mga angil mabuat ko
na dasig paryo ta angin
daw mabuat ko man na danen an may biskeg na gaem
paryo ta gadaba-daba na apoy."[e]
8 Piro, ambal din parti ta iya na Bata,
"O Dyos,
imo na pag-ari ula katapusan.
Matareng imo na pagdumala naan ta mga ittaw.
9 Nalipay ka na nakita no mga ittaw na gabuat ta miad,
piro nalainan ka na nakita no mga ittaw na gabuat ta malain.
Yon na yaken i na imo na Dyos gapili ki kaon
na tagan ta kaw ta katengdanan daw kalipay
na mas pa ta katengdanan daw kalipay
ta tanan na duma ki kaon."[f]
10 Ambal din pa,
"Ginuo,
kaon gabuat ta kalibutan i daw kalangitan
naan ta una na timpo na ula pa bisan ino.
11 Tanan na mga pabuat no mawasak daw marwad
piro kaon yan a, magpadayon ta ula katapusan.
Tanan na pabuat no magdaan paryo na mga bayo gadaan
12 daw silian no man ta bag-o paryo na mga pang-isleb na bayo
palukot tenged dili en gamiten.
Piro kaon yan a, ula gid gaisab,
daw imo na kabui ula man katapusan."[g]
13 Ula man gambal Dyos an naan ta bisan isya ta mga angil din,
"Mungko ka di naan dapit ta ake i na tuo
asta na mapirdi ko imo na mga kuntra
na danen an paryo ta tungtungan ta imo na mga batiis."[h]
14 Tenged iling tan ambal ta Dyos parti ta iya na Bata, basi may mambal,
"Ino mga angil an daw ino tuyo ta Dyos parti ki danen?" Sabat ko na mga

---

[c] **1:5** 2 Samuel 7:14; 1 Mga Cronica 17:13 [d] **1:6** Deuteronomio 32:43 [e] **1:7** Mga Salmo 104:4
[f] **1:9** Mga Salmo 45:6-7 [g] **1:12** Mga Salmo 102:25-27 [h] **1:13** Mga Salmo 110:1

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angil an manugsirbi na mga ispiritu na pailing ta Dyos na magtabang ta
mga maluwas alin ta silot ta iran na mga sala.

Pagpaandam Na Dili Magtalikod Ta Mga Papatian

2 1 Tenged Bata Ta Dyos may katengdanan na datas gid ta tanan daw
kanen an paagi na gaambal Dyos an ki kiten anduni ta katapusan
i na timpo, dapat ibetang ta gid naan ta ate na isip mga namatian ta na
tudlo na alin ki kanen aged dili ki magtalikod ta ate na mga papatian
parti ta paagi an na maluwas ki alin ta silot ta ate na mga sala. Daw
magtalikod ki ta ate na mga papatian, paryo ki ta sakayan na naanod
nang asta marwad. 2 Nlaman ta na mga sugo ta Dyos anay pa sa na
papasugid din paagi ta mga angil dapat gid tumanen. Mga ittaw na
gabuat ta malain na kuntra ta iya na mga sugo daw ula gatuman ta iya
na mga sugo pasilutan din ta igo na silot. 3 Tenged iling tan anay pa sa
na timpo na pasilutan ta Dyos mga ittaw ya na ula gatuman ta iya na
mga sugo na papasugid paagi ta mga angil, sigurado gid na daw bay-an
ta nang anduni papasugid din paagi ki Ginuo Jesus parti ta makatingala
na paagi na magluwas kanen an ta mga ittaw, dili ta malikawan iya an
na silot. Ginuo Jesus, kanen una na gasugid parti ta paagi an ta pagluwas
daw mga kamati ki kanen, danen an sunod na gapamatuod man naan ki
kiten. 4 Papamatuuran man ta Dyos pasugid an Ginuo Jesus paagi ta mga
katingalaan na mga pamatuod, paagi ta lain-lain na mga pabuat ta mga
gatuo tenged ta gaem na alin ki kanen daw paagi man ta mga abilidad na
paatag ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatuo sunod ta iya na pagbeet.

Jesus, Kanen Paagi An Na Mga Ittaw Maluwas

5 Nlaman ta na ula paatag ta Dyos naan ta mga angil uturidad an na
magdumala ta mga ittaw naan ta iya na kaarian na mabot pa na yon man
kaarian na ake na paambal anduni. 6 Mga angil an dili magdumala ta
mga ittaw tenged naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,

"Dyos, kino kay gid na kami i pademdem no?
Ittaw kay nang, piro pirmi kay no paambligan.
7 Paimo no na ta lipo na timpo
katengdanan an ta mga ittaw mas baba anay
kaysa ta katengdanan ta mga angil,
piro padayaw no danen an
daw paatagan ta datas na katengdanan
paryo ta katengdanan ta mga ari
8 daw tanan gid papasakep no ki danen
para danen magdumala."[i]

---

[i] **2:8** Mga Salmo 8:4-6

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na tanan an papasakep ta Dyos naan ta mga ittaw para danen
magdumala, ula gid bisan isya na ula din pasakep naan ki danen.
Anduni, ula ta pa nakita na danen an gabeet ta tanan. 9 Piro, nlaman ta
na natuman plano ta Dyos parti ta mga ittaw paagi ki Jesus. Kanen an
paimo ta Dyos na ta lipo na timpo mas baba anay iya an na katengdanan
kaysa ta katengdanan ta mga angil. Piro, anduni padayaw kanen an
daw paatagan ta datas na katengdanan paryo ta katengdanan ta mga ari
tenged ta kabellay na naagian din na yon man napatay kanen an. Iling
tan pabuat ta Dyos ki Jesus tenged ta dayad din na kabebet-en naan ta
mga ittaw aged matuman plano din na Jesus an mapatay para ta tanan
na mga ittaw. 10 Dyos an gabuat ta tanan sunod ta iya na plano daw
tanan na mga pabuat din mga paagi na kanen an dayawen. Gani, igo gid
na paagi ta kamatayen Jesus, pabuat din na Jesus paagi an na natuman
iya na plano para mga ittaw maluwas. Tenged natuman iya na plano,
tama na mga ittaw buaten din na iya gid na mga bata daw ta mabot na
adlaw Jesus magpanguna ki danen na magselled naan ta iya na kaarian.
11 Jesus an, kanen gid gabuat na mga ittaw iya en ta Dyos. Kanen daw
danen an na pabuat din na iya ta Dyos isya nang ta Amay. Yon na ula
kanen an nagayya na kiten i na mga ittaw na iya ta Dyos umawen din
na iya na mga utod. 12 Yi ambal Jesus naan ta Dyos parti ki kiten na mga
paumaw na iya na utod,

"Sugiran ko tanan ko na utod
na kaon makatingala gid na Dyos.
Naan ta iran na pagtipon,
magkanta a man duma ki danen
ta pagdayaw ki kaon."[j]

13 Ambal din pa,

"Magsalig a gid pirmi ta Dyos."

Ambal din pa gid,

"Lagen nyo!
Anen a di duma ta mga bata ta Dyos
na paintriga din ki yaken!"[k]

14 Tenged kiten na mga bata ta Dyos may kamatayen, Jesus an natao na
paryo ki kiten na may kamatayen man aged paagi ta iya na kamatayen
mapirdi din Satanas an na may gaem na magpatay ta mga ittaw. 15 Paagi
man ta kamatayen Jesus librien din tanan na mga ittaw na lugay en
paryo pagapos tenged adlek danen an ta kamatayen. 16 Nlaman ta
na paagi ta iling tan na pabuat Jesus, dili mga angil patabangan din.
Patabangan din kiten i na mga ittaw na pabilang na mga linai Abraham
tenged gatuo ki man paryo ki Abraham. 17 Plano gid ta Dyos na Jesus

---

j **2:12** Mga Salmo 22:22 k **2:13** Isaias 8:17-18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an paryo gid ki kiten na mga ittaw na paumaw na iya na mga utod aged
kanen an pinakadatas na pari na maluluy-on daw masaligan na gasirbi ta
Dyos para ki kiten tanan. Bilang pinakadatas na pari, paatag din iya na
kabui na kanen an napatay aged mga ittaw an patawaren ta Dyos ta iran
na mga sala. 18 Jesus mismo naagian din mga kabellay daw patintar man
kanen an Satanas, piro ula kanen an nadala ta tintar daw yon na may
sarang kanen an na magtabang ta bisan kino na patintar man Satanas.

Mas Datas Katengdanan Jesus Kaysa Ta Katengdanan Moises

3 1 Mga utod ko, kyo na mga ittaw na iya ta Dyos na yon man mga
ittaw na kabaton ta upurtunidad na paatag din na magduma ki
kanen naan ta langit, isipen nyo gid Jesus an. Sunod ta ate na papatian,
Jesus an papadala ta Dyos na kanen manugsugid para ta Dyos daw ate
man na pinakadatas na pari na gasirbi ta Dyos para ki kiten. 2 Masaligan
kanen an ta iya na pagsirbi ta Dyos na gaatag ki kanen ta iya na
katengdanan paryo ki Moises na masaligan ta iya na pagdumala ta mga
ittaw ta Dyos anay pa sa. 3 Piro, Jesus an mas padayaw kaysa ki Moises
paryo na mas padayaw ittaw na gatukod ta balay kaysa ta balay na
patukod din. 4 Nlaman ta gid na kada balay may manugtukod, piro Dyos
nang gid gabuat an ta tanan na naan ta kalibutan i daw kalangitan.
5 Moises ya masaligan ta Dyos anay pa sa ta iya na pagdumala ta mga
ittaw ta Dyos, piro bilang manugsirbi nang ta Dyos, gapamatuod nang
kanen parti ta mga ipasugid pa ta Dyos paagi ta isya man na ittaw na
mabot pa. 6 Cristo an a, masaligan kanen ta iya na pagdumala ta mga
ittaw na iya ta Dyos, piro tenged kanen an Bata Ta Dyos, dili manugsirbi
nang kanen an. Kiten i mga ittaw na iya ta Dyos, piro dapat magpadayon
ki ta ate na pagsunod ki kanen na ula adlek daw magpadayon ki man ta
ate na pagsalig ta mga pangako din na may kalipay.

Pagpaandam Naan Ta Mga Ittaw Na Dili En Miag Magpati Ta Dyos

7 Gani, paryo ta ambal ta Dyos Ispiritu Santo naan ta alinan ta na mga
kaapuan anay pa sa, paambal din man ki kiten,
"Anduni na adlaw, na namatian nyo ambal ta Dyos ki kyo,
8 dili kaw magpadessen ta inyo na tagipusuon
paryo ta pabuat ta inyo na alinan na mga kaapuan
naan ta adlaw na patilawan danen na piliten kanen an
na pamatuuran din pa iya na pag-amblig ki danen
na naan danen ta lugar na ula kabalayan.
9 Ambal ta Dyos, 'Na naan dya inyo na alinan na mga kaapuan, liag
gid danen na pirmi ko pamatuuran
na padayon ko na ambligan danen an
bisan nakita danen mga nabuat ko para ki danen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

seled ta kwarinta na taon.
10 Yon na gagilek a ta inyo na alinan na mga kaapuan na nabui ta yo
na timpo daw gambal a,
"Inyo na nakem pirmi adyo ki yaken
daw ula kaw man gasunod ta ake na mga sugo!"
11 Ta ake na kagilek gambal a,
"Sigurado gid na dili danen maangken dayad na kaimtangan
na may kapuayan na alin ki yaken." ' "[l]
12 Mga utod ko, ambligan nyo na ula bisan isya ki kyo na iya na
batasan malain daw dili man en kanen miag na magpati ta Dyos na
bui tak iling an tan na mga buat magdala ki kanen na magtalikod ta
Dyos. 13 Kada adlaw dapat magtabangay kaw na magpalig-en ta nakem
ta kada isya mintras may adlaw kaw pa na paumaw na "anduni"[m] aged
ula bisan isya ki kyo madala na magbuat kanen an ta sala daw yon man
tenaan na magpadessen kanen ta iya na tagipusuon daw dili en kanen
magsunod ta Dyos. 14 Kiten i mga duma Cristo ta pagsirbi ta Dyos, piro
dapat na padayon ki asta ta katapusan na magsunod naan ta ate na mga
papatian na basian ta ate na pagtuo na bag-o ki nang pa sakep ki Cristo.
15 Ipademdem ko isab ki kyo ambal an naan ta sinulat na pulong ta Dyos,
"Anduni na adlaw, na namatian nyo ambal ta Dyos ki kyo,
dili kaw magpadessen ta inyo na tagipusuon
paryo ta inyo na alinan na mga kaapuan
na gakuntra danen ki yaken."[n]
16 Kino mga paambalan ta Dyos ta iling tan daw mga gakuntra ki
kanen? Danen ya alinan ta na mga kaapuan na padala Moises pagwa
alin ta Egipto. 17 Naan ki kino gagilek Dyos an seled ta kwarinta na
taon? Naan ki danen na nakasala kuntra ki kanen na yon man tenaan na
napatay danen naan ta lugar na ula kabalayan daw iran na lawa nabilin
dya. 18 Naan ki kino gambal Dyos an na dili danen maangken dayad na
kaimtangan na may kapuayan na alin ki kanen? Naan ki danen na ula
gatuman ki kanen. 19 Gani, nlaman ta na ula danen naangken dayad na
kaimtangan na may kapuayan na alin ta Dyos tenged ula danen gapati ki
kanen.[o]

Kapuayan Na Pangako Ta Dyos Para Ta Iya Na Mga Ittaw

4 1 Bisan tama na mga kaapuan ta anay pa sa ula kaangken ta dayad
na kaimtangan na may kapuayan na alin ta Dyos, padayon man

---

[l] **3:11** Mga Salmo 95:7-11 [m] **3:13** "Anduni" beet ambalen adlaw na may upurtunidad na magpati ta ambal ta Dyos daw magtuman ki kanen. [n] **3:15** Mga Salmo 95:7-8
[o] **3:19** Naan ta Mga Numero 14:1-35 pwidi nyo mabasa isturya parti ta mga Hebreo na gakuntra danen an naan ta Dyos daw ambal ta Dyos parti ki danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gyapon pangako din ya na may kapuayan na para ta mga ittaw an na
gapati ki kanen. Piro, dapat mag-amblig ki gid na ula bisan isya ki kyo
dili magpati ki kanen na yon man tenaan na dili nyo maangken iya
na pangako. 2 Igo gid na mag-amblig ki tak miad an na balita parti ta
kapuayan na papangako din pasugid ki kiten paryo man na nasugid en
naan ta alinan ta na mga kaapuan anay pa sa. Piro, bisan danen tanan
kamati, may anen na para ki danen iran na namatian ula pulos tenged
danen an dili paryo ta iran na mga duma. Iran na mga duma gapati, piro
danen an ula gapati.
3 Kiten i na mga gapati, naangken ta pangako na kapuayan na alin ta
Dyos. Parti ta alinan ta na mga kaapuan na ula gapati, ambal ta Dyos,
"Ta ake na kagilek gambal a,
'Sigurado gid na dili danen maangken dayad na kaimtangan
na may kapuayan na alin ki yaken.' "[p]
Iling tan ambal ta Dyos naan ta mga alinan ta na mga kaapuan maskin
napriparar din en kapuayan an para ta iya na mga ittaw alin ta adlaw
na gapuay kanen an na natapos din en ta pagbuat kalibutan i daw
kalangitan. 4 Naan ta iya na sinulat na pulong nabetang parti ta pangpitto
na adlaw,
"Ta pangpitto na adlaw,
gapuay en Dyos ta pagbuat din ta tanan
tak tapos en."[q]
5 Sambiten ko isab nabetang an naan ta sinulat na pulong ta Dyos na
kanen gambal,
"Sigurado gid na dili danen maangken dayad na kaimtangan
na may kapuayan na alin ki yaken."[r]
6 Alinan ta na mga kaapuan na pasugiran ta miad na balita parti
ta kapuayan na papangako ta Dyos, ula danen naangken papangako
din tenged dili danen miag na magsunod ta iya na liag. Piro, tenged
napriparar din en kapuayan an para ta tanan na mga gapati ki kanen,
may mga ittaw pa na maangken man danen papangako din na kapuayan.
7 Gani, patirmino din isya pa na adlaw na paumaw din na "anduni na
adlaw" para mga ittaw an may upurtunidad na maangken danen pangako
na kapuayan na alin ki kanen. Paglambay ta malawig na timpo alin
ta timpo ta alinan ta na mga kaapuan na ula gasunod ta iya na liag,
patirmino din paumaw ya na "anduni na adlaw" paagi ta nasulat Ari
David na nasambit ko en na iling ti,
"Anduni na adlaw, na namatian nyo ambal ta Dyos ki kyo
dili kaw magpadessen ta inyo na tagipusuon."[s]

---

[p] **4:3** Mga Salmo 95:11 [q] **4:4** Genesis 2:2 [r] **4:5** Mga Salmo 95:11
[s] **4:7** Mga Salmo 95:7-8

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Nlaman ta na kapuayan na papangako ta Dyos ula naangken ta alinan
ta na mga kaapuan na danen an padala Josua naan ta lugar na Canaan
tak daw naangken danen, dili en inta mag-ambal Dyos an parti ta isya pa
na adlaw na may upurtunidad mga ittaw na maangken danen pangako na
kapuayan na alin ki kanen. 9 Gani, may kapuayan pa para ta mga ittaw
na iya ta Dyos na paryo ta pagpuay ta Dyos naan ta pangpitto na adlaw.
10 Daw kino na maangken din kapuayan na papangako ta Dyos, magpuay
man kanen ta tanan din na ubra paryo man na Dyos an gapuay pagtapos
ta pagbuat din ta kalibutan i.

11 Gani, tingwaan ta na maangken pangako na kapuayan na alin ta
Dyos aged dili ki magparyo ta alinan ta na mga kaapuan na ula danen
naangken pangako an ta Dyos tenged dili danen an miag na magsunod
ta iya na ambal ki danen. 12 Dapat gid na magsunod ki ta iya na ambal
tenged tanan na ambal din paryo may kabui daw may gaem daw paryo
ta mas talem pa ta ispada na may darwa sellab na makaenep asta ta mga
tagduan ta bekkeg daw utok ta bekkeg. Ambal an ta Dyos paryo sikad
talem tak gaterek gid naan ta ate na tagipusuon daw paagi ta iya na
ambal napakita daw ino gid ate na mga tuyo daw liag. 13 Ula bisan ino
na tago ta pagtan-aw ta Dyos, bisan mga ittaw man daw tanan na pabuat
danen. Tanan makita din daw ula liped ta iya na panan-aw. Gani, kiten
tanan may sabaten naan ki kanen tenged ta ate na isip daw mga buat.

Jesus Makagagaem Na Pinakadatas Na Pari

14 Padayon ki na lig-en naan ta ate na papatian tenged may anen ki na
makagagaem na pinakadatas na pari na gatabang para ki kiten. Kanen an
Jesus na Bata Ta Dyos na naan en duma ta Dyos naan ta langit. 15 Bilang
pinakadatas na pari na gatabang para ki kiten, naintindian gid Jesus daw
ino ate na nabatyagan na patintar ki na dili magtuman ta Dyos tak kanen
an kaagi man ta pagtintar Satanas ta tanan na mga lain-lain na pagtintar
paryo ki kiten, piro kanen an a ula nadala na magbuat ta sala. 16 Gani,
marani ki na may pagsalig naan ta makagagaem na Dyos tenged kanen
an may dayad na kabebet-en aged mabaton ta kaluoy na alin ki kanen
daw mabaton man iya na tabang naan ta uras na kinanglan ta.

5 1 Tanan na mga pinakadatas na pari ta mga Judio papili ta Dyos alin
ta mga linai Aaron. Pinakadatas na pari pasaligan ta pagsirbi ta
Dyos para ta mga ittaw. Iya na ubra mag-alad ta mga atag na pasalamat
naan ta Dyos daw mga ayep na alad na para ta mga sala. 2 Tenged ittaw
nang man pinakadatas an na pari daw gabuat man ta sala, may sarang
kanen an ta iya na pagdala ta mga ittaw na maintindian din danen an na
mga dili gid usto iran na alam na malain iran na pabuat ta panan-aw ta
Dyos na yon man tenaan na iran na buat kuntra ta liag ta Dyos. 3 Tenged
pinakadatas na pari gabuat man ta sala, beet ambalen na daw mag-alad

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen para ta mga ittaw, dapat mag-alad man kanen an para ta iya na
kaugalingen na mga sala. 4 Ula ittaw na gapili para ta iya na kaugalingen
na kanen an tagan ta katengdanan na pinakadatas na pari. Dyos nang
gapili ki kanen paryo man ta pagpili din ki Aaron na una na pinakadatas
na pari. 5 Iling man tan Cristo an. Ula din pabetang iya na kaugalingen
naan ta datas na katengdanan na pinakadatas na pari. Dyos nang gapili
ki kanen. Nabetang naan ta sinulat na pulong ta Dyos na gambal kanen
an ki Cristo,

"Kaon ake na Bata.
Anduni, gapamatuod a na yaken imo na Amay."[t]

6 Ambal man ta Dyos naan ta isya man na parti ta iya na sinulat na
pulong,

"Ula katapusan imo na katengdanan bilang pari
tak kaon yan klasi ta pari na paryo ki Melquisedec."[u]

7 Na naan pa Jesus an ta kalibutan i, gapangamuyo kanen ta Dyos
daw gagal gid kanen ta tudo na gapakiluoy naan ta Dyos tenged Dyos
an may sarang na magluwas ki kanen alin ta kamatayen na tubangen
din. Papamatian ta Dyos iya na pangamuyo tenged kanen an gapaebes
ta iya na kaugalingen na gapasakep ta pagbeet ta Dyos. 8 Kanen an Bata
Ta Dyos, piro paagi ta mga kabellay na naagian din, naintindian din
daw ino gid beet ambalen ta matuod na pagpasakep naan ta pagbeet ta
iya na Amay. 9 Na natuman din en tanan na papabuat ta Dyos ki kanen,
pabuat ta Dyos na kanen paagi an na tanan na mga ittaw na gapasakep
ki kanen maluwas alin ta silot asta ta ula katapusan. 10 Gani, papili ta
Dyos na Jesus an pinakadatas na pari na kanen klasi ta pari na paryo ki
Melquisedec.

Pagpaandam Na Dili Magtalikod Ta Pagtuo Ki Cristo

11 Tama pa inta isugid ko ki kyo parti ta katengdanan danen Jesus daw
Melquisedec bilang pari, piro mabellayan a nang ta pagsaysay tenged
bellay kaw paintindien. 12 Anduni inta na timpo na kyo man en magtudlo
ta mga paryo nyo na gatuo, piro kyo yan mga gakinanglan man gyapon
na may magtudlo ki kyo ta mga tudlo na paryo man gyapon ta una ya na
mga patudlo parti ta mga papasugid ta Dyos. Paryo kaw ta isya na ittaw
na may idad en piro paryo man gyapon ta bata sise na gakinanglan ta
gatas nang tak ula pa gakaan ta kan-en. 13 Bisan kino na ula gaprusigir
na mlaman mga patudlo na para ta mga ittaw na lig-en iran na pagtuo,
kanen an paryo pa ta bata sise na nabui ta gatas nang. Kulang iya na pag-
intindi ta patudlo parti ta batasan na igo ta ittaw na matareng. 14 Piro,
ittaw an a na lig-en iya na pagtuo naintindian din gid mga patudlo ki

---

[t] **5:5** Mga Salmo 2:7 [u] **5:6** Mga Salmo 110:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen parti ta batasan na igo ta ittaw na matareng. Kanen an paryo ta
isya na may idad en na iya na pagkaan igo ta iya na idad, dili en gatas
nang. Tenged pirmi kanen an gatuman ta mga patudlo ki kanen, malam
kanen an magpili daw ino miad na buaten daw malam man maglikaw ta
mga buat na malain.

6 1 Gani, dapat na ate an na nlaman dili asta nang ta una ya na mga
patudlo parti ki Cristo na basian ta ate na pagtuo. Dapat nlaman
ta man asta mga tudlo na magpalig-en pa gid ta ate na pagtuo. Dili en
kinanglan na tudluan ki isab parti ta mga basian ta ate na pagtuo paryo
ta mga iling ti: pagtalikod ta mga buat na gadala ki kiten naan ta silot,
pagtuo naan ta Dyos, 2 pagtudlo parti ta lain-lain na mga bautismo,
pagbindisyon paagi ta pagtungtong ta lima naan ta ulo, pagbannaw ta
mga patay daw parti man ta pag-ukom ta Dyos naan ta mabot na adlaw
na risulta an ta iya na pag-ukom ula katapusan. 3 Daw tugutan ki ta Dyos,
istudyuan ta man asta ta mga tudlo na magpalig-en ta ate na pagtuo.

4 Dapat magpadayon ki na magpalig-en pa gid ta ate na pagtuo tak
may mga ittaw na patalikuran danen iran na pagtuo ki Cristo maskin
papaintindi ki danen kamatuuran an na alin ta Dyos daw nabaton man
danen kaluoy na alin ki kanen daw nabaton man danen Dyos Ispiritu
Santo 5 daw ta iran na mga inagian nlaman danen na miad gid ambal ta
Dyos daw maskin nakita man danen mga katingalaan na nabuat paagi
ta gaem na alin ta Dyos na yon man mga tanda ta pag-umpisa ta timpo
ta iya na pagdumala. 6 Mga ittaw na patalikuran danen iran na pagtuo
ki Cristo maskin iling tan iran na mga naagian, impusibli na danen an
madala na magtuo isab daw dilian man danen iran na mga sala paryo ta
una danen na pabuat na gatuo danen. Ta iran na pagtalikod ta pagtuo
ki Cristo paryo palansang danen isab Bata Ta Dyos naan ta krus daw
pagayyaan naan ta tubangan ta tama na mga ittaw. 7 Alimbawa, may
dayad na basak na daw mauranan dali magterek waig an daw naan dya
gatubo tambek na mga tanem. Mga gakultibar an nadayaran ta iling tan
na basak tak may dayad na ani para ta iran na kinanglan. Mga ittaw na
iran na pagtuo galig-en pa gid, danen an paryo ta dayad na basak. Danen
an pabindisyunan ta Dyos. 8 Piro, daw gatubo an ubos nang lamunon na
telleken daw sampinit, basak ya ula pulos daw dilian nang man en ta
tag-iya na ta uryan tanan na naan dya sunugon. Mga ittaw na gatalikod
ta iran na pagtuo danen an paryo ta basak na ula pulos. Danen an silutan
ta Dyos.

9 Mga palangga ko na utod, bisan naan ta ake i na laygay gapaandam
a ki kyo, sigurado a gid na mas miad inyo na buat kaysa ta mga ittaw
na gatalikod ta iran na pagtuo. Inyo na mga buat igo ta mga ittaw na
naluwas ta Dyos. 10 Tenged Dyos an matareng, dili din lipatan miad
nyo an na mga buat daw inyo na paggugma ki kanen paagi ta inyo na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagtabang umpisa kan-o asta anduni man naan ta mga paryo nyo na mga
ittaw na iya ta Dyos. 11 Liag ko gid na kada isya ki kyo, andemen nyo gid
na magpadayon kaw ta mga buat nyo na miad asta ta katapusan na inyo
na palaeman matuman. 12 Liag ko man na dili kaw marwaran ta gana
ta inyo na pagtuo. Dapat sunuron nyo mga ittaw an na tenged padayon
pa gid danen ta iran na pagtuo bisan ino na mga kabellay na iran na
naagian, naangken danen mga papangako ta Dyos.

Sigurado Na Mga Pangako Ta Dyos Matuman

13 Abraham ya isya ta mga gapadayon gid ta pagtuo. Na gapangako
Dyos an ki Abraham anay pa sa, gasumpa Dyos na tumanen din gid iya
na pangako paagi ta pagsambit ta iya na kaugalingen na ngaran tenged
ula may datas pa na katengdanan kaysa ta iya na katengdanan. 14 Ta iya
na pagpangako, ambal din ki Abraham,

"Mag-atag a gid ki kaon ta sikad tama na mga kaayaran,
daw patamaen ko gid imo na mga linai."[v]

15 Abraham ya padayon na gasalig naan ta Dyos daw tenged ta iya na
pagsalig natuman pangako ta Dyos ki kanen.

16 Di' ba daw may ittaw na gusto din na iya na ambal mapatian ta
duma na mga ittaw, gasumpa kanen na matuod iya na ambal paagi ta
pagsambit din ta ngaran ta ittaw na may katengdanan na mas datas
kaysa ta iya na katengdanan? Daw iling tan iya na sumpa, mapatian
gid iya na ambal daw dili man en kinanglan na diskasan pa. 17 Dyos
an, tenged liag din gid na iya an na pangako mapatian ta mga ittaw
na papangakuan din, gasumpa kanen an aged pamatuuran din na iya
na plano dili din isaben daw iya na pangako tumanen din gid. 18 Na
gapangako Dyos an, gasumpa man kanen an aged kiten i na gadangep
naan ki kanen, pabiskegen din ate na nakem paagi ta darwa na dili
maisab na yon man iya na pangako daw iya na sumpa. Nlaman ta na dili
maisab iya na pangako daw sumpa tak impusibli na kanen an magbula.
Iling tan pabuat din na pabiskeg din ate na nakem para magpadayon ki
ta ate na pagsalig na tumanen din gid iya na papangako. 19 Ate an na
pagsalig ta pangako ta Dyos paryo ta angkla na gasab-it ta usto para
sakayan an dili maino tak maskin ino ate na maagian lig-en man gyapon
ate na pagtuo paagi ta biskeg ta na pagsalig. Tenged ta ate na pagsalig,
kiten kaprani en naan ta Dyos paryo ta pinakadatas na pari na kanen an
gaselled naan ta selled na naan ta liyo ta elet na kurtina naan ta Balay
Ta Dyos.[w] 20 Jesus an, kanen una gaprani para ki kiten naan ta Dyos aged
kiten pwidi man marani naan ta Dyos tak paryo gaselled kanen naan ta

---

[v] **6:14** Genesis 22:16-17 [w] **6:19** Naan ta Exodo 26:31-35 pwidi nyo mabasa parti ta kurtina na elet ta darwa na selled na naan ta Balay Ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

selled na naan ta liyo ta elet na kurtina para magtubang ta Dyos para ki kiten. Naan dya kanen an gasirbi na ate na pinakadatas na pari na kanen an klasi ta pari na paryo ki Melquisedec.

Mas Datas Katengdanan Melquisedec Kaysa Ta Katengdanan Abraham

7 1 Melquisedec an ari anay pa sa ta banwa Salem daw pari man kanen an na gasirbi ta Dyos Na Labaw Ta Tanan. Na Abraham guli pagtapos ta iya na pagdaag ta mga kuntra din na appat na ari, pasugat kanen an Melquisedec daw pabindisyunan. 2 Gaatag Abraham ki Melquisedec ta isya na parti ta sampulo na parti ta tanan na mga betang na nakamang din naan ta mga ari na napirdi din ta gira. Parti man ki Melquisedec, iya na ngaran beet ambalen "ari na matareng" daw umaw ki kanen na "ari ta Salem" beet ambalen "ari na gaatag ta kalineng". 3 Parti ta amay daw inay Melquisedec, ula may nasulat. Bisan pa parti ta iya na mga kaapuan na iya na alinan, ula man may nasulat. Ula man may nasulat parti ta iya na pagtao daw kamatayen. Gani, pwidi ta maambal na iya na katengdanan bilang pari padayon ta ula katapusan paryo ta katengdanan ta Bata Ta Dyos.

4 Nlaman ta na datas gid katengdanan Melquisedec tak bisan Abraham ya na bantog ta na alinan na kaapuan gaatag ki kanen ta isya ta sampulo na parti ta mga nakamang din naan ta mga napirdi din ta gira. 5 Nlaman ta man na may sugo naan ta Mga Sinulat Moises na mga linai Levi[x] paatagan ta katengdanan bilang pari. Tenged ta iran na katengdanan, danen an may matareng na magbaton ta isya na parti ta sampulo na parti alin ta tanan na mga pagkabetang ta mga kalai danen bisan pa na mga kalai an danen mga linai man Abraham na paryo ki danen. 6 Piro, Melquisedec an a, bisan dili isya ta mga linai Levi, gabaton kanen ta isya ta sampulo na parti alin ki Abraham. Pabindisyunan din man Abraham ya bisan pa Abraham ya paatagan ta Dyos ta pangako. 7 Gani, nlaman ta gid na Melquisedec an mas datas iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Abraham tak nlaman ta na bisan kino na gabindisyon, iya na katengdanan mas datas kaysa ta gabaton ta bindisyon.

8 Mga pari na alin ta linai Levi gabaton ta isya ta sampulo na parti, piro danen an mga ittaw nang man na may kamatayen. Melquisedec an a, gakamang man kanen an ta isya ta sampulo na parti, piro paryo na kanen an bui ta ula katapusan tenged ula may nasulat parti ta iya na kamatayen. 9 Pwidi ta man maambal na ta pag-atag Abraham ta isya ta sampulo na parti naan ki Melquisedec, paryo man na Levi mismo daw iya na mga linai gaatag man ta isya ta sampulo na parti paagi ki Abraham, maskin pa na ta iran na timpo danen an mga gabaton ta isya ta sampulo

---

[x] **7:5** Levi ya apo Abraham ta buol tak kanen ya bata Jacob na apo Abraham.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na parti. 10 Danen an Levi pabilang na mga gaatag ta isya ta sampulo na
parti naan ki Melquisedec tak bisan pa na ula pa natao Levi an naan ta
timpo na Abraham ya pasugat Melquisedec, paryo na naan dya Levi an
tenged anen dya Abraham na iya na alinan na kaapuan.

Jesus An Klasi Ta Pari Na Paryo Ki Melquisedec

11 Paagi ta Mga Sinulat Moises na nabaton ta mga linai Abraham, papili
ta Dyos mga linai Levi na tagan ta katengdanan bilang pari daw iran na
ubra magtabang ta mga ittaw na magsunod ta mga sugo ta Dyos. Piro,
mga ittaw ula pabuat na sarang gid na magsunod ta batasan na igo gid
ta liag ta Dyos paagi ta ubra ta mga pari. Yon na gakinanglan ta klasi
na pari na paryo ki Melquisedec, dili paryo ki Aaron daw duma man na
mga pari na alin ta linai Levi. 12 Nlaman ta na daw klasi ta pari silian,
kinanglan silian man mga sunuran na basian ta pagpili ki danen na
mga pari daw iran man na mga ubra. 13 Ginuo an, kanen pasambit an
naan ta sinulat na pulong ta Dyos na kanen an klasi ta pari na paryo ki
Melquisedec. Kanen an dili alin ta linai Levi. Alin kanen an ta isya na
linai ta mga bata Israel na ula gid bisan isya ki danen na gasirbi naan ta
alaran bilang pari. 14 Nlaman ta gid na ate an na Ginuo alin ta linai Juda
daw nlaman ta man na naan ta Mga Sinulat Moises ula gid may nasambit
na mama ta linai Juda na paatagan ta katengdanan bilang pari.
15 Tenged Ginuo an klasi ta pari na paryo ki Melquisedec, naintindian
ta pa gid na daw klasi an ta pari silian, kinanglan silian man mga
sunuran na basian ta pagpili ki danen daw iran man na ubra. 16 Ginuo
an, pari kanen an piro basian ta pag-atag ki kanen ta katengdanan bilang
pari dili sugo na naan ta Mga Sinulat Moises parti daw ino alinan na
linai ta mga pari. Basian ta pag-atag ki kanen ta iya na katengdanan iya
an na sarang tenged kanen an may kabui na ula en kamatayen. 17 Naan ta
sinulat na pulong ta Dyos may gapamatuod parti ki kanen,

"Ula katapusan imo na katengdanan bilang pari
tak kaon yan klasi ta pari na paryo ki Melquisedec."[y]

18-19 Beet ambalen ko na dati ya na sugo parti ta mga pari pasilian en
ta Dyos tenged pagsunod an ta Mga Sinulat Moises dili makatabang ta
mga ittaw para marani naan ta Dyos daw ula man pulos para mga ittaw
buaten na sarang gid na magsunod ta batasan na igo gid ta liag ta Dyos.
20 Ta pag-atag ta Dyos ta bag-o na paagi para marani ki kanen, papalig-en
din paagi ta sumpa. Na mga linai Levi paatagan ta iran na katengdanan
bilang pari, ula napalig-en paagi ta sumpa. 21 Piro Jesus an a na bag-o na
paagi, na kanen an paatagan ta iya na katengdanan bilang pari, napalig-
en paagi ta sumpa. Nabetang naan ta sinulat na pulong ta Dyos,

---

[y] **7:17** Mga Salmo 110:4

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Ginuo Dyos gasumpa
daw dili en maisab iya an na ambal,
'Ula katapusan imo na katengdanan bilang pari.' "[z]
22 Tenged ta yon na sumpa parti ki Jesus, sigurado ki na tumanen gid ta
Dyos iya na bag-o na kasugtanan ki kiten na mas dayad kaysa ta dati na
kasugtanan.
23 Kinanglan na tama mga pari an na gasirbi sunod ta Mga Sinulat
Moises tak ula bisan isya ki danen na iya na katengdanan bilang pari
gapadayon tenged napatay danen daw pasal-ian eman ta bag-o na pari.
24 Piro Jesus an a, iya na katengdanan bilang pari gapadayon tak bui
kanen an ta ula katapusan. 25 Gani, may sarang kanen an na magluwas
gid ta mga ittaw na marani naan ta Dyos paagi ta pagtuo ki kanen tak
kanen bui ta ula katapusan na pirmi gapakiluoy naan ta Dyos para ki
danen.
26 Jesus an pinakadatas na pari na igo gid ta ate na kinanglan tenged
pirmi kanen gasunod ta liag ta Dyos daw ula may masaway ki kanen daw
ula man sala kanen an. Dili kanen paryo ki kiten na mga gabuat ta sala.
Naan kanen an ta langit na may datas gid na katengdanan. 27 Kanen an
dili paryo ta duma na mga pinakadatas na pari na adlaw-adlaw gaalad
para ta iran na mga sala daw ta sala man ta mga ittaw. Isya nang gid
bisis kanen gaatag ta iya na kabui na kanen an napatay naan ta krus
bilang alad para ta mga sala ta tanan na mga ittaw. 28 Ta matuod, mga
pinakadatas na pari napili sunod ta sugo naan ta Mga Sinulat Moises
bisan mga ittaw nang danen an na gabuat ta sala. Piro, paglambay ta
tama na mga taon alin ta pag-atag ta Dyos ta iya na mga sugo ki Moises,
paatagan din iya an na Bata ta katengdanan bilang pinakadatas na pari
daw napalig-en paagi ta sumpa. Anduni, tenged tanan na papabuat
ta Dyos naan ta iya na Bata natuman en, Bata din an pinakadatas na
pari na igo gid ta ate na kinanglan daw katengdanan ta iya na Bata ula
katapusan.

Bag-o Na Kasugtanan Na Atag Ta Dyos Paagi Ki Jesus

8 1 Yi beet ambalen ta ake na paambal: May anen ki na pinakadatas
na pari na igo gid ta ate na kinanglan. Naan ta langit, kanen an
gamungko naan tengnged ta truno ta Makagagaem Na Dyos naan dapit ta
tuo.[a] 2 Gasirbi kanen an ta Dyos naan ta langit anduni bilang pinakadatas
na pari para ki kiten daw yon man na lugar pabilang na matuod na
turda na para ta pagsimba naan ta Dyos daw patindeg man ta Dyos, dili

---

[z] **7:21** Mga Salmo 110:4 [a] **8:1** May pasaysay parti daw ino beet ambalen ta pagpungko naan tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Hebreo 1:3.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

patindeg ta mga ittaw paryo ta turda na patindeg danen Moises anay pa
sa.
3 Ubra ya ta kada pinakadatas na pari mag-alad ta mga atag na
pasalamat naan ta Dyos daw mga ayep man na alad na para ta mga sala,
gani Cristo an na ate na pinakadatas na pari, kinanglan man na mag-
alad. 4 Alimbawa, daw anay pa sa Cristo an anen di en ta kalibutan i,
dili kanen magsirbi bilang pari tenged may mga pari en na gaalad na
sunod ta Mga Sinulat Moises. 5 Piro, nlaman ta na mga pari gasirbi naan
ta turda na para ta pagsimba na pasunod nang daw simbulo nang man
ta langit na naan dya Dyos an. Na magpatindeg en Moises ya ta turda na
para ta pagsimba naan ta Dyos, gambal Dyos an ki kanen, "Kinanglan na
sunuron no gid mga papakita ko an ki kaon na imo na sunuran na naan
ka ta bukid."[b] 6 Nlaman ta na tenged Cristo an gasirbi bilang pari naan
tengnged ta Dyos, katengdanan din an mas datas kaysa ta katengdanan
ta mga pari na gasirbi naan ta turda na para ta pagsimba anay pa sa.
Iling man tan, mas dayad bag-o na kasugtanan na manugpatengnga
an na gapalig-en ta kasugtanan, Jesus an, kaysa ta una na kasugtanan
tenged mas miad mga pangako na basian ta bag-o kaysa ta una. 7 Mas
dayad bag-o na kasugtanan tenged kulang una ya na kasugtanan. Nyan
na kinanglan pangarwa an na kasugtanan. 8 Pamatuuran ta Dyos na
kulang pagsunod an ta mga ittaw ta una ya na kasugtanan paagi ta iya
na ambal na iling ti,

"Naan ta mabot na timpo
yaken mag-atag ta bag-o na kasugtanan
naan ta mga ittaw ta Israel daw Juda.
9 Bag-o na kasugtanan dili paryo ta kasugtanan
na paatag ko anay pa sa ta iran na alinan na mga kaapuan
naan ta timpo na iran na alinan na mga kaapuan padala ko mwa
alin ta Egipto.
Iran na alinan na mga kaapuan ula gatuman ta ake na kasugtanan.
Gani, ula ko danen an paintindia.
Yon ambal ta Ginuo Dyos.
10 Ambal pa ta Ginuo Dyos,
Yi bag-o na kasugtanan na iatag ko ta mga ittaw ta Israel
naan ta mabot na timpo:
Ake i na mga sugo ibetang ko naan ta iran na isip
daw naan ta iran na tagipusuon aged terek iran na pagsunod.
Yaken iran na Dyos
daw danen an ake na mga ittaw.
11 Dili en kinanglan na bisan kino ki danen

---

[b] **8:5** Exodo 25:40

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magtudlo naan ta mga paryo danen na ittaw
o mag-ambal naan ta iran na mga utod
na dapat kalaen a danen bilang iran na Dyos
tak ta pag-abot ta timpo na iatag ko
bag-o na kasugtanan,
danen tanan na mga tagan ko,
alin ta mga kebes gid ta tanan
asta ta mga bantog gid ta tanan,
kalaen a danen na iran na Dyos.
12 Patawaren ko danen an
ta iran na mga buat na malain
daw dili ko man en demdemen
iran na mga sala."[c]
13 Ta pag-ambal ta Dyos na may bag-o na kasugtanan, pabilang din una
ya na kasugtanan na dili en kinanglan. Nlaman ta na bisan ino na betang
na daan en daw ula man en pagamit, marwad nang en.

Patindeg Na Turda Na Para Ta Pagsimba Naan Ta Dyos

9 1 Una ya na kasugtanan may mga sunuron parti ta pagsimba naan
ta Dyos daw sunod ta una na kasugtanan may patindeg na turda na
para ta pagsimba ki kanen. 2 Patindeg ya na turda may darwa na selled.
Una na selled paumaw na Sagrado Na Selled.[d] Naan dya betangan an ta
mga lampraan daw lamisaan daw naan ta lamisaan tinapay na paalad
para ta Dyos. 3 Naan ta liyo ta elet na kurtina pangarwa an na selled na
paumaw na Sagrado Gid Na Selled.[e] 4 Naan dya naisleban an ta blawan
na sunugan ta kamangyan daw naan man dya Kaban Ta Kasugtanan.[f]
Gwa an ta kaban naisleban ta blawan daw naan selled ta kaban may
tibod na buat alin ta blawan na may ugsak na pagkaan na alin ta langit.[g]
Naan man ta selled ta kaban tungkod Aaron na gasalingsing,[h] daw naan
man dya darwa an na lipid na bato na naan dya nasulat kasugtanan na
alin ta Dyos paagi ki Moises. 5 Takleb ta kaban na simbulo ta pagpatawad
ta Dyos ta mga ittaw, naan dya may darwa na istatwa na mga angil na

---

[c] **8:12** Jeremias 31:31-34 [d] **9:2** Darwa na selled naan ta turda pabilang na *sagrado* tenged turda ya pabilang na balay ta Dyos. [e] **9:3** Pangarwa na selled paumaw na *sagrado gid* tenged gaselled an dya pabilang na naan gid kanen ta tubangan ta Dyos. Naan ta Exodo 26:31-35 pwidi nyo mabasa parti ta darwa na selled ta turda na para ta pagsimba naan ta Dyos. [f] **9:4** Naan ta Exodo 25:10-16 pwidi nyo mabasa parti ta *Kaban Ta Kasugtanan.* [g] **9:4** Pagkaan na pasambit naan ta birsikulo kwattro paumaw na *manna* naan ta linggwai na Hebreo. Pambal i na *manna* paryo ta derse na mga liso na puti na tam-is. Naan ta Exodo 16:1-16 pwidi nyo mabasa parti ta pag-atag ta Dyos ki danen Moises ta pambal na *manna.* [h] **9:4** Naan ta Mga Numero 17:1-11 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta tungkod Aaron na gasalingsing.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kerubin na tanda na naan dya truno ta Dyos na naan ta kalibutan i daw
takleb an papasilungan ta iran na mga pakpak na gabuklad.[i] Piro, anduni
dili ta anay isturyaan ta lawig parti ta turda na para ta pagsimba naan ta
Dyos.
6 Na napriparar en tanan na naan ta turda, adlaw-adlaw mga pari an
gaselled naan ta una na selled aged buaten iran an na katengdanan.
7 Piro, naan ta pangarwa na selled pinakadatas na pari nang pwidi melled
daw gaselled kanen dya ta isya nang bisis ta kada taon. Kada magselled
kanen an kinanglan gid na may dala na lengngessa ta ayep aged ialad din
naan ta Dyos para ta iya na kaugalingen na mga sala daw para man ta
mga sala ta mga ittaw na ula danen nlami na iran na pabuat sala.
8 Paagi ta sunuron na pinakadatas na pari nang pwidi melled naan ta
Sagrado Gid Na Selled, papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo na mintras mga
ittaw an naan pa sakep ta pagsunod ta una na kasugtanan daw pagamit
pa man turda an na para ta pagsimba, dili ipasugid paagi an na mga
ittaw pwidi melled naan ta matuod na sagrado gid na selled na yon man
pwidi danen an marani gid naan ta Dyos. 9 Iling tan na pagsimba naan
ta patindeg na turda anay pa sa paanggid nang para ki kiten ta anduni
na timpo. Nlaman ta na mga betang daw mga ubra ta mga pari naan ta
patindeg na turda paanggid nang tak mga ittaw na gasimba dya gaalad
ta mga atag na pasalamat naan ta Dyos daw mga ayep man na alad piro
dala-dala man gyapon danen iran na mga sala naan ta iran na kunsinsya.
10 Mga atag an daw alad pagtuman nang ta mga sunuron na parti ta ate
na lawa paryo daw ino ate na makaan, mainem daw mga sirimunya parti
ta paglimpyo. Mga sunuron an dili pirmaninti tak may tumanan asta ta
timpo na silian ta Dyos una na kasugtanan ta bag-o din na kasugtanan.

Kamatayen Cristo Pamatuod Na Matuman Gid Bag-o Na Kasugtanan

11 Cristo an, dili kanen paryo ta mga pinakadatas na pari ta una na
kasugtanan. Kanen pinakadatas na pari na paagi ki kanen nabaton ta
en mga kaayaran na alin ta bag-o na kasugtanan. Na naimo kanen na
pinakadatas na pari, gaselled kanen an naan ta langit na pabilang na
matuod na turda na mas dayad daw igo gid para ta pagprani naan ta
Dyos kaysa ta turda ya na patindeg ta mga ittaw na naan dya gasimba
danen Moises. Matuod an na turda dili buat ta ittaw daw dili man naan
ta kalibutan i. 12 Ta iya na pagselled, pabilang na alad na padala din dili
paryo ta alad na padala ta pinakadatas na pari kada taon na alad an
lengngessa ta mga kanding o tinday na mga baka. Pabilang an na alad na
padala din iya na lengngessa na natulo na kanen napatay naan ta krus
daw isya nang bisis iya na pag-alad naan ta Dyos. Ta iya na pag-alad ta

---

[i] **9:5** Naan ta Exodo 25:17-22 pwidi nyo mabasa parti ta takleb ta kaban.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya na kaugalingen, paryo na kanen an gaselled naan ta Sagrado Gid Na
Selled. Tenged ta iling tan na pabuat din bilang ate na pinakadatas na
pari, may paagi en na mga ittaw matubos alin ta silot ta iran na mga sala
asta ta ula katapusan.
13 Nabetang naan ta Mga Sinulat Moises na bisan kino na gabuat kuntra
ta mga sunuron na nasulat dya pabilang na "dili-limpyo"[j] na yon man
dili pwidi magduma ta pagsimba naan ta Dyos. Piro, daw wisikan kanen
an ta pari ta lengngessa ta kanding daw turo na baka daw sabwagan ta
abo ta paalad na tinday na baka na bai, bilangen kanen an na "limpyo"
na yon man pwidi magduma ta pagsimba naan ta Dyos. 14 Tenged mga
ittaw na "dili-limpyo" mabilang na "limpyo" paagi ta lengngessa ta mga
ayep, sigurado na paagi ta lengngessa Cristo nalimpyuan ki ta mga buat
na gadala ki kiten naan ta silot para dili ta en dala-dalaen ate na mga
sala naan ta ate na kunsinsya daw para magsirbi ki man ta Dyos na bui.
Ta tabang ta ula katapusan na Dyos Ispiritu Santo, Cristo an, kanen na
ula sala, paatag din iya na kabui na napatay kanen naan ta krus na kanen
bilang ula dipirinsya na alad naan ta Dyos para ta mga sala ta tanan
na mga ittaw. 15 Gani, Cristo an, kanen manugpatengnga na gapalig-
en ta bag-o na kasugtanan aged bisan kino na kabaton ta upurtunidad
na paatag ta Dyos na danen an magpasakep ki kanen, mabaton danen
patagana din na mga kaayaran na ula katapusan sunod ta iya na
papangako. Cristo an, kanen manugpatengnga na gapalig-en ta bag-o na
kasugtanan tak napatay kanen bilang alad para ta mga sala aged danen
an na nakasala mintras sakep ta pagsunod ta una na kasugtanan matubos
alin ta silot ta iran na mga sala.
16 Na pabuat ta Dyos bag-o na kasugtanan, paryo man na pabuat din
isya na tistaminto. Nlaman ta na parti ta mga tistaminto, kinanglan na
napamatuuran na patay en ittaw ya na gabuat ta tistaminto 17 tak daw
bui pa kanen ya, dili pwidi na umpisa na tumanen mga nasulat din naan
ta iya na tistaminto. 18 Iling man tan, una ya na kasugtanan napalig-en
daw umpisa man na patuman paagi ta lengngessa ta ayep na papatay
bilang alad. 19 Anay pa sa pagtapos ta pagsugid Moises naan ta mga ittaw
ta tanan na mga sugo ta Dyos naan ta sinulat na una na kasugtanan,
pawisikan din ta lengngessa sinulat ya na kasugtanan daw tanan man
na mga ittaw. Pawisik din ya na lengngessa pakamang din alin ta mga
paalad na kanding daw paalad na tinday na baka daw pasimbugan ta
waig daw naan ta lengngessa pasawsaw din nalegeman ta minog na
belbel ta karniro na belbel an paigot naan ta sise na sanga alin ta tanem
na isopo. 20 Na gawisik kanen an, ambal din, "Yi na lengngessa kalig-

---

[j] **9:13** Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may mga paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

enan ta kasugtanan na paatag ta Dyos na inyo gid na tumanen."[k] 21 Iling
man tan, pawisikan din ta lengngessa turda an na para ta pagsimba
daw tanan na mga betang na pagamit ta pagsimba naan ta Dyos. 22 Ta
matuod, mga nabetang naan ta Mga Sinulat Moises parti ta mga paagi na
mga betang bilangen na "limpyo", katamaan paagi ta lengngessa ta ayep
na papatay bilang alad. Iling man tan, daw ula lengngessa na natulo na
yon man may papatay bilang alad, impusibli na mga ittaw mapatawad ta
iran na mga sala.[l]

23 Tenged mga betang pabilang na "limpyo" paagi ta lengngessa ta isya na
papatay na alad, nlaman ta na parti ta mga pagamit ya ta pagsimba anay pa sa na
anggid nang parti ta pagsimba naan ta langit, yon na mga pagamit ya kinanglan
gid na pabilang anay na "limpyo" paagi ta sirimunya ta pagwisik ta lengngessa
bag-o gamiten. Piro, parti ta pagsimba naan ta langit, kinanglan na mga alad mas
dayad kaysa ta mga paalad anay pa sa. 24 Tenged kinanglan na mga alad mas
dayad, Cristo an, gaselled kanen an dili naan ta turda na para ta pagsimba na
pabuat ta mga ittaw na anggid nang ta matuod na sagrado gid na lugar. Gaselled
kanen an naan ta langit para magtubang ta Dyos para ki kiten aged pwidi ki en
marani naan ta Dyos. 25 Na gaselled kanen an naan ta langit, dili na para ialad
ta tama na bisis iya na kaugalingen paryo ta pabuat ta mga pinakadatas na pari
na kada taon gaselled naan ta Sagrado Gid Na Selled na gadala ta lengngessa na
dili iran na kaugalingen na lengngessa. Dala an danen lengngessa ta mga ayep.
26 Alimbawa, daw pag-alad an Cristo ta iya na kaugalingen paryo nang man ta
pabuat ta mga pinakadatas na pari ta iran na pag-alad ta mga ayep, beet ambalen
na tama man na bisis alin pa ta pagbuat ta kalibutan i naagian din na kanen an
napatay. Piro ta matuod, naan ta uryan ta timpo na paumaw na yi na timpo[m] isya
nang gid bisis kanen an gaatag ta iya na kabui na kanen napatay bilang alad aged
may anen en paagi na makamang mga sala ta mga ittaw.

27 Mga ittaw, isya nang bisis mapatay daw pagtapos na danen mapatay, ukuman
danen an ta Dyos. 28 Iling man tan, isya nang bisis Cristo an gaatag ta iya na kabui
na napatay kanen naan ta krus na pasilutan kanen an tenged ta mga sala ta tama
na mga ittaw. Miling kanen isab di ta kalibutan i, piro dili en para magtubos ta
mga ittaw alin ta silot ta iran na mga sala. Miling kanen isab di para tapuson din
tanan na parti ta iya na pagluwas ta mga ittaw na gapaabot ta iya na pagbalik.

Pag-atag Jesu-Cristo Ta Iya Na Kabui Alad Na Usto Gid Daw Dili En Kinanglan Isaben Ta Ula Katapusan

10 1 Parti ta mga kaayaran na mabot paagi ki Cristo, mga nabetang
naan ta Mga Sinulat Moises mga paanggid nang ta mga kaayaran

---

[k] **9:20** Exodo 24:8 [l] **9:22** Naan ta Levitico 17:11 pwidi nyo mabasa parti ta impurtansya ta lengngessa ta mga ayep na papatay bilang alad. [m] **9:26** Pwidi nyo mabasa parti ta paumaw na *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mabot, dili paagi na mabaton ta mga kaayaran ya. Tenged paanggid
nang, impusibli na mga ittaw na gasimba naan ta Dyos buaten na sarang
gid na magsunod ta batasan na igo gid ta iya na liag paagi ta iran na pag-
alad taon-taon na paryo man gyapon iran na pabuat na gaalad danen an
ta mga ayep para ta iran na mga sala. 2 Daw mga gasimba naan ta Dyos
anay pa sa nalimpyuan ta iran na mga sala paagi ta pag-alad an danen
ta mga ayep, dapat tawway en iran na isip daw dili man en kinanglan na
danen an mag-alad pa. 3 Piro ta matuod, iran na mga alad gapademdem
nang ki danen ta iran na mga sala taon-taon 4 tenged impusibli na paagi
ta paalad na lengngessa ta turo na baka daw kanding makamang mga
sala ta mga ittaw. 5 Tenged dili makamang mga sala ta mga ittaw paagi ta
paalad na lengngessa ta mga ayep, gambal Cristo an naan ta Dyos ta iya
na pag-iling ta kalibutan i,

"Mga ayep na paalad daw duma pa na mga atag,
dili imo na nagustuan.
Nyan na paatagan a no ta lawa
para may ialad na igo ta imo na nagustuan.
6 Mga ayep na pasunog naan ta alaran
daw duma pa na mga alad
na para ta mga sala,
mga iling an tan na alad ula gapalipay ki kaon.
7 Ambal ko pa,
'Dyos, anen a di
para magtuman ta imo na liag
paryo ta nasulat parti ki yaken
naan ta imo na sinulat na pulong.' "[n]

8 Naan ta pasambit ko i na ambal Cristo, una, gambal kanen an naan ta
Dyos, "Dili imo na nagustuan daw ula man gapalipay ki kaon mga ayep
na paalad, mga atag na alad, mga alad na ayep na pasunog daw mga alad
man na para ta iran na mga sala." Gambal Cristo an ta iling tan parti ta
mga alad bisan pa na paagi ta mga pag-alad natuman mga sugo ta Dyos
na naan ta Mga Sinulat Moises.[o] 9 Pagtapos Cristo ta una din na ambal
naan ta Dyos, ambal din pa, "Dyos, anen a di para magtuman ta imo na
liag." Paagi ta ambal Cristo, nlaman ta na una ya na kasugtanan pasilian
en ta Dyos ta pangarwa na kasugtanan. 10 Tenged Jesu-Cristo an gatuman
ta liag ta Dyos, kiten i palimpyuan ta ate na mga sala daw pabuat na iya
gid na mga ittaw paagi ta pag-atag Jesu-Cristo ta iya na kabui na napatay

---

[n] **10:7** Mga Salmo 40:6-8 [o] **10:8** Mga Israelinen gatuman ta mga sugo ta Dyos paagi ta iran na mga paalad. Piro, may anen ki danen na bisan gaatag danen an ta mga alad na para ta iran na mga sala, ula man gyapon nalipay Dyos an ki danen tak ula ta iran na isip pagsunod an ta batasan na igo ta iya na liag.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen naan ta krus bilang alad. Isya nang gid bisis kanen gaatag ta iya
na kabui bilang alad para ta tanan na mga ittaw daw dili en kinanglan
na isaben.
11 Mga pari an, adlaw-adlaw danen an gatindeg na gaubra ta iran
na katengdanan daw sigi nang na paryo man gyapon iran na pag-alad
para ta mga ittaw maskin dili man gyapon makamang mga sala an ta
mga ittaw. 12 Piro Cristo an a, isya nang gid bisis kanen an gaatag ta
iya na kabui bilang alad na para ta mga sala ta tanan na mga ittaw daw
iya na alad usto gid daw dili en kinanglan isaben ta ula katapusan. Na
natapos en iya na pag-atag ta iya na kabui, gapungko kanen an naan
tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo.[p] 13 Gatagad kanen an dya asta na iya
an na mga kuntra ipasakep ta Dyos naan ki kanen na danen an paryo
ta tungtungan ta iya na mga batiis. 14 Alad Cristo isya nang gid daw
usto ta ula katapusan tak paagi ta iya na pag-alad na kanen an napatay,
mga ittaw an na palimpyuan ta iran na mga sala pabuat din na ta ula
katapusan sarang gid na magsunod ta batasan na igo gid ta liag ta Dyos.
15 Gapamatuod man Dyos Ispiritu Santo an ki kiten na napatawad ki en ta
ate na mga sala daw pabuat ki man na mga ittaw na iya ta Dyos. Naan ta
sinulat na pulong ta Dyos ambal ta Dyos Ispiritu Santo,
16 "Ambal ta Ginuo Dyos, 'Yi kasugtanan ko ki danen
naan ta mabot na adlaw:
Ake i na mga sugo ibetang ko naan ta iran na isip
na magterek gid naan ta iran na tagipusuon.' "[q]
17 Ambal din pa,
"Dili ko en demdemen
iran na mga sala daw mga buat na kuntra ta ake na mga sugo."[r]
18 Daw napatawad en mga sala an, dili en kinanglan na may alad na para
ta mga sala.

Pagprani Naan Ta Dyos

19 Gani, mga utod ko, may pagsalig ki en na pwidi ki melled naan ta
matuod na sagrado gid na selled na yon man pwidi ki marani naan ta
Dyos tenged napatawad ki paagi ta kamatayen Jesus na iya na lengngessa
natulo bilang alad na para ta mga sala. 20 Paagi ta iya na kamatayen naan
ta krus na paatag din iya na kabui para ki kiten paryo na pagisi din na
pabukas elet na kurtina para pwidi ki melled naan ta Sagrado Gid Na
Selled naan ta liyo ta kurtina na yon man pwidi ki marani naan ta Dyos.[s]

---

[p] **10:12** May pasaysay parti daw ino beet ambalen ta *gapungko kanen naan tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Hebreo 1:3. [q] **10:16** Jeremias 31:33
[r] **10:17** Jeremias 31:34 [s] **10:20** Naan ta Mateo 27:51, Marcos 15:38 daw Lucas 23:45 pwidi nyo mabasa parti ta paggisi ta elet na kurtina.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Beet ambalen na paagi ta iya na kamatayen pabuat din bag-o an na paagi
para pwidi ki marani naan ta Dyos daw maangken ta man kabui na ula
katapusan. 21 Tenged anduni Jesus an ate na makagagaem na pari na
gadumala ki kiten na mga ittaw na iya ta Dyos, 22 magprani ki en naan ta
Dyos na terek gid ta ate na tagipusuon daw ate an na pagtuo biskeg man.
Pwidi ki magprani tenged kiten i paryo pawisikan ta lengngessa Cristo
para limpyo ate na tagipusuon na yon man ula ta en padala-dala mga
buat ta na malain naan ta ate na kunsinsya daw tenged man na kiten i
paryo naugasan ta limpyo na waig.[t]
23 Magpadayon ki na biskeg ate na pagsalig naan ta mga papangako ta
Dyos na paambal ta na ate man na mga papatian. Dapat dili ki magdua-
dua tenged Dyos an na gangako ki kiten, kanen an masaligan gid ta
pagtuman ta iya na mga pangako. 24 Isipen ta gid daw ino buaten ta para
kiten i maggugmaay pa gid daw magbuat man ta mga miad. 25 Dili ta
lipatan na magtipon-tipon ta pagsimba paryo ta duma na mga ittaw na
pirmi ula gasimba. Lig-enen ta nakem ta kada isya, labi en gid anduni na
dali nang gid en adlaw na mabot ate na Ginuo Jesus para mag-ukom ta
tanan na mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng.
26 Daw padayon ki pa na gabuat ta sala maskin nlaman ta en
kamatuuran an parti ta pagtuo ki Cristo, ula en alad na para ta ate na
mga sala. 27 Ula duma na buaten ta mga ittaw na ula gasunod ta Dyos
daw dili, magtagad nang en danen an ta makaadlek na pagsintinsya daw
pagsilot paagi ta gadaba-daba na apoy na patagana ta Dyos para ta adlaw
na silutan din mga gakuntra ki kanen. 28 Nlaman ta na mga ittaw na dili
en miag magtuman ta Mga Sinulat Moises, ula kaluoy na pasilutan ta
kamatayen basta may darwa o tallo na tistigos na gapamatuod kuntra
ki danen. 29 Daw iling tan silot na para ta mga ittaw na dili en miag
magtuman ta Mga Sinulat Moises, sigurado gid na mas beg-at pa silot
na dapat maageman ta mga ittaw na gatalikod ta Bata Ta Dyos. Iran
na buat daw ambal insulto ki kanen na paryo kanen an pautad-utaran
danen. Pabilang danen na ula pulos lengngessa din an na kalig-enan
ta bag-o na kasugtanan na kanen napatay bilang alad daw paagi man
na danen an palimpyuan ta iran na mga sala daw pabuat na mga ittaw
na iya ta Dyos. Ta iran na pagtalikod ta Bata Ta Dyos, papakalain man
danen Dyos Ispiritu Santo na pirmi miad gid ki danen. 30 Sigurado ki na
beg-at gid silot ta mga ittaw na gatalikod ta Bata Ta Dyos tak nlaman
ta na ula duma daw dili, Dyos gambal an ta iling ti, “Yaken nang gid

---

[t] **10:22** Naan ta Exodo 29:21 pwidi nyo mabasa parti ta sirimunya ta pagwisik ta lengngessa naan ta mga pari daw naan man ta iran na bayo na pagamit ta pagsimba para mabilang danen na ‘limpyo’. Naan ta Exodo 29:4 daw Exodo 30:17-21 pwidi nyo man mabasa parti ta sirimunya ta paglimpyo ta lawa ta mga pari.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

may matareng na magbales naan ta mga ittaw na gabuat ta malain
daw sigurado gid na magbales a ki danen."[u] Nabetang man naan ta
sinulat na pulong ta Dyos, "Ginuo Dyos mag-ukom ta iya na mga ittaw."[v]
31 Makaadlek gid daw Dyos an na bui magsilot ki kaon.
32 Demdemen nyo mga adlaw na galambay na bag-o nang napaintindi
ki kyo parti ta pagtuo ki Cristo. Ta yon man na timpo tama na mga
kabellay naagian nyo tenged ta mga ittaw na gakuntra ki kyo, piro
gapadayon kaw ta inyo na pagtuo. 33 Kaysan papagayyaan kaw danen
daw pasakit man naan ta tubangan ta tama na mga ittaw. Kaysan bisan
dili kyo mismo papagayyaan daw pasakit, gaunong kaw ta mga paryo
nyo na utod ki Cristo na papagayyaan daw pasakit. 34 Gaunong kaw man
ki danen na napriso. Na pakamang ki kyo inyo na mga pagkabetang,
pabaton nyo nang na may kalipay tak nlaman nyo na may mga kaayaran
na patagana ta Dyos para ki kyo na mas miad daw dili man marwad.
35 Gani, dili nyo talikuran inyo na pagsalig naan ta Dyos tak daw
magpadayon kaw ta inyo na pagsalig, may dayad na bales.
36 Kinanglan na padayon kaw na magsalig naan ta Dyos maskin ino na
mga kabellay na maagian nyo aged matuman nyo pirmi iya na kabebet-
en daw maangken nyo man iya na papangako ki kyo. 37 Nabetang naan ta
sinulat na pulong ta Dyos,

"Ta ula nang en lugay
mabot en kanen na patagaran nyo
daw dili din gid en palugayen.
38 Piro, ake na mga ittaw na pabuat ko na matareng
mabui ta ula katapusan tenged ta iran na pagtuo.
Piro, daw kino gatalikod ki yaken,
dili a malipay ki kanen."[w]

39 Kiten i dili isya ki danen na mga gatalikod ta Dyos daw tenged ta
iran na pagtalikod maageman danen segeng na silot. Kiten i mga ittaw
na gatuo daw tenged ta ate na pagtuo maluwas ki alin ta silot na ula
katapusan.

Pagpadayon Ta Pagtuo Naan Ta Dyos

11 1 Pagtuo an beet ambalen na gasalig ki gid na ate an na mga
palaeman matuman. Tenged ta ate na pagtuo, sigurado ki gid na
matuod mga ula ta pa ya nakita. 2 Alinan ta ya na mga kaapuan anay pa
sa gatuo ta Dyos daw tenged ta iran na pagtuo, nalipay Dyos an ki danen.
3 Parti ki kiten, tenged ta ate na pagtuo, naintindian ta na kalibutan i
daw kalangitan pabuat paagi ta ambal ta Dyos. Beet ambalen na tanan na
mga betang na nakita ta anduni alin ta dili ta makita.

---

[u] **10:30** Deuteronomio 32:35 [v] **10:30** Deuteronomio 32:36 [w] **10:38** Habakuk 2:3

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Parti ki Abel, tenged ta iya na pagtuo, gaalad kanen ya naan
ta Dyos na iya na alad mas igo ta liag ta Dyos kaysa ta alad Cain.
Tenged ta pagtuo Abel, pabilang kanen ya ta Dyos na kanen matareng.
Papamatuuran ta Dyos na Abel ya matareng paagi ta pagbaton din ta
alad Abel.[x] Bisan Abel ya napatay en, paryo gaambal pa kanen ki kiten
anduni ta ate na timpo paagi ta iya na pagtuo na mudilo para ki kiten.
5 Parti ki Enoc, tenged ta iya na pagtuo, ula kanen ya napatay tak
pakamang kanen ya ta Dyos alin ta kalibutan i daw padala naan ta langit
ya. Nabetang naan ta sinulat na pulong ta Dyos parti ki Enoc, "Ula kanen
ya nakita tak padala ta Dyos."[y] Ta timpo na Enoc ula pa padala naan ta
langit, napamatuuran na nalipay Dyos an ki kanen. 6 Piro, mga ittaw an
a na ula gatuo ta Dyos, impusibli na Dyos an malipay ki danen tak daw
kino miag na magprani naan ki kanen kinanglan gid na magpati na bui
kanen an daw magpati man na kanen an gabales ta dayad naan ta mga
ittaw na gaandem gid na kalaen kanen an.
7 Parti ki Noe, tenged ta iya na pagtuo, gatuman kanen ya ta paandam
ta Dyos parti ta mga matabo na ula pa naagii ta mga ittaw. Gabuat kanen
ya ta arka aged kanen daw iya na pamilya maluwas alin ta anaw ya na
galapaw ta bilog na kalibutan na silot ta Dyos. Tenged ta pagtuo Noe,
kanen ya pakabig ta Dyos na kanen ya matareng daw tenged man ta iya
na pagtuo papamatuuran din na mga ittaw naan ta kalibutan ta iya na
timpo dapat danen ya sintinsyaan ta silot na ula katapusan tak kanen ya
gapati ta ambal ta Dyos, piro danen ya a, ula gapati.[z]
8 Parti ki Abraham, tenged ta iya na pagtuo, patuman din sugo ta
Dyos na malin ta iran na lugar daw miling naan ta lugar na papangako
ta Dyos para ki kanen. Galin kanen ya maskin ula din nlami daw indi
kanen munta. 9 Tenged ta iya na pagtuo, gaistar kanen ya naan ta lugar
na papangako ta Dyos na kanen ya bilang istrangiro nang. Naan nang
kanen gaistar ta mga turda na balay duma ta iya na bata na Isaac daw
iya man na apo na Jacob na mga kaangken man ta pangako ya ta Dyos
ki Abraham.[a] 10 Gaistar Abraham ya bilang istrangiro naan ta mga
turda nang na balay tak gapaabot kanen na mag-istar naan ta syudad na
magpadayon ta ula katapusan na paplano daw papatindeg ta Dyos.
11 Parti ki Sara, tenged man ta iya na pagtuo, patagan kanen ya ta Dyos
ta sarang na makabata bisan pa na sikad manakem en kanen ya daw
baog pa. Gasalig kanen na tumanen ta Dyos iya na pangako.[b] 12 Gani,

---

[x] **11:4** Naan ta Genesis 4:3-5 pwidi nyo mabasa parti ta alad Abel daw alad Cain.
[y] **11:5** Genesis 5:24 [z] **11:7** Naan ta Genesis 6:9 - 7:1 pwidi nyo mabasa parti ta pagtuman Noe ta paandam ta Dyos. [a] **11:9** Naan ta Genesis 12:1-8 pwidi nyo mabasa parti ta pangako ta Dyos ki Abraham daw pagtuman Abraham ta sugo ta Dyos. [b] **11:11** Naan ta Genesis 17:19, 18:10-14 daw 21:1-2 pwidi nyo mabasa parti ta pangako ta Dyos na Sara magbata ta mama.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Abraham ya na ula gid en paglaem na makabata, kanen ya alinan ta
sikad tama na mga linai na paryo katama ta mga bituon naan ta langit
daw dili man mabilang paryo ta pantad naan ta baybay.[c]
13 Nlaman ta na danen ya tanan na nasambit ko padayon na gatuo asta
ta iran na kamatayen. Ula danen nabaton mga pangako ya ta Dyos, piro
paryo nabantaw en danen daw papaabot man na may kalipay. Pakala
danen iran na kaugalingen na mintras danen an unti ta kalibutan i danen
an paryo ta mga istrangiro daw mga dili pirmaninti naan ta kalibutan i.
14 Mga ittaw an na iling tan iran na ambal parti ta iran na kaugalingen,
nlaman ta na danen an galaem ta timpo na naan danen ta lugar na iran
gid na banwa na istaran. 15 Ula en naan ta iran na isip banwa ya na iran
na alinan tak daw naan pa ta iran na isip, lugay en inta na danen an
gabalik dya. 16 Ta matuod naan ta iran na isip mas dayad na lugar na
papaabot danen na yon man langit. Gani, nlaman ta na ula nagayya Dyos
an na umawen na iran na Dyos tak napriparar din en syudad na para ki
danen.
17 Parti man ki Abraham, tenged ta iya na pagtuo, paalad din bata din
an na Isaac na liag ta Dyos na mapamatuuran din na maskin ino sugo
ta Dyos tumanen din. Kanen ya papangakuan ta Dyos na kanen alinan
ta tama na mga linai. Piro, anda man gyapon kanen ya na Isaac na
bugtong din na bata patayen din bilang alad para ta Dyos 18 bisan ambal
ta Dyos ki kanen, "Mga linai nang Isaac kalaen ko na imo na mga linai."[d]
19 Tenged ta pangako ta Dyos, gasalig Abraham ya na daw mapatay gid
man Isaac an, buien ta Dyos. Piro ta matuod, Isaac an paryo pabui ta
Dyos tak Abraham an papegengan ta Dyos para dili din dayunon na
patayen iya na bata ta iya na pag-alad.[e]
20 Parti ki Isaac, tenged ta iya na pagtuo, pabindisyunan din iya na
mga bata na Jacob daw Esau parti ta iran na kaimtangan naan ta mabot
pa na mga adlaw.[f]
21 Parti ki Jacob, tenged ta iya na pagtuo, pabindisyunan din iya na
mga apo na mga bata Jose na kanen ya manakem gid na dali nang en
mapatay. Gadayaw kanen ya ta Dyos mintras gatukod kanen naan ta iya
na sungkod.[g]
22 Parti ki Jose, tenged ta iya na pagtuo, may tugon bilin kanen ta iya
na mga utod naan ta timpo na kanen ya dali nang en mapatay. Gambal
kanen na sigurado kanen na mabot timpo na mga paryo din na Israelinen

---

[c] **11:12** Naan ta Genesis 15:4-6, 22:17 daw 32:12 pwidi nyo mabasa pangako an ta Dyos ki Abraham na tama gid iya na mga linai. [d] **11:18** Genesis 21:12 [e] **11:19** Naan ta Genesis 22:1-19 pwidi nyo mabasa parti ta pag-alad Abraham ki Isaac. [f] **11:20** Naan ta Genesis 27:27-29 daw 38-40 pwidi nyo mabasa parti ta pagbindisyon Isaac ki danen Jacob daw Esau. [g] **11:21** Naan ta Genesis 48:9-16 pwidi nyo mabasa parti ta pagbindisyon Jacob ta mga bata Jose.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tabangan ta Dyos na malin danen an naan ta Egipto daw gambal man
kanen na ta iran na pag-alin, dleen danen iya na mga bekkeg para
ilebbeng naan ta lugar na iran na ilingan.[h]
23 Parti ta mga ginikanan Moises, tenged ta iran na pagtuo, patago
danen kanen ya seled ta tallo bulan alin ta iya na pagtao tak nakita
danen na kanen dayad gid na bata daw ula man danen adlek na ula
patuman sugo ya ta ari na patayen tanan na mga bata na mama na
Hebreo.[i]
24 Parti ki Moises, na kanen ya bakod en, tenged ta iya na pagtuo dili
kanen miag na kalaen pa na bata ta bai na bata Paraon na ari ta Egipto.[j]
25 Mas papili din na daeg-daegen kanen ya duma ta mga paryo din na
ittaw ta Dyos kaysa mangalipay ta lipo nang na timpo naan ta Egipto
bilang bata ta bai na bata Paraon. 26 Paisip din na daw papagayyaan
kanen ya tenged ta iya na pagpaabot ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari[k] na
ipadala ta Dyos, mas may bakod na pulos para ki kanen kaysa ta mga
pwidi din maangken na manggad naan ta Egipto tenged naan gid ta iya
na isip dayad ya na bales na mabaton din alin ta Dyos. 27 Tenged man ta
iya na pagtuo, galin kanen ya naan ta Egipto na ula kanen adlek bisan
pa magilek ari ya ta iya na pag-alin. Disidido gid kanen ya na dili malik
dya tenged nlaman din na Dyos an na dili makita gaubay ki kanen.
28 Tenged man ta iya na pagtuo, patuman din sugo ya ta Dyos para dili
patayen mga kamagulangan na bata na mama ta mga Israelinen daw
papatuman din man sugo ya naan ta mga paryo din na Israelinen. Yon
na gakamang Moises daw mga paryo din na Israelinen ta lengngessa ta
mga ayep na paalad daw papaid naan ta amba ta gangaan ta iran na mga
balay aged ta pag-abot ta angil na pasugo ta Dyos para magpatay ta mga
kamagulangan na bata na mama, dili din patayen iran na mga bata.[l]
29 Parti ta mga Israelinen na palibri alin ta Egipto, tenged ta iran na
pagtuo, galakted danen ya ta Dagat Minog na paryo mara na basak man
gyapon iran na agian tak dagat ya patenga ta Dyos. Piro, na galakted
mga Egiptuanen ya na galagas ki danen, gabalik waig ya daw nalemmes
mga Egiptuanen ya.[m]

---

[h] **11:22** Naan ta Genesis 50:24-25 pwidi nyo mabasa parti ta tugon bilin Jose.
[i] **11:23** Naan ta Exodo 1:22 daw 2:1-3 pwidi nyo mabasa parti ta pagtago ki Moises.
[j] **11:24** Naan ta Exodo 2:10 pwidi nyo mabasa na Moises an pakala na apo ta Paraon naan ta iya na bata na bai. Naan ta Exodo 2:11-15 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagkampi Moises ta iya na mga kalai na Hebreo daw patalikuran din iya na pribiliyo bilang mimbro ta pamilya Paraon na ari ta Egipto. [k] **11:26** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. [l] **11:28** Naan ta Exodo 12:21-30 pwidi nyo mabasa parti ta pagsilibrar ta mga Israelinen ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto daw iran na pabuat para kamagulangan danen na bata na mama dili patayen. [m] **11:29** Naan ta Exodo 14:21-31 pwidi nyo mabasa parti ta paglakted danen Moises naan ta Dagat Minog.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Parti man ta mga Israelinen, tenged ta iran na pagtuo, natumba
padir ta syudad Jerico na natapos danen ta iran na pagpanaw libot ta
gwa ta syudad seled ta pitto na adlaw.[n]
31 Parti ki Rahab na bai na kala na gabligya ta iya na lawa, tenged ta
iya na pagtuo, ula kanen ya nadapil duma ta iya na mga kasimanwa na
ula gapati ta Dyos na danen ya papatay ta mga Israelinen. Ula kanen
papatay tak pabaton din na may kalipay mga ispiya na Israelinen daw
patabangan man.[o]
32 Tama pa inta ake na maisturya, piro kulang timpo ko i na magsaysay
parti ki danen Gideon, Barak, Samson, Jefte, David daw parti ki Samuel
daw duma pa na mga prupita anay pa sa. 33 Tenged ta iran na pagtuo,
napirdi danen mga nasyon, matareng danen ta iran na pagdumala daw
nabaton danen mga pangako ta Dyos. Nalibri danen alin ta piligro na ula
danen natekeb ta lion, 34 ula nasunog ta gadaba-daba na apoy daw nalibri
danen alin ta kamatayen na paagi ta ispada. Kulang iran na sarang, piro
patagan danen ta Dyos ta sarang na kinanglan danen. Iseg danen an
ta paggira daw napirdi danen asta na gadlagan padyo mga kuntra na
sundalo na alin ta duma na banwa. 35 May mga bai na tenged ta iran na
pagtuo, iran na mga pinalangga na napatay pabui.[p] May anen man na
mga ittaw na pasakit asta mapatay tak ula danen pabaton kundisyon na
daw magtalikod danen ta iran na pagtuo ta Dyos, malibri danen alin ta
sintinsya na kamatayen. Gapadayon danen ya ta iran na pagtuo bisan
mapatay tenged nlaman danen na mabot adlaw na bannawen danen
an ta Dyos daw tagan ta mas dayad na kabui. 36 May anen man na mga
ittaw na pagayyaan daw pakastigo daw duma ya pagapos ta kadina
daw papriso. 37 May duma pa gid na mga ittaw na patimbag ta bato asta
mapatay, papatay paagi ta paglagari asta mautod iran na lawa daw duma
an papatay paagi ta ispada. May anen na mga ittaw na ula gid ta ula na
gabayo nang en danen ya ta mga langgit ta karniro daw mga kanding.
Padaeg-daeg danen ya daw pasakit man. 38 Tenged ta malain na mga buat
ki danen gatago danen naan ta mga lugar na ula kabalayan, naan ta mga
bukid, ta mga kwiba daw naan ta mga lungag ta basak. Mga ittaw na
iling tan na gapadayon ta iran na pagtuo maskin ino na mga kabellay na
naagian danen, paryo na dili angay na danen ya gaistar unti ta kalibutan
i duma ta mga makasasala na ittaw.
39 Piro, bisan nalipay Dyos an ki danen tenged ta iran na pagtuo,
napatay danen tanan na ula pa nabaton papangako ya ta Dyos 40 tak

---

[n] **11:30** Naan ta Josue 6:1-21 pwidi nyo mabasa parti ta pagtumba ta padir ta syudad Jerico. [o] **11:31** Naan ta Josue 2:11-22 daw 6:22-25 pwidi nyo mabasa parti ki Rahab.
[p] **11:35** Naan ta 1 Mga Ari 17:17-24 daw naan ta 2 Mga Ari 4:17-37 pwidi nyo mabasa parti ta mga bata na pabui.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanen an may plano na mas miad pa para ta tanan na mga ittaw na gatuo
ki kanen. Plano din na dili din anay tumanen iya na pangako ki danen
na ula pa gabot timpo na pwidi na danen daw kiten tanan, dengngan na
mabaton iya na pangako na buaten ki din na sarang gid na magsunod ta
batasan na igo gid ta iya na liag.

12 1 Gani, dapat na dilian ta daw ino na mga gapaluya ta ate na
pagtuo labi en gid ate na mga sala na paryo gaawid ki kiten. Iling
tan dapat ta na buaten tenged ta tama ya na mga ittaw anay pa sa na
mga mudilo ta mga gapadayon gid ta iran na pagtuo bisan naagian danen
mga kabellay. Kiten i paryo mga galumba lagan daw danen ya paryo mga
galuag ki kiten para biskegen ate na nakem aged magpadayon ki ta ate na
pabuat. Gani, magprusigir ki na magpadayon gid ta ate na pagtuo paryo
ta galumba lagan na gatingwa gid ta pagdlagan naan ta igo na agian ta
dlaganan asta kalambot naan ta tumanan. 2 Dapat man na naan gid ta ate
na isip Jesus an na gapanguna ki kiten aged magtuo ki naan ta Dyos daw
paagi man ta iya na pagtabang maglig-en ate na pagtuo. Tenged naan ta
isip Jesus kalipay na maangken din, pabaton din pagsintinsya ki kanen ta
kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus daw ula din man paintindia
na pagayyaan kanen an. Anduni, anen kanen gamungko naan tengnged
ta truno ta Dyos naan dapit ta tuo.[q]
3 Demdemen nyo Jesus an na kanen gapadayon ta iya na pagtuman
ta Dyos bisan naagian din mga kabellay tenged ta pabuat ta mga
makasasala na mga ittaw na gakuntra ki kanen. Dapat gid na demdemen
nyo aged dili magluya inyo na nakem na asta marwaran kaw ta inyo na
pagsalig naan ta Dyos. 4 Naagian nyo mga kabellay tenged ta makasasala
na mga ittaw, piro ta inyo na pagbatok ki danen ula pa gid ki kyo na
papatay.

Laygay Parti Ta Pagtadleng Ta Dyos Ta Batasan Ta Mga Ittaw Na Pabaton Din Na Iya Na Mga Bata

5 Paryo kaw inyo nalipat parti ta laygay naan ta sinulat na pulong ta
Dyos para ki kyo na pabaton din na iya na mga bata,
"Bata ko,
daw batasan no tadlengen ta Ginuo Dyos,
intindien no gid.
Daw sawayen ka din,
dili magluya imo na nakem
6 tenged patadleng din
batasan an ta iya na mga papalangga

---

[q] **12:2** May pasaysay parti daw ino beet ambalen ta pagpungko naan tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Hebreo 1:3.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw padisiplina din mga ittaw na
pabaton din na iya na mga bata."[r]
7 Daw patadleng ta Dyos inyo na batasan, batunon nyo na paryo naan
alin ta isya na amay tenged beet ambalen na pabaton kaw ta Dyos na kyo
yan iya na mga bata. Kino na bata na iya na batasan ula patadleng ta iya
na amay? 8 Tanan na mga bata iran na batasan patadleng ta iran na amay.
Gani, daw inyo na batasan ula patadlenga ta Dyos, dili kaw matuod na mga
bata na beet ambalen na kyo yan mga bata ta lawas. 9 Tenged ate na mga
amay ta kalibutan i patadleng danen ate na batasan daw pataod ta man
gyapon danen an, simpri mas pa na dapat magpasakep ki naan ta Dyos na
ate na Amay naan ta langit aged maangken ta kabui na ula katapusan. 10 Ate
na mga amay ta kalibutan i, patadleng danen ate na batasan ta lipo nang na
timpo sunod daw ino miad an ta iran na isip. Piro, Dyos an a, patadleng din
ate na batasan para ta ate na kayaran aged mangabui ki na matareng paryo
ki kanen. 11 Ta matuod, na papatadleng din ate na batasan, nasakitan ki daw
ula ki man nalipay. Piro, daw ate na batasan pirmi patadleng ta Dyos, ta
uryan dayad risulta an tenged maangken ta katawwayan ta nakem daw ate
man na mga buat igo ta mga ittaw na matareng.
12 Gani, kyo na galuya tenged ta mga kabellay na naagian nyo,
biskegen nyo gid isab inyo na pagsalig ta Dyos daw lig-enen nyo inyo
na pagtuo. 13 Magpadayon kaw na inyo na mga buat igo ta mga ittaw na
matareng aged mapalig-en nyo pagtuo an ta duma na mga ittaw na luya
pa iran na pagtuo para dili danen magtalikod ta Dyos.

Pagpaandam Na Dili Magpabengngel Ta Ambal Ta Dyos

14 Tingwaen nyo na miad inyo na pagduma naan ta tanan na mga ittaw
daw tingwaen nyo man na mangabui na inyo na batasan igo ta mga ittaw na
iya ta Ginuo Dyos tenged impusibli na makita kanen an ta mga ittaw na ula
nangabui na iling tan iran na batasan. 15 Gani, siguraduon nyo na ula bisan
isya ki kyo na magtalikod ta pagtuo na yon man pabuat nyo na ula pulos
dayad na kabebet-en ta Dyos ki kyo. Siguraduon nyo man na ula bisan isya
ki kyo na kanen tenaan na mga paryo din na gatuo madala na magpati ta
dili igo na tudlo na yon man tenaan ta gulo naan ki kyo na tama magbuat
ta sala. Daw kino tenaan na duma an magpati ta dili igo kanen an paryo ta
kilo na tanem. 16 Siguraduon nyo pa gid na ula bisan isya ki kyo na magbuat
ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos daw ula man bisan isya ki kyo na Dyos
an ula ta inyo na isip paryo ki Esau. Pabalyo din iya na mga pribiliyo bilang
panganay na bata tenged nang ta isya na pagkaan.[s] 17 Nlaman ta na ta uryan
gusto din na maangken bindisyon alin ta amay din na para ta panganay na

---

[r] **12:6** Mga Ambalanen 3:11-12 [s] **12:16** Naan ta Genesis 25:27-34 pwidi nyo mabasa parti ta pagbalyo Esau ta iya na pribiliyo bilang panganay na bata.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bata, piro ula paatag ki kanen tak dili din en mabawi iya na pribiliyo bilang
panganay na nabalyo din en bisan pa na gagal kanen ta tudo.[t]
18 Dapat gid na magtingwa kaw na mangabui na inyo na batasan igo ta
mga ittaw na iya ta Ginuo tenged kyo yan anduni, inyo na inagian ta inyo
na pagprani ta Dyos dili paryo ta inagian ta alinan ta na mga kaapuan
anay pa sa ta iran na pagprani naan ta bukid na naan dya gapakita Dyos
an na daw lagen kanen an gadaba-daba na apoy. Naan dya sikad gid
delem daw biskeg gid angin. 19 Namatian man danen tunog ta trumpita
daw kagi ta Dyos na gambal kanen ki danen. Tenged ta iran na namatian,
gapakiluoy danen an na daw maimo dili en kanen mambal 20 tak adlek
gid danen an tenged gasugo kanen an, "Daw may ittaw o bisan ayep
na mag-agi naan ta yi na bukid, timbagen nyo ta bato asta mapatay."[u]
21 Sikad gid iran na adlek ta nakita danen daw bisan gani Moises gambal,
"Gakereg a ta kaadlek."[v]
22 Kiten i paryo kailing man naan ta bukid na naan dya Dyos an, piro
kiten i a duma ki kanen na may kalipay tenged paryo kailing ki en naan
ta Bukid Sion na yon man Jerusalem naan ta langit na syudad ta Dyos
na bui. Anen dya linibo na mga angil na sadya na gatipon. 23 Anen man
dya gatipon mga paryo ta na ittaw na pabaton ta Dyos na mga bata din
na panganay na naan ta langit iran an na ngaran nasulat en naan ta
listaan ta mga magduma ta Dyos naan ta langit. Anen man dya Dyos an
mismo na manug-ukom ta tanan na mga ittaw daw kino matareng daw
dili matareng. Anen man dya mga ispiritu ta napatay en na mga ittaw
na matareng na yon man mga pabuat din na sarang gid na magsunod
ta batasan na igo gid ta iya na liag. 24 Anen man dya Jesus an, kanen
na manugpatengnga na gapalig-en ta bag-o na kasugtanan paagi ta iya
na lengngessa na napatay kanen bilang alad para ki kiten. Lengngessa
din tanda ta mas miad na buat kaysa ta lengngessa Abel tenged iya na
lengngessa tanda ta pagpatawad ta mga sala. Piro, lengngessa Abel tanda
ta bales ta pagpatay.[w]
25 Siguraduon nyo na matuman nyo gid ambal ta Dyos. Mga ittaw anay
pa sa ula danen nalikawan iya na silot tak ula danen ya gapati ta mga
paandam na alin ki Moises na ittaw nang.[x] Tenged ula danen nalikawan
silot ta Dyos, sigurado na daw dili ki magpati ta mga paandam na alin
gid ta Dyos, dili ta man malikawan iya na silot. 26 Anay pa sa na kanen
an gambal alin ta Bukid Sinai, galinog kalibutan i tenged ta iya na kagi.

---

[t] **12:17** Naan ta Genesis 27:30-40 pwidi nyo mabasa parti ki Esau na ula din nabaton bindisyon alin ta amay din. [u] **12:20** Naan ta Exodo 19:10-19 daw 20:18-19 pwidi nyo mabasa parti ta makaadlek na inagian danen Moises na gaprani danen ya naan ta Bukid Sinai. [v] **12:21** Deuteronomio 9:19 [w] **12:24** Naan ta Genesis 4:8-10 pwidi nyo mabasa parti ta kamatayen Abel. [x] **12:25** Naan ta Exodo 20:18-22 pwidi nyo mabasa parti ta pagpaandam ta Dyos paagi ki Moises.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piro anduni, gangako kanen an naan ta iya na sinulat na pulong, “Isya
pa bisis yegyegen ko kalibutan i, piro dili nang kalibutan i, yegyegen ko
man kalangitan.”[y] 27 Paambal din na “isya pa bisis” beet ambalen na ta
adlaw na mabot, buaten din na marwad mga mayegyeg nang an na yon
man mga nabuat din aged tanan na dili mayegyeg, yon nang mabilin.
28 Gani, magpasalamat ki ta Dyos tak sakep ki ta iya na kaarian na dili
mayegyeg daw dili man marwad. Dayawen ta kanen an na may bakod gid
na pagtaod daw magsirbi ki kanen na sunod ta iya na liag 29 tak kanen
na ate na pasirbian, ta iya na pagsilot, kanen an paryo ta gadaba-daba na
apoy na mga nasunog an ula gid bilin.

Katapusan Na Mga Laygay

13 1 Dapat padayon kaw ta inyo na pagpalanggaay ta kada isya
bilang mga mag-utod ta pagtuo. 2 Dili nyo lipatan na batunon
mga istrangiro daw padayunon naan ta inyo na balay. May mga ittaw na
gabaton ta mga istrangiro, piro ula danen nlami na iran na bisita mga
angil ta Dyos. 3 Demdemen nyo mga paryo nyo na utod ki Cristo na naan
ta prisuan na paryo kyo yan napriso man duma ki danen. Demdemen nyo
man inyo na mga utod na pasakit ta mga ittaw na gapangabot kuntra ki
danen na paryo kyo yan pasakit man.
4 Ibetang nyo ta inyo na isip na pagsawaay an dili laeg-laeg daw kada
isya dapat gid na dili magbuat ta sala kuntra ta iran na pagsawaay tenged
silutan ta Dyos bisan kino na magdulog ta dili iya na sawa o magbuat ta
bisan ino pa na malaw-ay ta panan-aw ta Dyos.
5 Dapat dili pirmi naan ta inyo na isip pagpatama ta kwarta.
Makuntinto kaw nang en daw ino na betang na naan ki kyo tenged Dyos
an gambal,

“Dili ta kyo dilian
daw dili ko man kyo yan talikuran.”[z]

6 Tenged nlaman ta na dili ki dilian ta Dyos, ula dua-dua na maambal ta,

“Ginuo Dyos an pirmi gatabang ki yaken.
Gani, dili a madlek bisan ino na malain na buaten ta mga ittaw ki
yaken.”[a]

7 Demdemen nyo mga ittaw ya na gapanguna ki kyo daw gasugid man ta
minsai alin ta Dyos parti ki Jesu-Cristo. Isipen nyo mga buat ya danen
na miad daw iran na batasan. Sunuron nyo danen an ta iran na pagtuo
ki Jesu-Cristo tenged 8 Jesu-Cristo an ula gid gaisab. Kanen an yon man
gyapon alin kan-o, anduni daw ta ula katapusan. 9 Dili kaw magpaluko
ta mga ittaw na gatudlo ta lain-lain na mga patudlo na dili paryo ta
natudlo ki kyo parti ki Cristo. Dayad daw ate i na nakem maglig-en paagi

---

[y] **12:26** Haggai 2:6 [z] **13:5** Deuteronomio 31:6 [a] **13:6** Mga Salmo 118:6-7

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta tabang ta Dyos, dili paagi ta pagsunod ta mga kaugalian ta mga Judio
parti ta pagkaan. Iling tan na mga kaugalian dili makatabang ta mga
ittaw na gasunod tan.
10 Kiten i na mga gatuo, papatawad ki ta ate na mga sala paagi ki
Jesus na kanen napatay bilang alad para ta mga sala. Piro, mga ittaw na
padayon na gasunod ta mga kaugalian ta mga Judio na parti ta pag-alad
ta mga ayep para ta iran na mga sala, ula danen matareng na mapatawad
ta Dyos paagi ki Jesus. 11 Lengngessa an ta mga paalad na ayep padala ta
pinakadatas na pari naan ta Sagrado Gid Na Selled aged ialad para ta mga
sala, piro lawa an ta mga ayep pasunog naan ta gwa ta lugar na patindegan
ta iran na mga turda na balay.[b] 12 Iling man tan Jesus an tenged pasilutan
kanen an ta kamatayen naan ta lawas ta padir ta syudad. Napatay kanen
naan ta krus na iya na lengngessa natulo bilang alad na para ta mga sala
aged mga ittaw malimpyuan ta iran na mga sala daw buaten man na mga
ittaw na iya ta Dyos. 13 Gani, dapat na paryo kiten i miling naan ki Jesus
naan ta gwa ta kabalayan.[c] Magsunod ki naan ki kanen maskin pagayyaan
ki paryo na pagayyaan kanen an. 14 Igo nang na paryo naan ki ta gwa ta
kabalayan duma ki Jesus tenged ula pirmaninti na syudad unti ta kalibutan
i na para ki kiten. Gapaabot ki ta timpo na mag-istar ki naan ta syudad ya
na langit na ate na matuod na istaran na ula katapusan.
15 Gani, paagi ki Jesus, mag-atag ki pirmi ta pagdayaw naan ta Dyos
na ate na pagdayaw paryo ta isya na alad na pasalamat ki kanen. Beet
ambalen na pirmi ki magpamatuod na kanen an ate na Ginuo. 16 Dili nyo
lipatan na magbuat ta mga miad ta duma na mga ittaw daw mag-atag
man ta tabang tak iling tan na mga buat paryo ta mga alad na makalipay
ta Dyos.
17 Tumanen nyo mga sugo ta mga gapanguna ki kyo daw magpasakep
kaw man ki danen tenged iran na katengdanan na mag-amblig ki
kyo para magpadayon kaw ta inyo na pagtuo. Nlaman man danen na
mabot adlaw na may sabaten danen an naan ta Dyos parti ta iran na
pagpanguna ki kyo. Tumanen nyo danen an aged may kalipay danen an
ta iran na pagsirbi. Daw marwaran danen an ta gana ta pagsirbi tenged
ula nyo danen an patumana, simpri kyo man gyapon marwaran yan ta
mga kayaran na inta para ki kyo.
18 Pangamuyuan kay nyo pirmi. Sigurado kay na limpyo ame na
kunsinsya tenged gatingwa kay na ula may masaway ki kami ta ame na

---

[b] **13:11** Naan ta Levitico 16:27 pwidi nyo mabasa parti ta pagsunog ta lawa ta mga ayep naan ta gwa ta lugar na patindegan ta mga turda na balay. [c] **13:13** Ambal na *miling naan ki Jesus naan ta gwa ta kabalayan* beet ambalen na dapat lipatan danen dati danen na kaugalian parti ta pag-alad ta mga ayep sunod ta Mga Sinulat Moises aged naan nang en danen ki Jesus magtuo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mga buat. 19 Labi en gid, pangamuyuan a nyo na kabay pa na tabangan a
ta Dyos na malik a dayon naan ki kyo.

Katapusan Na Pagpangamuyo Daw Pagpangamusta

20 Anduni gapangamuyo kay naan ta Dyos na gaatag ta katawway
ki kiten. Kanen gabannaw ta ate na Ginuo Jesus na makagagaem na
manugbantay ta mga karniro na yon man mga gatuo daw kanen man
gapalig-en ta bag-o na kasugtanan na ula katapusan paagi ta lengngessa
Jesus na kanen ya napatay para ki kiten bilang alad para ta mga sala.
21 Gapangamuyo kay na kabay pa na Dyos an mag-atag ki kyo ta tanan
nyo na mga kinanglanen aged mabuat nyo daw ino iya an na liag. Kabay
pa man na paagi ki Jesu-Cristo buaten ki din na mga ittaw na pirmi
makapalipay ki kanen. Dayawen ta Cristo an ta ula katapusan! Amen.
22 Mga utod ko, gapangabay a na batunon nyo ake i na mga laygay tak
lipo nang man ake i na sulat ki kyo.
23 Liag ko na mlaman nyo na Timoteo an na ate na utod ki Cristo kanen
an napagwa en ta prisuan. Daw mabot dayon kanen an di, pakuyugon ko
kanen an daw miling a dyan.
24 Ipakamusta a nyo nang ki danen dyan na mga gapanguna ki kyo asta
ta tanan na duma pa na mga ittaw na iya man ta Dyos. Ate na mga utod
na taga-Italia gapangamusta man ki kyo.
25 Kabay pa na kyo tanan, mabaton nyo mga kaayaran na alin ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat
Santiago

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Santiago

Yi na libro pasulat Santiago para ta mga gatuo ki Jesu-Cristo naan ta lain-lain na mga lugar na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Yi na sulat Santiago isya na lipo na libro na may tudlo parti ta dapat na batasan naan ta adlaw-adlaw na pangabui para ta mga gatuo ki Jesu-Cristo. Naan ta yi na sulat may laygay na impurtanti gid na kiten na mga gatuo mlaman ta parti ta kamatuuran na ambal ta Dyos aged dayad ate na pagtratar ta mga paryo ta na gatuo na ula ki may palabi na mga ittaw. May laygay man parti ta pagsunod ta dayad na batasan na igo ta mga gatuo ki Jesus. May ambal man parti ta manggad daw kuli na pangabui, alinan ta tintar, pagpakebes ta duma na mga ittaw, pagtuo na pamatuuran paagi ta mga buat na miad, pag-amblig daw ino ate na ambal, alam na alin ta Dyos, alinan ta pagkuntraay daw gamo, pagpasakep daw pagpaebes naan ta Dyos, paandam parti ta pag-usgar ta duma na mga ittaw, pagbugal, pagtubang ta mga kabellay na maagian na may dayad na nakem daw parti ta pagpangamuyo.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Santiago

1. Pagpangamusta Santiago (1:1)
2. Ambal parti ta mga pagtilaw na maagian ta mga gatuo (1:2-8)
3. Ambal parti ta mga imol daw mga manggaranen (1:9-11)
4. Ambal parti ta pagtintar (1:12-18)
5. Ambal parti ta pagmati daw pagtuman ta ambal ta Dyos (1:19-27)
6. Ambal parti ta dili paryo na pagtratar ta mga gatuo naan ta kada isya (2:1-13)
7. Ambal parti ta pagtuo daw mga buat na miad (2:14-26)
8. Paandam parti ta dila (3:1-12)
9. Ambal parti ta alam na alin ta Dyos (3:13-18)
10. Paandam parti ta batasan daw buat na dili igo ta liag ta Dyos (4:1-10)
11. Paandam parti ta pag-ambal ta malain kuntra ta mga utod ki Cristo (4:11-12)
12. Paandam parti ta pagbugal (4:13-17)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13. Paandam para ta mga manggaranen (5:1-6)
14. Laygay parti ta pagtubang ta mga kabellay (5:7-12)
15. Mga buat ta Dyos para ki kiten tenged ta pagpangamuyo (5:13-20)

Pagpangamusta Santiago

1 1 Yaken i Santiago na isya na manugsirbi na iya ta Dyos daw Ginuo
Jesu-Cristo. Gapangamusta a ki kyo na mga gatuo na alin ta mga
linai ta dusi na mga mama na bata Israel[a] daw anduni gistar naan ta mga
lugar ta mga dili linai Israel. Gapangamusta a ki kyo.

Ambal Parti Ta Mga Pagtilaw Na Maagian Ta Mga Gatuo

2 Mga utod ko, daw maagian nyo lain-lain na mga pagtilaw, dapat
malipay kaw gid 3 tenged nlaman nyo na paagi ta mga pagtilaw na
mapamatuuran na biskeg inyo na pagtuo, magbiskeg pa gid inyo na
nakem para masarangan nyo bisan ino na mga kabellay na maagian nyo
ta inyo na pagsunod ki Cristo. 4 Dapat padayon na magbiskeg inyo na
nakem para masarangan nyo gid na igo ta plano ta Dyos bisan ino na
maagian nyo aged kyo yan matareng na inyo an na batasan magsunod pa
gid ta liag ta Dyos daw ula man may masaway ki kyo.
5 Daw may anen ki kyo na kulang iran na alam parti daw ino liag ta
Dyos na iran na buaten, dapat danen an mangabay naan ta Dyos. Daw
mangabay danen, sigurado na iatag ki danen alam na iran na kinanglan
tenged Dyos an ta iya na pag-atag miad iya na kabebet-en daw kanen an
dili paryo ki kiten na mga ittaw na daw mag-atag, tama pa na ambal.
6 Piro, daw mangabay ki naan ta Dyos, dapat magsalig gid na dili
magdua-dua tak ittaw na gadua-dua paryo kanen ta baled na patulod-
tulod nang ta angin daw indi dlaa. 7 Gani, daw gadua-dua ki, dili ki
magpaabot na mabaton ta ate ya na pangabay naan ta Dyos 8 tenged ittaw
na iling tan gadarwa iya na isip parti daw mabaton din o dili mabaton
iya na pangabay. Kanen an ittaw na dili din mlaman daw ino gid iya na
buaten.

Ambal Parti Ta Mga Imol Daw Mga Manggaranen

9 Mga imol na utod ki Cristo dapat malipay na naan ta panan-aw
ta Dyos may datas danen an na katengdanan tenged gatuo danen ki
Cristo. 10 Mga manggaranen an a, dapat malipay ta pagpaebes ta Dyos ki
danen tenged nlaman danen na ula ta iran na manggad iran na kalipay

---

[a] **1:1** Ta timpo Santiago, ambal na *mga linai ta dusi na mga mama na bata Israel* beet ambalen tanan na mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tak danen an daw iran na manggad dili maglugay paryo ta mga bulak
ta lamunon. 11 Di' ba daw adlaw an magdatas, silak an ta adlaw sikad
dangga daw lamunon man an maglayeng na iya na bulak manlatak daw
ula man en kadayad ya ta bulak? Iling man tan kaimtangan an ta mga
manggaranen. Danen an mapatay maskin gasake pa danen an ta iran na
pangabuian.

Ambal Parti Ta Pagtintar

12 May angken na kalipay alin ta Dyos mga gatuo an na gapadayon ta
iran na pagtuo bisan maagian danen mga pagtilaw. May angken danen
na kalipay tak na napamatuuran iran na pagtuo, may mabaton danen
na paryo kuruna na primyo[b] na pangako ta Dyos para ta mga gagugma
ki kanen na yon man pangako na mabui danen duma ki kanen ta ula
katapusan.
13 Bisan kino na patintar, dapat dili kanen an mag-ambal, "Dyos
gatintar ki yaken," tak nlaman ta gid na Dyos an dili matintar na
magbuat ta malain daw ula man kanen an gatintar ta bisan kino. 14 Piro,
mga ittaw natintar na magbuat ta sala tenged nadala ta kaugalingen
danen na liag na paryo danen an ta mga ayep na napaanan daw nadakep.
15 Na nadala danen an ta kaugalingen danen na liag, nakasala danen an.
Na danen an padayon ta pagbuat ta sala, maageman danen silot na ula
katapusan.
16 Palangga ko na mga utod, dili nyo isipen na Dyos gadala an ki kiten
na magbuat ta malain tenged daw iling tan inyo na isip paluko nyo nang
inyo na kaugalingen. 17 Kanen an alinan ta tanan na dayad daw mga atag
din pirpikto gid. Kanen gabuat ta tanan na naan ta kalangitan na gaatag
ta kapawa ta kalibutan i. Bisan yon na mga gaatag ta kapawa gaisab
daw gasalyo iran na mga alo, kanen an ula gid gaisab. 18 Sunod ta iya na
plano pabuat ki din na iya na mga bata na gapati ki ta kamatuuran na
papaintindi din paagi ta iya na ambal na patudlo ki kiten. Pabuat ki din
na iya na mga bata aged naan ta tanan na mga pabuat din, kiten mga
ittaw na iya gid na paryo ki ta una na ani na iya gid daw paalad man
naan ki kanen.

Ambal Parti Ta Pagmati Daw Pagtuman Ta Ambal Ta Dyos

19 Palangga ko na mga utod, tandaan nyo na dapat alisto kaw pirmi
ta pagpamati. Dili kaw magpanali ta pag-ambal dayon daw dili man

---

[b] **1:12** Naan ta birsikulo dusi, *paryo kuruna na primyo* beet ambalen may dayad na bales na mabaton danen alin ta Dyos. Mga ittaw ta timpo Santiago, may kaugalian danen an na mga manug-ampang na gadaag pabetangan ta kuruna naan ta iran na ulo bilang iran na primyo. Kuruna an buat alin ta daon daw bulak.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maggilek dayon [20] tak ittaw na sikad maggilek dili katuman ta kabebet-en
ta Dyos. [21] Gani, dilian nyo mga buat na gapalain ki kyo daw mga malain
na pirmi nyo pabuat kuntra ta mga paryo nyo na ittaw. Magpasakep kaw
naan ta Dyos daw tumanen nyo man iya na ambal na papaintindi din
paagi ta mga patudlo ki kyo tenged bisan kino na magtuman maluwas
alin ta silot na ula katapusan.
[22] Tumanen nyo ambal ta Dyos na patudlo ki kyo, dili na pamatian
nang tak daw pamatian nyo nang, paryo na paluko nyo inyo na
kaugalingen. [23] Daw magpamati kaw ta ambal ta Dyos na patudlo ki kyo
piro ula nyo patuman, paryo kaw ta ittaw na gatan-aw ta iya na sura
naan ta ispiyo daw [24] pagtapos din tan-aw, galin kanen an daw dayon
nalipatan din nang en daw ino nakita din na dapat ayuson. [25] Piro, daw
magpadayon kaw gid ta inyo na pag-usisa ta mga sugo ta Dyos na naan
dya napakita iya na kabebet-en daw patuman nyo man na dili pamatian
nang daw dayon nalipatan, kyo yan may angken na kalipay alin ki kanen.
Iya na mga sugo na naan dya napakita iya na kabebet-en nakumplito gid
paagi ki Cristo daw tenged ta ate na pagsunod ta mga sugo ya, kiten i
nalibri alin ta pag-ulipen ta sala.
[26] Bisan kino na ta iya na isip kanen an dyusnon piro dili kapegeng
ta iya na dila, paluko din nang iya na kaugalingen daw ula man pulos
na kanen an dyusnon. [27] Ta panan-aw ta Dyos na ate na Amay, pagsirbi
an ki kanen na matuod daw ula man may masaway beet ambalen na
magtabang ki ta mga bata na ula en mga ginikanan daw mga balo ta iran
na mga kalised daw mag-amblig ki man na dili ki madala na magparyo ta
mga ittaw ta kalibutan i na ula gapati ta Dyos daw gabuat man ta malain.

Ambal Parti Ta Dili Paryo Na Pagtratar Ta Mga Gatuo Naan Ta Kada Isya

2 [1] Mga utod ko, kyo yan mga gatuo ta ate na Ginuo Jesu-Cristo na
naan ki kanen daw ino naan ta Dyos. Tenged kyo yan mga gatuo,
dapat ta inyo na pagtratar ta mga paryo nyo na gatuo ula kaw may
palabi tenged ta inyo na makita ki danen. [2] Alimbawa, darwa na mama
magselled naan ta inyo na balay tipunan. Isya an manggaranen na may
suot na blawan na mga singsing daw maalen na bayo. Isya an a imol na
iya an na bayo bulingen daw tama gisi. [3] Dayad gid inyo na pagtratar ta
isya an na may suot na maalen na bayo daw mag-ambal ki kanen, “Unti
ka imo pungko ta dayad i na pungkuan,” piro ambal nyo a naan ta imol,
“Mindeg ka nang dyan o unti ka nang mungko ta saag i tengnged ta
batiisan ko.” [4] Di' ba ta inyo na pagtratar ki danen ta iling tan, may palabi
kaw naan ta mga paryo nyo na gatuo daw malain nyo na tuyo alinan ta
inyo an na isip parti daw ino pagtratar ki danen?
[5] Palangga ko na mga utod, yi tandaan nyo: Papili ta Dyos mga ittaw
na imol ta panan-aw ta mga ittaw aged naan ta iya na panan-aw danen

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an paryo manggaranen tenged ta iran na pagtuo na terek gid ta iran na
tagipusuon. Sakep danen an ta iya na pagdumala daw maangken man
danen mga kaayaran na iya na pangako para ta mga ittaw na gagugma
ki kanen. 6 Piro, kyo yan a, papagayya nyo mga imol an. Di' ba danen na
mga manggaranen gapamiges daw gaakusar man ki kyo naan ta kurti?
7 Di' ba papakalain danen Cristo an na alinan ta dayad na umaw ki kyo
bilang mga sakep ki kanen?[c]

8 Miad gid inta daw patuman nyo sugo an para ta mga ittaw na sakep
ta pagdumala ta Dyos na naan ta iya na sinulat na pulong, "Gugmaen no
duma na mga ittaw paryo man ta paggugma no ta imo na kaugalingen."[d]
9 Piro, daw ta inyo na pagtratar may palabi kaw na mga ittaw, nakasala
kaw daw paagi ta mga sugo ta Dyos napamatuuran na kyo yan mga ula
gatuman ta iya na mga sugo. 10 Alimbawa, may ittaw na gasunod ta mga
sugo ta Dyos, piro isya ta mga sugo ula din natuman. Maskin gatuman
kanen ta tanan pa na duma na mga sugo, pabilang man gyapon na kanen
an nakasala kuntra ta tanan na mga sugo tenged may isya na ula din
natuman. 11 Di' ba Dyos an na gambal, "Dili ka mag-intra ta bai," kanen
man gambal, "Dili ka magpatay"[e]? Beet ambalen bisan ula kaw gaintra ta
bai, piro daw nakapatay kaw, nakasala kaw man gyapon kuntra ta tanan
na mga sugo ta Dyos. 12 Gani, mag-amblig kaw ta inyo na mga paambal
daw pabuat tak nlaman nyo na daw mag-ukom Dyos ki kiten, basian
ta iya na pag-ukom ate an na pagsunod ta mga sugo na paagi na kiten
nalibri alin ta pag-ulipen ta sala. 13 Dapat mag-amblig kaw ta inyo na
mga paambal daw buat tenged bisan kino na ula kaluoy ta mga paryo din
na ittaw, dili man kaluuyan ta Dyos naan ta adlaw na mag-ukom Dyos
an ta tanan na mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng. Piro,
bisan kino na may kaluoy ta mga paryo din na ittaw, tawway nakem din
naan ta adlaw ta pag-ukom ta Dyos tak nlaman din na kaluuyan kanen ta
Dyos.

Ambal Parti Ta Pagtuo Daw Mga Buat Na Miad

14 Mga utod ko, ino pulos daw mga ittaw sali ta ambal na gatuo
danen ki Cristo, piro ula danen may mga nabuat na pamatuod na
danen an gatuo ki kanen? Ino, maluwas danen an paagi ta iling tan na
pagtuo? Simpri dili! 15 Alimbawa, may mga utod ki Cristo na danen an
gakinanglan ta bayo daw adlaw-adlaw kulang ta pagkaan. 16 Isya ki
kyo nlaman din na gakinanglan danen piro ula may paatag kanen an ki
danen daw gambal nang gid kanen an ki danen, "Kabay pa na kyo yan
may katawway ta nakem daw dili kaw man matignawan daw maletem."

---

[c] **2:7** *Dayad na umaw ki kyo bilang mga sakep ki kanen* beet ambalen umaw an na Kristyano. [d] **2:8** Levitico 19:18 [e] **2:11** Exodo 20:13-14; Deuteronomio 5:17-18

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ino pulos ta paambal din ya ki danen? Ula! 17 Iling man tan pagtuo an
ta mga ittaw. Bisan kino na gatuo piro kanen an ula may mga miad na
nabuat na bunga ta iya na pagtuo, iya na pagtuo ula pulos.
18 Piro, basi may ittaw na mag-ambal ki yaken, "Indi ti igo, ittaw an
na may pagtuo o ittaw an na may mga nabuat na miad?" Yi sabat ko ki
kanen: Daw ula ka may miad na buat, paino no na mapamatuuran ki
yaken na gatuo ka? Piro, pamatuuran ko ki kaon na yaken i a gatuo paagi
ta ake na mga miad na buat. 19 Gapati ka na may isya nang na Dyos. Igo
nyan! Piro, bisan mga malain na ispiritu gapati man na may isya na Dyos
daw gangereg pa ta kaadlek.
20 Paryo kaw inyo ula isip. Dapat naintindian nyo na ula pulos pagtuo
an na ula mga buat na miad. 21 Isipen nyo Abraham ya na ate na alinan
na kaapuan. Pabuat ta Dyos na kanen ya matareng tenged ta iya na
pabuat na gatuman kanen ta sugo ta Dyos na padala din Isaac na bata
din naan ta alaran aged patayen bilang alad naan ta Dyos.[f] 22 Dapat
maintindian nyo gid na padumaan Abraham iya na pagtuo ta iya na
mga buat daw paagi ta iya na mga buat napamatuuran na iya na pagtuo
igo gid ta liag ta Dyos 23 daw natuman man ambal naan ta sinulat na
pulong ta Dyos, "Abraham an gatuo ta Dyos daw tenged ta iya na pagtuo,
pakabig ta Dyos na kanen an matareng."[g] Tenged ta buat Abraham
paumaw kanen an na arey ta Dyos. 24 Dapat maintindian nyo na mga
ittaw an pabuat ta Dyos na danen an matareng tenged ta iran na mga
buat, dili tenged ta iran na pagtuo nang.
25 Isya pa na alimbawa: Isipen nyo Rahab ya na bai na kala na gabligya
ta iya na lawa. Pabuat ta Dyos na kanen ya matareng tenged ta iya na
pabuat na gabaton kanen ta mga ispiya na Israelinen daw gatabang ki
danen paagi ta pagsugid din ki danen ta agian na dili danen an madakep
ta iran na mga kuntra.[h]
26 Daw ula en ginawa ittaw an, beet ambalen kanen an patay. Iling man
tan, daw kino gambal na kanen an may pagtuo piro ula kanen may mga
nabuat na miad, beet ambalen na iya na pagtuo ula pulos.

Paandam Parti Ta Dila

3 1 Mga utod ko, dapat katamaan ki kyo dili mag-andem na danen
mga manugtudlo tenged nlaman nyo na naan ta adlaw ta pag-ukom
ta Dyos kami na mga manugtudlo mas bakod ame na sabaten kaysa ta
mga dili manugtudlo. 2 Kiten tanan nakasala ta tama na bisis. Bisan kino
na ula nakasala kuntra ta duma na ittaw paagi ta iya na ambal, kanen an

---

[f] **2:21** Naan ta Genesis kapitulo binti-dos pwidi nyo mabasa parti ta pag-alad Abraham ki Isaac. [g] **2:23** Genesis 15:6 [h] **2:25** Naan ta Josue 2:1-24 daw 6:22-25 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Rahab.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ittaw na iya na batasan igo gid ta liag ta Dyos daw masarangan din man
na pegengan iya na kaugalingen.
3 Isipen nyo parti ta mga kabayo. Daw pabetangan ta busal iran na
baba daw parindaan ta, magsunod danen daw indi liag ta na munta.
4 Isipen nyo man parti ta mga sakayan na pangdagat. Bisan bakod gid
daw gadlagan paagi ta pagtulod ta biskeg na angin, parumbo ta timunil
daw indi din liag paatubangen paagi ta sise na bansalan. 5 Iling man tan
ate i na dila, maskin sise nang, gadala ki kiten na tama na mga ittaw
masakitan ta beet tenged ta ate na ambal. Isipen nyo parti ta apoy. Bisan
lapad gid na kakauyan pwidi masunog alin ta sise nang na apoy. 6 Ate na
dila paryo man ta apoy. Paagi ta ate na ambal napakita na mga malain
gid naan ta ate na isip daw gadugang pa gid lain ta ate na batasan. Bilog
ta na kabui naapiktuan ta ate na mga ambal na malain paryo ta pabuat ta
apoy na tanan na naan ta palibot ta apoy nasunog man. Alin ki Satanas
mismo ate an na mga ambal na malain tenged ate na dila paryo apoy na
patutod din ta apoy na alin ta impirno.
7 Mga ittaw may sarang na magpadaram ta klasi-klasi na mga ila na
ayep, mga yupan, mga ayep na gagyanap daw mga nabui naan ta dagat
daw tama en napadaram danen na mga klasi-klasi na ayep. 8 Piro, ula gid
may makapegeng ta dila. Dila an paryo ta pintas na ayep na gapangita
pirmi ta iya na tekeben daw paryo man ta dalitan na sapat.
9 Ate i na dila pagamit ta para ta ate na pagdayaw ta Ginuo Dyos na
ate na Amay, piro pagamit ta man para ta pagpakalain ta mga paryo
ta na ittaw bisan danen an mga pabuat ta Dyos na anggid ki kanen.
10 Pagdayaw an daw pagpakalain gagwa alin ta baba ta isya nang na
ittaw. Mga utod ko, dapat na dili iling tan. 11 Di' ba impusibli na mag-ilig
waig an na tab-ang daw masin man alin ta isya nang na tuburan? 12 Mga
utod ko, impusibli man na kaoy na igos mamunga ta olibo daw tanem na
ubas mamunga ta igos! Dili ki man kakamang ta waig na tab-ang naan ta
dagat.

Ambal Parti Ta Alam Na Alin Ta Dyos

13 Daw may anen ki kyo na maalam daw kaintindi daw ino miad o
malain ta panan-aw ta Dyos, dapat pamatuuran din na kanen maalam
paagi ta dayad din na batasan daw paagi ta pagbuat din ta mga miad na
may pagpaebes ta iya na kaugalingen na igo ta ittaw na maalam. 14 Piro,
daw sikad kaw mag-inggit daw gaandem gid na kyo yan mabantog, dili
kaw magpabugal na maalam kaw tenged ta matuod kyo yan gabula
nang. 15 Inggit an daw andem na mabantog dili bunga ta alam na alin
ta Dyos. Iling tan na mga buat na malain bunga ta alam na alin nang ta
isip ta mga ittaw daw alin ta pagsunod ki Satanas, dili alin ta pagsunod
ta Dyos Ispiritu Santo 16 tenged daw indi may mga ittaw na gainggit daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaandem na danen an mabantog, naan man dya gamo daw tanan na
mga buat na malain. 17 Piro, mga ittaw na iran na alam alin ta Dyos, una
ta tanan, ula may masaway ki danen, malineng iran na pagduma naan
ta mga paryo danen na ittaw, dayad iran na ugali na langkaw iran na
nakem, malam danen mamati ta ambal ta duma, maluluy-on gid, tama
iran na mga buat na miad, ula may palabi ta pagtratar danen ta mga
paryo danen na ittaw daw dili man malam magpakuno-kuno. 18 Mga
gatuo na liag danen kalineng daw gabuat man ta paagi na malineng
pagdumaay an ta mga paryo danen na gatuo, bunga ta iran na pabuat na
iling tan danen an tanan nangabui na gatuman ta kabebet-en ta Dyos.

Paandam Parti Ta Batasan Daw Buat Na Dili Igo Ta Liag Ta Dyos

4 1 Isipen nyo daw ino gid alinan ta inyo na mga pagkuntraay daw
gamo. Di' ba inyo na mga pagkuntraay daw gamo naan alin ta inyo
na mga liag na pirmi gagulo naan ta inyo na isip? 2 May mga liag kaw
na ula nyo naangken, gani gapatay kaw ta ittaw. Gainggit kaw ta mga
iya ta duma piro ula nyo naangken mga betang na paryo ta iran, gani,
gagamuay kaw daw gakuntraay. Ula nyo naangken mga liag nyo an
tenged ula kaw gapangabay naan ta Dyos. 3 Piro, daw gapangabay kaw,
ula paataga ki kyo tenged malain inyo na tuyo. Inyo an na pangabay para
nang ta inyo na kaugalingen na liag.
4 Paryo kaw inyo ta bai na may sawa piro garilasyon kanen an ta duma
na mama. Paryo kaw ta iling tan na bai tenged gatalikod kaw ta inyo na
pagsunod ta Dyos daw gasunod ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos! Ino,
ula kaw nalam na pagsunod an ta batasan ta mga ittaw na ula gapati
ta Dyos beet ambalen na gakuntra kaw ta Dyos? Bisan kino gapili na
magsunod ta mga ittaw na iling tan, kanen an isya na kuntra ta Dyos!
5 Basi salig nyo na ula pulos ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos na
liag ta Dyos na ate na sirbian kanen nang gid. Daw may duma ki pa na
sirbian, gaimon kanen an. 6 Piro, bakod gid iya an na pagtabang ki kiten
aged sarang ki na magtuman ki kanen. Gani, naan ta iya na sinulat na
pulong may ambal,

"Kuntra ta Dyos mga ittaw na bugalen
piro patabangan din mga ittaw na mapainebesen."[i]

7 Gani, magpasakep kaw ta Dyos. Dili kaw magpadala ta liag Satanas
tenged daw dili kaw magpadala, malin kanen an. 8 Marani kaw ta Dyos
tenged daw marani kaw ki kanen, sigurado na kanen an marani ki kyo.
Kyo yan na mga nakasala daw gadarwa isip, dilian nyo inyo na mga sala
daw inyo man na malain na isip. Dapat magbuat kaw ta igo ta liag ta
Dyos daw dapat man na pirmi Dyos an naan ta inyo na isip. 9 Tenged ta

---

[i] **4:6** Mga Ambalanen 3:34

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inyo na mga sala, dapat na mangasebe kaw gid na magal daw mag-ug-
og. Untatan nyo inyo na pagtawa daw pangalipay. Dapat magal kaw daw
dapat man na inyo an na nakem magbatyag ta kasakit. 10 Magpaebes kaw
gid naan ta Ginuo. Daw iling tan na buaten nyo na magpaebes kaw ki
kanen, padatasen kaw din.

Paandam Parti Ta Pag-ambal Ta Malain Kuntra Ta Mga Utod Ki Cristo

11 Mga utod ko, dili kaw en mag-ambal ta malain kuntra ta kada isya.
Bisan kino gaambal ta malain kuntra ta iya na utod ki Cristo na yon man
gausgar kanen ta iya na utod, beet ambalen gaambal kanen ta malain
kuntra ta sugo ta Dyos na kiten maggugma ta kada isya. Beet man
ambalen na ta iya na isip dili ta kinanglan na tumanen sugo ya. Gani,
daw mambal kaw na dili ta kinanglan tumanen sugo ya, beet ambalen na
ula nyo patuman iya na sugo daw salig nyo en na kyo yan may matareng
ta pag-usgar. 12 Piro, isya nang may matareng na magsugo ki kiten daw
ino dapat ta na buaten daw mag-ukom man ta mga ula gasunod. Dyos
nang gid! Kanen sarang na magluwas ta mga ittaw alin ta silot na ula
katapusan daw kanen man sarang na magsilot ta mga ittaw ta silot na ula
katapusan. Kino kaw gid na gausgar ta mga paryo nyo na ittaw?

Paandam Parti Ta Pagbugal

13 Anduni, may ambal a ki kyo na mga gaambal ta iling ti parti ta inyo
na mga plano, “Anduni o kisyem mag-iling kay ta isya na syudad daw
mag-istar kay dya ta isya na taon na magnigusyo daw magtipon ta tama
na kwarta.” 14 Iling an tan na ambal nyo sala tak ula bisan isya ki kiten
nalam daw ino matabo ki kiten kisyem. Isipen ta ate i na kabui. Ate na
kabui paryo ta usbong na ta ula nang lugay makita daw marwad nang
man dayon. 15 Yi dapat nyo iambal, “Daw pagbeet ta Ginuo, bui ki pa daw
ate man na buaten iling ti o iling tan.” 16 Piro anduni, ta inyo na pagbugal
parti ta inyo na mga plano sikad gid inyo na bansag. Simpri pagbugal nyo
an malain.
17 Gani, daw kino nalam daw ino dapat din buaten na miad piro ula din
buata, kanen an nakasala.

Paandam Para Ta Mga Manggaranen

5 1 Anduni, may ambal a ki kyo na mga manggaranen. Dapat mag-ug-og
kaw daw mag-aya tenged ta mga kalised na mag-abot ki kyo. 2 Tenged
dili igo ta liag ta Dyos inyo an na paggamit ta inyo na manggad, inyo na patago
na manggad pakabig din na paryo ta mga betang na nalunot daw inyo na mga
bayo na dayad pakabig din na paryo ta mga bayo na naketket ta sapat. 3 Inyo na
kwarta na blawan daw pilak pakabig din na paryo ta mga natagiptipan na ula en
kwinta. Naan ta adlaw na Dyos mag-ukom ta mga ittaw daw kino matareng daw

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dili matareng, tagiptip an ta inyo na kwarta pamatuod kuntra ki kyo na kwarta
nyo an ula nyo pagamit para ta pagtabang ta duma daw pamatuod man na igo
na silutan kaw din naan ta lugar na may apoy na dili mapatay. Paryo kaw inyo
ula nalam na anduni katapusan i na timpo na dali nang en mabot adlaw ta pag-
ukom ta Dyos. Sigi kaw nang gapatama ta inyo na manggad. 4 Ula nyo pasuuli
mga ittaw na gagalab ta lamunon naan ta inyo na basak daw mga gaani naan ta
inyo na mga uma. Dapat matian nyo iran na riklamo. Paryo kaw inyo ula nalam
na iran an na riklamo namatian ta Ginuo Dyos Na Makagagaem! 5 Ta inyo na
kabui naan ta kalibutan i gapagusto kaw nang daw ino inyo na kaugalingen na
liag daw pirmi kaw nangalipay. Pagustuan nyo inyo na kaugalingen na paryo ula
kaw nalam na dali nang en mabot adlaw na silutan kaw. Iling tan na pabuat nyo
naan ta inyo na kaugalingen paryo ta pabuat naan ta baka na pagustuan nang
ta alab para magtambek, piro ula kalibutan na dali nang en iyawen. 6 Gaambal
kaw kuntra ta mga ittaw na ula gabuat ta sala. Ambal nyo na danen an may
sala daw dapat na silutan. Tenged ta inyo na ambal, danen an pasintinsyaan ta
kamatayen daw ula man danen gabatok ki kyo.

Laygay Parti Ta Pagtubang Ta Mga Kabellay

7 Gani, mga utod ko, mintras gatagad kaw ta adlaw na mabot Ginuo, dapat
mga kabellay na maagian nyo tubangen nyo na may dayad na nakem. Isipen nyo
mga mangunguma na gatagad ta dayad na tubbas. Maskin ino na mga kabellay
na naagian danen ta iran na pagpanguma patubang danen na may dayad na
nakem alin ta una asta ta uryan na uran. 8 Kyo man, maskin ino na mga kabellay
na maagian nyo tubangen nyo na may dayad na nakem paryo ta pabuat ta mga
mangunguma. Biskegen nyo inyo na nakem tak dali nang en mabot adlaw ta
pag-abot ta Ginuo.
9 Mga utod ko, dili kaw sali ta riklamo kuntra ta kada isya aged dili kaw
sintinsyaan ta silot. Tandaan nyo gid na Dyos an na Manug-ukom mabot en
na paryo naan en kanen ta gwa ta gangaan. 10 Demdemen nyo pabuat ta mga
prupita anay pa sa bilang mga papadala ta Ginuo Dyos. Bisan ino na mga
kabellay na naagian danen patubang danen na may dayad na nakem. Iran na
pabuat dapat ate na sunuron. 11 Nlaman nyo na pakabig ta na may angken na
kalipay alin ta Dyos mga ittaw an na gapadayon ta iran na pagsalig ta Dyos
bisan ino na mga kabellay na naagian danen. Namatian nyo man isturya parti ki
Job. Gapadayon kanen ta iya na pagsalig ta Dyos bisan naagian din tama na mga
kabellay. Nlaman nyo na ta uryan tama na mga kaayaran na paatag ta Ginuo
Dyos ki kanen tenged Ginuo Dyos an miad gid iya na kabebet-en daw maluluy-
on man.[j]

---

[j] **5:11** Naan ta libro na Job pwidi nyo mabasa isturya parti ki Job. Naan ta Job 1:21-22 daw 2:10 pwidi nyo mabasa parti ta iya na pagsalig naan ta Dyos daw naan ta Job 42:10-15 parti ta pag-atag ta Dyos ki kanen ta mga kaayaran.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Mga utod ko, impurtanti gid na dili kaw magsumpa na pamatuod
ta inyo na paambal. Dili kaw magsumpa paagi ta pagsambit ta langit
o basak o ta bisan ino pa. Mag-ambal kaw nang ta "Ee" daw gusto nyo
ambalen ee, piro daw gusto nyo ambalen dili, mag-ambal kaw nang ta
"Dili" aged dili kaw masilutan ta Dyos.

Mga Buat Ta Dyos Para Ki Kiten Tenged Ta Pagpangamuyo

13 Daw may anen ki kyo na bellay iya na naagian, dapat mangamuyo
kanen an. Daw may anen ki kyo na nalipay, dapat manta kanen an ta
mga pagdayaw ta Dyos. 14 Daw may anen ki kyo na gamasakit, dapat
mag-umaw kanen an ta mga gapanguna ta mga gatuo para magpaid
danen ta tise na lana naan ki kanen daw mangamuyo man na mayad
kanen an paagi ta gaem ta Ginuo. 15 Tenged gapangamuyo danen na may
pagsalig na Dyos an magsabat daw iya man na liag matuman, ittaw na
may masakit payaren daw iya na lawa biskegen ta Ginuo. Daw kanen an
may nabuat na sala, patawaren man kanen an. 16 Gani, iambal nyo naan
ta kada isya inyo an na mga sala daw magpangamuyo kaw man para
ta kada isya aged mag-ayad kaw. May dayad gid na risulta pangamuyo
an ta matareng na ittaw tak tama miad na matabo tenged ta iya na
pangamuyo. 17 Isipen nyo prupita Elias. Kanen ya paryo ki kiten na ittaw
man. Na gapangamuyo kanen ya na terek gid ta iya na tagipusuon na dili
mag-uran, ula gid gauran keteb ta tallo taon tenga. 18 Paglambay ta tallo
taon tenga, gapangamuyo kanen na mag-uran. Yon na gauran daw mga
tanem an gamunga man.
19 Mga utod ko, daw may anen ki kyo na gapaluko na magsunod ta
mga papatian na dili igo ta kamatuuran parti ta kabebet-en ta Dyos,
miad gid daw may magtabang ki kanen para malik kanen an naan ta
igo na pagpati. 20 Dapat maintindian nyo na bisan kino na gatabang
ta mga ittaw na nakasala para dilian danen iran an na mga buat na
sala, patabangan din danen an aged dili danen maageman silot na ula
katapusan daw mapatawad man danen an ta iran na mga sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Una Na Sulat
Pedro

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Una Na Sulat Pedro

Yi na libro pasulat Pedro para ta mga gatuo na naan gistar ta mga lain-lain na prubinsya na sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Yon man na mga prubinsya naan ta lugar na anduni paumaw na Turkey. Tuyo Pedro ta pagsulat din ta mga gatuo para palig-enen din iran na pagtuo tak danen an papangabot ta mga gakuntra ki danen tenged ta iran na pagtuo.

Iling ti mga paagi na palig-en Pedro iran na pagtuo: Pademdem Pedro ki danen miad na balita parti ki Jesu-Cristo na kanen an napatay piro nabannaw daw giling naan ta langit daw ta uryan malik naan ta kalibutan i. Pademdem man Pedro ki danen na Dyos gaatag an ki danen ta upurtunidad na magpati ki kanen daw dili man en danen naan ta dati danen na kabui na ula danen an kakala ki kanen na paryo pakamang din danen an alin ta delem daw pasalyo naan ta sikad dayad na pawa. Pademdem pa gid Pedro ki danen na paagi ta mga pagtilaw mapamatuuran na terek gid ta iran na tagipusuon iran na pagtuo. Daw iran na pagtuo lig-en bisan maagian pa danen mga pagtilaw, malipay gid Dyos ki danen naan ta adlaw na Jesu-Cristo magpakita daw makala ta tanan daw kino gid kanen an. May laygay man Pedro na dapat danen an mangabui na magsunod ta dayad na batasan na igo ta mga ittaw na gatuo ki Jesu-Cristo.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Una Na Sulat Pedro

1. Pagpangamusta Pedro (1:1-2)
2. Pagdayaw naan ta Dyos (1:3-12)
3. Pagsunod ta batasan na igo ta liag ta Dyos (1:13 - 2:3)
4. Ginuo Jesu-Cristo paumaw na pamag-ang na bato (2:4-10)
5. Laygay parti ta dayad na batasan na igo ta mga gatuo ki Cristo (2:11 - 3:22)
6. Laygay na dili magsunod ta kaugalingen na liag (4:1-11)
7. Ambal parti ta mga pagtilaw na maagian ta mga gatuo (4:12-19)
8. Laygay para ta mga gapanguna ta mga gatuo (5:1-11)
9. Mga pagpangamusta (5:12-14)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpangamusta Pedro

1 [1] Yaken i Pedro na isya ta mga apustulis Jesu-Cristo. Gapangamusta
a ki kyo na mga gatuo na anduni gaistar bilang mga istrangiro naan
ta mga prubinsya na Ponto, Galacia, Capadocia, Asia daw Bitinia. [2] Kyo
yan mga papili daan ta Dyos Amay alin pa ta una sunod ta plano din daw
pabuat man na iya gid na mga ittaw paagi ta Dyos Ispiritu Santo. Tenged
ta iling tan na pabuat ta Dyos ki kyo, gatuman kaw ki Jesu-Cristo daw
palimpyuan kaw man ta inyo na mga sala paagi ta kamatayen din na iya
na lengngessa natulo bilang alad na para ta mga sala.

Kabay pa na pirmi nyo mabaton tama na mga kaayaran daw
katawwayan na alin ta Dyos.

Pagdayaw Naan Ta Dyos

[3] Dayawen ta kanen an na Dyos daw Amay ta ate na Ginuo Jesu-Cristo!
Ta bakod din na kaluoy ki kiten, paatagan ki din ta bag-o na kabui na
paryo natao ki isab daw padayon man na lig-en gid ate na pagsalig parti
ta mga mabaton ta alin ta Dyos. Sigurado ki na bakod kaluoy din ki
kiten tenged ta iya na pagbannaw ki Jesu-Cristo alin ta mga patay. [4] Mga
mabaton ta ya alin ta Dyos mga kaayaran na patagana din para ki kiten
naan ta langit. Mga kaayaran na ya dili masamad, ula gid may malain
daw ula man gaisab. [5] Kiten i na mga magbaton ta mga patagana ta
Dyos paambligan din tenged ta ate na pagtuo daw bakod ate na pagsalig
parti ta iya na pag-amblig ki kiten tak kanen makagagaem. Ambligan
ki din asta ta adlaw na kumplituon din tanan an na naan en ta iya na
plano parti ta iya na pagluwas ki kiten. Tanan na ya na parti ta iya na
pagluwas ki kiten anda en para ipakita din naan ta katapusan na timpo.
[6] Tenged ta mga patagana ta Dyos para ki kiten, magkalipay kaw bisan
pa na sunod ta plano din masebean kaw ta lipo nang na timpo tenged
padayon na maagian nyo lain-lain na mga pagtilaw. [7] Piro, paagi ta mga
pagtilaw mapamatuuran na terek gid ta inyo na tagipusuon inyo na
pagtuo. Isipen nyo parti ta blawan. Bisan blawan an pwidi masamad,
patistingan ta mga bato an na blawan paagi ta pag-init naan ta apoy para
mlaman daw matuod gid na blawan. Iling man tan, inyo an na pagtuo
na mas impurtanti kaysa ta blawan kinanglan na mapamatuuran. Daw
inyo na pagtuo lig-en bisan maagian nyo pa mga pagtilaw, malipay gid
Dyos ki kyo naan ta adlaw na Jesu-Cristo magpakita daw makala ta
tanan daw kino gid kanen an. Ipalabet kaw man ta Dyos ta datas din na
katengdanan daw lipay gid kanen an na ipakala na kyo yan iya na mga
ittaw.

[8] Ula kaw kakita ki Jesu-Cristo, piro pagugma nyo kanen an. Bisan asta
anduni ula kaw kakita ki kanen, gatuo kaw ki kanen daw may bakod

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaw man na kalipay ta inyo na tagipusuon na dili nyo masaysay 9 tenged
nlaman nyo na bunga ta inyo na pagtuo paluwas kaw din alin ta silot ta
inyo na mga sala.
10 Anay pa sa mga prupita gasugid parti ta timpo na mabot pa na
ipakita ta Dyos dayad din na kabebet-en paagi ta iya na pagluwas ki
kiten alin ta silot ta ate na mga sala. Gatingwa gid mga prupita an ta
pag-usisa parti ta iya na pagluwas ta mga ittaw. 11 Liag danen mlaman
daw kan-o matabo asta man daw ino na paagi na buaten ta Dyos mga
pasugid din an ki danen paagi ta Dyos Ispiritu Santo na yon man Ispiritu
na gapamatuod parti ki Cristo. Mga pasugid daan ki danen parti an ta
mga kabellay na naagian Cristo na napatay kanen daw parti man ta pag-
atag ta Dyos ki kanen ta datas na katengdanan ta iya na pagbalik naan
ta langit. 12 Papaintindi ta Dyos naan ta mga prupita na dili para ta iran
na kayaran iran ya na pasugid anay pa sa parti ta iya na pagluwas naan
ta adlaw na mabot pa. Iran ya na pasugid para ta inyo na kayaran tak
anduni pasugid naan ki kyo paagi ta mga ittaw na gasugid ki kyo ta miad
na balita parti ki Cristo. Gasugid danen ki kyo paagi ta pagtabang ta
Dyos Ispiritu Santo na papadala alin ta langit. Bisan mga angil an liag gid
danen na makita daw maintindian ta miad parti ta mga pabuat ta Dyos
para ki kiten.

Pagsunod Ta Batasan Na Igo Ta Liag Ta Dyos

13 Tenged ta tanan na pabuat ta Dyos para ki kyo, dapat pirmi naan
ta inyo an na isip na magtuman kaw dayon daw ino iya na liag. Dapat
man na ambligan nyo inyo na batasan na pirmi kaw magpegeng ta inyo
na kaugalingen. Magsalig kaw gid ki kanen na ula gadua-dua na tanan
na naan en ta plano din parti ta iya na pagluwas ki kyo kumplituon din
naan ta adlaw na Jesu-Cristo magpakita daw makala ta tanan daw kino
gid kanen an. 14 Dapat tumanen nyo gid Dyos an na kyo paryo ta mga
bata na pirmi gatuman ta iran na ginikanan. Dili kaw magsunod ta inyo
na kaugalingen na mga liag na gadala ki kyo na magbuat ta sala na paryo
ta pabuat nyo kan-o na ula nyo pa namatian miad an na balita parti ki
Jesu-Cristo. 15 Anduni dapat na kyo yan dili magbuat ta sala ta tanan
nyo na buat tenged Dyos an ula sala daw gaatag man kanen ki kiten ta
upurtunidad para buaten ki din na iya na mga ittaw. 16 Dapat dili kaw
magbuat ta sala tak nabetang naan ta sinulat na pulong ta Dyos na kanen
gambal,

"Tenged yaken i ula sala, dili kaw man magbuat ta sala."[a]

17 Nlaman nyo na Dyos an na paumaw ta na ate na Amay, ta pag-ukom
din ki kiten parti ta ate na mga buat, ula kanen may pinili. Gani, dapat

[a] **1:16** Levitico 11:44-45, 19:2

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mangabui kaw na naan gid ta isip nyo na mintras bui kaw pa bilang mga
dili pirmaninti naan ta kalibutan i, magtuman kaw gid ki kanen na may
pagtaod. 18 Nlaman nyo na palibri kaw din alin ta dati nyo na kabui na
gasunod kaw pa ta mga ula pulos na kaugalian ta inyo na alinan na mga
kaapuan na yon man mga kaugalian na gapegeng ki kyo na dili marani
naan ta Dyos. Demdemen nyo na palibri kaw dili paagi ta pagtubos ki
kyo ta kwarta na blawan o pilak na dili maglugay. 19 Palibri kaw paagi
ta isya na sikad maal naan ta panan-aw ta Dyos na yon man kamatayen
Cristo bilang alad para ta mga sala na iya na lengngessa natulo. Ta iya na
kamatayen kanen an paryo ta paalad na karniro na ula gid dipirinsya.[b]
20 Na ula pa nabuat kalibutan i, kanen an papili daan ta Dyos na kanen
an mapatay bilang alad para ta mga sala ta mga ittaw. Anduni, naan
ta katapusan i na timpo papadala kanen an ta Dyos para ki kyo aged
maluwas kaw alin ta silot ta inyo na mga sala. 21 Tenged ta pabuat ya
Cristo para maluwas kaw, gatuo kaw ta Dyos na gabannaw ki Cristo daw
gaatag man ki kanen ta datas na katengdanan. Yon na anduni naan gid ta
Dyos inyo na pagtuo daw paglaem.

22 Nalimpyuan kaw ta inyo na mga sala na gapati kaw ta kamatuuran
na miad na balita parti ki Cristo. Bunga ta inyo na pagpati gagugma
kaw na terek gid ta inyo na tagipusuon naan ta mga paryo nyo na utod
ki Cristo. Gani, padayon kaw na maggugmaay gid daw siguraduon nyo
na dili tappaw nang inyo na paggugma ta kada isya. 23 Dapat gid na
maggugmaay kaw tenged paatagan kaw ta bag-o na kabui na paryo natao
kaw isab. Bag-o nyo na kabui alin gid ta Dyos daw dili man paryo ta
kabui na alin ta ate na ginikanan na may kamatayen. Naatagan kaw ta
bag-o na kabui na gapati kaw ta iya na ambal tenged iya na ambal paryo
may kabui daw magpadayon man ta ula katapusan. 24 Iling man tan
nabetang naan ta iya na sinulat na pulong parti ta iya na ambal,

"Mga ittaw lipo nang kabui
paryo ta lamunon
daw tanan na dayad na naan ki danen dili nang maglugay
paryo ta bulak ta lamunon.
Lamunon magkeseg daw iya man na bulak manlatak,
25 piro magpadayon ta ula katapusan ambal an ta Ginuo."[c]

Ambal an ta Ginuo, yon man miad na balita na pasugid ki kyo.

2 1 Tenged may bag-o kaw na kabui, dilian nyo en tanan na pagbuat
ta malain kuntra ta mga paryo nyo na ittaw. Dilian nyo en tanan na
panluko, pagpakuno-kuno, pag-inggit daw pag-ambal ta malain kuntra
ta duma. 2 Dapat andemen nyo gid pag-istudyo an ta sinulat na pulong

---

[b] **1:19** Naan ta Juan 1:29 daw Hebreo 9:14 pwidi nyo mabasa parti ki Jesus na kanen an alad para ta mga sala ta mga ittaw. [c] **1:25** Isaias 40:6-8

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta Dyos na paryo kaw ta mga bata na bag-o natao na pirmi gangita ta
gatas. Naan ta iya na sinulat na pulong makita ta kamatuuran an na ate
na kinanglan para ta ate na kabui bilang mga gatuo. Gani, istudyuan nyo
para magbiskeg pa gid inyo na pagtuo asta ta adlaw na tanan na naan en
ta plano din parti ta iya na pagluwas ki kyo kumplituon din. 3 Andemen
nyo gid pag-istudyo an ta iya na sinulat na pulong tenged naan ta inyo na
inagian bilang mga gatuo nlaman nyo na miad gid Ginuo ki kyo.

Ginuo Jesu-Cristo Paumaw Na Pamag-ang Na Bato

4 Gaprani kaw en ki Ginuo Jesu-Cristo. Kanen an nabui isab daw paryo
pamag-ang na bato naan ta istaran ta Dyos. Kanen an pasikway ta mga
ittaw, piro ta Dyos, kanen an iya na pinili daw palangga. 5 Kyo yan
paatagan ta bag-o na kabui daw kyo yan paryo ta mga sangkap na bato.
Na gaprani kaw ta Ginuo, kyo yan paryo mga sangkap na bato na padapat
ta Dyos naan ta pamag-ang na bato ta iya na pagbuat ta istaran na iya
gid. Iya na pabuat para kyo yan naan nang ki kanen magsirbi paryo ta
mga pari daw para man mag-alad kaw naan ki kanen paagi ki Jesu-Cristo
ta mga alad na makapalipay ki kanen. 6 Nabetang naan ta iya na sinulat
na pulong na kanen gambal,

"Lagen nyo! May papadala a naan ta syudad Sion.[d]
Kanen paryo pamag-ang na bato na pinili daw sikad gid
impurtanti.
Bisan kino na magtuo ki kanen dili magayyaan tenged ki kanen."[e]

7 Gani, kyo yan na mga gatuo nlaman nyo na kanen an na paryo pamag-
ang na bato impurtanti gid ki kyo. Piro, mga ittaw an a na ula gatuo ki
kanen, iran na pagsikway ki kanen paryo ta nabetang naan ta sinulat na
pulong ta Dyos,

"Bato an na ta isip ta mga manug-ubra ta balay dili magamit,
yon gid pamag-ang na bato,"[f]

8 daw

"Paryo kanen ta bato na masandaran
daw paryo man ta unay na bato na tenaan na mga ittaw
madagpa."[g]

Paryo na nasandad danen an tenged dili danen an miag magpati ta miad
na balita parti ki Cristo. Iling tan plano ta Dyos parti ta mga ittaw na dili
miag magpati.

9 Piro, kyo yan na mga gatuo dili paryo ki danen. Kyo yan mga ittaw
na pinili ta Dyos daw mga pari man na gasirbi naan ta Dyos na ate na
Ari. Sakep kaw ta paryo isya na nasyon na tanan na mga ittaw dya para

---

[d] **2:6** *Jerusalem* paumaw man na *Sion.* [e] **2:6** Isaias 28:16 [f] **2:7** Mga Salmo 118:22
[g] **2:8** Isaias 8:14

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nang ki kanen. Kyo yan mga ittaw na iya gid. Kanen gaatag an ki kyo ta
upurtunidad na magpati ki kanen daw dili kaw man en naan ta dati nyo
na kabui na ula kaw pa kakala ki kanen na paryo pakamang kaw din
alin ta delem daw pasalyo naan ta sikad dayad na pawa. Napili kaw din
na iya na mga ittaw aged magsugid ta mga katingalaan din na pabuat.
10 Dati, dili kaw mga ittaw na iya ta Dyos, piro anduni, kyo yan mga ittaw
na iya gid. Dati, ula nyo pa nlami parti ta iya na kaluoy, piro anduni,
nlaman nyo en tenged ta mga pabuat din para ki kyo.

Laygay Parti Ta Dayad Na Batasan

11 Mga palangga ko na utod, kyo yan mga istrangiro daw mga dili
pirmaninti naan ta kalibutan i tenged langit matuod ta na istaran. Gani,
gapangabay a ki kyo na dilian nyo inyo na kaugalingen na mga liag
na pirmi gagulo naan ta inyo na isip daw yon man tenaan na ula kaw
gasunod ta liag ta Dyos. 12 Dapat na mag-amblig kaw na dayad inyo na
batasan na naan kaw duma ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos aged bisan
pa na anduni gaambal danen na kyo yan mga gabuat ta malain, makita
danen inyo an na mga buat na miad daw dayawen danen Dyos an naan ta
adlaw na luwasen din danen an.

Laygay Parti Ta Pagpasakep Naan Ta Mga May Uturidad

13 Anduni, tenged kyo mga gasunod ki Ginuo Jesu-Cristo, magpasakep
kaw naan ta bisan kino na may uturidad paryo ta ari na iya na uturidad
datas gid ta tanan naan ta inyo na nasyon 14 daw mga gubirnador na
papadala ta ari para magsilot ta mga ittaw na gabuat ta malain daw para
man magdayaw ta mga gabuat ta miad. 15 Liag ta Dyos na paagi ta inyo
na mga buat na igo ta iya na liag, mga ittaw na buang-buang na salig na
danen maalam ula en maambal na dili matuod kuntra ki kyo. 16 Dapat
mangabui kaw na demdemen nyo pirmi na kyo yan libri na magpili
daw ino inyo na buaten. Piro, dili nyo isipen na libri kaw ta pagbuat ta
malain. Dapat mangabui kaw na batasan nyo igo ta mga manugsirbi ta
Dyos. 17 Mag-atag kaw ta rispito naan ta tanan na mga ittaw. Gugmaen
nyo inyo an na mga utod ki Cristo. Tauron nyo Dyos an daw tagan nyo
man ta rispito inyo an na ari.

Laygay Parti Ta Pagpasakep Naan Ta Amo

18 Kyo na mga suguon, magpasakep kaw na may pagtaod naan ta inyo
na amo. Dili nang magpasakep kaw daw danen an beet na may pasunaid.
Magpasakep kaw ki danen bisan pa malain iran na pagtratar ki kyo.
19 Daw pasakit kaw ta inyo na amo maskin ula kaw may nabuat na malain
daw paagwanta nyo na may dayad na nakem tenged naan ta inyo na isip
pagsunod ta liag ta Dyos, nadayaran Dyos an ki kyo. 20 Daw gaagwanta

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaw ta sakit ta pagkastigo ki kyo tenged may nabuat kaw na malain, dili
nyo isipen na dayawen kaw! Piro, daw pasakit kaw tenged ta igo nyo na
buat daw paagwanta nyo na may dayad na nakem, nadayaran Dyos an ki
kyo. 21 Tuyo ta Dyos parti ki kiten na ate na mga buat igo ta iya na liag
maskin pa na kiten i sakiten. Cristo an pasakit na napatay kanen para ki
kiten daw kanen an mudilo para ki kiten aged sunuron ta iya na batasan
daw mga buat. 22 Nabetang naan ta sinulat na pulong ta Dyos,

"Kanen an ula may nabuat na sala
daw ula man kanen may paluko."[h]

23 Na kanen an painsulto, ula kanen gabales na mag-insulto man. Na
kanen an pasakit, ula kanen gambal na males ta mga gasakit ki kanen.
Iran an na pabuat kuntra ki kanen pasalig din nang naan ta Dyos na
pirmi gaukom ta usto. 24 "Kanen an mismo pasilutan tenged ta ate na
mga sala"[i] na paatag din iya na kabui na napatay kanen naan ta krus
aged ula ki en naan ta dati ta na kabui na pirmi ki gabuat ta sala na yon
man naan ki en ta bag-o na kabui na mangabui ki na pirmi gatuman
ta liag ta Dyos. "Tenged naagian din na pasakit kanen para ki kyo,
nakamang inyo na mga sala na paryo naayad kaw en alin ta segeng na
masakit."[j] 25 Dati na ula kaw pa gatuo, "paryo kaw ta mga karniro na
gapanaw daw nataring."[k] Piro anduni, paryo kaw ta mga karniro na
naan en ta manugbantay na gaamblig ki danen tenged gaprani kaw en ki
Cristo na ate na Manugbantay.

Laygay Parti Ta Pagpasakep Naan Ta Sawa

3 1 May laygay a man ki kyo na mga bai na may sawa parti ta batasan
na igo ta mga gatuo. Magpasakep kaw naan ta inyo na sawa. Iling
tan laygay ko tenged daw may anen na mga sawa na mama na ula gapati
ta miad na balita, basi madala danen an na magpati tenged ta dayad na
batasan ta iran na sawa bisan pa na iran na sawa ula may paambal naan
ki danen parti ta miad na balita. 2 Madala danen an na magpati tenged
mapanilagan danen na ula may makita danen na malain parti ta batasan
ta iran na sawa daw mapanilagan man na iran na sawa may pagtaod
naan ta Dyos.

3 Kyo na mga bai, dapat dili inyo na andem na kyo yan dayawen na
gwapa kaw tenged nang ta pag-ayos ta inyo na buok daw pagsuot ta
maalen na mga nabuat alin ta blawan daw maalen na mga bayo. 4 Dapat
inyo na andemen na kyo yan dayawen na dayad inyo na ugali tenged kyo
yan beet daw miad inyo na nakem. Dayad na ugali dili marwad daw naan
ta panan-aw ta Dyos ugali na dayad sikad gid impurtanti. 5 Iling tan mga
dyusnon na bai na gasalig ta Dyos anay pa sa, iran na andem na dayad

---

[h] **2:22** Isaias 53:9 [i] **2:24** Isaias 53:4 [j] **2:24** Isaias 53:5 [k] **2:25** Isaias 53:6

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iran na ugali. Gapasakep man danen an ta iran na sawa. 6 Isipen nyo
parti ki Sara. Gatuman kanen ki Abraham na iya na sawa daw paumaw
din Abraham na iya na amo. Daw pirmi kaw gabuat ta mga miad daw ula
kaw man nadala ta adlek, inyo na ugali paryo ugali Sara.

Laygay Parti Ta Pagtratar Ta Mga Mama Naan Ta Iran Na Sawa

7 May laygay a man ki kyo na mga mama na may sawa parti ta batasan
na igo ta mga gatuo. Trataren nyo inyo na sawa na ta inyo na pagdumaay
intindien nyo gid danen an. Tauron nyo danen an na demdemen nyo na
luya iran a kaysa ta mama daw demdemen man na paryo ki kyo danen
an mga kabaton man ta bag-o na kabui na atag ta Dyos. Dapat iling tan
inyo na pagtratar ki danen aged inyo na mga pangamuyo pamatian ta
Dyos.

Laygay Parti Ta Pag-isyaay Ta Mga Gatuo

8 Anduni, may laygay a para ki kyo tanan na mga gatuo. Mag-isyaay
kaw ta isip daw mag-unungay. Magpalanggaay kaw bilang mga mag-
utod ki Cristo. Dapat man na maluluy-on kaw daw mapainebesen. 9 Dili
kaw magbales ta malain naan ta mga ittaw na gabuat ki kyo ta malain.
Dili kaw man magbales ta insulto naan ta mga ittaw na gainsulto ki kyo.
Dapat magpangamuyo kaw na tagan danen an ta mga kaayaran na alin ta
Dyos tenged tuyo ta Dyos na iling tan buaten nyo naan ta mga gabuat ta
malain ki kyo daw tenged man tagan kaw din ta mga kaayaran. 10 Dapat
dayad inyo na pagtratar naan ta duma tenged nabetang naan ta sinulat
na pulong ta Dyos,

"Daw kino na miag na iya na kabui may kalipay
daw naan man ta dayad na kaimtangan,
dapat dili kanen mag-ambal ta malain kuntra ta mga paryo din
na ittaw
daw dili man manluko ki danen.
11 Dapat na dilian din pagbuat ta malain
daw yon man buaten din daw ino igo ta ittaw na matareng.
Dapat andemen din daw tingwaen na
malineng iya na pagduma ta mga paryo din na ittaw.
12 Iling an tan na mga buat igo gid tenged Dyos an gabantay gid
ta mga ittaw na gatuman ta iya na liag
daw pamatian din man iran na pangamuyo.
Piro, kuntra din gid mga ittaw na gabuat ta malain."[l]

13 Daw mag-andem kaw gid na magtuman ta liag ta Dyos, ula may magbuat
ta malain ki kyo. 14 Piro, bisan pa na ta inyo na pagtuman naan ta Dyos

---

[l] **3:12** Mga Salmo 34:12-16

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maagian nyo mga kabellay, may angken kaw na kalipay alin ta Dyos! Gani,
dili kaw madlek ta bisan kino na gaandem na magbuat ta malain ki kyo daw
dili kaw man magpalibeg. 15 Dapat pirmi gid naan ta inyo na isip na Cristo an
inyo na Ginuo daw pirmi kaw man anda na magsabat naan ta bisan kino na
mangabay ki kyo ta pagpaintindi ki kanen parti ta inyo na paglaem bilang
mga gatuo ki Cristo. Piro, ta inyo na pagsabat ki kanen dapat paagi ta dayad
nang na pag-ambal daw may rispito man. 16 Dili kaw magbuat ta malain
naan ta bisan kino aged pirmi limpyo inyo na kunsinsya. Daw limpyo inyo na
kunsinsya, mga ittaw na gakuntra ki kyo daw gambal ta malain parti ta dayad
nyo na batasan ta inyo na pagsunod ki Cristo, maggayya danen an tenged ta
iran na ambal. 17 Daw pagbeet ta Dyos na maagian nyo mga kabellay tenged
gabuat kaw ta mga miad, mas miad kaysa maagian nyo mga kabellay tenged
gabuat kaw ta malain. 18 Isipen nyo Cristo an. Isya nang gid bisis kanen an
gaatag ta iya na kabui na kanen napatay naan ta krus bilang alad para ta mga
sala ta tanan na mga ittaw. Kanen an na matareng gaatag ta iya na kabui
para ki kiten na mga ittaw na dili matareng aged iparani ki din naan ta Dyos.
Na kanen an pasilutan ta kamatayen, kanen napatay gid tenged iya na lawa
paryo ta ate na lawa na para ta kalibutan, piro pabannaw na mabui ta ula
katapusan na may bag-o na lawa na para ta langit. 19 Na nabannaw kanen an,
giling kanen naan ta mga napriso na ispiritu ta napatay en na mga ittaw daw
may pasugid kanen ki danen. 20 Danen an mga ula gapati ta Dyos naan ta
timpo Noe. Na gabuat pa Noe ya ta arka, lawig pagtagad ta Dyos aged danen
an matagan din ta timpo para magpati ki kanen. Piro, wallo nang gid na ittaw
gasakay ta arka daw naluwas danen alin ta silot ta Dyos tenged ta anaw na
waig an galapaw ta bilog na kalibutan.[m] 21 Pagluwas an ki danen alin ta silot
tenged ta anaw ya paanggid ta pagluwas ta Dyos ki kiten na napamatuuran
paagi ta ate na pagpabautismo. Pagbautismo an dili beet ambalen pagkamang
ta buling naan ta ate na lawa. Pagbautismo an pamatuod ta pagpatawad
ki kiten ta ate na mga sala tenged ta ate na pagpangabay naan ta Dyos
na kamangen din mga buat ta na malain na padala-dala ta naan ta ate na
kunsinsya. Sigurado na naluwas ki alin ta silot ta ate na mga sala tenged
Jesu-Cristo nabannaw. 22 Giling Jesu-Cristo naan ta langit daw naan en kanen
tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo.[n] Tanan na mga angil, mga may uturidad
daw mga may gaem papasakep ki kanen.

Laygay Na Dili Magsunod Ta Kaugalingen Na Liag

4 1 Mga utod ko, tenged naagian Cristo mga kasakit na naan pa kanen
kan-o ta kalibutan, dapat paryo kaw ki kanen na naan ta inyo na

---

[m] **3:20** Naan ta Genesis 6:5 - 8:22 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Noe daw anaw na padala ta Dyos. [n] **3:22** Ambal an na *naan en kanen tengnged ta Dyos naan dapit ta tuo* beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

isip na anda kaw na mabaton nyo bisan ino na mga kasakit na maagian
nyo bilang mga gatuo. Dapat iling an tan naan ta inyo na isip tak bisan
kino na mabaton din mga kasakit na maagian din bilang isya na gatuo,
beet ambalen na ula en kanen andem na magbuat ta mga sala. 2 Yon na
mangabui kanen na magsunod ta liag ta Dyos mintras na bui kanen.
Dili en kanen magsunod ta iya na kaugalingen na mga liag na gadala
ki kanen na magbuat ta sala. 3 Lambay en timpo na pirmi kaw galabet
ta mga pabuat ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos. Dati gabuat kaw ta
makagayya, nadala kaw ta inyo na kaugalingen na liag na magbuat ta
sala, gaingaw, galabet ta mga kasadyaan na naan dya mga ittaw sikad
mingaw daw iran na buat makagayya, gapagusto ta pagpangalipay
daw gabuat man kuntra ta sugo ta Dyos paagi ta pagsimba naan ta mga
dyos-dyusan.
4 Inyo an na mga duma kan-o gatingala anduni daw papakalain man
danen kyo yan tenged ula kaw en galabet ta iran na pagpagusto ta mga
ubra na dili dayad. 5 Piro, manabat danen ta Dyos parti ta iran na mga
buat na malain. Dyos an priparar en na mag-ukom ta tanan na mga ittaw,
bui man daw patay. 6 Mga napatay an en na mga gatuo, na danen an bui
pa kan-o, miad na balita pasugid ki danen aged maskin danen napatay
tenged ta sala paryo ta tanan na mga ittaw, anduni nabui danen an na
may kabui na paryo ta kabui ta Dyos.
7 Mabot en katapusan ta kalibutan. Gani, ambligan nyo inyo na batasan
na pirmi nyo pegengan inyo an na kaugalingen daw ipadayon nyo na naan
kaw pirmi ta dayad na isip aged sarang kaw na magpangamuyo ta usto.
8 Impurtanti ta tanan, maggugmaay kaw na terek ta inyo na tagipusuon
tenged daw kino maggugma pirmi ta iya na mga duma, tama na bisis
mapatawad din danen an na nakasala ki kanen. 9 Batunon nyo naan ta
inyo na balay mga paryo nyo na utod ki Cristo na dayad inyo na nakem.
10 Kada isya ki kiten may abilidad na paatag ta Dyos. Dapat gamiten ta ate
na mga abilidad para ta kayaran ta kada isya tenged kiten mga pasaligan
nang ta Dyos ta mga lain-lain na abilidad alin ki kanen. 11 Daw kino
paatagan ta abilidad ta pagwali, dapat magwali bilang isya na manug-
ambal para ta Dyos. Daw kino paatagan ta abilidad ta pagsirbi ta mga
paryo din na gatuo, dapat magsirbi kanen na igo gid ta sarang na alin ta
Dyos. Dapat dayad ate na paggamit ta mga abilidad na paatag ta Dyos ki
kiten aged Dyos an dayawen tenged ta tanan ta na mga nabuat paagi ta
tabang Jesu-Cristo. Dayawen ta Dyos an na angay gid tagan ta pagdayaw!
Kanen an makagagaem daw gadumala asta ta ula katapusan! Amen.

Ambal Parti Ta Mga Pagtilaw Na Maagian Ta Mga Gatuo

12 Mga palangga ko na utod, dili kaw magtingala ta beg-at na mga
pagtilaw na maagian nyo para mapamatuuran na lig-en inyo na pagtuo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dapat isipen nyo na nurmal nang na maagian nyo mga pagtilaw.
13 Magkalipay kaw tenged naagian nyo mga kabellay paryo na Cristo
an naagian din mga kabellay. Tenged iling tan naagian nyo, malipay
kaw gid naan ta adlaw na ipakala ta Dyos naan ta tanan daw kino gid
Cristo an. 14 Daw painsultuan kaw tenged kyo yan mga gatuo ki Cristo,
may angken kaw na kalipay alin ta Dyos tenged pamatuod na naan ki
kyo Dyos Ispiritu Santo na yon man Ispiritu na paagi ki kanen papakita
daw kino Dyos an. 15 Daw maagian nyo mga kabellay, dapat dili tenged
kapatay kaw ta mga ittaw o ganakaw o gabuat ta malain o tenged sikad
kaw magpasilabet ta pangabui ta duma. 16 Piro, daw maagian nyo mga
kabellay tenged kyo yan mga Kristyano, dili kaw maggayya. Dapat
magpasalamat kaw ta Dyos tenged ta pribiliyo na kyo yan paumaw
na Kristyano. 17 Anduni timpo en na Dyos an mag-ukom ta mga ittaw
parti ta iran na mga buat daw una na ukuman kiten i na iya na mga
ittaw. Tenged pag-ukom ta Dyos naan gaumpisa ki kiten, sigurado na
daw ukuman din mga ula gapati ta miad na balita na alin ki kanen,
makaadlek matabo an ki danen! 18 Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may
ambal,

"Tenged mga ittaw na gatuman ta liag ta Dyos maluwas alin ta silot
na ula katapusan piro maagian danen mga kabellay,
ino pa gid taan matabo an ta mga ittaw na ula gid ta iran na isip
Dyos an daw makasasala man?"[o]

19 Gani, daw maagian nyo mga kabellay sunod ta pagbeet ta Dyos,
padayon kaw na magbuat ta mga miad daw isalig nyo man inyo na
kaugalingen naan ki kanen na Dyos na gabuat ki kyo tenged sigurado ki
na dili ki din bay-an na iya na mga ittaw.

Laygay Para Ta Mga Gapanguna Ta Mga Gatuo

5 1 Anduni, may laygay a para ki kyo na mga gapanguna ta mga gatuo.
Galaygay a ki kyo bilang isya ta mga paryo nyo na gapanguna daw
isya ta mga kakita ta mga kabellay na naagian Cristo daw isya man ta
mga ittaw na ipalabet ta datas na katengdanan Cristo naan ta adlaw na
ipakita ta Dyos naan ta tanan daw kino gid Cristo an. 2 Gapangabay a
ki kyo na ambligan nyo mga ittaw na iya ta Dyos na pasalig din ki kyo
na inyo na pag-amblig ki danen paryo ta dayad na pag-amblig ta mga
manugbantay naan ta mga karniro na pasalig ki danen. Piro, dapat
ambligan nyo danen an tenged liag nyo, dili tenged na kinanglan na
magtuman kaw ta inyo na katengdanan. Ambligan nyo danen an tenged
liag nyo gid na magsirbi ta Dyos, dili tenged may makamang kaw na para
ta inyo na kayaran. 3 Dili kaw mag-abuso ta inyo na pagpanguna ki danen

---

[o] **4:18** Mga Ambalanen 11:31

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na mga pasalig ki kyo. Dapat kyo yan iran na mudilo parti ta dayad na
batasan. 4 Naan ta adlaw na Cristo an na Pinakadatas Na Manugbantay
ta mga gatuo magpakita, ipalabet kaw ta datas din na katengdanan ta
ula katapusan na paryo may mabaton kaw na primyo na kuruna na ula
gaisab.[p]
5 Kyo yan na mga batan-en, magpasakep kaw naan ta mga manakem.
Kyo tanan, magpaebes kaw ta inyo na kaugalingen daw magsirbi ta kada
isya tenged nabetang naan ta sinulat na pulong ta Dyos,
"Kuntra ta Dyos mga ittaw na bugalen,
piro patabangan din mga ittaw na mapainebesen."[q]
6 Gani, magpasakep kaw naan ta Makagagaem Na Dyos aged ta timpo na
igo ta iya na liag, padatasen kaw din. 7 Itugyan nyo naan ta Dyos tanan
nyo na mga palibegan tenged kiten i pirmi naan ta iya na isip.
8 Gamiten nyo gid isip nyo an daw mag-alisto pirmi tenged Satanas na
kuntra nyo pirmi gangita ta paagi na madala kaw din na magtalikod ta
inyo na pagtuo. Kanen an paryo ta nletem na lion na gangeleb daw sigi
panaw ta pagpangita ta iya na tekkeben. 9 Dapat padayon kaw na lig-en ta
inyo na pagtuo na dili kaw magpadala ta liag Satanas. Demdemen nyo na
mga paryo nyo na utod ki Cristo naan ta bilog na kalibutan naagian man
danen mga kabellay na paryo ta mga kabellay na naagian nyo. 10 Tenged
dayad gid kabebet-en ta Dyos, paatagan ki din ta pribiliyo na mangabui
ki na duma ki kanen asta ta ula katapusan na makala ta pa gid daw kino
gid kanen an. Iling tan iya na buat para ki kiten tenged kiten i sakep ki
Jesu-Cristo. Maagian nyo mga kabellay ta dili nang lugay daw pagtapos
ta mga kabellay, Dyos mismo magtabang ki kyo para masarangan nyo
gid maskin ino pa na maagian nyo. Palig-enen din man inyo na pagtuo,
pabiskegen din inyo na nakem daw pabiskegen din man inyo na pagsalig
ki kanen para dili nyo talikuran inyo na pagtuo. 11 Dayawen ta kanen an
na makagagaem daw gadumala asta ta ula katapusan! Amen.

Mga Pagpangamusta

12 Ake i na sulat na lipo nang pasulat ko daw padala ki kyo paagi ta
tabang Silas. Nlaman ko gid na Silas i masaligan ta na utod ki Cristo.
Tuyo ko ta ake i na pagsulat ki kyo aged magpalig-en ta inyo na nakem
daw magpamatuod na Dyos an miad gid ki kyo bisan ino maagian nyo.
Gani, dapat padayon kaw na magsalig gid naan ki kanen tenged nlaman
nyo na miad gid kanen an.

---

p **5:4** Mga ittaw ta timpo Pedro, may kaugalian danen an na mga manug-ampang na gadaag pabetangan ta kuruna naan ta iran na ulo bilang iran na primyo. Piro, kuruna an na paprimyo danen ula galugay tak buat alin nang ta daon daw bulak. q **5:5** Mga Ambalanen 3:34

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Mga paryo nyo na utod ki Cristo naan ta syudad "Babilonia"[r] na mga
papili man ta Dyos na iya gid paryo ki kyo, gapangamusta danen an ki
kyo. Marcos an na pakabig ko na ake na bata gapangamusta man ki kyo.
14 Magkamustanay kaw ta kada isya na papakita nyo inyo na pagpalangga
bilang mag-utod ki Cristo.

Kyo tanan na sakep ki Cristo, kabay pa na mabaton nyo katawwayan
na alin ta Dyos.

---

[r] **5:13** *Babilonia* beet ambalen bisan indi na lugar na naan dya gaistar mga ittaw na dili pwidi malik naan ta iran na alinan na lugar. Mga ittaw na pasambit Pedro, danen ya gistar naan ta dili iran gid na lugar tak naan ta iran na lugar papangabot danen ya ta mga gakuntra ki danen tenged ta iran na pagtuo ki Cristo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangarwa Na Sulat
Pedro

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Pangarwa Na Sulat Pedro

Yi na libro pasulat Pedro para ta mga gatuo na kabaton ta *Una Na Sulat Pedro*. Tuyo Pedro ta pagsulat din ta mga gatuo para palig-enen din iran na pagtuo tenged naan ki danen may mga manluko na gatudlo ta mga dili matuod na yon man gadala ta duma na talikuran iran na pagtuo ki Cristo. Mga manluko ya mga dili-matuod na manugtudlo daw dili man en danen kalaen na Cristo an Ginuo na dapat gid danen tumanen. Isya na tudlo danen na dili matuod, ambal danen na Cristo an dili malik naan ta kalibutan i. Batasan danen malain daw paandaman Pedro mga gatuo an na dili sunuron iran na batasan.

Liag Pedro na mlaman ta mga gatuo na dapat magbuat danen ta mga makapalipay ta Dyos daw padayon man na palig-enen iran na pagpati ta kamatuuran na patudlo ki danen parti ki Cristo. Ambal Pedro na daw lig-en iran na pagpati, dili danen maluko ta mga ittaw na gatudlo ta dili matuod. Ambal pa Pedro na dapat maintindian danen parti daw ino miad o malain ta panan-aw ta Dyos, magpegeng ta iran na kaugalingen, magtubang na may kalipay bisan ino na mga kabellay na maagian danen daw magpalangga danen ta mga paryo danen na gatuo daw duma pa na mga ittaw.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Pangarwa Na Sulat Pedro

1. Pagpangamusta Pedro (1:1-2)
2. Dayad na batasan na igo ta mga kakala ta Dyos daw ki Jesu-Cristo (1:3-11)
3. Basian ta mga papatian parti ki Jesu-Cristo (1:12-21)
4. Paandam parti ta mga dili-matuod na manugtudlo (2:1-22)
5. Adlaw ta pagbalik ta Ginuo (3:1-18)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagpangamusta Pedro

1 1 Yaken i Simon Pedro na manugsirbi na iya Jesu-Cristo daw isya
a man ta iya na mga apustulis. Gapangamusta a ki kyo na mga
paryo nay na gatuo ki kanen. Tanan ki paatagan ta paryo man gyapon
na pribiliyo na magtuo tenged ula may papaburan ate na Dyos daw
manluluwas na Jesu-Cristo.
2 Kabay pa na pirmi nyo mabaton tama na mga kaayaran daw
katawwayan na alin ta Dyos tenged kyo yan mga kakala ta Dyos daw ki
Jesus na ate na Ginuo.

Dayad Na Batasan Na Igo Ta Mga Kakala Ta Dyos Daw Ki Jesu-Cristo

3 Tanan an na mga kinanglan ta aged masarangan ta na mangabui
na magsunod ta liag ta Dyos paatag din ki kiten paagi ta gaem na naan
ki kanen. Paatag din ki kiten iling an tan na mga kinanglan ta tenged
kiten i kakala ki kanen daw tenged man na kanen gaatag ki kiten ta
upurtunidad na ipalabet ki din ta datas din na katengdanan daw buaten
ki din na ate na mga buat pirmi igo daw miad paryo ta iya na mga buat.
4 Tenged ta datas din na katengdanan daw tenged man na tanan din na
mga buat igo daw miad, may anen para ki kiten alin ki kanen na mga
dayad gid na pangako na sikad impurtanti. Paagi ta ate na pag-angken
ta iya na mga pangako masarangan ta na magparyo ki kanen na ate na
batasan dayad gid tenged nalibri ki din alin ta pagsunod ta malain na
batasan na paryo ta batasan ta mga ittaw na ula gapati ki kanen daw
nadala na magbuat ta malain tenged ta iran na kaugalingen na mga liag.
5 Tenged nalibri kaw ta Dyos alin ta pagsunod ta malain na batasan,
tingwaen nyo gid na inyo an na pagtuo dumaan nyo ta dayad na batasan.
Iling man tan, inyo an na batasan na dayad dumaan nyo ta pag-intindi
parti daw ino miad o malain ta panan-aw ta Dyos. 6 Inyo an na pag-
intindi parti daw ino miad o malain dumaan nyo ta pagpegeng ta inyo na
kaugalingen. Inyo an na pagpegeng ta inyo na kaugalingen dumaan nyo
ta pagtubang na may kalipay bisan ino na mga kabellay na maagian nyo.
Inyo an na pagtubang ta mga kabellay dumaan nyo ta pagsunod gid ta liag
ta Dyos. 7 Inyo an na pagsunod ta liag ta Dyos dumaan nyo ta pagpalangga
nyo ta mga paryo nyo na gatuo. Inyo an na pagpalangga dumaan nyo ta
paggugma na paryo ta paggugma ta Dyos. 8 Daw buaten nyo pa gid mga
pasambit ko an na mga dapat makita duma ta inyo na pagtuo, inyo na
pagkala ta ate na Ginuo Jesu-Cristo may pulos daw may dayad man na
mga risulta na paryo kaw ta mga tanem na dayad magbunga. 9 Bisan kino
ki kyo na ula din pabuat mga dapat an makita duma ta pagtuo, kulang
pag-intindi din parti daw ino na batasan na igo ta mga gatuo. Kanen an
paryo ta ittaw na dili makakita ta madyo na kanen an ula kinalain ta isya

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na bulag. Engnged na palipatan din na kanen an nalimpyuan ta mga dati
din na sala na nabuat din kan-o na ula pa kanen gatuo.
10 Gani, mga utod ko ki Cristo, tingwaen nyo pa gid na paagi ta dayad
nyo na batasan mapamatuuran na kyo yan mga ittaw na kabaton ta
upurtunidad na paatag ta Dyos na buaten ki din na iya na mga ittaw
na yon man mga papili din alin pa ta una para buaten din na iya na
mga ittaw. Daw buaten nyo pa gid mga dapat an makita duma ta inyo
na pagtuo, impusibli gid na kyo yan magtalikod ta Dyos. 11 Kyo yan
sigurado man tagan ta dayad gid na pagbaton ta adlaw na paselleren kaw
ta Dyos naan ta kaarian na naan dya Jesu-Cristo na ate na Ginuo daw
Manluluwas magdumala asta ta ula katapusan.

Basian Ta Mga Papatian Parti Ki Jesu-Cristo

12 Ipadayon ko ake na pagpademdem ki kyo parti ta mga paambal ko
naan ta ake i na sulat bisan nlaman nyo en daw gapadayon kaw man na
lig-en inyo na pagpati ta kamatuuran na patudlo ki kyo parti ki Cristo.
13 Ta ake na isip igo gid na ipadayon ko ake na pagpademdem ki kyo
mintras na bui a pa 14 tenged nlaman ko na dili aren maglugay naan ta
kalibutan i sunod ta papaintindi kan-o ta ate na Ginuo Jesu-Cristo ki
yaken. 15 Gani, gatingwa a gid na pasigurado ko na mga papademdem ko
anduni ki kyo padayon na mademdeman nyo bisan ula aren.
16 Gasugid kay kan-o ki kyo parti ta adlaw na mabot ate na Ginuo
Jesu-Cristo na ipakita din na bakod gid iya na gaem. Ame ya na pasugid
dili mga imo-imo nang na isturya na pasugid ta mga ittaw na sagad
magpapati naan ta duma ta mga dili matuod. Ame ya na pasugid matuod
gid tenged kan-o na Cristo an naan pa ta kalibutan i kami mismo
kakita ki kanen na sikad an silaw na pawa ta Dyos naan ki kanen.
17 Padayaw kanen an ta makagagaem gid na Dyos Amay daw datas din na
katengdanan papamatuuran man ta Dyos naan ta pag-ambal ta Dyos ki
kanen, “Yi ake na bata na palangga ko. Nalipay a gid ki kanen.”[a] 18 Kami
mismo kamati ta gaambal ya na alin ta langit tenged duma nay Jesus
naan ta bukid ya na anduni pakabig na sagrado.
19 Tenged ta ame na inagian naan ta bukid ya, gadugang pa gid ame
na pagsalig naan ta mga pasugid ya ta mga prupita na manugsugid ta
kabebet-en ta Dyos. Dapat ibetang nyo gid naan ta inyo na isip mga
pasulat ya danen tenged iran na pasulat paryo ta isya na lampraan
na gapawa naan ta delem na lugar asta ta uras na gapawa-pawa
daw bugasen gagwa na yon man beet ambalen asta na Jesu-Cristo
na paanggid ta bugasen mabot daw magpapawa gid ta ate na isip.
20 Impurtanti gid ta tanan na maintindian nyo na naan ta sinulat na

---

[a] **1:17** Mateo 17:5

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pulong ta Dyos ula may pasaysay na sunod ta kaugalingen na pag-intindi
ta ittaw 21 tenged mga pasaysay an naan ta pulong ta Dyos ula gid alin
ta liag ta ittaw. Piro, sunod ta paggiya ta Dyos Ispiritu Santo mga ittaw
gaambal parti ta mga papaintindi ta Dyos.

Paandam Parti Ta Mga Dili-Matuod Na Manugtudlo

2 1 Anay pa sa gabot timpo na naan ta mga Israelinen may mga dili-
matuod na prupita. Iling man tan, mabot timpo na naan ki kyo may
mga dili-matuod na manugtudlo. Danen an mga manluko na magtudlo
ta mga dili matuod na yon man tenaan na may mga gatuo na magtalikod
ta pagtuo ki Cristo. Mga dili-matuod na manugtudlo na ya dili danen
en kalaen na Cristo an Ginuo na dapat gid danen tumanen. Iling tan
pabuat danen bisan nlaman danen na kanen an napatay para ki danen
na paryo napalit din danen an aged danen iya gid na mga ittaw. Tenged
ta mga iling tan na malain danen na pabuat, sigurado gid na maageman
danen dayon segeng na silot. 2 Tama na mga ittaw na magsunod man ta
iran na mga buat na makagayya. Tenged ki danen, pakalainen ta mga
ittaw ate an na pagsunod ta kamatuuran na miad na balita. 3 Mga dili-
matuod na manugtudlo na ya gapangabot pa gid ta tama na mga betang
daw yon man tenaan na lukuon kaw danen paagi ta mga imo-imo nang
danen na tudlo para makakwarta nang. Dili kaw mag-isip na Dyos an na
magsintinsya ki danen gatunuga nang. Alin pa ta una gadisisyon kanen
an na sintinsyaan din danen ta segeng na silot daw sigurado na anda en
kanen na silutan danen an.

4 Sigurado na silutan ta Dyos mga dili-matuod na manugtudlo tenged
kanen an ula naluoy bisan naan ta mga angil na nakasala. Papilak din
mga angil ya naan ta impirno daw papakulong naan ta sikad delem asta
ta adlaw ta iya na pag-ukom naan ta katapusan na adlaw na maageman
danen iran na silot. 5 Nlaman ta na Dyos an ula man naluoy naan ta mga
ittaw anay pa sa na ula gid ta iran na isip kanen an. Danen ya pasilutan
din paagi ta anaw na padala din na galapaw ta bilog na kalibutan. Noe
na galaygay ki danen na dapat danen an magtuman ta Dyos, kanen nang
daw pitto din na duma paluwas ta Dyos alin ta silot paagi ta anaw.[b]
6 Nlaman ta man na pasilutan ta Dyos mga ittaw naan ta mga banwa na
Sodoma daw Gomora paagi ta pagsunog ki danen daw iran man na mga
banwa na abo nang gid na nabilin. Pabuat din danen an bilang paandam
parti daw ino matabo ta mga ittaw na ula gid ta iran na isip kanen an.
7 Ta mga ittaw naan ta Sodoma, paluwas din Lot na matareng na ittaw.
Gangasebe gid Lot ya tenged ta iya na mga kasimanwa na iran na buat

---

[b] **2:5** Naan ta Genesis 6:5 - 8:22 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Noe daw anaw na padala ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sikad makagayya daw ula rispito ta maskin ino na kasuguan. 8 Lot an
matareng na ittaw daw naan dya gistar duma ki danen daw adlaw-adlaw
nakita din daw namatian iran na mga pabuat. Gasakit gid iya na beet
tenged ta mga buat danen na malain.[c] 9 Tenged ta iling an tan na mga
pabuat ta Dyos anay pa sa, sigurado ki na parti ta mga ittaw na gasunod
ta iya na liag nlaman din daw ino pagluwas din ki danen alin ta iran na
mga pagtilaw. Nlaman din man daw ino pagsintinsya din ta mga ittaw
na ula gasunod ta iya na liag para naan ta katapusan na adlaw na mag-
ukom kanen ta tanan na mga ittaw, maageman danen silot alin ki kanen
10 labi en gid mga ittaw an na gapagusto ta iran na kaugalingen na liag
na gadala ki danen na magbuat ta mga makagayya gid daw naan man ta
iran na isip na Dyos an ula matareng na magdumala ki danen.

Mga dili-matuod na manugtudlo ula adlek na magbuat ta malain daw
datas pagtan-aw danen ta iran na kaugalingen na yon man tenaan na ula
danen adlek na naan ta iran na pagtudlo papakalain danen mga angil
an. 11 Sikad malain ugali ta mga dili-matuod na manugtudlo tak mga
angil an dili iling tan ugali danen bisan may biskeg danen na gaem. Ula
danen gani papakalain mga paryo an danen na angil maskin paakusaran
danen naan ta tubangan ta Ginuo. 12 Mga dili-matuod na manugtudlo
papakalain danen mga ula danen naintindian daw yon man tenaan na
maageman danen segeng na silot. Danen an paryo nang ta mga ayep
tenged mga ayep an igo nang dakepen daw patayen. Ta iran na mga
pabuat nadala nang danen an ta batasan na natural ki danen na yon
man ula gaisip ta iran na mga pabuat. 13 Mga dili-matuod na manugtudlo
mabalesan ta malain tenged ta iran na mga buat na malain. Iran na
kalipay iran an na pagpagusto ta kasadyaan maskin adlaw. Bisan na
danen an gaduma ki kyo ta pagkaan, gapagusto man gyapon danen ta
iran na mga buat na makagayya. Yon na danen an alinan na kyo yan na
mga gatuo nagayyaan daw papakalain man ta duma. 14 Daw makakita
danen an ta bai, gaisip dayon ta malaw-ay. Ula danen nataka ta pagbuat
ta sala. Paluko nang danen mga gatuo an na dili pa biskeg ta pagtuo para
madala na magbuat ta sala. Gapangabot pa gid danen ta tama na mga
betang. Sigurado gid na silutan danen an ta Dyos tenged ta tanan danen
na mga buat na malain! 15 Padilian danen pagsunod ta batasan na igo ta
liag ta Dyos daw pasunod danen batasan prupita Balaam na bata Bosor.
Anay pa sa Balaam ya galabet ta buat na malain tenged naan ta iya na
isip kwarta na isuol ki kanen. 16 Piro, asno na iya na pasakayan na dili
inta makaambal, gaambal ki kanen paryo ta ittaw daw pasaway kanen

---

[c] **2:8** Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Lot daw pagsamad ta Sodoma daw Gomora. [d] **2:16** Naan ta Mga Numero 22:21-34 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pag-ambal ta asno ki Balaam.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an parti ta malain din na buat para dili din dayunon kabuangan din na
plano.[d]
17 Ula kaw may makamang na miad ta mga dili-matuod na manugtudlo
tenged danen an paryo ta mga namaraan na tuburan daw mga item
na padala padyo ta biskeg na angin. May natagana na delem gid na
lugar naan ta impirno para ki danen. 18 Sikad danen an magbugal daw
iran man na mga patudlo ula pulos. Mga ittaw na patudluan danen
mga bag-o nang gatuo daw mga bag-o nang man na ula en gasunod
ta batasan ta mga ittaw na gabuat ta malain. Iran na patudlo paryo ta
paan na papaila naan ta mga ittaw aged madala na magbuat isab ta
mga makagayya paryo ta dati danen na pabuat. 19 Gapangako mga dili-
matuod na manugtudlo naan ta mga bag-o nang gatuo na daw sunuron
mga patudlo an danen, mga bag-o nang gatuo libri na magbuat daw ino
iran na liag. Piro, mga dili-matuod na manugtudlo, danen an mismo mga
ulipen ta iran na malain na batasan na yon man tenaan na maageman
danen silot na ula katapusan. Igo gid ambalanen na "Mga ittaw ulipen
ta bisan ino na gadala ki danen ta iran na pabuat." 20 Mga dili-matuod
na manugtudlo, padilian danen kan-o pagsunod ta malain na batasan
tenged kakala danen an ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo daw Manluluwas
na yon man batasan an danen dili en paryo ta batasan ta mga ittaw na
ula gapati ta Dyos. Piro, batasan an na padilian danen kan-o pasunod
danen isab anduni daw danen an nadala eman na magbuat ta sala. Uryan
an na kaimtangan danen mas malain pa gid kaysa ta una na ula pa danen
an kakala ta Ginuo. 21 Miad pa na ula danen nlami parti ta batasan na igo
ta liag ta Dyos kaysa na nlaman danen piro padilian iran na pagsunod
ta mga sugo ta Dyos na patudlo ki danen. 22 Pabuat ya danen pamatuod
ta mga ambalanen na "Ayam an gabalik naan ta iya na suka daw kan-
enen,"[e] daw, "Baboy an maskin bag-o tapos languyan, gabalik naan ta
lapukan daw magtubog."

Adlaw Ta Pagbalik Ta Ginuo

3 1 Palangga ko na mga utod, yi pangarwa ko na sulat ki kyo. Naan
ta una ya na sulat daw naan man ta pangarwa i na sulat may mga
pademdem a para igo inyo na pag-intindi ta mga patudlo ki kyo. 2 Liag
ko na demdemen nyo mga ambal ta mga prupita na gasirbi ta Dyos daw
demdemen nyo man mga sugo ta Ginuo na ate na Manluluwas na pasugid
ki kyo alin ta tudlo ta mga apustulis.
3 Una ta tanan, kinanglan na maintindian nyo na ta katapusan na mga
inadlaw may mga ittaw na sikad magpagayya ta duma daw gasunod
man ta iran nang na kaugalingen na mga liag na magbuat ta malain.

---

[e] **2:22** Mga Ambalanen 26:11

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagayyaan kaw danen na 4 ambalen danen, “Di' ba Cristo ya gapangako
na malik? Piro, indya kanen ya en anduni? Alinan ta na mga kaapuan
napatay en, piro ula pa kanen gabalik. Alin pa gid ta pagbuat ta
kalangitan daw kalibutan asta anduni, paryo man gyapon kaimtangan ta
tanan, ula may gaisab.”
5 Mga ittaw na mag-ambal na ula may gaisab, engnged gid danen na
lipatan yi na kamatuuran: Ta una pa gid, kalangitan pabuat paagi ta
ambal ta Dyos daw paagi man ta iya na ambal pabuat din kalibutan i na
pabelag din basak alin ta waig daw gagwa basak naan ta waig. 6 Paagi
man ta iya na ambal gapadala kanen ta anaw na galapaw ta bilog na
kalibutan anay pa sa daw pasamad tanan na naan ta kalibutan i. 7 Plano
gid ta Dyos na paagi man ta iya na ambal kalangitan an anduni daw
kalibutan i sunugon ta apoy naan ta mabot na adlaw. Piro, padayunon
din na anen kalangitan an daw kalibutan i asta ta adlaw na mag-ukom
kanen ta tanan na mga ittaw daw mga ittaw an na ula gid ta iran na isip
kanen an maageman danen segeng na silot.
8 Palangga ko na mga utod, dili nyo lipatan na para ta Ginuo isya an
na adlaw paryo nang ta isya libo na taon daw isya an libo na taon paryo
nang ta isya na adlaw. 9 May mga ittaw na salig danen na papalugay ta
Ginuo iya na pagtuman ta iya na pangako na malik. Piro, ula din pa
patuman iya na pangako tenged palangkaw din iya na nakem para ki
kiten tak liag din na tanan na mga ittaw magnelsel daw dilian danen iran
na mga sala aged marani ki kanen. Dili din liag na maageman ta bisan
kino segeng na silot ta iran na mga sala. 10 Bisan pa ta ate na panilag
papalugay ta Ginuo iya na pagbalik, sigurado na malik kanen an. Iya na
pag-abot paryo ta pag-abot ta manakaw tenged mabot kanen an ta adlaw
na ula papaabot ta mga ittaw. Naan ta adlaw na mabot kanen an, may
sikad biskeg na tunog ta sikad bakod na apoy daw kalangitan an marwad
na yon man tanan na naan dya masunog na ula may mabilin. Tanan na
mga pabuat ta mga ittaw naan ta kalibutan mapakita man aged danen an
ukuman ta Dyos.
11 Tenged nlaman nyo na tanan marwad ta iling tan na paagi, dapat
na dayad batasan nyo anduni. Dapat mangabui kaw na batasan nyo igo
gid ta mga ittaw na iya ta Dyos daw magsunod kaw gid ta iya na liag
12 mintras gapaabot kaw ta adlaw na malik Ginuo Dyos. Tingwaen nyo na
magtuman gid ta iya na pagbeet para mabot ta dili nang lugay adlaw an
ta iya na pagbalik. Naan ta adlaw na malik kanen, kalangitan masunog
na ula may mabilin na yon man tanan na naan dya matunaw ta apoy.
13 Gapaabot ki na sunod ta iya na pangako may bag-o na kalangitan daw
bag-o man na kalibutan na tanan na mga ittaw dya magsunod gid ta
batasan na igo ta iya na liag.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 Gani, mga palangga ko na utod, tenged papaabot nyo adlaw na
matuman pangako ya ta Ginuo Dyos, tingwaen nyo na naan ta panan-
aw din ula may makita ki kyo na malain, ula gid may masaway ki kyo
daw lineng man inyo na pagdumaay. 15 Kabigen nyo na langkaw an na
pasinsya ta ate na Ginuo upurtunidad na paatag din para tama pa na mga
ittaw maluwas daw yon man tenaan na ula pa anay kanen an gabalik.
Pablo na palangga ta na utod ta pagtuo, iling man tan nasulat din parti
ta Ginuo sunod ta mga papaintindi ta Ginuo ki kanen. 16 Iling man tan
nasulat din naan ta tanan din na mga sulat na may mga pasambit parti
ta pagbalik an ta Ginuo. May mga bellay maintindian naan ta iya na mga
sulat. Ta pagsaysay ta duma na mga ittaw ta mga nasulat Pablo na bellay
maintindian, pabliskad danen daw ino iya na beet ambalen. Iling man
tan pabuat danen ta iran na pagsaysay ta duma man na nabetang naan
ta sinulat na pulong ta Dyos. Danen an mga ittaw na dili gid usto iran na
alam parti ta ate na mga papatian daw luya man iran na pagtuo. Tenged
dili igo iran na pabuat parti ta pulong ta Dyos, maageman danen segeng
na silot.

17 Gani, palangga ko na mga utod, tenged anduni napaandaman kaw en
na may mga ittaw na dili igo iran na pabuat parti ta pulong ta Dyos, mag-
amblig kaw na dili kaw madala na magpati ta dili matuod na tudlo ta
mga ittaw na ula rispito ta maskin ino na kasuguan. Daw magpati kaw ta
iran na mga patudlo, basi magdua-dua kaw parti ta inyo na mga papatian
maskin lig-en inyo na pagtuo anduni. 18 Dili kaw magpadala-dala ta iran
na mga tudlo. Dapat padayon nyo na biskegen inyo na pagtuo paagi ta
tabang Jesu-Cristo na ate na Ginuo daw Manluluwas. Tingwaen nyo man
na makala nyo pa gid kanen an.

Dayawen ta Jesu-Cristo an na angay gid tagan ta pagdayaw anduni
asta ta ula katapusan! Amen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Una Na Sulat
Juan

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Una Na Sulat Juan

Yi na libro nasulat para paandam naan ta mga gatuo na dili danen an magpati ta ambal ta mga ittaw na gakuntra ki Cristo na dati iran na mga duma, piro gabelag ki danen. Paandaman man danen an na dili danen magpaluko ta bisan kino na gatudlo ta dili matuod parti ki Cristo.

Naan ta yi na libro palaygay ki danen na dapat padayon na magpati ta patudlo ki danen na Jesu-Cristo an Bata Ta Dyos. Papademdem man ki danen na bisan kino na gatuo ki Jesu-Cristo daw gagugma man ta mga paryo din na utod ki Cristo, gatuman kanen an ta liag ta Dyos. Papademdem man na dapat maggugmaay danen ta kada isya tenged Dyos an alinan ta gugma. Papademdem man na bisan kino na gagugma ta mga paryo din na utod ki Cristo, mapamatuuran na gagugma kanen an ta Dyos.

Naan ta yi na libro papademdem man ki danen na Jesu-Cristo napatay bilang alad para ta ate na mga sala aged patawaren ki ta Dyos. Papademdem man na dapat dili danen an magpadayon ta pagbuat ta sala tak mga ittaw na pabuat ta Dyos na iya na mga bata dili magpadayon ta pagbuat ta sala tenged may bag-o danen an na batasan na alin gid ta Dyos.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Una Na Sulat Juan

1. Parti ki kanen na paumaw na Pulong Ta Kabui (1:1-4)
2. Dapat mga gatuo dili en magbuat ta malain (1:5 - 2:2)
3. Pagtuman ta mga sugo ta Dyos (2:3-11)
4. Tuyo Juan ta pagsulat (2:12-14)
5. Paandam na dili magsunod ta ugali ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos (2:15-17)
6. Paandam parti ta mga gakuntra ki Cristo (2:18-29)
7. Batasan na igo para ta mga bata ta Dyos (3:1-10)
8. Paggugmaay ta kada isya (3:11-24)
9. Paagi na mlaman daw ino na mga tudlo alin ta Dyos (4:1-6)
10. Paggugma ta Dyos ki kiten daw ate na paggugma ta kada isya (4:7-21)
11. Pagtuo naan ki Jesus na Bata Ta Dyos (5:1-12)
12. Katapusan na mga ambal (5:13-21)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Parti Ki Kanen Na Paumaw Na Pulong Ta Kabui

1 1 Yaken i gasulat ki kyo parti ki kanen na anen en alin pa ta una
bag-o pabuat kalibutan i. Yaken i daw mga paryo ko na mga
apustulis, kami mismo kakita gid ki kanen daw kamati ta iya na mga
ambal. Nakita nay gid iya na mga pabuat daw naibitan nay kanen an.
Kanen an paumaw na Pulong Ta Kabui na yon man kanen gasugid ta
ambal ta Dyos parti ta paagi na maangken ta kabui na ula katapusan.
2 Kanen na paumaw na Pulong Ta Kabui papadala ta Dyos naan ta
kalibutan i na natao aged makita kanen ta mga ittaw. Tenged nakita
nay gid kanen an, gapamatuod kay daw gasugid ki kyo parti ki kanen
na alinan ta kabui na ula katapusan. Alin pa ta una duma en kanen an
ta Dyos Amay, piro gabot timpo na kanen an papadala kan-o naan ta
kalibutan i daw naduma nay kanen an. 3 Yon na anduni pasugid nay
ki kyo parti daw ino mga nakita nay daw namatian naan ki kanen na
ula duma daw dili, Jesu-Cristo. Pasugid nay ki kyo parti ki kanen aged
magdayad pa gid ate na pagdumaay bilang mga isya ta pagtuo. Dili nang
nyan, kiten tanan mag-isya ta pagdumaay naan ta Dyos Amay daw naan
man ki Jesu-Cristo na iya na Bata. 4 Mga iling an tan parti ki Jesu-Cristo
pasulat ko ki kyo aged kiten i malipay gid.

Dapat Mga Gatuo Dili En Magbuat Ta Malain

5 Anduni, pasugid nay ki kyo yi na minsai na namatian nay alin ki Jesus:
Dyos an paryo ta kapawa na ula gid may kadelem na yon man tanan din na
buat miad daw ula gid kanen an may buat na malain. 6 Daw isya ki kiten
gambal na pirmi dayad iya na pagduma naan ta Dyos piro iya na mga buat
malain man gyapon na paryo kanen an gapanaw naan ta kadelem, gabula
kanen an daw ula man gasunod ta kamatuuran na patudlo parti ta kabebet-
en ta Dyos. 7 Piro, daw ate na mga buat miad paryo ta mga buat ta Dyos na
yon man paryo gapanaw ki naan ta kapawa tenged pasunod ta Dyos an na
naan ta kapawa, dayad ate na pagdumaay bilang mga gatuo daw padayon
na palimpyuan ki ta tanan ta na mga sala tenged ta kamatayen Jesus na
Bata Ta Dyos na iya na lengngessa natulo bilang alad na para ta mga sala.
8 Daw isya ki kiten gaambal na ula kanen an sala, paluko din nang
iya na kaugalingen daw ula man kanen an gasunod ta kamatuuran na
patudlo ki kanen parti ta kabebet-en ta Dyos. 9 Piro, daw aminen ta naan
ta Dyos ate na mga sala, kiten i patawaren din daw limpyuan ta tanan ta
na mga buat na malain. Iling tan buaten din para ki kiten tenged tanan
din na buat igo daw kanen an masaligan na magtuman ta iya na ambal
na patawaren din mga ittaw na mag-amin naan ki kanen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Daw isya ki kiten gaambal na ula kanen gabuat ta sala, paryo pabuat
din na Dyos an bula daw papakita din man na ula kanen an gapati ta ambal
ta Dyos tak gaambal Dyos an na tanan na mga ittaw gabuat ta sala.
2 1 Mga pabilang ko na ake na mga bata, gasulat a ki kyo ta ake i na mga
laygay aged dili kaw magbuat ta sala. Piro, daw isya gid man ki kiten
gabuat ta sala, may anen ki na manugtabang na Jesu-Cristo na tanan din
na buat igo ta liag ta Dyos Amay. Kanen gapakiluoy para ki kiten naan ta
Dyos Amay 2 tenged kanen napatay bilang alad para ta ate na mga sala aged
patawaren ki ta Dyos. Piro, kanen an napatay dili para ta ate nang na mga
sala, napatay kanen an para man ta mga sala ta tanan na mga ittaw.

Pagtuman Ta Mga Sugo Ta Dyos

3 Daw magtuman ki ta mga sugo ta Dyos, sigurado ki na kala ta gid
kanen an. 4 Piro, bisan kino na gaambal na kakala kanen an ta Dyos piro
ula kanen gatuman ta mga sugo ta Dyos, bula kanen an daw ula man
gasunod ta kamatuuran na patudlo ki kiten parti ta kabebet-en ta Dyos.
5 Piro, bisan kino na gatuman ta ambal ta Dyos, papamatuuran din na
terek gid iya na paggugma naan ta Dyos. Yi paagi na sigurado ki gid na
sakep ki ta Dyos: 6 Bisan kino na gaambal na kanen an gapadayon na
naan kanen ta Dyos dapat sunuron din batasan na iya Jesus.
7 Mga pinalangga ko, ake i na sugo ki kyo dili bag-o na sugo tak nlaman nyo
en alin kan-o na bag-o kaw nang pa gatuo. Ake i na sugo paryo man gyapon
ta sugo ya ta Ginuo na patudlo kan-o ki kyo na maggugmaay ki. 8 Piro, sugo
an na maggugmaay ki paryas bag-o nang na sugo tenged napakita na sugo an
patuman gid naan ta mga pabuat Jesu-Cristo daw naan ta inyo man na mga
pabuat. Ta inyo na paggugmaay napamatuuran na inyo na batasan gabag-o
na kyo yan gasunod pa gid ta liag ta Dyos na paryo kadelem gaamat-amat
narwad daw gaumpisa en na gasilak matuod na kapawa.
9 Bisan kino gaambal na kanen an gasunod ta liag ta Dyos na yon man
kanen an “naan ta pawa” piro daw gademet pa kanen ta paryo din na
utod ki Cristo, beet ambalen na gapadayon kanen an “naan ta delem”
man gyapon paryo ta dati. 10 Piro, bisan kino gagugma ta paryo din na
utod ki Cristo, gapadayon kanen an na “naan ta pawa” daw ula man
kanen an may nabuat na tenaan na paryo din na utod ki Cristo makasala.
11 Piro, bisan kino gademet ta paryo din na utod ki Cristo, ula kanen
gasunod ta liag ta Dyos na yon man paryo kanen an “naan ta delem”.
Kanen an paryo gid ta ittaw na gapanaw naan ta delem daw ula din
nlami daw indi kanen punta tak dili kanen makakita tenged ta kadelem.

Tuyo Juan Ta Pagsulat

12 Mga pabilang ko na ake na mga bata, gasulat a ki kyo tak nlaman
ta na inyo na mga sala napatawad en ta Dyos tenged Cristo an napatay

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bilang alad para ta ate na mga sala. 13 Kyo na may idad en, gasulat a ki
kyo tak kakala kaw ki Cristo na anen en alin pa ta una bag-o pabuat
kalibutan i. Kyo na mga batan-en, gasulat a ki kyo tak ula kaw nadala ta
mga tintar tenged napirdi nyo Satanas an.
14 Isaben ko nang ake na ambal ki kyo. Mga pabilang ko na ake na mga
bata, gasulat a ki kyo tak kakala kaw ta Dyos Amay. Kyo na mga may
idad en, gasulat a ki kyo tak kakala kaw ki kanen na anen en alin pa
ta una bag-o pabuat kalibutan i. Kyo na mga batan-en, gasulat a ki kyo
tak inyo na pagtuo lig-en daw mga ambal an ta Dyos pirmi naan ta inyo
na isip daw pasunod nyo man daw ula kaw nadala ta mga tintar tenged
napirdi nyo Satanas an.

Paandam Na Dili Magsunod Ta Ugali Ta Mga Ittaw Na Ula Gapati Ta Dyos

15 Dili nyo ibetang naan ta inyo na isip na magsunod ta ugali ta
mga ittaw na ula gapati ta Dyos daw dili man ibetang naan ta inyo
na isip maskin ino na pabuat na dili sunod ta liag ta Dyos. Bisan kino
na pabetang din naan ta iya na isip na magsunod ta iran na ugali, ta
matuod, ula naan ta iya na isip na maggugma ta Dyos na ate na Amay.
16 Dapat dili kaw magsunod ta iran na ugali tenged Dyos na ate na
Amay dili kanen alinan ta ugali danen na iling ti: liag gid danen na
magpagusto ta mga makapalipay ta iran na kaugalingen, liag gid danen
maangken tanan na makita danen daw sikad magpabugal parti ta iran na
kaugalingen na buat daw pagkabetang. Alinan an ta iran na mga ugali
na iling tan mga liag danen na kuntra ta liag ta Dyos na ate na Amay.
17 Dapat dili kaw magsunod ta iling tan na mga ugali tenged mabot adlaw
na kalibutan i daw tanan na liag ta mga ittaw marwad gid. Piro, bisan
kino na gasunod ta liag ta Dyos, mabui ta ula katapusan.

Paandam Parti Ta Mga Gakuntra Ki Cristo

18 Mga pabilang ko na ake na mga bata, naan ki en ta katapusan na
mga inadlaw. Ipademdem ko ki kyo ake na natudlo ki kyo na naan ta
katapusan na mga inadlaw, may mabot na isya na paumaw na kuntra ki
Cristo. Anduni gani, tama en na mga ittaw na gakuntra ta kamatuuran
parti ki Cristo daw yon man tenaan na nlaman ta na naan ki en ta
katapusan na mga inadlaw. 19 Danen an ate na mga duma kan-o, piro
gabelag danen ki kiten tenged dili danen an matuod na mga gatuo. Daw
danen an matuod na mga gatuo, dapat inta ula danen gabelag ki kiten.
Piro, tenged danen an gabelag ki kiten, napamatuuran na danen an dili
mga paryo ta na gatuo.
20 Piro, naan ki kyo Dyos Ispiritu Santo tenged Cristo an, kanen an na
alin gid ta Dyos, paatag din Dyos Ispiritu Santo ki kyo. Yon na nlaman

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nyo kamatuuran parti ki Cristo. 21 Dili beet ambalen na gasulat a ki kyo
tenged ula nyo nlami kamatuuran parti ki kanen. Gasalig a gid ki kyo
na nlaman nyo en kamatuuran daw nlaman nyo man na dili alin ta Dyos
bisan ino na mga tudlo na dili igo. 22 Bisan kino na gaambal na Jesus an
dili Cristo na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, kanen an na gaambal bula daw
kanen paumaw man na kuntra ki Cristo tak pasikway din Dyos Amay an
daw Jesus an na Bata Ta Dyos. 23 Bisan kino na gasikway ta Bata Ta Dyos,
ula kanen sakep ta Dyos Amay. Piro, bisan kino na gaako na gapati kanen
na Jesus an Bata Ta Dyos, sakep kanen ta Dyos Amay.
24 Gani, dapat na padayon kaw na pirmi naan ta inyo na isip daw
pasunod nyo man kamatuuran an na natudlo ki kyo kan-o na bag-o kaw
nang pa gatuo. Daw padayon kaw na pirmi naan ta inyo na isip daw
pasunod nyo man kamatuuran an, sigurado na magpadayon kaw na
naan kaw ta Bata Ta Dyos daw naan kaw man ta Dyos Amay. 25 Yi pa,
naangken ta kabui na ula katapusan tak iling tan papangako ki kiten.
26 Gasulat a ki kyo ta ake i na laygay aged paandaman ko kyo yan
na dili kaw magpaluko ta mga ittaw na gatudlo ta dili matuod. 27 Piro,
nlaman ko na dili kaw magpaluko ta duma tak Dyos Ispiritu Santo na
nabaton nyo en alin ki Cristo gapadayon na naan kanen ki kyo. Dili nyo
en kinanglan duma na mga ittaw na magtudlo ki kyo tak Dyos Ispiritu
Santo gatudlo ki kyo ta tanan na parti ki Cristo daw tanan din na patudlo
matuod daw dili man bula. Gani, magsunod kaw ta mga patudlo ta Dyos
Ispiritu Santo aged magpadayon na naan kaw ki Cristo.
28 Mga pabilang ko na ake na mga bata, dapat padayon na naan kaw
ki Cristo aged naan ta adlaw na kanen an mabot na magpakita, dili kaw
madlek daw dili man magayya na magtubang ki kanen. 29 Tenged nlaman
ta na tanan na mga buat ta Dyos igo, nlaman ta man na bisan kino na
gabuat ta igo ta liag ta Dyos, kanen an bata ta Dyos.

Batasan Na Igo Para Ta Mga Bata Ta Dyos

3 1 Isipen ta paggugma an ta Dyos Amay ki kiten. Tenged ta bakod din
na gugma ki kiten, paatagan ki din ta pribiliyo na umawen na iya na
mga bata. Ta matuod, kiten i iya na mga bata. Mga ittaw na ula gapati ki
kanen dili danen maintindian na kiten i mga bata din tenged ula danen
kakala ki kanen.
2 Mga pinalangga ko, kiten i mga bata ta Dyos, piro ula ta pa nlami gid
parti daw ino pa gid na dayad na buaten ta Dyos ki kiten naan ta adlaw
na Cristo an mabot na magpakita. Piro, nlaman ta na ta iya na pag-abot,
magparyo ki man ki kanen tenged makita ta en daw kino gid kanen an.
3 Gani, tanan na mga ittaw na gapaabot ta iya na pag-abot, magsunod
danen ki kanen na danen an dili man magbuat ta bisan ino na may
masaway ki danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Piro, tanan na mga gabuat ta sala, gakuntra danen ta Dyos daw
ula gatuman ta iya na mga sugo. Pagbuat an ta sala beet ambalen ula
gatuman ta mga sugo ta Dyos. 5 Nlaman nyo na Cristo an giling ta
kalibutan i daw napatay kanen aged makamang mga sala ta mga ittaw.
Nlaman nyo man na kanen an ula sala. 6 Gani, mga ittaw na gapadayon
na naan ki kanen, dili danen magpadayon ta pagbuat ta sala. Piro, mga
ittaw na gapadayon ta pagbuat ta sala, ula gid danen an kakala ki kanen
na yon man ula danen natindian daw kino kanen an.
7 Mga pabilang ko na ake na mga bata, dili kaw magpaluko ta bisan
kino na gatudlo kuntra ta yi na kamatuuran: Mga ittaw na gasunod ta
liag ta Dyos, danen an matareng paryo na Cristo an matareng. 8 Piro, mga
ittaw na gapadayon ta pagbuat ta sala, gasunod danen an ta gadumala
an ki danen na yon man Satanas na alin pa ta una gapadayon ta pagbuat
ta sala. Nlaman ta na Cristo an na Bata Ta Dyos papadala ta Dyos naan
ta kalibutan i aged gubbaen Cristo mga buat an Satanas. 9 Mga ittaw na
pabuat ta Dyos na iya na mga bata dili magpadayon ta pagbuat ta sala
tenged may bag-o danen an na batasan na alin gid ta Dyos. Impusibli na
danen an magpadayon na magbuat ta sala tak danen an pabuat ta Dyos na
iya na mga bata. 10 Nlaman ta daw kino mga bata ta Dyos daw kino man
mga bata ya Satanas tenged bisan kino na ula gasunod ta liag ta Dyos daw
ula man gagugma ta iya na utod ki Cristo, dili kanen an bata ta Dyos.

Paggugmaay Ta Kada Isya

11 Alin kan-o na bag-o kaw nang pa gatuo, patudlo ki kyo sugo ya ta
Ginuo na kiten na mga gatuo dapat na maggugmaay. 12 Dapat dili ki
paryo ki Cain tenged kanen ya sakep ki Satanas daw papatay din iya
na utod. Papatay Cain iya na utod tak mga buat Cain malain, piro mga
buat ta iya na utod igo ta liag ta Dyos.[a] 13 Gani, mga utod ko ki Cristo,
daw mga ittaw na ula gapati ta Dyos magdemet ki kyo paryo ki Cain
na gademet ta iya na utod, dili kaw magtingala. 14 Nlaman ta na daw
maggugma ki ta mga paryo ta na utod ki Cristo, napamatuuran na
kiten i dili en naan ta dati ta na kabui na ulipen ki ta sala daw dapat
masintinsyaan ta silot na ula katapusan. Napamatuuran man na naan ki
en ta bag-o na kabui na naangken ta en kabui na ula katapusan. Bisan
kino na ula gagugma ta mga paryo din na utod ki Cristo, naan pa kanen
ta kabui na dapat masintinsyaan ta silot na ula katapusan. 15 Bisan kino
na gademet ta paryo din na utod ki Cristo, naan ta panan-aw ta Dyos
kanen an isya na manugpatay daw nlaman ta na mga manugpatay an ula
gasunod ta batasan na igo ta mga ittaw na may kabui na ula katapusan.

---

[a] **3:12** Naan ta Genesis 4:1-8 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Cain daw pagpatay din ta iya na utod.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Nlaman ta daw ino matuod na gugma paagi ta pabuat Cristo na
paatag din iya na kabui aged mapatay kanen para ki kiten. Dapat
sunuron ta kanen an ta ate man na paggugma naan ta mga paryo ta na
utod ki Cristo na anda ki man na mag-atag ta ate na kabui para ki danen.
17 Bisan kino ki kyo na may anen miad na pangabui, piro ula kanen an
naluoy ta iya na utod ki Cristo na gakinanglan, kanen an ula gasunod
ta batasan na igo ta ittaw na iya na paggugma paryo ta paggugma ta
Dyos. 18 Mga pabilang ko na ake na mga bata, dapat na maggugma ki ta
mga paryo ta na mga gatuo dili paagi nang ta ambal daw sugid. Dapat
gugmaen ta danen an paagi ta miad ta na mga buat na ate na paggugma
terek gid ta ate na tagipusuon.
19 Daw maggugmaay ki, nlaman ta gid na gasunod ki ta kamatuuran
na patudlo ki kiten parti ta kabebet-en ta Dyos daw dili ki man madlek
na magtubang ki naan ta Dyos 20 maskin naan ta ate na isip na dapat
kiten i silutan. Tawway ate na isip tak mas impurtanti daw ino isip an ta
ate na Dyos na maluluy-on parti ki kiten kaysa ta ate na paisip tak tanan
nlaman ta Dyos. 21 Mga pinalangga ko, daw ula en naan ta ate na isip na
kiten i dapat silutan, dili ki madlek na magtubang ki naan ta Dyos 22 daw
iatag din man ki kiten bisan ino na ayuon ta tak gatuman ki ta iya na
mga sugo daw gabuat ta makapalipay ki kanen.
23 Yi sugo ta Dyos na kiten i magtuo ki Jesu-Cristo na iya na Bata daw
maggugmaay ki na paryo ta sugo Jesu-Cristo ki kiten. 24 Bisan kino na
gatuman ta mga sugo ta Dyos, kanen an gapadayon na naan kanen ta
Dyos daw gapadayon na Dyos an naan ki kanen. Paagi ta Dyos Ispiritu
Santo na paatag ta Dyos ki kiten napamatuuran na gapadayon na Dyos an
naan ki kiten.

Paagi Na Mlaman Daw Ino Na Mga Tudlo Alin Ta Dyos

4 1 Mga pinalangga ko, dili kaw dayon magpati ta mga ittaw na gambal
na iran na tudlo mga papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo ki danen.
Dapat usisaen nyo anay ta usto iran na tudlo para mlaman nyo daw ispiritu
an na gapaintindi ki danen alin gid ta Dyos tenged naan ta kalibutan i
tama na mga ittaw na iran na mga patudlo dili mga papaintindi ta Dyos
Ispiritu Santo tak danen an dili-matuod na mga manugsugid ta kabebet-
en ta Dyos. 2 Yi paagi na mlaman ta daw gapaintindi an ki danen Dyos
Ispiritu Santo: Daw mag-ako danen na gapati danen na Jesu-Cristo giling
ta kalibutan i na natao na isya na ittaw, naan ki danen Dyos Ispiritu Santo.
3 Piro, daw mag-ambal danen na dili matuod na Jesus giling ta kalibutan i
na natao na isya na ittaw, ula naan ki danen Dyos Ispiritu Santo. Gasunod
danen ta isip na iya ta isya na paumaw na kuntra ki Cristo. Namatian nyo
en na kanen an na paumaw na kuntra ki Cristo mabot ta kalibutan i daw
anduni tama en na mga paryo ki kanen na gakuntra ki Cristo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Mga pabilang ko na ake na mga bata, kyo yan a mga gapati ta Dyos.
Napirdi nyo mga ittaw na gakuntra ki Cristo tenged ula kaw nadala na
magpati ta iran na tudlo tak patabangan kaw ta Dyos Ispiritu Santo
na naan ki kyo daw iya na gaem mas bakod kaysa ta gaem Satanas na
gadumala ta mga ittaw na ula gapati ta Dyos. 5 Tenged mga dili-matuod
na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos ula gapati ki kanen, simpri iran na
tudlo sunod nang ta isip ta mga paryo danen na ittaw na ula man gapati
ki kanen daw tanan na mga gatuman ta iran na tudlo mga ittaw na ula
man gapati. 6 Kiten i a mga ittaw na gapati ki kanen daw bisan kino na
kakala ki kanen gapati ta ate na tudlo. Piro, bisan kino na ula gapati ki
kanen ula man gapati ta ate na tudlo. Yon gid paagi na mlaman ta daw
tudlo ta isya na ittaw kamatuuran tenged alin ta Dyos Ispiritu Santo o
bula nang tenged alin ki Satanas.

Paggugma Ta Dyos Ki Kiten Daw Ate Na Paggugma Ta Kada Isya

7 Mga pinalangga ko na utod ki Cristo, dapat kiten i maggugmaay
tenged Dyos an alinan ta gugma. Daw maggugmaay ki, pamatuod nang
na kiten i mga bata ta Dyos daw kakala gid ta Dyos. 8 Piro, daw kino ki
kiten ula gagugma, ula man kanen kakala ta Dyos tak nlaman ta na Dyos
an gugma. 9 Iling ti paagi na papakita ta Dyos iya na paggugma ki kiten:
Papadala din bugtong din na Bata naan ta kalibutan i aged maangken
ta kabui na ula katapusan paagi ta iya na Bata. 10 Matuod na gugma
dili paryo ta ate na paggugma naan ta Dyos. Matuod na gugma paryo
ta paggugma ta Dyos ki kiten. Tenged ta iya na paggugma, papadala
din iya na Bata aged mapatay bilang alad para ta ate na mga sala aged
patawaren ki din. 11 Mga pinalangga ko, tenged iling tan paggugma ta
Dyos ki kiten, dapat kiten i maggugmaay ta kada isya. 12 Ula bisan isya
na ittaw na kakita ta Dyos, piro daw maggugmaay ki, mlaman ta na
gapadayon na Dyos an naan ki kiten daw napakita gid iya na paggugma
paagi ki kiten.
13 Napamatuuran na kiten i gapadayon na naan ki ta Dyos daw
gapadayon man na kanen an naan ki kiten tenged paatag din ki kiten
Dyos Ispiritu Santo an. 14 Nakita nay kanen an na Bata Ta Dyos daw yon
na gasugid kay ta mga ittaw na matuod na papadala ta Dyos Amay iya
an na Bata aged iya an na Bata manluluwas para ta tanan na mga ittaw
ta bilog na kalibutan. 15 Bisan kino na mag-ako na Jesus an Bata Ta Dyos,
gapadayon na Dyos an naan ki kanen daw gapadayon man na kanen an
naan ta Dyos. 16 Nlaman ta gid daw gasalig ki man na bakod gugma ta
Dyos ki kiten.
Dyos an pirmi gagugma daw bisan kino na gapadayon na maggugma ta
mga paryo din na utod ki Cristo, gapadayon na kanen naan ta Dyos daw
gapadayon man na Dyos an naan ki kanen. 17 Tenged kiten i gapadayon

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na naan ki ta Dyos, ate an na paggugma magparyo pa gid ta iya na
paggugma aged dili ki madlek naan ta adlaw ta iya na pag-ukom ta tanan
na mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng. Dili ki madlek tak
kiten i gasunod ki Cristo mintras bui ki naan ta kalibutan i. 18 Daw ate
na paggugma ta Dyos matuod gid, ula ki en adlek. Yon man, daw ate na
paggugma ki kanen sunod gid ta iya na liag, makamang ate na adlek
parti ta iya na pag-ukom. Mga ittaw na nadlek ta iya na pag-ukom, beet
ambalen na iran an na paggugma dili pa gid sunod ta iya na liag daw
naan man ta iran na isip na silutan din danen an.
19 Gagugma ki ta Dyos daw ta ate na mga utod ki Cristo tenged
pagugma ki din bisan kan-o na ula ki pa gagugma ki kanen. 20 Bisan kino
na gambal na kanen gagugma ta Dyos piro gademet ta paryo din na utod
ki Cristo, kanen an bula. Nlaman ta na bula kanen an tak ula kanen an
gagugma ta mga utod din ki Cristo bisan danen mga duma din na pirmi
din nakita. Tenged ula kanen an gagugma ki danen, impusibli na kanen
an gagugma ta Dyos na ula din nakita. 21 Yi sugo ta Dyos ki kiten: Bisan
kino na maggugma ki kanen, dapat na maggugma man ta paryo din na
utod ki Cristo.

Pagtuo Naan Ki Jesus Na Bata Ta Dyos

5 1 Tanan na mga ittaw na gapati na Jesus an Cristo na Pinili Ta Dyos
Na Mag-ari, danen an pabuat ta Dyos na iya na mga bata. Tanan
na mga ittaw na gagugma ta Dyos Amay, gagugma man danen an ta
mga ittaw na pabuat ta Dyos na iya na mga bata. 2 Daw maggugma ki ta
mga paryo ta na bata ta Dyos, mapamatuuran na gagugma ki ta Dyos
daw gatuman man ta iya na mga sugo. 3 Daw matuod ate na paggugma
naan ta Dyos, magtuman ki ta iya na mga sugo. Iya an na mga sugo
dili bellay tumanen 4 tenged tanan ki na pabuat din na iya na mga bata
masarangan ta na dili ki madala ta mga ittaw na ula gapati ki kanen na
kiten i magbuat ta malain. Iling ti na dili ki danen madala: paagi ta ate
na pagtuo ki Jesu-Cristo. 5 Kino gid may sarang na dili madala ta mga
ittaw na ula gapati ta Dyos? Simpri mga ittaw nang na gapati na Jesus an
Bata Ta Dyos!
6 Napamatuuran na Jesus an Bata Ta Dyos dili nang naan ta
pagpabautismo din tak napamatuuran man naan ta iya na kamatayen
na natulo iya na lengngessa. Gapamatuod man Dyos Ispiritu Santo na
Jesus an Bata Ta Dyos daw nlaman ta na matuod gid daw ino pasugid
an ta Dyos Ispiritu Santo. 7 Yon na may tallo na pamatuod na Jesus an
Bata Ta Dyos: 8 Dyos Ispiritu Santo an, pagpabautismo an Jesus paagi
ta waig daw iya an na kamatayen na lengngessa din natulo. Tallo an na
mga pamatuod isya nang beet ambalen parti daw kino Jesus an. 9 Tenged
gapati ki ta mga ittaw na gapamatuod parti ta mga nlaman danen, igo

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gid na Dyos an patian ta tak mas mapatian ambal din kaysa ta ambal
ta mga ittaw daw isya pa, kanen an Dyos! Kanen mismo gapamatuod
na Jesus an iya na Bata. 10 Mga ittaw na gatuo ta Bata Ta Dyos, pabaton
danen pagpamatuod ya ta Dyos na Jesus an iya na Bata. Piro, mga ittaw
na ula gapati ta pagpamatuod ta Dyos, pabuat danen na Dyos an bula tak
ula danen gapati ta pagpamatuod ta Dyos parti ta iya na Bata. 11 Yi pa
pagpamatuod ta Dyos parti ta iya na Bata: Kabui na ula katapusan isya
na atag ta Dyos ki kiten daw yon na kabui maangken ta paagi ta iya na
Bata. 12 Mga ittaw na sakep ta Bata Ta Dyos, naangken danen kabui na
ula katapusan. Piro, mga ittaw na dili sakep ta Bata Ta Dyos, ula danen
naangken kabui na ula katapusan.

Katapusan Na Mga Ambal

13 Gasulat a ta ake i na laygay naan ki kyo na mga gatuo ta Bata Ta
Dyos aged sigurado kaw na naangken nyo kabui na ula katapusan. 14 Daw
mangamuyo ki ta Dyos, kiten i gasalig gid ki kanen na bisan ino ate na
papangabay na sunod ta iya na liag, tumanen din. 15 Tenged nlaman ta na
tumanen ta Dyos ate na papangabay, sigurado ki na mabaton ta en.
16 Alimbawa, may nakita ki na utod ta pagtuo na gabuat ta sala piro iya
na sala maimo patawaren ta Dyos na yon man dili kanen an masintinsyaan
ta silot na ula katapusan. Dapat gid na pangamuyuan ta ate an na utod na
iling tan iya na sala aged pabaliken ta Dyos kanen an naan ta bag-o din na
kabui na kanen an gasunod ta batasan na igo ta liag ta Dyos. Beet ambalen
ko mga ittaw nang ya na iran na sala maimo patawaren. Piro, may anen na
sala na dili maimo na patawaren na yon man nakasala an masintinsyaan
ta silot na ula katapusan. Dili beet ambalen ko na pangamuyuan ta ittaw
an na gabuat ta iling tan na sala. 17 Tanan na mga buat na dili sunod ta
liag ta Dyos, sala kuntra ki kanen. Piro, dili tanan na mga sala tenaan na
ittaw na nakasala dili maimo na patawaren ta Dyos na yon man kanen an
masintinsyaan ta silot na ula katapusan.
18 Nlaman ta gid na mga ittaw na pabuat ta Dyos na iya na mga bata ula
gapadayon ta pagbuat ta sala tak patabangan danen an ta Bata Ta Dyos.
Tenged patabangan din danen an, Satanas an dili makabuat ta malain
ki danen. 19 Nlaman ta na kiten i mga bata ta Dyos. Piro, mga ittaw na
ula gapati ta Dyos sakep danen ta pagdumala Satanas. 20 Nlaman ta man
na Bata Ta Dyos giling ta kalibutan i daw tenged ta iya na mga patudlo
nlaman ta daw ino paagi na makala ta matuod an na Dyos. Sakep ki ta
matuod na Dyos tenged kiten i sakep ta iya na Bata na yon man Jesu-Cristo.
Kanen an matuod na Dyos daw alinan man ta kabui na ula katapusan.
21 Gani, mga pabilang ko na ake na mga bata, mag-amblig kaw gid na
dili kaw madala ta bisan ino na yon tenaan na dili kaw magpadayon ta
inyo na pagpati daw pagsirbi naan ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangarwa Na Sulat

Juan

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Pangarwa Na Sulat Juan

Yi na libro nasulat para ta isya na pataa na bai na papili ta Dyos daw para man ta iya na mga bata. Yi na libro nasulat para danen an paandaman parti ta mga ittaw na gatudlo ta dili matuod parti ki Cristo. Naan man ta yi na libro palaygay ki danen na tenged danen mga gatuo, dapat danen an maggugmaay. Palaygay man ki danen na daw matuod iran na paggugma naan ta Dyos, dapat mangabui danen an na gatuman gid ta iya na mga sugo.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Pangarwa Na Sulat Juan

1. Pagpangamusta (birsikulo 1-3)
2. Kamatuuran na tudlo daw paggugmaay (birsikulo 4-11)
3. Katapusan na mga ambal (birsikulo 12-13)

Pagpangamusta

1 Yaken i na gasulat ki kaon isya ta mga gapanguna ta mga
gatuo. Gapangamusta a ki kaon na pataa nay na bai na isya na
papili ta Dyos daw gapangamusta a man ta imo na mga bata.
Pagugma ko gid kyo yan sunod ta kamatuuran na patudlo ki
kiten parti ta kabebet-en ta Dyos. Dili nang yaken gagugma
ki kyo. Gagugma man ki kyo tanan na mga ittaw na gapati ta
kamatuuran ya. 2 Gagugma kay ki kyo tenged kamatuuran ya
pirmi naan ta ate na isip daw padayon ta na papatian asta ta ula
katapusan.
3 Nlaman ta na mabaton ta mga kaayaran, kaluoy daw
katawwayan na alin ta Dyos Amay daw alin ki Jesu-Cristo na
Bata din tenged gapati ki ta kamatuuran na patudlo ki kiten daw
tenged gagugmaay ki man.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kamatuuran Na Tudlo Daw Paggugmaay

4 Nalipay a gid tak nabalitaan ko na may anen na mga bata no na
gasunod ta batasan na igo ta mga ittaw na gapati ta kamatuuran na
patudlo ki danen parti ta kabebet-en ta Dyos Amay. Iling tan na pabuat
danen sunod gid ta sugo ta Dyos ki kiten.
5 Anduni, pinalangga nay na bai na pataa nay, ake i na sugo ki kaon
dili bag-o na sugo tak nlaman ta en alin kan-o na bag-o ki nang pa gatuo.
Gapangabay a na kiten tanan na mga gatuo maggugmaay. 6 Daw matuod
ate na paggugma naan ta Dyos, mangabui ki na gatuman gid ta iya na
mga sugo. Yi sugo din na namatian nyo en alin kan-o na dapat mangabui
kaw na gagugmaay.
7 Iling tan pasulat ko an ki kyo tenged tama na mga ittaw na manluko
na dati inyo na mga duma piro gabelag ki kyo daw anduni gatudlo
danen an ta dili matuod naan ta tama na mga ittaw bisan indi danen
an punta. Gambal danen an na dili matuod na Jesus giling ta kalibutan
i na natao na isya na ittaw. Bisan kino na iling man tan iya na patudlo,
kanen an isya man na manluko daw paumaw man na kuntra ki Cristo.
8 Mag-amblig kaw na magpadayon ta pagsunod ta tudlo nay ki kyo kan-o
aged ta uryan na adlaw mabaton nyo sikad gid dayad na bales na alin
ta Dyos. 9 Mga ittaw na gadugang ta tudlo Cristo daw ula gapadayon ta
pagsunod ta iya na tudlo, dili danen an sakep ta Dyos. Piro, mga ittaw
na gapadayon ta pagsunod ta tudlo Cristo, danen an sakep ta Dyos
Amay daw ki Cristo na iya na Bata. 10 Gani, bisan kino na miling ki kyo
na magtudlo ta dili paryo ta tudlo Cristo, dili nyo batunon kanen an
na melled ta inyo na balay daw dili man batunon bilang paryo nyo na
utod ki Cristo. 11 Daw batunon nyo kanen an, beet ambalen labet kaw ta
malain din na buat.

Katapusan Na Mga Ambal

12 Tama a pa iambal ki kyo, piro isip ko na dili paagi nang ta sulat tak
liag ko gid na miling a dyan ki kyo na magkitaay ki daw mag-isturyaay
aged kiten i malipay gid.
13 Utod no na bai na isya man na papili ta Dyos, iya an na mga bata
gapangamusta ki kaon.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangallo Na Sulat
Juan

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Pangallo Na Sulat Juan

Yi na libro nasulat para ki Gayo na arey Juan. Nasulat Juan parti ta mga malain na buat Diotrefes na isya na gapanguna ta mga gatipon-tipon na mga gatuo. Gambal Juan na daw miling kanen an ki danen Gayo, sambiten din naan ta iran na pagtipon parti an ta malain na mga buat Diotrefes. Naan man ta yi na libro gadayaw Juan ki Demetrio. Demetrio gadala ta yi na sulat na alin ki Juan naan ki Gayo.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Pangallo Na Sulat Juan

1. Pagpangamusta (birsikulo 1-4)
2. Ambal Juan parti ta pagtabang naan ta mga utod ta pagtuo (birsikulo 5-12)
3. Katapusan na mga ambal (birsikulo 13-15)

Pagpangamusta

1 Yaken na gasulat ki kaon isya ta mga gapanguna ta mga gatuo.
Gapangamusta a ki kaon pinalangga ko na Gayo. Pagugma ko gid kaon
yan sunod ta kamatuuran na patudlo ki kiten parti ta kabebet-en ta Dyos.
2 Pinalangga ko na arey, gapangamuyo a na kabay pa na miad imo
na kaimtangan daw biskeg imo na lawa paryo na imo na pagtuo biskeg
man. 3 Nalipay a gid tak may giling di na ate na mga utod ta pagtuo
daw gasugid ki yaken parti ta terek no na pagpati ta kamatuuran na
patudlo ki kiten parti ta kabebet-en ta Dyos. Gasugid man danen na
gapadayon ka na gasunod ta batasan na igo ta mga ittaw na gapati ta
kamatuuran an. 4 Ula duma na makapalipay gid ki yaken daw dili, mga
namatian ko an na mga pabilang ko na ake na mga bata gapadayon
ta iran na pagsunod ta batasan na igo ta mga ittaw na gapati ta
kamatuuran an.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ambal Juan Parti Ta Pagtabang Naan Ta Mga Utod Ta Pagtuo

5 Pinalangga ko na arey, miad gid pabuat no an na bisan dili no kala
ate na mga utod ta pagtuo na gaagi dyan, pirmi ka man gyapon gatabang
ki danen. 6 Danen an na patabangan no gasugid naan ta mga gatipon-
tipon na gatuo parti ta imo na paggugma ki danen. Gani, daw mapit
danen dyan isab ki kaon, magpadayon ka ta pagtabang ki danen ta iran
na kinanglanen para ta iran na pagpanaw tak iling tan liag ta Dyos na
kiten i magtabang ta mga ittaw na gasirbi ki kanen. 7 Giling danen an
naan ta lain-lain na mga lugar na magwali danen parti ki Jesu-Cristo
daw ula danen gabaton ta iran na mga kinanglanen alin ta mga ittaw
na ula gatuo ki kanen. 8 Gani, kiten na mga gatuo, dapat tabangan ta
danen an ta iran na mga kinanglanen aged kiten i isya ta ubra na duma
ki danen ta iran na pagtudlo ta kamatuuran na natudlo ki kiten parti ta
kabebet-en ta Dyos.
9 Gasulat a kan-o ta mga gatipon-tipon na gatuo dyan. Piro, Diotrefes,
dili kanen an magbaton na kami i may uturidad na maglaygay ki kanen
tak gusto din na kanen gid magdumala daw magtudlo ta mga gatuo
dyan. 10 Daw miling a dyan, sambiten ko naan ta inyo na pagtipon parti
ta malain na mga buat Diotrefes. Sikad kanen mag-isturya ta mga malain
daw dili man matuod parti ki yaken. Dili nang nyan, ula din pabaton
ate na mga utod ta pagtuo na giling dyan para magtudlo man ki kyo.
Papegengan din man mga gatuo an na gusto na magbaton ki danen.
Papalin din naan ta pagtipon ta mga gatuo bisan kino na gusto na
magbaton ki danen.
11 Pinalangga ko na arey, sunuron no mga buat na miad, dili mga buat
na malain paryo ta pabuat Diotrefes. Bisan kino na gabuat ta mga miad,
kanen an bata ta Dyos. Piro, bisan kino na gabuat ta malain, ula kanen
an kakala ta Dyos.
12 Demetrio yan, padayaw kanen ta tanan na mga gatuo na kanen yan
miad na ittaw. Daw kamatuuran an nalam nang mag-ambal, sigurado na
kamatuuran an mambal man na Demetrio yan miad na ittaw. Kami man
gadayaw ki kanen daw nlaman no gid na matuod ame na ambal.

Katapusan Na Mga Ambal

13 Tama a pa iambal ki kaon, piro isip ko na dili paagi nang ta sulat.
14 Liag ko gid na miling a dyan en ki kaon para magkitaay ki daw
mag-isturyaay.
15 Kabay pa na mabaton no katawwayan na alin ta Dyos. Ate na mga
arey di gapangamusta ki kaon. Ipakamusta a no naan ta kada isya na
arey ta dyan.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulat
Judas

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Sulat Judas

Yi na libro pasulat Judas para ta mga gatuo. Judas na gasulat ta yi na libro dili Judas Iscariote na gatraydor ya ki Jesus. Judas na gasulat ta yi na libro isya na manugsirbi na iya Jesu-Cristo daw kanen utod man Santiago. Tuyo Judas ta pagsulat din ta mga gatuo aged paandaman danen an parti ta mga ittaw na naan ki danen na gapakuno-kuno nang na mga gatuo man ki Jesu-Cristo. Ambal Judas na mga gatuo an dapat dili magpati ta tudlo ta mga gapakuno-kuno nang ya daw dili man magsunod ta iran na batasan na malain.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Sulat Judas

1. Pagpangamusta Judas (birsikulo 1-2)
2. Tuyo Judas ta pagsulat (birsikulo 3-4)
3. Paandam parti ta pagtalikod naan ta Dyos (birsikulo 5-16)
4. Laygay parti ta pagpalig-en ta pagtuo (birsikulo 17-23)
5. Pagdayaw naan ta Dyos (birsikulo 24-25)

Pagpangamusta Judas

1 Yaken i Judas na manugsirbi na iya Jesu-Cristo daw utod a Santiago.
Gapangamusta a ki kyo na mga kabaton ta upurtunidad na paatag ta
Dyos Amay na buaten kaw din na iya na mga ittaw na yon man mga
palangga din daw paambligan para naan ta pagbalik Jesu-Cristo lig-
en man gyapon inyo na pagtuo. 2 Kabay pa na kaluoy ta Dyos daw
katawwayan na alin ki kanen daw iya man na paggugma pirmi naan ki
kyo daw magdugang pa gid.

Tuyo Judas Ta Pagsulat

3 Mga palangga ko na utod, liag ko gid inta na yaken i magsulat ki
kyo parti ta mga kaayaran na ate na nabaton alin ta Dyos ta iya na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagluwas ki kiten na mga gatuo. Piro, nabetang ta isip ko na kinanglan
na magsulat a ki kyo para laygayan na magkuntra kaw ta bisan kino na
iran na pagpati daw pabuat dili igo ta ate na mga papatian bilang mga
ittaw na iya ta Dyos. Mga papatian ta ya mga natudlo ki kiten daw dapat
man na dili isaben. 4 Iling tan laygay ko tenged naan en ki kyo mga ittaw
na gapakuno-kuno nang na danen an mga gatuo man ki Jesu-Cristo. Ula
gid ta iran na isip Dyos an daw pabliskad danen tudlo parti ta dayad na
kabebet-en ta Dyos tenged paambal danen na daw kiten na mga gatuo
magbuat ta mga makagayya, miad nang man tenged patawaren ki man
gyapon ta Dyos. Dili en danen kalaen na Jesu-Cristo, kanen nang ate na
tumanen daw Ginuo. Anay pa sa nasulat daan na mga ittaw na gabuat ta
malain na iling tan sintinsyaan danen an ta Dyos.

Paandam Parti Ta Pagtalikod Naan Ta Dyos

5 Bisan pa na nlaman nyo en yi na mga ipademdem ko ki kyo parti ta
mga ula gatuman ta Dyos, liag ko man gyapon ipademdem ki kyo. Anay
pa sa palibri ta Ginuo iya na mga ittaw alin ta pag-ulipen naan ta Egipto,
piro ta uryan danen an na ula gapati ki kanen pasilutan din. 6 Demdemen
nyo man mga angil an na galin ta katengdanan danen na paatag din na
yon man padilian danen langit an na istaran na igo ta iya na liag para ki
danen. Tenged dili en danen miag na magsunod ta iya na liag, pagapos
danen an ta mga kadina asta ta ula katapusan daw papakulong din naan
ta sikad delem na lugar asta ta iya na pag-ukom naan ta katapusan na
adlaw na maageman danen iran na silot. 7 Anay pa sa pasilutan din man
mga gaistar naan ta mga banwa na Sodoma daw Gomora asta mga ittaw
na naan ta mga dani na banwa.[a] Paryo danen ya ta mga ittaw na naan
ki kyo anduni tenged gabuat danen ya ta malaw-ay daw mga mama an
gadulog ta mga paryo danen na mama. Silot na ula katapusan na apoy
na naageman danen paandam para ki kiten parti daw ino matabo ta
mga gabuat ta malain. 8 Mga ittaw an na naan ki kyo anduni na ula gid
ta iran na isip Dyos an, danen an gabuat man ta mga malain gid paryo
ta mga ittaw ya na naan ta Sodoma daw Gomora. Gambal danen an na
paagi kon ta mga dagammo danen may papaintindi ki danen daw yon
man basian na gabuat danen ta malaw-ay, ula gapasakep naan ta bisan
kino na may uturidad daw papakalain man danen mga angil an. 9 Sala
gid iran na pabuat na pagpakalain naan ta mga angil. Miguel an bisan
kanen may datas gid na katengdanan naan ta mga angil, ula din gani
paisip na kanen an may uturidad na pakalainen Satanas an ta iran na
pagdiskusyunay na padiskasan danen parti ta lawa Moises. Gambal nang

---

[a] **7** *Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya parti ta buat ta mga gaistar naan ta Sodoma daw Gomora daw pagsamad ta iran na mga syudad.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Miguel an ki Satanas, “Kabay na sawayen ka ta Ginuo!” 10 Dili nang mga
angil papakalain an ta mga ittaw na naan ki kyo anduni na ula ta iran
na isip Dyos an. Papakalain man danen mga ula danen naintindian. Piro,
mga naintindian ya danen na sunod ta batasan na natural ki danen, yon
man tenaan na maageman danen segeng na silot. Danen an paryo mga
ayep na ula gaisip ta iran na mga pabuat tenged nadala nang ta batasan
na natural ki danen. 11 Bakod gid sabaten danen naan ta Dyos tenged
pasunod danen malain na batasan Cain.[b] Danen an paryo man ki Balaam
tenged gabuat danen ta bisan ino na malain para makakwarta nang.[c]
Paryo man danen an ki Core na gakuntra ta kabebet-en ta Dyos daw
paryo man ki kanen maageman danen segeng gid na silot.[d] 12 Na kyo yan
na mga gatuo gatipon para ta inyo na pagdumaay ta pagkaan, danen an
paryo ta kabatuan naan ta dagat na tenaan na mga sakayan madisgrasya
tenged danen an tenaan na nasamad inyo na pagdumaay. Ula danen
gayya na sigi nang iran na pagusto ta kaan daw inem. Paintindi nang
danen iran na kaugalingen. Danen an paryo ta mga dakmel na item na
mag-uran inta, piro galabay nang na padala ta angin padyo. Danen an
paryo man ta mga kaoy na bisan timpo en ta pagbunga, ula gamunga.
Dili nang na ula gabunga, ta matuod patay en daw yon man tenaan na
pagabot nang en. 13 Danen an paryo man ta darko na baled ta dagat na
napessa naan ta dagsayan daw gadala ta tama na sagbet tenged iran na
mga pabuat gadala pirmi ta makagayya. Danen an paryo ta mga bituon
na ula en gasunod ta iran na linya. Patagana ta Dyos lugar na sikad
delem asta ta ula katapusan para naan dya danen an silutan.

14 Enoc ya na naan ta pangpitto na sunod-sunuray na mga mag-amay
alin ki Adan, may pasugid kanen ya parti ta mga matabo pa na igo man
para ki danen na mga ittaw na ula ta iran na isip Dyos an. Ambal din,
“Tandaan nyo! Ginuo an mabot duma ta linibo din na mga angil 15 aged
ukuman tanan na mga ittaw ta kalibutan daw mga ittaw na ula ta iran
na isip kanen an silutan din tenged ta iran na mga buat na malain tak ula
danen gasunod ta iya na liag. Mga makasasala na ittaw na ula rispito ki
kanen silutan din man tenged ta malain gid na mga ambal danen kuntra
ki kanen.”

16 Mga ittaw an na naan ki kyo anduni na ula ta iran na isip Dyos an,
danen an mga sikad maggumod daw magriklamo. Gasunod danen ta
iran nang na kaugalingen na liag na magbuat ta malain. Sikad danen an
magpabugal daw sikad man danen an magdayaw-dayaw ta duma aged
makamang danen iran na liag.

---

[b] **11** *Naan ta Genesis 4:1-16 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Cain.* [c] **11** *Naan ta Mga Numero kapitulo binti-dos asta ta kapitulo binti-kwattro pwidi nyo mabasa isturya parti ki Balaam.* [d] **11** *Naan ta Mga Numero 16:1-35 pwidi nyo mabasa parti ki Core.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Laygay Parti Ta Pagpalig-en Ta Pagtuo

17 Mga palangga ko na utod, demdemen nyo gid mga pasugid ya ta
mga apustulis ta ate na Ginuo Jesu-Cristo. 18 Ambal danen ki kyo kan-o
i, “Daw mabot katapusan na mga inadlaw, may mga ittaw na sikad
magpagayya ki kyo daw magsunod ta iran nang na kaugalingen na mga
liag na magbuat kuntra ta liag ta Dyos.” 19 Natuman paambal ya ta mga
apustulis tenged naan ki kyo anduni may mga ittaw na danen tenaan na
kyo yan ula gaisyaay. Pasunod danen iran nang na mga liag tenged ula ki
danen Dyos Ispiritu Santo.
20 Piro kyo yan, mga palangga ko na utod, dapat padayon nyo na lig-
enen inyo na pagpati ta kamatuuran na alin gid ta Dyos daw mangamuyo
kaw paagi ta paggiya ta Dyos Ispiritu Santo. 21 Padayon kaw man na
mangabui na magsunod ta batasan na igo ta mga ittaw na pagugma ta
Dyos mintras gapaabot kaw ta timpo na mabui kaw ta ula katapusan
tenged ta kaluoy ta ate na Ginuo Jesu-Cristo.
22 Kaluuyan nyo daw tabangan mga ittaw na gadua-dua parti ta pagtuo.
23 Tudluan nyo mga ittaw na ula pa gatuo aged magtuo man na yon man
maluwas danen an alin ta silot na ula katapusan na paryo paagnit nyo
danen an alin ta apoy. Piro, mag-amblig kaw na dili kaw madala na
maglabet ta mga buat danen na malain.

Pagdayaw Naan Ta Dyos

24 Dayawen ta ate na Dyos na sarang mag-amblig ki kiten aged dili
ki magbuat kuntra ta iya na liag. Kanen Dyos na sarang na magtabang
ki kiten aged ula may masaway ki kiten daw may kalipay ki man naan
ta adlaw na kiten i magduma ki kanen daw makala ta pa gid kanen an.
25 Dayawen ta Dyos an! Kanen nang matuod na Dyos daw ate man na
Manluluwas. Kabay pa na tenged ki Jesu-Cristo na ate na Ginuo dayawen
ta tanan Dyos an daw kalaen gid na katengdanan din datas gid ta tanan
daw kanen an makagagaem daw may uturidad na labaw ta tanan alin pa
ta una, anduni asta ta ula katapusan! Amen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mga Papakita Jesus Ki Juan

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Mga Papakita Jesus Ki Juan

Yi na libro sinulat Juan parti ta mga papakita ki kanen para isugid din naan ta mga gatuo. Ta timpo na pasulat din yi na libro, tama na mga gatuo papangabot ta mga gakuntra ki danen tenged ta iran na pagtuo ki Jesu-Cristo, labi en gid papangabot danen an ta mga manugdumala ta gubirno ta Roma na gakuntra ki danen. Tenged ta mga naagian ta tama na mga gatuo na danen an pasakit, papriso daw papatay, paryo danen ula paglaem. Na nabasa danen yi na libro, naintindian danen na ta uryan na mga adlaw tanan na mga gabuat kuntra ta liag ta Dyos pirdien Jesus. Paagi ta yi na sinulat Juan iran an na nakem papabiskeg ta Dyos daw papalig-en iran na pagtuo para masarangan danen na tubangen bisan ino na mga kabellay na maagian danen daw para man na dili danen talikuran iran na pagtuo.

Tama mga nakita Juan naan ta iya na panan-awan na paryo ta mga nasulat naan ta Una Na Kasugtanan. Tenged Una Na Kasugtanan pagamit an na Biblia ta una na mga gatuo, naintindian gid danen daw ino beet ambalen ta mga papakita ki Juan. Piro, duma na mga ittaw, labi en gid mga Romanen, dili danen an kaintindi. Yon na paryo sikrito nang mga nasulat an Juan na para nang ta mga gatuo.

Naan ta yi na libro may mga makatingala na paanggid na isturya para isaysay gaem an ta Dyos daw iya na pag-ukom ta tanan na mga ittaw.

Naan ta katapusan ta yi na libro nasulat mga papakita ki Juan parti ta dayad na mga matabo naan ta katapusan na timpo: may bag-o na kalangitan daw bag-o na kalibutan daw syudad an na iya ta Dyos na paumaw na bag-o na Jerusalem magpababa naan ta kalibutan.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Mga Papakita Jesus Ki Juan

1. Ambal Juan parti ta mga papakita ki kanen daw iya na pagpangamusta (1:1-20)
2. Mga laygay para ta pitto na grupo ta mga gatuo na naan ta lain-lain na mga syudad (2:1 - 3:22)
3. Pagsimba naan ta Dyos naan ta langit (4:1-11)
4. Karniro daw sulat na may pitto na pangsarado na silyo (5:1 - 8:5)

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5. Pag-eyep ta una asta pang-annem na trumpita (8:6 - 9:21)
6. Angil na gaibit ta sise na sulat (10:1-11)
7. Darwa na magpamatuod (11:1-14)
8. Pag-eyep ta pangpitto na trumpita (11:15-19)
9. Bai, dragon daw darwa na makaadlek na ayep (12:1 - 13:18)
10. Pag-amblig ta Dyos ta iya na mga ittaw daw iya na pagsilot ta mga ittaw na gasirbi naan ta makaadlek na ayep (14:1-20)
11. Pitto na katapusan na salot (15:1-8)
12. Pitto na mangkok na panno ta silot ta Dyos (16:1-21)
13. Pagpirdi ta Dyos ta tanan na mga gakuntra ki kanen (17:1 - 20:10)
14. Katapusan na pag-ukom (20:11-15)
15. Bag-o na kalangitan, kalibutan daw Jerusalem (21:1 - 22:5)
16. Katapusan na ambal ta angil ki Juan (22:6-17)
17. Katapusan ta yi na sulat (22:18-21)

Ambal Juan Parti Ta Mga Papakita Ki Kanen

1 1 Mga nasugid naan ta yi na sulat mga papakita Jesu-Cristo parti
daw ino naan ta plano ta Dyos na mga matabo gid en. Mga papakita
an Jesus pasalig ta Dyos ki kanen para ipaintindi din naan ta mga
ittaw na gasirbi ki kanen. Yon na yaken Juan na iya na manugsirbi,
papakitaan a din ta mga matabo an paagi ta iya na angil na papadala din
ki yaken. 2 Tanan na mga nakita ko pasugid ko naan ta yi na sulat daw
gapamatuod a man na tanan na naan ta sulat ko ambal ta Dyos na yon
man pagpamatuod na alin ki Jesu-Cristo.
3 May angken na kalipay alin ta Dyos bisan kino na magbasa ta yi
na sulat na sugid parti ta mga papakita na alin ta Dyos. Yon man may
angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na mamati daw magtuman tak
mabot gid en timpo na matabo mga papakita an na pasugid ko naan ta yi
na sulat.

Pagpangamusta Juan

4 Yaken Juan gapangamusta ki kyo na mga gatipon-tipon na gatuo na
naan ta pitto na banwa na naan ta prubinsya Asia.
Kabay pa na mabaton nyo mga kaayaran daw katawwayan na alin
ki kanen na anen en alin pa ta una, anduni daw ta ula katapusan. Yon
man mga kaayaran daw katawwayan na alin ta pitto na ispiritu na naan
ta tubangan ta iya na truno 5 daw alin man ki Jesu-Cristo na masaligan
na gapamatuod parti ta Dyos. Cristo an una na nabannaw na dili en
mapatay isab daw kanen an manugdumala man ta tanan na mga ari ta
kalibutan i.
Dayawen ta Jesu-Cristo an tenged ta iya na paggugma ki kiten daw
tenged ta iya na pagluwas ki kiten alin ta silot ta ate na mga sala paagi

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta kamatayen din na natulo iya na lengngessa 6 daw tenged man pabaton
ki din na mga sakep ta iya na pagdumala daw pakabig man na mga pari
na gasirbi ta Dyos na iya na Amay. Dayawen ta Jesu-Cristo an na angay
gid tagan ta pagdayaw! Kanen an makagagaem daw gadumala asta ta ula
katapusan! Amen.

7 Magbantay kaw tak kanen an mabot na naan ta mga panganod
daw makita kanen ta tanan na mga ittaw
labi en gid mga ittaw na tenaan na kanen an pabuno ta bangkaw.
Tanan na mga ittaw ta lain-lain na mga linai naan ta kalibutan i
mag-aya gid
tenged ta kaadlek ta iya na silot ki danen.
Sigurado gid na matabo paryo ta sulat ko i. Amen.

8 Ginuo Dyos na Makagagaem na anen en alin pa ta una, anduni daw ta
ula katapusan, ambal din, "Yaken Alpha daw Omega,[a] kaumpisaan daw
katapusan."

Una Na Papakita Ki Juan

9 Yaken Juan utod nyo ki Jesu-Cristo. Isya ki nang ta inagian tak
paryo ki kyo naagian ko man tama na mga kabellay tenged ta mga ittaw
na gakuntra ta mga gatuo. Yaken paryo nyo na sakep ta pagdumala ta
Dyos daw paryo ki kyo patubang ko man maskin ino na mga kabellay
na naagian ko bilang isya na gatuo. Naan a kan-o ta pulo Patmos[b]
bilang priso tenged ta ake na pagwali parti ta ambal ta Dyos na yon
man pagpamatuod na alin ki Jesu-Cristo. 10 Naan ta Adlaw Ta Ginuo[c] na
gasimba a ki kanen, pagaeman a ta Dyos Ispiritu Santo daw namatian ko
na may gambal na naan dapit ta tudtod ko daw iya na kagi bakod paryo
ta tunog ta trumpita. 11 Ambal din, "Daw ino makita no an, isulat no daw
imo na sulat ipadala no naan ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta yi
na pitto na banwa: Efeso, Smirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia daw
Laodicea."

12 Pagmati ko ta ambal ya, galiso a dayon aged lagen ko daw kino
gambal ki yaken. May nakita a na pitto na tungtungan ta ilaw. Mga
tungtungan buat alin ta blawan daw kada isya may lampraan. 13 Naan
ta tengnga ta mga tungtungan ta ilaw may gatindeg na daw lagen paryo
gid ittaw.[d] Langkaw bayo din an asta ta kitin daw naan ta iya na dag-

---

[a] **1:8** Una na litra ta alpabito ta linggwai na Griego paumaw na *alpha* daw katapusan na litra paumaw na *omega.* [b] **1:9** *Patmos* sise na pulo na isya ta mga lugar na naan dya papadala ta mga manugdumala ta gubirno ta Roma iran an na mga priso. [c] **1:10** Adlaw an na paumaw ta mga gatuo na *Adlaw Ta Ginuo* yon man paumaw ta mga Judio *una na adlaw ta duminggo.* Tenged nabannaw Ginuo naan ta una na adlaw ta duminggo, yon man adlaw na papili ta mga gatuo para magsimba ta Ginuo. Anduni *Adlaw Ta Ginuo* yon man adlaw na paumaw ta na *Duminggo.* [d] **1:13** Daniel 7:13

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anan may pablebed na tila na may mga ilo na buat ta blawan. 14 Buok
din an sikad puti paryo ta puti na belbel ta karniro daw paryo man ta
sikad puti na niyibi.[e] Mata din an paryo ta galegleg na apoy. 15 Batiis
din an gabadlak paryo ta papasinang ta miad na brunsi na puro gid
tenged kaagi ta pagtunaw ta apoy. Kagi din an bakod paryo ta tunog
ta gakanaas na waig. 16 Naan ta tuo din na lima may paibitan na pitto
na bituon. Naan ta iya na baba may gagwa na ispada na talem na may
timbang sellab. Waleng din an sikad silaw na paryo ta pawa ta adlaw
naan ta ugto-adlaw.

17 Pagkita ko ki kanen, gadapa a dayon naan ta batiisan din na ula a
gagiyo paryo ta patay. Piro, patandeg a din ta tuo din na lima daw ambal
din, "Dili ka madlek. Yaken i Pinakauna daw Pinakauryan. 18 Yaken
paumaw ya na Kanen Na Bui. Napatay a, piro tandaan no. Anduni yaken
i bui daw mabui a ta ula katapusan. Yaken may uturidad parti ta Hades
na lugar ta mga patay daw may uturidad a man na buien ko mga patay.
19 Isulat no imo na mga nakita parti ta mga natabo anduni daw mga
matabo ta mabot pa na mga adlaw. 20 Yi beet ambalen ta pitto na bituon
na nakita no naan ta tuo ko na lima daw pitto na tungtungan ta ilaw na
kada isya may lampraan: Pitto i na bituon beet ambalen mga angil na
gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo naan ta pitto an na banwa. Pitto
an na tungtungan ta ilaw beet ambalen mga gatipon-tipon na gatuo naan
ta pitto ya na banwa."

Laygay Para Ta Mga Gatuo Na Naan Ta Efeso

2 1 Kanen ya na gaambal ki yaken, ambal din pa, "Yi isulat no naan ta
angil na gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Efeso:

"Yi na laygay alin ki yaken na gibit ta pitto na bituon naan ta tuo ko
na lima daw gapanaw naan ta pitto an na blawan na tungtungan ta ilaw
na kada isya may lampraan: 2 Kyo na naan ta Efeso, nlaman ko daw ino
inyo na mga buat. Nlaman ko na gapangabellay kaw ta inyo na pagsirbi
ki yaken daw padayon man na patubang nyo bisan ino na mga kabellay
na maagian nyo. Ula nyo pabay-i mga malain na pabuat ta inyo na mga
duma daw pausisa nyo mga ittaw na gambal na danen an mga apustulis,
piro ta matuod dili. Pag-usisa nyo, nlaman nyo na danen an bula.
3 Nlaman ko man na gapadayon kaw ta inyo na pagsirbi ki yaken maskin
naagian nyo mga kabellay tenged ta mga ittaw na gakuntra ki kyo tak
sakep kaw ki yaken. Ula kaw gid nataka ta inyo na pagsirbi ki yaken.

4 "Piro, may anen a na ula ko nagustui ki kyo. Bakod inyo na gugma
kan-o ki yaken na bag-o kaw nang pa gatuo, piro anduni ula a nyo
pagugmaa paryo ta kan-o. 5 Dapat anduni demdemen nyo pirmi inyo na

---

[e] **1:14** Ambal na *niyibi* daw naan ta Inglis 'snow'.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paggugma kan-o ki yaken daw isipen nyo man daw ino kakulangan ta
inyo na paggugma ki yaken anduni kaysa kan-o. Magnelsel kaw ta inyo
na mga sala daw magbag-o ta inyo na isip. Buaten nyo paryo ta dati nyo
na mga buat na bag-o kaw nang pa gatuo. Daw dili kaw magnelsel daw
magbag-o, miling a dyan ki kyo daw kamangen ko inyo na tungtungan ta
ilaw alin ta iya na pwisto daw lampraan man na naan ta tungtungan an.
6 Piro, may anen a man na nagustuan ki kyo. Nalainan kaw man ta mga
malain na pabuat ta mga ittaw na gasunod ta mga patudlo Nicolaos paryo
na yaken nalainan ta iran na mga pabuat.
7 "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto mga
papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatipon-tipon na gatuo.
Bisan kino na dili madala na magtalikod ta iya na pagtuo, tagan ko ta
pribiliyo na magkaan ta bunga ta kaoy na gaatag ta kabui na naan ta
Paraiso ta Dyos."[f]

Laygay Para Ta Mga Gatuo Na Naan Ta Smirna

8 Kanen ya na gaambal ki yaken, ambal din pa, "Yi isulat no naan ta
angil na gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Smirna:
"Yi na laygay alin ki yaken na Pinakauna daw Pinakauryan, napatay
ya daw nabui isab. 9 Nlaman ko na naagian nyo tama na mga kabellay
tenged ta pabuat ta mga gakuntra ki kyo bilang mga gatuo. Nlaman
ko man na kyo yan mga pubri, piro paryo kaw manggaranen naan ta
Dyos tenged kyo yan mga gatuo. Nlaman ko man na papakalain kaw ta
mga ittaw na gambal na danen an mga ittaw ta Dyos tak danen Judio,
piro ta matuod dili danen an mga ittaw ta Dyos. Iran na mga buat
pamatuod na danen an mga sinakepan Satanas. 10 Dili kaw madlek parti
ta mga malain na buaten kuntra ki kyo. Tandaan nyo! Buaten Satanas
na may anen ki kyo na prisuon daw tenged ta pagpabellay ki kyo
mapamatuuran daw lig-en inyo na pagtuo. Sampulo adlaw na maagian
nyo mga pagpabellay piro dapat padayon kaw gid na magtuo maskin
beet ambalen na sintinsyaan kaw ta kamatayen. Daw dili nyo talikuran
inyo na pagtuo, may mabaton kaw na paryo kuruna na primyo[g] na yon
man mabaton nyo dayad na bales alin ta Dyos na mabui kaw na duma ki
kanen ta ula katapusan.
11 "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto
mga papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatipon-tipon na
gatuo. Bisan kino na dili madala na magtalikod ta iya na pagtuo, dili din

---

[f] **2:7** Naan ta Genesis 2:9 daw 3:22-24 pwidi nyo mabasa parti ta kaoy na gaatag ta kabui.
[g] **2:10** Mga ittaw ta timpo Juan, may kaugalian danen an na mga manug-ampang na gadaag pabetangan ta kuruna naan ta iran na ulo bilang iran na primyo. Kuruna an buat alin ta daon daw bulak.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maageman silot na ula katapusan naan ta impirno na paumaw pangarwa
na kamatayen."[h]

Laygay Para Ta Mga Gatuo Na Naan Ta Pergamo

12 Kanen ya na gaambal ki yaken, ambal din pa, "Yi isulat no naan ta
angil na gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Pergamo:
"Yi na laygay alin ki yaken na may ispada na talem na may timbang
sellab. 13 Nlaman ko na naan kaw gaistar ta banwa na mga ittaw an
padumalaan Satanas, piro padayon kaw ta inyo na pagtuo ki yaken.
Ula nyo gid patalikuran inyo an na pagtuo ki yaken maskin pa na naan
kan-o ta inyo na banwa na istaran Satanas, Antipas ya pasintinsyaan ta
kamatayen tenged masaligan kanen ta pagpamatuod parti ki yaken.
14 "Piro, may anen a na mga ula ko nagustui ki kyo. Duma ki kyo
gasunod ta mga patudlo Balaam. Anay pa sa Balaam ya gatudlo ki Balak
ta pagtintar ta mga Israelinen aged magkaan ta karni na naalad naan ta
mga dyos-dyusan daw magbuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos. 15 May
anen ki kyo na danen an paryo ta mga Israelinen tak gapati danen an ta
tudlo ta mga ittaw na gasunod ta mga patudlo Nicolaos na dili igo ta ate
na pagpati. 16 Gani, dapat magnelsel danen an ta iran na sala daw bag-
uon man danen iran na isip. Daw dili danen an magnelsel daw bag-uon
iran na isip, miling a dayon dyan daw yaken magkuntra ki danen paagi
ta ispada na gagwa ta ake na baba.
17 "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto
mga papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatipon-tipon na
gatuo. Bisan kino na dili madala na magtalikod ta iya na pagtuo, tagan
ko kanen an ta pagkaan na alin ta langit na patagana ko.[i] Tagan ko man
kanen an ta puti na bato na may sulat na bag-o na ngaran. Ittaw na
magbaton ta bato kanen nang nalam daw ino ngaran na nasulat naan ta
bato."

Laygay Para Ta Mga Gatuo Na Naan Ta Tiatira

18 Kanen ya na gaambal ki yaken, ambal din pa, "Yi isulat no naan ta
angil na gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Tiatira:
"Yi na laygay alin ki yaken na Bata Ta Dyos, yaken na ake na mga
mata paryo ta galegleg na apoy daw yaken na ake na mga batiis gabadlak
paryo ta brunsi na papasinang ta miad. 19 Nlaman ko daw ino inyo na mga

---

[h] **2:11** Naan ta Mga Papakita 20:14 daw 21:8 pwidi nyo mabasa parti ta *pangarwa na kamatayen.* [i] **2:17** Pagkaan na pasambit naan ta birsikulo disi-syiti paumaw na *manna* naan ta linggwai na Hebreo. Naan ta Exodo 16:4-15 pwidi nyo mabasa parti ta *manna* na pagkaan na paatag ta Dyos ki danen Moises ta iran na pagpanaw anay pa sa naan ta lugar na ula kabalayan na galin danen naan ta Egipto.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

buat. Nlaman ko man na gagugmaay kaw gid, gapadayon kaw na gatuo,
gatabang kaw gid ta mga ittaw na iya ta Dyos daw patubang nyo gid
maskin ino na mga kabellay na maagian nyo. Nlaman ko man na anduni
mas tama mga buat nyo na miad kaysa kan-o na bag-o kaw nang pa gatuo.
20 "Piro, may anen a na ula ko nagustui ki kyo. Bai na yan na Jezebel[j]
na gambal na kanen an isya na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos, ula
nyo pasaway ta iya na mga buat na malain. Ta matuod, kanen an dili
matuod na manugsugid. Mga gasirbi ki yaken nadala din na magbuat
ta dili igo ta ake na liag paagi ta iya na patudlo. Ambal din na dili sala
magbuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos daw dili man sala magkaan
ta mga karni na naalad naan ta mga dyos-dyusan. 21 Pambalan ko en
Jezebel an na dapat magnelsel daw dilian din iya na mga buat na malaw-
ay ta panan-aw ta Dyos, piro dili kanen an miag. 22 Tandaan nyo! Silutan
ko kanen an na tagan ko kanen an ta segeng gid na masakit. Mga mama
na gadulog ki kanen na dili iya na sawa, daw dili danen an magnelsel
daw dilian iran na buat na malaw-ay duma ki kanen, silutan ko danen an
na maagian danen mga segeng gid na kabellay. 23 Patayen ko man mga
ittaw na gasunod ta malain din na buat. Tenged ta ake na silot ki danen
tanan, mlaman ta mga gatuo na nlaman ko gid daw ino naan ta isip daw
tagipusuon ta mga ittaw. Kada isya ki kyo tagan ko ta bales na igo ta inyo
na mga buat na miad o malain.
24 "Piro, kyo yan na naan ta Tiatira na ula gasunod ta mga patudlo
Jezebel na paumaw ta duma na alam na alin ki Satanas, ula a duma na
sugo ki kyo daw dili, 25 padayon nyo na palig-enen inyo na pagtuo asta
ta ake na pagbalik. 26 Bisan kino na dili madala na magtalikod ta iya na
pagtuo daw kanen an magsunod man ta ake na liag asta ta katapusan
na adlaw, tagan ko kanen an ta uturidad na magdumala ta mga ittaw ta
tanan na mga nasyon ta kalibutan 27 paryo ta pag-atag ta ake na Amay ki
yaken ta ake na uturidad ta pagdumala.

'Ta iya na pagdumala paryo kanen an gaibit ta baston na salsalen
tenged ula bisan kino sarang magkuntra ta iya na pagdumala.
Mga ittaw na magkuntra ki kanen pirdien din gid
na danen an paryo ta kuron na pessaen din nang.'[k]

28 Iatag ko man ki kanen bugasen an na simbulo na kanen an daag.[l]
29 "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto
mga papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatipon-tipon na
gatuo."

---

[j] **2:20** Bai ya na pasambit naan ta birsikulo binti paumaw na "Jezebel" tenged mga buat din malain gid paryo ta mga pabuat Jezebel na pasambit naan ta 1 Mga Ari 21:1-25.
[k] **2:27** Mga Salmo 2:9 [l] **2:28** Ta timpo Juan, kaugalian ta mga Romanen na pagamit danen bituon na *bugasen* bilang simbulo ta pagdaag ta gira.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Laygay Para Ta Mga Gatuo Na Naan Ta Sardis

3 1 Kanen ya na gaambal ki yaken, ambal din pa, “Yi isulat no naan ta
angil na gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Sardis.
“Yi na laygay alin ki yaken na gadumala ta pitto na ispiritu na gasirbi
ta Dyos daw yaken na gibit ya ta pitto na bituon. Nlaman ko daw ino
inyo na mga buat. Pakala kaw ta mga ittaw na kyo yan terek gid inyo
na pagtuo ki yaken, piro tenged ta mga buat nyo napakita na ula kaw
gasunod ki yaken. 2 Bag-uon nyo inyo na batasan daw palig-enen nyo
inyo na pagtuo tenged paryo marwad en inyo na pagtuo. Pausisa ko mga
nabuat nyo an daw nakita ko na dili igo ta liag ta Dyos na pasirbian ko.
3 Gani, demdemen nyo mga natudlo na namatian nyo daw nabaton kan-o.
Tumanen nyo mga natudlo ki kyo daw magnelsel kaw daw dilian nyo
inyo an na mga sala. Daw dili nyo bag-uon inyo na batasan, gulpi a nang
mabot ki kyo paryo ta pag-abot ta matakaw. Dili nyo gid mlaman adlaw
an daw uras ta ake na pag-abot.
4 “Piro, may anen ki kyo dyan naan ta Sardis na ula gabuat ta malain.
Danen an batunon ko na magduma ki yaken na iran na suot puti tak
danen limpyo ta panan-aw ko. 5 Bisan kino na dili madala na magtalikod
ta iya na pagtuo, paryo kanen an ki danen na iya na suot puti man. Dili
ko palaen iya na ngaran naan ta libro ta Dyos na listaan ta mga ittaw na
kaangken ta kabui na ula katapusan. Akuon ko naan ta tubangan ta ake
na Amay daw naan ta tubangan ta mga angil ta Amay ko na kanen an
sakep ki yaken.
6 “Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto mga
papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatipon-tipon na gatuo.”

Laygay Para Ta Mga Gatuo Na Naan Ta Filadelfia

7 Kanen ya na gaambal ki yaken, ambal din pa, “Yi isulat no naan ta
angil na gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Filadelfia:
“Yi na laygay alin ki yaken na gasunod gid ta liag ta Dyos, masaligan
daw gibit ta yawi Ari David. Daw ino pabukasan ko, dili masaraan ta
bisan kino. Yon man, daw ino pasaraan ko, dili mabukasan ta bisan
kino. 8 Nlaman ko daw ino inyo na mga buat. Tandaan nyo! Pabukasan
ko en gangaan na para ki kyo na dili masaraan ta bisan kino. Nlaman
ko na pila kaw nang na mga gatuo dyan daw ula man may datas na
katengdanan ki kyo, piro gatuman kaw ta ake na tudlo daw ula kaw man
gambal na dili kaw sakep ki yaken.
9 “Tandaan nyo! Mga ittaw dyan na gambal na danen an mga ittaw ta
Dyos tak danen Judio piro ta matuod danen an mga sinakepan Satanas,
pailingen ko danen an naan ki kyo daw paluuron naan ta inyo na
batiisan aged mlaman danen na kyo yan pagugma ko gid. 10 Patuman nyo

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ake na sugo na magpadayon ta inyo na pagtuo bisan ino mga kabellay
na maagian nyo bilang mga gatuo. Tenged patuman nyo, ambligan ko
kyo yan naan ta mabot en na adlaw na maagian ta mga ittaw ta bilog na
kalibutan segeng gid na pagtilaw.
11 "Ta ula nang lugay malik aren. Gani, padayon nyo na palig-enen inyo
na pagtuo aged dili makamang ta duma na ittaw inyo an na kuruna na
primyo[m] na yon man dayad na bales alin ta Dyos naan ta uryan na adlaw.
12 Bisan kino na dili madala na magtalikod ta iya na pagtuo, dayawen
ko kanen an naan ta ake na Dyos daw magduma man kanen an pirmi
ta Dyos asta ta ula katapusan na paryo kanen an ta impurtanti na ligi
ta timplo na balay ta ake na Dyos na dili maimo na kamangen asta ta
ula katapusan. Imarka ko ki kanen ngaran ta ake na Dyos daw ngaran
ta syudad ta ake na Dyos. Syudad an paumaw na bag-o na Jerusalem
daw alin ta langit ipababa ta Dyos naan ta kalibutan i. Imarka ko man ki
kanen bag-o ko na ngaran tak kanen an ake en.
13 "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto
mga papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatipon-tipon na
gatuo."

Laygay Para Ta Mga Gatuo Na Naan Ta Laodicea

14 Kanen ya na gaambal ki yaken, ambal din pa, "Yi isulat no naan ta
angil na gabantay ta mga gatipon-tipon na gatuo na naan ta Laodicea:
"Yi na laygay alin ki yaken na paumaw na Amen tak masaligan a na
manugsugid para ta Dyos na tanan na pasugid ko matuod daw yaken
manugdumala ta kalangitan daw kalibutan i daw tanan na anen don.
15 Nlaman ko daw ino inyo na mga buat. Kyo yan paryo ta waig na dili
bugnaw daw dili man paso. Liag ko na kyo yan paryo ta bugnaw na
waig o paso na waig! 16 Piro, tenged kyo yan paryo ta waig na labaab
nang, sikwayen ta kyo na paryo ta waig na ibuga nang.[n] 17 Ambal nyo na
manggaranen kaw daw tama en inyo na pagkabetang na yon man ula
kaw en bisan ino pa na kinanglanen. Piro, ula nyo nlami na ta matuod
kyo yan lised gid, kaluluoy, pubri, bulag daw palaw. 18 Yi laygay ko ki
kyo: Malit kaw ki yaken ta blawan na paimo na puro paagi ta apoy aged
magmanggaranen kaw gid ta usto. Malit kaw man ta puti na bayo na

---

[m] **3:11** May pasaysay parti ta *kuruna na primyo* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Papakita 2:10. [n] **3:16** Ta timpo Juan, may darwa na banwa, Hierapolis daw Colosas, na dani ta Laodicea na nakala tenged ta klasi ta waig na naan dya. Naan ta Hierapolis may tuburan ta waig na paso daw tama na mga ittaw na may masakit na giling dya para mangoy aged mag-ayad. Naan ta Colosas, iran na waig dya bugnaw daw sabor. Piro, naan ta Laodicea, waig an dya a labaab daw dili dayad inemen. Dayad gid daw waig an paso o bugnaw tak bakod gid na tabang para ta mga ittaw. Beet ambalen na mga gatuo na naan ta Laodicea paanggid ta labaab na waig tenged ula danen an pulos bilang mga gatuo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

suuton nyo aged dili kaw magayya na palaw kaw. Malit kaw man ta
bulong na pangpaid ta inyo na mata aged makakita kaw en.
19 "Tanan na mga ittaw na pagugma ko, pasaway ko daw padisiplina.
Gani, mag-andem kaw na magtuman ki yaken. Magnelsel kaw daw
dilian nyo inyo na mga sala. 20 Tandaan nyo! Anduni, gatindeg a naan
ta gwa ta gangaan daw gatuktok na gatagbalay. Bisan kino na kamati
ta ake na pag-umaw daw pabukasan din gangaan an, yaken i melled na
magdumaay kay na maan. 21 Bisan kino na dili madala na magtalikod
ta iya na pagtuo, tagan ko kanen an ta uturidad na magdumala duma ki
yaken paryo na napirdi ko Satanas daw paatagan a man ta ake na Amay
ta uturidad na magdumala duma ki kanen.
22 "Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto
mga papaintindi ta Dyos Ispiritu Santo naan ta mga gatipon-tipon na
gatuo."

Pagsimba Naan Ta Dyos Naan Ta Langit

4 1 Pagtapos ta pagsugid ki yaken daw ino isulat ko naan ta mga angil
na gabantay ta mga gatipon-tipon na mga gatuo, may nakita a na
bukas na gangaan naan ta langit daw namatian ko isab gambal ya na
iya na kagi bakod paryo ta tunog ta trumpita. Ambal din, "Miling ka
di. Ipakita ko ki kaon daw ino gid naan an ta plano ta Dyos na matabo
en." 2 Pag-ambal din, pagaeman a dayon ta Dyos Ispiritu Santo daw
may nakita a na truno naan ta langit. May gamungko naan ta truno
3 daw gasilak kanen an na may mga kulor paryo ta maalen na mga bato
na haspe daw kornalina.[o] Naan ta palibot ta truno ya may blangaw na
gasinang na paryo man ta maalen na bato na esmeralda.[p] 4 Naan man ta
palibot ta truno ya may binti-kwattro na mga truno. Naan ta kada truno
may gamungko na pataa na manugdumala. Iran na suot na bayo puti daw
kada isya ki danen may blawan na kuruna naan ta iran na ulo. 5 Alin ta
truno na naan ta tengnga sigi kidlap na paryo ta kilat, may mga biskeg
na tunog daw sigi gadageeb. Naan ta tubangan ta truno may pitto na
ilaw na parol. Pitto an na ilaw beet ambalen pitto na ispiritu na gasirbi
ta Dyos. 6 Naan man ta tubangan ta truno daw lagen paryo may dagat na
buat ta ispiyo na sikad tin-aw paryo ta kristal.
Palibot ta truno may appat na may kabui na kada isya ki danen naan
ta kada kilid. Tama gid mata an danen naan tubangan daw tudtod. 7 Una
ya na may kabui, sura an paryo ta lion. Pangarwa ya, sura an paryo ta
tinday na baka. Pangallo ya, may sura na paryo ta sura na iya ta ittaw
daw pang-appat ya, sura an paryo ta agila na galayog. 8 Kada isya ki

---

[o] **4:3** *Haspe an* bato na kulor ta daon daw *kornalina an* bato na kulor minog.
[p] **4:3** *Esmeralda an* bato na kulor ta daon.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen may annem na pakpak daw tama na mata asta ta dalem ta iran na
pakpak. Adlaw kilem ula danen gauntat ta pagdayaw ta Dyos. Sigi danen
an kanta,
"O Ginuo Dyos Na Makagagaem, kaon nang gid matuod na Dyos
daw ula ka gid sala.
Kaon yan anen en alin pa ta una, anduni daw ta ula katapusan."
9 Appat ya na may kabui pirmi gakanta ta iran na pagdayaw, pagtaod
daw pagpasalamat naan ki kanen na gamungko naan ta truno daw bui
man asta ta ula katapusan. Na gadayaw danen an, 10 binti-kwattro na
pataa na manugdumala gadapa naan ta tubangan ta gamungko an naan
ta truno na bui asta ta ula katapusan daw kanen an pasimba danen.
Pabetang danen iran na mga kuruna naan ta tubangan ta truno daw
gambal danen an:
11 "Kaon ame na Ginuo daw Dyos.
Igo gid na kaon yan dayawen, tauron
daw kalaen na makagagaem
tenged kaon gabuat ta tanan.
Sunod ta imo na liag pabuat no tanan
daw sunod man ta imo na liag tanan gapadayon man."

Karniro Daw Linukot Na Sulat

5 1 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan linukot na sulat
naan ta tuo na lima ta gamungko ya naan ta truno. Kada liyo ta
linukot ya na sulat may nasulat daw linukot ya na sulat papilitan ta pitto
na pangsarado na silyo aged mabukasan nang ta ittaw na may matareng
na magbasa. 2 May nakita a man na angil na may biskeg na gaem. Gainsa
kanen na bakod iya na kagi, "Kino may matareng na magtangtang ta
mga silyo daw magbukas ta sulat an?" 3 Piro, ula bisan kino naan ta
kalangitan, naan ta kalibutan daw naan ta lugar ta mga patay may
matareng na magbukas daw magbasa ta sulat an. 4 Gagal a gid tak ula
gid may nakita bisan isya na may matareng na magbukas daw magbasa.
5 Na sigi a agal, isya ta mga pataa na manugdumala gambal ki yaken,
"Dili ka magal. Tandaan no! Kadaag en kanen an na makagagaem na
manugdumala na paumaw na Lion alin ta linai Juda daw Apo Ari David.
Yon na may matareng kanen an na magtangtang ta pitto na silyo ta sulat
an daw bukasan."
6 Sunod na nakita ko Karniro na bata pa na gatindeg tengnged ta
truno ya na nalibutan ta appat na may kabui daw ta mga pataa na
manugdumala. Karniro an, daw lagen kaagi patay. Kanen an may pitto
na sungay daw pitto man na mata. Pitto an na mata beet ambalen pitto
na ispiritu na gasirbi ta Dyos na papailing naan ta bilog na kalibutan.
7 Gaprani Karniro an naan ta truno daw pakamang din sulat ya alin

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta tuo na lima ta gamungko ya naan ta truno. 8 Pagkamang din ta
sulat ya, dayon appat an na may kabui daw binti-kwattro na pataa
na manugdumala gadapa naan ta tubangan ta Karniro. Kada isya ki
danen gibit ta arpa daw mangkok na blawan. Mga mangkok an panno
ta kamangyan na beet ambalen mga pangamuyo ta mga ittaw na iya ta
Dyos. 9 Gakanta danen ta bag-o na kanta ta iran na pagdayaw ta Karniro,
"Kaon may matareng na magkamang ta sulat an
daw magtangtang ta mga silyo
tenged kaon papatay daw paagi ta imo na kamatayen na lengngessa
no natulo
paryo na kaon yan may napalit na mga ittaw para buaten danen
an na iya ta Dyos na mga ittaw.
Danen an alin ta tanan na mga lai, linggwai daw alinan na linai
daw lugar.[q]
10 Pabuat no danen an na mga sakep ta pagdumala ta ate na Dyos daw
mga pari man na gasirbi ki kanen.
Magdumala danen an ta bilog na kalibutan."
11 Sunod na nakita ko may linibo na mga angil na dili mabilang daw
namatian ko man iran na mga kagi. Danen an naan ta palibot ta mga
may kabui daw mga pataa na manugdumala na naan ta palibot ta truno.
12 Padayaw danen Karniro an na bakod iran na kagi,
"Igo gid na tagan ta pagdayaw Karniro an na papatay.
Dapat gid na kanen an kalaen ta tanan na kanen an may sarang
na buaten din bisan ino,
kanen an tag-iya ta tanan, datas gid iya na alam
daw sikad bakod iya na gaem.
Dapat gid na kanen an tagan ta pagdayaw, pagtaod daw pagpasalamat."
13 Pagtapos ta pagdayaw danen, tanan gid na may kabui na naan ta
kalangitan, naan ta kalibutan, dalem ta kalibutan daw naan man ta dagat
namatian ko na gambal danen an,
"Dayawen ta kanen an na gamungko naan ta truno daw dayawen ta
man Karniro an.
Tagan ta danen an ta ate na pagpasalamat, pagtaod
daw pagdayaw asta ta ula katapusan
daw kalaen ta man na makagagaem asta ta ula katapusan."
14 Appat an na may kabui gambal, "Amen!" Mga pataa na
manugdumala gadapa daw pasimba danen gamungko ya naan ta truno
daw Karniro man an.

---

[q] **5:9** Naan ta pila na mga Inglis na Biblia mabasa nyo lista an na *tribe and tongue and people and nation.* Daw isalyo naan ta Kagayanen na linggwai, 'tribe' an alinan na linai; 'tongue' an linggwai; 'people' an lai; daw 'nation' an alinan na lugar.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagtangtang Ta Karniro Ta Annem Na Silyo

6 1 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan Karniro an
gatangtang ta una na silyo naan ta linukot na sulat. Pagtangtang
din, namatian ko na may pasugo isya an ta appat na may kabui. Gambal
kanen na bakod iya na kagi paryo ta tunog ta dageeb, "Mwa ka en daw
manaw!" 2 Dayon nakita ko na may gagwa na kabayo na puti daw may
gasakay na gibit ta pana. Paatagan kanen an ta kuruna na simbulo ta iya
na pagdaag daw gapanaw kanen an na gangabayo para padayon din na
pirdien tanan din na mga kuntra.

3 Pagpanaw ta gangabayo ya, patangtang ta Karniro pangarwa ya na
silyo. Pagtangtang din, namatian ko na may pasugo pangarwa an ta
mga may kabui. Ambal din, "Mwa ka en daw manaw!" 4 Pag-ambal din,
may gagwa na kabayo na sikad minog. Gasakay an ta kabayo paatagan
ta uturidad daw papailing kanen an na magkamang ta kalineng naan ta
kalibutan aged mga ittaw maggiraay daw magpatayay. Paatagan man
kanen an ta bakod na ispada.

5 Pag-alin ta gasakay ya ta minog na kabayo, patangtang ta Karniro
pangallo ya na silyo. Pagtangtang din, namatian ko na may pasugo
pangallo an ta mga may kabui. Ambal din, "Mwa ka en daw manaw!"
Dayon nakita ko na may gagwa na kabayo na mitem. Gasakay an ta
kabayo may dala na timbangan. 6 Pagkita ko ki danen, namatian ko na
paryo may isya na gambal na naan ta tengnga ta appat an na may kabui.
Ambal din, "Isya sekeb ta arina na trigo gadatas gid prisyo na gabalor ta
isya sinsilyo na pilak[r] daw iling man tan prisyo ta tallo sekeb ta arina na
sebada.[s] Piro, dili no padatasen prisyo ta lana daw bino."

7 Sunod na nakita ko patangtang ta Karniro pang-appat ya na silyo.
Pagtangtang din, namatian ko na may pasugo pang-appat an ta mga may
kabui. Ambal din, "Mwa ka en daw manaw!" 8 Dayon nakita ko na may
gagwa na kabayo na kulor din luspad paryo ta kulor ta patay. Gasakay
an ta kabayo paumaw na Kamatayen daw may gasunod na paumaw na
Hades.[t] Paatagan danen an ta uturidad na magpatay ta isya ta appat na
parti ta mga ittaw ta kalibutan i paagi ta gira, letem, pisti daw pintas na
mga ayep.

9 Sunod na nakita ko patangtang ta Karniro panglimma ya na silyo.
Pagtangtang din, nakita ko naan ta dalem ta alaran mga kalag ta mga
ittaw na papatay tenged ta iran na pagwali parti ta ambal ta Dyos daw
tenged man masaligan danen an ta iran na pagpamatuod. 10 Gasinggit

---

[r] **6:6** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo sais, ta timpo Juan kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw. [s] **6:6** Ambal na *sebada* daw naan ta Inglis 'barley'.
[t] **6:8** Ambal na *Hades* ngaran ta lugar ta mga patay.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danen an ta tudo, “Makagagaem na Ginuo, tanan no na buat igo daw
tanan no na ambal matuod. Kabay na sintinsyaan no en daw silutan
mga ittaw ta kalibutan na gapatay ki kami.” 11 Pag-ambal danen, kada
isya ki danen paatagan ta puti na bayo na langkaw. Paambalan danen
an na magtagad pa anay ta ula nang lugay asta abot timpo na naan ta
plano ta Dyos makumplito katamaen ta mga paryo danen na gatuo daw
manugsirbi man na patayen man paryo ta pabuat ki danen.
12 Sunod na nakita ko patangtang ta Karniro pang-annem an na silyo.
Pagtangtang din, may linog na sikad biskeg daw adlaw an gadelem
paryo ta sikad mitem na tila. Bulan an gaminog paryo ta lengngessa.
13 Mga bituon an naan ta kalangitan nulog naan ta kalibutan paryo ta
mga ilaw na bunga ta igos na nanlatak tenged ta sikad biskeg na angin.
14 Kalangitan an narwad paryo ta sulat na palukot. Tanan na mga bukid
daw mga pulo ula en naan ta iran na pwisto. 15 Mga ari, mga may datas
na katengdanan, mga kumander ta sundalo, mga manggaranen, mga kala
na ittaw daw tanan na duma pa na mga ittaw asta mga ulipen daw mga
dili ulipen, tanan danen gatago naan ta mga kwiba daw gapaliped naan
ta mga darko na bato naan ta mga bukid. 16 Gapakiluoy danen an naan
ta mga bukid daw mga darko na bato, “Magtumpag kaw na takleban kay
nyo aged dili kay makita ta gamungko ya naan ta truno daw dili kay man
silutan ta Karniro an 17 tak abot en katapusan na adlaw na silutan kay
danen. Adlek kay gid tak ula ittaw na makagwanta.”

Sinto Kwarintay-Kwattro Mil Na Namarkaan

7 1 Pagtapos ta mga natabo tenged ta pagtangtang ta pang-annem
na silyo, nakita ko appat na angil na gatindeg naan ta appat na
pamusod ta kalibutan daw papegengan danen appat an na angin aged dili
mag-eyep ta biskeg naan ta basak, dagat daw naan ta bisan ino na mga
kaoy 2 tenged danen an mga angil na naatagan ta uturidad na magsamad
ta basak daw dagat. May nakita a man na isya pa na angil na gagwa na
alin ta sennangngan daw gibit kanen ta pangmarka na iya ta Dyos na
bui. Gasinggit kanen naan ta appat ya na angil, 3 “Dili nyo anay samaren
basak daw dagat daw mga kaoy asta na mamarkaan nay takong ta mga
ittaw na gasirbi ta ate na Dyos.” 4 Pagtapos ta pagmarka, namatian ko na
may gambal na sinto kwarintay-kwattro mil na mga ittaw na namarkaan
en daw mga ittaw na namarkaan danen mga linai na alin ta dusi na bata
Israel.
5 Dusi mil alin ta mga linai Juda,
dusi mil alin ta mga linai Ruben,
dusi mil alin ta mga linai Gad,
6 dusi mil alin ta mga linai Aser,
dusi mil alin ta mga linai Neftali,

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dusi mil alin ta mga linai Manases,
7 dusi mil alin ta mga linai Simeon,
dusi mil alin ta mga linai Levi,
dusi mil alin ta mga linai Isacar,
8 dusi mil alin ta mga linai Zabulon,
dusi mil alin ta mga linai Jose
daw dusi mil alin ta mga linai Benjamin.

Pagdayaw Naan Ta Dyos Daw Naan Ki Kanen Na Paumaw Na Karniro

9 Pagtapos na namatian ko daw pila mga namarkaan na mga linai na
alin ta dusi na bata Israel, dayon may nakita a na sikad tama gid na mga
ittaw na dili mabilang. Alin danen ta tanan na mga lai, linggwai daw
alinan na linai daw lugar. Gatindeg danen an naan ta tubangan ta truno
daw Karniro. Iran na suot langkaw na bayo na puti daw gibit danen ta
mga daon ta kaoy na palma. 10 Gasinggit danen ta tudo, "Dayawen ta
ate na Dyos na gamungko naan ta truno daw Karniro man tenged danen
galuwas an ki kami alin ta silot."
11 Tanan na mga angil gatindeg palibot ta truno daw mga pataa na
manugdumala daw appat an na may kabui. Gadapa mga angil an naan ta
tubangan ta truno daw pasimba danen Dyos an. 12 Ambal danen,
"Amen! Dayawen ta Dyos an na angay gid tagan ta pagdayaw,
pagpasalamat daw pagtaod asta ta ula katapusan.
Datas gid iya na alam, masarangan din daw ino iya na buaten
daw sikad bakod iya na gaem. Amen!"
13 Isya ta mga pataa na manugdumala gainsa ki yaken, "Kino mga
gasuot ta langkaw na bayo na puti daw indi danen an alin?"
14 Gasabat a, "Sir, ula ko nlami. Pwidi a no sugiran?"
Ambal ta manugdumala, "Danen an mga ittaw na kaagi ta segeng na
mga kabellay tenged ta pabuat ta mga gakuntra ki danen bilang mga gatuo.
Palimpyuan danen iran na mga bayo paagi ta lengngessa ta Karniro aged
magputi gid.[u] 15 Yon tenaan na naan danen an ta timplo na balay ta Dyos
daw naan ta tubangan ta iya na truno gasirbi danen an ki kanen adlaw
kilem daw danen an paambligan din na paryo papasilong din naan ta iya na
turda. 16 Dili en danen maletem daw dili man malao. Dili danen an maino
ta adlaw daw maskin ino pa na sikad paso. 17 Iling tan kadayad iran na
kaimtangan tenged Karniro an na naan tengnged ta truno, kanen iran na
manugbantay daw mag-ubay ki danen daw indi may mga tuburan ta waig
na gaatag ta kabui daw Dyos an magpaid ta luwa ta iran na mga mata."

---

[u] **7:14** *Palimpyuan danen iran na mga bayo paagi ta lengngessa ta Karniro* beet ambalen na tenged ta kamatayen Cristo bilang alad para ta mga sala, danen an napatawad daw palimpyuan ta iran na mga sala.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagtangtang Ta Karniro Ta Pangpitto Na Silyo

8 1 Patangtang ta Karniro pangpitto na silyo ta linukot na sulat.
Pagtangtang din, mga tenga uras na galineng naan ta langit. 2 Sunod
na nakita ko pitto na angil na gatindeg naan ta tubangan ta Dyos. Kada
isya ki danen paatagan ta trumpita.
3 May isya pa na angil na gabot daw gatindeg naan ta tubangan ta
sunugan ta kamangyan. May dala kanen an na mga baga na gaugsak naan
ta blawan na betangan ta baga. Paatagan kanen ta tama na kamangyan
aged iduma naan ta mga pangamuyo ta tanan na mga ittaw na iya ta Dyos
daw ialad naan ta Dyos naan ta blawan ya na sunugan ta kamangyan
na naan ta tubangan ta truno. 4 Na pasunog din kamangyan ya naan ta
sunugan, aso an ta kamangyan duma ta mga pangamuyo ta mga ittaw na
iya ta Dyos gapadatas naan ta tubangan ta Dyos. 5 Pagtapos ta pag-alad,
pakamang ta angil betangan an ta baga daw papanno din ta mga baga
alin ta sunugan ta kamangyan daw paula din naan ta kalibutan. Dayon
sigi gadageeb, may mga biskeg na tunog, sigi pangilat daw galinog man.

Pag-eyep Ta Una Asta Ta Pang-appat Na Trumpita

6 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan pitto an na angil na
gibit ta pitto na trumpita, gapriparar danen an na mag-eyep ta iran na
mga trumpita.
7 Una na angil gaeyep ta iya na trumpita. Pag-eyep din, may dakmel na
uran ta yilo daw apoy na may lengngessa na paulog naan ta kalibutan.
Nasunog gid isya ta tallo na parti ta kalibutan. Yon na nasunog isya ta
tallo na parti ta mga kaoy daw tanan na lamunon.
8 Pangarwa na angil gaeyep ta iya na trumpita. Pag-eyep din, may
paulog naan ta dagat na daw lagen paryo ta bakod na bukid na gadaba-
daba. Dayon naimo na lengngessa isya ta tallo na parti ta dagat, 9 napatay
isya ta tallo na parti ta mga may kabui na naan ta dagat daw nasamad
isya ta tallo man na parti ta mga sakayan naan ta dagat.
10 Pangallo na angil gaeyep ta iya na trumpita. Pag-eyep din, naan alin
ta langit may nulog na bakod na bituon na gaapoy na daw lagen paryo
apoy ta bat-aw. Naulugan ta bituon isya ta tallo na parti ta mga suba daw
mga tuburan ta waig. 11 Ngaran ta bituon an “Pait”. Pag-ulog ta bituon,
gapait isya ta tallo na parti ta waig daw tama na mga ittaw napatay tak
waig na painem danen sikad pait.
12 Pang-appat na angil gaeyep ta iya na trumpita. Pag-eyep din,
nasamad isya ta tallo na parti ta adlaw, bulan daw mga bituon na paryo
palambaan. Yon na narwad isya ta tallo na parti ta iran na pawa. Naan
ta adlaw, gadelem ta appat uras daw yon man naan ta kilem, ula gid may
gapawa ta appat uras.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Sunod na nakita ko may agila na galayog daw namatian ko na
gambal agila an na bakod iya na kagi. Ambal din, “Daw eyepan ta tallo
pa na angil iran na trumpita, kaluluoy gid mga ittaw ta kalibutan tak
maagian danen segeng gid na kalised.”

Pag-eyep Ta Panglimma Na Trumpita

9 1 Panglimma na angil gaeyep ta iya na trumpita. Pag-eyep din, may
nakita a na daw lagen paryo ta bituon na nulog naan ta kalibutan
alin ta langit. Bituon an paatagan ta yawi na pang-abri ta baba ta lungag
na kadalemen an ula katapusan. 2 Paabrian ta bituon baba an ta lungag
daw gagwa aso na gatumbuok paryo ta aso na gagwa ta simburio ta
bakod gid na pugon. Gadelem kalibutan i tak adlaw an naliperan ta
aso na alin ta lungag. 3 May mga apan-apan man na gagwa alin ta aso
daw gatugpa naan ta kalibutan. Patugutan danen an na manakit paryo
ta sitsipit. 4 Paambalan danen an na dili danen samaren mga lamunon,
mga kaoy daw bisan ino na gatubo naan ta basak. Piro, pwidi danen an
manakit naan nang ta mga ittaw na iran na takong ula marka na tanda
na danen an mga gasirbi ta Dyos. 5 Patugutan mga apan-apan na mga
ittaw an na ula marka silutan danen ta segeng na sakit seled ta limma
bulan. Piro, ula danen patuguti na patayen mga ittaw an. Segeng na sakit
na maagian ta mga ittaw paryo ta pattik ta sitsipit. 6 Seled ta limma na
bulan, patilawan danen magpakamatay, piro bui man gyapon danen an.
Gusto gid danen en na mapatay, piro danen an dili man gyapon mapatay.
7 Mga apan-apan an daw lagen paryo ta mga kabayo na alisto en ta
pagsulong ta gira. Naan ta iran na ulo may paryo ta kuruna na blawan
daw iran na sura paryo ta sura ta ittaw. 8 Iran na buok langkaw paryo ta
buok ta bai daw iran na ngipen paryo ta ngipen ta lion. 9 Naan ta iran
na dag-anan may paryo salsalen na pangsagang ta lawa ta sundalo daw
kalas ta pagkappay ta iran na mga pakpak paryo ta tunog ta tama na
mga kabayo na gaguyod ta kalisa na magsulong ta gira. 10 Ikog ta mga
apan-apan paryo ta ikog ta sitsipit na gapamattik daw may anen man
dalit. Pagamit danen iran na ikog para manakit ta mga ittaw seled ta
limma na bulan. 11 Ari na gadumala ki danen, kanen angil na patugyanan
ta lungag na kadalemen an ula katapusan. Naan ta linggwai na Hebreo
ngaran din an Abaddon daw naan ta linggwai na Griego ngaran din an
Apolion na beet ambalen manugsamad.
12 Natapos en una na segeng na kalised. Piro, tandaan nyo! May mabot
pa gid na darwa na segeng na kalised.

Pag-eyep Ta Pang-annem Na Trumpita

13 Pang-annem na angil gaeyep ta iya na trumpita. Pag-eyep din, may
namatian a na gaambal alin ta appat na pamusod ta alaran na blawan

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na naan ta tubangan ta Dyos. 14 Ambal din naan ta pang-annem na angil,
“Buy-an no appat an na angil na pagapos naan ta bakod na suba na
Eufrates.” 15 Pag-ambal din, pabuy-an ta pang-annem na angil appat ya
na angil. Pugya pa, danen ya napriparar en para buy-an naan ta pag-abot
ta yi gid na uras, bulan daw taon aged patayen danen isya ta tallo na
parti ta mga ittaw. 16 Namatian ko na may anen danen an na dos sintos
milyunis na mga sundalo na gangabayo. 17 Iling ti daw lagen mga kabayo
daw mga gangabayo na nakita ko naan ta ake i na panan-awan: Naan ta
dag-anan ta mga gangabayo may pangsagang na kulor minog na paryo ta
apoy daw luto na blu na paryo ta maalen na bato na paumaw na sapiro
daw kulor dulaw na paryo ta asupri. Mga ulo ta mga kabayo paryo ta ulo
ta lion. Gagwa ta iran na baba apoy, aso daw asupri. 18 Papatay danen
isya ta tallo na parti ta mga ittaw paagi ta tallo ya na salot na apoy, aso
daw asupri na gagwa ta iran na baba. 19 Mga kabayo an may sarang na
manakit ta mga ittaw paagi ta iran na baba daw ikog. Iran na ikog paryo
may ulo ta bekkessan daw pagamit danen iran na ikog na manakit ta
mga ittaw.

20 Piro, mga ittaw na ula napatay, ula danen ganelsel daw ula man
danen padilian iran na mga buat na malain paryo ta pagsirbi naan ta
mga malain na ispiritu daw mga dyos-dyusan na pabuat danen alin
ta blawan, pilak, brunsi, bato daw kaoy. Pabuat an danen na mga
dyos-dyusan dili makakita, dili makamati daw dili man makapanaw.
21 Gapadayon danen an ta iran na pagpatay ta mga ittaw daw iran na
pagbuat ta malain naan ta duma na mga ittaw paagi ta tabang ta mga
ispiritu na kuntra ta Dyos. Gabuat man gyapon danen an ta malaw-ay
naan ta panan-aw ta Dyos daw gapangamang ta dili iran.

Angil Na Gaibit Ta Sise Na Sulat

10 1 Pagtapos ta mga natabo tenged ta pag-eyep ta pang-annem na
angil ta iya na trumpita, may nakita a na isya pa na angil na
bakod iya na gaem. Giling kanen ta kalibutan alin ta langit. Nalibutan
kanen an ta mga panganod daw iya na ulo nalibutan ta blangaw. Iya
na waleng gasilak paryo ta adlaw daw iya na mga paa paryo ta ligi na
gadaba-daba. 2 Gaibit kanen ta sise na sulat na nabuklad en. Pag-abot din
naan ta kalibutan, patekkad din tuo din na batiis naan ta dagat daw wala
din na batiis naan ta basak. 3 Gasinggit kanen ta tudo daw iya na kagi
paryo ta lion na gangeleb. Pagsinggit din, gadageeb dayon ta pitto bisis
na paryo gasabat ki kanen. 4 Na namatian ko, isulat ko inta ambal ya ta
pitto na dageeb. Piro, may namatian a na gambal na naan ta langit, “Dili
no isugid ambal ya ta pitto na dageeb daw dili no man isulat.”

5 Pagmati ko, angil ya na nakita ko na gatindeg na isya na batiis din
naan ta dagat daw isya an a naan ta basak, papadatas din tuo din na

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lima. 6 Gasumpa kanen paagi ta pagsambit ta ngaran ta Dyos na bui ta
ula katapusan daw gabuat ta kalangitan, kalibutan, dagat daw tanan na
anen don. Ambal din, “Yi matabo dayon: 7 Daw eyepan ta pangpitto ya na
angil iya na trumpita, plano ta Dyos na ula din pa pasugid tumanen din
en paryo ta ambal din naan ta mga manugsugid ta iya na kabebet-en na
gasirbi ki kanen.”
8 Gambal ya na naan ta langit may ambal isab ki yaken. Ambal din,
“Ilingan no angil na gatindeg naan ta dagat daw ta basak daw kamangen
no sulat ya na nabuklad en na naan ta iya na lima.” 9 Pag-ambal din,
giling a dayon ta angil ya daw paambalan na atag din ki yaken sise ya na
sulat. Ambal ta angil ki yaken, “Kamangen no sulat i daw kan-enen. Daw
malam-ed no, magpeddes imo na gettek. Piro, tam-is ni ta imo na baba
na paryo ta deges ta putyukan.” 10 Pag-ambal ta angil, pakamang ko sise
ya na sulat daw pakaan ko. Ta matuod, paryo ta deges iya na katam-is na
naan pa ta baba ko, piro paglam-ed ko, gapeddes ake i na gettek.
11 Pagtapos ko kaan, may sugo ki yaken, “Igo gid ta plano ta Dyos na
isugid no eman parti ta mga matabo pa naan ta tama na mga ittaw alin
ta lain-lain na mga lai, lugar, linggwai daw naan man ta tama na mga
ari.”

Darwa Na Magpamatuod

11 1 Pagtapos ta sugo ki yaken, may gaatag ki yaken ta pangsukol
na paryo baston daw gambal kanen an, “Sigi, sukulon no timplo
na balay ta Dyos daw alaran an daw bilangen no man daw pila ittaw
gasimba dya. 2-3 Piro, dili no sukulon sular an ta timplo tak sular an
patagana para ta mga ittaw na ula kakala ta Dyos. Danen magsamad ta
syudad ta Dyos na Jerusalem daw lupigen man mga ittaw dya seled ta
kwarintay-dos bulan na yon man mil dos sintos sisinta na adlaw. Ipadala
ko darwa an na magpamatuod parti ki yaken para naan ta yon man na
mga adlaw magsugid danen ta ake na kabebet-en na mga ittaw magnelsel
daw dilian iran na mga sala. Danen an na darwa magsuot ta bayo na
sanot-sanuton para ipakita na danen an nasebean gid tenged ta mga sala
ta mga ittaw.”
4 Danen na darwa papaanggid ta darwa na kaoy na olibo daw darwa
man na tungtungan ta ilaw na may lampraan na naan ta tubangan ta
Ginuo na manugdumala ta bilog na kalibutan.[v] 5 Daw may mga ittaw na
magtingwa na sakiten darwa an na magpamatuod, alin ta baba ta darwa
ya may apoy na maggwa na magpatay ta iran na mga kuntra. 6 Danen
na darwa may gaem na magpegeng ta uran aged dili muran mintras na

---

[v] **11:4** Pwidi nyo mabasa naan ta Zacarias kapitulo kwattro parti ta darwa na tungtungan ta ilaw na may lampraan daw darwa na kaoy na olibo.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magsugid danen ta kabebet-en ta Dyos. May gaem man danen an na
imuon waig an na lengngessa daw magdala ta maskin ino na klasi na
salot naan ta bilog na kalibutan bisan pila bisis na gusto danen.
7 Daw matapos ta darwa ya iran na pagpamatuod, may makaadlek
na ayep na maggwa alin ta lungag na kadalemen an ula katapusan daw
magsulong na maggira ki danen na darwa. Pirdien danen an daw patayen
ta ayep ya. 8 Pagpatay ki danen, iran na lawa palargaan nang naan ta
mayor na karsada ta bantog na syudad na naan dya palansang ate ya na
Ginuo Jesu-Cristo naan ta krus. Bantog ya na syudad paanggid ta syudad
Sodoma daw lugar na Egipto. 9 Seled ta tallo tenga na adlaw, iran an na
lawa tan-awen ta tama na mga ittaw alin ta lain-lain na mga lai, linggwai
daw alinan na linai daw lugar. Mga ittaw dili magtugot na ilebbeng
darwa ya na patay. 10 Tanan na mga ittaw na ula gapati ta Dyos, danen an
magkalipay gid daw magsinadya daw mag-atagay ta rigalo tak napatay
darwa ya na tenaan na naagian danen segeng na sakit.
11 Piro, daw maglambay tallo tenga ya na adlaw, darwa ya buien ta
Dyos daw magbangon. Madlek gid tanan na mga ittaw na makakita ki
danen. 12 May mamatian na mag-ambal na naan ta langit. Ambal din
naan ta darwa ya, "Miling kaw di." Pagmati danen, magpaapaw danen
munta ta langit naan ta panganod mintras iran na mga kuntra magtan-
aw nang ki danen. 13 Ta yon man na uras, maglinog ta biskeg daw
masamad isya ta sampulo na parti ta syudad Jerusalem daw mapatay
man pitto libo na mga ittaw tenged ta linog ya. Madlek gid mga ittaw an
na mabilin na bui daw magdayaw danen an ta Dyos naan ta langit.
14 Natapos en pangarwa na segeng na kalised. Piro, tandaan nyo!
Mabot en pangallo na segeng na kalised.

Pag-eyep Ta Pangpitto Na Trumpita

15 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan pangpitto na angil
gaeyep ta iya na trumpita daw naan ta langit may mga gambal na bakod
iran na kagi,

"Umpisa anduni, tanan na mga ittaw ta kalibutan
dumalaan ta ate na Ginuo Dyos
daw Cristo na iya na Pinili Na Mag-ari.
Mag-ari kanen an asta ta ula katapusan."

16 Binti-kwattro ya na mga pataa na manugdumala na gamungko ta
iran na truno naan ta palibot ta Dyos, gadapa danen daw pasimba danen
Dyos an. 17 Ambal danen,

"O Ginuo Dyos Na Makagagaem, kaon yan na bui alin ta una asta
anduni,
gapasalamat kay ki kaon tak papakita no en na bakod gid imo na
gaem

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daw gaumpisa ka en na magdumala ta kalibutan.
18 Sikad gid gilek mga ittaw na ula gakala ki kaon.
Piro, abot en uras na ipakita no imo na kagilek.
Abot en uras na ukuman no mga ittaw na napatay.
Mag-atag ka ta dayad na bales naan ta mga gasirbi ki kaon na yon man mga manugsugid ta imo na kabebet-en, mga ittaw na imo gid daw tanan na mga ittaw na gataod ki kaon, mga kebes man daw mga may datas na katengdanan.
Abot en uras na paagemen no ta segeng gid na silot tanan danen na gadala ta mga ittaw na magbuat ta malain na yon man tenaan na maageman danen segeng na silot na alin ki kaon."
19 Pag-ambal ta binti-kwattro na pataa na manugdumala, may gabukas ta timplo na balay ta Dyos naan ta langit daw naan ta selled nakita Kaban Ta Kasugtanan. Sigi pangilat daw sigi gadageeb. Galinog daw may dakmel na uran ta yilo.

Bai Daw Dragon

12 1 Naan ta langit nakita ko bakod na katingalaan. May bai na daw lagen kanen an, iya na bayo paryo adlaw daw iya na batiis gatungtong naan ta bulan. Naan ta iya na ulo may kuruna na daw lagen may dusi na paryo mga bituon. 2 Manugbata en bai an daw sigi kanen an lagay tenged gapasakit en kanen an.

3 May isya pa na katingalaan na nakita naan ta langit. May bakod na dragon na minog na may pitto na ulo daw sampulo na sungay daw kada ulo din may sise na kuruna. 4 Pakaw-it ta dragon paagi ta iya na ikog isya ta tallo na parti ta mga bituon naan ta kalangitan daw paulog din naan ta kalibutan. Gatindeg kanen naan ta tubangan ta bai daw pabantayan din paggwa ta bata aged tekeben din. 5 Gabata bai an ta mama. Piro, bata an ula natekeb ta dragon tak pakamang dayon kanen an daw padala naan ta Dyos naan dapit ta iya na truno tenged kanen an pinili na magdumala ta tanan na mga nasyon daw ta iya na pagdumala paryo kanen an gaibit ta baston na salsalen tenged ula bisan kino sarang magkuntra ta iya na pagdumala. Pirdien din gid tanan. 6 Bai an na gabata gapadyo munta ta lugar na ula kabalayan. Naan dya may lugar na patagana ta Dyos para ambligan kanen an daw asikasuon seled ta mil dos sintos sisinta na adlaw.

7 Sunod na nakita ko may gira naan ta langit. Miguel daw duma din na mga angil gagira kuntra ta dragon daw dragon an daw mga angil na iya na sinakepan gabatok kuntra ki danen Miguel. 8 Piro dragon ya daw iya na mga duma napirdi ki danen Miguel daw papaalin naan ta langit. 9 Dragon ya na bakod paulog naan ta kalibutan duma ta sinakepan din na mga angil. Kanen man bekkessan ya na alin pa ta una[w] daw kanen man paumaw na Diablo o Satanas na sikad manluko ta mga ittaw ta bilog na kalibutan.

---

[w] **12:9** Pwidi nyo mabasa naan ta Genesis kapitulo tris parti ta bekkessan ya.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Pag-ulog ta dragon daw iya na mga sinakepan, may namatian a na
gambal na naan ta langit. Ambal din na bakod iya na kagi, “Anduni
papakita ta Dyos iya na pagluwas ki kiten na iya na mga ittaw. Papakita
din gid en na kanen an makagagaem. Papakita din man iya na uturidad
na magdumala ta bilog na kalibutan na yon man papakita uturidad
Cristo na iya na Pinili Na Mag-ari tak napalin en naan ta langit Satanas
an na alin pa ta una, adlaw kilem kanen an naan ta tubangan ta Dyos
gaakusar ta mga paryo ta na gatuo. 11 Satanas an napirdi ta mga gatuo
paagi ta kamatayen ta Karniro na natulo iya na lengngessa daw paagi ta
kamatuuran na ambal ta Dyos na pawali danen. Gapadayon gid danen
ta iran na pagtuo bisan pa na beet ambalen patayen danen an. 12 Gani,
kyo yan na gaistar naan ta langit, magkalipay kaw. Piro, kyo yan a na
gaistar naan ta basak daw dagat, kaluluoy kaw gid tak Satanas an paulog
naan ta kalibutan daw anduni duma ki kyo daw sikad gid iya na gilek tak
nlaman din na lipo nang en iya na timpo na nabilin.”
13 Na nlaman ta dragon na napirdi kanen an na yon man paulog naan
ta kalibutan, palagas din bai ya na gabata ta mama. 14 Piro, paatagan
bai an ta darwa na pakpak na paryo ta pakpak ta bakod na agila aged
makalayog kanen munta ta lugar na ula kabalayan na naan dya may
lugar na patagana ta Dyos para ambligan kanen an daw asikasuon seled
ta tallo tenga na taon. Naan dya dili kanen an malambot ta dragon
ya. 15 Gabuga dragon ya ta tama na waig na paryo ta suba. Waig ya na
pabuga munta ta bai aged anuron kanen an. 16 Piro, patabangan kanen
an paagi ta basak na gaabri na paryo may baba na ganganga daw naan
dya natuyong waig an na pabuga ta dragon. 17 Gadugang pa gid gilek ta
dragon naan ta bai daw dayon din pasulong para giraen duma na mga
bata ta bai an na yon man mga ittaw na gatuman ta mga sugo ta Dyos
daw gapadayon ta iran na pagpati ta pagpamatuod na alin ki Jesus.
18 Dragon ya nakita ko na gatindeg naan ta baybay.

Makaadlek Na Ayep Na Alin Ta Dagat

13 1 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan may makaadlek
na ayep na gatakas alin ta dagat. Kanen an may sampulo
na sungay daw pitto na ulo. Tanan din na mga sungay may sise na
kuruna daw tanan din na mga ulo may marka na malain na ngaran
na gapakalain ta Dyos. 2 Makaadlek an na ayep na nakita ko paryo ta
ayep na paumaw na leopardo.[x] Iya na batiis paryo ta batiis ta ayep
na oso[y] daw iya na baba paryo ta baba ta lion. Paatagan ta dragon

---

[x] **13:2** *Leopardo* isya na klasi ta ayep na anggid ta tigri, piro bilog din na lawa may puntok-puntok. [y] **13:2** *Oso an* bakod na ayep daw iya na sulo sikad langkaw. Oso an daw naan ta Inglis ‘bear’.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makaadlek an na ayep ta gaem daw katengdanan na magdumala bilang
ari daw paatagan man ta bakod na uturidad na paryo ta iya na gaem,
katengdanan daw uturidad. 3 Makaadlek an na ayep daw lagen paryo
kaagi na tise kanen napatay tak naan ta isya din na ulo may ulat ta
bakod na nina na ula may gasalig na mabui pa kanen, piro naayad.
Sikad tama gid na mga ittaw ta bilog na kalibutan gatingala gid daw
gasunod man ki kanen. 4 Pasimba ta mga ittaw dragon an tak paatagan
din makaadlek an na ayep ta uturidad na paryo ta iya na uturidad daw
pasimba man ta mga ittaw makaadlek an na ayep na ambal danen, "Ula
may bakod na gaem na paryo ta iya na gaem. Ula may makapirdi ki
kanen."
5 Makaadlek an na ayep patugutan na magpabugal ta iya na
kaugalingen daw pakalainen din man Dyos an. Patugutan man kanen
an na magdumala ta kwarintay-dos bulan. 6 Yon na gaumpisa kanen an
na pakalainen din Dyos an paagi ta pagpakalain ta mga buat ta Dyos,
istaran ta Dyos daw tanan na mga gaistar naan ta langit. 7 Patugutan
man kanen an na giraen daw pirdien mga ittaw na iya ta Dyos. Paatagan
man kanen ta uturidad na magdumala ta tanan na mga ittaw bisan ino
iran na lai, linggwai daw alinan na linai daw lugar. 8 Mga ittaw ta bilog
na kalibutan na ula gapati ta Dyos magsimba danen an ta makaadlek
an na ayep. Danen an mga ittaw na alin pa ta una bag-o pabuat ta Dyos
kalibutan i iran na ngaran ula nasulat naan ta libro na listaan ta mga
ittaw na kaangken ta kabui na ula katapusan na yon man libro na iya ta
Karniro na papatay.
9 Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto
namatian din an.
10 "Bisan kino na naan ta pagtugot ta Dyos na kanen an biagen,
sigurado na kanen an biagen gid.
Bisan kino na naan ta pagtugot ta Dyos na kanen an patayen
paagi ta ispada,
sigurado na kanen an patayen gid paagi ta ispada."[z]
Beet ambalen na kiten i na mga ittaw na iya ta Dyos dapat tubangen ta
maskin ino na mga kabellay na maagian ta daw padayon ta man na palig-
enen ta ate an na pagtuo.

Makaadlek Na Ayep Na Alin Ta Basak

11 Pagtapos ta mga nakita ko parti ta una ya na makaadlek na ayep, may
nakita a na pangarwa na makaadlek na ayep daw kanen an gagwa alin ta
basak. Kanen an may darwa na sungay paryo ta sungay ta karniro na bata pa.
Piro, iya na pag-ambal paryo ta pag-ambal ta dragon. 12 Kanen an pasaligan

---

[z] **13:10** Jeremias 15:2

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta una ya na makaadlek na ayep daw iya na uturidad na magdumala paryas
ta uturidad ta una na makaadlek na ayep. Tanan na mga ittaw ta kalibutan
papilit din na simbaen danen una ya na ayep na yon man ayep ya na daw
lagen may ulat ta bakod na nina na ula may gasalig na mabui pa kanen ya,
piro naayad. 13 Pangarwa an na ayep, pabuat din tama na mga katingalaan na
pamatuod na bakod iya na gaem. Gapauran kanen ta apoy alin ta langit daw
nakita man ta tanan na mga ittaw. 14 Paagi ta mga katingalaan na pabuat din
paluko din mga ittaw ta kalibutan. Pasugo din man na mga ittaw magbuat ta
ribulto ta una ya na ayep na yon man ayep ya na may nina ta ispada, piro bui
man gyapon. 15 Patugutan pangarwa an na ayep na buien din ribulto an aged
makaambal. Na kaambal en ribulto an, gasugo ribulto an na patayen mga
ittaw na dili magsimba ki kanen. 16 Papilit ta pangarwa na ayep na markaan
naan ta tuo na lima o naan ta takong tanan na mga ittaw kebes man daw may
datas na katengdanan, manggaranen daw imol, ulipen daw dili ulipen. 17 Mga
ittaw na ula namarkaan ta ngaran ta una ya na ayep o ta numiro na simbulo ta
iya na ngaran, dili danen an pwidi na malit daw magbligya. 18 Kinanglan gid ta
alam aged maintindian daw ino beet ambalen ta numiro ta una na makaadlek
na ayep. Dapat mga ittaw na maalam isipen gid danen daw ino beet ambalen
ta numiro an tak simbulo ta ngaran ta ittaw. Yi numiro din: 666.

Pagkanta Ta Sinto Kwarintay-Kwattro Mil Na Ittaw

14 1 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan Karniro an gatindeg
naan ta Bukid Sion daw duma din dya sinto kwarintay-kwattro mil
na ittaw. Naan ta iran na takong nasulat ngaran ta Karniro daw ngaran ta iya
na Amay. 2 May namatian a na gambal na naan ta langit. Kagi din an bakod
paryo ta tunog ta gakanaas na waig daw tunog ta biskeg na dageeb. Kagi din
an paryo man ta mga arpa na pakuting-kuting ta mga manugtukar. 3 Sinto
kwarintay-kwattro mil na ittaw gakanta ta bag-o na kanta naan ta tubangan
ta truno ta Dyos na yon man naan ta tubangan ta appat an na may kabui daw
mga pataa na manugdumala. Ula duma na nalam ta iran na kanta daw dili,
danen nang na sinto kwarintay-kwattro mil na ittaw. Danen an mga ittaw ta
kalibutan na iya gid ta Karniro tak paryo napalit din danen an paagi ta iya na
kamatayen para iya gid. 4 Ula may masaway ki danen na yon man danen an
ula katandeg ta bai. Gasunod danen ta Karniro bisan indi kanen punta. Danen
an mga paryo napalit alin ta mga ittaw ta kalibutan para danen an buaten na
iya gid ta Dyos daw ta Karniro na paryo na danen an una na ani na paalad
naan ki kanen. 5 Ula danen an gabula tenged iran na ugali ula danen gabuat ta
malain.

Tallo Na Angil

6 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan isya pa na angil na
galayog naan ta kalangitan. Papadala kanen an aged magsugid ta miad

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na balita na dili en maisab ta ula katapusan. Pasugiran din mga ittaw
ta bilog na kalibutan na yon man mga ittaw na alin ta tanan na mga lai,
linggwai daw alinan na linai daw lugar. 7 Gambal kanen na bakod iya na
kagi, "Tauron nyo daw dayawen Dyos an tak gabot en uras na ukuman
din tanan na mga ittaw. Simbaen nyo kanen an na gabuat ta kalangitan,
kalibutan, dagat daw mga tuburan."
8 Sunod ta una na angil, may pangarwa na angil na gapakita daw
gambal, "Ula en! Pirdi en bantog na syudad na Babilonia! Iling tan
natabo ta Babilonia tenged mga ittaw an dya danen gadala ta mga ittaw
ta tanan na mga nasyon na magsunod ta iran na mga buat na malaw-ay.
Paryo na mga ittaw ta mga nasyon papainem danen ta makaingaw na
inemen na yon man pagbuat ta malaw-ay."
9 Sunod ta pangarwa na angil, may pangallo na angil na gapakita daw
gambal na bakod iya na kagi, "Mga ittaw na magsimba ta makaadlek an
na ayep daw ta iya na ribulto daw may marka ta makaadlek na ayep naan
ta iran na takong o naan ta iran na lima, 10 maageman danen segeng na
silot ta Dyos na danen an dili kaluuyan tenged ta iya na kagilek ki danen
na yon man maageman danen segeng na sakit naan ta apoy na gadaba-
daba na may asupri na ta pagsilot ki danen patan-aw danen an ta mga
angil din daw Karniro. 11 Aso an na alin ta apoy na naan dya danen an
silutan gapadatas asta ta ula katapusan. Adlaw kilem, ula untat silot naan
ta mga ittaw na gasimba ta makaadlek na ayep daw iya na ribulto daw
gapamarka ta iya na ngaran."
12 Beet ambalen na kiten i na mga ittaw na iya ta Dyos daw gatuman
man ta iya na mga sugo daw gapadayon ta ate na pagtuo ki Jesus, dapat
tubangen ta maskin ino na mga kabellay na maagian ta.
13 May namatian a na gambal na naan ta langit. Ambal din, "Yi isulat
no: Umpisa anduni, may angken na kalipay mga ittaw an na mapatay na
sakep ta Ginuo."
Sabat ta Dyos Ispiritu Santo, "Ta matuod, may angken danen na
kalipay. Dili en danen maagian mga kabellay tak mabaton en danen
dayad na bales tenged ta iran na mga buat na miad."

Pagsilot Ta Dyos Naan Ta Mga Ittaw

14 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan puti na panganod
daw naan dya may gamungko na daw lagen paryo ittaw.[a] Naan ta iya na
ulo may kuruna na blawan daw gibit kanen ta karit na talem. 15 May isya
pa na angil na gagwa alin ta timplo na balay ta Dyos naan ta langit daw
gaambal kanen an na bakod iya na kagi naan ta gamungko ya naan ta
panganod, "Dleen no en imo na karit daw mag-ani ka en tak anduni tag-

---

[a] **14:14** Daniel 7:13

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ani en. Inog en mga anien an naan ta kalibutan.” 16 Pag-ambal ta angil,
gamungko ya naan ta panganod pagamit din iya na karit daw ubos din ta
ani mga anien naan ta kalibutan.
17 May isya pa na angil na gagwa alin ta timplo naan ta langit daw
gibit man kanen ta karit na talem. 18 May isya pa man na angil na gagwa
naan dapit ta alaran. Kanen manug-asikaso ta apoy naan ta alaran.
Gasinggit kanen naan ta angil na gibit ta karit na talem, “Dleen no en
imo na karit daw anien mga pungpong na ubas naan ta kalibutan tak
inog en.” 19 Pag-ambal din, paani ta angil na gibit ta karit mga ubas an
naan ta mga taneman ta ubas naan ta kalibutan daw patumpok din naan
ta bakod na pegaan ta ubas na paanggid ta segeng na silot ta Dyos tenged
ta iya na kagilek naan ta mga ittaw. 20 Naan ta gwa ta syudad mga ittaw
pasilutan din na paryo danen mga ubas naan ta pegaan na pautad-utaran
asta malegsek. Iran na lengngessa gabaa na kadalemen an asta ta sungad
ta kabayo daw kamadyuon an subla tallo tenga adlaw na panaw adlaw
kilem.[b]

Pitto Na Katapusan Na Salot

15 1 Naan ta langit nakita ko isya pa na bakod gid na katingalaan.
May pitto na angil na iran na katengdanan magdala ta pitto na
salot. Yon man na mga salot katapusan na mga salot tak paagi ta pitto an
na salot tapuson en ta Dyos iya na silot naan ta mga ittaw.
2 May nakita a na daw lagen paryo dagat na buat ta ispiyo na may laket
na apoy. May mga ittaw na gatindeg dya tengnged ta paryo ya dagat daw
gaibit danen an ta mga arpa na paatag ta Dyos. Danen mga ittaw na ula
nadala ta makaadlek na ayep na magsimba ki kanen daw iya na ribulto
daw ula man nadala na magpamarka ta numiro na simbulo ta iya na
ngaran. 3 Gakanta danen ta kanta Moises na isya na manugsirbi ta Dyos
na yon man kanta man ta Karniro. Yi iran na kanta:

“O Ginuo Dyos Na Makagagaem,
makatingala gid imo na mga buat.
O Ari ta tanan na mga nasyon,
igo daw masaligan imo na mga paagi.
4 O Ginuo, tanan na mga ittaw
magtaod daw magdayaw ki kaon
tak kaon nang gid Dyos.
Mga ittaw ta tanan na mga nasyon miling ki kaon
daw simbaen ka danen
tak nakita danen na igo tanan no na mga buat.”

---

[b] **14:20** Subla tallo tenga adlaw na panaw adlaw kilem paryo man ta kaadyuon na mga tris sintos na kilumitro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Pagtapos ta pagkanta danen, nakita ko na bukas en naan ta langit
timplo na balay ta Dyos na yon man lugar na pabilang na matuod na
turda na para ta pagsimba ki kanen[c] na naan dya kasugtanan na alin ki
kanen. 6 Alin ta timplo an naan ta langit gagwa pitto an na angil na iran
na katengdanan magdala ta pitto na salot. Iran na suot lino[d] na bayo na
sikad puti na gasilaw gid daw naan ta iran na dag-anan may pablebed na
tila na may mga ilo na buat ta blawan. 7 Isya ta appat an na may kabui
gaatag ta pitto na mangkok na blawan naan ta pitto na angil. Kada isya
na mangkok panno ta salot na yon man silot tenged ta kagilek ta Dyos
na bui asta ta ula katapusan. 8 Napanno ta aso timplo an naan ta langit
tenged ta gadaba-daba na apoy na yon man pawa ta Dyos daw bakod din
na gaem. Ula may makaselled naan ta timplo asta matapos pitto na salot
na padala ta pitto na angil.

Pitto Na Mangkok Na Panno Ta Silot Ta Dyos

16 1 Pag-atag ta mga mangkok na blawan naan ta pitto na angil, may
namatian a na bakod na kagi ta isya na gambal na naan ta timplo
na balay ta Dyos. Ambal din naan ta pitto na angil, "Manaw kaw en. Iula
nyo en naan ta kalibutan mga salot an na yon man silot ta Dyos na naan
ta pitto na mangkok na pawiran nyo."
2 Pag-ambal din, una na angil gapanaw daw paula din ugsak ta iya na
mangkok naan ta kalibutan. Mga ittaw na may marka ta makaadlek na
ayep daw gasimba ta iya na ribulto, natubuan danen ta tama na mga nina
na gabakukang.
3 Pagtapos ta pag-ula ta una na mangkok, pangarwa na angil paula
din ugsak ta iya na mangkok naan ta dagat daw dagat an gaparyo ta
lengngessa ta patay. Tanan na may kabui naan ta dagat napatay.
4 Pagtapos ta pag-ula ta pangarwa na mangkok, pangallo na angil
paula din ugsak ta iya na mangkok naan ta mga suba daw naan ta mga
tuburan. Pag-ula din, mga suba an daw tuburan naimo na lengngessa.
5 Namatian ko ambal ta angil na pasaligan parti ta tanan na waig,
"O Dyos, kaon na matuod na Dyos daw bui alin ta una asta anduni,
igo gid imo na silot naan ta mga ittaw
6 tak papatay danen imo na mga ittaw
na natulo iran na lengngessa
daw iling man tan pabuat danen naan ta mga prupita na
manugsugid ta imo na kabebet-en.
Anduni, lengngessa man papainem no an ki danen.

---

[c] **15:5** Naan ta Hebreo 9:11 pwidi nyo mabasa parti ta *lugar na pabilang na matuod na turda na para ta pagsimba.* [d] **15:6** *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na 'flax'. Tila na lino anggid ta tila na ramie daw tila na kuton.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yon gid bagay na bales ki danen.”
7 Pagtapos ta ambal ta angil na pasaligan ta tanan na waig, may
namatian a na gambal na naan dapit ta alaran. Ambal din,
“O Ginuo Dyos Na Makagagaem,
igo daw dapat nang gid imo na silot ta mga ittaw.”
8-9 Pagtapos ta iya na ambal, pang-appat na angil paula din ugsak ta
iya na mangkok naan ta adlaw daw gapaso pa gid silak an ta adlaw.
Patugutan ta Dyos na mga ittaw an mapaso gid ta adlaw na paryo
nasunog ta apoy. Bisan na napaso gid danen an, ula man gyapon ganelsel
daw ula man danen padilian iran na mga buat na malain daw ula man
gadayaw ta Dyos. Papakalain danen Dyos an tak patugutan din na
maagian danen mga salot.
10 Pagtapos ta pag-ula ta pang-appat na mangkok, panglimma na angil
paula din ugsak ta iya na mangkok naan ta truno ta makaadlek na ayep.
Gadelem dayon naan ta mga lugar na padumalaan ta makaadlek an na
ayep. Mga ittaw an gangagat ta iran na dila tak dili danen maagwanta
segeng na sakit na naageman danen. 11 Papakalain danen Dyos an na
naan ta langit tenged ta mga sakit na naageman danen daw tama na mga
nina. Ula danen gyapon ganelsel daw ula man danen padilian iran na
mga buat na malain.
12 Pagtapos ta pag-ula ta panglimma na mangkok, pang-annem na angil
paula din ugsak ta iya na mangkok naan ta bantog na Suba Eufrates.
Gaubbas dayon suba ya aged may agian para ta mga ari daw iran na
mga sundalo na mabot en alin ta sennangngan. 13 May nakita a man na
tallo na malain na ispiritu na daw lagen paryo ta mga pangka. Danen
an gagwa alin ta baba ta mga ayep. Isya an alin ta baba ta dragon, isya
man an alin ta baba ta una na makaadlek na ayep daw isya man ya a alin
ta baba ta pangarwa na makaadlek na ayep na paumaw man na dili-
matuod na prupita. 14 Danen an mga malain na ispiritu na gabuat ta mga
katingalaan daw giling danen naan ta mga ari ta tanan na mga nasyon ta
bilog na kalibutan aged tipunon mga ari para maggira kuntra ta Dyos Na
Makagagaem naan ta katapusan na adlaw na mag-ukom Dyos ta tanan na
mga ittaw.
15 Ginuo an gambal, “Tandaan nyo! Mabot a ta adlaw na ula papaabot
ta mga ittaw paryo ta pag-abot ta matakaw. May angken na kalipay alin
ta Dyos mga ittaw an na anda ta ake na pag-abot na iran na batasan
sunod ta liag ta Dyos. Danen an paryo ta mga ittaw na pirmi danen suot
iran na bayo aged daw magsugat danen ta iran na amo, danen an dili
paryo ta ittaw na ula bayo na magayyaan danen an.”
16 Pagtapos ta ambal din, papatipon ta tallo ya na malain na ispiritu
mga ari an daw iran na mga sundalo naan ta lugar na paumaw ta
linggwai na Hebreo na Armagedon.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Sunod ta iran na pagtipon, pangpitto na angil paula din ugsak ta iya
na mangkok naan ta angin daw namatian ko na may gambal na naan ta
truno na naan ta timplo. Gambal kanen an na bakod iya na kagi, "Tapos
en!" 18 Sigi pangilat daw sigi gadageeb. Galinog ta sikad gid biskeg na
ula pa gid iling tan na kabiskeg na linog alin pa ta una na timpo na
pabuat ta Dyos mga ittaw asta anduni. 19 Tenged ta linog ya, bantog na
syudad na Babilonia natenga ta tallo na parti daw nasamad gid mga
syudad ta tanan na mga nasyon. Beet ambalen na ula palipati ta Dyos na
silutan din mga ittaw na gaistar naan ta Bantog Na Babilonia. Naageman
danen segeng gid na silot din tenged ta iya na kagilek ki danen na paryo
papaubos din painem ki danen pait na inemen. 20 Tanan na mga pulo
nali nang narwad daw mga bukid ula en nakita. 21 Mga ittaw papauranan
ta darko na mga yilo na kabeg-aten ta mga kwarinta kilos. Papakalain
danen Dyos an tenged ta segeng gid na salot na uran na yilo.

Bai Na Gasakay Ta Makaadlek Na Ayep

17 1 Pagtapos ta mga natabo tenged ta pag-ula ta pangpitto na angil
ta iya na mangkok, gaprani ki yaken isya ta pitto ya na mga angil
na gaibit ta mga mangkok. Gambal kanen ki yaken, "Mos! Muyog ka ki
yaken. Ipakita ko ki kaon daw ino pagsilot ta Dyos naan ta bantog na bai
na gabligya ta iya na lawa[e] na gamungko tengnged ta tama na suba. 2 Bai
an pasawa-sawa ta mga ari ta kalibutan daw mga ittaw an na ula gapati
ta Dyos gasunod ta buat din na malaw-ay na paryo danen an naingaw ta
iseg na inemen na yon man pagbuat ta malaw-ay."
3 Pagtapos ta pag-ambal ta angil, yaken i naan ta ake na panan-awan
padala a ta angil naan ta lugar na ula kabalayan. Naan dya nakita ko isya
na bai na gasakay naan ta makaadlek na ayep na minog. Makaadlek an
na ayep may pitto na ulo daw sampulo na sungay. Naan ta bilog din na
lawa may nasulat na mga ngaran na gapakalain ta Dyos. 4 Suot ta bai ya
bayo na bayulit daw minog.[f] Papunian din iya na kaugalingen ta tama na
mga nabuat alin ta blawan, maalen na mga bato daw mga pirlas. Gaibit
kanen ta blawan na ineman na panno ta mga malaw-ay daw damak
na mga betang na paanggid ta iya na pabuat na malaw-ay ta panan-
aw ta Dyos. 5 Naan ta iya na takong may ngaran na nasulat na bellay
maintindian daw ino beet ambalen. Nasulat dya,

"Bantog na syudad na Babilonia.

---

[e] **17:1** *Bai na gabligya ta iya na lawa* umaw na pagamit naan ta Biblia parti ta mga syudad na katamaan ta mga ittaw na gaistar dya gasirbi ta mga dyos-dyusan daw ula gapati ta Dyos. Naan ta libro na Mga Papakita, *bai na gabligya ta iya na lawa* beet ambalen syudad Babilonia na yon man pwidi beet ambalen syudad Roma. [f] **17:4** Ta timpo Juan, mga ittaw na gasuot ta bayo na kulor bayulit may datas gid na katengdanan paryo ta mga ari daw rayna.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Inay ta tanan na mga gabligya ta iran na lawa.
Alinan ta tanan na malaw-ay na mga buat naan ta kalibutan.”
6 Nakita ko man na ningaw bai an ta lengngessa ta mga ittaw na iya ta
Dyos na papatay din tenged ta iran na pagpamatuod parti ki Jesus.
Na nakita ko bai an, gatingala a gid. 7 Gainsa angil ki yaken, “Man-o
tak gatingala ka? Sugiran ko kaon yan daw ino beet ambalen ta bai
daw ta makaadlek na ayep na pasakayan din na may pitto na ulo daw
sampulo na sungay. 8 Makaadlek an na ayep na nakita no bui kan-o,
piro anduni napatay en. Piro, mabot adlaw na maggwa kanen an alin
ta lungag na kadalemen an ula katapusan. Daw maggwa en kanen,
silutan kanen an ta ula katapusan. Makita kanen an ta mga ittaw ta bilog
na kalibutan daw magtingala gid danen an tak bui kanen kan-o daw
napatay en piro gapakita isab. Mga ittaw na magtingala ki kanen, danen
an mga ittaw na alin pa ta una bag-o pabuat ta Dyos kalibutan i iran na
ngaran ula nasulat naan ta libro na listaan ta mga ittaw na kaangken ta
kabui na ula katapusan.
9 “Maintindian ta mga ittaw na maalam yi na saysay ko parti daw ino
beet ambalen ta makaadlek na ayep: Pitto din na ulo, beet ambalen pitto
na bukid[g] na papungkuan ta bai ya daw beet man ambalen pitto na ari.
10 Ta pitto an na ari, limma en napatay ya. Pang-annem an gadumala
anduni daw pangpitto ya ula pa gabot, piro daw mabot kanen ya, ula
nang lugay iya na pagdumala. 11 Makaadlek na ayep na bui kan-o daw
anduni napatay en, kanen pangwallo na ari. Ta matuod, kanen an isya ta
pitto ya na ari. Ta uryan na adlaw silutan kanen an ta ula katapusan.
12 “Sampulo na sungay na nakita no beet ambalen sampulo na ari
na ula pa kaumpisa ta iran na pagdumala. Piro, tagan pa danen ta
katengdanan na ta isya uras magdumala duma ta makaadlek na ayep.
13 Sampulo an na ari magkumpurmiay na iatag danen naan ta makaadlek
na ayep iran an na datas na katengdanan daw uturidad ta pagdumala.
14 Makaadlek na ayep daw sampulo na ari magsulong na maggira
ta Karniro, piro danen an pirdien gid ta Karniro tenged Karniro an
Manugdumala na labaw gid ta tanan na mga manugdumala daw Ari na
labaw gid ta tanan na mga ari. Mga ittaw na duma ta Karniro danen an
mga kabaton ta upurtunidad na buaten na iya na mga ittaw na yon man
mga papili din daw mga masaligan man ta iran na pagsunod ki kanen.”
15 Ambal pa ta angil ki yaken, “Mga suba na nakita no na naan dya
gamungko bai na gabligya ta iya na lawa, beet ambalen tama gid na mga
ittaw na alin ta lain-lain na mga lai, lugar daw linggwai. 16 Sampulo ya
na ari na paanggid ta sampulo na sungay na nakita no, danen an daw

---

[g] **17:9** Patindegan ta syudad Roma pitto na bukid daw isya na umaw ta syudad Roma *Syudad Na Pitto Bukid.*

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makaadlek na ayep magkuntra gid naan ta bai na gabligya ta iya na lawa.
Tanan na mga pagkabetang ta bai kamangen danen daw ula gid may
mabilin bisan pa ta pasuot din. Kan-enen danen lawa ta bai daw sunugon
mga mabilin 17tak ibetang ta Dyos naan ta isip ta sampulo na ari na iling
tan buaten danen aged tumanen danen iya na plano. Tenged ta pagbeet
ta Dyos, magkumpurmiay danen na iatag danen naan ta makaadlek na
ayep iran an na datas na katengdanan daw uturidad ta pagdumala asta ta
adlaw na matuman gid en tanan na ambal ta Dyos parti ta mga matabo
pa.
18 "Bai an na nakita no beet ambalen bantog ya na syudad. Ari
ta bantog ya na syudad gadumala ta tanan na mga ari ta bilog na
kalibutan."

Parti Ta Pagsamad Ta Syudad Babilonia

18 1 Pagtapos ta pagkita ko ta bai na gasakay naan ta makaadlek na
ayep, may nakita a na isya pa na angil giling ta kalibutan alin ta
langit. Kanen an may datas na katengdanan daw nalekkep gid bilog na
kalibutan ta kapawa na alin ki kanen. 2 Gasinggit kanen,
"Ula en! Pirdi en bantog na syudad na Babilonia!
Anduni, Babilonia istaran nang en ta mga dimunyo
daw bisan ino klasi na mga malain na ispiritu
daw istaran man ta tanan na klasi ta mga yupan na pabilang na maligna
daw tanan man na klasi ta mga ayep na pabilang na maligna daw malaw-ay.
3 Iling tan natabo ta Babilonia tenged mga ittaw an dya
danen gadala ta mga ittaw ta tanan na mga nasyon
na magsunod ta iran na mga buat na malaw-ay ta panan-aw ta Dyos.
Paryo na mga ittaw ta mga nasyon papainem danen
ta makaingaw na inemen na yon man pagbuat ta malaw-ay.
Papalabet man danen mga ari an ta kalibutan ta iran na buat na malaw-ay
daw tenged segeng gid iran na pagpagusto ta iran na kaugalingen na liag,
tudo iran na pamalit na yon man
mga nigusyanti ta bilog na kalibutan gamanggaranen."
4 May namatian a na isya pa na gambal na naan ta langit,
"Kyo na ake na mga ittaw na naan ta Babilonia,
malin kaw dyan aged dili kaw magsunod ta mga ittaw dyan ta iran na mga buat na sala
daw dili kaw man madapil ta mga salot na mabot ki danen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Silutan danen an ta Dyos tenged dili din malipatan tama danen
na mga buat na sala.
Tama gid iran na mga buat na sala na daw sampaw-sampawen,
kalambot en ta langit.
6 Buaten man ki danen paryo ta pabuat danen na malain naan ta
duma na mga ittaw.
Balesan danen an ta dubli pa ta iran na mga buat
na paryo timplaan danen an ta inemen na dubli pait kaysa ta
inemen na patimpla danen para ta duma na mga ittaw.
7 Tenged segeng gid iran na pagpabugal daw iran man na
pagpagusto ta iran na kaugalingen na liag,
bales ki danen segeng na kasakit daw kalised.
Ambal danen naan ta iran na kaugalingen,
'Kami i mga rayna daw mga ari na gamungko naan ta ame na
mga truno.
Dili kay mga balo. Yon na impusibli na mangalised kay paryo ta
mga balo.'
8 Tenged ta iran na pagpabugal, ta isya nang na adlaw mabot ki
danen tanan na mga salot na silot ki danen.
Mabot mga makalaton na masakit na makapatay, mga kalised,
letem daw sunugon man iran na syudad
tak makagagaem Ginuo Dyos an na gasintinsya daw gasilot ki
danen."

9 Mga ari an ta kalibutan na galabet duma ta mga ittaw ta Babilonia ta
iran na pagbuat ta malaw-ay daw pagpagusto man ta bisan ino na iran
na kaugalingen na liag, danen an mangagal daw mag-ug-og tak makita
danen aso na alin ta pagsunog ta Babilonia. 10 Naan nang danen an ta
madyo magtindeg tak adlek na silutan man danen an paryo ta pagsilot
naan ta mga ittaw ta Babilonia. Mag-ambal danen an, "Kaluluoy gid kyo
yan na mga ittaw ta bantog daw padayaw na syudad na Babilonia! Seled
ta isya nang na uras ula en inyo na syudad tenged gabot silot ta Dyos ki
kyo."

11 Mga nigusyanti ta bilog na kalibutan, mangagal danen an daw
mangasebe gid tenged ta silot naan ta mga ittaw ta Babilonia tak ula
en may magpalit ta iran na mga pabligya. 12 Ula en may magpalit ta
iran na blawan, pilak, maalen na mga bato daw pirlas. Ula man en
may magpalit ta iran na maalen na mga tila na lino,[h] bayulit,[i] sida daw
minog. Ula en may magpalit ta iran na kaoy na citron, mga gamit na

---

[h] **18:12** May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Papakita 15:6.
[i] **18:12** May pasaysay parti ta *bayulit na tila* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Papakita 17:4.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

buat alin ta bangkil ta ilipanti, mga gamit na buat alin ta mga maalen
na kaoy, brunsi, salsalen daw marmol. 13 Ula en may magpalit ta iran
na cinnamon daw duma man na panglasa daw iran na mga pang-ammot
na tagek na kamangyan, mira daw insinso. Ula en may magpalit ta iran
na bino, lana, arina, trigo, baka, karniro, kabayo, kalisa daw bisan mga
ittaw na pabligya danen bilang ulipen.
14 Mambal mga nigusyanti an naan ta mga ittaw ta Babilonia, "Ula en
tanan na mga betang na naliagan nyo. Tanan nyo na mga pagkabetang na
maalen daw dayad dili nyo en makita isab."
15 Mga nigusyanti na gamanggaranen paagi ta iran na pagnigusyo naan
ta Babilonia ta mga dayad daw maalen na betang, dili danen marani ta
Babilonia. Naan nang ta madyo magtindeg danen an tak adlek na silutan
man paryo ta pagsilot naan ta mga ittaw ta Babilonia. Mangagal mga
nigusyanti an daw mangasebe gid. 16 Mag-ambal danen, "Kaluluoy gid
mga ittaw ta bantog na syudad na Babilonia! Una sa gabayo danen ta
maalen na mga tila na lino, bayulit daw minog. Papunian danen iran na
kaugalingen ta tama na mga nabuat alin ta blawan, maalen na mga bato
daw mga pirlas. 17 Piro, seled ta isya nang na uras tanan na manggad
danen ula en."
Tanan na mga kapitan ta sakayan na pangdagat, mga pasairo, mga
gurmiti daw tanan na mga ittaw na iran na pangabuian paagi ta dagat,
magtindeg man naan nang ta madyo ta Babilonia. 18 Tenged makita
danen aso na alin ta pagsunog ta syudad, magsinggit danen ta iran na
kasebe, "Ula duma na syudad paryo ta bantog ya na syudad." 19 Tenged
ta subla na kasebe, bubuan danen ta yab-ok iran an na ulo mintras danen
an mangagal daw mangasebe. Mag-ambal danen an, "Kaluluoy gid mga
ittaw ta bantog na syudad na Babilonia! Tenged ta iran na manggad
tanan na mga ittaw na may sakayan na pangdagat gamanggaranen. Piro,
seled ta isya nang uras nasamad gid en Babilonia."
20 "Gani, kyo tanan na naan ta langit, magkalipay kaw tenged nasamad
en syudad ya. Kyo na mga ittaw na iya ta Dyos, mga apustulis daw mga
manugsugid ta iya na kabebet-en, magkalipay kaw man tak nasintinsyaan
din en daw nasilutan syudad ya tenged ta iran na mga buat na malain ki
kyo."
21 Nakita ko na isya na angil na may bakod na gaem gaakwat ta bato na
paryo ta bakod na galingan na bato daw papilak din naan ta dagat. Ambal
din, "Iling man tan matabo ta bantog ya na syudad na Babilonia. Masamad
gid en daw dili en makita isab. 22 Dili en mamatian isab naan ta syudad
mga manugtukar ta arpa, mga manugkanta, mga manugplawta daw mga
manugtrumpita. Dili man en makita isab dya mga manug-ubra ta bisan ino
na klasi na ubra. Dili man en mamatian isab na may gagaling. 23 Dili man
en makita isab kapawa ta mga ilaw. Dili man en mamatian isab pag-atag

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an ta mga pangako ta nubyo daw nubya naan ta iran na kasal. Silutan gid
mga ittaw naan ta Babilonia tenged gapabugal gid iran na mga nigusyanti
na danen an bantog ta bilog na kalibutan daw tenged man na mga ittaw
ta Babilonia danen galuko ta mga ittaw ta tanan na mga nasyon ta iran na
mga pabuat paagi ta tabang ta mga ispiritu na kuntra ta Dyos. 24 Danen
gapatay ta mga manugsugid ta kabebet-en ta Dyos daw duma man na mga
ittaw na iya ta Dyos. Manabat danen ta kamatayen ta tanan na mga ittaw
na papatay naan ta bilog na kalibutan."

Mga Pagdayaw Naan Ta Ginuo

19 1 Pag-ambal ta angil na gapilak ta galingan na bato, may
namatian a na paryo bakod na kagi ta tama gid na mga ittaw
naan ta langit na gambal,
"Dayawen ta Ginuo! Dayawen ta ate na Dyos
tenged kanen ate na manluluwas
daw angay gid tagan ta pagdayaw,
daw makagagaem kanen an.
2 Igo daw dapat nang gid iya na silot ta mga ittaw.
Pasintinsyaan din daw pasilutan bantog na bai na gabligya ta iya
na lawa.[j]
Bai an pasilutan ta Dyos tak gadala bai an ta mga ittaw ta
kalibutan na magbuat ta malaw-ay na paryo ta iya na buat
daw gapatay kanen an ta mga ittaw na gasirbi ta Dyos."
3 Namatian ko na gambal pa paryo ya ta bakod na kagi ta tama gid na
mga ittaw. Ambal din,
"Dayawen ta Ginuo!
Aso na alin ta pagsunog ta syudad Babilonia
gapadatas asta ta ula katapusan."
4 Pag-ambal din, binti-kwattro an na pataa na manugdumala daw
appat an na may kabui, gadapa danen daw pasimba danen Dyos an na
gamungko naan ta truno. Ambal man danen,
"Amen! Dayawen ta Ginuo!"
5 Pag-ambal danen, namatian ko may gambal na naan dapit ta truno,
"Kyo tanan na gasirbi ta Dyos daw gataod ki kanen,
mga kebes man daw mga may datas na katengdanan,
dayawen nyo kanen an na ate na Dyos!"
6 Pag-ambal ta gambal ya na naan dapit ta truno, namatian ko kagi na
paryo kagi ta tama gid na mga ittaw daw kagi an paryo man ta tunog ta
gakanaas na waig daw biskeg na mga dageeb. Ambal ta namatian ko ya,

---

[j] **19:2** May pasaysay parti ta *bai na gabligya ta iya na lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Papakita 17:1.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Dayawen ta Ginuo na ate na Dyos Na Makagagaem tenged kanen
an gadumala!
7 Magkalipay ki daw magsadya. Dayawen ta kanen an
tak abot en adlaw na Karniro an kasalen en daw bai an na kasalen
priparar en.
8 Kasalen na bai paatagan ta pribiliyo na magsuot ta bayo na buat alin
ta dayad gid na lino[k] na sikad puti na gasilaw gid."
Dayad gid na lino beet ambalen mga pabuat na sunod ta liag ta Dyos na
buat ta mga ittaw na iya ta Dyos.
9 Gambal angil ki yaken, "Yi isulat no: May angken na kalipay alin ta
Dyos mga ittaw na paimbitar na mandegek naan ta kasal ta Karniro."
Gambal pa kanen ki yaken, "Yon na mga ambal matuod gid na mga
ambal na iya ta Dyos."
10 Pag-ambal din, gadapa a naan ta iya na batiisan para magsimba ki
kanen. Piro, gambal kanen ki yaken, "Dili no buaten nyan tak dapat na
Dyos nang imo na simbaen. Yaken i isya na manugsirbi ta Dyos na paryo
man ki kaon daw ta imo na mga utod ki Cristo na gapadayon ta inyo na
pagpati ta pagpamatuod na alin ki Jesus. Bisan kino na iya na pasugid
pagpamatuod an na alin ki Jesus, kanen an gasugid paagi ta tabang ta
Dyos Ispiritu Santo."

Kanen Na Gasakay Naan Ta Puti Na Kabayo

11 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan langit an bukas
daw dayon may nakita a na kabayo na puti daw may gasakay ta kabayo
ya. Kanen an paumaw na Masaligan daw Matuod. Usto kanen an ta iya
na pag-ukom daw ta iya na paggira. 12 Mata din an paryo ta galegleg
na apoy daw naan ta iya na ulo tama na mga kuruna na derse. May
anen kanen na ngaran na nasulat piro ula duma na nalam daw ino beet
ambalen ta ngaran daw dili, kanen nang. 13 Suot din na bayo natusmog
naan ta lengngessa. Ngaran na paumaw ki kanen "Pulong Ta Dyos".[l]
14 Gasunod ki kanen tama na mga ittaw na alin ta langit na gasakay
naan ta puti na mga kabayo daw iran na suot buat alin ta dayad gid na
lino na sikad puti daw gasilaw gid. 15 Naan ta iya na baba may gagwa na
ispada na talem na gamiten din para ikuntra daw pirdien mga ittaw ta
tanan na mga nasyon na ula gapasakep ki kanen. Ta iya na pagdumala
paryo kanen an gaibit ta baston na salsalen tenged ula bisan kino sarang
magkuntra ta iya na pagdumala. Pirdien din gid tanan. Mga ittaw na
gakuntra ki kanen silutan din ta silot na alin ta Dyos Na Makagagaem
tenged ta segeng na kagilek ta Dyos ki danen. Pagsilot din an ki danen

---

[k] **19:8** May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta Mga Papakita 15:6.
[l] **19:13** Naan ta Juan 1:1 pwidi nyo mabasa parti ki kanen na paumaw na Pulong Ta Dyos.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paryo na pautad-utaran din mga ubas naan ta pegaan na paanggid ta
segeng na silot ta Dyos. 16 May ngaran na nasulat naan ta bayo din daw
paa din, “Ari na labaw gid ta tanan na mga ari daw Manugdumala na
labaw gid ta tanan na mga manugdumala.”
17 Sunod na nakita ko may angil na gatindeg naan ta silak ta adlaw.
Gasinggit kanen an naan ta tanan na mga yupan na galayog-layog naan
ta kalangitan, “Manaw kaw daw mandegek naan ta bakod na kumbira na
papriparar ta Dyos. 18 Mandegek kaw para kan-enen nyo lawa ta patay
na mga ari, mga upisyal ta sundalo, mga sundalo, mga manugkabayo na
sundalo asta ta iran na mga kabayo. Kan-enen nyo man lawa ta tanan na
mga napatay — mga ulipen man daw mga dili ulipen, mga kebes man
daw mga may datas na katengdanan.”
19 Pag-ambal ta angil na naan ta silak ta adlaw, nakita ko makaadlek an
na ayep, mga ari ta kalibutan daw iran na mga sundalo na patipon danen
para magsulong ta gira kuntra ta gasakay ya ta puti na kabayo daw iya
na mga duma. 20 Naan ta gira, nadakep makaadlek an na ayep duma ta
dili-matuod ya na prupita. Yon man dili-matuod na prupita na gabuat
ta mga katingalaan ta iya na pagsirbi ta makaadlek na ayep daw paagi
ta mga katingalaan din na buat paluko din mga ittaw na may marka ta
makaadlek na ayep daw gasimba ta iya na ribulto. Makaadlek an na ayep
daw dili-matuod ya na prupita papilak na bui naan ta lugar na asupri
na gadaba-daba. 21 Tanan na mga sundalo na nabilin, danen an papatay
paagi ta ispada na gagwa ta baba ta gasakay an naan ta puti na kabayo
daw tama gid na mga yupan gapagusto ta kaan ta lawa ta mga patay asta
na nabusog gid.

Isya Libo Na Taon

20 1 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan may angil
na giling ta kalibutan i alin ta langit. Naan ta lima din yawi
an na pang-abri ta lungag na kadalemen an ula katapusan. May padala
man kanen an na baal na kadina. 2 Padakep din dragon ya na yon man
bekkessan na alin pa ta una[m] daw paumaw man na Diablo o Satanas.
Pagdakep din ta dragon ya, pagapos din para kulungon ta isya libo na
taon. 3 Paulog din naan ta lungag na kadalemen an ula katapusan daw
pasaraan din daw patrangkaan gid para dili mabukasan aged dragon ya
dili en magluko ta mga ittaw ta tanan na mga nasyon naan ta isya ya
libo na taon. Pagtapos ta isya libo na taon, buy-an kanen ta lipo nang na
timpo tenged iling tan naan ta plano ta Dyos.
4 Sunod na nakita ko may mga truno daw naan ta mga truno gamungko
mga patugyanan ta katengdanan ta pag-ukom ta mga ittaw. Nakita

---

[m] **20:2** Naan ta Genesis kapitulo tris pwidi nyo mabasa parti ta bekkessan ya.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ko man mga kalag ta mga ittaw na pauturan ta lieg tenged ta iran na
pagpati ta pagpamatuod na alin ki Jesus daw iran na pagwali parti ta
ambal ta Dyos. Danen an mga ula gasimba ta makaadlek ya na ayep daw
iya na ribulto daw ula man gapamarka ta iya na marka naan ta iran na
takong daw naan ta iran na lima. Sunod na nakita ko pabui danen an
daw gadumala danen duma ki Cristo ta isya libo na taon. 5 Pagbui an ki
danen yon paumaw na primiro na pagbannaw ta Dyos ta mga ittaw na
napatay. Duma ya a na napatay, pabannaw danen ya na tapos isya libo
na taon. 6 May angken na kalipay alin ta Dyos bisan kino na isya ta mga
ittaw na bannawen naan ta primiro na pagbannaw. Dili danen maageman
silot na paumaw na pangarwa na kamatayen. Danen an buaten na mga
pari na magsirbi ta Dyos daw ki Cristo. Magdumala man danen an duma
ki Cristo ta isya libo na taon.

Pagpirdi Ki Satanas

7 Naan ta adlaw na tapos en isya libo na taon, buy-an Satanas an alin
ta lungag na kadalemen an ula katapusan na naan dya kanen an papriso.
8 Maggwa kanen an daw manluko ta mga ittaw naan ta tanan na mga
nasyon naan ta bilog na kalibutan. Mga nasyon na maluko din paumaw
man na Gog daw Magog. Tanan na mga maluko din tipunon din aged
magsulong ta gira. Sikad tama danen an na paryo ta katama ta pantad ta
baybay na dili mabilang.
9 Nakita ko na danen na patipon Satanas galapta ta bilog na kalibutan
daw palibutan danen syudad na papalangga ta Dyos na istaran ta iya na
mga ittaw. Piro, pauranan danen an ta apoy na alin ta langit daw tanan
danen napatay. 10 Satanas ya na nanluko ki danen papilak naan ta lugar
na asupri na gadaba-daba. Naan man dya papilak makaadlek na ayep
daw dili-matuod na prupita. Adlaw kilem silutan danen an na maageman
danen segeng na sakit asta ta ula katapusan.

Katapusan Na Pag-ukom Ta Dyos Naan Ta Mga Ittaw

11 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan bakod na truno na
puti daw nakita ko man kanen an na gamungko dya. Kalangitan an daw
kalibutan gulpi nang narwad alin ta tubangan din daw dili man makita
en. 12 Nakita ko man mga ittaw an na napatay en, mga may datas na
katengdanan daw mga kebes man. Gatindeg danen an naan ta tubangan
ta truno daw may mga libro na pabuklad. May anen pa isya na libro na
pabuklad na yon man libro na listaan ta mga ittaw na kaangken ta kabui
na ula katapusan. Mga ittaw an na napatay en paukuman ta Dyos sunod
ta nasulat naan ta mga libro na yon man iran na mga nabuat. 13 Naan
gid dya ta tubangan ta truno papatipon tanan na mga ittaw na napatay
en na naan ta lugar na paumaw na Kamatayen daw Hades asta man mga

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ittaw na napatay na naan ta dagat.[n] Kada isya ki danen paukuman ta
Dyos sunod ta iran na mga nabuat. 14 Pagtapos ta pag-ukom ki danen,
Kamatayen an daw Hades papilak naan ta lugar na asupri na gadaba-
daba na yon man paumaw na pangarwa na kamatayen. 15 Bisan kino
na iya na ngaran ula nasulat naan ta libro na listaan ta mga ittaw na
kaangken ta kabui na ula katapusan, kanen an papilak naan ta lugar na
asupri na gadaba-daba.

Bag-o Na Kalangitan Daw Bag-o Na Kalibutan

21 1 Sunod na nakita ko naan ta ake na panan-awan bag-o na
kalangitan daw bag-o na kalibutan tak ula en dati ya na
kalangitan daw dati na kalibutan daw ula man en dagat. 2 Syudad na
iya ta Dyos na paumaw na bag-o na Jerusalem nakita ko na gapababa
naan ta kalibutan alin ta Dyos na naan ta langit daw priparar gid paryo
ta bai na kasalen na naayusan en daw anda en na magsugat ta mama
na magsawa ki kanen. 3 Namatian ko na may gambal na naan dapit ta
truno na naan ta langit. Ambal din na bakod iya na kagi, "Lagen nyo!
Anduni, istaran an ta Dyos naan en duma ta mga ittaw. Kanen an mag-
istar na duma ki danen daw danen an iya gid na mga ittaw. Kanen mismo
magduma ki danen daw kanen an iran man na Dyos. 4 Dayad gid iran na
kaimtangan tak pairan din iran na mga luwa na yon man pakamang din
tanan na tenaan na ittaw mangasebe. Ula en kamatayen daw ula man
en kalised, pag-agal daw kasakit tak ula en tanan na dati na iling tan na
mga inagian ta mga ittaw."

5 Kanen an na gamungko naan ta truno gambal, "Lagen nyo! Anduni,
tanan pabag-o ko." Ambal din pa ki yaken, "Isulat no mga paambal ko
tak mapatian gid daw matuod man." 6 Ambal din pa, "Tanan natuman
en. Yaken Alpha daw Omega,[o] kaumpisaan daw katapusan. Bisan kino
na nlao, painemen ko kanen ta libri na waig alin ta tuburan na gaatag
ta kabui na ula katapusan. 7 Bisan kino na dili madala na magtalikod ta
iya na pagtuo, balesan ko kanen an ta dayad na ya na kaimtangan na
patagana ko para ta tanan ko na mga ittaw tenged yaken iya na Dyos
daw kanen ake na bata. 8 Piro, segeng gid silot an na maageman ta bisan
kino na nadlek magsunod ki yaken, ula gapadayon ta pagtuo ki yaken,
sikad magbuat ta malain, gapatay ta ittaw, gabuat ta malaw-ay, gabuat
ta malain naan ta duma na mga ittaw paagi ta tabang ta mga ispiritu
na kuntra ta Dyos, gasirbi ta mga dyos-dyusan daw tanan na mga bula.

---

[n] **20:13** Ambal na *Hades* ngaran ta lugar ta mga patay. Ta timpo Juan, gapati mga ittaw na mga ittaw na napatay naan ta dagat iran na lawa naan man gyapon ta dagat, dili naan ta Hades. [o] **21:6** May pasaysay parti ta *Alpha daw Omega* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Papakita 1:8.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sigurado gid na danen an tanan silutan naan ta lugar na asupri na
gadaba-daba na yon man pangarwa na kamatayen."

Bag-o Na Jerusalem

9 Pag-ambal ta gamungko ya naan ta truno, gaprani ki yaken isya ta
pitto ya na angil na gaibit ta pitto na mangkok na paugsakan ta pitto na
katapusan na salot. Gambal kanen ki yaken, "Miling ka di. Ipakita ko ki
kaon bai na kasalen naan ta Karniro." 10 Pag-ambal ta angil, yaken i naan
ta ake na panan-awan padala a ta angil naan ta apaw gid ta datas na bukid
na sikad bakod. Papakita din ki yaken bag-o na Jerusalem na syudad na
iya ta Dyos. Syudad an gapababa naan ta kalibutan alin ta Dyos na naan ta
langit 11 daw sikad gid pawa tenged ta pawa na alin ta Dyos. Gabadlak gid
syudad an paryo ta maalen na bato na haspe[p] daw kristal na sikad tin-aw.
12 Syudad an palibutan ta sikad datas na padir na dakmel. Naan ta padir
may dusi na gangaan daw dusi na angil gabantay naan ta mga gangaan.
Kada gangaan may nasulat na ngaran ta isya ta dusi na mga linai na alin
ki Israel. 13 Tallo na gangaan ta padir naan dapit ta sennangngan, tallo
naan dapit ta nurti, tallo naan dapit ta sur daw tallo naan dapit ta salepan.
14 Padir ta syudad may pundasyon na dusi na bato na darko daw kada bato
may nasulat na ngaran ta isya ta dusi na apustulis ta Karniro.
15 Angil na gambal ki yaken, gadala kanen an ta pangsukol na blawan
aged sukulon din syudad an, mga gangaan daw padir. 16 Kwadrado gid
syudad an tak sukol ta kalangkawen an paryo ta sukol ta kalaparen.
Iling ti gwa an ta pagsukol ta angil: Kalangkawen an mga binti-singko na
adlaw na panaw adlaw kilem[q] daw kalaparen ya daw kadatasen paryo
man ta kalangkawen an ta syudad. 17 Pasukol man ta angil kadatasen
an ta padir, trintay-singko na duppa. Pangsukol an na pagamit ta angil
paryo nang ta pangsukol na pagamit ta mga ittaw. 18 Padir an buat alin
ta maalen na bato na haspe. Syudad an buat alin ta puro na blawan daw
sikad tin-aw paryo ta kristal. 19 Mga bato ya na pundasyon ta padir ta
syudad papunian ta tanan na klasi ta maalen na mga bato. Una na bato
papunian ta haspe, pangarwa papunian ta sapiro, pangallo papunian ta
kalsedonia, pang-appat papunian ta esmeralda, 20 panglimma papunian
ta onise, pang-annem papunian ta kornalina, pangpitto papunian ta
krisolito, pangwallo papunian ta berilo, pang-isyam papunian ta topasio,
pangsampulo papunian ta krisopraso, pang-unsi papunian ta hasinto,
daw pangdusi papunian ta amatista. 21 Dusi na gangaan ta padir pirlas.
Kada gangaan buat ta isya na pirlas na bakod. Karsada ta syudad buat
alin ta puro na blawan daw sikad tin-aw paryo ta kristal.

---

[p] **21:11** *Haspe an* bato na kulor ta daon. [q] **21:16** Mga binti-singko na adlaw na panaw adlaw kilem paryo man ta kamadyuon ta dos mil dos sintos binti kilumitro.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Naan ta syudad an ula a may nakita na timplo na balay ta Dyos tak
Ginuo Dyos Na Makagagaem daw Karniro naan dya en mismo duma
ta tanan na mga ittaw. 23 Syudad an ula kinanglan ta adlaw daw bulan
para mag-atag ta kapawa tak naan dya sikad pawa tenged ta kapawa na
alin ta Dyos daw Karniro na paryo ilaw ta syudad. 24 Mga ittaw naan ta
tanan na mga nasyon papawaan ta kapawa na alin ta syudad daw mga
ari ta kalibutan magdala ta iran na mga manggad naan selled ta syudad.
25 Pirmi abri mga gangaan ta padir ta syudad. Dili en saraan tak naan ta
syudad ula kilem. 26 Mga dayad daw maalen na mga betang ta mga ittaw
ta tanan na mga nasyon dleen danen naan ta syudad. 27 Piro, ula bisan
kino na gabuat ta malain na pwidi melled dya. Dili man pwidi melled
mga ittaw na gabuat ta malaw-ay daw bula. Mga ittaw na pwidi nang
an na melled dya mga ittaw na iran na ngaran nasulat naan ta libro na
listaan ta mga ittaw na kaangken ta kabui na ula katapusan na yon man
libro na iya ta Karniro.

22 1 Pagtapos ta pagpakita ta angil ki yaken ta syudad an, papakita
din man suba ta waig na gaatag ta kabui na ula katapusan. Suba
an sikad tin-aw paryo ta kristal. Alin ta truno ta Dyos daw Karniro, suba
an gailig 2 naan ta tengnga ta karsada ta syudad. Naan ta timbang liyo ta
suba may kaoy na gaatag ta kabui na ula katapusan. Kada taon kaoy an
gabunga ta dusi bisis na yon man bulan-bulan gabunga. Daon ta kaoy an
pagamit para magpaayad ta mga ittaw ta tanan na mga nasyon. 3 Naan
ta syudad ula dya bisan ino an na pasikway ta Dyos. Naan dya truno
ta Dyos daw Karniro daw kanen an simbaen ta mga ittaw na gasirbi ki
kanen. 4 Makita danen kanen an daw iya an na ngaran naan ta iran na
takong. 5 Ula en kilem daw dili man en danen kinanglan pawa ta ilaw o
adlaw tak Ginuo Dyos magpawa naan ki danen. Danen an magdumala
asta ta ula katapusan.

Katapusan Na Ambal Ta Angil Ki Juan

6 Ambal ta angil ki yaken, “Tanan na mga paambal ki kaon mapatian
gid daw matuod man. Ginuo Dyos na gagiya ta isip ta mga manugsugid
ta iya na kabebet-en, papadala din iya na angil aged ipakita naan ta mga
ittaw na gasirbi ki kanen daw ino naan ta plano ta Dyos na mga matabo
gid en.”

7 Namatian ko na Jesus gambal, “Mamati kaw! Ta ula nang lugay malik
aren. May angken na kalipay alin ta Dyos bisan kino na magtuman ta
sugid parti ta mga papakita na alin ta Dyos na naan ta yi na sulat.”

8 Yaken Juan na kamati gid daw kakita ta mga papakita an na alin ta Dyos
na pasugid ko naan ta yi na sulat. Pagpakita ta angil ki yaken ta mga papakita

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

an na alin ta Dyos, gadapa a naan ta batiisan ta angil para magsimba ki
kanen. 9 Piro, ambal din ki yaken, "Dili no buaten nyan tak dapat na Dyos
nang imo na simbaen. Yaken i isya na manugsirbi ta Dyos paryo ki kaon daw
paryo ta imo na mga utod ki Cristo na mga manugsugid ta kabebet-en ta Dyos
daw paryo man ta tanan na mga gatuman ta mga ambal naan ta yi na sulat."
10 Ambal pa ta angil ki yaken, "Dili no isikrito mga sugid an parti ta mga
papakita na alin ta Dyos na naan ta yi na sulat tak mabot gid en timpo ya na
matabo mga papakita an. 11 Tenged mabot gid en timpo ya, sigurado na mga
ittaw na gabuat ta malain padayon pa gid ta pagbuat ta malain na yon man
mga ittaw na gabuat ta malaw-ay padayon pa gid ta pagbuat ta malaw-ay. Piro,
mga ittaw na matareng padayon pa gid ta pagbuat na sunod ta liag ta Dyos na
yon man mga ittaw na iya ta Dyos padayon pa gid na dili magbuat ta sala."
12 Ambal Jesus, "Mamati kaw! Ta ula nang lugay malik aren para iatag
ko bales naan ta mga ittaw sunod ta iran na mga nabuat. Tagan ko ta
dayad na bales mga ittaw na gabuat ta mga sunod ta liag ta Dyos daw
silutan ko mga ittaw na gabuat ta malain. 13 Yaken Alpha daw Omega,[r]
Pinakauna daw Pinakauryan, Kaumpisaan daw Katapusan.
14 "May angken na kalipay alin ta Dyos mga ittaw na padilian danen iran
na buat na malain na paryo palimpyo danen iran na bayo para ula gid mansa.
Danen an may matareng na magselled naan ta syudad na bag-o na Jerusalem
na naan gaagi ta mga gangaan daw may matareng man na magkaan ta bunga
ta kaoy na gaatag ta kabui na ula katapusan. 15 Piro, naan ta gwa ta syudad
mga ittaw na paryo ta mga ayam tak sikad malain iran na batasan. Naan man
ta gwa ta syudad mga ittaw na gabuat ta malain naan ta duma na mga ittaw
paagi ta tabang ta mga ispiritu na kuntra ta liag ta Dyos, gabuat ta malaw-ay,
gapatay ta ittaw, gasirbi ta mga dyos-dyusan daw tanan na mga ittaw na sikad
magbula ta iran na ambal daw buat.
16 "Yaken Jesus gapadala ta ake na angil aged mga papakita an na alin
ta Dyos isugid naan ki kyo na mga gatipon-tipon na gatuo. Yaken Apo Ari
David na alin gid ta iya na linai daw paumaw a na Pawa Na Bugasen."
17 Dyos Ispiritu Santo daw bai na kasalen naan ta Karniro, ambal
danen, "Miling ka di en."
Tanan na mga kamati dapat mag-ambal man, "Miling ka di en."
Dapat na bisan kino na nlao daw liag minem ta libri na waig na gaatag
ta kabui na ula katapusan, marani daw batunon waig ya.

Katapusan Ta Yi Na Sulat

18 Anduni, may paandam a para ta tanan na mga ittaw na kamati ta
sugid parti ta mga papakita na alin ta Dyos na naan ta yi na sulat. Yi

---

[r] **22:13** May pasaysay parti ta *Alpha daw Omega* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Mga Papakita 1:8.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paandam ko: Bisan kino na magdugang ta yi na sulat, silutan gid ta
Dyos paagi ta mga salot na pasambit naan ta yi na sulat. 19 Bisan kino
man na magbuin ta mga ambal naan ta yi na sulat, kamangen ta Dyos
iya na pribiliyo na magkaan ta bunga ta kaoy na gaatag ta kabui na ula
katapusan daw mag-istar man naan ta syudad ya na iya ta Dyos na yon
man kaoy daw syudad na pasambit naan ta yi na sulat.
20 Jesus na gapamatuod na tanan na naan ta yi na sulat mga papakita
na alin ta Dyos, gambal kanen an, "Sigurado gid na ta ula nang lugay
malik aren."
Ambal ko man, "Amen! Ginuo Jesus, malik ka en."
21 Kabay pa na kyo tanan na mga ittaw na iya ta Dyos, mabaton nyo
mga kaayaran na alin ki Ginuo Jesus. Amen.

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Read the New Testament daily

January

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Mateo 1:1–2:12	17	Mateo 12:1-21
2	Mateo 2:13–3:6	18	Mateo 12:22-45
3	Mateo 3:7–4:11	19	Mateo 12:46–13:23
4	Mateo 4:12-25	20	Mateo 13:24-46
5	Mateo 5:1-26	21	Mateo 13:47–14:12
6	Mateo 5:27-48	22	Mateo 14:13-36
7	Mateo 6:1-24	23	Mateo 15:1-28
8	Mateo 6:25–7:14	24	Mateo 15:29–16:12
9	Mateo 7:15-29	25	Mateo 16:13–17:9
10	Mateo 8:1-17	26	Mateo 17:10-27
11	Mateo 8:18-34	27	Mateo 18:1-22
12	Mateo 9:1-17	28	Mateo 18:23–19:12
13	Mateo 9:18-38	29	Mateo 19:13-30
14	Mateo 10:1-23	30	Mateo 20:1-28
15	Mateo 10:24–11:6	31	Mateo 20:29–21:22
16	Mateo 11:7-30		

February

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Mateo 21:23-46	15	Marcos 1:1-28
2	Mateo 22:1-33	16	Marcos 1:29–2:12
3	Mateo 22:34–23:12	17	Marcos 2:13–3:6
4	Mateo 23:13-39	18	Marcos 3:7-30
5	Mateo 24:1-28	19	Marcos 3:31–4:25
6	Mateo 24:29-51	20	Marcos 4:26–5:20
7	Mateo 25:1-30	21	Marcos 5:21-43
8	Mateo 25:31–26:13	22	Marcos 6:1-29
9	Mateo 26:14-46	23	Marcos 6:30-56
10	Mateo 26:47-68	24	Marcos 7:1-23
11	Mateo 26:69–27:14	25	Marcos 7:24–8:10
12	Mateo 27:15-31	26	Marcos 8:11–9:1
13	Mateo 27:32-66	27	Marcos 9:2-29
14	Mateo 28:1-20	28	Marcos 9:30–10:12

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

March

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Marcos 10:13-31	17	Lucas 2:36-52
2	Marcos 10:32-52	18	Lucas 3:1-22
3	Marcos 11:1-26	19	Lucas 3:23-38
4	Marcos 11:27–12:17	20	Lucas 4:1-30
5	Marcos 12:18-37	21	Lucas 4:31–5:11
6	Marcos 12:38–13:13	22	Lucas 5:12-28
7	Marcos 13:14-37	23	Lucas 5:29–6:11
8	Marcos 14:1-21	24	Lucas 6:12-38
9	Marcos 14:22-52	25	Lucas 6:39–7:10
10	Marcos 14:53-72	26	Lucas 7:11-35
11	Marcos 15:1-47	27	Lucas 7:36–8:3
12	Marcos 16:1-20	28	Lucas 8:4-21
13	Lucas 1:1-25	29	Lucas 8:22-39
14	Lucas 1:26-56	30	Lucas 8:40–9:6
15	Lucas 1:57-80	31	Lucas 9:7-27
16	Lucas 2:1-35		

April

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Lucas 9:28-50	16	Lucas 18:1-17
2	Lucas 9:51–10:12	17	Lucas 18:18-43
3	Lucas 10:13-37	18	Lucas 19:1-27
4	Lucas 10:38–11:13	19	Lucas 19:28-48
5	Lucas 11:14-36	20	Lucas 20:1-26
6	Lucas 11:37–12:7	21	Lucas 20:27-47
7	Lucas 12:8-34	22	Lucas 21:1-28
8	Lucas 12:35-59	23	Lucas 21:29–22:13
9	Lucas 13:1-21	24	Lucas 22:14-34
10	Lucas 13:22–14:6	25	Lucas 22:35-53
11	Lucas 14:7-35	26	Lucas 22:54–23:12
12	Lucas 15:1-32	27	Lucas 23:13-43
13	Lucas 16:1-18	28	Lucas 23:44–24:12
14	Lucas 16:19–17:10	29	Lucas 24:13-53
15	Lucas 17:11-37	30	Juan 1:1-28

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

May

date	*Scripture*	*dat*	*Scripture*
1	Juan 1:29-51	17	Juan 9:1-41
2	Juan 2:1-25	18	Juan 10:1-21
3	Juan 3:1-21	19	Juan 10:22-42
4	Juan 3:22–4:3	20	Juan 11:1-53
5	Juan 4:4-42	21	Juan 11:54–12:19
6	Juan 4:43-54	22	Juan 12:20-50
7	Juan 5:1-23	23	Juan 13:1-30
8	Juan 5:24-47	24	Juan 13:31–14:14
9	Juan 6:1-21	25	Juan 14:15-31
10	Juan 6:22-40	26	Juan 15:1-27
11	Juan 6:41-71	27	Juan 16:1-33
12	Juan 7:1-29	28	Juan 17:1-26
13	Juan 7:30-52	29	Juan 18:1-24
14	Juan 7:53–8:20	30	Juan 18:25–19:22
15	Juan 8:21-30	31	Juan 19:23-42
16	Juan 8:31-59		

June

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Juan 20:1-31	16	Mga Binuatan 10:34-48
2	Juan 21:1-25	17	Mga Binuatan 11:1-30
3	Mga Binuatan 1:1-26	18	Mga Binuatan 12:1-23
4	Mga Binuatan 2:1-47	19	Mga Binuatan 12:24–13:12
5	Mga Binuatan 3:1-26	20	Mga Binuatan 13:13-41
6	Mga Binuatan 4:1-37	21	Mga Binuatan 13:42–14:7
7	Mga Binuatan 5:1-42	22	Mga Binuatan 14:8-28
8	Mga Binuatan 6:1-15	23	Mga Binuatan 15:1-35
9	Mga Binuatan 7:1-29	24	Mga Binuatan 15:36–16:15
10	Mga Binuatan 7:30-50	25	Mga Binuatan 16:16-40
11	Mga Binuatan 7:51–8:13	26	Mga Binuatan 17:1-34
12	Mga Binuatan 8:14-40	27	Mga Binuatan 18:1-21
13	Mga Binuatan 9:1-25	28	Mga Binuatan 18:22–19:12
14	Mga Binuatan 9:26-43	29	Mga Binuatan 19:13-41
15	Mga Binuatan 10:1-33	30	Mga Binuatan 20:1-38

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

July

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Mga Binuatan 21:1-16	17	Roma 4:1-12
2	Mga Binuatan 21:17-36	18	Roma 4:13–5:5
3	Mga Binuatan 21:37–22:16	19	Roma 5:6-21
4	Mga Binuatan 22:17–23:10	20	Roma 6:1-23
5	Mga Binuatan 23:11-35	21	Roma 7:1-14
6	Mga Binuatan 24:1-27	22	Roma 7:15–8:6
7	Mga Binuatan 25:1-27	23	Roma 8:7-21
8	Mga Binuatan 26:1-32	24	Roma 8:22-39
9	Mga Binuatan 27:1-20	25	Roma 9:1-21
10	Mga Binuatan 27:21-44	26	Roma 9:22–10:13
11	Mga Binuatan 28:1-31	27	Roma 10:14–11:12
12	Roma 1:1-17	28	Roma 11:13-36
13	Roma 1:18-32	29	Roma 12:1-21
14	Roma 2:1-24	30	Roma 13:1-14
15	Roma 2:25–3:8	31	Roma 14:1-23
16	Roma 3:9-31		

August

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Roma 15:1-21	17	1 Corinto 11:2-16
2	Roma 15:22–16:7	18	1 Corinto 11:17-34
3	Roma 16:8-27	19	1 Corinto 12:1-26
4	1 Corinto 1:1-17	20	1 Corinto 12:27–13:13
5	1 Corinto 1:18–2:5	21	1 Corinto 14:1-17
6	1 Corinto 2:6–3:4	22	1 Corinto 14:18-40
7	1 Corinto 3:5-23	23	1 Corinto 15:1-28
8	1 Corinto 4:1-21	24	1 Corinto 15:29-58
9	1 Corinto 5:1-13	25	1 Corinto 16:1-24
10	1 Corinto 6:1-20	26	2 Corinto 1:1-11
11	1 Corinto 7:1-24	27	2 Corinto 1:12–2:11
12	1 Corinto 7:25-40	28	2 Corinto 2:12-17
13	1 Corinto 8:1-13	29	2 Corinto 3:1-18
14	1 Corinto 9:1-18	30	2 Corinto 4:1-12
15	1 Corinto 9:19–10:13	31	2 Corinto 4:13–5:10
16	1 Corinto 10:14–11:1		

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

September

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	2 Corinto 5:11-21	16	Galacia 2:17–3:9
2	2 Corinto 6:1-13	17	Galacia 3:10-22
3	2 Corinto 6:14–7:7	18	Galacia 3:23–4:20
4	2 Corinto 7:8-16	19	Galacia 4:21–5:12
5	2 Corinto 8:1-15	20	Galacia 5:13-26
6	2 Corinto 8:16-24	21	Galacia 6:1-18
7	2 Corinto 9:1-15	22	Efeso 1:1-23
8	2 Corinto 10:1-18	23	Efeso 2:1-22
9	2 Corinto 11:1-15	24	Efeso 3:1-21
10	2 Corinto 11:16-33	25	Efeso 4:1-16
11	2 Corinto 12:1-10	26	Efeso 4:17–5:2
12	2 Corinto 12:11-21	27	Efeso 5:3-33
13	2 Corinto 13:1-14	28	Efeso 6:1-24
14	Galacia 1:1-24	29	Filipos 1:1-26
15	Galacia 2:1-16	30	Filipos 1:27–2:18

October

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Filipos 2:19–3:6	17	1 Timoteo 2:1-15
2	Filipos 3:7–4:1	18	1 Timoteo 3:1-16
3	Filipos 4:2-23	19	1 Timoteo 4:1-16
4	Colosas 1:1-20	20	1 Timoteo 5:1-25
5	Colosas 1:21–2:7	21	1 Timoteo 6:1-21
6	Colosas 2:8-23	22	2 Timoteo 1:1-18
7	Colosas 3:1-17	23	2 Timoteo 2:1-21
8	Colosas 3:18–4:18	24	2 Timoteo 2:22–3:17
9	1 Tesalonica 1:1–2:9	25	2 Timoteo 4:1-22
10	1 Tesalonica 2:10–3:13	26	Tito 1:1-16
11	1 Tesalonica 4:1–5:3	27	Tito 2:1-14
12	1 Tesalonica 5:4-28	28	Tito 2:15–3:15
13	2 Tesalonica 1:1-12	29	Filemon 1:1-25
14	2 Tesalonica 2:1-17	30	Hebreo 1:1-14
15	2 Tesalonica 3:1-18	31	Hebreo 2:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20		

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.

November

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	Hebreo 3:1-19	16	Hebreo 13:1-25
2	Hebreo 4:1-13	17	Santiago 1:1-18
3	Hebreo 4:14–5:14	18	Santiago 1:19–2:17
4	Hebreo 6:1-20	19	Santiago 2:18–3:18
5	Hebreo 7:1-19	20	Santiago 4:1-17
6	Hebreo 7:20-28	21	Santiago 5:1-20
7	Hebreo 8:1-13	22	1 Pedro 1:1-12
8	Hebreo 9:1-10	23	1 Pedro 1:13–2:10
9	Hebreo 9:11-28	24	1 Pedro 2:11–3:7
10	Hebreo 10:1-18	25	1 Pedro 3:8–4:6
11	Hebreo 10:19-39	26	1 Pedro 4:7–5:14
12	Hebreo 11:1-16	27	2 Pedro 1:1-21
13	Hebreo 11:17-31	28	2 Pedro 2:1-22
14	Hebreo 11:32–12:13	29	2 Pedro 3:1-18
15	Hebreo 12:14-29	30	1 Juan 1:1-10

December

date	*Scripture*	*date*	*Scripture*
1	1 Juan 2:1-17	17	Mga Papakita 8:1-13
2	1 Juan 2:18–3:2	18	Mga Papakita 9:1-21
3	1 Juan 3:3-24	19	Mga Papakita 10:1-11
4	1 Juan 4:1-21	20	Mga Papakita 11:1-19
5	1 Juan 5:1-21	21	Mga Papakita 12:1-18
6	2 Juan 1:1-13	22	Mga Papakita 13:1-18
7	3 Juan 1:1-14	23	Mga Papakita 14:1-20
8	Judas 1:1-25	24	Mga Papakita 15:1-8
9	Mga Papakita 1:1-20	25	Mga Papakita 16:1-21
10	Mga Papakita 2:1-17	26	Mga Papakita 17:1-18
11	Mga Papakita 2:18–3:6	27	Mga Papakita 18:1-24
12	Mga Papakita 3:7-22	28	Mga Papakita 19:1-21
13	Mga Papakita 4:1-11	29	Mga Papakita 20:1-15
14	Mga Papakita 5:1-14	30	Mga Papakita 21:1-27
15	Mga Papakita 6:1-17	31	Mga Papakita 22:1-21
16	Mga Papakita 7:1-17		

The New Testament and Genesis in Caluyanun of the Philippines; 1st ed. 1990; web version, © 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.